Bundel - B&W van 27 mei 2025

0.0.1 Besluitenlijst d.d. 27 mei 2025

00Besluitenlijst BW d.d. 27 mei 2025
Agenda BenW d.d. 27 mei 2025
B.1 BW (755495) Perspectiefnota 2026-2029
B.1 INT (756919) PONTELOS - Almelo in balans-Analyse MDI
B.1 INT (756919) PONTELOS - Onderzoeksverantwoording MDI Almelo
B.1 INT (756919) PONTELOS - Almelo in balans-Advies
B.1 INT (757371) Perspectiefnota 2026-2029
B.1 INT (754984) Besparingsmaatregelen sociaal domein 2026-2029
B.1 INT (756915) Atlas Reserach - Bedenken en maken
B.1 RV (753529) Perspectiefnota 2026-2029
B.1 PB - 20250528_Persbericht Almelo maakt scherpe keuzes voor toekomstbestendige stad (1)
B.2 BW (752236) Vaststellen Meerjaren Perspectief Grondbedrijf (MPG) 2025
B.2 INT (754985) MPG2025 deel 1 def.
B.2 RV (755001) raadsvoorstel MPG 2025
B.3 BW (740982) Definitieve jaarverantwoording 2024
B.3 INT (754881) Overzicht opvolging aanbevelingen rekenkamer Almelo
B.3 INT (756322) Jaarverantwoording 2024 na accountantscontrole
B.3 INT (756395) Concept accountantsverslag 2024 - gemeente Almelo21052025
B.3 RV (741151) Definitieve jaarverantwoording 2024
B.4 BW (751731) Bestuurlijke reactie QuickScan Jaarverantwoording 2024
B.4 INT (755462) Rapport rekenkamer Almelo ‘Quickscan jaarverantwoording 2024 gemeente Almelo’
B.4 UIT (751588) Brief bestuurlijke reactie op de quickscan van de rekenkamer
B.5 BW (754935) Beantwoording vragen PvdA logiesgebouw arbeidsmigranten Plesmanweg
B.5 UIT (119418) Beantwoording vragen Pvda logiesvoorziening arbeidsmigranten...
B.7 BW (757103) Beantwoording schriftelijke vragen Pvda inzake Joods vastgoed
B.7 UIT (757124) beantwoording schriftelijke vragen Joods Vastgoed
B.2 BW (747188) F35 Almelo Borne
B.2 INT (87785) tekenig voorkeursvariant tracé
B.2 INT (93144) Rapport 'F35 Almelo - Borne'
B.2 INT (93428) 2320600_F35 Schoolstraat_Gemeentegrens Borne_Perceel2_GRY_A0_CO
B.2 INT (95320) Actualisatie Regionaal Masterplan Fietssnelweg F35 - raadsbesluit 15-12-2015 (getekend)
B.2 INT (729349) Rapportage F35 Borne-Almelo 06012025
B.2 INT (745702) Fietssnelweg F35 Masterplan-6-nov-14
B.2 RV (7784) raadsvoorstel F35

Besluitenlijst College van B&W openbaar

Datum	27-05-2025
Tijd	9:30 - 13:00
Locatie	B&W kamer
Voorzitter	E.J.F.M. van Mierlo (loco-burgemeester)
Aanwezig	J.H. Dijkstra (gemeentesecretaris), E.J.F.M. van Mierlo, J.M. van Rees, G.J. Overmeen-Bakhuis, J. Hinnen (wethouders), A. Wermers (communicatie), E. Diepenmaat-van den Hoff (beleidscoördinatie)
Afwezig	R.T.A. Korteland (burgemeester)

A **Algemeen**

A.1 **Vaststelling besluitenlijst d.d. 20 mei 2025**

Besluitenlijst d.d. 20 mei 2025, vast te stellen

B **Bespreekpunten**

B.1 **Perspectiefnota 2026-2029 (755495)**

Toelichting voor de openbare besluitenlijst

Het college biedt de raad in beginsel jaarlijks een perspectiefnota aan. De Perspectiefnota is een kaderstellend document en vormt de basis voor de programmabegroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029. Het college heeft de perspectiefnota 2026-2029 vastgesteld en biedt deze aan de gemeenteraad aan.

Besluit

1. De Perspectiefnota 2026-2029 (D/25/757371) vast te stellen en deze met het bijbehorende raadsvoorstel (kenmerk D/25/753529) aan de raad aan te bieden.

B.2 **Vaststellen Meerjaren Perspectief Grondbedrijf (MPG) 2025 (752236)**

Toelichting voor de openbare besluitenlijst

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat grondexploitatiebegrotingen minimaal één keer per jaar dienen te worden geactualiseerd. Het college informeert de gemeenteraad over de ontwikkelingen van de grondexploitaties en stelt de raad voor de grondexploitatiebegrotingen vast te stellen.

Besluit

1. Kennis te nemen van het Meerjaren Perspectief Grondbedrijf 2025 (D/25/7549850).
2. Op het Meerjaren Perspectief Grondbedrijf 2025 deel 2 (D/25/754986) geheimhouding te leggen op basis van artikel 87 Gemeentewet juncto artikel 5.1, lid 2, sub b en sub f van de Woo.
3. De niet openbare bijlage “Meerjaren Perspectief Grondgrondbedrijf 2025 deel 2”, op grond van artikel 88, lid 3, Gemeentewet, met inachtneming van de geheimhouding voor raadsleden van de gemeente Almelo, ter inzage te leggen bij de raadsgriffie.
4. De raad voor te stellen:
   4.1 De geactualiseerde grondexploitatiebegrotingen vast te stellen zoals opgenomen in het openbare Meerjaren Perspectief Grondbedrijf 2025 deel 1 en het niet openbare MPG deel 2.

B.3 Definitieve jaarverantwoording 2024 (740982)

Toelichting voor de openbare besluitenlijst
Het college van B&W heeft ingestemd met de jaarverantwoording 2024. Met deze jaarverantwoording legt het college verantwoording af aan de gemeenteraad over het gevoerde beleid en de besteding van de middelen. Het jaar 2024 is financieel afgesloten met een voordelig resultaat van 28,9 miljoen euro. De gemeenteraad wordt gevraagd om de jaarverantwoording 2024 vast te stellen en in te stemmen met de voorgestelde resultaatbestemming. De accountant is voornemens om bij de jaarverantwoording 2024 een controleverklaring met een goedkeurend oordeel betreffende de getrouwheid af te geven.

Besluit

1. De raad te informeren over de jaarlijkse opvolging van de aanbevelingen van de rekenkamer.
   De raad voor te stellen:
2. De jaarverantwoording 2024 (D/25/756322) van de gemeente Almelo vast te stellen.
3. De in de jaarverantwoording 2024 opgenomen toelichtingen, analyses, conclusies en aanbevelingen te aanvaarden als verantwoording van het college over het gevoerde beleid en beheer in 2024.
4. De lasten over het jaar 2024 vast te stellen op 369,1 miljoen euro en de baten op 395,8 miljoen euro, waardoor het saldo van baten en lasten 26,6 miljoen euro voordelig bedraagt.
5. De stortingen in de reserves vast te stellen op 20,5 miljoen euro en de onttrekkingen aan de reserves op 22,8 miljoen euro, waardoor het saldo van reservemutaties 2,3 miljoen euro voordelig bedraagt.
6. Het gerealiseerde resultaat ten opzichte van de begroting na wijziging vast te stellen op 28,9 miljoen euro voordelig.
7. Dit gerealiseerde resultaat als volgt te bestemmen:
   a. een bedrag van 18,7 miljoen euro te storten in de bestemmingsreserve Stadsontwikkeling;
   b. een bedrag van 9,5 miljoen euro te storten in de bestemmingsreserve Sociaal domein;
   c. een bedrag van 387.000 euro voor energiebeleid uit de decembercirculaire 2024 via de bestemmingsreserve overlopende werken over te hevelen naar 2025;
   d. het restantsaldo van 262.000 euro toe te voegen aan de algemene reserve.
8. Kennis te nemen van de jaarlijkse opvolging van de aanbevelingen van de rekenkamer(D/25/754881).

B.4 Bestuurlijke reactie QuickScan Jaarverantwoording 2024 (751731)

Toelichting voor de openbare besluitenlijst
De Rekenkamer Almelo heeft een quickscan uitgevoerd op de jaarverantwoording 2024. Het college geeft in een brief aan de Rekenkamer Almelo een bestuurlijke reactie op dit onderzoek.

Besluit
Het college besluit:

1. In te stemmen met de uitgaande brief (D/25/751588) met de bestuurlijke reactie op de quickscan van de Jaarverantwoording 2024.

B.5 **Beantwoording vragen PvdA logiesgebouw arbeidsmigranten Plesmanweg (754935)**

Toelichting voor de openbare besluitenlijst

De fractie van de PvdA heeft schriftelijke vragen gesteld naar aanleiding van het besluit van het college om principemedewerking te verlenen aan het verzoek van Timing BV om op het perceel Plesmanweg 24-26 te Almelo een logiesgebouw te realiseren voor arbeidsmigranten. Het college heeft besloten deze vragen te beantwoorden.

Besluit

1. De schriftelijke vragen van de fractie PvdA, met betrekking tot de grootschalige huisvesting van arbeidsmigranten, te beantwoorden middels bijgevoegde brief (D/25/119418).
2. De brief met beantwoording van de vragen te plaatsen op iBabs, zodat andere fracties kennis kunnen nemen van de beantwoording.

B.6 **Binnenhavens (11042)**

Toelichting voor de openbare besluitenlijst:
In juli 2024 is het college geïnformeerd over de situatie rond de binnenhavens van Almelo. Het college heeft besloten om in te stemmen met de beheersmaatregelen en tot de concrete uitvoering van die maatregelen de bedrijfsvoering te laten continueren.

Besluit

1. In te stemmen met de beheersmaatregelen en tot de concrete uitvoering van die maatregelen de bedrijfsvoering te laten continueren.
2. Vanwege de geldende beperkingen een korting van 10% op de te innen havengelden in de eerste drie binnenhavens toe te passen totdat deze beperkingen worden opgeheven.
3. De wijze waarop deze korting wordt toegepast nader te bepalen.

B.7 **Beantwoording schriftelijke vragen Pvda inzake Joods vastgoed (757103)**

Toelichting voor de openbare besluitenlijst

Op 5 mei 2025 heeft de fractie van de PvdA vragen gesteld over Joods vastgoed. In een brief aan de fractie van de PvdA worden de vragen beantwoord.

Besluit

1. De vragen van de fractie van de PvdA te beantwoorden conform de in de bijlage opgenomen brief (D/25/757124)
2. De antwoordbrief ter kennisneming van de overige raadsfracties op iBabs te plaatsen.

Aldus vastgesteld in de vergadering van Burgemeester en Wethouders d.d. 3 juni 2025

de secretaris, de burgemeester,

J.H. Dijkstra R.T.A. Korteland

Agenda College van B&W openbaar

Datum 27-05-2025
Tijd 9:30 - 13:00
Locatie B&W kamer
Voorzitter R.T.A. Korteland

A	**Algemeen**
A.1	**Vaststelling besluitenlijst d.d. 20 mei 2025**
B	**Bespreekpunten**
B.1	**Perspectiefnota 2026-2029 (755495)**
B.2	**Vaststellen Meerjaren Perspectief Grondbedrijf (MPG) 2025 (752236)**
B.3	**Definitieve jaarverantwoording 2024 (740982)**
B.4	**Bestuurlijke reactie QuickScan Jaarverantwoording 2024 (751731)**
B.5	**Beantwoording vragen PvdA logiesgebouw arbeidsmigranten Plesmanweg (754935)**
B.6	**Binnenhavens (11042)**
B.7	**Beantwoording schriftelijke vragen Pvda inzake Joods vastgoed (757103)**

Collegevoorstel

Onderwerp	Perspectiefnota 2026-2029
Eenheid/team	CZ Control en Audit
Zaakkenmerk	Z/25/241664
Documentkenmerk	D/25/755495
Vertrouwelijkheid	Openbaar
Portefeuillehouder	J. Hinnen
Datum vergadering	

Toelichting voor de openbare besluitenlijst
Het college biedt de raad in beginsel jaarlijks een perspectiefnota aan. De Perspectiefnota is een kaderstellend document en vormt de basis voor de programmabegroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029. Het college heeft de perspectiefnota 2026-2029 vastgesteld en biedt deze aan de gemeenteraad aan.

Voorgesteld besluit

1. De Perspectiefnota 2026-2029 (D/25/757371) en het bijbehorende raadsvoorstel (kenmerk D/25/753529) aan de raad aan te bieden.

Inleiding
Het college biedt de raad in beginsel jaarlijks een perspectiefnota aan. De Perspectiefnota is een kaderstellend document en vormt de basis voor de programmabegroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029. De focus ligt op de gewenste resultaten in de komende jaren en het financiële kader waarbinnen deze resultaten zowel op de kortere als middellange termijn bereikt worden.

Beoogd effect
Met het collegebesluit biedt het college de perspectiefnota 2026-2029 en het bijbehorende raadsvoorstel aan de gemeenteraad aan.

Argumenten voor
1.1 De inhoud van de perspectiefnota geeft inzicht in de ontwikkelingen in Almelo en het geactualiseerde financieel meerjarenperspectief.

De perspectiefnota 2026-2029 geeft de raad op basis van uitgevoerde onderzoeken (D/25/756915 en D/25/756919) inzicht in de ontwikkelingen in Almelo. Ook geeft de perspectiefnota de raad inzicht in het geactualiseerde financieel meerjarenperspectief 2026-2029, welke bij ongewijzigd beleid vanaf 2026 een tekort laat zien. Daarom worden maatregelen voorgesteld om het meerjarig tekort terug te dringen.

2.1 De raad wordt in de gelegenheid gesteld om zijn kaderstellende rol in te vullen.

Op grond van artikel 4 van de Financiële verordening Almelo 2023 biedt het college de raad in beginsel jaarlijks een perspectiefnota aan. Met het vaststellen van de perspectiefnota geeft de raad invulling aan zijn kaderstellende rol.

Kanttekeningen

1.1 *De inhoud van de perspectiefnota is vormvrij.*

De inhoud van de perspectiefnota is vormvrij en wordt naar gelang de behoefte en situatie van een gemeente opgesteld.

1.2 Nog niet alle uitgangspunten voor het opstellen van de programmabegroting 2026 zijn bekend.

De uitgangspunten voor de omslagrente en het sociaal domein zijn nog niet bekend. Deze worden richting de begroting bepaald op basis van de meest actuele gegevens.

Kosten, opbrengsten en dekking

Het financieel meerjarenperspectief is geactualiseerd en maakt deel uit van de perspectiefnota.

Financieel meerjarenperspectief	2026		2027		2028		2029	
Begrotingssaldo programmabegroting 2025	**12,70**	**N**	**17,21**	**N**	**16,92**	**N**	**16,92**	**N**
Ontwikkelingen	-3,45	V	-2,69	V	-1,28	V	0,40	N
FMP incl. ontwikkelingen	**9,25**	**N**	**14,52**	**N**	**15,64**	**N**	**17,32**	**N**
Dekkingsmaatregelen	-7,51	V	-9,05	V	-10,45	V	-11,44	V
FMP incl. dekkingsmaatregelen	**1,74**	**N**	**5,47**	**N**	**5,20**	**N**	**5,89**	**N**
Overige en aanvullende maatregelen	1,74	V	-1,74	V	-1,74	V	-1,74	V
Geactualiseerd structureel FMP	**0,00**	**V**	**3,73**	**N**	**3,46**	**N**	**4,15**	**N**

Bedragen x 1 miljoen euro

In 2026 is er een resterend tekort van 1,74 mln. euro welke betrokken wordt bij de Programmabegroting 2026. Het financieel meerjarenperspectief is vanaf 2027 niet structureel sluitend. In de perspectiefnota is nader richting gegeven om de komende jaren een sluitende begroting te krijgen.

Uitvoering

Na vaststelling in het college wordt middels het raadsvoorstel de perspectiefnota aan de raad aangeboden. Deze zal in de raadsvergadering van 8 en 10 juli 2025 worden behandeld. Voorbereidend op deze raadsvergadering is er op 17 juni 2025 een Technisch beraad en op 1 juli 2025 een Politieke avond. Als vaststelling van de Perspectiefnota 2026-2029 heeft

plaatsgevonden, zal deze worden gebruikt voor de (financiële) vertaling van beleid en uitvoering in de programmabegroting 2026.

Bijlage(n)

- Perspectiefnota 2026-2029 (D/25/757371)
- Besparingsmaatregelen Sociaal Domein 2026-2029 (kenmerk D/25/754984)
- Atlas Research - Bedenken en maken (D/25/756915)
- PONTELOS - Almelo in balans - Analyse MDI (D/25/756919)
- PONTELOS - Almelo in balans - Advies (D/25/756919)
- PONTELOS - Onderzoeksverantwoording MDI (D/25/756919)
- Raadsvoorstel (D/25/753529)

Procesinformatie

In de afgelopen periode is in nauw overleg met de interne organisatie en in afstemming met de portefeuillehouders aan de totstandkoming van de perspectiefnota 2026-2029 gewerkt.

Communicatie over het besluit

Regulier

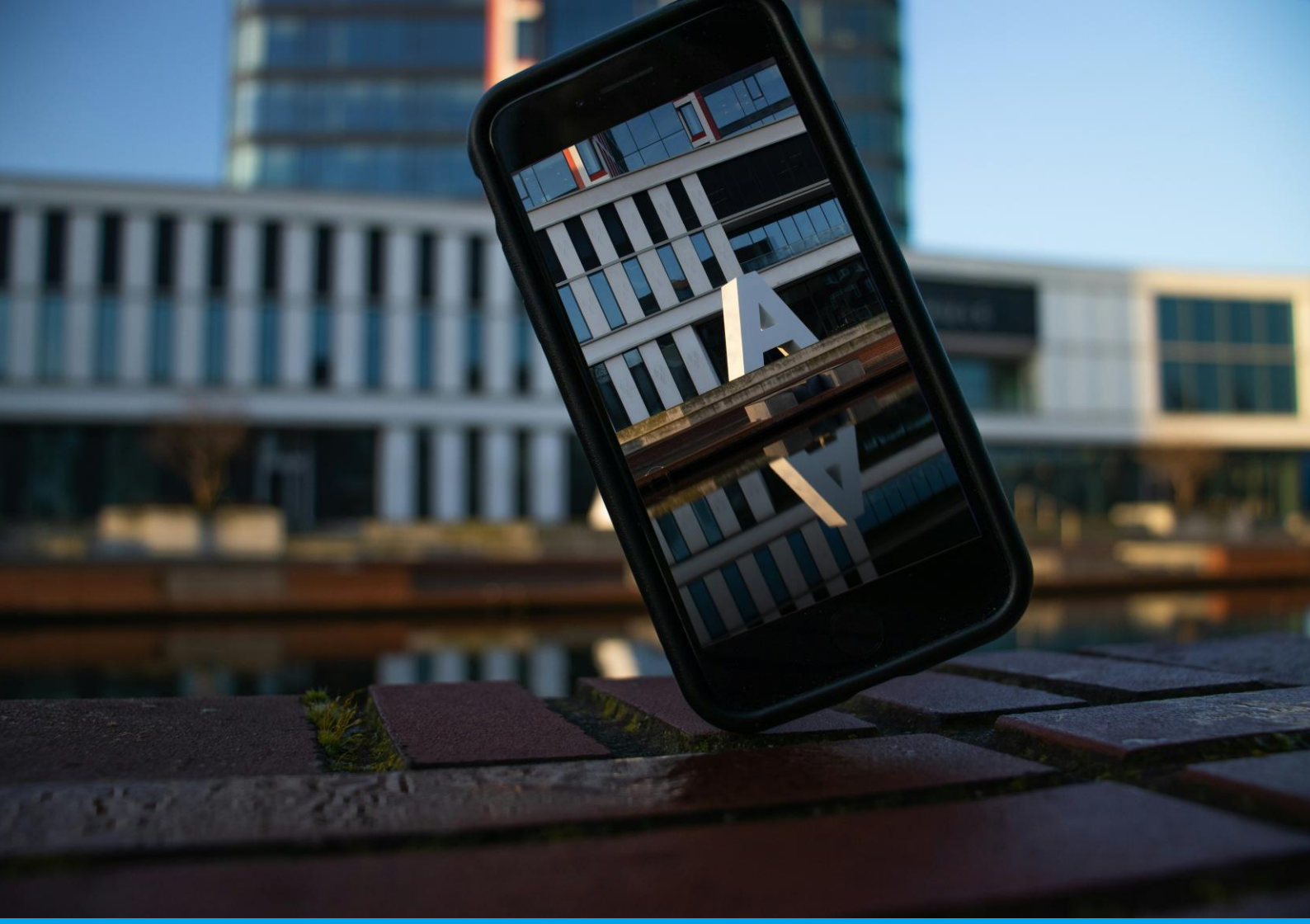

Almelo in balans

De staat van gestapelde achterstanden in de buurten van Almelo

HET pon | telos

Almelo in balans

De staat van gestapelde achterstanden in de buurten van Almelo

Het PON & Telos

Colofon

Het PON & Telos heeft dit onderzoek verricht in opdracht van

Gemeente Almelo

Auteur(s)
Dr. Marleen van der Haar
Bianca Koomen, MSc
Daphne van de Ven, MSc
Dr. Susanne Agterbosch

Fotograaf
David Bottenberg / Unsplash

Publicatienummer
24179

Datum
mei 2025

© 2025 Het PON & Telos
Het auteursrecht van deze publicatie berust bij Het PON & Telos. Gehele of gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld. Vermenigvuldiging en publicatie in een andere vorm dan dit rapport is slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van Het PON & Telos. Hoewel deze publicatie met de grootst mogelijke zorg is samengesteld, kan Het PON & Telos geen enkele aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele fouten.

Meer informatie
www.hetpon-telos.nl

Inhoudsopgave

1	Introductie	1
1.1	Aanleiding en onderzoeksvragen	1
1.2	Signaleringsinstrument MDI	1
1.3	Leeswijzer	2
2	Meervoudige achterstanden in Almelo	3
2.1	Patronen van achterstanden in Almelo over de tijd	4
2.2	Huidige situatie: concentratie van achterstand	5
2.3	Ontwikkeling in de buurten varieert	6
2.4	Ontwikkelingen op domeinen in Almelo	7
2.4.1	Verslechtering gezondheid in perspectief	8
2.4.2	Relatie kwetsbaarheid en wonen	8
2.5	Sterke samenhang MDI met energiearmoede en ongezonde leefstijl	9
2.6	Gespiegelde buurten: vergelijking best-scorende en slechtst-scorende buurten	10
2.6.1	Verschillen in de MDI	10
2.6.2	Buurtprofielen vergeleken	11
2.7	Conclusies	12
Bijlage A . Literatuurlijst		14
Bijlage B . Overzicht per MDI-categorie		15
Bijlage C . Kosten sociaal domein per buurt		18
Bijlage D . Top 10 slechtst- en best-scorende buurten		20
Bijlage E . Buurtprofielen		25
Bijlage F . Ontwikkeling MDI-domeinen 10 slechtst-scorende buurten		31
Bijlage G . Structurele samenhangende factoren		36
Bijlage H . Indicatoren en bronnen		38

1 Introductie

1.1 Aanleiding en onderzoeksvragen

In aanloop naar de nieuwe Perspectiefnota 2026-2029 en in het kader van de ambitie 'stad in balans' wil de gemeente Almelo meer inzicht in de sociaalmaatschappelijke staat van Almelose buurten. Hiertoe brengt Het PON & Telos in dit onderzoeksrapport de stapeling van achterstanden in beeld. We doen dit aan de hand van de Meervoudige Achterstandsindex (multiple deprivation index, vanaf nu MDI), waarin de domeinen inkomen, werk, gezondheid, opleiding, huisvesting, veiligheid en woonomgeving worden meegenomen. Dit instrument heeft met een focus op kwetsbaarheden een signaleringsfunctie; in welke buurten gaat het goed en waar zijn aandachtspunten en kwetsbaarheden als het gaat om meervoudige achterstandsproblematiek, en hoe hebben buurten zich over de afgelopen 10 jaar ontwikkeld?

In dit onderzoeksrapport geven we antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

1. Hoe heeft de stad zich de afgelopen 10 jaar ontwikkeld naar doelgroepen en buurten? Waar scoort de stad op buurtniveau goed en waar moet het beter?
2. Welke thema's en opgaven (en in welke gebieden) komen uit dit beeld bovendrijven? En welke kritieke indicatoren komen daaruit voort op buurtniveau? Het gaat hierbij zowel om sociale als fysieke indicatoren.

1.2 Signaleringsinstrument MDI

Met behulp van de MDI op buurtniveau krijgt de gemeente Almelo meer zicht op de mate van stapeling van achterstanden. De MDI biedt op lokaal niveau inzicht in geografische verschillen van gestapelde achterstanden tussen Almelose buurten. Hiermee biedt de MDI-index een bredere benadering van achterstanden dan enkel armoede. Achterstand gaat daarbij over het gebrek aan middelen én kansen van mensen. Om dit multidimensionale perspectief in beeld te brengen, onderscheidt de MDI-index zeven domeinen; inkomen, werk, opleiding, gezondheid, veiligheid, huisvesting en woonomgeving (Noble, et al., 2004). De gezamenlijkheid van deze domeinen brengt de gestapelde achterstand in beeld. Niet elk domein telt even zwaar mee; de weging van de verschillende domeinen is gebaseerd op de meest recente MDI-studies vanuit het Verenigd Koninkrijk (Noble, et al., 2019). Elk domein bestaat uit verschillende indicatoren.[1] In tabel 1 zijn de verschillende domeinen, de weegfactoren en de bijbehorende indicatoren terug te vinden (zie bijlage H voor meer informatie over de gebruikte indicatoren).

[1] Deels afhankelijk van data-beschikbaarheid op buurtniveau

Tabel 1. Overzicht van indicatoren van de MDI naar domein

Domein	Indicatoren
Inkomen (22.5%)	Arme huishoudens Huishoudens met een financiële buffer
Werk (22.5%)	Werkzame beroepsbevolking Arbeidsongeschikten
Gezondheid (13.5%)	Beoordeling eigen gezondheid Mentale gezondheid (Risico depressie/angst, stress)
Opleiding (13.5%)	Laagopgeleiden
Huisvesting (9.3%)	Afstand tot bushalten Afstand tot basisschool Afstand tot huisartsenpraktijk Afstand tot levensmiddelen Betaalbare koopwoningen
Veiligheid (9.3%)	Vandalisme Vermogensdelicten Geweldsdelicten
Woonomgeving (9.3%)	Geluidhinder Energielabel woningen Luchtkwaliteit (emissie CO2, NMVOS, PM2.5, NOx) Verkeersveiligheid Oppervlakte laag groen en bomen

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bespreekt allereerst de MDI-analyses voor heel Almelo op buurtniveau. We zoomen hierbij in op patronen van achterstanden in de tijd, zowel voor de MDI-totaal score als de scores op de verschillende domeinen. Vervolgens zoomen we in op het verschil in ontwikkeling tussen de Almelose buurten[2], waarbij we kijken naar de 10 slechtst-scorende en 10 best-scorende buurten. Ook gaan we in op enkele structurele factoren die samenhangen met gestapelde achterstanden, met daarbij specifiek aandacht voor energiearmoede, gezondheid en wonen. Tot slot zoomen we dieper in op een aantal kenmerken van de 10 slechtst- en 10 best-scorende buurten en presenteren we de conclusie. In bijlage B zijn alle buurten en hun MDI-scores te vinden, bijlage C laat de kosten van het sociaal domein op buurtniveau zien. Verder geeft bijlage D informatie over de 10 slechtst-scorende en 10 best-scorende buurten weer, waar bijlage E verder ingaat op deze buurtprofielen. Bijlage F laat de ontwikkeling van de MDI-domeinen in de afgelopen 10 jaar voor de 10 slechtst-scorende buurten zien. Tot slot zoomen we in bijlage G in op een aantal structurele samenhangende factoren met de MDI-index.

[2] Buurten met minder dan 200 inwoners zijn buiten beschouwing gelaten in verband met teveel missende waarden op de indicatoren en de vele fluctuaties over de tijd vanwege het lage inwoneraantal.

2 Meervoudige achterstanden in Almelo

HOOFDBEVINDINGEN

- De afgelopen 10 jaar zijn de relatieve achterstanden in Almelo afgenomen; 56 van de 60 buurten in Almelo laten in 2024 een verbetering ten opzichte van 2015 zien.
- Deze afname van de relatieve achterstanden geldt ook voor de buurten met de meeste stapeling van achterstanden. In 2015 had Almelo 39 buurten met een zeer hoge MDI-score. In 2024 is dat verminderd naar 32 buurten.
- Ruim de helft van de Almelose bevolking woont in een buurt met zeer veel stapeling van achterstanden.
- Verbeteringen op gemeenteniveau worden vooral veroorzaakt door verbetering op het gebied van inkomen en – in mindere mate –opleiding, woonomgeving, werk en veiligheid.
- In vergelijking met 10 jaar terug is achterstand op het gebied van gezondheid op gemeenteniveau (net als landelijk) verslechterd.
- Net als het landelijke beeld, hangt de MDI-score in Almelo sterk samen met energiearmoede en (on)gezonde leefstijl.
- De tweedeling tussen buurten met meer en minder (gestapelde) achterstanden is de afgelopen jaren toegenomen.
- In buurten met een (zeer) hoge MDI score dragen alle domeinen bij de stapeling van achterstanden; inkomen, opleiding en gezondheid dragen het meeste bij. In die buurten is ook veel (1) energiearmoede en (2) ongezonde leefstijl.
- Inwoners in de slechtst-scorende buurten zijn op alle facetten kwetsbaarder dan de inwoners in de best-scorende buurten. Een bijzonder aandachtspunt betreft de hoge mate van onderadvisering van kinderen in de slechtst-scorende buurten, ook in vergelijking met het landelijke gemiddelde.

CONCLUSIE

- De huidige situatie in Almelo vraagt een meervoudige, langjarige en gebiedsgerichte aanpak om achterstanden te verminderen en de beweging in te zetten richting de ambitie ‘stad in balans’.

In dit hoofdstuk brengen we de relatieve gestapelde achterstanden op buurtniveau voor Almelo in kaart. Allereerst zoomen we in op de ontwikkeling van de MDI-index in de tijd. Dit doen we zowel voor de totale MDI-score als voor de uitsplitsingen van de zeven domeinen. Vervolgens kijken we naar de 10 buurten met de hoogste – en dus slechtste – en met de

laagste – en dus beste – MDI-scores in Almelo. Daarna onderzoeken we de samenhang tussen een aantal structurele factoren en de MDI-index. Tot slot presenteren we een verdieping op een aantal kenmerken met betrekking tot de samenstelling van de buurt qua inwoners en woningvoorraad en trekken we conclusies.

2.1 Patronen van achterstanden in Almelo over de tijd

We gebruiken de MDI-index om de gestapelde achterstanden op zeven domeinen in beeld te brengen voor de gemeente Almelo. We brengen de relatieve achterstanden op buurtniveau in beeld. Hoe hoger de MDI-score, hoe meer (stapeling van) achterstanden er in een buurt zijn.

Onderstaande figuur 1 laat ontwikkeling van achterstanden op buurtniveau over de tijd zien voor de jaren 2015, 2020 en 2024 (hoe hoger de MDI-score, hoe donkerder het gebied op de kaart kleurt; zie bijlage A voor de scores per buurt). Hieruit kunnen we opmaken dat de gemeente Almelo zich de afgelopen 10 jaar in positieve zin heeft ontwikkeld; er zijn minder buurten met (zeer) hoge MDI-scores, ofwel minder buurten met veel meervoudige achterstandsproblematiek. Tegelijkertijd is er een aantal buurten die anno 2024 nog steeds kampen met zeer hoge MDI-scores en daarmee dus veel stapeling van achterstanden kennen. Dit geldt met name voor buurten in het centrum van Almelo, de donkerblauwe gebieden op onderstaande figuren. Deze donkerblauwe gebieden zijn de buurten die in 2024 de hoogste MDI-scores kennen.

Figuur 1. MDI scores Almelo in 2015, 2020 en 2024

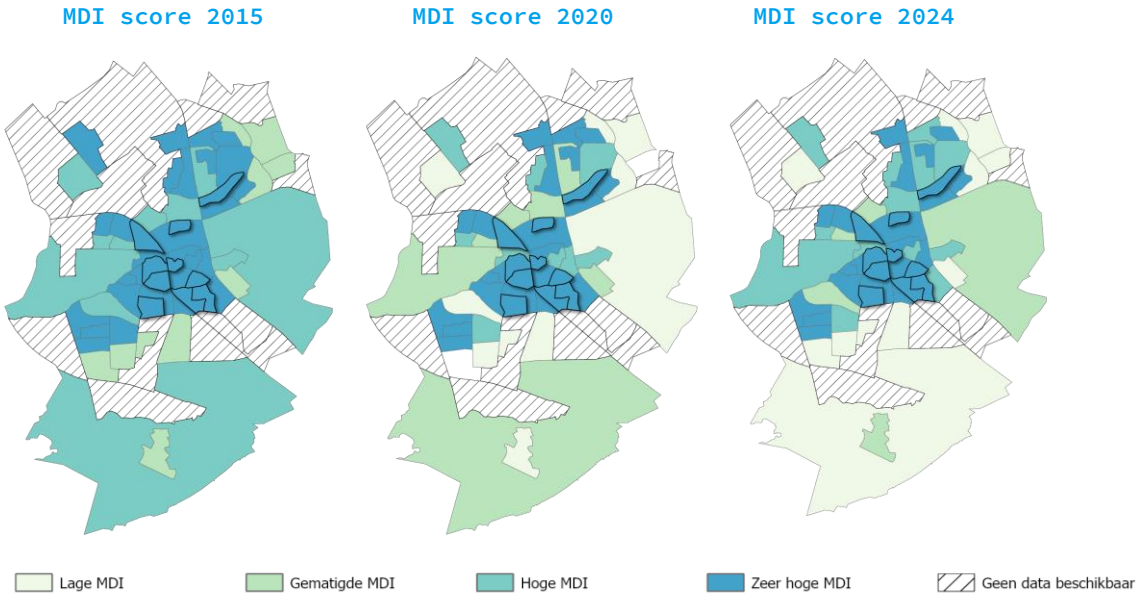

Op basis van kwartielen:

- Lage MDI: MDI-score tot 40
- Gematigde MDI: MDI-score van 40 – 50
- Hoge MDI: MDI-score van 50 – 60
- Zeer hoge MDI: MDI-score van 60 en hoger
- *Geen data beschikbaar: Buurten met minder dan 200 inwoners*

2.2 Huidige situatie: concentratie van achterstand

Gemiddeld genomen valt de gemeente Almelo in 2024 met een MDI-score van 56,9 in het kwartiel hoge MDI-score. Als we kijken naar de spreiding van de relatieve achterstanden over de buurten van de stad, dan zien we dat 16 van de 60 buurten in de twee kwartielen laag en gematigde MDI-score vallen. Dat betekent dat er in deze buurten sprake is van relatief weinig gestapelde achterstand. 44 van de 60 buurten vallen in de kwartielen hoog en zeer hoge MDI-score. Vertaald naar inwoneraantal betekent dit dat driekwart van de Almelose bevolking woont in een buurt met (zeer) veel stapeling van achterstanden (zie tabel 2). Ruim de helft van de bevolking woont in een buurt (56%) met een zeer hoge MDI-score (32/60 buurten).

Tabel 2. Aandeel inwoners in MDI-categorie

MDI-categorie	Aantal buurten	Almelose populatie
Laag (<40)	10 buurten	10.835 inwoners (15%)
Gematigd (40-50)	6 buurten	6.610 inwoners (9%)
Hoog (50-60)	12 buurten	14.815 inwoners (20%)
Zeer hoog (>60)	32 buurten	41.335 inwoners (56%)
Totaal Almelo	**60 buurten**	**73.595 inwoners**

2.3 Ontwikkeling in de buurten varieert

We constateerden zojuist dat gemeentebreed de stapeling van achterstanden in buurten gemiddeld genomen is afgenomen. Als we op buurtniveau kijken dan zien we in 56 van de 60 buurten een verbetering ten opzichte van 2015 (zie bijlage B, tabel 5). Figuur 2 laat de ontwikkeling van de MDI-scores tussen 2015 en 2024 zien. Hierin zien we de buurten die zich de afgelopen 10 jaar het best hebben ontwikkeld groen kleuren en buurten die zich het minst hebben ontwikkeld – of zelfs zijn achteruit gegaan – rood kleuren.

De variatie van de verbetering over de tijd is groot; buurten met de minste stapeling van achterstanden in 2024 zijn de afgelopen tien jaar sterker verbeterd dan buurten met veel stapeling van achterstanden. En voor de buurten met (zeer) veel stapeling van achterstanden in 2024 zijn de verbeteringen minder groot. In 4 buurten in deze groep is de stapeling van achterstanden zelfs toegenomen; hier is dus sprake van een verslechtering. Al met al zien we daarmee dat de tweedeling tussen buurten waar het relatief beter gaat en buurten waar het relatief slechter gaat in termen van gestapelde achterstanden de afgelopen tien jaar is toegenomen. Daarmee is de ongelijkheid in de stad de afgelopen 10 jaar toegenomen.

Figuur 2. Ontwikkeling MDI-scores in procentpunten tussen 2015 en 2024

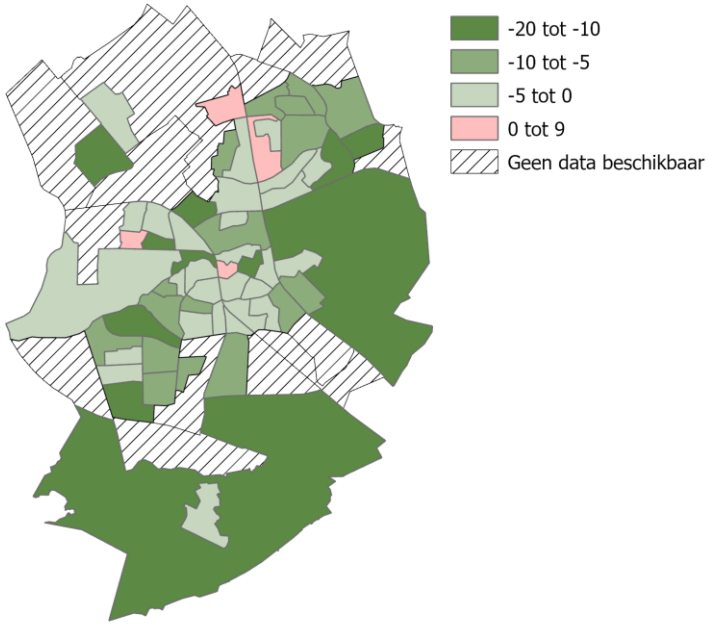

Figuur 2 laat het verschil in MDI-scores tussen 2015 en 2024 zien, waarbij een hogere MDI-score een grotere stapeling van achterstanden betekent. De roodgekleurde buurten kennen een verhoging van de MDI-score en zijn dus de afgelopen 10 jaar verslechterd in termen van gestapelde achterstanden. Hoe donkerder groen, hoe lager de MDI-score en dus hoe groter de verbetering in de afgelopen 10 jaar.

2.4 Ontwikkelingen op domeinen in Almelo

Als we op gemeenteniveau kijken naar de ontwikkelingen op de verschillende domeinen dan zien we dat de verbetering van de MDI-score in 2024 ten opzichte van 2015 met name veroorzaakt wordt door een verbetering in het domein inkomen en – in mindere mate – de domeinen opleiding, woonomgeving, werk en veiligheid (let op: wel een verslechtering op dit domein sinds 2020) (zie figuur 3). Tegelijkertijd zien we dat gemiddeld genomen het domein gezondheid flink is verslechterd – dit is overigens wel in lijn met landelijke ontwikkelingen.

De grote verbetering van het domein inkomen komt doordat er gemiddeld genomen meer huishoudens met voldoende financiële buffer zijn dan in 2015. Het is overigens niet bekend of dit dezelfde mensen zijn als 10 jaar geleden, of dat er andere mensen in Almelo zijn komen wonen met relatief meer inkomen en financiële buffer. Doordat inkomen – net als werk – in verhouding tot de andere domeinen voor ruim een vijfde (22.5%) meeweegt in de berekening van de stapeling van achterstanden, vertaalt de grote verbetering zich sterk door in de daling van de MDI-score van de stad van 63 in 2015 naar 57 in 2024. We zien verder een relatief kleine verbetering van het domein werk; dat komt door een stijging in de arbeidsparticipatie in de stad. Daarnaast zien we dat het aandeel inwoners met een laag opleidingsniveau aanzienlijk is gedaald ten opzichte van 2015.

Figuur 3. Ontwikkeling van de gemeente Almelo per domein over de tijd

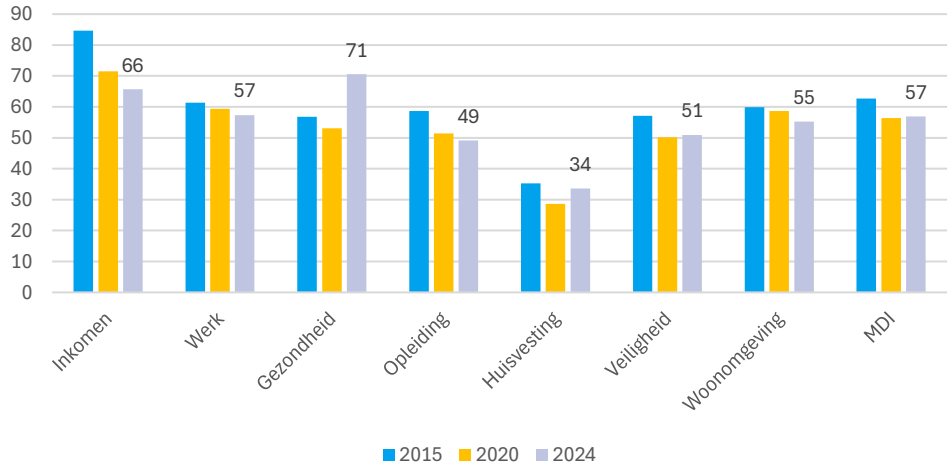

Hoewel we de afgelopen 10 jaar in Almelo verbeteringen op gemeenteniveau voor de domeinen inkomen, werk en opleiding constateren wil dit niet zeggen dat mensen met een grotere financiële buffer, een hoger inkomen of werk niet meer worstelen met hun bestaanszekerheid. Zo betoogt de Wetenschappelijk Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) in haar recente rapport Grip dat dit ook afhangt van de mate van grip die mensen op hun eigen leven hebben (WRR, 2023). Een voorbeeld is de groep 'werkende armen': iemand kan een baan hebben, maar door een flexibel contract toch veel onzekerheid en stress ervaren. Wanneer die stress samenhangt met bijvoorbeeld een slechte ervaren gezondheid en een huurwoning met hoge energielasten (en daardoor energiearmoede), levert dat alsnog een vrij kwetsbare situatie op.

Verder is opvallend dat op gemeenteniveau de achterstanden op het domein gezondheid de afgelopen jaren aanzienlijk zijn toegenomen. Hierin zijn effecten van de coronapandemie terug te zien. De stijging van de score op het gezondheidsdomein wordt veroorzaakt door een afname van de beoordeling van de eigen gezondheid door inwoners van Almelo als (zeer) goed en een toename van ervaren stress en het risico op angsten of depressies.

Tot slot is te zien dat het domein huisvesting tussen 2015 en 2020 verbeterd, maar tussen 2020 en 2024 weer is verslechterd. Dit komt met name door een daling in het percentage betaalbare koopwoningen (mede veroorzaakt door de landelijke woningcrisis).

2.4.1 Verslechtering gezondheid in perspectief

In de vorige paragraaf zagen we dat het gezondheidsdomein in gemeente Almelo is verslechterd tussen 2015 en 2024. Dit komt met name door een afname van het aandeel mensen dat aangeeft de eigen gezondheid als (zeer) goed te beoordelen en een toename in het aandeel mensen met een hoog risico op angst of depressies. Beide ontwikkelingen zijn een landelijke trend (zie tabel 3 hieronder en bijlage H voor beschrijving van de indicatoren). Verder zien we dat, wanneer we Almelo vergelijken met de referentiesteden Enschede en Heerlen, de Almelose bevolking haar eigen gezondheid vergelijkbaar beoordeelt als de inwoners uit Enschede, maar een stuk beter dan de inwoners uit Heerlen. Daarnaast zien we dat in Almelo het aandeel inwoners met een hoog risico op angst of depressie net iets minder is dan in de steden Enschede en Heerlen.

Tabel 3. Vergelijking gezondheidsindicatoren tussen gemeenten

Indicator	Almelo		Enschede		Heerlen		Landelijk	
	2015	2024	2015	2024	2015	2024	2015	2024
Aandeel mensen dat de eigen gezondheid als (zeer) goed beoordeeld	72%	67%	72%	68%	64%	57%	76%	70%
Aandeel mensen dat (heel) veel stress ervaren	18%	19%	18%	26%	21%	25%	18%	21%
Aandeel mensen met een hoog risico op angststoornis of depressie	9%	14%	11%	12%	12%	18%	7%	10%

We weten uit recent onderzoek dat gezondheid de belangrijkste bijdrage levert aan de ervaren kwaliteit van leven (Blanken & Verhoeven, 2023). Goede gezondheid is dus van belang voor een stad in balans. Daarnaast zijn ook de mate van grip op het eigen leven en de verbondenheid met de buurt belangrijke voorspellers van kwaliteit van leven (idem).

2.4.2 Relatie kwetsbaarheid en wonen

We zien dat het huisvestingsdomein is verslechterd tussen 2020 en 2024 in Almelo. Verder blijkt uit de buurtprofielen (zie bijlage E) dat de Almelose buurten met een (zeer) hoge MDI-score, een relatief kwetsbaar woningbestand kennen. Hier zijn veel sociale en particuliere huurwoningen te vinden in het lage prijssegment. Onderzoek van het Sociaal en Cultureel

Planbureau (SCP) laat zien dat eenzijdige leefwerelden, wat veroorzaakt wordt door segmentatie in het woningbestand, leidt tot ongelijke kansen van mensen (Vermeij & Thijssen, 2024). Tevens staat dit de sociale cohesie en het gemeenschapsgevoel in de weg en versterkt dit de polarisatie tussen groepen in onze samenleving. Het SCP adviseert in haar rapport dan ook dat actief sturen op de samenstelling, woningvoorraad en het voorzieningenniveau, verbindingen tussenleefwerelden mogelijk maakt.

Verder toont onderzoek van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) aan dat de woningmarkt als een sorteermachine voor gezondheidsverschillen werkt (Hin & De Hollander, 2023). Dit komt mede door het woningaanbod in bepaalde wijken en de mensen die daar wonen, maar ook door het al dan niet bestaan van sociaal weefsel in de wijk en de hoeveelheid en type voorzieningen. Deze toename van gescheiden leefwerelden is - volgens PBL - reden tot zorg, omdat dit gepaard gaat met ongelijke kansen en het staat sociale samenhang en begrip tussen mensen in de weg. Volkshuisvestingsbeleid met oog voor het terugdringen van gezondheidsverschillen zal - volgens PBL - dus naast rendementslogica ook voorzieningenlogica mee moeten nemen, en naast efficiëntie en betaalbaarheid ook verdelings- en rechtvaardigheidsaspecten.

2.5 Sterke samenhang MDI met energiearmoede en ongezonde leefstijl

In buurten met een (zeer) hoge MDI-score zien we dat alle domeinen bijdragen aan de stapeling van achterstanden; van de persoonsgebonden kenmerken scoren inkomen, opleiding en gezondheid in deze buurten het hoogst. In die buurten zien we ook (1) veel energiearmoede en (2) ongezonde leefstijl. Figuur 4 laat zowel de energielast – het aantal huishoudens met een laag inkomen en een hoge energierekening – alsmede het aantal bewoners met een ongezonde leefstijl op buurtniveau zien. De ongezonde leefstijl is het gemiddelde percentage bewoners met ernstig overgewicht, roken en/of overmatig alcoholgebruik. Als we kijken naar de buurten waar een hoge energielast en veel ongezond gedrag voorkomt, dan zijn dit veelal buurten met een (zeer) hoge MDI-score.

Figuur 4. Sterk samenhangende factoren met de MDI-score

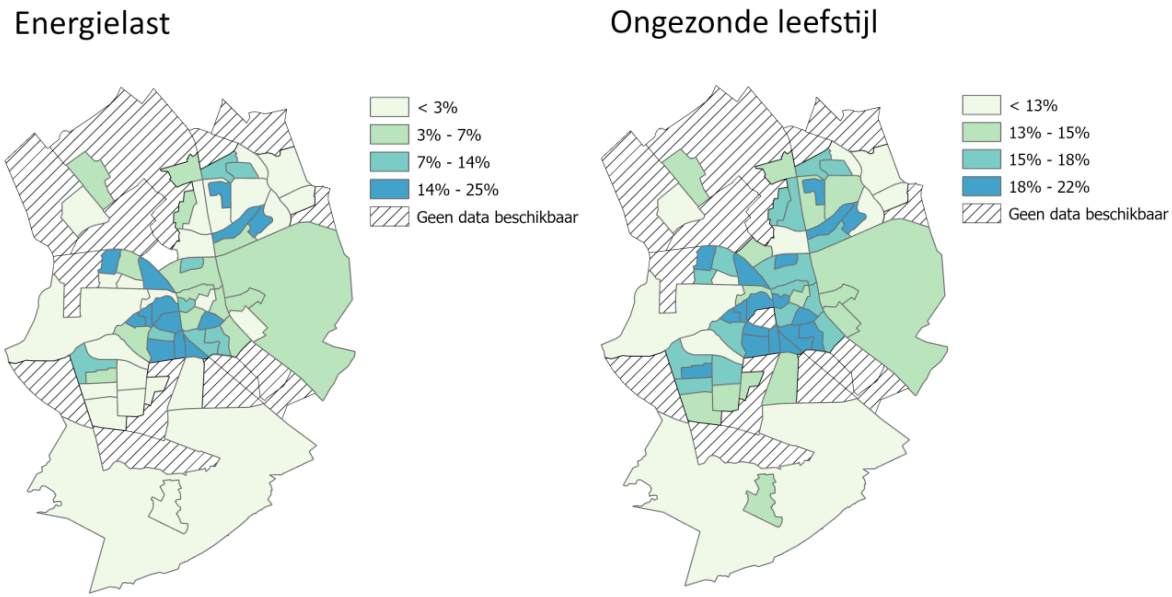

2.6 Gespiegelde buurten: vergelijking best-scorende en slechtst-scorende buurten

In dit laatste deel van het hoofdstuk zijn de tien slechtst-scorende buurten uitgelicht en vergeleken met de tien best-scorende buurten. In beide groepen woont ongeveer een even groot aandeel van de Almelose bevolking; in de groep tien slechtst-scorende buurten gaat het om 17% van de bevolking (12.780 inwoners) en in de best-scorende buurten om 15% (10.835 inwoners). In 2.6.1 bespreken we de MDI-scores (zie bijlage D). In 2.6.1 bespreken we, in lijn met de huidige beleidsinzet van de gemeente Almelo (zie adviesdeel behorend bij dit rapport), een aantal aanvullende aspecten van inwoners en kenmerken (zie bijlage E) ten aanzien van bestaanszekerheid (inkomen en bijstand), woningvoorraad, onderwijs en arbeidsparticipatie en grip, sociale samenhang en de kosten sociaal domein (zie bijlage C voor een totaalbeeld en bijlage E voor de 10 best- en slechtst-scorende buurten).

2.6.1 Verschillen in de MDI

Eerder concludeerden we dat de tweedeling in Almelo is toegenomen tussen 2015 en 2024. In aanvulling daarop laat tabel 4 zien dat de verbeteringen (dat wil zeggen de negatieve cijfers in de kolom △ t.o.v. 2015, vergelijkbaar met de groene categorieën uit de legenda in figuur 2) in de 10 slechtst-scorende buurten minder groot zijn dan de verbeteringen in de 10 best-scorende buurten. Een van de 10 slechtst-scorende buurten, Ulk en omgeving, is zelfs verslechterd.

Tabel 4. Ontwikkeling van de groep slechtst-scorende en best-scorende buurten in 2024 vergeleken

Slechtst-scorende buurten in 2024		
Buurt	MDI score 2024	△ *t.o.v. 2015*
Nieuwstraat -Witvoet en omgeving	74,7	-2,1
Arendsboer en omgeving Zuid-Riet Zuid	74,2	-2,7
Kerkelanden	73,7	-4,2
Ossenkoppelerhoek Midden Zuid	72,6	-1,6
Wonde en omgeving	72,3	-4,0
Nieuwland	72,2	-1,0
Ulk en omgeving	72,1	3,0
Wester Sluitersveldlanden	72,0	-3,5
Bornsestraat Midden-Riet Noord	71,5	-2,2
Java en omgeving	70,6	-3,3

Best-scorende buurten in 2024		
Buurt	MDI score 2024	△ *t.o.v. 2015*
Verspreide huizen wijk 21	39,9	-10,6
Aadorp West	39,7	-13,9
Schelfhorst Noordoost	39,7	-9,3
Kollenveld	38,8	-9,9
Maardijk	38,6	-9,3
Huttenveld	35,6	-9,7
Mooie Vrouwenweg en omgeving	33,7	-9,8
Zeven Bosjes	31,7	-12,2
Robbenhaarsweg Noord	30,1	-11,1
Markgraven	29,6	-17,2

Als we inzoomen op de verschillende domeinen dan zien we voor de tien slechtst-scorende buurten dat met name de domeinen inkomen, opleiding en gezondheid er in negatieve zin uitspringen (Bijlage D en Bijlage F). Het domein werk scoort ook hoog, maar is over de tijd redelijk constant gebleven.[3] Ook constateren we in de 32 buurten met een zeer hoge MDI-score veel energiearmoede (mensen met een laag inkomen en een hoge energierekening) en veel mensen met een ongezonde leefstijl (ernstig overgewicht, roken en overmatig alcoholgebruik). In deze buurten staat de bestaanszekerheid (extra) onder druk.

2.6.2 Buurtprofielen vergeleken

Tot slot bespreken we een aantal opvallende verschillen tussen de best-scorende en slechtst-scorende buurten ten aanzien van een aantal kenmerken van de buurt en haar bewoners (zie bijlage E).

Bestaanszekerheid

In de tien slechtst-scorende buurten wonen, in vergelijking met buurten van Almelo waar minder sprake is van gestapelde achterstanden, veel meer mensen met een laag besteedbaar inkomen, leven meer huishoudens in armoede, is het aandeel mensen dat aangeeft moeite te hebben om rond te komen drie keer hoger, zijn meer mensen met een bijstandsuitkering, is de arbeidsparticipatie lager en hebben aanzienlijk meer inwoners een laag opleidingsniveau. Ook is het percentage kinderen in bijstandshuishoudens veel hoger dan in de best-scorende buurten. Verschillen tussen de groepen zijn groot. Zo is gemiddeld genomen 17% van de huishoudens in de 10 slechtst-scorende buurten arm (onder en rond het sociaal minimum) ten opzichte van 1% arme huishoudens in de 10 best-scorende buurten. Dat is we ook bij arbeidsparticipatie; die is gemiddeld genomen 56% in de 10 slechtst-scorende buurten en 77% in de 10 best-scorende buurten.

[3] Inkomen en werk wegen bij de berekening van de MDI-score samen voor 45% mee voor de totaalscore.

Onderadvisering

In relatie tot het opleidingsniveau zien we tevens in de wijken waar deze slechtst-scorende buurten onder vallen in acht van de tien buurten een zeer hoge mate van onderadvisering[4] bij kinderen ten opzichte van het gemiddelde in Almelo (zie tabel 16 in bijlage E). In algemene zin valt ook op dat het gemiddelde van Almelo met 38% tevens hoger is dan het landelijk gemiddelde van 32%.[5]

Woningvoorraad

Daarnaast kenmerkt de woningvoorraad in deze buurten zich door een (zeer) hoog aandeel sociale huurwoningen en een (veel) lager aandeel koopwoningen; de verhouding tussen koop en huur is omgekeerd in vergelijking met buurten met relatief weinig gestapelde achterstanden. Zo is in de 10 slechtst-scorende buurten gemiddeld 18% van de woningvoorraad een koopwoning, in de 10 best-scorende buurten is dit 96%. Voor sociale huur is dit gemiddeld genomen 59% in de slechtst-scorende buurten en 2% in de best-scorende buurten. Het hoge aandeel sociale huur betekent dat deze buurten toegankelijk zijn voor mensen met een beperkt budget, dit werkt als pull factor voor kwetsbaarheid. Datzelfde geldt voor particuliere huur; in de meeste buurten met veel stapeling van achterstanden is ook gemiddeld genomen meer particuliere huur aanwezig. Ook is het aandeel woningen met een slecht energielabel (E t/m G) flink hoger in de slechtst-scorende buurten.

Grip en sociale samenhang

Verder zien we dat in deze slechtst-scorende buurten het aandeel inwoners dat regie op het leven ervaart over het algemeen lager is. Daarnaast is ook de sociale samenhang ofwel de onderlinge verbondenheid van inwoners met de buurt in tien slechtst-scorende buurten minder dan in de tien best-scorende buurten.

Kosten sociaal domein

Tenslotte zien we grote verschillen in de sociaal domeinkosten. In de 10 slechtst-scorende buurten zijn de gemiddelde sociaal domeinkosten ruim €10.000 per inwoner per jaar. In de 10 best-scorende buurten gaat het gemiddeld genomen om ruim €2.300 per inwoner per jaar.

Bovenstaande vergelijking laat een gespiegeld beeld zien tussen de buurten waar het goed en minder goed gaat.

2.7 Conclusies

Op basis van een sociaalmaatschappelijke analyse, die de ontwikkelingen over de tijd ten aanzien van de stapeling van achterstanden op 7 domeinen in de buurten van Almelo in beeld heeft gebracht, constateren we dat de ongelijkheid in Almelo is toegenomen. Er is sprake van een concentratie van langdurige meervoudige achterstanden in een groot deel

[4] Deze indicator is enkel op wijkniveau beschikbaar; Dashboard zichtopwijken.nl
[5] Bron: zichtopwijken.nl

van de buurten. Tevens zijn deze buurten met veel achterstanden de afgelopen tien jaar (fors) minder sterk verbeterd dan buurten waar het beter gaat.

Een verdieping op kenmerken van inwoners en samenstelling van de woningvoorraad laat zien dat er op veel vlakken grote verschillen bestaan tussen de best-scorende en de slechtst-scorende buurten en in Almelo. Deze grote verschillen zorgen in uiterste zin voor gespiegelde buurten. Op alle facetten zijn de inwoners in de slechtst-scorende buurten kwetsbaarder dan de inwoners in de best-scorende buurten.

Op basis van bovenstaande bevindingen concluderen we dat de huidige situatie in Almelo een meervoudige, langjarige en gebiedsgerichte aanpak vraagt om de ambitie ‘stad in balans’ te kunnen realiseren. Deze conclusie is in lijn met de conclusie uit het rapport Accentueer het verschil (Agterbosch et al. 2024) over achterstanden in Nederlandse regio’s; hierin wordt tevens betoogd dat voor het doorbreken van structurele achterstanden een gecombineerde aanpak nodig is gericht op mensen én plekken. In het bijbehorende advies gaan we hier dieper op in.

Bijlage A. Literatuurlijst

Agterbosch, S., Janssen, J., Koomen, B. & Smulders, I. (2024, februari). Accentueer het verschil – Een regionaal perspectief op achterstanden in Nederland. Tilburg: Het PON & Telos. Verkregen via: https://hetpon-telos.nl/content/uploads/2024/03/Accentueer-het-Verschil-vervolgonderzoek-Elke-Regio-Telt-21-2-2024-Het-PON-Telos.pdf

Blanken, M. & Verhoeven, N. (2023, juni). Ervaren Brede Welvaart – Hoe Brabanders de kwaliteit van hun leven en leefomgeving waarderen in 2022. Tilburg: Het PON & Telos. Verkregen via: https://hetpon-telos.nl/content/uploads/2022/07/Het-PON-Telos_Publicatie-Ervaren-Brede-Welvaart-DEF.pdf

Hin, J. & Hollander, G. de (2023, december). Gezondheidsachterstanden: kijk ook eens naar de ruimtelijke uitsortering van mensen en voorzieningen. Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving. Verkregen via: https://www.pbl.nl/downloads/pbl-2023-gezondheidsachterstanden-kijk-ook-eens-naar-ruimtelijke-uitsortering-van-mensen-en-voorzieningen-5133pdf

Noble, M., Wright, G., Dibben, C., Smith, G.A.N., McLennan, D., Anttila, C., Barnes, H., Mokhtar,C., Noble, S., Avenell, D., Gardner, J., Covizzi, I. & Lloyd, M. (2004). *Indices of Deprivation 2004*. Report to the Office of the Deputy Prime Minister. London: Neighbourhood Renewal Unit.

Noble, S., McLennan, D., Noble, M., Plunkett, E., Gutacker, N., Silk, M., & Wright, G. (2019). *The English Indices of Deprivation 2019*. Research report. Verkregen via https://www.gov.uk/government/publications/english-indices-of-deprivation-2019-research-report

Vermeij, L. & Thijssen, L. (2024, april). De leefwerelden van arm en rijk. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau. Verkregen via: https://www.scp.nl/binaries/scp/documenten/publicaties/2024/04/05/de-leefwerelden-van-arm-en-rijk/SCP+rapport+De+leefwerelden+van+arm+en+rijk+april+2024.pdf

Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) (2023). Grip: Het maatschappelijk belang van persoonlijke controle. Den Haag: WRR. Verkregen via: https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2023/11/30/grip

Bijlage B . Overzicht per MDI-categorie

Tabel 3. Overzicht MDI-score op buurtniveau

	Buurten zeer hoge MDI (score 60 en hoger)	Aantal inwoners 2024	MDI-score 2024	MDI-score 2020	MDI-score 2015	Verschil 2024 t.o.v. 2015
1	Nieuwstraat - Witvoet en omgeving	1065	74,7	75,8	76,8	-2,1
2	Arendsboer en omgeving Zuid-Riet Zuid	1225	74,2	75,5	76,9	-2,7
3	Kerkelanden	1290	73,7	76,8	77,9	-4,2
4	Ossenkoppelerhoek Midden Zuid	1025	72,6	74,1	74,1	-1,6
5	Wonde en omgeving	1515	72,3	74,8	76,3	-4,0
6	Nieuwland	2030	72,2	70,8	73,2	-1,0
7	Ulk en omgeving	970	72,1	68,2	69,1	3,0
8	Wester Sluitersveldlanden	1665	72,0	73,2	75,5	-3,5
9	Bornsestraat Midden-Riet Noord	1010	71,5	72,1	73,7	-2,2
10	Java en omgeving	985	70,6	71,6	74,0	-3,3
11	Drakensteyn en omgeving	1425	70,5	68,0	72,3	-1,8
12	Achterlanden en omgeving	675	70,4	71,5	73,5	-3,1
13	Boomplaats	930	70,3	74,6	74,6	-4,2
14	Ossenkoppelerhoek Oost	920	69,9	70,4	71,3	-1,5
15	Aalderinkshoek Noordwest	1850	69,8	70,8	72,5	-2,7
16	Aaboer	245	69,6	66,7	68,2	1,4
17	Aalderinkshoek Noordoost	940	69,6	70,1	70,0	-0,5
18	Rumerslanden	805	68,2	69,6	73,1	-4,9
19	Beeklust	825	67,9	69,9	74,6	-6,7
20	Ossenkoppelerhoek Midden Noord	985	65,2	68,1	72,5	-7,2
21	Binnenstad Noord	2360	65,0	65,3	73,5	-8,6
22	Leemslagen Zuid	1730	64,9	65,1	66,4	-1,5
23	Binnenstad Zuid	1300	64,7	64,0	65,8	-1,1
24	Ootmarsumsestraat en omgeving	1595	64,6	61,6	67,6	-3,0
25	Havezathe	1600	64,4	64,9	70,1	-5,7
26	Leemslagen Noord	1425	64,3	63,1	67,7	-3,4

27	Bedrijventerrein Twentepoort – Stadion[6]	155	XXX	XXX	XXX	XXX
28	Arendsboer en omgeving Noord	1225	63,6	65,7	68,4	-4,8
29	Ossenkoppelerhoek West	1820	63,4	64,5	68,4	-5,0
30	Kanaalzijde	1420	61,3	62,0	67,1	-5,8
31	Hofkamp Oost	1175	60,4	55,4	61,0	-0,6
32	Vriezenveenseweg en omgeving Haghoek Oost	1305	60,1	60,9	62,8	-2,7
33	Schelfhorst Noordwest	2000	60,0	64,0	67,2	-7,2
	Buurten hoge MDI (score 50-60)	**Aantal inwoners**	**MDI-score 2024**	**MDI-score 2020**	**MDI-score 2015**	**Verschil t.o.v. 2015**
34	Aadorp Oost	1135	59,7	54,3	61,0	-1,3
35	Aalderinkshoek Zuidwest	1055	59,4	55,0	58,4	1,0
36	Bornsestraat en omgeving Zuid	1495	57,0	61,1	64,4	-7,3
37	Paradijs[7]	350	56,5	53,7	57,0	-0,4
38	Vriezenveenseweg en omgeving Haghoek West	1800	55,3	55,8	62,7	-7,3
39	Schelfhorst Zuidwest	1165	54,9	43,5	51,2	3,7
40	Leemslagen Oost	1165	54,9	55,2	62,5	-7,6
41	Rohof en omgeving	505	54,2	59,9	67,5	-13,2
42	Hofkamp West	710	53,1	59,4	68,6	-15,5
43	Verspreide huizen wijk 14	250	52,6	46,4	53,2	-0,6
44	Parkweg en omgeving	2090	52,6	47,1	54,7	-2,2
45	Schelfhorst Zuidoost	3095	52,1	53,8	60,5	-8,3
	Buurten gematigde MDI (score 40-50)	**Aantal inwoners**	**MDI-score 2024**	**MDI-score 2020**	**MDI-score 2015**	**Verschil t.o.v. 2015**
46	Aalderinkshoek Zuidoost	570	46,3	44,3	58,0	-11,7
47	Verspreide huizen wijk 17	290	44,6	35,4	55,5	-10,9
48	Groeneveld	475	41,2	37,8	57,4	-16,2
49	Indië	1005	41,2	49,2	59,3	-18,1

[6] Let op: deze buurt heeft minder dan 200 inwoners, en kent daarom relatief grote fluctuaties in de MDI-scores over de tijd.
[7] De hoge MDI-score in de buurt Paradijs wordt verklaard door een combinatie van verschillende factoren; opvallend zijn de hoge scores op het domein veiligheid (o.a. relatief veel vermogensdelicten en geweldsdelicten), gezondheid en huisvesting (relatief weinig betaalbare koopwoningen) in 2024. Op het domein werk is arbeidsongeschiktheid verslechterd en anderzijds is het domein inkomen verbeterd.

50	Verspreide huizen wijk 12[8]	110	XXX	XXX	XXX	XXX
51	Bornerbroek Kern	1245	40,5	37,2	44,8	-4,3
52	Nijrees	3025	40,0	35,9	45,0	-5,0
	Buurten lage MDI (score tot 40)	**Aantal inwoners**	**MDI-score 2024**	**MDI-score 2020**	**MDI-score 2015**	**Verschil t.o.v. 2015**
53	Verspreide huizen wijk 21	820	39,9	42,1	50,5	-10,6
54	Aadorp West	395	39,7	37,9	53,7	-13,9
55	Schelfhorst Noordoost	1335	39,7	39,4	49,0	-9,3
56	Kollenveld	1220	38,8	42,3	48,7	-9,9
57	Maardijk	970	38,6	34,1	47,9	-9,3
58	Huttenveld	2115	35,6	34,5	45,4	-9,7
59	Mooie Vrouwenweg en omgeving	815	33,7	32,7	43,4	-9,8
60	Zeven Bosjes	1200	31,7	29,1	43,8	-12,2
61	Verspreide huizen wijk 13[9]	155	XXX	XXX	XXX	XXX
62	Robbenhaarsweg Noord	675	30,1	27,7	41,2	-11,1
63	Markgraven	1290	29,6	31,8	46,8	-17,2

[8] Let op: deze buurt heeft minder dan 200 inwoners, en kent daarom relatief grote fluctuaties in de MDI-scores over de tijd.
[9] Let op: deze buurt heeft minder dan 200 inwoners, en kent daarom relatief grote fluctuaties in de MDI-scores over de tijd.

Bijlage C . Kosten sociaal domein per buurt

Tabel 4. Kosten sociaal domein op buurtniveau per jaar (data verkregen via Kennispunt Twente)

Buurt	Kosten Participatie-wet uitkering	Kosten WMO	Kosten Jeugd	Kosten WLZ-thuiswonend	Kosten GGZ	Kosten Medisch specialistische thuiszorg	Totale kosten sociaal domein
Nieuwstraat -Witvoet en omgeving	€ 5.366.390	€ 426.836	€ 717.641	€ 1.358.200	€ 307.300	€ 1.612.300	**€ 9.788.667**
Arendsboer en omgeving Zuid-Riet Zuid	€ 5.993.243	€ 557.655	€ 1.020.186	€ 743.000	€ 417.200	€ 2.487.600	**€ 11.218.884**
Kerkelanden	€ 9.610.688	€ 971.216	€ 795.514	€ 2.479.400	€ 602.400	€ 2.713.600	**€ 17.172.818**
Ossenkoppelerhoek Midden Zuid	€ 6.356.338	€ 404.578	€ 726.944	€ 569.200	€ 294.900	€ 1.510.500	**€ 9.862.460**
Wonde en omgeving	€ 9.205.626	€ 548.343	€ 896.795	€ 1.368.400	€ 1.013.700	€ 3.077.200	**€ 16.110.065**
Nieuwland	€ 10.984.954	€ 965.233	€ 1.142.851	€ 1.448.300	€ 674.700	€ 3.678.900	**€ 18.894.939**
Ulk en omgeving	€ 3.782.184	€ 703.220	€ 156.139	€ 681.200	€ 686.500	€ 2.659.000	**€ 8.668.243**
Wester Sluitersveldlanden	€ 9.558.741	€ 1.339.523	€ 1.034.881	€ 982.900	€ 990.200	€ 3.193.700	**€ 17.099.945**
Bornsestraat Midden-Riet Noord	€ 3.383.505	€ 470.079	€ 697.700	€ 805.800	€ 626.200	€ 2.454.600	**€ 8.437.885**
Java en omgeving	€ 5.593.243	€ 1.167.204	€ 852.131	€ 1.456.500	€ 1.520.500	€ 1.985.400	**€ 12.574.978**
Drakensteyn en omgeving	€ 9.026.973	€ 1.003.098	€ 856.336	€ 2.533.900	€ 359.500	€ 2.997.400	**€ 16.777.207**
Achterlanden en omgeving	€ 2.806.932	€ 324.843	€ 360.112	€ 354.400	€ 102.400	€ 1.198.200	**€ 5.146.888**
Boomplaats	€ 4.089.004	€ 331.954	€ 489.383	€ 315.500	€ 204.200	€ 1.552.100	**€ 6.982.141**
Ossenkoppelerhoek Oost	€ 4.507.265	€ 270.199	€ 134.758	€ 314.000	€ 262.700	€ 1.346.900	**€ 6.835.822**
Aalderinkshoek Noordwest	€ 10.367.514	€ 603.003	€ 1.140.673	€ 1.375.400	€ 437.500	€ 2.803.000	**€ 16.727.090**
Aaboer	€ 320.192	€ 246.598	€ 829.952	€ 726.200	€ 1.100	€ 817.400	**€ 2.941.442**
Aalderinkshoek Noordoost	€ 2.037.795	€ 576.342	€ 94.994	€ 849.500	€ 360.100	€ 2.248.500	**€ 6.167.230**
Rumerslanden	€ 4.372.541	€ 519.795	€ 403.845	€ 401.600	€ 253.600	€ 1.150.800	**€ 7.102.181**
Beeklust	€ 4.100.670	€ 412.243	€ 312.024	€ 1.120.200	€ 168.100	€ 1.487.000	**€ 7.600.237**
Ossenkoppelerhoek Midden Noord	€ 4.116.783	€ 249.694	€ 207.810	€ 796.100	€ 502.200	€ 1.180.800	**€ 7.053.387**
Binnenstad Noord	€ 5.988.785	€ 1.423.015	€ 434.870	€ 2.225.400	€ 2.178.500	€ 5.124.400	**€ 17.374.970**
Leemslagen Zuid	€ 4.850.729	€ 1.048.218	€ 730.509	€ 1.111.500	€ 607.200	€ 3.029.700	**€ 11.377.856**
Binnenstad Zuid	€ 4.562.577	€ 625.468	€ -	€ 795.200	€ 586.600	€ 2.719.100	**€ 9.288.945**
Ootmarsumsestraat en omgeving	€ 1.345.035	€ 441.696	€ 302.620	€ 977.100	€ 405.700	€ 3.424.600	**€ 6.896.752**
Havezathe	€ 2.437.385	€ 339.156	€ 586.695	€ 1.700.300	€ 99.200	€ 2.787.300	**€ 7.950.036**
Leemslagen Noord	€ 4.087.441	€ 315.712	€ 382.198	€ 563.300	€ 442.400	€ 2.081.400	**€ 7.872.451**
Arendsboer en omgeving Noord	€ 1.226.722	€ 408.893	€ 497.285	€ 1.483.000	€ 320.000	€ 2.415.500	**€ 6.351.400**
Ossenkoppelerhoek West	€ 3.332.298	€ 449.369	€ 663.145	€ 952.500	€ 455.000	€ 2.769.200	**€ 8.621.512**

Kanaalzijde	€ 4.620.019	€ 292.860	€ 803.377	€ 866.400	€ 315.700	€ 2.599.100	**€ 9.497.455**
Hofkamp Oost	€ 652.941	€ 1.214.866	€ 109.688	€ 816.500	€ 849.100	€ 2.006.600	**€ 5.649.695**
Vriezenveenseweg en omgeving Haghoek Oost	€ 1.354.895	€ 150.952	€ 397.929	€ 297.000	€ 216.700	€ 2.157.400	**€ 4.574.875**
Schelfhorst Noordwest	€ 3.259.178	€ 467.469	€ 570.599	€ 974.300	€ 316.400	€ 3.520.800	**€ 9.108.746**
Aadorp Oost	€ 1.126.422	€ 209.124	€ 593.274	€ 240.500	€ 134.800	€ 2.086.200	**€ 4.390.320**
Aalderinkshoek Zuidwest	€ 738.253	€ 518.516	€ 249.184	€ 872.400	€ 164.300	€ 2.405.400	**€ 4.948.053**
Bornsestraat en omgeving Zuid	€ 2.283.916	€ 239.161	€ 342.467	€ 347.400	€ 336.700	€ 2.452.300	**€ 6.001.944**
Paradijs	€ -	€ -	€ -	€ 145.200	€ 61.000	€ 1.046.000	**€ 1.252.200**
Vriezenveenseweg en omgeving Haghoek West	€ 1.714.090	€ 374.618	€ 660.384	€ 701.800	€ 369.200	€ 2.373.200	**€ 6.193.292**
Schelfhorst Zuidwest	€ 400.778	€ 218.438	€ 741.217	€ 335.400	€ 225.200	€ 2.226.300	**€ 4.147.333**
Leemslagen Oost	€ 1.009.889	€ 144.795	€ 819.632	€ 282.200	€ 176.800	€ 1.752.800	**€ 4.186.116**
Rohof en omgeving	€ 21.206	€ 159.187	€ 249.549	€ 151.500	€ 236.100	€ 980.500	**€ 1.798.041**
Hofkamp West	€ 1.104.167	€ 185.019	€ 84.764	€ 700.100	€ 318.400	€ 1.198.300	**€ 3.590.750**
Verspreide huizen wijk 14	€ -	€ 41.407	€ -	€ -	€ 9.900	€ 283.500	**€ 334.807**
Parkweg en omgeving	€ 1.474.926	€ 671.659	€ 438.185	€ 3.086.100	€ 827.700	€ 3.809.400	**€ 10.307.970**
Schelfhorst Zuidoost	€ 2.680.869	€ 815.262	€ 794.363	€ 1.748.200	€ 743.000	€ 5.957.600	**€ 12.739.294**
Aalderinkshoek Zuidoost	€ -	€ 119.153	€ -	€ 91.700	€ 66.000	€ 1.056.900	**€ 1.333.753**
Verspreide huizen wijk 17	€ -	€ 36.694	€ -	€ 19.500	€ 45.400	€ 452.300	**€ 553.894**
Groeneveld	€ -	€ 27.814	€ -	€ 108.600	€ 39.600	€ 1.381.500	**€ 1.557.514**
Indië	€ 39.388	€ -	€ 201.897	€ 169.600	€ 169.500	€ 1.502.500	**€ 2.082.884**
Bornerbroek Kern	€ 39.129	€ 134.985	€ 191.418	€ 287.300	€ 107.300	€ 1.998.800	**€ 2.758.932**
Nijrees	€ 860.144	€ 242.036	€ 801.131	€ 497.200	€ 578.000	€ 4.878.200	**€ 7.856.712**
Verspreide huizen wijk 21	€ -	€ 109.530	€ 253.159	€ 91.600	€ 60.000	€ 1.133.400	**€ 1.647.690**
Aadorp West	€ -	€ 42.614	€ -	€ 139.400	€ 25.900	€ 795.100	**€ 1.003.014**
Schelfhorst Noordoost	€ 209.419	€ 204.020	€ 173.925	€ 663.700	€ 198.800	€ 2.996.500	**€ 4.446.365**
Kollenveld	€ 273.506	€ 63.347	€ 421.622	€ 250.200	€ 183.200	€ 1.618.200	**€ 2.810.075**
Maardijk	€ -	€ 72.231	€ 197.951	€ 125.300	€ 182.700	€ 1.372.300	**€ 1.950.483**
Huttenveld	€ 46.695	€ 124.685	€ 541.768	€ 237.400	€ 234.000	€ 2.813.000	**€ 3.997.547**
Mooie Vrouwenweg en omgeving	€ 90.597	€ 59.029	€ 528.693	€ 272.700	€ 100.600	€ 1.066.400	**€ 2.118.018**
Zeven Bosjes	€ 278.348	€ 49.920	€ 179.281	€ 79.700	€ 446.500	€ 1.741.100	**€ 2.774.849**
Robbenhaarsweg Noord	€ -	€ -	€ 69.387	€ 97.800	€ 35.300	€ 611.000	**€ 813.487**
Markgraven	€ 11.336	€ 46.312	€ 280.809	€ 1.662.700	€ 107.900	€ 2.136.800	**€ 4.245.857**

Bijlage D. Top 10 slechtst- en best-scorende buurten

In deze bijlage geven we een aantal vergelijkingen in tabellen en figuren weer tussen de 10 slechtst-scorende buurten en de 10 best-scorende buurten. We gaan achtereenvolgens in op:

- Top 10 MDI-scores – vergelijking in de tijd
- Grootste en minst grote verbetering in MDI-scores in de afgelopen 10 jaar
- Patronen in de tijd – inzoomen op de buurten
- MDI-scores per domein in 2024

MDI-scores in de 10 slechtst- en best-scorende buurten in de tijd

Tabel 5. Top 10 slechtst-scorende buurten (hoogste MDI-score) in 2015, 2020 en 2024

	2015		2020		2024		
							△ t.o.v. 2015
1	Kerkelanden	77,9	Kerkelanden	76,8	Nieuwstraat - Witvoet en omgeving	74,7	-2,1
2	Arendsboer en omgeving Zuid-Riet Zuid	76,9	Nieuwstraat - Witvoet en omgeving	75,8	Arendsboer en omgeving Zuid-Riet Zuid	74,2	-2,7
3	Nieuwstraat - Witvoet en omgeving	76,8	Arendsboer en omgeving Zuid-Riet Zuid	75,5	Kerkelanden	73,7	-4,2
4	Wonde en omgeving	76,3	Wonde en omgeving	74,8	Ossenkoppelerhoek Midden Zuid	72,6	-1,6
5	Wester Sluitersveldlanden	75,5	Boomplaats	74,6	Wonde en omgeving	72,3	-4,0
6	Beeklust	74,6	Ossenkoppelerhoek Midden Zuid	74,1	Nieuwland	72,2	-1,0
7	Boomplaats	74,6	Wester Sluitersveldlanden	73,2	Ulk en omgeving	72,1	3,0
8	Ossenkoppelerhoek Midden Zuid	74,1	Bornsestraat Midden-Riet Noord	72,1	Wester Sluitersveldlanden	72,0	-3,5
9	Java en omgeving	74,0	Java en omgeving	71,6	Bornsestraat Midden-Riet Noord	71,5	-2,2
10	Bornsestraat Midden-Riet Noord	73,7	Achterlanden en omgeving	71,5	Java en omgeving	70,6	-3,3

Tabel 6. Top 10 best-scorende buurten (laagste MDI-score) in 2015, 2020 en 2024

	2015		2020		2024		
							△ *t.o.v. 2015*
51	Schelfhorst Noordoost	49,0	Groeneveld	37,8	Verspreide huizen wijk 21	39,9	-10,6
52	Kollenveld	48,7	Bornerbroek Kern	37,2	Aadorp West	39,7	-13,9
53	Maardijk	47,9	Nijrees	35,9	Schelfhorst Noordoost	39,7	-9,3
54	Markgraven	46,8	Verspreide huizen wijk 17	35,4	Kollenveld	38,8	-9,9
55	Huttenveld	45,4	Huttenveld	34,5	Maardijk	38,6	-9,3
56	Nijrees	45,0	Maardijk	34,1	Huttenveld	35,6	-9,7
57	Bornerbroek Kern	44,8	Mooie Vrouwenweg en omgeving	32,7	Mooie Vrouwenweg en omgeving	33,7	-9,8
58	Zeven Bosjes	43,8	Markgraven	31,8	Zeven Bosjes	31,7	-12,2
59	Mooie Vrouwenweg en omgeving	43,4	Zeven Bosjes	29,1	Robbenhaarsweg Noord	30,1	-11,1
60	Robbenhaarsweg Noord	41,2	Robbenhaarsweg Noord	27,7	Markgraven	29,6	-17,2

Grootste en minst grote verbetering in de tijd

Tabel 7. Top 10 buurten verschil in MDI-score 2024 met 2015 (meest vooruitgegaan en meest achteruitgegaan)

Plek	Grootste verbetering	Verschil t.o.v. 2015		Plek	Minst grote verbetering / verslechtering	Verschil t.o.v. 2015
1	Indië	-18,1		51	Binnenstad Zuid	-1,1
2	Markgraven	-17,2		52	Nieuwland	-1,0
3	Groeneveld	-16,2		53	Hofkamp Oost	-0,6
4	Hofkamp West	-15,5		54	Verspreide huizen wijk 14	-0,6
5	Aadorp West	-13,9		55	Aalderinkshoek Noordoost	-0,5
6	Rohof en omgeving	-13,2		56	Paradijs	-0,4
7	Verspreide huizen wijk 13	-12,3		57	Aalderinkshoek Zuidwest	1,0
8	Zeven Bosjes	-12,2		58	Aaboer	1,4
9	Aalderinkshoek Zuidoost	-11,7		59	Ulk en omgeving	3,0
10	Robbenhaarsweg Noord	-11,1		60	Schelfhorst Zuidwest	3,7

Patronen in de tijd

Figuur 5. Verandering in MDI-score van de 10 slechtst-scorende buurten in 2024

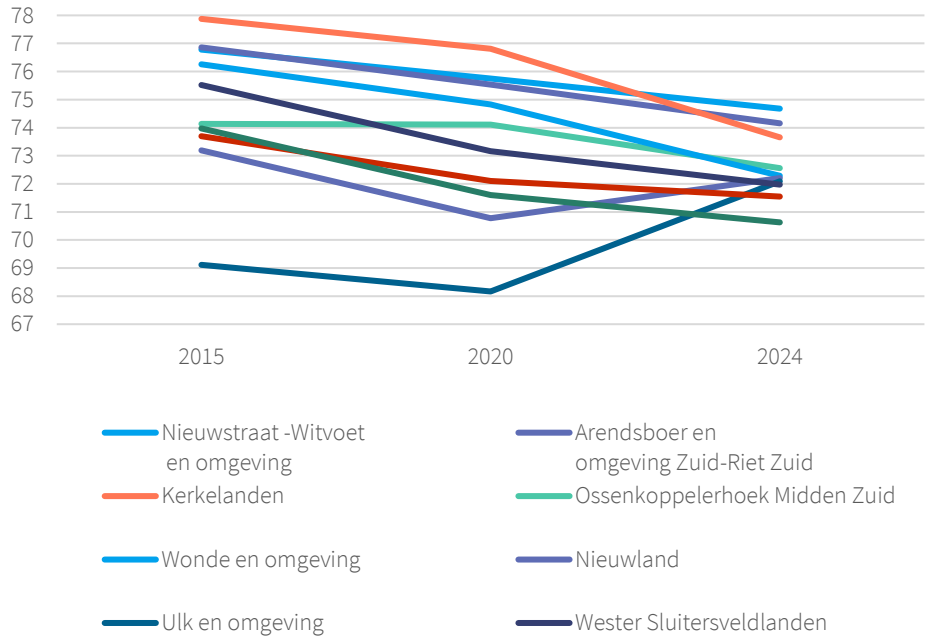

Figuur 6. Verandering in MDI-score van de 10 best-scorende buurten in 2024

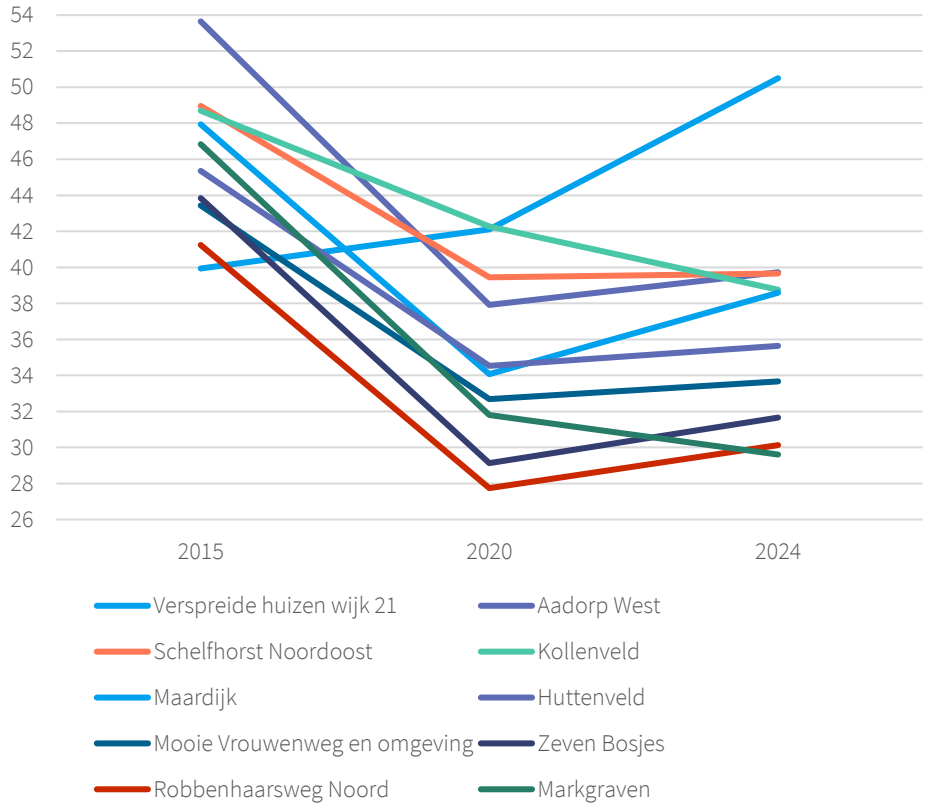

MDI scores per domein in 2024

Figuur 7. De MDI-scores per domein en totaal van de 10 buurten met de hoogste MDI-scores in 2024

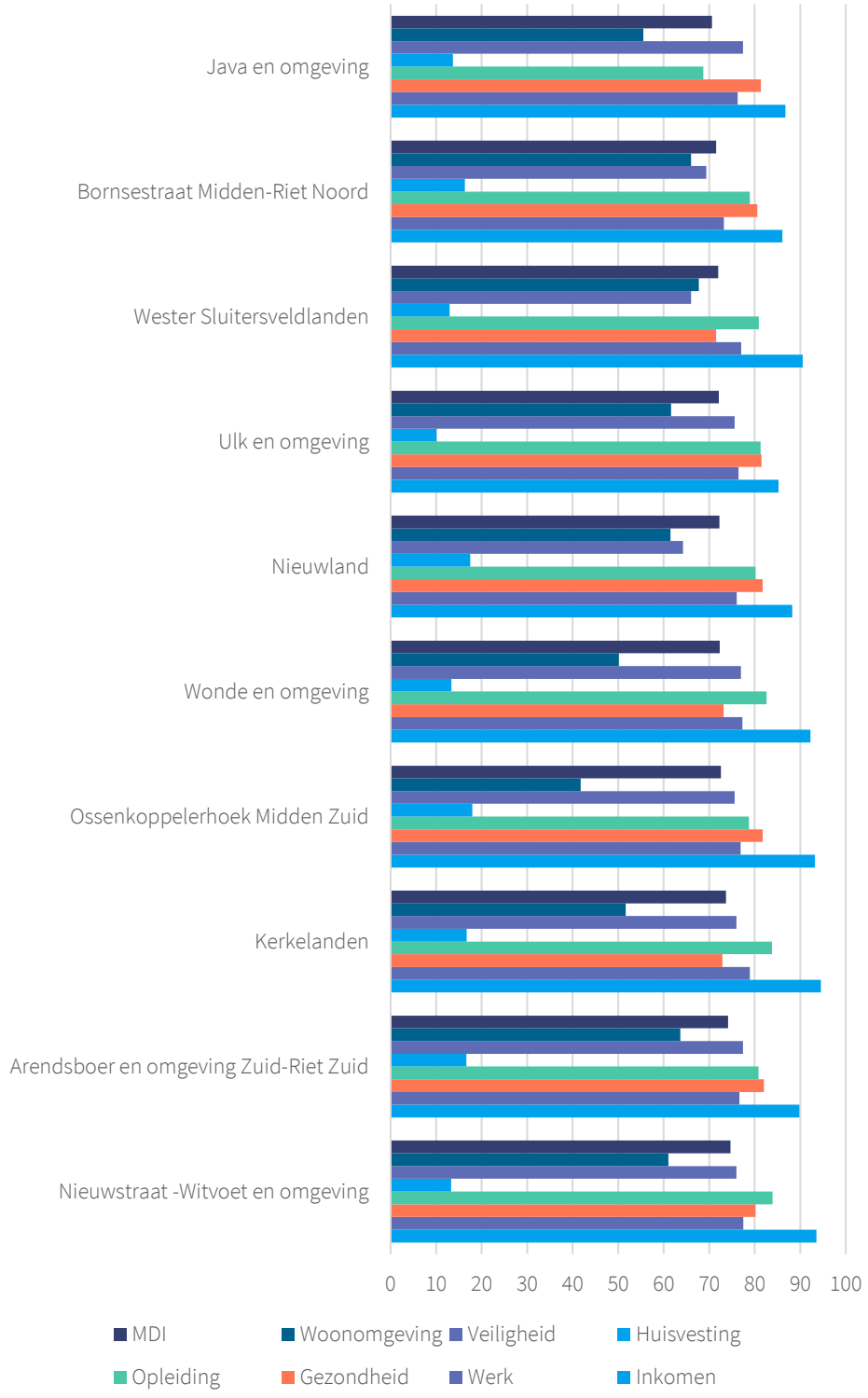

Figuur 8. De MDI-scores per domein en totaal van de 10 buurten met de laagste MDI-scores in 2024

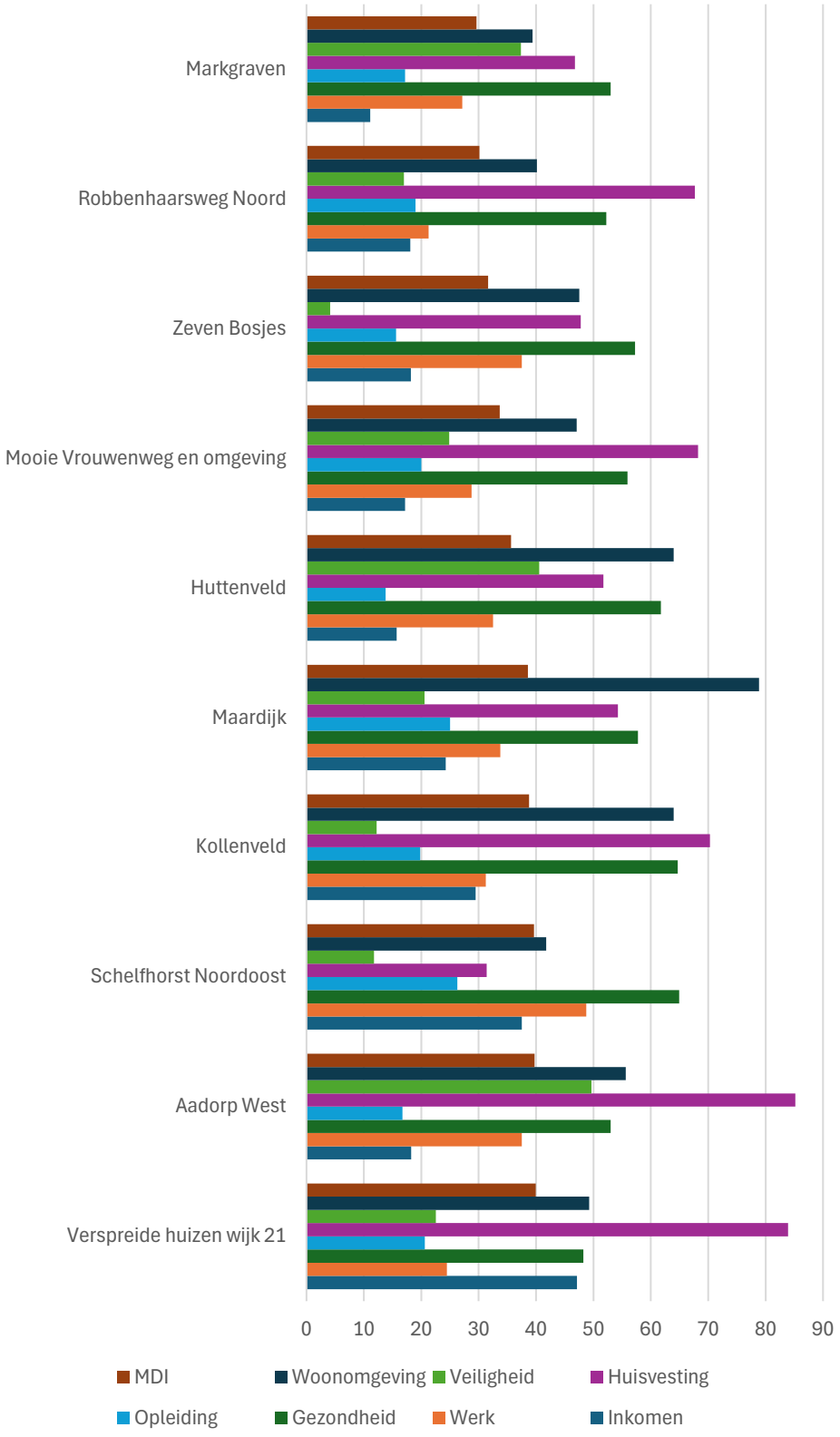

Bijlage E . Buurtprofielen

In deze bijlage geven we achtereenvolgens een verdieping op de MDI-score aan de hand van thema's geselecteerd op basis van de huidige beleidsinzet:

- Inkomen/bestaanszekerheid
- Bijstand/bestaanszekerheid
- Woningvoorraad
- Onderwijs en arbeidsparticipatie
- Grip en sociale samenhang

We presenteren de indicatoren steeds uitgesplitst naar de 10 slechtst-scorende en 10 best-scorende buurten. De hier gebruikte data is afkomstig van databestanden van Het PON & Telos en de dashboards de buurtbarometer van Kennispunt Twente en zichtopwijken.nl. van Wijkwijzer.

Tabel 10. Inkomen/bestaanszekerheid – 10 slechtst-scorende buurten

Buurt	MDI-score 2024	Inwoneraantal	% Arme huishoudens (onder en rond sociaal minimum)	% Arme Huishoudens tot 120% van het sociaal minimum	Gemiddeld gest. Inkomen (x €1.000)
Nieuwstraat -Witvoet en omgeving	74,7	1065	21	33	24,1
Arendsboer en omgeving Zuid-Riet Zuid	74,2	1225	17	29	25,9
Kerkelanden	73,7	1290	23	38	22,8
Ossenkoppelerhoek Midden Zuid	72,6	1025	22	39	23,7
Wonde en omgeving	72,3	1515	19	30	24,2
Nieuwland	72,2	2030	16	28	25,7
Ulk en omgeving	72,1	970	13	30	25,2
Wester Sluitersveldlanden	72,0	1665	18	37	23,4
Bornsestraat Midden-Riet Noord	71,5	1010	12	26	27,3
Java en omgeving	70,6	985	13	31	25,7

Tabel 11. Inkomen/bestaanszekerheid – 10 best-scorende buurten

Buurt	MDI-score 2024	Inwoner-aantal	% Arme huishouden (onder en rond sociaal minimum)	% Arme Huishoudens tot 120% van het sociaal minimum	Gemiddeld gest. Inkomen (x €1.000)
Markgraven	29,6	1290	0,2	0,9	45,7
Robbenhaarsweg Noord	30,1	675	0,7	0,7	57,5
Zeven Bosjes	31,7	1200	0,2	1,1	39,7
Mooie Vrouwenweg en omgeving	33,7	815	0,5	1,9	46
Huttenveld	35,6	2115	0,1	0,8	40,4
Maardijk	38,6	970	0,8	0,3	41,9
Kollenveld	38,8	1220	1,2	3,5	48,3
Schelfhorst Noordoost	39,7	1335	1,5	2,2	36
Aadorp West	39,7	395	0,6	1,3	40,5
Verspreide huizen wijk 21	39,9	820	3	7,7	40,2

Tabel 12. Bijstand/bestaanszekerheid – 10 slechtst-scorende buurten

Buurt	Bijstands-uitkering (aantal)	Bijstand per 1.000 inwoners	% kinderen in bijstand-huishoudens	% moeite met rondkomen
Nieuwstraat -Witvoet en omgeving	80	86	19	42
Arendsboer en omgeving Zuid-Riet Zuid	100	71	11	37
Kerkelanden	150	123	15	46
Ossenkoppelerhoek Midden Zuid	100	93	13	44
Wonde en omgeving	120	83	19	41
Nieuwland	160	77	11	37
Ulk en omgeving	60	62	15	33
Wester Sluitersveldlanden	170	112	8	39
Bornsestraat Midden-Riet Noord	60	57	11	33
Java en omgeving	70	82	15	36

Tabel 13. Bijstand/bestaanszekerheid - 10 best-scorende buurten

Buurt	Bijstands-uitkering (aantal)	Bijstand per 1.000 inwoners	% kinderen in bijstand-huishoudens	% moeite met rondkomen
Markgraven	0	0	8	9
Robbenhaarsweg Noord	0	0	8	10
Zeven Bosjes	0	0	3	12
Mooie Vrouwenweg en omgeving	0	0	8	10
Huttenveld	0	0	3	13
Maardijk	0	0	3	13
Kollenveld	10	8	x	16
Schelfhorst Noordoost	0	0	6	12
Aadorp West	0	0	3	11
Verspreide huizen wijk 21	0	0	x	10

Tabel 14. Woningvoorraad - 10 slechtst-scorende buurten

Buurt	Koopwoning %	Sociale huurwoning %	Particuliere huurwoning %	Energielabels E t/m G %	Energielast %
Nieuwstraat -Witvoet en omgeving	38	47	15	33	9
Arendsboer en omgeving Zuid-Riet Zuid	34	52	14	23	15
Kerkelanden	27	58	15	23	5
Ossenkoppelerhoek Midden Zuid	18	78	4	16	3
Wonde en omgeving	35	51	14	20	6
Nieuwland	32	61	7	14	17
Ulk en omgeving	15	79	6	2	19
Wester Sluitersveldlanden	16	77	7	19	17
Bornsestraat Midden-Riet Noord	39	45	16	21	21
Java en omgeving	28	44	28	40	24

Tabel 15. Woningvoorraad - 10 best-scorende buurten

Buurt	Koopwoning %	Sociale huurwoning %	Particuliere huurwoning %	Energielabels E t/m G %	Energielast %
Markgraven	99	0	1	2	6
Robbenhaarsweg Noord	96	0	4	8	9
Zeven Bosjes	99	0	1	X	3
Mooie Vrouwenweg en omgeving	96	0	4	23	6
Huttenveld	98	0	2		1
Maardijk	99	0	1	1	0
Kollenveld	81	17	2	2	3
Schelfhorst Noordoost	99	0	1	2	2
Aadorp West	94	3	3	23	1
Verspreide huizen wijk 21	78	0	22	x	0

Tabel 16. Onderwijs en arbeid - 10 slechtst-scorende buurten

Buurt	Laag opgeleiden %	Middelbaar opgeleiden %	Hoog opgeleiden %	Onderadvies %	Arbeids-participatie %
Nieuwstraat -Witvoet en omgeving	58	37	5	67	54
Arendsboer en omgeving Zuid-Riet Zuid	50	42	8	43	58
Kerkelanden	58	35	7	41	47
Ossenkoppelerhoek Midden Zuid	45	39	16	53	55
Wonde en omgeving	55	39	6	67	55
Nieuwland	48	42	9	43	59
Ulk en omgeving	51	32	16	33	55
Wester Sluitersveldlanden	50	39	11	49	57
Bornsestraat Midden-Riet Noord	45	43	12	43	62
Java en omgeving	34	54	13	33	58

Tabel 17. Onderwijs en arbeid - 10 best-scorende buurten

Buurt	Laag opgeleiden %	Middelbaar opgeleiden %	Hoog opgeleiden %	Onderadvies %	Arbeids-participatie %
Markgraven	17	41	41	49	74
Robbenhaarsweg Noord	19	38	43	49	83
Zeven Bosjes	16	54	30	51	75
Mooie Vrouwenweg en omgeving	20	38	42	49	84
Huttenveld	14	37	49	51	79
Maardijk	25	52	23	51	78
Kollenveld	20	45	35	15	80
Schelfhorst Noordoost	25	48	26	30	66
Aadorp West	17	47	37	38	75
Verspreide huizen wijk 21	21	49	30	50	79

Tabel 18. Grip en sociale samenhang - 10 slechtst-scorende buurten

Buurt	Grip op het leven %	Sociale samenhang Score en duiding		Kosten sociaal domein per inwoner
Nieuwstraat -Witvoet en omgeving	83	3,86	zwak	€ 9.191
Arendsboer en omgeving Zuid-Riet Zuid	86	3,92	voldoende	€ 9.158
Kerkelanden	81	3,77	onvoldoende	€ 13.312
Ossenkoppelerhoek Midden Zuid	80	3,84	zwak	€ 9.622
Wonde en omgeving	81	3,88	zwak	€ 10.634
Nieuwland	84	3,93	voldoende	€ 9.308
Ulk en omgeving	82	4,03	ruim voldoende	€ 8.936
Wester Sluitersveldlanden	83	3,84	zwak	€ 10.270
Bornsestraat Midden-Riet Noord	89	4,02	ruim voldoende	€ 8.354
Java en omgeving	84	4,02	ruim voldoende	€ 12.766

Tabel 19. Grip en sociale samenhang - 10 best-scorende buurten

Buurt	Grip op het leven %	Sociale samenhang Score	en duiding	Kosten sociaal domein per inwoner
Markgraven	93	4,34	uitstekend	€ 3.291
Robbenhaarsweg Noord	X	4,42	uitstekend	€ 1.205
Zeven Bosjes	93	4,26	uitstekend	€ 2.312
Mooie Vrouwenweg en omgeving	X	4,38	uitstekend	€ 2.599
Huttenveld	93	4,27	uitstekend	€ 1.890
Maardijk	93	4,29	uitstekend	€ 2.011
Kollenveld	93	4,36	uitstekend	€ 2.303
Schelfhorst Noordoost	92	4,18	goed	€ 3.331
Aadorp West	92	4,29	uitstekend	€ 2.539
Verspreide huizen wijk 21	91	4,35	uitstekend	€ 2.009

Bijlage F . Ontwikkeling MDI-domeinen 10 slechtst-scorende buurten

In deze bijlage geven we van de 10 slechtst-scorende buurten in 2024 de ontwikkeling van de MDI-domeinen weer voor de jaren 2015, 2020 en 2024.

Figuur 9. Buurt 1 - Nieuwstraat - Witvoet en omgeving

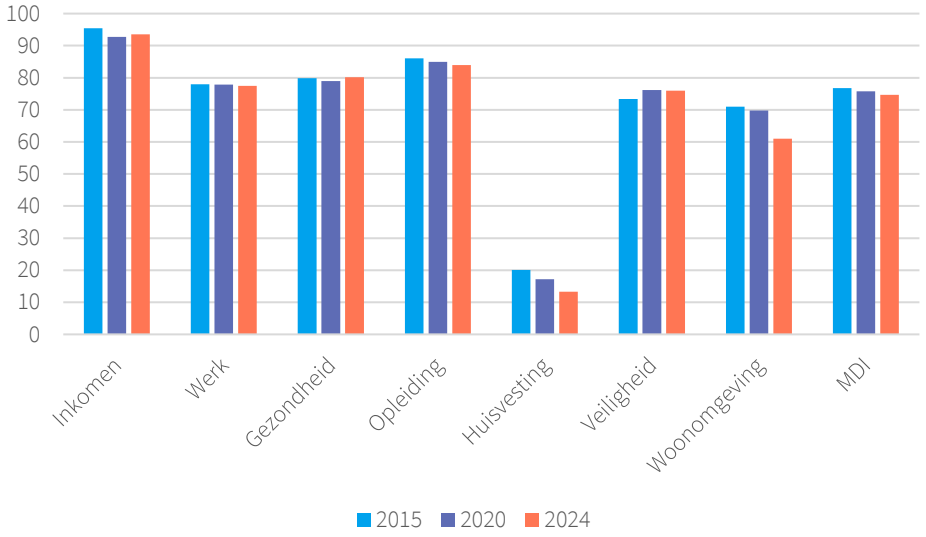

Figuur 10. Buurt 2 - Arendsboer en omgeving Zuid-Riet Zuid

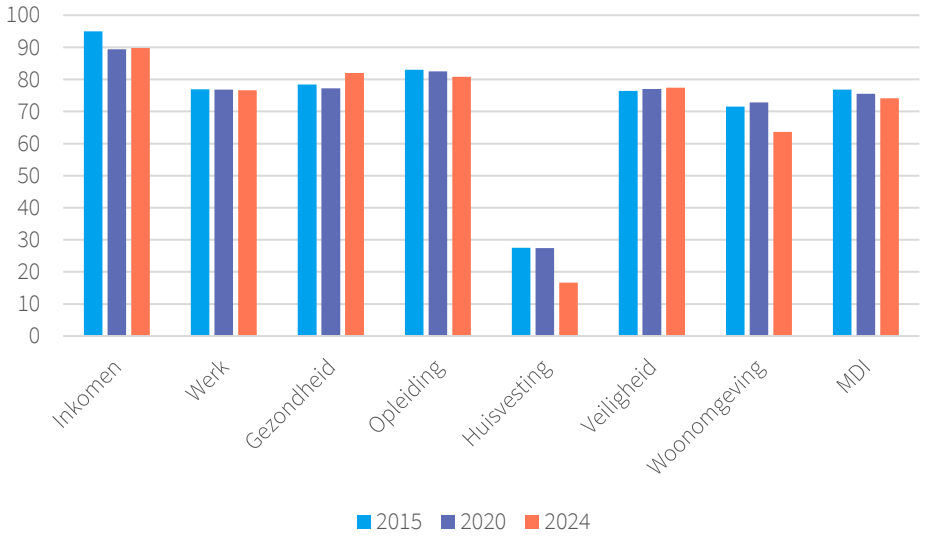

Figuur 11. Buurt 3 - Kerkelanden

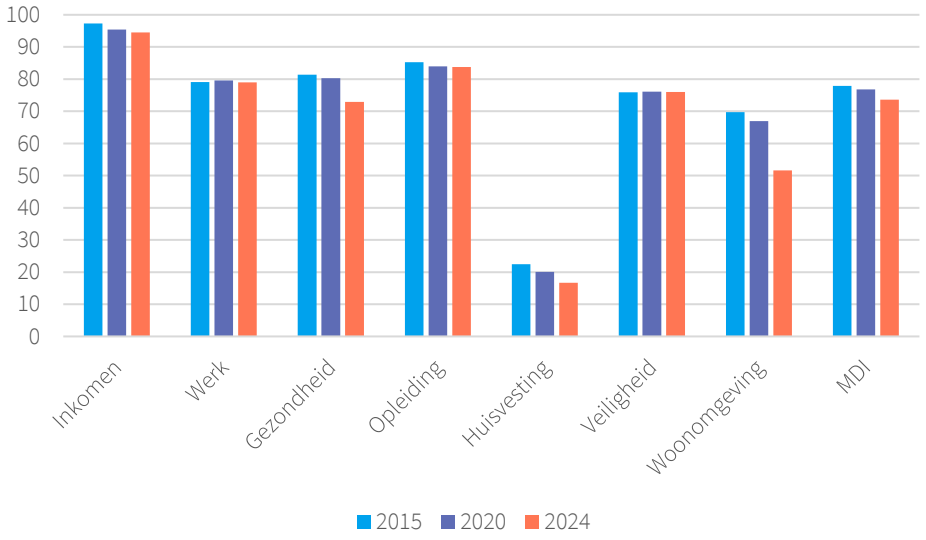

Figuur 12. Buurt 4 - Ossenkoppelerhoek Midden Zuid

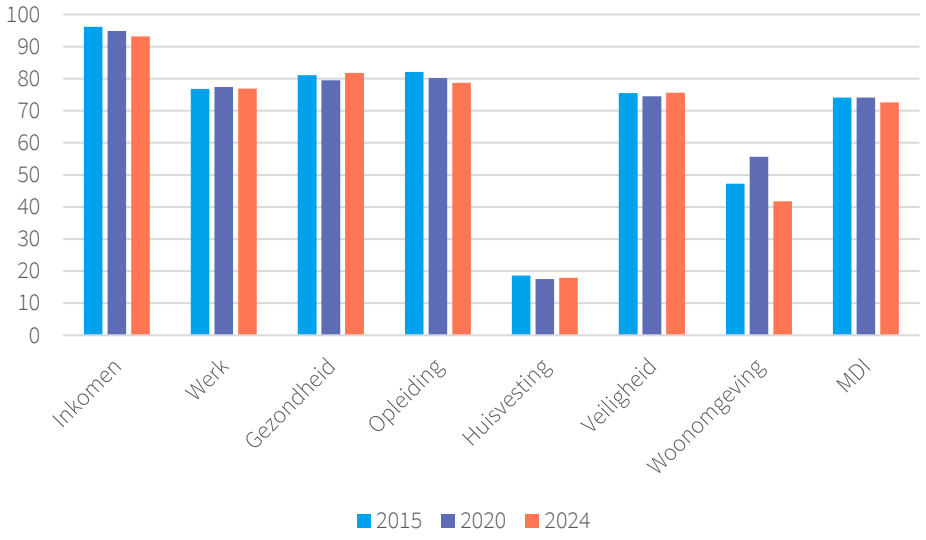

Figuur 13. Buurt 5 – Wonde en omgeving

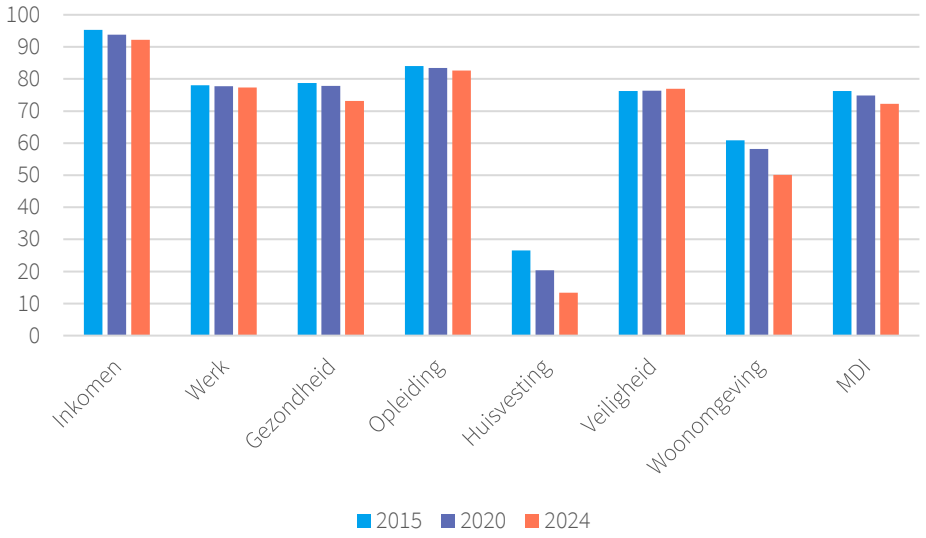

Figuur 14. Buurt 6 – Nieuwland

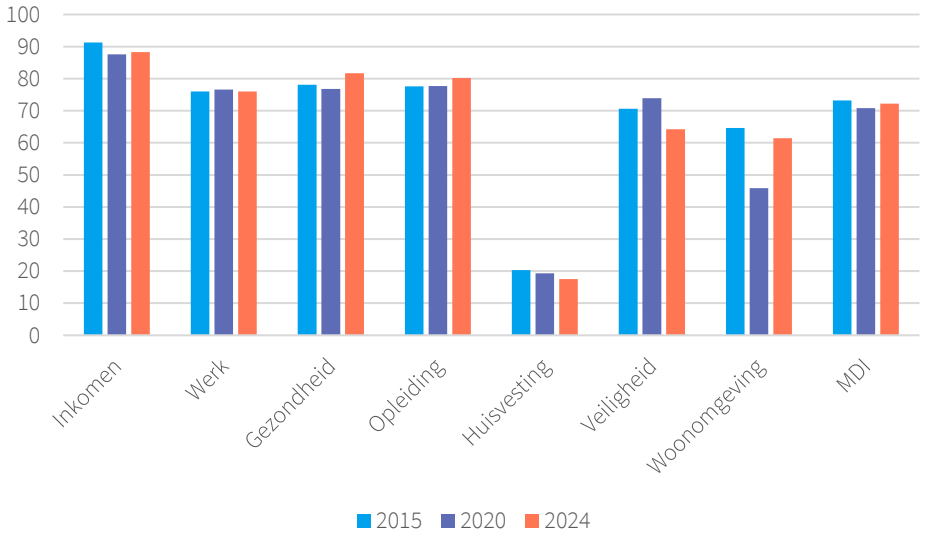

Figuur 15. Buurt 7 – Ulk en omgeving

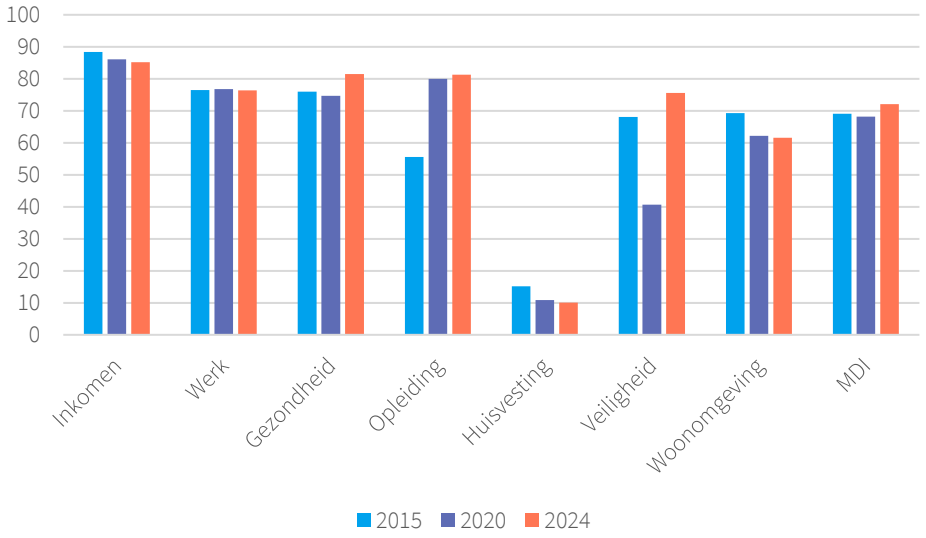

Figuur 16. Buurt 8 – Wester Sluitersveldlanden

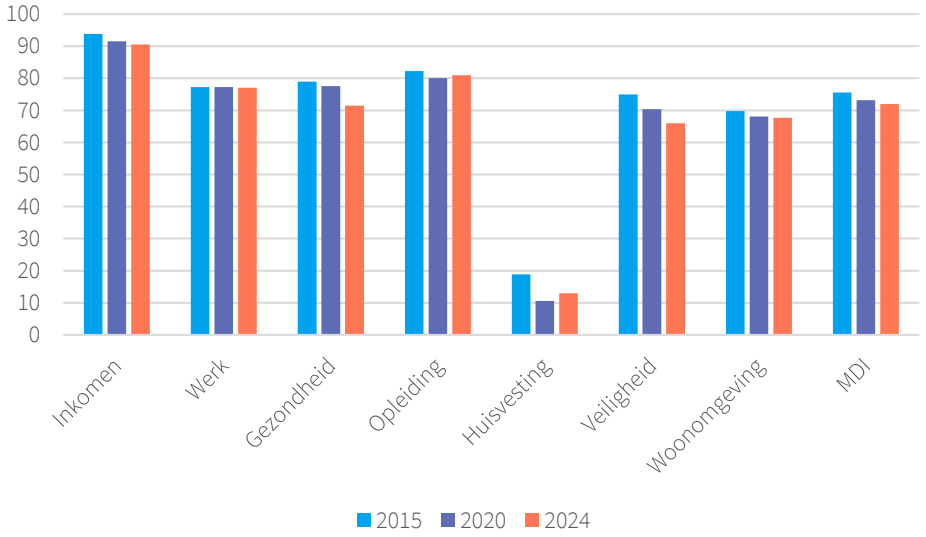

Figuur 17. Buurt 9 - Bornsestraat Midden-Riet Noord

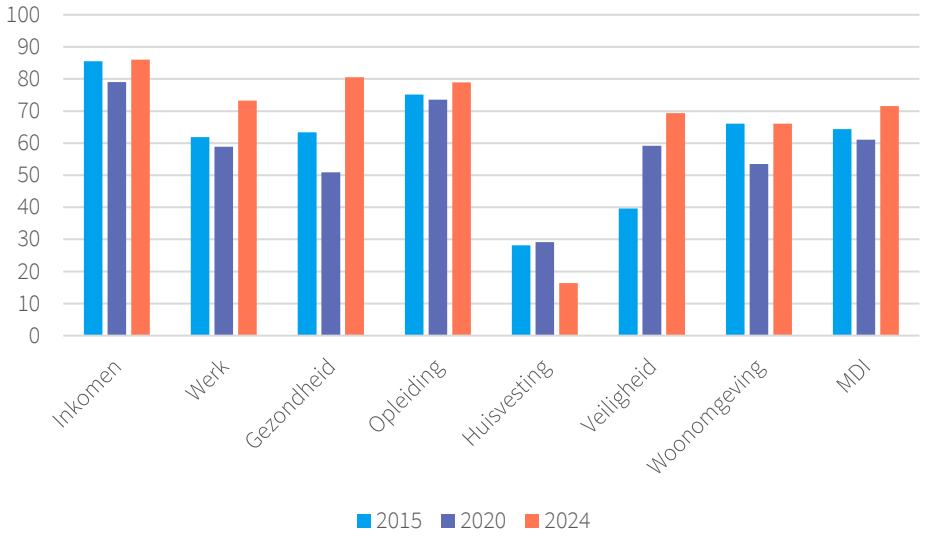

Figuur 18. Buurt 10 - Java en omgeving

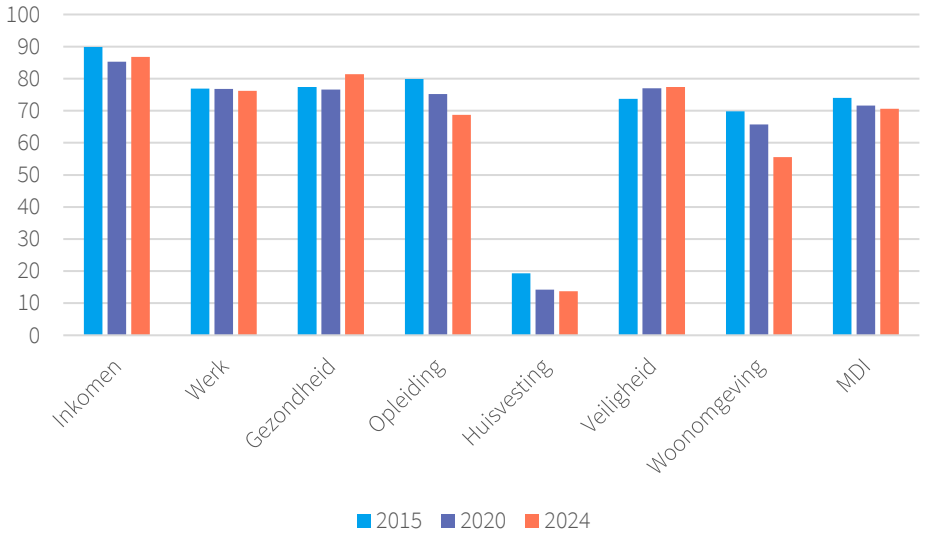

Bijlage G . Structurele samenhangende factoren

In deze bijlage kijken we met behulp van correlatieanalyses naar de samenhang van de MDI in Almelo en enkele structurele factoren die van invloed zijn op de ontwikkeling van (gestapelde) achterstanden. Op basis van eerdere analyses uit het rapport *Accentueer het verschil* (Agterbosch et al. 2024) zijn correlaties uitgevoerd voor een aantal factoren (zie tabel 20). We vinden een statistisch sterke samenhang tussen de MDI-score en ongezonde leefstijl, de energiequote en energielast in Almelose buurten. Dit betekent dat hoe hoger de MDI-score hoe vaker een ongezonde leefstijl en energiearmoede aanwezig is in die buurt. Dit komt overeen met het eerder genoemde landelijke onderzoek *Accentueer het verschil.* Overigens is het nodig om op te merken dat we middels deze analyses enkel de mate en richting van samenhang kunnen aantonen tussen de betreffende factoren en de MDI-index; we kunnen daarmee geen uitspraken over de causaliteit doen. Bij regionale ongelijkheid en (stapeling van) achterstanden gaat het immers altijd over een meervoudige en daarmee complexe causaliteit.

Tabel 20. Correlaties tussen vergelijkingsindicatoren en de MDI-index op buurtniveau

Vergelijkingsindicator	Korte beschrijving	Correlatiecoëfficiënt[10] Almelo
Ongezonde leefstijl	Gemiddelde percentage ernstig overgewicht, roken en overmatig alcoholgebruik	0,874 (sterk)
Energielast	Het percentage huishoudens met een laag inkomen en hoge energierekening, conform de definitie van LIHE.	0,662 (sterk)
Energiequote	Het percentage huishoudens dat meer dan 10% van het inkomen besteedt aan energiekosten.	0,757 (sterk)
Groene druk	De verhouding tussen het aantal personen van 0 tot 25 jaar en het aantal personen van 25 tot 65 jaar. Dit cijfer geeft inzicht in de verhouding van de jeugd tot het werkende deel van de bevolking.	-0,406 (matig)
Grijze druk	De verhouding tussen het aantal personen van 65 jaar of ouder en het aantal personen van 25 tot 65 jaar. Dit cijfer geeft inzicht in de verhouding van de ouderen tot het werkende deel van de bevolking.	-0,029 (geen)

[10] Field, A. (2009). Discovering statistics using SPSS.

Figuur 19. Aandeel energielast, energiequote en ongezonde leefstijl – uitgesplitst op buurtniveau

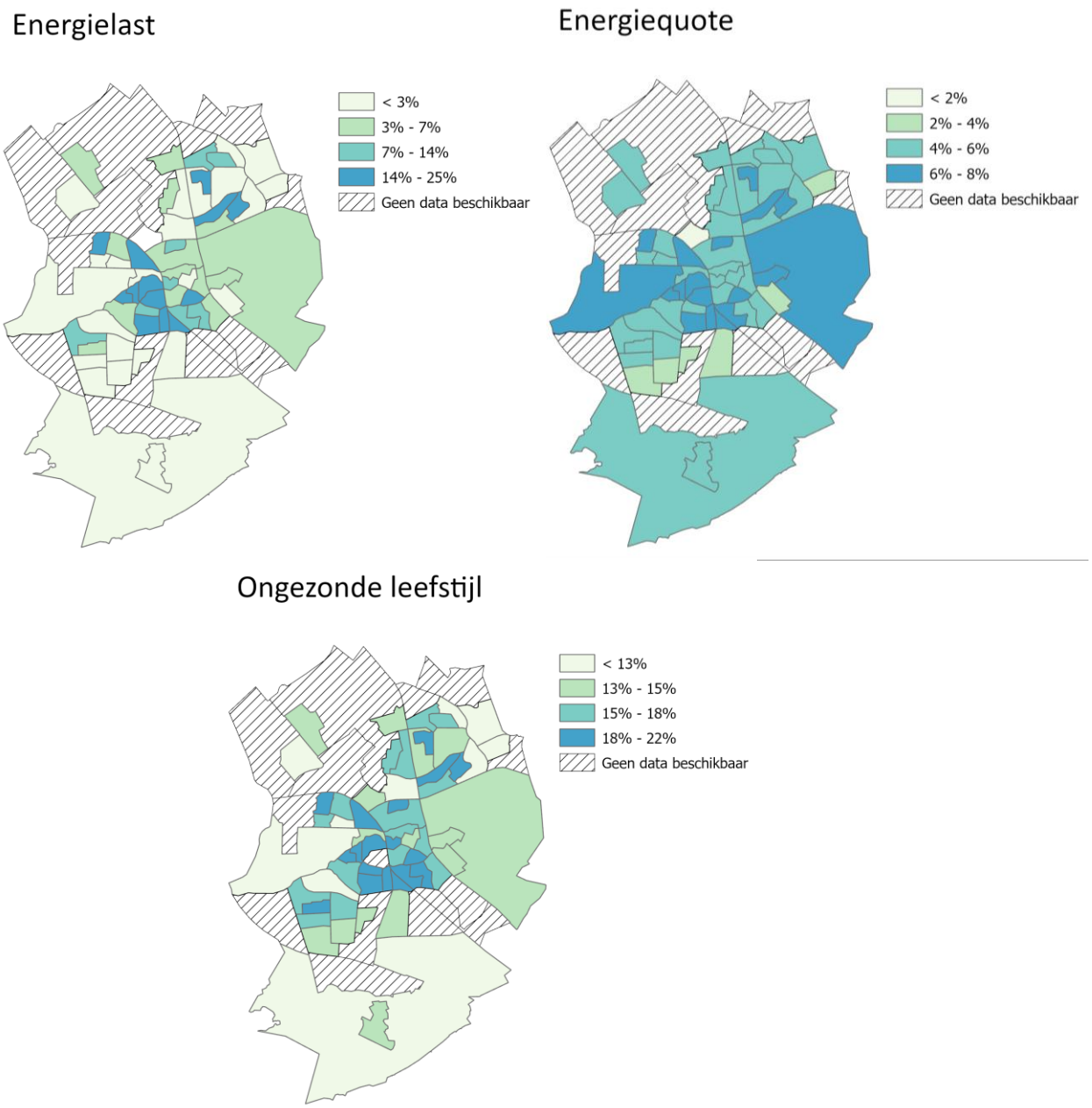

Bijlage H. Indicatoren en bronnen

We geven in onderstaande tabellen de gebruikte indicatoren en bijbehorende bronnen weer. Allereerst de gebruikte indicatoren voor de MDI-domeinen, vervolgens de gebruikte indicatoren voor de buurtprofielen.

Tabel 21. Indicatoren en bronnen – gebruikt voor de MDI-scores

Domein	Indicator	Eenheid	Omschrijving	Bron	Type data
Gezondheid	Beoordeling van eigen gezondheid	Percentage	Percentage personen met antwoordcategorie 'zeer goed' of 'goed' op de vraag naar de algemene gezondheidstoestand.	GGD gezondheids-monitor	Enquête
Gezondheid	Risico Depressie	Percentage	Het percentage personen van 18 jaar en ouder met een hoog risico op een angststoornis of depressie.	GGD gezondheids-monitor	Enquête
Gezondheid	Stress	Percentage	Het percentage personen van 18 jaar of ouder dat de afgelopen 4 weken (heel) veel stress heeft ervaren.	GGD gezondheids-monitor	Enquête
Huisvesting	Afstand bushalten	Meter	Gemiddelde afstand tot bushalten, tramhalten of metrohalten waar op werkdagen minimaal 2 bussen, trams of metro's per uur stoppen tussen 07:00 en 20:00.	OVapi	Registratie
Huisvesting	Afstand levens-middelen	Kilometer	Gemiddelde afstand van woonadres naar de dichtstbijzijnde supermarkt of andere winkel voor dagelijkse levensbehoeften.	CBS	Registratie
Huisvesting	Afstand basisschool	Kilometer	Gemiddelde afstand van woonadres naar de dichtstbijzijnde basisschool.	CBS	Registratie
Huisvesting	Betaalbare koop-woningen	Percentage	Het percentage betaalbare koopwoningen. De betaalbaarheidsgrens wordt bepaald door 4,5 keer het bruto mediaan inkomen van het betreffende jaar.	CBS Microdata	Registratie
Huisvesting	Afstand huisarts-praktijk	Kilometer	Gemiddelde afstand van woonadres naar de dichtstbijzijnde huisartsenpraktijk.	CBS	Registratie
Inkomen	Arme huishoudens	Percentage	Huishoudens met een inkomen onder of rond het sociaal minimum.	CBS	Registratie
Inkomen	Financiële buffer	Percentage	Percentage huishoudens met voldoende financiële buffer, rekening houdend met de grootte van het huishoudens.	CBS Microdata	Registratie
Opleiding	Laag opgeleiden	Percentage	Aandeel laagopgeleiden in de bevolking (15-75 jaar).	CBS	Registratie
Veiligheid	Gewelds-delicten	Aantal per 1.000 inwoners	Het aantal geregistreerde gewelds- en seksuele delicten per 1.000 inwoners.	Politie	Registratie
Veiligheid	Vandalisme	Aantal per 1.000 inwoners	Het aantal vernielingen c.q. zaakbeschadigingen per 1.000 inwoners.	Politie	Registratie
Veiligheid	Vermogens-delicten	Aantal per 1.000 inwoners	Het aantal vermogendelicten per 1.000 inwoners.	Politie	Registratie
Werk	Arbeids-ongeschiktheid	Percentage	Percentage van de bevolking dat arbeidsongeschikt is; te maken	CBS	Registratie

			heeft met 'verlies aan verdiencapaciteit', als rechtstreeks en objectief medisch vast te stellen gevolg van ziekte of gebreken.		
Werk	Netto arbeids-participatie	Percentage	Netto arbeidsparticipatie onder inwoners van 15 tot 75 jaar oud.	CBS	Registratie
Woonomgeving	Emissie koolstof-dioxide	kg/inwoner	De gemiddelde emissie koolstofdioxiden (CO2) per inwoner van de sectoren 'Consumenten, Verkeer en vervoer, en Handel, Diensten en Overheid naar de lucht.	Emissie-registratie	Registratie
Woonomgeving	Emissie stikstof-oxiden	kg/inwoner	De gemiddelde emissie stikstofoxiden (NOx) per inwoner van de sectoren 'Consumenten, Verkeer en vervoer, en Handel, Diensten en Overheid naar de lucht.	Emissie-registratie	Registratie
Woonomgeving	Emissie fijnstof	kg/inwoner	De gemiddelde emissie fijnstof (PM2.5) per inwoner van de sectoren 'Consumenten, Verkeer en vervoer, en Handel, Diensten en Overheid naar de lucht.	Emissie-registratie	Registratie
Woonomgeving	Energielabel woningen	Percentage	Het percentage gelabelde woningen met energielabel B of hoger.	RVO, Klimaat-monitor	Registratie
Woonomgeving	Geluid-belasting	Percentage	Percentage landoppervlakte belast met een geluidsniveau hoger of gelijk aan 55 dB.	GGD gezondheids-monitor	Enquête
Woonomgeving	Openbaar bomen	Percentage	Percentage openbare ruimte met bomen exclusief agrarisch.	Klimaateffect-atlas	Registratie
Woonomgeving	Openbaar groen	Percentage	Percentage openbare ruimte met laag groen exclusief agrarisch.	Klimaateffect-atlas	Registratie
Woonomgeving	Verkeers-onveiligheid	Ongevallen per kilometer weg	Het aantal verkeersongevallen per kilometer weglengte.	Rijkswaterstaat	Registratie
Woonomgeving	NMVOS	kg/inwoner	De gemiddelde emissie vluchtige stoffen (NMVOS) per inwoner naar de lucht.	Emissie-registratie	Registratie

Tabel 22. Indicatoren en bronnen – gebruikt voor de buurtprofielen

Thema	Indicator	Eenheid	Omschrijving	Bron	Type Data
Algemeen	Inwoner-aantal	Aantal	Aantal inwoners per buurt.	CBS	Registratie
Inkomen / bestaans-zekerheid	Arme huishoudens	%	Percentage huishoudens met een inkomen onder of rond het sociaal minimum.	CBS	Registratie
Inkomen / bestaans-zekerheid	Arme huishoudens (120% sociaal minimum)	%	Percentage huishoudens met een inkomen tot 120% van sociaal minimum	CBS	Registratie
Inkomen / bestaans-zekerheid	Gestandaardiseerd inkomen	€ (x 1.000)	Gemiddeld besteedbaar inkomen gecorrigeerd verschillen in grootte en samenstelling huishouden (x 1.000)	CBS	Registratie
Inkomen / bestaans-zekerheid	Bijstand	Aantal per 1.000 inwoners	Personen die een bijstandsuitkering op grond van de Participatiewet ontvangen.	Zicht op wijken / CBS	Registratie
Bijstand / bestaans-zekerheid	Kinderen in bijstand-huishoudens	%	Percentage kinderen in huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt.	Zicht op wijken / CBS	Registratie
Bijstand / bestaans-zekerheid	Moeite met rondkomen	%	Percentage mensen dat aangeeft financieel moeilijk rond te komen.	Zicht op wijken / RIVM	Enquête
Woningvoorraad	Koopwoning	%	Woningen naar eigendom – koopwoning	Buurtbarometer Kennispunt Twente / CBS	Registratie
Woningvoorraad	Sociale huurwoning	%	Woningen naar eigendom – huurwoningen woningcorporatie	Buurtbarometer Kennispunt Twente / CBS	Registratie
Woningvoorraad	Particuliere huurwoning	%	Woningen naar eigendom – huurwoningen overige verhuurders	Buurtbarometer Kennispunt Twente / CBS	Registratie
Woningvoorraad	Energielabel woningen	%	Het percentage gelabelde woningen met energielabel B of hoger.	RVO, Klimaatmonitor	Registratie
Woningvoorraad	Energielast	%	Het percentage huishoudens met een laag inkomen en hoge energierekening, conform de definitie van LIHE.	CBS en TNO	Registratie
Woningvoorraad	EnergieQuote	%	Het percentage huishoudens dat meer dan 10% van het inkomen besteedt aan energiekosten.	CBS en TNO	Registratie
Onderwijs en arbeid	Laag opgeleiden	%	Opleidingsniveau in de buurt – laag	Buurtbarometer Kennispunt Twente / CBS	Registratie
Onderwijs en arbeid	Middelbaar opgeleiden	%	Opleidingsniveau in de buurt – middelbaar	Buurtbarometer Kennispunt Twente / CBS	Registratie
Onderwijs en arbeid	Hoog opgeleiden	%	Opleidingsniveau in de buurt – hoog	Buurtbarometer Kennispunt Twente / CBS	Registratie
Onderwijs en arbeid	Onderadvies	%	Leerlingen met een lager eindadvies dan het toetsadvies.	Zicht op wijken / DUO	Registratie
Onderwijs en arbeid	Arbeids-participatie	%	Percentage werkzame beroepsbevolking onder inwoners van 15 tot 75 jaar oud	CBS	Registratie
Grip en sociale samenhang	Grip op het leven	%	Percentage dat matig of veel regie over eigen leven ervaart, gebaseerd op een 7-tal stellingen.	GGD gezondheids-monitor	Enquête

Grip en sociale samenhang	Sociale samenhang	Score / duiding	Sociale samenhang verwijst naar de onderlinge verbondenheid tussen bewoners van een wijk of buurt.	Zicht op wijken / Leefbarometer	Enquête
Grip en sociale samenhang	Kosten sociaal domein	€ per inwoner	Totale kosten per inwoner voor Participatiewet, WMO, Jeugd, WLZ, GGZ en Medisch Specialistische Zorg	Vektis (gemeente Almelo) en Kennispunt Twente	Registratie

OPGERICHT IN
1947

GEVESTIGD IN
TILBURG

KENNISONDERNEMING
STICHTING ZONDER WINSTOOGMERK

AANTAL MEDEWERKERS

35

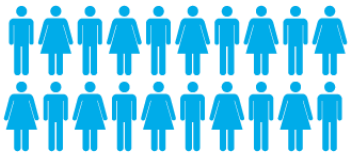

INTENSIEVE SAMENWERKINGEN
MET UNIVERSEITEN EN ANDERE KENNISINSTELLINGEN

EXPERTISE

- PARTICIPATIE & GOVERNANCE
- WOON- & LEEFOMGEVING
- DUURZAAMHEIDSTRANSITIES
- SOCIAAL DOMEIN & ARBEID
- CULTUUR & ERFGOED
- DUURZAAMHEIDSIMPACT
- DATA EN METHODEN

ONZE OPDRACHTGEVERS

- PROVINCIES
- GEMEENTEN
- ZORG- EN WELZIJNSINSTELLINGEN
- FONDSEN
- BANKEN

HET pon|telos

Over Het PON & Telos

Maatschappelijke besluitvorming verbeteren

Wij zijn een sociale kennisonderneming in het hart van de samenleving. We beschouwen het als onze opdracht om maatschappelijke besluitvorming te verbeteren. Dat doen we door wetenschappelijke kennis met kennis van de praktijk te verbinden. We zijn van data, feiten en cijfers, maar geven die altijd een gezicht. Waarbij iedere stem telt. Voorkeuren en meningen halen we op, onderzoeken we, analyseren we en duiden we. Met prikkelende aanpakken en innovatieve methoden. Daarbij zijn we altijd gericht op duurzaamheid: de harmonieuze verbinding tussen sociale, ecologische en economische doelstellingen. Zo dragen we bij aan de kwaliteit van samenleven, nu en in de toekomst.

Met een multidisciplinair en creatief team van bijna 35 adviseurs en onderzoekers werken we vooral voor lokale en regionale overheden in Nederland (met een sterke kennispositie in Noord-Brabant), maar ook voor corporaties, banken, zorg- en welzijnsinstellingen, fondsen en maatschappelijke organisaties. We werken daarbij intensief samen met universiteiten en andere kennisinstellingen en zijn officieel partner van Tilburg University. Met onze kennis en inzichten adviseren we beleidsmakers en bestuurders. Zodat ze afgewogen keuzes kunnen maken. Zodat ze bestuurlijk kunnen vernieuwen. En zodat ze een positieve impuls kunnen geven aan de samenleving van morgen.

Stationsstraat 20c
5038 ED Tilburg
+31 (0)13 535 15 35
info@hetpon-telos.nl
hetpon-telos.nl

Onderzoeksverantwoording MDI-analyse

Onderzoek Almelo uit balans

HET pon | telos

Onderzoeksverantwoording MDI-analyse

Onderzoek Almelo uit balans

Het PON & Telos

Colofon

Auteur(s)

Daphne van de Ven, MSc
Anne van der Heijden, MSc

Afbeelding voorpagina

Josh Boot via Unsplash

Publicatienummer

24179

Datum

februari 2025

© 2025 Het PON & Telos

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij Het PON & Telos. Gehele of gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld. Vermenigvuldiging en publicatie in een andere vorm dan dit rapport is slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van Het PON & Telos. Hoewel deze publicatie met de grootst mogelijke zorg is samengesteld, kan Het PON & Telos geen enkele aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele fouten.

Meer informatie

www.hetpon-telos.nl

Inhoudsopgave

1 De Meervoudige Achterstandsindex 1
1.1 Begripsbepaling 1
1.2 De Meervoudige Achterstandsindex 1
1.3 Domeinen en indicatoren 1
1.4 Normering 2
1.5 Berekening MDI 2
1.6 Buurtindeling 3

2 Overige analyses 4
2.1 Correlatie analyse 4

Bijlage A Overzicht indicatoren MDI 1

Bijlage B Indicatoren en bronnen 2

1 De Meervoudige Achterstandsindex

Dit document bevat de onderzoeksverantwoording voor de Multiple Deprivation Index (Meervoudige Achterstandsindex, vanaf nu MDI), zoals deze is opgesteld op buurtniveau voor de buurten in de gemeente Almelo. De MDI geeft inzicht in de stapeling van achterstanden op buurtniveau aan de hand van deze meervoudige achterstandsindex.

In de nu volgende onderzoeksverantwoording geven we een toelichting op deze onderdelen. Tenslotte gaan we in op de door ons gehanteerde buurtindeling.

1.1 Begripsbepaling

De Multiple Deprivation Index (MDI) is een instrument dat stapeling van relatieve achterstanden in een geografisch afgebakend gebied (nationaal, regionaal, gemeente, buurt of wijk) in kaart brengt. De MDI is in het Verenigd Koninkrijk ontwikkeld in een samenwerking tussen de Britse overheid en Oxford University[1], stamt uit 2000. In het onderzoek hanteren we een aan de Nederlandse situatie aangepaste MDI, die zoveel als mogelijk is gebaseerd op de meest recente studie uit het Verenigd Koninkrijk1. De eerste versie van de MDI, als opvolger van destijds al langer bestaande Index of Local Deprivation[2].

1.2 De Meervoudige Achterstandsindex

De meervoudige achterstandsindex (Multiple Deprivation Index, MDI) is een signaalinstrument dat de relatieve achterstand in kaart brengt, waarbij achterstand meer is dan alleen armoede. Armoede verwijst naar het niet hebben van voldoende financiële middelen, waar achterstand gaat over een breder gebrek aan middelen én kansen.[3] De MDI kan op verschillende schaalniveaus berekend worden. In deze nulmeting is de MDI op buurtniveau berekend.

1.3 Domeinen en indicatoren

Achterstand is een multidimensionaal fenomeen, dat niet tot één enkele factor te reduceren valt. Om die gelaagdheid in beeld te brengen, onderscheid de MDI als indexmaat de volgende zeven domeinen:

- Inkomen
- Werk
- Gezondheid
- Opleiding
- Huisvesting

[1] Townsend, P. (1987). "Deprivation." Journal of social policy 16.2 (1987): 125-146.
[2] Department of the Environment, Transport and the Regions (1998) Index of Local Deprivation: A Summary of Results DETR, London.
[3] Townsend, P. (1987). "Deprivation", *Journal of social policy*, 16 (2): 125-146.

- Veiligheid
- Woonomgeving

Ieder van de zeven domeinen is opgebouwd uit verschillende indicatoren. Elk domein bestaat uit verschillende indicatoren, die gebaseerd zijn op de meest recente beschikbare data voor Nederlandse buurten. De criteria voor de selectie van deze indicatoren zijn:

- inhoudelijke aansluiting bij het betreffende domein;
- actualiteit en update-frequentie;
- betrouwbaarheid van de beschikbare bronnen;
- data beschikbaarheid op buurtniveau.

De gebruikte indicatoren in de Engelse MDI[4] zijn vertaald naar de Nederlandse context. Ze sluiten nauw aan op de definities en indicatoren zoals deze in Engeland ook worden gehanteerd. In Bijlage A is een overzicht opgenomen van de domeinen met de gehanteerde gewichten en achterliggende indicatoren.

1.4 Normering

Om de MDI-score en de scores van de onderliggende domeinen te berekenen zijn de indicatoren genormeerd op basis van wetenschappelijk onderzoek, wettelijke normen, tijdreeksen, geografische vergelijkingen of expert judgement. Zo is er gestreefd naar een zo objectief mogelijke normering. Door indicatorwaardes naast deze maatstaven of normen wordt er een score op een schaal van 0 tot 100 berekend, waarbij een hogere score meer achterstanden betekent.

In bijlage B is weergegeven welke indicatoren zijn gehanteerd, inclusief de beschrijving, jaartallen, bronvermelding en gebruikte normeringen (inclusief de grondslag daarvan). Zit de waarde van de genormaliseerde score van een indicator tussen norm 1 en 2, is dit maatschappelijk onacceptabel en is directe ingreep gewenst. Een waarde tussen norm 2 en 3 geeft aan dat er behoefte is aan directe aandacht, een genormaliseerde waarde tussen norm 3 en 4 is acceptabel voor het doelbereik op korte termijn. Een score tussen norm 4 en 5 is optimaal, norm 5 laat namelijk het optimale doel zien voor de lange termijn. De kolom Richting laat zien of een hogere waarde op de ruwe data van een indicator, meer of minder achterstanden betekent. Bij een + betekent een hogere waarde meer achterstand, bij een - betekent een lagere waarde meer achterstand.

1.5 Berekening MDI

Om de MDI te berekenen worden data uit verschillende bronnen geraadpleegd, waaronder het CBS, RIVM en DUO. De indicatoren zijn genormeerd op basis van wettelijke normen en kaders, geografische vergelijkingen of expert judgement, zodat ze allemaal een gestandaardiseerd waarde tussen de 0 en 100 krijgen. De MDI is zo ontwikkeld dat een

[4] Noble, S., McLennan, D., Noble, M., Plunkett, E., Gutacker, N., Silk, M., & Wright, G. (2019). The English indices of deprivation 2019. CLG Ministry of Housing, Editor. London.

hogere score meer achterstanden betekent. Er wordt onderscheid gemaakt in een lage MDI (score tot 40), gematigde MDI (score 40-50), hoge MDI (score 50-60) en zeer hoge MDI (score 60 en hoger). De indeling van deze schalen is gebaseerd op kwartielen, waarbij de kwartielen zijn geconstrueerd op basis van data van alle gemeenten in Nederland over rapportagejaren 2014-2023.

We berekenen de MDI voor 3 verschillende jaren (2015, 2020 en 2024). Hiervoor gebruiken we het best beschikbare peiljaar voor die perioden. Voor 2024 is dat het meest recente peiljaar van de data. In bijlage A is onder andere opgenomen wat de definitie van de indicatoren is en welke peiljaren gebruikt zijn.

Buurten met minder dan 100 inwoners zijn buiten beschouwing gelaten in verband met te veel missende waarden op de indicatoren. Ook buurten waar het merendeel van de data niet van beschikbaar is, zijn buiten beschouwing gelaten. Daarom krijgen deze buurten een missende waarden op de MDI.

Voor enkele buurten zijn niet alle indicatoren beschikbaar, dit is ondervangen door de weging van de indicatoren binnen het domein aan te passen.

1.6 Buurtindeling

In Almelo heeft op 1 januari 2021 een wijziging in de buurtindeling plaatsgevonden ten opzichte van de indeling van 2020, waarbij volgens CBS ook een wijziging in de afbakening van buurten heeft plaatsgevonden. Verschillende indicatoren die onderliggend zijn aan de MDI zijn in de basis alleen beschikbaar in de ‘oude’ buurtindeling van 2020. Om deze data toch te kunnen gebruiken is het nodig om deze te herindelen van de ‘oude’ naar de ‘nieuwe’ buurtindeling. Afhankelijk van de indicator is dit gedaan op basis van de converteermethodes oppervlakte of bevolking. Voor de converteermethode oppervlakte is onderzocht uit welke gedeeltes van ‘oude’ buurten de 'nieuwe’ buurten zijn opgebouwd en hoe groot deze delen zijn. Op basis daarvan zijn per buurt gewichten bepaald waarmee indicatorwaardes in de ‘oude’ indeling omgerekend kunnen worden naar de ‘nieuwe’ indeling. Voor converteermethode bevolking is een soortgelijke exercitie gedaan, maar is bevolkingsspreiding onderzocht: hoe de bevolkingsaantallen in de ‘oude’ indeling zich verhouden tot de ‘nieuwe’ indeling. Ook hiermee zijn gewichten vastgesteld waarmee indicatorwaardes in de ‘oude’ indeling omgerekend kunnen worden naar de ‘nieuwe’ indeling.

2 Overige analyses

2.1 Correlatie analyse

Voor hoofdstuk 2.5 en Bijlage G in het hoofdrapport zijn er Spearman-correlaties berekend tussen de MDI van rapportagejaar 2024 en een aantal indicatoren, die niet in de MDI zitten. Een Spearman-correlatie houdt rekening met niet-normaal verdeelde variabelen. Een correlatie van ±.1 wordt als een zwak effect gezien, van ±.3 als een matig effect en ±.5 als een sterk effect . Er is geen significantietoets gedaan voor deze correlaties, omdat we kijken naar de gehele populatie buurten en er dus geen steekproef wordt gebruikt. De correlaties zijn berekend voor de factoren ongezonde leefstijl, energielast, energiequote en grijze en groene druk. In tabel 1 hebben we de definitie, bron en het peiljaar van de indicatoren weergegeven.

Tabel 1: Indicatoren gebruikt voor de correlatieanalyse

Indicator	Korte beschrijving	Bron	Peiljaar
Ongezonde leefstijl	Gemiddelde percentage ernstig overgewicht, roken en overmatig alcoholgebruik	GGD en RIVM	2022
Energielast	Het percentage huishoudens met een laag inkomen en hoge energierekening, conform de definitie van LIHE.	CBS en TNO	2021
Energiequote	Het percentage huishoudens dat meer dan 10% van het inkomen besteedt aan energiekosten.	CBS en TNO	2021
Groene druk	De verhouding tussen het aantal personen van 0 tot 25 jaar en het aantal personen van 25 tot 65 jaar. Dit cijfer geeft inzicht in de verhouding van de jeugd tot het werkende deel van de bevolking.	CBS	2024
Grijze druk	*De verhouding tussen het aantal personen van 65 jaar of ouder en het aantal personen van 25 tot 65 jaar. Dit cijfer geeft inzicht in de verhouding van de ouderen tot het werkende deel van de bevolkin*g.	CBS	2024

Bijlage A Overzicht indicatoren MDI

Domein en gewicht	Indicator
Inkomen (22,5%)	Arme huishoudens Financiële buffer
Werk (22,5%)	Werkzame beroepsbevolking Arbeidsongeschikten
Gezondheid (13,5%)	Risico op depressie Beoordeling eigen gezondheid Stress
Opleiding (13,5%)	Laagopgeleiden
Huisvesting (9,3%)	Voorzieningenindex: afstand tot huisarts, supermarkt, basisschool, Afstand OV (= afstand bushalte, tram metro) Betaalbare koopwoningen
Veiligheid (9,3%)	Vandalisme Vermogensdelicten Geweldsdelicten
Woonomgeving (9,3%)	Geluidbelasting Energieprestatie woningen Luchtkwaliteit: Emissie CO2, fijnstof, stikstofoxiden, NMVOS Verkeersveiligheid Percentage oppervlakte laag groen en bomen

Bijlage B Indicatoren en bronnen

Domein	Indicator	Omschrijving	Peiljaar	Indelings-jaar	Bron	Norm 1	Norm 2	Norm 3	Norm 4	Norm 5	Richting	Grondslag
Inkomen	Arme huishoudens	Percentage huishoudens onder of rond sociaal minimum.	2022, 2018, 2014	2022, 2018, 2014	CBS	25	3	1	1	0	-	geografische vergelijking
Inkomen	Financiële buffer	Percentage huishoudens met voldoende financiële buffer.	2022, 2018, 2013	2022 2018, 2013	CBS	0	60	70	80	100	+	geografische vergelijking en expertjudgement
Werk	Arbeidsongeschikten	Percentage van de bevolking tussen 15 en 65 jaar dat arbeidsongeschikt is; te maken heeft met 'verlies aan verdiencapaciteit', als rechtstreeks en objectief medisch vast te stellen gevolg van ziekte of gebreken.	2022, 2018, 2013	2022 2018, 2013	CBS	100	5,5	4,5	3,5	0	-	geografische vergelijking
Werk	Werkzame beroepsbevolking	Percentage werkzame beroepsbevolking onder inwoners van 15 tot 75 jaar oud	2022, 2021, 2019	2022, 2021, 2019	CBS	0	60	70	80	100	+	expert judgement
Gezondheid	Beoordeling eigen gezondheid	Percentage personen met antwoordcategorie 'zeer goed' of 'goed' op de vraag naar de algemene gezondheidstoestand	2022, 2020, 2016	2022	CBS, GGD GHOR, alle GGD'en en het RIVM	0	72,5	77,5	82,5	100	+	geografische vergelijking
Gezondheid	Risico op depressie	Het percentage personen van 18 jaar en ouder met een hoog risico op een angststoornis of depressie.	2022, 2020, 2016	2022	CBS, GGD GHOR, alle GGD'en en het RIVM	25	7,5	5	2,5	0	-	Expert judgement
Gezondheid	Stress	Het percentage personen van 18 jaar of ouder dat de afgelopen 4 weken (heel) veel stress heeft ervaren	2022, 2020	2022	CBS, GGD GHOR, alle GGD'en en het RIVM	100	20	15	10	0	-	geografische vergelijking
Opleiding	Laagopgeleiden	Het percentage laagopgeleiden in de bevolking (15-75 jaar)	2022, 2019, 2013	2022, 2019, 2013	CBS	100	35	30	25	0	-	expert judgement

Huisvesting	Afstand OV (= afstand bushalte, tram metro)	Gemiddelde afstand in km tot bushalten, tramhalten of metrohalten waar op weekdagen minimaal 2 bussen, trams of metro's per uur stoppen tussen 07:00 en 20:00.	2024, 2022, 2020	2023, 2022, 2020	OVapi	30000	1200	800	400	0	-	Loop/fiets afstand
Huisvesting	Afstand tot basisschool	Gemiddelde afstand in km van woonadres naar de dichtstbijzijnde basisschool	2022, 2018, 2013	2022, 2018, 2013	CBS	5	1,5	1	0,5	0	-	geografische vergelijking
Huisvesting	Afstand tot huisarts	Gemiddelde afstand in km van woonadres naar de dichtstbijzijnde huisartsenpraktijk	2022, 2018, 2013	2022, 2018, 2013	CBS	5	2	1	0,5	0	-	geografische vergelijking
Huisvesting	Afstand tot supermarkt	Gemiddelde afstand in km van woonadres naar de dichtstbijzijnde supermarkt of andere winkel voor dagelijkse levensbehoeften	2022, 2018, 2013	2022, 2018, 2013	CBS	5	3	1,5	0,5	0	-	geografische vergelijking
Huisvesting	Betaalbare koopwoningen	Het percentage betaalbare koopwoningen. De betaalbaarheidsgrens wordt bepaald door 4,5 keer het bruto mediaan inkomen van het betreffende jaar te nemen	2022, 2018, 2013	2022, 2018, 2013	CBS	0	35	50	65	100	+	expert judgement
Veiligheid	Geweldsdelicten	Het aantal geregistreerde gewelds en seksuele delicten per 1.000 inwoners	2023, 2019, 2015	2023	Politie	100	5	3	1,5	0	-	geografische vergelijking
Veiligheid	Vandalisme	Het aantal vernielingen c.q. zaakbeschadigingen per 1.000 inwoners	2023, 2019, 2015	2023	Politie	100	6	4	2	0	-	geografische vergelijking
Veiligheid	Vermogensdelicten	Het aantal geregistreerde vermogensdelicten per 1.000 inwoners	2023, 2019, 2015	2023	Politie	500	20	10	5	0	-	geografische vergelijking

Woonomgeving	Emissie CO2	De gemiddelde kg emissie koolstofdioxiden (CO2) per inwoner van de sectoren 'Consumenten, Verkeer en vervoer, en Handel, Diensten en Overheid naar de lucht.	2021, 2020, 2019	2023	Emissie-registratie & klimaat-monitor	400000	6122	2755	306,1	0	-	Gebaseerd op landelijke, WHO en EU-doelstellingen
Woonomgeving	Emissie stikstofoxiden	De gemiddelde kg emissie stikstofoxiden (NOx) per inwoner van de sectoren 'Consumenten, Verkeer en vervoer, en Handel, Diensten en Overheid naar de lucht.	2021, 2020, 2019	2023	Emissie-registratie & klimaat-monitor	200	20	10	5	0	-	Europese doelstellingen
Woonomgeving	Emissie fijnstof	De gemiddelde kg emissie fijnstof (PM2.5) per inwoner van de sectoren 'Consumenten, Verkeer en vervoer, en Handel, Diensten en Overheid naar de lucht.	2021, 2019, 2015	2023	Emissie-registratie & klimaatmonitor	15	1	0,77	0,55	0	-	Gebaseerd op landelijke, WHO en EU-doelstellingen
Woonomgeving	Emissie NMVOS	De gemiddelde kg emissie vluchtige stoffen (NMVOS) per inwoner naar de lucht.	2021, 2019, 2015	2023	Emissie-registratie & klimaatmonitor	100	15,7	14,4	13,345	0	-	Gebaseerd op landelijke, WHO en EU-doelstellingen
Woonomgeving	Geluidbelasting	Percentage landoppervlakte belast met een geluidsniveau hoger of gelijk aan 55 dB.	2022, 2020, 2016	2022	RIVM	1	0,4	0,3	0,2	0	-	geografische vergelijking
Woonomgeving	Percentage oppervlakte bomen	Percentage openbare ruimte met bomen exclusief agrarisch.	2021	2020	Klimaat-effectatlas	0	7,5	15	22,5	100	+	geografische vergelijking
Woonomgeving	Percentage oppervlakte laag groen	Percentage openbare ruimte met laag groen exclusief agrarisch.	2021	2020	Klimaat-effectatlas	0	5	10	15	100	+	geografische vergelijking
Woonomgeving	Energieprestatie woningen	Het percentage woningen met energielabel B of hoger	2022, 2018, 2013	2023	Klimaatmonitor	0	25	50	75	100	+	geografische vergelijking en expertjudgement

Woonomgeving	Verkeersveiligheid	Het aantal verkeersongevallen per kilometer weglengte.	2022, 2018, 2016	2023. 2021, 2021	Rijkswaterstaat	15	1,2	0,7	0,3	0	-	geografische vergelijking

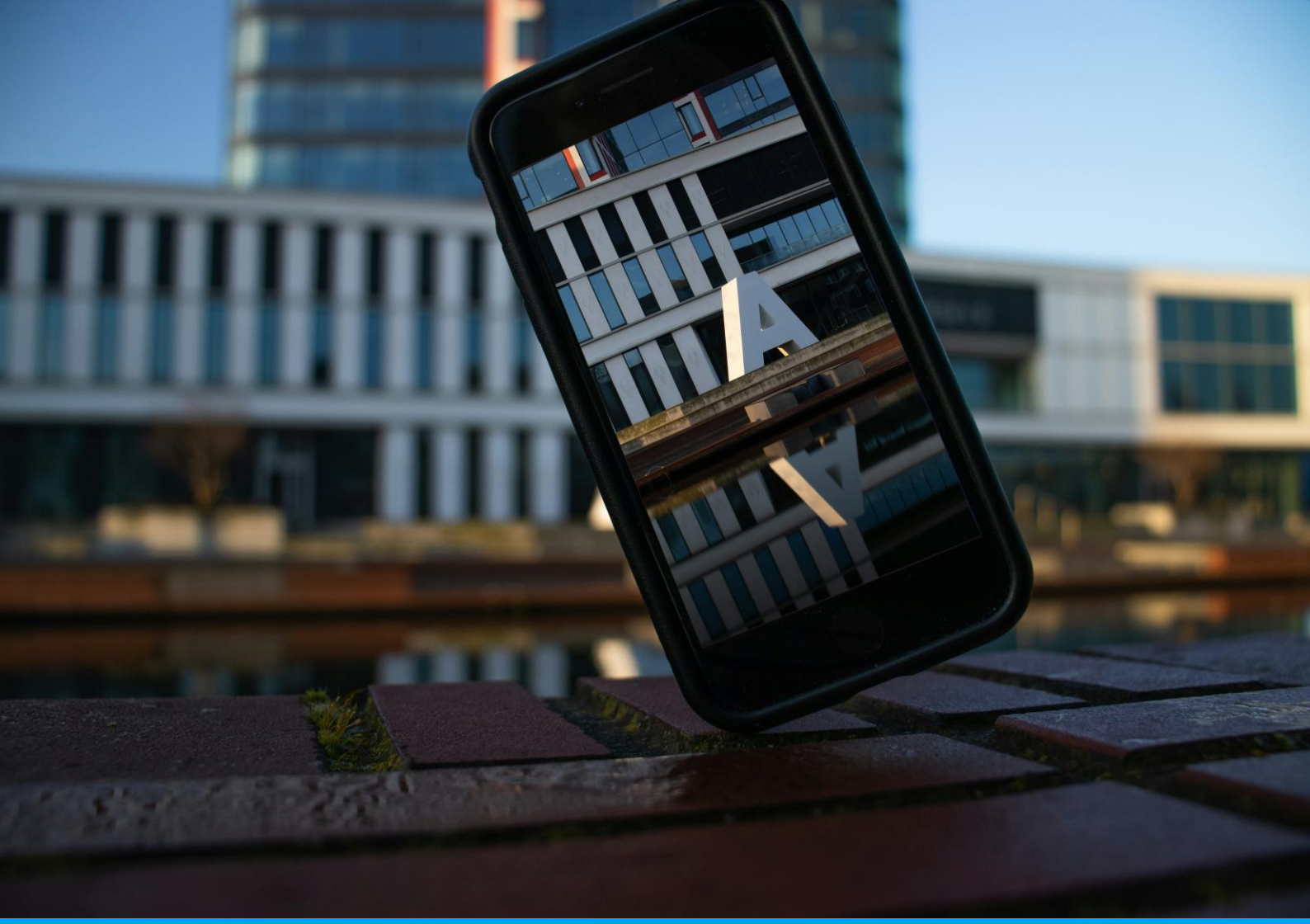

Almelo in balans

Advies gebaseerd op de MDI analyse van Almelose buurten

HET pon | telos

Almelo in balans

Advies gebaseerd op de MDI analyse van Almelose buurten

Het PON & Telos

Colofon

Het PON & Telos heeft dit onderzoek verricht in opdracht van

Gemeente Almelo

Auteur(s)
Dr. Marleen van der Haar
Bianca Koomen MSc
Daphne van de Ven MSc
Dr. Susanne Agterbosch
m.m.v. Bram de Groot

Fotograaf
David Bottenberg / Unsplash

Publicatienummer
24179

Datum
mei 2025

HET pon | telos

© 2025 Het PON & Telos
Het auteursrecht van deze publicatie berust bij Het PON & Telos. Gehele of gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld. Vermenigvuldiging en publicatie in een andere vorm dan dit rapport is slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van Het PON & Telos. Hoewel deze publicatie met de grootst mogelijke zorg is samengesteld, kan Het PON & Telos geen enkele aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele fouten.

Meer informatie
www.hetpon-telos.nl

Inhoudsopgave

1	Advies	1
1.1	Gestapelde achterstanden in Almelo	2
1.2	Koppelkansen gerelateerd aan de huidige beleidslijnen	4
1.3	Overwegingen in relatie tot prioritering	6
1.4	Conclusie en reflectie	8
1.5	Aanbevelingen	8

1 Advies

Op basis van een sociaalmaatschappelijke analyse, die de ontwikkelingen ten aanzien van de stapeling van achterstanden op 7 domeinen in de buurten van Almelo in beeld heeft gebracht (zie rapportage met bevindingen), constateren we een ongelijke ontwikkeling in Almelo. Er is sprake van een concentratie van langdurige meervoudige achterstanden in een groot deel van de buurten. Tevens zijn deze buurten met veel achterstanden de afgelopen tien jaar (fors) minder sterk verbeterd dan buurten waar het beter gaat. In ons rapport concluderen we dat de huidige situatie in Almelo een meervoudige, langjarige en gebiedsgerichte aanpak vraagt om de ambitie 'stad in balans' te kunnen realiseren. Deze conclusie is in lijn met de conclusie uit het rapport Accentueer het verschil[1] over achterstanden in Nederlandse regio's; hierin wordt tevens betoogd dat voor het doorbreken van structurele achterstanden een gecombineerde aanpak nodig is gericht op mensen én plekken.

In dit bijbehorende advies gaan we in op mogelijke implicaties van de conclusies voor beleid die gebruikt kunnen worden bij het formuleren van bezuinigings- en investeringsopties in het kader van de perspectiefnota. Hiertoe geven we eerst een korte terugblik op de hoofdbevindingen uit de meervoudige achterstanden-analyse[2], aangevuld met een aantal kenmerken van mensen en plekken voor de buurten (1.1). Vervolgens geven we aan in welke mate de hoofdbevindingen worden opgepakt in de huidige beleidslijnen en benoemen we - gestut met inzichten uit recent onderzoek - een aantal koppelkansen (1.2). Daarna geven we een aantal overwegingen ten aanzien van bereik mee die kunnen worden meegewogen bij het prioriteren van deze koppelkansen (1.3). Na een korte conclusie en reflectie (1.4) sluiten af met een aantal concrete aanbevelingen (1.5).

[1] Agterbosch, S., Janssen, J., Koomen, B. & Smulders, I. (2024, februari). Accentueer het verschil – Een regionaal perspectief op achterstanden in Nederland. Tilburg: Het PON & Telos. Verkregen via: https://hetpon-telos.nl/content/uploads/2024/03/Accentueer-het-Verschil-vervolgonderzoek-Elke-Regio-Telt-21-2-2024-Het-PON-Telos.pdf

[2] De analyse is gebaseerd op de Meervoudige Deprivatie Index (MDI), een signaleringsinstrument waarmee de stapeling van achterstanden op de domeinen inkomen, werk, opleiding, huisvesting, veiligheid en woonomgeving inzichtelijk wordt gemaakt (zie rapport met bevindingen en onderzoeksverantwoording).

1.1 Gestapelde achterstanden in Almelo

HOOFDBEVINDINGEN

- De afgelopen 10 jaar zijn de relatieve achterstanden in Almelo afgenomen; 56 van de 60 buurten in Almelo laten in 2024 een verbetering ten opzichte van 2015 zien.
- Deze afname van de relatieve achterstanden geldt ook voor de buurten met de meeste stapeling van achterstanden. In 2015 had Almelo 39 buurten met een zeer hoge MDI-score. In 2024 is dat verminderd naar 32 buurten.
- Ruim de helft van de Almelose bevolking woont in een buurt met zeer veel stapeling van achterstanden.
- Verbeteringen op gemeenteniveau worden vooral veroorzaakt door verbetering op het gebied van inkomen en – in mindere mate –opleiding, woonomgeving, werk en veiligheid.
- In vergelijking met 10 jaar terug is achterstand op het gebied van gezondheid op gemeenteniveau (net als landelijk) verslechterd.
- Net als het landelijke beeld, hangt de MDI-score in Almelo sterk samen met energiearmoede en (on)gezonde leefstijl.
- De tweedeling tussen buurten met meer en minder (gestapelde) achterstanden is de afgelopen jaren toegenomen.
- In buurten met een (zeer) hoge MDI score dragen alle domeinen bij de stapeling van achterstanden; inkomen, opleiding en gezondheid dragen het meeste bij. In die buurten is ook veel (1) energiearmoede en (2) ongezonde leefstijl.
- Inwoners in de slechtst-scorende buurten zijn op alle facetten kwetsbaarder dan de inwoners in de best-scorende buurten. Een bijzonder aandachtspunt betreft de hoge mate van onderadvisering van kinderen in de slechtst-scorende buurten, ook in vergelijking met het landelijke gemiddelde.

CONCLUSIE

- De huidige situatie in Almelo vraagt een meervoudige, langjarige en gebiedsgerichte aanpak om achterstanden te verminderen en de beweging in te zetten richting de ambitie ‘stad in balans’.

Hoewel de afgelopen tien jaar Almelo over het algemeen een verbetering laat zien ten aanzien van (meervoudige) achterstandsproblematiek, is de tweedeling in de stad tussen buurten waar het goed gaat en buurten waar het minder goed gaat groter geworden. Er is sprake van toenemende ongelijkheid. Daarnaast zien we dat ruim de helft van de buurten in Almelo op dit moment te maken heeft met structurele meervoudige achterstanden (32/60 buurten hebben een zeer hoge MDI-score. In deze groep slechtst-scorende buurten woont 56% van de Almelose bevolking. Voor de tien slechtst-scorende buurten springen met name de domeinen inkomen, opleiding en gezondheid er in negatieve zin uit. Het domein werk scoort ook hoog (en daarmee slecht), maar is over de tijd redelijk constant gebleven.[3] Ook constateren we in de 32 buurten met een zeer hoge MDI-score veel energiearmoede (mensen met een laag inkomen en een hoge energierekening) en veel mensen met een ongezonde leefstijl (ernstig overgewicht, roken en overmatig alcoholgebruik).

In deze buurten staat de bestaanszekerheid onder druk. Hier wonen, in vergelijking met buurten van Almelo waar minder sprake is van gestapelde achterstanden, over het algemeen veel meer mensen met een laag besteedbaar inkomen, leven meer huishoudens in armoede, is het aandeel mensen dat aangeeft moeite te hebben om rond te komen drie keer hoger, zijn meer mensen met een bijstandsuitkering, is de arbeidsparticipatie lager en hebben aanzienlijk meer inwoners een laag opleidingsniveau. In relatie tot opleidingsniveau zien we tevens in de wijken waar deze buurten onder vallen een zeer hoge mate van onderadvisering bij kinderen ten opzichte van het gemiddelde in Almelo en het landelijk gemiddelde.[4] Wat betreft de jeugd is naast de onderadvisering ook het percentage kinderen in bijstandshuishoudens veel hoger dan in de best-scorende buurten.

Daarnaast kenmerkt de woningvoorraad in deze buurten zich door een (zeer) hoog aandeel sociale huurwoningen en een (veel) lager aandeel koopwoningen; de verhouding tussen koop en huur is totaal omgekeerd in vergelijking met buurten met relatief weinig gestapelde achterstanden. Ook is het aandeel woningen met een slecht energielabel (E t/m G) over het algemeen flink hoger in de slechtst-scorende buurten.

Ook zien we dat in deze buurten het aandeel inwoners dat regie op het leven ervaart over het algemeen lager is. Daarnaast is ook de sociale samenhang ofwel de onderlinge verbondenheid van inwoners met de buurt in tien slechtst-scorende buurten veel minder dan in de tien best-scorende buurten.

[3] Inkomen en werk wegen bij de berekening van de MDI-score samen voor 45% mee voor de totaalscore.

[4] Deze indicator is enkel op wijkniveau beschikbaar; Dashboard zichtopwijken.nl

Als we kijken naar de kosten van het sociaal domein per inwoner, dan zien we tevens dat de kosten in deze buurten over het algemeen veel hoger zijn. De sociaal domein-kosten per inwoner zijn ruim twee keer zo hoog in de tien slechtst-scorende buurten dan in de tien best-scorende buurten.

Op basis van voorgenoemde resultaten, zien we dat op veel vlakken er grote verschillen bestaan tussen de best-scorende en de slechtst-scorende buurten in Almelo. Deze grote verschillen zorgen in uiterste zin voor gespiegelde buurten. Op alle facetten zijn de inwoners in de slechtst-scorende buurten kwetsbaarder dan de inwoners in de best-scorende buurten.

1.2 Koppelkansen gerelateerd aan de huidige beleidslijnen

Zoals hierboven vermeld laat de analyse voor de slechtst-scorende buurten in Almelo zien dat met name de domeinen inkomen, opleiding en gezondheid zorgen voor een hoge MDI-score. Voor de vraag hoe de situatie in de buurten met (zeer) veel gestapelde achterstanden relateert aan de huidige beleidslijnen, hebben we gekeken naar de inzet van een aantal gemeentelijke beleidsplannen vanuit het sociaal domein (beleidsplan sociaal domein), het fysieke domein (stadsontwikkeling en ontwikkeling spoorzone) en regionale samenwerkingsprogramma's (Regio Deal-aanvraag 6de tranche en het Regioplan van Twentsekoers).

In bovenstaande plannen zien we een focus op het **versterken van de bestaanszekerheid** terugkomen. In de beleidsplannen worden maatregelen voorgesteld op het gebied van energietransitie, inclusief energiearmoede en integrale wijkaanpakken, kansengelijkheid in het onderwijs (het aanpakken van **onderadvisering** van leerlingen met een lager eindadvies dan het toetsadvies), arbeidsparticipatie en sociale duurzaamheid (ontmoetingsplekken – gemeenschapsgevoel versterken, eenzaamheid verminderen, redzaamheid en veerkracht vergroten). Het thema gezondheid zien we weliswaar terugkomen in de huidige beleidslijnen, zij het in mindere mate. Zo is gezondheid een thema in de doelstellingen rond preventie en het versterken van de sociale basis binnen het sociaal domein. Tevens wordt gezondheid benoemd in de context van een gezonde woonomgeving in het programma stadsontwikkeling. Ook is het terugdringen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen een uitgangspunt en inzet op bestaanszekerheid één van de themalijnen in het Regioplan Twente van samenwerkingsverband Twentse Koers.[5] Via een integrale aanpak wordt ingezet op vroegsignalering en preventie met aandacht voor het effect van bestaanszekerheid op andere leefgebieden en multiproblematiek.

Bestaanszekerheid wordt – zoals gezegd – binnen de gemeente Almelo opgepakt vanuit verschillende beleidslijnen. Op dit vraagstuk zien we een gedeeld probleembesef dat gebruikt kan worden om koppelkansen te formuleren. De onderbouwing van de meest evidente koppelkansen energietransitie en gezondheid is de samenhang tussen gestapelde achterstanden, energiearmoede en ongezonde leefstijl.

[5] Twente koers is een samenwerking tussen de 14 Twentse gemeenten, zorgverzekeraar/zorgkantoor Menzis, SamenTwente en provincie Overijssel.

Het **verduurzamen van huizen** is daarvan een heel logische; dit draagt bij aan de energietransitie, verbetert de gezonde fysieke leefomgeving en dringt energiearmoede terug. Wanneer mensen minder last hebben van (energie)armoede, ervaren zij ook een betere mentale gezondheid door de afname van stress.[6] Daarnaast zorgt verduurzaming in veel gevallen voor een verbetering van de gezondheid en draagt daarmee bij aan het terugdringen van zorgkosten. Naast het bekende feit dat mensen met een laag inkomen hogere zorgkosten hebben, laat recent onderzoek van TNO zien dat binnen de groep huishoudens met een laag inkomen de zorgkosten hoger zijn bij huishoudens in een woning met een slecht energielabel (F & G).[7] Daarnaast laten de onderzoekers zien dat kinderen en jongeren tot 18 jaar die in een huishouden met weinig inkomen wonen, in een huis met een slecht energielabel en weinig verwarming, veel hogere zorgkosten hebben. Hiermee wordt aangetoond dat energiearmoede niet alleen een financieel maar ook een gezondheidsprobleem is.

Inzet op het **verbeteren van gezondheid** is een tweede belangrijke koppelkans. Waar inkomen en opleiding de kans op bestaanszekerheid vergroten, weten we dat tevredenheid met de eigen gezondheid de belangrijkste bouwsteen is voor iemands tevredenheid met het leven.[8] Inzet op het verbeteren van de (mentale en fysieke) gezondheid van inwoners heeft daarmee ook impact op iemands tevredenheid met het leven in het algemeen. Tevens blijkt uit voorgenoemd onderzoek dat grip op het leven en verbondenheid met de buurt krachtige en consistente voorspellers zijn voor de tevredenheid met de thema's welbevinden, gezondheid, materiële welvaart, vrije tijd, wonen, samenleving, veiligheid en milieu. Dit laat zien dat hoe hoger de grip (ervaren regie op het leven) en hoe meer verbonden je je voelt met de buurt hoe meer tevreden je bent op ieder van deze aspecten in je leven en leefomgeving. Om de situatie in buurten met veel gestapelde problemen te verbeteren, is het belangrijk om inwoners te helpen meer grip en contact met de buurt te krijgen. Dit zal ook invloed hebben op hoe tevreden zij zijn over andere aspecten van hun leven en leefomgeving.

Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) laat zien dat de leefwerelden van mensen met veel en weinig welvaart sterk van elkaar gescheiden zijn en de afgelopen jaren ook steeds meer uit elkaar zijn komen te liggen.[9] Dat is problematisch, omdat gescheiden leefwerelden ten koste gaat van kansengelijkheid en maatschappelijke verbinding van mensen met weinig hulpbronnen.[10] Het SCP pleit er dan ook bij beleidsafwegingen voor meer aandacht te hebben voor de inzet op meer gedeelde leefwerelden, onder meer via het onderwijs en de woningmarkt.

---

[6] O'Connor, et al. (2024, februari). The correlation between energy efficiency and health. CA EED. https://www.ca-eed.eu/ia-document/energy-renovation-energy-poverty-and-health/

[7] https://publications.tno.nl/publication/34640440/YyUGjI/TNO-2023-gezondheidsrisico.pdf

[8] Blanken et al. (2023). Ervaren brede welvaart. Tilburg: Het PON & Telos.

[9] Vermeij, Lotte & Lex Thijsen. (2024) De leefwerelden van arm en rijk. Den Gaag: SCP.

[10] idem

Zo biedt sturen op de woningmarkt richting een gemengde woningvoorraad en daarmee een gemengde samenstelling van inwoners samen met een goed voorzieningenniveau mogelijkheden tot ontmoeting. In aanvulling, Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) noemt de huidige woningmarkt een ruimtelijke sorteermachine voor gezondheidsverschillen en het voorzieningenniveau.[11] Volgens het PBL kan betere planning gericht op verbeteringen van de buurten en de mensen bijdragen aan het verkleinen van deze gezondheidsachterstanden.

1.3 Overwegingen in relatie tot prioritering

Naast de inhoud kijken we in deze sectie naar verschillende mogelijkheden om tot prioritering te komen ten aanzien van de groep buurten in de categorie zeer hoge MDI-score. We doen dit op basis van de gebiedsgerichte benadering van de gestapelde achterstanden in Almelo, die ook aansluit bij de huidige beleidslijnen. We geven hieronder een aantal opties, waarbij we rekening houden met bereik, kosten en profiel van de buurt (zie tabel 1). Van alle buurten met een zeer hoge – en daarmee slechte – MDI-score, kan Almelo vooral inzetten op:

1. De 10 slechtst scorende buurten gebaseerd op de MDI-scores in 2024;
2. De 10 buurten waar de meeste mensen wonen (grootste bereik);
3. De 10 buurten waar de hoogste kosten in het sociaal domein zijn;
4. De 10 buurten waar de afgelopen 10 jaar het minst verbetert (of zelfs verslechterd) is.

[11] Hin, Judith & Guus de Hollander. (2023) Gezondheidsachterstanden: kijk ook eens naar de ruimtelijke uitsortering van mensen en voorzieningen. Den Haag: PBL.

We zien in tabel 1 dat de vier uitgewerkte opties inderdaad een verschillend bereik hebben qua inwoneraantal, gemiddelde kosten voor het sociaal domein en variatie in achterstanden. We constateren in ieder geval dat de gemiddelde sociaal domeinkosten per inwoner in de buurten met een zeer hoge MDI in alle vier de opties veel hoger zijn dan de gemiddelde sociaal domeinkosten per inwoner in Almelo van €5.701.[12]

Tabel 1. Overwegingen in relatie tot het prioriteren van buurten met een zeer hoge MDI-score

Opties prioritering 10 buurten in de categorie zeer hoge MDI (>60)	MDI-scores (range)	Gemiddelde kosten Sociaal domein per inwoner **	Aantal inwoners
1. 10 slechtst-scorende buurten met de **hoogste MDI-scores** in 2024	70,6-74,7	€ 10.159	12.780 inwoners (17% populatie)
2. Van de buurten met zeer hoge MDI-scores in 2024, de 10 buurten met de **meeste inwoners**	60,0-72,3	€ 7.165	18.165 inwoners (25% populatie)
3. Van de buurten met zeer hoge MDI-scores in 2024, de 10 buurten met de **hoogste sociaal domeinkosten**	60,0-73,7	€ 10.673	16.850 inwoners (23% populatie)
4. Van de buurten met zeer hoge MDI-scores in 2024, de 10 buurten met de **minst gunstige ontwikkelingen tussen 2015-2024**	60,4-72,6	€ 7.636	10.490 inwoners (14% populatie)

*** Gemiddelde kosten sociaal domein per jaar per inwoner voor de groep inwoners in deze 10 buurten : Opgenomen zijn Participatiewet, WMO, Jeugd, WLZ thuiswonend, GGZ en medisch specialistische zorg.*

[12] Gebaseerd op het aantal inwoners (73.595) van de 60 opgenomen buurten in deze MDI-analyse (zie bevindingenrapport).

1.4 Conclusie en reflectie

Op basis van de huidige beleidslijnen zien we gemeente-breed met name een gedeeld probleembesef ten aanzien van bestaanszekerheid. Ook de gebiedsgerichte aanpak is een gedeeld vertrekpunt. Op beide punten wordt gemeentelijk en in regionaal verband beleidsinzet gepleegd vanuit zowel het fysieke als het sociaal domein. Tevens zien we koppelkansen vanuit de conclusie dat met name de domeinen inkomen, opleiding en gezondheid aandacht behoeven, met name als het gaat om de prioritering van verduurzaming van woningen. De aanpak van energiearmoede zal niet alleen impact hebben op de portemonnee, maar het is aannemelijk dat dit ook impact heeft op de gezondheid van mensen.

Tenslotte een reflectie; de dubbele ambitie van Almelo om enerzijds voor de toekomst een aantrekkelijke stad te zijn en anderzijds wat nodig is om nu de stad in balans te krijgen brengt een spanning met zich mee. Zeker in de tijden van financiële schaarste dwingt dit tot scherpere keuzes. Daarnaast zien we een spanning tussen de noodzaak om op korte termijn interventies te plegen waarvan in sommige gevallen de effecten pas op langere termijn zichtbaar zullen zijn. Energiearmoede en onderadvisering kunnen met gerichte maatregelen mogelijk snel leiden tot minder energiekosten en een hogere instroom van leerlingen op het voortgezet onderwijs, maar de structurele verbetering van de positie van inwoners en buurten hebben een langere adem nodig. Niet in de laatste plaats, omdat de verschillende in elkaar grijpende en versterkende facetten, die zo kenmerkend zijn van multi-problematiek, aandacht vragen en interventies behoeven.

1.5 Aanbevelingen

Gebaseerd op bovenstaande doen we de volgende 8 aanbevelingen:

1. Meervoudige achterstandsproblematiek is een structureel, hardnekkig en complex vraagstuk dat vraagt om een **meervoudige, langjarige en gebiedsgerichte aanpak**. Hiervoor is een integraal perspectief nodig waarbij de volle breedte van leefgebieden van mensen en de fysieke en sociale leefomgeving worden meegenomen.
2. In het geval van Almelo, die te maken heeft met veel kwetsbare buurten waar kwetsbare mensen wonen, en die de ambitie heeft te bewegen richting een stad in balans, betekent dit mogelijk **ongelijk investeren** in mensen én plekken. Zet bijvoorbeeld in op het versnellen van de **verduurzaming van woningen** en **onderadvisering** in de meest kwetsbare buurten.

3. **Verbind het fysieke domein steviger met de sociaal-maatschappelijke opgave** om tot een stad in balans te komen. Bijvoorbeeld, hou bij de ruimtelijke opgaven in de stad rekening met de sociale samenhang en gemeenschapskracht van de buurt. En, herbekijk de verdeling van budgetten in het fysieke domein en investeer in de leefomgeving in de mindere buurten, waar mogelijk minder meldingen binnenkomen.

4. Investeer in het behoud van **sociale stijgers** en/of het toevoegen van andere groepen van bewoners (middeninkomens) om tot meer **gemengde buurten** te komen. Een gemengde wijk met een goed voorzieningenniveau biedt een stevige sociale basis en zorgt voor informele ontmoetingsplekken (parken, maatschappelijk voorzieningen, wijkeconomie) die door alle inwoners gebruikt kunnen worden en daarmee verbinding tussen verschillende leefwerelden faciliteert.

5. Een overheid zal, vanuit haar opdracht de publieke belangen te dienen, moeten **prioriteren**. Gemeenten hebben vanuit hun taak hiertoe beleidsruimte en instrumentarium om daarop te sturen. Het aanstaande “ravijnjaar” dat geldt voor alle gemeenten, waarin grote gemeentelijke bezuinigingen plaatsvinden, is een extra beperkende factor. We zien drie aanknopingspunten om tot deze prioritering te komen. Ten eerste, overweeg prioritering op basis van bereik, kosten en buurtprofiel (zie 1.3). Ten tweede, neem de effecten van beleidsinterventies die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd mee in de overwegingen waarop wordt bezuinigd én geïnvesteerd, bijvoorbeeld op het verbeteren van bestaanszekerheid, energiearmoede, gezondheid en binding in de buurt. Ten derde is het zinvol om te investeren op plekken waar de afgelopen jaren géén vooruitgang geboekt is of waar de situatie zelfs verslechterd is (zie figuur 2 in het bevindingenrapport).

6. Houd **zicht op ontwikkelingen** ten aanzien van kwetsbare groepen, de woningvoorraad en het voorzieningenniveau in buurten met veel achterstanden. Heb daarbij nadrukkelijk aandacht voor **verhuisbewegingen** in de buurt; Wie zijn nieuwkomers in de buurt en wie verlaat de buurt? Wat is hun situatie ten aanzien van bestaanszekerheid? Wat doet dit met de samenstelling van de buurt? Welke impact heeft dit? En hoe verhoudt de mogelijke doorstroom met de investeringen in deze buurten?

7. Zet in op het **verminderen van instroom** van kwetsbare groepen in buurten met veel stapeling van achterstanden om (hyper)concentratie van armoede tegen te gaan.

8. Tenslotte, de complexiteit van de opgave en de noodzaak om tot een structurele verbetering van de kwetsbaarheden in grote delen van de stad Almelo vragen om **samenwerking**, niet alleen met lokale en regionale partners, maar ook met de rijksoverheid.

OPGERICHT IN
1947

GEVESTIGD IN
TILBURG

KENNISONDERNEMING
STICHTING ZONDER WINSTOOGMERK

AANTAL MEDEWERKERS

35

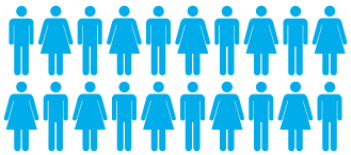

INTENSIEVE SAMENWERKINGEN
MET UNIVERSEITEN EN ANDERE KENNISINSTELLINGEN

EXPERTISE

- PARTICIPATIE & GOVERNANCE
- WOON- & LEEFOMGEVING
- DUURZAAMHEIDSTRANSITIES
- SOCIAAL DOMEIN & ARBEID
- CULTUUR & ERFGOED
- DUURZAAMHEIDSIMPACT
- DATA EN METHODEN

ONZE OPDRACHTGEVERS

- PROVINCIES
- GEMEENTEN
- ZORG- EN WELZIJNSINSTELLINGEN
- FONDSEN
- BANKEN

HET pon|telos

Over Het PON & Telos

Maatschappelijke besluitvorming verbeteren

Wij zijn een sociale kennisonderneming in het hart van de samenleving. We beschouwen het als onze opdracht om maatschappelijke besluitvorming te verbeteren. Dat doen we door wetenschappelijke kennis met kennis van de praktijk te verbinden. We zijn van data, feiten en cijfers, maar geven die altijd een gezicht. Waarbij iedere stem telt. Voorkeuren en meningen halen we op, onderzoeken we, analyseren we en duiden we. Met prikkelende aanpakken en innovatieve methoden. Daarbij zijn we altijd gericht op duurzaamheid: de harmonieuze verbinding tussen sociale, ecologische en economische doelstellingen. Zo dragen we bij aan de kwaliteit van samenleven, nu en in de toekomst.

Met een multidisciplinair en creatief team van bijna 35 adviseurs en onderzoekers werken we vooral voor lokale en regionale overheden in Nederland (met een sterke kennispositie in Noord-Brabant), maar ook voor corporaties, banken, zorg- en welzijnsinstellingen, fondsen en maatschappelijke organisaties. We werken daarbij intensief samen met universiteiten en andere kennisinstellingen en zijn officieel partner van Tilburg University. Met onze kennis en inzichten adviseren we beleidsmakers en bestuurders. Zodat ze afgewogen keuzes kunnen maken. Zodat ze bestuurlijk kunnen vernieuwen. En zodat ze een positieve impuls kunnen geven aan de samenleving van morgen.

Stationsstraat 20c
5038 ED Tilburg
+31 (0)13 535 15 35
info@hetpon-telos.nl
hetpon-telos.nl

Perspectiefnota

Gemeente Almelo

2026-2029

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
1. Inleiding 3
2. Bestuurlijk perspectief 4
3. Aantrekkelijke stad in Balans 9
3.1 Tien jaar Almelo in beeld 9
3.2 De uitdagingen nader geduid 10
3.3 Van inzicht naar langjarige opgaven: kaders voor de toekomst 11
3.4 De onderzoeken nader in beeld gebracht 12
4. Financieel meerjarenperspectief 21
4.1 Ontwikkeling financieel meerjarenperspectief en meerjarenraming 2026-2029 21
4.2 Mutaties Financieel Meerjarenperspectief 25
4.3 Uitgangspunten programmabegroting 27
5. Robuuste financiële positie 29
5.1 Financieel overzicht maatregelen 29
5.2 Sociaal domein 30
5.3 Onderhoud en beheer openbare ruimte 35
5.4 Overige en aanvullende maatregelen 36
6. Bijlagen 37
6.1 Stand van zaken moties 37

1. Inleiding

De Perspectiefnota 2026-2029 die voor u ligt, bevat de inhoudelijke en financiële uitgangspunten voor de begroting van 2026 en de periode daarna. Deze perspectiefnota bouwt voort op de lijn die bij de Perspectiefnota 2025-2028 is uitgezet. Hierin ligt de focus op het uitwerken van de besparingsmogelijkheden zoals opgenomen in de Perspectiefnota 2025-2028 en de (raadsbrief bij de) Programmabegroting 2025.

De besparingen in de Perspectiefnota 2026-2029 zijn tot stand gekomen na een zorgvuldig proces waarin alle uitgaven zijn doorgelicht om te bepalen waar mogelijk bespaard kan worden. Deze mogelijke besparingen zijn afgewogen en vergeleken met de resultaten van de onderzoeken naar een aantrekkelijke stad en een stad in balans.

We maken onze stad sterker, toekomstbestendig en bieden onze inwoners perspectief. Hiervoor moeten we - ondanks de financiële uitdagingen - blijven investeren in de stad. We bouwen verder aan een aantrekkelijke stad waar onze inwoners prettig wonen en verblijven, waar onze ondernemers voldoende mogelijkheden krijgen en waar bezoekers graag naartoe komen.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is het bestuurlijk perspectief opgenomen. In hoofdstuk 3 leest u meer over Almelo als aantrekkelijke stad in balans. In hoofdstuk 4 is het financieel meerjarenperspectief opgenomen en hoofdstuk 5 gaat over een robuuste financiële positie. Tot slot, in hoofdstuk 6 vindt u de bijlagen van deze perspectiefnota.

2. Bestuurlijk perspectief

Voor u ligt de laatste perspectiefnota van deze coalitieperiode. Deze is opgesteld in een tijd van grote onzekerheid in de wereld. Denk aan oorlogen, economische spanningen, de opvang van vluchtelingen en zorgen over veiligheid. Wat er wereldwijd gebeurt, heeft gevolgen voor Nederland, en dus ook voor Almelo. Toch kijken we met vertrouwen vooruit. Almelo heeft de afgelopen jaren grote stappen gezet. Meer inwoners van Almelo hebben werk, de binnenstad is getransformeerd, en we blijven bouwen aan een gezonde, veilige en sociale stad. We beseffen tegelijk dat we keuzes moeten maken. Door veranderingen in de financiering vanuit het Rijk krijgt ook Almelo minder geld. Dat betekent: scherpere keuzes, en dat zal zich in de gemeente laten voelen. Maar we doen het met één doel voor ogen: het beste voor Almelo.

Almelo pakt door

We bouwen voort op een steeds steviger wordend fundament. Almelo kijkt verder vooruit dan alleen vandaag. De stad past zich aan de tijd aan. De ontoereikende Rijksmiddelen in met name het sociaal domein vragen om moeilijke maar noodzakelijke aanpassingen. Als we niets doen, worden verschillen en problemen groter. We willen zorg en ondersteuning beschikbaar houden voor wie het écht nodig heeft. Het versterken en benutten van het eigen netwerk van inwoners wordt steeds belangrijker: familie, vrienden of buren. En andersom: dat we elkaar helpen als dat kan. Collectiviteit dus – we doen het samen.

Tegelijk kiezen we voor bewezen oplossingen: zorg die echt werkt, op plekken waar het meeste effect wordt bereikt. Niet alles kan voor iedereen overal. Dat is niet meer realistisch. Maar we blijven nabij: als lokale overheid kunnen we zorgen voor verbinding, ontmoeting en regie over het eigen leven. Juist dat geeft mensen grip.

Een aantrekkelijke stad in balans

Almelo werkt aan meer balans in de stad. We hebben oog voor mensen die het moeilijk hebben, maar stimuleren ook zelfontplooiing en economische groei. We investeren in leefbare wijken, verduurzaming, goede scholen, sport, groen en ontspanning. Dat draagt bij aan een gezonde omgeving, waarin mensen zich veilig voelen en kunnen meedoen.

Onze economie is de afgelopen jaren sterk gegroeid. Vooral de hightech-sector is een motor gebleken: zo'n 40% van de banengroei komt daar vandaan. De werkloosheid is sterker gedaald dan in de rest van Nederland, en het aantal banen per inwoner is zelfs groter dan elders. Die groei willen we vasthouden en iedereen ervan laten profiteren. We tonen lef door koppelkansen te benutten – bijvoorbeeld door woningbouw te combineren met duurzaamheid, en gezondheid met sociale verbinding.

Vooruitkijken en vernieuwen

De toekomst vraagt om een nieuwe, gezonde balans tussen inkomsten en uitgaven. Daarin maken we bewuste keuzes. Niet alleen voor vandaag, maar ook voor morgen. We bouwen verder en blijven onszelf als stad opnieuw uitvinden. Dat doen we samen: met inwoners, bedrijven, instellingen en partners. Essentieel is om de door de raad gekozen woningbouwambities verder te verzilveren, in lijn met de vraag vanuit het rijk, provincie en Twente als één van de vier techregio's waarin Almelo een cruciale rol speelt.

Almelo blijft zich inzetten voor bestaanszekerheid, kansengelijkheid en een duurzame leefomgeving. Niet alles is maakbaar, maar we kunnen wel het verschil maken. Als we elkaar blijven zien, blijven helpen en samen bouwen aan de stad, dan houden we Almelo vitaal, verbonden en klaar voor de toekomst.

Onderzoek als basis voor een aantrekkelijke stad in balans

Om weloverwogen keuzes te kunnen maken, is het belangrijk om zowel de mogelijkheden te onderzoeken om tekorten op te vangen als te bepalen waar investeringen nodig zijn die bijdragen aan een aantrekkelijke en gebalanceerde stad. Daarom is een breed onderzoek uitgevoerd naar de sociaal-maatschappelijke staat van Almelo, de economische en arbeidsmarktontwikkelingen en de aantrekkingskracht van de gemeente. Onze focus ligt op investeringen die het meest bijdragen aan een aantrekkelijke stad die in balans is, terwijl we voorkomen dat bezuinigingen leiden tot grotere nadelige gevolgen op de lange termijn.

Tijdens een kennissessie op 27 mei worden de resultaten van deze onderzoeken gepresenteerd. Uit de onderzoeken blijkt dat Almelo in de afgelopen 10 jaar op diverse vlakken vooruitgang heeft geboekt, zoals op het gebied van veiligheid, materiële welvaart en werk & opleiding. Tegelijkertijd blijven enkele grote uitdagingen bestaan. De belangrijkste aandachtsgebieden zijn stedelijke voorzieningen (cultuur, culinair en niet-dagelijkse winkels), opleidingsniveau (onderadvisering van het schooladvies en startkwalificaties), inkomen (energiearmoede, verduurzaming en schulden), gezondheid (bevordering van een gezonde levensstijl) en veiligheid.

Deze onderzoeken bieden een feitelijke weergave van de stad en geven inzicht in de een indicatie van de langetermijnopgaven. Op basis van deze inzichten maken we gerichte keuzes die bijdragen aan verbeteringen binnen de genoemde thema's en daarmee aan een aantrekkelijke stad in balans. De verzamelde gegevens helpen ons bij het maken van scherpere afwegingen rondom bezuinigingen. Zo stellen we voor niet te bezuinigen op bijvoorbeeld het onderwijs, gezien de uitdagingen rondom onderadvisering van het schooladvies en startkwalificaties. Binnen het sociaal domein leggen we extra nadruk op thema's zoals veiligheid en gezondheid.

Ook op het gebied van stedelijke ontwikkeling blijven we investeren in een aantrekkelijke stad in balans. In de Strategische Investeringsagenda staan plannen voor de bouw van nieuwe wijken en herstructurering van bestaande gebieden. Deze keuzes worden gemaakt op basis van hun bijdrage aan zowel maatschappelijke als ruimtelijke vraagstukken. Hiermee geven we invulling aan de ongelijke investering die wordt voorgesteld op basis van de onderzoeken. Meer hierover is te vinden in Hoofdstuk 3: Aantrekkelijke stad in balans.

Perspectiefnota 2026-2029

Proces tot nu toe

Het is al geruime tijd duidelijk dat Almelo de komende jaren met beperkte financiële middelen te maken heeft. In de Perspectiefnota 2024-2027 is een proces uitgewerkt om te komen tot een structureel en reëel sluitende begroting, waarin besparingsmaatregelen een essentiële rol spelen. De aanpak is behoedzaam en flexibel, zodat enerzijds tijdig maatregelen genomen kunnen worden en anderzijds ruimte blijft om indien nodig bij te sturen op basis van monitoring.

De eerste resultaten van deze strategie zijn opgenomen in de Perspectiefnota 2025-2028. In de Programmabegroting 2025 is dit verder uitgewerkt in een uitgebreid pakket aan maatregelen. Dankzij deze inspanningen is het gelukt om de begroting voor 2025 sluitend te krijgen. Wel blijft de financiële druk bestaan, aangezien het tekort vanaf 2026 verder zal oplopen.

Bij de Programmabegroting 2025 heeft u een raadsbrief (RAAD-8463) ontvangen met daarin ideeën voor het oplossen van de tekorten in 2026 en daarna. In de afgelopen periode hebben wij het volgende gedaan:

1. samen met andere gemeenten hebben wij bij het Rijk aangedrongen om de financiële problemen op te lossen die het Rijk veroorzaakt;
2. we hebben de maatregelen die in de Programmabegroting 2025 zijn opgenomen verder uitgewerkt en
3. we hebben gezocht naar aanvullende besparingsmaatregelen vanaf 2026. Daarbij hebben we gekeken naar ongeveer 2 miljoen euro besparing op onder andere onderhoud/beheer en ongeveer 13 miljoen euro besparing op de zorgtaken die we voor het Rijk uitvoeren.

Gezien de financiële tekorten is het nodig om deze keuzes te maken. Er is gekomen tot een afgewogen pakket aan maatregelen.

Besparingsmaatregelen sociaal domein

Zoals vermeld in de raadsbrief bij de Programmabegroting 2025, is binnen het sociaal domein onderzocht waar verdere besparingen mogelijk zijn. Om tot deze voorstellen te komen, is een grondige analyse uitgevoerd. Daarbij is gekeken naar wat moet en mag vanuit de wet (Jeugdwet, Wmo en Participatiewet) en vervolgens naar de inhoudelijke uitvoering en bijbehorende uitgaven. De gemeenteraad is hierin meegenomen via meerdere masterclasses. Op basis hiervan zijn maatregelen besproken en zorgvuldig afgewogen.

Bijgaand bij deze perspectiefnota biedt het college inzicht in de voorgestelde maatregelen (D/25/754984). Deze voorstellen zijn wettelijk haalbaar en zijn maximaal opgerekt binnen de mogelijkheden. In lijn met eerdere besluitvorming stellen we voor de budgetten voor het voorliggend veld en preventie intact te laten.

Na deze uitgebreide analyse vanuit de wettelijke basis is het gelukt om aanvullend op de eerder gevonden 8,7 miljoen euro oplopend (Programmabegroting 2025) nog 9,5 miljoen euro (oplopend) aan besparingsmaatregelen te vinden in de Participatiewet, Jeugdwet en de Wmo.

Met dit voorstel is de maximale grens bereikt van wat binnen het sociaal domein zowel haalbaar als wenselijk is aan bezuinigingen, in lijn met de vastgestelde beleidslijn van een zorgvuldige en flexibele besparingsstrategie. De resterende bezuinigingsopgave van 3,5 miljoen euro kan de komende jaren naar verwachting als volgt worden ingevuld:

- extra middelen vanuit het Rijk, onder andere op basis van de Voorjaarsnota 2025, waarin ook het advies van de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd (Commissie van Ark) is meegenomen. (Een volledig beeld van alle mutaties op het gemeentefonds krijgen gemeenten bij de meicirculaire. De meicirculaire 2025 wordt verwerkt in de Programmabegroting 2026);
- het herontwerp sociaal domein biedt kansen om zaken anders aan te pakken, waarbij nieuwe inzichten en efficiëntieverbeteringen bijdragen aan kostenbesparing.

Als deze twee maatregelen onvoldoende financieel effect hebben, zal het college voorstellen doen voor besparingen buiten het sociaal domein. Dit is echter ook afhankelijk van in hoeverre gemeenten vanaf 2028 aanvullend gecompenseerd worden. Dat is op dit moment hoogst onzeker. De VNG wil hierover in 2027 een advies van de deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd hebben. Dit betekent dat duidelijkheid hierover naar verwachting op zijn vroegst in 2027 zal plaatsvinden.

Om de voortgang van de besparingsmaatregelen zorgvuldig te volgen, wordt een monitoringssysteem ontwikkeld. Dit sluit aan bij de bestaande monitoring van het Strategisch Beleidsplan Sociaal Domein en het Actieplan Sociaal Domein. Elk kwartaal wordt de uitvoering van de maatregelen geanalyseerd, zodat eventuele afwijkingen vroegtijdig worden gesignaleerd en bijgestuurd indien nodig. Bij de reguliere P&C cyclus wordt de gemeenteraad hierover geïnformeerd.

Impact voor inwoners

De gemeente komt in een andere positie als het gaat om zorg en hulp aan inwoners. De focus verschuift naar de meest kwetsbare groepen, terwijl van anderen wordt verwacht dat zij hun eigen netwerk meer benutten voor ondersteuning. Dit sluit aan bij het streven om de zorg betaalbaar te houden door de samenleving actief te betrekken en zelf- en samenredzaamheid te stimuleren.

Om dit proces te ondersteunen, wordt een publiekscampagne ingezet die inwoners bewust maakt van deze nieuwe aanpak en hen aanmoedigt om hulp binnen hun omgeving te zoeken. Daarnaast komt er aandacht voor de sociale kaart, zodat mensen makkelijk de juiste voorzieningen en ondersteuning kunnen vinden.

In de komende periode worden deze campagnes verder aangevuld met extra informatie en, indien nodig, specifieke campagnes over bepaalde besparingsmaatregelen. Hiermee wordt mede uitvoering gegeven aan de moties “Inzet communicatie begroting 2025” en “Noodzaak communicatiestrategie wijzigingen sociaal domein”.

Besparingen in andere domeinen

Op basis van de meest recente inzichten is een herijking van de budgetten doorgevoerd. Dit heeft geleid tot een verlaging van de gereserveerde middelen voor areaaluitbreiding. Daarnaast bieden de inzichten uit de uitwerking van de nieuwe Nota Kapitaalgoederen ruimte om het budget voor onderhoud en vervanging van de openbare ruimte naar beneden bij te stellen.

De verbonden partijen zijn gevraagd om met een voorstel voor besparingen te komen. De exacte omvang van deze besparing is op dit moment nog niet vast te stellen, maar de verwachting is dat de financiële impact beperkt zal zijn.

Gevolgen van maatregelen voor de organisatie

De bezuinigingen in het sociaal domein van 9,5 miljoen euro werken door op de ambtelijke organisatie, maar dit effect is beperkt. Dit komt doordat de capaciteit die beschikbaar komt door de versobering van de producten en diensten, nodig is voor de transitie. Mocht er na het implementeren van de bezuinigingen en het herontwerp van het sociaal domein nog ruimte overblijven, dan wordt dat onderdeel van de invulling van de taakstelling op de organisatie, oplopend van 500.000 naar 1.500.000 euro, waartoe in de Programmabegroting 2025 besloten is.

Resterende opgave

Met de voorgestelde besparingsmaatregelen wordt een aanzienlijk deel van het financiële tekort gedicht. Voor het jaar 2026 blijft er echter nog een opgave van 1,74 miljoen euro over. De effecten van de extra middelen die het Rijk in de Voorjaarsnota 2025 heeft opgenomen, worden voor Almelo pas duidelijk bij de meicirculaire 2025, die zoals gebruikelijk wordt verwerkt in de programmabegroting.

Daarnaast zal bij de Programmabegroting 2026 meer inzicht ontstaan in de totale impact van alle Rijksmaatregelen op onze gemeentelijke financiën. Binnen de vastgestelde zorgvuldige en flexibele besparingsstrategie wordt het resterende structurele tekort van 1,74 miljoen euro meegenomen in de begrotingsafwegingen voor 2026.

3. Aantrekkelijke stad in Balans

In de aanloop naar deze Perspectiefnota is onderzoek gedaan naar hoe Almelo zich de afgelopen tien jaar op het gebied van aantrekkelijkheid, economie en arbeidsmarkt en sociaal-maatschappelijk heeft ontwikkeld [1]. Doordat de onderzoeken een periode van 2014-2024 omvatten, worden hoofdlijnen van groei en een perspectief voor de volgende 10-15 jaar zichtbaar. De combinatie van de onderzoeken helpt bij het maken van keuzes voor de toekomst. In aanvulling daarop zijn ook de resultaten naar de ontwikkeling van de brede welvaart in Almelo opgenomen. De onderzoeken leiden tot vijf hoofd constateringen en zes kaders voor toekomstige langjarige opgaven voor de komende 15/20 jaar. Zo krijgen we zicht op Almelo als aantrekkelijke stad in balans in een snel veranderende wereld: voor onze huidige en toekomstige inwoners.

3.1 Tien jaar Almelo in beeld

In de gemeente Almelo is in de afgelopen 10 jaar over de volle breedte vooruitgang geboekt. Op het gebied van de economie zien we een sterke groei van de hightech en een bovengemiddelde arbeidsmarktdeelname. Het aandeel mbo-opgeleiden neemt toe en de participatiegraad is sterker en meer gestegen dan in de benchmarksteden [2] en Hengelo en Enschede. Van de 60 buurten laten 56 buurten een verbetering op meervoudige achterstanden zien. Het aantal buurten met een zeer hoge stapeling van die achterstanden nam af van 39 naar 32 buurten.

Tegelijkertijd zien we dat, ondanks een lichte verbetering, het stedelijk voorzieningen niveau in Almelo achter blijft; dat er verdringing en mismatch op de arbeidsmarkt is, dat voor de buurten met zeer veel stapeling van achterstanden de verbeteringen minder groot zijn en dat in de meest kwetsbare buurten veel sprake is van energiearmoede en ongezonde leefstijl. Daarnaast zijn er in deze buurten relatief veel leerlingen die een lager schooladvies krijgen dan wat hun prestaties en capaciteiten eigenlijk rechtvaardigen. Dit wordt ook wel aangeduid met de term "onderadvisering". Op het aspect veiligheid lijkt vanaf begin ‘20-er jaren een verslechterende trend in te zetten.

Vijf hoofd constateringen

Kijkend naar de huidige stand van Almelo zien we een aantal dominante uitdagingen:

1. Opleidingsniveau van de beroepsbevolking. Almelo kent relatief weinig werknemers met een hbo- of wo-diploma en juist relatief veel jongeren zonder startkwalificatie. De hiermee samenhangende bovengemiddelde onderadvisering is in Almelo eveneens een uitdaging.
2. Stedelijk voorzieningenniveau (cultuur, culinair, niet-dagelijkse winkels) blijft in Almelo op alle fronten achter bij zowel Enschede en Hengelo, de benchmarksteden als ook het landelijke gemiddelde.
3. Zeer hoge MDI-score door stapeling van achterstanden (in 32 buurten) en de sociale tweedeling met buurten waar het intussen beter gaat. In die 32 buurten is ook veel energiearmoede, onderadvisering en ongezonde leefstijl.
4. Verdringing en mismatch op arbeidsmarkt waarbij MBO-gediplomeerden met niveau 3 of 4 banen hebben waarvoor lagere MBO-niveaus of zelfs geen startkwalificatie nodig is.
5. Het aspect veiligheid lijkt zich op een kantelpunt te bevinden richting een verslechtering.

[1] Het onderzoek naar Woonaantrekkelijkheid en Economie & Arbeidsmarkt werd uitgevoerd door Atlas Research. Het onderzoek naar sociaal maatschappelijke ontwikkeling werd uitgevoerd door het Pon/Telos aan de hand van het signaleringsinstrument MDI (meervoudige achterstanden index)

[2] Voor het onderzoek van Atlas Research is de ontwikkeling van Almelo vergeleken met Hengelo en Enschede en 12 vergelijkbare (benchmark) steden in Nederland.

3.2 De uitdagingen nader geduid

De economie is gegroeid richting een in hightech gespecialiseerde economie, die sterk leunt op werknemers van buiten de gemeente. Voor de grootste groep mensen in de beroepsbevolking van Almelo – de mensen met een MBO-diploma – is het kleinste aandeel banen met het meest bijpassende beroepsniveau (niveau 3) beschikbaar. Voor de banen met beroepsniveau 1 of 2 (ruim de helft van de banen in 2022) en beroepsniveau 4 (bijna 30 procent in 2022) zijn juist relatief weinig potentiële werknemers beschikbaar in de regio: ruim 26 procent heeft geen startkwalificatie en 23 procent een HBO- of WO-diploma. Dat er een mismatch is, wordt zichtbaar in de pendelcijfers: meer dan 60 procent van de banen in Almelo wordt vervuld door mensen die buiten de gemeente wonen. Dit is een beduidend groter aandeel dan in de rest van het land. Deze mensen wonen vaak in Hengelo en Enschede, Tubbergen, Twenterand en Wierden. Vooral voor deze laatste drie gemeenten is Almelo een belangrijke werkgever: meer dan 20 procent van de werknemers uit deze gemeenten werkt in Almelo. Voor de uitgaande pendel gaat dit niet op. Een belangrijke uitdaging voor Almelo ligt op het gebied van het opleidingsniveau van de beroepsbevolking. Almelo kent relatief weinig werknemers met een HBO- of WO-diploma en juist relatief veel jongeren met een MBO-diploma of zonder startkwalificatie.

Het voorzieningenniveau biedt veel aanknopingspunten voor lokaal beleid. De (concurrentie)positie van Almelo op het gebied van voorzieningen is in de afgelopen tien jaar verslechterd. De groei van het aantal horecavoorzieningen en (niet-dagelijkse) winkels blijft achter bij de ontwikkelingen in Enschede en Hengelo, de benchmarksteden en de rest van het land. En juist deze voorzieningen oefenen een grote aantrekkingskracht uit op talent (jonge mensen met een HBO- of WO-opleiding), waarvan we hierboven al benoemden dat zij belangrijk zijn om een deel van de mismatch op de arbeidsmarkt in Almelo, namelijk de vraag naar werknemers voor banen met beroepsniveau 4, op te lossen.

De leefbaarheid heeft zich in de afgelopen tien jaar positief ontwikkeld, maar niet overal even sterk en de gebieden waar de ontwikkeling minder gunstig of zelfs negatief was overlappen vaak met de gebieden waar de leefbaarheid onder druk staat. Buurten met de minste stapeling van achterstanden zijn de afgelopen tien jaar sterker verbeterd dan buurten met veel stapeling van achterstanden. In de slechtst-scorende buurten woont samengenomen 56% van de Almelose bevolking. In relatie tot het opleidingsniveau zien we daar een zeer hoge mate van onderadvisering bij kinderen ten opzichte van het gemiddelde in Almelo en het landelijk gemiddelde. Specifieke groepen inwoners profiteren minder van de ontwikkelingen in de afgelopen tien jaar; zoals het grote aandeel jongeren zonder startkwalificatie en het gestegen aandeel kinderen dat een (te) laag schooladvies krijgt, mensen met problematische schulden en mensen met ernstige en/of toenemende energiearmoede.

3.3 Van inzicht naar langjarige opgaven: kaders voor de toekomst

Een beleid dat er op gericht is om een aantrekkelijke(re) stad in balans te worden kan helpen om mensen aan de stad te binden en de (economische) positie van Almelo op de langere termijn te versterken. Zo'n beleid speelt in op de juiste economische sectoren, bindt talentvolle mensen aan de stad door het woon- en leefklimaat in de stad te versterken en focust op een aantal gebieden om daar achterstanden integraal aan te pakken en mensen te helpen het beste uit zichzelf te halen. Zeker in tijden van financiële schaarste dwingt dit tot scherpere keuzes. Energiearmoede en onderadvisering kunnen met gerichte maatregelen mogelijk snel leiden tot minder energiekosten en een grotere instroom van leerlingen naar hogere vormen van voortgezet onderwijs. De structurele verbetering van de buurten/wijken - en daarmee de positie van die inwoners - met een zeer hoge achterstandsindex vraagt om een lange adem.

Kaders voor de nieuwe langjarige opgaven van Almelo

De onderzoeksresultaten brachten de ontwikkeling en de kansen en uitdagingen van onze stad in beeld. Met deze perspectiefnota leggen we deze kaders voor de komende 15 tot 20 jaar vast. De hoofd constateringen en de kaders vormen de basis voor nieuwe langjarige opgaven die verder zullen worden uitgewerkt.

1. Uitdagingen zijn langjarig (15 tot 20 jaar) en vergen ook langjarig commitment;
2. Aantrekkelijkheid en Balans hangen met elkaar samen. Verbetering kan alleen op basis van integraliteit;
3. Verbind de fysieke en economische opgaven veel steviger met de sociaal-maatschappelijke opgave en vice versa;
4. Breng focus aan en verbeter op specifieke domeinen (inhoudelijk en op buurten met een zeer hoge achterstand;
5. Investeer ongelijk op basis van de onderzoeksresultaten waardoor gelijkheid wordt bevorderd;
6. Stuur op: stedelijke voorzieningen, opleidingsniveau (met name onderadvisering en startkwalificatie), inkomen (met name energiearmoede/verduurzaming en schulden), gezondheid (met name gezonde levensstijl) en veiligheid.

3.4 De onderzoeken nader in beeld gebracht

Woonaantrekkelijkheid, economie & arbeidsmarkt

Om de aantrekkelijkheid van Almelo objectief te bepalen, volgden we het econometrische model van Atlas Research. In dit model hangen economie, human capital en de woonomgeving met elkaar samen en kan een aantal knoppen worden gevonden om de aantrekkelijkheid positief te beïnvloeden. We keken niet alleen naar de ontwikkeling van Almelo over de afgelopen 10 jaar, maar ook naar (vergelijkbare) benchmarksteden en naar Hengelo en Enschede.

Analysemodel Aantrekkelijkheid van de stad (de oranje elementen hebben een negatieve invloed op de woonaantrekkelijkheid)

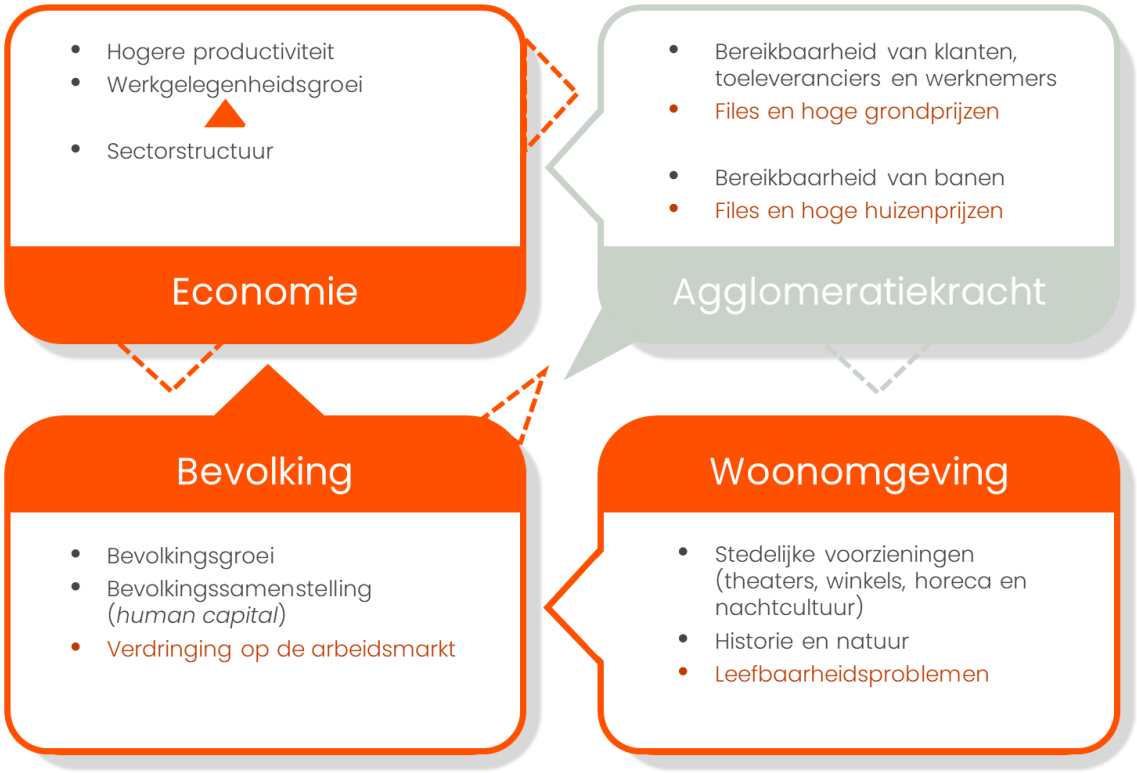

Economie

Tot 2021 bleef in Almelo de groei in de werkgelegenheid (ruim) achter bij de rest van het land, vanaf 2021 is een sprint ingezet. De banengroei in Almelo in de afgelopen tien jaar is vooral te herleiden tot de hightech-sector, die zowel in absolute als relatieve zin flink is gegroeid. De sector was verantwoordelijk voor 40 procent van de totale banengroei in de gemeente en groeide gemiddeld bijna 2 procent per jaar sneller dan in de rest van het land. Almelo was al gespecialiseerd in de sector en is dat in de afgelopen tien jaar nog meer geworden.

Werkgelegenheid

Aantal banen naar benchmarkregio (index, 2014 = 100)

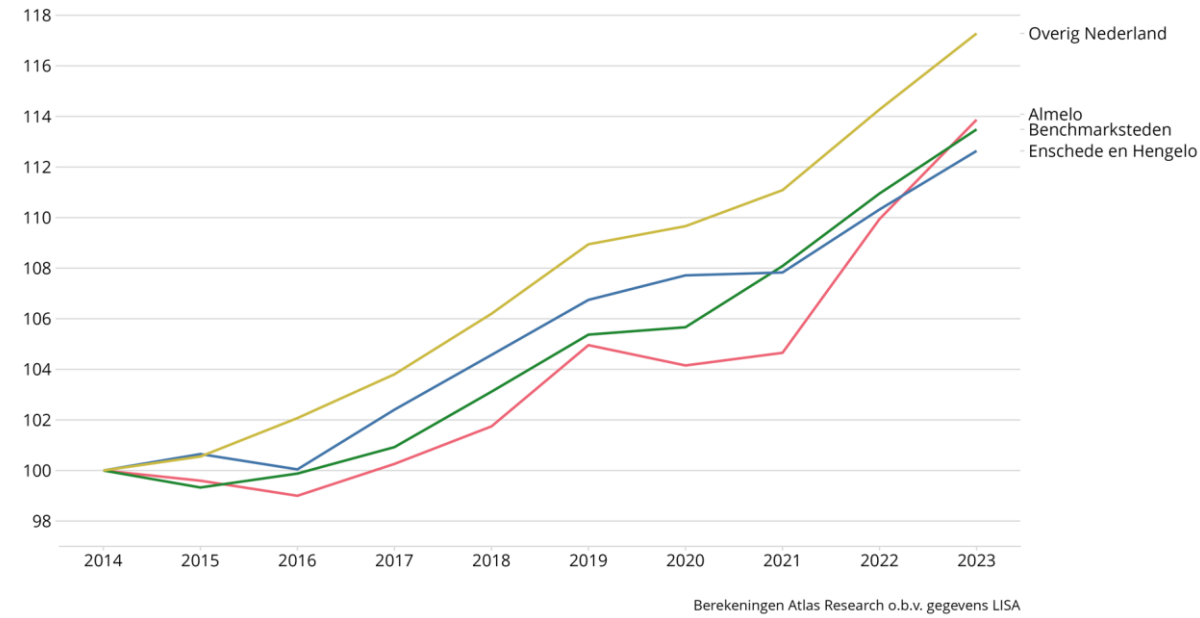

Berekeningen Atlas Research o.b.v. gegevens LISA

Portfoliografiek voor de regio Almelo

Minimaal 100 banen per sector in de regio Almelo. Gemiddelde banengroei in de regio is 1,2%

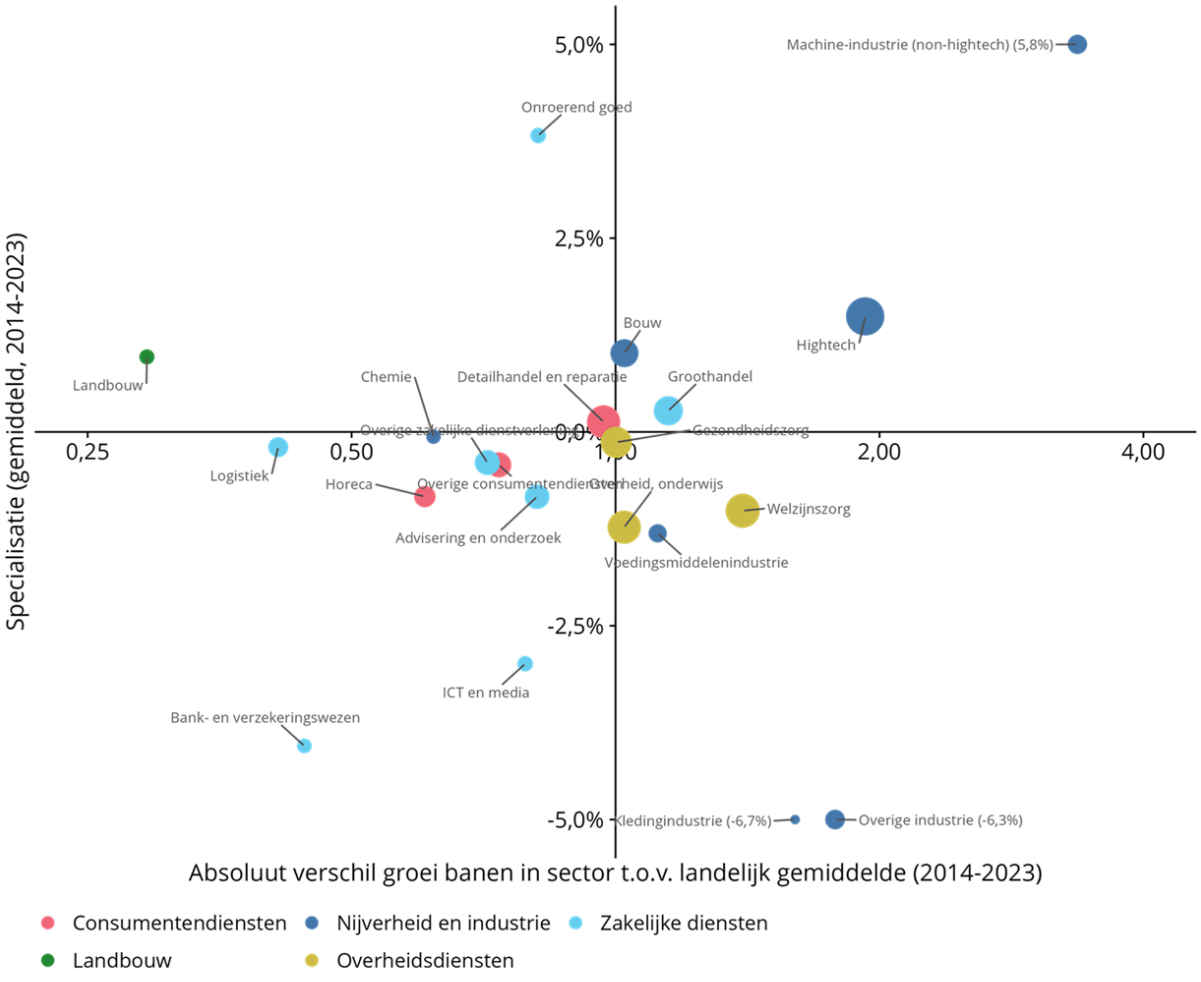

Berekeningen Atlas Research o.b.v. gegevens LISA

Banenmotor ook voor Hengelo en Enschede en omliggende gemeenten

De bedrijven in Almelo zijn, meer dan in andere steden, voor hun werknemers afhankelijk van de omliggende gemeenten. Er is een grote inkomende pendelstroom: meer dan 60 procent van het werk in Almelo wordt uitgevoerd door mensen die niet in Almelo wonen. Deze mensen wonen vaak in Hengelo en Enschede, Tubbergen, Twenterand en Wierden. Vooral voor deze laatste drie gemeenten is Almelo een belangrijke werkgever: meer dan 20 procent van de werknemers uit deze gemeenten werkt in Almelo.

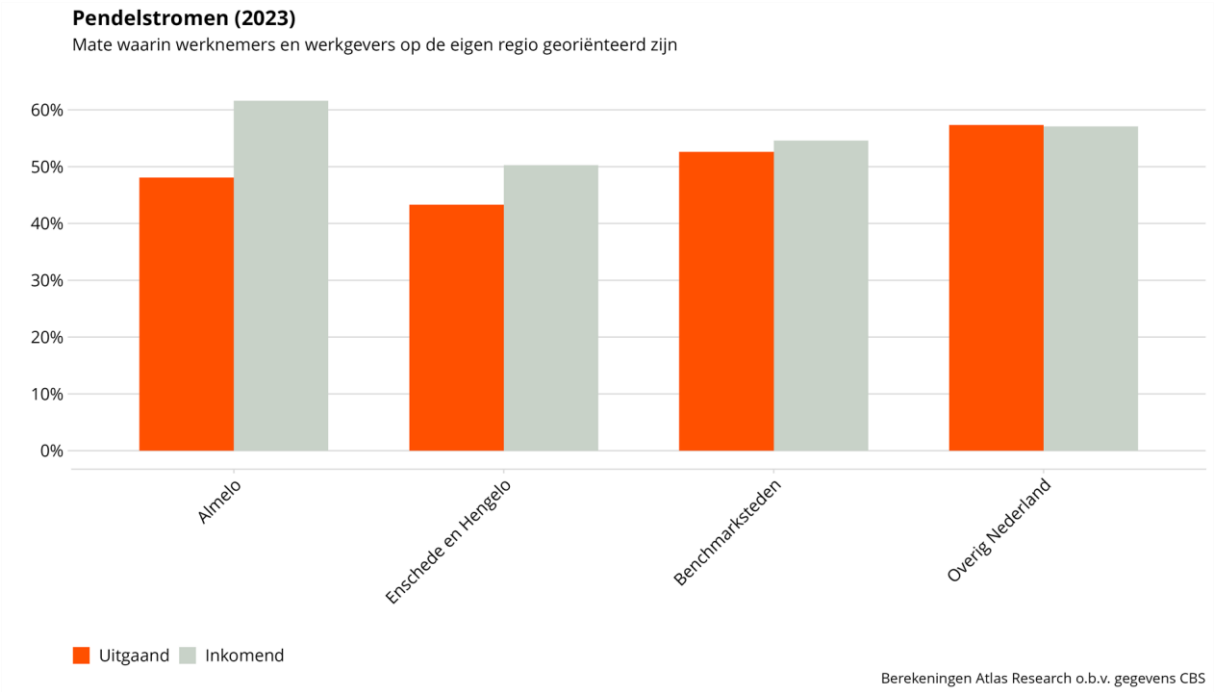

Overkwalificatie

Specifiek voor Almelo zien we dat er relatief veel MBO-ers 3 of 4 niveau werk doen op MBO niveau 1 of 2.

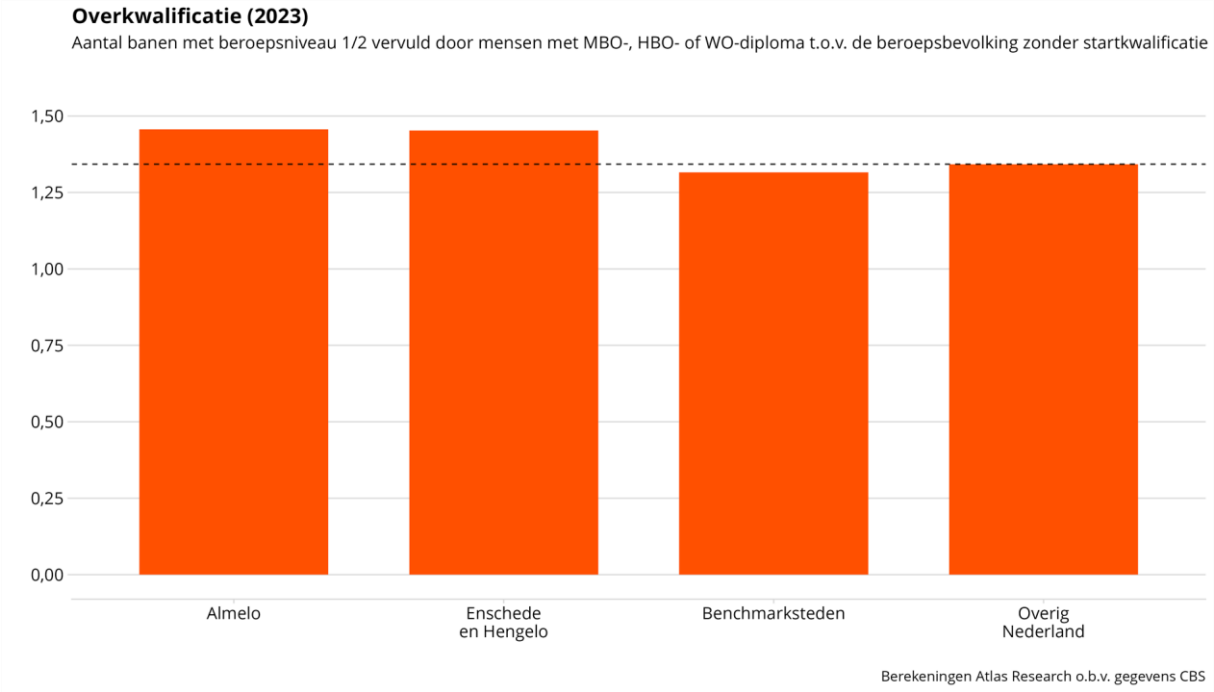

Human capital: veel 15 - 24 jarigen, aandacht nodig voor opleidingsniveau en startkwalificatie

De bevolking van Almelo is de afgelopen tien jaar gegroeid, maar minder sterk dan in de rest van Nederland. De netto participatiegraad is gestegen en in tegenstelling tot de periode 2004-2014 komt dit nu door een daadwerkelijke toename in werkenden, vooral onder jongeren. De beroepsbevolking is in Almelo relatief sterk gegroeid, met een toename van zowel jongeren als ouderen, terwijl het aandeel 25 - 45 jarigen is afgenomen. Ook vrouwen hebben een inhaalslag gemaakt op de arbeidsmarkt en de werkloosheid, met name onder jongeren, is sterk gedaald. Een belangrijke uitdaging voor Almelo ligt op het gebied van het lage en middelbare opleidingsniveau van de beroepsbevolking. Almelo kent relatief weinig werknemers met een HBO- of WO-diploma en juist relatief veel jongeren met een MBO-diploma of zonder startkwalificatie. Dit wil overigens niet zeggen dat mensen met een MBO-diploma *niet* belangrijk zijn voor Almelo – het tegendeel is waar. Gegeven het vermoedelijk grote aandeel werk dat geschikt is voor mensen met een MBO-diploma zullen deze mensen in de komende jaren hard nodig zijn.

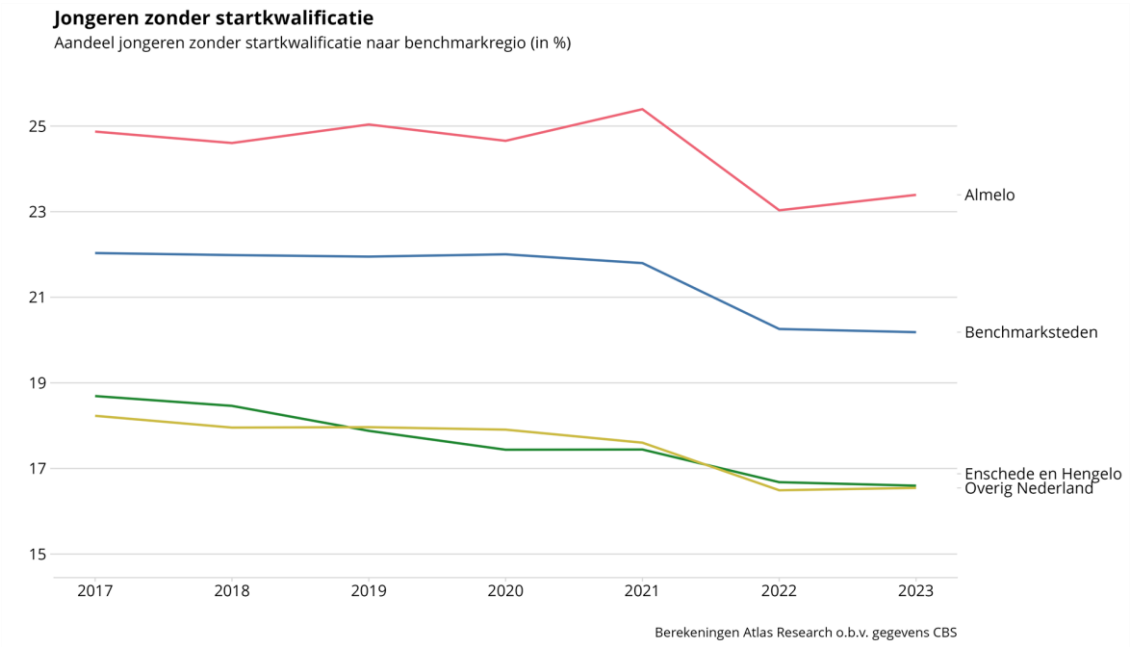

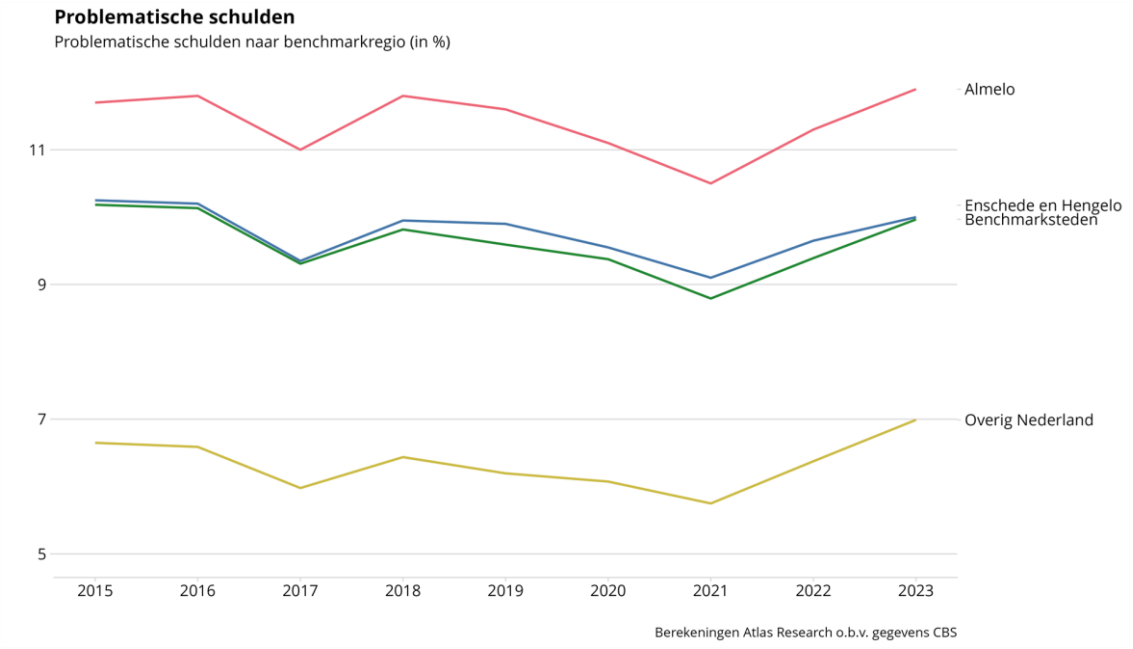

Stedelijke voorzieningen (in de binnenstad) en veiligheid

De woonaantrekkelijkheid van Almelo is de afgelopen tien jaar gestegen, voornamelijk op het gebied van veiligheid. Op die dimensie lijkt Almelo echter op een kantelpunt te staan. Het voorzieningenniveau biedt veel aanknopingspunten voor lokaal beleid. De groei van het aantal culturele-,culinaire- en horecavoorzieningen, niet-dagelijkse winkels blijft achter bij de rest van het land. Juist deze voorzieningen oefenen een grote aantrekkingskracht uit op talent.

De stedelijke voorzieningen vergeleken

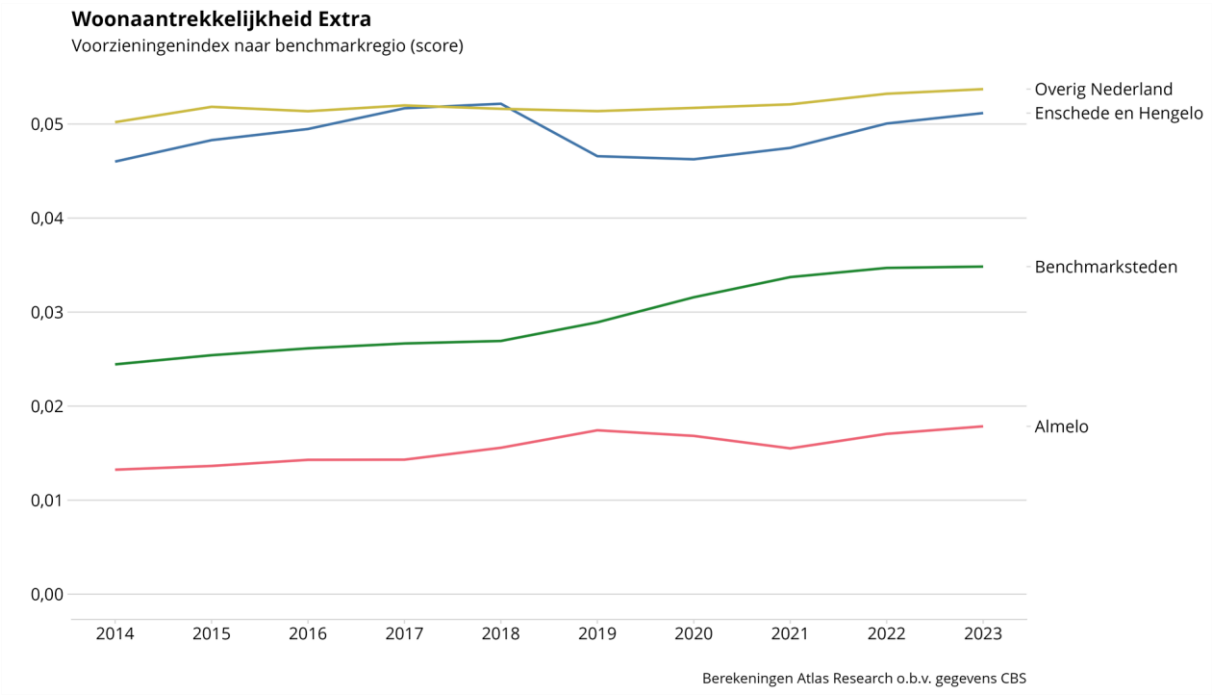

Aantal geweldsmisdrijven

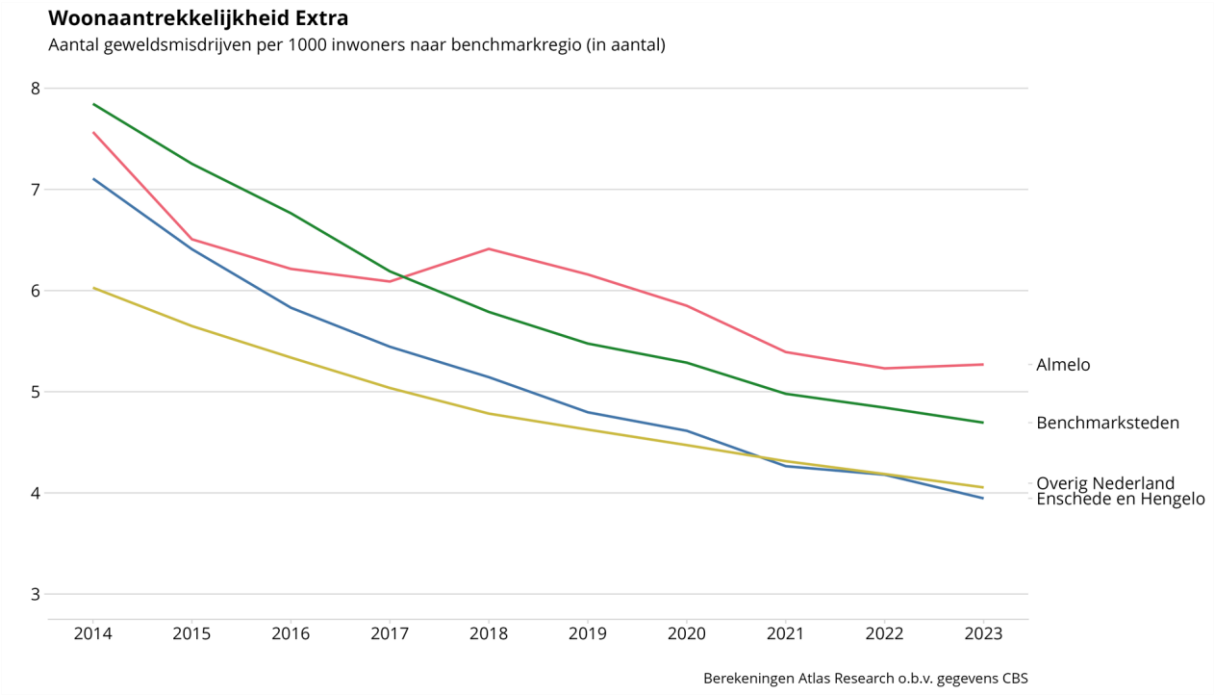

Leefbaarheid en meervoudige achterstanden (MDI)

Voor het inzichtelijk maken van de sociaal-maatschappelijke ontwikkeling op buurtniveau maakten we gebruik van het signaleringsinstrument gestapelde achterstanden zoals dat door het PON/Telos werd gebruikt in de landelijke rapporten "*Elke Regio Telt*" en "*Accentueer het verschil*". Een score op de zogenaamde *Multiple Deprivation Index* of kortweg MDI, brengt de mate van gestapelde achterstand tot uitdrukking. De MDI heeft een belangrijke signaalfunctie voor bestuur en beleid: het laat die plekken oplichten die te maken hebben met een bovengemiddelde stapeling van achterstanden.

Tabel 1. Overzicht van indicatoren van de MDI naar domein

Domein	Indicatoren
Inkomen (22.5%)	Arme huishoudens Huishoudens met een financiële buffer
Werk (22.5%)	Werkzame beroepsbevolking Arbeidsongeschikten
Gezondheid (13.5%)	Beoordeling eigen gezondheid Mentale gezondheid (Risico depressie/angst, stress)
Opleiding (13.5%)	Laagopgeleiden
Huisvesting (9.3%)	Afstand tot bushalten Afstand tot basisschool Afstand tot huisartsenpraktijk Afstand tot levensmiddelen Betaalbare koopwoningen
Veiligheid (9.3%)	Vandalisme Vermogensdelicten Geweldsdelicten
Woonomgeving (9.3%)	Geluidhinder Energielabel woningen Luchtkwaliteit (emissie CO2, NMVOS, PM2.5, NOx) Verkeersveiligheid Oppervlakte laag groen en bomen

Verbetering maar in verschillende mate en snelheden

Als we op buurtniveau kijken dan zien we in 56 van de 60 buurten een verbetering ten opzichte van 2015. Buurten met de minste stapeling van achterstanden in 2024 zijn de afgelopen tien jaar sterker verbeterd dan buurten met veel stapeling van achterstanden. Voor de buurten met (zeer) veel stapeling van achterstanden in 2024 zijn de verbeteringen minder groot. Al met al zien we daarmee dat de tweedeling de afgelopen tien jaar is toegenomen tussen buurten waar het relatief beter gaat en buurten waar het relatief slechter gaat in termen van gestapelde achterstanden. In buurten met een (zeer) hoge MDI-score dragen alle domeinen bij aan de stapeling van achterstanden; inkomen, opleiding en gezondheid dragen het meeste bij. In die buurten is ook veel energiearmoede en ongezonde leefstijl. Inwoners in de slechtst-scorende buurten zijn op alle facetten kwetsbaarder dan de inwoners in de best-scorende buurten. Een bijzonder aandachtspunt betreft de hoge mate van onderadvisering van kinderen in de slechtst-scorende buurten, ook in vergelijking met het landelijke gemiddelde. In de slechtst-scorende buurten woont samengenomen 56 procent van de Almelose bevolking.

Figuur 1. MDI scores Almelo in 2015, 2020 en 2024

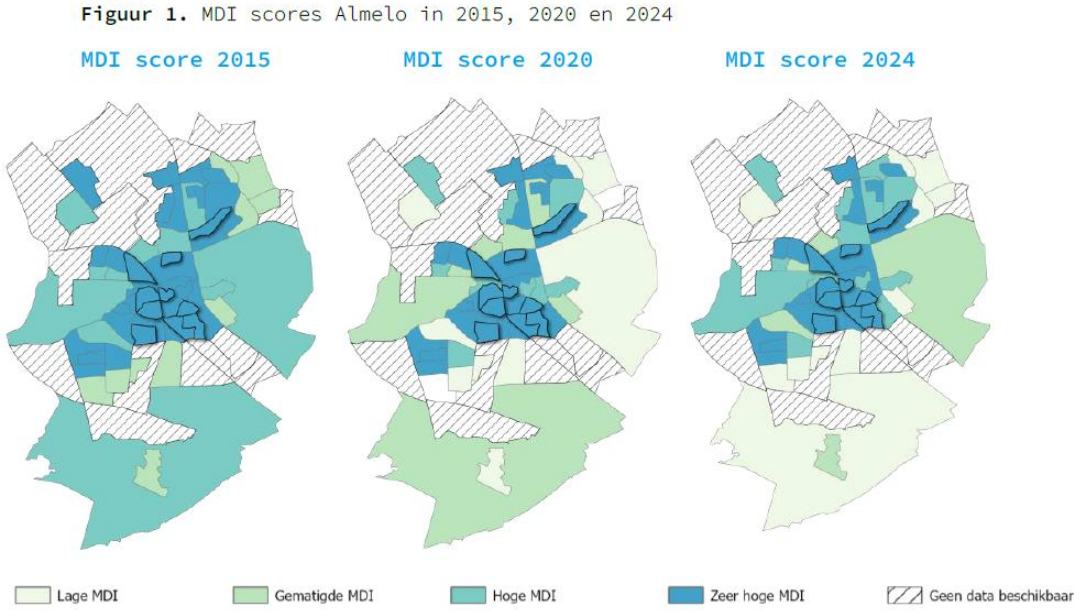

Ontwikkeling MDI-scores in procentpunten over periode 2015-2024

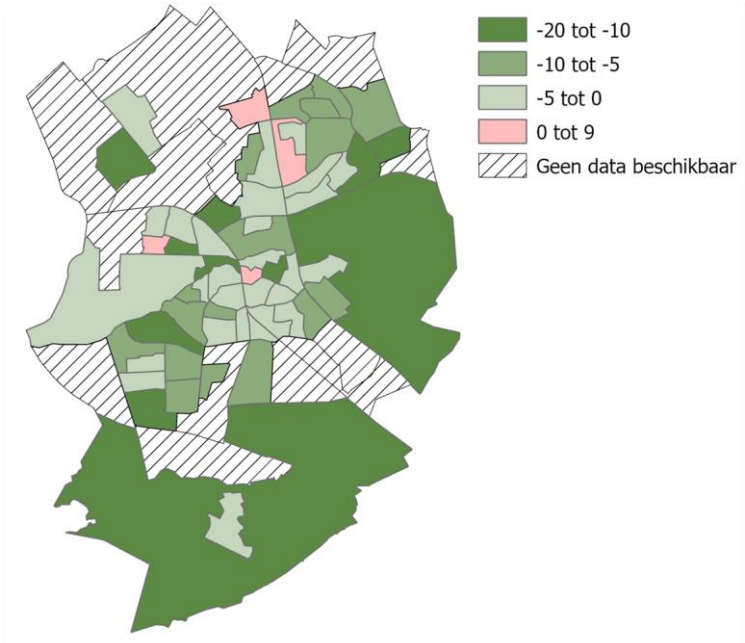

Als we kijken naar de ontwikkelingen op de verschillende domeinen dan zien we dat de verbetering van de MDI-score in 2024vooral wordt veroorzaakt door een verbetering in het domein inkomen en in mindere mate de domeinen opleiding, woonomgeving, werk en veiligheid (wel een verslechtering op dit domein sinds 2020). Tegelijkertijd zien we dat gemiddeld genomen het domein gezondheid flink is verslechterd; overigens is dit domein in lijn met landelijke ontwikkelingen. De grote verbetering van het domein inkomen komt doordat er gemiddeld genomen meer huishoudens met voldoende financiële buffer zijn dan in 2015. We zien verder een relatief kleine verbetering van het domein werk; dat komt door een stijging in de arbeidsparticipatie in de stad. Daarnaast zien we dat het aandeel inwoners met een laag opleidingsniveau aanzienlijk is gedaald ten opzichte van 2015.

Figuur 3. Ontwikkeling van de gemeente Almelo per domein over de tijd

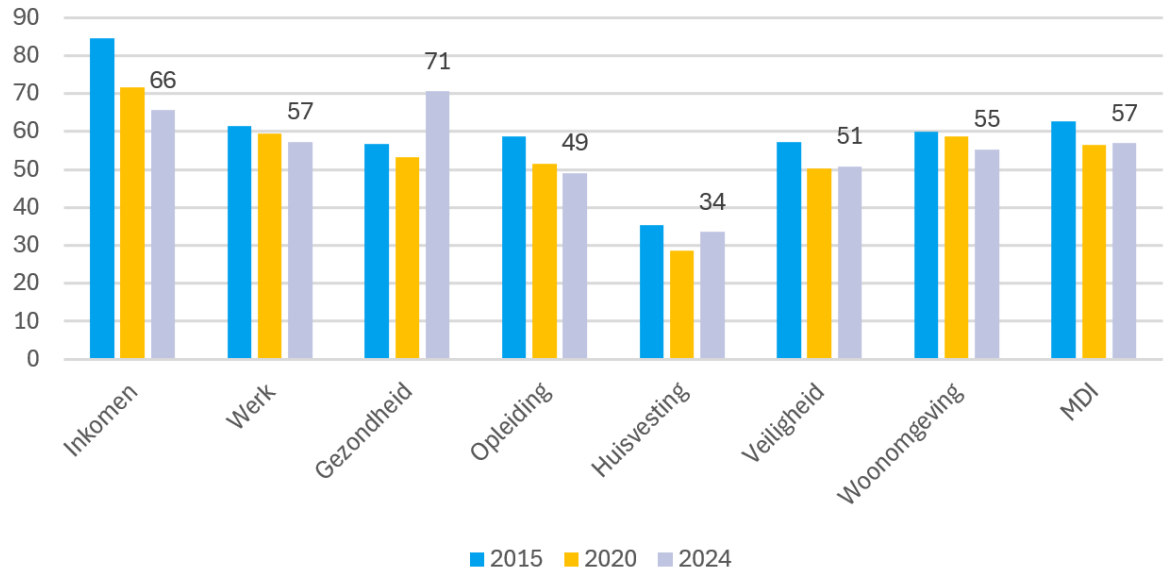

Koppelkansen van huidig en toekomstig beleid

Bestaanszekerheid wordt binnen de gemeente Almelo opgepakt vanuit verschillende beleidslijnen. De belangrijkste koppelkans is de samenhang tussen gestapelde achterstanden, energiearmoede en ongezonde leefstijl. Het verduurzamen van huizen is daarvan een heel logische; dit draagt bij aan de energietransitie, verbetert de gezonde fysieke leefomgeving en dringt daarmee zowel energiearmoede terug als dat het de gezondheid ten goede komt. Wanneer mensen minder last hebben van (energie)armoede, ervaren zij ook een betere mentale gezondheid door de afname van stress. Daarnaast zorgt verduurzaming in veel gevallen voor een verbetering van de gezondheid en draagt daarmee bij aan het terugdringen van zorgkosten. Daarnaast laten onderzoeken zien dat kinderen en jongeren tot 18 jaar die in een huishouden met weinig inkomen wonen, in een huis met een slecht energielabel en weinig verwarming, veel hogere zorgkosten hebben. Hiermee wordt aangetoond dat energiearmoede niet alleen een financieel, maar ook een gezondheidsprobleem is.

Inzet op het verbeteren van gezondheid is een tweede belangrijke koppelkans. Grip op het leven en verbondenheid met de buurt zijn krachtige en consistente voorspellers voor de tevredenheid met welbevinden, gezondheid, materiële welvaart, vrije tijd, wonen, samenleving, veiligheid en milieu. Om de situatie in buurten met veel gestapelde problemen te verbeteren, is het belangrijk om inwoners te helpen meer grip en contact met de buurt te krijgen. Dit zal ook invloed hebben op hoe tevreden zij zijn over andere aspecten van hun leven en leefomgeving.

Energiearmoede en onderadvisering kunnen met gerichte maatregelen mogelijk snel leiden tot minder energiekosten en een hogere instroom van leerlingen op het voortgezet onderwijs, maar de structurele verbetering van de positie van inwoners en buurten hebben een langere adem nodig. Niet in de laatste plaats, omdat de verschillende in elkaar grijpende en versterkende facetten, die zo kenmerkend zijn van multi-problematiek, aandacht vragen en interventies behoeven.

Het Sociaal en Cultureel Planbureau pleit ervoor meer aandacht te hebben voor het onderwijs en de woningmarkt. Zo biedt sturen op de woningmarkt richting een gemengde woningvoorraad en daarmee een gemengde samenstelling van inwoners samen met een goed voorzieningenniveau mogelijkheden tot ontmoeting. Volgens het Planbureau voor de Leefomgeving kan betere planning gericht op verbeteringen van de buurten en de mensen bijdragen aan het verkleinen van gezondheidsachterstanden.

De ontwikkeling van de brede welvaart in Almelo

Op verzoek van de raad bracht Atlas Research de ontwikkeling van tien jaar brede welvaart van Almelo in beeld. De conclusies uit deze scan waren dat de brede welvaart van Almelo in de lift zit; vooral op het gebied van tevredenheid met het leven en de eigen woningen en woonomgeving zijn de ontwikkelingen relatief gunstig. Ongunstigere ontwikkelingen zijn er op het gebied van sociale cohesie en materiële welvaart; hier blijft Almelo achter bij de rest van het land. Structureel achterblijvend deel van de bevolking zou een verklaring kunnen zijn voor deze laatste observatie. In Almelo wonen veel mensen zonder startkwalificatie en weinig mensen met een HBO-of WO-diploma en op dit gebied blijft de ontwikkeling dan ook achter. Hoewel de gemeente de afgelopen tien jaar een sterk positieve ontwikkeling liet zien op het gebied van veiligheid lijkt deze ontwikkeling over zijn hoogtepunt heen. Misdrijvencijfers laten al een ongunstigere ontwikkeling zien. Normaliter is er een sterke samenhang tussen sociale cohesie en veiligheid.

4. Financieel meerjarenperspectief

4.1 Ontwikkeling financieel meerjarenperspectief en meerjarenraming 2026-2029

Algemeen beeld
Geopolitiek is het onrustig. De oorlog in Oekraïne is nog steeds gaande en het beleid van de nieuwe regering-Trump kenmerkt zich door onvoorspelbaarheid. Daarnaast zorgen de door de Verenigde Staten ingevoerde importheffingen voor een escalerende handelsoorlog. Al deze ontwikkelingen hebben grote impact op de wereldeconomie en daardoor ook op de open economie van Nederland. De Nederlandsche Bank (DNB) voorspelt vooralsnog een economische groei van 1,5% voor 2025 en 2026. Als de handelsoorlog escaleert verwacht de DNB een afname van de economische groei naar slechts 0,4 % in 2026. De inflatie in Nederland blijft de komende jaren naar verwachting rond 3%. De DNB geeft aan dat dit te hoog is. Zij acht een inflatie van 2% wenselijk.

In ons eigen land is de politieke situatie niet stabiel. De steun voor het kabinet door coalitiepartijen is niet vanzelfsprekend en de coalitie kan niet steunen op een meerderheid in de Eerste Kamer.
Al deze mondiale en binnenlandse onzekerheden hebben effect op de financiële situatie van gemeenten. Het kabinet schoof veel problemen door naar de Voorjaarsnota 2025, waaronder ook het financiële probleem van gemeenten vanaf 2026: de kortingen op het gemeentefonds vanaf 2026 (het ravijnjaar) en de compensatie voor de uitvoering van de wettelijke taken in de jeugdzorg. Ten aanzien van de problematiek in de jeugdzorg heeft het ministerie van VWS en de VNG de deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd ingesteld. Deze commissie heeft in januari 2025 het adviesrapport "Groeipijn" uitgebracht. De VNG heeft de druk bij het kabinet opgevoerd door te dreigen met een juridische procedure indien in de Voorjaarsnota 2025 onvoldoende gehoor is gegeven aan de adviezen van de deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd.

Financiële knelpunten gemeentefonds

Kortingen Rijk
Het Rijk heeft oorspronkelijk het gemeentefonds met 3 miljard euro gekort vanaf 2026, het zogenaamde ravijnjaar. Door het afschaffen van de zogenaamde opschalingskorting van 675 miljoen euro in de meicirculaire 2024 resteert hiervan nog ruim 2,3 miljoen euro.

Onvoldoende compensatie wettelijke taken
Gemeenten worden onvoldoende door het Rijk gecompenseerd voor het uitvoeren van hun wettelijke taken. Twee belangrijke onderdelen worden hierna toegelicht: de Jeugdwet en de loon- en prijscompensatie.

Jeugdzorgtaken

Voor het uitvoeren van haar wettelijke taken ontvangen gemeenten middelen in het gemeentefonds. Met name voor de uitvoering van de Jeugdwet ontvangen gemeenten te weinig compensatie. Dit knelt ieder jaar meer omdat de lasten jaarlijks sterker stijgen dan de compensatie in het gemeentefonds. In haar adviesrapport "Groeipijn" heeft de deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd ten aanzien van de financiën de volgende belangrijke bevindingen en adviezen opgenomen:

Periode 2025-2028

- De door het Rijk ingeboekte besparingen zijn niet realistisch gebleken en de kosten zijn gestegen, zonder dat gemeenten daarop afdoende kunnen sturen. Daarom dient de door het Rijk ingeboekte besparing van 828 miljoen euro voor 50% verkleind te worden naar 414 miljoen euro.
- De volume- en prijsontwikkeling dient aan te sluiten op de reële volume- en prijsontwikkeling voor de jeugdzorg.
- De vanaf 2026 ingeboekte besparingen dienen te vervallen totdat deze op een realistische wijze kunnen worden vastgesteld en ook de haalbaarheid daarvan is gewogen.

Na 2028

- Het implementeren van een nieuw financieringsmodel voor de jeugdzorg vanaf 2028. Zolang dit niet operationeel is, geldt het kader zoals geschetst voor de periode 2025-2028.

Loon- en prijscompensatie

Uit landelijk onderzoek blijkt dat gemeenten jaarlijks gemiddeld 1% lager worden gecompenseerd door het Rijk dan de werkelijke inflatiecijfers. Voor Almelo betekent dit grofweg het mislopen van 2,2 miljoen euro per jaar. Dit werkt cumulerend door in de gemeentebegroting. Dus 1% minder per jaar betekent voor 2024 2,2 miljoen euro minder, voor 2025 4,4 miljoen euro minder, voor 2026 6,6 miljoen euro minder, etc. Dit valt niet direct op omdat de financiële druk op de begroting om bestaande taken uit te kunnen blijven voeren geleidelijk wordt vergroot.

Voorjaarsnota 2025 Rijk

Het Rijk komt gemeenten in de Voorjaarsnota 2025 financieel gedeeltelijk tegemoet door een deel van de kortingen terug te draaien en een gedeeltelijke compensatie te geven voor de tekorten in de jeugdzorg. Per saldo betekent dit voor de periode tot en met 2027 een verlichting in de tekorten. Vanaf 2028 leveren verschillende maatregelen per saldo geen extra middelen op voor gemeenten. Hierdoor kan geconcludeerd worden dat het financiële knelpunt van 2026 is doorgeschoven naar 2028. De VNG is van mening dat het Rijk mede op basis van het advies van de deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd, voldoende stappen heeft gezet voor de komende jaren. Een juridische procedure is daarom voorlopig van de baan. Wel is de VNG van mening dat de financiële verwachtingen van het kabinet vanaf 2028 te ambitieus zijn. Op verzoek van de VNG zal de deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd begin 2027 een tweede advies uitbrengen over het financieel kader vanaf 2028.

Reparatie kortingen Rijk

Het Rijk heeft vanaf 2026 het ravijn van oorspronkelijk 3 miljard euro gedempt met structureel 400 miljoen euro in 2026, oplopend naar 414 miljoen euro in 2029. Dit betekent dat er nog steeds een korting resteert van ruim 2,6 miljard euro.

Compensatie wettelijke taken
De adviezen van de deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd zijn voor een belangrijk deel verwerkt in de voorjaarsnota 2025. Zo worden gemeenten vanaf 2026 structureel voor 414 miljoen euro, zijnde 50% van de door het Rijk ingeboekte besparing, gecompenseerd. Tevens ontvangen gemeenten voor de jaren 2026 en 2027 incidenteel respectievelijk 498 miljoen euro en 447 miljoen euro vanwege de vertraagde ingroei van de besparingsmaatregelen. Echter, de extra middelen voor Jeugd slaan vanaf 2028 om in een verlaging van de middelen. Dit wordt met name veroorzaakt door een opgenomen indexatie van de besparingen op jeugd met structureel 507 miljoen euro. Daarnaast is het Rijk voornemens om vanaf 2028 een eigenbijdrage in de jeugdzorg in te voeren. Hierdoor wordt vanaf 2028 een korting op het gemeentefonds van structureel 260 miljoen euro ingeboekt.

Volledig beeld financiële effecten gemeentefonds in meicirculaire 2025
Op basis van de uitkomsten van de Voorjaarsnota 2025 blijft het meerjarenperspectief voor de gemeente Almelo vanaf 2026 structureel onder druk staan. Vanaf 2028 nemen de financiële onzekerheden nog meer toe waardoor het ravijn van 2026 zich verplaatst heeft naar 2028. Daarbij moet de kanttekening gemaakt worden dat het effect van een aantal onderdelen van de Voorjaarsnota 2025 op de gemeentelijke begroting nog niet helder zijn. Daarnaast worden de mutaties op het gemeentefonds door meer factoren bepaald dan in de Voorjaarsnota 2025 is verwerkt. Een volledig beeld van alle mutaties op het gemeentefonds krijgen gemeenten bij de meicirculaire. De meicirculaire 2025 wordt verwerkt in de Programmabegroting 2026. Bij de Programmabegroting 2026 is ook bekend hoe alle effecten van de Voorjaarsnota 2025 in de gemeentelijke begroting verwerkt moeten worden. De Provincie zal als toezichthouder gemeenten hierover informeren.

Financieel meerjarenperspectief

Ontwikkelingen tussen Programmabegroting 2025 en Perspectiefnota 2026-2029
Bij de Begroting 2025 heeft de raad kennisgenomen van de meerjarenraming 2026-2028. De laatste jaarschijf van de meerjarenraming liet op dat moment een begrotingssaldo zien van 16,92 miljoen euro nadelig. In onderstaande tabel wordt het FMP gepresenteerd op basis van ontwikkelingen die zich in de periode sinds het vaststellen van de Programmabegroting 2025 hebben voorgedaan en de ontwikkelingen die zijn opgenomen in deze perspectiefnota. In paragraaf 4.2 worden deze ontwikkelingen inhoudelijk nader toegelicht.

FMP - ontwikkelingen	2026		2027		2028		2029	
Begrotingssaldo programmabegroting 2025	**12,70**	**N**	**17,21**	**N**	**16,92**	**N**	**16,92**	**N**
Ontwikkelingen	-3,45	V	-2,69	V	-1,28	V	0,40	N
FMP incl. ontwikkelingen	**9,25**	**N**	**14,52**	**N**	**15,64**	**N**	**17,32**	**N**

Bedragen x 1 miljoen euro

Maatregelen Almelo voor een structureel en reëel sluitende begroting
In de Perspectiefnota 2024-2027 is een proces uitgelijnd om te komen tot een structureel en reëel sluitende begroting. De besparingsmaatregelen spelen hierin een belangrijke rol. Hierbij is gekozen voor een behoedzame en flexibele strategie die een balans vindt tussen tijdig maatregelen kunnen nemen enerzijds, en monitoren en zo nodig bijsturen anderzijds. Een eerste pakket aan besparingsmaatregelen is verwerkt in de begroting 2025. Het tweede pakket maatregelen is, zoals aangegeven bij de begroting 2025 verwerkt in deze perspectiefnota. Daarnaast worden een aantal aanvullende maatregelen betrokken bij de Programmabegroting 2026. Een toelichting hierop is opgenomen in *hoofdstuk 5 Robuuste financiële positie*

FMP - maatregelen	2026		2027		2028		2029	
FMP incl. ontwikkelingen	**9,25**	**N**	**14,52**	**N**	**15,64**	**N**	**17,32**	**N**
Dekkingsmaatregelen	-7,51	V	-9,05	V	-10,45	V	-11,44	V
FMP incl. dekkingsmaatregelen	**1,74**	**N**	**5,47**	**N**	**5,20**	**N**	**5,89**	**N**
Overige en aanvullende maatregelen	-1,74	V	-1,74	V	-1,74	V	-1,74	V
Geactualiseerd structureel FMP	**0,00**	**N**	**3,73**	**N**	**3,46**	**N**	**4,15**	**N**

Bedragen x 1 miljoen euro

4.2 Mutaties Financieel Meerjarenperspectief

Het vertrekpunt voor financieel meerjarenperspectief (FMP) is de Programmabegroting 2025. In onderstaande tabel wordt het geactualiseerde structurele financieel meerjarenperspectief 2026-2029 weergegeven op basis van ontwikkelingen die zich in de periode sinds het vaststellen van de Programmabegroting 2025 hebben voorgedaan én de ontwikkelingen en dekkingsmaatregelen die zijn opgenomen in deze perspectiefnota. Alle bedragen zijn structureel. Zoals gebruikelijk is het financieel perspectief in deze nota gebaseerd op de september- en decembercirculaire (2024) van het gemeentefonds. De financiële effecten van de meicirculaire 2025 zijn nog niet opgenomen. De verwerking hiervan vindt plaats bij de Programmabegroting 2026.
Het betreft nadrukkelijk een globaal en richtinggevend perspectief waarin diverse ontwikkelingen zijn meegenomen die op dit moment nog in meer of mindere mate onzeker zijn. De besparingsmaatregelen om het tekort terug te dringen worden toegelicht in Hoofdstuk 5 "Robuuste financiële positie".

Financieel Meerjarenperspectief (FMP)	2026		2027		2028		2029	
A. Programmabegroting 2025 (structureel)	**12,70**	**N**	**17,21**	**N**	**16,92**	**N**	**16,92**	**N**
Autonome en bekende ontwikkelingen								
Structureel effect Najaarsrapportage 2024 (RAAD-8407)	0,00		0,00		0,00		0,00	
Structureel effect Slotrapportage 2024 (RAAD-8452)	0,00		0,00		0,00		0,00	
Septembercirculaire 2024 gemeentefonds (RAAD-8492)	-0,65	V	-0,70	V	0,51	N	0,51	N
Decembercirculaire 2024 gemeentefonds (RAAD-8678)	-0,80	V	-1,08	V	-1,18	V	-1,18	V
Integraal huisvestings Plan Onderwijs 2025-2028 (RAAD-8210)							0,46	N
Beeindiging eigenaarschap Twence (RAAD-8499)	0,09	N	0,09	N	0,09	N	0,09	N
Overig (inclusief toevoeging jaarschijf)	-0,40	V	-0,40	V	-0,40	V	0,52	N
B. Totaal autonome en bekende ontwikkelingen	**-1,76**	**V**	**-2,09**	**V**	**-0,98**	**V**	**0,40**	**N**
Overige ontwikkelingen								
Vrijval reservering looncompensatie nav nieuwe CAO	-1,69	V	-0,90	V	-0,90	V	-0,90	V
Kapitaalinvesteringen SO			0,30	N	0,60	N	0,90	N
C. Totaal overige ontwikkelingen	**-1,69**	**V**	**-0,60**	**V**	**-0,30**	**V**	**0,00**	
D. FMP incl. ontwikkelingen (A + B + C)	**9,25**	**N**	**14,52**	**N**	**15,64**	**N**	**17,32**	**N**

Bedragen x 1 miljoen euro

Toelichting:
Programmabegroting 2025 (structureel)
Startpunt is het financiële meerjarenperspectief uit de Programmabegroting 2025. Op basis van de Perspectiefnota 2025-2028 is in dit meerjarenperspectief voor de jaarschijf 2026 een onttrekking aan de algemene reserve geraamd van 2,4 miljoen euro. Indien de onttrekking daadwerkelijk plaatsvindt, zal deze voor hetzelfde bedrag worden aangevuld vanuit de reserve sociaal domein. Of en in hoeverre deze onttrekking daadwerkelijk voor de jaarschijf 2026 gehandhaafd blijft wordt in overleg met de Provincie betrokken bij de Programmabegroting 2026.
Incidentele baten en lasten worden buiten beschouwing gelaten. Hoewel deze impact kunnen hebben op de gemeentelijke vermogenspositie, zijn deze in het kader van een structureel sluitende (meerjaren) begroting niet relevant.

Autonome en bekende ontwikkelingen

Structureel effect Najaarsrapportage en Slotrapportage 2024
De Najaarsrapportage en Slotrapportage 2024 bevatten geen structurele effecten.

Structureel effect circulaires gemeentefonds 2024
De structurele effecten van de septembercirculaire (RAAD-8492) en decembercirculaire (RAAD-8678) gemeentefonds 2024 zijn in het overzicht verwerkt.

Integraal Huisvestingsplan schoolgebouwen
In 2024 is het Integraal Huisvesting Plan Onderwijs 2025 – 2028 vastgesteld. Zoals aangegeven in het raadsvoorstel is vanaf 2029 structureel 450.000 euro aanvullend budget voor kapitaallasten nodig.

Beëindiging eigenaarschap Twence
In 2024 heeft de raad ingestemd met het bereikte akkoord voor de vervreemding van alle aandelen Twence die in het bezit zijn van de gemeente Almelo en daarmee het beëindigen van het eigenaarschap van Twence. Dit betekent dat de in de begroting opgenomen structurele dividendinkomsten wegvallen.

Overig
De stelposten voor nieuw beleid (195.000 euro), areaaluitbreiding (225.000 euro) en voor (vervangings-) investeringen in de openbare ruimte (500.000 euro) worden opgenomen in de nieuwe jaarschijf. Daarnaast is de verwachte OZB-opbrengst vanaf 2026 hoger vanwege een hogere WOZ-waarde voor bedrijven.

Overige ontwikkelingen

Vrijval reservering looncompensatie n.a.v. CAO gemeenten
In april 2025 is er een akkoord bereikt tussen de VNG en de vakbonden voor een nieuwe CAO die loopt van 1 april 2025 tot en met 31 maart 2027. De lonen stijgen in deze periode gemiddeld met 7,64%. In de begroting is een meerjarige reservering opgenomen ten behoeve van een stijging in de personeelslasten door CAO aanpassingen. Op basis van het nieuwe CAO-akkoord kan van deze meerjarige reservering in 2025 1,72 miljoen euro en vanaf 2026 structureel ca. 900.000 vrijvallen.

Kapitaalinvesteringen SO
Binnen de investeringsagenda stedelijke ontwikkeling (SO) is er een totaal investeringsbedrag voor kapitaalinvesteringen benodigd van 63 miljoen euro. Dit betreffen met name investeringen voor de vervolgfases van de herinrichting van de openbare ruimte van de Binnenstad en voor het Kanaalpark. Van het benodigd bedrag kan 27 miljoen euro gedekt worden uit reeds aanwezige budgetten en te verwachten subsidies. Er resteert een nog te dekken investeringsbedrag van 36 miljoen euro, met een bijbehorende structurele kapitaallast van 1,8 miljoen euro. Dit bedrag is stapsgewijs, gedurende 6 jaar benodigd. Dit betekent een jaarlijks investeringsbedrag van 6 miljoen euro, met een bijbehorende oplopende kapitaallast van 300.000 euro per jaar.

4.3 Uitgangspunten programmabegroting

Bij het opstellen van de Begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029 worden onderstaande uitgangspunten gebruikt. Het gaat daarbij om de grondslagen voor de ramingen bestaand beleid, zoals de loon- en prijscompensatie, de inflatiecorrectie voor belastingen, heffingen en tarieven en huren en het opslagpercentage overhead.

Loonontwikkeling

De looncompensatie wordt gebaseerd op het Centraal Economisch Plan 2025 (CEP2025) van het Centraal Planbureau (CPB). Voor de loonontwikkeling gaan we uit van de index 'loonvoet sector overheid'.

Loonontwikkeling	2026	2027	2028	2029
%-wijziging t.o.v. voorgaand jaar	**2,0%**	**5,1%**	**4,2%**	**4,5%**

Prijsontwikkeling

De prijscompensatie wordt gebaseerd op de index 'prijsontwikkeling overheidsconsumptie, netto materieel (IMOC)

Prijsontwikkeling	2026	2027	2028	2029
%-wijziging t.o.v. voorgaand jaar IMOC	**2,1%**	**2,2%**	**2,2%**	**2,3%**

Belasting, heffingen en tarieven

Voor de indexatie van de belastingen, heffingen en tarieven gebruiken we een combinatie van 2/3 looncompensatie en 1/3 prijscompensatie, behalve voor de OZB en riool- en afvalstoffenheffing. In het Coalitieakkoord 2022-2026 is afgesproken om de indexatie van de OZB en riool- en afvalstoffenheffing te maximeren op 2%. Daarnaast is bij de Perspectiefnota 2025-2028 besloten om de OZB in vier jaar aanvullend met 2,5% structureel te verhogen. Voor de jaarlijkse effectuering van deze aanvullende verhoging vindt jaarlijks een afweging plaats bij de begroting.

OZB en riool- en afvalstoffenheffingen	2026	2027	2028	2029
%-wijziging t.o.v. voorgaand jaar riool en afval	**2,0%**	**2,0%**	**2,0%**	**2,0%**
%-wijziging t.o.v. voorgaand jaar OZB regulier	**2,0%**	**2,0%**	**2,0%**	**2,0%**
%-wijziging t.o.v. voorgaand jaar OZB maatregel	**2,5%**	**2,5%**	**2,5%**	**0 %**

Voor de overige heffingen e.d. geldt een combinatie van 2/3 looncompensatie en 1/3 prijscompensatie (o.b.v. CEP 2024).

Belastingen, heffingen en tarieven (overig)	2026	2027	2028	2029
%-wijziging t.o.v. voorgaand jaar	**2,0%**	**4,1%**	**3,5%**	**3,8%**

Subsidiebudget

Jaarlijks wordt bij het opstellen van de perspectiefnota of begroting bepaald of in het aankomende jaar een gecombineerde 1/3e prijs- en 2/3e loonindex voor subsidies wordt toegepast. Voor 2026 wordt uitgegaan van een indexatie van 2,0%.

Subsidies	2026
%-wijziging t.o.v. voorgaand jaar	**2,0%**

Circulaire gemeentefonds
De meicirculaire 2025 van het gemeentefonds vormt de basis voor de Begroting 2026 en de meerjarenraming 2026-2029.

Opslagpercentage overhead
Het opslagpercentage overhead bedraagt 50% van de salarislasten. Het percentage wordt niet gewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren.

Omslag-/rekenrente
De omslagrente wordt bepaald bij de Begroting 2026

Uitgangspunten raming Wmo en Jeugdzorg
Bij de Begroting 2026 nemen wij de volume- en prijsontwikkeling mee op basis van de analyses die in de komende maanden worden uitgevoerd.

5. Robuuste financiële positie

5.1 Financieel overzicht maatregelen

In de begeleidende raadsinformatiebrief bij de Programmabegroting 2025 heeft het college de uitgangspunten aangegeven voor de besparingen die richting de Perspectiefnota 2026-2029 worden uitgewerkt.

De besparingen zijn in de volgende paragrafen binnen de volgende zoekrichtingen verder uitgewerkt:

- Sociaal domein
- Onderhoud en beheer openbare ruimte

De besparing binnen de zoekrichting "bijdrage verbonden partijen" wordt betrokken bij de Programmabegroting 2026 omdat de gemeenschappelijke regelingen hun definitieve begroting uiterlijk 15 september gereed hebben. Om de jaarschijf 2026 structureel sluitend te krijgen resteert een opgave van structureel 1,74 miljoen euro. Voorgesteld wordt om deze te betrekken bij de Programmabegroting 2026.

In onderstaand financieel overzicht zijn de maatregelen verwerkt die ingevoerd kunnen worden. De besparingsmaatregelen worden in de volgende paragrafen toegelicht. De specifieke besparingsmaatregelen binnen het sociaal domein worden toegelicht in het rapport *Besparingsmaatregelen sociaal domein 2026-2029 (D25/754984)*.

Financieel Meerjarenperspectief (FMP)	2026		2027		2028		2029	
A. FMP incl. ontwikkelingen	**9,25**	**N**	**14,52**	**N**	**15,64**	**N**	**17,32**	**N**
B. Uitwerking zoekrichtingen								
Sociaal domein	-5,54	V	-7,08	V	-8,48	V	-9,47	V
Onderhoud en beheer openbare ruimte	-1,97	V	-1,97	V	-1,97	V	-1,97	V
Overige maatregelen	PM		PM		PM		PM	
Totaal uitwerking zoekrichtingen	**-7,51**	**V**	**-9,05**	**V**	**-10,45**	**V**	**-11,44**	**V**
C. FMP incl. dekkingsmaatregelen (A + B)	**1,74**	**N**	**5,47**	**N**	**5,20**	**N**	**5,89**	**N**
D. Aanvullende maatregelen								
Te betrekken bij de Programmabegroting 2026	-1,74	V	-1,74	V	-1,74	V	-1,74	V
Totaal uitwerking aanvullende maatregelen	**-1,74**	**V**	**-1,74**	**V**	**-1,74**	**V**	**-1,74**	**V**
Geactualiseerd structureel FMP (C+D)	**0,00**	**N**	**3,73**	**N**	**3,46**	**N**	**4,15**	**N**

Bedragen x 1 miljoen euro

5.2 Sociaal domein

Inleiding
In de Perspectiefnota 2025-2028 is ervoor gekozen om het besparingspotentieel uit scenario 3, naar een nieuwe basis, te benutten. Met de keuze voor dit scenario is besloten inhoudelijk vast te houden aan de lijn van het Strategisch beleidsplan sociaal domein (2022) en het Actieplan beleid sociaal domein (2024). De bezuinigingen die in 2025 zijn vastgesteld passen in dit scenario.

Aanvullende bezuinigingen per 2026
Vanwege het gelijkblijvende financieel perspectief, zonder financiële tegemoetkoming vanuit het Rijk, zijn aanvullende bezuinigingsmaatregelen nodig vanaf 2026. Zoals in de begroting 2025 al geschetst is, zijn wanneer we kijken naar de variabelen om te sturen op de uitgaven in het sociaal domein, met name tarieven, aantallen cliënten en intensiteit (zwaarte voorziening, frequentie en duur) van belang. In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat de mogelijkheden om (bij de inkoop) op tarieven van aanbieders te sturen voor gemeenten beperkt zijn. Dit komt door het Besluit reële prijs dat door het Rijk is vastgesteld. De mogelijkheden om te kunnen sturen op de uitgaven in het sociaal domein zijn dan ook:

1. beperken van het aantal inwoners dat een beroep doet op geïndiceerde voorzieningen, zorg, en uitkeringen;
2. beperken van de intensiteit van de verstrekte voorzieningen (zowel de zwaarte van de voorziening als het aantal uren of dagdelen per voorziening en de duur van het gebruik van de voorziening).

Naast maatregelen binnen deze twee sturingsmogelijkheden stellen we een aantal maatregelen voor waarbij we offensiever oftewel strakker begroten. In totaal lopen de door het college voorgestelde aanvullende bezuinigingen op tot 9,5 miljoen euro in 2029. Onderstaande tabel geeft de optelsom van de besparingen op de Participatiewet, de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) weer.

Nr.	Besparingsmaatregelen	2026		2027		2028		2029	
1	Participatiewet	-1,74	V	-1,78	V	-1,82	V	-1,86	V
2	Jeugdwet	-0,75	V	-1,23	V	-2,51	V	-3,41	V
3	Wmo	-3,05	V	-4,08	V	-4,15	V	-4,20	V
Totaal besparingsmaatregelen		**-5,54**	**V**	**-7,08**	**V**	**-8,48**	**V**	**-9,47**	**V**

Bedragen x 1 miljoen euro

In het bijgevoegde rapport "Besparingsmaatregelen sociaal domein" (D/25/754984) worden de individuele maatregelen weergegeven, inclusief een toelichting (besparingsbedrag inclusief eventueel ingroeipad, resultaat en effect) per maatregel. Bij de opgenomen besparingsbedragen is rekening gehouden met eventueel benodigde investeringen. Afhankelijk van onder andere de complexiteit van de realiseren maatregel, kent iedere maatregel een ander ‘ingroeipad’. Soms zijn bijvoorbeeld eerst wijzigingen in Rijksbeleid nodig voordat een maatregel effect kan sorteren (denk aan maatregelen m.b.t. de inkomensafhankelijke bijdrage voor de Wmo en het sturen op indicaties binnen de Jeugdwet in samenhang met de afbakening van de reikwijdte van de jeugdhulpplicht door het Rijk), moeten eerst verordeningen worden aangepast of voorliggende voorzieningen gerealiseerd worden.

In de begroting 2025 is al aangegeven dat het realiseren van besparingen in de praktijk weerbarstig is. Voor de maatregelen uit deze perspectiefnota geldt dat nog sterker, omdat ze boven op de eerder voorgestelde maatregelen komen, meer afhankelijkheden kennen van onder andere rijksbeleid en tot meer weerstand en bezwaren van inwoners en partners kunnen leiden. Daarnaast nemen door het scherper begroten de risico's toe dat nadelen direct effect hebben op het begrotingssaldo; bijvoorbeeld doordat het begrote structurele nadeel op de bijstandsuitkeringen is bijgesteld naar nihil. Indien de uitkering meer stijgen dan verwacht of de Rijksbijdrage ter dekking van de uitkeringslast lager is dan verwacht, raakt dit direct ons begrotingssaldo.

Uitgavenanalyse
Om tot deze voorstellen te komen is een grondige analyse uitgevoerd; waarbij alle uitgaven maximaal zijn doorgelicht. Dit betekent dat er zorgvuldig is gekeken naar alle kostenposten om te bepalen waar mogelijk bespaard kan worden. Hierbij is steeds vanuit de wettelijke basis (Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet) gekeken naar wat moet en mag: welke beleidsvrijheid biedt de wet? Vervolgens is aan de hand van de beleidslijnen en financiële lijnen gekeken naar wat we doen binnen het betreffende terrein en wat we daaraan uitgeven, waarbij ook de trends en ontwikkelingen in aantallen en uitgaven over de afgelopen jaren zijn meegenomen. Deze informatie is op hoofdlijnen met de raad gedeeld tijdens de kennissessies sociaal domein op 3 december 2024 en 7 januari 2025.

Op basis van deze uitgavenanalyse is vervolgens een groot aantal maatregelen besproken en afgewogen. Uiteindelijk heeft dat geleid tot het pakket aan maatregelen dat nu voorligt.

Herontwerp: beweging naar een ander, toekomstbestendig sociaal domein en preventie
Bij de begrotingsbehandeling in 2025 is uitgesproken dat de gemeente Almelo het vangnet van zorg en ondersteuning blijft voor wie niet zonder kan. De keuze is gemaakt om met het derde bezuinigingsscenario te bouwen aan een fundamentele herziening van (de inrichting van) het sociaal domein in Almelo. Daarnaast heeft het college de belofte uitgesproken hierbij een ondergrens in stand te houden. Verder zetten we in op een aantrekkelijke stad in balans. Dit alles vraagt om nadere uitwerking. Wij weten dat het anders moet, maar hoe kunnen wij dit het beste vormgeven? Waar ligt die genoemde ondergrens? Hoe houden we deze ondergrens duurzaam in stand terwijl we werken aan een aantrekkelijke stad in balans?

Aanpak
Momenteel wordt aan een plan gewerkt om de beweging naar een toekomstbestendig sociaal domein in lijn met de langjarige opgaven voor Almelo te duiden, in gang te brengen en te houden. We nodigen experts en ervaringsdeskundigen, onze strategische partners en onze inwoners uit met hun wetenschappelijke kennis, praktijkkennis en ervaringskennis of zij in deze beweging willen mee te denken en vooral ook mee te doen. De werkwijze die we daarin willen hanteren lijkt sterk op de flow van de beweging naar nul (www.bewegingnaarnul.nl), waarbij de beweging wordt gezien als een ontwikkelproces naar ‘steeds beter', en bij datgene dat door Van Oosten en Goudswaard ook wel ‘maakkracht’ wordt genoemd: beginnen bij de gedrevenheid van de mens in plaats van bij de oplossing. In de richting van die oplossing komen we vervolgens door steeds samen kleine en grote stapjes en stappen te zetten en al doende te leren en bij te stellen. Dat betekent onder meer dat het bepalen van de ambitie een gezamenlijk proces is van alle betrokken partijen.

We ontwikkelen een aanpak om te komen tot een gedeelde ambitie en concreet en praktisch met elkaar aan de slag gaan om stap voor stap dichter bij die ambitie te komen. Tegelijkertijd vraagt het daadwerkelijk doorgronden van de situatie van ons dat we daarnaast ook durven vertragen, dat we het niet-weten en stellen van vragen aanmoedigen, dat we huidige waarheden ter discussie kunnen stellen en samen onderzoekend mogen leren. Dat betekent ook dat we ongemak heel bewust samen omarmen. Zowel in het proces van niet-weten, ter discussie stellen en onderzoeken, als in de mogelijke oplossingen die daaruit voortvloeien. Dat wat werkt, bouwen we uit en verankeren we, dat wat niet werkt stellen we bij of daar stoppen we mee. Of dat nu gaat om onze eigen aanpak, om geïndiceerde zorg en ondersteuning die we inkopen bij zorgaanbieders of om preventieve inzet vanuit onze strategische partners. Mogelijk leidt dat dus op termijn naar een andere verdeling van inzet en middelen, die beter aansluit bij wat nodig is voor Almelo en onze inwoners.

Deze manier van werken is anders dan we gewend zijn en vraagt om ruimte, vertrouwen en een gedeelde en bewuste focus op de lange termijn. Alleen op die manier is het mogelijk daadwerkelijk samen te bewegen naar ‘steeds beter’ voor Almelo en voor onze inwoners. In het uitwerken van de vormgeving van deze beweging zullen we expliciet aandacht besteden aan de wijze waarop we uw raad hierin meenemen.

Ambitie
De nadruk van de gemeentelijke inzet is de laatste periode verschoven van (tijdelijke) ondersteuning van kwetsbare inwoners naar preventieve inzet en het versterken van de veerkracht van deze inwoners. Afspraken hierover zijn gemaakt in het strategisch beleidsplan sociaal domein en de uitwerking daarvan in het actieplan beleid sociaal domein. Deze zijn verdere verfijnd in aanvullende besluitvorming in de perspectiefnota en begroting 2025. En hebben op onderdelen al concreet vorm gekregen in de in lijn daarmee uitgezette acties (o.a. Leeflab, Tejo-huis, Steunouders). Deze verschuiving is in lijn met de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028, onder meer gericht op versterking van de directe leefomgeving en sociale basis en de beweging richting een Stevig Sociaal Team.

Deze beweging richting preventie en veerkrachtversterking sluit aan bij de ontwikkelingen in de wetenschap (o.a. Sharon Stellaard, Levi van Dam) en praktijk (Michelle van Tongerloo, gemeente Amsterdam). Zeker wanneer we hun inzichten combineren met meer proactieve dienstverlening, zoals onder meer de nieuwe Participatiewet in Balans beoogt, kan dit een antwoord zijn op de vraag 'hoe dan wel?'. Het college kiest er daarom bewust voor niet te bezuinigen op preventie en deze beweging voor ogen te houden in het proces om met onze partners samen te komen tot een gedeelde ambitie voor een ander, toekomstbestendig sociaal domein.

Voor het college vormt het streven naar een sterke Almelose samenleving met veerkrachtige inwoners daarin de basis. Daarbij ligt het voor de hand ons te richten ons op elementen waarvan we weten dat ze van belang zijn voor de veerkracht van onze stad en onze inwoners en een bijdrage leveren aan een aantrekkelijke stad in balans:

- Veiligheid: Een veilige leefomgeving is de basis voor een stabiele samenleving. De gewenste maatschappelijke impact is een afname van criminaliteit en overlast, een verhoogd gevoel van veiligheid onder inwoners en een verbeterde samenwerking tussen veiligheidsdiensten en de gemeenschap.
- Bestaanszekerheid: Bestaanszekerheid en kansengelijkheid zijn essentieel voor een rechtvaardige samenleving. De gewenste maatschappelijke impact is een vermindering van armoede en werkloosheid, een toename van economische stabiliteit en gelijke kansen voor iedereen, ongeacht iemands achtergrond.
- Gezondheid: Het bevorderen van gezondheid is cruciaal voor het welzijn van inwoners. De gewenste maatschappelijke impact is een verbetering van de fysieke en mentale gezondheid, een vermindering van gezondheidsverschillen en een betere toegang tot preventieve diensten en gezondheidszorg.
- Verbondenheid: Een gevoel van verbondenheid versterkt de sociale cohesie en het gemeenschapsgevoel. De gewenste maatschappelijke impact is een toename van sociale interactie en participatie, een vermindering van eenzaamheid en sociale isolatie en een versterking van een betrokken samenleving.
- Zelfredzaamheid: Het bevorderen van zelfredzaamheid helpt inwoners onafhankelijk en veerkrachtig te zijn. De gewenste maatschappelijke impact is een toename van de persoonlijke vaardigheden en capaciteiten, een betere toegang tot onderwijs en training en ondersteuning bij het ontwikkelen van zelfvertrouwen en autonomie.

Deze gebieden sluiten expliciet en bewust aan bij de thema's die van belang zijn bij ons streven naar een aantrekkelijke stad in balans. Veiligheid, bestaanszekerheid en gezondheid en meer expliciet het verkleinen van de verschillen tussen inwoners en de buurten waarin zij leven zijn hiervoor essentieel. Ook verbondenheid en zelfredzaamheid zijn hierbij van belang. Zoals geschetst wordt steeds gekeken naar de kansen om breed aan deze thema's te werken vanuit de verschillende gemeentelijke domeinen. In het formuleren van een gezamenlijke ambitie in het kader van het herontwerp vormen deze impactgebieden wat het college betreft belangrijke elementen.

De ondergrens
Om te zorgen dat basisbehoeften en essentiële ondersteuning gewaarborgd blijven, zijn in de ogen van het college twee elementen cruciaal wanneer we het hebben over de ondergrens, te weten veiligheid en bestaanszekerheid:

Veiligheidskwesties staan niet ter discussie. Het recht op een veilige omgeving is essentieel voor het waarborgen van menselijke waardigheid, veerkracht en welzijn. Veiligheidssituaties hebben vaak directe gevolgen voor het leven en de gezondheid van mensen. Daarom is onmiddellijke actie noodzakelijk om levens te beschermen en ernstige schade te voorkomen. Door snel en doortastend op te treden kan escalatie en de daaruit voortvloeiende schade en kosten worden voorkomen. Consistent handelen in veiligheidskwesties is cruciaal om het vertrouwen van de Almelose samenleving in hulpverleningsinstanties en de overheid te behouden. Het is van groot belang dat de Almelose samenleving weet dat veiligheid altijd de hoogste prioriteit heeft.

Stabiele bestaanszekerheid is essentieel voor het welzijn en de levenskwaliteit van mensen. Bestaanszekerheid verwijst naar de mate waarin iemand verzekerd is van basisvoorwaarden om een waardig leven te leiden. Dit omvat elementen, zoals voldoende inkomen (lees: betaald werk), toegang tot betaalbare en geschikte huisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en training, voedselzekerheid (lees: een maaltijd) en sociale zekerheid. Ook kansengelijkheid valt hieronder. Bestaanszekerheid zorgt dat mensen niet alleen kunnen overleven, maar kunnen deelnemen aan de maatschappij en zich kunnen ontwikkelen. Een stabiele en voorspelbare basis in het leven zorgt dat iemand minder vatbaar is voor armoede, verlies van veerkracht en sociale uitsluiting.

Resterende besparingsopgave
Met het voorliggende pakket aan maatregelen ter grootte van 9,5 miljoen euro sluit het college aan bij de door de raad gewenste behoedzame en flexibele strategie bij het toepassen van besparingsmaatregelen. Het college is van mening dat met dit voorstel de grens van wat haalbaar en wenselijk is te bezuinigen in het sociaal domein bereikt is. Daarmee wordt het grootste deel van de te besparen 13 miljoen euro binnen het sociaal domein ingevuld. We verwachten dat de resterende besparingsopgave van 3,5 miljoen euro de komende jaren als volgt kan worden ingevuld:

1. extra middelen vanuit het Rijk, o.a. naar aanleiding van de Voorjaarsnota 2025 waarbij het advies van de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd (Commissie van Ark) is betrokken; en/of
2. opbrengsten als gevolg van het herontwerp sociaal domein.

Indien de bovenstaande twee punten onvoldoende financieel effect hebben, zal het college met voorstellen voor besparingen buiten de zoekrichting sociaal domein komen.

5.3 Onderhoud en beheer openbare ruimte

Inleiding

Bij de Programmabegroting 2025 is aangegeven dat de besparingsmaatregelen voor onderhoud en beheer in de openbare ruimte richting de Perspectiefnota 2026-2029 verder zouden worden uitgewerkt. Op basis van de meest actuele informatie heeft een herijking van de beschikbare budgetten plaatsgevonden. Deze herijking heeft geleid tot een verlaging van de gereserveerde middelen voor areaaluitbreiding. Daarnaast kan mede op basis van de inzichten bij de uitwerking voor de nieuwe Nota kapitaalgoederen, het budget voor onderhoud en vervanging openbare ruimte naar beneden worden bijgesteld. De financiële effecten worden in onderstaande tabel weergegeven en vervolgens toegelicht.

Onderhoud en beheer openbare ruimte

Nr.	Besparingsmaatregelen	2026	2027	2028	2029
1	Areaaluitbreiding	-0,37 V	-0,37 V	-0,37 V	-0,37 V
2	Onderhoud kapitaalgoederen	-1,60 V	-1,60 V	-1,60 V	-1,60 V
Totaal besparingsmaatregelen		**-1,97 V**	**-1,97 V**	**-1,97 V**	**-1,97 V**

Bedragen x 1 miljoen euro

Toelichting besparingsmaatregelen

1. Verlagen stelpost areaaluitbreiding

In het meerjarenperspectief wordt rekening gehouden met een jaarlijkse toename van het areaal. De toename wordt met name veroorzaakt door de overdracht van nieuwbouwlocaties. Jaarlijks wordt 225.000 euro toegevoegd om de toename van de onderhoudskosten door de uitbreiding van het areaal te compenseren. De uitbreiding van het areaal is de afgelopen jaren echter minder geweest dan waarmee rekening was gehouden. Hierdoor kan structureel 370.000 euro vrijvallen.

2. Onderhoud en vervanging openbare ruimte

In 2021 is de Nota Kapitaalgoederen vastgesteld. Met deze nota wordt vastgesteld welke financiële middelen nodig zijn om de kapitaalgoederen op het door de raad vastgestelde of wettelijk verplichte kwaliteitsniveau te houden. Als gevolg van de coronacrisis en de oorlog in Oekraïne stegen de prijzen voor materialen, waaronder asfalt en baksteen sterker dan de gemiddelde inflatie op goederen en diensten. Om die kostenstijging op te kunnen vangen was in de begroting 1,4 miljoen euro gereserveerd zodat de lopende en geplande projecten konden worden gecontinueerd.

In 2024 is gestart met de actualisatie van de Nota kapitaalgoederen (NKG) en zijn de benodigde budgetten voor dagelijks en groot onderhoud en vervangingen opnieuw berekend. Hierbij is rekening gehouden met de druk op de financiële middelen en is bekeken hoe we (aan de hand van inspectieresultaten) de inspanningen op onderhoud en vervanging kunnen minimaliseren om zo besparingen te realiseren.

De afgelopen jaren is geïnvesteerd in het onderhoud en vervangingen van de kapitaalgoederen wegen en kunstwerken. Met het uitvoeren van het benodigd onderhoud is de onderhoudsachterstand ingelopen tot een acceptabel niveau. Op basis van de resultaten uit de laatste inspecties is er de komende 4 jaar naar verwachting minder budget nodig om deze kapitaalgoederen op het gewenste technisch kwaliteitsniveau te onderhouden en hoeft de reservering voor de extreme prijsontwikkeling niet te worden aangewend.

Hiermee kan voor de komende planperiode (NKG 2026-2029) een besparing van 1,6 miljoen euro op het groot/technisch onderhoud behaald worden. Dit betekent wel dat de flexibiliteit om projecten in tijd naar voren of achteren te schuiven afneemt en de ruimte om binnen projecten aanvullende ambities en wensen van inwoners te realiseren minimaal is.

5.4 Overige en aanvullende maatregelen

Inleiding

In onderstaande tabel worden de resterende besparingsmaatregelen weergegeven en vervolgens toegelicht.

Overige en aanvullende maatregelen

Nr.	Besparingsmaatregelen	2026		2027		2028		2029	
1	Bijdrage verbonden partijen	PM		PM		PM		PM	
2	Te betrekken bij de Programmabegroting 2026	-1,74	V	-1,74	V	-1,74	V	-1,74	V
Totaal besparingsmaatregelen		**-1,74**	**V**	**-1,74**	**V**	**-1,74**	**V**	**-1,74**	**V**

Bedragen x 1 miljoen euro

Toelichting besparingsmaatregelen

1 Bijdrage verbonden partijen

Uiterlijk 15 september dienen gemeenschappelijke regelingen hun begroting in bij de provincie. De definitieve bijdrage voor de gemeente Almelo wordt daarom betrokken bij de Programmabegroting 2026. Naar verwachting zal de financiële impact van de besparing beperkt zijn.

2 Te betrekken bij de Programmabegroting 2026

In het kader van het financieel toezicht van de Provincie dient de begroting reëel en structureel sluitend te zijn. Indien de jaarschijf 2026 reëel en structureel sluitend is, voldoen wij aan deze voorwaarde. Dit betekent dat op basis van het huidig financieel meerjarenperspectief er nog een aanvullende besparing van 1,74 miljoen euro moet worden gerealiseerd.

In de Perspectiefnota 2024-2027 is een behoedzame en flexibele strategie aangaande besparingen vastgesteld. Dit houdt in dat we enerzijds tijdig besparingen moeten doorvoeren indien dit noodzakelijk is. Anderzijds willen we voorkomen dat we besparingen doorvoeren die achteraf niet nodig zijn. Hiermee voorkomen wij dat er onnodige "kapitaalvernietiging" in onze stad optreedt. Er zijn een aantal redenen om bij de invulling van het resterende tekort van 1,74 miljoen euro een behoedzame lijn te volgen:

- De financiële effecten van de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk voor gemeenten en de overige effecten van het gemeentefonds zijn op dit moment nog niet bekend.
- De besparing voor verbonden partijen wordt uitgewerkt richting de begroting 2026

6. Bijlagen

6.1 Stand van zaken moties

Omschrijving motie	Datum raadsvergadering	Stand van zaken
Grip op grond XL2	04-02-2025	Om grip te krijgen op de grondverwerving is een concept strategie voor de grondverwerving opgesteld. We zijn terughoudend bij de verwerving, maar verkennen binnen de kaders van de risicosturing wel de mogelijkheden om een start te maken met de verwerving om vertraging in het vervolgtraject te voorkomen. De eigenaren zijn geïnformeerd over hoe de gemeente de komende tijd met grondwerving wil omgaan.
Landelijk vuurwerkverbod Genoeg is genoeg	04-02-2025	Conform de motie is er vóór week 8 door het college een brief naar de Tweede Kamer en het Kabinet gestuurd, met daarin een oproep tot het realiseren van een verbod op consumentenvuurwerk en een verdergaande aanpak van illegaal vuurwerk. Daarnaast wordt momenteel onderzocht hoe tijdens de eerstvolgende Algemene Ledenvergadering van de VNG in samenwerking met andere gemeenten een motie kan worden ingediend die oproept tot een landelijk vuurwerkverbod (het indienen van een resolutie is voorbehouden aan het VNG-bestuur)
Monitoring maatschappelijke effecten bezuinigingen sociaal domein	07-11-2024	De focus heeft eerst gelegen op het inrichten van de financiële monitoring, komende periode wordt de monitoring van de maatschappelijke effecten ingericht.
Transparantie en efficiency verwervingskredieten	07-11-2024	De investeringsagenda is ter besluitvorming aangeboden aan de gemeenteraad. Het verwervingskrediet volgt op een later moment.
Familie als uitgangspunt voor ondersteuningsvragen in o.a. de jeugdwet	07-11-2024	De in de motie gevraagde werkwijze sluit aan bij de gewenste werkwijze zoals opgenomen in de bezuinigingen. De raad wordt hierover geïnformeerd.
Communicatie begroting	07-11-2024	De gevraagde communicatiestrategie is opgesteld. Er worden verschillende communicatiemiddelen ingezet om inwoners te informeren. De motie is hiermee afgedaan.
Het Vlaggenschip van Almelo	15-10-2024	Inmiddels is een stedenbouwkundig bureau (De Zwarte Hond) geselecteerd om, in samenwerking met het projectteam, het

Omschrijving motie	Datum raadsvergadering	Stand van zaken
		stedenbouwkundig plan op te stellen. Het stedenbouwkundige plan, inclusief de financiële onderbouwing (GREX), wordt naar verwachting het vierde kwartaal 2025 ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad.
Noodzaak communicatiestrategie wijzigingen sociaal domein	11-07-2024	De gevraagde communicatiestrategie is opgesteld. Er worden verschillende communicatiemiddelen ingezet om inwoners te informeren. De motie is hiermee afgedaan.
De juiste basis voor een effectieve jeugdzorg	11-07-2024	De in de motie gevraagde werkwijze sluit aan bij de gewenste werkwijze zoals opgenomen in de bezuinigingen. De raad wordt hierover geïnformeerd.
'Nieuwe' camperplaats	11-07-2024	Het onderzoek is in concept gereed. Voorlopige conclusie is dat er in ieder geval ruimtelijk/fysiek plaats is voor ca. 3 camperplaatsen aan de zuidzijde van het kanaal ter hoogte van het Sportpark. Er wordt nu gezocht naar middelen, als die gevonden worden kan er een voorstel worden ingewacht door de raad.
Grip op sociaal domein	11-07-2024	Sinds dit jaar werken we met een maandelijke monitor waarmee we de financiële ontwikkelingen scherp in de gaten houden en per kwartaal ook dieper inhoudelijk analyseren. Als dat aanleidingen biedt, zal het college de raad hierover informeren.
'BOSK' in Almelo	11-07-2024	Er wordt gewerkt aan een voorstel om de motie in uitvoering te brengen.
Verkeerssituatie Hospitaalweg	18-06-2024	Het verkeersonderzoek om de knelpunten in beeld te brengen is in concept gereed.
Inzicht in de praktijk van inbreiding	23-04-2024	De motie wordt betrokken bij de behandeling van de locatiepaspoorten. Verwacht wordt dat besluitvorming hierover plaatsvindt in Q3.
Motie één cultureel centrum	27-02-2024	Er is een proces gestart om een bidbook voor cultuur op te stellen. Dit is naar verwachting in de zomer afgerond.
Trimparcours Pooksbelten	09-11-2023	Op dit moment worden de voorbereidingen getroffen voor de realisatie van het trimparcours.
Hofkeshuis	13-07-2023	Het museum is bezig met de ontwikkeling van een museaal concept. Met het museum lopen gesprekken over de benodigde aanpassingen in het pand op basis van het te

Omschrijving motie	Datum raadsvergadering	Stand van zaken
		ontwikkelen concept. De verwachting is dat er in het najaar een voorstel naar de raad komt.
Uitwerking aanbevelingen en vaststellen tijdspad voor de nieuwe samenwerkingsnota	27-06-2023	Op 22 januari 2025 is de raad geïnformeerd over het vervolgproces. Het onderzoek van de gezamenlijke rekenkamer wordt meegenomen in het vervolg.
Evaluatie bomenbeleid Almelo	10-11-2022	Het bomenbeleid is inmiddels geëvalueerd. De aanbevelingen worden betrokken bij het nieuw op te stellen beleid.
Beter en breder tarievenbeleid nieuw zwembad	26-5-2021	De motie wordt uitgevoerd op het moment dat er zicht is op de voltooiing en exploitatie van het nieuwe zwembad.

Besparingsmaatregelen sociaal domein 2026-2029

D/25/754984

Overzicht besparingsmaatregelen

	2026	2027	2028	2029
Deelopgave participatiewet				
1 Collectieve zorgverzekering afschaffen	0,50	0,50	0,50	0,50
2 Collectieve zorgverzekering controle rechtmatigheid	0,10	0,10	0,10	0,10
3 Budget in eigen begroting t.o.v. BUIG-middelen afromen	0,50	0,50	0,50	0,50
4 Afromen onderuitputting Jeugdfonds	0,20	0,20	0,20	0,20
5 Onderuitputting bijzondere bijstand	0,25	0,25	0,25	0,25
6 Financiële coaching door coaches financiën	0,02	0,04	0,06	0,08
7 Inwoners met beginnende geldzorgen eerder en beter bereiken	0,02	0,04	0,06	0,08
8 Wetsvoorstel fiscale verzamelwet	0,15	0,15	0,15	0,15
Subtotaal deelopgave Participatiewet	**1,74**	**1,78**	**1,82**	**1,86**
Deelopgave Jeugdwet				
9 Afbouwen wonen en verblijf	0,40	0,53	0,70	0,75
10 Stevige lokale toegang + sturen op indicaties	0,20	0,40	1,36	2,16
11 Coördinator externe verwijzers	0,15	0,20	0,20	0,25
12 Normaliseren voogdij ondersteuning	0,00	0,00	0,15	0,15
13 Voorkomen onnodige inzet jeugdhulp	0,00	0,10	0,10	0,10
Subtotaal deelopgave Jeugd	**0,75**	**1,23**	**2,51**	**3,41**
Deelopgave Wmo				
14 Sturen op indicaties	3,00	3,83	3,85	3,85
15 Pilot individueel zelfstandig wonen LVB	0,00	0,08	0,10	0,15
16 Innemen niet in gebruik zijnde hulpmiddelen	0,05	0,08	0,10	0,10
17 Herinvoeren inkomensafhankelijke bijdrage	0,00	0,10	0,10	0,10
Subtotaal deelopgave Wmo	**3,05**	**4,08**	**4,15**	**4,20**
Totaal	**5,54**	**7,08**	**8,48**	**9,47**
Incidenteel decentralisatieuiterking zorgplicht bieb en cultuureducatie	0,50			

Bedragen x 1 mln. euro

1. Deelopgave participatiewet

*Bedragen * 1 miljoen euro*

Maatregel		Financieel effect			
		2026	2027	2028	2029
1. Collectieve zorgverzekering voor minima afschaffen of versoberen		0,60/ 0,50	0,60/ 0,50	0,60/ 0,50	0,60/ 0,50
Beoogd resultaat	Stoppen of versoberen collectieve zorgverzekering voor minima. Bij volledig afschaffen kan de volledige inzet in beginsel worden bespaard, versobering door een deel van de vergoeding af te schaffen is ook mogelijk, dan is het max 200.000 euro. Wanneer voor 1 juli 2025 wordt besloten tot afschaffen dan kan de volledige bezuiniging ingaande 2026 worden gerealiseerd. Wanneer wordt gekozen voor een versobering dan zal besluitvorming voor 1 oktober 2025 moeten plaatsvinden om de bezuiniging in 2026 in te kunnen te laten gaan. Volledige afschaffing levert 0,6 miljoen op of 0,5 miljoen in combinatie met de maatregel hieronder (de maatregelen tellen dus maximaal op tot 0,6 miljoen en niet 0,7 miljoen).				
Maatschappelijk effect	Negatief, want minima met hoge zorgkosten zullen een andere wijze moeten vinden om hun zorgkosten te financieren. Kan leiden tot onderverzekering/niet verzekerd zijn en daarmee gepaard gaande financiële problematiek bij zorggebruik en/of het mijden van zorg met de daarmee gepaard gaande consequenties. Mogelijk kan de voorzieningenwijzer deels de negatieve gevolgen dempen door voor de individuele getroffenen het meest adequate alternatief aan te wijzen.				
2. Collectieve zorgverzekering voor minima jaarlijks controleren op rechtmatigheid		0,10	0,10	0,10	0,10
Beoogd resultaat	Controleren collectieve zorgverzekering op rechtmatigheid gebruik. De bezuiniging kan in 2026 ingaan. Als bij maategel 1 wordt gekozen voor volledig afschaffen van de collectieve zorgverzekering voor minima, dan vervalt deze besparing. Wordt volgens maatregel 1 gekozen voor versobering dan is het effect van deze maatregel mogelijk minder dan 0,10.				
Maatschappelijk effect	Onrechtmatige deelname wordt voorkomen. Geen negatief effect, slechts geringe inzet noodzakelijk, doordat inkomensgegevens door het Inlichtingenbureau kunnen worden aangeleverd.				
3. Budget in eigen begroting ten opzichte van Buigmiddelen afromen		0,50	0,50	0,50	0,50
Beoogd resultaat	De middelen t.b.v. het verstrekken van bijstandsuitkeringen in de begroting beperken tot hetgeen het rijk hiervoor compenseert binnen de BUIG (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten - specifieke rijksuitkering t.b.v. verstrekken bijstand door gemeenten). We verminderen het huidige tekort op de BUIG door onder meer het inzetten van de volgende maatregelen. *1: Sturen op de inzet van wetten buiten gemeente* Cliënten aanspraak laten maken op een voorliggende voorziening zoals de Wajong. Hiervoor moet het cliëntenbestand worden gescreend. Een deel van				

	ons bestand is reeds gescreend en dit gaf een aanzienlijk besparingspotentieel. Daarom is er aanleiding het gehele bestand te laten screenen. De screening vraagt de inzet van een vakinhoudelijke specialist, deze zal via een bureau ingehuurd moeten worden, dit omdat we deze expertise niet in huis hebben. Het succesvol begeleiden van een cliënt naar een voorliggende voorziening levert per cliënt een besparing op van 17.000 euro per jaar. In geval van Wajong gaan we uit van een besparing van 5 jaar (=aantal jaar dat geen P-wet wordt uitbetaald). De gedeeltelijke screening van ons bestand leverde een besparing op van 85.000 euro per jaar. *2: Workshops aanbieden aan inwoners om hiermee alternatieven voor bijstand te geven* Ontmoedigen van het aanvragen van een bijstandsuitkering door het verstrekken van informatie over alternatieven. 3*: Onderzoeken of we doelgroepen beter in beeld hebben voor loonkostensubsidie – analyse* Het sturen op meer inzet van loonkostensubsidie (LKS), waar mogelijk en toegestaan, biedt geen directe besparing in het lopende jaar, maar wel in het jaar erop. De LKS maakt onderdeel uit van het zogenaamde BUIG-budget, bedoeld voor het verstrekken van uitkeringen en loonkostensubsidies. Sinds 2022 wordt het LKS-budget vastgesteld op basis van het aandeel in de realisatie van LKS-uitgaven in het voorgaande jaar (t-1). De reden hiervoor is dat LKS daarmee veel vaker loont; naast de besparing op de uitkeringen wordt LKS (een jaar later) vergoed op basis van de realisaties in het jaar ervoor. Dit in tegenstelling tot het budget voor de uitkeringen, waar een objectieve verdeling op basis van niet door de gemeente te beïnvloeden factoren van toepassing is. Het positieve financiële saldo per jaar in de gemeentelijke financiën voor een uitkeringsgerechtigde die bij een sociaal ontwikkelbedrijf met LKS aan de slag gaat, werd in 2024 door Berenschot gemiddeld berekend. Hierdoor denken wij dat dit per nieuwe plaatsing minstens 1.500 euro gaat opleveren. Gaat een inwoner aan de slag bij een sociaal ontwikkelbedrijf, dan gaat het om 2.168 euro per jaar, en bij een reguliere werkgever gaat het om totaal 7.636 euro. Bij 20 inwoners ligt de besparing daarmee tussen de 40.000 euro en 150.000 euro. Daarnaast zetten we een financiële maatregel in om het tekort te verminderen te weten: *4. Verlagen budget herwaardering bijstandsvorderingen* De uitstaande bijstandsvorderingen worden jaarlijks beoordeeld op oninbaarheid. Voor afwaardering van de uitstaande vordering is in de begroting structureel 300.000 euro opgenomen. De laatste jaren is de daadwerkelijke afwaardering maximaal 50.000 euro. In het kader van offensief begroten stellen wij voor om van het budget structureel 250.000 euro vrij te laten vallen. Dit heeft geen maatschappelijke impact. Uiteraard wordt wel het risico vergroot dat in enig jaar de daadwerkelijke lasten incidenteel hoger zijn dan begroot.
Maatschappelijk effect	In de afgelopen jaren is het eerder begrote tekort van 1,5 mln. euro reeds bijgesteld naar 500.000 euro. Met de voorgestelde maatregelen streven we ernaar het tekort binnen de BUIG volledig te voorkomen. Hierbij moet echter worden opgemerkt dat de economische conjunctuur van invloed blijft op deze doelstelling. Een stijging van het aantal WW-uitkeringen kan een indicatie zijn voor een mogelijke toename van het aantal bijstandsgerechtigden.

4. Afromen onder-uitputting jeugdfonds		0,20	0,20	0,20	0,20
Beoogd resultaat	Afromen van de onder-uitputting Jeugdfonds à 160.000 euro en de onder-uitputting van de Klijnsmamiddelen à 40.000 euro. Kan in beginsel al in 2026 ingaan omdat de eerdere invulling van de onder-uitputting, met kledingvouchers, is gepresenteerd als een incidenteel initiatief.				
Maatschappelijk effect	Kinderen uit gezinnen met een laag inkomen worden beperkt in hun deelname aan de maatschappij. Geen positieve gevolgen. Vanuit het bevorderen van kansengelijkheid is het zeer onwenselijk om te stoppen met deze subsidie. De gemeenteraad heeft de Klijnsmamiddelen gealloceerd voor besteding ten behoeve van kinderen in armoede.				
5. Onder-uitputting bijzondere bijstand		0,25	0,25	0,25	0,25
Beoogd resultaat	Dit betreft het bedrag dat nu niet gebruikt wordt voor het uitbetalen aan inwoners. Er kan daarom ingaande 2026 al rekening mee worden gehouden.				
Maatschappelijk effect	Neutraal				
6. Financiële coaching door coaches Financiën		0,02	0,04	0,06	0,08
Beoogd resultaat	Werkwijze is in ontwikkeling. Door inwoners tenminste 6 maanden intensieve coaching en opleiding te bieden, ze te ondersteunen meer zelfredzaam te zijn en vaardigheden te ontwikkelen om zelf hun financiën te kunnen beheren. Hiermee kunnen we instroom in bewindvoering en mogelijk versnelde uitstroom uit bewindvoering mogelijk maken. Kan bijvoorbeeld ook ingezet worden bij instroom in Participatiewet. De besparing is te verwezenlijken bij 10 inwoners met bewind vanwege problematische schulden per jaar. De besparing loopt elk jaar op omdat we uitgaan van structurele uitstroom en daarmee besparing op normaliter meerjarige uitgaven.				
Maatschappelijk effect	Ontwikkelen en versterken vaardigheden/ eigen kracht inwoners. Minder doorstroom naar bewind voering.				
7. Inwoners met beginnende geldzorgen eerder en beter bereiken		0,02	0,04	0,06	0,08
Beoogd resultaat	De praktijk toont aan dat inwoners doorgaans te laat vragen om hulp bij geldzorgen. We beschikken over diverse instrumenten om inwoners te bereiken, zoals de Voorzieningenwijzer, Geldfit, foldermateriaal, websites, het Almelo's Weekblad, etc. Toch is de drempel door met name schaamte groot. Ook om contact te leggen met een coach Financiën, de Stadsbank of onze subsidiepartners in het voorliggend veld, zoals Schuldhulpmaatje of Thuisadministratie. We willen door meerdere acties in te zetten eerder bereik organiseren van inwoners met geldzorgen: - Inlooppunt bijv. 'Geldzorgen' in het maatschappelijke plein van de bibliotheek (en later mogelijk in wijkcentra). Bemensing organiseren met eigen medewerkers en betrokken partners zoals hierboven genoemd. Dit sluit ook aan bij project 'Plan de campagne' om de 0-de lijn beter te organiseren.				

	- Communicatie: meer en gerichter werken met campagnes. Hier ligt ook een link met het gebruik maken van de beschikbare minimaregelingen en de opdracht van de raad na het rekenkameronderzoek Armoedebeleid waarbij 1 van de aanbevelingen is om een uitvoeringsprogramma armoede op te stellen. - Vroegsignalering van betalingsachterstanden: meer inzet op specifieke doelgroepen zoals gezinnen met kinderen en hoger bereik realiseren. Bij de uitwerking worden Plan de campagne en project vanuit Twentse Koers 'Bereik vergroten geldzorgen' betrokken. - Eerder bij problematiek betrokken worden als dit bekend is bij andere organisaties. Een goed voorbeeld is een driepartijenovereenkomst tussen woningcorporatie, huurder en zorgpartij. Het komt met regelmaat voor dat een bewindvoerder / bewindvoering als voorwaarde wordt gesteld voor het tekenen van een huurcontract. Dit geeft de verhuurder zekerheid van betaling van de huur, maar dit kan ook op andere (goedkopere) manieren worden opgelost via onze coaches Financiën of een BBR bij de Stadsbank. - Voordat bewind wordt uitgesproken, betrokken raken in casus en advies uitbrengen aan de rechtbank door middel van het Adviesrecht gemeenten schuldenbewind (Ags). We zijn hier onlangs mee gestopt, omdat een wetswijziging nodig is om het adviesmoment effectiever te organiseren. Via G40 en VNG zetten we in d.m.v. lobby om wet te wijzigen, evaluatie huidige wet in 2025. Door inwoners eerder te bereiken, voorkomen we dat geldzorgen en schulden groter worden. Omdat de schuldensituatie beperkt blijft en inwoners eerder informatie vinden en ondersteuning ontvangen, is instroom in bewindvoering minder vaak nodig. Omdat dit meerjarige kosten betreffen, loopt de besparing op wanneer we elk jaar hetzelfde aantal inwoners in bewind voorkomen.				
Maatschappelijk effect	Hoe eerder mensen worden geholpen bij geldzorgen, hoe kleiner de kans is dat ze uiteindelijk in bewindvoering terecht komen. Hierbij wordt ook een link gelegd met maatregel 1, het onderdeel financiële coaching.				
8. Wetsvoorstel Fiscale Verzamelwet		0,15	0,15	0,15	0,15
Beoogd resultaat	Volgens het wetsvoorstel Fiscale verzamelwet 2026 vallen zowel beschermingsbewindvoering als schuldhulpverlening per 2026 onder de BTW-vrijstelling. Dit wetsvoorstel wordt in Q1 2025 ingediend bij de Tweede Kamer. Naar verwachting leidt dat per 2026 tot een financiële 'meevaller' (lees minder tekorten) voor gemeenten. Wel moet de kanttekening gemaakt worden dat er gepleit wordt voor een verhoging van de LOVCK-tarieven voor bewindvoerders, wat deze meevaller wellicht wat gaat dempen. Deze besparing is in principe jaarlijks gelijk omdat dit gebaseerd is op het aantal lopende dossiers bijzondere bijstand voor bewindvoeringskosten.				
Maatschappelijk effect	Op basis van de bijzondere bijstand voor bewindvoeringskosten over de maand januari 2025, is berekend dat we met de BTW-vrijstelling maandelijks een bedrag van ca. 12.000 euro en op jaarbasis ca. 146.000 euro minder kosten zullen maken.				
Totaal deelopgave participatiewet		**1,74**	**1,78**	**1,82**	**1,86**

2. Deelopgave Jeugdwet

*Bedragen * 1 miljoen euro*

Maatregel		Financieel effect			
		2026	2027	2028	2029
9. Afbouwen wonen en verblijf		0,40	0,53	0,70	0,75
Beoogd resultaat	Het voorkomen van instroom van jeugdigen in woon- en verblijfvoorzieningen en het bevorderen van uitstroom van jeugdigen richting ambulante voorzieningen. Inzet op o.a. • Coördinatiepunt wonen en verblijf • Verklarende analyse • Sturen op indicatoren (inkoop Jeugdhulp) Het verminderen van uithuisplaatsingen is een grote opgave, waarvan de verwachte impact en daarmee gepaard gaande financiële effecten jaarlijks oplopen met de ingevoerde maatregelen. Deze (financiële) effecten worden nog niet in volle omvang verwacht in 2026 en 2027.				
Maatschappelijk effect	Minder uithuisplaatsingen en sneller terugkeren naar huis met ambulante ondersteuning heeft een positief effect op jeugdigen. Uit onderzoek weten we dat een uithuisplaatsing veelal gepaard gaat met negatieve gevoelens en (traumatische) emoties en daarom alleen in uiterste gevallen ingezet dient te worden. Landelijk wordt daarom ingezet op de afbouw van wonen en verblijf, zo ook in Twente. Inzet op verminderen van uithuisplaatsing gaat gepaard met een toename van ambulante hulpverlening, versterken van preventieve voorzieningen en meer inzet op het eigen netwerk (zie stevige lokale toegang en sturen op indicaties). Sluit aan bij de Hervormingsagenda Jeugd, Strategisch beleidsplan sociaal domein (onderdeel jeugd) en Actieplan beleid sociaal domein.				
10. Stevige lokale toegang en sturen op indicaties		0,20	0,40	1,36	2,16
Beoogd resultaat	De stevige lokale toegang en sturen op indicaties betreft een combinatie van maatregelen. Het (door) ontwikkelen van een stevige lokale toegang, met daarin deskundige medewerkers met de juiste kennis en expertise, die zelf basishulp uitvoeren en in verbinding staan met het brede sociale domein (o.a. onderwijs, ggz en welzijn). De stevige lokale toegang kenmerkt zich door laagdrempelige en toegankelijke zorg, waarbij integrale samenwerking en mandaat centraal staan. Hierin is aandacht voor preventie, normaliseren en gericht op eigen kracht en het eigen netwerk (o.a. JIM). Verder valt onder deze maatregel het sturen op indicaties doormiddel van uitvoeringsprincipes, beperken verwijzingen niet gecontracteerd aanbod en kostenbewust indiceren. Hier valt ook het uitwerken van de inperking van de reikwijdte jeugdhulpplicht onder en het doorzetten van maatregelen gericht op het voorkomen van hulpverlening rondom complexe scheidingen. In de komende jaren worden ontwikkelingen doorgevoerd vanuit de hervormingsagenda Jeugd (o.a. ontwikkelen stevige lokale toegang) waarvan de financiële effecten pas in 2028 verwacht worden. Tevens moet het Rijk is het rijk aan zet bij de wetgeving (Reikwijdte jeugdhulpplicht), die in de eerste jaren nog niet verwacht wordt. Pas na deze ontwikkeltijd en dit wetgevingstraject kunnen de volledige opbrengsten van deze maatregel worden verwacht.				
Maatschappelijk effect	Stevige lokale teams bieden basishulp, waardoor ondersteuning voor kwetsbare jeugdigen eerder ingezet wordt. Stevige lokale teams hebben een goede verbinding met het brede sociale domein, zijn gericht op de leefwereld van de inwoner, richten zich op eigen kracht en het brede netwerk van de inwoner. Dit moet voorkomen dat				

	jeugdigen een beroep moeten doen op zwaardere hulpverlening. Jeugdigen worden eerder en beter ondersteund. De landelijke deskundigencommissie ziet het Stevige Lokale Team als het kloppend hart van de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028. De maatregelen moet leiden tot meer passende ondersteuning voor de inwoners, inzet op eigen kracht en normaliseren. Inzet sluit aan bij de leefwereld van de inwoner. Inzet vanuit het stevige lokale team en het sturen op indicaties kan betekenen dat er geen beroep gedaan hoeft te worden op (specialistische) jeugdhulp. Een risico is dat dit leidt tot weerstand bij de inwoner, doordat ze eerder (specialistische) jeugdhulp ontvingen. Sluit aan bij de Hervormingsagenda Jeugd, Strategisch beleidsplan sociaal domein (onderdeel jeugd) en Actieplan beleid sociaal domein.				
11. Coördinator externe verwijzers		0,15	0,20	0,20	0,25
Beoogd resultaat	De coördinator externe verwijzer fungeert als aanspreekpunt voor de externe verwijzers. De focus ligt hierbij op de relatie en samenwerking met huis- en jeugdartsen, POH-ers en GI's, waarbij het voortdurend van belang is hoe de beste zorg ingezet inzetten aan de inwoners van gemeenten. Dit zorgt voor meer inzet algemene voorzieningen en een betere sturing op voorwaarden van passende ondersteuning voor de inwoners, waarbij breder wordt gekeken dan de gespecialiseerde jeugdhulp. Inzet o.a. op: • Coördinator externe verwijzers • Duurste casussen				
Maatschappelijk effect	De verwachting is dat er breder gekeken wordt welke ondersteuning passend is. Dit heeft een positief effect op de inwoner en minder kosten voor de samenleving. Omdat hierbij nauwe samenwerking met de externe verwijzers centraal staat, en dit naar verwachting het eerste jaar meer inzet vraagt in het versterken van deze relaties, worden de financiële effecten vanaf jaar 2 verwacht. Sluit aan bij de regionale Inkoop Jeugdhulp 2025				
12. Normaliseren voogdij ondersteuning		0	0	0,15	0,15
Beoogd resultaat	Op het moment dat een ouder niet het gezag uitvoert over kind neemt een voogd het wettelijk gezag over de jongere op zich en is daardoor betrokken bij alle belangrijke beslissingen in diens leven. In de meeste gevallen is daarvoor nu een gecertificeerde instelling (GI) betrokken. Een burgervoogd neemt de taken over van een GI. De burgervoogd blijft voor de langere termijn (persoonlijk) betrokken. Daarom is in de Hervormingsagenda afgesproken om het beleggen van voogdij over jongeren bij een informeel steunfiguur (burgervoogdij, voogdijondersteuning) te normaliseren. Het gaat om nieuw beleid, in samenwerking met partners, wat maakt dat de effecten pas vanaf 2028 worden verwacht.				
Maatschappelijk effect	De voogdij wordt uitgevoerd door een informeel steunfiguur uit het eigen netwerk. Hierbij wordt uitgegaan van eigen kracht in het netwerk en sluit aan bij het normaliseren. Dit sluit aan bij de leefwereld van de jeugdige. Het aantal jeugdigen met een jeugdbescherming neemt af en de kosten hiervoor nemen af. Sluit aan bij de Hervormingsagenda Jeugd, Strategisch beleidsplan sociaal domein (eigen kracht en normaliseren) en Actieplan beleid sociaal domein.				
13. Voorkomen onnodige inzet Jeugdhulp		0	0,10	0,10	0,10
Beoogd resultaat	Voorkomen van Jeugdhulp door voorlichting en versterken (digitale) nulde lijnvoorziening. Inwoners hebben o.a. informatie over rechten en plichten, eigen kracht en algemene voorzieningen. Informatie is makkelijk te vinden, voordat ze een beroep doen op een jeugdhulpvoorziening.				
Maatschappelijk effect	Inwoners worden in de eigen kracht gezet en sneller ondersteund bij een ondersteuningsvraag of hulpvraag.				

	Sluit aan bij Strategisch beleidsplan sociaal domein (eigen kracht en normaliseren) en Actieplan beleid sociaal domein en hangt samen met Plan de Campagne.				
Totaal deelopgave Jeugdwet		**0,75**	**1,23**	**2,51**	**3,41**

3. Deelopgave Wet maatschappelijke ondersteuning

Bedragen * 1 miljoen euro

Maatregel		Financieel effect 2026	2027	2028	2029
14. Sturen op indicaties		3,00	3,83	3,85	3,85
Beoogd resultaat	Betreft diverse maatregelen gericht op beperken aantal gebruikers voorzieningen, beperken volume gebruik voorzieningen en gemiddeld gebruik per voorziening per gebruiker. Maatregelen betreffen het implementeren van normenkaders, kostenbewust indiceren met een budgetplafond light, verder uitbouwen van algemene voorzieningen waaronder individuele begeleiding en beperken beroep op huishoudelijke ondersteuning door zelfredzaamheid te vergroten. Voor effectueren van de maatregelen moet aansluiting worden gezocht met al bestaande initiatieven waarbij we voorzieningen als inloop en dagbesteding aanvullen met individuele begeleiding als algemene voorziening. Verwachting is dat dit grotendeels al in 2026 gerealiseerd kan worden maar nog niet in volle omvang.				
Maatschappelijk effect	Versterken beroep op zelfredzaamheid, meer uitgaan van eigen kracht en mogelijkheden, beroep op voorziening (individuele begeleiding) alleen dan wanneer probleem wordt ervaren door gebruiker. Ten aanzien van individuele begeleiding als algemene voorziening wel de kanttekening dat zicht moet worden gehouden op inwoners die na stopzetten van de maatwerkvoorziening geen gebruik maken van de algemene voorziening: mogelijk dat sommige inwoners geholpen/gestimuleerd moeten worden om tijdig gebruik te maken van de mogelijkheden binnen de algemene voorziening om ernstige problematiek te voorkomen Sluit aan bij strategische doelen Strategisch beleidsplan sociaal domein en de uitwerking hiervan in het Actieplan beleid sociaal domein. Strak sturen op aflopen eigen mogelijkheden (al dan niet met hulp van sociale omgeving), gebruik reguliere voorzieningen (verenigingen en clubs), algemene voorzieningen en als dat onvoldoende uitkomst biedt, indiceren van een maatwerkvoorziening.				
15. Pilot individueel zelfstandig wonen LVB		0	0,08	0,10	0,15
Beoogd resultaat	Betreft een pilot met een zorgaanbieder om optimaal gebruik te kunnen maken van het sociale netwerk (ipv de maatwerkvoorziening individuele begeleiding) voor inwoners met een licht verstandelijke beperking (LVB). Voor interventies gericht op het structureel uitbouwen van het sociale netwerk is tijd nodig voordat de inzet van een maatwerkvoorziening kan worden afgeschaald. We verwachten hiervoor het weergegeven ingroeipad.				
Maatschappelijk effect	Sociale omgeving van inwoners met LVB wordt meer en meer gestructureerd betrokken bij deze inwoner. Afhankelijkheid van hulpverleners kan hierdoor verminderen. Sluit aan bij strategische doelen Strategisch beleidsplan sociaal domein en de uitwerking hiervan in het Actieplan beleid sociaal domein.				
16. Innemen niet in gebruik zijnde hulpmiddelen		0,05	0,08	0,10	0,10
Beoogd resultaat	Maatregel betreft niet alleen het innemen van niet gebruikte hulp- en vervoermiddelen, maar ook het niet verstrekken of beëindigen van de verstrekking van				

	hulpmiddelen die ook in de bouwmarkt verkrijgbaar zijn. Voor elk uitstaand hulpmiddel wordt voor onderhoud- en verzekering een vast bedrag per maand betaald aan de hulpmiddelenleverancier. Het beperken van het aantal uitstaande hulpmiddelen leidt tot lagere uitgaven.				
Maatschappelijk effect	Effect is louter financieel: hulp- of vervoermiddel wordt immers niet gebruikt. Inname van het middel heeft derhalve geen effect voor de inwoner. Het innemen van middelen of beëindigen van de verstrekking van middelen die ook elders verkrijgbaar zijn, vergt tijd omdat hiernaar onderzoek moet worden verricht. Ook hebben we rekening te houden met het contract dat is afgesloten met de hulpmiddelenleverancier waardoor wijzigingen niet direct in volle omvang kunnen worden doorgevoerd of het financieel effect niet direct volledig te verwachten is. Sluit aan bij strategische doelen Strategisch beleidsplan sociaal domein en de uitwerking hiervan in het Actieplan beleid sociaal domein				
17. Herinvoeren inkomensafhankelijke bijdrage		0	0,10	0,10	0,10
Beoogd resultaat	Is voorzien voor 2027; Rijk heeft aangegeven dat niet volledig verwachte opbrengst van de inkomensafhankelijke bijdrage in mindering wordt gebracht op de algemene uitkering Gemeentefonds. Besparing kan pas vanaf 2027 worden ingeboekt vanwege de voorziene invoering in dat jaar; direct is dan ook de volle omvang van het financieel effect zichtbaar.				
Maatschappelijk effect	Door verhogen bijdrage voor inwoners met een hoger inkomen, wordt een beroep gedaan op de zelfredzaamheid. Mogelijk dat inwoners met een hoger inkomen kiezen voor zelf regelen van ondersteuning (met name huishoudelijke ondersteuning). Sluit aan bij strategische doelen Strategisch beleidsplan sociaal domein en de uitwerking hiervan in het Actieplan beleid sociaal domein				
Totaal deelopgave Wmo		**3,05**	**4,08**	**4,15**	**4,20**

4. Incidentele maatregel cultuur

Bedragen * 1 miljoen euro

Maatregel		Financieel effect			
		2026	2027	2028	2029
Sturen op indicaties		0,50	0	0	0
Beoogd resultaat	Het realiseren van een incidentele bezuiniging van in totaal 500.000 euro door: - de wetgeving WSOB incl. de invoering Zorgplicht later ingaat dan gepland (beoogde ingang nu 2027) en er wel geld beschikbaar is t.b.v de wijzigingen die hiervoor nodig zijn; - een deel van het budget m.b.t. cultuureducatie (60.000 euro van de totaal beschikbare 74.000 euro) incidenteel beschikbaar te stellen.				
Maatschappelijk effect	In 2026 is er door deze maatregel vrijwel geen budget beschikbaar t.b.v. incidentele initiatieven op het gebied van cultuureducatie.				

Bedragen x 1 miljoen euro

atlas research

Bedenken en maken: Almelo in balans

Richting een aantrekkelijke(re) stad in balans

Francine Burema
Aron Joosse
Marten Middeldorp

mei 2025

Colofon

Atlas Research
Capital C, 4e etage
Weesperplein 4a
1018 XA Amsterdam
020 2371400
info@atlasresearch.nl
www.atlasresearch.nl

© Atlas research, Amsterdam, 2024

Inhoud

Samenvatting en conclusies **6**

1 Inleiding en achtergrond **9**
1.1 Achtergrond 9
1.2 Analysekader 10
1.3 Benchmark- en sectorkeuzes 12
1.4 Leeswijzer 13

Verkenning **14**

2 Economie en arbeidsmarkt **16**
2.1 Arbeidsmarkt 16
2.2 Economie 26

3 Human Capital **34**
3.1 Aansluiting arbeidsmarkt 34
3.2 Opleidingskansen 42

4 Woonaantrekkelijkheid en leefbaarheid **49**
4.1 Woonaantrekkelijkheid 49
4.2 Leefbaarheid 61

Synthese **68**

Bijlage 1: Sectorindeling **75**

Bijlage 2: Aanvullende figuren **79**

Samenvatting en conclusies

Dit onderzoek komt circa tien jaar na een vergelijkbaar onderzoek onder de naam 'Stadsfoto'. In de afgelopen tien jaar is veel veranderd. Tien jaar geleden kroop de economie uit een diep dal – en sindsdien is het eigenlijk alleen maar economisch hoogtij geweest. Dat is terug te zien in de economische ontwikkeling van Almelo. Dit onderzoek bouwt sterk op het analysemodel van de aantrekkelijke stad, ontwikkeld door Gerard Marlet – oprichter van Atlas Research. In dat model zijn de agglomeratiekracht en het lokale woon- en leefklimaat gelijkwaardige voorwaarden voor groei.

De banengroei in Almelo in de afgelopen tien jaar is vooral te terug te leiden op de high-tech-sector, die zowel in absolute als relatieve zin flink is gegroeid. De sector was verantwoordelijk voor 40% procent van de totale banengroei in de gemeente en groeide gemiddeld bijna twee procent per jaar sneller dan in de rest van het land. Almelo was al gespecialiseerd in de sector en is dat in de afgelopen tien jaar nog meer geworden. Hoewel bevolkings- en banengroei vaak hand-in-hand gaan, bleef de bevolkingsgroei in Almelo achter waardoor de werkgelegenheidsgraad in de afgelopen tien jaar is toegenomen. Dit uit zich onder andere in een grote inkomende pendelstroom: meer dan zestig procent van het werk in Almelo wordt uitgevoerd door mensen die niet in Almelo wonen. Deze mensen wonen vaak in Hengelo en Enschede, Tubbergen, Twenterand en Wierden.

De bevolking van Almelo is de afgelopen tien jaar gegroeid, maar minder sterk dan in de rest van Nederland. De netto participatiegraad is gestegen, en in tegenstelling tot de periode 2004-2014 komt dit nu door een daadwerkelijke toename in werkenden, vooral onder jongeren. De beroepsbevolking is in Almelo relatief sterk gegroeid, met een toename van zowel jongeren als ouderen, terwijl het aandeel 25-45-jarigen is afgenomen. Ook vrouwen hebben een inhaalslag gemaakt op de arbeidsmarkt, en de werkloosheid, met name onder jongeren, is sterk gedaald.

Een belangrijke uitdaging voor Almelo ligt op het gebied van het opleidingsniveau van de beroepsbevolking. Almelo kent relatief weinig werknemers met een hbo- of wo-diploma, en juist relatief veel jongeren zonder startkwalificatie. De trend in deze cijfers is ook niet gunstiger dan in de rest van het land – dus de positie van de gemeente is in de afgelopen tien jaar niet verbeterd.

De woonaantrekkelijkheid van Almelo blijft achter bij de rest van het land en is de afgelopen tien jaar vooral door positieve ontwikkelingen op het gebied van veiligheid gestegen. Die positieve ontwikkeling lijkt over zijn hoogtepunt heen. Het voorzieningenniveau is achtergebleven bij de ontwikkelingen in de rest van het land. De ongunstige ligging ten opzichte van de rest van het land uit zich in een lage baanbereikbaarheid – een kenmerk waar gemeentelijk beleid overigens weinig invloed op heeft. Daarmee biedt vooral het (achtergebleven) voorzieningenniveau aanknopingspunten voor beleid. De ontwikkeling van het aantal horecavoorzieningen en (niet-dagelijkse) winkels blijft namelijk achter. Juist deze voorzieningen oefenen een grote aantrekkingskracht uit op talent – dat weer belangrijk is voor de toekomstige ontwikkeling van de stad.

Niet iedereen profiteert van de sterke economische ontwikkeling. Hoewel de werkloosheid in Almelo flink is afgenomen, is het aandeel mensen met problematische schulden gestegen en wonen er nog altijd veel mensen met een laag inkomen in Almelo. Ook zijn de gebieden waar de leefbaarheid onder druk staat vaak ook de gebieden met een ongunstigere ontwikkeling in de afgelopen tien jaar.

Een beleid dat er op gericht is om een aantrekkelijke(re) stad in balans te worden kan helpen om het relatief grote aandeel jonge mensen dat momenteel in Almelo woont aan de stad te binden en de (economische) positie van Almelo op de langere termijn te versterken. Zo'n beleid speelt in op de juiste economische sectoren, bindt talentvolle mensen aan de stad door het woon- en leefklimaat in de stad te versterken en helpt mensen die het niet op eigen kracht redden om het beste uit henzelf te halen.

1 Inleiding en achtergrond

Gemeente Almelo wil weten waar de uitdagingen en kansen op een brede waaier aan terreinen liggen. Dit vanuit de gedachte dat Almelo zich (meer) wil ontwikkelen naar een stad 'in balans' - een aantrekkelijke stad met een goed woonmilieu, voorzieningen en ontwikkelkansen voor iedereen. Dit onderzoek brengt uitdagingen en kansen in beeld op het gebied van economie, arbeidsmarkt, leefbaarheid en woonaantrekkelijkheid.

1.1 Achtergrond

Tien jaar geleden deed Atlas Research (toen nog Atlas voor gemeenten) onder de naam 'Stadsfoto' een vergelijkbaar onderzoek dat als doel had om niet alleen de staat en ontwikkeling van de gemeente in kaart te brengen, maar deze ook te verklaren en in breder perspectief te plaatsen. Een belangrijke conclusie uit dat onderzoek was dat de netto arbeidsparticipatie, als graadmeter voor de deelname aan en binding met de arbeidsmarkt van de lokale bevolking, was toegenomen en dat deze toename sterker was dan gemiddeld in andere Nederlandse steden. Een belangrijke verklaring voor deze toename kon echter gevonden worden in de afname van de potentiële beroepsbevolking: de participatiegraad nam dus niet zozeer toe omdat het aantal werkenden sneller groeide dan in de rest van het land, maar vooral doordat de beroepsbevolking kromp.

Een tweede belangrijke conclusie betrof de aantrekkingskracht van de stad op verhuizende huishoudens. Die was beneden gemiddeld, voornamelijk door het relatief lage aantal bereikbare banen en een beperkt voorzieningenniveau. Het gevolg van deze geringe aantrekkingskracht was dat de bevolking in Almelo kromp, terwijl het inwoneraantal gemiddeld genomen in de Nederlandse steden toenam.

Inmiddels zijn we tien jaar verder en is er behoefte aan een update (en uitbreiding) van het onderzoek om de stand en ontwikkeling van de sterkten en zwakten van Almelo op het gebied van economie, arbeidsmarkt, leefbaarheid en woonaantrekkelijkheid in beeld te brengen. De focus in het huidige onderzoek ligt niet op de vergelijking met *alle* Nederlandse steden, maar op de verschillen tussen en gelijkenissen met meer vergelijkbare gemeenten. Bovendien is de ambitie van de stadsregio Twente om in 2050 uit te groeien naar de vijfde 'stad' van Nederland met 420.000 inwoners. Om deze reden wordt in dit onderzoek Almelo ook in relatie tot Hengelo en Enschede geplaatst.

De vraag die centraal staat in dit onderzoek is *"Wat zijn de sterkten, zwakten en trends op gebied van economie & arbeidsmarkt en leefbaarheid & woonaantrekkelijkheid in Almelo, en welke aanknopingspunten biedt dit voor het ontwikkelen van lokaal beleid gericht op het versterken van de woonaantrekkelijkheid en economie?"* Met dit onderzoek willen we een overzicht geven van de staat van de stad Almelo in relatie tot haar *daily urban system* en vergeleken met steden in het land die gelijksoortige uitdagingen kennen als Almelo. Hierbij focussen we ons op de thema's leefbaarheid & woonaantrekkelijkheid en arbeidsmarkt & economie.

1.2 Analysekader

Steden hebben te maken met kansen en problemen die specifiek zijn voor stedelijke gebieden. Zo biedt een stad over het algemeen meer economische kansen dan een niet-verstedelijkt gebied, maar heeft een stad ook vaak te maken met typische stedelijke problemen als sociaaleconomische achterstanden, overlast en onveiligheid.

Figuur 1.1 Analysemodel voor de stad.[1]

[1] Afkomstig uit Marlet, G. (2009). De aantrekkelijke stad. Nijmegen: VOC Uitgevers.

De groei van steden komt voor een groot deel door het (binnenlands en buitenlands) migratiesaldo. Voor een stad met groeiambities, zoals Almelo, is het dan ook belangrijk om aantrekkelijk te zijn voor huishoudens om naartoe te verhuizen – of niet weg te gaan. Deze aantrekkingskracht is afhankelijk van enerzijds de kwaliteit van de woningen en de mate van overlast en onveiligheid in de woonomgeving. Anderzijds wordt die aantrekkingskracht bepaald door het voorzieningenniveau in de stad, de natuurlijke kwaliteiten en de economische kansen die de regio biedt.

Hierbij spelen wisselwerkingen mee tussen de verschillende componenten – zie Figuur 1.1. Een voorbeeld hiervan is de wisselwerking tussen aantrekkingskracht en baanbereikbaarheid. Steden waar mensen graag willen wonen, trekken vaker talentvolle mensen aan. Om deze mensen aan zich te kunnen binden, vestigen bedrijven zich in deze aantrekkelijke regio's. Waar talentvolle mensen wonen, groeit het aanbod banen. Andersom is het aanbod (bereikbare) banen een belangrijke component in de aantrekkingskracht van een stad: talentvolle mensen willen graag wonen waar ze een grote kans op werk hebben – en waar ze hun carrière verder kunnen brengen door van baan te veranderen. Om deze reden zijn regio's met veel banen aantrekkelijk.[2]

Een ander voorbeeld is de wisselwerking tussen werkloosheid en veiligheid. In steden die een combinatie kennen van enerzijds een economisch kansrijke omgeving en anderzijds een hoge werkloosheid blijken vaker te kampen met overlast en onveiligheid. Niet alleen economische kansen, maar ook de mate waarin men hier gebruik van weet te maken is hier dus van belang. Overlast en onveiligheid maken een regio minder aantrekkelijk - wat weer gevolgen kan hebben voor economische kansen en de aantrekkingskracht op talentvolle mensen.

Om aanknopingspunten voor beleid te identificeren om de groeiambitie van Almelo waar te maken, gaat dit onderzoek in op de verschillende aspecten van het analysemodel die samenspelen. De economische kansen en de mate waarin de inwoners van Almelo hier gebruik van weten te maken, zijn in het thema 'economie en arbeidsmarkt' opgenomen. Het thema 'talent en onderwijs' gaat in op de mate waarin de regio talent weet aan te

[2] De baanbereikbaarheid definiëren wij als het aantal bereikbare banen binnen acceptabele reistijd – waarbij we rekening houden met de gemiddelde reistijdwaardering van Nederlandse werknemers. Banen in de eigen en omliggende gemeenten wegen dus zwaarder dan banen waarvoor een langere reistijd nodig is om ze te bereiken. Omdat de ligging in het land in belangrijke mate bepalend is voor de baanbereikbaarheid, en dit grotendeels buiten de invloedssfeer van individuele gemeenten ligt, zal dit onderwerp een beperktere rol spelen in dit onderzoek.

trekken en de kansen op onderwijs. In 'woonaantrekkelijkheid en leefbaarheid' staat de woonomgeving centraal.

1.3 Benchmark- en sectorkeuzes

Benchmarks

In de Stadsfoto van Almelo in 2014 werd Almelo vergeleken met de 57 Nederlandse centrumsteden. Hieronder valt echter ook een groot aantal Randstedelijke gemeenten, die op veel vlakken een ander karakter hebben dan meer perifeer gelegen steden. Zo hebben deze steden een groot aantal bereikbare banen en voorzieningen beschikbaar door het aanbod in nabijgelegen steden, terwijl perifeer gelegen steden met hun aanbod vaak niet alleen de eigen inwoners bedienen maar ook de inwoners van omringende kleinere steden en dorpen.

Om deze reden is gekozen om Almelo in dit onderzoek te vergelijken met een groep meer vergelijkbare gemeenten. Voor de mate van vergelijkbaarheid is gekeken naar onder andere het inwonertal, de rang van het inwonertal binnen de provincie (de eerste / tweede / etc. stad) en de mate van stedelijkheid. Op basis hiervan is, na afstemming met gemeente Almelo, gekozen om de volgende twaalf gemeenten in de groep benchmarkgemeenten op te nemen: Assen, Lelystad, Leeuwarden, Ede, Heerlen, Roermond, Helmond, Bergen op Zoom, Alkmaar, Hoorn, Veenendaal, Vlissingen. Deze steden worden in de rest van het rapport vaak 'de benchmarksteden' genoemd.

Gezien de nabije ligging en gezamenlijke ambities, wordt hiernaast vergeleken met Enschede en Hengelo in het bijzonder. Om de positie van Almelo, Hengelo, Enschede en de benchmarksteden in breder perspectief te plaatsen wordt ook een vergelijking gemaakt met alle overige Nederlandse gemeenten.

Sectorindeling

Als basis voor de sectorindeling is gekozen voor een indeling die we vaker gebruiken en die sterk lijkt op een sectorindeling van het Planbureau voor de Leefomgeving, met als doel een balans tussen differentiatie en overzichtelijkheid. Gezien de focus van Almelo op bedrijvigheid in de Hightech-sector, is besloten de topsector High Tech Systemen en Materialen als aparte sector mee te nemen. De sectoren uit de basis-indeling die volledig opgaan in de Hightech sector worden los niet meer meegenomen. De sectoren die deels opgaan in de

Hightech sector krijgen voor het overblijvende deel de suffix '(non-Hightech)'. Zie Bijlage 1 voor een volledige lijst van de sectoren en de hieronder vallende SBI-codes.

1.4 Leeswijzer

Het rapport is opgedeeld in een verkenning en een synthese. De hoofdstukken 2 tot en met 4 vormen samen de verkenning. Hierin brengen we de staat en ontwikkeling van Almelo in beeld op de thema's 'economie en arbeidsmarkt', 'talent en onderwijs' en 'woonaantrekkelijkheid en leefbaarheid' in relatie tot de hierboven toegelichte benchmarkgroepen. De afgelopen tien jaar staan hierin centraal: de periode tussen het uitkomen van de *Stadsfoto Almelo 2014* en nu.

In de Synthese worden deze bevindingen verbonden aan de doelen die Almelo heeft gesteld en worden richtingen voor beleid onderzocht. De Synthese bouwt voort op de Verkenning. In dit deel worden de onderzoeksresultaten in een breder perspectief geplaatst, trekken we conclusies en doen we aanbevelingen. De lezer die in korte tijd de belangrijkste ontwikkelingen, conclusies en aanbevelingen tot zich wil nemen, zou zich kunnen beperken tot het lezen van de Synthese.

Verkenning

2 Economie en arbeidsmarkt

De regionale economie en arbeidsmarkt zijn van groot belang voor de aantrekkingskracht van een stad. Steden die in trek zijn bij jonge, economisch kansrijke, huishoudens blijken over het algemeen ook de steden te zijn waar het economisch het beste gaat en de participatiegraad het grootst is.[3] Gemeenten streven er over het algemeen dan ook naar om de participatiegraad onder de bevolking te vergroten en de werkloosheid te verlagen. Vanuit economisch belang: hoe meer mensen werken, des te beter voor de economie. Vanuit sociaal belang: werk maakt gelukkig, is de beste weg uit armoede en bevordert de leefbaarheid. Tenslotte is er ook een duidelijk financieel belang: hoe meer mensen werken, hoe lager de uitkeringslasten voor de gemeente – en werkenden dragen bij aan de betaalbaarheid van voorzieningen.

Om deze reden kijken we in dit hoofdstuk eerst naar de arbeidsmarkt van Almelo. Hoe is de (potentiële) beroepsbevolking opgebouwd? Hoe ontwikkelt deze zich? Welk deel van de beroepsbevolking participeert op de arbeidsmarkt? Welke economische kansen biedt de regio haar bevolking?

2.1 Arbeidsmarkt

In *Stadsfoto Almelo 2014* bleek dat de bevolking in Almelo nagenoeg gelijk bleef in tien jaar tijd, terwijl deze in andere steden juist sterk steeg. Figuur 2.1 laat zien dat de afgelopen tien jaar de bevolking in Almelo wel is gegroeid, maar dat deze groei vergelijkbaar is met dat van Enschede en Hengelo en achterblijft bij de rest van Nederland.

[3] Marlet, G., Woerkens, C. van (2015). Stadsfoto Almelo. Afdruk 2014. Utrecht: Atlas voor gemeenten.

Figuur 2.1 Bevolkingsontwikkeling naar benchmarkregio (index, 2015 = 100)

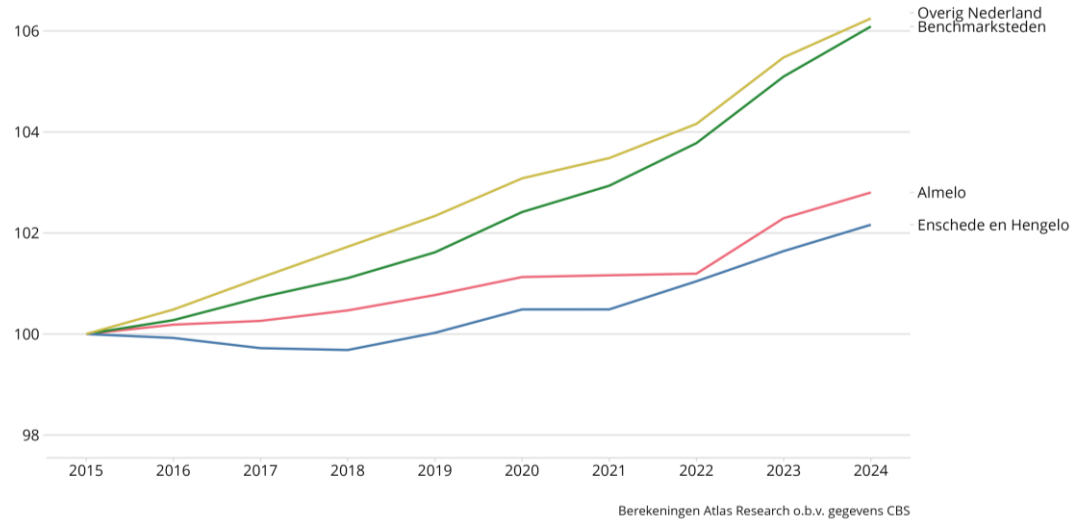

Om te bepalen in welke mate inwoners van Almelo participeren op de arbeidsmarkt, is het belangrijk om die mensen te identificeren die mogelijk zouden kunnen participeren; de potentiële beroepsbevolking. Voor gemeenten is vervolgens van belang welke van deze mensen (al dan niet met ondersteuning) werken, wie dit wel zou willen maar geen baan vindt, en wie niet kan of wil werken. Gemeenten zijn namelijk verantwoordelijk voor het inkomen van veel mensen die niet participeren op de arbeidsmarkt. Figuur 2.2 (volgende pagina) geeft de uitsplitsing van de potentiële beroepsbevolking schematisch weer, en welke groepen de klantenkring van de gemeenten vormen.

Figuur 2.2 Een schematische voorstelling van de samenstelling van de potentiële beroepsbevolking

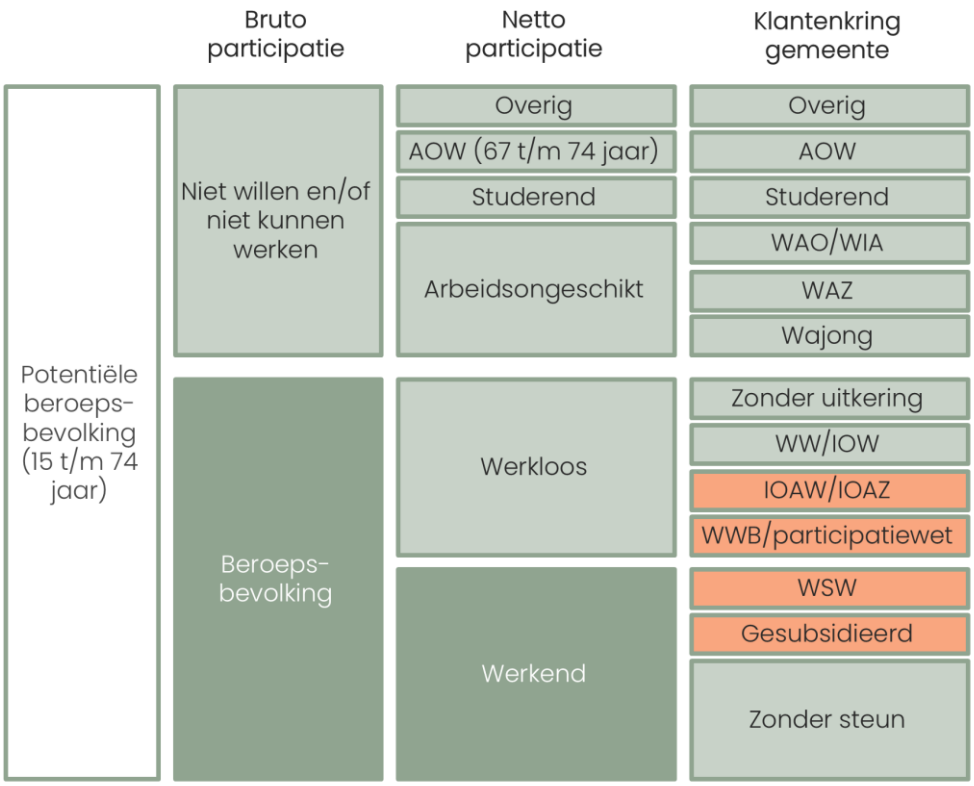

Een hogere arbeidsparticipatie…

In de periode 2004-2014 steeg de netto participatiegraad in Almelo, zo bleek uit de Stadsfoto Almelo 2014. Hoewel dit op eerste oogopslag een goede ontwikkeling is, bleek bij nadere verkenning dat deze toename niet werd veroorzaakt door een toename in het aantal werkenden, maar voornamelijk door een afname van de potentiële beroepsbevolking – de bevolking van 15 tot 75 jaar. Het aantal werkenden nam in de periode 2004-2014 ook sterker af dan gemiddeld in Nederlandse steden. Al met al zijn dit ongunstige ontwikkelingen geweest voor Almelo. De vraag is hoe dit in de tien jaar hierna is gelopen.

Uit Figuur 2.3 blijkt dat de netto participatiegraad in Almelo ook in de afgelopen tien jaar, sinds het uitkomen van de Stadsfoto, is gestegen – van iets meer dan zestig naar iets meer dan zeventig procent. Bovendien is deze stijging sterker dan in de rest van Nederland. Waar de toename in de eerdere periode vooral werd veroorzaakt door een afname in de potentiele beroepsbevolking, is dit in de afgelopen tien jaar niet het geval geweest. Sinds 2014 is de potentiële beroepsbevolking in Almelo gestegen – zie Figuur 2.4. Deze stijging is

vergelijkbaar met de stijging in Enschede en Hengelo, maar blijft wel achter bij de benchmarkgemeenten en de rest van Nederland.

Figuur 2.3 De netto participatiegraad naar benchmarkregio (in %)

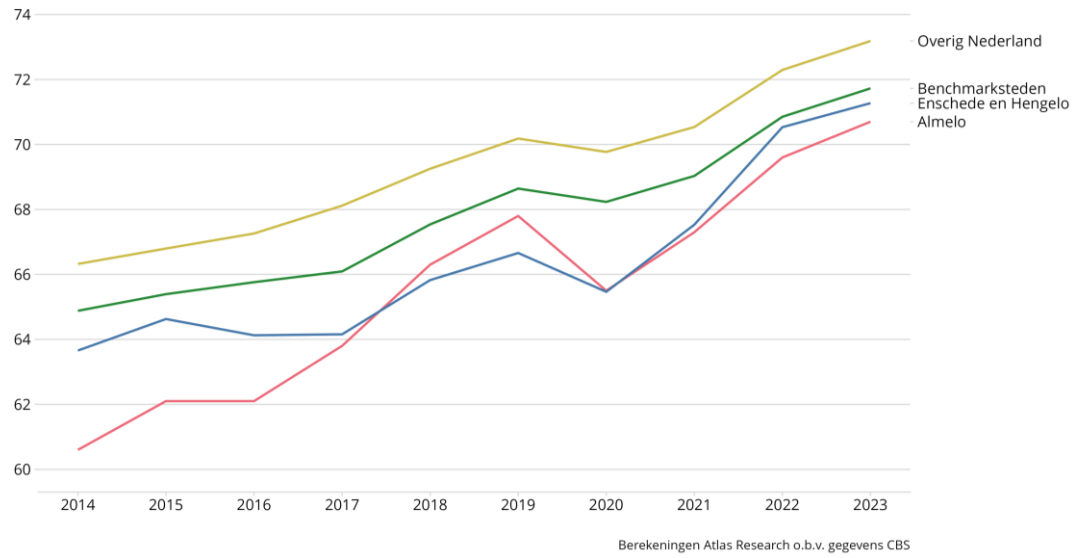

Figuur 2.4 Potentiële beroepsbevolking naar benchmarkregio (index, 2014 = 100)

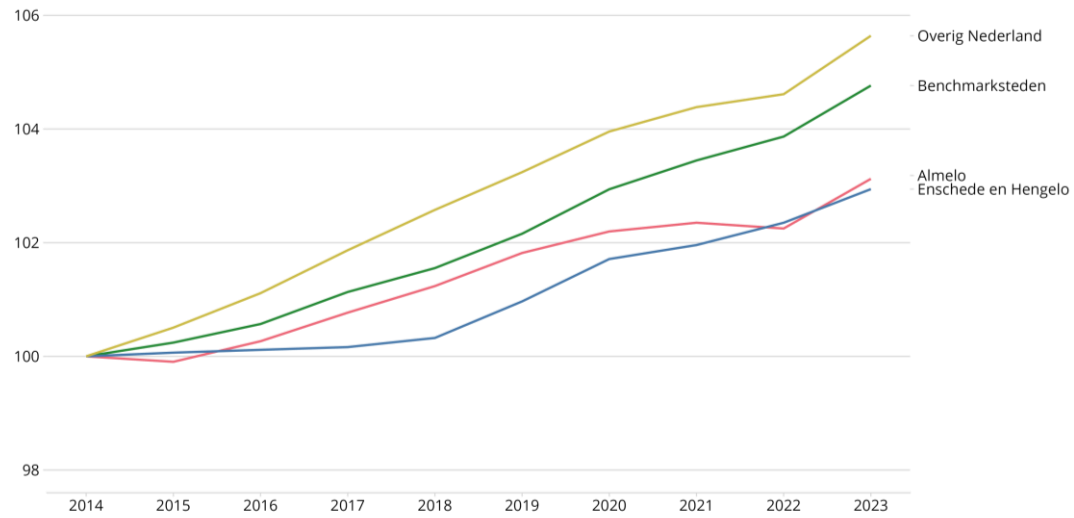

Figuur 2.5 Beroepsbevolking naar benchmarkregio (index, 2014 = 100)

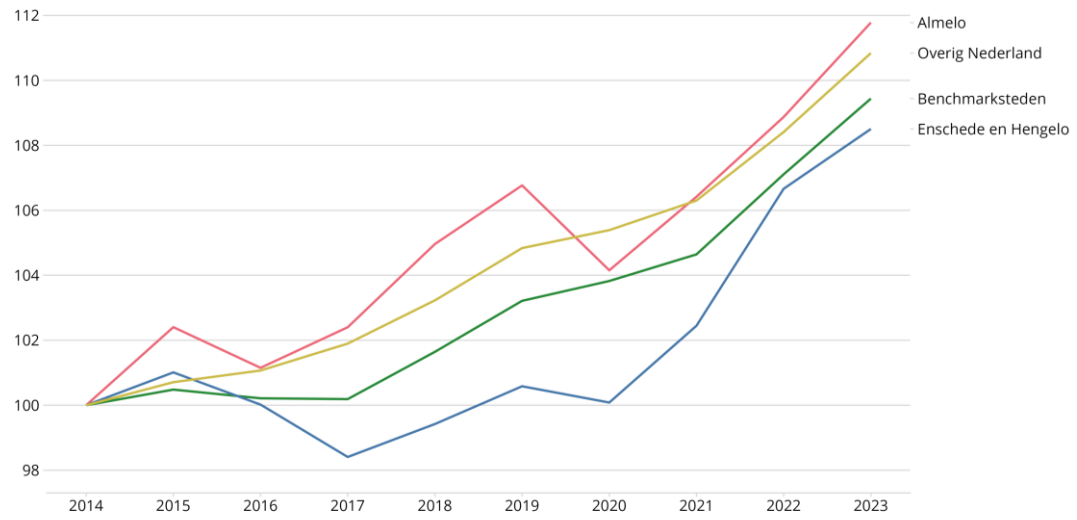

De beroepsbevolking is in Almelo echter iets sterker gestegen dan in de vergelijkingsgroepen – zie Figuur 2.5. Dat de beroepsbevolking harder is gestegen dan de potentiële beroepsbevolking, betekent dat in verhouding in Almelo de arbeidsdeelname is toegenomen - een kleiner deel van de potentiële beroepsbevolking kan of wil niet werken (omdat zij arbeidsongeschikt zijn, studeren of om andere redenen niet willen werken).

Figuur 2.6 Werkzame beroepsbevolking naar benchmarkregio (index, 2014 = 100)

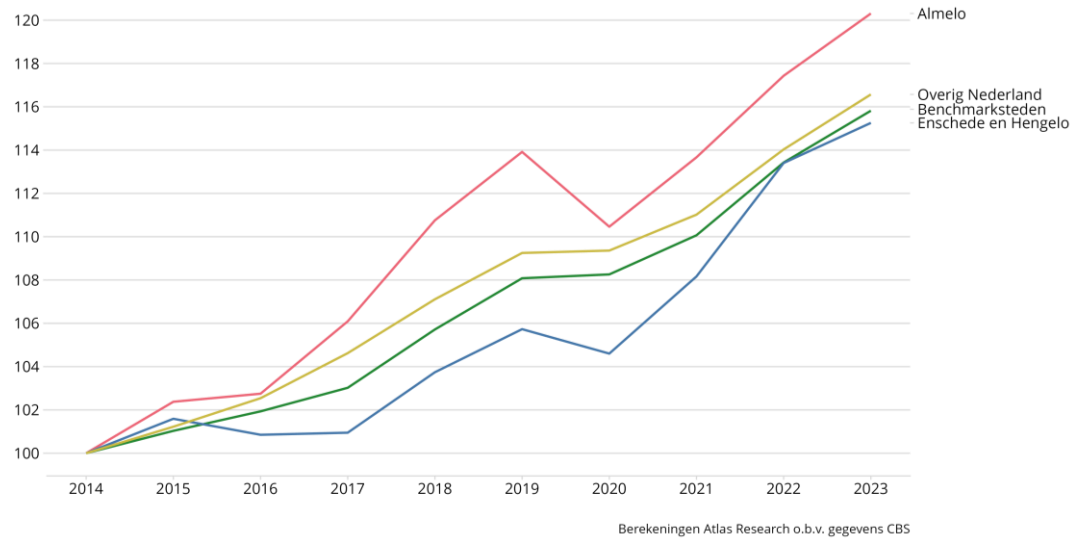

Ook het aantal mensen van 15 tot 75 jaar dat werkzaam is, is in Almelo sterker gestegen dan in de rest van het land – zie Figuur 2.6. Waar de stijging in de netto participatiegraad tussen 2004 en 2014 dus een teken bleek van negatieve ontwikkelingen, is dit in de periode 2014-2023 juist een positieve ontwikkeling.

… in een verjongende én verouderende beroepsbevolking…

In *Stadsfoto Almelo 2014* bleek dat de samenstelling van de beroepsbevolking samenhangt met de netto participatiegraad. Zo bleken gemeenten die relatief veel inwoners hebben in zowel de hogere (veel ouderen) als de lagere (veel jongeren) leeftijdscategorieën een lagere arbeidsparticipatie te hebben.

In Almelo is de afgelopen tien jaar de beroepsbevolking van 25 tot 45 jaar afgenomen, terwijl de beroepsbevolking van 45 tot 75 jaar en van 15 tot 25 jaar juist toenam – zie Figuur 2.7. Deze verandering in samenstelling is groter dan in alle benchmarkregio's. Zo begon Almelo in 2014 met het kleinste aandeel jongeren van 15 tot 25 jaar in de beroepsbevolking, samen met Enschede en Hengelo het hoogste aandeel 25 tot 45 jarigen en een gemiddeld aandeel 45 tot 75 jarigen – zie Figuur 2.7 en Bijlage 2.

Het aandeel jongeren in de beroepsbevolking is in Almelo sterker gestegen dan in de rest van het land, waardoor dit aandeel in 2023 hoger ligt dan in de benchmarksteden en in de overige steden van Nederland – zie Figuur 2.8. Het niveau van het aandeel jongeren in Enschede en Hengelo lag in 2014 zoveel hoger dan in Almelo, dat Almelo wel dichterbij is gekomen maar het aandeel jongeren in Enschede en Hengelo nog steeds hoger ligt.

Met name het aandeel 25 tot 45 jarigen is in Almelo sterk afgenomen in de afgelopen tien jaar ten opzichte van de rest van het land. Waar dit in 2014 nog het hoogste was, is dit aandeel in 2023 ruim lager dan de andere groepen. Het aandeel 45 tot 75 jarigen in de beroepsbevolking ontwikkelt zich in Almelo in lijn met de rest van het land, waarbij het licht is toegenomen ten opzichte van de rest – zie Bijlage 2.

Eerder zagen we dat de beroepsbevolking in Almelo sterker is gestegen dan in de rest van het land (Figuur 2.5). Deze stijging heeft zich plaatsgevonden in de leeftijdsgroepen 15 tot 25 jaar en 45 tot 75 jaar, terwijl de beroepsbevolking in de leeftijd 25 tot 45 jaar licht is afgenomen – zie Tabel 2.1. Hoewel het aandeel jongeren in de beroepsbevolking het hardst is gestegen in Almelo, is in absolute aantallen de beroepsbevolking van 45 tot 75 jaar het meest gegroeid. Enschede en Hengelo laten een vergelijkbaar patroon zien, terwijl in de rest van Nederland in alle leeftijdsgroepen de beroepsbevolking is gestegen.

Hoewel in *Stadsfoto Almelo 2014* dus bleek dat de combinatie van een jongere én oudere beroepsbevolking samenhangt met een lagere netto arbeidsparticipatie, gaat dit voor Almelo niet op. Hier is de afgelopen tien jaar het aandeel jongeren en ouderen in de beroepsbevolking gestegen, maar is de netto participatiegraad relatief hard gegroeid.

Figuur 2.7 Ontwikkeling van de beroepsbevolking naar leeftijdsgroep in Almelo (in %)

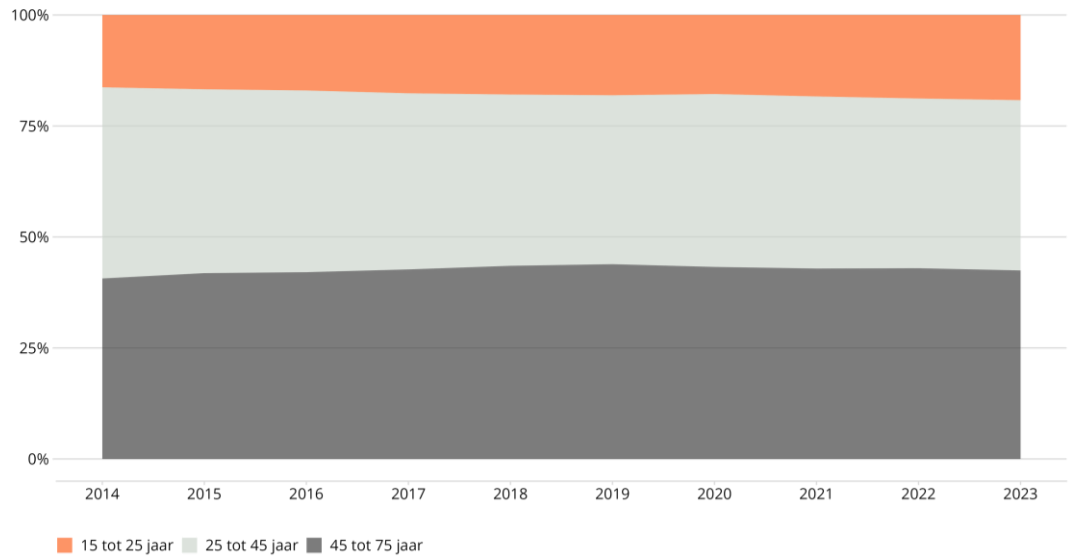

Figuur 2.8 Aandeel 15-25-jarigen in de beroepsbevolking naar benchmarkregio (in %)

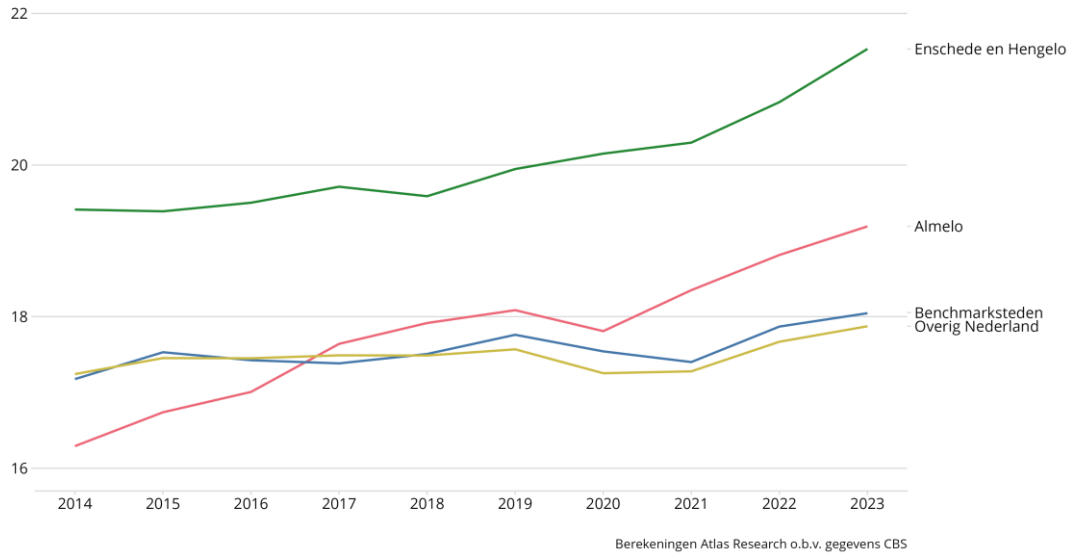

Tabel 2.1 Bevolkingsontwikkeling naar leeftijdscategorie tussen 2014 en 2023 (afgerond op hondertallen)

Regio	Leeftijd	2014	2023	Toe-/afname (%)
Almelo	15 tot 25 jaar	6.000 (16%)	7.900 (19%)	+ 31%
Almelo	25 tot 45 jaar	15.800 (43%)	15.700 (38%)	- 1%
Almelo	45 tot 75 jaar	15.000 (41%)	17.400 (42%)	+ 17%
Enschede en Hengelo	15 tot 25 jaar	25.000 (19%)	30.000 (20%)	+ 20%
Enschede en Hengelo	25 tot 45 jaar	55.400 (43%)	54.900 (39%)	- 1%
Enschede en Hengelo	45 tot 75 jaar	48.300 (38%)	54.600 (39%)	+ 13%
Benchmarksteden	15 tot 25 jaar	89.300 (17%)	102.500 (18%)	+ 15%
Benchmarksteden	25 tot 45 jaar	219.100 (42%)	227.700 (40%)	+ 4%
Benchmarksteden	45 tot 75 jaar	211.400 (41%)	237.900 (42%)	+ 13%
overig Nederland	15 tot 25 jaar	1.468.500 (17%)	1.685.300 (18%)	+ 15%
overig Nederland	25 tot 45 jaar	3.527.100 (41%)	3.762.900 (40%)	+ 7%
overig Nederland	45 tot 75 jaar	3.521.500 (41%)	3.980.900 (42%)	+ 13%

… waar met name meer jongeren werken…

Zowel de volledige als de werkzame beroepsbevolking zijn in de afgelopen tien jaar gestegen. De verhouding hiertussen blijkt uit het werkloosheidspercentage; het aandeel werklozen in de beroepsbevolking. In Nederland is het werkloosheidspercentage de afgelopen tien jaar sterk gedaald, waarbij de daling in Almelo het grootst is geweest – zie Figuur 2.9. De jeugdwerkloosheid – de werkloosheid onder 15 tot 25 jarigen – is over het algemeen groter dan de werkloosheid onder de gehele beroepsbevolking. Ook hier is een sterke daling te zien over dezelfde periode voor alle vergeleken groepen, en wederom is de daling in Almelo sterker dan in de rest van het land – zie Figuur 2.10. Waar in 2014 de jeugdwerkloosheid in Almelo nog het hoogst is van alle vergelijkingsgroepen, is dit in 2023 juist het kleinst.

Kortom, een groter aandeel van de beroepsbevolking heeft een baan en met name onder jongeren is deze toename het grootst. En in Almelo is dit aandeel (jongeren) met een baan sterker gestegen dan in de rest van het land.

Figuur 2.9 Werkloosheidspercentage naar benchmarkregio (in % van de beroepsbevolking)

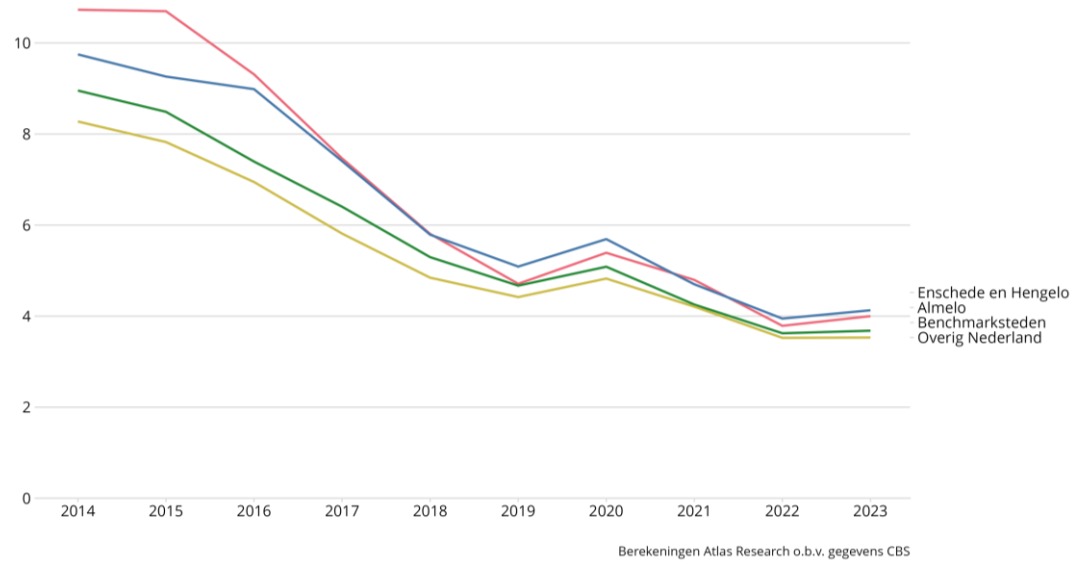

Figuur 2.10 Aandeel werkloze beroepsbevolking 15-25 jaar naar benchmarkregio (in % van de beroepsbevolking 15-25 jaar)

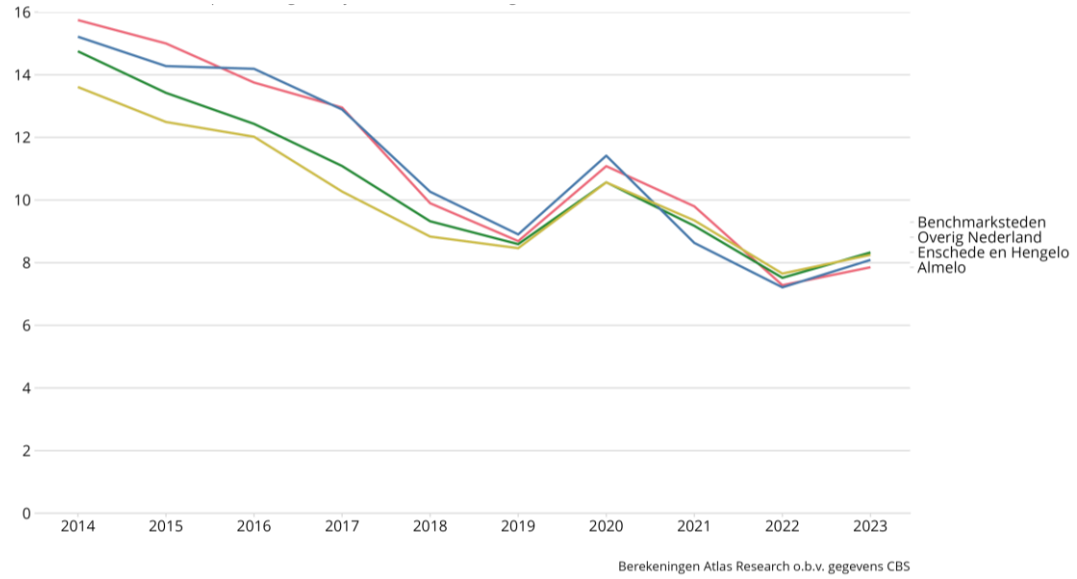

… en vrouwen een inhaalslag maken op de arbeidsmarkt…

Vrouwen werken, om verschillende redenen, minder vaak dan mannen – en in Almelo was de arbeidsparticipatie van vrouwen bijzonder laag. Nog steeds werkt in vergelijking met de rest van het land een relatief klein aandeel van de Almelose vrouwen – zie Figuur 2.11. Het

aandeel vrouwen dat werkt is in Almelo echter sterker gestegen. Hierdoor is het gat tussen Almelo en de rest van de Nederlandse gemeenten in de afgelopen tien jaar kleiner geworden, hoewel nog steeds geldt dat de netto arbeidsparticipatie onder vrouwen in Almelo lager is dan in de rest van Nederland.

Figuur 2.11 Netto participatiegraad vrouwen naar benchmarkregio (in %)

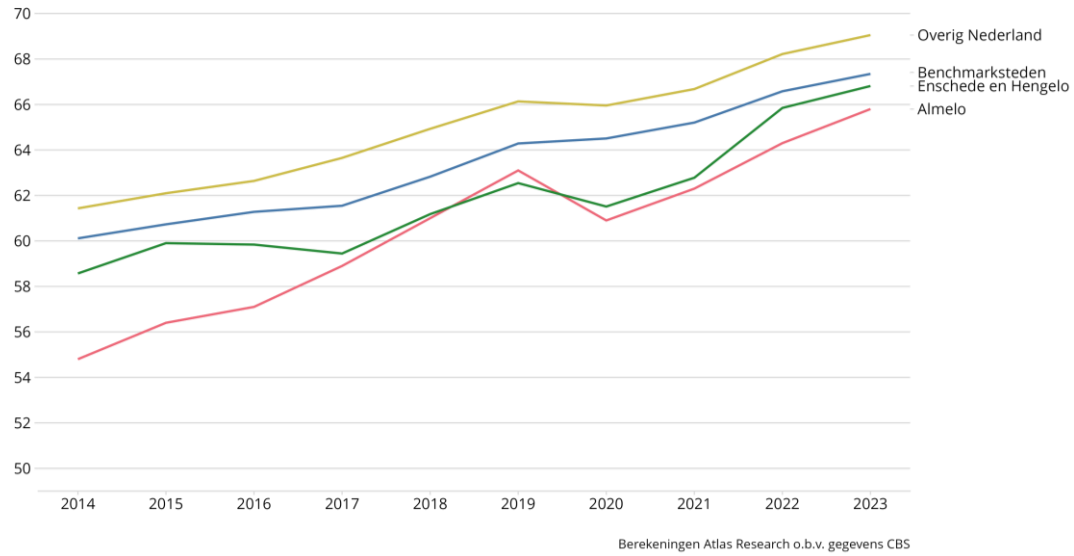

… doordat het aanbod banen in lijn met de beroepsbevolking is gegroeid

Hoe komt het dat een groter deel van de beroepsbevolking werkt? Een mogelijke verklaring kan een stijging in het aantal banen ten opzichte van de beroepsbevolking zijn. De beschikbaarheid van banen, en specifiek voor hoger opgeleiden, hangt samen met een hogere arbeidsparticipatie. Als er meer banen beschikbaar zijn, is het gemakkelijker voor mensen die dat willen om werk te vinden.

De afgelopen tien jaar is het aantal bereikbare banen relatief constant gebleven in Almelo – zie Figuur 2.12. Tot en met 2019 was er sprake van een lichte groei, waarna tussen 2020 en 2021 een dip te zien is die samenhangt met de verlaging van de maximumsnelheid op snelwegen naar 100 km/u. In dezelfde reistijd zijn hierdoor dus minder banen te bereiken en de baanbereikbaarheid sindsdien weer licht toeneemt. Ook de vergelijkingsgroepen laten deze trends zien, al is het effect van de verandering in maximumsnelheid in de benchmarksteden en de rest van Nederland groter dan in Almelo, Enschede en Hengelo. Een toename

in de hoeveelheid bereikbare banen lijkt dus niet de reden te zijn voor de groei in de werkzame beroepsbevolking.

Figuur 2.12 Aantal bereikbare banen tijdens de spits naar benchmarkregio (x 1.000)

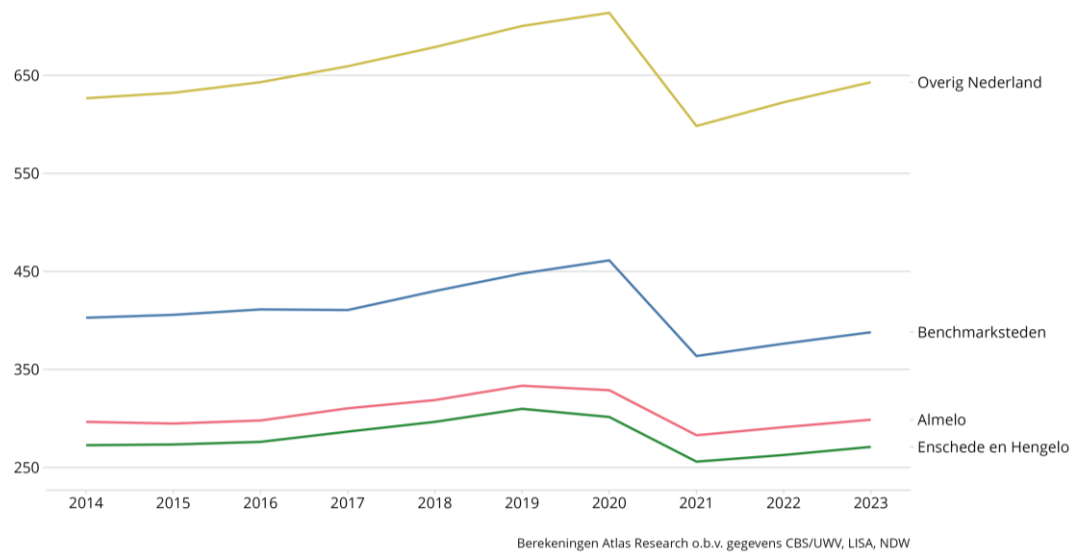

2.2 Economie

Almelo telt veel banen per inwoner…

In Almelo is het aantal banen ten opzichte van de beroepsbevolking, de zogenoemde werkgelegenheidsgraad, groter dan elders in Nederland en in de periode 2014-2023 vrijwel gelijk gebleven – zie Figuur 2.13. De werkgelegenheidsgraad is in Almelo relatief hoog ten opzichte van de rest van het land. Dit kan een indicatie zijn dat Almelo een centrumfunctie in de regio heeft, maar kan ook betekenen dat bedrijven zich weliswaar graag in Almelo vestigen, maar voor hun personeel meer afhankelijk zijn van de beroepsbevolking in de wijdere omgeving. In Enschede en Hengelo, de benchmarksteden en de rest van het land groeit de werkgelegenheidsgraad ook al vóór 2021. In Almelo wordt vooral in de laatste jaren een sterk stijgende lijn ingezet – zie Figuur 2.14. De komst van VDL naar bedrijvenpark Bornsestraat en het gereedkomen van bedrijvenpark XL 1 in 2021 lijken de gemeente een werkgelegenheidsboost te hebben gegeven.

Figuur 2.13 Aantal banen per hoofd van de beroepsbevolking (werkgelegenheidsgraad) naar benchmarkregio

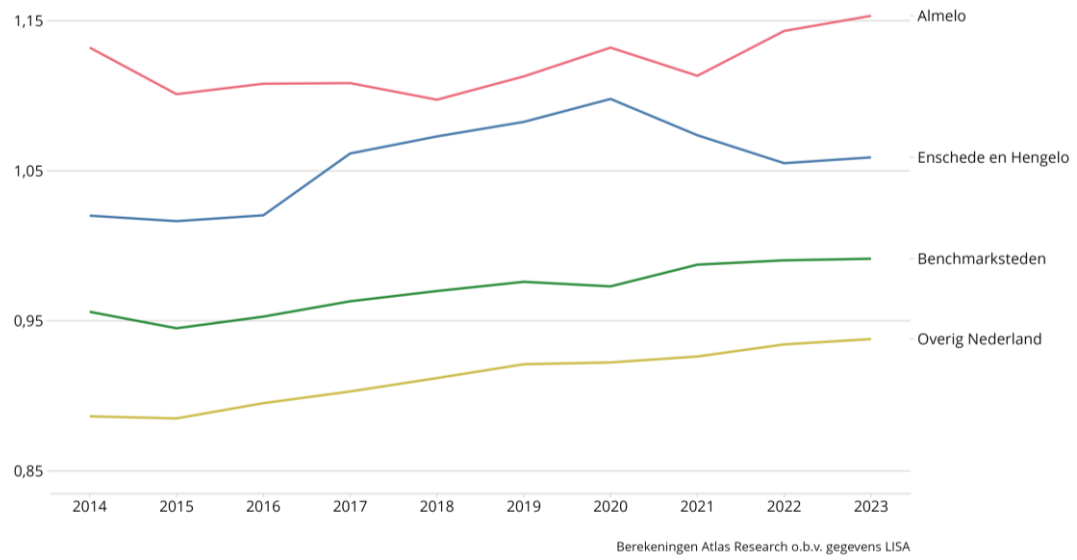

Figuur 2.14 Aantal banen naar benchmarkregio (index, 2014 = 100)

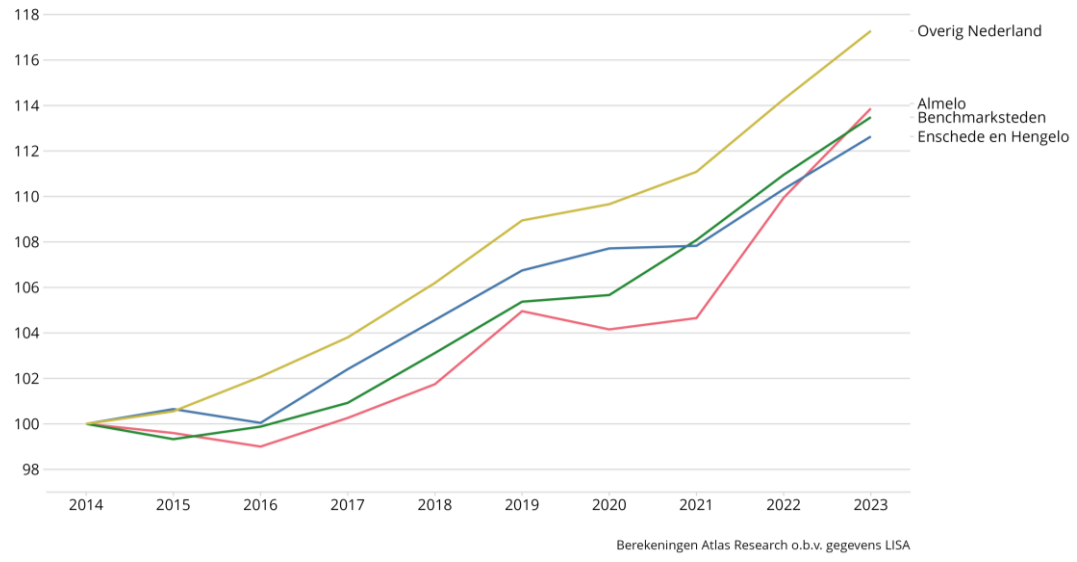

.. vanwege een gunstige sectorstructuur...

Figuren 2.15 en 2.16 werpen meer licht op de dynamiek in de werkgelegenheid. Elke figuur laat zien in welke sectoren Almelo (Figuur 2.15) en Enschede en Hengelo (Figuur 2.16) gespecialiseerd zijn, en in hoeverre het aantal arbeidsplaatsen in die sectoren sterker steeg dan het gemiddelde in Nederland in de periode 2014-2023. Op de horizontale as is de

specialisatie weergegeven als de relatieve grootte in het aantal banen ten opzichte van de relatieve omvang van de landelijke bedrijfstak. Op de verticale as is de groei als het absolute verschil tussen de (relatieve) groei van het aantal banen tussen 2014 en 2023 in een sector en de landelijke ontwikkeling in diezelfde sector weergegeven. De ondergrens om opgenomen te worden is 100 banen per sector. Sectoren met een groei of een afname ten opzichte van het aantal banen van meer dan vijf procent zijn ten behoeve van de leesbaarheid van de figuren op vijf procent gezet. Tussen haakjes is in deze gevallen de daadwerkelijke waarde weergegeven. De grootte van de bol staat voor het aantal arbeidsplaatsen en de kleur correspondeert met de bedrijfstak.

Sectoren in het kwadrant rechtsboven zijn de stuwende sectoren van de lokale economie (in deze sectoren is de regio gespecialiseerd en er is sprake van bovengemiddelde groei van de werkgelegenheid) en sectoren linksboven zijn 'opkomende' sectoren (er is weliswaar sprake van sterke groei, maar de sector is nog niet bovengemiddeld sterk aanwezig in de regio). Sectoren rechtsonder lijken over hun top en zijn potentiële 'probleem'-sectoren (de regio is gespecialiseerd in de sector, maar de werkgelegenheid groeit minder hard dan in de rest van het land).

Almelo is gespecialiseerd in Hightech en de sector groeit bovendien bovengemiddeld hard in Almelo ten opzichte van de groei in de rest van het land – zie Figuur 2.15. Ook in de Machine-industrie (dat deel dat niet onder Hightech valt) is Almelo sterk gespecialiseerd en is de groei bovengemiddeld sterk. Het gaat hier echter wel om een kleinere sector. Veel van de werkgelegenheid in deze sectoren is ontstaan in de postcodes 7601 en 7609, wat overeen komt met het gereedkomen van bedrijventerreinen Bornsestraat en XL 1.

Ook de Bouw en de Groothandel zijn sectoren die voor Almelo in het meest gunstige kwadrant vallen – die van bovengemiddelde groei en specialisatie. De onroerend goed-sector groeit eveneens hard in Almelo, al is de regio hier niet in gespecialiseerd. Tot slot is een aantal sectoren belangrijk voor Almelo doordat het om grote sectoren gaat, ook al is de regio er niet in gespecialiseerd en groeit de sector niet bijzonder hard in de regio, zoals de Detailhandel en reparatie en de Gezondheidszorg.

De figuur laat een sterke specialisatie zien in Almelo in de Hightech en Machine-industrie. Dit is een heel ander beeld dan bijvoorbeeld in Hengelo en Enschede. Deze regio's zijn in meer sectoren in een mindere mate gespecialiseerd, en meerdere sectoren groeien in de regio bovengemiddeld hard – zie Figuur 2.16. Voor deze regio zijn het de Onroerend goed,

Overige zakelijke dienstverlening en de Elektro-industrie (non-hightech) die in het kwadrant van specialisatie en bovengemiddelde groei vallen.

Een risico van een sterke specialisatie is dat de regio gevoeliger wordt voor sectorspecifieke (conjunctuur)schokken.[4] Wanneer het niet goed gaat met de sector waar de regio in is gespecialiseerd, dan zal dit direct merkbaar zijn in de werkgelegenheid en naar verwachting resulteren in een snel oplopende werkloosheid.

Figuur 2.15 Portfoliografiek voor de regio Almelo (specialisatie v.s. absoluut verschil in groei banen in de sector t.o.v. het landelijk gemiddelde)

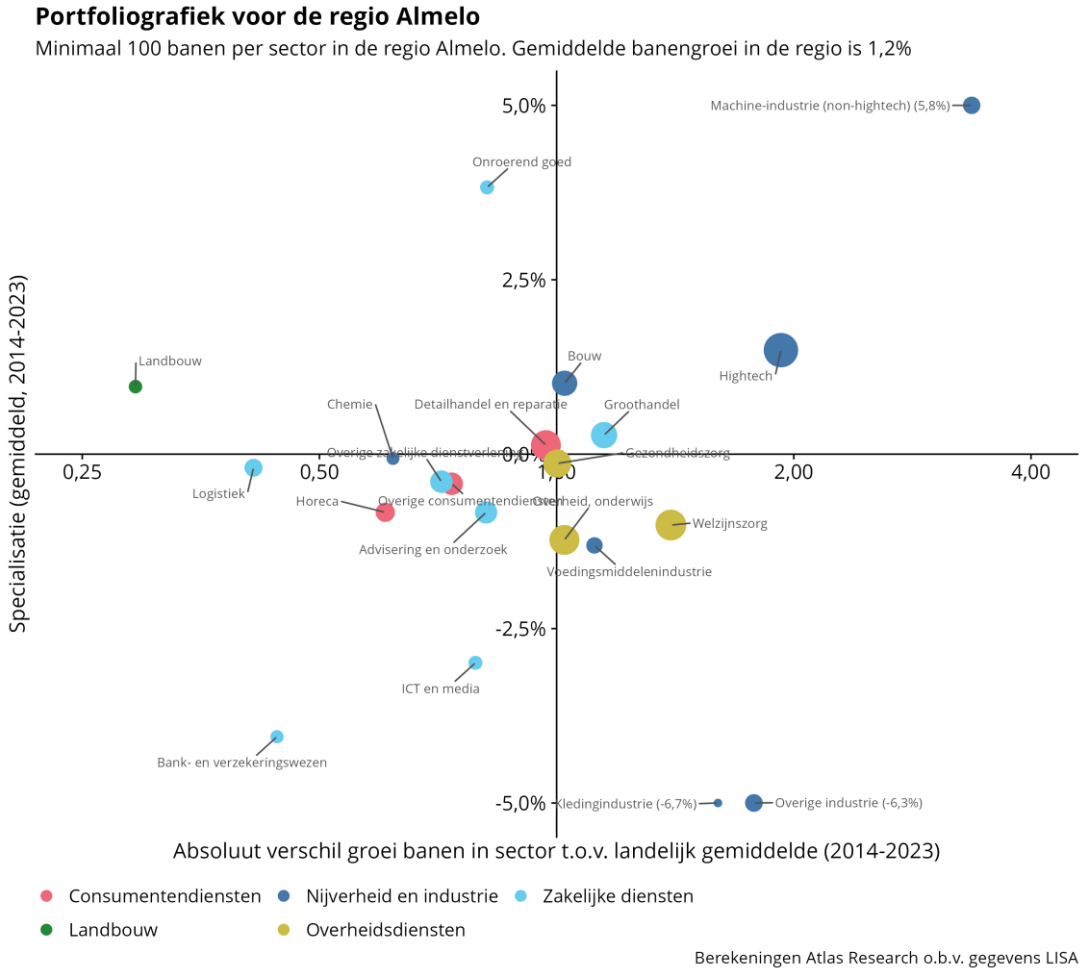

[4] Denk bijvoorbeeld aan het plotseling opleggen van een importtarief op een specifieke productgroep, of het instorten van de vraag naar vakanties en vliegreizen door COVID-19.

Figuur 2.16 Portfoliografiek voor de regio Enschede en Hengelo (specialisatie v.s. absoluut verschil in groei banen in de sector t.o.v. het landelijk gemiddelde)

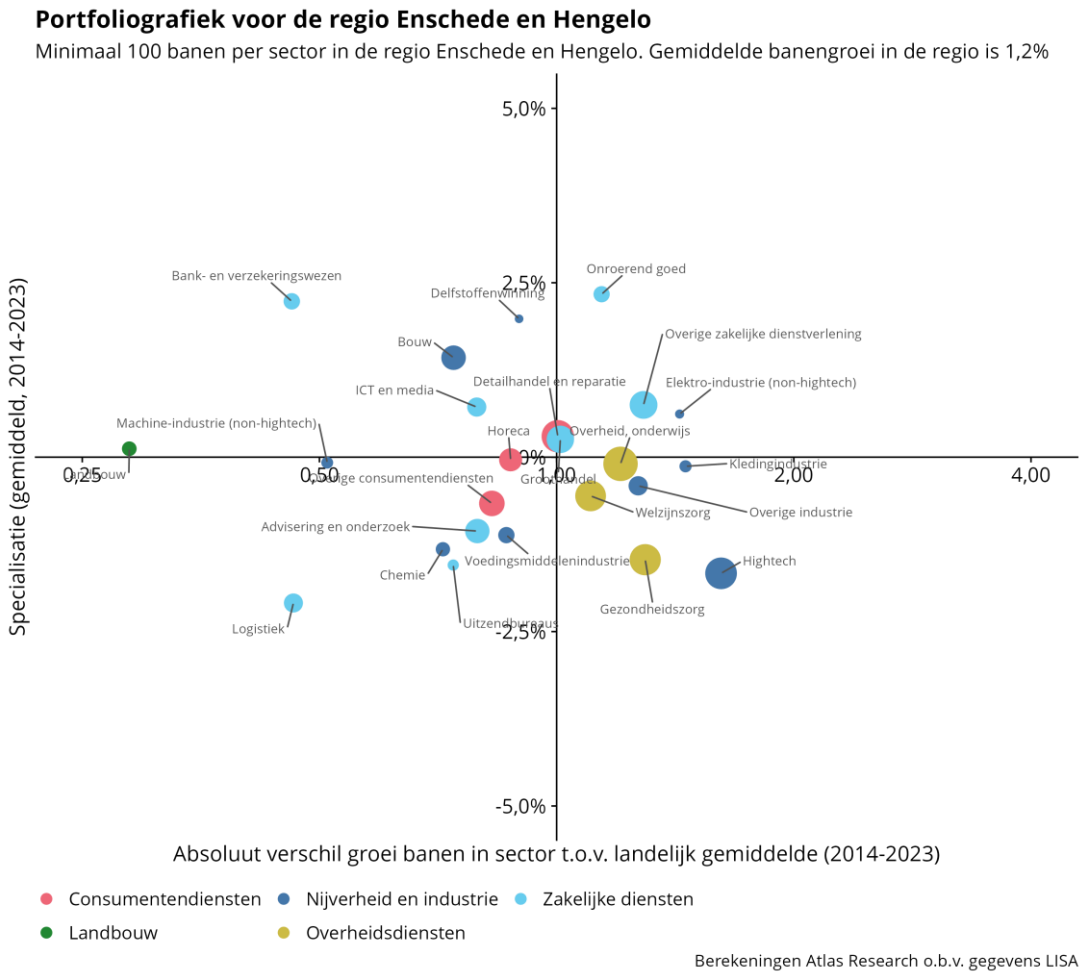

Figuur 2.17 Bijdrage van sectoren aan de werkgelegenheidsgroei in Almelo tussen 2014 en 2023 (in %)

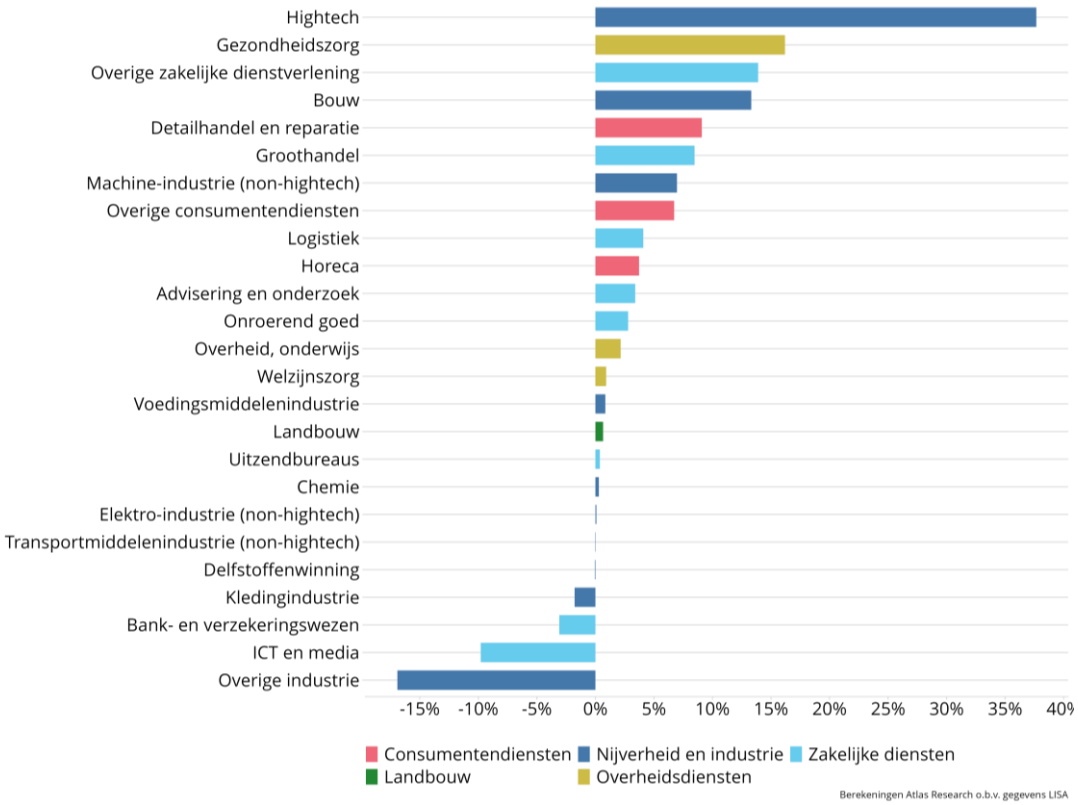

Het zijn in Almelo voornamelijk de sectoren die in Figuur 2.15 zich in het kwadrant rechtsboven bevinden (specialisatie én relatief grote groei) die een grote bijdrage leveren aan de banengroei tussen 2014 en 2023 – zie Figuur 2.17. Met name de grotere sectoren, zoals Hightech, Gezondheidszorg, Bouw en Detailhandel en reparatie, waar de regio in is gespecialiseerd en/of bovengemiddeld in is gegroeid leveren de grootste bijdrage. Opmerkelijk op eerste oogopslag is misschien de Overige zakelijke dienstverlening, waar Almelo niet in is gespecialiseerd, noch hard in is gegroeid. Deze middelgrote sector is echter overal in het land sterk gegroeid, waardoor zelfs een benedengemiddelde lokale groei nog kan resulteren in een flinke groei in het aantal banen.

In figuur 2.17 zijn binnen de Hightech-sector enkele subsectoren uitgelicht met de grootste positieve en negatieve bijdrage aan de werkgelegenheidsgroei binnen de Hightech-sector. De subsectoren *Vervaardiging van overige machines en apparaten voor algemeen gebruik* (31%) en *Reparatie van producten van metaal, machines en apparatuur* (17%) hadden

in de periode tussen 2014 en 2023 de grootste positieve bijdrage aan werkgelegenheidsgroei. Enkel *Vervaardiging van onderdelen en toebehoren voor auto's* had met bijna -6% in deze periode als enige een sterke negatieve bijdrage.

Figuur 2.18 Hightech sub-sectoren met hoge positieve of negatieve bijdrage aan de werkgelegenheidsgroei in Almelo tussen 2014 en 2023 (in %)

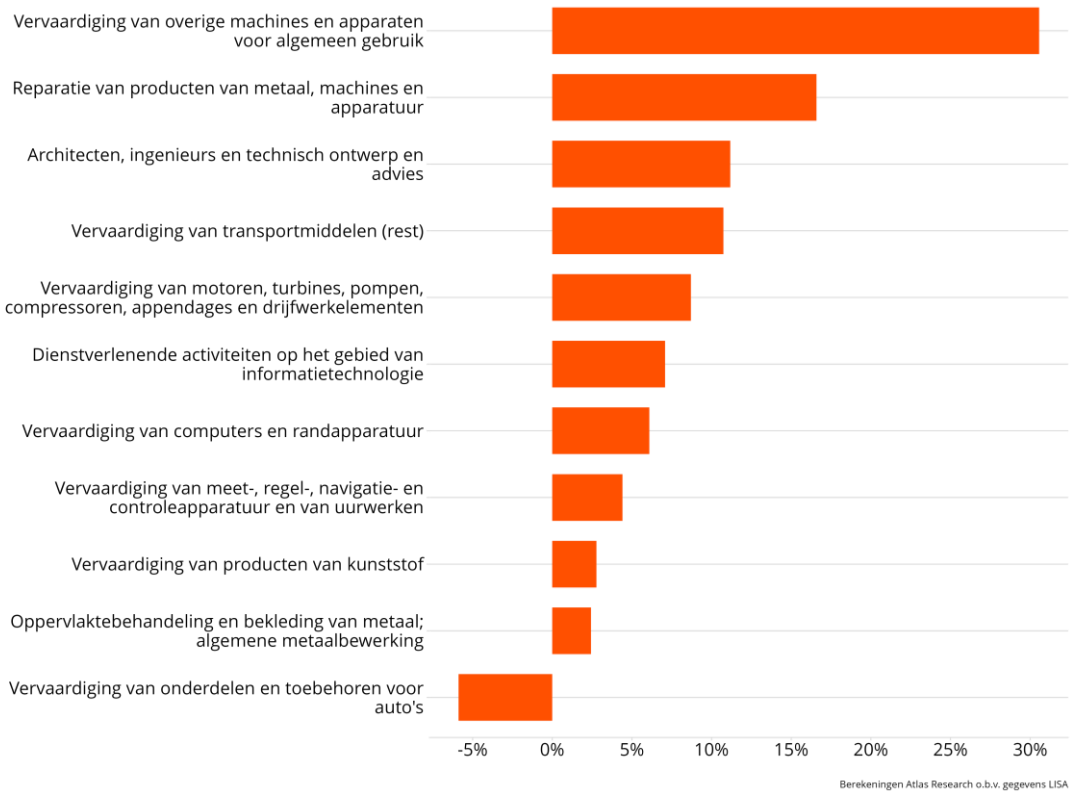

3 Human Capital

In het vorige hoofdstuk stond de arbeidsmarkt en de economische structuur van Almelo centraal, gezien de belangrijke rol hiervan in de aantrekkingskracht van de stad. In dit hoofdstuk richten we ons op de vraag: wie wil Almelo aantrekken (of behouden[5])? Dit is belangrijk voor het beleid dat de stad voert om haar doelen te bereiken.

Als het doel is om meer inwoners naar werk te bewegen, is het belangrijk om te weten wat voor soort banen passen bij deze inwoners. En als er wel banen zijn, maar te weinig geschikte werknemers, is het essentieel om na te denken over hoe je mensen uit de omgeving van Almelo beweegt om deze vacatures te vervullen – al dan niet door zich in de stad te vestigen.

Ook de samenstelling van de bevolking heeft invloed op de leefbaarheid van de stad, een onderwerp dat in het volgende hoofdstuk aan bod komt. Mensen met een groot sociaal netwerk dragen positief bij aan de leefbaarheid in een gebied.[6] Werkenden hebben doorgaans een groter sociaal netwerk dan mensen zonder baan, en mensen met een HBO- of WO-diploma zijn over het algemeen sociaal actiever.[7]

Daarom is het human capital in Almelo – de kennis, vaardigheden en ervaring van haar inwoners – een cruciale factor voor de ontwikkeling van de stad. In dit hoofdstuk zoomen we vooral in op het onderwijs: hoe goed sluit het opleidingsniveau van de bevolking aan bij de werkgelegenheid? En hoe zit het met de factoren die invloed hebben op de kansen op opleiding?

3.1 Aansluiting arbeidsmarkt

Het grootste deel van de Almelose beroepsbevolking heeft MBO-opleidingsniveau…

Uit de Stadsfoto bleek dat in de periode 2004-2013 het aandeel laagopgeleiden in de beroepsbevolking in Almelo groot was ten opzichte van andere steden, maar wel sterker

[5] Het is in de wetenschappelijke literatuur een gangbare opvatting dat het lastig is om mensen te bewegen om te verhuizen. In die zin is het dus waardevoller om na te denken hoe je talent (human capital) kunt behouden. Zie bijvoorbeeld: Fischer & Malmberg (2001). Settled People Don't Move: On Life Course and (Im-)Mobility in Sweden, *International Journal of Population Geography*, vol. 7 (5), pp. 357-371.

[6] Mandemakers et al. (2021) Leefbaarometer 3.0. Instrumentontwikkeling. Amsterdam: Atlas Research & In.Fact.Research

[7] Schnabel, P., Bijl, R., De Hart, J. (2008). Betrekkelijke betrokkenheid. Studies in sociale cohesie. Sociaal en Cultureel Rapport 2008. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

daalde. In deze paragraaf onderzoeken we de ontwikkelingen in het opleidingsniveau van de beroepsbevolking in de periode hierna. Het aandeel mensen in de beroepsbevolking zonder startkwalificatie[8] en het aandeel met een MBO-diploma[9] is in Almelo relatief groot ten opzichte van alle vergelijkingsgroepen, en het aandeel mensen met een HBO- of WO-diploma juist relatief klein – zie Figuur 3.1.

Figuur 3.1 Beroepsbevolking naar opleidingsvorm in Almelo (in %).[10]

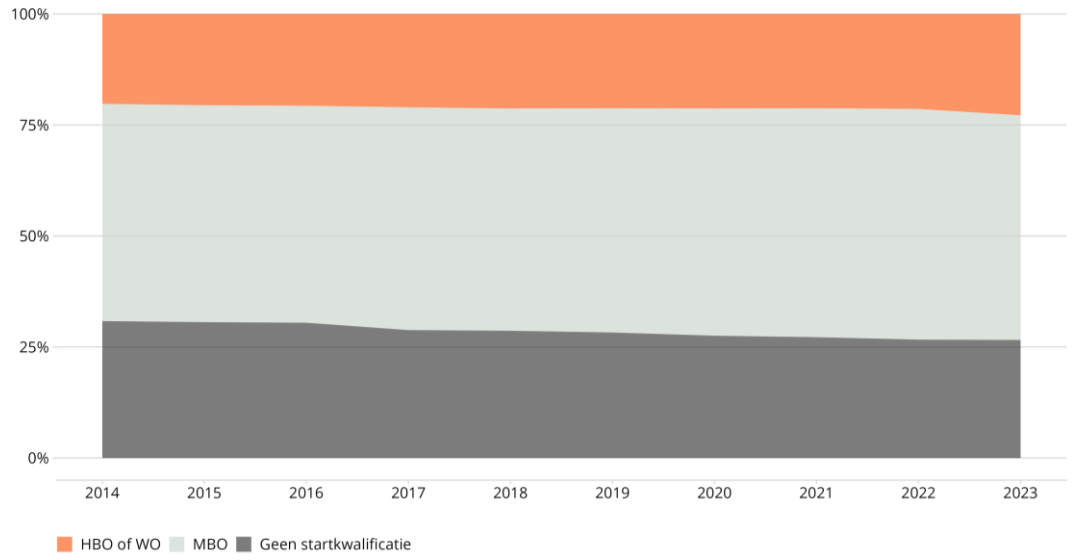

Het aandeel mensen zonder startkwalificatie in de beroepsbevolking is de afgelopen tien jaar gedaald. Deze daling is in lijn met de andere gemeenten in Nederland en zal te maken hebben met de groeiende vraag naar geschoolde werknemers en de invoering van de kwalificatieplicht[11] in 2007. Hiermee worden jongeren tussen 16 en 18 jaar die geen startkwalificatie hebben verplicht om volledig dagonderwijs te volgen.[12] In 2023 is het aandeel

---

[8] Een startkwalificatie houdt in dat iemand een diploma havo, vwo of mbo 2 of hoger heeft.

[9] Onder het aandeel met een MBO-diploma valt iedereen met een MBO-diploma niveau 2 of hoger, of een diploma havo of vwo.

[10] Figuren 3.2, 3.4 en B3 voor de ontwikkeling van de individuele categorieën en de verhouding tot de ontwikkelingen in Enschede en Hengelo, de benchmarksteden en overig Nederland.

[11] Toevoeging aan de Leerplichtwet 1969

[12] Een startkwalificatie is (minimaal) een diploma havo, vwo of mbo (niveau 2 of hoger). De kwalificatieplicht geldt niet voor jongeren die onderwijs hebben gevolgd in het praktijkonderwijs. Als een leerling onderwijs heeft gevolgd in het uitstroomprofiel arbeidsmarktgericht of dagbesteding op het voortgezet speciaal onderwijs (VSO), is deze ook niet meer kwalificatieplichtig. De kwalificatieplichtige jongeren moeten volledig dagonderwijs volgen. Ze mogen niet voltijd werken. Volgt een leerling de beroepsbegeleidende leerweg (BBL) in het mbo? Dan kan hij leren en werken combineren. Zie https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/leerplicht/leerplicht-en-kwalificatie-plicht#:~:text=De%20kwalificatieplicht%20is%20een%20van,geregeld%20in%20de%20Leerplichtwet%201969.

mensen zonder startkwalificatie in Almelo echter nog steeds groot ten opzichte van Enschede en Hengelo, de benchmarksteden en de rest van Nederland – zie Figuur 3.2.

Figuur 3.2 Aandeel mensen zonder startkwalificatie in de beroepsbevolking naar benchmarkregio

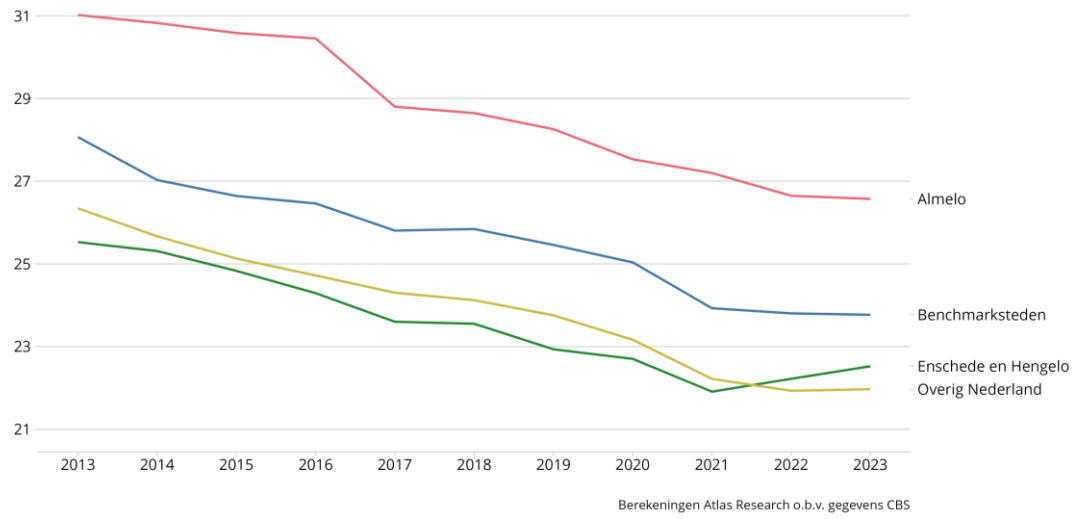

Figuur 3.3 Jongeren zonder startkwalificatie (in %)

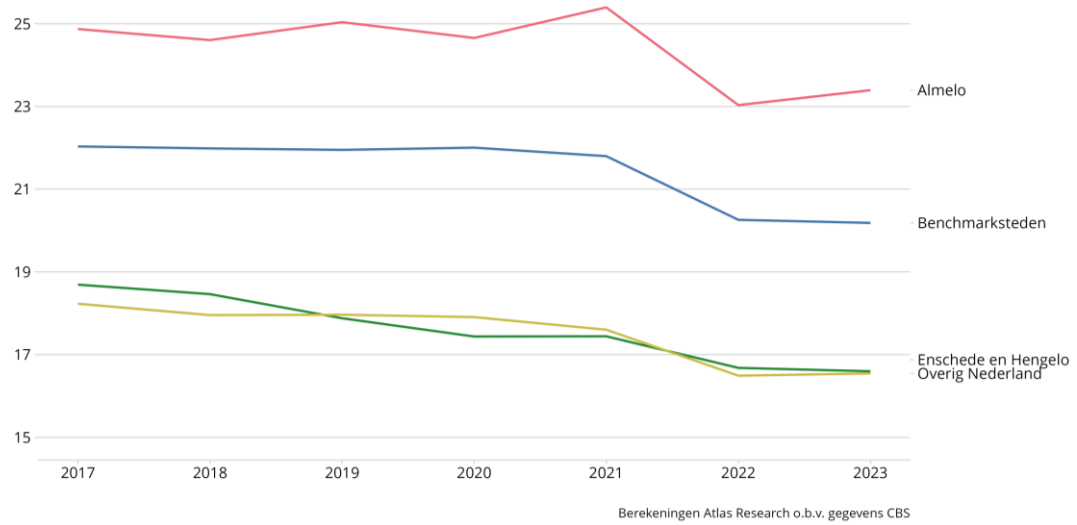

Ook wanneer we specifiek naar jongeren zonder startkwalificatie kijken, zien we dat dit aandeel in Almelo relatief hoog is, maar – in lijn met de rest van het land – langzaam daalt – zie Figuur 3.3. Waar deze daling in de rest van het land na een sterke daling tussen 2021 en 2022 in het jaar erna afvlakt, is in Almelo tussen 2022 en 2023 weer een lichte stijging te zien.

Figuur 3.4 Aandeel mensen met MBO-diploma in de beroepsbevolking naar benchmarkregio (in %)

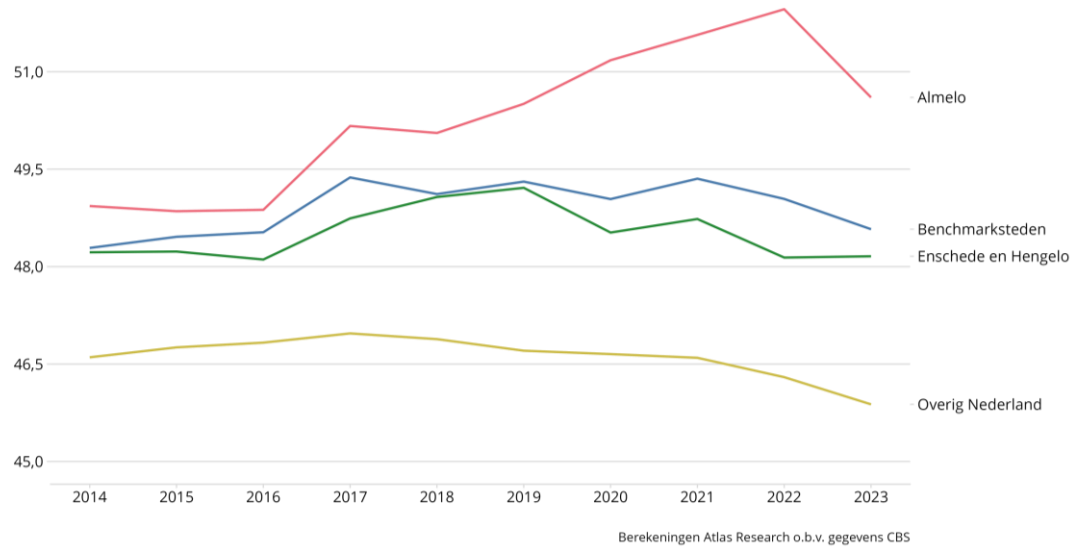

Het aandeel mensen met een MBO-diploma in de beroepsbevolking is in Almelo tussen 2016 en 2022 relatief hard gestegen waar dit in de benchmarkgroepen nagenoeg gelijk is gebleven of licht is gedaald – zie Figuur 3.4. Tussen 2022 en 2023 is dit aandeel in Almelo echter weer sterk gedaald. Deze cijfers zijn gebaseerd op de Enquête Beroepsbevolking, en kan door een kleiner aantal respondenten voor kleinere regio's fluctueren. Het verschil met de overige vergelijkingsgroepen is in de periode 2014-2023 gestegen.

In Almelo is het aandeel van de beroepsbevolking met een HBO- of WO-opleiding juist kleiner dan in de rest van het land. Dit aandeel is in de periode 2014-2023 in lijn met de andere vergelijkingsgroepen gestegen, met een grotere stijging tussen 2022 en 2023 – zie Bijlage 2.

… terwijl het aantal banen met beroepsniveau 3 juist het kleinst is…

Om de participatiegraad zo hoog mogelijk te krijgen, is het goed als het opleidingsniveau van de bevolking aansluit bij het beroepsniveau van de banen. Wanneer in een gemeente veel banen beschikbaar zijn waar een universitair diploma voor nodig is en de beroepsbevolking voornamelijk bestaat uit mensen met een MBO-diploma, dan zullen de mensen die

in de gemeente wonen elders een baan moeten vinden of onder hun niveau moeten werken, terwijl de banen in de gemeente opgevuld moeten worden door mensen van buitenaf. Idealiter sluit dit dus zo goed mogelijk op elkaar aan.

In Almelo heeft het grootste deel van de beroepsbevolking een MBO-diploma, gevolgd door het aandeel zonder startkwalificatie, en het kleinste deel van de beroepsbevolking heeft een HBO- of een WO-diploma. Uit Figuur 3.4 blijkt echter dat het aandeel banen met beroepsniveau 3 – wat het best aansluit bij een MBO-diploma en enkele jaren werkervaring of een HBO-bachelor – juist het kleinst is in Almelo in 2022. Het aandeel banen met beroepsniveau 1 en 2 is het grootst, gevolgd door het aandeel met beroepsniveau 4.[13]

Door, onder andere, technologische ontwikkelingen verandert de werkgelegenheid van samenstelling als het gaat om het gevraagde beroepsniveau. Zo is er meer vraag naar creatieve mensen, die technologische innovaties bedenken, en mensen die uitvoerend net deze innovaties aan de slag kunnen, terwijl banen van het beroepsniveau hier tussenin verdwijnen. Uit Figuur 3.4 blijkt dat ook landelijk het aandeel banen met beroepsniveau 3 veruit het kleinst is. Waar landelijk gezien het aandeel banen met beroepsniveau 1 en 2 de afgelopen tien jaar is gedaald, is dit voor Almelo niet het geval, of lijkt de daling in ieder geval een aantal jaar later te zijn ingezet – zie Figuur 3.5. Waar in de rest van het land het aandeel banen met beroepsniveau 4 is gegroeid, is in Almelo over de periode van tien jaar dit aandeel vrijwel gelijk gebleven – zie Figuur 3.6. Na een relatieve afname in 2015-2016 kwam het aandeel banen met beroepsniveau 4 terug op ongeveer 29%. Zulke fluctuaties kunnen mede ontstaan doordat de cijfers voor kleine regio's zijn gebaseerd op een kleiner aantal respondenten.

[13] We houden de beroepsniveaus aan zoals het CBS dit ook doet, volgens de ISCO 2008 indeling. Hierbij vallen onder beroepsniveau 1 'eenvoudige routinematige taken' waarvoor 'elementair of lager onderwijsniveau' vereist is. Onder beroepsniveau 2 vallen 'weinig tot middelmatig complexe taken' waarvoor 'lager of middelbaar onderwijsniveau' vereist is. Onder beroepsniveau 3 vallen 'complexe taken' waarvoor 'middelbaar of hoger onderwijsniveau' vereist is. Onder beroepsniveau 4 vallen 'zeer complexe gespecialiseerde taken' waarvoor 'hoger of wetenschappelijk onderwijsniveau' vereist is. Voor voorbeelden van beroepen en een uitgebreidere omschrijving zie https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/85276NED/table?searchKeywords=keyword:beroepsniveau

Figuur 3.4 Verdeling banen naar beroepsniveau naar benchmarkregio (in % van aantal banen in 2022)

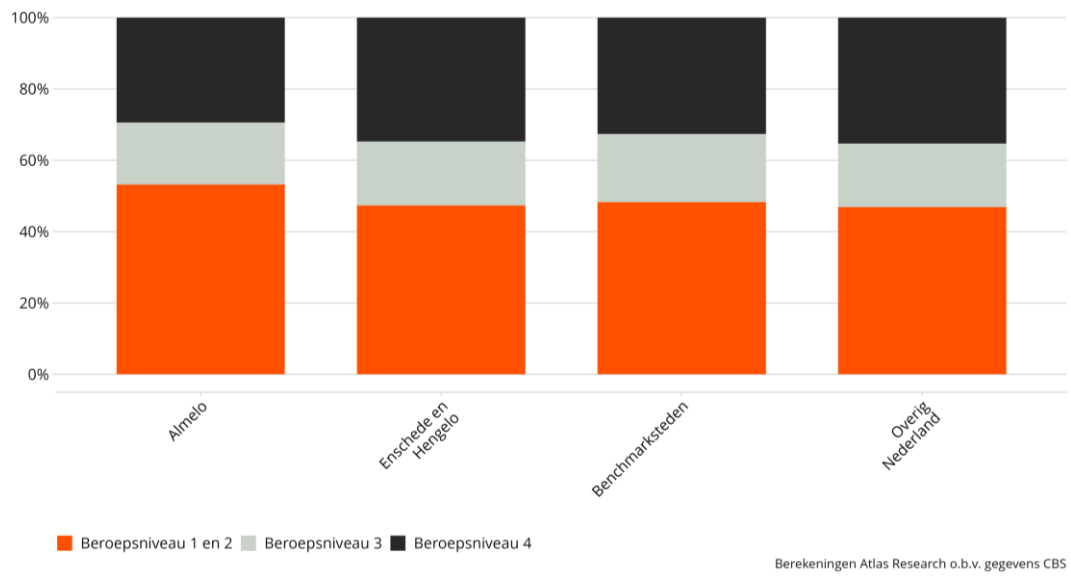

Figuur 3.5 Aandeel banen met beroepsniveau 1 en 2 naar benchmarkregio (in %)

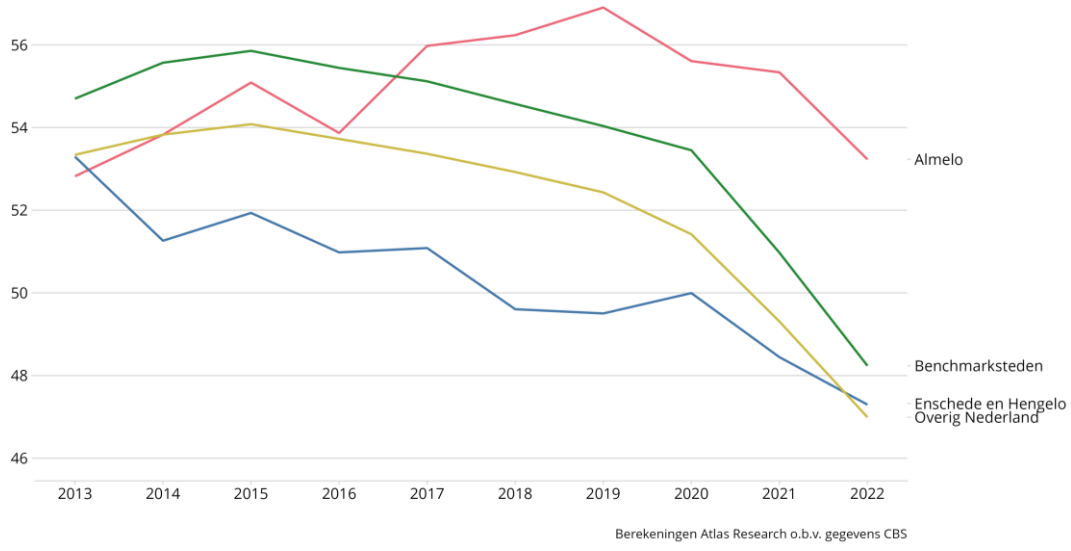

Figuur 3.6 Aandeel banen met beroepsniveau 4 naar benchmarkregio (in %)

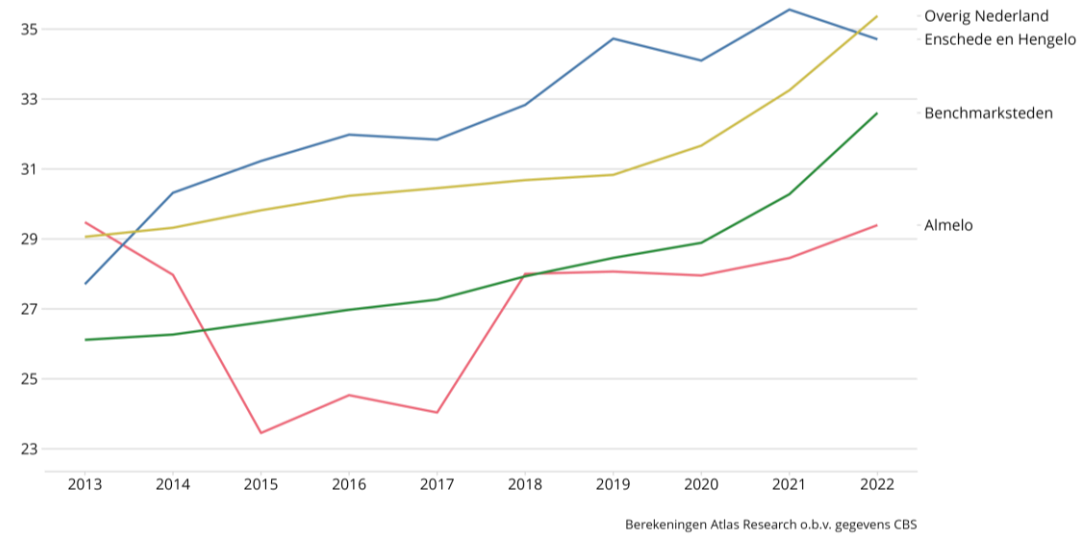

… en voor de overige banen werknemers van buiten de regio komen…

Voor de grootste groep mensen in de beroepsbevolking van Almelo – de mensen met een MBO-diploma – is het kleinste aandeel banen van het meest bijpassende beroepsniveau – niveau 3 – beschikbaar. Daarbij moet worden aangetekend dat deze aansluiting nooit 1-op-1 zal zijn. Voor jonge mensen met een mbo-diploma zal vaak een baan met een beroepsniveau 1 of 2 (eenvoudige tot middelmatig complexe taken) gezien hun geringe ervaring nog prima passen. Ook voor niveau 2 van het MBO zal een baan met beroepsniveau 2 beter passen. Voor de banen met beroepsniveau 1 of 2 (ruim de helft van de banen in 2022) en beroepsniveau 4 (bijna dertig procent in 2022) zijn juist relatief weinig potentiële werknemers beschikbaar in de regio: ruim 26 procent heeft geen startkwalificatie en 23 procent een HBO- of WO-diploma.

Dat er een mogelijke mismatch is wordt bevestigd in de pendelcijfers. Uit Figuur 3.7 blijkt dat de inkomende pendel in Almelo in 2023 inderdaad groot is. Meer dan zestig procent van de banen in Almelo wordt vervuld door mensen die buiten de gemeente wonen. Dit is een beduidend groter aandeel dan in de rest van het land. Deze mensen wonen vaak in Hengelo en Enschede, Tubbergen, Twenterand en Wierden. Vooral voor deze laatste drie gemeenten is Almelo een belangrijke werkgever: meer dan twintig procent van de werknemers uit deze gemeenten werkt in Almelo. Voor de uitgaande pendel gaat dit niet op.

Figuur 3.7 Inkomende en uitgaande pendelstromen in 2023

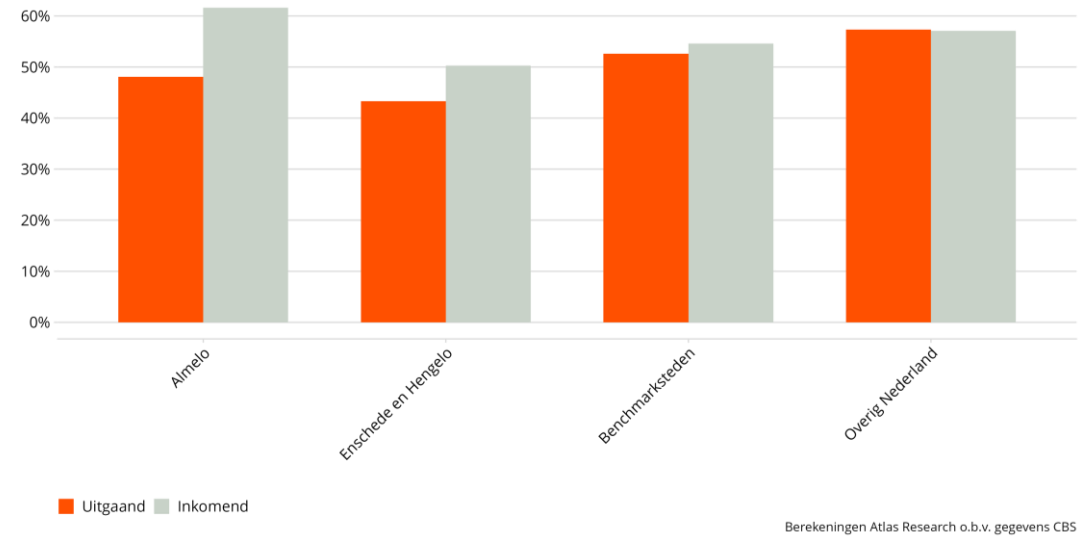

… of overgekwalificeerde mensen op werken

Het mogelijke tekort aan personeel voor banen met beroepsniveau 1 of 2 en het mogelijke overschot aan personeel voor banen met beroepsniveau 3 kan ervoor zorgen dat in Almelo men vaker overgekwalificeerd is voor hun baan. Wanneer iemand in de eigen regio niet een baan op gepast beroepsniveau kan vinden, kan deze persoon óf buiten de regio hiernaar zoeken, óf binnen de regio op een lager beroepsniveau werken als daar wel werk te vinden is. Uit Figuur 3.8 (volgende pagina) blijkt dat in (de omgeving van) Almelo het aantal banen met beroepsniveau 1 of 2 dat vervuld wordt door mensen met een MBO-, HBO- of WO-diploma in verhouding tot de beroepsbevolking zonder startkwalificatie relatief groot is. Oftewel: in Almelo zijn naar verwachting relatief veel mensen overgekwalificeerd voor hun baan. Wanneer meer banen met beroepsniveau 3 beschikbaar zouden zijn, zou deze verhouding mogelijk veranderen en minder mensen overgekwalificeerd zijn voor hun baan.

Figuur 3.8 Aantal banen met beroepsniveau 1 of 2 vervuld door mensen met MBO-, HBO-, of WO-diploma t.o.v. de beroepsbevolking zonder startkwalificatie

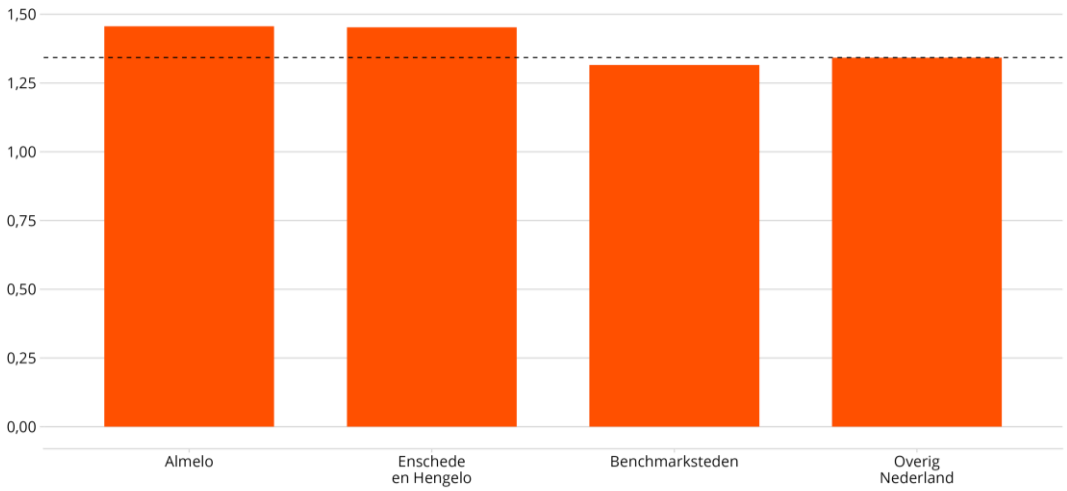

Berekeningen Atlas Research o.b.v. gegevens CBS

3.2 Opleidingskansen

Niet ieder kind heeft dezelfde kansen in het onderwijs...

Het opleidingsniveau van mensen hangt af van verschillende factoren. Steeds duidelijker wordt dat naast biologische kenmerken ook omgevingskenmerken hierin een rol spelen en dat de omstandigheden waarin kinderen opgroeien samenhangen met kansenongelijkheid in het onderwijs. Zo zijn het onderwijsniveau van de ouders/verzorgers, de financiële situatie en stabiliteit van het huishouden, herkomst, steun van ouders en broers en zussen, de buurt waarin kinderen opgroeien en de kwaliteit van de school belangrijke factoren gebleken voor kansenongelijkheid.[14]

Eerder in het hoofdstuk hebben we gezien dat de beroepsbevolking van Almelo een relatief laag opleidingsniveau heeft. Dit zal op basis van de studie van het CBS mee kunnen spelen in de opleidingskansen voor de Almelose kinderen, die mogelijk een lagere kans op een hogere opleiding hebben. De kwaliteit van de school, de steun van ouders en broers en zussen en de stabiliteit van het huishouden zijn kenmerken waar we geen gegevens van beschikbaar hebben om op te kunnen nemen in dit onderzoek. De vorige paragraaf ging in op het onderwijsniveau van de beroepsbevolking, wat een indicatie is voor het opleidingsniveau

[14] Fernandez Beiro, L. Kromhout, J. (2024) Hoe kan de Landelijke Jeugdmonitor bijdragen aan het monitoren van kansenongelijkheid? Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

van ouders. Zo bleek dat de Almelose beroepsbevolking relatief veel mensen met maximaal een MBO-diploma bevat en relatief weinig mensen met een HBO- of WO-diploma. In deze paragraaf gaan we in op de financiële situatie van de inwoners van Almelo.

… Almelo heeft steeds minder huishoudens met laag inkomen en vermogen…

De mensen met de ongunstigste kansen in het onderwijs komen over het algemeen uit gezinnen waar het inkomen het laagst is, het vermogen het kleinst, en waar het inkomen voor grotere delen afhankelijk is van uitkeringen.

In Almelo is het aandeel huishoudens met een laag inkomen relatief groot ten opzichte van de benchmarksteden en de rest van Nederland, en vergelijkbaar met Enschede en Hengelo – zie Figuur 3.9. In de afgelopen tien jaar is het verschil tussen deze drie steden en de rest van Nederland echter een stuk kleiner geworden. Waar in 2013 het verschil tussen Almelo en de rest van Nederland nog zo'n 3,5 procentpunt was, is dit in 2022 nog ruim een procentpunt.

In het aandeel huishoudens met een negatief vermogen is een vergelijkbare trend voor Almelo te zien – zie Figuur 3.10. In 2013 was het verschil tussen Almelo (en Enschede en Hengelo) met de rest van Nederland nog 8 procentpunt, in 2022 is dit minder dan 2 procentpunt. Hier is de daling voor Almelo ook sterker geweest dan voor Enschede en Hengelo. Almelo heeft in 2022 echter nog steeds een bovengemiddeld aandeel huishoudens met een vermogen tot 100 ton (en een beneden gemiddeld aandeel huishoudens met een hoger vermogen) – zie Figuur 3.11. Dit beeld is vergelijkbaar met Enschede en Hengelo en de benchmarksteden.

Figuur 3.9 Aandeel huishoudens met een laag inkomen naar benchmarkregio (in %)[15]

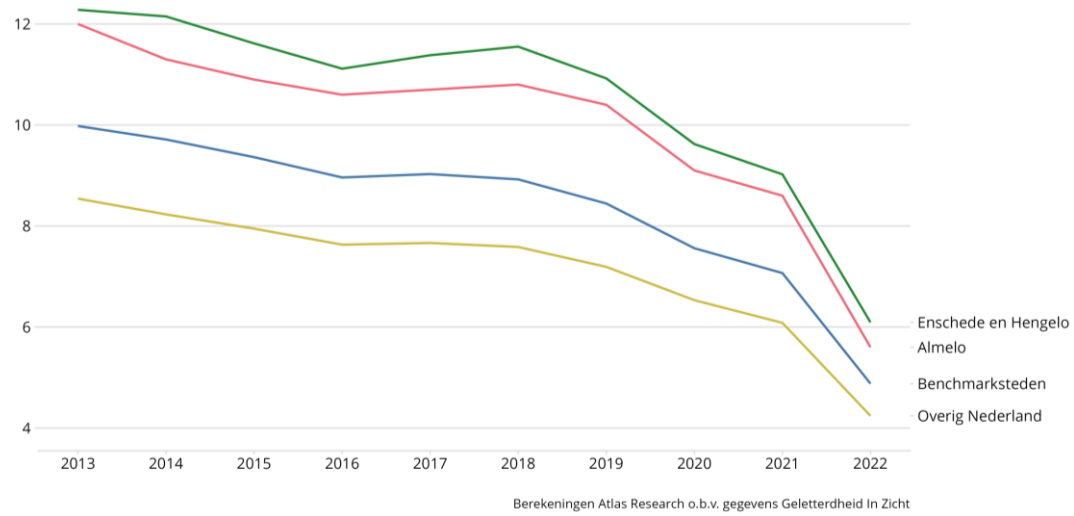

Figuur 3.10 Aandeel huishoudens met een negatief vermogen naar benchmarkregio (in %)

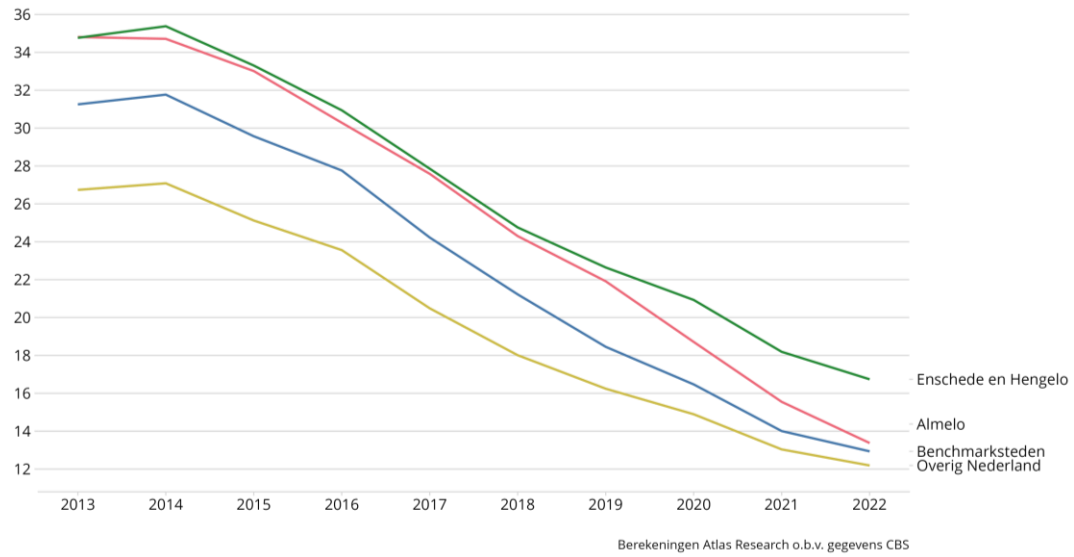

[15] Deze figuur is gebaseerd op de lage-inkomensgrens waarmee het CBS werkt, geënt op de bijstandsuitkering van een alleenstaande (voor volledige omschrijving zie: https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/86006NED/table?ts=1734536839631). Inmiddels hebben het CBS, SCP en Nibud voor het meten van armoede een nieuwe methode ontwikkeld, waarbij niet alleen inkomen, maar ook spaargeld of ander meteen inzetbaar bezit meetelt in het bepalen van armoede. In deze methode wordt zoveel mogelijk uitgegaan van de werkelijke uitgaven aan wonen, energie en zorg, omdat dit de grootste vaste lasten voor de meeste huishoudens zijn. Zie https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2024/42/nieuwe-armoedemeting-540-duizend-mensen-arm-in-2023 voor een uitgebreide uitleg over deze nieuwe methode.

Figuur 3.11 Vermogen van huishoudens naar vermogensklasse (in %)

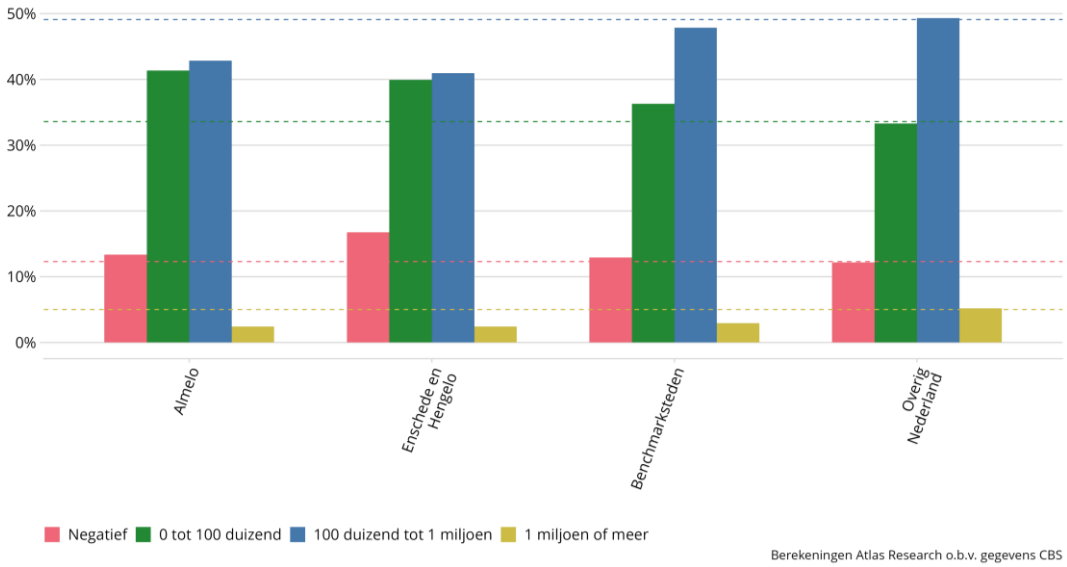

… maar nog altijd een groot aandeel mensen met financiële zorgen …

Deze dalende trend zet zich echter niet voort in het aandeel van de bevolking met problematische schulden – zie figuur 3.12. In alle vier de benchmarks is dit aandeel over de periode van 10 jaar bijna volledig gelijk gebleven. Met bijna 12% ligt dit aandeel in Almelo twee procentpunt hoger dan in Enschede en Hengelo en de benchmarksteden, en bijna vijf procentpunt hoger dan in de rest van Nederland.

Almelo heeft bovendien een relatief groot aandeel uitkeringsontvangers ten opzichte van de rest van het land – zie Figuur 3.13. Hierin is een kleine daling te zien de afgelopen tien jaar, in lijn met de rest van het land. Hoewel Almelo voor nagenoeg alle soorten uitkeringen een relatief groot aandeel uitkeringsontvangers heeft ten opzichte van de rest van Nederland, zijn de verschillen voornamelijk groot in het aandeel dat een bijstands(gerelateerde)- of arbeidsongeschiktheidsuitkering ontvangt – zie Figuur 3.14 en 3.15. Het aandeel dat AOW ontvangt of een werkloosheidsuitkering ligt dichter bij dat in de vergelijkingsgroepen.

Figuur 3.12 Aandeel inwoners met problematische schulden naar benchmarkregio (in % van de bevolking)

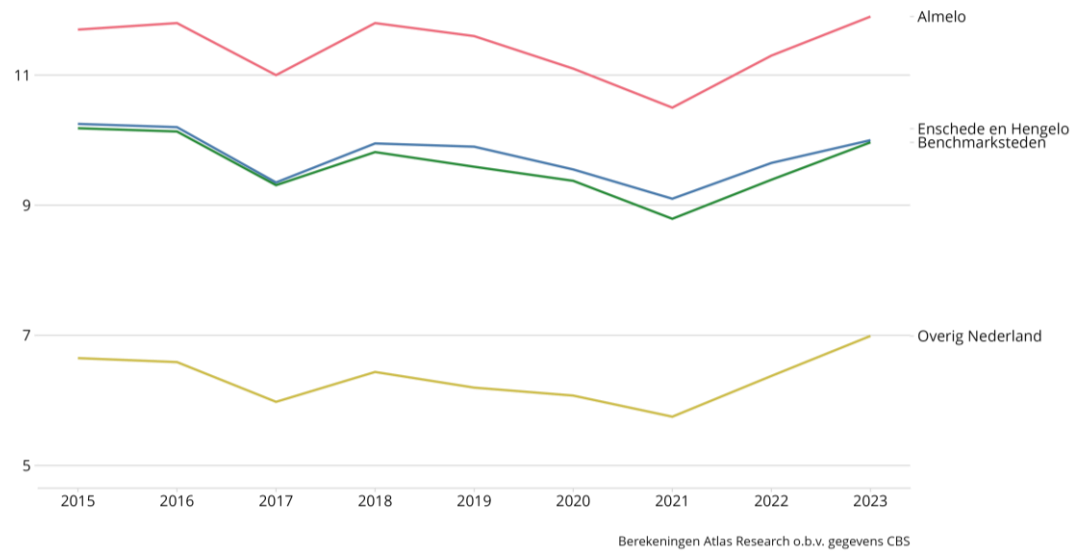

Figuur 3.13 Aandeel uitkeringsontvangers naar benchmarkregio (in % van de bevolking)

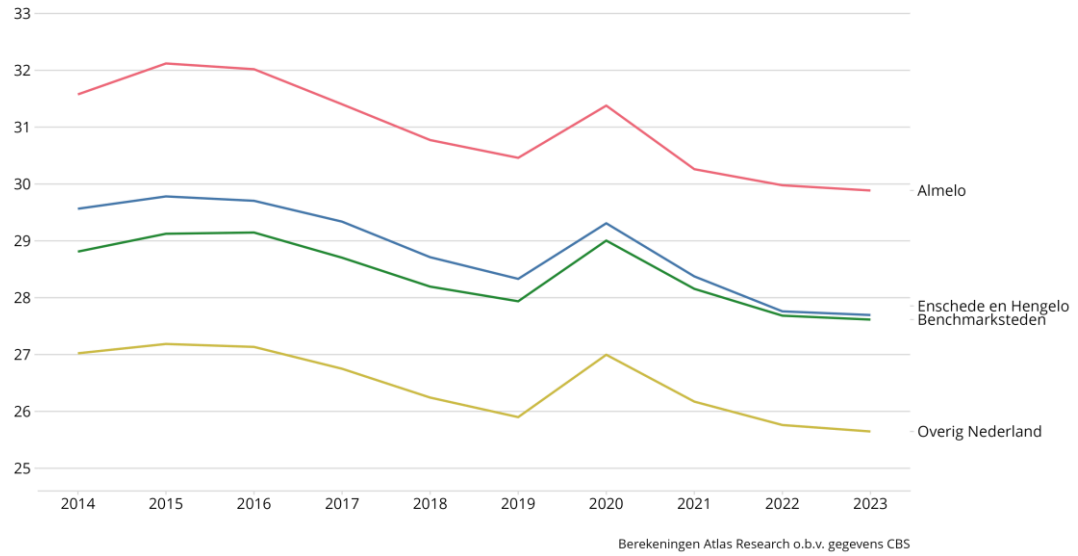

Figuur 3.14 Aandeel arbeidsongeschiktheidsuitkeringsontvangers (in % van de bevolking)

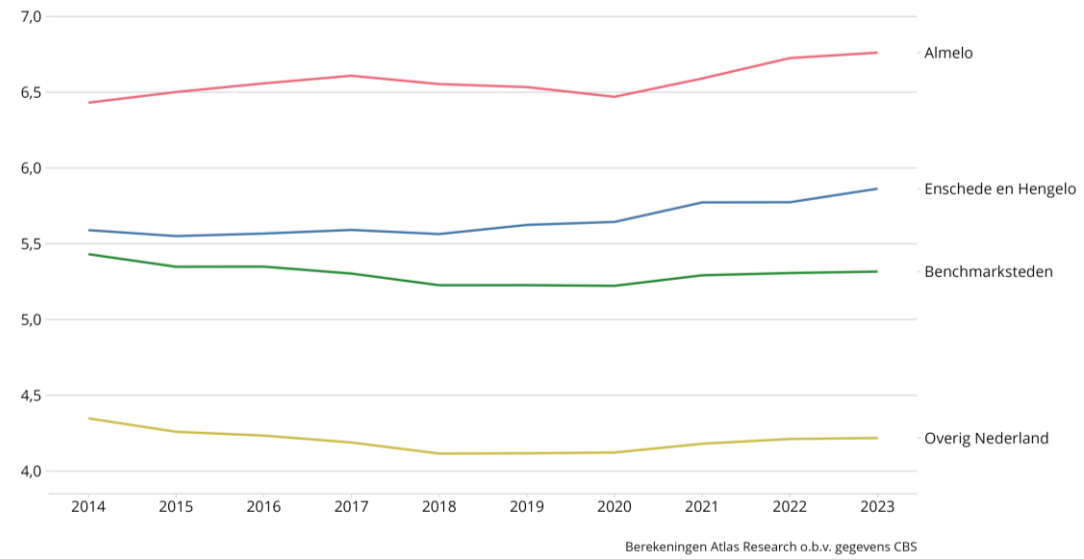

Figuur 3.15 Aandeel bijstand(gerelateerde) uitkeringsontvangers tot AOW naar benchmarkregio (in % van de bevolking)

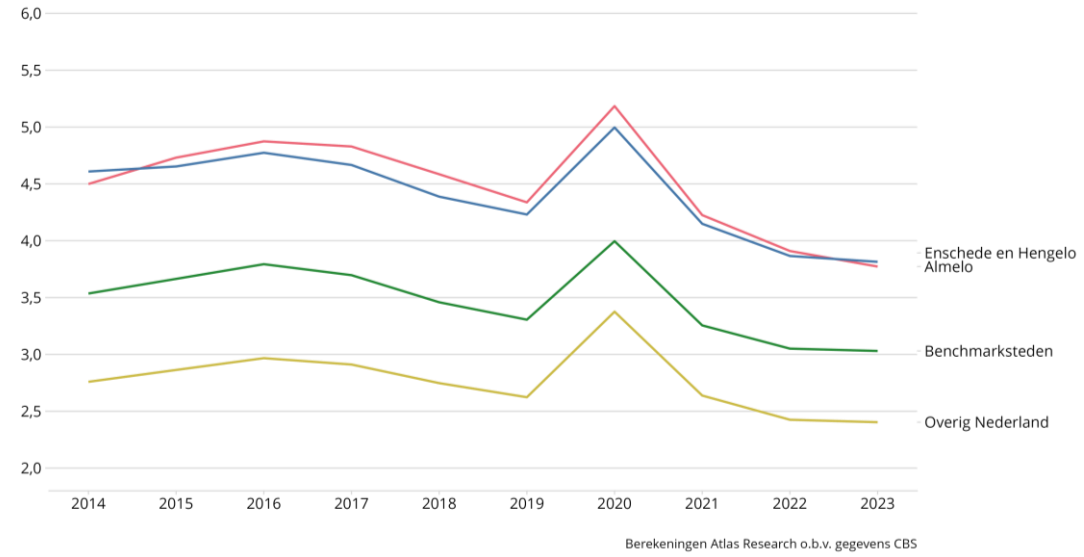

… en de kansen op opleiding mogelijk klein.

Op basis van de financiële situatie van huishoudens in Almelo zou verwacht kunnen worden dat de kansen op opleiding in Almelo relatief klein zijn. Vergeleken met de rest van Nederland heeft in Almelo een relatief groot aandeel huishoudens een laag inkomen en/of een negatief vermogen en een relatief groot deel van de bevolking ontvangt een uitkering.

Hierin is echter wel verbetering te zien in de afgelopen tien jaar. Het aandeel huishoudens met een laag inkomen en/of negatief vermogen krimpt in Almelo harder dan in de overige Nederlandse gemeenten, waardoor de verschillen kleiner zijn geworden.

Dat in Almelo de uitgangssituatie ongunstig is voor de kansen op opleiding, kan meespelen in het feit dat een relatief groot aandeel van de Almelose bevolking geen startkwalificatie heeft. Een eventuele verbetering in deze situatie zou zich op de langere termijn kunnen uiten in een krimp van het aandeel van de bevolking zonder startkwalificatie: de kinderen die nu opgroeien in een huishouden met niet-optimale omstandigheden komen immers pas over een aantal jaar in de beroepsbevolking terecht.

4 Woonaantrekkelijkheid en leefbaarheid

Naast de economische kansen is de woonomgeving het tweede grote component in de aantrekkingskracht van de stad. Welke voorzieningen de stad biedt, hoe de woningvoorraad eruit ziet, hoe mooi de woonomgeving is in hoeveelheid natuur en historie en hoe veilig het er is, zijn allemaal factoren die meespelen in de aantrekkingskracht op huishoudens. En daarmee in de bevolkingsontwikkeling, de economische kansen die de stad biedt en de mate waarin de bevolking hiervan gebruik weet te maken.

In dit hoofdstuk staan we daarom stil bij de woonaantrekkelijkheid en de leefbaarheid van Almelo. De woonaantrekkelijkheid bekijken we aan de hand van de woonaantrekkelijkheidsindex in relatie tot de vergelijkingsgroepen. Vervolgens zoomen we aan de hand van de Leefbaarometer in op de verschillen in leefbaarheid binnen gemeente Almelo.

4.1 Woonaantrekkelijkheid

Atlas Research meet jaarlijks de woonaantrekkelijkheid in gemeenten aan de hand van een zelf ontwikkelde woonaantrekkelijkheidsindex.[16] De woonaantrekkelijkheidsindex laat zien hoe aantrekkelijk een gemeente gevonden wordt om in te wonen en is gemeten aan de hand van achttien indicatoren die zijn gecombineerd in zeven 'dimensies'; bereikbaarheid (van banen vanuit de gemeente), voorzieningenniveau, veiligheid, historisch karakter, woonomgeving, groen en blauw en (de bereikbaarheid van en variatie in) universitaire opleidingen. De selectie van de factoren die deel uitmaken van de woonaantrekkelijkheidsindex en de bijbehorende wegingsfactoren zijn de uitkomst van een econometrische analyse en zijn dus niet op basis van een enquête en de subjectieve beleving van mensen, maar op basis van het feitelijke (woon)gedrag.

De bereikbaarheid van banen van een gemeente weegt veruit het zwaarst in de aantrekkingskracht van een woonlocatie. Vanuit gemeenten in de Randstad zijn ondanks files meer banen te bereiken dan vanuit gemeenten in de grensregio's. Dat komt mede omdat er hoge grensbarrières zijn, waardoor banen over de grens niet meetellen in de woonbeslissing van mensen en dus ook niet in de woonaantrekkelijkheidsindex. Om deze reden staan

[16] Zie voor een beschrijving van de methode achter de woonaantrekkelijkheidsindex: Middeldorp, M., van den Berg, N., Veldkamp, J. & van Wanrooij, L. (2023). *Atlas voor gemeenten 2023. Thema Groen & blauw.* Nijmegen: R&Z Boeken.

veel gemeenten in de Randstad hoog op de ranglijst van de woonaantrekkelijkheidsindex en gemeenten in de grensregio's laag.

Almelo is weinig aantrekkelijk voor verhuizende huishoudens...

Almelo scoort ten opzichte van alle benchmarkgroepen relatief laag op de woonaantrekkelijkheidsindex, oftewel; Almelo heeft een relatief lage aantrekkingskracht op verhuizende huishoudens – zie Figuur 4.1. Wel is deze aantrekkingskracht de afgelopen tien jaar gestegen, net als in de rest van het land overigens. De relatief lage score op de woonaantrekkelijkheidsindex van Almelo is terug te zien in vrijwel alle onderliggende dimensies. In de Atlas voor gemeenten 2024 staat Almelo van de G50 (de vijftig grootste gemeenten opgenomen in de Atlas) op plek 46 op de woonaantrekkelijkheidsindex en is op de onderliggende scores de beste plek op de dimensie veiligheid, nummer twintig – zie Tabel 4.1.

Figuur 4.1 Woonaantrekkelijkheidsindex naar benchmarkregio (score)

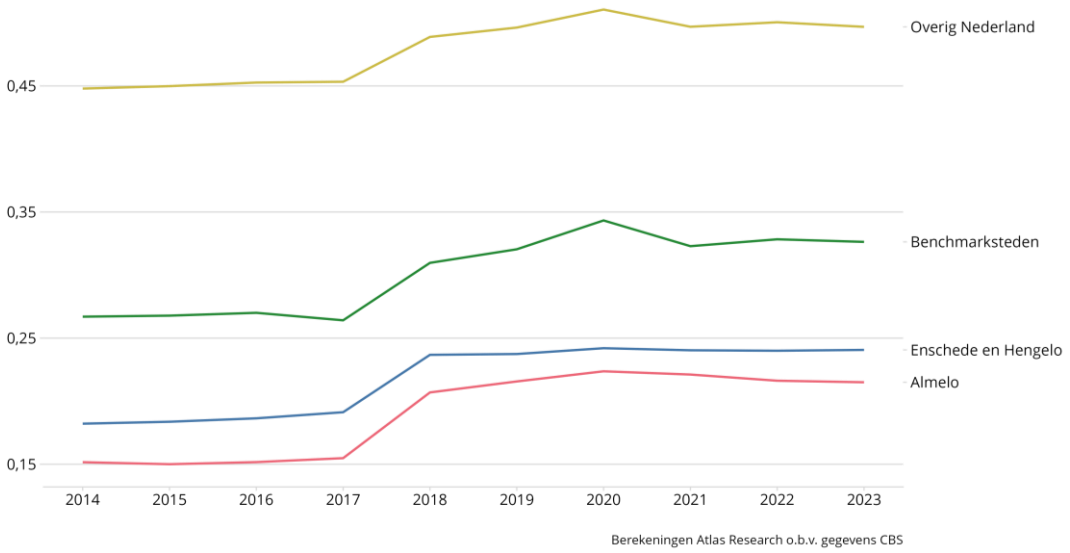

Tabel 4.1 Rang Almelo in G50 op dimensies woonaantrekkelijkheidsindex in Atlas voor gemeenten 2024

Dimensie	Rangorde
Bereikbaarheid	42
Voorzieningen	46
Veiligheid	20
Onderwijs	35
Natuur	30
Historie	34
Woonomgeving	22
Woonaantrekkelijkheidsindex	**46**

… op gebied van veiligheid staat Almelo mogelijk op een kantelpunt…

Veiligheid is de dimensie van de woonaantrekkelijkheidsindex waar Almelo het best op scoort. En op deze dimensie zijn alle Nederlandse gemeenten, en dus ook Almelo, over de afgelopen tien jaar vooruit gegaan. De Covid-periode heeft hier wel een negatieve rol in gespeeld. Zo zien we tussen 2019 en 2022 een sterke stijging in het aantal overlastmeldingen in alle benchmarkgroepen – zie Figuur 4.2.

Ook de ervaren onveiligheid is sinds de coronapandemie gestegen – zie Figuur 4.3. Het betreft een indicator gebaseerd op vijf vragen uit de Veiligheidsmonitor met betrekking tot de ervaren onveiligheid in een buurt (bijvoorbeeld "Komt het wel eens voor dat u in uw eigen buurt omloopt of omrijdt om onveilige plekken te vermijden"). Van elk van deze vragen wordt per (combinatie van) PC4-gebieden het aandeel bepaald dat deze bevestigend beantwoordt en gewogen samengenomen in de indicator 'ervaren onveiligheid'.[17] De Veiligheidsmonitor is tweejaarlijkse enquête.

Almelo lijkt uit deze tijdelijke dalingen – of stijgingen in geval van overlastmeldingen – minder goed te herstellen dan de rest van het land. Het aantal overlastmeldingen neemt na 2022 in Almelo minder snel weer af, en het niveau van de ervaren onveiligheid ligt na 2022 beduidend lager dan het was voor 2017, waar dit bij de andere vergelijkingsgroepen weer nagenoeg op hetzelfde niveau ligt of licht is gedaald (zoals bij de Benchmarksteden).

[17] Voor de volledige methode, zie: Mandemakers et al (2021) Leefbaarometer 3.0. Instrumentontwikkeling. Amsterdam: Atlas Research & In.Fact.Research.

Figuur 4.2 Aantal overlastmeldingen per 1000 inwoners naar benchmarkregio

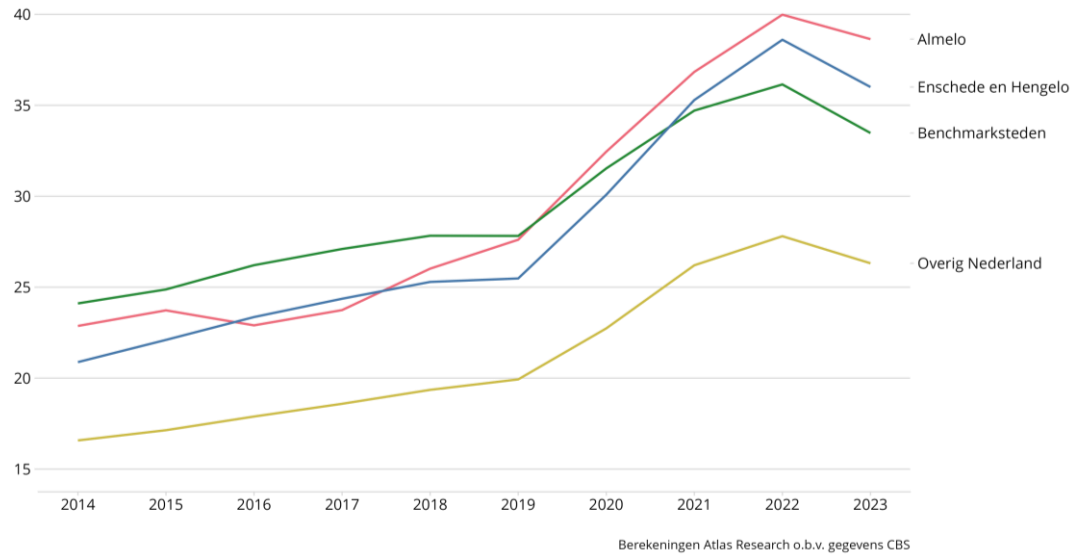

Figuur 4.3 Ervaren onveiligheid naar benchmarkregio

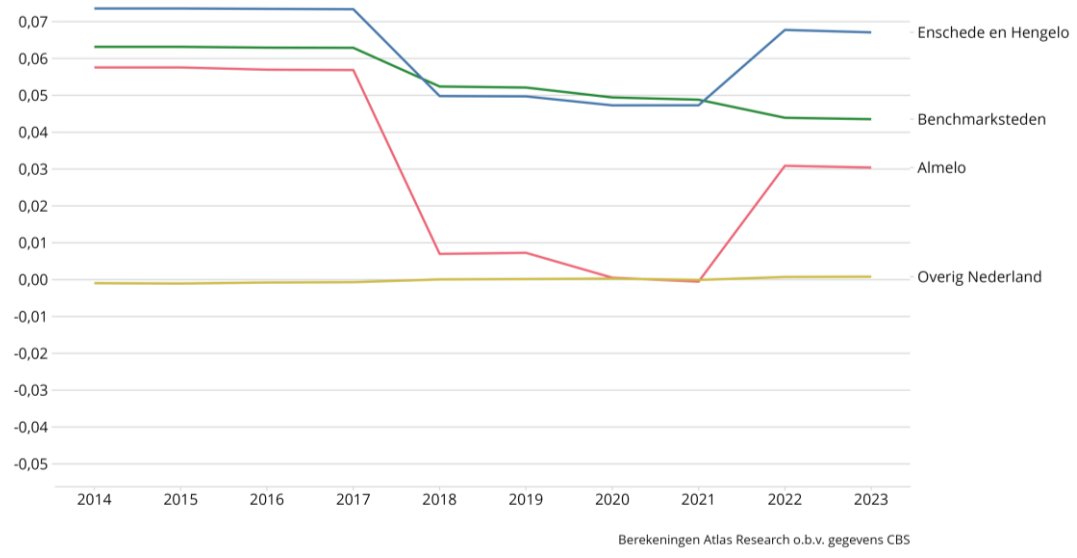

Ook bij andere indicatoren met betrekking tot de veiligheid zien we het beeld bevestigd dat Almelo in de laatste jaren het minder goed lijkt te doen. Zo was in 2014 het aantal diefstallen per 1000 inwoners in Almelo het laagst van alle vergelijkingsgroepen, en daalt dit aantal tot 2021 in alle benchmarkgroepen – zie Figuur 4.4. Hierna is in Almelo – en in iets mindere mate in Enschede en Hengelo – een relatief grote stijging in het aantal diefstallen te zien, terwijl

dit voor de rest van Nederland slechts een lichte stijging is. Hierdoor heeft Almelo vanaf 2022 een bovengemiddeld aantal diefstallen per 1000 inwoners.

Bij het aantal vernielingen per 1000 inwoners is ook voor het hele land een daling te zien – zie Figuur 4.5. Waar dit in de rest van de Nederlandse gemeenten een daling is over de hele afgelopen tien jaar – met een afvlakking tussen 2019 en 2022 – is voor Almelo juist vanaf 2020 weer een stijging te zien in het aantal vernielingen per 1000 inwoners.

Figuur 4.4 Aantal diefstallen per 1000 inwoners naar benchmarkregio

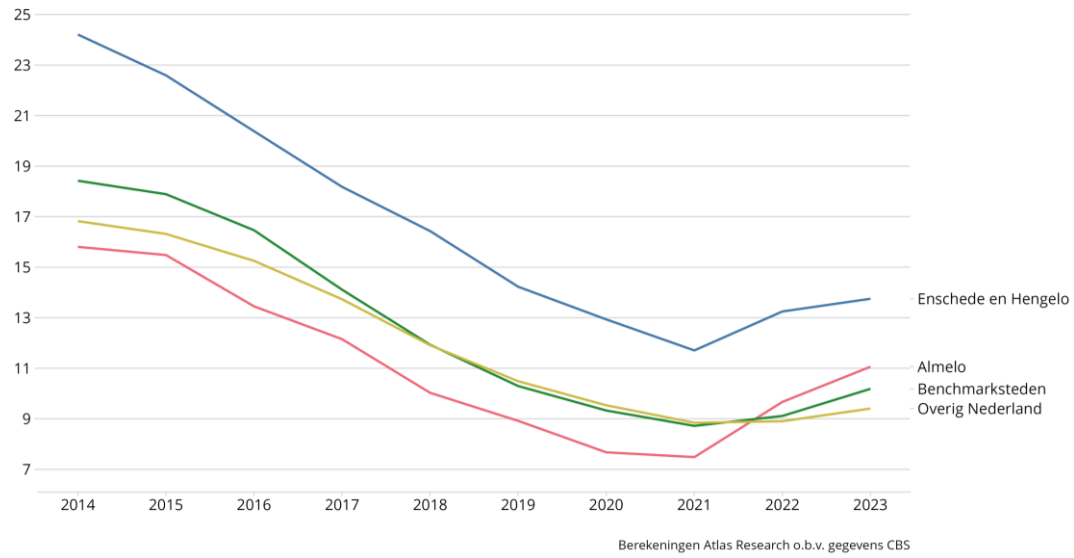

Figuur 4.5 Aantal vernielingen per 1000 inwoners naar benchmarkregio

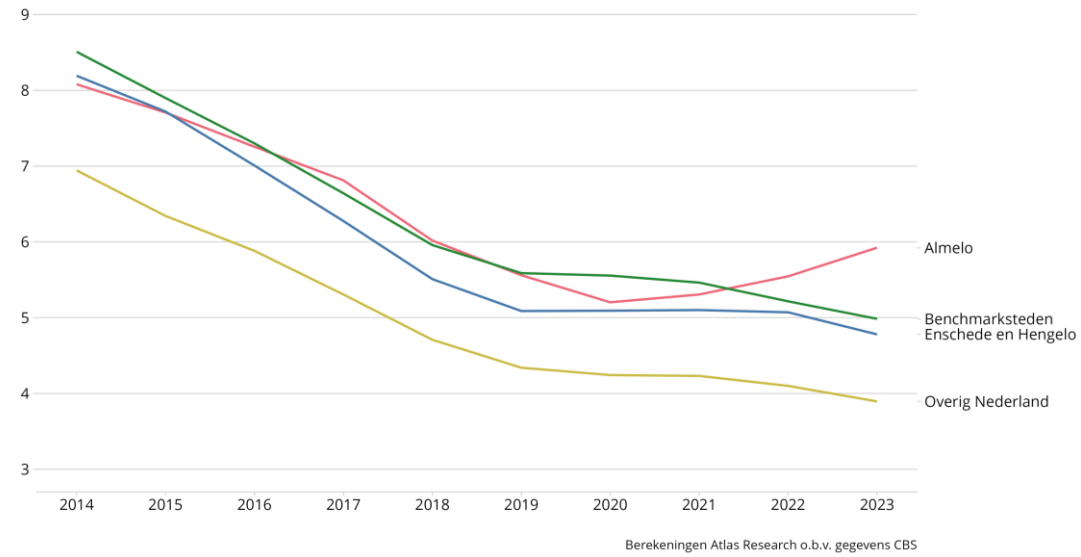

Het aantal geweldsmisdrijven is wel voor alle gemeenten – inclusief Almelo – over de gehele periode van tien jaar gedaald – zie Figuur 4.6. Voor Almelo is deze daling echter vanaf 2021 aan het afvlakken. Gezien de stijging in de overige indicatoren met betrekking tot veiligheid, is het niet ondenkbaar dat dit een mogelijk begin van een stijging is in het aantal geweldsmisdrijven.

Figuur 4.6 Aantal geweldsmisdrijven per 1000 inwoners naar benchmarkregio

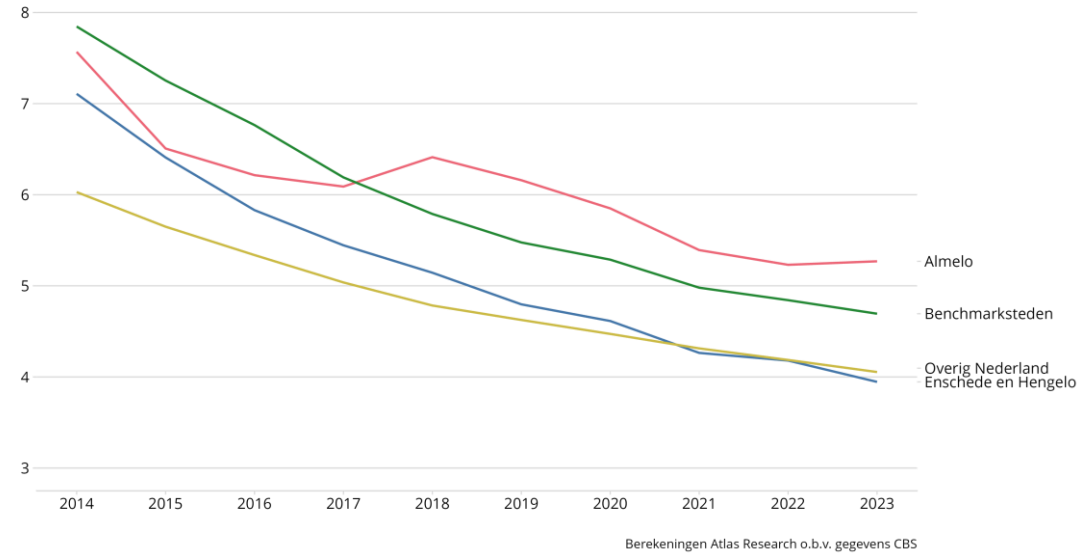

Het lijkt de afgelopen tien jaar in Almelo, net als in de rest van Nederland, objectief gezien een stuk veiliger geworden. Het aantal geweldsmisdrijven, vernielingen en diefstallen is hard gedaald. Hier tegenover staat echter dat het aantal overlastmeldingen over bijna de gehele periode – maar vooral tijdens de Covid-periode – sterk is gestegen. Bovendien lijkt men zich niet veiliger te voelen. Waar de ervaren onveiligheid in overig Nederland nagenoeg gelijk is gebleven over de gehele periode, laten de andere vergelijkingsgroepen een (lichte) daling zien. Deze daling is het grootst in Almelo. Bovendien lijkt Almelo op een kantelpunt te staan: op de indicatoren m.b.t. de objectieve veiligheid laat Almelo een (relatief sterke) stijging zien in aantal incidenten.

… op cultureel vlak is de gestage groei in voorzieningen niet genoeg voor een inhaalslag…

Zoals de 46ste plek op de dimensie 'voorzieningen' uit de woonaantrekkelijkheidsindex al doet vermoeden, is het aanbod voorzieningen in Almelo relatief klein. Dit is zo ten opzichte van de vijftig grootste gemeenten zoals opgenomen in de Atlas voor gemeenten. Hiervan ligt een groot deel in de Randstad en is een lager aanbod voorzieningen verwacht. Uit Figuur 4.7 blijkt echter dat het aanbod voorzieningen in Almelo ook laag is vergeleken met Enschede en Hengelo, en de Benchmarksteden. Deze gemeenten zijn gekozen op hun vergelijkbaarheid in onder andere grootteklasse en stedelijkheid, en op voorhand zou hier dan ook een vergelijkbaar voorzieningenniveau verwacht worden.

In de voorzieningenindex is het aanbod culinaire- en horecavoorzieningen, het aanbod podia met wekelijks aanbod, het aanbod nachtcultuur podia met maandelijks aanbod en het aanbod niet-dagelijkse winkels meegenomen. Voor al deze indicatoren geldt dat het gaat om het aanbod dat bereikbaar is binnen acceptabele reisafstand vanuit de PC4-gebieden in de gemeente. Almelo laat hierop een lichte stijging zien, maar heeft vergeleken met de rest van het land nog steeds een laag aanbod bereikbare voorzieningen.

Figuur 4.7 Voorzieningenindex (uit de woonaantrekkelijkheidsindex) naar benchmarkregio

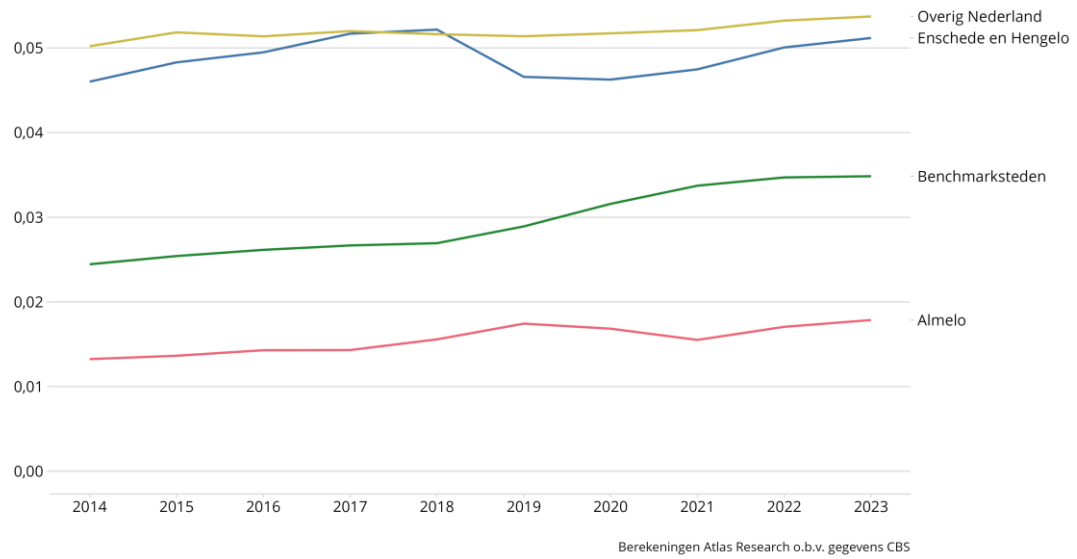

In de rest van deze paragraaf bekijken we het aanbod voorzieningen binnen de gemeenten, in plaats van bereikbaar vanuit de gemeente, om zo duidelijk in beeld te krijgen hoe het aanbod van Almelo zelf zich heeft ontwikkeld.

Op culinair gebied laat Almelo een stijging zien in het aantal horecagelegenheden per 1000 inwoners – zie Figuur 4.8. Deze stijging is echter minder hard dan in de rest van het land, waardoor het gat tussen Almelo en de rest van Nederland de afgelopen tien jaar is gestegen. Kijken we alleen naar kwaliteitsrestaurants – restaurants die in de Lekker-gids zijn opgenomen en/of een Michelinster hebben – dan zien we dat Almelo juist dichterbij is gekomen – zie Figuur 4.9. Hier laten Almelo, Enschede en Hengelo een stijging zien terwijl het aanbod kwaliteitsrestaurants in de rest van Nederland gelijk blijft. Het gaat hier echter om hele kleine aantallen. Eén restaurant dat in het ene jaar wel wordt opgenomen in een van de gidsen en het andere jaar niet zorgt voor grote schommelingen in Almelo, terwijl dit in grotere groepen gemeenten nauwelijks effect zal hebben.

Figuur 4.8 Aantal horecagelegenheden per 1000 inwoners naar benchmarkregio

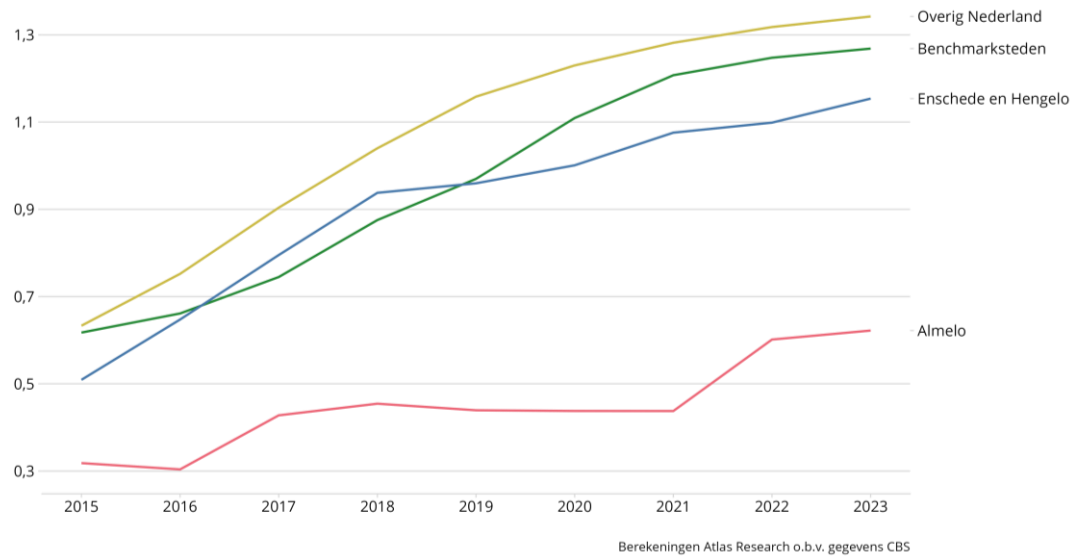

Figuur 4.9 Aantal kwaliteitsrestaurants per 1000 inwoners naar benchmarkregio

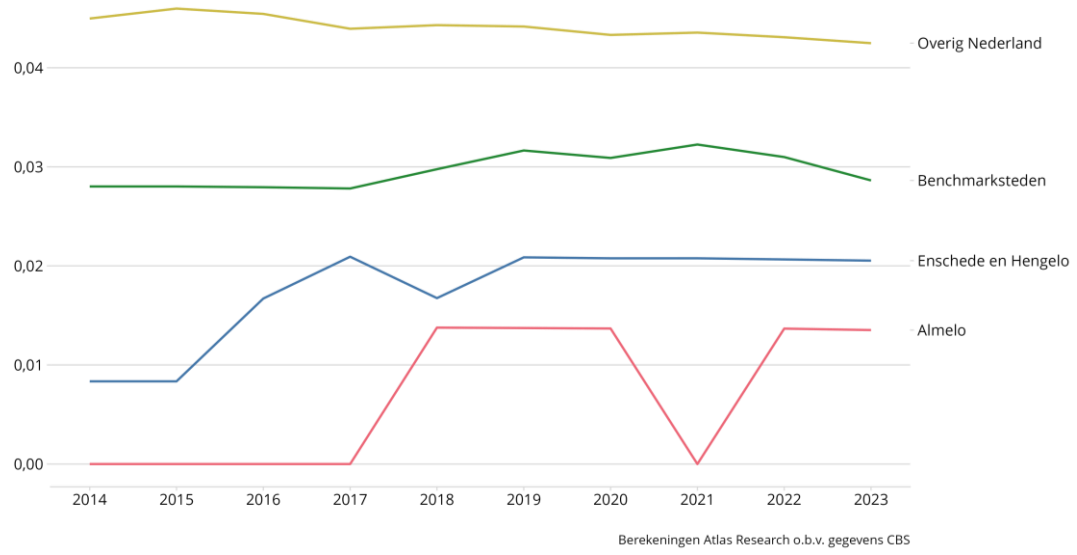

Net als voor de culinaire voorzieningen geldt, is ook het aanbod niet-dagelijkse winkels in Almelo gestegen, maar minder hard dan in de benchmarkgroepen – zie Figuur 4.10. Ook hier is het verschil in aanbod tussen Almelo en de rest van Nederland de afgelopen tien jaar gegroeid.

Figuur 4.10 Aantal niet-dagelijkse winkels per 1000 inwoners naar benchmarkregio

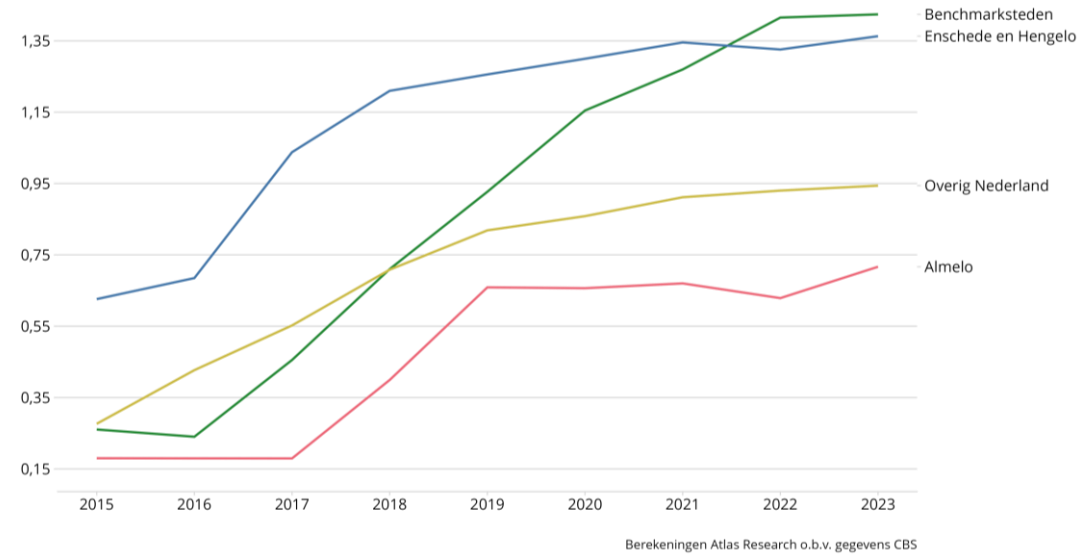

… en speelt Covid op de podia de hoofdrol de afgelopen jaren.

Waar de voorgaande voorzieningen voor het hele land in meer of mindere mate stegen in aantal per 1000 inwoners, geldt dit niet voor het aantal podia en het aantal voorstellingen. Een belangrijke invloed hierin is de Covid-periode, waarin podia hun deuren gesloten moesten houden. Dit is terug te zien in de aantallen voorstellingen per jaar. We zien in de jaren erna echter, dat vanaf 2022 het aantal voorstellingen weer terugveert, in sommige gevallen tot het niveau van voor de Covid-periode, soms hoger en soms lager.

In het aanbod podia is de Covid-periode niet terug te zien – zie Figuur 4.11. Dit aanbod blijft vrij constant over de tijd, waarbij het aanbod in Almelo gedurende de hele periode relatief klein is, en het aanbod in Enschede en Hengelo relatief groot. In de rest van het land is een dalende trend over de tijd te zien.

Figuur 4.11 Aantal podia per 1000 inwoners naar benchmarkregio

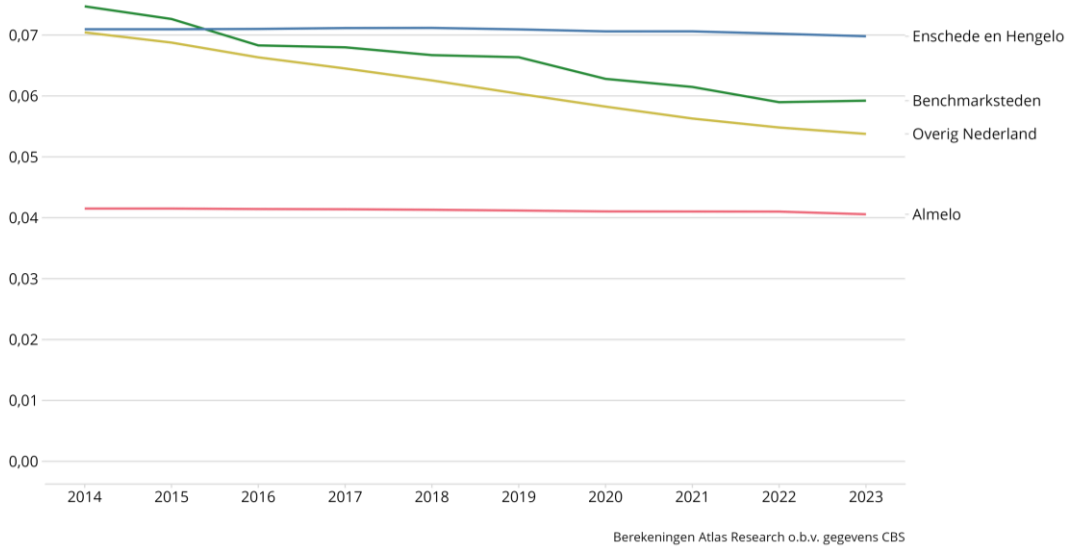

Het totaal aantal voorstellingen podiumkunsten laat voor alle benchmarkgroepen hetzelfde beeld zien: tot en met 2019 blijft het aantal voorstellingen per 1000 inwoners nagenoeg gelijk, hierna keldert het, waarna het vanaf 2022 weer opveert – zie Figuur 4.12. Opmerkelijk is hierbij dat het aanbod in Enschede en Hengelo na de Covid-periode sterk groeit en ver boven het niveau van voor Corona uit komt. In Almelo lijkt het aantal voorstellingen langzamer terug te klimmen naar het oude niveau dan in de rest van het Nederland, en is het in 2023 nog steeds lager dan in 2019. Hoewel ook in de benchmarksteden en de rest van het land het niveau in 2023 nog iets onder dat van 2019 zit, ligt het hier dichter bij elkaar.

Bij het uitsplitsen van het totaal aantal voorstellingen naar de categorieën toneel, pop en klassiek, zien we een vergelijkbaar beeld bij het aantal toneelvoorstellingen per 1000 inwoners (niet weergegeven). Het aanbod klassieke optredens is zeer klein en laat in Almelo, Enschede en Hengelo om deze reden grote schommelingen zien, terwijl het beeld voor de rest van Nederland vergelijkbaar is met de overige figuren (niet weergegeven).

Ook bij het aantal popoptredens per 1.000 inwoners is de trend vergelijkbaar – zie Figuur 4.13. Hier is echter het aanbod in Enschede en Hengelo na de Covid-periode slechts iets hoger dan ervoor. Voor Almelo geldt dat het aanbod gedurende de hele periode relatief laag is ten opzichte van de rest van het land. Bovendien daalt hier in 2023 het aanbod, waar dit in de rest van het land stijgt (m.u.v. Enschede en Hengelo waar ook een lichte daling te zien is).

Figuur 4.12 Aantal voorstellingen podiumkunsten per 1000 inwoners naar benchmarkregio

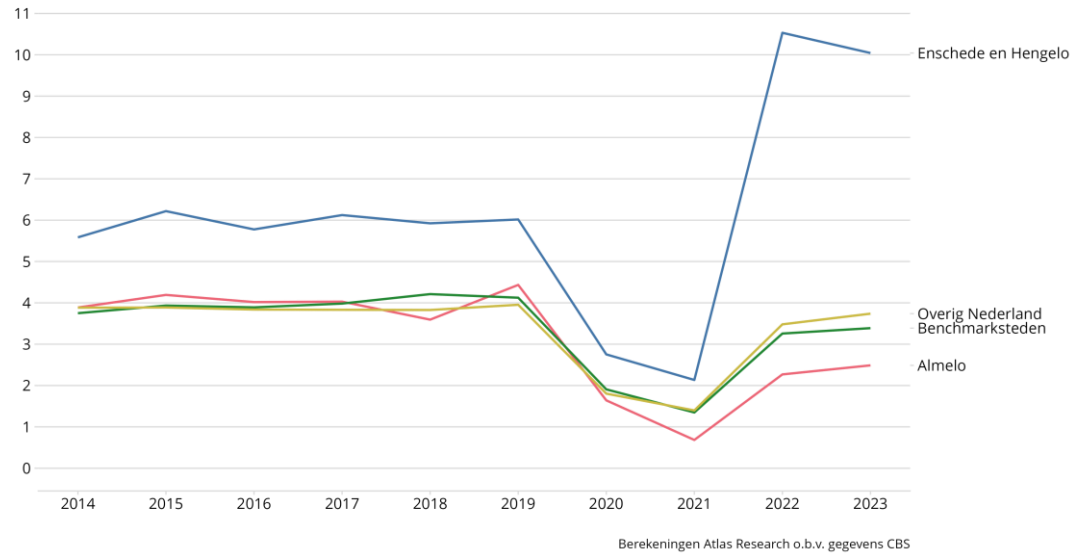

Figuur 4.13 Aantal popoptredens per 1000 inwoners naar benchmarkregio

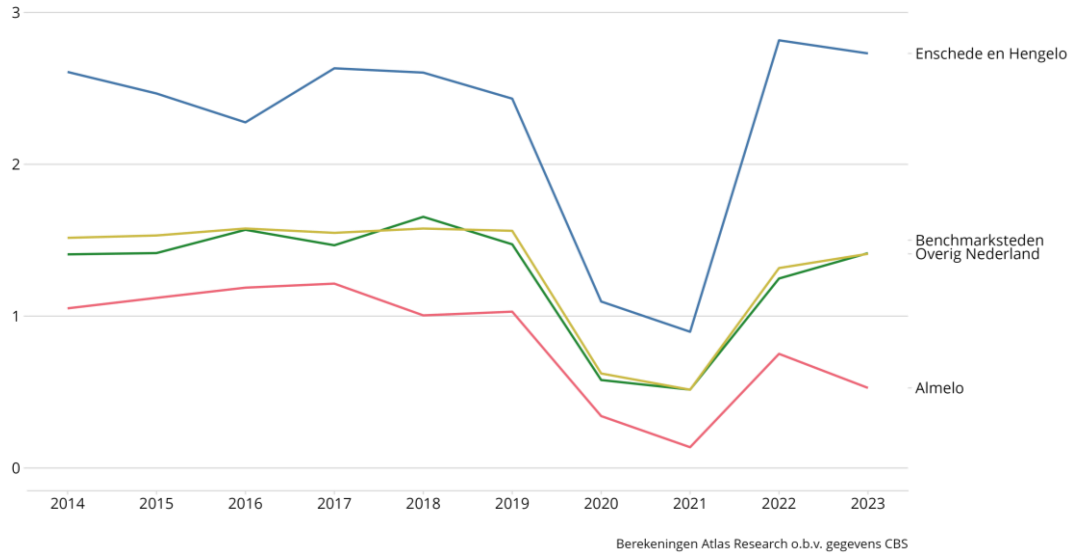

Bij het aantal *venues* met maandelijks aanbod nachtcultuur per 1000 inwoners zien we dat – voor de benchmarkgroepen met aanbod – het aanbod na 2021 weer sterk stijgt – zie Figuur 4.14. In Enschede en Hengelo ligt in 2022 het aanbod weer boven het niveau in 2019, al fluctueert hier het aanbod sterk. Almelo heeft geen aanbod voor nachtcultuur en is hiervoor volledig aangewezen op het aanbod uit de regio. In de rest van Nederland zien we dat het

aanbod in 2022 weer sterk stijgt, maar nog niet gelijk weer terug is op het niveau van voor de Covid-restricties.

Figuur 4.14 Aantal *venues* met maandelijks aanbod nachtcultuur per 1000 inwoners naar benchmark-groep

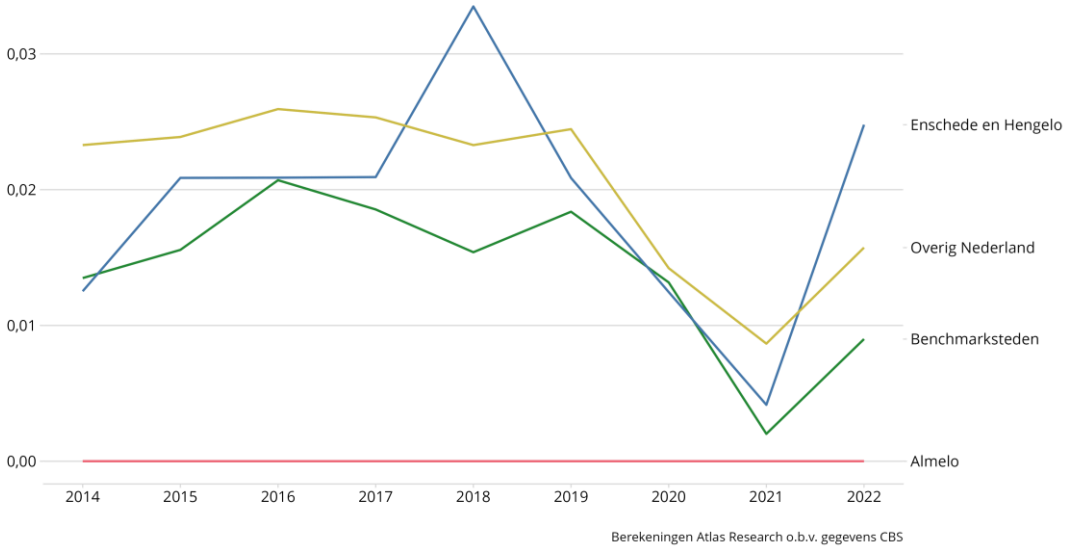

4.2 Leefbaarheid

De vorige paragraaf liet zien dat Almelo in vergelijking met andere Nederlandse gemeenten niet heel aantrekkelijk blijkt voor verhuizende huishoudens. Dat wil echter niet zeggen dat Almelo niet fijn is om te wonen. In de woonaantrekkelijkheidsindex staan de voorkeuren van de gemiddelde Nederlander centraal, en hoewel de gemiddelde Nederlander bijvoorbeeld graag veel voorzieningen om de hoek heeft, zal dit misschien niet gelden voor de gemiddelde inwoner van Almelo. Bovendien zijn gemeenten niet homogeen. Binnen gemeenten zijn bijvoorbeeld grote verschillen te vinden in de woningvoorraad, de veiligheid, de mate waarin men zich verbonden voelt met de omgeving, de hoeveelheid groen en het aanbod dagelijkse voorzieningen.

In opdracht van het Ministerie van BZK heeft Atlas Research met In.Fact.Research de Leefbaarometer ontwikkeld; een instrument dat tot op laag schaalniveau een inschatting geeft van de leefbaarheid. Het instrument doet dat op basis van een groot aantal kenmerken van de woonomgeving, variërend van de in een gebied gepleegde misdrijven tot de lokale geluidsbelasting. Het instrument is bedoeld om een beeld te geven van waar het naar

verwachting, op basis van die omgevingskenmerken, goed of slecht is gesteld met de leefbaarheid en hoe deze zich ontwikkelt.[18]

In deze paragraaf gaan we in op de leefbaarheid binnen Almelo. Welke verschillen zien we op welke vlakken? Welke gebieden springen eruit, positief of negatief? Waar is het prettig wonen?

In het grootste deel van Almelo is het uitstekend wonen...

In grote delen van Almelo is de leefbaarheid uitstekend – zie Figuur 4.15. Bijvoorbeeld in de wijken Noorderkwartier, Aadorp, Hofkamp, Bornerbroek en delen van de Wierdense Hoek en Sluitersveld. Ook zijn er gebieden waar de leefbaarheid zwak of lager is. Met name ten zuidwesten van de binnenstad, in de Spoorzone, en ten noordoosten van de binnenstad, in de wijk Sluitersveld, liggen gebieden waar de leefbaarheid lager is. Het gaat hier om de leefbaarheid gemeten in de meest recente update van de Leefbaarometer, peiljaar 2022.

Figuur 4.15 Leefbaarheid op 100x100 meter grid-niveau in Almelo o.b.v. de Leefbaarometer in 2022

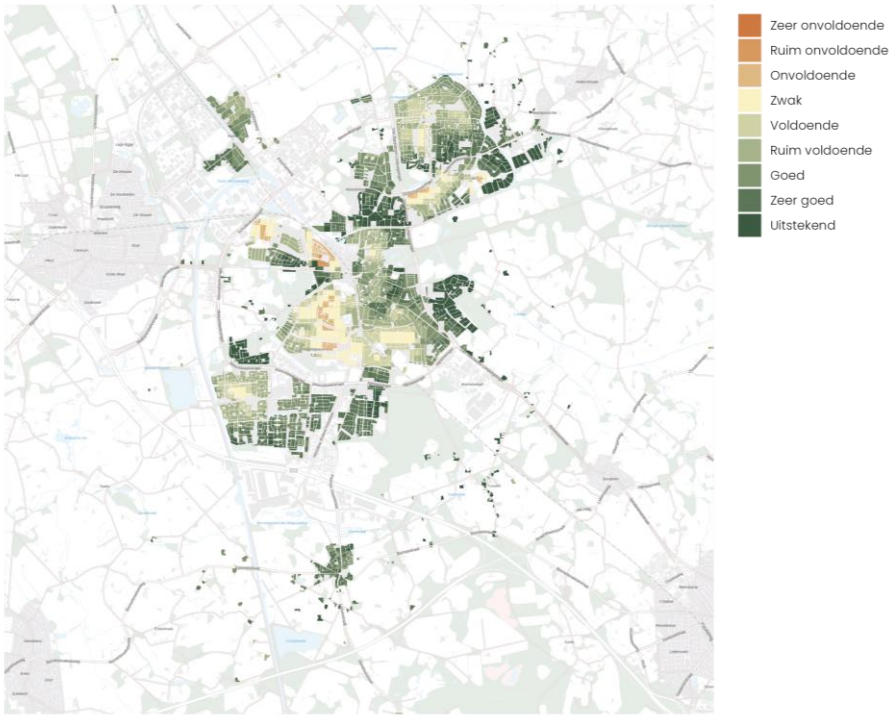

[18] Zie voor meer informatie over de Leefbaarometer: Mandemakers et al (2021). Leefbaarometer 3.0. Instrumentontwikkeling, Amsterdam: Atlas Research en In.Fact.Research.

Figuur 4.16 Ontwikkeling van de leefbaarheid in Almelo (2012-2022)

De ontwikkeling van de leefbaarheid in de afgelopen tien jaar laat echter zien dat deze zich minder gunstig ontwikkeld heeft in de gebieden waar de leefbaarheid onder druk staat – Figuur 4.16. Dat duidt er op dat er gebieden in Almelo zijn, vooral ten zuidoosten van de binnenstad, waar de leefbaarheid structureel onder druk staat.

… maar onveiligheid en gebrek aan sociale samenhang zorgt voor minder leefbare plekken…

Wanneer we kijken naar de onderliggende dimensies van leefbaarheid, dan zien we dat met name de (on)veiligheid een negatieve bijdrage heeft in de gebieden waar het relatief slecht gaat en een positieve bijdrage in de gebieden waar het relatief goed gaat – zie Figuur 4.16. Daarnaast geeft de dimensie 'sociale samenhang' een vergelijkbaar beeld – zie Figuur 4.17.

De dimensie 'Overlast en onveiligheid' geeft een beeld van zowel geregistreerde misdrijven als de ervaren overlast en onveiligheid, waarbij deze laatste twee gebaseerd zijn op de Veiligheidsmonitor. Voor de ervaren onveiligheid, bijvoorbeeld, is het uitgangspunt een combinatie van vijf vragen uit de Veiligheidsmonitor, waaronder 'Voelt u zich wel eens onveilig in uw eigen buurt?' en 'Komt het wel eens voor dat u in uw eigen buurt omloopt of

omrijdt om onveilige plekken te vermijden?'. Het gaat hierbij om het gevoel dat men heeft in eigen buurt.

De 'sociale samenhang' geeft de ontwikkeling en diversiteit in de bevolking weer (hoe erg verschillen de typen huishoudens zich van elkaar, hoe snel verhuizen mensen en hoe dicht woont men op elkaar), en de mate waarin met sociale cohesie ervaart in de buurt. Voor deze sociale cohesie is eveneens de Veiligheidsmonitor het uitgangspunt, met vijf stellingen waaronder 'Ik voel me thuis bij de mensen die in de buurt wonen' en 'De mensen in de buurt gaan op een prettige manier met elkaar om'. Het is niet lastig in te denken dat de gebieden waar men zich verbonden voelt met de buurt ook gebieden zijn waar men zich veilig voelt, en andersom.

Figuur 4.16 De bijdrage van de dimensie veiligheid aan de Leefbaarometer-score van Almelo in 2022

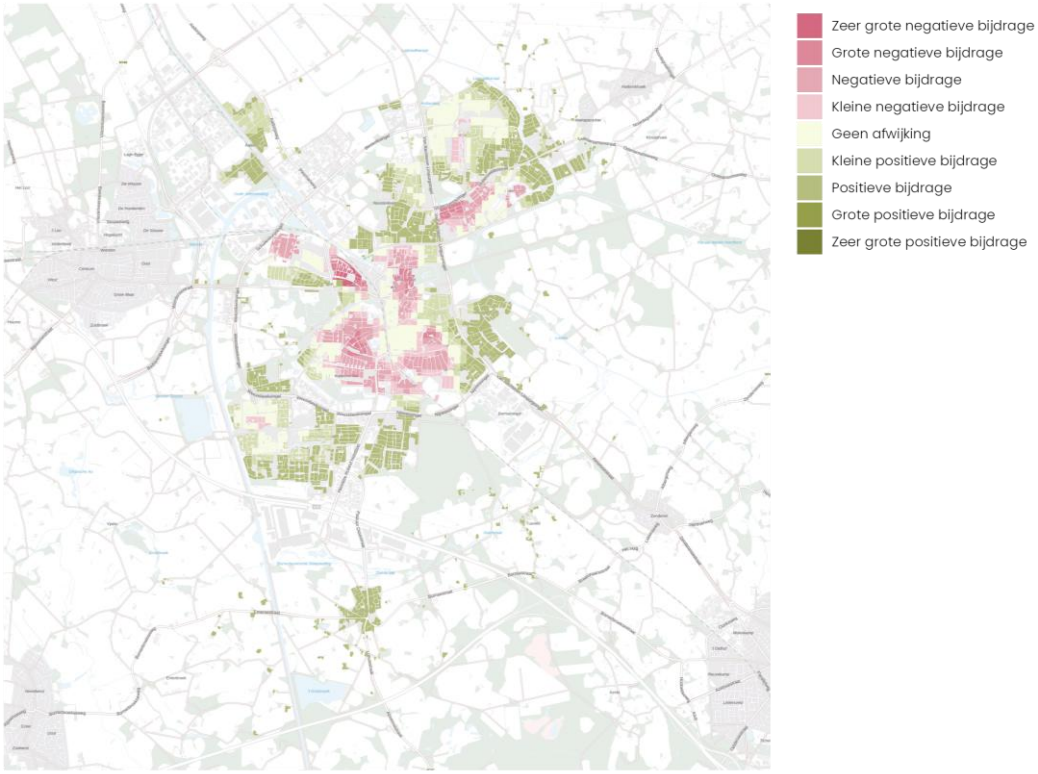

Figuur 4.17 De bijdrage van de dimensie sociale samenhang aan de Leefbaarometer-score van Almelo in 2022

… en voorzieningen zijn sterk gecentreerd.

Een ander kaartbeeld zien we bij de dimensie 'voorzieningen', waaruit duidelijk de binnenstad naar voren komt – zie Figuur 4.18. Alle gebieden die verder van de binnenstad liggen, hebben minder voorzieningen beschikbaar. Het gaat hier bijvoorbeeld om de bereikbaarheid van voorzieningen als onderwijs, zorg, horeca, cultuurvoorzieningen en winkelvoorzieningen, waarbij de gemiddelde afstand van personen in een postcodegebied tot de voorziening wordt gemeten, maar ook het aantal voorzieningen binnen een bepaalde straal. In gemeenten waar de voorzieningen in meerdere kernen verspreid liggen, of meer verspreid over de gemeente, zal de bijdrage van de voorzieningen aan de leefbaarheid egaler verdeeld zijn over de gemeente. In Almelo lijken de voorzieningen sterk gecentreerd in de binnenstad te liggen.

Figuur 4.18 De bijdrage van de dimensie voorzieningen aan de Leefbaarometer-score van Almelo in 2022

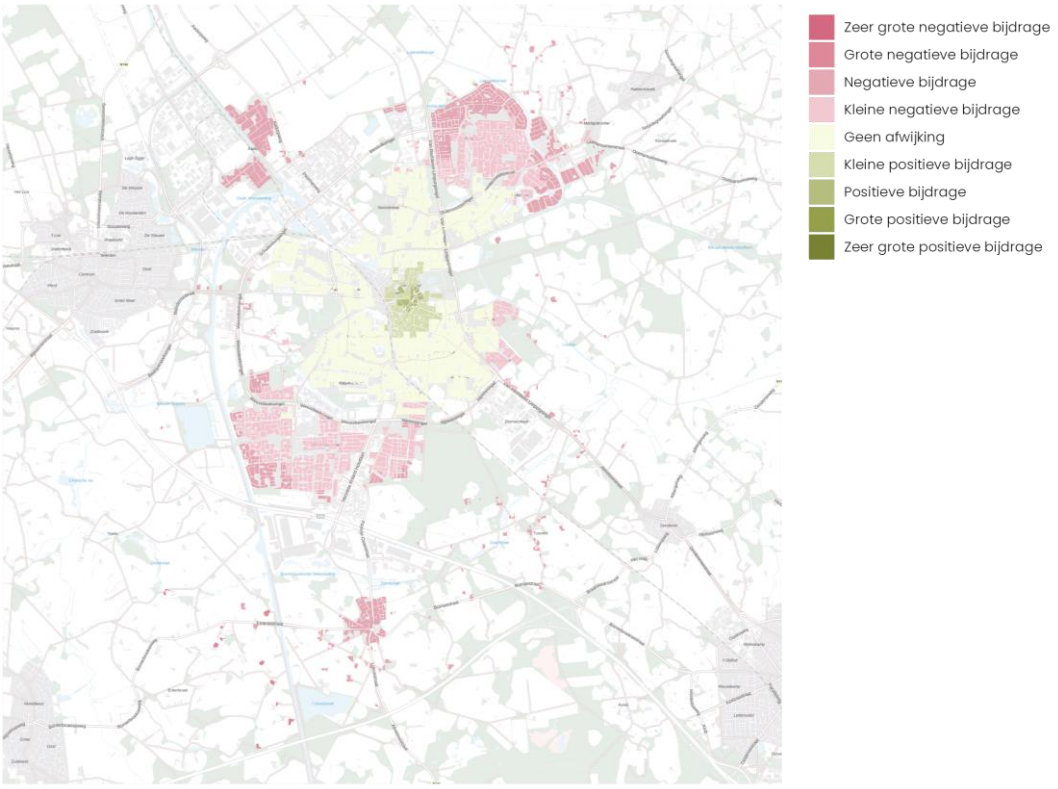

Tot slot draagt in met name de Spoorzone ook de woningvoorraad negatief bij aan de leefbaarheid – zie Figuur 4.19. Het gaat hier om het type bebouwing (de woningtypen, bouwperiode, bouwhoogte en nabijheid monumenten), of een gebied veel koop- of huurwoningen heeft, en hoeveel woonoppervlak inwoners hebben.

Figuur 4.19 De bijdrage van de dimensie woningvoorraad aan de Leefbaarometer-score van Almelo in 2022

Synthese

In deze synthese passeren de belangrijkste resultaten uit de verkenning kort de revue. De synthese is echter meer dan een samenvatting. Ten eerste zijn tijdens een sessie de resultaten van de Verkenning gedeeld met medewerkers van de gemeente. In die sessie werden ook de resultaten van een parallel lopend onderzoekstraject naar (relatieve) achterstanden in Almelose buurten gepresenteerd. Tijdens de discussies die rondom deze presentaties zijn gevoerd kwamen veel waardevolle inzichten bovendrijven, die helpen om de resultaten van dit onderzoek beter te plaatsen. Deze inzichten hebben hun plek gevonden in deze Synthese. In dit hoofdstuk plaatsen we de onderzoeksresultaten ook in een breder perspectief, trekken we conclusies en doen we aanbevelingen. Soms komen die in de vorm van specifieke beleidsaanbevelingen, soms zijn ze een oproep om na te denken over implicaties van het onderzoek – en soms roepen de onderzoeksresultaten ook vervolgvragen op.

Economie en arbeidsmarkt

In Stadsfoto 2014 stelden we de vraag "[…] of de relatief goede economische prestaties van de stad de komende jaren niet onder druk komen te staan. Door vergrijzing en bevolkingskrimp nemen de toch al benedengemiddelde agglomeratievoordelen sinds 2011 af. Naar verwachting zet deze trend bij ongewijzigd beleid de komende jaren door."[19] De economie van Almelo heeft zich de afgelopen tien jaar echter sterk ontwikkeld, waarbij vooral ná de coronapandemie, mede of vooral door de gereedkoming van bedrijventerreinen en de komst van een aantal grote bedrijven, een eindsprint lijkt te zijn ingezet. Over de hele periode nam de werkgelegenheid in Almelo de afgelopen tien jaar ongeveer even snel toe als in de benchmarksteden en Hengelo en Enschede en wat trager dan in de rest van Nederland.

De banengroei is vooral te terug te leiden op de hightech-sector, die zowel in absolute als relatieve zin flink is gegroeid. De sector was verantwoordelijk voor 40% procent van de totale banengroei in de gemeente en groeide gemiddeld bijna twee procent per jaar sneller dan in de rest van het land. Almelo was al gespecialiseerd in de sector en is dat in de afgelopen tien jaar nog meer geworden.

19

Typische 'stedelijke', verzorgende, sectoren zoals de overheidsdiensten en zakelijke dienstverlening zijn juist minder sterk dan gemiddeld in Nederland gegroeid – en in het geval van de zakelijke dienstverlening geldt dat ze in Almelo al ondervertegenwoordigd waren. Dit zal ten dele samenhangen met een aantal andere kenmerken van de gemeente. Almelo kent een tragere dan gemiddelde bevolkingsgroei, waardoor noodzaak voor meer overheidsdiensten minder groot is. De zakelijke dienstverlening is echter eerder een stuwende bedrijfstak, die in veel andere steden juist wel gegroeid is.

Almelo heeft zich dus in meerdere opzichten meer gespecialiseerd in (of: is afhankelijk geworden van) de Hightech-sector. Sterke specialisatie in een sector wordt in de economische literatuur in verband gebracht met economische voordelen zoals grotere winstgevendheid en een sterke toekomstige groei, de zogenoemde 'agglomeratievoordelen'. Bijvoorbeeld doordat bedrijven kunnen putten uit een gezamenlijke *pool* aan arbeidskrachten door hun omvang gunstiger kunnen inkopen, maar ook doordat er een grotere kans is dat de werknemers van elkaar kunnen leren (doordat zij elkaar tegenkomen bij gezamenlijke projecten of informeel, in hun vrije tijd). Hierdoor ontstaat kruisbestuiving en innovatie.

Het *Smart Specialization*-innovatiebeleid van de EU, dat erop is gericht om de unieke sterke punten en competenties van regio's te identificeren en stimuleren, wijst op het belang om kansrijke economische activiteiten te stimuleren die gerelateerd zijn aan bestaande activiteiten waar een regio in gespecialiseerd is. In de wetenschappelijke- en beleidsliteratuur wordt dit ook wel gerelateerde diversificatie genoemd. Door deze specialisaties te ondersteunen en ontwikkelen, streeft *Smart Specialization*-beleid ernaar om de concurrentie- en innovatiekracht van regio's te stimuleren en hoogwaardige banen te creëren.

Voor een *Smart Specialization*-strategie is echter niet alleen van belang of een regio ergens in is gespecialiseerd, maar ook of deze een comparatief voordeel heeft ten opzichte van andere regio's – bijvoorbeeld in de vorm van unieke kennis die elders niet eenvoudig kan worden nagebootst. Om een voorbeeld dicht bij huis te noemen: Eindhoven heeft een unieke uitgangspositie op het gebied van (chip)technologie gekoppeld met een technische universiteit, waardoor de regio in staat is om talent te blijven aantrekken en via nieuwe uitvindingen en innovaties deze concurrentiepositie verder uit te bouwen.

Met de analyse uit dit onderzoek is nog niet vast te stellen of dit ook geldt voor het hightech-cluster in Almelo. Er zijn aanwijzingen dat dit in mindere mate opgaat. Ten eerste is in ieder geval een deel van de groei in de hightechsector toe te wijzen aan verhuizende

bedrijven – zoals VDL. De aanwezigheid van zo'n grote speler is, uiteraard, een unieke kans voor Almelo, maar voor de grotere regio is het een *zero sum game*. Ten tweede lijkt het daarnaast, vooralsnog, vooral om uitvoerend werk te gaan – hoewel er plannen zijn voor een onderzoek- en testcentrum.[20] Dat blijkt onder andere uit dat het aandeel banen met beroepsniveau 4 in Almelo achterblijft op de rest van het land. Onder beroepsniveau 4 vallen beroepen met taken als het uitvoeren het oplossen van ingewikkelde problemen en nemen van beslissingen die zijn gebaseerd op een uitgebreide theoretische en praktische kennis op een gespecialiseerd gebied. Het zijn deze banen waar kennis wordt ontwikkeld en toegepast en die essentieel zijn voor innovatie. Nader onderzoek, gericht op de mate waarin Almelo een (internationale) concurrentiepositie heeft op het gebied van Hightech, zou meer inzicht kunnen bieden in de haalbaarheid van een *Smart Specialization*-strategie rondom Hightech.

Verder kan een sterke specialisatie in een sector (in het geval van Almelo: Hightech) een voordeel zijn, maar kan het een regio ook kwetsbaarder voor economische fluctuaties maken. Mocht een dominante sector in moeilijkheden komen, dan kan dit direct leiden tot een sterke stijging van de werkloosheid. Gegeven de sterke specialisatie in een enkele sector en het vergevorderde stadium van de huidige conjuncturele cyclus is dit een reële bedreiging voor Almelo. Het is daarom des te belangrijker om meer te weten te komen over wat voor type werkzaamheden er in de hightechsector in Almelo worden uitgevoerd en welke kansen en bedreigingen er zijn voor (de bedrijven en werknemers in) deze sector.

Human capital

In de afgelopen vijftig jaar is het belang van de aanwezigheid van human capital (letterlijk: menselijk kapitaal) steeds groter geworden door wereldwijde integratie van productieprocessen en de bijbehorende transformatie van ontwikkelde economieën naar een kenniseconomie.[21] In zo'n economie is de aanwezigheid van een goed opgeleide beroepsbevolking, en met name de aanwezigheid van mensen met een hbo- of wo-diploma, cruciaal voor economische groei op de lange termijn. De aanwezigheid van hoogopgeleiden zorgt volgens de wetenschappelijke theorieën voor een groei van de economie door innovatie en *spillover*-effecten. Door deze externe effecten van de aanwezigheid van

---

[20] Bouwhuis, H. (2020), Verhuizing van VDL naar XL Businesspark is megaproject: 'Behoud werkgelegenheid voor heel Twente', *Tubantia*. https://www.tubantia.nl/almelo/verhuizing-van-vdl-naar-xl-businesspark-is-megaproject-behoud-werkgelegenheid-voor-heel-twente~a0f2bd8d/.

[21] Antràs, P., Garicano, L. and Rossi-Hansberg, E. (2006). Offshoring in a knowledge economy. *The Quarterly Journal of Economics*, *121*(1), pp.31-77.

hoogopgeleiden wordt de gehele bevolking productiever en groeit de lokale economie in een hoger tempo.

De bevolking van Almelo is de afgelopen tien jaar gegroeid, maar minder sterk dan in de rest van Nederland. De netto participatiegraad is gestegen, en in tegenstelling tot de periode 2004-2014 komt dit nu door een daadwerkelijke toename in werkenden, vooral onder jongeren. De beroepsbevolking is in Almelo relatief sterk gegroeid, met een toename van zowel jongeren als ouderen, terwijl het aandeel 25-45-jarigen is afgenomen. Ook vrouwen hebben een inhaalslag gemaakt op de arbeidsmarkt, en de werkloosheid, met name onder jongeren, is sterk gedaald, zonder dat de bereikbaarheid van werk hierin een bepalende factor lijkt te zijn geweest. Weliswaar zijn er in Almelo zelf relatief veel banen, maar het totale aantal banen dat voor de inwoners van Almelo binnen acceptabele tijd te bereiken is, blijft ruim benedengemiddeld.

Hoewel bevolkings- en banengroei vaak hand-in-hand gaan, bleef de bevolkingsgroei in Almelo achter waardoor de werkgelegenheidsgraad in de afgelopen tien jaar is toegenomen. Dit uit zich onder andere in een grote inkomende pendelstroom: meer dan zestig procent van het werk in Almelo wordt uitgevoerd door mensen die niet in Almelo wonen. Deze mensen wonen vaak in Hengelo en Enschede, Tubbergen, Twenterand en Wierden. Vooral voor deze laatste drie gemeenten is Almelo een belangrijke werkgever: meer dan twintig procent van de werknemers uit deze gemeenten werkt in Almelo.

Een belangrijke uitdaging voor Almelo ligt op het gebied van het opleidingsniveau van de beroepsbevolking. Almelo kent relatief weinig werknemers met een hbo- of wo-diploma, en juist relatief veel jongeren zonder startkwalificatie. De trend in deze cijfers is ook niet gunstiger dan in de rest van het land – dus de positie van de gemeente is in de afgelopen tien jaar niet verbeterd. Daar komt bij dat naar verwachting relatief veel inwoners ‘onder hun niveau’ werken ten opzichte van de rest van het land. Ten eerste kan dat leiden tot verdringing (in het ergste geval naar een uitkering of inactiviteit) en het draagt negatief bij aan de aantrekkelijkheid van Almelo als woongemeente – als jonge mensen in Almelo (het gevoel hebben) geen carrière (te) kunnen opbouwen omdat er weinig geschikt werk is, zullen zij er vaker voor kiezen om bij het kiezen of na het afronden van hun vervolgopleiding de stad te verlaten.

Dit wil overigens niet zeggen dat mensen met een mbo-diploma *niet* belangrijk zijn voor Almelo – het tegendeel is waar. Gegeven het vermoedelijk grote aandeel werk dat geschikt is voor mensen met een mbo-diploma zullen deze mensen in de komende jaren hard nodig

zijn. Echter, tijdens de sessie met medewerkers van de gemeente werd ook wel geopperd dat 'knappe koppen' gegeven het type werk dat er in Almelo is minder belangrijk zijn. Voor economische groei op de lange termijn gaat deze bewering over het algemeen niet op.

Woonaantrekkelijkheid, leefbaarheid en sociale achterstanden

De aantrekkingskracht van Almelo op verhuizende huishoudens ("woonaantrekkelijkheid") is benedengemiddeld. De woonaantrekkelijkheid is de afgelopen tien jaar wel gestegen, voornamelijk op het gebied van veiligheid. Echter, juist op die dimensie lijkt Almelo op een kantelpunt te staan. Zo is sinds de coronapandemie het aantal overlastmeldingen, vernielingen en diefstallen gestegen, en nam de ervaren onveiligheid ook toe. Voor de terreinen met 'harde' cijfers (het aantal misdrijven) zijn de cijfers minder vertraagd dan voor de terreinen met 'zachte' cijfers (ervaren onveiligheid). En juist in deze hardere cijfers laat Almelo een sterkere ontwikkeling zien.

De lage score op de woonaantrekkelijkheidsindex van Almelo is terug te zien in vrijwel alle andere onderliggende dimensies. Allereerst is Almelo perifeer gelegen in het land – terwijl baankansen en agglomeratievoordelen een heel belangrijke rol spelen in de verhuisbeslissingen van (jonge) mensen en bedrijven. Dit is overigens een thema dat grotendeels buiten de reikwijdte van gemeentelijk beleid ligt – en dus niet een thema waar gemeentelijk beleid een verschil in zal kunnen maken.

Het voorzieningenniveau biedt wel veel aanknopingspunten voor lokaal beleid. De (concurrentie)positie van Almelo op het gebied van voorzieningen is in de afgelopen tien jaar namelijk verslechterd. De groei van het aantal horecavoorzieningen en (niet-dagelijkse) winkels blijft namelijk achter bij de ontwikkelingen in Enschede en Hengelo, de benchmarksteden en de rest van het land. En juist deze voorzieningen oefenen een grote aantrekkingskracht uit op talent (jonge mensen met een hbo- of wo-opleiding), waarvan we hierboven al benoemden dat het zo belangrijk is voor de toekomstige ontwikkeling van de stad.

Dat er in de stad voorzieningen gemist worden bleek ook uit verschillende geluiden tijdens de verdiepende sessie. Verschillende medewerkers gaven aan geluiden gehoord te hebben van jongeren die niet graag uitgaan in Almelo, of vinden dat het aanbod niet bij hen past. Wij achten het waarschijnlijk dat het voorzieningenniveau in Almelo, en de aansluiting daarvan bij de wensen van jonge mensen, als *push*-factor een rol kan spelen bij de vestigingsplaatsbeslissingen van deze mensen. En wanneer jongeren de gemeente eenmaal verlaten hebben voor studie of werk is het over het algemeen lastig om ze weer te verleiden

om terug te komen – zeker wanneer er huizen, partners en kinderen in het spel zijn gekomen.

De leefbaarheid heeft zich in de afgelopen tien jaar positief ontwikkeld, maar niet overal even sterk – en de gebieden waar de ontwikkeling minder gunstig of zelfs negatief was overlappen vaak met de gebieden waar de leefbaarheid onder druk staat. Het zijn ook vaak deze gebieden die opkleurden als gebieden met hoge MDI-scores in de analyse van Het PON & Telos.

Ook op andere vlakken lijkt er een groep mensen te zijn die minder profiteert van de ontwikkelingen in de afgelopen tien jaar. We noemden in de vorige paragraaf al het grote aandeel jongeren zonder startkwalificatie, maar wijzen hier ook op het gestegen aandeel mensen met problematische schulden en het nog altijd grotere aandeel mensen dat van een uitkering afhankelijk is en/of een laag inkomen heeft. Uit het parallelle onderzoekstraject van Het PON & Telos bleek verder dat er in Almelo relatief veel onderadvisering en energiearmoede voorkomt en dat er relatief veel mensen met gezondheidsproblemen zijn. Daarmee tekent zich een uitdaging af voor Almelo op sociaal vlak. Hoe kunnen deze mensen ook profiteren van de positieve ontwikkelingen in de stad – of kan voorkomen worden dat zij en hun buurten (sterker) afglijden als het straks misschien economisch tegenzit?

Richting een aantrekkelijke(re) stad in balans

Samengevat licht dit onderzoek drie belangrijke kenmerken en ontwikkelingen uit die zich de afgelopen tien jaar hebben voltrokken in Almelo – en zonder gewijzigd beleid en externe schokken niet zomaar zullen veranderen.

De economie is gegroeid richting een in Hightech gespecialiseerde economie, die sterk leunt op werknemers van buiten de gemeente. De ontwikkeling van het aandeel hooggeschoolde banen blijft echter achter, waardoor het de vraag is of in Almelo sprake is van een concurrentiepositie op gebied van hightech.

De woonaantrekkelijkheid van Almelo blijft achter bij de rest van het land en is de afgelopen tien jaar vooral door positieve ontwikkelingen op het gebied van veiligheid gestegen. Die positieve ontwikkeling lijkt over zijn hoogtepunt heen. Het voorzieningenniveau is achtergebleven bij de ontwikkelingen in Hengelo en Enschede, de benchmarksteden en de rest van het land. De ongunstige ligging ten opzichte van de rest van het land uit zich in een lage baanbereikbaarheid – een kenmerk waar gemeentelijk beleid overigens weinig invloed op heeft.

Er is een relatief grote groep mensen die achterblijft – zowel ten opzichte van het landelijk gemiddelde als ten opzichte van de rest van de stad. Er zijn in Almelo relatief veel jongeren zonder startkwalificatie, het aandeel mensen met problematische schulden is groter dan gemiddeld en in de afgelopen tien jaar toegenomen

Wat dat betreft staat Almelo op een belangrijk kruispunt. Er zijn veel 15-24-jarigen die bezig zijn met hun eerste stappen op de arbeidsmarkt of zich oriënteren op hun toekomst. In algemene zin is bekend dat juist deze jonge mensen relatief mobiel zijn – voor een studie of eerste baan zijn veel mensen bereid te verhuizen, maar wanneer zij eenmaal banen, huizen en gezinnen hebben zullen ze de plek waar ze wonen niet zo snel meer verlaten. Het beleid dat Almelo in de komende jaren voert heeft dus invloed op hoe de beroepsbevolking in Almelo er in de nabije toekomst uit gaat zien.

Een beleid dat er op gericht is om een aantrekkelijke(re) stad in balans te worden kan helpen om deze groep mensen aan de stad te binden en de (economische) positie van Almelo op de langere termijn te versterken. Zo'n beleid speelt in op de juiste economische sectoren, bindt talentvolle mensen aan de stad door het woon- en leefklimaat in de stad te versterken en helpt mensen die het niet op eigen kracht redden om het beste uit henzelf te halen.

Bijlage 1: Sectorindeling

Voor dit onderzoek heeft Atlas Research op basis van het LISA vestigingsregister een sectorindeling gemaakt. Tussen haakjes staat per sector het gemiddelde aandeel banen van die sector in de laatste vijf jaar (2019 t/m 2023) in Almelo weergegeven. Dit is een door Atlas Research vaker gehanteerde sectorindeling op basis van een indeling van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), met als doel een balans tussen differentiatie en overzichtelijkheid. De meeste sectoren komen grotendeels overeen met 2-digits SBI-sectoren (hierna: afdelingen), maar in sommige gevallen is dit toegespitst op de lokale structuur van de economie in (de regio) Almelo door verder in- of juist uit te zoomen bij bepaalde sectoren. De sectoren staan geordend op de omvang in gemeente Almelo.

1. **Hightech** (14,4%). Dit is de 'topsector' High-tech systemen en materialen (HTSM). Deze sector bestaat uit het gros van de subsectoren van de volgende sectoren:
    a. Metaalindustrie (afdeling 24 en 25 (vervaardiging van metalen, producten van metaal) en 33.11 (Reparatie van producten van metaal)
    b. Vervaardiging van machines en apparaten (afdeling 26 t/m 28, 33 (Vervaardiging van computers, optische apparatuur, elektrische apparatuur, overige machines en apparaten, Reparatie en installatie van machines en apparaten) en 32.50 (Vervaardiging van medische instrumenten en hulpmiddelen))
    c. Vervaardiging van transportmiddelen (afdeling 29, 30 (Vervaardiging van auto's, aanhangwagens en opleggers, overige transportmiddelen))
    d. Overige sectoren (62.01 Ontwikkelen, produceren en uitgeven van software, 72.19.2 Technisch speur- en ontwikkelingswerk, 71.12 Ingenieurs en overig technisch ontwerp en advies, 71.20.2 Keuring en controle van machines, apparaten en materialen)
2. **Welzijnszorg** (11,7%). Dit correspondeert met banen van afdelingen 87 en 88, onder meer verpleeghuizen, thuiszorg, kinderopvang en maatschappelijk werk.
3. **Overheid, onderwijs** (10,5%). Onder overheid valt afdeling 84: openbaar bestuur en rechtspraak (o.a. politie, brandweer, defensie). Onder onderwijs valt bijna het gehele onderwijsstelsel (afdeling 85): middelbaar en hoger onderwijs, basisonderwijs, speciaal onderwijs maar ook banen gerelateerd aan studiebegeleiding e.d. We tellen surf- en dansscholen en dergelijke hier echter niet mee, maar bij Overige consumentendiensten (sector 9 in deze lijst).

4. **Detailhandel en reparatie** (10,3%). Hier valt de gehele detailhandel onder, inclusief detailhandel via internet (afdeling 47) en reparaties van computers en consumentenartikelen (afdeling 95) – oftewel alle reparaties die niet met machines en apparaten te maken hebben (afdeling 33). Ook hebben we hier de 'Handel in en reparatie van personenauto's en bedrijfsauto's' (sbi-code 45112) aan toegevoegd vanwege het B2C karakter.
5. **Gezondheidszorg** (7,9%). Dit zijn afdelingen 75 en 86 en zijn alle banen in zowel de publieke- als de private zorg, exclusief welzijnszorg. Denk aan ziekenhuizen, huisartspraktijken, psychologen e.d., maar ook bijvoorbeeld samenwerkingsorganen op het gebied van gezondheidzorg (sbi-code 86929).
6. **Groothandel** (7,8%). Hier vallen alle groothandelaren onder (afdelingen 45 en 46). Dit is onafhankelijk van de soort business en varieert van auto's, eten en drinken, kleding en elektronische apparatuur. De 'Handel in en reparatie van personenauto's en bedrijfsauto's' (sbi-code 45112) omvat relatief veel banen in de regio van dit onderzoek (ca. 500 op bijna 140 vestigingen) en hebben we in plaats van hier toegevoegd aan de sector "Detailhandel en reparatie" vanwege het B2C karakter. Vrijwel alle banen van Groothandel nemen verder namelijk de B2B-vorm aan.
7. **Bouw** (6,3%). De bouw correspondeert vrijwel volledig met afdelingen 35, 36, 41, 42 en 43 (grond-, water-, wegen-, algemene- en gespecialiseerde bouw), exclusief projectontwikkeling (sbi-code 4110). Er zijn echter geen banen in de winning en distributie van water (sbi-code 3600) in Almelo.
8. **Advisering en onderzoek** (5,0%). Hier vallen de afdelingen 69, 70, 71, 72 en 73 voor. Dit zijn onder meer banen met betrekking tot accountancy, architecten, speur- en ontwikkelingswerk maar ook reclame- en marktonderzoek. Ingenieurs, en het technisch speur- en ontwikkelingswerk zijn ondergebracht in sector 'Hightech' en vallen niet onder deze sector.
9. **Overige consumentendiensten** (4,7%). Hier vallen banen onder die raken aan kunst (afdeling 90), loterijen, sport en recreatie, levensbeschouwelijk en politieke organisaties (afdelingen 92 t/m 94), culturele uitleencentra, musea, dierentuin, bibliotheken (afdeling 91), maar ook bv. wasserijen en afvalwater- en behandeling (afdeling 37-39). Hieraan voegen we ook zeil- en surfscholen (85511), dansscholen (85221), kunstzinnige vorming van amateurs (85522), auto-en motorrijscholen (8553) en overig sport- en recreatieonderwijs (85519) toe. Die banen zouden anders bij onderwijs meegeteld worden (want afdeling 85). Ook bioscopen (5914) worden hierin meegenomen.

10. **Overige zakelijke dienstverlening** (4,2%). Hier vallen de afdelingen 74, 77, 80, 81 en 82 onder en worden banen met betrekking tot onder andere beveiliging, facility, call-centers, maar ook fotografie, architecten, vertalers, etc. meegeteld.
11. **Overige industrie** (3,0%). Hier vallen de afdelingen 8, 9, 16, 17, 23, 24, 31, 32 onder met onder meer banen die raken aan de bewerking van hout en meubels, maar ook sociale werkvoorzieningen en interieurbouw.
12. **Horeca** (3,0%). Onder horeca vallen de afdelingen logiesverstrekking (afdeling 55) en eet- en drinkgelegenheden (afdeling 56) in zijn geheel.
13. **Logistiek** (2,2%). Het vervoer (transport) en logistiek komt volledig overeen met de afdelingen 49 t/m 53 (vervoer over land/water/lucht, de opslag en dienstverlening daarvan en post en koeriers). Afdeling 79 ("reisbemiddeling, reisorganisatie en informatieverstrekking toerisme") nemen we mee onder vrijetijdseconomie in plaats van bij deze sector.
14. **Metaalindustrie** (non-hightech; 2,0%). Dit is afdeling 25, de vervaardiging van producten van metaal, voor zover deze niet onder de sector Hightech valt.
15. **Voedingsmiddelenindustrie** (1,7%). Deze banen vallen onder afdelingen 10 en 11, de vervaardiging van voedingsmiddelen en van dranken. De tabaksindustrie (afdeling 12) wordt hier ook geteld, maar gemeente Almelo heeft slechts een handvol banen hierin (als aparte sector meenemen is dus niet zinvol).
16. **ICT en media** (1,3%). Onder ICT vallen afdelingen 61 (telecommunicatie), 62 (dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatietechnologie) en 63 (dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatie) onder – voor zover deze nog niet onder de sector 'Hightech' vallen. Wat betreft software nemen we uitgeverijen van software (5829) op. Ook databanken (58120) tellen we mee bij ICT. Wat betreft media zouden we de afdelingen drukkerijen (18), uitgeverijen (58) en de productie en uitgifte van films, tv en radio (afdelingen 59 en 60) als aparte sector op kunnen nemen, in plaats van dat we dit onder ICT laten vallen. Ook zijn bioscopen (5914) hieruit gehaald en aan Overige consumentendiensten (sector 9) toegevoegd.
17. **Bank- en verzekeringswezen** (0,9%). Hier vallen de afdelingen 64-66 volledig onder: alle financiële instellingen, verzekerings- en pensioenfondsen en overige financiële dienstverlening.
18. **Onroerend goed** (0,8%). Dit is de verhuur van en handel in onroerend goed (afdeling 68) plus projectontwikkeling (sbi-code 4110)
19. **Landbouw** (0,8%). Naast landbouw (afdeling 1) ook bosbouw (afdeling 2) en visserij (afdeling 3), plus landschapsverzorging (sbi-code 8310).

20. **Chemie** (0,7%). Hier worden banen met betrekking tot de vervaardiging van chemische producten (afdeling 20), de vervaardiging van producten van rubber en kunststof (afdeling 22) en de vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten (afdeling 21) meegenomen – voor zover deze nog geen onderdeel vormen van de sector Hightech. Conceptueel valt de vervaardiging van cokesovenproducten en aardolieverwerking (afdeling 19) en sbi-code 2446 (smelten en raffineren van uranium) hier ook onder, maar gemeente Almelo heeft er geen banen in.
21. **Kledingindustrie** (0,3%). Hier vallen de afdelingen 13, 14, 15 onder met onder meer de vervaardiging van textiel, kleding, leer en schoenen.
22. **Uitzendbureaus** (0,2%). Dit komt volledig overeen met afdeling 78, arbeidsbemiddeling, uitzendbureaus en personeelsbeheer. Ons voorstel is om deze sector bij een andere sector te voegen, want er zijn (gemiddeld in de laatste vijf jaar) slechts 90 banen in gemeente Almelo.
23. **Overige elektro-industrie** (non-hightech; 0,2%). De volledige afdelingen 27 en 32, die corresponderen met de vervaardiging van elektrische apparatuur en de vervaardiging van overige goederen, tellen hier mee. Afdeling 33 (reparatie en installatie van machines en apparaten) wordt deels meegenomen, hier tellen alleen banen mee die raken aan (de reparatie en installatie van) elektrische apparatuur e.d.
24. **Overige transportmiddelen industrie** (0,1%). Hier vallen de afdelingen 29 tot en met 33 onder – voor zover deze nog geen onderdeel zijn van de sector Hightech.
25. **Delfstoffenwinning** (0%). Dit is de winning van aardolie en aardgas, overige delfstoffen en de dienstverlening daarvan (afdelingen 6, 8 en 9). Er zijn geen banen in Almelo in deze sector.

Bijlage 2: Aanvullende figuren

Figuur B1 Aandeel 25-45-jarigen in de beroepsbevolking naar benchmarkregio (in %)

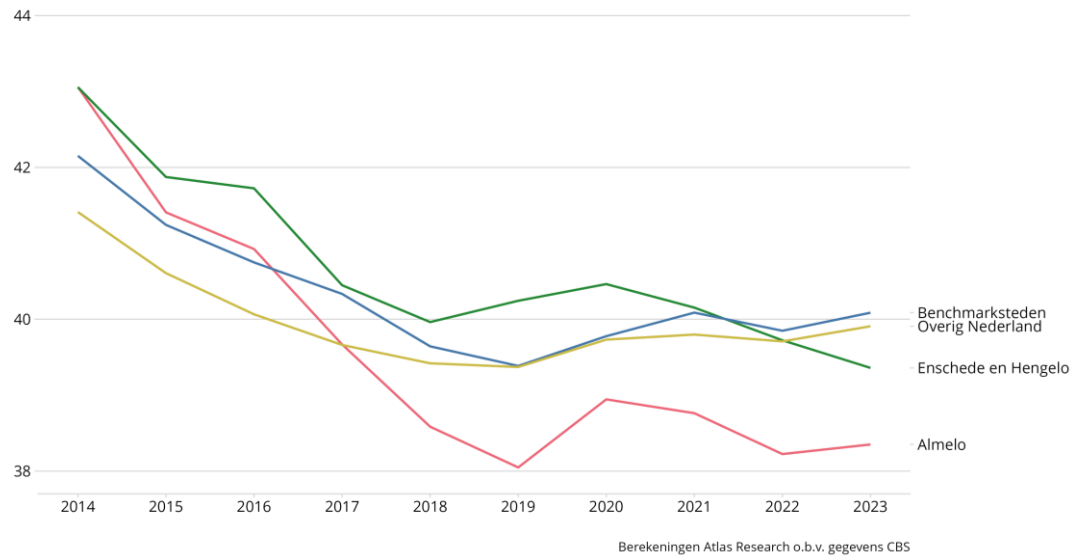

Figuur B2 Aandeel 45-75-jarigen in de beroepsbevolking naar benchmarkregio (in %)

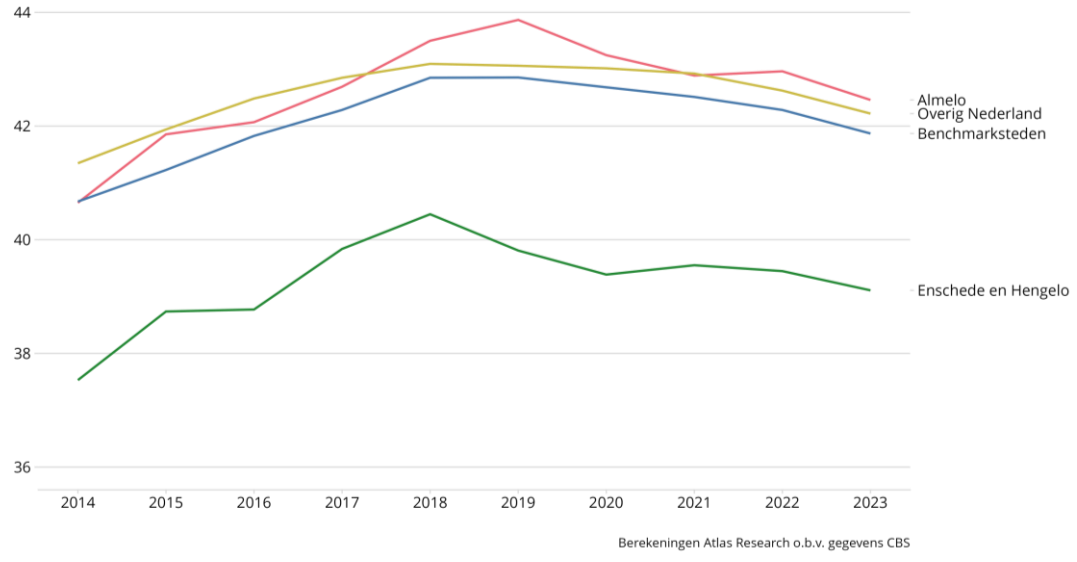

Figuur B3 Aandeel mensen met een HBO- of WO-diploma in de beroepsbevolking naar benchmarkregio (in %)

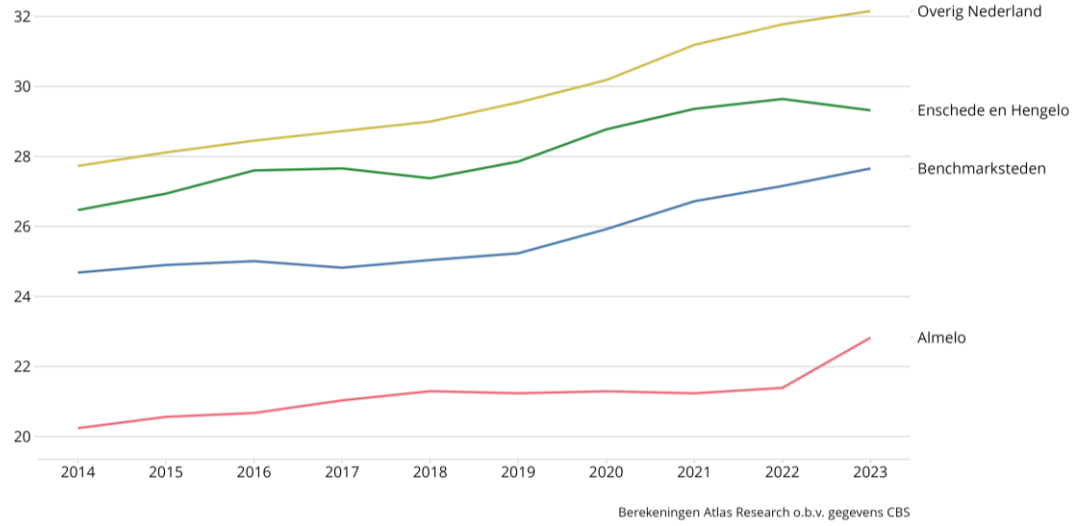

Raadsvergadering:
Registratienummer: D/25/753529

De Raad van de Gemeente Almelo:

Gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 27 mei 2025;

1. De Perspectiefnota 2026-2029 vast te stellen.
2. Het financieel meerjarenperspectief als kader te hanteren voor de programmabegroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029.

Financieel meerjarenperspectief	2026		2027		2028		2029	
Begrotingssaldo programmabegroting 2025	**12,70**	**N**	**17,21**	**N**	**16,92**	**N**	**16,92**	**N**
Ontwikkelingen	-3,45	V	-2,69	V	-1,28	V	0,40	N
FMP incl. ontwikkelingen	**9,25**	**N**	**14,52**	**N**	**15,64**	**N**	**17,32**	**N**
Dekkingsmaatregelen	-7,51	V	-9,05	V	-10,45	V	-11,44	V
FMP incl. dekkingsmaatregelen	**1,74**	**N**	**5,47**	**N**	**5,20**	**N**	**5,89**	**N**
Overige en aanvullende maatregelen	-1,74	V	-1,74	V	-1,74	V	-1,74	V
Geactualiseerd structureel FMP	**0,00**	**V**	**3,73**	**N**	**3,46**	**N**	**4,15**	**N**

Bedragen x 1 miljoen euro

3. De uitgangspunten voor het opstellen van de programmabegroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029, zoals opgenomen in de perspectiefnota 2026-2029 vast te stellen.

	2026	2027	2028	2029
Loonontwikkeling	2,0%	5,1%	4,2%	4,5%
Prijsontwikkeling	2,1%	2,2%	2,2%	2,3%
%-wijziging t.o.v. voorgaand jaar riool en afval	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
%-wijziging t.o.v. voorgaand jaar OZB regulier	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
%-wijziging t.o.v. voorgaand jaar OZB maatregel	2,5%	2,5%	2,5%	0 %
Subsidies	2,0%			
Circulaire gemeentefonds	Meicirculaire 2025			
Opslagpercentage overhead	50 procent over directe salarislasten			
Omslag-/ rekenrente	Wordt bepaald bij de Begroting 2026			
Raming Wmo en Jeugdzorg	Volume- en prijsontwikkeling o.b.v. actuele analyses			

Gedaan in de openbare vergadering van

de griffier, **de burgemeester,**

drs. J.W. Scherpenzeel **R.T.A. Korteland**

Raadsvergadering:
Registratienummer: D/25/753529

Datum: 10 juli 2025
Team/teamonderdeel:

Voorstel aan de raad

Onderwerp	**Perspectiefnota 2026-2029**
Portefeuillehouder	**J. Hinnen**

Samenvatting raadsvoorstel

De Perspectiefnota 2026-2029 bevat de inhoudelijke en financiële uitgangspunten voor de programmabegroting 2026. De nota geeft enerzijds inzicht in de ontwikkelingen in Almelo, anderzijds worden ook de financiële uitdagingen in deze nota benoemd. In deze Perspectiefnota wordt voorgesteld om in te zetten op een vijftal belangrijkste uitdagingen en deze binnen een aantal voorgestelde kaders verder uit te werken. Daarnaast worden een aantal besparingen voorgesteld om het meerjarig tekort terug te dringen. Daarbij bouwen wij verder op de lijn die bij de Perspectiefnota 2025-2028 is uitgezet. Daarnaast wordt nader richting gegeven om de komende jaren het meerjarenperspectief sluitend te krijgen. Hierbij hanteren wij de ingezette behoedzame en flexibele strategie die een balans vindt tussen tijdig maatregelen nemen enerzijds en monitoren en bijsturen anderzijds.

Voorgesteld raadsbesluit

1. De Perspectiefnota 2026-2029 vast te stellen.
2. Het financieel meerjarenperspectief als kader te hanteren voor de programmabegroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029.

Financieel meerjarenperspectief	2026		2027		2028		2029	
Begrotingssaldo programmabegroting 2025	**12,70**	**N**	**17,21**	**N**	**16,92**	**N**	**16,92**	**N**
Ontwikkelingen	-3,45	V	-2,69	V	-1,28	V	0,40	N
FMP incl. ontwikkelingen	**9,25**	**N**	**14,52**	**N**	**15,64**	**N**	**17,32**	**N**
Dekkingsmaatregelen	-7,51	V	-9,05	V	-10,45	V	-11,44	V
FMP incl. dekkingsmaatregelen	**1,74**	**N**	**5,47**	**N**	**5,20**	**N**	**5,89**	**N**
Overige en aanvullende maatregelen	-1,74	V	-1,74	V	-1,74	V	-1,74	V
Geactualiseerd structureel FMP	**0,00**	**V**	**3,73**	**N**	**3,46**	**N**	**4,15**	**N**

Bedragen x 1 miljoen euro

3. De uitgangspunten voor het opstellen van de programmabegroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029, zoals opgenomen in de perspectiefnota 2026-2029 vast te stellen.

	2026	2027	2028	2029
Loonontwikkeling	2,0%	5,1%	4,2%	4,5%
Prijsontwikkeling	2,1%	2,2%	2,2%	2,3%
%-wijziging t.o.v. voorgaand jaar riool en afval	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
%-wijziging t.o.v. voorgaand jaar OZB regulier	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
%-wijziging t.o.v. voorgaand jaar OZB maatregel	2,5%	2,5%	2,5%	0 %
Subsidies	2,0%			
Circulaire gemeentefonds	Meicirculaire 2025			
Opslagpercentage overhead	50 procent over directe salarislasten			

Omslag-/ rekenrente	Wordt bepaald bij de Begroting 2026
Raming Wmo en Jeugdzorg	Volume- en prijsontwikkeling o.b.v. actuele analyses

Inleiding

Het college biedt de raad in beginsel jaarlijks een perspectiefnota aan. De perspectiefnota is een kaderstellend document en biedt gelegenheid inhoudelijk en financieel meerjarig vooruit te kijken. De perspectiefnota dient als basis voor de programmabegroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029.

Beoogd effect

Met het vaststellen van de Perspectiefnota 2026-2029 stelt de gemeenteraad de kaders vast voor de beleidsmatige en financiële uitgangspunten die bij de Programmabegroting 2026 en het financieel meerjarenperspectief 2027-2029 zullen worden gehanteerd.

Argumenten voor

1.1 De perspectiefnota 2026-2029 bevat de inhoudelijke uitgangspunten voor de begroting van 2026 en de meerjarenraming 2027-2029

De perspectiefnota 2026-2029 geeft op basis van uitgevoerde onderzoeken (D/25/756915 en D/25/756919) inzicht in de ontwikkelingen in Almelo. Er wordt voorgesteld om op basis van deze onderzoeken in te zetten op de vijf belangrijkste uitdagingen: opleidingsniveau beroepsbevolking, stedelijk voorzieningenniveau, stapeling van achterstanden, verdringing en mismatch op de arbeidsmarkt en veiligheid. Om deze uitdagingen verder uit te werken worden zes kaders voorgesteld die als basis dienen voor de nieuwe langjarige opgaven.

1.2 De perspectiefnota 2026-2029 bevat de financiële uitgangspunten voor de begroting van 2026 en de meerjarenraming 2027-2029

Het financieel meerjarenperspectief 2026-2029 is geactualiseerd, welke vanaf 2026 bij ongewijzigd beleid een tekort laat zien. Daarom worden maatregelen voorgesteld om het meerjarig tekort terug te dringen.

1.3 De raad geeft hiermee invulling aan zijn kaderstellende rol.

Op grond van artikel 4 van de Financiële verordening Almelo 2023 biedt het college de raad in beginsel jaarlijks een perspectiefnota aan. Met het vaststellen van de perspectiefnota geeft de raad invulling aan zijn kaderstellende rol.

2.1 De perspectiefnota geeft een geactualiseerd beeld van het financieel meerjarenperspectief.

Het financieel meerjarenperspectief is ten opzichte van de begroting 2025 geactualiseerd. De jaarschijf 2029 is toegevoegd. Zoals gebruikelijk is het financiële perspectief in deze nota gebaseerd op de september- en decembercirculaire 2024 van het gemeentefonds. De financiële effecten van de meicirculaire 2025 zijn nog niet opgenomen. Deze worden, zoals gebruikelijk, verwerkt in de begroting. In 2026 is er een resterend structureel tekort welke betrokken wordt bij de Programmabegroting 2026. Het Rijk heeft bij de Voorjaarsnota 2025 extra middelen beschikbaar gesteld voor de jaren 2026 en 2027. De effecten van deze extra middelen worden voor Almelo pas duidelijk bij de meicirculaire 2025. Deze zal verwerkt worden in de Programmabegroting 2026. Daarnaast zal bij de Programmabegroting 2026 meer inzicht ontstaan in de totale impact van alle Rijksmaatregelen op onze gemeentelijke financiën.

3.1 De uitgangspunten zijn een belangrijke leidraad voor het opstellen van de Programmabegroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029.

Bij de perspectiefnota of programmabegroting wordt jaarlijks bepaald met welke loon- en prijsontwikkeling de gemeentelijke budgetten worden aangepast. Ook wordt het percentage bepaald waarmee de gemeentelijke heffingen, belastingen en tarieven worden geïndexeerd. De toezichthouder heeft aangegeven dat de Programmabegroting 2026 gebaseerd moet zijn op de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds.

Kanttekeningen

2.1 De onzekerheden in het financieel meerjarenperspectief zijn groot.

De onzekerheden in het meerjarenperspectief zijn groot, gelet op de risico's in het sociaal domein, de mogelijke effecten van rente-, loon- en prijsontwikkelingen en de aanhoudende onduidelijkheid over de financiering van gemeentelijke taken vanaf 2028.

3.1 Nog niet alle uitgangspunten voor het opstellen van de programmabegroting 2026 zijn bekend.
De uitgangspunten voor de omslagrente en het sociaal domein zijn nog niet bekend. Deze worden richting de begroting bepaald op basis van de meest actuele gegevens.

Kosten, opbrengsten en dekking

Het financieel meerjarenperspectief is geactualiseerd en maakt deel uit van de perspectiefnota.

Financieel meerjarenperspectief	2026		2027		2028		2029	
Begrotingssaldo programmabegroting 2025	**12,70**	**N**	**17,21**	**N**	**16,92**	**N**	**16,92**	**N**
Ontwikkelingen	-3,45	V	-2,69	V	-1,28	V	0,40	N
FMP incl. ontwikkelingen	**9,25**	**N**	**14,52**	**N**	**15,64**	**N**	**17,32**	**N**
Dekkingsmaatregelen	-7,51	V	-9,05	V	-10,45	V	-11,44	V
FMP incl. dekkingsmaatregelen	**1,74**	**N**	**5,47**	**N**	**5,20**	**N**	**5,89**	**N**
Overige en aanvullende maatregelen	-1,74	V	-1,74	V	-1,74	V	-1,74	V
Geactualiseerd structureel FMP	**0,00**	**V**	**3,73**	**N**	**3,46**	**N**	**4,15**	**N**

Bedragen x 1 miljoen euro

In 2026 is een resterend tekort van 1,74 mln. euro welke betrokken wordt bij de Programmabegroting 2026. Het financieel meerjarenperspectief is vanaf 2027 niet structureel sluitend. In de perspectiefnota is nader richting gegeven om de komende jaren een sluitende begroting te krijgen.

Vervolg

17 juni	Technisch beraad
1 juli	Politieke avond
8 en 10 juli	Raadsbehandeling

Bijlagen

- Perspectiefnota 2026-2029 (kenmerk D25/757371)
- Besparingsmaatregelen Sociaal Domein 2026-2029 (kenmerk D/25/754984)
- Atlas Research – Bedenken en maken (kenmerk D/25/756915)
- PONTELOS – Almelo in Balans – Analyse MDI (kenmerk D/25/756919)
- PONTELOS – Almelo in Balans – Advies (kenmerk D/25/756919)
- PONTELOS – Almelo in Balans – Onderzoeksverantwoording MDI (kenmerk D/25/756919)

Burgemeester en Wethouders van Almelo, _____

de secretaris,
J.H. Dijkstra

de burgemeester,
R.T.A. Korteland

PERSBERICHT

Almelo, 28 mei 2025

Vertrouwen in de toekomst

Almelo maakt scherpe keuzes voor toekomstbestendige stad

Het college van B&W van Almelo presenteert de Perspectiefnota 2026-2029 met een duidelijke boodschap: we maken scherpe keuzes om de stad sociaal sterk, economisch veerkrachtig en toekomstbestendig te houden. Almelo staat voor grote uitdagingen, maar kijkt vooruit met vertrouwen. Almelo zit in de lift; het aantal banen en het aantal Almeloërs met een baan is bijvoorbeeld flink gegroeid de afgelopen jaren. In samenwerking met inwoners, bedrijven en partners bouwt de gemeente verder aan een aantrekkelijke stad in balans.

Net als andere gemeenten in Nederland krijgt Almelo de komende jaren fors minder geld van het Rijk voor de uitvoering van de taken in het sociaal domein (met name in de uitvoering van de Jeugdwet, Wmo en Participatiewet). Dat betekent dat er een nieuwe balans moet komen tussen de inkomsten en uitgaven van de gemeente. Daarom heeft de gemeenteraad eind 2024 moeten besluiten structureel 30 miljoen euro te gaan besparen, waarvan 2/3^{e} in het sociaal domein.

Weloverwogen keuzes

Door weloverwogen keuzes en scherpe analyses te maken is nu een pakket aan maatregelen uitgewerkt. Dit pakket komt bovenop eerdere maatregelen waartoe de gemeenteraad vorig jaar al besloot. Een flinke opgave. Het college benadrukt dat deze keuzes nodig zijn om de stad financieel gezond te houden. Jeffrey Hinnen, wethouder Financiën: “We staan voor lastige beslissingen, maar doen dit vanuit de overtuiging dat we zo de koers voor de stad kunnen vasthouden. En dat we, ondanks dat het Rijk veel te weinig middelen geeft, de zorg toegankelijk houden voor wie het meest kwetsbaar is.”

Woningbouw

Almelo blijft investeren in de toekomst en het versterken van de balans in de stad. De gemeente werkt aan gezonde en leefbare wijken, goed onderwijs, cultuur, werkgelegenheid en een sterke economie. Sinds 2018 is het aantal banen toegenomen met ruim 6.750 tot 49.000 in het voorjaar van 2024. De hightech-maakindustrie is een motor van groei: 40% van de nieuwe banen komt daar vandaan.

Door bijvoorbeeld het combineren van de ontwikkeling van woningbouw en tegelijk de inzet op een gezonde, groene en levendige gemeente, blijft Almelo in ontwikkeling en aantrekkelijk als woon- en werkstad.

Bewust kiezen en samenwerken

Gemeenten kunnen slechts een deel van de uitgaven in het sociaal domein beïnvloeden. Binnen die beperkte ruimte is door het college van burgemeester en wethouders gekozen voor maatregelen die recht doen aan de situatie in de stad. Om de zorg betaalbaar te houden, wordt verwacht dat inwoners vaker hulp zoeken bij familie, vrienden of buren. En andersom: dat we elkaar helpen als dat kan.

De gemeente richt zich op samenwerking, preventie en inzicht en de hulp te bieden aan mensen die dit het hardst nodig hebben. Ook wordt daarbij tegelijkertijd scherp gekeken naar welke zorgproducten het meeste effect hebben. Dit is noodzakelijk om de zorg menselijk én betaalbaar te houden.

Samen vooruit

Deze Perspectiefnota benadrukt volgens het college dat de toekomst vraagt om samenwerking. Niet alles kan meer, maar samen kunnen we meer bereiken. Almelo wil een stad zijn waar mensen meedoen, elkaar helpen en waar ruimte is voor ontwikkeling. De gemeenteraad bespreekt de perspectiefnota op dinsdag 1 juli (politieke avond) en op dinsdag 8 en donderdag 10 juli (besluitvormend). Belangstellenden zijn van harte welkom hierbij aanwezig te zijn.

Collegevoorstel

Onderwerp	Vaststellen Meerjaren Perspectief Grondbedrijf (MPG) 2025
Eenheid/team	SO Stedelijke Ontwikkeling
Zaakkenmerk	Z/25/241281
Documentkenmerk	D/25/752236
Vertrouwelijkheid	Openbaar
Portefeuillehouder	J. Hinnen
Datum vergadering	

Toelichting voor de openbare besluitenlijst
Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat grondexploitatiebegrotingen minimaal één keer per jaar dienen te worden geactualiseerd. Het college informeert de gemeenteraad over de ontwikkelingen van de grondexploitaties en stelt de raad voor de grondexploitatiebegrotingen vast te stellen.

Voorgesteld besluit

1. Kennis te nemen van het Meerjaren Perspectief Grondbedrijf 2025 (D/25/7549850).
2. Op het Meerjaren Perspectief Grondbedrijf 2025 deel 2 (D/25/754986) geheimhouding te leggen op basis van artikel 87 Gemeentewet juncto artikel 5.1, lid 2, sub b en sub f van de Woo.
3. De **niet openbare** bijlage "Meerjaren Perspectief Grondgrondbedrijf 2025 deel 2", op grond van artikel 88, lid 3, Gemeentewet, met inachtneming van de geheimhouding voor raadsleden van de gemeente Almelo, ter inzage te leggen bij de raadsgriffie.
4. De raad voor te stellen:

   4.1 De geactualiseerde grondexploitatiebegrotingen vast te stellen zoals opgenomen in het openbare Meerjaren Perspectief Grondbedrijf 2025 deel 1 en het **niet openbare** MPG deel 2.

Inleiding
Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat grondexploitatiebegrotingen minimaal één keer per jaar dienen te worden geactualiseerd. De geactualiseerde grondexploitatiebegrotingen zijn de onderlegger voor de waardering van de lopende grondexploitaties, die als onderhanden werk op de balans staan in de jaarverantwoording 2024.

Het Meerjaren Perspectief Grondbedrijf (MPG) is onder andere een specificatie van de paragraaf grondbeleid van de Jaarverantwoording, waarin tevens de voortgang in de grondexploitaties wordt toegelicht.

Alleen voortschrijdende inzichten m.b.t. eenheidsprijzen, prijsontwikkelingen en fasering en eventuele planinhoudelijke aanpassingen waarover de raad in een eerder stadium al besloten heeft,

zijn verwerkt in de geactualiseerde grondexploitatiebegrotingen c.q. in het MPG. Het MPG heeft niet tot doel te besluiten over planinhoudelijke aanpassingen in één of meerdere grondexploitaties

Beoogd effect
De geactualiseerde grondexploitatiebegrotingen door de raad te laten vaststellen.

Argumenten voor
1.1 Conform BBV dient de grondexploitatie jaarlijks geactualiseerd te worden

Conform de BBV regelgeving dienen de grondexploitatiebegrotingen minimaal jaarlijks te worden geactualiseerd. Hiermee wordt voldaan aan de geldende regelgeving.

2.1 Geheimhouding is vereist vanwege zwaarwegend economisch en financieel belang

In het MPG 2025 deel 2 zijn per project gedetailleerde cijfermatige en tekstuele onderbouwingen opgenomen. Openbaarheid van deze informatie zou de toekomstige onderhandelingspositie van de gemeente zozeer kunnen schaden, dat de economische of financiële belangen van de gemeente geacht moeten worden zwaarder te wegen dan het algemeen belang van openbaarmaking. Te denken valt aan geraamde kosten van aan te besteden civieltechnische werken of geraamde grondprijzen.

2.2. Informatie waarop door het college geheimhouding is gelegd kan, onder deze geheimhouding, worden verstrekt aan de gemeenteraad.
Een verplichting tot geheimhouding wordt in acht genomen door allen die van de informatie kennis dragen. De verplichting tot geheimhouding duurt voort, totdat de gemeenteraad deze geheimhouding weer opheft.

2.3. Het niet nakomen van geheimhouding kan leiden tot een sanctie tot het niet mogen ontvangen van geheime informatie voor maximaal drie maanden en is een strafbaar feit, op basis van art. 272 van het Wetboek van Strafrecht (schending ambtsgeheim).
De sanctie ten aanzien van het schenden van een geheimhoudingsplicht is geregeld in artikel 89, lid 5, van de Gemeentewet. Een dergelijke sanctie staat geheel los van eventuele strafbaarheid op grond van artikel 272 van het Wetboek van Strafrecht.

3.1 Reguliere werkwijze bij opleggen geheimhouding

Om raadsleden inzage te geven in vertrouwelijke documenten, is het de gebruikelijke afspraak dat deze stukken voor raadsleden ter inzage worden gelegd bij de griffie.

4.1 Bevoegdheid van de gemeenteraad

Om de grondexploitaties te kunnen volgen en, indien gewenst, bij te sturen, wordt de raad gedurende het jaar in de diverse producten van de P&C cyclus geïnformeerd over de (financiële) voortgang van de grondexploitaties. Het MPG biedt een meerjarige vooruitblik waarbij dieper kan worden ingegaan op de oorzaak van wijzigingen en eventueel geconstateerde risico's. Het vaststellen van het MPG is een bevoegdheid van de gemeenteraad.

Kanttekeningen

1.1 De waardering van de grondexploitaties is mede gebaseerd op verwachte ontwikkelingen

Kosten, opbrengsten en dekking

De resultaten van deze actualisatie en de wijzigingen, ten opzichte van de laatst vastgestelde grondexploitatiebegrotingen bij de jaarrekening 2023 en het MPG 2024, zijn opgenomen in het MPG 2025 van de gemeente Almelo en zijn verwerkt in de jaarrekening 2024.

De resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties zijn per saldo met circa 25.000 euro verslechterd. De verlieslatende grondexploitaties verslechteren met circa 0,93 miljoen euro. De verliesvoorziening zal derhalve met 0,93 miljoen euro toenemen. Ondanks de verslechtering van de grondexploitatie Almelo Noordoost worden de winstgevende grondexploitaties, door de toevoeging van het nieuw in exploitatie genomen project Parkbuurt, circa 0,9 miljoen euro winstgevender.

De resultaatontwikkelingen van verlieslatende grondexploitaties vertalen zich één op één direct door naar het jaarresultaat. Dit conform de BBV voorschriften dat voorziene verliezen terstond en geheel moeten worden genomen. Bij winstgevende grondexploitaties mag de winst niet geheel, maar moet deze, naar rato van de voortgang, worden genomen.

Het resultaat van het grondbedrijf is reeds in de Jaarverantwoording 2024 verwerkt.

De resultaten van de projecten en deelnemingen van het grondbedrijf hebben zich in 2024, zoals verwoord in het MPG 2025, als volgt ontwikkeld:

Resultaten grondbedrijf	Grex-resultaat		Jaarresultaat 2024		Mutaties	
	ontwikkeling		grondbedrijf		toekomstige winst	
Omschrijving	V	N	V	N	V	N
Verlieslatende grondexploitaties woningbouw		427		427		

Winstgevende grondexploitaties woningbouw	-903		95	-998	
Verlieslatende grondexploitaties werklocaties		501	501		
Winstgevende grondexploitaties werklocaties					
Resultaat lopende grondexploitaties		**25**	**1.022**	**-998**	
Nog uit te voeren werken (nutvw)		19			
Resultaat deelneming XL Businesspark	-640				
Totaal resultaat	**-596**		**1.022**	**-998**	

Bedragen x 1.000 euro

Uitvoering

De resultaten van deze actualisatie zijn verwerkt in de jaarrekening 2024.

Na het collegebesluit wordt het MPG 2025 deel 2, onder geheimhouding, voor de raad bij de griffie ter inzage gelegd.

Bijlage(n)

- Raadsvoorstel (Raad D/25/755001)
- Meerjaren Perspectief Grondbedrijf 2025 deel 1 (D/25/754985)
- Meerjaren Perspectief Grondbedrijf 2025 deel 2 **(onder geheimhouding en niet openbaar, ter inzage bij de Raadsgriffie) (D/25/754986)**

Procesinformatie

Intern overleg

Dit voorstel is tot stand gekomen in afstemming met de financieel adviseur van het team Financiën en de concerncontroller.

Afstemming met portefeuillehouder

Dit voorstel is afgestemd met de portefeuillehouder Financiën.

Directie-advies

N.v.t.

B&W voorstel standaard.

Communicatie over het besluit
Regulier via openbaar iBabs.

In het Raadskompas maakt de griffie melding van de terinzagelegging en de beschikbaarstelling op Ibabs.

Meerjaren Perspectief Grondbedrijf 2025 deel 1

Gemeente Almelo

Inhoud

1. INLEIDING 3
2. Kaders 4
   2.1 Grondbeleid 4
   2.2 Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) 5
3. Rekentechnische uitgangspunten 6
   3.1 De parameters voor prijsontwikkeling en rente 6
   3.2 Fasering 7
4. Resultaatontwikkelingen Grondbedrijf 11
5. Bouwgrond in exploitatie (BIE) 13
   5.1 Voortgang 2024 13
   5.2 Resultaatsbepaling en ontwikkeling 14
   5.3 Balanswaarde grondexploitaties 18
   5.4 Sturingsmogelijkheden 19
      5.4.1 Sturing projecten 19
      5.4.2 C13 Rohof 21
      5.4.3 C18 Rhijnbeek 21
      5.4.4 C22 Bedrijvenpark Twente Noord 22
      5.4.5 C53 Almelo Noord Oost 23
      5.4.6 C62 Heetveldsweg 23
      5.4.7 C63 Ary Schefferstraat 24
      5.4.8 C64 Savornin Lohmanstraat 24
      5.4.9 C65 G.T. Rietveldstraat 25
      5.4.10 C66 Gravenstraat 25
      5.4.11 C67 Parkbuurt 26
      5.4.12 C89 Weggeler 26
6. Vennootschapsbelasting 27
7. Af te sluiten complexen (ATSC) 27
8. Nog uit te voeren werken (NUTVW) 28
9. Overig 28
   9.1 Materiele Vaste Activa (MVA) 28
   9.2 Erfpachtgronden 28
10. Risico analyse BI's 29
   10.1 Waarom een risicoanalyse? 29
   10.2 Wat verstaan we onder (financiële) risico's? 30
   10.3 De techniek 30
   10.4 Risicoprofiel 31
   10.5 Overige risico's 33

1. INLEIDING

Door middel van het Meerjaren Perspectief Grondbedrijf (MPG) wordt elk jaar een financieel verslag uitgebracht van de ontwikkelingen binnen het Grondbedrijf van de gemeente. Er wordt terug gekeken op het afgelopen jaar en vooruitgeblikt richting de toekomst.

Alle grondexploitatiebegrotingen worden jaarlijks geactualiseerd. De rekentechnische actualisatie van de grondexploitaties bestaat uit het aanpassen van rekenparameters zoals kosten- en opbrengstenstijging en rente, het eventueel bijstellen van nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten en het aanpassen van de fasering. Daarnaast worden planinhoudelijke aanpassingen doorgevoerd, waarover gaande het jaar besluitvorming heeft plaatsgevonden.

Tevens zijn de overige complexen en onderdelen van het Grondbedrijf, die met bouwgrondproductie te maken hebben, geactualiseerd. De actualisatie vindt plaats op basis van de thans beschikbare inzichten.
Het Meerjaren Perspectief Grondbedrijf is een prognose en geeft ook de actuele financiële positie van het Grondbedrijf weer, mede op basis van die prognoses.

Het MPG bestaat uit een openbaar deel en vertrouwelijk deel. Deel 1 van het MPG is openbaar en bevat o.a. beleidsmatige uitgangspunten, de resultaten van de bijgestelde grondexploitaties, de voortgang in de realisatie en de uitgifte, de voortgang in de nog uit te voeren werken (NUTVW) en de ontwikkeling van de ruwe bouwgrond voorraad en de gronden die in erfpacht zijn uitgegeven.
Deel 2 van het MPG is vertrouwelijk, omdat het informatie bevat op een te gedetailleerd niveau over bijvoorbeeld begrote verwervingskosten, geraamde kosten voor het bouw- en woonrijp maken en begrote grondopbrengsten.

Het MPG geeft inzicht in de mate waarin het geïnvesteerde vermogen (de boekwaarde) van het Grondbedrijf terugverdiend kan worden of gedekt wordt door de waarde van de onderliggende gronden en panden.
De mutaties, die in het boekjaar 2024 hebben plaatsgevonden binnen de afzonderlijke complexen, worden toegelicht.

De Raad stelt op grond van haar budgetrecht kredieten beschikbaar voor de uitvoering van de grondexploitatiebegroting. Deze kredieten regelen de financiering van de uitvoeringskosten en zijn bestemd voor o.a. aankopen, aanleg van wegen, groen en rioleringen. Met de jaarlijkse vaststelling van de grondexploitatie autoriseert de gemeenteraad tevens de baten en lasten in de eerste jaarschijf van de grondexploitatiebegroting. Deze jaarschijven ontstaan door het in de tijd zetten van de begrote nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten, ten behoeve van het begroten van de prijsstijgingen en rente.
De baten en lasten worden opgenomen in de gemeentelijke exploitatiebegroting.

2. Kaders

2.1 Grondbeleid

Grondbeleid gaat in belangrijke mate over de productie van bouwgrond, de wijze waarop die tot stand komt en hoe de bouwgrond wordt verkocht en gebruikt ten behoeve van de opstalrealisatie.
Het primaat voor het uitvoeren van dat gemeentelijk grondbeleid ligt bij het college van B&W.
Het college heeft daarbij een actieve informatieplicht richting de gemeenteraad.
Grondbeleid is, net als vastgoedbeleid in algemene zin, een sturingsmiddel voor de gemeente.
Het grondbeleid is volgend en ondersteunend voor doelstellingen op andere beleidsvelden.
Via grondbeleid kan een nadere invulling worden gegeven aan het realiseren van ruimtelijke doelstellingen.
Over de financiële gevolgen van het gevoerde beleid wordt jaarlijks gerapporteerd in de paragraaf grondbeleid van de jaarrekening.

Gemeenten kunnen er voor kiezen om een actief of faciliterend grondbeleid te voeren.
Bij actief grondbeleid brengt een gemeente zelf gronden die in eigendom zijn of komen van de gemeente in ontwikkeling. Er wordt naar gestreefd de daarvoor benodigde gronden in eigendom te krijgen. Met actief grondbeleid kunnen gemeenten naast publiekrechtelijk sturen via het ruimtelijke beleid, ook privaatrechtelijk sturen.
Nadeel van actief grondbeleid is dat er grotere (financiële) risico's worden gelopen, doordat de gemeente veel voorinvesteringen moet doen in het aankopen van ruwe bouwgrond en het bouwrijp maken.
Het voordeel daarentegen van actief grondbeleid is, dat met de baten uit winstgevende grondexploitaties tekorten op verlieslatende grondexploitaties kunnen worden bekostigd, waardoor er feitelijk bovenplanse financiële verevening tussen verschillende gebiedsontwikkelingen plaats vindt.

Bij faciliterend grondbeleid produceert de gemeente zelf geen bouwgrond, maar laat dit over aan private ontwikkelaars. De gemeente "faciliteert" deze grondexploitaties door te investeren in plankosten, zoals het maken van een nieuw bestemmingsplan, het treffen van voorzieningen in de openbare ruimte en het aanleggen van nutsvoorzieningen en verhaalt die kosten vervolgens op de betrokkenen.
Met faciliterend grondbeleid loopt de gemeente minder financiële risico's en kan het plan dat de gemeente voor ogen staat toch worden gerealiseerd. Doordat de gemeente alleen kosten verhaalt, kan zij in beginsel geen winst maken. Ander nadeel van faciliterend grondbeleid is dat verlieslatende gebiedsontwikkelingen niet of moeizaam van de grond komen, omdat de markt deze om bedrijfseconomische redenen niet oppakt.

De gemeente Almelo voert om bovengenoemde redenen een pragmatisch grondbeleid, waarbij per project bekeken wordt welk beleid het beste kan worden gevoerd.

In Almelo onderscheiden we de volgende type projecten:

Grondexploitaties (actief)
Bouwgrond in exploitatie (BI's) zijn projecten die zich in het transformatieproces bevinden, waarbij in bezit zijnde gronden worden omgevormd naar bouwrijpe grond om (opnieuw) te worden bebouwd.
De geproduceerde bouwgrond is het eindproduct van een grondexploitatie.
De gemeente Almelo heeft per 01-01-2024 de volgende 11 projecten 'in exploitatie': Rohof, Rhijnbeek, bedrijvenpark Twente Noord, Chiel Dethmersstraat, Almelo Noordoost, Heetveldsweg, Ary Schefferstraat, Svormin Lohmanstraat, G.T. Rietveldstraat, Gravenstraat en Weggeler. Eerste kwartaal 2024 is het project Parkbuurt in exploitatie genomen waarmee het aantal lopende grexen in 2024 op 12 komt.

Gemengde projecten (actief en facilitair)
Conform het BBV dienen dergelijke projecten administratief te worden opgeknipt. Binnen een Grondbedrijf wordt derhalve gesproken van een grondexploitatie (GREX) en een faciliterende exploitatie (AD). Thans is dit bij de projecten Almelo Noordoost en het Weggeler het geval.

Private/ Markt ontwikkelingen (facilitair)
Dit betreft ontwikkelingen welke worden geïnitieerd door de markt en waarbij de gemeente geen actieve rol en grondpositie heeft. De gemeente is dan wettelijk verplicht om de gemaakte kosten ten behoeve van het beoogde bouwplan te verhalen op de initiatiefnemer. Het verhalen van deze kosten kan gebeuren op basis van vrijwilligheid (anterieure of posterieure overeenkomt) of gedwongen verrekening o.b.v. een exploitatieplan. De financiële afwikkeling hiervan vindt plaats binnen de administratie van de Algemene Dienst. Dit betreft momenteel alleen het project Indië.

Daarnaast zijn nog diverse exploitatieovereenkomsten, met beperkte omvang, gesloten met derden. Hierbij betreft het dan bijvoorbeeld de kosten voor het verleggen van in-uitritten of wijzigingen in de openbare ruimte of het verhalen van plankosten.

Duiding grondexploitaties
Grondexploitaties zijn ruimtelijke projecten, met bouwgrondproductie als hoofdmoot, waarvan de raad de exploitatiebegroting heeft vastgesteld. Deze door de raad vastgestelde grondexploitatiebegrotingen fungeren als financieel en inhoudelijk kader voor het college van B&W, waarbinnen zij verder gaat met de realisatie van een project. Ook fungeert de grondexploitatiebegroting als een 'voorspelling' van de te verwachten kosten en opbrengsten en het begrote financiële eindresultaat.

Alle grondexploitatiebegrotingen worden jaarlijks ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden.
Dit gebeurt in de vorm van een Meerjaren Perspectief Grondbedrijf (MPG). De waardering van de grondexploitaties in de Jaarverantwoording 2024 is hiervan afgeleid. In het MPG wordt uitvoeriger ingegaan op de financiële positie van het Grondbedrijf, de projectmatige complexen (= lopende grondexploitaties) en het functionele complex "nog uit te voeren werken" waarin de resterende werkzaamheden van inmiddels afgesloten grondexploitaties worden geadministreerd. Ook wordt kort toegelicht hoe de voorraad van het grondbedrijf zich ontwikkelt, evenals die van de in erfpacht uitgegeven gronden.
In de paragraaf grondbeleid van de begroting wordt vooruit gekeken op ontwikkelingen, die mogelijk gevolgen hebben voor de vermogenspositie van het Grondbedrijf.

2.2 Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

De Commissie BBV heeft in juli 2019 de 'Notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken" vastgesteld.
De voorschriften uit deze notitie zijn toegepast bij de actualisatie van de grondexploitaties en dit MPG.
De BBV notitie is een samenvatting van eerdere notities en bevat verduidelijkingen, kleine aanpassingen maar geen substantiële aanscherpingen van de regels.

De grondexploitaties zijn ingedeeld conform de voorschriften van het BBV. Er is een onderscheid gemaakt in:
- Bouwgrond In Exploitatie (BIE);
- gronden die onder de rubriek Materieel Vast Actief (MVA) op de balans worden verantwoord.

Bouwgrond in exploitatie (BIE) heeft in alle gevallen betrekking op grondexploitaties die zich (bijna) in de uitvoeringsfase bevinden. Onder BIE vallen gronden die in eigendom zijn van de gemeente en waarvoor door de gemeenteraad een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld. Het startpunt van BIE is het raadsbesluit van de vaststelling. Vanaf dat moment kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie bij onderhanden werk (BIE) op de balans.

De gronden welke onder MVA worden geschaard zijn meestal in het verleden anticiperend of strategisch aangekocht. Er is voor deze (bouw)gronden (nog) geen grondexploitatie vastgesteld door de Raad.
Deze (bouw)grond kunnen in de toekomst alsnog worden overgeheveld naar BIE.
Tevens worden eventuele resterende bouwkavels van reeds afgesloten grondexploitaties op de balans verantwoord onder MVA.

3. Rekentechnische uitgangspunten

Grondexploitaties worden begroot op basis van reële uitgangspunten. Het realiteitsgehalte van een grondexploitatiebegroting wordt bepaald door de (combinatie van de) volgende begrotingselementen:

- begrote kosten (hoeveelheden x eenheidsprijzen)
- begrote opbrengsten (hoeveelheden x eenheidsprijzen)
- kostenstijging (% en fasering)
- opbrengstenstijging (% en fasering)
- rentelasten en rentebaten (% en fasering)

De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd bij de actualisatie van de grondexploitaties in het kader van het MPG 2025 en de jaarverantwoording 2024.

3.1 De parameters voor prijsontwikkeling en rente

Een onderdeel van een grondexploitatiebegroting is het begroten van de factor tijd.
Dit omdat grondexploitaties een lange looptijd hebben, waardoor rekening moet worden gehouden met kostenstijging, opbrengstenstijging en rentekosten.
Om zo reëel mogelijke parameters te hanteren wordt ieder jaar onderzocht hoe de prijzen zich in het verleden hebben ontwikkeld en welke prijsontwikkelingen, mede op basis van die kennis, worden verwacht.

De toegestane toe te rekenen rente over bouwgrond in exploitatie (BIE) werd in boekjaar 2024 gebaseerd op de daadwerkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen. Ten aanzien van de rente die wordt gehanteerd in de berekeningen van de grondexploitatie gold de volgende coulanceregeling: “Om te voorkomen dat de renteparameter ook elk jaar fluctueert, is het mogelijk om als gemeente te kiezen voor het rekenen met een stabiel rentepercentage in de meerjarenprognose. Dit betreft dan het rentepercentage zoals berekend in het jaar van vaststellen van de grondexploitatiebegroting en kan alleen gehanteerd blijven indien de werkelijke rente niet meer afwijkt dan 0,5% boven of onder het initieel vastgestelde rentepercentage”. Bij het vaststellen van de jaarverantwoording 2023 is in de grondexploitaties een rentepercentage van 1,3% gehanteerd. De berekening van het werkelijke rentepercentage voor 2024 sluit op 0,85%. Dit valt binnen de marge van 0,5%.

Conform gewijzigde BBV-regelgeving geldt voor bouwgronden in exploitatie (BIE), met ingang van boekjaar 2025, dat gerekend dient te worden met de gemeentelijke omslagrente. Dit ongeacht of die aanname vanuit historisch perspectief bezien wel of niet reëel en daardoor risicovol is voor de langere termijn. De omslagrente die is vastgesteld voor de Programmabegroting 2025 is 1%. Dit percentage wordt ook gehanteerd voor het meerjarenperspectief 2026-2028. De omslagrente vormt de basis voor de gedifferentieerde renteparameter die in de diverse onderdelen van het MPG worden gehanteerd. Deze is derhalve bepaald op 1% voor de periode 2025-2028. Voor de periode van 2029 tot en met 2034 wordt een risico-opslag van 0,5% gehanteerd, en vanaf 2035 wordt een aanvullende risico-opslag van 0,5% gehanteerd. Hierdoor stijgt de renteparameter in de periode 2029-2034 naar 1,5% en vanaf 2035 naar 2%.

De rente over de verliesvoorziening bedraagt 2% (zie disconteringsvoet). Aan de reserves van het grondbedrijf mag geen rente worden toegerekend.

De kosten van het bouw- en woonrijp maken zijn de afgelopen jaren flink gestegen. Deze reeds gerealiseerde prijsstijgingen zijn door vertaald in de nominaal begrote kosten van het bouw- en woonrijp maken. Over 2024 is een gemiddelde kostenstijging van circa 4% verwerkt in de eenheidsprijzen. Deze stijging is verwerkt in het resultaat van de geactualiseerde grondexploitaties.

Op korte termijn gaan we uit van een kostenstijging van circa 3% per jaar. Op lange termijn (2028 e.v.) verwachten wij dat de bouwkostenstijging aansluit bij het langjarige streefinflatiegemiddelde van de ECB (2%).

De opbrengstenstijging wordt ingeschat op circa 2% per jaar. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) geeft als richtlijn dat de looptijd van een grondexploitatiecomplex maximaal 10 jaar mag bedragen. Deze begrenzing is bedoeld om de financiële risico's van zeer lang lopende projecten te beperken. Voor projecten met een looptijd langer dan 10 jaar geldt, aangezien opbrengsten in de verdere toekomst minder goed te prognosticeren zijn, en daardoor de juistheid van de schatting van het eindresultaat beperkter is, dat de opbrengsten na 10 jaar niet meer worden geïndexeerd.

Het onderzoek naar de prijsontwikkelingen en de rente heeft geresulteerd in het hanteren van de volgende parameters voor het begroten van de prijsstijgingen en de rentekosten.

Tabel 3.1.1: parameteroverzicht

Jaar	Kostenstijging	Opbrengstenstijging		Rente
		Woningbouw	Bedrijventerrein	
2025	3%	0%*	0%*	1%
2026 en 2027	3%	2%	2%	1%
2028	2%	2%	2%	1%
2029 t/m 2034	2%	2%	2%	1,5%
2035 ev.	2%	0%	0%	2%
* Opbrengstenstijgingen in 2025 zijn reeds verwerkt in de gehanteerde eenheidsprijzen op 01-01-2025				

Er wordt voor de opbrengstenstijging uitgegaan van 0% indexatie over de jaarschijf 2025. Eventuele opbrengststijgingen zijn reeds verwerkt in de gehanteerde, marktconforme, eenheidsprijzen op 01-01-2025.

Het kan voorkomen dat er in projecten reeds afspraken zijn gemaakt over de verkoop van gronden, maar dat de feitelijke overdracht nog niet heeft plaatsgevonden, zonder dat hierbij rekening is gehouden met een indexering (bijv. opties). In die gevallen kan worden afweken van bovengenoemde indexering.

3.2 Fasering

Het bouwprogramma vormt een belangrijk kader voor de grondexploitatie. Op basis van prognoses wordt het bouwprogramma in de tijd gezet (gefaseerd), om de rentekosten en prijsstijgingen te kunnen begroten.

De fasering van de grondexploitaties met betrekking tot woningbouw zijn mede gebaseerd op de belangrijkste kaders voor de woningbouwplanning en –programmering: Woonvisie Almelo 2020-2030, Omgevingsvisie Almelo 2020-2040, "Ruimtelijke Programmatische Visie wonen en werken", de Regionale Woonagenda Twente 2030 en de Woondeal Twente 2022 t/m 2030. Het uitgangspunt bouwen voor de lokale behoefte is door de Regionale Woonagenda Twente nu aangevuld met een bovenlokale opgave. Almelo gaat uit van een bijdrage aan deze opgave met 2.200 woningen. Met de Nationale Woon- en Bouwagenda stimuleert het rijk provincies, gemeenten en ontwikkelaars om 900.000 woningen te bouwen tot en met 2030. Het huidige woningbouwprogramma 2021 t/m 2030 plant een gemiddelde uitbreiding van de woningvoorraad van circa 380 woningen per jaar. Hiermee geven we invulling aan de Woonvisie Almelo 2020-2030 en de Regionale Woonagenda Twente en de Woondeal Twente. De raad heeft de woningbouwplanning en -programmering 2021 t/m 2030 begin 2023 vastgesteld.

Er is momenteel veel in beweging op de woningmarkt. De provincie en gemeenten in Twente hebben de Regionale Woonagenda Twente 2030 getekend. De essentie hierin is: harde en zachte plancapaciteit versnellen en nieuwe plannen ontwikkelen voor de bovenlokale opgave. De raad heeft besloten voor de woondeal te streven de ambitie van 3.400 tot 4.100 woningen tot en met 2034 te versnellen naar 2030. Daarnaast is eind 2022 de Woondeal Twente getekend door rijk, provincie en 14 gemeenten." De Woondeal Twente wordt begin 2025 herijkt met een ophoging van de opgave in Twente met 5.000 woningen tot en met 2030.

Almelo heeft met de overige 13 gemeenten in Twente en Provincie Overijssel de programmeringsovereenkomst 2023-2026 ondertekend. De basis van de overeenkomst is een onderzoek van bureau Stec met een vraagprognose naar bedrijventerreinen tot 2040 in Twente. De uitbreidingsvraag in Twente tussen 2023 tot en met 2040 is naar verwachting tussen 221 hectare in een laag scenario tot 443 hectare in een hoog scenario. Het afsprakendocument bevat een overzicht van nieuwe plannen van Twentse gemeenten. Aan de status van deze plannen zijn de kleuren groen, geel en oranje gekoppeld. Groen is akkoord en kan ontwikkeld worden. Geel is kwantitatief bestuurlijk akkoord, maar de kwalitatieve afspraken moeten regionaal worden afgestemd. Oranje is nog niet akkoord en moet zowel kwantitatief als kwalitatief nog regionaal afgestemd worden. Voor de invulling van de Almelose vraag is 10-40 hectare afgesproken.
Onze ingediende plannen voor XL Businesspark 2 (circa 75 hectare) voor het faciliteren van de regionale vraag naar grootschalige kavels (121-199 hectare) en voor Buitenhaven West (circa 7 hectare) voor het opvangen van de lokale vraag (10-40 hectare) in Almelo staan op geel.
De regionale afspraken voor bedrijventerreinen bepalen dat nieuwe terreinen zorgvuldig moeten worden afgestemd met de regio, zowel in kwaliteit als in hoeveelheid. Twente wil tussen 2023 en 2026 werken aan toekomstbestendige terreinen van hoge kwaliteit, passend bij nationale en Europese duurzaamheidseisen en wetgeving. In 2024 is de onderbouwing voor XL Businesspark 2 afgestemd. De kwalitatieve onderbouwing past bij regionale ambities, en de kwantitatieve onderbouwing toont een sterke vraag naar ruimte voor maakindustrie en logistiek. Deze afstemming heeft geleid tot goedkeuring voor verdere ontwikkeling van XL Businesspark 2.

In 2023 is in januari gestart met de opzet van de economisch ruimtelijke visie. Het college heeft een economisch – ruimtelijke visie opgesteld. Met deze visie kijkt het college vooruit naar de economie van 2040. Met als belangrijke punten dat de economie toekomstperspectief heeft volgens de koers de plek waar we bedenken én maken. Bij de koers hoort een additionele ruimtevraag van 70 hectare. In samenhang met onder andere de opgaven voor woningbouw, duurzaamheid, infrastructuur en natuurbehoud wil het college deze ruimtevraag faciliteren. In het eerste kwartaal vindt hierover besluitvorming plaats, waarbij het college de raad voorstelt de ruimtebehoefte van bedrijven te betrekken bij de opzet van de omgevingsvisie.

In 2024 heeft de gemeente Almelo intensief samengewerkt met ondernemers en andere stakeholders om de Economisch Ruimtelijke Visie (ERV) vorm te geven. Deze samenwerking was gericht op het combineren van inzichten en ideeën om tot een breed gedragen plan te komen dat aansluit bij de behoeften van nu en de toekomst. De ERV markeert een trendbreuk, waarbij de focus verschuift naar kwalitatieve economische groei en een intensiever gebruik van beschikbare ruimte.

Op 23 april 2024 heeft de gemeenteraad de Economisch Ruimtelijke Visie vastgesteld. Deze visie schetst de economische en ruimtelijke ontwikkeling van Almelo richting 2040, met als doel een gezond economisch klimaat te creëren. Onder de slogan 'De plek waar we bedenken én maken' benadrukt de gemeente het belang van kansen benutten. De focus ligt op de innovatieve maakindustrie, logistiek/handel en zorg. Er wordt specifiek aandacht besteed aan het creëren van mogelijkheden op zowel bestaande als nieuwe bedrijventerreinen.

Locatiepaspoorten
De gemeente wil volgens de Economische Ruimtelijke Visie (ERV) de helft van de uitbreidingsbehoefte opvangen door bestaande bedrijventerreinen in te breiden.
In 2024 zijn we gestart met het ontwikkelen van locatiepaspoorten. Deze paspoorten geven concrete invulling aan de ambitie om extra ruimte te creëren binnen de bestaande terreinen. Ze dienen als instrument om inbreidingslocaties (kansenzones) te identificeren, richtlijnen voor verdichting te formuleren, en bestaande regelgeving te evalueren en waar nodig te actualiseren. Daarnaast worden de paspoorten ingezet om herontwikkelingsprojecten te stimuleren. De gemeente streeft ernaar dit traject in 2025 af te ronden en over te gaan tot de uitvoering van concrete vervolgacties die verdere inbreiding en verdichting mogelijk maken.

Onderzoek nieuwe werklocaties
Naast de focus op inbreiding, richt de Economische Ruimtelijke Visie (ERV) zich ook op het onderzoeken van uitbreidingsmogelijkheden om te voldoen aan de behoeften van het lokale MKB. Uitbreiding is van essentieel belang om schuifruimte te creëren voor bestaande bedrijven, toekomstige vraag op te vangen en tegelijkertijd de inbreidingsopgave op gang te brengen.

In de gekozen ontwikkelrichting is een uitbreidingsvraag van 35 hectare vastgesteld. Deze behoefte is opgesplitst in een korte- en langetermijnplanning. In 2024 is de gemeente gestart met het zoeken naar uitbreidingsbehoefte voor de korte termijn, terwijl de resterende 25 hectare voor de lange termijn via de Omgevingsvisie verder onderzocht zal worden. Deze gestructureerde aanpak garandeert een evenwichtige groei die aansluit bij zowel de economische behoeften van ondernemers als de duurzame ruimtelijke ambities van de gemeente.

Samen met Enschede en Hengelo hebben we een Regionale Stedelijke Investeringsagenda (RSIA) opgesteld. Hierin wordt de mogelijkheid onderzocht om Twente met 100.000 extra inwoners te laten groeien tot 2050. In 2024 is de Position Paper Twente 2050 ontwikkeld, waarin de impact van deze verstedelijking op de hele regio in kaart wordt gebracht. Dit document vergroot de schaalsprong naar meer dan 100.000 extra inwoners en 69.000 woningen. De RSIA en de Position Paper Twente 2050 vormen de basis voor de Ruimtelijke Ontwikkel Strategie Twente (ROS Twente), een gezamenlijke verstedelijkingsstrategie voor 2030-2050 die wordt opgesteld met het Rijk en de Regio om uiteindelijk uitgewerkt te worden in een uitvoeringsagenda voor Twente met de daarbij behorende investeringsafspraken.

Samen met Enschede en Hengelo hebben we een Regionale Stedelijke Investeringsagenda (RSIA) opgesteld. Hierin wordt de mogelijkheid onderzocht om Twente met 100.000 extra inwoners te laten groeien tot 2050. In 2024 is de Position Paper Twente 2050 ontwikkeld, waarin de impact van deze verstedelijking op de hele regio in kaart wordt gebracht. Dit document vergroot de schaalsprong naar meer dan 100.000 extra inwoners en 69.000 woningen. De RSIA en de Position Paper Twente 2050 vormen de basis voor de Ruimtelijke Ontwikkel Strategie Twente (ROS Twente), een gezamenlijke verstedelijkingsstrategie voor 2030-2050 die wordt opgesteld met het Rijk en de Regio om uiteindelijk uitgewerkt te worden in een uitvoeringsagenda voor Twente met de daarbij behorende investeringsafspraken.

In de onderstaande tabel is de gemeentelijke uitgifte van bouwgrond voor woningen per jaar weergegeven, voor zover opgenomen in lopende grondexploitaties. Deze uitgifte van bouwgrond is vertaald naar het aantallen woningen dat daarop wordt gebouwd.

Tabel 3.2.1: Fasering woningbouw

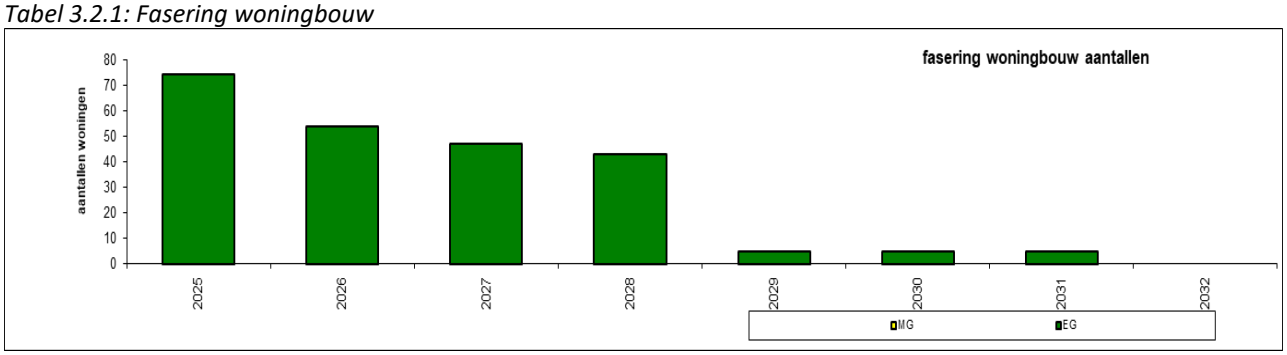

Er zijn 8 projecten met uitgifte van bouwgrond voor woningen waarin Almelo Noordoost en de Parkbuurt de enige uitleggebieden zijn. De overige locaties zijn binnenstedelijk. Het aanbod in Almelo Noordoost bestaat uit bouwkavels voor vrijstaande woningen. Het aanbod in de Parkbuurt is divers en bestaat uit zowel rij- als 2-1kap als vrijstaande kavels. In de overige projecten worden 2 onder 1 kap-woningen en rij-/hoekwoningen worden gerealiseerd. De bouwprogramma's van de gemeentelijke grondexploitaties bevatten thans nagenoeg geen meergezinswoningen.

In de onderstaande tabel is de nog te verkopen bouwgrond voor bedrijven per jaar weergegeven, voor zover opgenomen in lopende grondexploitaties.

Tabel 3.2.2: Fasering bouwgrond totaal

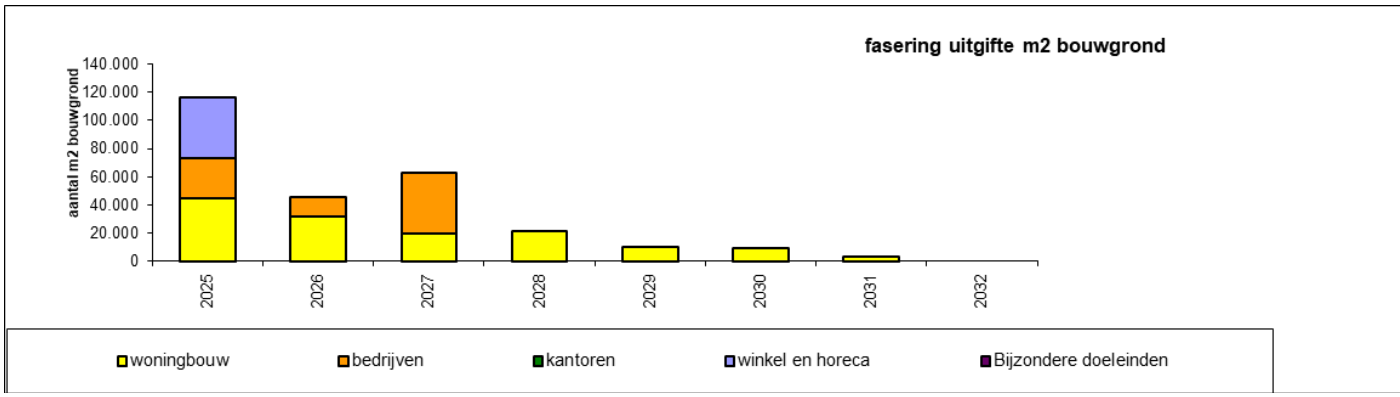

4. Resultaatontwikkelingen Grondbedrijf

Per 1-1-2024 waren er elf lopende grondexploitaties. In 2024 is het project Parkbuurt in exploitatie genomen en eind 2024 is het project Chiel Dethmersstraat afgesloten.

De resultaten van de projecten en deelnemingen van het Grondbedrijf hebben zich in 2024 als volgt ontwikkeld:

Tabel 4.1: Resultaten Grondbedrijf

Resultaten grondbedrijf	Grex-resultaat ontwikkeling		Jaarresultaat 2024 grondbedrijf		Mutaties toekomstige winst	
Omschrijving	V	N	V	N	V	N
Verlieslatende grondexploitaties woningbouw		427		427		
Winstgevende grondexploitaties woningbouw	-903			95	-998	
Verlieslatende grondexploitaties werklocaties		501		501		
Winstgevende grondexploitaties werklocaties						
Resultaat lopende grondexploitaties	**25**		**1.022**		**-998**	
Nog uit te voeren werken (nutvw)		19				
Resultaat deelneming XL Businesspark	-640					
Totaal jaarresultaat	**-596**		**1.022**		**-998**	

Bedragen x 1.000 euro

Onderstaand is per post een korte toelichting geven:

De lopende grondexploitaties
De resultaten van de grondexploitaties zijn per saldo met circa 25.000 euro verslechterd. In de jaarrekening 2024 wordt een negatief resultaat van ruim 1 miljoen euro verantwoord. Dit wordt veroorzaakt door een mutatie in de winstneming van 95.000 euro in grondexploitatie Almelo Noord Oost en een ophoging van de verliesvoorziening met circa 930.000 euro.

De verlieslatende grondexploitaties zijn circa 0,9 miljoen euro verslechterd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door project Bedrijvenpark Twente Noord met circa 0,6 miljoen euro en 0,2 miljoen euro project Savomin Lohmanstraat.

De winstgevende grondexploitaties zijn circa 1 miljoen euro winstgevender geworden. Dit wordt veroorzaakt door de nieuwe grondexploitatie Parkbuurt. De grondexploitatie Almelo Noordoost verslechtert met circa 1,4 miljoen euro.

Afgesloten grondexploitaties
In het jaar 2024 is de grondexploitatie Chiel Dethmersstraat afgesloten met een resultaat van circa 2,68 miljoen euro negatief. Vanwege tegenvallende kosten is dit een verdere verslechtering van circa 60.000 euro t.o.v. van het begrote resultaat van vorig jaar. Het project is per 31-12-2024 afgerond en de getroffen verliesvoorziening zal boekhoudkundig worden aangewend om de definitieve boekwaarde van deze grondexploitatie ‘glad te strijken’.

Resultaat voorzieningen nog uit te voeren werken (nutvw)
Ter dekking van de resterende werkzaamheden van reeds afgesloten grondexploitaties is een voorziening

getroffen. Per 1 januari 2025 blijkt dat er nog bijna 1,3 miljoen euro benodigd is voor het uitvoeren van alle geraamde werkzaamheden.

Resultaat deelneming Businesspark XL
De grondexploitatie van het XL Businesspark is winstgevend. De verbetering van het resultaat op de grondexploitatie van XL Businesspark wordt verantwoord in de jaarrekening 2024 van de gemeenschappelijke regeling Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT) en leidt ook in 2024 niet tot resultaat in de gemeentelijke jaarrekening. Almelo neemt voor 23% deel in het RBT/XL Businesspark.

5. Bouwgrond in exploitatie (BIE)

5.1 Voortgang 2024

Het geïnvesteerd vermogen in de grondexploitaties is het afgelopen jaar met circa 4,7 miljoen euro afgenomen tot bijna 34 miljoen euro ultimo 2024. Dit door enerzijds rentekosten en gedane investeringen en anderzijds gerealiseerde opbrengsten.

Tabel 5.1.1: Boekwaarde ontwikkeling in 2024 BIE's

Grondexploitaties	boekwaarde 1-1-2024	vermeerdering	vermindering	boekwaarde 31-12-2024
Werklocaties				
Rohof	10.543	166		10.709
Rhijnbeek	12.756	341		13.097
Bedrijvenpark Twente Noord	3.482	578	1.601	2.458
Subotaal werklocaties	**26.781**	**1.084**	**1.601**	**26.264**
Woningbouw				
Chiel Dethmersstraat	2.535	941	793	2.683
Almelo Noord Oost	2.468	1.562	6.907	-2.877
Heetveldsweg	251	33	870	-585
Schefferstraat	45	17		62
Savornin Lohman	125	174	317	-19
Rietveldstraat	76	42		118
Gravenstraat	104	245	356	-8
Noorderes		1.496		1.496
Weggeler	6.260	547		6.806
Subtotaal woningen	**11.864**	**5.056**	**9.243**	**7.677**
Subtotaal lopende grexen	**38.645**	**6.140**	**10.844**	**33.941**
Bedragen * 1.000 euro				

De verkopen van bouwgrond voor bedrijventerreinen en overige zijn in 2024 achtergebleven op de raming. In 2024 hebben we 1,7 hectare bouwgrond (raming 5 ha) verkocht ten behoeve van bedrijven.

De verkoop van bouwgrond voor woningbouw verliep iets minder voorspoedig dan verwacht. In 2024 is grond voor 90 kavels verkocht terwijl uitgegaan was van 100 kavels. Het verschil wordt veroorzaakt door het project Rietveldstraat. De overdracht van de gronden aan de Rietveldstraat staat gepland in Q4 van 2025.

Tabel 5.1.2: Prognose versus gerealiseerd

Verkoopresultaten	Verkoop hectare	
Werklocaties en overige	Begroot	Werkelijk
Rohof	0,8	0,0
Rhijnbeek	0,0	0,0
Bedrijvenpark Twente Noord	3,5	1,7
Weggeler	0,7	0,0
Totaal werklocaties en overige	**5,0**	**1,7**

Verkoopresultaten	Verkoop aantal kavels	
Woningbouwlocaties	Begroot	Werkelijk
Chiel Dethmersstraat	7	7
Almelo Noord Oost	25	26
Almelo Noord Oost CPO	14	14
Heetveldsweg	21	21
Ary Schefferstraat	0	0
Savornin Lohmanstraat	8	8
Rietveldstraat	11	0
Gravenstraat	14	14
Totaal woningbouwlocaties	**100**	**90**

5.2 Resultaatsbepaling en ontwikkeling

In dit MPG wordt de stand van zaken per peildatum weergegeven. Alle lopende grondexploitaties zijn doorgerekend ten aanzien van de nog te verwachten nominale kosten en opbrengsten.
Deze zijn in de tijd gezet naar het moment waarop, naar verwachting, kosten worden gemaakt en opbrengsten binnenkomen. Gedurende de looptijd wordt rekening gehouden met zogenoemde “marktontwikkelingen”.
Dit betreft het verloop van de prijsontwikkelingen (=indexatie). Uit deze berekeningen volgen jaarlijkse kasstromen (= nominale bedragen + prijsstijging). Het totaal van alle jaarlijkse kasstromen + de rentekosten tot aan de einddatum van het project, leidt tot een resultaat op eindwaarde (EW).
De eindwaarde is de optelling van de nominale begrote kosten en opbrengsten + prijsstijgingen + rente.
De einddatum is het moment waarop alle kosten en opbrengsten zijn gerealiseerd.
Dit is vanzelfsprekend niet voor elk project dezelfde einddatum.

Om de resultaten van de projecten vergelijkbaar te maken, worden al deze resultaten op EW terug gerekend naar de peildatum heden. Op deze manier ontstaat een contante waarde (CW). De BBV schrijft voor dat het resultaat op eindwaarde met 2% inflatie moet worden teruggerekend naar heden.

Alle grondexploitaties zijn geactualiseerd en de ramingen zijn, zowel aan de kosten- als aan de opbrengstenkant, bijgesteld op basis van de laatste inzichten en actuele ontwikkelingen. De geactualiseerde grondexploitaties vormen de onderbouwing van de waardering van de lopende grondexploitaties, die als onderhanden werk op de balans staan in de jaarrekening. In de onderstaande tabel wordt per grondexploitatie weergegeven hoe de begrote resultaten zich ten opzichte van vorig jaar hebben ontwikkeld.

In (het niet openbare) deel 2 van het MPG zijn de afzonderlijke grondexploitatiebegrotingen opgenomen, evenals de consolidaties daarvan in meerdere vormen.

Tabel 5.2.1 De geactualiseerde grex-begrotingen

grex-begrotingen	Boekwaarde	Nog te maken		Eind	Geraamd eindresultaat		N/V
	31-12-2024	Kosten	Opbrengsten	jaar	Eindwaarde	op CW 2%)	
Werklocaties							
Rohof	10.709	1.230	525	2026	11.414	10.971	N
Rhijnbeek	13.097	2.486	7.136	2027	8.447	7.960	N
Bedrijvenpark Twente Noord	2.458	4.029	4.226	2027	2.261	2.131	N
Subtotaal werklocaties	**26.264**	**7.746**	**11.888**		**22.122**	**21.061**	**N**
Woningbouw							
Chiel Dethmerstraat	2.683	-	-	2024	2.683	2.683	N
Almelo Noord Oost	-2.877	10.903	20.221	2032	-12.196	-10.409	V
Heetveldsweg	-585	701	-	2026	116	111	N
Ary Schefferstraat	62	575	693	2026	-56	-53	V
Savornin Lohmanstraat	-19	215	-	2026	197	189	N
G.T. Rietveldstraat	118	511	465	2026	164	158	N
Gravenstraat	-8	481	-	2026	473	455	N
Parkbuurt	1.496	8.310	12.321	2029	-2.516	-2.279	V
Weggeler	6.806	1.864	2.666	2026	6.005	5.771	N
Subtotaal woningen	**7.677**	**23.559**	**36.367**		**-5.130**	**-3.375**	**V**
Totaal	**33.941**	**31.305**	**48.255**		**16.992**	**17.687**	**N**

Bedragen x 1.000 euro

De gemeente Almelo heeft 12 lopende grondexploitaties. Het netto geïnvesteerd vermogen daarin bedraagt ruim 33,9 miljoen euro.

- Met de nog te realiseren opbrengsten minus de nog te maken kosten (inclusief prijsstijgingen en rentekosten), wordt daarop bijna 17 miljoen euro ‘terugverdiend’.
- Hierdoor resteert er per saldo een tekort van bijna 17 miljoen euro op eindwaarde en 17,7 miljoen op contante waarde.

De begrote tekorten op de negen verlieslatende grondexploitaties, zijn volledig afgedekt met een getroffen verliesvoorziening van 30,4 miljoen euro. De winstgevende grondexploitaties koersen op een winst ter grootte van ruim 12,7 miljoen euro. Daarvan is per 31-12-2024 circa 8,5 miljoen euro tussentijds als winst genomen. Circa 4,2 miljoen euro winst op CW is daardoor in de toekomst nog te nemen. Deze toekomstige winst staat als niet zichtbare stille reserve op de balans.

Tabel 5.2.2 Resultaatontwikkelingen van de grex-begrotingen

Grondexploitaties	Result. CW 31-12-2024		Verschil		Mutatie		
	JR2023	JR2024		N/V	verliesv.z.	winstneming	toek.winst
Werklocaties							
Rohof	11.008	10.971	-37	V	-37		
Rhijnbeek	7.996	7.960	-36	V	-36		
Bedrijvenpark Twente Noord	1.556	2.131	575	N	575		
Subtotaal werklocaties	**20.560**	**21.062**	**502**	**N**	**502**		
Woningbouw							
Chiel Dethmersstraat	2.624	2.683	59	N	59		
Almelo Noord Oost	-11.779	-10.409	1.370	N		95	1.275
Heetveldsweg	59	111	52	N	52		
Ary Schefferstraat	-59	-53	6	N			6
Savornin Lohmanstraat	3	189	186	N	186		
G.T. Rietveldstraat	92	158	66	N	66		
Gravenstraat	388	455	67	N	67		
Parkbuurt		-2.279	-2.279	V			-2.279
Weggeler	5.772	5.771	-1	V	-1		
Subtotaal woningen	**-2.900**	**-3.374**	**-474**	**V**	**429**	**95**	**-998**
Totaal	**17.660**	**17.688**	**28**	**N**	**931**	**95**	**-998**
Totaal jaarresultaat 2024					**1.026**		
Bedragen x 1.000 euro						**28**	**N**

Hieronder worden de belangrijkste wijzigingen toegelicht.

Rohof: Het begrote financiële eindresultaat van deze grondexploitatie is nagenoeg gelijk gebleven. Het project maakt onderdeel uit van het project Spoorzone waar begin 2024 een visie voor is opgesteld en vastgesteld.

Rhijnbeek: Ondanks dat de kosten zijn geïndexeerd en het plankostenbudget iets is verhoogd is het resultaat van de grondexploitatie Rhijnbeek licht verbeterd. Dit wordt veroorzaakt door het contante waarde effect. Bestemmingsplan is in de zomer van 2023 vastgesteld door de raad. Omdat beroep is ingediend dient zitting en uitspraak van de Raad van State te worden afgewacht alvorens BP onherroepelijk is en de omgevingsvergunning van kracht wordt. De verwachting is dat de Raad van State dit jaar voor het zomerreces tot een uitspraak zal komen.

Bedrijvenpark Twente Noord: Het resultaat van de grondexploitatie is verslechterd met circa 575.000 euro. De reden is de stijging van de kosten (verwerving/bouw- en woonrijp maken en plankosten) en de verlenging van de looptijd met 1 jaar.

Chiel Dethmersstraat: Vanwege tegenvallende kosten is het resultaat met circa 60.000 euro verslechterd. Het project is per 31-12-2024 afgerond (zie ook paragraaf 3.7.5. Af te sluiten grondexploitaties).

Almelo Noord Oost: Het resultaat van de grondexploitatie is met bijna 1,4 miljoen euro verslechterd. Dit heeft circa 95.000 euro effect op reeds genomen winst. De toekomstige winst neemt af met 1,28 miljoen euro. Dit wordt veroorzaakt door een sterke toename van de uitvoeringskosten (bouw- en woonrijp maken en plankosten). Ook is de looptijd met een jaar verlengd.

Heetveldsweg: Ultimo 2024 is 52.000 euro aan de verliesvoorziening toegevoegd. De reden is de stijgende uitvoeringskosten (bouw- en woonrijp maken en plankosten). De looptijd is met 2 jaar verlengd.

Ary Schefferstraat: Het resultaat is nagenoeg gelijk gebleven. De looptijd is met 1 jaar verlengd.

Savornin Lohmanstraat: Ultimo 2024 is 186.000 euro aan de verliesvoorziening toegevoegd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een overboeking van gronden. Daarnaast zijn de uitvoeringskosten gestegen. De looptijd is met 2 jaar verlengd.

GT Rietveldstraat: Ultimo 2024 is 66.000 euro aan de verliesvoorziening toegevoegd. De reden is stijgende uitvoeringskosten (bouw- en woonrijp maken en plankosten). De looptijd is met 1 jaar verlengd.

Gravenstraat: Ultimo 2024 is 67.000 euro aan de verliesvoorziening toegevoegd. De reden is stijgende uitvoeringskosten (bouw- en woonrijp maken en plankosten). De looptijd is met 1 jaar verlengd.

Parkbuurt: De grondexploitatie Parkbuurt is in 2024 vastgesteld. Er is inmiddels een aanvang gemaakt met het bouw- en woonrijp maken. Gezien de beperkte voortgang is er nog geen winst genomen.

Weggeler: Het begrote financiële eindresultaat van deze grondexploitatie is nagenoeg gelijk gebleven. De ontwikkeling van de strook langs de Nijreessingel zal opnieuw ter hand worden genomen.

5.3 Balanswaarde grondexploitaties

In onderstaande tabel wordt de balanswaarde weergegeven van de grondexploitaties. De balanswaarde is de boekwaarde van de grondexploitaties verminderd met de getroffen verliesvoorzieningen of, bij winstgevende grondexploitaties, de boekwaarde plus de eventueel tussentijds genomen winst.

Omdat de balanswaarde een afgeleide is van de boekwaarde zijn deze ook in de onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 5.3.1: Boek- en balanswaardeontwikkeling lopende grondexploitaties

Grondexploitaties	boekwaarde			boekwaarde	genomen		balanswaarde
	1-1-2024	vermeerdering	vermindering	31-12-2024	verlies	winst	31-12-2024
Werklocaties							
Rohof	10.543	166		10.709	10.971		-262
Rhijnbeek	12.756	341		13.097	7.960		5.137
Bedrijvenpark Twente Noord	3.482	578	1.601	2.458	2.131		327
Subotaal werklocaties	**26.781**	**1.084**	**1.601**	**26.264**	**21.061**	**0**	**5.203**
Woningbouw							
Chiel Dethmersstraat	2.535	941	793	2.683	2.683		
Almelo Noord Oost	2.468	1.562	6.907	-2.877		8.521	5.644
Heetveldsweg	251	33	870	-585	111		-697
Ary Schefferstraat	45	17		62			62
Savornin Lohmanstraat	125	174	317	-19	189		-207
Rietveldstraat	76	42		118	158		-39
Gravenstraat	104	245	356	-8	455		-462
Noorderes		1.496		1.496			1.496
Weggeler	6.260	547		6.806	5.771		1.035
Subtotaal woningen	**11.864**	**5.056**	**9.243**	**7.677**	**9.366**	**8.521**	**6.831**
Subtotaal lopende grexen	**38.645**	**6.140**	**10.844**	**33.941**	**30.428**	**8.521**	**12.034**
Bedragen * 1.000 euro							

5.4 Sturingsmogelijkheden

5.4.1 Sturing projecten

De mogelijkheden om inhoudelijk en daarmee ook financieel bij te sturen (als dat nodig of wenselijk is) in een project, hangen af van het stadium waarin de realisatie van het project zich bevindt.
Projecten in de ontwerpfase zijn beter bij te sturen dan projecten in de realisatiefase, waarvan het bestemmingsplan al is vastgesteld.

Figuur 5.4.1.1: Fasen projectmatig werken

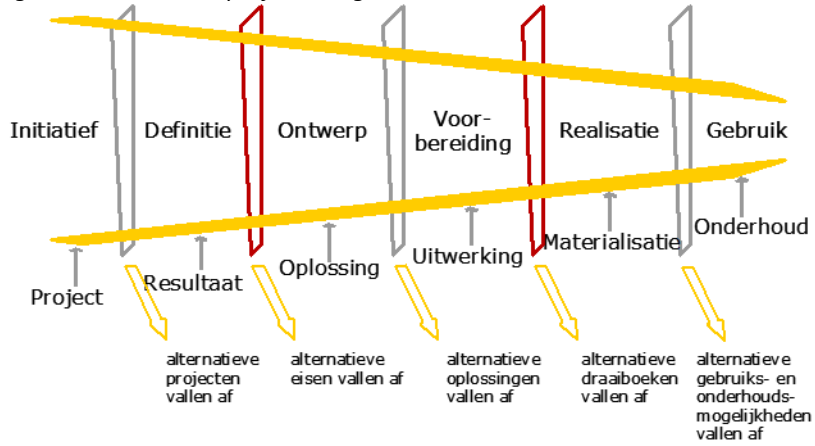

De 'knoppen' waarmee het financieel resultaat van een grondexploitatie enigszins kan worden bijgestuurd, zijn de variabelen die de pijlers van een grondexploitatiebegroting bepalen.
De pijlers van een grondexploitatiebegroting bestaat uit:

1. plangrenzen
2. grondgebruik
3. bouwprogramma
4. kwaliteitsniveau

Bijna alle kosten en opbrengsten zijn direct of indirect een afgeleide van de bovenstaande uitgangspunten. De hoeveelheden die voortvloeien uit, of mede gebaseerd zijn op, genoemde uitgangspunten worden vermenigvuldigd met eenheidsprijzen, die tot elementbegrotingen leiden. Met behulp van een fasering en parameters (rente, kostenstijging en opbrengstenstijging) worden de begrotingsposten in de tijd uitgezet, wat leidt tot een begroot financieel eindresultaat van het project, weergegeven op eindwaarde en op contante waarde.

0 fase en Initiatieffase
In deze fase vindt op basis van vooraf bepaalde criteria de weging plaats van nieuwe initiatieven. Tijdens deze fase wordt geen complex geopend en kunnen geen aankopen als uitvoeringshandeling worden gedaan van onroerend goed, ten behoeve van het project. (Wel kan de gemeente anticiperende of strategische aankopen doen, maar dat zijn dan op zich zelf staande besluiten.)
Wanneer er vervolgens sprake is van een mogelijk kansrijke situatie, kan besloten worden 'het project' door te geleiden naar de initiatieffase. In de initiatieffase start het project. Als met het project investeringen zijn gemoeid, wordt in de ambtelijke projectofferte een indicatie gegeven van de investering- en exploitatielasten, waarbij tevens wordt aangegeven op welke wijze in de dekking wordt voorzien.
De gemaakte kosten tijdens deze fasen worden gedekt uit een voorbereidingskrediet, al of niet gebruik makend van een revolving fund constructie.

Definitiefase
Tijdens de definitiefase van een project wordt onderzocht wat het resultaat van het project moet zijn en welke randvoorwaarden er gelden. De definitiefase wordt afgesloten met door de Raad vastgestelde planinhoudelijke kaders die zijn vastgelegd in een programma van eisen en een bijbehorende tentatieve grondexploitatiebegroting. Met deze vaststelling geeft de Raad richtinggevende kaders en uitgangspunten

mee, op basis waarvan tijdens de hierop volgende ontwerpfase de stedenbouwkundige ontwerpen worden gemaakt of de stedenbouwkundige schetsen worden uitgewerkt. Tevens fungeert de vastgestelde tentatieve grondexploitatiebegroting als budgetkader voor de ontwerpfase.

De Raad neemt, met het vaststellen van de planinhoudelijke richtinggevende kaders en uitgangspunten en de bijbehorende tentatieve grondexploitatiebegroting, ook al het principebesluit om door te gaan met het project, ook al vindt besluitvorming over de definitieve invulling en over het bestemmingsplan (veel) later plaats.
Daarmee loopt de financiële besluitvorming vooruit op de planologische besluitvorming.
Dit betekent dat stopzetten van lopende grondexploitaties vanaf dat moment niet mogelijk is zonder directe financiële consequenties (lees afwaarderen op de gedane investeringen).

Ontwerpfase
Tijdens de ontwerpfase van een project worden er stedenbouwkundige ontwerpen gemaakt binnen de door de Raad meegegeven kaders. De ontwerpfase wordt afgesloten met een door de Raad vast te stellen stedenbouwkundig ontwerp, een verkavelingsplan, en de bijbehorende grondexploitatiebegroting.
De grondexploitatiebegroting is dan niet meer gebaseerd op normatieve hoeveelheden, maar op een concreet bouwprogramma en ruimtegebruik conform het stedenbouwkundig plan.
Het vaststellen van het bestemmingsplan (BP) vindt meestal plaats tijdens of zelfs pas aan het einde van de ontwerpfase, waarbij de stedenbouwkundige ontwerpen dan planologisch worden vertaald.

Voorbereiding en Realisatie fase
In deze fase van het project wordt het werk voorbereid en uitgevoerd conform de kaders.
Het betreft het bouw- en woonrijp maken en de verkoop van de bouwrijpe kavels.
De meeste projecten in Almelo bevinden zich in deze fase.
Bijsturen in deze fase is lastig en nog slechts beperkt mogelijk.
Vaak is daar dan een wijziging van het bestemmingsplan voor nodig.
Wanneer in deze fase majeure wijzigingen plaatsvinden, dient de Raad hierover te worden geïnformeerd en dient daarover besluitvorming plaats te vinden.

In onderstaande tabel staat de fase waarin de projecten in Almelo zich bevinden.
Een project kan zich in meerdere fasen tegelijkertijd bevinden. Bijvoorbeeld wanneer de projecten groot zijn en er met deelplannen (zogenoemde vakken) wordt gewerkt, zoals in Almelo Noord Oost.

Figuur 5.6.1.2: Projectmatige voortgang per project

project/fase	**definitie**	**ontwerp**	**voorber/realisatie**
werklocaties			
Rohof	x		
Rhijnbeek	x		
Bedrijvenpark Twente Noord	afgerond	afgerond	x
Woningen			
Chiel Dethmersstraat	afgerond	afgerond	afgerond
Almelo Noord Oost	afgerond	x	x
Heetveldsweg	afgerond	afgerond	x
Ary Schefferstraat	afgerond	afgerond	x
Savornin Lohmanstraat	afgerond	afgerond	x
Rietveldstraat	afgerond	afgerond	x
Gravenstraat	afgerond	afgerond	x
Parkbuurt	afgerond	x	x
Weggeler	afgerond	x	x
Legenda:			
reeds doorlopen/afgerond	afgerond		
huidige status	x		
nog te doorlopen			

Sturingsmogelijkheden per project

De lopende grondexploitaties zijn onderverdeeld in categorieën conform de doelstellingen van deze projecten: voorzien in behoefte aan bouwgrond t.b.v. werklocaties (bedrijventerreinen, kantoren en overige bestemmingen) en woningbouw.

De meeste projecten zijn woningbouw projecten, te weten Almelo Noordoost, Heetveldsweg, Ary Schefferstraat, Savornin Lohmanstraat, G.T. Rietveldstraat, Gravenstraat en Parkbuurt.
Daarnaast zijn er werklocaties voor bedrijven, detailhandel en overige bestemmingen (Rhijnbeek, Rohof en Bedrijvenpark Twente Noord). Ook is er 1 project (Weggeler) met een gemengd bouwprogramma. Het betreft een mix van woningbouw en bedrijven/ detailhandel/overige bestemmingen.

In de navolgende tekst wordt per project de status en eventuele sturingsmogelijkheden beschreven.

5.4.2 C13 Rohof

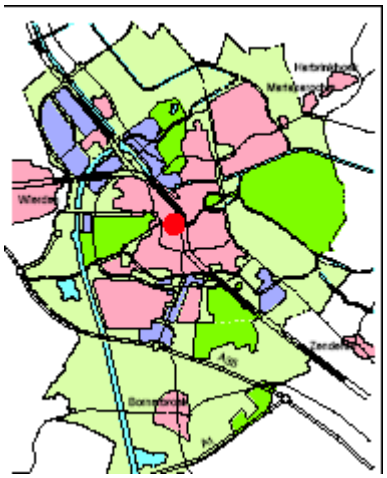
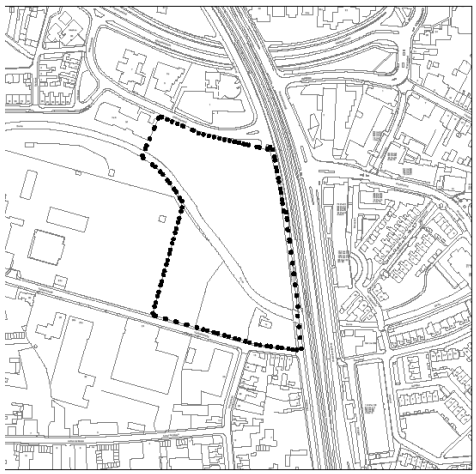

Het project Rohof kent een hoge boekwaarde. Deze is volledig afgedekt met een voorziening.
Een deel van het plandeel Bellavista is verkocht aan de Islamitische Stichting voor de bouw van een moskee.
Het overige plangebied maakt deel uit van het project Spoorzone.

5.4.3 C18 Rhijnbeek

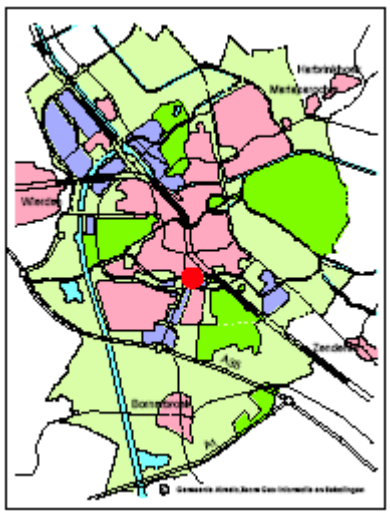
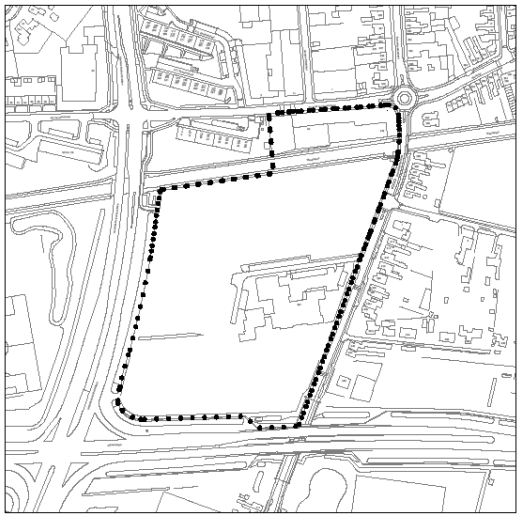

Het project Rhijnbeek is een grondexploitatie waarbij de uitgifte van bouwgrond t.b.v. detailhandel is gepland.

De gemeente heeft met het bedrijf Hornbach een verkoopovereenkomst gesloten. Omdat beroep is ingediend, dient zitting en uitspraak van de Raad van State te worden afgewacht alvorens het bestemmingsplan onherroepelijk is en de omgevingsvergunning van kracht wordt. De verwachting is dat het beroep bij de Raad van State nog voor het zomerreces 2025 wordt behandeld.

In het project is tot dusver per saldo circa 13,1 miljoen geïnvesteerd. Ondanks dat ter dekking van het begrote tekort een voorziening is getroffen van ruim € 7,9 miljoen, staat dit project nog wel voor circa 5,1 miljoen op de balans.

5.4.4 C22 Bedrijvenpark Twente Noord

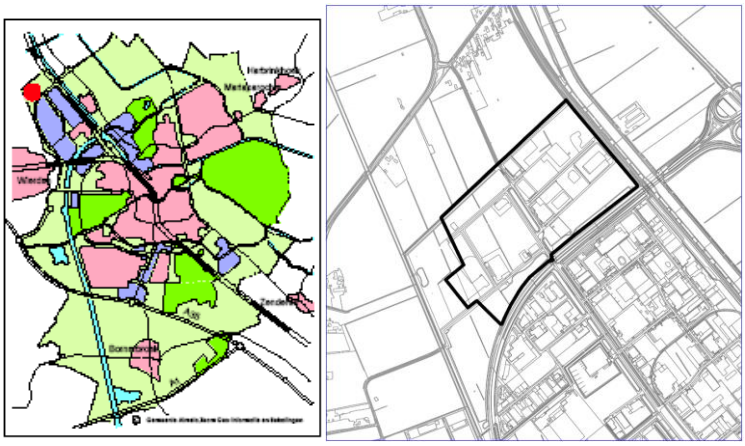

Het project Bedrijvenpark Twente Noord kent nog een boekwaarde ter grootte van € 2,5 miljoen.
Alles is erop gericht de gemeentelijke kavels zo snel mogelijk uit te geven. Hiervoor zijn reeds optiecontracten en (concept)koopovereenkomsten gesloten. Daarnaast zijn nog enkele uit te geven kavels onder de hoogspanningsleiding aanwezig.

5.4.5 C53 Almelo Noord Oost

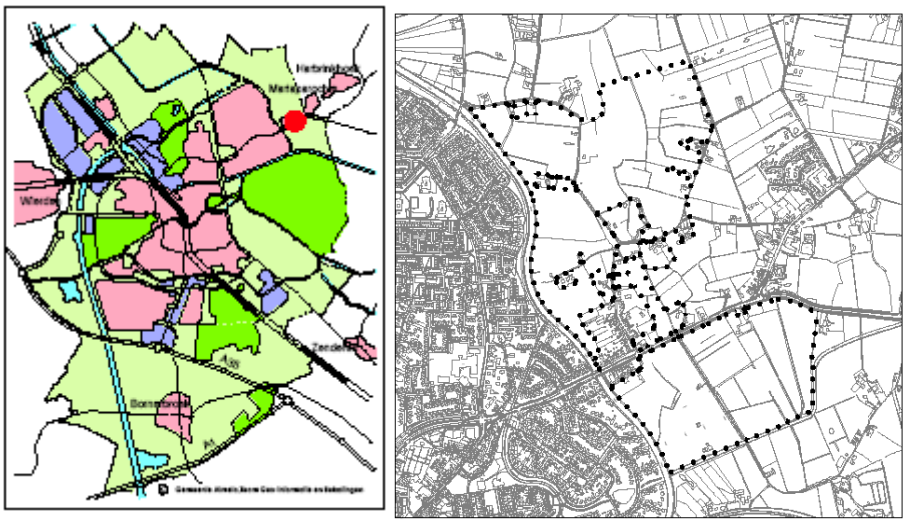

Het project Almelo Noordoost is een zogenoemd uitleggebied voor woningbouw en is het enige woningbouwproject in Almelo voor particulier opdrachtgeverschap. Het betreft hier een project voor vrijstaande woningen op relatief grote kavels. Daarnaast zijn in 2024 binnen dit plangebied gronden verkocht voor CPO (collectief particulier opdrachtgeverschap) De grondexploitatie is gebaseerd op een definitief stedenbouwkundig ontwerp dat in 2007 is vastgesteld.

5.4.6 C62 Heetveldsweg

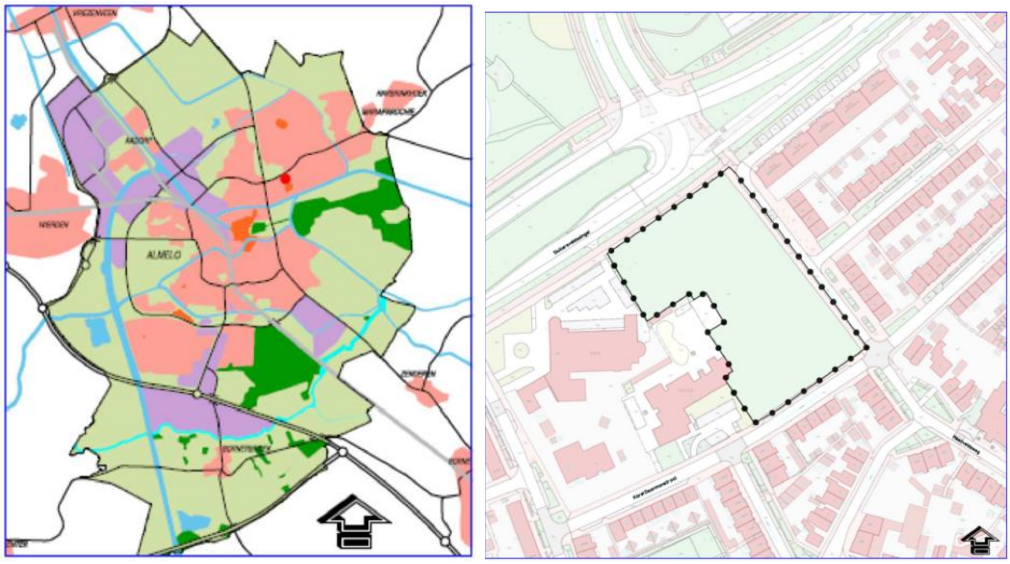

Het project behelst de realisatie van 21 rij-/hoekwoningen, waarvan een aantal levensloopbestendig. Het bestemmingsplan is definitief. Verkoopovereenkomst met ontwikkelaar is gesloten. Er is een start gemaakt met het bouwrijp maken.

5.4.7 C63 Ary Schefferstraat

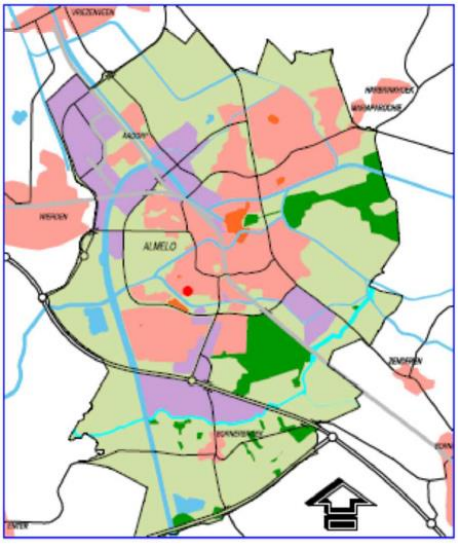

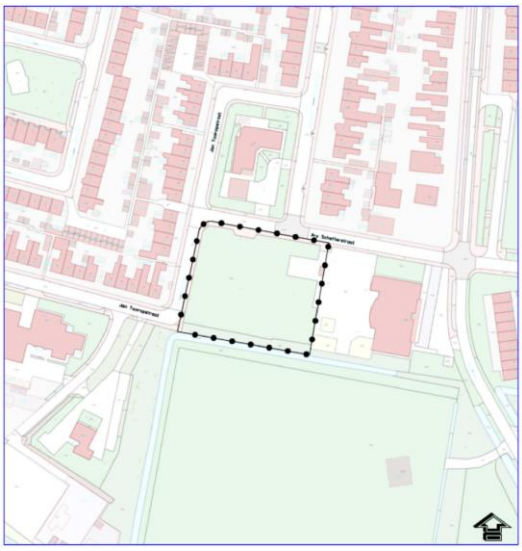

Het project behelst de realisatie van 10 2-1 kap woningen. Op dit moment loopt de bestemmingsplanprocedure. Uitgifte naar verwachting in 2025.

5.4.8 C64 Savornin Lohmanstraat

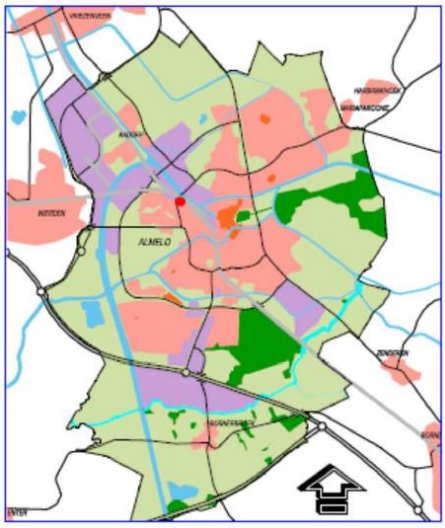

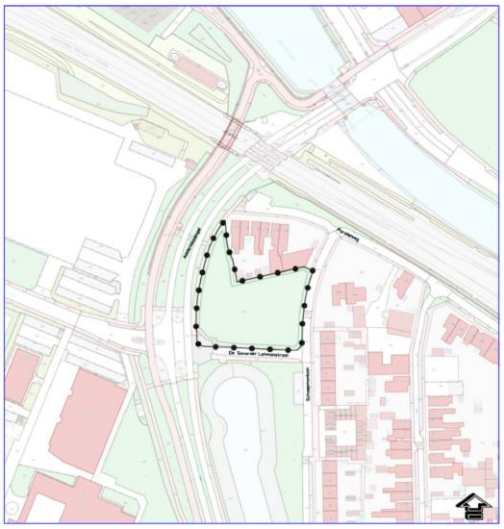

Het project behelst de realisatie van acht rij-/hoekwoningen incl. aanleg openbare ruimte. Het bestemmingsplan is definitief. Er is een start gemaakt met het bouwrijp maken.

5.4.9 C65 G.T. Rietveldstraat

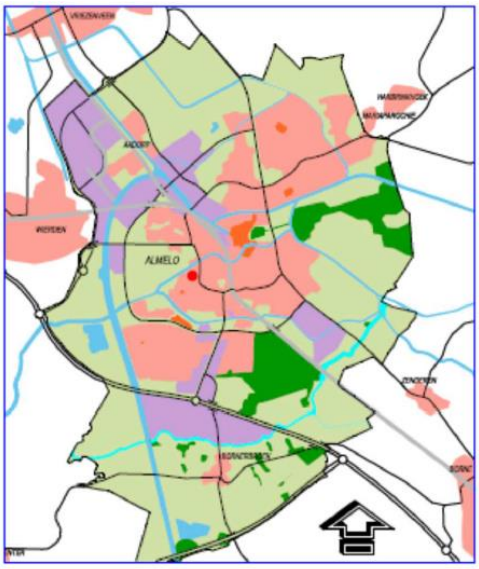

Het project behelst de realisatie van elf rij-hoekwoningen incl. aanleg openbare ruimte. Het bestemmingsplan is in procedure. De verwachting is start uitgifte 2025.

5.4.10 C66 Gravenstraat

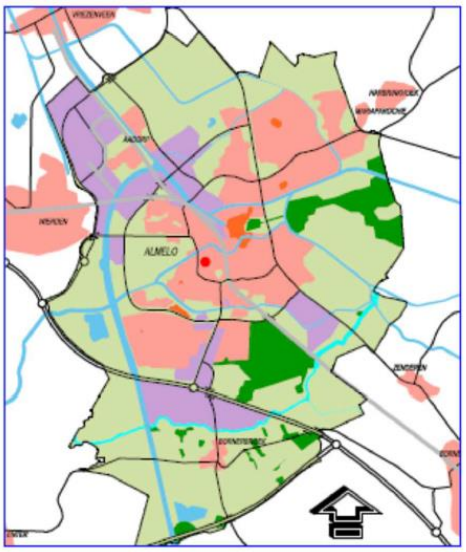

Het project behelst de realisatie van dertien rij-/hoekwoningen incl. aanleg openbare ruimte. Er is een start gemaakt met het bouwrijp maken.

5.4.11 C67 Parkbuurt

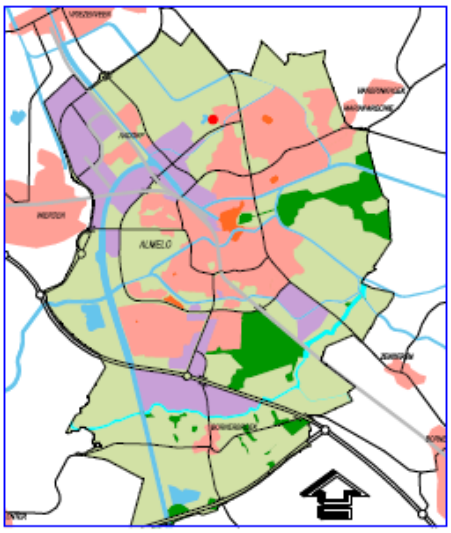

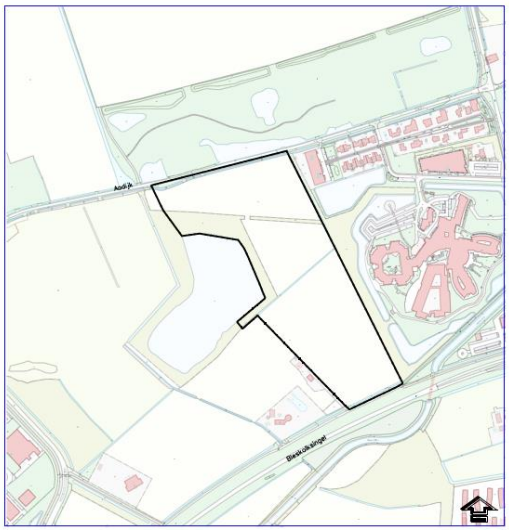

Het project behelst de realisatie van circa 130 woningen en 4 woonwagens incl. aanleg openbare ruimte. Er is een start gemaakt met het bouwrijp maken. De gronden zullen gefaseerd afgenomen worden door de ontwikkelaar.

5.4.12 C89 Weggeler

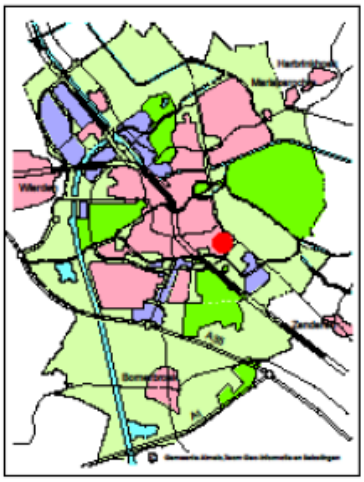

Het project Weggeler bestaat uit 2 deelprojecten te weten ‘Weggeler Noord’ en ‘Weggeler Zuid’.

In het Weggeler zijn de woon-werkkavels omgezet naar wonen. Het bestemmingsplan is onherroepelijk. De woningen zijn thans in de verkoop.

Voor plandeel Zuid, het gedeelte dat gereserveerd was als werklocatie, dient het bestemmingsplan nog te worden vastgesteld. Er vindt mogelijk een heroverweging plaatst van de destijds veronderstelde functie.

6. Vennootschapsbelasting

Met ingang van 1 januari 2016 geldt de plicht tot het betalen van vennootschapsbelasting (Vpb) ook voor overheden indien met bouwgrondproductie winst wordt gemaakt
Om te bepalen of de gemeente Almelo voor wat betreft de realisatie van grondexploitaties Vpb plichtig is, is een quickscan uitgevoerd. Deze quickscan is een hulpmiddel om op een redelijk eenvoudige wijze een inschatting te maken in hoeverre het Grondbedrijf van een gemeente met vennootschapsbelasting te maken kan krijgen. Hierbij worden alle kosten en opbrengsten meerjarig geanalyseerd. Jaarlijks zal getoetst te worden of de gemeente Vpb plichtig is of dat binnenkort mogelijk wordt. De conclusie is thans nog steeds dat het grondbedrijf niet belastingplichtig is.

7. Af te sluiten complexen (ATSC)

In het jaar 2024 is de grondexploitatie Chiel Dethmersstraat afgesloten met een resultaat van circa 2,68 miljoen euro negatief. Vanwege tegenvallende kosten is dit een verdere verslechtering van circa 60.000 euro ten opzichte van het begrote resultaat van vorig jaar. Het project is per 31-12-2024 afgerond en de getroffen verliesvoorziening wordt boekhoudkundig aangewend om de definitieve boekwaarde van deze grondexploitatie te vereffenen.

8. Nog uit te voeren werken (NUTVW)

Ter dekking van de resterende werkzaamheden van reeds afgesloten grondexploitaties was op 1 januari 2024 een voorziening getroffen van circa 1,4 miljoen euro. Een deel van die werkzaamheden is in 2024 uitgevoerd. Hiervoor werd in 2024 circa 149.000 euro aan kosten gemaakt. De voorzieningen NUTVW voor de projecten Nijrees Noord en Noorderes zijn eind 2024 afgesloten met een verlies van circa 19.000 euro. Per 1 januari 2025 blijkt dat er nog bijna 1,3 miljoen euro benodigd is voor het uitvoeren van alle geraamde werkzaamheden.

Tabel 8.1: Overzicht nog uit te voeren werken

Omschrijving	Voorziening per 01-01-2024	Af: gemaakte kosten	Benodigde voorz. per 31-12-2024	Resultaat 2024
Noordflank	1.228	30	1.198	-
Nijrees Noord	77	115	-	39
Dempen haven Dollegoor	68	-3	71	-
Noorderes	27	7	-	-20
Totaal	**1.400**	**149**	**1.269**	**19**

Bedragen x 1.000 euro

9. Overig

9.1 Materiële Vaste Activa (MVA)

Ten gevolge van het gevoerde grondbeleid heeft de gemeente panden en gronden in bezit. Deze worden als gewaardeerd en geadministreerd onder de materiele vaste activa (MVA). Er wordt onderscheid gemaakt in handelsvoorraad (bouwrijpe grond geschikt voor verkoop) en strategische aankopen (gronden en/of panden die zijn aangekocht voor voormalige en toekomstige projecten stadsontwikkeling.

9.2 Erfpachtgronden

Een onderdeel van het grondbeleid is bedrijven de mogelijkheid bieden bouwgrond niet aan te kopen, maar in erfpacht te verkrijgen.

Per 1-1-2024 had de gemeente Almelo gronden en terreinen in erfpacht uitgegeven met een boekwaarde van bijna 3,1 miljoen euro. In 2024 is een perceel uit het erfpachtcomplex gegaan waardoor de boekwaarde per 31-12-2024 afgerond circa 2,9 miljoen euro bedraagt. Daarnaast wordt nog landbouwgrond verpacht.

Tabel 9.2.1: Erfpachtcomplex

Erfpachtcomplex	Boekwaarde
Boekwaarde per 1-1-2024	**3.060.962**
desinvestering	-149.010
investering	-
Boekwaarde per 31-12-2024	**2.911.952**

10. Risico analyse BI's

In het voorgaande is de vermogenspositie van het Grondbedrijf nader toegelicht. Deze paragraaf gaat over de kansen en bedreigingen waardoor de vermogenspositie kan verbeteren of verslechteren.

10.1 Waarom een risicoanalyse?

Het spreekt voor zich dat het maken van een risicoanalyse zeer zinvol is. Niet alleen ten behoeve van het in beeld brengen en daar waar mogelijk beheersen van de financiële risico's, maar ook voor het identificeren van andere risico's zoals juridisch, organisatorisch, technisch, planologisch, sociaal maatschappelijk, politiek-bestuurlijk. Deze risico's hebben overigens dikwijls ook een financieel effect.

Het maken van een risicoanalyse heeft meerdere doelen:
Ten eerste om de aanwezige risico's te kunnen benoemen en vervolgens, daar waar mogelijk, te beheersen.
Ten tweede om het begrote eindresultaat in een breder perspectief te plaatsen en daarmee inzicht te geven in het realiteitsgehalte van de grondexploitatiebegroting. (zie grafiek 10.4.1)
Ten derde vormt de risicoanalyse de basis voor het kwantificeren van het neerwaarts risico (= benodigde weerstandscapaciteit). De gemeente moet beschikken over voldoende buffer (= aanwezige weerstandscapaciteit) ter dekking van mogelijke financiële tegenvallers c.q. financieel negatieve scenario's.

Per project en per item zijn er financiële verkenningen en risicoanalyses uitgevoerd. Het resultaat van deze analyse geeft antwoord op onder andere de volgende twee vragen: " Zijn de grondexploitatiebegrotingen (per saldo) reëel begroot?" en " Hoe groot is het neerwaartse risico t.o.v. de begrote resultaten en de begrote reserves?".

Indien de grondexploitaties (per saldo) niet reëel zijn begroot, zijn er ter dekking van de 'voorziene' tekorten te hoge of te lage voorzieningen getroffen waardoor de hoogte van de reserve geen goede afspiegeling is van de financiële positie van het Grondbedrijf. Daarom dienen grondexploitaties in beginsel reëel te worden begroot.

Inherent aan reëel begroten is dat er circa 50% kans is op een beter resultaat en 50% kans is op een slechter resultaat dan begroot. Projecten maken meestal financieel onderdeel uit van een portefeuille met meerdere projecten. Alle winstgevende en verlieslatende resultaten komen respectievelijk ten gunste en ten laste van de reserves. De hamvraag is dan: "Wat zijn de financiële risico's?" en "Wat is de minimaal vereiste weerstandscapaciteit?".

Ten behoeve van het bepalen van de minimaal vereiste weerstandscapaciteit wordt het neerwaartse risico financieel gekwantificeerd. Vervolgens wordt de vereiste weerstandscapaciteit afgezet tegen de aanwezige weerstandscapaciteit. De omvang wordt bepaald op basis van risicoanalyses per project en per 'gebeurtenis'. Op basis daarvan wordt er een beter beeld verkregen van de kansen op combinatie van meerdere gebeurtenissen = een scenario.

10.2 Wat verstaan we onder (financiële) risico's?

Een financieel risico is een niet voorziene c.q. niet begrote gebeurtenis. Ofwel een financiële afwijking t.o.v. de begroting. Daarmee wordt al duidelijk dat het risicoprofiel eigenlijk niet los kan worden gezien van de begroting. En omgekeerd dient een begroting altijd voorzien te zijn van een bijbehorend risicoprofiel.
De risicoanalyse is feitelijk de 'lakmoesproef' van de opgestelde begroting en toont het realiteitsgehalte van die begroting aan. Tevens vormt deze risicoanalyse de basis voor risicomanagement.

Voor alle duidelijkheid: een financieel risico is niet het zelfde als een 'voorzien' tekort op een grondexploitatiebegroting. Een begroot tekort op een lopende grondexploitatie is geen financieel risico maar een 'voorzien' verlies dat moet worden afgedekt met een voorziening ter grootte van het verwachte tekort.

Een risicoanalyse moet o.a. antwoord geven op de vraag welke positieve en negatieve financiële afwijkingen denkbaar zijn en hoe groot de kans is dat de afwijkingen zich voordoen. Want extreme scenario's met een zeer kleine kans op voordoen worden buiten beschouwing gelaten.

De focus wordt gericht op zowel mogelijke financiële tegenvallers alsook op eventuele financiële meevallers. Indien deze elkaar in evenwicht houden is een begroting reëel opgesteld. Dit wordt ook wel een risico-neutrale begroting genoemd. Indien de mogelijke tegenvallers de overhand hebben is de begroting in beginsel optimistisch opgesteld. De kans op een financieel slechter resultaat (dan begroot) is dan groter dan de kans op een financieel beter resultaat.
Indien er meer mogelijke mee- dan tegenvallers verwacht worden is de begroting behoudend opgesteld, met als gevolg een grotere kans op een beter resultaat dan de kans op een slechter resultaat.

10.3 De techniek

Een grondexploitatie bestaat uit vele afzonderlijke 'gebeurtenissen' met al of niet een financieel gevolg. Bijvoorbeeld verwervingskosten, saneringskosten en grondopbrengsten. Elke gebeurtenis wordt 'tegen het licht gehouden' waarbij bepaald moet worden:

- de kans dat de gebeurtenis zich voordoet;
- het gevolg als de gebeurtenis zich voordoet.

De vermenigvuldiging van "kans x gevolg" levert het rekenkundig gemiddeld effect op.
(Voorbeeld: 30% kans op € 1 miljoen = rekenkundig gemiddeld effect van € 0,3 miljoen).
Hoe meer afzonderlijke gebeurtenissen des te groter de kans op een scenario dat in de buurt ligt van de som van de gemiddelden en des te kleiner de kans op extreme(re) uitkomsten.

Een risicoprofiel van een project wordt bepaald door middel van het uitvoeren van een risicosimulatie. Daarbij worden 10.000 willekeurige scenario's bepaald m.b.v. de Monte Carlo techniek.
Door vervolgens deze 10.000 scenario's te rangschikken van extreem gunstig tot extreem ongunstig, ontstaat er een risicoprofiel die weer te geven is in een zogenaamde kansdichtheidsgrafiek.

Algemeen uitgangspunt is dat meevallers vrijvallen ter bekostiging van tegenvallers. Binnen een project is dat bijna altijd vanzelfsprekend. Hoe meer de meevallers vrij vallen ter bekostiging van tegenvallers, des te smaller het risicoprofiel wordt.

10.4 Risicoprofiel

In deze paragraaf wordt de risicoprofielen per grondexploitatie toegelicht evenals het samengestelde risicoprofiel van het Grondbedrijf.

De hieronder weergegeven risicoprofielen zijn gebaseerd op de aanwezige bruto risico's, zonder rekening te houden met de eventueel aanwezige financiële sturingsmogelijkheden, waarmee financiële tegenvallers gereduceerd of eventueel zelfs teniet gedaan kunnen worden.

Tabel 10.4.1: Risicoprofiel per grondexploitatie

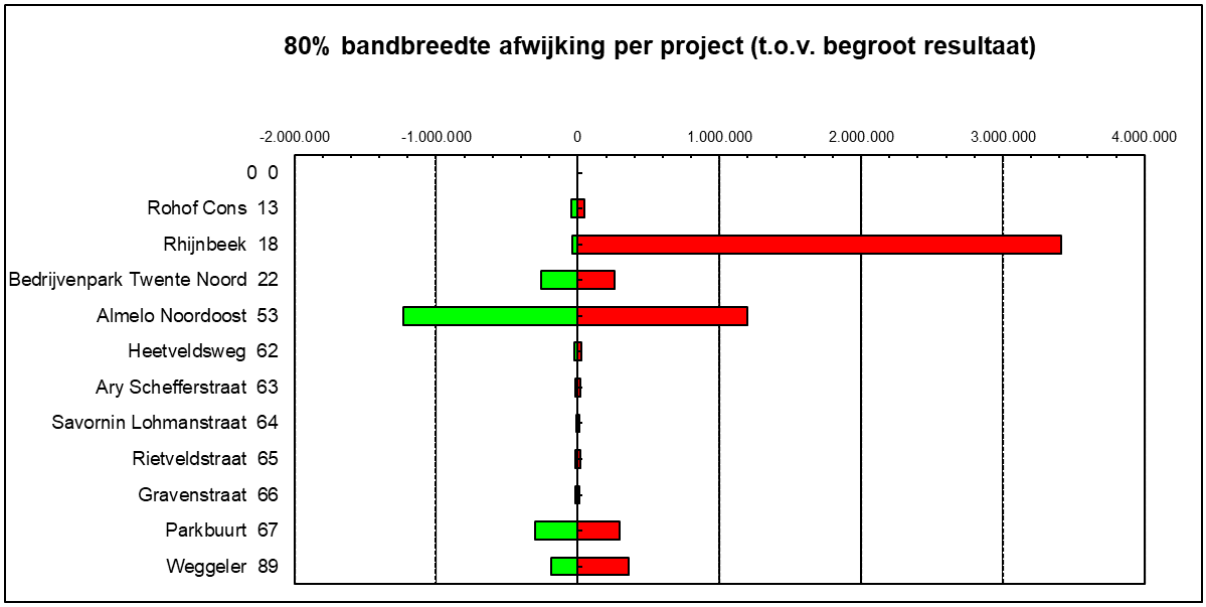

De risicoprofielen van alle grondexploitaties, m.u.v. Rhijnbeek, zijn redelijk in balans, hetgeen betekent dat de grondexploitatiebegrotingen van deze projecten reëel zijn opgesteld. Het risicoprofiel van de grondexploitatie Rhijnbeek is niet in balans. Dit ten gevolge van het risico op een terugvalscenario indien deze locatie op een andere wijze ontwikkeld dient te worden dan thans overeengekomen. Het risicogevolg bestaat uit mogelijk meer plankosten en kosten voor bouw- en woonrijp maken en tevens minder grondopbrengsten.

Grafiek 10.4.2: Kansdichtheid van financiële scenario's, gerangschikt van best case tot worst case, m.b.t. het grondbedrijf

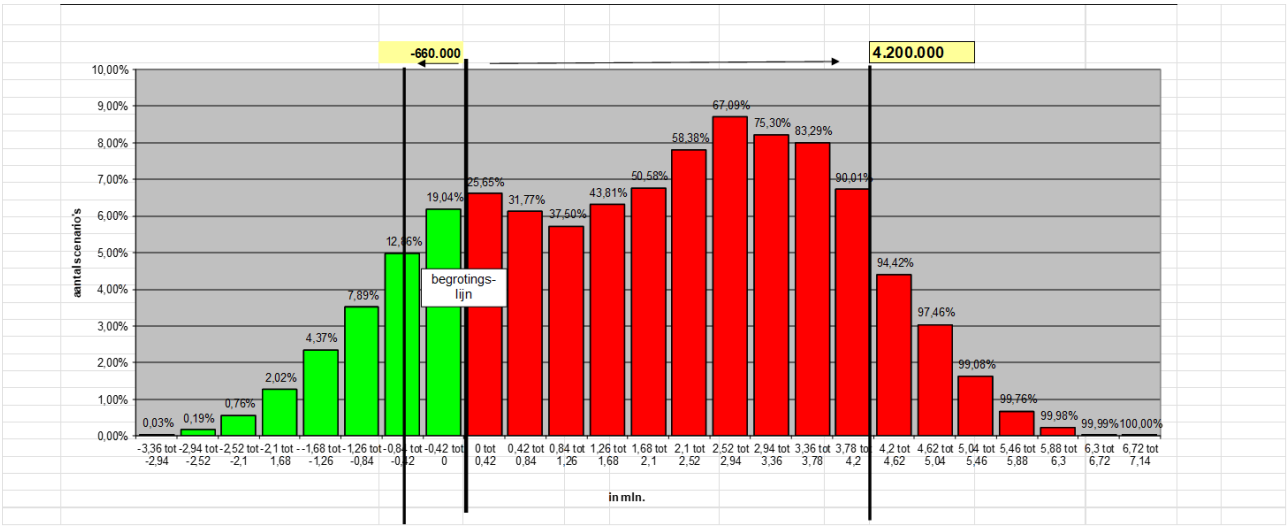

Het bovenstaande risicoprofiel is samengesteld uit de afzonderlijke risicoanalyses en profielen die per project zijn opgesteld.

Dit risicoprofiel van de gehele projectenportefeuille laat zien dat de kans op een slechter resultaat aanzienlijk groter is dan de kans op een beter resultaat dan begroot: respectievelijk bijna 80% kans en circa 20% kans. Deze onbalans wordt nagenoeg volledig veroorzaakt door het risico inzake de onzekerheden met betrekking tot de vestiging van Hornbach.

Het netto neerwaarts risico is met 90% gewenste zekerheid gekwantificeerd op circa € 4,2 miljoen indien 10% restrisico wordt geaccepteerd. Ter dekking van dit neerwaarts risico dient een risicobuffer aanwezig te zijn in de vorm van aanwezige weerstandscapaciteit, zoals bijvoorbeeld reserves.

De ramingsrisico's zijn over het algemeen het grootst bij projecten met veel nog te maken kosten en opbrengsten. Het risico betreft wijzigingen in eenheidsprijzen, hoeveelheden en veronderstelde percentages kosten-/ en opbrengstenstijging. Dit is bijvoorbeeld het geval bij het project Almelo Noord Oost.

De afzetmogelijkheden met betrekking tot de omvang van het totale bouwprogramma ("hoeveel"), zoals dat in de grondexploitaties zit, zijn ook een risicofactor. Naast het bovengenoemde aspect 'hoeveel' is het begrote uitgiftetempo 'wanneer' van het bouwprogramma een risicofactor.

10.5 Overige risico's

Erfpacht
Bij het erfpachtcomplex bestaat het risico dat pachters niet kunnen voldoen aan hun betalingsverplichting. Gezien de omvang van het erfpachtcomplex van de gemeente Almelo (circa € 2,9 mln.), het grote aantal percelen en de beperkte omvang per aandeel, is dit risico beperkt.

Vennootschapsbelasting
Het risico bestaat dat de gemeente op enig moment wel vennootschapsbelasting moet worden betaald.
De gemeente is jaarlijks in gesprek met de belastingdienst hierover. Indien uit de meerjarenanalyses blijkt dat het betalen van deze belasting in de toekomst te voorzien is, kan hierop geanticipeerd worden.
De eventuele financiële gevolgen van het moeten betalen van vennootschapsbelasting kan t.z.t. gedekt worden uit de resultaatverbeteringen die ten grondslag liggen van deze belasting.

Raadsvergadering:
Registratienummer: D/25/755001

De Raad van de Gemeente Almelo:

Gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 27 mei 2025;

Besluit:

1. De geactualiseerde grondexploitatiebegrotingen vast te stellen zoals opgenomen in het openbare Meerjaren Perspectief Grondbedrijf 2025 deel 1 en het **niet openbare** MPG deel 2.

Gedaan in de openbare vergadering van

de griffier,	**de burgemeester,**
drs. J.W. Scherpenzeel	**R.T.A. Korteland**

Raadsvergadering:
Registratienummer: D/25/755001

Datum: 5 juni 2025
Team/teamonderdeel: Stedelijke Ontwikkeling

Voorstel aan de raad

Onderwerp	**Vaststellen Meerjaren Perspectief Grondbedrijf 2025**
Portefeuillehouder	**J. Hinnen**

Samenvatting raadsvoorstel

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat grondexploitatiebegrotingen minimaal één keer per jaar dienen te worden geactualiseerd. Met het Meerjaren Perspectief Grondbedrijf (MPG) informeert het college de gemeenteraad over de ontwikkelingen van de grondexploitaties. De gemeenteraad wordt voorgesteld de grondexploitatiebegrotingen vast te stellen.

Voorgesteld raadsbesluit

2. De geactualiseerde grondexploitatiebegrotingen vast te stellen zoals opgenomen in het openbare Meerjaren Perspectief Grondbedrijf 2025 deel 1 en het **niet openbare** MPG deel 2.

Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat grondexploitatiebegrotingen minimaal één keer per jaar dienen te worden geactualiseerd. De geactualiseerde grondexploitatiebegrotingen zijn de onderlegger voor de waardering van de lopende grondexploitaties, die als onderhanden werk op de balans staan in de jaarverantwoording 2024.

Het Meerjaren Perspectief Grondbedrijf (MPG) is onder andere een specificatie van de paragraaf grondbeleid van de Jaarverantwoording, waarin tevens de voortgang in de grondexploitaties wordt toegelicht.

Alleen voortschrijdende inzichten m.b.t. eenheidsprijzen, prijsontwikkelingen en fasering en eventuele planinhoudelijke aanpassingen waarover de raad in een eerder stadium al besloten heeft, zijn verwerkt in de geactualiseerde grondexploitatiebegrotingen c.q. in het MPG. Het MPG heeft niet tot doel te besluiten over planinhoudelijke aanpassingen in één of meerdere grondexploitaties.

Beoogd effect

De gemeenteraad in de gelegenheid te stellen de geactualiseerde grondexploitatiebegrotingen vast te stellen.

Argumenten voor

1.1 Conform BBV dient de grondexploitatie jaarlijks geactualiseerd te worden
Conform de BBV-regelgeving dienen de grondexploitatiebegrotingen minimaal jaarlijks te worden geactualiseerd. Hiermee wordt voldaan aan de geldende regelgeving.

1.2. Actieve informatieplicht
Om de grondexploitaties te kunnen volgen en, indien gewenst, bij te sturen, wordt de raad gedurende het jaar in de diverse producten van de P&C-cyclus geïnformeerd over de (financiële) voortgang van de grondexploitaties. Het MPG biedt een meerjarige vooruitblik waarbij dieper kan worden ingegaan op de oorzaak van wijzigingen en eventueel geconstateerde risico's.

1.3 Gevoelige informatie
In het niet openbare MPG 2025 deel 2 zijn per project gedetailleerde cijfermatige en tekstuele onderbouwingen opgenomen.

Openbaarheid van deze informatie zou de toekomstige onderhandelingspositie van de gemeente zozeer kunnen schaden dat de economische of financiële belangen van de gemeente geacht moeten worden zwaarder te wegen dan het algemeen belang van openbaarmaking. Te denken valt aan geraamde kosten voor aan te besteden civieltechnische werken of geraamde grondprijzen.

Kanttekeningen

1.1 De waardering van de grondexploitaties is mede gebaseerd op verwachte ontwikkelingen

Kosten, opbrengsten en dekking

De resultaten van deze actualisatie en de wijzigingen, ten opzichte van de laatst vastgestelde grondexploitatiebegrotingen bij de jaarrekening 2023 en het MPG 2024, zijn opgenomen in het MPG 2025 van de gemeente Almelo en zijn verwerkt in de jaarrekening 2024.

De resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties zijn per saldo met circa 25.000 euro verslechterd. De verlieslatende grondexploitaties verslechteren met circa 0,93 miljoen euro. De verliesvoorziening zal derhalve met 0,93 miljoen euro toenemen. Ondanks de verslechtering van de grondexploitatie Almelo Noordoost worden de winstgevende grondexploitaties, door de toevoeging van het nieuw in exploitatie genomen project Parkbuurt, circa 0,9 miljoen euro winstgevender.

De resultaatontwikkelingen van verlieslatende grondexploitaties vertalen zich één op één direct door naar het jaarresultaat. Dit conform de BBV voorschriften dat voorziene verliezen terstond en geheel moeten worden genomen. Bij winstgevende grondexploitaties mag de winst niet geheel, maar moet deze, naar rato van de voortgang, worden genomen.

Resultaten grondbedrijf	Grex-resultaat ontwikkeling		Jaarresultaat 2024 grondbedrijf		Mutaties toekomstige winst	
Omschrijving	V	N	V	N	V	N
Verlieslatende grondexploitaties woningbouw		427		427		
Winstgevende grondexploitaties woningbouw	-903			95	-998	
Verlieslatende grondexploitaties werklocaties		501		501		
Winstgevende grondexploitaties werklocaties						
Resultaat lopende grondexploitaties		**25**		**1.022**	**-998**	
Nog uit te voeren werken (nutvw)		19				
Resultaat deelneming XL Businesspark	-640					
Totaal jaarresultaat	**-596**			**1.022**	**-998**	

Bedragen x 1.000 euro

Vervolg

De resultaten van deze actualisatie zijn verwerkt in de jaarrekening 2024.

Na het collegebesluit wordt het MPG 2025 deel 2 onder, geheimhouding, voor de raad bij de griffie ter inzage gelegd.

Bijlagen

- Meerjaren Perspectief Grondbedrijf 2025 deel 1 (D/25/754985))
- Meerjaren Perspectief Grondbedrijf 2025 deel 2 (D/25/754986) **(vertrouwelijk en niet openbaar, ter inzage bij de Raadsgriffie)**

Burgemeester en Wethouders van Almelo, _____

de secretaris,
J.H. Dijkstra

de burgemeester,
R.T.A. Korteland

Collegevoorstel

Onderwerp	Definitieve jaarverantwoording 2024
Eenheid/team	CZ Control en Audit
Zaakkenmerk	DCS - 2489439
Documentkenmerk	D/25/740982
Vertrouwelijkheid	Openbaar
Portefeuillehouder	J. Hinnen
Datum vergadering	

Toelichting voor de openbare besluitenlijst

Het college van B&W heeft ingestemd met de jaarverantwoording 2024. Met deze jaarverantwoording legt het college verantwoording af aan de gemeenteraad over het gevoerde beleid en de besteding van de middelen. Het jaar 2024 is financieel afgesloten met een voordelig resultaat van 28,9 miljoen euro. De gemeenteraad wordt gevraagd om de jaarverantwoording 2024 vast te stellen en in te stemmen met de voorgestelde resultaatbestemming. De accountant is voornemens om bij de jaarverantwoording 2024 een controleverklaring met een goedkeurend oordeel betreffende de getrouwheid af te geven.

Voorgesteld besluit

1. De raad te informeren over de jaarlijkse opvolging van de aanbevelingen van de rekenkamer.

De raad voor te stellen:

1. De jaarverantwoording 2024 (D/25/756322) van de gemeente Almelo vast te stellen.
2. De in de jaarverantwoording 2024 opgenomen toelichtingen, analyses, conclusies en aanbevelingen te aanvaarden als verantwoording van het college over het gevoerde beleid en beheer in 2024.
3. De lasten over het jaar 2024 vast te stellen op 369,1 miljoen euro en de baten op 395,8 miljoen euro, waardoor het saldo van baten en lasten 26,6 miljoen euro voordelig bedraagt.
4. De stortingen in de reserves vast te stellen op 20,5 miljoen euro en de onttrekkingen aan de reserves op 22,8 miljoen euro, waardoor het saldo van reservemutaties 2,3 miljoen euro voordelig bedraagt.
5. Het gerealiseerde resultaat ten opzichte van de begroting na wijziging vast te stellen op 28,9 miljoen euro voordelig.
6. Dit gerealiseerde resultaat als volgt te bestemmen:

   a. een bedrag van 18,7 miljoen euro te storten in de bestemmingsreserve Stadsontwikkeling;

   b. een bedrag van 9,5 miljoen euro te storten in de bestemmingsreserve Sociaal domein;

c. een bedrag van 387.000 euro voor energiebeleid uit de decembercirculaire 2024 via de bestemmingsreserve overlopende werken over te hevelen naar 2025;

d. het restantsaldo van 262.000 euro toe te voegen aan de algemene reserve.

7. Kennis te nemen van de jaarlijkse opvolging van de aanbevelingen van de rekenkamer(D/25/754881).

Inleiding
Op 25 maart 2025 is de concept jaarverantwoording 2024 in het college besproken en is de gemeenteraad per raadsbrief geïnformeerd over het voorlopige resultaat van de jaarverantwoording. Hiermee heeft de gemeenteraad vroeg in het jaar een beeld gekregen van de gerealiseerde resultaten. Daarbij is aangegeven dat het om een voorlopig resultaat ging in verband met de accountantscontrole. De jaarverantwoording laat een voordelig gerealiseerd resultaat van 28,9 miljoen euro zien. De accountant is voornemens om bij de jaarverantwoording 2024 een controleverklaring met een goedkeurend oordeel betreffende de getrouwheid af te geven (D/25/756395).

Beoogd effect
Het college legt aan de raad over elk begrotingsjaar verantwoording af over het door het college gevoerde beleid, onder overlegging van de jaarrekening en het jaarverslag.

Argumenten voor
1.1 Met de jaarverantwoording legt het college verantwoording af aan de gemeenteraad over het gevoerde beleid en over de besteding van de middelen

In de Gemeentewet (artikelen 197 t/m 201) is de verantwoordelijkheid ten aanzien van de gemeenterekening geregeld. Met de jaarverantwoording 2024 legt het college inhoudelijke en financiële verantwoording af aan de raad over het jaar 2024. De raad stelt de jaarverantwoording vast in het jaar volgend op het begrotingsjaar om deze vervolgens vóór 15 juli naar de provincie te sturen.

2.1 Het college informeert de raad over de uitvoering van overgenomen aanbevelingen die onder zijn verantwoordelijkheid vallen

Het is noodzakelijk dat het college de gemeenteraad jaarlijks informeert over de opvolging van de aanbevelingen van de rekenkamer, omdat de Wet Versterking decentrale rekenkamers dit voorschrijft voor aanbevelingen die door de raad zijn overgenomen en betrekking hebben op de verantwoordelijkheid van het college. Dit bevordert transparantie en versterkt de controlefunctie van de raad.

6.1 De raad gaat over de bestemming van het gerealiseerde resultaat

In de jaarverantwoording is een nadere toelichting gegeven van de resultaatbestemming.

Kanttekeningen

Geen kanttekeningen.

Kosten, opbrengsten en dekking
De jaarverantwoording laat zien wat de gerealiseerde baten en lasten zijn over het jaar 2024 en wat daarvan het resultaat is, inclusief verrekening met reserves. Verder worden er resultaatbestemmingen voorgesteld. Na goedkeuring wordt het resterende voordelige resultaat toegevoegd aan de algemene reserve.

Uitvoering
In onderstaande tabel is een overzicht van de belangrijkste data voor het vervolg opgenomen:

3 juni	Auditcommissie
10 juni	Politiekberaad beeldvormend en oordeelsvormend (toelichting quick scan door rekenkamer Almelo), technische sessie.
24 juni	Raadsbehandeling en vaststelling jaarverantwoording
Vóór 15 juli	Verzending jaarverantwoording naar provincie

Bijlage(n)

- Jaarverantwoording 2024 na accountantscontrole (D/25/756322)
- Accountantsverslag 2024 (D/25/756395)
- Overzicht opvolging aanbevelingen rekenkamer Almelo (D/25/754881)
- Raadsvoorstel (D/25/741151)

Procesinformatie
Intern overleg

Dit voorstel is tot stand gekomen in afstemming met team control & audit.

Afstemming met portefeuillehouder

Dit voorstel is afgestemd met de portefeuillehouder Financiën.

Directie-advies

N.v.t.

B&W voorstel standaard

Communicatie over het besluit
Regulier

Opvolging aanbevelingen rekenkamer

Met de invoering van de Wet Versterking decentrale rekenkamers dient het college de raad jaarlijks te infomeren wat met de aanbevelingen aan het college is gedaan. Deze plicht geldt alleen voor de raad overgenomen aanbevelingen van de rekenkamer die betrekking hebben op de verantwoordelijkheid van het college.

Status	Hoofdlijn aanbeveling	Toelichting opvolging
	2023 Integraal beheer openbare ruimte in de gemeente Almelo	
	Een meer op de behoefte van de raad aansluitende vorm van informatievoorziening over IBOR in te richten met gebruik van tot de verbeelding sprekende vormen (minder papier, meer praktijk zoals de raadsschouw).	In samenspraak met het college is er in 2022 met de raad een beeldschouw uitgevoerd. In het kader van de actualisatie van de Nota Kapitaalgoederen in 2025 wordt hier een vervolg aangegeven met een raadsinformatie bijeenkomst. Met de raad zijn en blijven we in gesprek gegaan over de omvang, huidige staat en ontwikkeling van de kwaliteit van de openbare ruimte.
	De interne beheersings- en rapportagestructuur volgens de ingeslagen weg verder door te ontwikkelen waarmee de integrale benadering verder wordt versterkt.	Met de implementatie van assetmanagement, aanschaf van een nieuw beheersysteem en het aanstellen van (integraal) regisseurs is een belangrijke bijdrage geleverd aan het verbeteren van de werkprocessen. Met de paragraaf kapitaalgoederen in de begroting, de actualisatie van de IBOR (2022) en de nota kapitaalgoederen (2025) is invulling gegeven aan het verbeteren van de rapportage structuur.
	Uitvoeringsbeleid op te stellen over de wijze waarop en de mate waarin inwoners/instellingen een rol kunnen hebben bij het beheer van de openbare ruimte met aandacht voor participatie en communicatie.	Het college heeft hier invulling aan gegeven door het (in 2023) laten vaststellen van het beleidskader voor groenadoptie en zelfbeheer. Hierover is actief gecommuniceerd via website en lokale media, In 2025 vindt de koppeling met de gemeentelijke website plaats. Communicatie richting inwoners over projecten vindt plaats conform de participatie verordening (2022) en wordt afhankelijk van de grootte, inhoud en impact van het project ingevuld.
	2023 Uitvoering Participatiewet	
	Verzoek het college om de PDCA-cyclus structureel onderdeel van beleid en uitvoering van de Participatiewet te maken. Daarvoor is het nodig om de ‘check’ en ‘act’ stappen periodiek meer navolgbaar uit te voeren.	Het college maakt bij de uitvoering van de Participatiewet gebruik van de PDCA-cyclus. Een voorbeeld daarvan is de Premie aanvaarding (deeltijd)werk Participatiewet. De raad is in februari 2022 met een raadsbrief (RAAD–7073) geïnformeerd over het experiment. En in april 2024 is de raad geïnformeerd (RAAD-8267) over de uitkomsten van het experiment en het vervolg.
	Verzoek het college om bij de stap ‘check’ structureel inzicht in het cliëntenbestand te creëren (monitoring) zodat onderscheid in groepen cliënten mogelijk is. Aspecten om in beeld te brengen zijn onder meer: achtergrondkenmerken van de cliënten, duur in de bijstand (granieten bestand)	In de raadszaken van 10/09/2024 heeft het college de raad inzicht gegeven in een aantal dwarsdoorsnedes van het cliëntenbestand, zoals naar leeftijd, duur in de bijstand en de bemiddelbaarheid. Ook is de zogenaamde klantreis, het traject van aanvraag tot beschikking, aan de raad gepresenteerd. Een belangrijke stap in het traject is het diagnosegesprek met de inwoner. Daarin wordt gekeken welk vervolgtraject van toepassing is en welk instrumentarium het beste kan worden

Status	Hoofdlijn aanbeveling	Toelichting opvolging
	en ingezette maatregelen/instrumenten. Gebruik dit inzicht ten behoeve van een analyse welke instrumenten werken, voor welke groepen deze werken en welke groepen makkelijk, moeilijk of niet aan werk geholpen kunnen worden (evaluatie).	ingezet. Dit doen we op basis van inzichten uit onze interne monitoring.
	Verzoek het college om bij de stap 'act' om met behulp van de inzichten van monitoring en evaluatie na te denken over en eventueel voorstellen te doen ter zake van de vraag of een bijstelling van beleid nodig is. De frequentie van een dergelijke toets kan jaarlijks of tweejaarlijks zijn (een tussentijdse bijstellingsronde op basis van monitoring en pilots) maar ook vier- of zesjaarlijks (een grote evaluatie van beleid en uitvoering voorafgaand aan een eventuele herziening van beleid).	Het college geeft invulling aan deze aanbeveling door deel te nemen aan Benchmark Divosa Werk en Inkomen. De benchmark geeft actueel en gedetailleerd inzicht in bijstand, participatie, re-integratie, handhaving en financiën. Bovendien is het mogelijk om de gegevens te vergelijken met andere gemeenten, waardoor ook de 'best practices' zichtbaar worden.
	Verzoek het college om regelmatig inzicht te verstrekken in de monitoring van het beleid en vraag ook om relevante evaluaties. Een veel gebruikte methode is bijvoorbeeld in de vorm van een reguliere update (bespreking monitoring, pilots, bijzonderheden), ieder kwartaal of half jaar tussen de wethouder en (een deel van) de raad.	Het college biedt de raad regelmatig inzicht in uitvoering van de Participatiewet. Op 10/09/2024 is de raad middels een raadzaak geïnformeerd over de instrumenten van de Participatiewet en verschillende klantreizen. Op 03/12/2024 is voor de raad een kennissessie Participatiewet georganiseerd, waarin de raad is meegenomen in de uitvoering en financiën van de Participatiewet. Daarnaast is op 21/01/2025 een raadszaken geweest over het evaluatieonderzoek Ontplooj. Dit naar aanleiding van de door de raad vastgestelde motie "Samen voor een inclusieve arbeidsmarkt". Tot slot willen we de raad jaarlijks bijpraten over dit thema
	Verzoek het college om verdieping in de begroting van de Participatiewet te verstrekken. Dit zou op termijn gekoppeld kunnen worden aan beleid en uitvoering, dat wil zeggen; vraag het college om de kosten te relateren aan o.m. beleidsinstrumenten en de kosten gerelateerd aan specifieke doelgroepen. Op die manier kan de raad structureel monitoren op de beleidsplannen, de uitvoering, de resultaten en de daaraan verbonden kosten.	Het college biedt de raad graag een nadere verdieping van de Participatiewet, maar kiest voor een ander instrument. Het college geeft graag een vervolg aan de kennissessies (raadszaken) die in 2024 en 2025 aan de raad zijn gegeven. Waarbij inzicht in beleidsinstrumenten wordt gegeven.
	Verzoek het college om voor de Participatiewet de (strategische) beleids- en uitvoeringscapaciteit te vergroten zodat er meer gelegenheid is	In een naschrift aan de rekenkamer (RAAD-7683) wordt nader ingegaan op de beleidscapaciteit. Sinds de publicatie van het rekenkameronderzoek is er structureel 1 fte aan beleidscapaciteit toegevoegd. Daarnaast is er vanaf november 2022 een adviseur

Status	Hoofdlijn aanbeveling	Toelichting opvolging
	om samenhangende keuzes te maken in beleid en uitvoering binnen de Participatiewet, en zodat er sprake is van een overzichtelijke en redelijkerwijs uit te voeren caseload. Geef het college in overweging om specialisatie voor doelgroepen in te voeren. Vraag het college hiervoor een voorstel uit te werken inclusief opties voor dekking van de extra kosten die hiermee gemoeid zijn.	beleidsontwikkeling die zich specifiek bezighoudt met de participatiewet en het minimabeleid. Ook is in de doorontwikkeling van de eenheid Uitvoering sociaal gekeken naar de uitvoeringscapaciteit, zodat er sprake is van een acceptabele caseload.
	Verzoek het college om aan de uitvoeringsorganisatie beleidsmatige prioriteiten mee te geven (zoals specifieke doelgroepen) zodat zij een handvat heeft voor het stellen van prioriteiten.	De raad heeft in 2022 het Strategisch beleidsplan sociaal domein vastgesteld (RAAD-7048). Dit plan is door het college uitgewerkt in het Actieplan sociaal domein, die ook ter consultatie aan de raad is aangeboden. In het Actieplan zijn de strategisch doelen nader uitgewerkt. Ten aanzien van uitkeringen op grond van de Participatiewet wordt ingezet op het verkorten van de verblijfsduur in de uitkering waarbij als uitgangspunt wordt gehanteerd dat ieder gewerkt uur telt. Projecten die daaraan bijdragen zijn o.a.: Route naar werk statushouders, het Versnellingsteam en het Groenproject (i.s.m. Ontplooj).
	Vraag het college om uitvoeringsbeleid, wijze van uitvoering en formatie vast te stellen en verander hier een zekere periode (bijvoorbeeld 2 jaar) niets aan, om rust te brengen in de uitvoering van de Participatiewet. Baseer eventuele verandering op een goed doorlopen PDCA-cyclus. Dit komt de uitvoerende organisatie ten goede.	Het Strategisch beleidsplan sociaal domein en het Actieplan sociaal domein hebben gezorgd voor heldere kaders. Dit heeft geleid tot rust en focus bij de uitvoering van de Participatiewet. Bovendien hebben we waar mogelijk de uitvoering en formatie stabiel gehouden.
	Verzoek het college, vanwege de gewenste duidelijkheid, om de samenwerking tussen de gemeente en Ontplooj concreet en duidelijk uit te werken en leg de afspraken vast op bestuurlijk, management en uitvoeringsniveau.	De raad is eind 2024 met een raadsbrief geïnformeerd over evaluatie van Ontplooj (RAAD-8588). De evaluatie geeft goed inzicht in de mate van realisatie van de vooraf gestelde doelstellingen en geeft een beeld van de inhoud, uitvoering, financiën en governance van Ontplooj. In raadsbrief geeft het college ook aan dat het van belang is om duidelijkheid te creëren ten aanzien van de vraag hoe het huidige uitvoeringsconstruct Ontplooj in te passen is in de toekomstige ondersteuningsinfrastructuur. Dit sluit goed aan op de landelijke ontwikkelingen, waarbij het college gevraagd wordt om een plan op te stellen voor een toekomstbestendige infrastructuur voor sociaal ontwikkelbedrijven. Dit doen wij in samenspraak met diverse regiogemeenten.
	Vraag het college om voor de uitwerking van de aanbevelingen een plan van aanpak te maken en de raad en over de uitvoering met regelmaat te informeren.	Het college heeft geen integraal plan van aanpak op laten stellen voor de aanbeveling. De reden is dat het college met de meeste aanbevelingen al aan de slag was gegaan, waardoor een plan van aanpak niet veel meerwaarde zou hebben. Wel is er een integrale doelenboom ontwikkeld en wordt de raad regelmatig

Status	Hoofdlijn aanbeveling	Toelichting opvolging
		geïnformeerd, bijvoorbeeld met raadzaken.
	2024 Energietransitie	
	Het college gaat in 2024 door middel van politieke beraden met de raad in gesprek over de voortgang van de energietransitie (zowel op inhoud als over het proces) en over de gewenste informatiebehoefte in de raad. Daarbij komt ook aan de orde in hoeverre een doorkijk voor de energietransitie na 2026 en na 2030 op dit moment noodzakelijk en gewenst is.	Het college heeft een aantal bijeenkomsten met de raad georganiseerd over de (voortgang) van de energietransitie: • Raadszaken (16/07/2024): Informatie/data energietransitie • Raadszaken (19/11/2024): Participatie • Stadsbezoek (23/11/2024): Aalderinkshoek proeftuin aardgasvrije wijken • Stadsbezoek (15/03/2025): Verduurzaming Windmolenbroek • Politiek beraad (07/01/2025): Gemeentelijk rol Windenergiegebied Almelo Tubbergen Twenterand Eind 2024 is aan de raad gevraagd over welke onderwerpen de raad nog meer een politieke avond wil, maar daar is (nog) geen respons op gekomen. Vanuit het college zullen komende tijd nog politieke avonden worden georganiseerd over warmteprogramma en warmtenet Urenco-ZGT en circulariteit. Het programma klimaat en milieu eindigt weliswaar in 2026, maar daar eindigt vanzelfsprekend de energietransitie niet. In de stadsbezoeken aan Aalderinkshoek en Windmolenbroek is aangegeven dat opgave verder ligt dan 2026 of 2030.
	Het college informeert de raad over de manier waarop de Participatieverordening wordt toegepast bij projecten over energietransitie.	De raad heeft op 30/01/2024 een addendum op de Duurzame energieladder vastgesteld (RAAD-7866), met daarin opgenomen dat toekomstige ontwikkelaars een participatieplan moeten opstellen waarin wordt vermeld op welke manier inwoners en belanghebbenden kunnen participeren. Het addendum stimuleert ook lokaal eigenaarschap. Een praktijkvoorbeeld is het zonnepark Aadijk-2. Met de realisatie van het zonnepark vinden constructieve gesprekken plaats tussen de gemeente, bewonerscommissie en de energiecoöperatie, gericht op het bevorderen van samenwerking en het realiseren van gezamenlijk omgevingsfonds. Op 19/11/2024 is een raadszaken geweest met als onderwerp: Participatie in de energie- en warmtetransitie. Op 04/02/2025 heeft de raad besloten (RAAD-8441) met een actieve rol in de ontwikkelfase in de Publiek Private Samenwerking (PPS) windontwikkeling ATT om zo lokaal (maatschappelijk) eigendom te realiseren in het ATT-gebied.
	Het college deelt jaarlijks gegevens over energiebesparing en vermindering van de CO2- uitstoot aan de raad.	Jaarlijkse wordt in de planning- en controlcyclus een grafiek opgenomen met de jaarlijkse CO-2 uitstoot (per sector) in de gemeente Almelo. Deze gegevens zijn afkomstig uit de Klimaatmonitor en lopen ongeveer 2 jaar achter.
	Woonlastenneutraliteit blijft een belangrijk uitgangspunt. Het college	In de Warmtevisie Almelo (RAAD-6070) is als uitgangpunt vastgesteld de betaalbaarheid van de energietransitie.

Status	Hoofdlijn aanbeveling	Toelichting opvolging
	maakt de uitvoering hiervan zo concreet mogelijk en informeert de gemeenteraad.	Daarnaast heeft Almelo begin 2025 het Warmtebod ondertekend. Met het Warmtebod proberen betrokken partijen in de energietransitie de stagnatie in de ontwikkeling van warmtenetten te doorbreken. In het Warmtebod wordt omschreven onder welke voorwaarden het proces kan worden vlot getrokken.
	2024 Armoedebeleid 'Versnipperd en Verweven	
	Te komen met een integraal uitvoeringsprogramma 'Armoede', waarin gemeentelijke beleidsdoelen en uitvoeringstaken, waarvan we weten dat ze samenhang hebben, aan elkaar worden gekoppeld. Hier wordt in het bijzonder gedacht aan beleidsdoelen en uitvoeringstaken in relatie tot de Participatiewet, de Leerplichtwet en de Jeugdwet. Stel hierbij toetsbare en navolgbare doelstellingen op, beschrijf hoe deze doelstellingen gemonitord gaan worden en neem deze op in de doelenboom sociaal domein.	Er wordt momenteel gewerkt aan een integraal uitvoeringsprogramma, zoals door de raad is besloten.
	Te komen met een communicatieplan conform de motie 'Noodzaak communicatiestrategie wijzigingen sociaal domein'.	De communicatiestrategie richt zich vooral op wijzigingen bij het sociaal domein. Wanneer de raad besluiten neemt die het Armoedebeleid van de gemeente raken, dan zullen we hierover duidelijk met de doelgroep en ketenpartners communiceren conform de aangenomen motie. In het Actieplan sociaal domein is daarover het volgende opgenomen: de gemeente zorgt ervoor dat ook niet-digitaal vaardige en laaggeletterde mensen de weg weten te vinden binnen ons stelsel van algemene voorzieningen. Begrijpelijk communiceren is hierbij voor alle inwoners van de gemeente belangrijk. Daarnaast is het van belang dat medewerkers van Uitvoering Sociaal die contact onderhouden met kwetsbare inwoners een gebrek aan taalvaardigheid kunnen herkennen en dit bespreekbaar maken.
	Te onderzoeken hoe er meer overzicht/inzicht en regie kan worden aangebracht in het maatschappelijke veld zodat partijen elkaar beter weten te vinden en elkaar meer versterken. De raad over de uitkomsten nader te informeren en te adviseren.	Het Platform Armoedepact Almelo bestaat uit een vertegenwoordiging van diverse maatschappelijke partners en de gemeente Almelo. Het college gaat in gesprek met de maatschappelijke partners om invulling te geven aan de regisserende rol van het Armoedepact. Die gesprekken lopen nog. Na afronding van de gesprekken zal de raad over de uitkomsten worden geïnformeerd.
	De raad minimaal eens per jaar te informeren over uitvoering en resultaten van de brede armoedeaanpak inclusief resultaten die ketenpartners behalen. Maak hiervoor nadere afspraken met de ketenpartners	Via, bijvoorbeeld de maatschappelijke vraag, verzoeken wij onze partners om inzichtelijk te maken hoe zij bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen. Het college geeft graag een vervolg aan de kennissessies sociaal domein (raadszaken) die in 2024 en 2025 aan de raad zijn gegeven.

Status	Hoofdlijn aanbeveling	Toelichting opvolging
	over hoe zij bijdragen aan de gemeentelijke doelstellingen en hoe ze dat monitoren en rapporteren aan de gemeente.	
	Periodiek een (alternatief van) een Minima Effect Rapportage te laten uitvoeren waarmee inzicht wordt verkregen in het besteedbare inkomen van type huishoudens en het effect van het lokale armoedebeleid daarop.	In 2025 zal een Minima Effect Rapportage worden uitgevoerd. De ambtelijke voorbereiding daarvoor is gestart en de opdracht voor de uitvoering is gegund. Daarnaast is de gemeente aangesloten bij de Divosa Benchmark Armoede & Schulden. De benchmark geeft inzicht in het bereik en de resultaten van regelingen en schuldhulpverlening, en in activiteiten die gericht zijn op preventie van armoede en schulden.

Legenda	
	Conform aanbeveling en structureel geborgd
	Aanbeveling is op een andere wijze opgevolgd / uitgevoerd
	Aanbeveling is deels opgepakt of in ontwikkeling
	Aanbeveling zal niet worden opgevolgd

Jaarverantwoording

Gemeente Almelo

2024

Voorwoord

Voorwoord Jaarverantwoording 2024

De Jaarverantwoording 2024 biedt inzicht in de inspanningen en resultaten van het afgelopen jaar. Ondanks deze financieel uitdagende tijden waarin we als gemeente te maken hebben met grote structurele tekorten, kijken we tevreden terug op wat we in 2024 hebben bereikt. In de perspectiefnota en de meerjarenprogrammabegroting van afgelopen jaar hebben we de eerste maatregelen vastgelegd en vervolgstappen uitgewerkt om de financiële tekorten te beperken. Om dit te realiseren hebben we onder andere het besluit genomen om de bedrijfsvoering van het sociaal domein op orde te brengen (Plan de Campagne). De komende tijd zal dit ook nog volop scherpe keuzes van ons vragen.

In samenwerking met Hengelo, Enschede en de provincie Overijssel hebben we in 2023 gewerkt aan een Regionale Stedelijke Investeringsagenda (RSIA). Dit is in 2024 voortgezet met alle 14 Twentse gemeenten door het opstellen van de Position Paper Twente 2050. De RSIA en de Position Paper Twente 2050 vormen belangrijke bouwstenen voor de Ruimtelijke Ontwikkel Strategie Twente (ROS Twente), waarin we samen met het Rijk onderzoeken wat nodig is om een schaalsprong te realiseren in Twente.

Ook binnen onze programma's hebben we veel bereikt. We hebben hard gewerkt aan het behalen van de strategische doelen op het gebied van economie en arbeidsmarkt, klimaat en milieu, sociaal en vitaal, stedelijke ontwikkeling, zorg en veiligheid en het plan leefbare wijken en dorpen. De uitgebreide resultaten hiervan zijn terug te vinden in deze jaarverantwoording.

Hoogtepunten 2024

In 2024 hebben we een aantal belangrijke documenten vastgesteld. We hebben in het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) de investeringen voor de huisvesting van onderwijsinstellingen voor de komende jaren georganiseerd. In de Economisch Ruimtelijke Visie is een toekomstbeeld geschetst van de economisch ruimtelijke structuur van Almelo en de benodigde inspanningen voor een gezond economisch klimaat voor inwoners en bedrijven. En ons strategisch citymarketingplan 'heerlijkalmelo' is opgezet om Almelo nog meer en eenduidig op de kaart te zetten.

Op het gebied van stedelijke ontwikkeling hebben we niet stilgezeten. De gemeenteraad heeft de ontwikkelvisie Almelo Centraal vastgesteld, evenals de nota van uitgangspunten voor Stadskade. Er is krediet beschikbaar gesteld om hiermee verder te gaan. De bouw van het zwembad vordert gestaag en onder meer aan de Henriëtte Roland Holstlaan en de Van Rechteren Limburgsingel heeft herinrichting plaatsgevonden. Voor stedelijke ontwikkeling en herstructurering hebben we verschillende subsidies ontvangen, bijvoorbeeld voor de herinrichting van de Grotestraat Noord. Ook zijn al diverse gronden en panden aangekocht en is op verschillende plekken gestart met het bouwen van nieuwe huizen zoals aan de Chiel Dethmerstraat, de Heetveldsweg en de Savornin Lohmanstraat. Met de woningbouwcorporaties hebben we stadsbrede afspraken gemaakt over de programmering van sociale huurwoningen. Verder zijn er middelen beschikbaar gesteld voor onder andere een pilot fietsparkeren en een fietstunnel in Aadorp.

Verder hebben we op cultureel vlak de volgende stappen gezet: de realisatie van een Metropool- poppodium in Almelo is in gang gezet en we zijn begonnen met de ontwikkeling van een nieuwe cultuur- en erfgoedvisie. In het kader van Zorg en Veiligheid voerden we landelijk een (noodzakelijke) lobby en hebben we afspraken gemaakt met onze partners. Ook zijn we in 2024 gestart met het project steunouders.

Tot slot hebben we in 2024, na een lang proces, het aandeelhouderschap van Twence beëindigd en voorbereidingen getroffen om de exploitatie en het beheer van de wijkaccommodaties vanaf 2025 zelf te gaan doen.

Financiële verantwoording
De jaarverantwoording laat een positief resultaat zien van 28,9 miljoen euro. Dit positieve rekeningresultaat is voor 22,8 miljoen euro veroorzaakt door incidentele baten en lasten. Waarbij de eenmalige bate vanuit de aandelenverkoop van Twence veruit het grootste onderdeel is. Het saldo van de structurele baten en lasten bedraagt 6,0 miljoen euro.

Conform de toezegging van het college is in deze jaarverantwoording een overzicht opgenomen van de besteding van de middelen van het sport-, kunst- en cultuurfonds. Daarnaast is een overzicht van de stand van zaken van de rekenkameronderzoeken bijgevoegd.

We blijven ambitieus en bouwen verder op het fundament dat we de afgelopen jaren hebben gelegd, investeren in een toekomstbestendige stad. We willen werken aan het verbeteren van bestaande woonwijken, aan goede voorzieningen en aan kansen voor inwoners en ondernemers.

Hoogachtend,
Burgemeester en Wethouders van Almelo,
De secretaris, de burgemeester,

J.H. Dijkstra R.T.A. Korteland

Inhoudsopgave

Voorwoord 2

Inleiding 5

1 Algemeen 7

1.1 Samenvatting 7

1.2 Resultaat 10

2 Programmaverantwoording 13

2.1 Programmaplan 13

2.2 Basisbegroting 70

3 Paragrafen 102

3.1 Paragraaf Lokale heffingen 102

3.2 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 104

3.3 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen 111

3.4 Paragraaf Financiering 118

3.5 Paragraaf Bedrijfsvoering 122

3.6 Paragraaf Verbonden partijen 133

3.7 Paragraaf Grondbeleid 142

3.8 Paragraaf Dienstverlening 153

3.9 Paragraaf Wet open overheid 158

3.10 Paragraaf Majeure projecten 164

4 Jaarrekening 167

4.1 Balans 167

4.2 Baten en lasten 193

4.3 Sisa 202

4.3.1 Sisa 202

4.4 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen 232

4.5 Rechtmatigheidsverantwoording 234

5 Bijlagen 236

5.1 Kredietenverslag 237

5.2 Wijzigingen in gedelegeerde en gemandateerde bevoegdheden 254

5.3 Controleverklaring 255

Inleiding

In deze jaarverantwoording wordt verantwoording afgelegd over de doelen en beleidsprestaties zoals vastgelegd in de programmabegroting 2024.
Door het vaststellen van de jaarverantwoording neemt de gemeenteraad kennis van de wijze waarop de gestelde doelen gerealiseerd zijn. De raad wordt gevraagd een expliciet besluit te nemen over:

- vaststelling van de jaarstukken (jaarverslag en jaarrekening);
- de financiële resultaten per hoofdtaakveld in de basisbegroting;
- het gerealiseerd resultaat;
- de resultaatbestemming.

De jaarverantwoording bestaat uit twee onderdelen, het jaarverslag en de jaarrekening.

Jaarverslag (deel A)
Het jaarverslag betreft de beleidsinhoudelijke verantwoording en bestaat uit twee onderdelen; een programmaverantwoording en de paragrafen. In de programmaverantwoording rapporteren we over de geformuleerde kernresultaten zoals deze in de begroting 2024 staan opgenomen. De programmaresultaten worden daarbij toegelicht aan de hand van indicatoren. Hierbij wordt opgemerkt dat niet alle indicatoren eind 2024 reeds beschikbaar zijn en er in algemene zin met enige terughoudendheid moet worden omgegaan met de interpretatie van indicatoren. Immers, niet alles wat we bereiken kan worden gemeten en niet alles wat gemeten wordt zegt iets over wat er is bereikt. De indicatoren kunnen uiteraard wel dienen als aanknopingspunt voor het gesprek over de te bereiken doelen, de hiertoe geleverde prestaties en de daarbij behorende middeleninzet.
De paragrafen geven enerzijds een dwarsdoorsnede van de jaarrekening, anderzijds bestaan de paragrafen uit onderwerpen waaraan politieke of financiële risico's zijn verbonden.

Jaarrekening (deel B)
De jaarrekening bevat de financiële verantwoording en bestaat uit de balans en uit het overzicht van baten en lasten. De balans geeft inzicht in de financiële vermogenspositie per einde 2024 en de mutaties die zich hierin hebben voorgedaan. Het overzicht van baten en lasten geeft een verantwoording over de middelen die besteed zijn om de gestelde doelen te realiseren. Het overzicht van baten en lasten vormt tezamen met de balans de basis van het college voor de rechtmatigheidsverantwoording en voor de accountant voor de controle op de getrouwheid van de jaarrekening. Afwijkingen ten opzichte van de begroting die groter zijn dan 150.000 euro worden toegelicht in de basisbegroting.

A. Jaarverslag
Gemeente Almelo
2024

1 Algemeen

1.1 Samenvatting

Deze jaarverantwoording geeft inzicht in de beleidsmatige en financiële resultaten van de gemeente Almelo over het jaar 2024.

Algemeen financieel beeld

De jaarverantwoording 2024 laat een gerealiseerd resultaat zien van 28,9 miljoen euro positief. Dit is 1,9 miljoen euro voordeliger dan de raming in de begroting na wijziging. De begroting na wijziging bestaat hierbij uit het begrotingssaldo van de slotrapportage 2024 en de verwerking van de aandelenverkoop van Twence. De belangrijkste verschillen zijn:

- De decembercirculaire 2024 van het gemeentefonds, die op 12 december 2024 is gepubliceerd, leidt tot een voordeel van 1,7 miljoen euro op het saldo van baten en lasten (RAAD-8678);
- Verschillende mee- en tegenvallers leiden tot een voordeel van per saldo 200.000 euro.

Resultaat	Begroting na wijziging	N/V	Realisatie 2024	N/V	Verschil	N/V
Lasten	393.427	N	369.147	N	**-24.280**	**V**
Baten	-411.087	V	-395.763	V	**15.324**	**N**
Saldo baten en lasten	**-17.660**	**V**	**-26.616**	**V**	**-8.956**	**V**
Stortingen reserves	20.449	N	20.508	N	**59**	**N**
Onttrekkingen reserves	-29.748	V	-22.770	V	**6.977**	**N**
Saldo mutatie reserves	**-9.298**	**V**	**-2.262**	**V**	**7.036**	**N**
Resultaat 2024	**-26.958**	**V**	**-28.878**	**V**	**-1.920**	**V**

Programma Stedelijke Ontwikkeling

In 2024 werd de position paper Twente 2050 aangeboden aan de 14 Twentse colleges en gemeenteraden als aanvulling op de Regionale Stedelijke Investeringsagenda 2030-2040 (RSIA). Mede naar aanleiding van het ruimtelijk bod van de drie Twentse steden en de Provincie Overijssel (RSIA) is Twente als zoekgebied voor potentiële verstedelijking na 2030 opgenomen in de kamerbrief Grootschalige woningbouw van 5 juni 2024. Twente is in het voorontwerp Nota Ruimte benoemd als gebied dat op termijn een groter aandeel kan krijgen in de landelijke verstedelijkingsopgaven. Tijdens het bestuurlijk overleg Leefomgeving (BOL) op 7 november 2024 hebben het Rijk en de regio (gemeenten, provincie, waterschap) afgesproken een integrale verstedelijkingsstrategie voor Twente op te stellen. De regionale samenwerking met de drie steden en provincie is uitgebreid met de andere elf Twentse gemeenten, het Waterschap en het Rijk. We werken intensief samen aan de Ruimtelijke Ontwikkel Strategie Twente (ROS), de verstedelijkingsstrategie voor Twente.

Samen met de provincie heeft Almelo actief deelgenomen aan de Provada 2024, waar ideeën en kennis werden uitgewisseld met belangrijke partners in de stedelijke ontwikkeling. Er werd gestart met de contourennotitie omgevingsvisie voor Almelo, waarin de lange termijn opgave voor de stad worden meegenomen. Tevens is er voortvarend gewerkt aan de gebiedsvisies Bornerbroek, Aadorp, Aalanderveld en Leemslagen. Deze komen in 2025 ter besluitvorming naar uw raad toe.

Programma Zorg en Veiligheid

In 2024 hebben we een subsidie ontvangen voor het project 'Vroegsignalering en opvolging: versterken buurtkracht'. De gemeente Almelo heeft zich aangesloten bij het Expertisenetwerk Licht Verstandelijke Beperking (LVB), wat heeft geleid tot de oprichting van een casuïstiektafel LVB. Het project Halt in de Wijk is succesvol van start gegaan in de Wierdensehoek, met 28 doorverwezen jongeren in 2024. De YouChoose-campagne tegen wapenbezit en -gebruik onder jongeren is gelanceerd, met workshops en evenementen die veel aandacht trokken.

Daarnaast zijn er diverse acties ondernomen om het zelfbeschermend gedrag van inwoners, waaronder jeugd, op het gebied van digitale veiligheid te versterken, zoals de Twentse digitale veiligheidsweek. Twee succesvolle conferenties met alle partijen in zorg en veiligheid zijn georganiseerd, waarbij de nadruk lag op gezamenlijke verantwoordelijkheid en betere samenwerking tussen partners. Er is een impactanalyse van het Huis van Herstel uitgevoerd, die aantoont aan dat de maatschappelijke waarde substantieel is. Tot slot is er een pilot voor specialistische Onafhankelijke Cliëntondersteuning gestart om inwoners met complexe problematiek en veiligheidsrisico's passende zorg en ondersteuning te bieden.

Programma Economie en Arbeidsmarkt
Binnen dit programma is afgelopen jaar een visie vastgesteld voor de economische en ruimtelijke ontwikkeling van Almelo tot 2040. Tijdens de Week van de Ondernemer kwamen 250 ondernemers bijeen om elkaar te ontmoeten en te inspireren. Daarnaast werd het House of Skills geopend, een leer- en experimenteercentrum voor leerlingen en studenten die zich willen ontwikkelen in de voeding- en procestechniek. De activiteiten van de Stichting Ontdek High Tech Almelo werden uitgebreid naar heel Twente met financiële steun van de Twente Board. Tot slot, kende het actieprogramma Water & Vrije Tijd in Almelo een uitstekende start met enkele concreet uitgevoerde acties, zoals het elektrificeren van de platbodem 'Stad Almelo II'.

Programma Klimaat en Milieu
In 2024 heeft Almelo, samen met Enschede, Hengelo, de woningcorporaties en het ministerie van Binnenlandse Zaken, de Renovatiedeal Twente ondertekend. Het doel is om energiearmoede in de Twentse steden aan te pakken door samenwerking en het delen van ervaringen. Veel inwoners hebben gebruik gemaakt van gemeentelijke ondersteuning voor het verduurzamen van hun woning, zoals de fixbrigade, bouwadviseurs, energiecoach en isolatiesubsidie.

In januari 2024 werd het addendum Duurzame Energieladder vastgesteld, wat helpt bij het bevorderen van lokaal eigendom bij de opwekking van duurzame energie. Het aantal zonnepanelen op particuliere daken in Almelo is de afgelopen jaren fors gestegen van 3.375 in 2019 naar 12.224 in 2024. Er stappen gezet richting een aardgasvrije warmteoplossing voor Aalderinkshoek. Tevens hebben haalbaarheidsonderzoeken aangetoond dat een rendabele businesscase mogelijk is voor het leveren van restwarmte van Urenco aan bedrijven en omliggende woonwijken.

In maart 2024 tekende Almelo de intentieverklaring "Biobased (ver)bouwen in Twente" samen met de Twentse Bouwboeren. Deze verklaring ondersteunt de ambitie om te bouwen met biobased materialen. Verder werd een kennisevent voor ondernemers georganiseerd om meer te leren over circulaire plastics en circulaire bedrijfsmodellen voor plastics en kunststoffen, wat goed werd bezocht met 100 deelnemers.

Programma Sociaal en Vitaal
In de zeven maanden waarin het Tejo-huis actief was in 2024, zijn er 376 jongeren bereikt, wat meer dan het dubbele is van de verwachte hoeveelheid. 48 jongeren hebben bovendien individuele begeleiding ontvangen en hadden hierna geen geïndiceerde zorg meer nodig. Om preventief werken te intensiveren, is binnen het wijkteam een coach gestart met een outreachende aanpak gericht op veerkrachtversterking. De effectiviteit hiervan wordt gemonitord door Hogeschool Saxion, die metingen uitvoert en de impact onderzoekt. De ontmoetingsplek op 't Groenedael heeft een vast prieel gekregen voor de ontmoeting van onze inwoners. Door de groei in het aantal gastheren/gastvrouwen en de uitbreiding van openingstijden komen we tegemoet aan de langzaam groeiende groep deelnemers. In alle wijken is een buurtsportwerker actief.

Daarnaast zijn activiteiten ondersteund die op wijkniveau de vitaliteit van inwoners bevorderen. Zo werd een buurtrestaurant en fitkookclub in De Riet ondersteund en werden ouderen die gebruik wilden maken van de motoriekroute in het Schelfhorstpark, zo nodig ondersteund door een fysiotherapeut. Tijdens het eerste Almelose congres Vroeg erbij waren 300 jeugdprofessionals aanwezig die werken met kinderen van 10 maanden tot 7 jaar. Door de grote opkomst en het brede aanbod van onderwerpen (Opvoeden & Opgroeien; Gezondheid & Bewegen; Taal & Leesplezier) zijn de doelen kennis & expertise uitwisselen ruimschoots gehaald. Het project Steunouders is gestart in oktober 2024. Dit is een voorliggende voorziening waarbij informele ondersteuning wordt geboden aan kinderen en ouders.

Plan Leefbare Wijken en Dorpen
In de wijken Windmolenbroek en Sluitersveld is een pilot gestart met het digitale platform voor bewonersinitiatieven ‘Almelo Buurt Samen’. Huishoudens in deze wijken kregen twee keer een voucher om te schenken aan één van de initiatieven op de website. Door de uitgifte van deze vouchers worden inwoners op een laagdrempelige manier betrokken bij het besteden van een deel van de wijkbudgetten. In 2024 zijn 61 initiatieven op de site gezet, waarvan 44 uitgevoerd zijn of worden.

De jaarplannen 2023-2024 behorend bij de wijkopgave 2023-2026 zijn uitgevoerd samen met inwoners en partners in de verschillende wijken. Voor 2025-2026 zijn nieuwe jaarplannen opgesteld, inclusief een terugblik op 2023-2024. We hebben gewerkt aan het per 1 januari 2025 overnemen van exploitatie en beheer van zes wijkaccommodaties die in exploitatie en beheer bij Accres Almelo waren.

In verschillende wijken hebben we een aanpak van onderop geïmplementeerd, waarbij we de talenten en kwaliteiten van de bewoners centraal stellen en vanuit hier verder bouwen. Dit heeft geleid tot actieve bewonersnetwerken die bijdragen aan de leefbaarheid en sociale cohesie in hun buurt.

Samen met de gemeenten Enschede en Hengelo is de BuurtBarometer ontwikkeld. Deze werd in november 2024 gelanceerd. Doordat de drie gemeenten nu exact dezelfde indicatoren gebruiken, kunnen we wijken in de verschillende steden met elkaar vergelijken. Naast de individuele indicatoren zijn per wijk en buurt urgentiescores berekend. Ook deze scores zijn voor de drie gemeenten op dezelfde wijze berekend en dus vergelijkbaar.

1.2 Resultaat

1.2.1 Samenvatting

- Het gerealiseerde resultaat over 2024 is 28,9 miljoen euro voordelig.
- Het positieve resultaat wordt voor ongeveer 22,8 miljoen euro veroorzaakt door incidentele baten en lasten. Na correctie van de incidentele baten en lasten resteert een structureel resultaat van 6,0 miljoen euro voordelig.

1.2.2 Gerealiseerd resultaat

Onderstaande tabel geeft inzicht in het gerealiseerd resultaat dat bestaat uit het saldo van baten en lasten en het saldo van de reserve mutaties.

Resultaat	Begroting na wijziging	N/V	Realisatie 2024	N/V	Verschil	N/V
Lasten	393.427	N	369.147	N	**-24.280**	**V**
Baten	-411.087	V	-395.763	V	**15.324**	**N**
Saldo baten en lasten	**-17.660**	**V**	**-26.616**	**V**	**-8.956**	**V**
Stortingen reserves	20.449	N	20.508	N	**59**	**N**
Onttrekkingen reserves	-29.748	V	-22.770	V	**6.977**	**N**
Saldo mutatie reserves	**-9.298**	**V**	**-2.262**	**V**	**7.036**	**N**
Resultaat 2024	**-26.958**	**V**	**-28.878**	**V**	**-1.920**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

Toelichting gerealiseerd resultaat 2024

Het gerealiseerde resultaat over 2024 is 28,9 miljoen euro voordelig. Dit resultaat bestaat uit twee delen:

- Het saldo van gerealiseerde baten en lasten exclusief mutatie reserves is 26,6 miljoen euro voordelig. Ten opzichte van de begroting na wijziging is de afwijking 9,0 miljoen euro positief.
- Het saldo van de gerealiseerde reserve mutaties is 2,3 miljoen euro voordelig. Ten opzichte van de begroting na wijziging is de afwijking 7,0 miljoen euro nadelig.

Saldo van baten en lasten

De belangrijkste verklaringen voor het voordeel van 9,0 miljoen euro op het saldo van baten en lasten ten opzichte van de begroting na wijziging:

- De door het Rijk ontvangen middelen voor opvang van Oekraïense vluchtelingen leiden tot een voordeel van 1,8 miljoen euro op het saldo van baten en lasten.
- De decembercirculaire 2024 van het gemeentefonds, die op 12 december 2024 is gepubliceerd, leidt tot een voordeel van 1,7 miljoen euro op het saldo van baten en lasten (RAAD-8678);
- De meerjarige incidentele projecten resulteren per saldo in een voordeel van 7,0 miljoen euro ten opzichte van de begroting. Bij deze meerjarige incidentele projecten kan het jaar van begroten namelijk afwijken van het jaar van realisatie. Gedurende de looptijd van het project zijn er elk jaar voor- of nadelen op het project die over de looptijd per saldo nul zijn.
- In 2024 is per saldo het verschil op het Sociaal domein nihil.

Saldo reservemutaties

Bij het saldo van de reservemutaties is er een nadeel ten opzichte van de begroting na wijziging van 7,0 miljoen euro. Dit nadeel is opgebouwd uit hogere stortingen van 59.000 euro en lagere onttrekkingen dan begroot van 7,0 miljoen euro.

De reserveonttrekkingen zijn 7,0 miljoen euro lager dan begroot, omdat er minder kosten zijn gemaakt voor meerjarige incidentele projecten. Bij deze meerjarige incidentele projecten kan het jaar van begroten namelijk afwijken van het jaar van realisatie. Gedurende de looptijd van het project zijn er elk jaar voor- of nadelen op het project die over de looptijd per saldo nul zijn.

Structureel resultaat
Het gerealiseerde resultaat van het saldo van baten en lasten is 28,9 miljoen euro voordelig. Hiervan komt een saldo van 22,8 miljoen euro vanuit de incidentele baten en lasten en een saldo van 6,0 miljoen euro vanuit structurele baten en lasten.

Toelichting verschil
Het resultaat is 1,9 miljoen euro voordeliger dan de raming in de begroting na wijziging. De belangrijkste verschillen zijn:

- De decembercirculaire 2024 van het gemeentefonds, die op 12 december 2024 is gepubliceerd, leidt tot een voordeel van 1,7 miljoen euro op het saldo van baten en lasten (RAAD-8678);
- Verschillende mee- en tegenvallers leiden tot een voordeel van per saldo 200.000 euro.

1.2.3 Resultaatbestemmingen

In onderstaande tabel staan de resultaatbestemmingen waarvoor bij deze jaarverantwoording instemming wordt gevraagd. Via de slotrapportage 2024 is reeds een bedrag van 1,1 miljoen euro overgeheveld naar 2025.

Te bestemmen resultaat	Bedrag
Resultaat jaarrekening 2024	-28.878
Totaal te bestemmen resultaat	**-28.878**

Bedragen x 1.000 euro

Resultaatbestemming	Omschrijving	Bedrag
Bestemmingsreserve Stadsontwikkeling	Dotatie aan bestemmingsreserve Stadsontwikkeling	18.729
Bestemmingsreserve Sociaal domein	Dotatie aan bestemmingsreserve Sociaal domein	9.500
Decembercirculaire 2024 - Energiebeleid	Dotatie aan reserve overlopende werken. In 2025 een ophoging van de lasten op hoofdtaakveld Volksgezondheid en milieu	387
Algemene reserve	Dotatie aan de algemene reserve	262
Totaal resultaatbestemming		**28.878**

Bedragen x 1.000 euro

Bestemmingsreserve Stadsontwikkeling 18,729 miljoen euro.
Voorgesteld wordt om de eenmalige baat vanuit de verkoop van alle aandelen Twence toe te voegen aan de bestemmingsreserve Stadsontwikkeling.
Door de toevoeging aan de reserve en door de koppeling aan de door de raad gewenste Stedelijke Investeringsagenda wordt op deze wijze een belangrijke bijdrage aan de realisatie van de Uitvoeringsagenda Stadsontwikkeling geleverd. Door te investeren in een stad in balans worden ook de sociale staat en de leefbaarheid van de stad verstrekt, hetgeen van essentieel belang is voor het zijn van een krachtige toekomstbestendige stad. Deze ambitie vraagt echter ook om (mede)financieringsmogelijkheden vanuit de gemeente voor het financieren van onrendabele toppen en co-financiering in bijdragen van derden.
Voorgesteld wordt om 18,729 miljoen euro toe te voegen aan de reserve Stadsontwikkeling die per 31 december 2024 27,2 miljoen euro bedraagt. Dit betekent dat deze reserve toeneemt naar 45,9 miljoen euro.

Bestemmingsreserve Sociaal domein 9,5 miljoen euro.
Een bedrag van 9,5 miljoen euro toe te voegen aan de bestemmingsreserve sociaal domein. Bij de begroting 2025 is aangegeven dat de uitwerking van besparingsmogelijkheden vooral binnen het sociaal domein ligt. Besparingsmaatregelen in het sociaal domein zullen vaak meerdere jaren nodig hebben om effect te sorteren. Daarnaast zullen voor de implementatie van maatregelen vaak incidentele uitgaven nodig zijn.
Voorgesteld wordt om 9,5 miljoen euro toe te voegen aan de reserve sociaal domein. Per 31 december 2024 bedraagt deze reserve 11,4 miljoen euro. Dit betekent dat deze reserve toeneemt naar 20,9 miljoen euro.
Om de jaarschijf 2025 structureel sluitend te hebben, is bij de begroting 2025 een aantal aanvullende maatregelen opgenomen. Indien er -als aanvullende maatregel- uit de algemene reserve een onttrekking zal worden gedaan, zal de algemene reserve voor het gelijke bedrag worden aangevuld vanuit de reserve sociaal domein.

Decembercirculaire 2024 Toekomstbestendig maken Energiebeleid, 387.000 euro.
Voor de taken op het gebied van het voorkomen van netcongestie, zoals het versnellen van de aanleg van infrastructuur, het bij elkaar brengen van vraag en aanbod van energie via een stimuleringsprogramma energiehubs en het ondersteunen van bedrijven bij hun verduurzaming, heeft het ministerie van Klimaat en Groene Groei middelen beschikbaar gesteld.
Voorgesteld wordt om 387.000 euro vía de bestemmingsreserve overlopende werken over te hevelen naar 2025, in verband met het niet meer in 2024 aan kunnen wenden van deze bij de decembercirculaire 2024 verkregen middelen.

Algemene reserve, 262.000 euro.
Het restant van het gerealiseerd resultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve en maakt onderdeel uit van het weerstandsvermogen dat dient ter dekking van risico's.

2 Programmaverantwoording

2.1 Programmaplan

In het programmaplan wordt verantwoording afgelegd over de doelen en beleidsprestaties zoals vastgelegd in de programmabegroting 2024.

2.1.1 Programma Stedelijke ontwikkeling

2.1.1.1 Meerjarige programmaopgaven

Algemeen

Voor de zomer 2022 is er een nieuw akkoord opgesteld, 'Samen bouwen aan kansen voor iedereen'. De keuze voor een programma Stedelijke ontwikkeling kwam destijds niet uit de lucht vallen. Het is een weloverwogen besluit. Almelo is namelijk aan het veranderen. Het programma heeft drie belangrijke strategische doelen:

1. Kwalitatief aantrekkelijke stad
2. Netwerken en positionering
3. Kennis en professionalisering

De basis van deze doelen is gelegd in de totstandkoming van de eenheid Stedelijke ontwikkeling in 2023 met bijbehorende personele versterking, die de verschillende activiteiten uit het programma oppakken en tot uitvoering brengen, zoals de verdere uitwerking en realisatie van de prioritaire gebieden vanuit de uitvoeringsagenda.
Daarnaast is de Regionale Stedelijke Investeringsagenda 2030-2040 (RSIA) samen met de gemeente Enschede, Hengelo en de provincie Overijssel opgesteld. Deze ontwikkelingen zijn een aanleiding om het programma verder te brengen en een verdiepingsslag te slaan in de strategische doelen die opgesteld zijn.

Borging in de eenheid Stedelijke ontwikkeling

Doordat de eenheid Stedelijke ontwikkeling nu staat, zijn een groot deel van de operationele doelen en bijbehorende inspanningen geland in de eenheid. De verantwoording van de werkzaamheden zal ook door de eenheid Stedelijke ontwikkeling worden gedaan.

2.1.1.1.1 Kwalitatieve aantrekkelijke stad

Strategisch doel:

Het realiseren van een veerkrachtigere, gezondere en inclusievere stad voor onze huidige en nieuwe inwoners en bedrijven, waarin we strategische keuzes maken die aansluiten bij de stedelijke, regionale en nationale opgave die we verwerken in de verstedelijkingsstrategie voor Twente. Hiermee versterken we onze regionale en nationale functie en bouwen we verder aan onze toekomst als aantrekkelijke stad voor onze bestaande en toekomstige inwoners, bedrijven en bezoekers.

Wat hebben we gedaan? Wat hebben we bereikt?

Activiteiten 2024	Omschrijving
Toekomst van Twente 2030-2050	Na het opstellen van de Regionale Stedelijke Investeringsagenda (RSIA) in 2023, is in 2024 bestuurlijk de wens uitgesproken om de ambities voor de steden te verbreden met een position paper voor heel Twente, met daarin de ambities voor Twente. Ook vanuit de provincie en het Rijk werd aangegeven dat verbreding naar de regio Twente wenselijk is. In september is de position paper Twente 2050 aangeboden aan de 14 Twentse colleges en gemeenteraden.
Verstedelijkingsstrategie Twente (ROS Twente)	Mede naar aanleiding van het ruimtelijk bod van de drie Twentse steden en de Provincie Overijssel (RSIA) in 2023 is Twente als zoekgebied voor potentiële verstedelijking na 2030 opgenomen in de kamerbrief Grootschalige woningbouw van 5 juni 2024.

Activiteiten 2024	Omschrijving
	Twente is in het voorontwerp Nota Ruimte benoemd als gebied dat op termijn een groter aandeel kan krijgen in de landelijke verstedelijkingsopgaven. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (BOL) op 7 november 2024 hebben het Rijk en de regio (gemeenten, provincie, waterschap) afgesproken een integrale verstedelijkingsstrategie voor Twente op te stellen. De verstedelijkingsopgave moet aansluiten op een te maken economische ontwikkeling. Er wordt vanuit het Rijk nog ruimte voorzien binnen het regionale mobiliteitssysteem. De verstedelijkingsstrategie bevat een integraal perspectief waar onder andere energie, waterbeschikbaarheid, klimaatadaptatie, defensie en groen in en om de stad ook worden meegenomen (Bron: BOL besluit 7 november 2024). De verstedelijkingsstrategie wordt gemaakt in samenwerking met 14 Twentse gemeenten, de Provincie Overijssel, het Waterschap Vechtstromen en het Rijk. Er wordt zo invulling gegeven aan de afspraak om te komen tot een integrale verstedelijkingsstrategie voor Twente. We doen dit onder de naam: Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente (ROS Twente).
Economisch Ruimtelijke Visie	Op 23 april 2024 heeft de gemeenteraad de Economisch Ruimtelijke Visie (ERV) vastgesteld. Deze visie schetst de economische en ruimtelijke ontwikkeling van Almelo richting 2040, met als doel een gezond economisch klimaat te creëren. Verantwoording is terug te vinden bij het Programma Economische Zaken onder het punt Ontwikkelen van een economische-ruimtelijke visie.
Contourennotitie omgevingsvisie Almelo	De huidige omgevingsvisie van Almelo is vastgesteld in 2020. Almelo staat voor een aantal (langjarige) opgave en ambities die integraal afgewogen moeten worden. De huidige omgevingsvisie kan daarom wel een update gebruiken. In 2024 is gestart met een contourennotitie omgevingsvisie. Door inventarisering van bestaand beleid en bestaande strategische plannen wordt in beeld worden gebracht welke direct of indirect invloed hebben op de fysieke leefomgeving en waar de omgevingsvisie op ingericht zal worden. Daarnaast zal in het proces van de contourennotitie aandacht besteed worden om gevoel aan de bal te krijgen bij de opgave die er voor de regio Twente liggen. Zo wordt onderzocht welke bijdrage Almelo kan en wil doen aan de ambities voor Twente en de nationale opgave met betrekking tot o.a. woningbouw. Uiteindelijk zal dit leiden tot concrete beleidsdocumenten, programma's en acties onder de omgevingsvisie.

2.1.1.1.2 Netwerken en positioneren

Strategisch doel:

We zetten in op een nog stevigere positie in de samenwerking met onze strategische partners in de regio, het Rijk en positie binnen het ruimtelijk domein. We bouwen aan een stad met een duidelijker en meer onderscheidend profiel in regio en zullen dit ook uitdragen in onze omgevingsvisie.

Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt?

Activiteiten 2024	
Profilering Almelo	In de RSIA en position paper is door Almelo al richting gegeven aan de bijdrage die geleverd kan worden aan de verstedelijkingsstrategie voor Twente. De basis hiervan wordt nu al gelegd in onze spoorzone en andere prioritaire gebieden. De komende periode wordt de bijdrage van Almelo verscherpt in de ROS Twente (verstedelijkingsstrategie) en de omgevingsvisie voor Almelo. In 2024 is een start gemaakt met de contourennotitie omgevingsvisie voor Almelo, waarin de profilering van Almelo wordt aangescherpt en de ambities worden onderzocht.
Lobby Stedelijke Ontwikkeling en bereikbaarheid	Stedelijke Ontwikkeling en Bereikbaarheid is één van de drie strategische kernlobbydossiers van de steden Almelo, Hengelo en Enschede. Het opstellen van de RSIA en position paper en sterke lobby op deze onderwerpen hebben ervoor gezorgd dat we niet alleen in gesprek zijn met het Rijk, maar ook samenwerken aan een verstedelijkingsstrategie voor Twente (zie ook de alinea Verstedelijkingsstrategie Twente (ROS Twente). In december 2024 zijn we gestart met een kick off sessie met een groep Rijksambtenaren van MinVRO, MinIenW, MinEZK en MinOCW die hiervoor speciaal naar Twente afreisden. We waren een witte vlek op de kaart, maar werken nu actief met het Rijk aan gezamenlijke opgaven. Naast dat we de samenwerking met het Rijk hebben opgepakt, zijn we ook actief op zoek gegaan naar de samenwerking met onze buurgemeenten.
Provada 2024	Afgelopen zomer waren we aanwezig op de Provada, de grootste vastgoedbeurs van Nederland, waar we een bijdrage mochten leveren bij de stand van het Rijksvastgoedbedrijf. Wethouder Maathuis nam deel aan het plenaire gesprek aan tafel over o.a. de Versnellingstafels van BZK.

2.1.1.1.3 Kennis en professionalisering

Strategisch doel:

We zetten in op een nog stevigere positie in de samenwerking met onze strategische partners in de regio, het Rijk en positie binnen het ruimtelijk domein. We bouwen aan een stad met een duidelijker en meer onderscheidend profiel in regio en zullen dit ook uitdragen in onze omgevingsvisie.

Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt?

Activiteiten 2024	
Profilering Almelo	In de RSIA en position paper is door Almelo al richting gegeven aan de bijdrage die geleverd kan worden aan de verstedelijkingsstrategie voor Twente. De basis hiervan wordt nu al gelegd in onze spoorzone en andere prioritaire gebieden. De komende periode wordt de bijdrage van Almelo verscherpt in de ROS Twente (verstedelijkingsstrategie) en de omgevingsvisie voor Almelo. In 2024 is een start gemaakt met de contourennotitie omgevingsvisie voor Almelo, waarin de profilering van Almelo wordt aangescherpt en de ambities worden onderzocht.
Lobby Stedelijke Ontwikkeling en bereikbaarheid	Stedelijke Ontwikkeling en Bereikbaarheid is één van de drie strategische kernlobbydossiers van de steden Almelo, Hengelo en Enschede. Het opstellen van de RSIA en position paper en sterke lobby op deze onderwerpen hebben ervoor gezorgd dat we niet alleen in gesprek zijn met het Rijk, maar ook samenwerken aan een verstedelijkingsstrategie voor Twente (zie ook de alinea Verstedelijkingsstrategie Twente (ROS Twente). In december 2024 zijn we gestart met een kick off sessie met een groep Rijksambtenaren van MinVRO, MinIenW, MinEZK en MinOCW die hiervoor speciaal naar Twente afreisden. We waren een witte vlek op de kaart, maar werken nu actief met het Rijk aan gezamenlijke opgaven. Naast dat we de samenwerking met het Rijk hebben opgepakt, zijn we ook actief op zoek gegaan naar de samenwerking met onze buurgemeenten.
Provada 2024	Afgelopen zomer waren we aanwezig op de Provada, de grootste vastgoedbeurs van Nederland, waar we een bijdrage mochten leveren bij de stand van het Rijksvastgoedbedrijf. Wethouder Maathuis nam deel aan het plenaire gesprek aan tafel over o.a. de Versnellingstafels van BZK.

2.1.1.2 Wat heeft het gekost?

Programma Stedelijke ontwikkeling	Beschikbaar	Werkelijk
Jaar 2023	400	44
Jaar 2024	400	48
Jaar 2025	400	
Jaar 2026	400	
Totaal	**1.600**	**92**

Bedragen x 1.000 euro

Programmamiddelen

De programmamiddelen zijn voor vier jaar beschikbaar gesteld. De werkelijke uitputting kan gedurende de periode 2023-2026 plaatsvinden. Naar verwachting wordt het volledige programmabudget gedurende de resterende programmaperiode uitgegeven.

2.1.1.3 Indicatoren

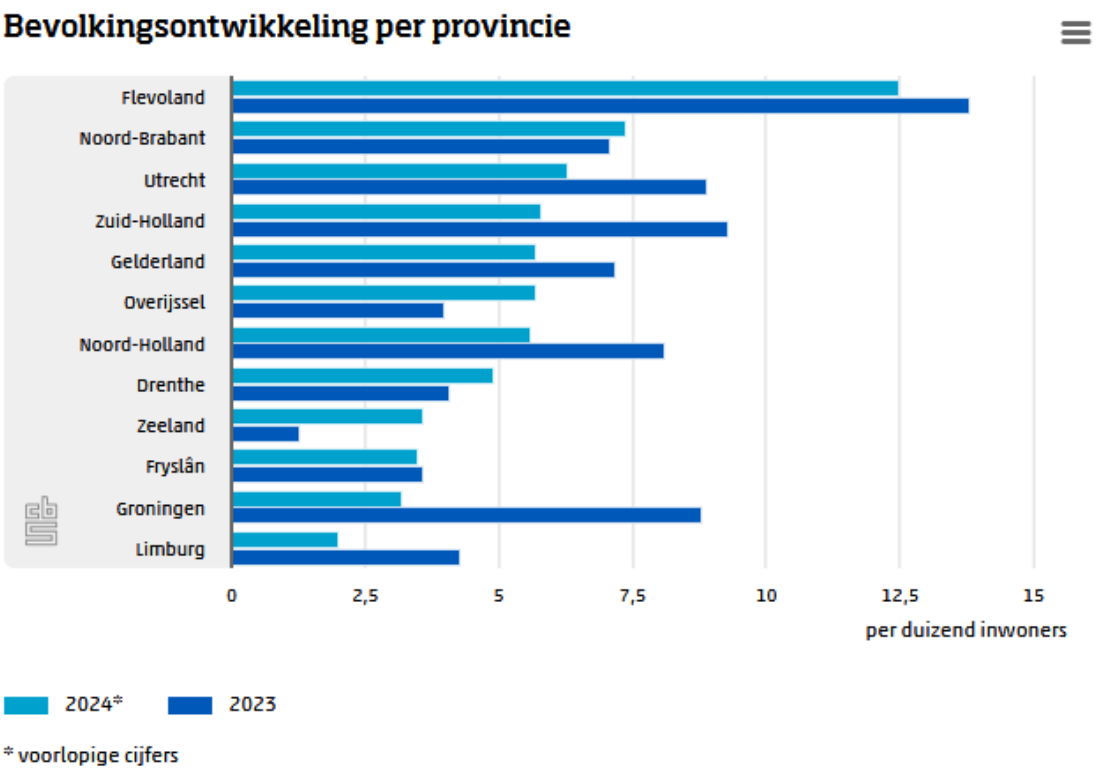

Bron: CBR, voor de gemeente Almelo komt dit neer op groei van 5,9 per 1000 inwoners

Tabel 3.1: Ontwikkeling van het aantal huishoudens naar leeftijd, samenstelling en doelgroep (* 1.000) (2024 t/m 2038) Bron: Socrates 2024, scenario Midden

	stand		mutatie 2024-2039	
	2024	2039	abs.	in %
			x 1.000	
Leeftijd				
Tot 30 jaar	1.020	978	-42	-4%
30 - 44 jaar	1.982	2.258	276	14%
45 - 64 jaar	2.921	2.761	-160	-5%
65 - 74 jaar	1.264	1.460	196	16%
Vanaf 75 jaar	1.198	1.814	615	51%
Samenstelling				
Alleenstaand	3.349	3.973	623	19%
Eenouder	614	681	67	11%
Paar znd. kind	2.385	2.553	168	7%
Paar met kind	2.036	2.064	28	1%
Doelgroep				
Dg. passend toewijzen	2.320	2.282	-38	-2%
Overige corporatiedoelgroe	1.642	1.763	121	7%
Middeninkomens	1.488	1.755	267	18%
Hoge inkomens	2.935	3.471	535	18%
Totaal	**8.385**	**9.271**	**886**	**11%**

Bron: Socrates 2024, betreft cijfers Nederland.

Brede welvaartsindex

Klik op uw eigen gemeente voor de score

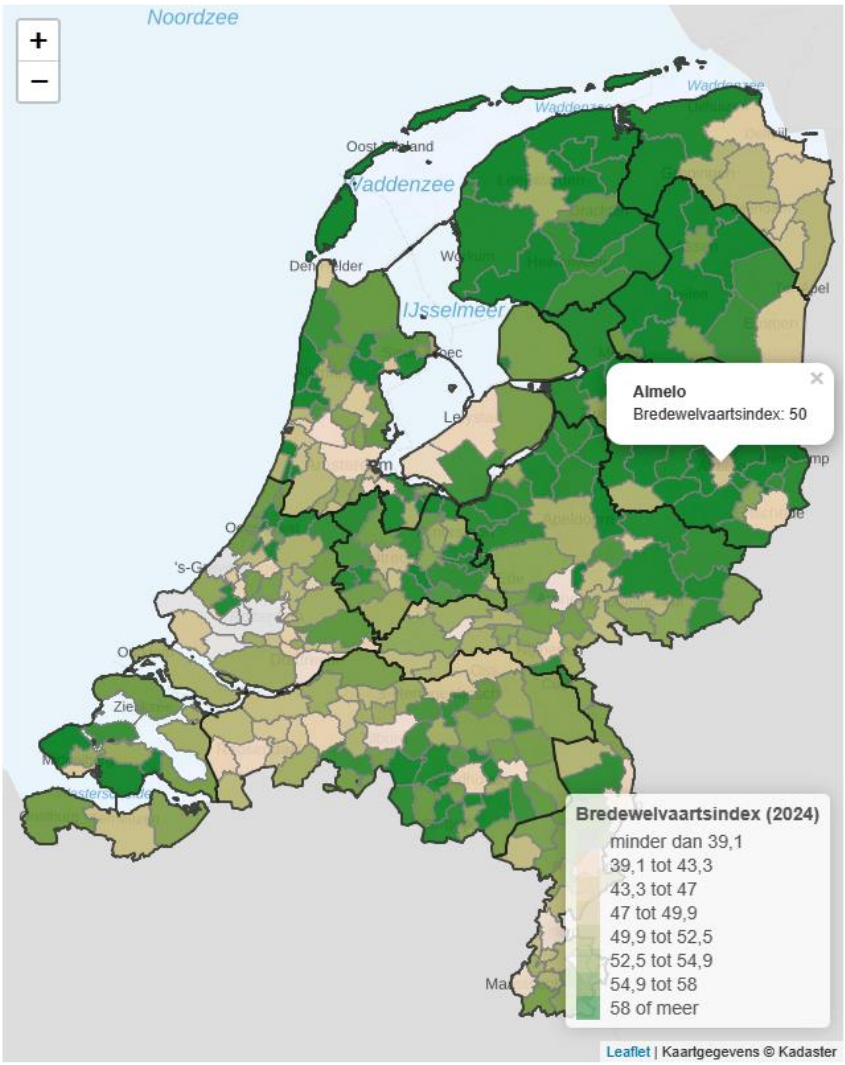

Bron: Atlas Research.nl

Bijdrage woningbouw aan woningvoorraad per gemeente, 2024*

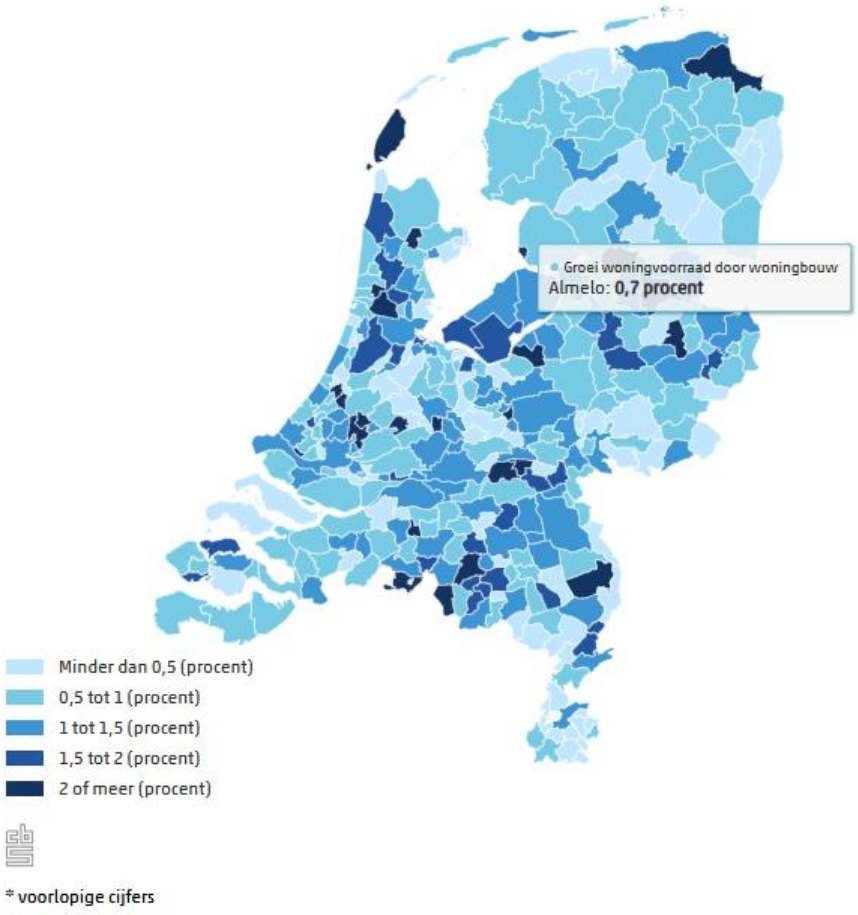

* voorlopige cijfers

Bron: CBR

Woningproductie in Overijssel

Overijssel heeft de afgelopen jaren goed gepresteerd. In 2024 bijvoorbeeld hebben we ruim 4.500 nieuwe woningen gebouwd, daarmee zijn we de nummer 6 van Nederland en droegen we voor 6,6% bij aan de totale woningbouwproductie. Dit terwijl het Overijsselse aandeel van de opgave 4,7% is. Daarnaast zijn in Overijssel ruim 900 woningen per saldo toegevoegd aan de woningvoorraad middels transformatie van panden, functiewijziging en splitsing van woningen. In totaal zijn er bijna 5.500 woningen gerealiseerd.

Deze pagina geeft de realisatiecijfers per gemeente weer. Daarnaast geeft het ook inzichten in de verhouding nieuwbouw-sloop. Dit om de netto-ontwikkeling van de woningvoorraad per gemeente, regio en provincie te zien.

Selecteer een gemeente

Almelo

om te vergelijken met Overijssel, Twente en West-Overijssel

Woningproductie

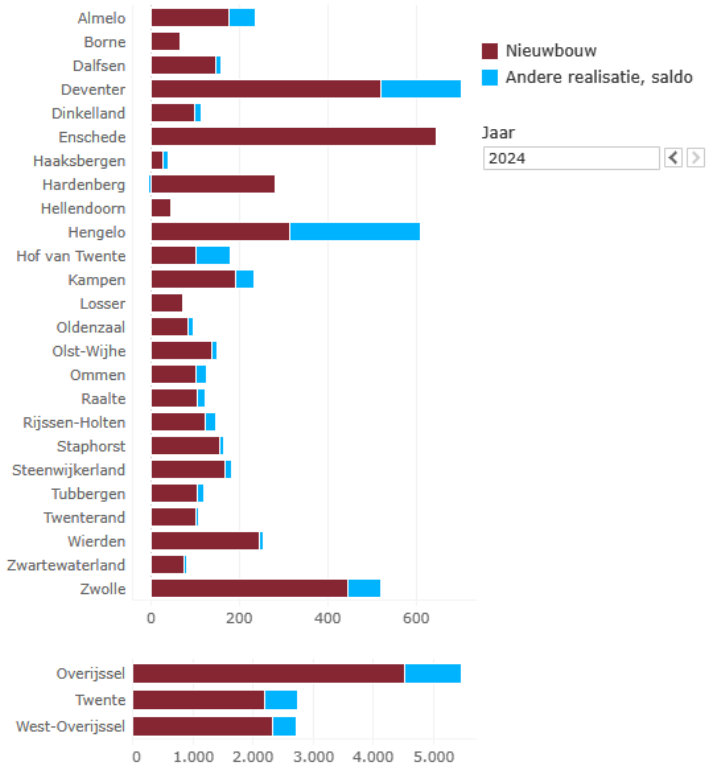

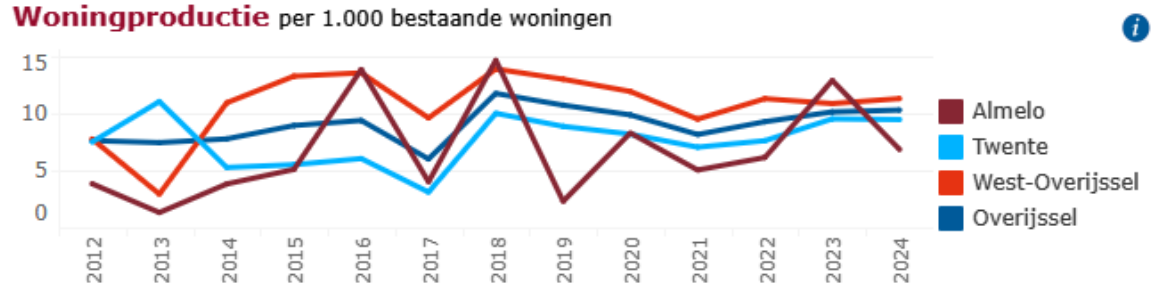

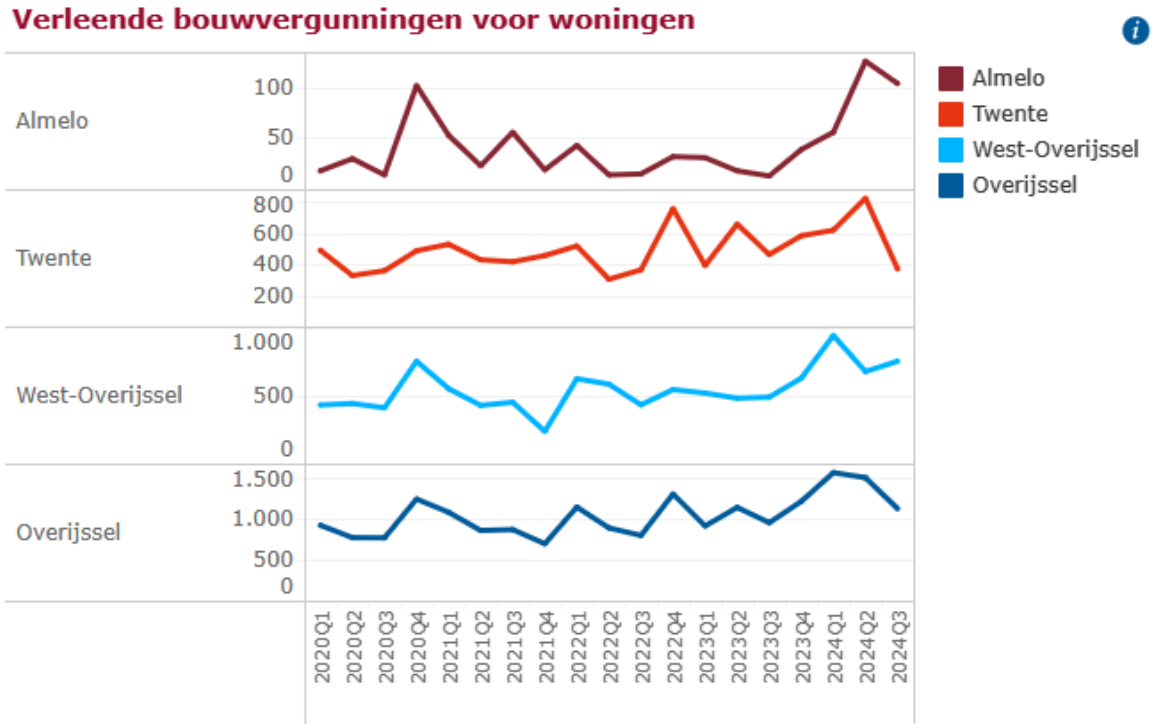

Bron: Provincie Overijssel

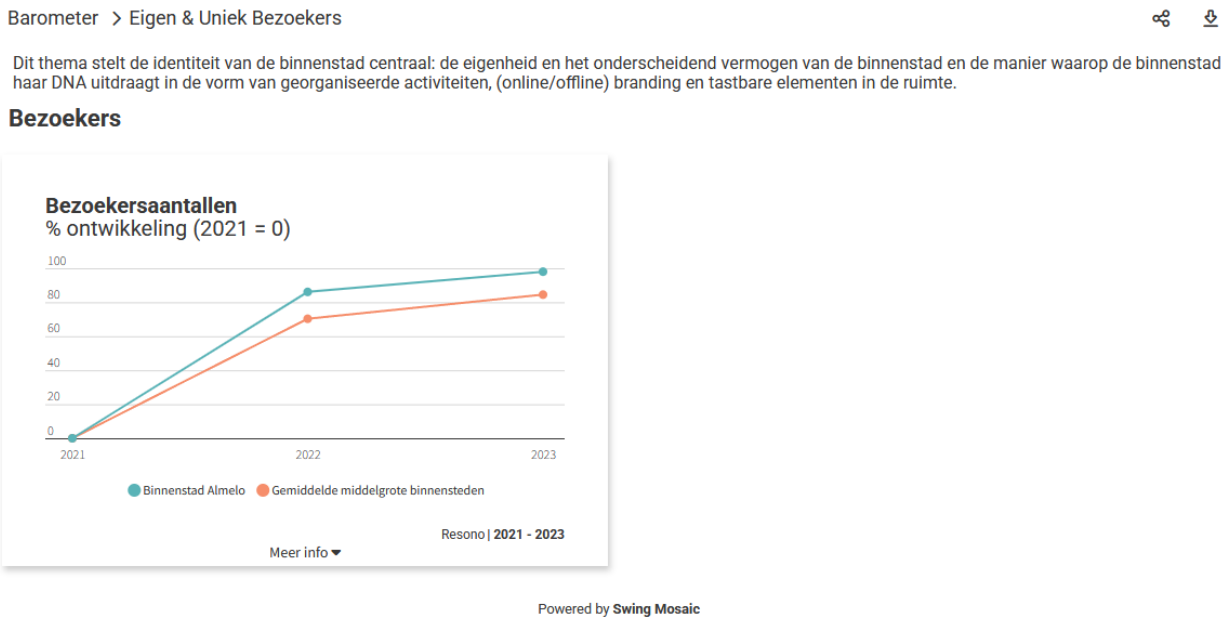

Bron: Ontwikkeling binnenstad Almelo. Cijfers van ”De beste binnenstad”.

2.1.1.4 Prioritaire opgaven Stedelijke Ontwikkeling

Uitvoeringsagenda Stadsontwikkeling

In 2024 is er verder gebouwd aan een professionele en efficiënte eenheid Stedelijke Ontwikkeling. De activiteiten die voortvloeien uit de opgaven zijn ondergebracht in diverse projecten en ontwikkelingen, hieronder beschreven.

Binnenstad

Een binnenstad die verbindt en verrast. Een sterke binnenstad realiseren gaat over het compacter maken van het kernwinkelgebied, het vergroten van de aantrekkelijkheid van het centrum, hoogstedelijk wonen en het versterken van het water en groen. In 2018 is door verschillende partijen uit de stad samen een Koers voor de Binnenstad opgesteld. Een koers, waarbij gekozen is om te investeren in onze binnenstad, te kiezen voor de centrumfunctie van Almelo in Noordwest Twente, te kiezen voor een nieuwe kaart voor de binnenstad met gebiedsprofielen die elk hun eigen kracht en karakter hebben en dit samen te doen met de ondernemers, vastgoedeigenaren, investeerders en inwoners. Afgelopen jaar zijn weer belangrijke stappen gezet om uitvoering te geven aan de koers.

Stadskade

In 2024 heeft het college de uitgangspunten en de vervolgopdracht voor de Stadskade vastgesteld, waardoor de volgende fase kan worden ingegaan: het opstellen van een stedenbouwkundig programma van eisen, het uitvoeren van haalbaarheidsstudies en het ontwikkelen van een stedenbouwkundig plan. In september 2024 heeft de gemeenteraad ingestemd met de volgende fase en hiervoor een voorbereidingskrediet toegekend. Daarnaast heeft de gemeenteraad de motie ‘het Vlaggenschip van Almelo’ aangenomen. Een stedenbouwkundig bureau is geselecteerd om, in samenwerking met het projectteam, het stedenbouwkundig plan op te stellen.

Fietsparkeren in de binnenstad

De gemeenteraad heeft in november 2024 ruim 1 miljoen euro beschikbaar gesteld voor een pilot van twee jaar om fietsparkeren in de binnenstad te verbeteren. Deze investering maakt veilig fietsparkeren mogelijk en wordt gecombineerd met aanpassingen in de openbare ruimte, betere communicatie over fietsparkeermogelijkheden en intensievere handhaving. Deze maatregelen moeten het gebruik van de fiets stimuleren en bijdragen aan een gebruiksvriendelijke en duurzame aanpak van fietsparkeren.

Stimuleringsfonds en vastgoedregisseur

Het netto percentage leegstaande panden binnen het werkingsgebied van de leegstandsverordening lag in 2024 tussen de 10% en 12%, een lichte stijging ten opzichte van 2023. Dit benadrukt de noodzaak van maatregelen en samenwerking om verdere leegstand tegen te gaan en herbestemming te stimuleren. Hiervoor is een vastgoedregisseur binnenstad actief. Hij speelt een centrale rol in de communicatie met vastgoedeigenaren over leegstaande panden. Dit omvat gesprekken over de leegstandsproblematiek, mogelijke tijdelijke invullingen, transformatieopties en beschikbare subsidieregelingen zoals het Stimuleringsfonds. Binnen het Stimuleringsfonds zijn de gevelsubsidie, het transformatiefonds, de vestigingssubsidie, de verplaatsingssubsidie en de startsubsidie samengebracht. In 2024 sluit de besteding (voorlopige toekenningen) van het Stimuleringsfonds aan bij de geplande jaarlijkse verdeling van het totale budget wat de populariteit en het belang van het fonds benadrukt.

Groot Gravenkwartier

Drie panden hebben een Startbouwimpuls ontvangen vanuit het Rijk om de transformatie van winkelpanden naar woningen mogelijk te maken. Twee panden zijn eind 2024 gestart met de bouw. Het derde pand volgt in 2025. Daarnaast is één winkelpand getransformeerd naar woningen en is eind 2024 de subsidie Impulsaanpak Winkelgebieden toegekend voor de realisatie van woningbouw op een drietal locaties binnen het Groot Gravenkwartier, de herinrichting van de Hagengracht en een nieuwe voorgevel voor het Hofkeshuis. Momenteel wordt er nog met diverse eigenaren gesproken over transformatie dan wel opknappen van panden.
De herinrichting van de Grotestraat Noord en Kerkstraat is gestart in 2024. Door de onverwachte hoeveelheid werkzaamheden van de nutsbedrijven en later diverse archeologische vondsten heeft het project enige vertraging opgelopen. Oplevering wordt in april 2025 verwacht.

Visie openbare ruimte binnenstad

Nu de openbare ruimte in de Grotestraat Noord is heringericht wenst het college ook de kwaliteit van rest van de openbare ruimte in de binnenstad op te waarderen en (beter) aan te laten sluiten bij het beoogde gebruik en de sferen van de kwartieren. Hiervoor is het noodzakelijk om een visie op te laten stellen, waarmee de Koers wordt doorontwikkeld, specifiek voor de openbare ruimte. Deze visie moet draagvlak hebben bij de ondernemers, de bewoners, de vastgoedeigenaren en de gebruikers van het gebied. De visie gaat een stevige basis vormen voor de herinrichtingsontwerpen voor de kwartieren in de binnenstad voor de komende 10 tot 15 jaar. De uitgangspunten waaraan deze visie moet voldoen zijn in oktober 2024 vastgesteld door het college. In 2025 wordt de visie gemaakt door een extern bureau, samen met de diverse interne en externe stakeholders in de stad.

Binnenstadsmanagement

In september 2024 heeft het college besloten over het zogenaamde gastvrij parkeren, waarbij de bezoeker aan de binnenstad 2 uur gratis kan parkeren op donderdag, vrijdag en zaterdag in de parkeergarages in de binnenstad (P1, P2, P3, P9 en P14). De maatregel is ingegaan op 3 oktober 2024 en zal maximaal tot eind 2026 duren. De geluiden vanuit de bezoeker aan de stad zijn positief. De communicatie en marketing is verzorgd door winkeliersvereniging Centrum Almelo Aktief (CAA) waarbij het gastvrij parkeren breed in de regio moest worden weggezet en waarbij aangesloten diende te worden bij de nieuwe citymarketing van de stad. Vanuit het totale budget van 1,2 miljoen euro is hiervoor jaarlijks 30.000 euro beschikbaar. De samenwerking in de binnenstad is in 2024 verder versterkt. De binnenstadmanager (die door de gemeente en CAA wordt betaald) heeft zich actief ingezet voor samenwerking tussen verschillende partijen en inmiddels is er een structureel overleg met Almelo Events, Sportbedrijf en de gemeente. De ontwikkeling van het citymarketingconcept heeft ook bijgedragen aan nadere samenwerking en het concept is inmiddels geïntroduceerd. Uit onderzoek van Atlas (atlas voor gemeenten), het koopstromenonderzoek en de binnenstadspeiling blijkt dat de binnenstad ondanks dat er al veel gebeurd is, toch extra aandacht behoeft. De wens is om de binnenstad professioneler te organiseren, eind 2024 is hiervoor een opdracht geformuleerd en deze zal in 2025 ter besluitvorming aan het college worden voorgelegd.

Omgevingsplan Binnenstad

Om de wijziging van het omgevingsplan voor de Binnenstad voor te bereiden is een voorbereidingsbesluit genomen. Deze geldt t/m 27 juni 2025. Hiermee worden ongewenste ontwikkelingen voorkomen en kan met een omgevingsvergunning medewerking worden verleend aan ruimtelijke ontwikkelingen die passen binnen de Koers voor de Binnenstad (en de uitwerkingen daarvan). Er is een start gemaakt met de voorbereiding van de wijziging van het omgevingsplan en er is een risicoanalyse opgesteld ten aanzien van het wegbestemmen van bepaalde bestemmingen. Voor de beleidsterreinen detailhandel en horeca worden nieuwe beleidsuitgangspunten geformuleerd. Daarnaast is het nog te prematuur om een volwaardig omgevingsplan op te stellen (landelijk verschijnsel), waardoor uitvoering wordt gegeven aan TAM-omgevingsplannen. Dit levert extra werkzaamheden op, aangezien deze omgezet dienen te worden naar volwaardige omgevingsplannen. Dit zijn redenen dat er nogmaals een voorbereidingsbesluit genomen zal moeten worden als het huidige voorbereidingsbesluit afloopt.

Almelo Centraal

In januari 2024 is de Ontwikkelvisie Almelo Centraal unaniem vastgesteld door de gemeenteraad. Hiermee is de basis gelegd voor het bouwen van 1.000 nieuwe woningen, hightech en cultuur rondom een vernieuwd station (kernwaarde Intens). Met daarbinnen een woning voor elke portemonnee (kernwaarde Divers). En dat in een gebied dat draait om stedelijk leven met het landschap om de hoek (kernwaarde Grenzeloos). Met deze visie kan Almelo de komende jaren sturen op de gewenste kwaliteit van de herontwikkeling van het Spoorzone-gebied. Ook is een uitvoeringsstrategie uitgewerkt met als doel om samen de ambities uit de ontwikkelvisie waar te maken. Na vaststelling van de visie, is de uitwerking per ontwikkelgebied (Westerdok, Achter de Molen en Kerkelanden) opgepakt. Ook is gestart met de uitwerking van een visie voor het Kanaalpark en een integrale studie naar de toekomstige Intercityknoop. Deze studies lopen door in 2025, wanneer ook de uitgewerkte plannen voor de ontwikkelgebieden worden opgeleverd. Er zijn circa 20 werkateliers en 3 participatiemomenten in Westerdok, Achter de Molen en Kerkelanden georganiseerd. In de ateliers zijn door het gemeentelijk team, met hulp van een stedenbouwkundig bureau, samen met ontwikkelaars, woningcorporaties, ondernemers, inwoners en maatschappelijke organisaties de plannen voor de ontwikkelgebieden verder uitgewerkt. Daarnaast zijn in het kader van de gebiedsontwikkeling verschillende panden in Westerdok en Achter de Molen aangekocht, waarvoor de gemeenteraad voorkeursrecht had gevestigd. En zijn in 2024 meerdere succesvolle subsidieaanvragen bij het Rijk gedaan. Zo is voor Westerdok 2,47 miljoen euro, voor Achter de Molen 1,08 miljoen euro en voor Kerkelanden 5,08 miljoen euro aan subsidie toegekend om daarmee de onrendabele aspecten van de gebiedsontwikkeling (deels) te dekken. Diverse subsidieaanvragen zijn ingediend in het kader van de Woningbouw Impuls (WBI) en Vokshuisvestingsfonds (VHF).

Herstructurering Nieuwstraatkwartier en Ossenkoppelerhoek
Voor de prioritaire gebieden is in 2023 een wijkscan opgesteld waarin de kansen voor een integrale herstructureringsaanpak per wijk in beeld zijn gebracht. Daarop voortbouwend wordt tezamen met de woningbouwcorporaties een ontwikkelingsstrategie opgesteld. Door het opstellen van een wijkscan hebben we meer inzicht in de situatie en (koppel)kansen per wijk, zodat we gericht een ontwikkelingsstrategie kunnen opstellen. Voor Nieuwstraatkwartier en Kerkelanden wordt dat in samenhang met de gebiedsontwikkeling van de Spoorzone (Almelo Centraal) opgesteld. Voor Ossenkoppelerhoek is een zelfstandige herstructureringsaanpak opgesteld.

Nieuwe woonlocaties en woningbouw op ontwikkellocaties
De gebiedsvisies Aalanderveld en Leemslagen zijn verder uitgewerkt. De concept gebiedsvisies zijn tijdens inloopavonden getoond en toegelicht. Op basis van ontvangen reacties zijn waar mogelijk aanpassingen doorgevoerd. De gebiedsvisie Aalanderveld is opgewerkt naar een eindversie. De uitwerking van de gebiedsvisie Leemslagen is vertraagd als gevolg van keuzes rond de inpassing van een verdeelstation van TenneT. De uitwerking van de twee gebiedsvisies voor de dorpen Aadorp en Bornerbroek is opgepakt. Aan de hand van twee participatieprocessen hebben informatieavonden met dorpsbewoners plaatsgevonden. De beide gebiedsvisies zijn zover gevorderd dat de besluitvorming kan worden voorbereid.

XL Businesspark 2
In 2024 zijn het omgevingsplan (inclusief de MER) en het grondexploitatieplan voor bestuurlijke besluitvorming gereed gemaakt. Dat heeft geleid tot vaststelling van de plannen door het college op 17 december 2024 en het aanbieden van de plannen aan de raad voor vaststelling in de vergadering van 4 februari 2025. Gedurende het jaar is gewerkt aan het uitwerken van de onderliggende rapportages en de noodzakelijke voorbereidende bestuurlijke besluitvorming, zoals besluitvorming door college over de locatiekeuze, over de notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) en over het participatieplan. Daarnaast is de MER voorgelegd aan de Commissie MER, is het ontwerpplan in het najaar ter inzage gelegd en is het participatietraject doorlopen. De resultaten van de advisering van de Commissie MER, de resultaten uit de inspraak en uit het participatietraject, zijn samen met de uitkomsten van de onderzoeken verwerkt in de eindrapporten.

2.1.2 Programma Sociaal en Vitaal

2.1.2.1 Meerjarige programmaopgaven

We zijn halverwege de programmaperiode. Nadat we het eerste jaar 2023 vol enthousiasme zijn begonnen, hebben we ook in 2024 op volle kracht doorgewerkt samen met al onze partners (intern en extern) aan het bereiken van onze strategische doelen. Veel activiteiten zijn ontwikkeld en gerealiseerd.

2.1.2.1.1 Mentaal veerkrachtige inwoners

Strategisch doel 1:
Onze kwetsbare inwoners redden zich beter met minder hulp van de overheid en ze zijn mentaal weerbaarder en veerkrachtiger.

Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt?

Activiteiten 2024	Omschrijving
Mentaal Gezond Almelo – het ecosysteem mentale gezondheid	In Almelo werken we aan een *ecosysteem mentale gezondheid*. We ontwikkelen een andere manier van (samen)werken en een betere verbinding tussen het sociaal- en (geestelijke) gezondheidsdomein. Naast de formele ggz-behandelingen is in het ecosysteem mentale gezondheid veel meer plaats voor (online) zelfhulp, informele zorg en ervaringsdeskundigheid. Al deze vormen van ondersteuning hangen met elkaar samen en beïnvloeden elkaar. Net als een ecosysteem in de natuur, waarin alle organismen met elkaar verbonden zijn. Mentaal gezond worden en blijven zien we als een gedeelde verantwoordelijkheid van inwoners en professionals. Hiermee worden inwoners van Almelo beter en eerder geholpen als ze psychisch vastlopen. Een regiegroep is gevormd met vertegenwoordiging vanuit Dimence, Menzis, Federatie Eerstelijnzorg Almelo, Mens door Mens, Avedan en Tactus. Het is een coalitie waarin de gemeente een gelijkwaardige partner is. De deelnemers van deze coalitie hebben hun commitment gegeven op een gezamenlijke bestuursopdracht. De projectleiding is ondergebracht bij de Twentse koers. De projectleiders zijn gestart met ingang van 1 april 2024. Inmiddels zijn er 3 onderwerpen in veranderateliers verder uitgewerkt. Het gaat om de onderwerpen: consultatie, uitbreiden laagdrempelige inloopvoorzieningen en invoeren verkennend gesprek. De veranderateliers hebben plaatsgevonden met uitvoerders van de verschillende betrokken organisaties. De uitkomst is teruggekoppeld in klankbordgroepen bestaande uit middenmanagement van de verschillende betrokken organisaties. In 2025 zal dit tot concrete proeftuinen leiden en zal er een transformatieplan (voor de gehele regio) geschreven worden om middelen vanuit het Integraal Zorg Akkoord beschikbaar te krijgen.
Communicatie over mentale weerbaarheid	In 2024 hebben we de krant "Goed bezig in Almelo" uitgebracht die huis-aan-huis verspreid is met het Almeloos Weekblad en te verkrijgen was bij: Stadhuis, bibliotheek, wijkcentra, huisartsenpraktijken en apotheken. In deze krant werden onze inwoners onder meer geïnformeerd over (algemene) voorzieningen op het gebied van eenzaamheid, gezondheid, dementie en mentale weerbaarheid. Om taboes te doorbreken, noaberschap te stimuleren en handelingsvaardigheid bij te brengen.
Implementeren actieplan eenzaamheidsbestrijding samen met KomErbij Almelo.	In Q1 is het werkplan voor 2024 opgesteld met een focus op zichtbaarheid en verbinding. De uitgevoerde activiteiten hebben geleid tot een sterkere samenwerking tussen partners, meer bewustwording onder inwoners en een direct impact op kwetsbare doelgroepen. Meer bewustwording onder de inwoners met behulp van: • Informatiekramen op diverse markten, van de Cosbomarkt tot aan het lentefestijn in de Goossenmaat. • De Hoi-campagne; de voorbereiding en start heeft plaatsgevonden in november '24. Een klein gebaar kan immers grote gevolgen hebben. Opdat onze inwoners weer meer contact met elkaar zoeken door allereerst elkaar weer te begroeten en het gesprek te beginnen. De campagne wordt in 2025 verder verspreid en ingezet.

Activiteiten 2024	Omschrijving
	• Diverse geluksmomenten waarbij onze inwoners andere "eenzame inwoners" moeten betrekken; bijv. het uitdelen van rozen. Tevens is ingezet op de bewustwording bij de professionals; het signaleren van eenzaamheid, het handelingsperspectief kennen en daarnaar kunnen handelen door: • Het congres EénSamen; hierbij waren meer dan 100 deelnemers aanwezig, van het ministerie van VWS, Dimence, reclassering tot aan vrijwilligers en ervaringsdeskundigen. Hier is met name gesproken over de spiraal van eenzaamheid, hoe verschillende personen/organisaties allemaal hun rol kunnen hebben om hierop in te spelen en hoe wij samen zo optimaal mogelijk de strijd kunnen aangaan tegen de eenzaamheid. Ca. 25% van de deelnemers heeft zich aangemeld als partner bij de Coalitie. Ten slotte is gefocust op het beter bereiken en helpen van onze inwoners die zich eenzaam voelen: • Bij de activiteiten (variërend van maandelijkse bingo, herfstwandeling, bezoek klooster Delden tot aan de kerstmaaltijd van het Leger des Heils) is meer aandacht gegaan naar het versterken van de reeds bestaande (gezamenlijke) activiteiten, “lessons learned”. Deelnemersaantallen liggen ca. 70% hoger dan in 2023 bij apart georganiseerde activiteiten. • Op de ontmoetingsplek ’t Groenedael is een vast prieel gerealiseerd. Ook zijn we in oktober van 2 naar 6 gastheren/vrouwen gegaan en is de openstelling uitgebreid van 2 naar 4 dagdelen. De deelnemerscijfers laten een langzame maar gestage groei zien. Waren dit er in 2023 nog 10-12 per week, in 2024 zijn dit er 16-21 per week.
Leeflab	In de wijk de Riet werken we, gefinancierd vanuit de SPUK GALA middelen, met het Leeflab. Vanuit de 3 sturingsprincipes lijn, wijk en programma werken we in 3 jaar gezamenlijk in deze wijk aan het versterken van veerkracht van de inwoners. Dit doen we met de aanwezige professionals en inwoners in de wijk aan de hand van life-events. We voeren dit project uit in samenwerking met Stichting ErWelzijn, Saxion Hogeschool en provincie Overijssel. In 2024 heeft het Leeflab gewerkt aan een solide basis voor verdere ontwikkeling in de komende twee jaar. Dit omvatte het uitbreiden van het netwerk, onder andere met het wijkteam, en het vergroten van kennis over preventief werken en de impact van life events op veerkracht. Door de samenwerking met het wijkteam kunnen signalen uit de wijk sneller worden opgepakt, zoals mogelijke misstanden in de zorg, wat tot onderzoek heeft geleid en waardevolle inzichten biedt voor toekomstige verbeteringen. De ervaringen uit het Leeflab tonen aan dat intensievere inzet op veerkrachtversterking nodig is binnen het sociaal domein en bij maatschappelijke partners. Door vroegtijdige signalering en actieve veerkrachtversterking wil men problemen voorkomen en de behoefte aan indicaties verminderen, wat uiteindelijk bijdraagt aan het welzijn van inwoners en lagere uitgaven. Om preventief werken te intensiveren, is binnen het wijkteam een coach gestart met een outreachende aanpak gericht op veerkrachtversterking. De effectiviteit hiervan wordt gemonitord door Hogeschool Saxion, die metingen uitvoert en de impact onderzoekt. Na een nulmeting (niet alleen kwantitatief, maar ook via gesprekken met focusgroepen) begin 2024, volgt in Q1 2025 een vervolgmeting. De resultaten helpen bij de verdere ontwikkeling van het Leeflab en kunnen leiden tot uitbreiding naar andere wijken.
Tejo-huis - Mentale gezondheid jeugd	In 2024 is het Tejo-huis geopend, met startsubsidie en ondersteuning van de gemeente. In 2 jaar tijd willen we onderzoeken of dit aanbod een aanvulling is op het reeds bestaande aanbod. Het Tejo-huis is een laagdrempelige inloopvoorziening voor jongeren tussen de 10 en 20 jaar waar jongeren een luisterend oor vinden bij vrijwilligers. Deze vrijwilligers zijn over het algemeen opgeleid in pedagogische richtingen en kunnen jongeren begeleiding bieden. De hulp wordt naast de fysieke inlooplocatie ook digitaal, en bovendien anoniem, aangeboden

Activiteiten 2024	Omschrijving
	zonder dat er toestemming van de ouders nodig is. In de 7 maanden waarin het Tejo-huis actief was in 2024 zijn er 376 jongeren bereikt. Dit is meer dan een keer de hoeveelheid waar we vanuit zijn gegaan. 48 jongeren hebben bovendien individuele begeleiding ontvangen en hadden hierna geen geïndiceerde zorg meer nodig.
Mentale gezondheid jeugd	Binnen het netwerk 12-18 jaar werken we samen met scholen en de GGD aan een leergang op de scholen. In de leergang, die al succesvol geïmplementeerd is op alle scholen in Zwolle, leren jongeren hoe ze zelf kunnen omgaan met de uitdagingen van het leven. In 2025 start de leergang op een aantal VO-scholen.
Aanpak Licht Verstandelijke Beperking (LVB)	Na wisselingen in de bemensing vanuit Twentse kracht, is in januari 2025 de nieuwe projectleider van start gegaan.
Doorontwikkeling inloopvoorzieningen	In 2024 heeft Mens door Mens zich verder doorontwikkeld naar een zelfstandige Stichting. Daarnaast is er een aanvullende opdracht verstrekt waarin Mens door Mens gevraagd is een plan te maken hoe we in Almelo tot een expertisecentrum/functie kunnen komen op het gebied van ervaringsdeskundigheid. Dit is nodig om de kwaliteit te waarborgen en expertise te bundelen en ook om strategische keuzes te kunnen maken over de toekomst van het vak van de ervaringsdeskundige. De meerwaarde die de inzet van ervaringsdeskundigheid heeft wordt steeds meer erkend.
Doorontwikkeling activiteiten thuiswonende mensen met dementie	Via een subsidie van ZonMW draaien sinds 2024 diverse activiteiten gericht op verlichting van de mantelzorgers van mensen met dementie. Bij de Klup draait het project “Mix en Match”. En via IMEAN draaien, meer gericht op mensen met dementie die een migratieachtergrond hebben, de activiteiten “Alzheimer theehuis” en “Ontmoetingsgroep en beweegtuin”. In juni 2025 wordt de evaluatie opgeleverd.

2.1.2.1.2 Gezond en vitaal

Strategisch doel 2:

Onze inwoners zijn zich bewuster van de noodzaak om gezond en vitaal te leven.

Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt?

Activiteiten 2024	Omschrijving
Voortzetten en uitbreiden preventieagenda op thema's gezondheid en vitaliteit.	Vanuit de theorie van positieve gezondheid weten we dat de basis voor de ondersteuning van een goede gezondheid in meerdere domeinen (zorg, welzijn, sport etc.) kan liggen. Om werkelijk invulling te geven aan preventie over de domeinen heen, is het creëren van organisatie- en domein-overstijgende ketens van groot belang. In 2024 zijn de projecten Leefstijlmakelaar en Scheiden zonder schade (businesscase echtscheidingen) verder uitgevoerd. In de projectperiode is er door het Pact Scheiden zonder schade veel bereikt: er is een pact gesmeed met meer dan 20 deelnemende partijen. Medewerkers van verschillende organisaties zijn getraind op nieuwe methodieken om de ondersteuning van kinderen en hun opvoeders in een scheidingssituatie passend en accuraat te laten zijn. Er is een digitaal loket (www.goeduitelkaaralmelo.nl) ingericht, waar mensen terecht kunnen met hun vragen en zorgen. Via het loket wordt informatie verstrekt en worden webinars verzorgd. Een deel van de activiteiten is verbonden aan de regio Twente, via het project Aanpak wachtlijsten. Op regionaal niveau is gewerkt aan professionalisering en kennisdeling. Op lokaal niveau wordt met Beter Wonen gewerkt aan een Parentshouse. Een huis waar pas gescheiden volwassenen voor een overgangsperiode een kamer kunnen huren. Hierdoor wordt rust in de gezinssituatie gecreëerd. We hopen het Parentshouse in 2025 te kunnen openen. De leefstijlmakelaar is steeds meer een vast onderdeel geworden van laagdrempelige voorzieningen die in de wijk beschikbaar zijn voor mensen die behoefte hebben aan een verbetering van leefstijl. Ze organiseert hiertoe wandelingen in de buurt en is actief als nazorg voor deelnemers van Gecombineerde Leefstijl Interventie-groepen en is betrokken bij de wijkkamers. Zij bevindt zich in een breed netwerk van verwijzers en aanbieders. In 2024 zijn we verder gaan werken aan verschillende ketens van samenwerking: welzijn op recept is uitgebreid naar veel meer huisartsenpraktijken, de samenwerking rondom kansrijke start is gehandhaafd, fysiotherapeuten en sociaal domein werken samen op het terrein van valpreventie, het Sportbedrijf werkt samen met Avedan als het gaat om bewegen in de wijk en bewegen in de wijkkamer. In 2024 is een nieuwe samenwerking met de Ziekenhuisgroep Twente tot stand gekomen. Naast het verzorgen van anti-vape-lessen op het middelbaar onderwijs, wordt gewerkt aan een gezamenlijke grootschalige netwerkbijeenkomst waarin professionals kennis kunnen maken met elkaars werk en de mogelijkheden die dit voor hun cliënten kan bieden. In alle wijken is buurtsportwerk beschikbaar. Met het sportakkoord II is nog sterker dan voorheen de verbinding tussen sport en gezondheid gelegd. Met de uitbreiding van de ruimte binnen de brede regeling combinatiefunctionarissen gezondheid, sport en cultuur is er meer flexibele capaciteit beschikbaar voor het stimuleren van sport en bewegen door volwassenen en ouderen. Of wij of onze partners bezig zijn met de uitvoering van de aanpak van leefbare wijken en dorpen, de inrichting van de verrijkte schooldag of de uitvoering van onze plannen in de openbare ruimte, we merken dat de bevordering van gezondheid in brede zin hierbij steeds meer een rol speelt. Op deze manier geven wij in Almelo steeds meer invulling aan de opdracht om te werken aan het terugdringen van gezondheidsverschillen met inzet van vele beleidsterreinen.

Activiteiten 2024	Omschrijving
Communicatie over vitaal en gezond leven	Via onze projecten en onze partners communiceren we breed over vitaal en gezond leven. Een voorbeeld hiervan is JOGG (jongeren op gezond gewicht) waarmee in en rondom de school regelmatig aandacht is voor gezondheid. Bij sport-, buurt- en wijkevenementen krijgen gezondheid en bewegen ruim aandacht. In de krant Goed bezig in Almelo is ook aandacht besteedt aan alles over gezond leven (zie communicatie mentale weerbaarheid). Veel jongeren uit de eerste leerjaren van het voortgezet onderwijs hebben gastlessen, verzorgd door professionals van het ZGT, gekregen over het gevaar van vapen.
Integraal gezondheidsbeleid	Vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) heeft de gemeente de opdracht om te werken aan een integraal gezondheidsplan. In het licht van de komende vergrijzing en ontgroening, gevoegd bij een zorgsector die nu al zwaar onder druk staat en nauwelijks kan voldoen aan de vraag van de bevolking, is het hard nodig dat er gewerkt wordt aan preventieve gezondheid en het terugdringen van de gezondheidsverschillen. Dit kan alleen maar effectief zijn als gezondheid benaderd wordt als het resultaat van de onderliggende factoren. Er is daarom een integraal plan van aanpak opgesteld. Het plan is gericht op 13 verschillende onderdelen waarvoor de middelen vanuit de brede SPUK worden ingezet. De uitvoering hiervan is in 2023 van start gegaan en voortgezet in 2024. De raad is, conform de motie ‘’Zicht op de inzet en resultaten van tijdelijke financiële middelen”, via een uitgebreide rapportage op de hoogte gebracht. Ook in 2025 kan de raad een rapportage over de algehele inzet van tijdelijke middelen tegemoetzien. Daarnaast ontvangt de raad een informerende brief waarin nader ingegaan wordt op de activiteiten in het kader van het Leeflab en de bestrijding van eenzaamheid in Almelo.
Valpreventie	De activiteiten van het Fysiocollectief Almelo, waarin alle fysiotherapeuten vanuit Almelo verenigd zijn, zijn in 2024 uitgebreid. De middelen voor valpreventie worden enerzijds ingezet om bestaande risico's te verkleinen, anderzijds om zo veel mogelijk risico's te voorkomen. Om de kans op vallen te verkleinen wordt gebruik gemaakt van de inzet van het Fysiocollectief Almelo. Er zijn in 2024 155 valanalyses gedaan en er hebben 12 groepen met gemiddeld 9 deelnemers succesvol gedraaid. In 2024 zijn er weer meer fysiotherapeuten geschoold die deze valpreventiecursussen mogen geven. Het Sportbedrijf gaat halverwege de cursus valpreventie langs om deelnemers te infomeren over vervolgactiviteiten zodat deelnemers in beweging blijven en anderen blijven ontmoeten. Om zoveel mogelijk risico's te voorkomen zijn er eind 2024 netwerkbijeenkomsten georganiseerd voor professionals die met deze doelgroep werken. Een start om elkaar beter te leren kennen zodat er ook meer samengewerkt en naar elkaar doorverwezen kan worden. Om valrisico's te voorkomen wordt ingezet op meer beweegactiviteiten voor ouderen: in de wijk, in de wijkkamers, via verenigingen en via het Sportbedrijf (waaronder de leefstijlmakelaar).
JOGG – kind naar gezond gewicht	Eind 2024 is in Almelo, als ook in een aantal regiogemeenten, een kwartiermaker van start gegaan om het project Kind naar gezond gewicht gestalte te geven. Dit heeft in december tot een implementatieplan geleid. In het implementatieplan is de rol van de diverse ketenpartners vastgelegd. De rol van centrale zorgverlener wordt door een verpleegkundige van de jeugdgezondheidszorg uitgevoerd. Deze professional zit in het (zorg)netwerk rondom jonge en schoolgaande kinderen. De keten die zo ontstaat vertoont grote overeenkomsten met de keten rondom kansrijke start. De activiteiten zelf zullen in 2025 van start gaan, bekostigd vanuit GALA-middelen. Almelo is sinds 2022 JOGG-gemeente. Onder het motto samen voor een gezonde jeugd, gezonde toekomst in Almelo zijn in 2024 een aantal acties geïntensiveerd of gestart:

Activiteiten 2024	Omschrijving
	De aanpak gezonde sportomgeving is bij meer verenigingen ingevoerd (gezonde sportkantine, rookvrije omgeving en verantwoord alcoholbeleid). De samenwerking met Plus Almelo is opgezet. In de afgelopen periode is er bij georganiseerde evenementen fruit tegen een gereduceerd tarief geleverd. Hierdoor is er bij de schoolsporttoernooien en andere evenementen fruit uitgedeeld aan deelnemers en toeschouwers. Bij het speciaal onderwijs is een pilot gestart met meer bewegen op school naast de gewone gymlessen. De provinciale aftrap van de Smikkelweken was in Almelo. De Gezonde Smikkelweek is een actie voor de kinderen van de buitenschoolse opvang. Tijdens deze week is er iedere dag een activiteit rondom gezonde voeding. Het doel is om kinderen kennis te laten maken met verschillende groente en fruit. Er is een start gemaakt met meer bewegen voor 0-4 jarigen via gastouderbureau en kinderopvangorganisaties.
Terugdringen gezondheidsverschillen in relatie tot wijkopgaven	Op wijkniveau is de ABCD-methode verder uitgerold met ingezet van GALA-middelen. Zo kunnen we aansluiten bij de energie die er in de wijk is en werken aan de veerkracht in de wijk. Daarnaast hebben wij activiteiten ondersteund die op wijkniveau de vitaliteit van inwoners bevorderen. Zo werd een buurtrestaurant en fitkookclub in De Riet ondersteund en werden ouderen die gebruik wilden maken van de motoriekroute in het Schelfhorstpark, zo nodig ondersteund door een fysiotherapeut.
Voortzetting project Zorg en technologie	Sinds februari 2024 zijn 5 collega's gediplomeerd Tech-ambassadeur. Vanuit deze rol brengen zij zorgtechnologie en sociale technologie onder dat aandacht bij collega's en inwoners. Via de uitleen bij de Technologie en Zorg Academie hebben we verschillende technologieën uitgeprobeerd bij inwoners. Zo heeft een aantal inwoners de robotstofzuiger uitgetest en hoewel die tests wisselend hebben uitgepakt zijn de resultaten wel aanleiding om in 2025 te onderzoeken of de robotstofzuigers meer structureel ingezet kunnen worden bij inwoners die huishoudelijke ondersteuning ontvangen via de gemeente. Behalve technologie die werkzaamheden overneemt van inwoners of zorg-ondersteuningsverlening is, is (zorg)technologie ook als preventie ingezet. Zo is in een gezin (met een kind van 7 dat niet kon/wilde slapen en zo het hele gezin 's nachts wakker hield), de rust weergekeerd door de inzet van de Somnox (een slaaprobot die de ademhaling vertraagd op een natuurlijke manier, wat helpt bij ontspanning en het verbeteren van de slaapkwaliteit). Na een proefperiode via de uitleen TZA hebben de ouders het apparaat zelf aangeschaft. Datzelfde deed een inwoonster die de Somnox heeft geprobeerd tegen de paniekaanvallen die haar dagelijks functioneren zodanig beïnvloedde dat ze niet meer goed voor zichzelf kon zorgen. In de Schelfhorst hebben we (samen met andere partners) een zorgmarkt georganiseerd waarbij we verschillende zorg- en sociale technologieën hebben gedemonstreerd. Als uitvloeisel daarvan is in het wijkcentrum de Schelf een vitrinekast gezet met een wisselend aanbod van technologie die inwoners (makkelijk) thuis kunnen toepassen.

2.1.2.1.3 Kansengelijkheid jeugd

Strategisch doel 3:

Onze 0-23 jarige Almeloërs groeien gezonder en vitaler op en ze ontwikkelen hun talenten beter.

Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt

Activiteiten 2024	Omschrijving
Bestaande ketenaanpak voor het Jonge kind voortzetten en uitbouwen	In 2024 heeft de stuurgroep Het jonge kind het jaarplan 2024 vastgesteld dat onderdeel is van het Ontwikkelplan 2023-2026. In dit plan zijn de acties van 2023 geëvalueerd en vervolgacties voor 2024 vastgesteld. De doorontwikkeling van KC en het verbeteren van de kwaliteit VVE zijn concrete activiteiten uit het jaarplan die nu in uitvoering zijn.
Doorontwikkeling Kindcentrum (KC) met KC-partners	Nadat de stuurgroep Het jonge kind een vernieuwde visie heeft vastgesteld m.b.t. het Integraal Kindcentrum, (nu Kind Centrum) is in 2024 de rol en de functie van de IKC-coördinator doorontwikkeld naar Coördinator Welzijn KC. Na de overeenstemming in de stuurgroep zijn met Avedan vernieuwde afspraken gemaakt over de inzet van de Coördinator Welzijn KC.
Ontwikkelagenda verbeteren kwaliteit VVE opstellen en aanbevelingen implementeren	Een belangrijke activiteit uit de Ontwikkelagenda in 2024 was de organisatie van het congres Vroeg Erbij, voor Almelose professionals die werken met kinderen van –10 maanden tot 7 jaar. Tijdens dit 1e Almelose congres op dit thema waren 300 jeugdprofessionals aanwezig rondom de thema's Opvoeden & Opgroeien, Gezondheid & Bewegen en Taal & Leesplezier. Door de grote opkomst en het brede aanbod van onderwerpen zijn de doelen kennis & expertise uitwisselen en ontmoeten & inspireren ruimschoots gehaald.
Lokale coalitie "Rijke schooldag basisonderwijs / School en omgeving"	De coalitie School en Omgeving, bestaande uit de schoolbesturen Viadere, Varietas, Humankind, Avedan en de gemeente, heeft met behulp van de subsidie vanuit School en Omgeving gedurende het schooljaar 2023-2024 op acht basisscholen een naschools aanbod van negen uur per week gerealiseerd. In het huidige schooljaar (tweede helft van 2024) is dit uitgebreid naar tien uur per week per school. Gemiddeld maakt ongeveer de helft van de leerlingen per school gebruik van dit naschoolse aanbod. Dankzij de nauwere samenwerking tussen de verschillende organisaties sluit het aanbod steeds beter aan op het onderwijs, en komen de kinderen zelf ook vaker met ideeën voor activiteiten. Nu elke basisschoollocatie beschikt over een schoolbibliotheek, is leesbevordering en het vinden van een leuk boek voor thuis ook een onderdeel van het naschoolse programma. Basisschool Het Palet ontvangt het huidige schooljaar ook subsidie vanuit school en omgeving. De huidige subsidieregeling loopt door tot het einde van het schooljaar 2024-2025.
In 2023 opgezette samenwerkingsstructuur 12-18 jarigen voortzetten en uitbouwen	Het netwerk 12-18 jarigen, bestaande uit een stuurgroep en werkgroep met vertegenwoordigers van het voortgezet onderwijs, het Samenwerkingsverband, Avedan, het Sportbedrijf, Kaliber Kunstenschool, GGD Twente Jeugdgezondheidszorg, Bibliotheek Almelo en de gemeente, heeft gewerkt aan de uitwerking van drie strategische doelen. Dit heeft zij gedaan door het opstellen van een gezamenlijk actieplan. De volgende acties zijn onder de drie strategische doelen in 2024 uitgewerkt: 1. **Ontwikkeling en Kansengelijkheid**: Onder dit doel zijn activiteiten zoals de rijke schooldag en lessen in mentale veerkracht in het voortgezet onderwijs (door)ontwikkeld. De werkgroep is gestart met het organiseren van participatie door jongeren, op verschillende thema's is input van jongeren opgehaald. Ook is een vragenlijst ontwikkeld met als doel thema's die voor jongeren belangrijk zijn op te halen, om verdere ontwikkelingen hierop aan te passen. 2. **Zien en Signaleren**: Dit jaar is gestart met de inzet van School's Cool Twente, een mentorprogramma aangeboden door vrijwilligers. Dit programma ondersteunt kwetsbare jongeren bij hun overgang van de basisschool naar de middelbare school, of later indien noodzakelijk. Het Tejo-huis heeft een presentatie verzorgd in de werkgroep om de leden te informeren over haar werkzaamheden.

Activiteiten 2024	Omschrijving
	3. **Samenwerking en Verantwoordelijkheid**: De stuurgroepleden wisselen informatie uit door werkbezoeken naar elkaar te organiseren. Ideeën onder dit doel zijn uitgewerkt en zullen in 2025 worden geïmplementeerd. Net als vorig schooljaar is ook dit schooljaar gestart met het VMBO feest. Dit jaar bij Preston Palace met verschillende optredens en sportieve activiteiten.
Start met een rijke schooldag voortgezet onderwijs	Onder de vlag van VO Actief is gestart met de Rijke Schooldag voor de locaties Alma College, Internationale Schakelklas, Zonecollege en Praktijkonderwijs Erasmus. In dit initiatief wordt nauw samengewerkt met het Sportbedrijf, Studio 15 en het jongerenwerk van Avedan. Dankzij de beschikbare voorzieningen voor activiteiten zoals bakken, koken en sporten binnen de VO-locaties, wordt hier volop gebruik van gemaakt. Culturele activiteiten vinden zowel op de VO-locatie als binnen Studio 15 plaats. VO Actief is voor de vo-leerlingen een nieuw fenomeen waardoor het een aanloop in deelname zal moeten krijgen. Daar waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van rijkssubsidie school en omgeving; voor het praktijkonderwijs en ISK was dit al mogelijk, het Alma College heeft ook voor het huidig schooljaar subsidie vanuit het rijk ontvangen.
Activiteiten ontplooien passend bij het actieplan Jeugd	Binnen het programma Sociaal en Vitaal wordt gewerkt aan een betere aansluiting met de ontwikkelingen binnen de hervormingsagenda jeugd. Dit heeft in 2024 geresulteerd in een nadere uitwerking van het vrij toegankelijk aanbod. De activiteiten vanuit het Tejo-huis en de inzet van het Leeflab De Riet zijn hier voorbeelden van. Daarnaast hebben we op basis van de resultaten uit het onderzoek van 2023 naar de organisatie van informele, voorliggende en professionele opvoedondersteuning in Almelo nieuw algemeen aanbod gecreëerd, zoals de inzet van steunouders en het doorontwikkelen van de ouderkamers.
Schoolmaaltijden	Eind 2022 hebben we vanuit het programma gezorgd voor het uitreiken van ontbijtpakketten. De schoolmaaltijden voor kinderen in kwetsbare situaties wordt momenteel verzorgd door het **Programma Schoolmaaltijden**. Dit programma is een samenwerking tussen het Jeugdeducatiefonds, het Rode Kruis, en verschillende ministeries zoals Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Doel van het programma is om ervoor te zorgen dat leerlingen voldoende energie hebben om de lessen te volgen. Scholen kunnen kiezen uit verschillende opties, zoals het organiseren van lunches, fruit of gezonde tussendoortjes, of het verstrekken van boodschappenkaarten aan ouders/verzorgers. Met deze kaarten kunnen ouders zelf extra eten kopen voor hun kinderen. 15 scholen uit Almelo doen hierin mee (9 uit het basis- en 6 uit het voortgezet onderwijs).
Verkennen van de samenwerking op gelijke kansen met de drie Twentse steden	Almelo en Enschede kennen buurten waar bestaanszekerheid, kansengelijkheid en leefbaarheid onder druk staan. Kinderen die hier opgroeien kennen andere schoolloopbanen dan kinderen met vergelijkbare cognities uit andere wijken, hun ouders werken niet of weinig door een stapeling van problemen die stress veroorzaken en de kwaliteit van de leefomgeving laat te wensen over. Een langjarige aanpak waarop we met de samenwerkende partijen vanuit de kansenagenda op willen inzetten.
Communicatie over kansengelijkheid en talentontwikkeling jongeren	We zijn blijven inzetten op communicatie met onze jeugd en hun ouders of verzorgers over thema's als vitaliteit, gezondheid, burgerschap en talentontwikkeling bij de jeugd. Door o.a. de krant Gezond in Almelo die in 2024 weer is uitgebracht. Om het belang te agenderen en in gesprek te blijven over stimulerend aanbod dat past bij de behoefte.

2.1.2.2 Wat heeft het gekost?

Programma Sociaal en vitaal	Beschikbaar	Werkelijk / Prognose
Jaar 2023	400	142
Jaar 2024	400	553
Jaar 2025	400	
Jaar 2026	400	
Totaal	**1.600**	**695**

Bedragen x 1.000 euro

Programmamiddelen
Voor het uitvoeren van het programma Sociaal en Vitaal is jaarlijks 400.000 euro beschikbaar. De incidentele programmamiddelen zijn voor vier jaar beschikbaar gesteld. Voor het programma is een meerjarig incidenteel project ingesteld. Dit betekent dat de totale programmamiddelen over de periode 2023-2026 beschikbaar zijn gesteld en de werkelijke uitnutting van deze middelen tot en met 2026 kan plaatsvinden.

Na het bouwen van de basis in 2023 en de inzet van de overige middelen hebben we in 2024 de diverse projecten goed op de rit gezet en een goede boost gegeven. We hebben 553.000 euro uitgegeven in 2024.

Overige middelen
Naast de programmamiddelen is er voor Sociaal en Vitaal een bedrag van 1 miljoen euro structureel per jaar beschikbaar. In 2024 is hiervan 984.000 euro ingezet, waarvan 428.000 euro aan structurele activiteiten. Tevens hebben we in 2024 de beschikking gehad over OAB-middelen en een ZonMw-subsidie. Onze partners hebben subsidies ontvangen voor de School en omgeving basisschool en voortgezet onderwijs en voor ecosysteem mentale gezondheid.
Tenslotte hebben we SPUK GALA middelen ontvangen. De raad zal, conform de motie ‘’Zicht op de inzet en resultaten van tijdelijke financiële middelen” een afzonderlijke rapportage ontvangen over de activiteiten en inzet van deze middelen.

2.1.2.3 Indicatoren

Strategisch doel 1:
In 2026 hebben we een beter werkend ecosysteem waardoor onze kwetsbare inwoners zich beter redden met minder hulp van de overheid en mentaal weerbaarder en veerkrachtiger zijn.

Trends
De cijfers in figuur 1 geven per half jaar - weliswaar met een vertraging van een jaar - weer
hoe groot het percentage jongeren is dat jeugdhulp gebruikt. In de eerste helft van 2024 was dit 13,7%.
Helaas blijft dit percentage licht stijgen.

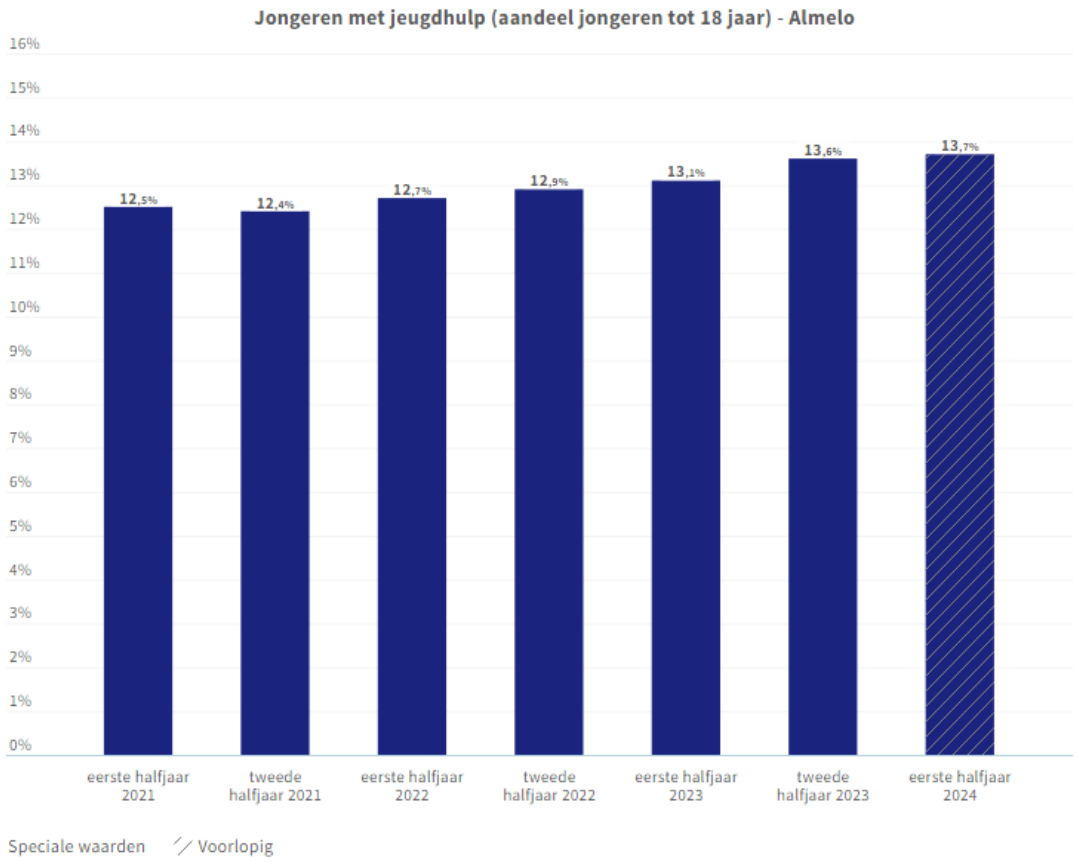

Figuur 1 Jongeren met jeugdhulp

Voor de andere tabellen: Strength and Difficulties Questionnaire (=SDQ) - score kinderen en jeugd, veerkracht volwassenen en ervaren regie en percentage eenzaamheid volwassen en jeugd zijn nog geen nieuwe onderzoeken beschikbaar, zoals reeds in de perspectiefnota aangegeven. Deze kunnen dan ook niet worden weergegeven.

Operationele cijfers

	Startwaarde 2022	2023	2024	Bron
1. Aantal deelnemers algemene voorzieningen	836	986	962	Mensdoormens, Avedan
2. Aantal deelnemers ontmoetingsplaatsen	10.240	16.322	17.897	KomErbij, Avedan, De Klup, I-mean
3. Aantal deelnemers Tejo-huis			376	Tejo-huis

1] betreft de voorzieningen Mens door mens, persoonlijke coach, bemoeizorg en schoolmaatschappelijk werk
2] betreft deelnemers aan de ontmoetingsdagen van KomErbij, ontmoetingsplek op de begraafplaats 't Groenedael, Never2beAlone, wijkkamers en ontmoeting, dementie en ontmoeten

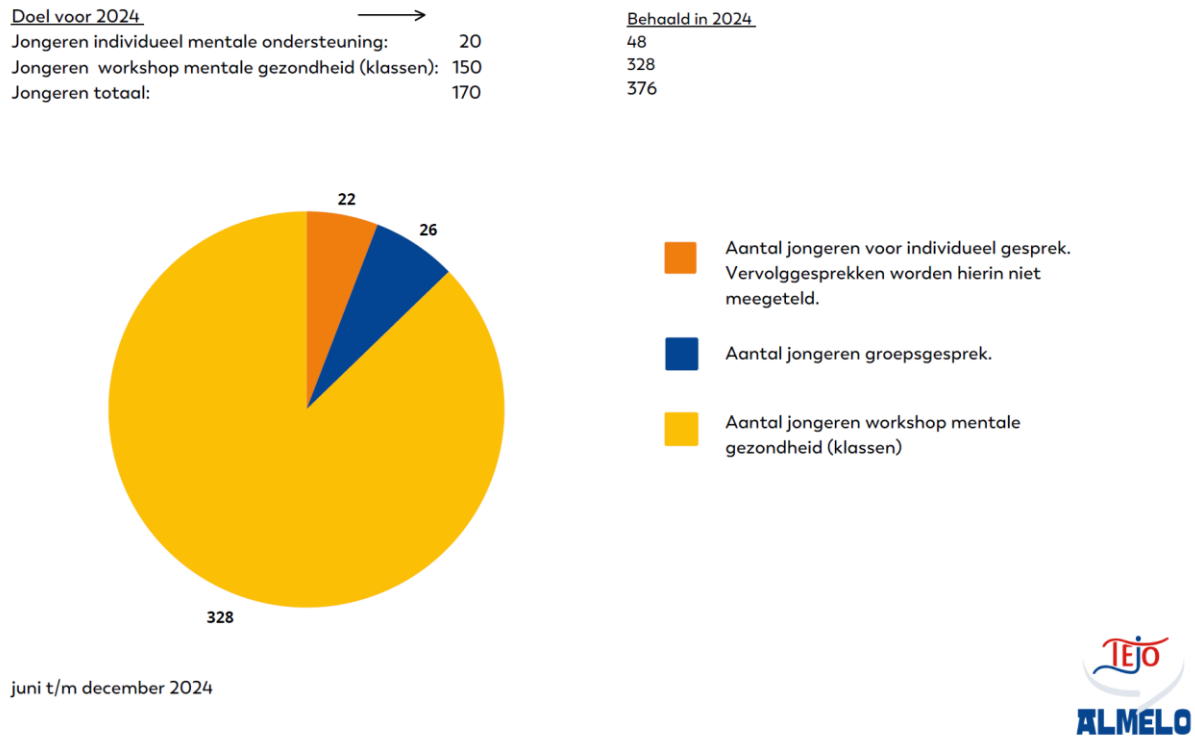

Figuur 2 Jongeren geholpen bij het Tejo-huis

Het totaal aantal deelnemers aan de algemene voorzieningen en ontmoetingsplaatsen is ten opzichte van de start van het programma toegenomen met bijna 74%. De verdere stijging over 2024 is mede te danken aan een toename van de deelnemers in de wijkkamers, de ontmoetingsplek op de begraafplaats ’t Groenedael en de nieuwe ontmoetingsmomenten voor mensen met dementie en hun mantelzorgers.

Rijkere verantwoording

Tejo-huis

Pim is 20 jaar. Hij kwam bij het Tejo-huis Almelo binnen met een hulpvraag over: stress, relatieproblemen en rouwverwerking. Na de eerste afspraak ervaarde hij: ''Ik ben goed geholpen en hoop nog veel te leren. Het Tejo-huis Almelo is een superfijne omgeving. ''Na vier afspraken gaf hij aan: ''Ik ben mentaal sterker geworden, heb meer inzicht, handvaten gekregen en betere kijk op veel dingen''. Wat hij van de begeleiding bij Tejo-huis Almelo vond: ''Heel tevreden over gesprekken, erg dankbaar voor de hulp''

Ontmoetingsplek begraafplaats 't Groenedael

Een 90 jarige bezoeker van de ontmoetingsplek op de begraafplaats, laten we hem Mateo noemen, is een man met een migratieachtergrond. Hij kwam al jaren samen met zijn vrouw in een wijkkamer. Hun kinderen wonen verder weg en ze hadden verder weinig connecties. Anderhalf jaar geleden overleed zijn vrouw plotseling en hij liep met zijn ziel onder de arm. Toen hij hoorde van de ontmoetingsplek op de begraafplaats ’t Groenedael heeft hij de stap genomen om naar het eerste openingsmoment toe te gaan.

Mix & Match geeft mantelzorgers herkenning en energie

‘Oké, ik kan er weer even tegenaan’

De eerste afleveringen van Mix & Match in het Meester Siebelinkhuis zijn achter de rug. Het zomerreces ook, in september werd de draad weer opgepakt. Tot opluchting van de mantelzorgers en hun partners die een keer in de maand meedoen aan Mix & Match. ‘We hadden onze telefoonnummers uitgewisseld om elkaar te kunnen bellen.’

Mix & Match is een speciaal programma voor mantelzorgers en hun partner of andere zorgvrager met dementie. Het werd mede op verzoek van de gemeente Almelo ontwikkeld door Mantelzorg Almelo en De Klup Twente en ging in het voorjaar van start met een aantal koppels, dat vervolgens gestaag groeide.

Het programma Mix & Match dient twee doelen: een leuke dagbesteding voor de mensen bij wie (beginnende) dementie is vastgesteld en een mooi aanbod voor de mantelzorgers, om hen te ontlasten en te ondersteunen. De activiteiten zijn deels samen en deels alleen. Voor zo'n tweeledig doel leent het Meester Siebelinkhuis zich uitstekend: er zijn mooie ruimtes beschikbaar voor uiteenlopende activiteiten.
Aafke Kramer gaf zich gelijk op toen ze de kans kreeg. Haar man had de nodige aarzelingen, maar op haar aandringen ('Het is een keer in de maand, doe het dan voor mij') ging hij toch mee. Een gezamenlijke start van de dag met koffie en lekkers doet goed. Hij ondergaat het activiteitenaanbod in het FUN-IE-FIT, maar zij haalt haar hart op bij de samenkomsten met andere mantelzorgers. 'We hebben elkaar leren kennen, en we zitten allemaal in dezelfde situatie. Dat is fijn. Je begrijpt elkaar zo goed. Ik kan soms nog wel de deur uit, maar er zijn andere mantelzorgers bij wie dat niet kan. Er is een mevrouw die uit het westen komt, hier nog niet veel kennissen en vrienden heeft en de deur niet uit kan. Dat is zwaar. We hebben voor de zomer onze telefoonnummers uitgewisseld, zodat we elkaar ook eens konden bellen voor de afleiding. Ze stelde dat heel erg op prijs.'
De groep deelnemers met dementie blijkt makkelijk te porren voor leuke spellen en gesprekken. Er wordt gelachen, er wordt gepraat. Maar de gezamenlijke warme maaltijd, waarmee Mix & Match wordt afgesloten, is helemaal een schot in de roos. Ook voor Aafke's man. 'Ik denk dat hij het allemaal wel leuk vindt, maar niet kan toegeven. Hij is erg veranderd, soms ken ik mijn eigen man niet meer. Maar dat hoor ik meer. Die maaltijd met elkaar, dat vindt hij dan wel weer fijn.' Ze lacht: 'Het is een Bourgondiër, hij heeft alle restjes opgemaakt.'
Mix & Match is in de ogen van Aafke een belangrijke voorziening voor haar en haar lotgenoten. 'Dan noem ik de mevrouw uit het westen maar weer eens. Hoe fijn is het dan om steun te krijgen van anderen. Ik heb voorheen ook gezorgd voor mijn schoonouders, mijn ouders en een oom. Maar in die tijd was er niets voor mij. Hoe fijn is het dan dat je nu steun kunt krijgen van lotgenoten. Even een escape. Het geeft me weer een beetje energie en ik word iets positiever, zo van: oké, ik kan er weer even tegenaan. En ja…het is ook altijd fijn om weer nieuwe mensen te ontmoeten.'

Strategisch doel 2:
Onze inwoners zijn zich bewuster van de noodzaak om gezond en vitaal te leven.

Trends
Zoals in de perspectiefnota 2024 aangegeven komen voor de trends slechts op een beperkt aantal momenten nieuwe gegevens beschikbaar. Daarom kunnen we er in deze jaarverantwoording geen nieuwe informatie over geven.

Operationele cijfers

	Startwaarde 2022	2023	2024	Bron
Aantal deelnemers sportspektakel, IKC actief, ouder- en kindgym en leefstijlbevorderende activiteiten[1]	1.296	1.474	1.634	Sportbedrijf, Avedan en de Klup

1] betreft o.a. de leefstijlmakelaar, Nationale diabetes Challenge, Game eet en match en Fief worden en fief blijven

Het aantal deelnemers aan leefstijlbevorderende activiteiten is gestegen met 26% t.o.v. de start van het programma.

Rijkere verantwoording
FestivAlmelo
In 2024 hebben maar liefst 12.373 kinderen deelgenomen aan FestivAlmelo. Een verdubbeling ten opzichte van 2023. De stijging is deels te verklaren omdat FestivAlmelo naast de herfst- en de kerstvakantie nu ook is uitgebreid naar de voorjaars- en meivakantie. Maar ook omdat er meer activiteiten waren waar veel deelnemers aan mee konden doen en minder verschillende kleine activiteiten. Bovendien weten de deelnemers het beter te vinden door de inzet op andere plekken zoals School en Omgeving.

Scheiden zonder schade

Pilot Buddy bij Scheiden

In februari 2024 is het Buddyproject gestart als een pilot. De aanvragen liepen vrijwel vanaf het begin storm. We zien de volgende cijfers:

- In februari startten we met drie vrijwillige buddy's bij scheiden. Er werken eind augustus vijf vrijwilligers.
- Er is inmiddels één traject afgerond waarbij de deelnemer aangaf dat ze haar geluk beoordeelde met een 3, na afronding met de buddy beoordeelde ze haar geluk met een 8. Door de buddy is zij een stap verder gekomen en heeft ze meer zicht op haar kwaliteiten en krachten.
- Eind augustus staan 16 mensen op de wachtlijst voor een buddy en zijn 10 gesprekken geweest met mensen die een buddy zouden willen, maar die te complex zijn voor een vrijwilliger. Er zijn zeer regelmatig aanmeldingen die niet op de wachtlijst worden gezet.
- Twee van de casussen zijn uitgewerkt en middel een kostenberekening is te zien dat in de toekomst tussen 11.000 euro en 40.000 euro per casus bespaard zou kunnen zijn.

Villa Pinedo

De cijfers van Villa Pinedo laten zien dat vanuit de gemeente Almelo voor een deel meer gebruik wordt gemaakt van de diensten die zij te bieden hebben. Met name de buddy's voor kinderen/jongeren worden goed gebruikt. In een kwalitatief onderzoek van de Universiteit van Utrecht wordt duidelijk dat jongeren die een Buddy gebruiken bij een scheiding zich minder schuldig voelen, minder piekeren en zich minder groothouden voor hun ouders.
In 2024 is te zien dat het gebruik van de online trainingen afneemt. Dit vraagt extra aandacht op de website en social media. Daarnaast is te zien dat 2.500 mensen uit Almelo de website van Villa Pinedo hebben bezocht tussen april en oktober. Dit is een fors aantal.

Vragen loket

Eind mei 2023 zijn we gestart met een online loket. Vanaf dat moment konden inwoners en professionals vragen stellen over scheiden. Tot januari 2024 zagen we dat zeer beperkt vragen werden gesteld: variërend van geen vraag tot maximaal 2 vragen per maand. Sinds de campagne die startte eind november 2023 neemt het aantal vragen toe.

Social Media Goed uit elkaar Almelo

Wie zien het aantal volgers op Social Media gestaag stijgen:
LinkedIn 559 volgers
Facebook 77 volgers
Instagram 62 volgers

Webinars

In 2024 hebben 7 verschillende webinars plaats gevonden over scheidingen. Deze werden op het moment zelf beperkt bekeken. De webinars konden worden teruggekeken via de webinar software. Hier wordt in grotere mate gebruik van gemaakt.

Strategisch doel 3:
Onze 0-23 jarige Almeloërs groeien gezonder en vitaler op en ze ontwikkelen hun talenten beter.

Trends

De tabellen laten het schooladvies zien van de deelnemende scholen ten opzichte van het schooladvies van de overige scholen in Almelo. Met als ambitie om de verschillen in schooladviezen tussen de deelnemende scholen aan School en Omgeving (de Rijke Schooldag) en de overige scholen in Almelo te verkleinen (de percentages tussen de twee balken zouden dan meer met elkaar overeen moeten gaan komen).
Er lijkt een verschuiving te ontstaan waarbij op de scholen die deelnemen aan de rijke schooldag nu toch meer wordt verwezen naar HAVO, HAVO/VWO, VWO en minder naar PRO en VMBO BL

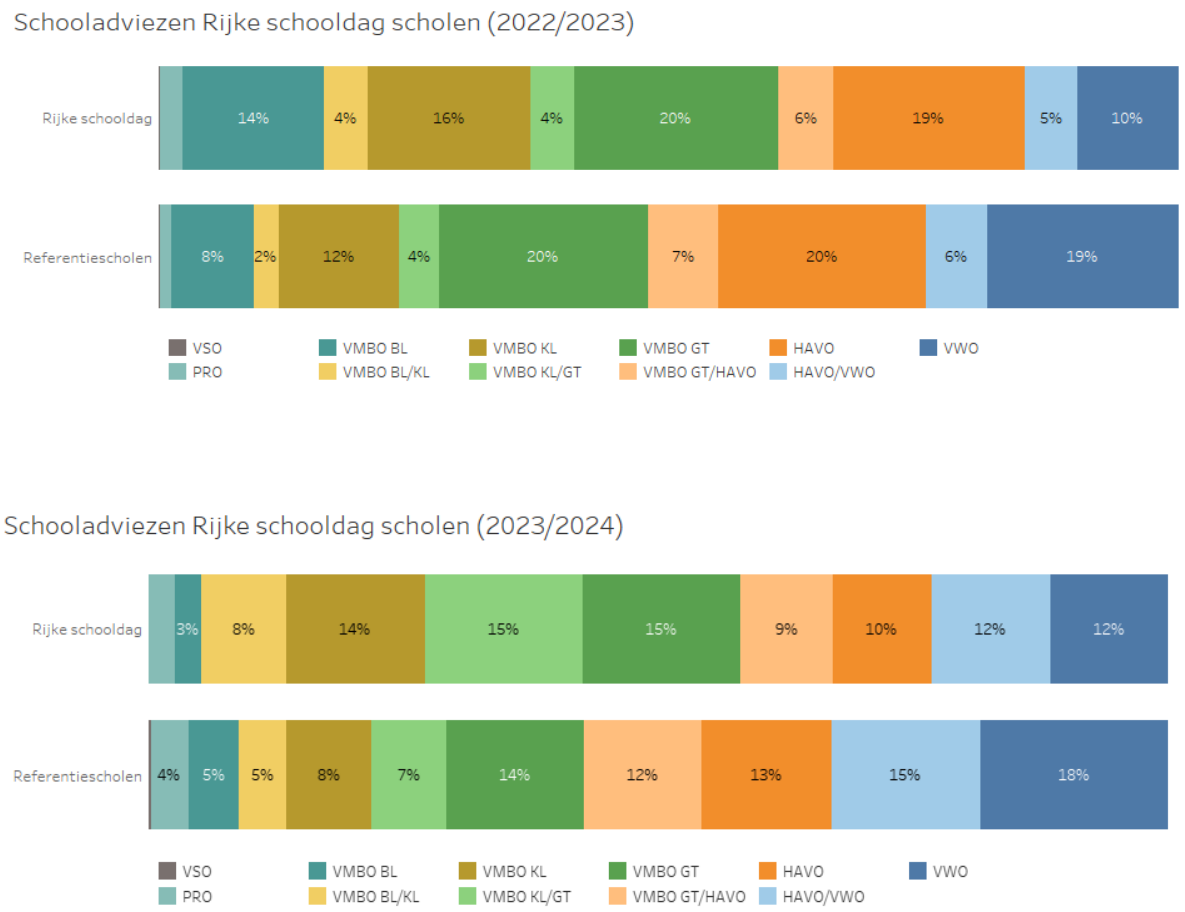

Figuur 2. Schooladviezen Rijke Schooldag scholen (2022/2023)

Operationele cijfers

	2022/2023	2023/2024	Bron
Percentage deelnemers School en Omgeving	29%	58%	Avedan

**De tabel is aangepast omdat het percentage leerlingen per schooljaar beter te vergelijken is dan het aantal over het jaar heen, aangezien je met dezelfde leerlingen en klassen te maken hebt.*

In totaal hebben ongeveer 1.300 leerlingen op 8 basisscholen meegedaan. Er is een duidelijk stijging, een verdubbeling, te zien in het percentage van de leerlingen dat deelneemt aan de activiteiten van School en Omgeving.

School	Percentage 2022/2023	Percentage 2023/2024
Het Letterveld	24%	36%
De Zegge	33%	56%
De Compaan	41%	79%
De Bonkelaar	19%	52%
Step!	41%	85%
De Wierde	24%	54%
De Kubus	28%	53%
St. Egbertus	25%	52%

Rijkere verantwoording

VMBO –feest

Op 6 september 2024 vond het VMBO-feest plaats in Almelo, een evenement dat speciaal georganiseerd werd om de beroepsgerichte opleidingen in het zonnetje te zetten, gehouden in Preston Palace. Het was een groot succes en bracht een paar honderd eerstejaars leerlingen en docenten van het Alma College en Pro Erasmus samen voor een middag vol plezier en activiteiten. Het programma omvatte onder andere een boksclinic, een breakdance-optreden en een DJ die zorgde voor de muzikale omlijsting.

Het VMBO-feest markeerde een belangrijk moment in de viering van het 25-jarig bestaan van het VMBO, dat in 1999 werd opgericht. Het VMBO heeft in de afgelopen 25 jaar een aanzienlijke transformatie ondergaan, waarbij traditionele vakken zijn vervangen door beroepsgerichte programma's en keuzevakken. Deze evolutie heeft bijgedragen aan een meer praktijkgerichte en relevante onderwijsomgeving voor leerlingen.

Congres "Vroeg Erbij"

Op het congres "Vroeg Erbij", georganiseerd in het ROC van Twente in Almelo, kwamen professionals, vrijwilligers en organisaties samen om kennis en ervaringen te delen over vroegtijdige signalering en interventie bij jongeren. Dit congres behandelde diverse cruciale thema's die bijdragen aan de ondersteuning van jongeren in een vroeg stadium.

Ruim 300 professionals, die in hun dagelijks leven werken met kinderen tussen de -10 maanden en 7 jaar, kwamen af op de boeiende sprekers en de leerzame en inspirerende workshops.

Steunouders Gerald en Nathaly:

Je kunt niet iedereen helpen, maar iedereen kan iemand helpen

We zijn niet alleen de hulpvrager tot steun, maar het is ook een verrijking voor ons als gezin.

Onze kinderen leren op jonge leeftijd al omkijken naar een ander en worden zich ervan bewust dat er situaties zijn waarin zij iets kunnen betekenen voor een ander kind.

In ons geval is er sprake van een taalbarrière, maar als je de onderlinge interactie tussen de kinderen ziet, speelt dat nauwelijks een rol. Er worden grapjes gemaakt, veel gespeeld, gevoetbald en er vinden ook gewoon discussies plaats over bv. wat ze met elkaar willen gaan doen.

Juist die normale dagelijkse dingen, maakt dat het voor ons en het hulpkind een natuurlijk verloop heeft en dat werkt goed.

Het hulpkind wordt vanaf dag één liefdevol ontvangen door het hele gezin tot de huisdieren aan toe. Vanaf dag één een match.

Vanwege de laagdrempeligheid dat het steunouderschap met zich meebrengt, zijn wij ervan overtuigd dat veel meer mensen iets kunnen betekenen in de rol van steunouder.

Oma van het hulpkind (tevens fulltime verzorger)

Ik ben heel blij dat mijn kleinzoon in een gezin kan meedraaien. Hij groeit bij volwassenen op zonder zijn ouders. Hij heeft geen kinderen om zich heen naast school. Voor mij is het heel zwaar om hem als oma op te voeden. Mijn kleinzoon heeft veel plezier bij de steunouders. Hij ziet zo hoe een gezin met een vader en moeder is. Hij draait mee in een normale gezinssituatie die hij zelf niet heeft. Ook heeft hij de mogelijkheid om beter Nederlands te gaan praten. Elke woensdag gaat hij met plezier uit school mee met de steunouders.

2.1.3 Programma Zorg en Veiligheid

2.1.3.1 Meerjarige programmaopgaven

De visie van het programma Zorg en Veiligheid is `Onze inwoners leven in een veilige samenleving en zijn daarin weerbaar en veerkrachtig'. Deze visie is onderverdeeld in drie strategische doelen.

Aan iedere strategie is een persona verbonden. Deze persona's zijn beschreven vanuit een bundeling van daadwerkelijke casuïstiek in Almelo. Ze zijn ontwikkeld vanuit het idee van Rijker Verantwoorden en illustreren de impact van het programma op inwoners in onze stad. In de begroting hebben we de persona's gebruikt bij het bepalen van de plannen voor 2025. Aan de hand van de persona's kunnen wij met onze partners de dialoog voeren over de beoogde effecten van het programma vanuit het perspectief van de doelgroep. Het is een onderdeel van een langer traject waarin we blijven streven naar een effectieve manier van leren en ontwikkelen in samenwerking met onze (interne) ketenpartners.

2.1.3.1.1 Meer veilige situaties bij kwetsbare inwoners

Strategisch doel:

Meer veilige situaties op persoons-, omgevings- en samenlevingsniveau bij kwetsbare inwoners.

WAT

1. Inzicht in veiligheidsrisico's en overlast door kwetsbare inwoners.
2. Adequaat op- en afschalen volgens het AVE-model.
3. Beschikbaarheid van passende zorg en ondersteuning.
4. Betrokken partners die samen zorgen dat er voor alle situaties met kwetsbare inwoners en veiligheidsrisico's een oplossing komt.

Hannie is een vrouw van 53. Haar lange grijze haren zijn inmiddels verworden tot imposante dreadlocks. Ze is ook al bijna een halve eeuw in beeld bij verschillende instanties. Ze heeft psychische klachten, heeft LVB, maar is ook al lange tijd verslaafd. Ze gebruikt van alles. In het verleden leidde dat al tot psychoses en in een psychotische fase draait ze helemaal door. Haar ooit reguliere leven, met een baan en een eigen woning, is al lang geleden geëindigd- met een door haarzelf gestichte brand in haar huis. Daardoor kon Hannie nooit meer een regulier huis huren.

Nu huurt ze ergens een schuur en daar verblijft ze ook meestal. De schuur is niet geschikt voor bewoning. Soms wisselt Hannie dat af met een verblijf in de nachtopvang. In het verleden is Hannie vaak opgenomen geweest, soms ook gedwongen. Maar een structurele oplossing – goede zorg en een goede plek om te wonen- is er nooit gekomen. Als Hannie in haar schuur verblijft draait ze keiharde reggaemuziek, en ze doet buiten haar behoefte. De buurt is er klaar mee. Ze hebben veel overlastmeldingen gedaan. Ze willen nu wel van Hannie af. Desnoods door ervoor te zorgen dat er geen schuur meer is.

Het is duidelijk dat er iets moet gebeuren en snel. Voorkomen moet worden dat de buurt zelf voor rechter gaat spelen en Hannie heeft ook hulp nodig en een plek om te kunnen wonen -ver van andere mensen waar ze slecht op reageert.

Wat hebben we gedaan? Wat hebben we bereikt?

Activiteiten 2024	
Vroegsignalering en opvolging in de wijk	In Q2 van 2024 is er een subsidie aanvraag ingediend bij ZonMw voor het project 'Vroegsignalering en opvolging: versterken buurtkracht'. Eind 2024 hebben we de subsidie toegekend gekregen. Met ingang van 1 oktober is er een projectplan en plan van aanpak opgesteld waar in 2025 uitvoering aan gegeven gaat worden. In deze visie krijgen buurtbewoners en naasten van personen met onbegrepen gedrag en veiligheidsrisico's de aandacht en ondersteuning die zij nodig hebben om weerbaar te zijn en zich veilig te kunnen voelen. Zodat ook zij kunnen bijdragen aan het voorkomen van escalatie en onveilige situaties. De experimentwijk van dit project is Sluitersveld.
Doorontwikkeling inzet ervaringsdeskundigheid	In 2024 is opdracht gegeven voor het opstellen van een meerjarenplan voor de doorontwikkeling van de expertise-functie ervaringsdeskundigheid. Verschillende partners werken aan een netwerk, waarbij diverse activiteiten en diensten herstel bevorderend werken en de zelfredzaamheid van deelnemers vergroten. Verder richt het netwerk zich op het verder professionaliseren van het vak ervaringsdeskundigheid.
Vergroten expertise licht verstandelijke beperking (LVB)	In 2024 is ook de gemeente Almelo aangesloten bij het Expertisenetwerk LVB. Binnen dit netwerk wordt in regionaal verband samengewerkt om kennis en expertise met betrekking tot LVB te vergroten. Eén van de concrete uitkomsten van dit netwerk is een casuïstiektafel LVB. Om vroegtijdig een oplossing te vinden voor cliënten met multi-problematiek en en crises af te wenden.
Pilot Doorbraak door samenwerking	In 2024 is gestart met een project voor situaties die vastlopen en waar sprake is van (dreigende) crisis. Door het inzetten van professionals die ervaring hebben bij het bieden van zorg en ondersteuning in crisissituaties. Dit kan in de vorm van het (tijdelijk) overnemen van zorg, tot het geven van agressietraining, intervisie of (team) coaching. Zodanig dat de reguliere zorg weer kan worden geboden. Er is in 2024 in elk geval 1 casus overgenomen door genoemde professionals. In deze casus is de zorg na een crisissituatie weer opgestart en wordt samen met alle betrokkenen, zowel de professionals als de cliënt zelf, gekeken naar een duurzame vervolgoplossing.
Domein overstijgende samenwerking	De gemeente Almelo werkt samen met Menzis Zorgkantoor, gemeente Enschede en gemeente Hengelo aan een bestuurlijke opdracht voor domein overstijgende samenwerking. Binnen deze opdracht wordt gewerkt aan drie concrete resultaten: realiseren van een dekkend zorglandschap (1), aanpak fraude (2) en samenwerken rondom inwoners met complexe casuïstiek (3).

Activiteiten 2024	
Regionale samenwerking Onbegrepen Gedrag	De gemeente Almelo neemt deel aan de samenwerking met ketenpartners in Twente op het thema onbegrepen gedrag. Hiervoor is in 2024 een regionale subsidie beschikbaar gesteld voor domein overstijgende samenwerking binnen veiligheidsregio's in Nederland. Daaronder vallen de projecten 'doorontwikkeling politiezorgmeldingen', 'uitbreiding streettriage' en 'wederkerig in gedwongen zorg'. In 2024 is een analyse van de politiezorgmeldingen uitgevoerd en zijn de voorbereidingen gedaan voor de uitbreiding van de uren waarin streettriage wordt ingezet. Ook is gestart met een pilot waarin een aandachtsfunctionaris wederkerigheid wordt ingezet in het kader van gedwongen opname en het traject erna.
Pilot Wijk GGD	Almelo experimenteert met deze extra interventie op het snijvlak van zorg en veiligheid. Waarbij we onder ander inzicht willen krijgen op de meerwaarde van de functie wijk GGD-er in Almelo. Welke effect heeft deze extra interventie? Hoe past deze functie binnen het huidige zorglandschap?
	In 2024 heeft het lectoraat Social Work van Saxion Hogeschool haar onderzoek gestart naar de ervaringen met de interventie van de Wijk GGD- er en hoe deze kan worden doorontwikkeld en hoe de interventie gepositioneerd kan worden in het specifieke context en zorgstructuur van de gemeente Almelo. De resultaten worden in 2025 gepresenteerd.
Convenant Zorg Armoede en Veiligheid (CZAV)	In 2024 is gewerkt aan de actualisatie van het CZAV 2012. Doel is vroegtijdig en vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid te kunnen handelen in complexe casuïstiek met een (dreigend) veiligheidsrisico. Onderdeel zijn afspraken over gegevensuitwisseling. De conceptversie is eind 2024 voorgelegd aan de partners in het zorg- en veiligheidsdomein.
Optimalisatie Aanpak Voorkoming Escalatie (AVE)	In 2024 is de AVE verder onder de aandacht gebracht bij de partijen in zorg en veiligheid. Daarnaast is er gestart met het opleiden van onze eigen medewerkers in casus- en procesregie op het gebied van de AVE. Hiermee borgen we de kennis over en het werken met AVE. Er ontstaat continuïteit in het bieden van trainingen aan nieuwe medewerkers en het organiseren van opfristrainingen. Verder is het handboek AVE opgeleverd en werken we mee aan de verspreiding van het AVE-model in Twente via de Veiligheidsregio/Zorg-Veiligheid- en straf.

2.1.3.1.2 Meer veilige omgeving voor jongeren

Strategisch doel:

meer veilige omgeving voor jongeren, waarin zij in staat zijn om eigen keuzes te maken om op het rechte pad te blijven.

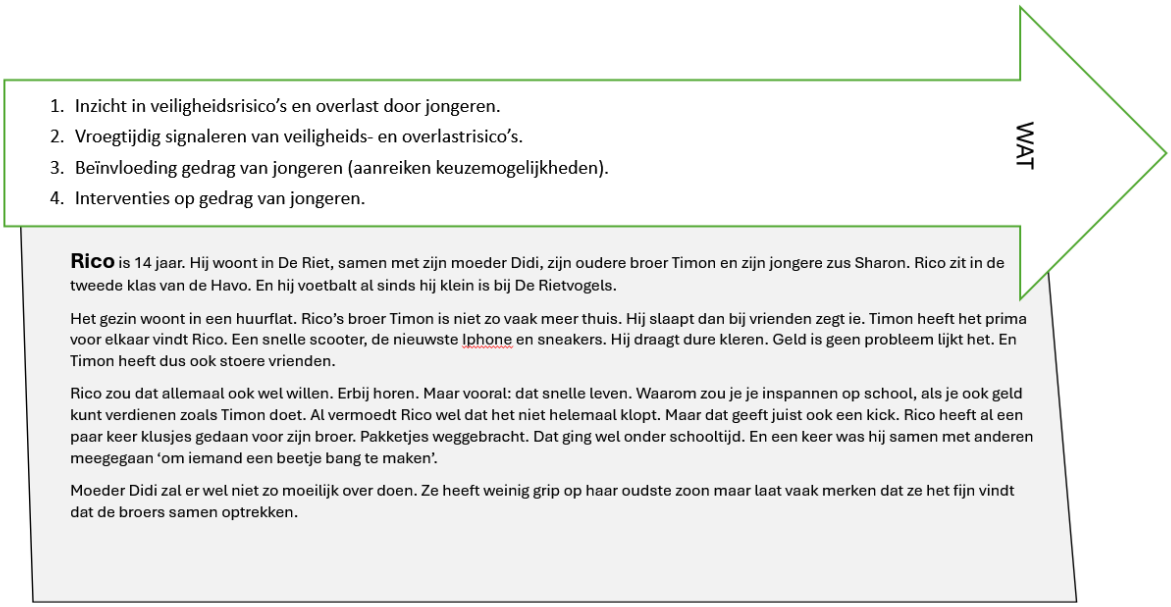

Wat hebben we gedaan? Wat hebben we bereikt?

Activiteiten 2024	
Halt in de wijk	Na de opstart in 2023 is Halt in de Wijk in de Wierdensehoek in 2024 goed op gang gekomen. Naast het wekelijkse spreekuur bij Eninver staat Halt in verbinding met zowel de professionals in de wijk (jongerenwerk, wijkagent, boa's, wijkteam en scholen) en natuurlijk de jongeren zelf. Steeds meer functionarissen weten Halt te vinden en meer jongeren worden via Halt in de Wijk naar Halt verwezen. In 2024 zijn 28 jongeren doorverwezen naar Halt in de Wijk voor een preventief traject. De meeste jongeren zijn doorverwezen via de politie, de boa's en het ISK.
Preventieplatform	In april 2024 vond de succesvolle Kick-Off van de YouChoose-campagne plaats in jongerencentrum Studio 15, met als doel het wapenbezit en -gebruik onder jongeren te ontmoedigen. De ambassadeurs, rapper Simpel, graffitiartiest Martijn Sak en Heracles-voetballer Sem Scheperman, verzorgden workshops. Het evenement trok veel aandacht. Zo ging een TikTok-post viraal met 11.358 views. QR-tegelstickers en abri's met de ambassadeurs werden door de stad verspreid. Een goed bezochte graffitiworkshop voor het stadhuis werd bijgewoond en ondersteund door jeugdboa's en Avedan jongerenwerk. De campagne werd zowel online als offline vormgegeven, waarbij jongeren werden bereikt via de website, Instagram, landelijke TikTok en een aftermovie.
Aanpak digitale veiligheid	In 2024 is er een vervolg gegeven aan de aanpak van digitale veiligheid. Met de aanpak beogen we het zelf beschermend gedrag van inwoners en ondernemers te verhogen. In 2024 zijn er diverse acties uitgevoerd, zoals de Twentse digitale veiligheidsweek, social mediacampagnes, voorlichting bij verzorgingstehuizen door middel van het cyberweerbaarheids-spel, Almelose folders voor 60+'ers, Mobiel Media Lab en deelname aan de regionale expertgroep digitale criminaliteit.

Activiteiten 2024	
Menukaart	In 2024 is een menukaart voor scholen gemaakt met preventie-aanbiedingen voor verschillende thema's. Dit omvat trainingen voor docenten om thema's bespreekbaar te maken en signalen te herkennen, en programma's voor leerlingen om hun weerbaarheid en alertheid te vergroten. De aanbieders en kosten zijn vermeld. Scholen reageerden positief en willen in 2025 verder praten over de implementatie.
Plan van aanpak kwetsbare jongeren	Een van de aanbevelingen van bureau Beke was om een verdiepend onderzoek te doen naar kwetsbare jeugd en jeugdcriminaliteit. Dit is vertraagd vanwege de wens om het onderzoek samen met het project Preventie met Gezag uit te voeren, de dynamische aard van jeugdproblematiek, en de benodigde capaciteit van politie en OM. In 2025 wordt dit verder uitgewerkt. In 2024 is onderzocht hoe kwetsbare jongeren ondersteund kunnen worden, inclusief de rol van straatcoaches. Dit wordt in 2025 verder uitgewerkt in samenhang met Preventie met Gezag. Ook in 2024 is er een beleidstheorie beschreven om inzicht te geven in de factoren die kwetsbare jongeren beïnvloeden en hoe interventies hierop inspelen. Deze theorie kan gebruikt worden om interventies vanuit het programma zorg en veiligheid te onderbouwen.
Triagetafel Vroegsignalering Jeugd (TVJ) .	De werkvorm vroegsignaleringsoverleg is geëvalueerd en krijgt een structurele plek binnen zorg en veiligheid, geborgd door een convenant. Er wordt gekeken naar aansluiting op de groepsaanpak jeugd. Het convenant regelt o.a. de gegevensuitwisseling tussen betrokken partijen. In 2024 is een concept convenant TVJ opgeleverd in samenwerking met het ministerie van Justitie en Veiligheid, de Regionale werkgroep jeugd en veiligheid, en lokale partners. Eind 2024 is het convenant goedgekeurd en in 2025 wordt het getekend. De TVJ is nu structureel ondergebracht bij team Zorg en Veiligheid van de Eenheid Uitvoering Sociaal. Er is een dashboard om te monitoren hoeveel jongeren voortijdig worden doorverwezen naar passende hulp en om trends en ontwikkelingen in de wijken te volgen.

2.1.3.1.3 Partners in het zorg- en veiligheidsdomein

Strategisch doel:

partners in het zorg- en veiligheidsdomein handelen meer vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Wat hebben we gedaan? Wat hebben we bereikt?

Activiteiten 2024	
Bestuurlijke conferenties Z&V .	In 2024 heeft de gemeente Almelo twee bijeenkomsten georganiseerd over het werkveld zorg en veiligheid. De eerste was de bestuurlijke werkconferentie op 29 februari 2024 met 100 aanwezigen. Alle partners in Z&V waren aanwezig, zowel regionaal als lokaal. Op strategisch niveau, met bestuurders en directeuren en op tactisch niveau, met managers en adviseurs. De tweede was de netwerkconferentie op 21 oktober 2024 met 70 aanwezigen vanuit Z&V, zowel regionaal als lokaal. Gericht op uitvoerend professionals en management/ adviseurs. Uitkomst van beide conferenties was het commitment van alle partijen op de gezamenlijke verantwoordelijkheid. De partners zorg en veiligheid willen hun verantwoordelijkheid nemen voor kwetsbare doelgroepen die vaak tussen wal en schip vallen. Ze zijn bereid grenzen van hun eigen organisaties te overschrijden, creatief en onconventioneel te zijn. Er is meer flexibiliteit en wederzijds begrip ontstaan bij de partners, wat leidt tot betere samenwerking. Ze willen de vicieuze cirkel in AVE 3 en 4 casuïstiek doorbreken door integrale zorg en veilige situaties te creëren voor inwoners, hun omgeving en de samenleving.
Huis van Herstel (HvH)	Het ministerie van Justitie & Veiligheid heeft de pilot HvH met twee jaar verlengd tot en met 2025. Daarmee is ook het actieonderzoek van de Hogeschool Rotterdam naar de resultaten en werkwijze van het HvH verlengd. De Twentse gemeenten gaan de verlenging gebruiken om te besluiten of en hoe ze na de pilot verder willen met HvH. Daarvoor is begin 2024 de monitoring van de resultaten aangescherpt. In het derde kwartaal van 2024 is een impactanalyse uitgevoerd. Deze laat zien dat de maatschappelijke waarde van het HvH substantieel is voor de samenleving als geheel. Voor de gemeenten is de verwachting is dat de baten opwegen tegen de kosten. In twee van de drie mogelijke scenario's leidt het zelfs tot besparingen.

Activiteiten 2024	
Onafhankelijke Cliëntondersteuning (OCO)	Als gemeente zijn wij verplicht om vanuit de WMO onafhankelijke cliëntondersteuning te bieden. Dit geldt ook voor inwoners met complexe multi-problematiek en veiligheidsrisico's. Om te zorgen dat ook zij de passende zorg en ondersteuning ontvangen is in 2024 gestart met een pilot voor specialistische OCO. In de pilot wordt onderzoek gedaan naar de meerwaarde hiervan en wordt er een implementatieplan opgesteld. Onderdeel van de pilot is een maatschappelijke kosten- en batenanalyse. Daarnaast werken we samen met andere gemeenten en Menzis in de regionale werkgroep OCO.
Risicotaxatie	In 2024 is gestart met een onderzoek naar de verschillen in de wijze waarop betrokken partijen de veiligheidsrisico's inschatten bij situaties met mensen met onbegrepen gedrag. Doel is te komen tot een integrale inschatting van de veiligheidsrisico's. Zodat partijen makkelijker en sneller komen tot oplossingen in (potentieel) onveilige situaties. Onderdeel van het onderzoek is de vraag of deze aanpak van integrale risicotaxatie ook leidt tot het voorkomen van escalaties.
Lobby	In mei 2024 heeft de Almelo ingesproken tijdens de parlementaire verkenning 'verward gedrag'. Dit is door de Vaste Kamercommissie Justitie & Veiligheid meegenomen in het eindrapport 'Verward gedrag en veiligheid'. Het ministerie van Justitie & Veiligheid heeft vervolgens in de begroting voorbeelden uit Almelo en Twente genoemd, zoals de Streettriage. Tevens is het voornemen van het ministerie om structureel middelen vrij te maken voor de aanpak van onbegrepen gedrag in de gemeenten. We gebruiken de input uit de conferenties om verdere lobby te voeren. Bijvoorbeeld over de knellende wet- en regelgeving en financiering in de GGZ waardoor inwoners in kwetsbare situaties tussen wal en schip vallen. We benaderen dit breed vanuit zorg én veiligheid en trekken samen op met partners in de regio en de G40-gemeenten.

2.1.3.2 Wat heeft het gekost?

Programma Zorg en veiligheid	Beschikbaar	Werkelijk
Jaar 2023	380	40
Jaar 2024	385	371
Jaar 2025	400	-
Jaar 2026	400	-
Totaal	**1.565**	**411**

Bedragen x 1.000 euro

Programmamiddelen
Voor het uitvoeren van het programma Zorg en Veiligheid is jaarlijks 400.000 euro beschikbaar. De incidentele programmamiddelen zijn voor vier jaar beschikbaar gesteld. De werkelijke uitputting kan gedurende de periode 2023-2026 plaatsvinden. Voor het programma is een meerjarig incidenteel project ingesteld. Dit betekent dat de totale programmamiddelen over de periode 2023-2026 beschikbaar zijn gesteld en de werkelijke uitnutting van deze middelen tot 2026 kan plaatsvinden.

In 2024 is 15.000 euro vanuit het programma overgeheveld naar het project actieplan digitale veiligheid 2022-2025. Daarnaast is in 2024, 371.000 euro uitgegeven aan de verschillende activiteiten. Het jaar 2024 heeft vooral in het teken gestaan van de opvolging van de werkzaamheden en de aflopende projecten uit 2023 én de voorbereiding van een aantal grote opdrachten in het kader van het landelijke Actieprogramma 'Grip op onbegrip', zoals vroegsignalering en opvolging in de wijk.

Overige middelen

Pilot Wijk-GGD'er

In 2023 is gestart met een pilot van drie jaar voor de Wijk-GGD'er. Dit als aanvulling op het wijkteam en bemoeizorg. De Wijk-GGD'er is een sociaal verpleegkundige die gespecialiseerd is in outreachend werken en het vroegtijdig signaleren en verwijzen van mensen met psychische problematiek. Dat houdt in dat contact gezocht wordt met inwoners zonder dat zij zelf een hulpvraag hebben geformuleerd. Hiervoor is jaarlijks 175.000 euro beschikbaar voor de pilot tot en met 2025.

Kwartiermaker Grip op Onbegrip

In 2023 hebben we een subsidie ontvangen van ZonMw voor een kwartiermaker Grip op Onbegrip ten bedrage van 20.000 euro. De kwartiermaker had de opdracht een subsidieaanvraag op te stellen voor domeinoverstijgend samenwerken in hotspots en veiligheidsregio's. In oktober 2023 heeft de gemeente Enschede deze subsidieaanvraag namens de partijen, waaronder Almelo, ingediend bij ZonMw en deze is toegekend in 2024.

Vroegsignalering en opvolging in de wijk

In Q2 van 2024 is er een subsidie aanvraag ingediend bij ZonMw voor het project 'Vroegsignalering en opvolging: versterken buurtkracht'. Eind 2024 hebben we de subsidie toegekend gekregen.

2.1.3.3 Indicatoren

1: Inwoners en Veiligheid

In 2024 registreerde de politie opnieuw meer overlast door personen met onbegrepen of verward gedrag. In totaal ging het om 1.081 incidenten in Almelo. Een jaar eerder waren dat er nog 937.

Bron: www.politie.nl

Personen die overlast ervaart van personen met onbegrepen gedrag.

Almelo:

- Overlast door verward persoon 2022: 861
- Overlast door verward persoon 2023: 937
- Overlast door verward persoon 2024: 1.081

Landelijk:

- Overlast landelijk 2023: 141.817
- Overlast landelijk 2024: 149.827

Bron: www.Data.politie.nl

2: Jeugd en Veiligheid

Cijfers gemeente Almelo

Totale instroom HALT

Jaar	Aantal
2021	**45**
2022	**59**
2023	**58**
2024	**50**

--> 2024 een daling van 13,8%

Instroom HALT

Jaar	Aantal
2022	**2**
2023	**4**
2024	**2**

Bron: Bureau Halt

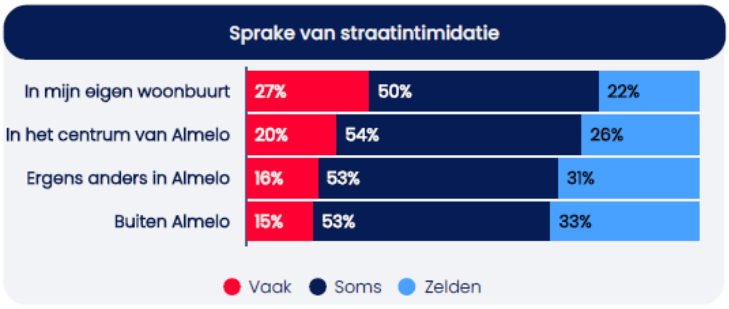

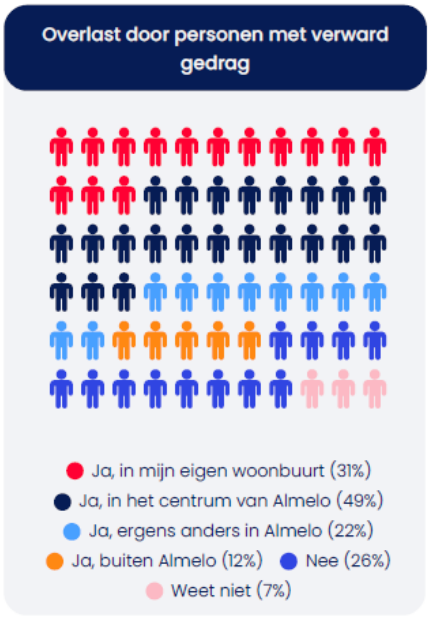

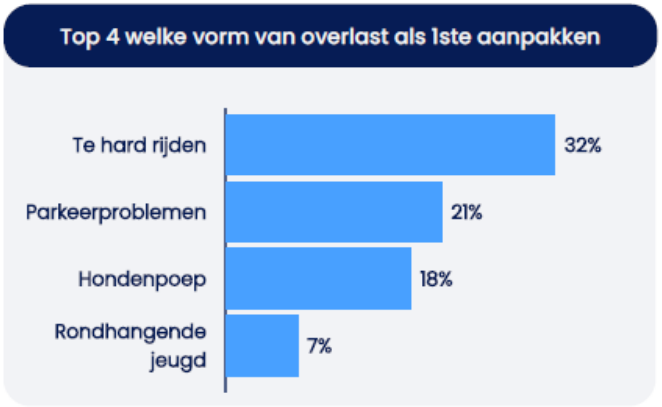

Bron: www.Kennispunttwente.nl

3. Partners en Veiligheid

Aantal Georganiseerde Samenwerkingsbijeenkomsten/Kennissessies

- **Bestuurlijke werkconferentie Z&V**
    - Datum: 29 februari 2025
    - Aantal aanwezigen: 100
    - Niveau: Strategisch en tactisch
    - Spreker: Expert op het thema onbegrepen gedrag

- **Netwerkconferentie Z&V**
    - Datum: 21 oktober 2025
    - Aantal aanwezigen: 70
    - Niveau: Uitvoerend professionals en management/adviseurs
    - Spreker: Expert op het gebied van gezamenlijk creëren van publieke waarde en doorbraken

Belangrijke Kleinschalige Netwerkbijeenkomsten

- **Bijeenkomst over subsidieaanvraag Vroegsignalering & Opvolging in de wijk**
    - Datum: 4 april 2025
    - Aantal aanwezigen: 20
    - Niveau: Tactisch en operationeel
- **Diner Pensant Huis van Herstel**
    - Datum: 27 november 2025
    - Aantal aanwezigen: 30
    - Niveau: Bestuurders, managers en adviseurs

Aantal Ondertekende Samenwerkingsafspraken of Convenanten

- **Convenant Zorg, Sociaal domein, Armoede en Veiligheid**
    - Status: In ontwikkeling, verwacht ondertekend in 2025
- **Samenwerkingsafspraken over de vroegsignalering Jongeren**
    - Status: In ontwikkeling, verwacht ondertekend in 2025

2.1.4 Programma Economie en arbeidsmarkt

2.1.4.1 Meerjarige programmaopgaven

Algemeen

Onze economie en arbeidsmarkt zijn belangrijke pijlers voor onze welvaart. We willen een stad in balans zijn. Voor deze opgave zet het programma Economie en Arbeidsmarkt zich in. Afgelopen jaar hebben we gewerkt aan een aantal nieuwe plannen die bijdragen aan de sterke en veerkrachtige economie die we willen zijn. Hierbij wordt nauw samengewerkt met onze lokale partners, Twentse gemeenten en de provincie. De uitvoering van deze plannen doen we samen met de collega's uit de uitvoeringseenheden en andere programma's. De opgave strekt zich uit over een groot aantal jaren, waarbij we bij de uitvoering van de programmadoelen ons richten op de periode 2023 – 2026.

2.1.4.1.1 Almelo, banenmotor in een krachtige Twentse economie

Strategisch doel:

Almelo heeft een herkenbaarder en sterker economisch profiel en draagt in toenemende mate bij aan de groene, technologische topregio Twente.

Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt?

Activiteiten 2024	
Ontwikkelen van een economisch – ruimtelijke visie	In 2024 heeft de gemeente Almelo intensief samengewerkt met ondernemers en andere stakeholders om de Economisch Ruimtelijke Visie (ERV) vorm te geven. Deze samenwerking was gericht op het combineren van inzichten en ideeën om tot een breed gedragen plan te komen dat aansluit bij de behoeften van nu en de toekomst. De ERV markeert een trendbreuk, waarbij de focus verschuift naar kwalitatieve economische groei en een intensiever gebruik van beschikbare ruimte. Op 23 april 2024 heeft de gemeenteraad de Economisch Ruimtelijke Visie vastgesteld. Deze visie schetst de economische en ruimtelijke ontwikkeling van Almelo richting 2040, met als doel een gezond economisch klimaat te creëren. Onder de slogan 'De plek waar we bedenken én maken' benadrukt de gemeente het belang van kansen benutten. De focus ligt op de innovatieve maakindustrie, logistiek/handel en zorg. Er wordt specifiek aandacht besteed aan het creëren van mogelijkheden op zowel bestaande als nieuwe bedrijventerreinen.
Lobby economische dossiers	We hebben afgelopen jaar een samenwerking opgezet tussen de EZ afdelingen van Enschede, Hengelo en Almelo. Een resultaat is een quick scan van de drie economische visies van de steden. De quick scan laat zien dat de 3 steden elkaar aanvullen en versterken in hun economisch profiel en aanbod aan ruimte voor de innovatieve maakindustrie in Twente. De quick scan is ingebracht in de economische ruimtelijke bouwsteen waar onder leiding van de provincie aan gewerkt wordt.

2.1.4.1.2 Almelo biedt ruimte voor ondernemerschap en bedrijvigheid

Strategisch doel:
Almelo heeft een sterker ondernemersklimaat.

Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt?

Activiteiten 2024	
Nadere invulling programmeringsafspraken	De regionale afspraken voor bedrijventerreinen bepalen dat nieuwe terreinen zorgvuldig moeten worden afgestemd met de regio, zowel in kwaliteit als in hoeveelheid. Twente wil tussen 2023 en 2026 werken aan toekomstbestendige terreinen van hoge kwaliteit, passend bij nationale en Europese duurzaamheidseisen en wetgeving. In 2024 is de onderbouwing voor XL Businesspark 2 afgestemd. De kwalitatieve onderbouwing past bij regionale ambities, en de kwantitatieve onderbouwing toont een sterke vraag naar ruimte voor maakindustrie en logistiek. Deze afstemming heeft geleid tot goedkeuring voor verdere ontwikkeling van XL Businesspark 2.
Onderzoek nieuwe werklocaties en efficiënter gebruik huidige terreinen	**Efficiënter ruimte gebruik bestaande werkterreinen** De gemeente wil volgens de Economische Ruimtelijke Visie (ERV) de helft van de uitbreidingsbehoefte opvangen door bestaande bedrijventerreinen in te breiden. In 2024 zijn we gestart met het ontwikkelen van locatiepaspoorten. Deze paspoorten geven concrete invulling aan de ambitie om extra ruimte te creëren binnen de bestaande terreinen. Ze dienen als instrument om inbreidingslocaties (kansenzones) te identificeren, richtlijnen voor verdichting te formuleren, en bestaande regelgeving te evalueren en waar nodig te actualiseren. Daarnaast worden de paspoorten ingezet om herontwikkelingsprojecten te stimuleren. De gemeente streeft ernaar dit traject in 2025 af te ronden en over te gaan tot de uitvoering van concrete vervolgacties die verdere inbreiding en verdichting mogelijk maken. **Onderzoek nieuwe werklocaties** Naast de focus op inbreiding, richt de Economische Ruimtelijke Visie (ERV) zich ook op het onderzoeken van uitbreidingsmogelijkheden om te voldoen aan de behoeften van het lokale MKB. Uitbreiding is van essentieel belang om schuifruimte te creëren voor bestaande bedrijven, toekomstige vraag op te vangen en tegelijkertijd de inbreidingsopgave op gang te brengen. In de gekozen ontwikkelrichting is een uitbreidingsvraag van 35 hectare vastgesteld. Deze behoefte is opgesplitst in een korte- en langetermijnplanning. In 2024 is de gemeente gestart met het zoeken naar uitbreidingsbehoefte voor de korte termijn, terwijl de resterende 25 hectare voor de lange termijn via de Omgevingsvisie verder onderzocht zal worden. Deze gestructureerde aanpak garandeert een evenwichtige groei die aansluit bij zowel de economische behoeften van ondernemers als de duurzame ruimtelijke ambities van de gemeente.
revitalisering en verduurzaming	Onze inzet is gericht op de verduurzaming van de bedrijventerreinen. We hebben samen met ondernemersverenigingen onderzocht welke kansen de regiodeal biedt. We hebben financieel bijgedragen zodat de ondernemersvereniging Turfkade en Dollegoor hun plannen kunnen laten onderzoeken op haalbaarheid.
Organiseren jaarlijks bestuurlijk overleg bedrijventerreinen	In 2024 heeft op bestuurlijk niveau het overleg plaatsgevonden met bedrijventerrein Bornsestraat. Deze heeft voorrang gekregen omdat dit het enige terrein met een BIZ is.
Verhogen samenwerking tussen ondernemers per bedrijventerreinen (organisatiegraad)	In 2024 hebben we opnieuw geprobeerd een Bedrijveninvesteringszone (BIZ) te realiseren op Bedrijvenpark Twente. In samenwerking met de ondernemersvereniging zijn het ondernemersplan en de verordening aangepast aan de wensen van de ondernemers. Ondanks deze inspanningen bleek opnieuw dat er onvoldoende draagvlak was voor het instellen van een BIZ.

Activiteiten 2024	
Samenwerking Twentepoort Oost	Het verbeteren van de organisatiegraad op bedrijventerrein Twentepoort is gekoppeld aan de gemeentelijke taak die wij in 2025/2026 hebben met de reconstructie van de toegangswegen. In 2025 vindt de eerste gezamenlijke ondernemersbijeenkomst plaats. In het vierde kwartaal van 2024 werden hier de noodzakelijke voorbereidingen voor getroffen.
Organiseren netwerkbijeenkomsten	In 2024 zijn een aantal netwerkbijeenkomsten georganiseerd. In het voorjaar van 2024 hebben wij in samenwerking met de ROZ groep een ZZP-netwerk café georganiseerd, waarbij specifiek op ZZP-ers gerichte workshops zijn aangeboden. Met als doel de ZZP-ers met elkaar te verbinden en het zelfstandig ondernemerschap verder te professionaliseren. Rondom de week van de ondernemer hebben wij in drie netwerkbijeenkomsten ruim 250 ondernemers ontmoet en geïnspireerd met onderwerpen als “de kracht van beleving” en “de mogelijkheden van AI". Het Almelose ondernemerschap wordt hiermee versterkt.
Verbetering traject vergunningen	In Q3 2024 is het traject “klantreis bouwvergunning” gestart. Dit traject wordt in 2025 gecontinueerd. De eerste stappen zijn gezet om op basis hiervan de dienstverlening aan ondernemers te verbeteren.

2.1.4.1.3 Almelo bindt en boeit talent op alle niveaus

Strategisch doel:
Werkenden in Almelo ontwikkelen zich om daarmee goed inzetbaar te blijven op de arbeidsmarkt.
Een betere match tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.

Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt?

Activiteiten 2024	
Versterken LLO-aanpak (Leven Lang Ontwikkelen)	Alle LLO- regelingen voor bedrijven zijn in 2024 ondergebracht bij het Regionaal Werkcentrum. Gelet op het gebruik van alle (vooral regionale) regelingen sluit het huidige aanbod aan op de behoefte vanuit de lokale markt. In 2024 is begonnen met de actualisering van de LLO-visie op Twentse schaal.
Doorontwikkelen van het Twents Fonds voor Vakmanschap.	Almelo is koploper in Twente in de deelname aan het Twents Fonds voor Vakmanschap. Het fonds biedt middelen voor werkenden, ZZP'ers en werkzoekenden tot en met mbo-niveau 4 die zich willen om-, her- of bijscholen. In totaal zijn er tot en met 2024 1.289 aanmeldingen geweest voor een voucher. Met 3,6% van onze beroepsbevolking is dat veruit het hoogst van alle gemeenten in Twente. Er zijn cumulatief 508 vouchers verstrekt. Dat is met 1,4% van onze totale beroepsbevolking eveneens het hoogst van alle gemeenten in Twente.
Stimuleren inzet ongezien talent	In 2024 is een aanvraag voor de Regiodeal ingediend voor het project Elk Talent Telt. Een project dat inzet op het doorbreken van achterstandspatronen in kwetsbare wijken van Almelo. En daar hoort ook bij dat mensen meer kans krijgen op betaalde arbeid. In februari 2025 werd bekend dat onze aanvraag helaas niet is gehonoreerd.
Faciliteren en stimuleren van initiatieven gericht op talent (techniek, zorg en logistiek)	Samen met Enschede, Hengelo, Almelo en Twente-board is in 2024 gewerkt aan een talentprogramma. Het is de bedoeling dat uit dit programma initiatieven gefaciliteerd worden voor het aantrekken en behoud van talent. Deze wordt in 2025 opgeleverd. Zie verder ook Faciliteren en aanjagen samenwerking onderwijs en bedrijfsleven.
Faciliteren en aanjagen samenwerking onderwijs en bedrijfsleven	In 2024 zijn 9 organisaties voorzien van middelen om activiteiten en evenementen mogelijk te maken die via een samenwerking tussen het onderwijs en bedrijfsleven tot stand komen. In 2024 is House of Skills geopend en de Stichting Ontdek High Tech Almelo heeft in samenwerking met Twenteboard de organisatie opgeschaald naar Twente. Zij heet nu Stichting Ontdek High Tech Twente en ontvangt financiële ondersteuning van Twenteboard.
Actieve bijdrage aan Hettrix	Vanuit de vier teams, waaronder Team Talent, zijn er acties waarmee de Hettrix zich profileert. Het doel is om bij te dragen aan krachtig functionerende arbeidsmarkt waar het bedrijfsleven en talent elkaar goed weten te vinden. Belangrijke vraag is aan welk talent het bedrijfsleven behoefte heeft. Hoe steekt de doelgroep in elkaar waar we naar op zoek zijn en die we willen faciliteren. Daarvoor hebben we een onderzoek uitgezet onder Saxion studenten. Zij onderzoeken in relatie tot de gestelde doelen: • Wat zijn de gezochte profielen aan talent? • Hoe behouden we ze voor de sector? • Waar heeft het talent behoefte aan voor een duurzame deelname aan de Twentse arbeidsmarkt? • Wat zijn de verschillen en overeenkomsten in de drie steden? Hoe kunnen we elkaar versterken in de zoektocht naar talent?

Verder vindt er vanuit het programma een stevige inzet plaats voor de deelname aan de Arbeidsmarktregio Twente. Mede in het kader van onze geambieerde aansluiting bij de dynamiek van de regio en Provincie. De impact is aanzienlijk omdat in dit gremium al veel acties lopen die ook in onze lokale arbeidsmarktstrategie staan vermeld.

2.1.4.1.4 Almelo unieke beleving door het water en het groen

Strategisch doel:

Meer bezoekers en inwoners ervaren en waarderen het groen en blauw in Almelo.

Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt

Activiteiten 2024	
Het faciliteren en aanjagen van initiatieven en arrangementen	Leidraad is het 'Actieprogramma 2023-2026 Water & Vrije tijd in Almelo'. Hieruit zijn de volgende nieuwe projecten tot uitvoering gebracht: • Verduurzaming platbodem 'Stad Almelo II' • Het vaarseizoen is verlengd met 2 weken • Fonteinen-show in de decembermaand • Watersportevenement Optimist on Tour Almelo Het water is door uitvoering van deze projecten 'tot leven' gekomen. De platbodem Praam 'Stad Almelo II' is geëlektrificeerd voor minder uitstoot en geluid. De fonteinen met lichtshow hebben voor een bijzondere waterbeleving gezorgd in de stad en het watersportevent heeft jong en oud kennis laten maken met de Optimist kanovaren en suppen óp het water!
We werken aan het (meer) bevaarbaar maken van het water in Almelo	Het ontwikkelgebied Westerdok en het stadsproject Kanaalpark zijn volop in voorbereiding. Vanuit ons project Almelo Waterstad werken we samen en kijken we naar gezamenlijke belangen en waar we elkaar kunnen versterken. Doel is om het wonen, leven en recreëren in, op en aan het water aantrekkelijk te maken.

2.1.4.2 Wat heeft het gekost?

Programma Economie en arbeidsmarkt	Beschikbaar	Werkelijk
Jaar 2023	475	205
Jaar 2024	400	223
Jaar 2025	400	
Jaar 2026	400	
Totaal	**1.675**	**428**

Bedragen x 1.000 euro

Programmamiddelen

De uitgaven hadden betrekking op het opstellen van de economisch-ruimtelijke visie, de arbeidsmarktstrategie en het actieplan Almelo Waterstad. Daarnaast hebben we een aantal initiatieven gefaciliteerd met betrekking tot talent en techniek zoals de Hettrix (het innovatieplatform Heracles), Ontdek Hightech Almelo, week van de technologie).

2.1.4.3 Indicatoren

Ontwikkeling werkgelegenheid, uitgedrukt in het aantal werkzame personen.

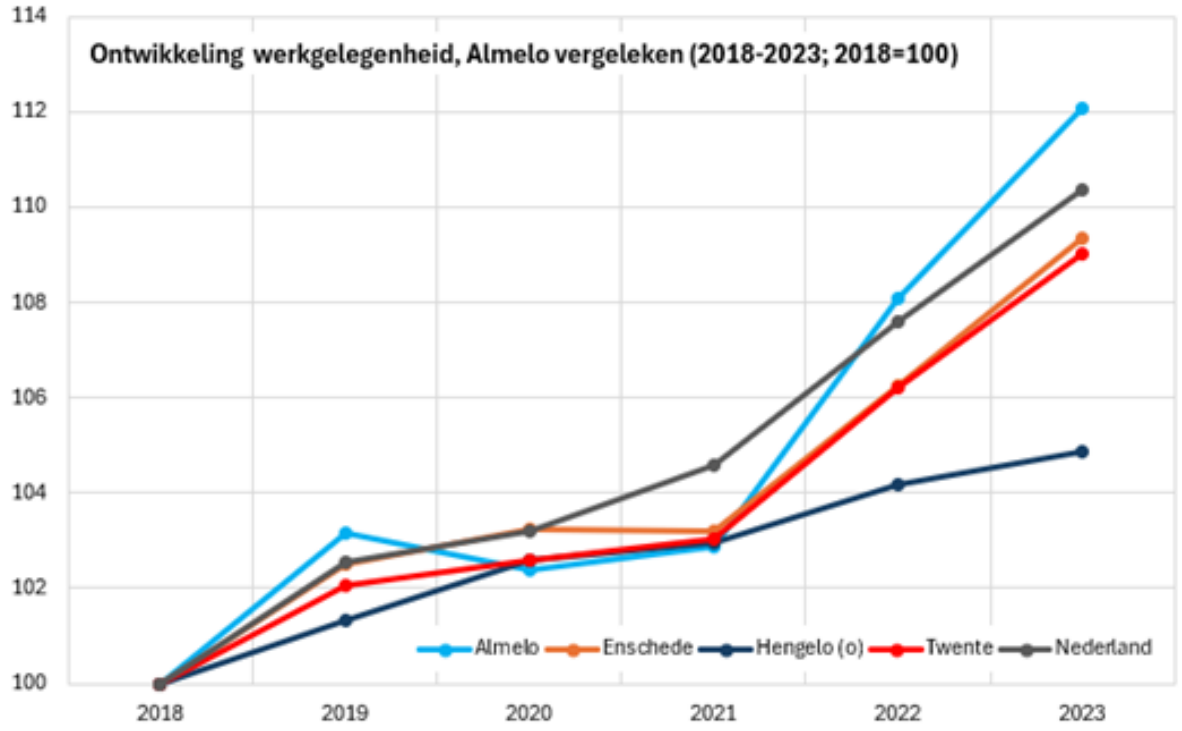

Aandeel HTSM sector op het totaal van de werkgelegenheid binnen Almelo. Het werkgelegenheidsaandeel van de HTSM sector in Almelo laat een stijgende lijn zien in de afgelopen jaren. Vanaf 2023 lijkt de trend zich te stabiliseren.

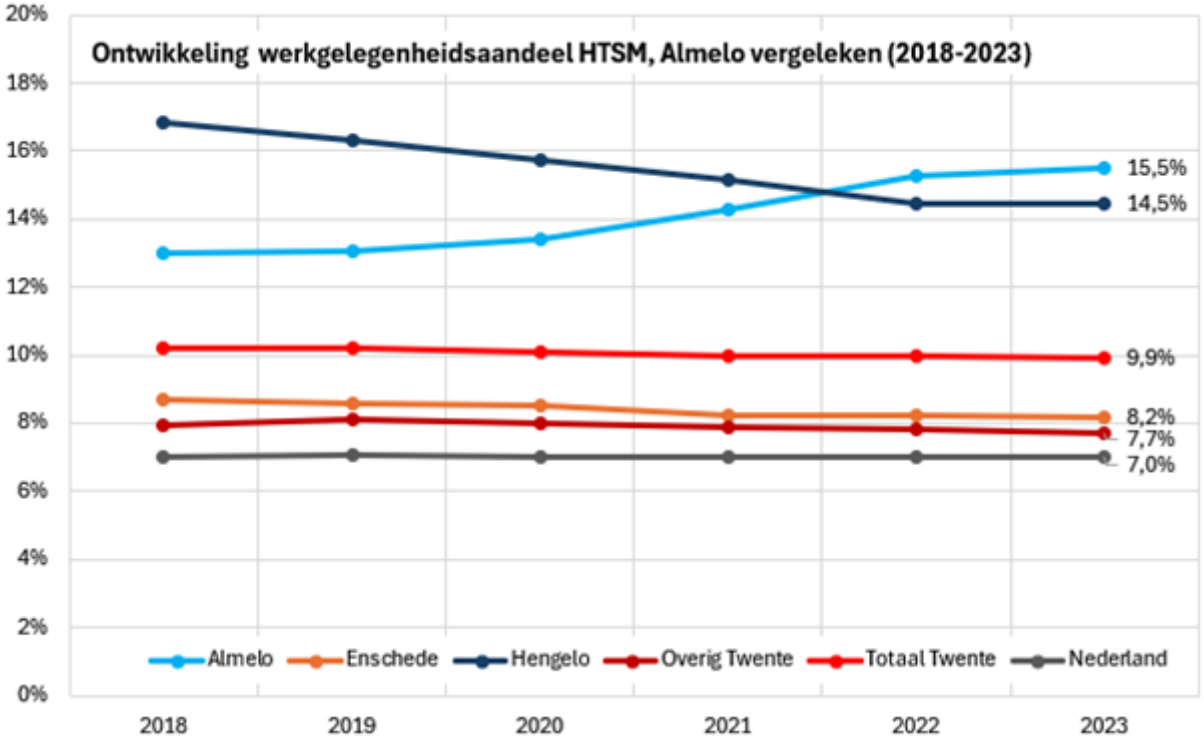

Indicator	Peilwaarde (Meest recent)	2024	Ambitie 2026	Bron
Aandeel bedrijventerreinen met [minimaal] een actieve ondernemersvereniging	83% (1-1-2023)	83%	100%	Gemeente
Beschikbaar aanbod grond t.b.v. lokale MKB bedrijven		nnb	10-15 ha	Gemeente
Positie ranglijst MKB vriendelijkste steden	9 (2021)	nnb	stijging/ behoud	MKB Nederland (in afwachting nieuwe opzet)
Score tevredenheid dienstverlening	6,7 (2021)	nnb	7,0	Lexnova (eerstvolgende peiling 2025)
Aantal ondernemers dat LLO toepast	PM	nnb	PM	Lexnova (eerstvolgende peiling 2025)
Aantal verstrekte omscholingscheques per jaar	40 (2022)	89	stijging	Twents Fonds voor Vakmanschap
Aantal Almelose bedrijven met IKBINDR zakelijk label.	30 (2022)	41	stijging	Twents Fonds voor Vakmanschap
Waardering groene en blauwe profiel van Almelo	7,1	6,7	stijging	Almelo Panel

2.1.5 Programma Klimaat en milieu

2.1.5.1 Meerjarige programmaopgaven

Algemeen

De energietransitie wordt gezien als de grootste verbouwing van Nederland na de Tweede Wereldoorlog. We staan aan het begin van deze complexe opgave, welke uiterlijk in 2050 gerealiseerd moet zijn. Alle gemeenten in Nederland werken in het kader van het Klimaatakkoord (2019) aan deze opgave. Wij leren van hen en zij leren van ons. Echter het ontbreekt ons deels nog aan juridische kaders en voldoende structurele financiële middelen die door het Rijk geregeld moeten worden.
Naar aanleiding van het onderzoeksrapport Rekenkamer Almelo 'Energietransitie' zijn twee raadszaken over informatievoorziening en dataverwerking, participatie en een stadsbezoek aan PAW Aalderinkshoek georganiseerd.

2.1.5.1.1 Energiebesparing

Strategisch doel:
In Almelo wordt jaarlijks meer fossiele energie bespaard.

Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt

Activiteiten 2024	Omschrijving
Uitvoering Plan van aanpak inclusieve energietransitie: Aanjagen van bewustwording en advisering van inwoners	In 2024 is de website van het Duurzaam Bouwloket.nl volledig vernieuwd en is de naam veranderd in Energieloketten.nl. Hierdoor worden inwoners digitaal beter begeleid in het verduurzamen van hun woning. Meldpunt Energiearmoede: 22 Toegekende energietoeslag winter 2023-2024: 5.460 Opbouwwerk voor energietransitie: Ruim 40 activiteiten in de stad zoals bij andere activiteiten in de wijk aansluiten met bijvoorbeeld een kraam om voorlichting te geven, energiespreekuur, bouwbeurs, kraam bij Natuurhus. Maar ook voorlichting aan de Stadsbank en wijkteams zodat zij inwoners kunnen doorverwijzen; Aanmelding fixers: Sinds startprogramma in totaal 1.031 waarvan 667 in 2024. Aanmeldingen voor bouwadviseurs: Sinds start verantwoording in totaal 780, waarvan 405 in 2024. Aanmeldingen energiecoaches: Sinds start programma in totaal 165, waarvan 70 in 2024. Voor het Noodfonds Energie zijn 1.611 aanvragen ingediend. Hiervan is 62% toegekend (998).
Uitvoering Lokale Aanpak Isolatie (LAI)	In 2024 is de verordening isolatiesubsidie vastgesteld. Met de isolatiesubsidie kunnen inwoners subsidie krijgen voor het uitvoeren van isolatiemaatregelen of volledig ontzorgd worden bij het nemen van isolatiemaatregelen. In het najaar van 2024 is de uitvoering gestart en tot en met 31 december 2024 hebben 103 inwoners een aanvraag ingediend. Hiervan zijn reeds 22 aanvragen toegekend en uitbetaald. Daarnaast is de tweede tranche van de SPUK Lokale aanpak isolatie aangevraagd en toegekend aan de gemeente.
Lokale initiatieven faciliteren	Buurtteam Windmolenbroek is ondersteund bij de organisatie van een straatactie voor inwoners om inzicht te geven in mogelijkheden hun huis te verduurzamen. Het buurtteam onderzoekt of een inloopspreekuur voor huiseigenaren in het Noaberhoes georganiseerd kan worden. Almelo Energie is ondersteund om verschillende alternatieven voor aardgasvrij te onderzoeken. Uit het onderzoek is gebleken dat Aquathermie geen optie is.
Plan opstellen voor verduurzaming eigen vastgoed	De huidige energetische staat van onze panden zijn in kaart gebracht. En de verschillende maatregelpakketten omschreven en gekoppeld aan de strategie. Er zijn drie klassen: Kernportefeuille, niet- kernportefeuille en ontwikkelvastgoed. In 2025 volgt een actualisatie van het vastgoedbeleid inclusief de strategie. Na vaststelling is inzichtelijk welke maatregelen wanneer uitgevoerd moeten worden.
Lobby voortzetten richting Rijk samen met Enschede en Hengelo en G40	Uitvoering Lobby energiearmoede uitwerking in Renovatiedeal: - In elk van de drie gemeenten is pilot met woningcorporatie gestart. Doel: particuliere woningen meenemen in renovatie van sociale huurwoningen. Pilot in een buurt in Aalderinkshoek met Beter Wonen Buurt is gestart (228 huurwoningen, 197 particuliere

Activiteiten 2024	Omschrijving
	woningen). - Landelijke subsidies voor verduurzamingsmaatregelen huiseigenaren vereenvoudigen Ministerie, RVO en Warmtefonds
Meedoen met scholenprojecten	In 2024 heeft het Erasmus meegedaan met het project Adviseur van de toekomst.
Bedrijven faciliteren met verduurzaming	Bedrijventerreinen Turfkade/Dollegoor is ondersteund door inzicht te bieden in samenwerkingsmogelijkheden voor elektriciteit en verduurzaming. In Q1 2025 wordt het rapport opgeleverd. Er is onderzocht of bedrijventerreinen belangstelling hebben voor een “sprintsessie” van de provincie Overijssel. Tijdens een sprintsessie inventariseren deskundigen of geïnteresseerde bedrijven gezamenlijke onderwerpen hebben als netcongestie/ verduurzamen/ mobiliteit of plaatsen van batterijen. Aan de hand van deze inventarisatie kan een externe partij een gedegen onderzoek uitvoeren naar de kansen en mogelijkheden.

2.1.5.1.2 Duurzame energie opwek en opslag bebouwde omgeving

Strategisch doel:
In 2026 wordt meer duurzame energie opgewekt. Duurzame energie wordt deels lokaal opgeslagen.

Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt?

Activiteiten 2024	Omschrijving
Zon op kleine daken	Via de website zonnedakje.nl kunnen particulieren zien of hun dak geschikt is voor het plaatsen van zonnepanelen.
Energieopslag en slimme netwerkcongestie oplossingen	Met bedrijven op het bedrijventerrein Turfkade/Dollegoor is inzichtelijk gemaakt welke mogelijkheden er zijn om netcongestie te verminderen. In Q1 2025 wordt de rapportage opgeleverd.
Lokaal eigenaarschap stimuleren en faciliteren	Het addendum Duurzame energieladder met stimuleren lokaal eigenaarschap is in januari 2024 vastgesteld.
Lobby inzake netcongestie	Met netbeheerders zijn goede contacten gelegd en wordt uitgezocht welke opgave de gemeente Almelo krijgt. Ook wordt in provinciale werkgroepen (o.a. pMIEK) geparticipeerd.
Doorontwikkeling energie opwek door windenergie in Aalanderveld windturbines in de Noordflank	Op 9 oktober 2024 heeft de provincie het Provinciaal Programma Energiestrategie vastgesteld. In het programma is opgenomen dat voor het ATT-gebied initiatieven voor windenergie kunnen worden ingediend tussen 15 oktober 2024 en 15 april 2025.
Project Duurzaamheidsroute A35	Het projectbesluit Duurzaamheidsroute A35 is door de provincie Overijssel (bevoegd gezag) ter inzage gelegd om zienswijzen op te halen. Ook zijn in het gebied van de Duurzaamheidsroute A35 informatieavonden georganiseerd. De provincie zal in 2025 de planologische procedure afronden.
Regionale Energiestrategie Twente [RES] 2.0	De Energiestrategie Twente 2.0 (EST 2.0) is voor consultatie in het college geweest. Besluitvorming is in 2025.
Omgevingsfonds Aadijk 2	Met de realisatie van het zonnepark, vinden constructieve gesprekken plaats tussen de gemeente, bewonerscommissie en de energiecoöperatie, gericht op het bevorderen van samenwerking en het realiseren van gezamenlijk omgevingsfonds.

2.1.5.1.3 Warmtetransitie

Strategisch doel:

In Almelo zijn meer woningen aardgasvrij of gereed om van het aardgas af te gaan.

Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt?

Activiteiten 2024	Omschrijving
Actualisatie transitievisie warmte 2020	In het kader van de Omgevingswet en de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie moet Almelo uiterlijk in 2026 een Warmteprogramma vaststellen. Het Warmteprogramma komt in plaats van de Transitievisie Warmte uit 2020. In de gemeentelijke Omgevingsvisie wordt de visie op de warmtetransitie opgenomen. Het Warmteprogramma biedt een concreet kader voor de aanpak van het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving. In 2024 is het Warmteprogramma grotendeels opgesteld, het Warmteprogramma wordt medio 2025 afgerond en ter besluitvorming aan het college van B&W aangeboden.
Bedrijventerrein Bavinkel aan de Bornsestraat aardgasvrij [ready]	Op het bedrijventerrein is veel restwarmte beschikbaar. Samen met onder andere Urenco en ZGT onderzoeken we de mogelijkheden voor een warmtenet waarmee we vraag en aanbod van warmte met elkaar koppelen. Er is door de gemeente en de bedrijven een actualiseringsonderzoek uitgevoerd, de gemeente heeft daarnaast nog een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd waarbij ook woonwijken zijn meegenomen. Beide onderzoeken zijn eind 2024 opgeleverd. Tevens is de afspraak gemaakt om begin 2025 een intentieovereenkomst met elkaar aan te gaan om nadere afspraken over het vervolg te maken.
Proeftuin Aardgasvrije wijk (PAW) Aalderinkshoek	In de proeftuin Aalderinkshoek is in 2024 veel onderzoek gedaan naar mogelijke warmteoplossingen ter vervanging van aardgas. Samen met de warmtepartners Cogas, Beter Wonen, Sint Joseph, Woonzorg Nederland en waterschap Vechtstromen worden drie verschillende technieken onderzocht. De onderzoeken dragen bij aan de uiteindelijke afweging om te komen tot de juiste warmteoplossing. Samen met de warmtepartners is een afwegingskader opgesteld welke in 2025 gebruikt gaat worden om de technieken tegen elkaar af te wegen.
Windmolenbroek aardgasvrij [ready]	In februari 2024 heeft het buurtteam Windmolenbroek een Buurt/wijkplan aan de gemeente Almelo overhandigd met aanbevelingen om de eerste 15 jaar in te zetten op hybride warmtepompen.

2.1.5.1.4 Circulaire economie

Strategisch doel:

In Almelo worden minder grondstoffen gebruikt en meer materialen hergebruikt om te komen tot een circulaire economie.

Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt?

Activiteiten 2024	Omschrijving
Pilotproject Circulariteit met gezond verstand opnemen bij aanbesteding en inkopen	Om te leren omgaan met circulariteit in projecten is een pilotproject gekozen om mee te doen aan een challenge van stichting Pioneering. Doel van de challenge is om samen met medeoverheden, studenten en marktpartijen een project in de openbare ruimte circulair aan te besteden. In 2024 is de aanbesteding afgerond. Nu wordt er samen met de winnende partij een circulair ontwerp gemaakt.
Bedrijven inspireren en faciliteren om voorbereid te zijn op circulaire economie	Ter ondersteuning van ondernemers is een kennisevent georganiseerd in samenwerking met het Ondernemersloket. Het event richtte zich op ondernemers in de plastics- en kunststoffenbranche die stappen willen zetten richting circulaire productieprocessen en verdienmodellen.

2.1.5.2 Wat heeft het gekost?

Programma Klimaat en milieu	Beschikbaar	Werkelijk
Jaar 2023	400	122
Jaar 2024	400	315
Jaar 2025	400	
Jaar 2026	400	
Totaal	**1.600**	**437**

Bedragen x 1.000 euro

Programmamiddelen
Voor het uitvoeren van het programma Klimaat en milieu is jaarlijks 400.000 euro beschikbaar. De incidentele programmamiddelen zijn voor vier jaar beschikbaar gesteld. De werkelijke uitputting kan gedurende de periode 2023-2026 plaatsvinden.

Overige middelen
Het Rijk financiert met specifieke uitkeringen (SPUK) het realiseren van de klimaatdoelstellingen. Binnen het programma Klimaat en Milieu voeren we dit uit binnen de gestelde kaders. Deze kaders worden via de SiSa verantwoord. De specifieke uitkeringen lopen meerdere jaren, het gaat om de volgende specifieke uitkeringen:

- Wijkuitvoeringsplannen energie transitie
- Energietransitie (bouwadviseurs, energiecoaches en energiefixers)
- Aardgasvrije wijken
- Klimaatakkoord/ energiebeleid uitvoeren
- Isolatiemaatregelen

Via de provincie Overijssel zijn aanvullende middelen ontvangen onder de noemer ‘Overijssel verbouwt’. Deze middelen worden ingezet voor de verduurzaming van woningen van particulieren en zijn aanvullend op de rijksmiddelen ‘Energietransitie’.

2.1.5.3 Indicatoren

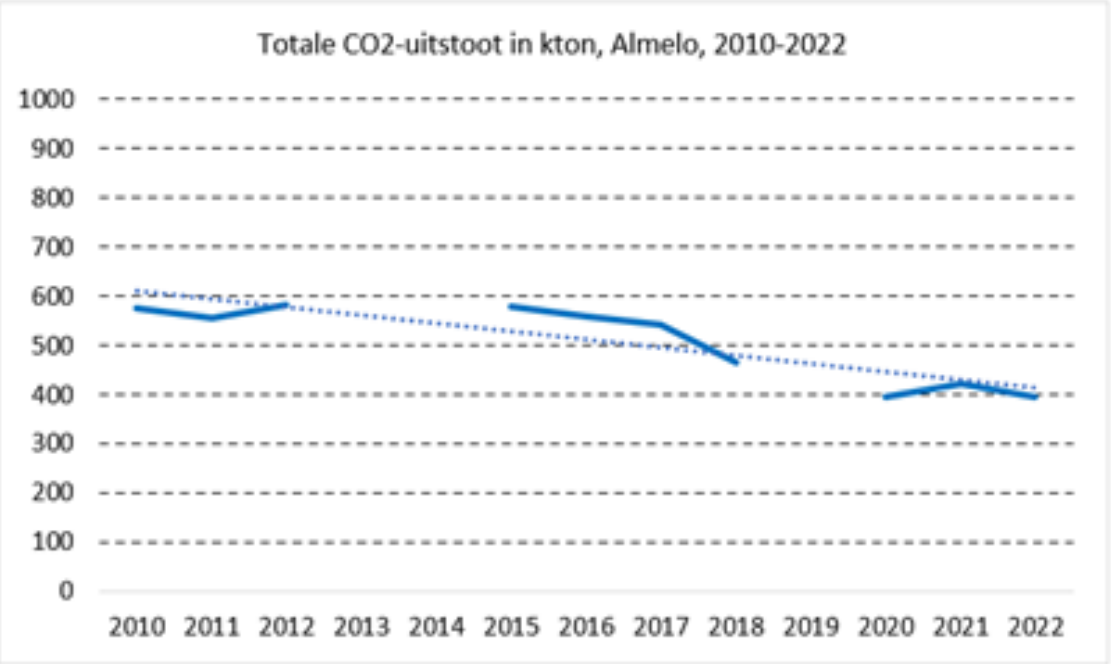

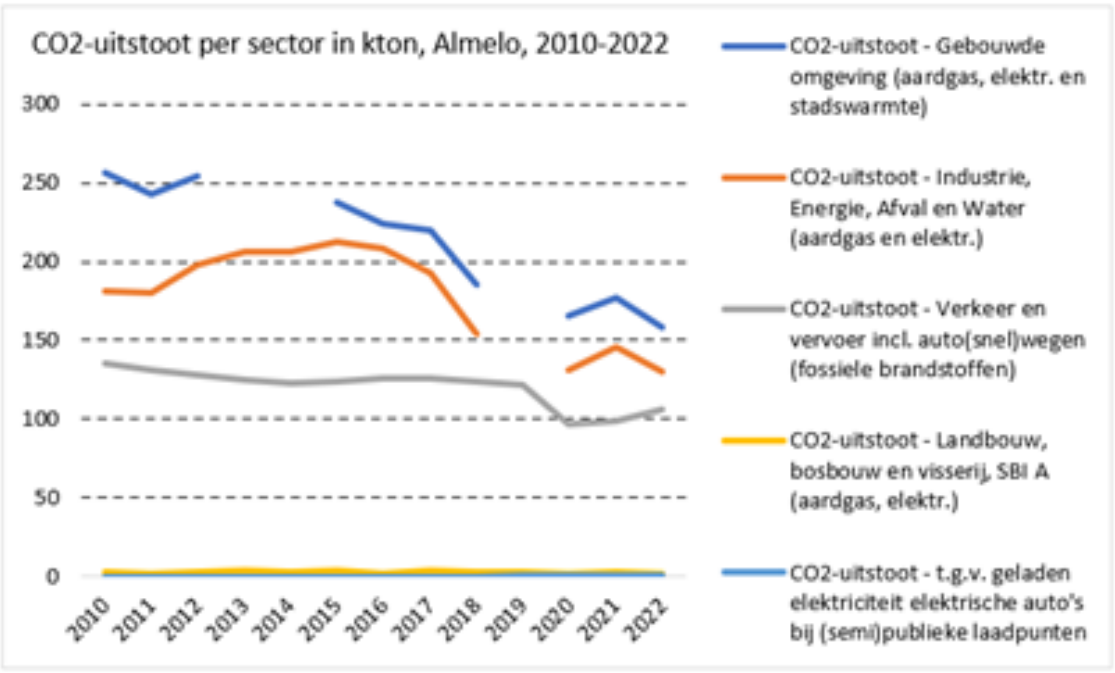

Indicator	Peilwaarde (Meest recent)	2024	Ambitie 2026	Bron
Aantal woningeigenaren ondersteund bij het isoleren.	0 (1-1-2023)	775	2.000	Gemeente (jaarlijks)
Aantal zonnepaneelinstallaties op woningen	5.411 (2021*)	12.244	8.500	CBS (jaarlijks)
Aandeel hernieuwbare energie op totaal energieverbruik inclusief Twence	13% (2020)	13% (2021)	20%	Klimaatmonitor
Huidige opwek als aandeel van het bod RES	79 GWh (1-6-2022)	72 GWh (1-6-2024)	110 GWh	Monitor RES
Aandeel woningen zonder aardgasaansluiting	2% (2021)	2,5% (2022)	4%	CBS
Aardgasverbruik in woning (temp. gecorrigeerd)**	42 mln. m^3 (2020)	29,2 mln. m^3 (2023)	35 mln. m^3	Monitor RES

2.1.6 Leefbare wijken en dorpen

2.1.6.1 Meerjarige opgaven

Meerjarige opgaven

Almelo bestaat uit tien wijken en twee dorpen die vervolgens weer bestaan uit 67 verschillende buurten. Deze dorpen, wijken en buurten zijn allemaal uniek. Het is niet uniek dat inwoners van deze buurten in een schone, veilige en plezierige buurt, wijk of dorp, willen wonen; in een leefbare omgeving. Wanneer inwoners hun wijk of dorp leefbaar vinden, is er sprake van een vitale en levendige stad. Hier wordt aan gewerkt langs twee lijnen:

1. Verbeteren van de leefbaarheid (sociaal en fysiek) in heel Almelo.
2. Versterken van de integrale samenwerking in en met wijken en dorpen.

Verbeteren van de leefbaarheid (sociaal en fysiek) in heel Almelo

De inzet van 'Leefbare wijken en dorpen' is niet om alle wijken en dorpen naar een gemiddeld niveau te tillen, er is verschil tussen de wijken en dorpen en dat mag blijven bestaan. Wel willen we in de wijken waar de leefbaarheid onder druk staat, zorgen dat de basis op orde is en blijft en we stappen zetten in het vergroten van de leefbaarheid. Voor de wijken waar de leefbaarheid voldoende dan wel goed is, willen we de leefbaarheid op peil houden en daar waar mogelijk vergroten.
We zetten voor het verbeteren van de leefbaarheid in op de volgende werkvelden:

- In de wijk of dorp is het schoon, heel en veilig.
- Wijken en dorpen zijn meer sociaal toekomstbestendig
- Wijken en dorpen zijn meer fysiek toekomstbestendig

Versterken van de integrale samenwerking in én met wijken en dorpen

Om Almelo een levendige en vitale stad te laten zijn, is goede samenwerking nodig met én tussen inwoners, strategische partners als ook binnen de eigen gemeentelijke organisatie. De verschillende samenwerkingen en deze (integraal) bij elkaar brengen vraagt de komende jaren de nodige aandacht.
We zetten daarom in op de volgende werkvelden:

- Het versterken van participatie
  door het verbeteren van bewonersparticipatie, overheidsparticipatie en participatie door maatschappelijke organisaties.
- Het versterken van het wijkgericht werken
  door het verbeteren van de samenwerking tussen lijn- programma en wijksturing.

Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt

De projecten en activiteiten die we voor leefbare wijken en dorpen uitvoeren dragen veelal bij aan het realiseren van de beide doelstellingen. Willen we samen meer bereiken op het verbeteren van de leefbaarheid dan moeten we beter samenwerken. Andersom door de integrale samenwerking tussen partijen te verbeteren, kan samen meer worden bereikt voor de leefbaarheid in de wijken en dorpen. Daarom worden de projecten en activiteiten voor beide doelstellingen in één paragraaf en in één tabel weergegeven. Het uitvoeren van deze projecten en activiteiten vindt zoveel mogelijk sámen met inwoners, externe partners en verschillende disciplines binnen de gemeentelijke organisatie plaats. De wijkregisseur is hierbij vaak de aanjager en de spin in het web, hij /zij heeft contacten met zowel bewonersgroepen, wijkgerichte organisaties als de collega's binnen de eigen organisatie.

Activiteiten	Omschrijving
Uitvoeren wijk- en dorpsopgaven	In 2023 is voor elke wijk en dorp een wijk/dorpsopgave gemaakt voor de periode 2023-2026. Bij het opstellen van deze wijk- en dorpsopgaven zijn de woningcorporaties, maatschappelijke partners, inwoners en interne collega's betrokken. De wijkopgaven beschrijven per wijk en dorp de strategische opgaven. De wijkregisseur zet in op het beter samenbrengen van plannen en belangen van inwoners. Zo komen we tot een integrale aanpak per wijk waarbij wordt gewerkt aan het op peil houden en verbeteren van de leefbaarheid in de wijken en dorpen. In de periode 2024 tot en met 2026 geven we samen met de inwoners, woningcorporaties en andere partners uitvoering aan deze wijkopgaven De wijkregisseur voert regie op het uitvoeren van de wijkopgave. In 2024 zijn de jaarplannen 2023-2024 uitgevoerd samen met inwoners en interne- en externe partners. Bovendien is per wijk of dorp voor de jaren 2025-2026 een nieuw jaarplan geschreven. In deze jaarplannen is een terugblik op de gerealiseerde projecten uit de periode 2023-2024 opgenomen. Zo kunnen we trots zijn op wat gezamenlijk is bereikt.
Ondersteunen bewonersinitiatieven	In 2023 zijn diverse initiatieven van inwoners ondersteund ter verbetering van hun woon- en leefomgeving. In totaal zijn 171 initiatieven ondersteund. We hebben initiatiefnemers waar nodig geholpen met advies, kennis, het werven van vrijwilligers en subsidies, het creëren van draagvlak in de buurt, en met materiaal of financiële middelen. In de wijken Windmolenbroek en Sluitersveld is gestart met de pilot Almelo Buurt Samen, een digitaal platform voor bewonersinitiatieven. Huishoudens in deze wijken hebben in 2024 twee keer een voucher ter waarde van 7,50 euro gekregen die zijn aan één van de initiatieven op de site Almelo Buurt Samen konden schenken. Zo worden inwoners op een laagdrempelige manier betrokken bij het besteden van een deel van de wijkbudgetten. Via Almelo Buurt Samen zijn aanvullend op bovenstaande initiatieven nog 67 initiatieven gestart, waarvan er 44 zijn of binnenkort worden uitgevoerd.
Uitvoeren 'aanpak van onderop'	In de wijken en dorpen werken we vanuit een aanpak van onderop, waarbij we uitgaan van de talenten en kwaliteiten die in een wijk aanwezig zijn. We bouwen voort op wat er al is en breiden dit verder uit. De basis voor deze aanpak is gelegd in het programma Nieuwstraatkwartier uit de vorige coalitieperiode. In de huidige coalitieperiode bouwen we deze aanpak verder uit, op een manier dat past bij de desbetreffende wijk of dorp. Hieronder volgen enkele voorbeelden van aanpakken waar we in 2024 mee bezig zijn geweest: In de Boomplaats werken we met de ABCD-methode (Asset Based Community Development). Deze aanpak gaat uit van de krachten in de buurt en niet van de problemen. Door het zichtbaar maken van deze krachten ook voor de buurt zelf, werk je aan het sociale netwerk in de buurt van waaruit de problemen in de buurt aangepakt kunnen worden. Door St. Joseph is een woning beschikbaar gesteld als 'bumping place' voor de buurt. Vanuit hier organiseren bewoners activiteiten, die wij middels de ABCD-methode ondersteunen en versterken. Ook in de Binnenstad en in het Windmolenbroek werkten we in 2024 met de ABCD-methode. Door op verschillende momenten en manieren de buurt in te gaan, leerden we wat er speelt en welke kwaliteiten er in de buurt aanwezig zijn. Mooie ideeën zijn opgedaan voor bijvoorbeeld de invulling van een buurtplein en verkeersveiligheid, die nu verder worden uitgewerkt. Eén van de opgeleverde producten is het magazine 'Samen maken we de buurt in Almelo' dat via bijgevoegde link te lezen is.

Activiteiten	Omschrijving
	Daarnaast werken we in de Riet samen met het programma Sociaal en Vitaal aan het Leeflab. Door problemen en life-events als signaleringsmomenten te zien voor opvolgende problemen, maken we kwetsbaarheid van mensen voorspelbaar. Door op het juiste moment met de juiste persoon de juiste ondersteuning te bieden, versterken we de kwaliteit van leven van onze inwoners. Daarnaast werken we in de Riet samen met Beter Wonen, Avedan en de Politie aan straatacties. Door deur-aan-deur gesprekken te voeren, werken we aan het opbouwen van contacten en vertrouwen, het ontdekken van kansen en uiteindelijk aan concrete projecten, zoals een nieuwe speelplek en straat-schoonmaakdagen. Sinds de acties zijn er minder overlastmeldingen en geven bewoners aan dat het er weer fijner wonen is. Deze acties zijn ook van belang voor het Leeflab. In Wester-Sluitersveldlanden en Kerkelanden werkten we eveneens met een aanpak vanuit onderop. We gingen met bewoners het gesprek aan, en luisterden naar de ideeën die zij hebben om hun leefomgeving te verbeteren. Dit heeft geresulteerd in bewonersnetwerken die activiteiten organiseren welke bijdragen aan de sociale cohesie, zoals een wekelijkse wandelgroep of gezamenlijke initiatieven om de buurt te vergroenen.
Verhogen onderhoudsniveau openbare ruimte	In 2024 hebben we ons ingezet om de kwaliteit van de openbare ruimte te verhogen en deze structureel op het vastgestelde niveau te brengen. We hebben de onderhoudbaarheid van de verharding verbeterd, wat heeft geleid tot een vermindering van de onkruiddruk op wijkontsluitingswegen. Daarnaast hebben we onkruiddichte verharding aangebracht rondom straatmeubilair en op middengeleiders. Ook is de binnenstad vrijgemaakt van kauwgom door een eenmalige reinigingsactie, waardoor we de kwaliteit nu op peil kunnen houden. Tot slot, hebben we een inventarisatie en inspectie uitgevoerd om inzicht te krijgen in het areaal en de benodigde maatregelen, zodat we gericht kunnen inzetten op verdere verbeteringen**.**
Wijkaccommodaties	Een plek voor ontmoeting is belangrijk voor de sociale cohesie in een wijk of dorp. In het najaar van 2023 is de visie op de gemeentelijke wijkaccommodaties* vastgesteld. In de visie zijn twee kernwaarden voor wijkaccommodaties vastgesteld. Allereerst is een wijkaccommodatie een plek waar inwoners centraal staan, zich thuis voelen en elkaar kunnen ontmoeten. Ten tweede is een wijkaccommodatie een plek waar ondersteuning, preventie en informatie te vinden is. In februari 2024 is besloten de exploitatie en het beheer van de zes wijkaccommodaties waarvoor Accres de exploitatie en het beheer deed vanaf 1 januari 2025 door de gemeente Almelo te laten uitvoeren. Dit betreft de wijkaccommodaties de Schöppe, MFA Eninver, de Goossenmaat, de Driehoek, de Schelf en Mölln'wiek. Het jaar 2024 stond in het teken van zorgvuldige overname. Dit hield niet alleen in dat we verantwoordelijk waren voor het overnemen van taken en medewerkers, maar ook voor het zorgvuldig inrichten van een team binnen de gemeente Almelo. Hiermee werkten we aan het leggen van een stevig fundament op het gebied van organisatie, huisvesting, vastgoed en financiën. Voor de jaren 2025-2026 is een plan van aanpak geschreven. Tot slot is in 2024 ook het afwegingskader voor de verhuur van ruimtes in de zes wijkaccommodaties vastgesteld. *de gemeentelijke wijkaccommodaties zijn: ‘t Aahoes (Aadorp), 't Brookshoes (Bornerbroek), 't Dok (Binnenstad), de Schöppe (De Riet), de Trefhoek (Sluitersveld), MFA Eninver (Wierdensehoek), de Goossenmaat (Nieuwstraatkwartier), de Driehoek (Ossenkoppelerhoek), de Schelf (Schelfhorst) en Mölln'wiek (Windmolenbroek)

Activiteiten	Omschrijving
Toolbox evenwichtige wijken	Het Rigo heeft in 2023 onderzoek gedaan naar de verschillende regelingen die in te zetten zijn om te komen tot evenwichtige wijken. De beschikbare instrumenten uit de toolbox zijn in 2024 daar ingezet waar wenselijk en mogelijk. In januari 2024 is het meldpunt 'goed verhuurderschap' ingericht. De wet opkoopbescherming is in november 2024 van kracht geworden. Beiden zijn toegevoegd aan de toolbox. Gedurende het jaar merkten we dat een toolbox niet makkelijk werkt. Daarom is in 2024 gestart met het omzetten van de toolbox naar een digitaal instrument. Voor een deel van de regelingen is inzicht in (overlast)meldingen nodig of zelfs verplicht (bijvoorbeeld bij de wet goed verhuurderschap). In 2024 hebben we, samen met teams uit de organisatie gewerkt aan het vereenvoudigen van het meldingsproces voor inwoners. Begin 2025 kunnen inwoners van Almelo in één loket al hun meldingen doen.
Aanjagen verduurzamen (particuliere) woningen	In 2024 hebben we gerichte acties ondernomen om inwoners te stimuleren hun woning te verduurzamen. Dit deden we in samenwerking met het programma Klimaat en Milieu. De wijkregisseur en bouwadviseur werkten hierbij waar nodig samen. Ook hebben we acties gestimuleerd ter bevordering van het verduurzamen van huurwoningen. Zo organiseerden we bijvoorbeeld straatacties samen met de energiefixers. In totaal zijn er verduurzamingsmaatregelen getroffen bij 485 woningen met de inzet van een bouwadviseur, bij 881 woningen met de hulp van een energiefixer en bij 111 woningen met de hulp van een energiecoach.
Pilot preventieve integrale jongerenaanpak	In 2024 hebben we de werkwijze gecontinueerd en wederom intensief ingezet op het begeleiden en ondersteunen van jongeren tot 27 jaar. Dit heeft geresulteerd in een groot aantal gesprekken met jongeren, waarbij de focus lag op het bevorderen van een soepele overgang binnen het onderwijs, het voorkomen van schooluitval en het begeleiden naar werk. Onze inspanningen waren gericht op jongeren: Jongeren die extra ondersteuning nodig hebben bij de overgang van het primair onderwijs naar het voortgezet onderwijs of van het (V)SO naar het MBO. We hebben hen voorbereid op deze overstap en, waar nodig, extra ondersteuning op de nieuwe school in gang gezet. Jongeren die een verhoogd risico lopen op school- of maatschappelijke uitval door psychosociale problemen, verslaving, schulden of problemen thuis. We hebben hen extra ondersteund binnen het voortgezet onderwijs en MBO, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen en hun startkwalificatie kunnen behalen. Jongeren die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten, in het bijzonder jongeren uit het VSO, praktijkonderwijs en entree-onderwijs. Deze jongeren hebben we persoonlijk begeleid naar een passende vervolgstap, zoals werk of verdere scholing. Jongeren die al werken, maar extra ondersteuning nodig hebben om duurzaam aan het werk te blijven en door te leren. Hierbij is, indien nodig, gebruikgemaakt van jobcoaching en loonkostensubsidie voor de werkgever. Jongeren die niet op school zitten of geen werk hebben (of minder verdienen dan 300 euro per maand). We hebben hen actief benaderd en begeleid om terug naar school te gaan, werk te vinden of een combinatie van beide mogelijk te maken. Door de uitvoering van de Participatiewet, het Doorstroompunt (voorheen RMC, gericht op het voorkomen van voortijdig schoolverlaten) en de leerplichttaken hebben we ook in 2024 een zo goed als mogelijk gesloten keten gevormd om jongeren te behoeden voor werkloosheid. Mocht een jongere desondanks in een uitkeringssituatie belanden, dan zijn er voldoende instrumenten ingezet om hen te ondersteunen richting onderwijs, werk of een combinatie hiervan. De samenwerking met VSO en ROC is hierdoor geïntensiveerd.

Activiteiten	Omschrijving
Stimuleren vergroenen van wijken	In 2024 hebben we ons ingezet voor een groene leefomgeving in de wijken. Dit deden we samen met tuincoaches, de Groene Loper en projecten vanuit Natuur en Milieu en de eenheid Uitvoering Fysiek. Een groene leefomgeving verbetert het welzijn van inwoners, gaat hittestress en verdroging tegen en heeft een positief effect op de biodiversiteit. In het afgelopen jaar zijn er verschillende bewonersinitiatieven geweest waarbij bewoners gezamenlijk een stuk groen hebben geadopteerd, een pluktuin hebben aangelegd en geveltuintjes hebben gerealiseerd.

2.1.6.2 Wat heeft het gekost?

Thema Leefbare wijken en dorpen	Beschikbaar	Werkelijk
Jaar 2023	625	317
Jaar 2024	642	474
Jaar 2025	625	
Jaar 2026	625	
Totaal	**2.517**	**791**

Bedragen x 1.000 euro

Toelichting:
We sluiten aan bij de dynamiek van de wijken en dorpen. Daarom ontwikkelen we per wijk of dorp een op maat gemaakte aanpak. Dit bekent ook dat de middelen ingezet worden daar waar nodig. De ene wijk of dorp heeft immers meer uitdagingen dan de ander. De middelen worden ingezet voor het “laaghangend fruit” (dingen die inwoners belangrijk vinden en gemakkelijk te regelen zijn), het ondersteunen van bewonersinitiatieven en het uitvoeren van de wijkopgaven. De uitputting van de beschikbaar gestelde middelen kan gedurende de gehele periode 2023 tot en met 2026 plaatsvinden.

Tot nu toe is er sprake van een onderschrijding van middelen. Dit komt omdat een aantal zaken nog in de 'pijplijn' zitten. Toezeggingen aan bewonersinitiatieven worden vaak in jaar t toegezegd en in jaar t+1 uitgegeven. De verwachting is dat de middelen de komende jaren worden uitgegeven. Het uitgiftepatroon van Leefbare Wijken en Dorpen zal naar verwachting aanvankelijk bescheiden zijn tijdens de opbouwfase, maar geleidelijk toenemend naarmate de uitvoering van de wijkopgaven en de daarin opgenomen projecten meer vorm krijgen.

2.1.6.3 Indicatoren

De belangrijkste indicator voor 'Leefbare wijken en dorpen' is het wijkkompas. Deze geeft in één oogopslag weer hoe de wijk ervoor staat. De ontwikkeling van cijfers in het wijkkompas geeft richting aan de opgave in de wijk. Het Kennispunt Twente vult de wijkkompassen met gegevens van verschillende bronnen zoals het CBS. De gemeenten Enschede en Hengelo hebben een vergelijkbaar product als het wijkkompas Almelo. Samen met deze gemeenten hebben we onze producten doorontwikkeld tot een gezamenlijk product: de BuurtBarometer. De indicatoren in de drie ‘kompassen’ zijn stuk voor stuk bekeken en beoordeeld. De drie gemeenten gebruiken nu exact dezelfde indicatoren waardoor vergelijken mogelijk is. Naast de individuele indicatoren zijn per wijk en buurt urgentiescores berekend. Ook deze scores zijn voor de drie gemeenten op dezelfde wijze berekend en vergelijkbaar. In november 2024 is de BuurtBarometer, gelanceerd. De BuurtBarometer is digitaal te raadplegen via deze link.

De indicatoren waarop verantwoord wordt, komen grotendeels uit de enquête ‘waar staat je gemeente’. In 2023 is deze enquête niet uitgevoerd en ontbreken de gegevens voor dat jaar. In 2024 is de enquête in afgeslankte vorm uitgevoerd, 676 inwoners hebben meegedaan aan de enquête. De verdeling van de respondenten over de wijken en dorpen komt niet overeen met de verdeling van de inwoners over de wijken en dorpen. Voor het berekenen van de indicatoren is een weging toegepast waardoor over- en ondervertegenwoordiging uit wijken (t.o.v. alle inwoners uit Almelo) beter in balans is gebracht.

Indicator	2021	2024
Waardering leefbaarheid (gemiddeld rapportcijfer) Hoe prettig vindt u het om in uw buurt te wonen?	7,8	7,7
Integrale samenwerking (score 1-10) De gemeente: • werkt samen met de buurt aan plannen, activiteiten en voorzieningen • geeft de buurt de ruimte om hun ideeën en plannen uit te voeren • helpt inwoners bij het uitvoeren van hun ideeën en plannen	5,5	5,7
Waardering sociale betrokkenheid (score 1-10) Buurtbewoners: • gaan op een prettige manier met elkaar om. • staan voor elkaar klaar. • zijn te vertrouwen.	7,5	7,6
Waardering fysieke omgeving (score 1-10) • In mijn buurt zijn (bijna) geen dingen kapot • Mijn buurt is netjes en schoon • Het groen in mijn buurt is goed onderhouden • Straten en stoepen zijn goed begaanbaar	6,7	5,9
Veiligheidsgevoel (percentage dat zich veilig voelt) Voelt u zich veilig in uw buurt?	80,5%	81,8%
Bewoners dat in de buurt participeert (percentage dat zich inzet) Hoe vaak heeft u zich de afgelopen 12 maanden ingezet voor uw buurt?	57%	53%

Voor elke wijk en voor elk dorp is samen met de partners en inwoners een wijk- of dorpsopgave gemaakt. In deze wijk- en dorpsopgaven is per wijk en dorp ook een jaarplanning opgenomen waarin concrete projecten en activiteiten worden benoemd die in 2023 en 2024 in de betreffende wijk of dorp zijn uitgevoerd.

Het aantal bewonersinitiatieven waarbij team wijkregie in 2024 betrokken was, is 238. Hierbij zijn 490 inwoners actief.

2.1.7 Overige prioritaire opgaven

2.1.7.1 Overige prioritaire opgaven

Dierenwelzijn

De gemeente Almelo heeft een wettelijke taak met betrekking tot dierennoodhulp en dierenwelzijn. Deze wettelijke taak is uitbesteed aan de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren (Dierenbescherming), regio Noordoost. Met hen is een basisarrangement afgesproken. Het basisarrangement omvat alle gezelschapsdieren. Hieronder wordt verstaan: alle dieren die primair voor gezelschap, sport of liefhebberij worden gehouden, niet zijnde dieren die primair voor veeteelt worden gehouden of in het wild levende dieren. Het basisarrangement bestaat uit een aantal prestatieafspraken:

1. Bereikbaarheid: de Dierenbescherming voorziet in een meldkamer Dierennoodhulp, die 24 uur per dag, 7 dagen per week telefonisch bereikbaar is.
2. Registratie van melding van vermiste dieren: het bijhouden van een deugdelijke registratie van alle inkomende (en uitgaande) dieren.
3. Registratie van melding van gevonden (gehouden) dieren: het bijhouden van een deugdelijke registratie van gevonden dieren.
4. Transport: indien een dier vervoerd dient te worden dan vindt dit plaats door een dierenambulance.
5. Veterinaire zorg: dit wordt verleend door personen die handelen conform de Wet dieren en het Besluit diergeneeskundigen. De dieren zullen alle wettelijk verplichte vaccinaties ontvangen. Indien nodig, wordt het dier door een dierenarts onderzocht en/of behandeld.
6. Opvang van gevonden dieren: er wordt zo veel mogelijk samengewerkt met dierenopvangcentra, die het kwaliteitskeurmerk ‘Erkend door de Nederlandse Vereniging tot bescherming van Dieren’ of ‘Keurmerk Dierenopvang van de stichting Dierkeur’ dragen.
7. Hereniging gevonden dier met eigenaar: er is een inspanningsverplichting om de eigenaar met het gevonden dier te herenigen.
8. Eigendomsoverdracht van gevonden dieren.

Op het gebied van dierenwelzijn, zijn de volgende prestaties van toepassing:

- Verwijderen van kadavers: het vervoeren van kadavers binnen de bebouwde kom en in het zicht vanaf de openbare weg naar een daartoe geschikte instantie.
- Dieren in het wild: het vervoer van zieke en/of gewonde, in het wild levende dieren binnen de Gemeentegrenzen naar een opvangcentrum (asiel) en/of zo nodig, naar een dierenarts.
- Huisontruiming: gedurende een ‘opslagtermijn’ van 13 weken zorg dragen voor opvang van achtergelaten gezelschapsdieren.

In 2024 is in totaal 76.000 euro uitgegeven aan dierenwelzijn en de dierenambulance.

Kunst, cultuur en sport fonds
In de begroting 2023 is opgenomen om voor de periode 2023-2026 een fonds op te zetten voor kunst, cultuur en sport. In de begroting 2023 is rekening gehouden met een bedrag van 1 miljoen euro, waarvan 500.000 euro voor sport en 500.000 euro voor kunst en cultuur. Uit het fonds zijn de afgelopen jaren activiteiten bekostigd om initiatieven op het gebied van kunst, cultuur en sport te stimuleren. Dit waren enerzijds eenmalige activiteiten en anderzijds activiteiten die opgestart zijn met een eenmalige financiële bijdrage, maar met als doel om uiteindelijk toekomstbestendig te zijn zonder financiële ondersteuning van de gemeente Almelo. De volgende verdeling is destijds door de raad vastgesteld:

- 216.000 euro staat open voor toekomstige invulling
- 200.000 euro voor een uitvoeringsprogramma dat aansluit op de nieuw op te stellen Visie Cultuur 2023-2028
- 185.000 euro voor Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente 2023-2028 (BW-9909)
- 100.000 euro voor nieuwe initiatieven met betrekking tot passend sporten
- 100.000 euro ter stimulering van fusies van (kleine) sportverenigingen
- 100.000 euro voor een pilot Volwassenenfonds Sport en Cultuur 2023 en 2024
- 50.000 euro ter stimulering van sport en bewegen in de openbare ruimte
- 50.000 euro voor Profronde nieuwe stijl 2024 (BW-9811)

Toekenning van een financiële bijdrage aan derden is gebeurd op basis van de voorwaarden die vastgelegd zijn in de gemeentelijke subsidieverordening (ASV) of via een separaat collegebesluit. De aanvragen zijn getoetst aan onderstaande richtlijnen:
✓ de activiteiten zijn toegankelijk voor een breed publiek en verstevigen o.a. de centrumfunctie van Almelo;
✓ de activiteiten sluiten aan bij de beleidskaders voor cultuur en/of sport;
✓ de activiteiten zijn vernieuwend of nieuw voor Almelo en deze activiteiten worden nu niet financieel ondersteund door de gemeente Almelo;
✓ het stimuleert de samenwerking tussen meerdere partijen;
✓ de financiële bijdrage wordt ingezet als cofinanciering.

Kunst en cultuur
Op het gebied van kunst en cultuur zijn de volgende activiteiten bekostigd uit het fonds. Voor het onderdeel kunst en cultuur is nog een budget beschikbaar van 8.000 euro.
- Uitvoeringsprogramma Cultuurvisie 2024-2028 (200.000 euro)
- Uitvoeringsprogramma Cultuurregio 2023-2028 (185.000 euro)
- Cofinanciering regeling toekomstkracht Bibliotheken (48.000 euro)
- Bijdrage Stadsdichter (17.000 euro)
- Cofinanciering Spuk Verbetering Bibliotheek (15.000 euro)
- 20 jarig bestaan Indigo kunsthal, opdracht jongeren betrekken (15.000 euro)
- Onderzoek kunstcollectie van de gemeente Almelo (8.000 euro)
- Twents Jeugd Symfonie orkest (4.000 euro)
- Presentje bij lancering Cultuurkaart Overijssel (1.000 euro)

Sport:
Op het gebied van sport zijn de volgende activiteiten bekostigd uit het fonds.
- Almelo On Ice 2024 (80.000 euro)
- Sporten en bewegen in de openbare ruimte (50.000 euro)
- Bijdrage Stichting Behoud Monumentale Tribune Heracles (50.000 euro)
- Bijdrage Profronde 2025 (50.000 euro)
- Bijdrage elektrisch rolstoelvoetbal (14.000 euro)

Voor het onderdeel sport is nog een budget beschikbaar van 257.000 euro. Er worden plannen uitgewerkt voor activiteiten op de volgende gebieden:
- Nieuwe initiatieven passend sporten
- Fusie sportverenigingen
- Fonds voor volwassenen

2.2 Basisbegroting

De opzet van de basisbegroting is stabiel voor een langere periode om zo de herkenbaarheid en herleidbaarheid van de informatie in de planning en control documenten te vergroten. De verplichte taakvelden en de set verplichte indicatoren vormen de basis.

Verplichte indicatoren

De verplichte indicatoren zijn ook te vinden op waarstaatjegemeente.nl (kies bij gemeente 'Almelo' en bij vergelijken met '50.000-100.000' inwoners). Waarstaatjegemeente.nl biedt ook de cijfers van de burgerpeiling. Deze zijn niet verplicht, maar belangrijk om te kunnen beoordelen in hoeverre inwoners tevreden zijn over de gemeente, hun omgeving en eigen welzijn.

Toelichting op de verschillenanalyse

Net als vorig jaar worden de financiële verschillen tussen de begroting na wijziging en de werkelijkheid, toegelicht in het jaarverslag bij de programmaverantwoording. We hebben hiervoor gekozen, zodat inhoud en financiën bij elkaar komen op één plaats. De verschillenanalyse heeft plaatsgevonden bij afwijkingen groter dan 150.000 euro ten opzichte van de ramingen (na wijziging), voor zowel de totale baten als totale lasten per taakveld. De bedragen in de tabellen zijn in duizenden euro's.

In voorgaande jaren zijn meerjarige incidentele projecten in de jaarverantwoording niet nader geanalyseerd. De belangrijkste reden daarvoor was dat het jaar van begroten af kan wijken van het jaar van realisatie. Gedurende de looptijd van het project zijn er elk jaar voordelen of nadelen op het project die over de looptijd per saldo nul zijn. Enkel overschrijdingen van het totale projectbudget werden in de verschillenanalyse in de jaarverantwoordingen benoemd. Deze werkwijze zetten wij in deze jaarverantwoording voort.

Om de overzichten bij het 'financieel terugkijken' duidelijk en eenvoudig te houden, zijn ze compact opgezet. Een uitwerking van de compacte opzet is dat er geen toelichting is op het volledige bedrag aan verschillen bij de lasten, baten en het saldo. Net zoals in voorgaande jaren laten we, zoals hierboven beschreven, de meerjarige incidentele projecten en andere niet beïnvloedbare posten buiten beschouwing. Eventuele verschillen op deze posten worden hieronder toegelicht.

Verschillen niet beïnvloedbaar

Op de taakvelden is een voordeel van 1,958 miljoen euro op de rentelasten verantwoord. Hiervan heeft 214.000 euro betrekking op rioolbeheer en afvalinzameling. Dit bedrag wordt gestort in de daarvoor bedoelde egalisatievoorzieningen en zal via de tarieven van de riool- en afvalstoffenheffing terugvloeien naar onze inwoners. Het voordeel op de doorberekende rentelasten van 1,744 miljoen euro wordt budgetneutraal verrekend met het taakveld Treasury.

2.2.1 Bestuur en ondersteuning

2.2.1.1 Vastgestelde nota's

Nota activabeleid 2022
Nota reserves en voorzieningen 2022
Nota kapitaalgoederen openbare ruimte 2021-2024
Nota Grond- en Vastgoedbeleid gemeente Almelo 2020
Kadernota governance 2015
Treasurystatuut 2023
Programma dienstverlening

2.2.1.2 Taakvelden

Taakveld
0.1 Bestuur Salarissen, pensioenen en vergoedingen raad, college B&W, rekenkamer en griffie. Bestuurlijke samenwerking zoals Regio en kennispunt Twente, Euregio, VNG. Accountantscontrole.
0.2 Burgerzaken Publieksdienst/KCC, zoals verstrekken paspoorten, rijbewijzen, uittreksels, etc. Organisatie verkiezingen en voltrekken huwelijken.
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden Beheer, verhuur, instandhouding van gebouwen en gronden die de gemeente (al of niet tijdelijk) in bezit heeft en niet in exploitatie neemt.
0.4 Overhead Loonkosten ondersteunende organisatie en management, ICT kosten, huisvesting, bestuursondersteuning, gereedschappen en voertuigen.
0.5 Treasury Financiering, dividenden.
0.61 OZB woningen Belasting eigendom woningen, heffing en waardering onroerende zaken. Bijdrage gemeenschappelijk belasting kantoor Twente (GBT).
0.62 OZB niet-woningen Belasting eigendom en gebruik bedrijven, heffing en waardering onroerende zaken.
0.63 Parkeerbelasting Opbrengsten parkeergarage, straat parkeren, parkeervergunningen, abonnementen, etc.
0.64 Belastingen overig Reclameopbrengsten, precariorechten en hondenbelasting.
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds Algemene uitkering gemeentefonds, rijksbijdrage via algemene uitkering voor decentralisaties (Jeugdzorg, Wmo en Participatiewet), integratie-uitkering Wmo-oud en eventuele doeluitkeringen (bijvoorbeeld onderwijsachterstanden, cultuureducatie, huishoudelijke hulp toeslag).
0.8 Overige baten en lasten Nog functioneel toe te rekenen stelposten en taakstellende bezuinigingen, onvoorzien.
0.90 Vennootschapsbelasting (VpB) Het te betalen bedrag voor vennootschapsbelasting.
0.10 Mutaties reserves Storting en onttrekkingen aan algemene - en bestemmingsreserves.
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten Overschot of tekort ten opzichte van de begroting.

2.2.1.3 Indicatoren

Indicator	2021	2022	2023	2024
Formatie Fte per 1.000 inwoners	9,5	11,0	12,0	12,2
Bezetting Fte per 1.000 inwoners	9,0	10,0	10,8	11,8
Apparaatskosten Kosten per inwoner (euro)	1.024	1.052	1.179	1.329
Externe inhuur Kosten als percentage van totale loonsom plus totale kosten inhuur externen	14,3%	15,5%	17,2%	18,1%
Overhead Percentage van totale lasten	9,9%	9,0%	10,0%	10,9%

2.2.1.4 Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
0.1 Bestuur	7.578	8.975	**1.398**	**N**
0.2 Burgerzaken	2.805	2.816	**10**	**N**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	5.602	5.288	**-314**	**V**
0.4 Overhead	53.365	49.878	**-3.488**	**V**
0.5 Treasury	-907	763	**1.669**	**N**
0.61 OZB woningen	864	897	**34**	**N**
0.62 OZB niet-woningen	110	143	**33**	**N**
0.63 Parkeerbelasting	144	64	**-80**	**V**
0.64 Belastingen overig	178	179	**1**	**N**
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-	11	**11**	**N**
0.8 Overige baten en lasten	586	146	**-441**	**V**
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	75	68	**-7**	**V**
Totaal lasten	**70.400**	**69.228**	**-1.172**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
0.1 Bestuur	-567	-1.528	**-961**	**V**
0.2 Burgerzaken	-1.612	-1.793	**-181**	**V**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-7.391	-6.955	**436**	**N**
0.4 Overhead	-8.293	-7.821	**472**	**N**
0.5 Treasury	-24.194	-24.439	**-245**	**V**
0.61 OZB woningen	-11.500	-11.283	**217**	**N**
0.62 OZB niet-woningen	-15.720	-15.502	**218**	**N**
0.63 Parkeerbelasting	-2.069	-2.157	**-89**	**V**
0.64 Belastingen overig	-255	-302	**-47**	**V**
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-225.103	-226.372	**-1.268**	**V**
0.8 Overige baten en lasten	-264	-264	**-**	
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	**-**	
Totaal baten	**-296.969**	**-298.415**	**-1.446**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
0.1 Bestuur	7.010	7.448	**437**	**N**
0.2 Burgerzaken	1.193	1.022	**-170**	**V**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-1.789	-1.667	**122**	**N**
0.4 Overhead	45.072	42.057	**-3.015**	**V**
0.5 Treasury	-25.101	-23.676	**1.424**	**N**
0.61 OZB woningen	-10.636	-10.385	**251**	**N**
0.62 OZB niet-woningen	-15.610	-15.359	**251**	**N**
0.63 Parkeerbelasting	-1.924	-2.093	**-169**	**V**
0.64 Belastingen overig	-77	-123	**-45**	**V**
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-225.103	-226.360	**-1.257**	**V**
0.8 Overige baten en lasten	322	-118	**-441**	**V**
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	75	68	**-7**	**V**
Totaal saldo	**-226.569**	**-229.187**	**-2.618**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

Reserves	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
Storting reserves	20.449	20.508	**59**	**N**
Onttrekking reserves	-29.748	-22.770	**6.977**	**N**
Saldo reserves	**-9.298**	**-2.262**	**7.036**	**N**

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen:
In de analyse worden alleen de verschillen tussen begroting en werkelijkheid toegelicht die niet voortkomen uit kapitaallasten of uit meerjarige incidentele projecten. Zie hiervoor de toelichting onder 2.2 Basisbegroting.

0.1 Bestuur
De bedrijfsvoeringskosten bij de griffie zijn ruim 200.000 euro lager dan begroot. In 2024 zijn de vacatures bij de griffie nog niet ingevuld. Niet voor alle vertrekkende medewerkers is direct een vervanger gekomen.

Er is bijgestort in de voorziening dat leidt tot een nadeel bij de lasten van 1,2 miljoen euro. Daartegenover hebben we ruim 900.000 euro ontvangen omdat in 2024 twee voormalig wethouders de leeftijd van 65 jaar bereikten en op dat moment keert de pensioenuitvoerder uit aan de gemeente. Het bedrag wordt toegevoegd aan onze voorziening.

0.2 Burgerzaken
Er zijn meer paspoorten verstrekt dan bij de slotrapportage was aangenomen. Verder zijn de legesopbrengsten uittreksels/verklaringen, verblijfsvergunningen en huwelijk hoger dan geraamd. De registraties van niet-ingezetenen zijn minder geweest dan geraamd. Per saldo hogere baten van 180.000 euro.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden
Er is een tekort ontstaan aan de batenkant door lagere huurinkomsten dan begroot en minder opbrengsten uit de verkoop van gemeentelijk vastgoed.

Het sportcentrum aan de Sluiskade is voor meer dan de helft gesloopt vanwege de bouw van het nieuwe zwembad, waardoor de huurprijs is verlaagd. Daarnaast is voor een aantal panden de indexatie lager uitgevallen dan begroot en hebben er geen verkopen plaatsgevonden die ten gunste kwamen van dit taakveld.

0.4 Overhead
Er is een tekort ontstaan van 289.000 euro door incidentele huisvestingskosten Stadhuis, waarbij aanvullende wensen en eisen tijdens de uitvoering naar voren zijn gekomen. Bijstorting in de voorziening verlofsparen resulteert in een nadeel van 261.000 euro.
Het restant voordeel op taakveld 0.4 Overhead van 3,565 miljoen euro wordt vrijwel volledig verklaard door lagere kapitaallasten en door de begrotingssystematiek van de meerjarige incidentele projecten.

0.5 Treasury
Als gevolg van onze positieve liquiditeitspositie is het in 2024 niet nodig gebleken om bestaande langlopende leningen te herfinancieren. Daarnaast hebben wij vanaf dit jaar liquide middelen tegen een aantrekkelijke rente uit kunnen zetten bij mede-overheden, met een voordeel op de rentebaten als gevolg. Het saldo van de externe rentebaten en externe rentelasten is hierdoor 245.000 euro voordeliger dan de begroting na wijziging. Aan de lastenkant is er een nadeel van 1,7 miljoen euro, aan de batenkant is er sprake van een voordeel van 245.000 euro.

Verder heeft er in de jaarrekening een neerwaartse correctie van de omslagrente plaatsgevonden. Deze correctie van 1,00% naar 0,00% wordt nader toegelicht in paragraaf 3.4 Financiering. Deze leidt ertoe dat de lasten op dit taakveld 1,958 miljoen euro hoger uitvallen dan geraamd. Hier tegenover staat een voordeel van gelijke omvang op de andere taakvelden. Het restant van de stelpost rente nieuwe geldleningen valt vrij in het rekeningresultaat, hetgeen een voordeel van 291.000 euro aan de lastenkant verklaart.

0.61 OZB woningen
Het nadeel wordt met name veroorzaakt door een hogere proceskostenvergoedingen voor beroep - en bezwaarprocedures. Deze worden als negatieve bate geadministreerd. Daarnaast is de ozb opbrengst iets lager dan verwacht.

0.62 OZB niet woningen
De areaaluitbreiding van niet-woningen is lager doordat de realisatie van een aantal bedrijfspanden later is dan verwacht.

0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds
Ten opzichte van de begroting na wijziging is er sprake van een voordeel van afgerond 1,3 miljoen euro. Dit voordeel wordt voor 1,7 miljoen euro veroorzaakt door de decembercirculaire welke op 12 december is gepubliceerd (RAAD-8678). Deze kan niet meegenomen worden in de laatste raadsvergadering van het jaar waardoor de begroting 2024 hierop niet gewijzigd is.
Daarnaast is er een nadeel van 95.000 euro op de verrekeningen van voorgaande jaren en is er naar aanleiding van de werkelijke afrekening een nadeel van 54.000 euro te melden op de specifieke uitkering stimulering sport.

0.8 Overige basten en lasten
De stelposten onvoorzien zijn in 2024 niet aangewend. Op dit taakveld leidt dit tot een voordeel van 136.000 euro ten opzichte van de begroting. Daarnaast waren een aantal bedragen gereserveerd die niet in 2024 zijn aangewend. Dit resulteert in een voordeel van 305.000 euro.

Saldo reservemutaties
Bij het saldo van de reservemutaties is er een nadeel ten opzichte van de begroting na wijziging van 7,0 miljoen euro. Dit nadeel is opgebouwd uit hogere stortingen van 59.000 euro en lagere onttrekkingen dan begroot van 6,977 miljoen euro.

De reserveonttrekkingen zijn 7,0 miljoen euro lager dan begroot, omdat er minder kosten zijn gemaakt voor meerjarige incidentele projecten. Bij deze meerjarige incidentele projecten kan het jaar van begroten namelijk afwijken van het jaar van realisatie. Gedurende de looptijd van het project zijn er elk jaar voor- of nadelen op het project die over de looptijd per saldo nul zijn.

2.2.2 Veiligheid

2.2.2.1 Vastgestelde nota's

Extern veiligheidsbeleid 2014-2018 Verlengd tot en met 2021 (raadbesluit 15-10-2019)
Integraal veiligheidsbeleid 2022-2025
Uniform Twents VTH beleid
Nota kapitaalgoederen openbare ruimte 2021-2024

2.2.2.2 Taakvelden

Taakveld
1.1 Crisisbeheersing en brandweer Rampenplan, rampenbestrijding, regionale brandweer en preventie.
1.2 Openbare orde en veiligheid Formuleren integraal veiligheidsbeleid, toezicht en handhaving openbare orde door buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's), APV, bestuursdwang en preventieve maatregelen (bijvoorbeeld inbraakpreventie).

2.2.2.3 Indicatoren

Indicator		2020	2021	2022	2023	2024
Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners leeftijd 12-17 jaar	**Almelo**	**100,0**	**90,0**	**110,0**	**110,0**	**100,0**
	Grootteklasse	120,0	80,0	70,0	80,0	90,0
Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	**Almelo**	**2,9**	**2,6**	**3,1**	**2,8**	**2,5%**
	Grootteklasse	1,9	1,6	2,1	2,3	2,0%
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	**Almelo**	**5,7**	**5,5**	**6,1**	**5,5**	**5,9%**
	Grootteklasse	4,4	4,1	4,2	3,9	4,0%
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	**Almelo**	**1,8**	**1,2**	**1,5**	**1,1**	**1,5%**
	Grootteklasse	1,8	1,4	1,4	1,3	1,2%
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	**Almelo**	**7,0**	**6,4**	**8,4**	**9,1**	**8,3%**
	Grootteklasse	6,5	5,8	5,8	5,7	5,5%

Bron: waarstaatjegemeente.nl

2.2.2.4 Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	6.252	6.310	**58**	**N**
1.2 Openbare orde en veiligheid	3.835	2.473	**-1.362**	**V**
Totaal lasten	**10.087**	**8.783**	**-1.304**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-	-	**-**	
1.2 Openbare orde en veiligheid	-1.395	-119	**1.276**	**N**
Totaal baten	**-1.395**	**-119**	**1.276**	**N**

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	6.252	6.310	**58**	**N**
1.2 Openbare orde en veiligheid	2.440	2.354	**-86**	**V**
Totaal saldo	**8.692**	**8.664**	**-28**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen:
In de verschillenanalyse worden alleen de verschillen tussen begroting en werkelijkheid toegelicht die niet voortkomen uit kapitaallasten en de meerjarige incidentele projecten. Zie hiervoor de toelichting onder 2.2 Basisbegroting.

1.2. Openbare orde en veiligheid
Het voordeel bij openbare orde en veiligheid wordt volledig verklaard door de begrotingssystematiek van de meerjarige incidentele projecten.

2.2.3 Verkeer en vervoer

2.2.3.1 Vastgestelde nota's

Mobiliteitsvisie: Almelo op weg naar 2030
Parkeerbeleidsplan 2013-2018 (inclusief aanpassingen)
Beleidsplan Gladheidsbestrijding gemeente Almelo 2022
Nota kapitaalgoederen openbare ruimte 2021-2024

2.2.3.2 Taakvelden

Taakveld
2.1 Verkeer en vervoer Verkeersbeleid, gladheidsbestrijding, beheer en onderhoud wegen.
2.2 Parkeren Uitvoering parkeerbeleid.
2.3 Recreatieve havens Beheer en onderhoud jachthaven, liggelden.
2.4 Economische havens en waterwegen Beheer bedrijfshaven en brugbediening.
2.5 Openbaar vervoer Vervoersbeleid maken in regionaal verband.

2.2.3.3 Indicatoren

De Regeling beleidsindicatoren gemeenten is in 2018 aangepast. De indicatoren die voorheen onder dit taakveld werden opgenomen zijn daarbij komen te vervallen. De benodigde gegevens worden niet langer aan gemeenten versterkt.

2.2.3.4 Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
2.1 Verkeer en vervoer	12.683	12.126	**-558**	**V**
2.2 Parkeren	2.942	2.593	**-349**	**V**
2.3 Recreatieve havens	96	118	**22**	**N**
2.4 Economische havens en waterwegen	207	178	**-29**	**V**
2.5 Openbaar vervoer	-	-	**-**	
Totaal lasten	**15.929**	**15.015**	**-914**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
2.1 Verkeer en vervoer	-686	-662	**24**	**N**
2.2 Parkeren	-48	-59	**-11**	**V**
2.3 Recreatieve havens	-15	-9	**6**	**N**
2.4 Economische havens en waterwegen	-169	-176	**-7**	**V**
2.5 Openbaar vervoer	-	-	**-**	
Totaal baten	**-918**	**-906**	**12**	**N**

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
2.1 Verkeer en vervoer	11.997	11.463	**-534**	**V**
2.2 Parkeren	2.894	2.534	**-360**	**V**
2.3 Recreatieve havens	81	109	**28**	**N**
2.4 Economische havens en waterwegen	38	3	**-36**	**V**
2.5 Openbaar vervoer	-	-	**-**	
Totaal saldo	**15.011**	**14.109**	**-902**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen:
In de verschillenanalyse worden alleen de verschillen tussen begroting en werkelijkheid toegelicht die niet voortkomen uit kapitaallasten en de meerjarige incidentele projecten. Zie hiervoor de toelichting onder 2.2 Basisbegroting.

2.1 Verkeer en vervoer
Het voordeel wordt vrijwel volledig verklaard door lagere kapitaallasten en door de begrotingssystematiek van de meerjarige incidentele projecten.

2.2 Parkeren
Het voordeel wordt vrijwel volledig verklaard door de begrotingssystematiek van de meerjarige incidentele projecten.

2.2.4 Economie

2.2.4.1 Vastgestelde nota's

Verordening Starterslening
Detailhandelsstructuurvisie 2013-2018
Kantorenvisie Netwerkstad Twente 2012 (vanaf pagina 71)
Binnenhavenvisie 2017-2030
Bestuursovereenkomst programmering bedrijventerreinen Twente 2019-2022
Programmeringsafspraken bedrijventerreinen Twente 2023-2026
Nota kapitaalgoederen openbare ruimte 2021-2024
Verordening bedrijveninvesteringszone ondernemers binnenstad 2022-2026
Economisch Ruimtelijke visie

2.2.4.2 Taakvelden

Taakveld
3.1 Economische ontwikkeling Algemeen beleid ter versterking van de economische bedrijvigheid.
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur Exploitatie van bedrijventerreinen.
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen Voorlichting, advies en dienstverlening aan lokale bedrijven, startersondersteuning, bijdrage aan regio Twente voor samenwerking op gebied van arbeidsmarktontwikkeling.
3.4 Economische promotie Ondernemersfonds centrummanagement, evenementen stichting Almelo promotie, recreatieve voorzieningen Regio Twente en opbrengsten toeristenbelasting.

2.2.4.3 Indicatoren

Indicator		2020	2021	2022	2023	2024
Functiemenging van bedrijven en wonen	**Almelo**	**55,9%**	**56,3%**	**57,4%**	**58,2%**	**-**
Deze index weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	Grootteklasse	52,0%	51,9%	52,4%	52,7%	-
Vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	**Almelo**	**127,5**	**134,5**	**141,4**	**151,2**	**-**
	Grootteklasse	145,6	152,6	161,5	170,2	-

Bron: waarstaatjegemeente.nl

2.2.4.4 Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
3.1 Economische ontwikkeling	2.076	1.915	**-161**	**V**
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	5.379	3.305	**-2.073**	**V**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	372	310	**-62**	**V**
3.4 Economische promotie	893	845	**-48**	**V**
Totaal lasten	**8.719**	**6.375**	**-2.344**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
3.1 Economische ontwikkeling	-	-	**-**	
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-4.548	-1.216	**3.332**	**N**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-244	-196	**48**	**N**
3.4 Economische promotie	-484	-576	**-92**	**V**
Totaal baten	**-5.276**	**-1.988**	**3.288**	**N**

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
3.1 Economische ontwikkeling	2.076	1.915	**-161**	**V**
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	831	2.089	**1.258**	**N**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	128	114	**-14**	**V**
3.4 Economische promotie	409	269	**-140**	**V**
Totaal saldo	**3.443**	**4.387**	**943**	**N**

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen:
In de verschillenanalyse worden alleen de verschillen tussen begroting en werkelijkheid toegelicht die niet voortkomen uit kapitaallasten en de meerjarige incidentele projecten. Zie hiervoor de toelichting onder 2.2 Basisbegroting.

3.1 Economische ontwikkeling
Het voordeel bij economische ontwikkeling wordt verklaard door de begrotingssystematiek van de meerjarige incidentele projecten.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
De grondexploitaties hebben per saldo een nadeel van 501.000 euro ten opzichte van de begroting na wijziging. Mutaties in de verliesvoorzieningen voor de gemeentelijke grondexploitaties verklaren het nadeel van 501.000 euro op dit taakveld. De verliesvoorziening voor Rohof is verlaagd met 37.000 euro, ook de verliesvoorziening voor Rhijnbeek is verlaagd met 37.000 euro terwijl de verliesvoorziening voor Bedrijvenpark Twente Noord met 575.000 euro is verhoogd.
De overige afwijking op de grondexploitaties bij zowel de baten als lasten wordt vrijwel volledig verklaard door budgetneutrale verschillen in de administratieve verwerking van grondexploitaties in de begroting en de jaarverantwoording. Een uitgebreide toelichting op de grondexploitaties is te vinden in paragraaf 3.7 Grondbeleid.
Het restant nadeel op fysieke bedrijfsinfrastructuur van 757.000 euro wordt volledig verklaard door de begrotingssystematiek van de meerjarige incidentele projecten.

2.2.5 Onderwijs

2.2.5.1 Vastgestelde nota's

Strategisch beleidsplan sociaal domein 2022
Visie integrale kind centra 2013
Integraal Huisvestingsplan onderwijs 2021-2024

2.2.5.2 Taakvelden

Taakveld
4.1 Openbaar basisonderwijs Materiële instandhouding en gebruiksvergoeding sporthallen.
4.2 Onderwijshuisvesting Nieuwbouw, aanpassing en uitbreiding schoolgebouwen. Kapitaallasten bestaande schoolgebouwen.
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken Onderwijsbeleid, uitvoering projecten onderwijsachterstanden, leerlingenvervoer, peuterspeelzalen en regionaal meldpunt en coördinatie voor voortijdig schoolverlaters.

2.2.5.3 Indicatoren

Indicator		2020	2021	2022	2023	2024
Absoluut school verzuim	**Almelo**	**2,0**	**-**	**-**	**-**	**-**
Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school per 1.000 leerlingen.	Grootteklasse	2,0	2,1	-	-	-
Relatief verzuim	**Almelo**	**60,0**	**63,0**	**95,0**	**122,0**	**-**
Het aantal leerlingen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is per 1.000 leerlingen.	Grootteklasse	19,0	21,0	25,0	26,0	-
Voortijdig schoolverlaters VO en MBO	**Almelo**	**2,4%**	**2,1%**	**2,8%**	**3,0%**	**-**
Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.	Grootteklasse	1,8%	1,8%	2,3%	2,4%	-

Bron: waarstaatjegemeente.nl

2.2.5.4 Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
4.1 Openbaar basisonderwijs	461	484	**23**	**N**
4.2 Onderwijshuisvesting	4.533	3.950	**-583**	**V**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	9.112	8.842	**-270**	**V**
Totaal lasten	**14.106**	**13.276**	**-830**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
4.1 Openbaar basisonderwijs	-	-6	**-6**	**V**
4.2 Onderwijshuisvesting	-	-5	**-5**	**V**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-5.419	-5.298	**121**	**N**
Totaal baten	**-5.419**	**-5.309**	**111**	**N**

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
4.1 Openbaar basisonderwijs	461	478	**17**	**N**
4.2 Onderwijshuisvesting	4.533	3.946	**-588**	**V**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.692	3.544	**-148**	**V**
Totaal saldo	**8.687**	**7.968**	**-719**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen:
In de verschillenanalyse worden alleen de verschillen tussen begroting en werkelijkheid toegelicht die niet voortkomen uit kapitaallasten en de meerjarige incidentele projecten. Zie hiervoor de toelichting onder 2.2 Basisbegroting.

4.2 Onderwijshuisvesting
Het voordeel bij onderwijshuisvesting wordt volledig verklaard door lagere kapitaallasten en door de begrotingssystematiek van de meerjarige incidentele projecten.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken
Het voordeel bij onderwijsbeleid en leerlingzaken wordt volledig verklaard door de begrotingssystematiek van de meerjarige incidentele projecten.

2.2.6 Sport, cultuur en recreatie

2.2.6.1 Vastgestelde nota's

Actualisatie Stadsvisie cultuur 2016-2020
Subsidieverordening amateurkunst
Beleidskader buitensportaccommodaties 2015
Visie op sport en bewegen 2020
Integraal beheer openbare ruimte 2014 (IBOR)
Integraal verzorgend onderhoudsplan 2014
Hondenbeleid 2009

2.2.6.2 Taakvelden

Taakveld
5.1 Sportbeleid en activering Stimuleren van topsport en breedtesport, gericht op de sportactiviteiten.
5.2 Sportaccommodaties Beheer, exploitatie en onderhoud sportaccommodaties voor sportbeoefening.
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie Faciliteiten (bijvoorbeeld gebouwen en inventaris) om cultuur bij het publiek te brengen. Amateurkunst-beoefening en cultuureducatie.
5.4 Musea Subsidies aan musea.
5.5 Cultureel erfgoed Historische gebouwen, beschermde stads-en dorpsgezichten en overige objecten met historische waarde in de publieke ruimte.
5.6 Media Bibliotheken, lokale omroep.
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie Beheer en onderhoud parken, plantsoenen en overig openbaar groen. Aanleg en onderhoud van kleine watergangen, speelvoorzieningen en overige recreatieve voorzieningen.

2.2.6.3 Indicatoren

Indicator		2020	2021	2022	2023	2024
Percentage niet-sporters	**Almelo**	**58,7%**	**-**	**54,9%**	**-**	**-**
Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder	Grootteklasse	51,8%	-	48,7%	-	-

Bron: waarstaatjegemeente.nl

2.2.6.4 Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
5.1 Sportbeleid en activering	4.110	4.289	**180**	**N**
5.2 Sportaccommodaties	1.638	1.404	**-235**	**V**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2.781	3.795	**1.014**	**N**
5.4 Musea	48	39	**-9**	**V**
5.5 Cultureel erfgoed	54	42	**-12**	**V**
5.6 Media	2.755	2.609	**-146**	**V**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	8.996	8.592	**-404**	**V**
Totaal lasten	**20.382**	**20.770**	**388**	**N**

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
5.1 Sportbeleid en activering	-242	-210	**32**	**N**
5.2 Sportaccommodaties	-468	-280	**188**	**N**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-	-622	**-622**	**V**
5.4 Musea	-	-	**-**	
5.5 Cultureel erfgoed	-	-	**-**	
5.6 Media	-511	-291	**220**	**N**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-	-103	**-103**	**V**
Totaal baten	**-1.221**	**-1.506**	**-285**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
5.1 Sportbeleid en activering	3.868	4.080	**212**	**N**
5.2 Sportaccommodaties	1.170	1.124	**-46**	**V**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2.781	3.173	**392**	**N**
5.4 Musea	48	39	**-9**	**V**
5.5 Cultureel erfgoed	54	42	**-12**	**V**
5.6 Media	2.243	2.318	**74**	**N**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	8.996	8.489	**-507**	**V**
Totaal saldo	**19.161**	**19.264**	**103**	**N**

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen:
In de verschillenanalyse worden alleen de verschillen tussen begroting en werkelijkheid toegelicht die niet voortkomen uit kapitaallasten en de meerjarige incidentele projecten. Zie hiervoor de toelichting onder 2.2 Basisbegroting.

5.1 Sportbeleid en activering
Het nadeel wordt verklaard door de begrotingssystematiek van de meerjarige incidentele projecten.

5.2 Sportaccommodaties
De afwijking op dit taakveld wordt verklaard doordat de afwikkeling van een opstalrecht met Heracles Almelo meer tijd kost dan verwacht. Op basis van het opstalrecht moet Heracles Almelo diverse boekwaardes vergoeden aan de gemeente. Door de langere doorlooptijd heeft deze vergoeding nog niet plaatsgevonden en is er zowel aan de baten- als aan de lastenkant sprake van een tekort. Inmiddels is de overeenkomst voor het opstalrecht gesloten, waardoor de vergoeding door Heracles Almelo op korte termijn wordt voorzien.

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
Het nadeel wordt verklaard door de begrotingssystematiek van de meerjarige incidentele projecten.

5.6 Media
Het nadeel wordt verklaard door de begrotingssystematiek van de meerjarige incidentele projecten.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
Het voordeel op de lasten wordt voor 783.000 euro verklaard door lagere kapitaallasten en de begrotingssystematiek van de meerjarige incidentele projecten. Daartegenover staat een nadeel op de lasten van 379.000 euro, welke voor 173.000 euro veroorzaakt wordt door een incidentele verplichte bijdrage aan Recreatieschap Twente ten behoeve van de beschoeiingen bij de recreatieparken Het Hulsbeek en Het Rutbeek. Dit besluit is met meerderheid van stemmen genomen in het algemeen bestuur. Almelo heeft tegen dit voorstel gestemd. Het restant van het nadeel op de lasten wordt verklaard door incidenteel hogere onderhoudslasten voor de tractiemiddelen (113.000 euro) en incidenteel hogere onderhoudskosten in de wijken (93.000 euro). Het voordeel op de baten wordt voornamelijk veroorzaakt door incidentele verkoopresultaten tractie.

2.2.7 Sociaal domein

2.2.7.1 Vastgestelde nota's

Strategisch beleidsplan sociaal domein 2022
Uitvoeringsprogramma Participatiewet
Algemene subsidieverordening 2013
Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp
Beleidskaders huishoudelijke ondersteuning
Kom erbij en doe mee: Samen tegen eenzaamheid

2.2.7.2 Taakvelden

Taakveld
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie Activeren en ondersteunen van initiatieven van (groepen van) inwoners en algemene voorzieningen gericht op participatie (waarvoor geen individuele beschikking nodig is), bijvoorbeeld de wijkaccommodaties, subsidies voor ouderen- en jeugdbeleid, sociaal cultureel werk en vrijwilligersbeleid.
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Regisseurs in de uniforme toegang en toeleiding tot de zorg. Onderzoeken klanttevredenheid, Adviesraad Sociaal Domein, Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG).
6.3 Inkomensregelingen Verstrekken bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies en minimabeleid uitvoeren.
6.4 WSW en beschut werk Vormen van dagbesteding en begeleiding (de nieuwe Wmo-taken), beschut en begeleid werken door Ontplooj en de sociale werkvoorziening ook uitgevoerd door Ontplooj.
6.5 Arbeidsparticipatie Instrumenten gericht op toeleiding naar werk zoals beroepsgerichte scholing, werkgeversbenadering, etc.
6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo) Materiële voorzieningen verstrekt op basis van een toekenningsbeschikking (Wmo) zoals hulpmiddelen voor zelfstandig wonen.
6.71a Huishoudelijke hulp (Wmo) Dienstverlening in de vorm van huishoudelijke hulp en uitkeringen in de vorm van een PGB aan personen met een fysieke, psychische of psychosociale beperking.
6.71b Begeleiding (Wmo) Dienstverlening in de vorm van begeleiding, persoonlijke verzorging en overige individuele/huishoudelijke ondersteuning. Uitkeringen in de vorm van een PGB voor begeleiding en persoonlijke verzorging.
6.71c Dagbesteding (Wmo) Voorzieningen op het gebied van dagbesteding, waaronder vervoer naar dagbesteding (niet-arbeidsmatige dagbesteding)
6.71d Overige maatwerkarrangementen (Wmo) Maatwerk dat niet onder de overige dienstverlening valt van de taakvelden 6.71a,b,c en 6.8a,b.
6.72a Jeugdzorg begeleiding Begeleiding is gericht op het oefenen en structureren van dagelijkse vaardigheden, dit kan zowel bij enkelvoudige en meervoudige problematiek en vanuit iedere discipline. Verzorgen betreft ondersteuning bij de Algemeen Dagelijkse Levensverrichtingen (ADL).
6.72b Jeugdzorg behandeling Ambulante behandeling, bijvoorbeeld psychosociale therapie, psychotherapie en vaktherapie of behandeling van gedragsstoornissen.
6.72c Jeugdhulp dagbesteding Begeleiding is gericht op het oefenen en structureren van dagelijkse vaardigheden, dit kan zowel bij enkelvoudige en meervoudige problematiek en vanuit iedere discipline. Verzorgen betreft ondersteuning bij de Algemeen Dagelijkse Levensverrichtingen (ADL).

Taakveld
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig Maatwerkarrangementen jeugdhulp.
6.73a Pleegzorg Vorm van jeugdhulp waarbij een jongere (tijdelijk) wordt opgenomen in een pleeggezin en waarbij pleegkind, pleegouders en eigen ouders worden begeleid door een pleegzorg aanbieder.
6.73b Gezinsgericht Alle vormen van verblijf die een gezinssituatie benaderen, maar geen pleegzorg zijn. Te denken valt aan gezinshuizen, logeerhuizen en zorgboerderijen waar overnacht wordt. (incl. en excl. behandeling).
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig Jeugdhulp waarbij de jongere verblijft op accommodatie van de jeugdhulpaanbieder, veelal in een groep met andere jongeren. Alle vormen van verblijf die niet onder 6.73a en 6.73b vallen.
6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf Behandeling in het kader van jeugd-GGZ en kindergeneeskunde. Een GGZ-behandeling heeft een duidelijk curatief karakter en wijkt daarmee af van begeleiding en verzorging. Men kan hier denken aan generalistische of specialistische behandeling door GGZ-aanbieders.
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf Dit betreft jeugdhulp dat vanwege een crisissituatie verleend wordt thuis of bij een aanbieder, alle jeugdhulp die valt onder het Landelijk Transitiearrangement (LTA), en GGZ-handeling waarbij sprake is van opname.
6.74c Gesloten plaatsing Jeugdhulp waarbij de jongere verblijft bij een jeugdhulpaanbieder op basis van een machtiging gesloten jeugdzorg of een machtiging BOPZ (Wet Bijzondere Opname Psychiatrische Ziekenhuizen, tot en met 2019), of machtiging Wvggz (Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg, met ingang van 2020).
6.81a Beschermd wonen (Wmo) Gemeentelijke taken gericht op het bieden van beschermd wonen aan personen die vanwege psychische of psychosociale problemen niet zelfstandig kunnen wonen en daarbij intensieve begeleiding nodig hebben. Het gaat hierbij om het organiseren en financieren van woonvoorzieningen met begeleiding, zodat deze personen in een veilige en ondersteunende omgeving kunnen verblijven.
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo) Gemeentelijke verantwoordelijkheden voor het bieden van maatschappelijke opvang aan personen die dak- of thuisloos zijn, evenals specifieke opvang voor vrouwen (en hun kinderen) die te maken hebben met huiselijk geweld of andere vormen van mishandeling. Het omvat het organiseren en financieren van tijdelijke opvangvoorzieningen, begeleiding en ondersteuning gericht op herstel en terugkeer naar een stabiele woonsituatie.
6.82a Jeugdbescherming Kinderbeschermingsmaatregelen OTS en Voogdij.
6.82b Jeugdreclassering Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen.

2.2.7.3 Indicatoren

Indicator		2020	2021	2022	2023	2024
Banen per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	**Almelo**	**905,7**	**924,6**	**964,4**	**995,9**	**-**
Aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	Grootteklasse	768,2	774,2	786,6	799,4	-
Jongeren met een delict voor de rechter	**Almelo**	**1,0%**	**1,0%**	**1,0%**	**-**	**-**
Percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	Grootteklasse	1,0%	1,0%	1,0%	-	-
Kinderen in uitkeringsgezin	**Almelo**	**9,0%**	**8,0%**	**7,0%**	**-**	**-**
Percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	Grootteklasse	6,0%	5,0%	5,0%	-	-
Werkloze jongeren	**Almelo**	**3,0%**	**2,0%**	**2,0%**	**-**	**-**
Percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).	Grootteklasse	2,0%	2,0%	1,0%	-	-
Netto arbeidsparticipatie	**Almelo**	**64,1%**	**67,3%**	**69,6%**	**70,7%**	**70,5%**
Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.	Grootteklasse	68,2%	70,6%	72,1%	73,0%	73,2%
Aantal mensen met een bijstandsuitkering per 1.000 inwoners	**Almelo**	**74,0**	**68,9**	**60,3**	**56,3**	**54,8**
in de leeftijd van 18 jaar en ouder	Grootteklasse	43,7	38,8	31,7	30,3	30,3
Aantal lopende re-integratievoorzieningen per 1.000 inwoners	**Almelo**	**30,0**	**30,0**	**30,8**	**33,0**	**34,2**
in de leeftijd van 15-64 jaar	Grootteklasse	20,0	19,2	19,2	19,8	**20,3**
Een re-integratievoorziening wordt ingezet nadat er is vastgesteld dat een cliënt een belemmering heeft die directe arbeidsinschakeling bemoeilijkt (er is een afstand tot de arbeidsmarkt). De voorziening is erop gericht de afstand tot de arbeidsmarkt van een cliënt te verkleinen.						
Jongeren met jeugdhulp	**Almelo**	**13,4%**	**12,1%**	**12,5%**	**12,9%**	**13,7%**
Percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	Grootteklasse	11,9%	10,7%	10,9%	11,3%	11,4%
Jongeren met jeugdbescherming	**Almelo**	**2,1%**	**1,9%**	**2,3%**	**2,0%**	**1,7%**
Percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	Grootteklasse	1,3%	1,2%	1,2%	1,0%	1,0%
Jongeren met jeugdreclassering	**Almelo**	**0,5%**	**0,5%**	**0,4%**	**0,5%**	**0,5%**
Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).	Grootteklasse	0,4%	0,4%	-	-	0,3%
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo per 1.000	**Almelo**	**77,0**	**70,0**	**70,0**	**77,0**	**71,0**
inwoners	Grootteklasse	71,7	65,7	65,1	71,0	66,4
Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo, zoals hulp bij het huishouden, ondersteuning thuis en hulpmiddelen.						

Bron: waarstaatjegemeente.nl

2.2.7.4 Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	18.827	17.901	**-926**	**V**
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	5.534	5.611	**77**	**N**
6.3 Inkomensregelingen	55.352	56.875	**1.523**	**N**
6.4 WSW en beschut werk	13.122	12.882	**-239**	**V**
6.5 Arbeidsparticipatie	5.803	6.155	**352**	**N**
6.6 Maatwerkvoorziening (Wmo)	5.113	5.192	**79**	**N**
6.71a Hulp bij het huishouden (Wmo)	9.649	9.484	**-165**	**V**
6.71b Begeleiding (Wmo)	9.934	9.581	**-353**	**V**
6.71c Dagbesteding (Wmo)	4.485	4.354	**-131**	**V**
6.71d Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	1.628	1.507	**-121**	**V**
6.72a Jeugdhulp begeleiding	9.771	8.451	**-1.320**	**V**
6.72b Jeugdhulp behandeling	7.050	6.792	**-258**	**V**
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	1.733	1.786	**53**	**N**
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	1.560	1.401	**-159**	**V**
6.73a Pleegzorg	2.547	2.318	**-229**	**V**
6.73b Gezinsgericht	975	902	**-73**	**V**
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	9.042	9.773	**732**	**N**
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	4.377	4.273	**-104**	**V**
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	8.771	9.321	**550**	**N**
6.74c Gesloten plaatsing	306	265	**-41**	**V**
6.81a Beschermd wonen (Wmo)	9.221	9.374	**153**	**N**
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	5.497	5.435	**-62**	**V**
6.82a Jeugdbescherming	5.042	4.935	**-107**	**V**
6.82b Jeugdreclassering	918	895	**-23**	**V**
Totaal lasten	**196.256**	**195.462**	**-794**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-10.217	-9.117	**1.100**	**N**
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-	-	**-**	
6.3 Inkomensregelingen	-45.005	-44.941	**64**	**N**
6.4 WSW en beschut werk	-500	-560	**-60**	**V**
6.5 Arbeidsparticipatie	-75	-290	**-215**	**V**
6.6 Maatwerkvoorziening (Wmo)	-	-16	**-16**	**V**
6.71a Hulp bij het huishouden (Wmo)	-995	-965	**30**	**N**
6.71b Begeleiding (Wmo)	-248	-248	**-**	**N**
6.71c Dagbesteding (Wmo)	-	-	**-**	
6.71d Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	-	-3	**-3**	**V**
6.72a Jeugdhulp begeleiding	-125	-204	**-79**	**V**
6.72b Jeugdhulp behandeling	-	-	**-**	
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	-	-	**-**	
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	3	-	**-3**	**V**
6.73a Pleegzorg	-	-	**-**	
6.73b Gezinsgericht	-	-	**-**	
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	-576	-577	**-1**	**V**
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-	-	**-**	
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	-	**-**	
6.74c Gesloten plaatsing	-	-	**-**	
6.81a Beschermd wonen (Wmo)	-75	-96	**-21**	**V**
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	-	-	**-**	
6.82a Jeugdbescherming	-6	-	**6**	**N**
6.82b Jeugdreclassering	-6	-	**6**	**N**
Totaal baten	**-57.824**	**-57.016**	**808**	**N**

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	8.610	8.784	**174**	**N**
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	5.534	5.611	**77**	**N**
6.3 Inkomensregelingen	10.348	11.934	**1.587**	**N**
6.4 WSW en beschut werk	12.622	12.323	**-299**	**V**
6.5 Arbeidsparticipatie	5.728	5.864	**137**	**N**
6.6 Maatwerkvoorziening (Wmo)	5.113	5.176	**63**	**N**
6.71a Hulp bij het huishouden (Wmo)	8.654	8.519	**-135**	**V**
6.71b Begeleiding (Wmo)	9.686	9.333	**-353**	**V**
6.71c Dagbesteding (Wmo)	4.485	4.354	**-131**	**V**
6.71d Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	1.628	1.505	**-123**	**V**
6.72a Jeugdhulp begeleiding	9.646	8.247	**-1.399**	**V**
6.72b Jeugdhulp behandeling	7.050	6.792	**-258**	**V**
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	1.733	1.786	**53**	**N**
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	1.563	1.401	**-162**	**V**
6.73a Pleegzorg	2.547	2.318	**-229**	**V**
6.73b Gezinsgericht	975	902	**-73**	**V**
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	8.466	9.197	**731**	**N**
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	4.377	4.273	**-104**	**V**
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	8.771	9.321	**550**	**N**
6.74c Gesloten plaatsing	306	265	**-41**	**V**
6.81a Beschermd wonen (Wmo)	9.146	9.278	**132**	**N**
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	5.497	5.435	**-62**	**V**
6.82a Jeugdbescherming	5.036	4.935	**-101**	**V**
6.82b Jeugdreclassering	912	895	**-17**	**V**
Totaal saldo	**138.432**	**138.446**	**14**	**N**

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen:
In de verschillenanalyse worden alleen de verschillen tussen begroting en werkelijkheid toegelicht die niet voortkomen uit kapitaallasten en de meerjarige incidentele projecten. Zie hiervoor de toelichting onder 2.2 Basisbegroting.

Hieronder is een verkorte tabel van het saldo binnen hoofdtaakveld 6 Sociaal domein opgenomen.

Saldo	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
Samenkracht en burgerparticipatie	8.610	8.784	**174**	**N**
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	5.534	5.611	**77**	**N**
Participatie	28.698	30.121	**1.423**	**N**
Wmo	29.566	28.887	**-679**	**V**
Jeugd	51.382	50.331	**-1.051**	**V**
Beschermd wonen / Maatschappelijke opvang	14.643	14.713	**70**	**N**
Totaal saldo	**138.432**	**138.446**	**14**	**N**

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
Het nadeel wordt verklaard door de begrotingssystematiek van de meerjarige incidentele projecten. Dit betreft de 'Opvang vluchtelingen Oekraïne' en de 'Crisisnoodopvang vluchtelingen COA'.

Opvang vluchtelingen Oekraïne
Vanuit het Rijk worden middelen ontvangen, gebaseerd op een normbedrag voor het aantal beschikbaar gestelde bedden en de opvangperiode. Op basis van onze aanvragen bedraagt de bijdrage voor de gemeentelijke opvang 7,7 miljoen euro, over 2024. Hiervoor worden diverse kosten gemaakt. Het gaat hierbij om huisvestingskosten, het afnemen van schoonmaakdiensten, personele inhuur zoals onder andere een locatiemanager, huismeesters, tolken en uitvoeringskosten. In de begroting zijn de lasten over deze periode geraamd op 5,7 miljoen euro. De werkelijke kosten bedroegen 5,9 miljoen euro. Omdat de regeling niet gewijzigd is gaan wij ervan uit dat het Rijk net als is 2022 en 2023 niet overgaat tot terugvordering van het restant op het normbedrag. Het voordelig saldo 2024 bedraagt 1,8 miljoen euro, deze is volledig gestort in de bestemmingsreserve opvang vluchtelingen.

6.3 Inkomensregelingen
Het nadeel van 1,59 miljoen euro is te verklaren door een nadeel van 2,46 miljoen euro op de begrotingssystematiek van de meerjarige incidentele projecten en een voordeel van 873.000 euro op de overige onderdelen van inkomensregelingen.
Bij de projecten betreft dit met name de energietoeslag 2023. De Rijksbijdrage voor de energietoeslag is in 2023 ontvangen en een deel van de uitbetalingen liep nog door in 2024. Het voordeel op de inkomensregelingen betreft de inkomensvoorziening-BUIG (inclusief de herwaardering van de vorderingen) van 427.000 euro, een voordeel op de minimamiddelen van 291.000 euro, o.a. lagere kosten voor de bijzondere bijstand en het schuldenlab, een voordeel van 130.000 euro op kwijtschelding van belastingen (zie paragraaf 3.1 Lokale heffingen) en overige kleinere voordelen van in totaal 25.000 euro.

Inkomensvoorziening-BUIG (Gebundelde uitkering)
Het voordelig saldo op de inkomensvoorziening van in totaal 427.000 euro wordt verklaard door 165.000 euro lagere lasten voor bijstandsuitkeringen dan verwacht en een voordeel van 262.000 euro op de herwaardering van de vorderingen. Het voordeel op de inkomensvoorziening is uitgewerkt in onderstaande tabel. Tegen de landelijke trend in daalde het aantal uitkeringen in Almelo en daarmee is het financieel resultaat positiever dan begroot. Per saldo resulteert dit in een tekort van 173.000 euro t.o.v. een tekort van 1,0 miljoen euro waarmee in de programmabegroting 2024 rekening gehouden was.

Inkomensvoorziening-BUIG	Begroting na wijziging	Werkelijk 2024	Verschil	
Participatiewet/i-deel (incl. herw. vordering)	43.979	43.518	461	V
BUIG-budget	-43.349	-43.349	0	-
Saldo BUIG (+ = tekort / - = overschot)	**630**	**169**	**461**	**V**
Saldo in percentage van BUIG-budget	-1,5%	-0,4%		
BUIG-vangnetuitkering	0	0	0	-
Besluit zelfstandigen kapitaalverstrekking	-30	4	-34	N
Subtotaal overige uitkeringen	**-30**	**4**	**-34**	**N**
Saldo inkomensvoorziening-BUIG	**600**	**173**	**427**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

Waardering vordering inkomensvoorziening-BUIG
Er heeft een lagere waardering van de bijstandsvorderingen plaatsgevonden dan begroot. De bijstandsvorderingen zijn per saldo 37.000 euro lager gewaardeerd, enerzijds door een forse afname van de daadwerkelijke vorderingen op grond van de Participatiewet, IOAW en IOAZ, en anderzijds door een verlaging van de getroffen voorziening voor oninbaarheid.

Waardering vorderingen	2023	2024	Mutatie	
Vordering	-8.603	-7.489	1.113	N
Af: voorziening oninbaar	6.069	4.992	-1.076	V
Waardering	**-2.534**	**-2.496**	**37**	**N**

Bedragen x 1.000 euro

6.4 Begeleide participatie
Per saldo kan het voordeel grotendeels verklaard worden door een lagere afrekening van de DVO 2024 met Ontplooj van 51.000 euro en een lagere stijging van de personeelskosten wsw dan verwacht van 206.000 euro.

6.5 Arbeidsparticipatie
Het nadeel op de lasten wordt deels verklaard door de begrotingssystematiek van de meerjarige incidentele projecten. De overige hogere lasten van 247.000 euro worden grotendeels gecompenseerd door hogere baten. Per saldo resteert een nadeel van 47.000 euro. Net als in voorgaande jaren lag de focus in 2024 op het terugdringen van het aantal bijstandsuitkeringen. Veel inwoners zijn succesvol begeleid naar werk. Voor degenen die niet direct bemiddelbaar zijn en ondersteuning nodig hebben bij hun re-integratie, is in 2024 een gerichte aanpak gestart. Zo zijn we begonnen met een project om het onbenutte arbeidspotentieel onder bijstandsgerechtigden beter te benutten. Daarnaast is een speciaal project opgezet voor de bemiddeling van statushouders. Beide initiatieven lopen door in 2025, waarin we de verdere resultaten van deze extra inspanningen verwachten.

Wmo *(6.6 en 6.71a t/m 6.71d)*
Het voordeel op de lasten van de Wmo betreft 691.000 euro. Het aantal inwoners dat gebruik maakt van de voorzieningen huishoudelijke ondersteuning en individuele begeleiding en de inzet (volume) is minder toegenomen dan verwacht werd. Dit leidt tot een voordeel van iets meer dan 400.000 euro.
Daarnaast wordt er minder gebruik gemaakt van de doorbraakmethode en de persoonsgebonden budgetten dan begroot. Bij vervoer is een voordeel ontstaan door een wijziging van de financieringssystematiek
bij de nieuwe inkoop; we gaan nu uit van kilometerprijzen in plaats van ritprijzen.

Jeugd (taakvelden 6.72a t/m 6.74c, 6.82a en 6.82b)
Het voordeel bedraagt 1,05 miljoen euro en is grotendeels als volgt te verklaren:

Een groot deel van het voordeel is te verklaren door jeugdhulp begeleiding. Het aantal jeugdigen met begeleiding is gedurende het jaar afgenomen, waardoor er minder uitgaven zijn voor begeleiding in kwartaal 3 en 4 dan begroot. Ook is het subsidiebudget niet volledig benut.

Hoewel de totale kosten gedaald zijn is een toename op een aantal posten (zoals Jeugdhulp met verblijf) te verklaren door gerealiseerd beleid, namelijk ombouw naar kleinschalige verblijfsvoorzieningen conform landelijk beleid. Bij een gelijkblijvend aantal jeugdigen nemen de kosten per jeugdige toe door de ombouw naar kleinschaligheid.

De inzet vanuit landelijk contracten (LTA) is toegenomen ten opzichte van afgelopen jaren. Het gaat hierbij om zeer specialistische jeugdhulp voor zeer kwetsbare jeugdigen. De sturing op de inzet van deze jeugdhulp is minimaal. Voor specialistische jeugdhulp en kleinschalig verblijf geldt dat een kleine toe- of afname van het aantal jeugdigen kan resulteren in een grote financiële afwijking.

2.2.8 Volksgezondheid en milieu

2.2.8.1 Vastgestelde nota's

Gebiedsgericht geluidbeleid 2015
Een Nieuwe aanpak voor bodemverontreinigingen - gebiedsgericht grondwaterbeheer
Vierwekelijks inzamelen huishoudelijk afval 2015
Programma Water en Riolering 2022-2026
Nota bodembeheer regio Twente 'Twents beleid veur oale groond 2.1'
Visie op de bodem en ondergrond

2.2.8.2 Taakvelden

Taakveld
7.1 Volksgezondheid Jeugdgezondheidszorg (bijdrage aan GGD).
7.2 Riolering Beheer en onderhoud, vervanging en uitbreiding riolering. Opstellen beleid vGRP (verbreed Gemeentelijk Riolering Plan). Opbrengsten rioolheffing.
7.3 Afval Opstellen beleid met betrekking tot inzameling en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. De inzameling is in besteed bij Twente Milieu. De opbrengsten worden verkregen uit de afvalstoffenheffing.
7.4 Milieubeheer Zorg voor de kwaliteit van bodem en lucht, bestrijding geluidshinder.
7.5 Begraafplaatsen en crematoria Beheer en onderhoud begraafplaatsen.

2.2.8.3 Indicatoren

Indicator		2020	2021	2022	2023	2024
Huishoudelijk restafval	**Almelo**	**-**	**168**	**179**	**-**	**-**
De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar in kilo's.	Grootteklasse	167	158	152	-	-
Hernieuwbare elektriciteit	**Almelo**	**10,5%**	**11,7%**	**17,3%**	**-**	**-**
Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.	Grootteklasse	-	-	-	-	-

Bron: waarstaatjegemeente.nl

2.2.8.4 Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
7.1 Volksgezondheid	4.018	4.241	**223**	**N**
7.2 Riolering	10.590	10.437	**-153**	**V**
7.3 Afval	7.734	7.748	**13**	**N**
7.4 Milieubeheer	6.997	5.135	**-1.862**	**V**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	563	541	**-22**	**V**
Totaal lasten	**29.902**	**28.101**	**-1.800**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
7.1 Volksgezondheid	-508	-541	**-33**	**V**
7.2 Riolering	-13.285	-13.081	**203**	**N**
7.3 Afval	-10.087	-10.021	**67**	**N**
7.4 Milieubeheer	-1.326	-2.499	**-1.173**	**V**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-461	-445	**16**	**N**
Totaal baten	**-25.668**	**-26.587**	**-919**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
7.1 Volksgezondheid	3.510	3.699	**190**	**N**
7.2 Riolering	-2.695	-2.644	**51**	**N**
7.3 Afval	-2.353	-2.273	**80**	**N**
7.4 Milieubeheer	5.670	2.636	**-3.034**	**V**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	102	96	**-5**	**V**
Totaal saldo	**4.234**	**1.514**	**-2.720**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen:
In de verschillenanalyse worden alleen de verschillen tussen begroting en werkelijkheid toegelicht die niet voortkomen uit kapitaallasten en de meerjarige incidentele projecten. Zie hiervoor de toelichting onder 2.2 Basisbegroting.

7.1 Volksgezondheid
Het nadeel wordt verklaard door de begrotingssystematiek van de meerjarige incidentele projecten.

7.2 Riolering
De gemeente streeft naar 100 procent kostendekking bij riolering. Verschillen ten opzichte van de begroting worden verrekend met de egalisatievoorziening riolering.

In 2024 is er vanwege lagere lasten (203.000 euro) en hogere baten (161.000 euro), per saldo 364.000 euro minder onttrokken aan de egalisatievoorziening riolering. De totale onttrekking in de egalisatievoorziening riolering komt daarmee op 774.000 euro ten opzichte van 1,138 miljoen euro begroot. Het saldo van de egalisatievoorziening riolering komt daarmee op 5,576 miljoen euro per ultimo 2024.

De lagere lasten worden deels veroorzaakt doordat een deel van de geplande werkzaamheden en projecten niet is uitgevoerd, door onderbezetting (152.000 euro). Er is tijdelijke externe capaciteit ingehuurd om de achterstanden in te lopen en wordt gewerkt aan een structurele en adequate invulling van de benodigde inzet. In 2024 zijn de kosten voor kwijtschelding 51.000 euro lager dan begroot.
Aan de batenkant is er sprake van een voordeel van 161.000 euro, waarvan 116.000 euro als gevolg van niet geraamde inkomsten uit de aanleg van rioolaansluitingen. De overige hogere inkomsten houden onder andere verband met hogere rioolheffingen als gevolg van minder leegstand.

7.3 Afval
De gemeente streeft naar 100 procent kostendekking bij afval. Verschillen ten opzichte van de begroting worden verrekend met de egalisatievoorziening afval.
Het negatieve saldo van baten en lasten wordt onttrokken aan de egalisatievoorziening. Na de onttrekking van het saldo van afgerond 190.000 euro komt de voorziening eind 2024 op 2,8 miljoen euro. In de begroting 2024 werd een onttrekking van circa 344.000 euro aan de voorziening geraamd.
De belangrijkste verklaringen voor de afwijking ten opzichte van de begroting zijn:

- Minder kwijtschelding dan begroot (80.000 euro voordelig).
- Prullenbakkenvergoeding is uitgekeerd (70.000 euro voordelig), maar de uitgaven worden verwacht in 2025.
- Diverse kleine verschillen.

Het resterende saldo op taakveld 7.3. afval houdt verband met het feit dat een deel van de baten en lasten met betrekking tot afval, conform BBV, op andere taakvelden wordt verantwoord (kwijtschelding, compensabele BTW).

7.4 Milieubeheer
Het voordeel bij milieu wordt verklaard door lagere kapitaallasten en door de begrotingssystematiek van de meerjarige incidentele projecten.

2.2.9 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

2.2.9.1 Vastgestelde nota's

Welstandsnota 2017
Woonvisie Almelo 2020-2030
Nota Grond- en Vastgoedbeleid gemeente Almelo 2020
Woningbouwplanning en -programmering 2021-2030

2.2.9.2 Taakvelden

Taakveld
8.1 Ruimte en leefomgeving Structuurvisie, beleid ruimtelijke ordening en bestemmingsplannen.
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) Grondverwerving, bouw en woonrijp maken, verkoop van bouwrijpe gronden van niet-bedrijventerreinen (zie hiervoor 3.2).
8.3 Wonen en bouwen Omgevingsvergunningen, volkshuisvesting, stads- en dorpsvernieuwing, wijkaanpak, geo-informatie.

2.2.9.3 Indicatoren

Indicator		2020	2021	2022	2023	2024
Gemiddelde WOZ waarde	**Almelo**	**183**	**199**	**225**	**272**	**284**
Bedrag x 1.000 euro.	Grootteklasse	261	268	299	348	361
Nieuw gebouwde woningen	**Almelo**	**7,6**	**4,8**	**5,2**	**9,7**	**-**
Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties	Grootteklasse	7,7	8,5	8,7	8,6	-
Demografische druk	**Almelo**	**72,8%**	**72,3%**	**72,2%**	**72,0%**	**71,1%**
De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65.	Grootteklasse	74,4%	74,4%	75,1%	75,1%	75,3%
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishoudens	**Almelo**	**839**	**845**	**943**	**967**	**996**
Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	Grootteklasse	717	745	828	855	897
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens	**Almelo**	**839**	**886**	**986**	**1.011**	**1.041**
Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	Grootteklasse	717	814	903	931	978

Bron: waarstaatjegemeente.nl

2.2.9.4 Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
8.1 Ruimte en leefomgeving	2.337	2.046	**-291**	**V**
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	13.286	1.104	**-12.182**	**V**
8.3 Wonen en bouwen	12.022	8.986	**-3.036**	**V**
Totaal lasten	**27.645**	**12.136**	**-15.509**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
8.1 Ruimte en leefomgeving	-356	-351	**5**	**N**
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-12.360	-177	**12.183**	**N**
8.3 Wonen en bouwen	-3.680	-3.388	**292**	**N**
Totaal baten	**-16.396**	**-3.917**	**12.480**	**N**

Bedragen x 1.000 euro

Saldo per taakveld	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.981	1.695	**-286**	**V**
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	926	927	**1**	**N**
8.3 Wonen en bouwen	8.342	5.598	**-2.744**	**V**
Totaal saldo	**11.249**	**8.219**	**-3.030**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen:
In de verschillenanalyse worden alleen de verschillen tussen begroting en werkelijkheid toegelicht die niet voortkomen uit kapitaallasten en de meerjarige incidentele projecten. Zie hiervoor de toelichting onder 2.2 Basisbegroting.

8.1. Ruimte en leefomgeving
Het voordeel bij ruimte en leefomgeving wordt volledig verklaard door de begrotingssystematiek van de meerjarige incidentele projecten.

8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)
De grondexploitaties hebben per saldo een nadeel van 523.000 euro ten opzichte van de begroting na wijziging. Dit wordt voornamelijk verklaard door de mutaties in de verliesvoorzieningen en de lagere tussentijdse winstneming in de grondexploitatie Almelo Noord Oost. De lagere tussentijdse winstneming in Almelo Noord Oost leidt tot een nadeel van 95.000 euro. De verliesvoorzieningen voor Chiel Dethmersstraat, Heetveldsweg, Savornin Lohmanstraat, GT Rietveldstraat en Gravenstraat zijn in totaal met 428.000 euro verhoogd. De vrijval
van de voorziening nog uit te voeren werken Noorderes leidt tot een voordeel van 20.000 euro.
De overige afwijking op de grondexploitaties bij zowel de baten als lasten wordt vrijwel volledig verklaard door budgetneutrale verschillen in de administratieve verwerking van grondexploitaties in de begroting en de jaarverantwoording. Een uitgebreide toelichting op de grondexploitaties is te vinden in paragraaf 3.7 Grondbeleid.
Het restant voordeel op dit taakveld van 522.000 euro wordt volledig verklaard door de begrotingssystematiek van de meerjarige incidentele projecten.

8.3 Wonen en bouwen

Voor de middelen voor de uitvoering van de wet kwaliteitsborging zijn geen externe opdrachten weggezet, hieraan is met eigen medewerkers invulling gegeven. Dit verklaart een voordeel van 35.000 euro op de lasten.

Er is een voordeel op de lasten van 92.000 euro vanwege een afname van de welstandsadviezen en een voordeel van 45.000 euro voor lagere opdrachten aan externe partijen voor de omgevingsvergunningen.

Het voordeel van 149.000 euro op de lasten is ontstaan doordat het uitwerken van maatregelen in het kader van de Wet maatregelen grootstedelijke problematiek (Rotterdamwet) enige vertraging heeft opgelopen. De onderschrijding op dit budget hangt samen met vacatures met betrekking tot de beleidscapaciteit wonen.

Deze vacatures zijn in 2024 ingevuld. Vooralsnog heeft dit niet geleid tot opdrachten voor en door externe partijen.

Het voordeel bij wonen en bouwen wordt daarnaast verklaard door de begrotingssystematiek van de meerjarige incidentele projecten.

2.2.10 Algemene dekkingsmiddelen en overige overzichten

2.2.10.1 Inleiding

Op grond van het BBV dienen in het jaarverslag een aantal verplichte overzichten opgenomen te worden. Deze overzichten treft u hieronder aan.

2.2.10.2 Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
0.5 Treasury	-24.194	-24.439	-245	V
0.61 OZB woningen	-11.500	-11.283	217	N
0.62 OZB niet-woningen	-15.720	-15.502	218	N
0.63 Parkeerbelasting	-2.069	-2.157	-89	V
0.64 Belastingen overig	-255	-302	-47	V
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-225.103	-226.372	-1.268	V
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**-278.841**	**-280.054**	**-1.213**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen:

De verschillen op bovenstaande taakvelden zijn toegelicht in 2.2.1 Bestuur en ondersteuning onder financieel terugkijken.

2.2.10.3 Overhead

Overzicht overhead	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
Overhead lasten	53.365	49.878	-3.488	V
Overhead baten	-8.293	-7.821	472	N
Totaal saldo overhead	**45.072**	**42.057**	**-3.015**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

Verschillen:

De verschillen van het taakveld overhead zijn toegelicht in 2.2.1 Bestuur en ondersteuning onder financieel terugkijken.

2.2.10.4 Vennootschapsbelasting

Overzicht vennootschapsbelasting	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
VPB lasten	75	68	-7	V
VPB baten	-	-	-	
Totaal saldo vennootschapsbelasting	**75**	**68**	**-7**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

Toelichting: Niet van toepassing.

2.2.10.5 Onvoorzien

Gebruik onvoorzien	Begroting	Wijziging	31-12-2024
Incidenteel	111	-	111
Totaal incidenteel na wijziging	**111**	**-**	**111**
Structureel	25	-	25
Totaal structureel na wijziging	**25**	**-**	**25**
Totaal onvoorzien	**136**	**-**	**136**

Bedragen x 1.000 euro

Toelichting: Niet van toepassing.

3 Paragrafen

3.1 Paragraaf Lokale heffingen

3.1.1 Samenvatting

- De totale opbrengst van lokale heffingen in 2024 is ruim 56 miljoen euro en is daarmee ruim 300.000 euro hoger dan de begrote opbrengsten.
- In 2024 is voor een totaalbedrag van 1,3 miljoen euro aan kwijtschelding verleend. Dat is 130.000 euro minder dan begroot in 2024.

3.1.2 Beleid lokale heffingen

Lokale heffingen zijn gemeentelijke belastingen, rechten en retributies. Deze middelen worden ingezet ter dekking van de uitvoering van gemeentelijke taken. De gemeenteraad kan met het vaststellen van een verordening lokale heffingen invoeren, wijzigingen of intrekken. In de verordeningen zijn de tarieven opgenomen. De verordeningen worden via een separaat voorstel door de gemeenteraad vastgesteld.

Lokale heffingen worden onderscheiden in gebonden en ongebonden heffingen. Ongebonden heffingen behoren tot de algemene dekkingsmiddelen van de gemeente. De besteding ervan is niet gebonden aan een bepaalde taak. Gebonden heffingen, zoals de afvalstoffen- en rioolheffing, worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Deze middelen zijn wel gebonden aan een bepaalde taak.
Voor de gemeentelijke dienstverlening worden leges, rechten en retributies geheven. Leges zijn gebonden heffingen. De kosten van de gemeentelijke dienstverlening worden doorberekend in de tarieven. Het beleid is er op gericht deze kosten zo laag mogelijk te houden.

3.1.3 Actuele ontwikkelingen

De Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen
Op 1 januari 2024 zijn de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in werking getreden. Met de inwerkingtreding van deze wetten is er veel veranderd. Het principe van legesheffing en ook de wettelijke grondslag voor het heffen van leges zijn niet veranderd, maar de taak van de gemeente wel, en ook het vergunningstraject en het bouwproces verlopen anders.

Wijziging Wet herwaardering proceskostenvergoedingen WOZ
De afgelopen jaren zijn gemeenten geconfronteerd met de stijgende kosten en werkdruk door WOZ-bezwaarprocedures die gevoerd worden door commerciële bezwaarbureaus, de zogenoemde ‘no cure no pay bureaus’. Om deze ontwikkeling tegen te gaan is met ingang van 1 januari 2024 de Wet herwaardering proceskostenvergoedingen WOZ en bpm in werking getreden. Met deze wet is onder meer de rechtsbijstandvergoeding verlaagd tot 25%. Voor de vergoeding van proceskosten voor rechtsbijstand in bezwaar worden en lager en hoger tarief gehanteerd. De Hoge Raad heeft op 12 juli 2024 een arrest gewezen en oordeelde dat het lagere tarief buiten toepassing moet blijven vanwege mogelijk discriminerend onderscheid met andere bestuursrechtelijke zaken waarvoor het hogere tarief geldt. Daarmee werd het een deel van het regulerend effect van de verlaging tot 25% ongedaan gemaakt. Met ingang van 1 januari 2025 is dit gerepareerd als onderdeel van het Belastingplan 2025. In deze nieuwe regeling is de factor van 25% verlaagd naar 12,5%.

Tweejaarlijkse herwaardering
Om de druk op de uitvoering en de kwaliteit van de WOZ-waardering te verbeteren onderzoekt de VNG de mogelijkheden van een tweejaarlijkse herwaardering van de WOZ-waarde.

3.1.4 Overzicht lokale heffingen

In het overzicht hieronder wordt de werkelijke opbrengst van de lokale heffingen vergeleken met de begrote opbrengst na wijziging.

Opbrengst lokale heffingen	Begroting na wijziging	Werkelijk 2024	Verschil	V/N
Onroerendezaakbelasting	-27.220	-26.940	**280**	**N**
Afvalstoffenheffing	-9.051	-9.090	**-39**	**V**
Rioolheffing	-11.948	-12.003	**-55**	**V**
Parkeerbelasting	-1.939	-2.160	**-221**	**V**
Omgevingsvergunning	-2.573	-2.639	**-66**	**V**
Leges publiekszaken en overig	-1.612	-1.793	**-181**	**V**
Begraafrechten	-442	-431	**11**	**N**
Toeristenbelasting	-466	-545	**-79**	**V**
Bedrijveninvesteringszone	-226	-182	**44**	**N**
Havengeld	-180	-176	**4**	**N**
Precariobelasting	-100	-142	**-42**	**V**
Totaal	**-55.757**	**-56.101**	**-344**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

De werkelijke opbrengst van lokale heffingen is 344.000 euro hoger dan de begrote opbrengst na wijziging.

Voor een toelichting op de verschillen met betrekking tot de opbrengst lokale heffingen wordt verwezen naar de toelichtingen zoals die zijn opgenomen bij de taakvelden in het onderdeel basisbegroting.

3.1.5 Kwijtschelding lokale heffingen

Voor kwijtschelding gelden landelijke regels. De gemeente Almelo hanteert de volgende beleidsregels voor kwijtschelding in het kader van het minimabeleid:

- Voor de onroerende zaakbelasting, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing is kwijtschelding mogelijk, waardoor minima geen woonlasten betalen;
- Voor extra containers wordt geen kwijtschelding afvalstoffenheffing verleend en ook geen kwijtschelding rioolheffing bij een grondslag > 250 m^3;
- Bij de normkosten van bestaan wordt uitgegaan van 100% van de bijstandsnorm;
- Ondernemers zijn voor de privébelastingen gelijkgesteld met particulieren;
- Kosten voor kinderopvang worden in aanmerking genomen als uitgaven bij de berekening van de betalingscapaciteit;
- Bij de normkosten van bestaan voor AOW'ers wordt uitgegaan van 100% van de netto AOW-norm.

In onderstaande tabel zijn de bedragen van de werkelijk verleende kwijtscheldingen in 2023 afgezet tegen de begrote bedragen na wijziging.

Kwijtschelding per belasting	Begroting na wijziging	Werkelijk 2024	Verschil	V/N
Afvalstoffenheffing	844	764	**-80**	**V**
Rioolheffing	583	533	**-50**	**V**
Totaal	**1.427**	**1.297**	**-130**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

In 2024 is voor een totaalbedrag van 1,3 miljoen euro aan kwijtschelding verleend. Dat is 130.000 euro minder dan begroot in 2024. Ten opzichte van 2023 (1,4 miljoen euro) is de verleende kwijtschelding in 2024 licht gedaald.

3.2 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

3.2.1 Samenvatting

De weerstandsratio is een indicator in hoeverre de gemeente Almelo in staat is risico's op te vangen. In de Kadernota integraal risicomanagement en weerstandsvermogen is de streefwaarde voor de weerstandsratio vastgesteld op 1,2.
De berekende benodigde weerstandscapaciteit op de reguliere exploitatie is 5,5 miljoen euro, de berekende benodigde weerstandscapaciteit voor de grondexploitaties is 4,2 miljoen euro, in totaal 9,7 miljoen euro.
De beschikbare weerstandscapaciteit is 46,0 miljoen euro. De weerstandsratio op 31 december 2024 bedroeg daarmee 4,74. De financiële kengetallen zijn verbeterd of gelijkgebleven.
De ratio is daarmee ten opzichte van de begroting iets lager geworden, maar nog steeds goed te noemen. De verwachting is echter, door besluitvorming rond een aantal ontwikkelingen in 2025 en de financiële onzekerheid richting het ravijnjaar 2026, dat het beeld op korte termijn kan wijzigen en dat daarom het nauw volgen van de ontwikkelingen rond de risico's cruciaal is.

3.2.2 Beleid weerstandsvermogen en risicobeheersing

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing behandelt de risico's die uitvoering van het gemeentelijk beleid met zich meebrengt. De Kadernota integraal risicomanagement en weerstandsvermogen (2020 - 2024) is het beleidskader voor deze paragraaf. Hierin liggen de te hanteren uitgangspunten bij het opstellen van de risico-inventarisatie en de kaders voor het beoordelen van het weerstandsvermogen vast.

Om vast te stellen dat een gemeente voldoende in staat is om risico's op te vangen, maken we periodiek een inschatting van het zogenoemde benodigde weerstandsvermogen op dat moment. Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de gezondheid van de financiële positie van de gemeente op langere termijn, op basis van de inschatting van de financiële gevolgen van de risico's op dat moment en de beschikbare middelen om deze risico's op te vangen. De gemeente Almelo streeft sinds 2020 naar een ratio weerstandsvermogen van 1,2. Dit getal geeft aan hoe solide het weerstandsvermogen op dat moment is. Een ratio van 1,2 is bijvoorbeeld voldoende. Boven de 2,0 is uitstekend.

3.2.3 Actuele ontwikkelingen

Ontwikkeling risicoprofiel

Met de invoering van de Kadernota integraal risicomanagement en weerstandsvermogen 2020-2024 is de systematiek om risico's in beeld te brengen doorontwikkeld. Door een integrale samenwerking met alle betrokkenen worden de risico's organisatiebreed in beeld gebracht. Risicomanagement is een dynamisch proces, waarbij de inzichten van risico's kunnen veranderen. De risicoanalyse kan daarom continu aangepast worden en geeft daarmee een actueel beeld van de risico's.

Weerbaarheid en weerbaarheid

Bij de inventarisatie van risico's wordt onderscheid gemaakt in risico's met betrekking tot wendbaarheid en weerbaarheid. Wendbaarheid (flexibiliteit) is het vermogen om zodra een onverwachte gebeurtenis zich aandient, daarop te anticiperen en er omheen te bewegen. De gevolgen hebben niet zozeer een directe financiële impact op de begroting, maar vragen flexibiliteit in sturing om de doelen te bereiken. Weerbaarheid betreft het vermogen om 'schokken', onverwachte gebeurtenissen met een directe financiële impact, op te kunnen vangen. Daarvoor is een zogenoemd weerstandsvermogen (buffer) nodig.

Niet meegenomen risico's in de berekening

Een aantal risico's en onzekerheden vormt geen onderdeel van de financiële analyse. Dat kan zijn doordat een risico zich niet financieel laat vertalen of berekenen, zoals de risico's voor bijvoorbeeld het niet geheel realiseren van klimaattransitie en duurzaamheid of risico's die een beperktere financiële impact hebben, maar vooral een reputatie- of imagoschade kennen, zoals fraude. Deze risico's worden in het kader van de doorontwikkeling van het risicomanagement de zogenaamde wendbaarheidsrisico's genoemd. Zij vormen onderdeel van de periodieke risicodialoog die in de organisatie wordt gevoerd en is gericht en gekoppeld aan de te realiseren beleidsinhoudelijke doelstellingen.

Top 15 risico's

In onderstaande tabel is de top 15 van risico's met financiële effecten weergegeven waarvoor een buffer noodzakelijk is. Alleen risico's met een minimale impact vanaf 150.000 euro worden meegewogen in het risicoprofiel. Onder de tabel lichten we eventuele wijzigingen toe. De genoemde bedragen betreffen de mogelijke impact voor één jaar of indien van toepassing, de projectduur.

Top 15 financiële risico's:

Nr	Risico-omschrijving	Kans	Maximaal gevolg	Invloed
1	Geen continuïteit dienstverlening door het voordoen van beveiligingsincident ICT	20%	5,0	15,41
2	Fluctueren van de bandbreedte van de prijsontwikkeling van de zorg	50%	1,0	7,7
3	Mogelijke besparing in de uitvoering van de zorg	50%	1,0	7,7
4	Noodzakelijke (veiligheids) voorzieningen parkeerdek Havenblok binnenstad	50%	1,0	7,7
5	Hoger 'verzilveringsvolume' zorg	50%	1,0	7,7
6	Noodzakelijke (veiligheids) voorzieningen gevels binnenstad Stadsbaken	50%	1,0	7,7
7	Ondermijning neemt toe	70%	0,5	5,39
8	Afname waarde vastgoed	20%	1,5	4,62
9	Claims van ontwikkelaars en derden door het niet nakomen van verplichtingen	30%	1,0	4,62
10	Onvolledige of onjuiste naleving inkopen, aanbesteden en contractbeheer	20%	1,0	3,08
11	Ongeoorloofde toegang tot (persoons)gegevens	30%	0,5	2,31
12	Hoog verloop personeel en niet kunnen invullen van cruciale functies	50%	0,3	2,31
13	Sterke toename aantal incidenten met kwetsbare personen	50%	0,3	2,31
14	Bewust incident met kwade opzet in panden	30%	0,5	2,31
15	Projectkostenoverschrijding	30%	0,5	2,31

Bedragen x 1 miljoen euro

Toelichting belangrijkste wijzigingen top 15

Ontwikkeling (proces) risicomanagement

Het continue proces van identificeren, beoordelen en evalueren van onzekere gebeurtenissen in samenhang met (externe) ontwikkelingen in de omgeving kan wijzigingen opleveren in risico's. Het levert een steeds nauwkeuriger analyse op, waardoor ook de inschatting op de risico's, oorzaken en gevolgen reëler worden. Dit heeft geleid tot soms een ander maximaal financieel gevolg, een aangepast risico of bijvoorbeeld een andere inschatting van de kans op het voordoen van een onzekere gebeurtenis. De wijzigingen ten opzichte van het voorgaand opgestelde risicoprofiel in de begroting 2025 zijn beperkt. Er zijn geen grote stelsel wijzigingen en geopolitieke ontwikkelingen hebben (nog) geen impact op het risicoprofiel. De benodigde weerstandscapaciteit (het risicoprofiel zelf), de beschikbare weerstandscapaciteit en daarmee de weerstandsratio zijn licht gewijzigd. De wijzigingen in de benodigde weerstandscapaciteit komen met name voort uit onderstaande ontwikkelingen.

Enkele specifieke wijzigingen en aandachtsgebieden :

- **ICT-incidenten** blijven het nummer 1 risico voor de gemeente. Niet alleen gelet op financiële impact, maar ook gelet op bedrijfsvoering en imago.
- **Verzilveringsvolume zorg**; Door de inzet van diverse maatregelen ontstaat er steeds meer grip en beheersing in het sociale domein. Ondanks deze inzet, staan er meerdere risico's vanuit dit domein in de top 15. Het risico 'onzekerheid over de vraagkant van de zorg' is aangepast naar onzekerheid over een 'hogere verzilvering' van de zorg. Door de toepassing van een 'voorspelmodel' is er grip op de verwachte vraagkant van de zorg en kan dit meegewogen worden in de begroting. Zorgpartijen krijgen echter te maken met bezuinigingen. Het effect kan zijn dat zorgpartijen hun maximale capaciteit gaan inzetten met meer of duurdere en complexere behandelingen. Hierdoor bestaat de kans dat de ruimte die nu niet altijd wordt verzilverd alsnog door zorgpartijen maximaal wordt uit genut en gedeclareerd. Hierdoor bestaat de kans dat de totale begrote uitgaven aan zorg alsnog overstegen worden.

- De projecten binnen Stedelijke Ontwikkeling hebben momenteel nog geen risico impact. Tijdens de gesprekken voor de risicoanalyse hebben we wel nieuwe inzichten gekregen vanuit projecten richting vastgoed gerelateerde onderdelen en gemeentelijke eigendommen. Hieruit bleek dat er een risico bestaat op de **afname van de waarde van vastgoed.** Oorzaken hiervan kunnen bijvoorbeeld gelegen zijn in de stikstofproblematiek, markt- en financiële ontwikkelingen, zoals rentestijging en technische problemen tijdens de ontwikkeling. Dit risico hebben we daarom als aanvullend risico binnen het profiel opgenomen.

Ontwikkelingen 2025 en verder

Ravijnjaar 2026
Tot en met 2025 zijn gemeenten redelijk zeker van hun inkomsten. De financiële situatie dreigt vanaf 2026 te gaan veranderen, waardoor de begroting onder druk kan komen te staan. Gemeenten worden dan mogelijk geconfronteerd met aanzienlijke financiële uitdagingen door een geplande korting op het gemeentefonds. Dit kan tekorten veroorzaken in de meerjarenbegroting.
Het zogenoemde 'ravijnjaar' is nog geen risico voor het huidige profiel. Er zijn al wel diverse bezuinigingsmaatregelen aangekondigd en voor het ravijnjaar moeten de opties nog worden afgewogen. Besluitvorming gaat plaatsvinden op basis van de ontwikkelingen op landelijk niveau. Dit risico is nog niet verwerkt in het huidige risicoprofiel, maar zal naar de komende tijd nadrukkelijk aandacht krijgen. De omvang van de taakstellingen zijn zo groot dat het risico op het niet of later realiseren hele grote invloed op de algemene reserve kan hebben en daarmee op het beschikbare weerstandsvermogen. Daarom zal in de komende begroting hier specifiek op worden ingegaan in de analyse van het weerstandsvermogen.

Projecten Stedelijke Ontwikkeling
De gemeente staat aan het begin van de start van een meerjarig proces van gebieds- en wijkontwikkelingen. Het gaat om diverse gebieden, zoals de binnenstad, spoorzone en Businesspark XL2. Er is sprake van diverse en grote projecten. Op het moment dat projecten binnen deze stedelijke ontwikkeling echt van start gaan, kunnen nieuwe risico’s in beeld komen en kan dit impact hebben op de top 15 van de huidige risico’s. Hierbij geldt dat bij het aangaan van verplichtingen en overeenkomsten zich pas echt de risico’s kunnen manifesteren. Tegelijkertijd zal het risicoprofiel ook wijzigen of de impact groter kunnen worden naarmate een project vordert. Continue afstemming tussen de verschillende projecten blijft hierbij van groot belang om te voorkomen dat er niet op één moment een (te) groot risicoprofiel gaat ontwikkelen (stapelen van risico's door de jaren heen). Nieuwe grondexploitaties, zoals bijvoorbeeld XL2, worden in de risico-analyse van grondexploitaties meegewogen (paragraaf 3.7).

Ontwikkeling beschikbare weerstandscapaciteit
De beschikbare weerstandscapaciteit is ten opzichte van de begroting 2025 iets afgenomen van circa 46,2 miljoen euro naar 46,0 miljoen euro. Een kleinere weerstandscapaciteit heeft impact op de verhouding tussen benodigde en beschikbare capaciteit (ratio).

Totaalbeeld
Door de verdere ontwikkeling en analyse van het risicoprofiel zien we een deels gewijzigd risicoprofiel. De actualisatie van het profiel en de aanpassing van de beschikbare weerstandscapaciteit leidt tot een aanpassing van de weerstandsratio die iets kleiner is geworden, maar nog steeds goed te noemen is (paragraaf 3.2.6).
Hiermee concluderen we dat er vanuit het risicobeeld op basis van de gegevens van de jaarverantwoording geen directie aanleiding voor zorgen bestaan op de weerbaarheid. De verwachting is echter, ook door de ontwikkelingen die hierboven beschreven zijn, dat het beeld op korte termijn kan wijzigen en dat daarom het nauw volgen van de ontwikkelingen rond de risico’s cruciaal is.

3.2.4 Benodigde weerstandscapaciteit

Door risicosimulatie wordt twee keer per jaar het bedrag berekend dat nodig is om risico's in financiële zin af te dekken. De simulatie wordt uitgevoerd op gekwantificeerde risico's van 150.000 euro of meer. Uitgaande van een mate van zekerheid van 90% leidt dit voor de risico's, niet zijnde grondexploitaties, tot een benodigde capaciteit van 5,5 miljoen euro.

Op basis van vergelijkbare systematiek is de benodigde weerstandscapaciteit voor de grondexploitaties per 31 december 2024 becijferd op 4,2 miljoen euro. De totaal benodigde capaciteit komt uit op 9,7 miljoen euro. Niet-financiële risico's zijn in de berekening niet meegenomen. Deze bestaan voornamelijk uit risico's ten aanzien van imago en reputatie. Zij worden onderkend en waar mogelijk met maatregelen beheerst om de onderliggende risico's te reduceren of te vermijden.

3.2.5 Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen of mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om onverwachte, niet-begrote substantiële kosten te dekken. De structurele capaciteit is nodig om onverwachte tegenvallers in de begroting op te kunnen vangen, zonder dat dit gevolgen heeft voor de voortzetting van gemeentelijke taken. De incidentele capaciteit is nodig om eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen.

Bij de berekening van de incidentele weerstandscapaciteit wordt rekening gehouden met een stille reserve vastgoed omdat de marktwaarde van het gemeentelijk vastgoed hoger ligt dan de boekwaarde. Voorzichtigheidshalve wordt daarbij al enige jaren een bedrag van 1 miljoen euro aangehouden. Uit een analyse blijkt dat de werkelijke stille reserve (fors) hoger ligt, waardoor we verwachten dat ook de komende jaren het bedrag van 1 miljoen euro aan stille reserves een reëel bedrag is.

Na de voorgestelde bestemming van het resultaat jaarverantwoording 2024 bedraagt de beschikbare weerstandscapaciteit per 31-12-2024 ongeveer 46,0 miljoen euro positief.

Beschikbare weerstandscapaciteit	Stand na JVW 2024
Structureel	
Onbenutte belastingcapaciteit	-
Post onvoorzien in de begroting: structureel deel	25
Incidenteel	
Algemene reserve (vrij inzetbaar)	44.629
Resultaatbestemming 2024	262
Stille reserves vastgoed	1.000
Post onvoorzien in de begroting: incidenteel deel	111
Totaal beschikbaar	**46.027**

Bedragen x 1.000 euro

3.2.6 Weerstandsratio

In onderstaand overzicht wordt het benodigde weerstandscapaciteit afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit resulteert in een weerstandsratio, waarbij de streefwaarde van de ratio 1,2 is.
Bij die streefwaarde zijn er voldoende financiële mogelijkheden om tegenvallers op te vangen.

Berekening weerstandsratio			Streefratio = 1,2
	JVW 2023	BEGR 2025	JVW 2024
Grondexploitatie (benodigd)	4,300	4,300	4,200
Overige exploitatie (benodigd)	4,300	5,100	5,500
Totaal benodigde weerstandscapaciteit	**8,600**	**9,400**	**9,700**
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	**45,865**	**46,191**	**46,026**
Weerstandsratio	**5,33**	**4,91**	**4,74**

Bedragen x 1 miljoen euro

Ten opzichte van de begroting 2025, het meest recente moment waarop wij integraal over het gemeentelijke risicoprofiel gerapporteerd hebben, is de totaal benodigde weerstandscapaciteit licht gestegen. De beschikbare weerstandscapaciteit is in het afgelopen jaar beperkt gedaald en bedraagt 46,026 (46,0) miljoen euro eind 2024. De weerstandsratio (beschikbaar / benodigd) komt bij de jaarverantwoording 2024 uit op 4,74.

3.2.7 Financiële kengetallen

De zes kengetallen in deze paragraaf geven inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Bij weerbaarheid gaat het om de mate waarin de gemeente financiële tegenvallers kan opvangen. Daarbij is het van belang te weten hoe groot het eigen vermogen is, hoeveel schulden de gemeente heeft en waarvoor deze schulden zijn aangegaan. De kengetallen daarvoor zijn de netto (gecorrigeerde) schuldquote, de solvabiliteit en grondexploitatie.
Wendbaarheid geeft aan hoe snel de begroting kan worden aangepast als zich tegenvallers voordoen. Het is dan van belang te weten of inkomsten op korte termijn kunnen worden verhoogd en of de baten structureel hoger zijn dan de structurele lasten. De kengetallen daarvoor zijn belastingcapaciteit en structurele exploitatieruimte.
Eén afzonderlijk kengetal zegt weinig over de financiële positie van de gemeente. De kengetallen dienen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding te worden bezien. Alleen dan geven ze een goed inzicht in de financiële positie van de gemeente. Hieronder worden de kengetallen nader toegelicht:

Netto schuldquote: De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Voor de quote geldt hoe lager, hoe beter.

Netto schuldquote (gecorrigeerd): De netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen geeft aan of de gemeente in staat is de schulden terug te betalen waarvoor zij volledig zelf aan de lat staat. Ook voor deze quote geldt hoe lager, hoe beter.

Solvabiliteitsratio: Solvabiliteit geeft de mate aan waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Dit wordt berekend op basis van het eigen vermogen en de bezittingen van de gemeente. Voor deze ratio geldt hoe hoger, hoe beter.

Structurele exploitatieruimte: Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, door de structurele baten en structurele lasten te vergelijken met de totale baten. Hiervoor geldt hoe hoger, hoe beter.

Grondexploitatie: Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

Belastingcapaciteit: De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Het maakt daarbij inzichtelijk hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt tot het landelijke gemiddelde. Voor dit kengetal geldt hoe lager, hoe beter.

Financiële kengetallen	JVW 2023	BEGR 2024	JVW 2024
Netto schuldquote	34%	51%	29%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	30%	47%	26%
Solvabiliteitsratio	32%	29%	36%
Structurele exploitatieruimte	3%	1%	3%
Grondexploitatie	5%	1%	3%
Belastingcapaciteit	109%	109%	109%

Lange termijn ontwikkelingen financiële kengetallen
Voor een breder inzicht in de ontwikkeling van financiële kengetallen wordt in de grafiek hieronder de kengetallen uit de laatste jaarrekeningen weergegeven.

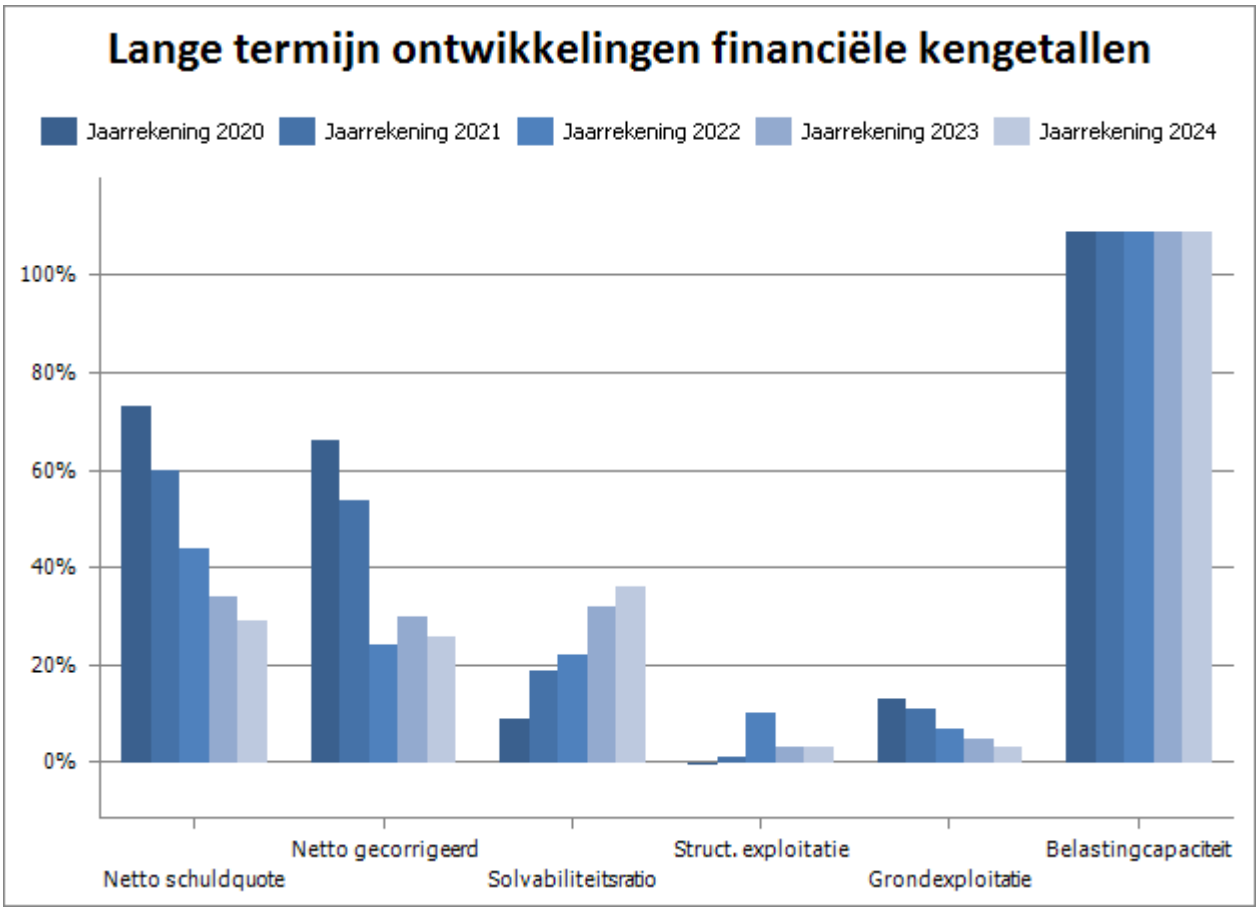

- De netto schuldquote en de netto (gecorrigeerde) schuldquote zijn verbeterd als gevolg van aflossingen op langlopende en kortlopende leningen.
- Als gevolg van de stortingen in de algemene reserve door positieve rekeningresultaten de laatste jaren stijgt het eigen vermogen en daarmee de solvabiliteitsratio.
- De structurele exploitatieruimte is positief vanwege een voordelig structureel resultaat. Voor een nadere toelichting op het structurele resultaat wordt verwezen naar 4.2.3 Incidentele baten en lasten.
- De boekwaarde van de voorraad grond in exploitatie is gedaald door verkoop van gronden. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.7 Grondbeleid.
- De belastingcapaciteit is de laatste jaren constant.

3.3 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

3.3.1 Samenvatting

- De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geeft een beeld van het beleid en het beheer van de verschillende gemeentelijke kapitaalgoederen en de resultaten van de inzet in 2024. De inzet is gebaseerd op en sluit aan bij de Nota Kapitaalgoederen Openbare Ruimte 2021- 2024.
- De Nota kapitaalgoederen wordt in 2025 vervangen voor de Nota kapitaalgoederen 2026-2029.
- Het beleid van de afgelopen jaren, waarin is ingezet op inspecties, beheersing en verbetering, door in 2024 doorgezet. De kwaliteit is stabiel gebleven en blijft op onderdelen achter ten opzichte van het op het gewenste niveau.
- Met de vervanging van kapitaalgoederen is ook in 2024 de afstemming gezocht met de maatschappelijke opgaven en bestuurlijke ambities, zoals de verschillende programma's en wijksturing.
- Er is weer een slag gemaakt om met het integraal uitwerken van de opgaven, zodat meerdere doelen tegelijk worden bereikt en kosten worden bespaard. Soms betekent dit wel dat projecten een langere aanlooptijd hebben.
- Het blijft een spanningsveld, omdat daar waar de ambitie ligt niet altijd ook de plek is waar het onderhoud het hardst nodig is. Toch is het wenselijk de aanpak en middelen hierin te blijven bundelen, zowel met het oog op overlast in de stad als met het oog op de efficiënte inzet van middelen.

3.3.2 Beleid onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Kapitaalgoederen zijn de 'duurzame productiemiddelen' van de gemeente. Het zijn de zaken die de gemeente nodig heeft om de diensten en goederen, die zij aan haar inwoners levert, mee te realiseren. Daarbij gaat het om de grotere goederen die meerdere jaren meegaan en veelal een hoge financiële waarde vertegenwoordigen, zoals wegen, bomen, bruggen, kades, gebouwen. Kenmerkend is dat het gaat om objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt en waarin de gemeente voor meerdere jaren geld ('kapitaal') heeft vastgelegd. Deze kapitaalgoederen staan bij de gemeente als investering op de balans en hierop wordt gedurende de gebruiksduur ieder jaar afgeschreven.

De Nota kapitaalgoederen openbare ruimte 2021-2024 geeft inzicht in de financiële middelen die nodig zijn om de kapitaalgoederen op het door de raad vastgestelde of wettelijk verplichte kwaliteitsniveau te houden. De nota geeft inzicht in de verwachte uitgaven tot aan 2024 en bevat een doorkijk naar de jaren daarna. Er is gestart met het proces om de Nota kapitaalgoederen te actualiseren naar 2026-2029.

Doelstelling

De paragraaf Kapitaalgoederen is een instrument om de raad te informeren over de stand van zaken van onze kapitaalgoederen, het onderhoud daarvan, welke investeringsbeslissingen daarbij horen en hoe de informatievoorziening aan de raad vormgegeven wordt.

Juridische kaders

Wettelijk zijn twee uitgangspunten van belang voor beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen:

- De gemeente is verantwoordelijk voor een veilig leef-, werk- en woonmilieu voor iedereen. Het kwaliteitsniveau van de kapitaalgoederen moet zo zijn dat er geen onveilige situaties kunnen ontstaan.
- Het financiële aspect. Het onderhoud van de kapitaalgoederen hoort geregeld te zijn in de begroting. De provincie Overijssel is hierbij financieel toezichthouder. Het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) is hierbij leidend.

In deze paragraaf is op hoofdlijnen de actuele ontwikkeling met betrekking tot de kapitaalgoederen beschreven evenals welke projecten afgelopen jaar gerealiseerd zijn.

3.3.3 Actuele ontwikkelingen

Integraal uitvoeringsprogramma

De verdere uitwerking en detaillering van de Nota Kapitaalgoederen (NKG) vindt onder andere plaats door integrale programmering van projecten in een uitvoeringsprogramma. Hierbij worden noodzakelijke maatregelen voor bijvoorbeeld groen, wegen en riolering op elkaar afgestemd, om zo werk-met-werk te kunnen maken. Op basis van het uitvoeringsprogramma worden jaarlijks projecten vastgesteld waar kredieten voor worden aangevraagd via de reguliere begrotingscyclus. Via deze paragraaf kapitaalgoederen wordt gerapporteerd welke realisatie concreet heeft plaatsgevonden per onderdeel.

Integraal beheer openbare ruimte en Integraal verzorgend onderhoudsplan

Binnen het Integraal Beheer van de Openbare Ruimte (IBOR) is de ambitie voor de beeldkwaliteit van de openbare ruimte vastgelegd in het Integraal Verzorgend Onderhoudsplan (IVOP). De door de raad vastgelegde ambitie ligt op scenario 'Zuinig'. In 2022 is besloten 300.000 euro (structureel) extra beschikbaar te stellen voor verhoging van de kwaliteit openbare ruimte. Met de motie ‘verbeteren onderhoud openbare ruimte’ heeft de raad richting gegeven aan de inzet van deze middelen. Hierdoor is het scenario ‘Zuinig+’ van toepassing. Dit wordt verwerkt in de schouwrondes.

Functionele eenheid	Scenario Zuinig +	Ambitie (CROW norm)
Stadscentrum	Hoog	A
Wijkcentrum	Basis	B
Wonen	Basis	B: overig
	Hoog	A: straatmeubilair, onkruid op verhardingen, zwerfafval
Werken	Laag	C
Hoofdroute	Basis	B
Water en watergangen	Hoog	A
Parken	Basis	B
Grote groengebieden	Laag	C
Groene longen	Laag	C
Accentpunt	Basis	B
Buitengebied	Laag	C
Verkeersborden overal	Hoog	A

3.3.4 Wegen

Verharding & Civieltechnische kunstwerken

Beleidskaders

- Beleidsplan gladheidsbestrijding
- Beleidsnota Integraal Beheer Openbare Ruimte
- Impactvisie kunstwerken
- Beleidsnota IBOR (Integraal Beheer Openbare Ruimte)
- Integraal Verzorgend Onderhouds Plan
- Beheerplan Verhardingen
- Beheerplan Civieltechnische kunstwerken
- Beheerplan waterbouwkundige constructies
- Beheerplan Verkeers(regel)installaties

Projecten verhardingen in 2024:

De belangrijkste projecten die gerealiseerd zijn, zijn:

- Groot onderhoud Van Rechteren Limpurgsingel;
- Groot onderhoud Ootmarsumsestraat;
- Onderhoud kruispunt Brugstaat kanaal NZ;
- Groot onderhoud Bleskolksingel;
- Reconstructie kruispunt Hofstraat;
- Reconstructie Bornsestraat Bornerbroek.

Naast de nodige projecten is er afgelopen jaar wederom op basis van objectieve inzichten en een duidelijke strategie invulling gegeven aan de onderhoudsopgaven om de beoogde prestaties van de verharding waar te maken. Actuele inzichten laten zien dat de strategie op technisch vlak zijn vruchten begint af te werpen en dat de gemiddeld kwaliteit van het areaal verbeterd en dat we inlopen op het achterstallige onderhoud.

Civieltechnische kunstwerken

Projecten Civiel Kunstwerken 2024

Het meest omvangrijke project dat in 2024 gestart is is de vervanging van de Schoklandbrug in het centrum van Almelo. Daarnaast is er aan tal van objecten regulier onderhoud uitgevoerd en zijn er kleinere vervangingsopgaven ingevuld aan bijvoorbeeld diverse beschoeiingen zodat deze objecten maximaal kunnen bijdragen aan de verwachte prestaties op de langere termijn.

Openbare verlichting

Beleidskaders

- Beleidsplan openbare verlichting 2006
- Beheerplan 2020 – 2024
- ROVL2011 (Nederlandse richtlijn openbare verlichting)

Projecten openbare verlichting 2024

- Centrum vervangen masten en armaturen
- Dollegoor vervangen armaturen
- Bedrijvenpark Twente vervangen armaturen
- Aadorp West vervangen armaturen
- Markgraven vervangen armaturen
- Schelfhorst (ten westen van Buitenhof) vervangen masten en armaturen

Met deze laatste opdrachten is de versnelde omzetting openbare verlichting van conventioneel naar LED afgerond en zijn ruim 11.000 armaturen vervangen in de periode 2020-2024.

Verkeersregelinstallaties (VRI)

Beleidskaders

- Beheerplan verkeersregelinstallaties 2020 – 2023
- G.V.V.P. 2008 – 2015
- Mobiliteitsvisie 2020
- NKG

Projecten verkeer gerealiseerd in 2024:

De belangrijkste projecten die gerealiseerd zijn, zijn:

- F35 gedeelte Bellavistastraat – Nieuwstraat;
- De verkeersregelinstallaties op de volgende kruispunten zijn vervangen;
    - Brugstraat – Sluiskade NZ – Sluiskade ZZ - Noordikslaan, inclusief reconstructie kruispunt;
    - Eilandsbrug – Kolthofsingel – Turfkade – Haven NZ;
    - Acaciaplein – Nachtegaalstraat;
    - Weezebeeksingel – Nijreessingel – H. Roland Holstlaan inclusief reconstructie kruispunt;
    - Wierdensestraat – Almelosestraat;
    - Roland Holstlaan – Ambachtstraat, inclusief reconstructie kruispunt;
- Camerahandhaving binnenstad 1e fase;
- Snelheidsremmende maatregelen Vriezenveenseweg;
- Aanpassing Bornsestraat Bornerbroek (experiment GOW30);
- TINA5 fase 1 uitgerold bij 23 VRI's (TINA5 is een systeem waarmee de uitwisseling van data tussen vri en gebruikers wordt gefaciliteerd);
- Verbeteren fietsveiligheid Bornerbroeksestraat tussen Kleine Bunder en rotonde Ambachtstraat.

Ontwikkelingen

In 2024 is gestart met het opstellen van de nieuwe mobiliteitsvisie. Naar verwachting wordt deze rond de zomer van 2025 vastgesteld. Daarnaast is de samenwerking op gebied van 'Doorstroming Als Een Service' (DAES) verlengd en wordt deze geïntensiveerd, waardoor meer taken op gebied van verkeersmanagement/verkeersregelinstallaties bij de betrokken partners worden ondergebracht.
De Bornsestraat in Bornerbroek is in het kader van onderhoud aangepast en ingericht als GOW30. Dit is een nieuwe categorie wegen in Almelo. Het is een tussencategorie waar rekening gehouden wordt met de bereikbaarheid voor bijvoorbeeld vrachtverkeer en hulpdiensten, maar waar wel 30 km/u als snelheid geldt. Dit experiment zal in 2025 worden geëvalueerd.
In 2024 is de 1e fase van TINA5 afgerond. De 2e fase is qua uitvoer gestart en wordt in 2025 afgerond.
In 2024 is het middengedeelte van de H. Roland Holstlaan aangepast en is gestart met de aanbesteding van de volgende fase van de H. Roland Holstlaan. Oorspronkelijk zouden deze werkzaamheden in 2025 uitgevoerd worden, maar door de lange levertijden bij nutsbedrijven worden deze werkzaamheden doorgeschoven naar 2026.
De F35 Wierdensestraat heeft vertraging opgelopen, doordat het ontwerp in verband met beschermd stadsgezicht aangepast moest worden. De kosten voor de aanleg zijn hoger geworden. De gemeenteraad heeft 1 miljoen euro extra beschikbaar gesteld. Realisatie volgt in 2025/2026.

3.3.5 Riolering en water

Beleidskaders

In januari 2022 heeft de raad het Programma water en riolering 2022-2026 vastgesteld. In dit plan hebben we uitgewerkt hoe we in deze periode invulling geven aan onze zorgplichten voor het afvoeren van afvalwater en regenwater en het voorkomen van structurele grondwaterproblemen.

Beheer en onderhoud

Aan deze zorgplichten geven we voornamelijk invulling door huidige rioolsystemen in stand te houden met onderhoud en reparaties. De mechanische rioolsystemen, zoals pompen en gemalen, worden elk jaar gereinigd en geïnspecteerd. Waar nodig worden reparaties uitgevoerd. Van de overige rioolsystemen (de buizen in de grond) wordt planmatig jaarlijks een deel gereinigd en geïnspecteerd. Op basis van deze jaarlijkse inspecties bepalen we welke reparaties en grote onderhoudsmaatregelen nodig zijn. De reparaties en onderhoudsmaatregelen op basis van de inspecties van 2023 zijn afgelopen jaar uitgevoerd. Voor de inspecties die in 2024 zijn uitgevoerd, ligt inmiddels een maatregelplan voor uitvoering in 2025.

Vervanging en verbetermaatregelen

Aan het einde van de levensduur worden de rioolsystemen vervangen. Het moment waarop we rioolsystemen vervangen, baseren we op de inspecties en de benodigde onderhoudskosten om ze in stand te houden. Vervangingsprojecten worden integraal afgestemd met investeringen aan verhardingen, groen en andere disciplines. Bij het vervangen van oude rioolsystemen worden ook verbeteringen doorgevoerd, zoals het scheiden van afvalwater en regenwater of het oplossen van overlastsituaties. In 2024 zijn de volgende projecten gerealiseerd of gestart:

- Relinen en klein onderhoud riolering (MRP2023)
- Verzamelen, controleren en inmeten achterstallige revisies riolering en watersysteem
- Bornerbroeksestraat - verleggen riolering
- Rumerslanden - Gebr. Van Doorenstraat
- Rumerslanden 2016-2025
- Kolken vervangen 2024
- Relinen diversen 2024
- Afkoppelen HWA derden 2024
- Rioolvervanging hofjes Kerkelanden
- Reconstructie Lisztstraat, Brucknerstraat, Mahlerstraat
- OBA 3 - IJsselstraat - Hofkampbuurt
- Vervangen voorzieningen gemalen en voorzieningen pompunits 2024
- Watersysteem Zuidzijde Almelo
- Wester-Sluitersveldlanden
- Adastraat

Subsidies

Met een deel van onze werkzaamheden geven we ook invulling aan doelstellingen van het DeltaPlan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) en van het programma Zoetwater Oost Nederland (ZON). Binnen beide programma's is met succes subsidie aangevraagd voor enkele lopende en toekomstige projecten. Dit betreft OBA 3 fase 2 en Watersysteem Almelo zuid.

Onderzoeken en data op orde

Na vervangingswerkzaamheden worden nieuwe riolen vastgelegd op tekeningen. Deze gegevens moeten verwerkt worden in de beheerdata. In de voorgaande jaren was een achterstand ontstaan in het verwerken van deze gegevens. In 2023 is gestart met het wegwerken van deze achterstand. Naar verwachting is de achterstand medio 2025 weggewerkt. Daarnaast zijn we gestart met het inventariseren van ontbrekende gegevens over riolen en watergangen. In 2024 hebben we hierin weer een slag gemaakt.

Bij rioolvervanging scheiden we zoveel mogelijk het afvalwater en het regenwater. Dat betekent dat in de toekomst er meer regenwater geloosd wordt op het oppervlaktewater. In 2024 hebben we verder uitwerking gegeven aan de regenwaterstructuurplannen om zo samen met het waterschap te onderzoeken wat de impact hiervan is op het oppervlaktewatersysteem.

3.3.6 Groen

Beleidskaders

- Werken aan biodiversiteit - gemeentelijk Natuur voor Elkaarplan
- Bomenstructuurplan 2010-2020
- Nota Bomenbeleid
- Beleidsnota IBOR (Integraal Beheer Openbare Ruimte)
- Integraal Verzorgend Onderhouds Plan
- Beheerplan groen en bomen 2020-2023
- Nota speelruimtebeleid 2008-2018
- Plan van aanpak kwaliteitsslag speelvoorzieningen

Projecten groen en bomen gerealiseerd in 2024

Een greep uit de projecten op het gebied van groen en bomen:

- Vervanging rode beuk Burgemeester Schneiderssingel;
- Start vervanging eiken Egbert ten Catelaan;
- Start vervanging douglassparren begraafplaats ‘t Groenedael;
- Uitrol programma Almelo Groene waterstad, onder andere inzaaien bollen Broekerheide en Eierbaan;
- Revitalisatie begraafplaats Aadorp;
- Aanleg geboortebos;
- Inventarisatie invasieve exoten (rapportage wordt Q1 2025 verwacht);
- Inventarisatie Weidebeekjuffer;
- Natuurwaardenkaart.

Ontwikkelingen

Er ligt een ambitie op (samengevat) meer en beter groen: een robuust ecosysteem dat bestand is tegen de klimaatveranderingen en toenemende druk op de groene ruimte. Groen en bomen zijn belangrijk voor de gezondheid, de kwaliteit van de buitenruimte en de woon- en leefomgeving. Groen nodigt uit om buiten te verblijven, draagt bij aan een aangenaam vestigingsklimaat en helpt tegen hittestress. Dit conform de Almelose Klimaatadaptatie Strategie die door de raad is vastgesteld. Wanneer het groen goed is onderhouden speelt dit een belangrijke rol in de waardering van de buitenruimte. Bij de vervanging van groen en bomen wordt in nauw overleg met de wijkregisseurs en onze inwoners gezocht naar een goede invulling die duurzaam is. We kijken hierbij ook expliciet naar het verhogen van de biodiversiteit en het vergroten van de diversiteit in ons bomenbestand om zo minder kwetsbaar te zijn voor ziekten en plagen. De toekomstige onderhoudskosten verliezen we niet uit het oog, maar dit levert ook een spanningsveld op tussen ambities en realiteit. In 2023 heeft de gemeenteraad gevraagd om een integrale visie op groen, in 2024 aangevuld met een motie rondom een parkenvisie. Hier zijn we in 2024 mee gestart en zal in Q1 2025 zijn beslag krijgen. De samenhang met de Omgevingsvisie is hierin belangrijk.

Speelvoorzieningen

Voor de speelvoorzieningen is het project “Kwaliteitsslag speelvoorzieningen” uitgevoerd, waarin een inhaalslag is gemaakt om het kwaliteitsniveau van bestaande speelplaatsen te verhogen en waarin kaders worden benoemd voor een evenwichtige spreiding en een goed kwaliteitsniveau van speelvoorzieningen. Dit plan is in 2024 verder uitgevoerd en nagenoeg afgerond. Er is nog een kleine uitloop, waaronder enkele inclusieve toestellen, in 2025.
De evaluatie van het speelbeleid is uitgevoerd in 2024 en het beleid zal daarop worden geactualiseerd in 2025.

3.3.7 Gebouwen

Projecten 2024

In de begroting is voor buitengewoon onderhoud van gebouwen ruim 600.000 euro beschikbaar gesteld. Hiervoor zijn het afgelopen jaar diverse projecten gerealiseerd, enkele projecten zijn:

- Schilderwerk Hof 88;
- Diverse bouwkundige werkzaamheden Toren NH-Kerk in combinatie met verbouw Grote Kerk;
- Vervangen verlichting gymzaal W. de Clerqstraat;
- Schilderwerk wijkcentrum De Schelf.

Investeringen 2024

Daarnaast vinden er uit het budget investeringen plaats (levensduur verlengende maatregelen) voor een bedrag van ca. 2,1 miljoen euro. Hiervoor zijn het afgelopen jaar diverse projecten gerealiseerd. Enkele grotere en aansprekende projecten zijn:

- Douche renovatie sporthal IISPA;
- Vervangen inbraakinstallatie Stadhuis;
- Vervangen leidingwerk en plafonds Sporthal De Schelf;
- Dak kinderopvanglocatie Volkeringsstraat;
- Onderzoek gevelproblematiek wijkcentrum Eninver.

De douches in sporthal IISPA vertoonden een aantal problemen waardoor lekkages ontstonden, hier zijn tegelwerk en douchekoppen vervangen. De inbraakinstallatie van het stadhuis is wegens diverse storingen vervangen. Als afsluiting van een meerjarig project zijn de plafonds en het leidingwerk boven deze plafonds in de kleedkamers van sporthal De Schelf vervangen, de kleedkamers zijn nu helemaal up-to-date. Het dak van kinderopvanglocatie aan de Volkeringsstraat is deels vervangen vanwege toenemende lekkages. Ten slotte is een onderzoek gestart naar de problemen met lekkages in de gevel van wijkcentrum Eninver. De resultaten hiervan zullen vertaald worden naar een plan voor herstel in de komende jaren.

Een aantal geplande projecten zijn niet uitgevoerd vanwege beleidsmatige keuzes of ontwikkelingen waardoor de projecten niet meer noodzakelijk bleken. Voorbeelden hiervan zijn investeringen in parkeergarages binnen het herontwikkelingsgebied Stadskade, investeringen in de panden Turfkade 15 en 17, de buitenlocaties van groenbeheer, het bestaande zwembad en het stadsmuseum vanwege nieuwbouw.
Het jaar 2024 is grotendeels gebruikt voor een herijking van het noodzakelijk planmatig onderhoud. De inventarisatie en de conditionering van de panden behorende tot de kernportefeuille is gereed. De gegevens zullen in 2025 vertaald worden naar een geactualiseerd meerjaren onderhoudsplan (MOP) waarmee planmatige werkzaamheden beter kunnen worden geprognosticeerd en daardoor beter uitgevoerd worden. Het geactualiseerde MOP zal aangevuld worden met investeringen op beleidskundige thema’s zoals duurzaamheid met als resultaat een integrale aanpak en wordt er een impuls gegeven aan het huidige vastgoedbeleid en toekomstige ontwikkelingen.

3.4 Paragraaf Financiering

3.4.1 Samenvatting

- Het renteresultaat op taakveld 0.5 Treasury is na correctie van de omslagrente positief.
- De gemeente voldoet ruimschoots aan het kasgeldlimiet en renterisiconorm.
- Het bedrag aan verstrekte leningen aan het eind van 2024 is 13,7 miljoen euro.

3.4.2 Beleid financiering

Treasurystatuut 2023
Beleidsregels publieke taak leningen en garanties
Nota activabeleid 2022

De doelstellingen van het Treasurybeleid zijn:

- Het aantrekken van voldoende financiële middelen en het uitzetten van overtollige gelden met als doel het uitvoeren van de programma's binnen de door de raad vastgestelde kaders van de begroting;
- Het verzekeren van een duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het beschermen van het gemeentelijke vermogen en de financiële resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
- Het optimaliseren van renteresultaten binnen de kaders van de Wet financiering decentrale overheden, aanvullende regelgeving en de voorschriften die in dit statuut zijn opgenomen;
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.

3.4.3 Rente

Renteontwikkelingen/-visie

Om onderbouwde financieringsbeslissingen te kunnen nemen, is het belangrijk om een inschatting te maken van toekomstige renteontwikkelingen. De ontwikkeling van de korte rente is vooral afhankelijk van de inflatie. De hoogte van de lange rente wordt vooral bepaald door de economische groei.

De ECB beïnvloedt de inflatie door middel van haar beleidsrente. Deze rente krijgen banken vergoed als ze geld bij de ECB aanhouden. De beleidsrente van de ECB lag op 1 januari 2024 op 3,88%, maar is in reactie op de hard gedaalde inflatie verlaagd naar 2,92% op 31 december 2024. Per 6 maart 2025 heeft de ECB de beleidsrente met 0,25% verlaagd naar 2,42%. Een aanpassing van de beleidsrente werkt door in de rest van de economie. Een lagere beleidsrente maakt het meer aantrekkelijk voor banken om geld uit te lenen en de banken kunnen tegen een lagere rentevergoeding hun leningen weer uitzetten bij bedrijven en particulieren.
We verwachten op basis van ECB-voorspellingen dat de inflatie in 2025 verder afneemt naar 2,1% en dat deze licht afneemt in 2026 naar 1,9%. Daarmee ligt de verwachte inflatie voor 2025 en 2026 nagenoeg in lijn met de inflatiedoelstelling van de ECB van 2%. Maar de ECB waarschuwt dat de inflatie hoger kan uitvallen als lonen of winsten sterker stijgen dan verwacht. Daarnaast stelt de ECB: "Grotere wrijving in de wereldhandel zou de inflatievooruitzichten voor het eurogebied onzekerder maken." Kortom: de ECB heeft de rente begin 2025 verder verlaagd, maar blijft voorzichtig over de toekomst.

Rente toerekening en renteresultaat

In de tabel hieronder wordt het renteresultaat bepaald op taakveld 0.5 Treasury. Eerst wordt het saldo van rentelasten en rentebaten bepaald. Vervolgens wordt de specifieke rentetoerekening daarop in mindering gebracht. Het deel dat over blijft wordt via de omslag-rente toegerekend aan de diverse taakvelden. De rente die niet aan de taakvelden wordt toegerekend staat als renteresultaat op het taakveld 0.5 Treasury.

In de tabel wordt de werkelijkheid 2024 afgezet tegen de berekening zoals die is opgesteld bij de primaire begroting 2024.

Rente toerekening	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Externe rentelasten	2.594	2.498	2.283
Externe rentebaten	-2.102	-283	-2.483
Saldo rentelasten en rentebaten	**492**	**2.215**	**-200**
Toerekening aan grondexploitaties	-577	-352	-502
Toerekening aan projectfinanciering	-492	-576	-689
Toerekening rente over eigen vermogen	0	0	0
Toerekening rente over voorzieningen	0	0	-
Aan taakvelden toe te rekenen rente	**-577**	**1.287**	**-1.391**
Toegerekende rente volgens begrote renteomslag	-36	2.416	-37
Correctie rente-omslag	-647	0	-1.958
Renteresultaat op taakveld 0.5 Treasury	**-106**	**1.129**	**-604**

Bedragen x 1.000 euro

Het saldo van de rentelasten en rentebaten bedraagt op rekeningbasis een voordeel van 200.000 euro. Het verschil ten opzichte van de primaire begroting 2024 wordt verklaard door een lagere liquiditeitsbehoefte van de gemeente. De afgelopen jaren zijn de jaarresultaten positief geweest. Hierdoor beschikt de gemeente op dit moment over ruime liquide middelen en behoefde er geen kasgeld aangetrokken te worden. Overtollige liquide middelen zetten wij waar mogelijk uit bij mede-overheden. Hierover ontvangen wij een rentevergoeding. Ten opzichte van de begroting is op uitgezette geldleningen < 1 jaar een voordelig resultaat van 2,10 miljoen euro gerealiseerd.
In de primaire begroting 2024 werd het renteresultaat op het taakveld Treasury geraamd op 1,13 miljoen euro. Daarbij werd, rekening houdend met de bepalingen uit het BBV, met de volgende rentepercentages gerekend:

Rente ten behoeve van de grondexploitaties1,30%.
Rente over de voorzieningen 2,00%.
Omslagrente 1,00%.

Op rekeningbasis is het percentage voor de rentetoerekening aan taakvelden neerwaarts bijgesteld van 1,00% naar 0%.

3.4.4 Financiering

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft aan hoeveel de gemeente kort mag financieren als percentage van de begroting. De toegestane kasgeldlimiet bedraagt 8,5 procent van het begrotingstotaal van de begroting bij aanvang van het jaar. Dit begrotingstotaal was 355 miljoen euro, waardoor de kasgeldlimiet uitkomt op 30,2 miljoen euro.

Renterisiconorm

Voor de renterisico's op de lange termijn wordt gekeken naar de jaarlijks verplichte aflossingen van langlopende leningen. Dit mag in totaal niet meer dan 20 procent zijn van de totale begroting bij aanvang van het jaar. Dat betekent dat, op een begroting van 355 miljoen euro, deze maximaal uit 71,0 miljoen euro aan aflossingen mag bestaan op langlopende leningen.

Kasgeldlimiet	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Berekening kasgeldlimiet		
Begrotingstotaal primitief	355.024	355.024
Percentage regeling	8,50%	8,50%
Kasgeldlimiet	**30.177**	**30.177**
Berekening ruimte onder kasgeldlimiet		
Vlottende schuld	18.826	350
Vlottende middelen	19.312	78.136
Totaal netto vlottende schuld	-7.486	-77.786
Kasgeldlimiet	30.177	30.177
Ruimte onder kasgeldlimiet	**37.663**	**107.963**

Bedragen x 1.000 euro

Net als in de begroting 2024 blijft de gemeente ook in de jaarverantwoording 2024 ruim onder de kasgeldlimiet van 8,5 procent van het begrotingstotaal.

Renterisiconorm	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Berekening renterisiconorm		
Begrotingstotaal	355.024	458.129
Vastgesteld percentage	20%	20%
Renterisiconorm	**71.005**	**91.626**
Berekening ruimte onder renterisiconorm		
Renteherzieningen	-	-
Aflossingen	17.482	18.182
Renterisico	17.482	18.182
Ruimte onder renterisiconorm	**53.523**	**73.444**

Bedragen x 1.000 euro

De gemeente voldoet in de jaarverantwoording 2024 ruimschoots aan de renterisiconorm van 20 procent van het begrotingstotaal aan renteherzieningen of aflossingen.

3.4.5 Leningen

In de tabel hieronder staat de omvang van de verstrekte leningen ultimo 2024.

Verstrekte leningen	Ultimo 2024
N.V. Industriegebouw maatschappij (IGM)	1.750
Woningcorporaties	5.006
BVO Heracles	6.240
Overige	744
Totaal verstrekte leningen	**13.740**

Bedragen x 1.000 euro

3.5 Paragraaf Bedrijfsvoering

3.5.1 Samenvatting

- De krapte op de arbeidsmarkt is al enige tijd waarneem- en voelbaar, wat resulteert in aanhoudende uitdagingen om vacatures te vervullen en geschikt personeel aan te trekken en te behouden.
- Ook in 2024 is heeft het professionaliseren van informatiemanagement, procesmanagement, gegevensmanagement en project- en portfoliomanagement aandacht. Dit zijn noodzakelijke randvoorwaarden voor het continue verbeteren van dienstverlening en een efficiëntere bedrijfsvoering.
- In 2024 heeft de raad het participatiebeleid kerninstrumenten Omgevingswet vastgesteld. Het gaat bij participatie over het in een zo vroeg mogelijk stadium, betrekken van inwoners, bedrijven en organisaties bij ontwikkelingen en plannen die effect hebben op de fysieke leefomgeving.

3.5.2 Beleid bedrijfsvoering

- Kadernota Governance 2015
- Uitvoeringsnota Verbonden partijen
- Informatiebeveiligingsbeleid 2021-2026

3.5.3 Bezuinigingstaakstellingen

In de programmabegroting 2024 is onderstaande taakstelling voor 2024 opgenomen.

Herkomst	Maatregel	Begroting 2024	Status
Reorganisatie	Uitbreiding functieboek i.v.m. vaste verplichtingen	442	
	Totale bezuinigingsopgave	**442**	

Bedragen x 1.000 euro

De taakstelling is gerealiseerd.

3.5.4 Personeel

Personele formatie en bezetting in fte

Binnen de gemeente Almelo waren er op peildatum (1-7-2024) 910 formatieplaatsen met een bezetting van 874 FTE. Met daarnaast een externe inhuur van 148 FTE. Zie hiervoor de tabel hieronder.

Peildatum	Formatie in FTE	Bezetting in FTE	Inhuur in FTE	Bezetting totaal in FTE	% inhuur t.o.v. totaal
1-7-2021	692	660	98	758	13%
1-7-2022	802	730	92	822	11%
1-7-2023	886	799	112	911	12%
1-7-2024	910	874	148	1021	14%

In bovenstaand overzicht zijn net als vorig jaar, naast de ambtelijke medewerkers (met een vast en tijdelijk dienstverband) ook de participatiemedewerkers meegenomen. Op 1 juli 2023 ging het om 60 fte PMW en op 1 juli 2024 om 48 fte PMW.
In 2024 is er een lichte stijging te zien van de formatie. Die stijging was noodzakelijk om aan de groeiende eisen en uitdagingen te blijven voldoen en is gedeeltelijk het gevolg van het omzetten van langdurige inhuur naar vaste bezetting.

Externe inhuur en flexibele schil

Sinds 1 januari 2024 wordt alle inhuur centraal geregeld en geregistreerd. Op peildatum 1-7-2024 bedroeg de externe inhuur in Almelo 14 procent van de totale bezetting in FTE. Hiermee werden piekmomenten in het werkaanbod opgevangen en werd tijdelijk in noodzakelijk geachte specialistische kennis voorzien. Het moeilijker kunnen invullen van vacatures en het langzaam stijgende verzuimpercentage maakt dat een substantiële flexibele schil noodzakelijk blijft. Desondanks is er in 2024 hard aan gewerkt om het percentage inhuur waar mogelijk vanaf 1 januari 2025 naar beneden te krijgen en een deel van de inhuurkrachten te vervangen door medewerkers in eigen dienst. Dat lijkt te lukken. Op 1 januari 2025 was het percentage inhuur gedaald tot rond de 10%.

Opleidingsbudget

Het opleidingsbudget voor 2024 bedroeg 1,076 miljoen euro, terwijl er uiteindelijk 1,222 miljoen euro is ingezet. Naast belangrijke investeringen in wettelijk verplichte (bij)scholing is er ook extra geïnvesteerd in individuele- en teamcoachingstrajecten en in ontwikkeling/training van management.
De veranderende arbeidsmarkt vraagt om een andere focus in management maar het vraagt ook om meer en betere leer- en ontwikkelmogelijkheden voor medewerkers. Het aanbod van ervaren medewerkers met ruime gemeentelijke ervaring wordt steeds meer een schaars goed. Meer en bredere opleidingen dragen niet alleen bij aan het behoud van medewerkers, maar ook aan het tegengaan van kennisverlies (o.a. door vergrijzing) en aan een meer adaptieve en wendbare organisatie.

Verzuim

Het verzuimpercentage in 2024 binnen de gemeente Almelo was 6,0%. Hierbij zijn zwangerschapsgerelateerd verzuim en andere vangnetsituaties niet meegerekend. Dit is een stijging ten aanzien van ons verzuim in 2023 (5,26%). Het gemiddelde ziekteverzuim bij gemeenten bedroeg in 2023 6,5%. De exacte cijfers van de benchmark voor 2024 zijn nog niet beschikbaar, maar de verwachting is dat het verzuimpercentage in 2024 binnen de gemeente Almelo op of rond het gemiddelde ligt van alle gemeenten.

Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt

De ontwikkelingen op de (krappe) arbeidsmarkt vormen steeds meer een uitdaging. Net als bij andere organisatie neemt ook bij de gemeente Almelo het aantal moeilijk vervulbare vacatures langzamerhand toe. Tegelijkertijd wordt de groep medewerkers die binnen enkele jaren de organisatie alweer verlaat langzaam groter. Maar liefst 1 op de 6 medewerkers binnen de overheid overweegt een baan elders te zoeken. De belangrijkste redenen: werksfeer (51%), gebrek aan ontwikkelingsmogelijkheden (51%), geld/salaris (49%), leidinggevende (31%) en werkdruk (29%). Dat brengt spanning en werkdruk in de organisatie, maar het zet ook kennis en kwaliteit onder druk. De vergrijzing speelt daarbij ook een grote rol; meer mensen gaan met pensioen dan dat er jonge talenten bijkomen.

Het is de verwachting dat deze krapte de komende jaren zo blijft. Dat betekent dat we ons ook de komende jaren zullen moeten blijven inspannen om in deze krappe en veranderende arbeidsmarkt het nodige talent aan te trekken en te behouden. Inspanningen die op dit gebied al zijn ingezet zijn onder andere investeren in het werkgeversmerk, het aantrekken van eigen recruiters, investeren in opleiding en training van medewerkers en management en waar mogelijk verminderen van de werkdruk. Daarnaast zal er worden gekeken of er mogelijkheden zijn om onze arbeidsvoorwaarden verder te verbeteren.

3.5.5 Informatieveiligheid

Informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging is de verzamelnaam voor de processen die ingericht worden om de betrouwbaarheid van gemeentelijke processen, de gebruikte informatiesystemen en de daarin opgeslagen gegevens te beschermen tegen al dan niet opzettelijk onheil. Het begrip 'informatiebeveiliging' heeft betrekking op:

- Beschikbaarheid / continuïteit: het zorg dragen voor het beschikbaar zijn van informatie en informatieverwerkende bedrijfsmiddelen op de juiste tijd en plaats voor de gebruikers;
- Exclusiviteit / vertrouwelijkheid: het beschermen van informatie tegen kennisname en mutatie door onbevoegden. Informatie is alleen toegankelijk voor degenen die hiertoe geautoriseerd zijn;
- Integriteit / betrouwbaarheid: het waarborgen van de correctheid, volledigheid, tijdigheid en controleerbaarheid van informatie en informatieverwerking.

Aandachtspunten

In de najaarsrapportage 2024 zijn een aantal aandachtspunten geformuleerd die belemmerend kunnen werken voor de inrichting van informatiebeveiliging binnen de organisatie. Er zijn verbeterpunten op het gebied van de governancestructuur, de inrichting van een PDCA-cyclus, leveranciersmanagement en het bewustzijn van medewerkers.

Deze aandachtspunten komen terug in het rekenkameronderzoek over de informatiebeveiligingscultuur en de Board Letter van de accountant. Het rekenkameronderzoek en de Board Letter worden hierna bij actuele ontwikkelingen nader toegelicht.

Actuele ontwikkelingen

Rekenkameronderzoek informatiebeveiligingscultuur

De rekenkamer van de gemeente Almelo heeft de informatiebeveiligingscultuur van de gemeentelijke organisatie onderzocht. Dit gaat over hoe medewerkers denken, werken en besluiten nemen met als doel informatie te beschermen. Het onafhankelijke onderzoek laat zien dat Almelo op de goede weg is om te groeien naar een hoger niveau van informatiebeveiligingsbewustzijn, maar ook dat de informatiebeveiligingscultuur lange tijd te weinig aandacht heeft gekregen. De gemeente heeft weinig tot geen beleid of processen om de informatiebeveiligingscultuur te verbeteren. Tegelijkertijd geeft het onderzoek de indruk dat de gehele gemeentelijke organisatie én het gemeentebestuur het thema informatiebeveiliging zien als een belangrijk onderwerp. Volgens de rekenkamer vraagt het verhogen van de informatiebeveiligingsbewustzijn de nodige investeringen. Het college herkent de wens om te investeren in informatiebeveiliging(sbewustzijn). Dit hangt echter samen met de grotere financiële opgave waar Almelo voor staat en zal in dit licht afgewogen moeten worden.

Informatiebeveiliging in de Board Letter van de accountant

De vernieuwde Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO-2) is in 2024 officieel gelanceerd. Deze vernieuwde versie komt voort uit een grondige evaluatie van de huidige BIO en introduceert de eisen van de NIS2- richtlijn binnen de overheid. Het doel van BIO-2 is om informatiebeveiliging binnen alle lagen van de overheid te verbeteren en te uniformeren, waardoor een veiliger digitale omgeving ontstaat

De accountant heeft in de Board Letter de actuele ontwikkelingen vertaald naar concrete acties voor gemeenten. De BIO-2 richt zich sterk op risicomanagement, waardoor gemeenten het informatiebeveiligingsbeleid op basis van risicoanalyses dient in te richten. Ook wordt de rol van bestuurders versterkt. Dit betekent dat zij een grotere verantwoordelijkheid zullen dragen in het vormgeven en bewaken van het informatiebeveiligingsbeleid. Tegelijkertijd biedt de BIO-2 een duidelijke vermindering van het aantal voorschriften. Dit maakt de invoering van de nieuwe regelgeving eenvoudiger, maar vraagt wel om een scherpere focus op de naleving van de belangrijkste maatregelen. In de eerstvolgende actualisatie van het informatiebeveiligingsbeleid (voorzien in 2026) zal de nieuwe regelgeving en de betekenis voor Almelo worden verwerkt.

3.5.6 Digitalisering en datagedreven werken

Voor verdere professionalisering van onze organisatie is digitalisering en datagedreven werken een belangrijke voorwaarde. Gefundeerde beslissingen worden genomen op basis van actuele informatie. Mede door de inzet van slimme innovaties worden kostenbesparingen en efficiëntere procedures bereikt. Dit betekent een betere dienstverlening aan inwoners en bedrijven en aan de organisatie als geheel.
Hiervoor is het veilig (en onder de juiste voorwaarden) kunnen delen en beschikbaar hebben van juiste, actuele en volledige data essentieel. Randvoorwaardelijk is het op orde brengen en houden van de thema's procesmanagement, informatiemanagement en datamanagement. Hier hebben we in 2024 een goede basis voor gelegd. In 2025 moeten we dit verder brengen.
Het effectief toepassen van nieuwe digitale ontwikkelingen (zoals Kunstmatige Intelligentie, AI) is hierin interessant. Deze nieuwe digitale ontwikkelingen veranderen de maatschappij in hoog tempo en bieden kansen en uitdagingen. In 2024 is gestart met het inventariseren van de mogelijkheden en zijn de eerste robots in gebruik genomen om met minder inzet hetzelfde te bereiken. Deze slimme innovatieve toepassingen worden in 2025 verder ontwikkeld. Ook wordt hard gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit en beschikbaarheid van data en aan het verbeteren van de dienstverlening via de digitale loketten.

3.5.7 Privacy

Algemeen beeld

In 2024 is hard gewerkt aan het verstevigen van de basis voor bescherming van persoonsgegevens en politiegegevens. De achterstand op het gebied van risicoanalyses (DPIA's) is met 30% verminderd en er is meer bewustzijn gecreëerd. De informatievoorziening aan inwoners over het privacybeleid is verbeterd. Team privacy wordt veelvuldig door de organisatie om advies gevraagd. Het algemene beeld op basis van het Functionaris Gegevensbescherming toezicht is dat de compliance ten aanzien van zowel AVG als Wet politiegegevens (Wpg) nog niet volledig op het gewenste niveau is. Dat blijkt onder meer uit een uitgevoerd AVG-Wpg assessment en de Wpg audit. Tegelijkertijd is waargenomen dat er zichtbaar stappen zijn gezet, dankzij de betrokkenheid en inzet van directie, management en uitvoering.

Beleid

De beleidsdocumenten voor uitvoering van de AVG zijn op orde en er is een periodieke controleflow ingericht. Voor een aantal informatiebeveiligingsonderwerpen is het beleid nog niet op orde. Hiervoor is een plan van aanpak gemaakt. Voor nieuwe wetgeving die van invloed is op privacyvraagstukken, zoals de NIS2 en de AI Wet, zijn voorbereidingen tot beleidsvorming in gang gezet. Daarbij hebben de CISO en FG een adviserende rol.

Processen

Uit het toezicht blijkt dat de kwaliteitscyclus nog niet volledig is ingericht voor het Verwerkingenregister en de risicoanalyses (DPIA's). Ook de periodieke controle op verwerkersovereenkomsten, onderdeel van het contract- en leveranciersmanagement, is nog niet geïmplementeerd. Het proces voor afhandeling van AVG en Wpg verzoeken van inwoners is in 2024 verbeterd en er is 39 keer een AVG-verzoek gedaan. Veelal ging het om een inzageverzoek in een dossier, meestal betrof dit het Sociaal Domein.

Voorvallen waarbij de privacy geraakt kan zijn

In 2024 zijn er 47 meldingen gedaan van beveiligingsincidenten waar persoonsgegevens bij betrokken waren. In 38 gevallen waren gegevens terecht gekomen bij de verkeerde medewerker van de gemeente Almelo. Omdat alle medewerkers een geheimhoudingsplicht hebben, hebben deze voorvallen geen hoog privacyrisico, al moet dit soort fouten wel voorkomen worden. In vijf gevallen was de oorzaak van een beveiligingsincident buiten de organisatie van de gemeente Almelo gelegen. Er is in 2024 zeven keer een melding bij de Autoriteit Persoonsgegevens gedaan in verband met een datalek, meestal veroorzaakt door verkeerde adressering van een brief of e-mail.

Overig toezicht

De resultaten van de audit op de Wet politiegegevens laat zien dat er een op tal van punten verbetering gerealiseerd is ten opzichte van 2023. Voor resterende verbeterpunten is een plan van aanpak gemaakt.
Er is in 2024 een start gemaakt met het in kaart brengen van regionale samenwerkingsverbanden waarbij persoonsgegevens worden verwerkt. Daarbij is geconstateerd dat een aantal convenanten met samenwerkingspartijen moet worden herbeoordeeld.

Een belangrijk uitgangspunt voor informatiebeveiliging en privacy is dataminimalisatie. Dat houdt in dat de gemeente alleen informatie vastlegt, gebruikt of doorgeeft, als dat noodzakelijk is voor de taken die de gemeente uitvoert. Hiervoor is in diverse projecten in 2024 de nodige aandacht geweest en het blijft ook voor 2025 een speerpunt.

3.5.8 Huisvesting

Hybride werken

Thuiswerken:

- De faciliteiten zijn onveranderd gebleven (de bureaustoelen/schermen worden nog steeds uitgeleverd door het Serviceplein). De thuiswerkvergoeding loopt via Youforce. Deze afspraken zijn nu gestandaardiseerd en daarmee losgekoppeld van het project.

Kantoorconcept:

- De trouwzaal is als laatste ruimte in het stadhuis opnieuw heringericht en is een multifunctionele ruimte geworden. Hier kunnen nu ook interne bijeenkomsten voor medewerkers plaatsvinden.
- Als aanvulling op het kantoorconcept zijn in 2024 op een aantal van de verdiepingen in het stadhuis 'aanlandplekken' vervangen door tafels en stoelen met een comfortabele zit en een huiselijke uitstraling. Dit wordt in 2025 verder uitgerold.
- Een deel van de bureaus zijn in 2024 omgebouwd tot elektrische zit- sta bureaus. Deze wens is veelvuldig vanuit de organisatie als verzoek binnengekomen. Dit wordt in 2025 verder uitgerold.

Nieuwbouw Dagelijks Beheer (gemeentewerf)

Project is gepositioneerd bij Stedelijke ontwikkeling.

Huisvesting wijkaccommodaties

De toelichting op de huisvesting van wijkaccommodaties is opgenomen in 2.1.6.1 Leefbare wijken en dorpen.

Interne Dienstverlening

De doelstelling is de gehele interne dienstverlening naar een hoger niveau te brengen waarin:

- Beleving en klantgerichtheid hoog in het vaandel staat;
- De medewerkers moeten zich trots en veilig voelen in de werkomgeving;
- Medewerkers worden optimaal gefaciliteerd om de opgave van de stad vorm te geven.

Om dit te bereiken, is besloten om drie projecten te initiëren:

1. Serviceplein,
2. Pre- en onboarding en
3. Digitale werkplek.

1. Serviceplein

In 2023 zijn de voorbereidingen gestart tussen de teams HR, ICT en Facilitaire zaken (FZ), met als doel om 1 januari 2024 van start te gaan met het Serviceplein: één centrale plek waar medewerkers met alle vragen terecht kunnen. Het jaar 2024 is als pilot gebruikt, waarbij in Q4 2024 de evaluatie heeft plaatsgevonden, met de volgende bevindingen op hoofdlijnen:

- Over het algemeen zijn medewerkers tevreden met de service. Ze vinden het fijn dat er één centrale plek is waar zij met hun vragen naar toe kunnen. Ze worden klantvriendelijk geholpen en hoeven ook geen afspraak meer te maken wat ook als prettig wordt ervaren.
- De projectgroep heeft ook een evaluatie waarin de samenwerking tussen de drie disciplines in de basis goed gaan. Met name vindt er veel samenwerking plaats als het gaat om nieuwe en vertrekkende medewerkers tussen ICT, FZ en HR. We hebben steeds minder ad hoc werkzaamheden omtrent dit proces.
- HR verkent hoe zij de dienstverlening naar de organisatie willen aanbieden en hoe het Serviceplein hierbij een versterking kan zijn. Dit komt mede doordat zij het jaar 2024 nog niet op volledige sterkte waren. Dit heeft als gevolg dat de medewerkers nog niet voor alle HR vragen bij het Serviceplein komen. In 2025 wordt dit verder uitgewerkt.

2. Pre- en onboarding

In 2023 is begonnen met de voorbereiding van een onboardingsprogramma voor nieuwe medewerkers. Het doel was om een duidelijk en uniform beleid te creëren. Het programma, dat in 2024 van start ging, duurde drie maanden en omvatte diverse activiteiten en trainingen.

Feedback van nieuwe medewerkers in 2024 wees uit dat zij zich welkom voelden en de trainingen nuttig vonden. Echter, velen voelden zich nog steeds onzeker in de eerste periode en hadden moeite om de organisatie buiten hun eigen eenheid te begrijpen. Bovendien werden workshops in de tweede en derde maand vaak geannuleerd vanwege overlappende afspraken. In reactie hierop heeft de projectgroep Strategie in Q4 2024 een nieuwe koers voor de onboarding bedacht. Vanaf april 2025 start het eerste deel van het nieuwe programma, met een volledige implementatie verwacht op 1 juli 2025. Het nieuwe programma legt de nadruk op organisatie, cultuur, normen en waarden, terwijl praktische zaken via een onboarding-app worden aangeboden.

3. Digitale werkplek

Het doel van een digitale werkplek is het realiseren van een startpagina, zodat de medewerker overal kan beschikken over hun eigen data; op kantoor, onderweg en thuis. Door één plek waar alles op te zien is, maakt het werken makkelijker, efficiënter en zal de productiviteit verhogen, maar ook de werkbeleving positief versterken. Het streven was om in september 2024 live te gaan. Dit streven is niet behaald omdat de beveiligingsschil, die ervoor zorgt dat bepaalde medewerkers alleen toegang krijgen tot de programma's en rechten die ze nodig hebben voor hun werkzaamheden, niet goed zou werken als we op deze manier doorgingen. We zijn inmiddels aan het testen in de digitale werkplek. Eind maart van 2025 zal de digitale werkplek worden uitgerold voor de gehele organisatie.

3.5.9 Rechtmatigheidsverantwoording

Rapportering in paragraaf bedrijfsvoering

Zoals in het controleprotocol is opgenomen, wordt in de paragraaf bedrijfsvoering een overzicht opgenomen van de geconstateerde fouten boven de (individuele) rapporteringsgrens van 150.000 euro. Daarnaast wordt opgenomen welke maatregelen er genomen worden om deze fouten in de toekomst te voorkomen.

In onderstaande tabel is een cumulatief overzicht opgenomen van geconstateerde rechtmatigheidsfouten over 2024.

Monitor Rechtmatigheidsverantwoording	Afwijking	Totaal
A. Begrotingscriterium		
1 Overschrijding exploitatiebudgetten hoofdtaakveld begroot versus werkelijk	**388**	
2 Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	**74**	
3 Niet geautoriseerde reserve mutaties	**0**	
Subtotaal A. Begrotingsonrechtmatigheden (bruto)		**462**
B. Voorwaardencriterium		
1 Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed		**5.310**
C. Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium		**0**
Totaal rechtmatigheidsfouten = A+B+C		**5.772**
Verantwoordingsgrens		
Verantwoordingsgrens vastgesteld door de raad (%)		**2%**
Totaal lasten inclusief toevoegingen aan de reserves		**389.655**
Verantwoordingsgrens (maximaal toelaatbare foutenmarge)		**7.793**

Bedragen x 1.000 euro

A. Begrotingscriterium

Overzicht van de lasten van de hoofdtaakvelden

Lasten van de hoofdtaakvelden	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	V/N
0 Bestuur en ondersteuning	70.400	69.228	-1.172	V
1 Veiligheid	10.087	8.783	-1.304	V
2 Verkeer en vervoer	15.929	15.015	-914	V
3 Economie	8.719	6.375	-2.344	V
4 Onderwijs	14.106	13.276	-830	V
5 Sport, cultuur en recreatie	20.382	20.770	388	N
6 Sociaal domein	196.256	195.462	-794	V
7 Volksgezondheid en milieu	29.902	28.101	-1.801	V
8 Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw	27.645	12.136	-15.509	V
Totaal lasten	**393.427**	**369.147**	**-24.280**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

In het overzicht van de hoofdtaakvelden is af te lezen dat uitsluitende hoofdtaakveld 5 Sport, cultuur en recreatie laat een overschrijding laat zien. Hierdoor is er een fout voor de begrotingsrechtmatigheid ontstaan van 388.000 euro. Dit saldo is ontstaan door hogere lasten voor jongerencultuur en cultuureducatie.

Maatregel ter voorkoming:
In de slotrapportage een doorrekening maken van de kosten voor jongerencultuur en cultuureducatie.

Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)

Kredietenverslag 2024								
Project/krediet	A/B	Startjaar	Totaal krediet*	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Totaal realisatie	Restant krediet	N/V
Audiovisuele middelen vergaderruimten	B	2024	176	-	178	178	2	N
Haven Zuidzijde 30, stadhuis meubilair	B	2024	300	-	332	332	32	N
Bellavistastraat 1,3,5 en 7 RAAD-2408428	A	2024	3.250	-	3.252	3.252	2	N
Aankoop Brugstraat 2-4 RAAD-2408505	A	2024	1.135	-	1.137	1.137	2	N
Aankoop Bellavistastraat RAAD-2408504	A	2024	502	-	503	503	1	N
Grond Achter de Molen RAAD-2408498	A	2024	160	-	161	161	1	N
Voortgezet onderwijs	B	2024	1.300	-	1.305	1.305	5	N
000 - Groen en bomen inboet	B	2023	99	68	32	100	1	N
Speeltoestellen	B	2023	132	27	112	139	7	N
Sportcomplex Ossenkoppelerhoek natuurgrasveld	A	2023	87	-	88	88	1	N
Sportcomplex Ossenkoppelerhoek kleedkamers/m	A	2023	531	-	533	533	2	N
Vervoermiddelen	B	2023	47	-	48	48	1	N
Aanbouwwerktuigen	B	2023	85	86	-	86	1	N
Aanbouwwerktuigen	B	2024	85	-	88	88	3	N
856 - Vervangen voorzieningen gemalen 2023	B	2023	271	106	178	284	13	N
Totaal Kredieten			8.160	287	7.947	8.234	74	N

De investeringskredieten zijn beoordeeld op overschrijdingen van het vastgestelde krediet per einde 2024. Daaruit blijkt dat er een cumulatief bedrag van 74.000 euro is overschreden waardoor er een begrotingsrechtmatigheidsfout is ontstaan.

Maatregel ter voorkoming:
In de slotrapportage een doorrekening maken van de overschrijdingen.

A. **Voorwaardecriterium**

De fout van 5,310 miljoen euro bestaat uit de volgende fouten:

- Inhuur onrechtmatige inkoop 1,047 miljoen euro
- ICT onrechtmatige inkoop 2,479 miljoen euro
- Overige inkoop 1,784 miljoen euro

In onderstaand overzicht is opgenomen welke maatregelen door de verbijzonderde interne controle worden voorgesteld om deze fouten in de toekomst te voorkomen.

1. Zorg voor een adequate dossiervorming in het zaaksysteem van de inkooptrajecten (inclusief contract/ verlenging);
2. Het invoeren van een InkoopStartFormulier (o.a met de geschatte opdrachtwaarde) en het opnemen van een gedocumenteerde raming van de inkoopwaarde met een koppeling aan het passende inkooptraject;
3. Zorg voor vermelding van een UIT-nummer bij de betalingen en controleer of de juiste UIT-nummers worden gebruikt (zonder juist UIT-nummer geen betaling van facturen);
4. Werken met een verplichtingenadministratie;
5. Meer aandacht voor contractmanagement waaronder ook beheer uitnutting van raamcontracten;
6. Meer aandacht vragen voor inkopen conform het inkoopbeleid van de gemeente Almelo (richtlijnen voor enkelvoudig en meervoudig onderhandse inkoop);
7. Duidelijke omschrijving van de betaling, geen combinatie omschrijvingen (bijvoorbeeld onderhoud sportpark, & maaiwerkzaamheden);
8. Het verankeren van de rol van de inkoopadviseurs binnen het inkoopproces;
9. Samenvoegen van vergelijkbare inkoop onder raamcontracten
10. Meer aandacht voor contractbeheer met aandacht voor o.a. looptijd en inzet verlengingsopties

Bovenstaande maatregelen worden door het college opgepakt in samenhang met de ontwikkelingen vanuit het nieuwe financiële systeem, teneinde de onrechtmatigheid komende jaren te verkleinen.

B. Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium

Inzake het misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

3.5.10 Juridische zaken

Op verzoek van de raad wordt er met ingang van de jaarverantwoording 2021 een paragraaf juridische zaken opgenomen in de begroting en jaarstukken. In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de juridische procedures per rechtsgebied, de capaciteit die hiermee gemoeid is en de sturingsmogelijkheden die er zijn ten aanzien van de capaciteitsinzet.

Aantallen per rechtsgebied
We geven een overzicht van het aantal afgeronde gerechtelijke zaken in 2024.

Bestuursrecht:
Voor wat betreft sociaal zekerheidsrecht zijn in 2024 14 procedures afgerond. Het ging om de behandeling van 2 voorlopige voorzieningen (vovo), 7 beroepsprocedures en 5 hoger beroepsprocedures. Op het gebied van Ruimtelijke ordening zijn er 2 procedures afgerond (1 vovo en 1 beroep).

Als het gaat om omgevingsrecht/handhaving en overige zaken, zoals het verlenen van omgevingsvergunningen, het opleggen van een last onder dwangsom of bestuursdwang, de behandeling van Woo verzoeken en de behandeling van verzoeken om nadeelcompensatie, zijn er 19 procedures afgerond (2 vovo ’s, 12 beroepsprocedures en 5 hoger beroepsprocedures). Veiligheid kende 9 procedures (3 vovo ’s, 3 beroepsprocedures en 3 hoger beroepsprocedures) en Burgerzaken c.q. familierecht 2 (1 beroepsprocedure en 1 hoger beroepsprocedure).
Daarnaast zijn er in 2024 diverse (hoger) beroepsprocedure aanhangig gemaakt die in 2025 behandeld worden.

Civiel recht en strafrecht:
Er zijn twee civiele procedures afgerond met een schikking. Dit betrof in beide gevallen een hoger beroep procedure. Bij een beklagprocedure, ex artikel 12 Sv, tegen een beslissing van het OM om niet tot strafvervolging over te gaan inzake valsheid in geschrifte en/of verduistering, zijn wij in december 2023 in het gelijk gesteld. Deze zaak wordt in april 2025 inhoudelijk behandeld.

Nagenoeg alle bestuursrechtelijke zaken worden door de organisatie zelf opgepakt. Desgewenst kan ruggespraak met de stadsadvocaat plaatsvinden. Bij zaken met bijvoorbeeld een hoog afbreukrisico kan het voorkomen dat het dossier door hen wordt overgenomen met ondersteuning van de betrokken ambtenaren. Voor de civiele zaken geldt dat er, met uitzondering van kantonzaken tot 25.000 euro, arbeidszaken en huurzaken, sprake is van verplichte procesvertegenwoordiging.

Voor de aantallen klachten en bezwaren die zijn behandeld door de bezwaarschriftencommissies Algemene zaken en Sociaal domein wordt verwezen naar de paragraaf dienstverlening in deze jaarverantwoording.

Capaciteit en sturingsmogelijkheden
Bij de Eenheid Concernzaken zijn 4 concernjuristen werkzaam bij wie 3 fte aan capaciteit beschikbaar is voor juridische vraagstukken. Naast de juridische capaciteit op concernniveau zijn er juristen werkzaam bij de eenheden, zoals team Vergunningverlening & Naleving (KCC), team Veiligheid (Concernzaken), team Ruimtelijke Economische Ontwikkeling (SO), team Advies en Regie (UF) en team Kwaliteit (US). De concernjuristen houden zich bezig met concernjuridische kwaliteitszorg zoals bevoegdheidsverdeling (delegaties en mandaten), verordeningenbeheer en coördinatie van Woo-verzoeken. Daarnaast worden zij ingezet voor vragen van juridische aard waarvoor geen expertise binnen de eigen eenheden/teams voorhanden is of waarvoor aanvullende juridische expertise nodig is.

Externe inhuur
De inhuur van een stadsadvocaat of juridische expertise anderszins verloopt via de concernjurist die hierin het accounthouderschap vervult. Doel hiervan is te voorkomen dat externe expertise wordt gevraagd terwijl deze kennis ook in “eigen huis” aanwezig is. Voor de inhuur van specifieke juridische expertise zijn met een aantal kantoren raamcontracten afgesloten. Het gaat daarbij om onderwerpen op het gebied van vastgoedtransacties, staatssteun, project- en gebiedsontwikkeling, bouwcontracten, aanbestedingen, inkoop en bestuurs- en omgevingsrecht. Als er specifieke zaken spelen op het gebied van arbeidsrecht en burger- en publiekszaken dan zijn daarvoor doorgaans ook vaste kantoren beschikbaar.

Wij kijken kritisch naar de kwaliteit van geleverde zorg. Mocht zorg niet geleverd zijn of van onvoldoende kwaliteit, dan wordt zorggeld teruggevorderd. In 2024 is met 1 zorgaanbieder het schikkingsoverleg afgerond naar aanleiding van een rechterlijke uitspraak (van 2022). Hierbij is overeengekomen dat, na het eerdere vonnis, nog een aanvullende geldsom aan de gemeente Almelo overgemaakt wordt. Tegelijk is daarbij het aangetekende hoger beroep door de aanbieder ingetrokken.

In 2024 bedroegen de kosten voor externe inhuur 498.000 euro (was in 2023 603.000 euro, in 2022 632.000 euro en in 2021 727.000 euro).

3.5.11 Frauderisico’s en continuïteit

Frauderisico's
Fraude kan een aanzienlijke impact hebben op de reputatie van de gemeente en kan leiden tot substantiële financiële schade. Daarom is het van belang expliciet aandacht te besteden aan het beheersen van frauderisico’s.
Fraude betreft opzettelijke handelingen door één of meerdere personen binnen de gemeente, waarbij misleiding wordt toegepast om een onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen. Een voorbeeld hiervan is het betalen van valse facturen, waarbij gemeentelijke medewerkers betrokken zijn. Dit type fraude wordt niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

De accountant is verplicht om in zijn controleverklaring aandacht te besteden aan fraude. Dit omvat onder andere de risico-inschatting met betrekking tot frauderisico’s en de door de gemeente genomen maatregelen om fraude te voorkomen en op te sporen. Als eventuele fraudegevallen aanzienlijke financiële gevolgen hebben, worden ze vermeld in de getrouwheidsverklaring van de accountant.

Frauderisico’s maken al integraal deel uit van ons risicomanagement en de verbijzonderde interne controles (VIC). Het fraudebeleid is opgesteld en beschrijft onder meer wat fraude is, de raakvlakken met verwante begrippen, de oorzaken en verschijningsvormen (inclusief voorbeelden), en de acties die wij als organisatie ondernemen om fraude te voorkomen.

Op basis van het vastgestelde fraudebeleid is gestart met het expliciet benoemen van risico's en bestaande beheersmaatregelen op procesniveau. Daarbij wordt aandacht besteed aan de drie fraude-elementen: gelegenheid, druk en rationalisatie. De uitkomsten van deze analyse worden besproken in het hoger management. Momenteel zijn er geen gevallen van fraude bekend.

3.5.12 Participatie
In maart 2024 heeft de raad Het participatiebeleid kerninstrumenten Omgevingswet vastgesteld (RAAD-8077). De Omgevingswet geeft aan dat iedere gemeente participatiebeleid moet opstellen gericht op de wettelijke kerninstrumenten van de Omgevingswet. Deze kerninstrumenten zijn: de omgevingsvisie, het omgevingsprogramma’s, het omgevingsplan en de omgevingsvergunning.

Het gaat bij participatie over het in een zo vroeg mogelijk stadium, betrekken van inwoners, bedrijven en organisaties bij ontwikkelingen en plannen die effect hebben op de fysieke leefomgeving. Denk hierbij aan een verbouwing van een woning of bedrijf, woningbouw in de buurt, veranderingen in de stad of een weg aanleg. Door participatie over een plan ontstaat meer kennis over de buurt en wordt kennisgenomen van de wensen van omwonenden.
Participatie is waardevol en zinvol wanneer ruimte is voor een gesprek en of het inbrengen van ideeën door participanten en de verschillende belangen serieus worden meegewogen in de planontwikkeling. Door de verschillende belangen tegen elkaar af te wegen kunnen, waar mogelijk, planaanpassingen plaatsvinden zodat een plan ontstaat dat geaccepteerd wordt door de omgeving. Het effect van een door de omgeving gedragen ontwikkeling is snellere besluitvorming en minder bezwaren.

Het doel van participatie is dus het ontwikkelen van betere plannen, plannen waarbij de samenleving zich prettig voelt en het krijgen van begrip voor elkaar en het initiatief. Door op tijd te participeren over een ontwikkeling kunnen initiatiefnemer en belanghebbenden, wensen, belangen, tegenstrijdigheden en meningen samen bespreken.

Een voorbeeld is de participatie bij de gebiedsontwikkeling Almelo Centraal (RAAD-8297). De komende jaren worden de plannen voor de deelgebieden Westerdok, Achter de Molen en Kerkelanden verder uitgewerkt. Bewoners, ondernemers, ontwikkelaars, maatschappelijke organisaties, overheden en vele andere stakeholders worden via verschillende kanalen bij de totstandkoming van de plannen betrokken. Bijvoorbeeld via Atelierdagen en een Expertconferentie.

3.6 Paragraaf Verbonden partijen

3.6.1 Samenvatting

- Eind 2024 heeft de Raad ingestemd met verkoop van de aandelen Twence Holding B.V. (RAAD-8499). In 2024 is een onderhandelingsakkoord bereikt tussen verkopende gemeenten Almelo, Oldenzaal en Twenterand met de kopende gemeenten Enschede, Hengelo en Losser. Daarnaast heeft Twence het restant aan onverkochte aandelen zelf ingekocht. De aandelenverkoop resulteerde in een eenmalige baat in 2024 van ongeveer 18,7 miljoen euro.
- Ambitie is de opheffing van het RBT per 31 december 2025 te hebben geëffectueerd. Hiertoe is in 2024 het opheffingsproces doorlopen op basis van het opheffingsplan. Het RBT wordt opgeheven na het opheffingsbesluit van de colleges en verkregen toestemming van raden en provinciale staten.

3.6.2 Beleid verbonden partijen

- Kadernota governance 2015
- Uitvoeringsnota Verbonden partijen
- Situationeel toezicht verbonden partijen

De paragraaf verbonden partijen geeft inzicht in de beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de gemeente bij verbonden partijen. Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft.
Er is een *bestuurlijk belang* als een wethouder, raadslid of ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de verbonden partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Van een *financieel belang* is sprake wanneer de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van een faillissement van de organisatie, of wanneer financiële problemen bij de organisatie kunnen worden verhaald bij de gemeente.
De paragraaf Verbonden partijen is een verplichte paragraaf en kent een aantal vaste onderdelen. De paragraaf moet ten minste informatie bevatten over de omvang van het eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat aan het begin en het einde van het rapportagejaar. Hiervoor gebruiken we de meest recente gegevens.

3.6.3 Actuele ontwikkelingen

Hieronder vindt u een toelichting op de verbonden partijen waarbij in het verantwoordingsjaar sprake was van majeure ontwikkelingen en/of risico's.

Twence
Eind 2024 heeft de raad ingestemd met de verkoop van de aandelen Twence Holding B.V. (RAAD-8499). In 2024 is een onderhandelingsakkoord bereikt tussen de verkopende gemeenten Almelo, Oldenzaal en Twenterand met de kopende gemeenten Enschede, Hengelo en Losser. Daarnaast heeft Twence het restant aan onverkochte aandelen zelf ingekocht. De aandelenverkoop resulteerde in een eenmalige baat in 2024 van ongeveer 18,7 miljoen euro.

RBT
Ambitie is de opheffing van het RBT per 31 december 2025 te hebben geëffectueerd. Hiertoe is in 2024 gestart met het opheffingsproces op basis van het opheffingsplan. Het RBT wordt opgeheven na het opheffingsbesluit van de colleges en verkregen toestemming van raden en staten.
Voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte van het plangebied RBT (incl. openbare kade) geldt dat dit wordt overgedragen aan de gemeente Almelo (inclusief de door Almelo binnen RBT opgebouwde onderhoudsvoorziening), tot wiens grondgebied het betreffende openbaar gebied behoort (regeling RBT, artikel 3, lid 8). De gemeente Almelo wordt verantwoordelijk voor het onderhoud van dit openbaar gebied en aanvaardt dit in de toestand waarin het zich op het moment van overdracht bevindt.

3.6.4 Risicoanalyse verbonden partijen

Jaarlijks, in de voorbereiding op de programmabegroting, inventariseren wij de risico's in relatie tot onze verbonden partijen. De uitkomsten van de risicoscores zijn afgezet tegen de hoogte van ons financieel belang met de verbonden partij. De afweging van het organisatierisico en het financieel belang leidt uiteindelijk tot een totaal risicoscore van de verbonden partij.

Situationele sturing en toezicht

Op basis van de classificatie van het risico van de verbonden partij passen wij maatwerk toe in het toezicht op verbonden partijen. Hierbij onderscheiden wij de volgende drie toezichtregimes: minimaal toezicht, basis toezicht en verhoogd of intensief toezicht.

Verbonden partij	Risico score organisatie	Financieel belang	Risico score totaal	Mutatie risico score	Toezicht regime
Omgevingsdienst Twente	Midden	Groot	Hoog	–	Intensief
Sportbedrijf Almelo	Hoog	Groot	Hoog	–	Intensief
Samen Twente	Hoog	Gemiddeld	Midden	–	Basis
Recreatieschap Twente	Hoog	Gemiddeld	Midden	–	Basis
Veiligheidsregio Twente	Midden	Gemiddeld	Midden	–	Basis
Ontplooj	Midden	Gemiddeld	Midden	–	Basis
Stadsbank Oost Nederland	Midden	Klein	Midden	–	Minimaal
Cogas	Midden	Gemiddeld	Midden	–	Basis
Twente Milieu	Laag	Gemiddeld	Laag	–	Basis
Regionaal Bedrijventerrein Twente	Midden	Groot	Laag	–	Basis
Euregio	Laag	Klein	Laag	–	Minimaal
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente	Laag	Klein	Laag	–	Minimaal
Industriegebouw Maatschappij	Laag	Klein	Laag	–	Minimaal
Bank Nederlandse Gemeenten	Laag	Klein	Laag	–	Minimaal
Openbaar Lichaam Crematoria Twente	Midden	Klein	Laag	–	Minimaal

Toelichting

Cogas

Het risicoprofiel van Cogas is gestegen van ''laag" naar "midden". De energietransitie zal grote invloed op de bedrijfsvoering en financieringsbehoefte van netbeheerders hebben.

3.6.5 Gemeenschappelijke regelingen

3.6.5.1 Euregio

Financiële kengetallen	1-1-2024	31-12-2024	V/N
Financieel resultaat	-126	86	N
Eigen vermogen	2.650	2.663	
Vreemd vermogen	30.291	29.943	
Solvabiliteit (EV/TV)	8,0%	8,2%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen

Er zijn geen relevante actuele ontwikkelingen.

Welke risico's loopt de gemeente Almelo?

Voor de EUREGIO is het Duitse recht van toepassing. Dit betekent dat voor EUREGIO niet dezelfde plichten gelden ten aanzien van bijvoorbeeld de verzending van de begroting aan de deelnemende gemeenten.

3.6.5.2 Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT)

Financiële kengetallen	1-1-2024	31-12-2024	V/N
Financieel resultaat	-207	-896	V
Eigen vermogen	756	1.652	
Vreemd vermogen	9.471	9.435	
Solvabiliteit (EV/TV)	7,4%	14,9%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen
Er zijn geen relevante actuele ontwikkelingen.

Welke risico's loopt de gemeente Almelo?
Het GBT heeft een beperkt weerstandsvermogen waarmee incidentele knelpunten in de bedrijfsvoering kunnen worden opgevangen.

3.6.5.3 Openbaar Lichaam Crematoria Twente (OLCT)

Financiële kengetallen	1-1-2024	31-12-2024	V/N
Financieel resultaat	-375	-471	V
Eigen vermogen	1.910	2.081	
Vreemd vermogen	-	-	
Solvabiliteit (EV/TV)	100,0%	100,0%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen
Er zijn geen relevante actuele ontwikkelingen.

Welke risico's loopt de gemeente Almelo?
Het risico van OLCT beperkt zich tot het risico van dochteronderneming Crematorium Twente B.V. De risico's van CT zijn van invloed op de hoogte van het dividend dat het OLCT ontvangt. De meeste bedrijfsrisico's van CT zijn afgedekt door procedures, verzekeringen en tarieven. Een ander bedrijfsrisico vormt de vestiging van een concurrent binnen het verzorgingsgebied.

3.6.5.4 Samen Twente

Financiële kengetallen	1-1-2024	31-12-2024	V/N
Financieel resultaat	-31	-287	V
Eigen vermogen	12.787	4.105	
Vreemd vermogen	1.422	1.649	
Solvabiliteit (EV/TV)	90,0%	71,3%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen
Er zijn geen relevante actuele ontwikkelingen.

Welke risico's loopt de gemeente Almelo?
De bijdrage voor de gemeente Almelo bedraagt over 2024 4,4 miljoen euro.

3.6.5.5 Recreatieschap Twente

Financiële kengetallen	1-1-2024	31-12-2024	V/N
Financieel resultaat	146	8	N
Eigen vermogen	853	798	
Vreemd vermogen	3.633	3.418	
Solvabiliteit (EV/TV)	19,0%	18,9%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen
Er zijn geen actuele relevante ontwikkelingen.

Welke risico's loopt de gemeente Almelo?
Recreatieschap Twente is als gemeenschappelijke regeling opgericht als bedrijfsvoeringsorganisatie. De PIOFACH taken voor het Recreatieschap Twente worden uitgevoerd vanuit de GR Samen Twente.

3.6.5.6 Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT)

Financiële kengetallen	1-1-2024	31-12-2024	V/N
Financieel resultaat	-4.744	-2.646	V
Eigen vermogen	11.869	14.396	
Vreemd vermogen	69.297	53.000	
Solvabiliteit (EV/TV)	14,6%	21,4%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen
De actuele grondexploitatie van het RBT/XL Businesspark kent een looptijd tot en met 2025. Het dagelijks bestuur heeft de projectorganisatie opdracht gegeven om in samenspraak met de deelnemers een stappenplan uit te werken voor de liquidatie van de GR.

Welke risico's loopt de gemeente Almelo?
De mogelijke risico’s worden door het openbaar lichaam RBT via een verdeelsleutel verdeeld over de deelnemende partijen aan de regeling. De gemeente Almelo participeert voor 23% risicodragend in de grondexploitatie van het RBT.

3.6.5.7 Stadsbank Oost Nederland (SON)

Financiële kengetallen	1-1-2024	31-12-2024	V/N
Financieel resultaat	-366	-289	V
Eigen vermogen	1.349	1.370	
Vreemd vermogen	14.497	11.396	
Solvabiliteit (EV/TV)	8,5%	10,7%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen
Er zijn geen relevante actuele ontwikkelingen.

Welke risico's loopt de gemeente Almelo?
De bijdrage van de gemeente Almelo in de Stadsbank Oost Nederland bedraagt 1,018 miljoen euro.

3.6.5.8 Omgevingsdienst Twente (ODT)

Financiële kengetallen	1-1-2024	31-12-2024	V/N
Financieel resultaat	-399	-454	V
Eigen vermogen	1.727	1.983	
Vreemd vermogen	2.931	2.931	
Solvabiliteit (EV/TV)	37,1%	40,4%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen
Er zijn geen relevante actuele ontwikkelingen.

Welke risico's loopt de gemeente Almelo?
De bijdrage voor de gemeente Almelo bedraagt over 2024 2,1 miljoen euro.

3.6.5.9 Veiligheidsregio Twente (VRT)

Financiële kengetallen	1-1-2024	31-12-2024	V/N
Financieel resultaat	-749	-1.374	V
Eigen vermogen	1.963	2.503	
Vreemd vermogen	66.845	64.099	
Solvabiliteit (EV/TV)	2,9%	3,8%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen
Er zijn geen relevante actuele ontwikkelingen.

Welke risico's loopt de gemeente Almelo?
De bijdrage voor de gemeente Almelo bedraagt over 2024 6,2 miljoen euro.

3.6.6 Vennootschappen en coöperaties

3.6.6.1 Cogas NV

Financiële kengetallen	1-1-2024	31-12-2024	V/N
Financieel resultaat	-2.159	-8.706	V
Eigen vermogen	141.841	145.458	
Vreemd vermogen	110.955	109.354	
Solvabiliteit (EV/TV)	56,1%	57,1%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen
Er zijn geen relevante actuele ontwikkelingen.

Welke risico's loopt de gemeente Almelo?
Tegenvallende bedrijfsresultaten kunnen gevolgen hebben voor de lange termijn dividendafspraken. Verwachtingen omtrent de financiële positie van de onderneming kunnen mogelijk aanleiding geven om de huidige dividendafspraken met de aandeelhouders te herzien. Concreet heeft Cogas aangegeven dat de huidige dividenduitkering per jaar in de huidige vorm als zijnde een vast bedrag per aandeelhouder, op termijn mogelijk niet langer haalbaar is.

3.6.6.2 BNG Bank N.V.

Financiële kengetallen	1-1-2024	31-12-2024	V/N
Financieel resultaat	-300	-254	V
Eigen vermogen	4.600	4.734	
Vreemd vermogen	112.100	112.100	
Solvabiliteit (EV/TV)	3,9%	4,1%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen
Er zijn geen relevante actuele ontwikkelingen.

Welke risico's loopt de gemeente Almelo?
Het risico en daarmee aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt zich tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal.

3.6.6.3 NV Industriegebouw Maatschappij (IGM)

Financiële kengetallen	1-1-2024	31-12-2024	V/N
Financieel resultaat	-42	-42	V
Eigen vermogen	1.516	1.516	
Vreemd vermogen	3.128	3.128	
Solvabiliteit (EV/TV)	32,6%	32,6%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen
Er zijn nog geen actuele jaarcijfers 2024 beschikbaar.

Welke risico's loopt de gemeente Almelo?
De gemeente Almelo is enig aandeelhouder en financier van de IGM, waardoor de gemeente risico loopt bij waardedaling van het vastgoed van IGM. Ook wanneer klanten van de IGM niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen loopt de gemeente risico.

3.6.6.4 Sportbedrijf Almelo BV

Financiële kengetallen	1-1-2024	31-12-2024	V/N
Financieel resultaat	425	-166	V
Eigen vermogen	894	1.059	
Vreemd vermogen	1.309	1.247	
Solvabiliteit (EV/TV)	40,6%	45,9%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen
Er zijn nog geen actuele jaarcijfers 2024 beschikbaar.

Welke risico's loopt de gemeente Almelo?
De gemeente heeft een dubbele rol richting het Sportbedrijf. Dit kan de relatie tussen eigenaar en opdrachtgever/subsidieverstrekker op gespannen voet zetten. Door een zuivere rollenscheiding op zowel bestuurs- als ambtelijk niveau wordt rolvermenging zoveel mogelijk voorkomen. De jaarlijkse bijdrage aan het Sportbedrijf bedraagt circa 3,4 miljoen euro. Het risico voor de gemeente als aandeelhouder is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag 18.000 euro).

3.6.6.5 Twente Milieu NV

Financiële kengetallen	1-1-2024	31-12-2024	V/N
Financieel resultaat	-1.369	596	N
Eigen vermogen	12.232	12.064	
Vreemd vermogen	15.679	15.274	
Solvabiliteit (EV/TV)	43,8%	44,1%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen
Er zijn geen relevante actuele ontwikkelingen.

Welke risico's loopt de gemeente Almelo?
Het risico voor de gemeente als aandeelhouder is relatief gering en beperkt zich tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag 127.000 euro). Het risico van Twente Milieu lijkt stabiel. Twente Milieu heeft zich in de afgelopen jaren financieel goed ontwikkeld. Tegenover de afname van inzameling restafval staat een toename van inzameling van GFT en verpakkingen.

3.6.6.6 Ontplooj

Financiële kengetallen	1-1-2024	31-12-2024	V/N
Financieel resultaat	-67	-93	V
Eigen vermogen	87	180	
Vreemd vermogen	1.409	1.367	
Solvabiliteit (EV/TV)	5,8%	11,6%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen
Er zijn geen relevante actuele ontwikkelingen.

Welke risico's loopt de gemeente Almelo?
De gemeente neemt financieel deel in de stichting Ontplooj. Om haar taak uit te kunnen voeren heeft Ontplooj het alleenrecht op de uitvoering van de Wsw voor de deelnemende gemeenten gekregen. Jaarlijks vindt, conform de dienstverleningsovereenkomsten, een afrekening plaats met de gemeenten naar omvang van de activiteiten. De gemeenten Dinkelland, Tubbergen, Twenterand en Wierden betalen 15% opslag over de totale bijdrage ten behoeve van potentiële frictiekosten.

3.6.6.7 Twenteboard Development

Financiële kengetallen	1-1-2024	31-12-2024	V/N
Financieel resultaat	-14	-14	V
Eigen vermogen	14	14	
Vreemd vermogen	9.972	9.972	
Solvabiliteit (EV/TV)	0,1%	0,1%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen
Er zijn geen relevante actuele ontwikkelingen.

Welke risico's loopt de gemeente Almelo?
Met de ontvlechting en de begrotingswijziging van de Regio Twente heeft Twente Board Development nu zelf de financiële middelen. Hiermee kan Twente Board Development het personeel, organisatiekosten en de investeringen doen op basis van de vastgestelde begroting.

3.6.6.8 Port of Twente Havenbedrijf

Financiële kengetallen	1-1-2024	31-12-2024	V/N
Financieel resultaat	-57	-57	V
Eigen vermogen	108	108	
Vreemd vermogen	101	101	
Solvabiliteit (EV/TV)	51,7%	51,7%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen
Er zijn geen relevante actuele ontwikkelingen.

Welke risico's loopt de gemeente Almelo?
De bijdrage van de gemeente Almelo aan het Havenbedrijf Port of Twente bedraag circa 70.000 euro per jaar.

3.6.7 Overige vennootschappen

3.6.7.1 CSV Amsterdam BV

Financiële kengetallen	1-1-2024	31-12-2024	V/N
Financieel resultaat	-102	-125	V
Eigen vermogen	210	84	
Vreemd vermogen	13	64	
Solvabiliteit (EV/TV)	94,2%	56,8%	

Bedragen x 1.000 euro

Ontwikkelingen

Er zijn geen relevante actuele ontwikkelingen.

Welke risico's loopt de gemeente Almelo?

Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt zich tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal in deze vennootschap.

3.7 Paragraaf Grondbeleid

3.7.1 Samenvatting

- De resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties zijn per saldo met circa 25.000 euro verslechterd.
  De verlieslatende grondexploitaties verslechteren met circa 0,93 miljoen euro. De verliesvoorziening zal derhalve met 0,93 miljoen euro toenemen. Ondanks de verslechtering van de grondexploitatie Almelo Noordoost worden de winstgevende grondexploitaties, door de toevoeging van het nieuw in exploitatie genomen project Parkbuurt, circa 0,9 miljoen euro winstgevender.
- De verkopen van bouwgrond voor bedrijventerreinen zijn in 2024 achtergebleven op de raming (1,7 ha gerealiseerd / 5 ha begroot). De verkoop van bouwgrond voor woningbouw loopt nagenoeg in de pas (90 gerealiseerd / 100 begroot).
- In 2024 is de grondexploitatie Chiel Dethmersstraat afgesloten en is de grondexploitatie van de Parkbuurt vastgesteld. In totaal zijn er negen verlieslatende en drie winstgevende grondexploitaties.
- De benodigde weerstandscapaciteit voor de gemeentelijke grondexploitaties is iets afgenomen ten opzichte van vorig jaar en bedraagt 4,2 miljoen euro per 31-12-2024.

Resultaten grondbedrijf	Grex-resultaat ontwikkeling		Jaarresultaat 2024 grondbedrijf		Mutaties toekomstige winst	
Omschrijving	V	N	V	N	V	N
Verlieslatende grondexploitaties woningbouw		427		427		
Winstgevende grondexploitaties woningbouw	-903			95	-998	
Verlieslatende grondexploitaties werklocaties		501		501		
Winstgevende grondexploitaties werklocaties						
Resultaat lopende grondexploitaties		**25**		**1.022**	**-998**	
Nog uit te voeren werken (nutvw)		19				
Resultaat deelneming XL Businesspark	-640					
Totaal resultaat	**-596**			**1.022**	**-998**	

Bedragen x 1.000 euro

3.7.2 Beleid grondexploitaties

Gemeentelijk grondbeleid
Grondbeleid gaat in belangrijke mate over de productie van bouwgrond, de wijze waarop die tot stand komt en hoe de bouwgrond verkocht en gebruikt wordt ten behoeve van de opstal realisatie. Het primaat voor het uitvoeren van dat gemeentelijk grondbeleid ligt bij het college van B en W. Het college heeft daarbij een actieve informatieplicht richting de gemeenteraad. Grondbeleid is, net als vastgoedbeleid in algemene zin, een sturingsmiddel voor de gemeente. Het grondbeleid heeft een volgend en ondersteunend karakter voor doelstellingen op andere beleidsvelden. Via grondbeleid kan een nadere invulling worden gegeven aan het realiseren van ruimtelijke doelstellingen. Over de financiële gevolgen van het gevoerde beleid wordt jaarlijks gerapporteerd in de paragraaf grondbeleid van de jaarrekening.

Gemeenten hebben in beginsel de keuze tussen het voeren van actief of faciliterend grondbeleid. Bij actief grondbeleid koopt de gemeente ruwe bouwgrond aan, maakt deze bouw- en woonrijp en verkoopt de bouwrijpe grond. Bij faciliterend grondbeleid produceert de gemeente zelf geen bouwgrond, maar laat dit over aan private ontwikkelaars.

De gemeente Almelo voert een pragmatisch grondbeleid, waarbij per project wordt bekeken welk beleid het beste kan worden gevoerd. Dit wordt mede bepaald door in het verleden gemaakte keuzes (al of niet ooit gronden aangekocht) en locatieafhankelijke aspecten zoals eigendomsverhoudingen (hebben bijvoorbeeld ontwikkelaars grondpositie om zelf realiseren) en financiële consequenties (is de grondexploitatie winstgevend of verlieslatend).

Grondexploitaties zijn ruimtelijke projecten, met bouwgrondproductie als hoofdmoot, waarvan de raad de exploitatiebegroting heeft vastgesteld. Deze door de raad vastgestelde grondexploitatiebegrotingen fungeren als financieel en inhoudelijk kader voor het college van B en W waarbinnen zij verder gaat met de realisatie van een project. Ook fungeert de grondexploitatiebegroting als een ‘voorspelling’ van de te verwachten kosten en opbrengsten en het begrote financiële eindresultaat.

Jaarlijks worden alle grondexploitaties ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden. Dit gebeurt bij de vaststelling van het Meerjaren Perspectief Grondbedrijf (MPG). De waardering van de grondexploitaties, die als onderhanden werk op de balans staan van de Jaarverantwoording 2024, is hiervan afgeleid.

Uitgangspunten bij actualiseren grondexploitatiebegrotingen
Grondexploitaties worden begroot op basis van reële uitgangspunten. Het realiteitsgehalte van een grondexploitatiebegroting wordt bepaald door de (combinatie van de) volgende begrotingselementen:

- begrote kosten (hoeveelheden x eenheidsprijzen)
- begrote opbrengsten (hoeveelheden x eenheidsprijzen)
- kostenstijging (% en fasering)
- opbrengstenstijging (% en fasering)
- rentelasten en rentebaten (% en fasering)

De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd bij de actualisatie van de grondexploitaties in het kader van het MPG 2025 en de jaarverantwoording 2024.

De parameters voor prijsontwikkeling en rente
Een onderdeel van een grondexploitatiebegroting is het begroten van de factor tijd. Dit omdat grondexploitaties een lange looptijd hebben, waardoor rekening moet worden gehouden met kostenstijging, opbrengstenstijging en rentekosten. Om zo reëel mogelijke parameters te hanteren wordt ieder jaar onderzocht hoe de prijzen zich in het verleden hebben ontwikkeld en welke prijsontwikkelingen, mede op basis van die kennis, worden verwacht.

De toegestane toe te rekenen rente over bouwgrond in exploitatie (BIE) werd in boekjaar 2024 gebaseerd op de daadwerkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen. Ten aanzien van de rente die wordt gehanteerd in de berekeningen van de grondexploitatie gold de volgende coulanceregeling: “Om te voorkomen dat de renteparameter ook elk jaar fluctueert, is het mogelijk om als gemeente te kiezen voor het rekenen met een stabiel rentepercentage in de meerjarenprognose. Dit betreft dan het rentepercentage zoals berekend in het jaar van vaststellen van de grondexploitatiebegroting en kan alleen gehanteerd blijven indien de werkelijke rente niet meer afwijkt dan 0,5% boven of onder het initieel vastgestelde rentepercentage”. Bij het vaststellen van de jaarverantwoording 2023 is in de grondexploitaties een rentepercentage van 1,3% gehanteerd. De berekening van het werkelijke rentepercentage voor 2024 sluit op 0,85%. Dit valt binnen de marge van 0,5%.

Conform gewijzigde BBV-regelgeving geldt voor bouwgronden in exploitatie (BIE), met ingang van boekjaar 2025, dat gerekend dient te worden met de gemeentelijke omslagrente. Dit ongeacht of die aanname vanuit historisch perspectief bezien wel of niet reëel en daardoor risicovol is voor de langere termijn. De omslagrente die is vastgesteld voor de Programmabegroting 2025 is 1%. Dit percentage wordt ook gehanteerd voor het meerjarenperspectief 2026-2028. De omslagrente vormt de basis voor de gedifferentieerde renteparameter die in de diverse onderdelen van het MPG worden gehanteerd. Deze is derhalve bepaald op 1% voor de periode 2025-2028. Voor de periode van 2029 tot en met 2034 wordt een risico-opslag van 0,5% gehanteerd, en vanaf 2035 wordt een aanvullende risico-opslag van 0,5% gehanteerd. Hierdoor stijgt de renteparameter in de periode 2029-2034 naar 1,5% en vanaf 2035 naar 2%.

De rente over de verliesvoorziening bedraagt 2% (zie disconteringsvoet). Aan de reserves van het grondbedrijf mag geen rente worden toegerekend.

De kosten van het bouw- en woonrijp maken zijn de afgelopen jaren flink gestegen. Deze reeds gerealiseerde prijsstijgingen zijn doorvertaald in de nominaal begrote kosten van het bouw- en woonrijp maken. Over 2024 is een gemiddelde kostenstijging van circa 4% verwerkt in de eenheidsprijzen. Deze stijging is verwerkt in het resultaat van de geactualiseerde grondexploitaties.

Op korte termijn gaan we uit van een kostenstijging van circa 3% per jaar. Op lange termijn (2028 e.v.) verwachten wij dat de bouwkostenstijging aansluit bij het langjarige streefinflatiegemiddelde van de ECB (2%).

De opbrengstenstijging wordt ingeschat op circa 2% per jaar. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) geeft als richtlijn dat de looptijd van een grondexploitatiecomplex maximaal 10 jaar mag bedragen. Deze begrenzing is bedoeld om de financiële risico's van zeer lang lopende projecten te beperken. Voor projecten met een looptijd langer dan 10 jaar geldt, aangezien opbrengsten in de verdere toekomst minder goed te prognosticeren zijn, en daardoor de juistheid van de schatting van het eindresultaat beperkter is, dat de opbrengsten na 10 jaar niet meer worden geïndexeerd.

In onderstaande tabel staan de parameters voor het begroten van de prijsstijgingen en de rentekosten voor de komende jaren weergegeven.

Jaar	Kostenstijging	Opbrengstenstijging		Rente
		Woningbouw	Bedrijventerrein	
2025	3%	0%*	0%*	1%
2026 en 2027	3%	2%	2%	1%
2028	2%	2%	2%	1%
2029 t/m 2034	2%	2%	2%	1,5%
2035 ev.	2%	0%	0%	2%

* Opbrengstenstijgingen in 2025 zijn reeds verwerkt in de gehanteerde eenheidsprijzen op 01-01-2025

De fasering van het programma
Het 'bouwprogramma' vormt een belangrijk kader voor de grondexploitatie. Op basis van prognoses wordt het bouwprogramma in de tijd gezet (gefaseerd), om de rentekosten en prijsontwikkelingen te kunnen begroten.

De fasering van de grondexploitaties met betrekking tot woningbouw zijn mede gebaseerd op de belangrijkste kaders voor de woningbouwplanning en –programmering: Woonvisie Almelo 2020-2030, Omgevingsvisie Almelo 2020-2040, "Ruimtelijke Programmatische Visie wonen en werken", de Regionale Woonagenda Twente 2030 en de Woondeal Twente 2022 t/m 2030. Het uitgangspunt bouwen voor de lokale behoefte is door de Regionale Woonagenda Twente nu aangevuld met een bovenlokale opgave. Almelo gaat uit van een bijdrage aan deze opgave met 2.200 woningen. Met de Nationale Woon- en Bouwagenda stimuleert het rijk provincies, gemeenten en ontwikkelaars om 900.000 woningen te bouwen tot en met 2030. Het huidige woningbouwprogramma 2021 t/m 2030 plant een gemiddelde uitbreiding van de woningvoorraad van circa 380 woningen per jaar. Hiermee geven we invulling aan de Woonvisie Almelo 2020-2030 en de Regionale Woonagenda Twente en de Woondeal Twente. De raad heeft de woningbouwplanning en -programmering 2021 t/m 2030 begin 2023 vastgesteld.

Er is momenteel veel in beweging op de woningmarkt. De provincie en gemeenten in Twente hebben de Regionale Woonagenda Twente 2030 getekend. De essentie hierin is: harde en zachte plancapaciteit versnellen en nieuwe plannen ontwikkelen voor de bovenlokale opgave. De raad heeft besloten voor de woondeal te streven de ambitie van 3.400 tot 4.100 woningen tot en met 2034 te versnellen naar 2030. Daarnaast is eind 2022 de Woondeal Twente getekend door rijk, provincie en 14 gemeenten." De Woondeal Twente wordt begin 2025 herijkt met een ophoging van de opgave in Twente met 5.000 woningen tot en met 2030.

Almelo heeft met de overige 13 gemeenten in Twente en Provincie Overijssel de programmeringsovereenkomst 2023-2026 ondertekend. De basis van de overeenkomst is een onderzoek van bureau Stec met een vraagprognose naar bedrijventerreinen tot 2040 in Twente. De uitbreidingsvraag in Twente tussen 2023 tot en met 2040 is naar verwachting tussen 221 hectare in een laag scenario tot 443 hectare in een hoog scenario. Het afsprakendocument bevat een overzicht van nieuwe plannen van Twentse gemeenten. Aan de status van deze plannen zijn de kleuren groen, geel en oranje gekoppeld. Groen is akkoord en kan ontwikkeld worden. Geel is kwantitatief bestuurlijk akkoord, maar de kwalitatieve afspraken moeten regionaal worden afgestemd. Oranje is nog niet akkoord en moet zowel kwantitatief als kwalitatief nog regionaal afgestemd worden. Voor de invulling van de Almelose vraag is 10-40 hectare afgesproken.
Onze ingediende plannen voor XL Businesspark 2 (circa 75 hectare) voor het faciliteren van de regionale vraag naar grootschalige kavels (121-199 hectare) en voor Buitenhaven West (circa 7 hectare) voor het opvangen van de lokale vraag (10-40 hectare) in Almelo staan op geel.

De regionale afspraken voor bedrijventerreinen bepalen dat nieuwe terreinen zorgvuldig moeten worden afgestemd met de regio, zowel in kwaliteit als in hoeveelheid. Twente wil tussen 2023 en 2026 werken aan toekomstbestendige terreinen van hoge kwaliteit, passend bij nationale en Europese duurzaamheidseisen en wetgeving. In 2024 is de onderbouwing voor XL Businesspark 2 afgestemd. De kwalitatieve onderbouwing past bij regionale ambities, en de kwantitatieve onderbouwing toont een sterke vraag naar ruimte voor maakindustrie en logistiek. Deze afstemming heeft geleid tot goedkeuring voor verdere ontwikkeling van XL Businesspark 2.

In 2023 is in januari gestart met de opzet van de economisch ruimtelijke visie. Het college heeft een economisch – ruimtelijke visie opgesteld. Met deze visie kijkt het college vooruit naar de economie van 2040. Met als belangrijke punten dat de economie toekomstperspectief heeft volgens de koers de plek waar we bedenken én maken. Bij de koers hoort een additionele ruimtevraag van 70 hectare. In samenhang met onder andere de opgaven voor woningbouw, duurzaamheid, infrastructuur en natuurbehoud wil het college deze ruimtevraag faciliteren. In het eerste kwartaal vindt hierover besluitvorming plaats, waarbij het college de raad voorstelt de ruimtebehoefte van bedrijven te betrekken bij de opzet van de omgevingsvisie.

In 2024 heeft de gemeente Almelo intensief samengewerkt met ondernemers en andere stakeholders om de Economisch Ruimtelijke Visie (ERV) vorm te geven. Deze samenwerking was gericht op het combineren van inzichten en ideeën om tot een breed gedragen plan te komen dat aansluit bij de behoeften van nu en de toekomst. De ERV markeert een trendbreuk, waarbij de focus verschuift naar kwalitatieve economische groei en een intensiever gebruik van beschikbare ruimte.
Op 23 april 2024 heeft de gemeenteraad de Economisch Ruimtelijke Visie vastgesteld. Deze visie schetst de economische en ruimtelijke ontwikkeling van Almelo richting 2040, met als doel een gezond economisch klimaat te creëren. Onder de slogan 'De plek waar we bedenken én maken' benadrukt de gemeente het belang van kansen benutten. De focus ligt op de innovatieve maakindustrie, logistiek/handel en zorg. Er wordt specifiek aandacht besteed aan het creëren van mogelijkheden op zowel bestaande als nieuwe bedrijventerreinen.

Locatiepaspoorten
De gemeente wil volgens de Economische Ruimtelijke Visie (ERV) de helft van de uitbreidingsbehoefte opvangen door bestaande bedrijventerreinen in te breiden.
In 2024 zijn we gestart met het ontwikkelen van locatiepaspoorten. Deze paspoorten geven concrete invulling aan de ambitie om extra ruimte te creëren binnen de bestaande terreinen. Ze dienen als instrument om inbreidingslocaties (kansenzones) te identificeren, richtlijnen voor verdichting te formuleren, en bestaande regelgeving te evalueren en waar nodig te actualiseren. Daarnaast worden de paspoorten ingezet om herontwikkelingsprojecten te stimuleren. De gemeente streeft ernaar dit traject in 2025 af te ronden en over te gaan tot de uitvoering van concrete vervolgacties die verdere inbreiding en verdichting mogelijk maken.

Onderzoek nieuwe werklocaties
Naast de focus op inbreiding, richt de Economische Ruimtelijke Visie (ERV) zich ook op het onderzoeken van uitbreidingsmogelijkheden om te voldoen aan de behoeften van het lokale MKB. Uitbreiding is van essentieel belang om schuifruimte te creëren voor bestaande bedrijven, toekomstige vraag op te vangen en tegelijkertijd de inbreidingsopgave op gang te brengen.

In de gekozen ontwikkelrichting is een uitbreidingsvraag van 35 hectare vastgesteld. Deze behoefte is opgesplitst in een korte- en langetermijnplanning. In 2024 is de gemeente gestart met het zoeken naar uitbreidingsbehoefte voor de korte termijn, terwijl de resterende 25 hectare voor de lange termijn via de Omgevingsvisie verder onderzocht zal worden. Deze gestructureerde aanpak garandeert een evenwichtige groei die aansluit bij zowel de economische behoeften van ondernemers als de duurzame ruimtelijke ambities van de gemeente.
Samen met Enschede en Hengelo hebben we een Regionale Stedelijke Investeringsagenda (RSIA) opgesteld. Hierin wordt de mogelijkheid onderzocht om Twente met 100.000 extra inwoners te laten groeien tot 2050. In 2024 is de Position Paper Twente 2050 ontwikkeld, waarin de impact van deze verstedelijking op de hele regio in kaart wordt gebracht. Dit document vergroot de schaalsprong naar meer dan 100.000 extra inwoners en 69.000 woningen. De RSIA en de Position Paper Twente 2050 vormen de basis voor de Ruimtelijke Ontwikkel Strategie Twente (ROS Twente), een gezamenlijke verstedelijkingsstrategie voor 2030-2050 die wordt opgesteld met het Rijk en de Regio om uiteindelijk uitgewerkt te worden in een uitvoeringsagenda voor Twente met de daarbij behorende investeringsafspraken.

Winst- en verliesname
Als er een tekort wordt begroot, dient ter dekking van dit gehele tekort een voorziening te worden getroffen.
Indien een grondexploitatie winstgevend is, dan wordt de percentage of completion methode toegepast, waarbij naar rato van de voortgang van de realisatie van kosten en opbrengsten, een deel van de begrote winst moet worden genomen.

3.7.3 Actuele ontwikkelingen

In onderstaande tabel wordt de prognose voor 2024 afgezet tegen de werkelijk gerealiseerde verkopen.

Verkoopresultaten	Verkoop hectare	
Werklocaties en overige	Begroot	Werkelijk
Rohof	0,8	0,0
Rhijnbeek	0,0	0,0
Bedrijvenpark Twente Noord	3,5	1,7
Weggeler	0,7	0,0
Totaal werklocaties en overige	**5,0**	**1,7**

Verkoopresultaten	Verkoop aantal kavels	
Woningbouwlocaties	Begroot	Werkelijk
Chiel Dethmerstraat	7	7
Almelo Noord Oost	25	26
Almelo Noord Oost CPO	14	14
Heetveldsweg	21	21
Scheffersstraat	0	0
Savornin Lohmanstraat	8	8
Rietveldstraat	11	0
Gravenstraat	14	14
Totaal woningbouwlocaties	**100**	**90**

De verkopen van bouwgrond voor bedrijventerreinen en overige zijn in 2024 achtergebleven op de raming. In 2024 hebben we 1,7 hectare bouwgrond (raming 5 ha) verkocht ten behoeve van bedrijven.

De verkoop van bouwgrond voor woningbouw verliep iets minder voorspoedig dan verwacht. In 2024 is grond voor 90 kavels verkocht terwijl uitgegaan was van 100 kavels. Het verschil wordt veroorzaakt door het project Rietveldstraat. De overdracht van de gronden aan de Rietveldstraat staat gepland in Q4 van 2025.

3.7.4 Huidige financiële posities

3.7.4.1 Jaarresultaat 2024 grondbedrijf

De resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties zijn per saldo met circa 25.000 euro verslechterd.
De verlieslatende grondexploitaties verslechteren met circa 930.000 euro. De verliesvoorziening zal derhalve met 930.000 miljoen euro toenemen. Ondanks de verslechtering van de grondexploitatie Almelo Noordoost worden de winstgevende grondexploitaties, door de toevoeging van het nieuw in exploitatie genomen project Parkbuurt, circa 900.000 euro winstgevender.

Resultaten grondbedrijf	Grex-resultaat ontwikkeling		Jaarresultaat 2024 grondbedrijf		Mutaties toekomstige winst	
Omschrijving	V	N	V	N	V	N
Verlieslatende grondexploitaties woningbouw		427		427		
Winstgevende grondexploitaties woningbouw	-903			95	-998	
Verlieslatende grondexploitaties werklocaties		501		501		
Winstgevende grondexploitaties werklocaties						
Resultaat lopende grondexploitaties		**25**		**1.022**	**-998**	
Nog uit te voeren werken (nutvw)		19				
Resultaat deelneming XL Businesspark	-640					
Totaal resultaat	**-596**			**1.022**	**-998**	

Bedragen x 1.000 euro

De lopende grondexploitaties
De resultaten van de grondexploitaties zijn per saldo met circa 25.000 euro verslechterd. In de jaarrekening 2024 wordt een negatief resultaat van ruim 1 miljoen euro verantwoord. Dit wordt veroorzaakt door een mutatie in de winstneming van 95.000 euro in grondexploitatie Almelo Noord Oost en een ophoging van de verliesvoorziening met circa 930.000 euro.
De verlieslatende grondexploitaties zijn circa 900.000 euro verslechterd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door project Bedrijvenpark Twente Noord met circa 600.000 euro en 200.000 euro project Savornin Lohmanstraat.
De winstgevende grondexploitaties zijn circa 1 miljoen euro winstgevender geworden. Dit wordt veroorzaakt door de nieuwe grondexploitatie Parkbuurt. De grondexploitatie Almelo Noordoost verslechterd met circa 1,4 miljoen euro.

Afgesloten grondexploitaties
In het jaar 2024 is de grondexploitatie Chiel Dethmersstraat afgesloten met een resultaat van circa 2,68 miljoen euro negatief. Vanwege tegenvallende kosten is dit een verdere verslechtering van circa 60.000 euro t.o.v. van het begrote resultaat van vorig jaar. Het project is per 31-12-2024 afgerond en de getroffen verliesvoorziening zal boekhoudkundig worden aangewend om de definitieve boekwaarde van deze grondexploitatie ‘glad te strijken’.

Resultaat voorzieningen nog uit te voeren werken (nutvw)
Ter dekking van de resterende werkzaamheden van reeds afgesloten grondexploitaties is een voorziening getroffen. Per 1 januari 2025 blijkt dat er nog bijna 1,3 miljoen euro benodigd is voor het uitvoeren van alle geraamde werkzaamheden.

Resultaat deelneming Businesspark XL
De grondexploitatie van het XL Businesspark is winstgevend. De verbetering van het resultaat op de grondexploitatie van XL Businesspark wordt verantwoord in de jaarrekening 2024 van de gemeenschappelijke regeling Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT) en leidt ook in 2024 niet tot resultaat in de gemeentelijke jaarrekening. Almelo neemt voor 23% deel in het RBT/XL Businesspark.

3.7.4.2 Voortgang boekjaar 2024

Het geïnvesteerd vermogen in de grondexploitaties (=boekwaarde) is het afgelopen jaar met circa 5 miljoen euro afgenomen tot bijna 34 miljoen euro ultimo 2024.

Grondexploitaties	Boekwaarde 01-01-2024	Rente	Kosten	Opbrengsten	Boekwaarde 31-12-2024
Werklocaties					
Rohof	10.543	137	29		10.709
Rhijnbeek	12.756	166	175		13.097
Bedrijvenpark Twente Noord	3.482	45	532	1.601	2.458
Subtotaal werklocaties	**26.781**	**348**	**736**	**1.601**	**26.264**
Woningbouw					
Chiel Dethmerstraat	2.535	33	908	793	2.683
Almelo Noord Oost	2.468	32	1.530	6.907	-2.877
Heetveldsweg	251	3	30	870	-585
Ary Scheffersstraat	45	1	17	0	62
Savornin Lohmanstraat	125	2	172	317	-19
G.T. Rietveldstraat	76	1	41	0	118
Gravenstraat	104	1	243	356	-8
Parkbuurt			1.496		1.496
Weggeler	6.260	81	465	0	6.806
Subtotaal woningen	**11.864**	**154**	**4.902**	**9.243**	**7.677**
Totaal	**38.645**	**502**	**5.638**	**10.844**	**33.941**

Bedragen x 1.000 euro

3.7.4.3 Actuele stand van zaken per 31-12-2024

In 2024 is de grondexploitatie Parkbuurt vastgesteld. Per 31 december 2024 is er in de lopende grondexploitaties per saldo bijna 34 miljoen euro geïnvesteerd. De grondexploitatie XL2 is in februari 2025 vastgesteld. Deze maakt derhalve geen deel uit van de jaarrekening 2024. Over de grondexploitatie XL2 zal vanaf Jaarrekening 2025 worden gerapporteerd.

Er zijn 9 verlieslatende grondexploitaties met in totaal een tekort van ruim 30,4 miljoen euro. Dit tekort is geheel afgedekt door een getroffen verliesvoorzieningen. Er zijn 3 winstgevende grondexploitaties met een begrote winst van 12,7 miljoen euro. Hiervan is circa 8,5 miljoen euro aan winst tussentijds reeds genomen.

grex-begrotingen	Boekwaarde 31-12-2024	Nog te maken Kosten	Nog te maken Opbrengsten	Eind jaar	Geraamd eindresultaat Eindwaarde	Geraamd eindresultaat op CW 2%)	N/V
Werklocaties							
Rohof	10.709	1.230	525	2026	11.414	10.971	N
Rhijnbeek	13.097	2.486	7.136	2027	8.447	7.960	N
Bedrijvenpark Twente Noord	2.458	4.029	4.226	2027	2.261	2.131	N
Subtotaal werklocaties	**26.264**	**7.746**	**11.888**		**22.122**	**21.061**	**N**
Woningbouw							
Chiel Dethmerstraat	2.683	-	-	2024	2.683	2.683	N
Almelo Noord Oost	-2.877	10.903	20.221	2032	-12.196	-10.409	V
Heetveldsweg	-585	701	-	2026	116	111	N
Ary Schefferstraat	62	575	693	2026	-56	-53	V
Savornin Lohmanstraat	-19	215	-	2026	197	189	N
G.T. Rietveldstraat	118	511	465	2026	164	158	N
Gravenstraat	-8	481	-	2026	473	455	N
Parkbuurt	1.496	8.310	12.321	2029	-2.516	-2.279	V
Weggeler	6.806	1.864	2.666	2026	6.005	5.771	N
Subtotaal woningen	**7.677**	**23.559**	**36.367**		**-5.130**	**-3.375**	**V**
Totaal	**33.941**	**31.305**	**48.255**		**16.992**	**17.687**	**N**

Bedragen x 1.000 euro

3.7.4.4 Resultaatontwikkeling grondexploitaties

Alle grondexploitaties zijn ten behoeve van de jaarrekening 2024 geactualiseerd. De gemaakte kosten en gerealiseerde opbrengsten zijn aan de boekwaarde toegevoegd en tevens zijn de ramingen van de nog te maken kosten en nog te realiseren (grond)opbrengsten bijgesteld op basis van de laatste inzichten en actuele ontwikkelingen.

De verlieslatende grondexploitaties verslechteren met circa 930.000 euro. De verliesvoorziening zal derhalve met 930.000 euro toenemen. Ondanks de verslechtering van de grondexploitatie Almelo Noordoost worden de winstgevende grondexploitaties, door de toevoeging van het nieuw in exploitatie genomen project Parkbuurt, circa 900.000 euro winstgevender.

In onderstaande tabel wordt weergegeven hoe de begrote resultaten zich ten opzichte van vorig jaar hebben ontwikkeld en welk deel daarvan direct, dan wel in de komende jaren, ten laste of ten gunste van het jaarresultaat komt.

Grondexploitaties	Result. CW 31-12-2024		Verschil		Mutatie		
	JR2023	JR2024		N/V	verliesv.z.	winstneming	toek.winst
Werklocaties							
Rohof	11.008	10.971	-37	V	-37		
Rhijnbeek	7.996	7.960	-36	V	-36		
Bedrijvenpark Twente Noord	1.556	2.131	575	N	575		
Subtotaal werklocaties	**20.560**	**21.062**	**502**	**N**	**502**		
Woningbouw							
Chiel Dethmerstraat	2.624	2.683	59	N	59		
Almelo Noord Oost	-11.779	-10.409	1.370	N		95	1.275
Heetveldsweg	59	111	52	N	52		
Ary Schefferstraat	-59	-53	6	N			6
Savornin Lohmanstraat	3	189	186	N	186		
G.T. Rietveldstraat	92	158	66	N	66		
Gravenstraat	388	455	67	N	67		
Parkbuurt		-2.279	-2.279	V			-2.279
Weggeler	5.772	5.771	-1	V	-1		
Subtotaal woningen	**-2.900**	**-3.374**	**-474**	**V**	**429**	**95**	**-998**
Totaal	**17.660**	**17.688**	**28**	**N**	**931**	**95**	**-998**
Totaal jaarresultaat 2024					**1.026**		
Bedragen x 1.000 euro						**28**	**N**

Hieronder worden de belangrijkste wijzigingen toegelicht.

Rohof: Het begrote financiële eindresultaat van deze grondexploitatie is nagenoeg gelijk gebleven. Het project maakt onderdeel uit van het project Spoorzone waar begin 2024 een visie voor is opgesteld en vastgesteld.

Rhijnbeek: Ondanks dat de kosten zijn geïndexeerd en het plankostenbudget iets is verhoogd is het resultaat van de grondexploitatie Rhijnbeek licht verbeterd. Dit wordt veroorzaakt door het contante waarde effect. Bestemmingsplan is in de zomer van 2023 vastgesteld door de raad. Omdat beroep is ingediend dient zitting en uitspraak van de Raad van State te worden afgewacht alvorens BP onherroepelijk is en de omgevingsvergunning van kracht wordt. De verwachting is dat de Raad van State dit jaar tot een uitspraak zal komen.

Bedrijvenpark Twente Noord: Het resultaat van de grondexploitatie is verslechterd met circa 575.000 euro. De reden is de stijging van de kosten (verwerving/bouw- en woonrijp maken en plankosten) en de verlenging van de looptijd met 1 jaar.

Chiel Dethmerstraat: Vanwege tegenvallende kosten is het resultaat met circa 60.000 euro verslechterd. Het project is per 31-12-2024 afgerond (zie ook paragraaf 3.7.5. Af te sluiten grondexploitaties).

Almelo Noord Oost: Het resultaat van de grondexploitatie is met bijna 1,4 miljoen euro verslechterd. Dit heeft circa 95.000 euro effect op reeds genomen winst. De toekomstige winst neemt af met 1,28 miljoen euro.
Dit wordt veroorzaakt door een sterke toename van de uitvoeringskosten (bouw- en woonrijp maken en plankosten). Ook is de looptijd met een jaar verlengd.

Heetveldweg: Ultimo 2024 is 52.000 euro aan de verliesvoorziening toegevoegd. De reden is de stijgende uitvoeringskosten (bouw- en woonrijp maken en plankosten). De looptijd is met 2 jaar verlengd.

Ary Schefferstraat: Het resultaat is nagenoeg gelijk gebleven. De looptijd is met 1 jaar verlengd.

Savornin Lohmanstraat: Ultimo 2024 is 186.000 euro aan de verliesvoorziening toegevoegd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een overboeking van gronden. Daarnaast zijn de uitvoeringskosten gestegen. De looptijd is met 2 jaar verlengd.

GT Rietveldstraat: Ultimo 2024 is 66.000 euro aan de verliesvoorziening toegevoegd. De reden is stijgende uitvoeringskosten (bouw- en woonrijp maken en plankosten). De looptijd is met 1 jaar verlengd.

Gravenstraat: Ultimo 2024 is 67.000 euro aan de verliesvoorziening toegevoegd. De reden is stijgende uitvoeringskosten (bouw- en woonrijp maken en plankosten). De looptijd is met 1 jaar verlengd.
Parkbuurt: De grondexploitatie Parkbuurt is in 2024 vastgesteld. Er is inmiddels een aanvang gemaakt met het bouw- en woonrijp maken. Gezien de beperkte voortgang is er nog geen winst genomen.

Weggeler: Het begrote financiële eindresultaat van deze grondexploitatie is nagenoeg gelijk gebleven. De ontwikkeling van de strook langs de Nijreessingel zal opnieuw ter hand worden genomen.

3.7.5 Af te sluiten grondexploitaties

In het jaar 2024 is de grondexploitatie Chiel Dethmersstraat afgesloten met een resultaat van circa 2,68 miljoen euro negatief. Vanwege tegenvallende kosten is dit een verdere verslechtering van circa 60.000 euro ten opzichte van het begrote resultaat van vorig jaar. Het project is per 31-12-2024 afgerond en de getroffen verliesvoorziening wordt boekhoudkundig aangewend om de definitieve boekwaarde van deze grondexploitatie te vereffenen.

3.7.6 Nog uit te voeren werken

Ter dekking van de resterende werkzaamheden van reeds afgesloten grondexploitaties was op 1 januari 2024 een voorziening getroffen van circa 1,4 miljoen euro. Een deel van die werkzaamheden is in 2024 uitgevoerd. Hiervoor werd in 2024 circa 149.000 euro aan kosten gemaakt. De voorzieningen NUTVW voor de projecten Nijrees Noord en Noorderes zijn eind 2024 afgesloten met een verlies van circa 19.000 euro. Per 1 januari 2025 blijkt dat er nog bijna 1,3 miljoen euro benodigd is voor het uitvoeren van alle geraamde werkzaamheden.

Omschrijving	Voorziening per 01-01-2024	Af: gemaakte kosten	Benodigde voorz. per 31-12-2024	Resultaat 2024
Noordflank	1.228	30	1.198	-
Nijrees Noord	77	115	-	39
Dempen haven Dollegoor	68	-3	71	-
Noorderes	27	7	-	-20
Totaal	**1.400**	**149**	**1.269**	**19**

Bedragen x 1.000 euro

3.7.7 Deelnemingen

Afgelopen jaar werd in de grondexploitatie van het XL Businesspark een winst begroot van 11,9 miljoen euro, op eindwaarde per 31-12-2025 (11,64 miljoen euro NCW BBV 01-01-2025). De geactualiseerde concept grondexploitatie sluit op een winst van 13,0 miljoen euro op eindwaarde 31-12-2027 (CW BBV 12,28 miljoen euro voordelig 01-01-2025) en verbetert met circa 1,1 miljoen euro op eindwaarde (CW BBV 640.000 euro).

De verbetering van het resultaat op de grondexploitatie van XL Businesspark wordt verantwoord in de jaarrekening 2024 van de gemeenschappelijke regeling Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT) en leidt in 2024 niet tot resultaat in de gemeentelijke jaarrekening. Almelo neemt voor 23% deel in het RBT/XL Businesspark.

3.7.8 Financieel risicoprofiel

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit voor de in 2024 lopende gemeentelijke grondexploitaties is iets gedaald ten opzichte van vorig jaar en bedraagt 4,2 miljoen euro per 31-12-2024. Dit wordt veroorzaakt door de voortgang in de projecten en het beter kunnen inschatten van de nog aanwezige risico's.

In februari 2025 is de grondexploitatie XL2 vastgesteld inclusief bijbehorend risicoprofiel. Daarnaast is een krediet beschikbaar gesteld te hoogte van circa 11 miljoen euro bestaande uit voornamelijk verwervingskosten en een bijbehorend deel plankosten. Met de raad is afgesproken dat hier vooralsnog behoedzaam mee om gegaan zal worden. De risico's zullen derhalve in deze eerste fase beperkt zijn. Voor het afdekking van deze risico's beschikt de gemeente over voldoende weerstandscapaciteit.

In paragraaf 3.2 wordt verder ingegaan op de weerstandscapaciteit van de gemeente.

3.8 Paragraaf Dienstverlening

3.8.1 Samenvatting

- De Europese verkiezingen zijn succesvol gehouden en verlopen.
- De nieuwe Omgevingswet met de Wet Kwaliteitsborging (WKB) is vanaf 1 januari 2024 ingevoerd. De invoer van de WKB voor verbouw is voor onbepaalde tijd uitgesteld.
- We hebben een veel groter aantal paspoorten en ID kaarten uitgegeven dan gebruikelijk (2024: 14.500, 2023: 8.100). Dit komt doordat 10 jaar geleden de geldigheidsduur van paspoorten voor volwassenen van 5 naar 10 jaar is gegaan. Dit leidde toendertijd tot een veel groter aantal aanvragen. Deze paspoorten verliepen in 2024.
- We hebben het project Melden 2.0 uitgevoerd waarmee meldingen op een veel meer eenduidige manier. Dit leidt tot een moderne en gebruikersvriendelijke manier van melden die praktisch begin 2025 kan worden ingevoerd.
- Het aantal klachten rondom de gemeentebrede dienstverlening is ook dit jaar opnieuw laag (kleiner dan 1% ten opzichte van het totale volume).

3.8.2 Wat hebben we bereikt?

- Het apparaat de PaspoMaat waarin reisdocumenten worden opgeslagen en waarmee deze op efficiënte manier worden uitgegeven is vervangen. Dit omdat de oude, na 10 jaar gebruik niet meer werd ondersteund. Ook het apparaat om gecontroleerd contant geld te kunnen ontvangen en wisselgeld terug te geven is na 10 jaar vervangen.
- Er zijn weer meer digitale formulieren gebouwd en ter beschikking gekomen zoals aanlevering gegevens voor BIBOB beoordeling, aanvraag evenementenvergunning, isolatiesubsidie voor VVE's en aanvraag uittreksel RNI (registratie niet ingezetenen) inclusief betalingsmogelijkheid buitenland, etc. Hiermee verloopt de dienstverlening sneller, kwalitatief beter en hebben we een lagere administratieve last.
- We hebben een kostendekkende nieuwe huwelijksvorm, het huwelijk zonder ceremonie, die qua prijsstelling beduidend lager ligt, voorbereid. Deze huwelijksvorm zal op 1 februari 2025 worden ingevoerd.
- We hebben de ontheffingen op het gebied van RVV (Reglement Verkeersregels en verkeerstekens) herzien. Dit was nodig i.v.m. de invoer van cameratoezicht om een autoluwe binnenstad te kunnen realiseren. Voor dit project zijn vanuit het KCC bovendien ruim 3.100 waarschuwingsbrieven verstuurd.

Indicator		2020	2021	2022	2023	2024
Waardering inwoners algehele dienstverlening	**Almelo**		**6,7**		***1**	**6,9**
Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven voor de dienstverlening van de gemeente.	Grootteklasse		6,8			
Waardering inwoners digitale dienstverlening	**Almelo**		**7,0**		***1**	**7,0**
Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven voor de digitale dienstverlening van de gemeente.	Grootteklasse		7,0			
Waardering ondernemers algehele dienstverlening	**Almelo**		**6,7**		***2**	***2**
Het gemiddelde rapportcijfer dat ondernemers geven voor de dienstverlening van de gemeente.	Grootteklasse		6,5			
Waardering ondernemers digitale dienstverlening	**Almelo**		**7,2**		***2**	***2**
Het gemiddelde rapportcijfer dat ondernemers geven voor de digitale dienstverlening van de gemeente.	Grootteklasse		6,2			

Bron: waarstaatjegemeente.nl

De burger- en de ondernemerspeiling worden elk eenmaal per twee jaar uitgevoerd. Voor het laatst in 2021.

*1: In 2023 hebben we vanuit de gemeente Almelo geen burgerpeiling uitgevoerd. De burgerpeiling maakt o.a. gebruik van het AlmeloPanel. Sinds het invoeren van de AVG in 2018 is de bemensing van het AlmeloPanel niet meer representatief voor Almelo. Wijken, leeftijdscategorieën en migratieachtergronden zijn ondervertegenwoordigd. In november 2023 heeft er een campagne gelopen om mensen te vragen om lid te worden. Dat betekent dat de cijfers in onderzoeken na het opwaarderen van het AlmeloPanel anders zullen zijn.
Tot nu toe heeft de burgerpeiling net voor en tijdens de vakantie gelopen en kwam het resultaat in het najaar. Enschede en Hengelo zetten de burgerpeiling uit in het voorjaar.
Beide punten in overweging genomen is besloten om voor 2023, geen burgerpeiling uit te voeren.

In 2024 heeft de burgerpeiling nieuwe stijl plaatsgevonden. Daarbij kunnen door de nieuwe methodiek we geen groottevergelijking meer maken.

*2: De VNG is gestopt met de ondernemerspeiling en Almelo heeft daarom in 2023 geen ondernemerspeiling laten uitvoeren. Almelo gaat over op de MKB peiling MKB-vriendelijkste gemeente van Nederland. Vanwege vernieuwing was deze peiling in 2023 en 2024 niet ter beschikking. Deze peiling zal daarom in 2025 worden uitgevoerd.

Indicator		2020	2021	2022	2023	2024
Waardering gemeentelijke klantfeedback alle gemeten producten en kanalen	**Almelo**	*	*	**9,2**	**9,1**	**9,1**

Toelichting:
*Door de coronapandemie waren er voor de jaren 2020 en 2021 geen statistisch verantwoorde cijfers te produceren. Een groot deel van de klantfeedback wordt verzameld via apparatuur met een aanraakscherm. Deze apparatuur is gedurende de coronapandemie vanwege mogelijk besmettingsgevaar buiten werking gesteld. Eind september 2022 is de apparatuur weer in gebruik genomen. De cijfers over 2022 gaan daarmee over de maanden oktober t/m december.

De eigen indicator wordt gemeten na een baliebezoek. Een inwoner kan de dienstverlening met een groene (goed, =10 punten), een oranje (matig, = 5 punten) of een rode smiley (slecht, = 0 punten) waarderen.
Het getal geeft de gemiddelde waardering aan van alle binnengekomen reacties.

3.8.3 Wat hebben we gedaan?

- Een geactualiseerd Reglement Burgerlijke Stand (2024) vastgesteld inclusief een bijbehorende geactualiseerde rechtspositie voor de BABS'en (Buitengewoon Ambtenaar Burgerlijke Stand).
- Voorbereidingen verricht m.b.t. de nieuwe Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (WMEBV), die meer eisen aan contacten tussen inwoner en overheid en vv stelt, m.b.t. de kwaliteit van dit verkeer. De invoer van de wet is overigens met 1 jaar uitgesteld met nieuwe invoerdatum 1 januari 2026.
- We hebben voorbereidingen verricht in relatie tot het project Plan de Campagne, waarmee de dienstverlening en de bedrijfsvoering gemeentebreed wordt verbeterd met als 1e focus alle diensten en producten binnen het sociaal domein.
- We hebben o.a.:
    - ruim 89.000 telefoontjes behandeld
    - ruim 26.000 baliebezoeken behandeld
    - 450 omgevingsvergunningen behandeld
    - 650 klantvragen over bouwen behandeld

3.8.4 Wat heeft het gekost?

Zie paragraaf ‘2.2.1 Bestuur en ondersteuning’ bij taakveld ‘0.2 Burgerzaken’ en paragraaf '2.2.9.2 onderdeel 8.3 Wonen en bouwen'.

3.8.5 Klachten en bezwaren

Deze paragraaf geeft inzicht in de omvang en aard van de klachten en bezwaren. Er wordt daarbij onderscheid gemaakt tussen algemene klachten en bezwaren, en klachten en bezwaren die betrekking hebben op sociale wetgeving: Participatiewet, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugdwet. Het kunnen indienen
van een klacht of een bezwaar is voor inwoners en bedrijven een belangrijk instrument. Het aantal binnengekomen klachten ten opzichte van onze totale hoeveelheid werkzaamheden en de verhouding tussen het aantal bezwaren en het aantal door ons afgegeven beschikkingen is bijzonder klein en is in beide gevallen percentueel kleiner dan 1%. Dit geldt zowel voor de algemene klachten en bezwaren als voor de klachten en bezwaren binnen de sociale wetgeving.

ALGEMEEN

Klachten 2024

In 2024 zijn er 21 algemene klachten behandeld door de klachtencoördinator. Deze klachten moeten worden onderscheiden van de klachten op het gebied van sociale wetgeving. Die klachten staan verderop in deze paragraaf onder "SOCIALE WETGEVING". In onderstaande tabel is het onderscheid naar aard van de klachten weergegeven in de periode 2020 t/m 2024.
Er wordt onderscheid gemaakt tussen klachten die betrekking hebben op 'bejegening/ handelswijze' (gericht tegen een gedraging van een medewerker), 'werkwijze' (gericht tegen toegepaste procedures), 'informatieverstrekking' en 'niet-ontvankelijke klachten'. De laatste categorie gaat over klachten die meer dan een jaar na de gebeurtenis waar de klacht betrekking op heeft, zijn binnengekomen.

Soort klacht algemeen	2020	2021	2022	2023	2024
Bejegening/ handelswijze	9	13	20	14	12
Werkwijze	4	9	9	6	6
Informatieverstrekking	2	1	2	0	2
Niet ontvankelijk	1	3	2	2	1
Totaal	**16**	**26**	**33**	**22**	**21**

In 2024 zijn er 14 klachten buiten de interne klachtenprocedure van Hoofdstuk 9 Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) afgehandeld. Door uitleg te geven, beter te informeren en het bieden van praktische oplossingen, voelt de klager zich vaak al gehoord en geholpen.

In 2024 zijn er 7 klachten volgens de interne klachtenprocedure van Hoofdstuk 9 Awb afgehandeld. Bij deze klachten heeft er een hoorgesprek plaatsgevonden en is er een afdoeningsbrief opgesteld. Van klachten die de interne klachtenprocedure hebben doorlopen, zijn er geen klachten voorgelegd aan de Nationale Ombudsman ten behoeve van de externe klachtenprocedure.

Van Overijsselse Ombudsman naar Nationale Ombudsman

Per 1 januari 2024 is de Overijsselse Ombudsman te Raalte gestopt, omdat zijn taken niet meer toekomstbestendig bleken. Daarom is de gemeente Almelo, net als andere bij de Overijsselse Ombudsman aangesloten gemeenten, overgegaan naar de Nationale Ombudsman in Den Haag. Voor klagers heeft dit nauwelijks gevolgen, omdat zij online of fysiek (in de regio) gehoord kunnen worden.
De Nationale Ombudsman komt in beeld als een klager niet tevreden is met de manier waarop de gemeente de klacht heeft afgehandeld. Dan kan de bewuste klager de klacht voorleggen aan de Nationale Ombudsman.

Bezwaren 2024

Tegen een besluit van de gemeente kan schriftelijk bezwaar worden gemaakt. In de onderstaande tabel worden de bezwaarschriften weergegeven die in 2024 door de bezwaarschriftencommissie algemene zaken zijn behandeld (bijvoorbeeld bezwaren tegen: omgevingsvergunningen, besluiten tot handhaving, toepassing bestuursdwang, verkeersbesluiten, subsidiebesluiten etc.). Overzicht van de bezwaarschriften van 2020 - 2024:

Bezwaren algemeen	2020	2021	2022	2023	2024
Ongegrond	20	25	24	22	20
Gegrond	7	5	4	7	4
Gedeeltelijk gegrond/ongegrond*	7	9	7	8	7
Niet ontvankelijk (no)/kennelijk niet ontvankelijk (kno)	16	12	24	24(16/8)	21(5/16)
Ingetrokken (geagendeerd/ nog niet geagendeerd)	10	17	27	15	29(21/8)
Totaal	**60**	**68**	**86**	**76**	**81**

*Het primaire besluit kan meestal onder verbetering van de motivering in stand blijven

De termijn waarbinnen op basis van de Algemene wet bestuursrecht op bezwaarschriften moet worden beslist, is verruimd sinds de invoering van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen. De termijn begint te lopen nadat de bezwarentermijn is verstreken. De afhandelingstermijn van bezwaarschriften bedraagt in totaal 18 weken inclusief verdaging (12 weken + 6 weken).

In 2024 werd bij 6 procent (4 procent in 2023) van de bezwaarschriften die op een hoorzitting zijn behandeld de beslissing op bezwaar genomen binnen de termijn van 12 weken. Bij nog eens 22 procent (19 procent in 2023) werd de beslissing binnen 18 weken genomen. In totaal werd bij 28 procent (23 procent in 2023) van de bezwaarschriften de beslissing binnen de wettelijke termijn van 12 weken + 6 weken verdaging genomen. In 72 procent van de gevallen (77 procent in 2023) was er sprake van overschrijding van de wettelijke termijn waarbinnen een beslissing op bezwaar moest worden genomen. Dit leidt niet tot problemen zolang de bij een bezwaar betrokken belanghebbenden daarmee instemmen.

Als verklaring voor het hoge percentage overschrijdingen van de wettelijke termijn kunnen drie oorzaken worden genoemd:

- In veel bezwaarzaken vond overleg met de bezwaarmaker(s) plaats met als doel het bezwaar/de bezwaren zonder procedure op te lossen. Een aantal van deze zaken kwam uiteindelijk toch op zitting.
- Een aantal bezwaarzaken met een bestuurlijke of politieke component hebben vertraging opgelopen in afwachting van een beroepsprocedure bij de rechtbank (bijvoorbeeld exploitatievergunningen coffeeshops) of besluitvorming door de gemeenteraad (subsidieverlening Stadstheater).
- In een aantal bezwaarzaken werd de behandeling van het bezwaar op verzoek van de bezwaarmaker uitgesteld.

SOCIALE WETGEVING

Klachten sociale wetgeving

In algemene zin kan gesteld worden dat inwoners veelal contact zoeken met de klachtenfunctionaris omdat ze zich binnen de organisatie niet gehoord voelen. Een luisterend oor, tijd en aandacht neemt heel vaak de onvrede bij de inwoner weg. De klachtenfunctionarissen ervaren dat inwoners een persoonlijke en informele benadering en behandeling waarderen. Steeds vaker zoekt een inwoner ook naar een contactpersoon en vindt dan bij de klachtenfunctionaris gehoor. Deze kan de inwoner direct helpen of anders doorverwijzen naar de juiste personen of afdeling. In 2024 ontvingen wij de volgende klachten.

Klachten Participatiewet	2020	2021	2022	2023	2024
Gegrond	5	4	4	5	2
Ongegrond	8	8	15	13	10
Bemiddeling	25	6	5	1	22
Niet ontvankelijk			13	15	0
Totaal	**38**	**19**	**37**	**34**	**34**

In 2024 hebben wij 34 klachten ontvangen welke betrekking hebben op de uitvoering van de Participatiewet. Het aantal klachten stabiliseert zich de laatste jaren.

In 2024 is naast het behandelen van klachten 5 keer mediation in gezet.

Klachten Wet Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdwet

In 2023 hebben wij 106 klachten ontvangen met betrekking tot de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet. Dit is een stuk lager dan het aantal klachten in 2022 (245).

De volgende klachten zijn te onderscheiden binnen de WMO en Jeugdwet:

Klachten	2024 totaal	Gegrond	Ongegrond	Bemiddeld	Buiten behandeling	Niet ontvankelijk
Wmo en Jeugdwet	26	5	20		1	0
Vervoer*	85			85		
Huishoudelijke hulp*	15			15		
Welzorg* (hulpmiddelen)	10			10		
Totaal	**136**	**5**	**20**	**110**	**1**	**0**

* = Bij deze klachten bemiddelen wij naar de externe partij die dit voor ons uitvoert de klacht oppakt. Wij krijgen daarvan geen terugmelding. Vandaar dat de overige kolommen behalve bemiddeld bij deze 3 onderdelen niet gevuld zijn.

Vervoer
Bij vervoer hebben we in 2023 te maken gehad met een overgang naar een nieuwe vervoerder. Dit heeft geleid tot veel klachten. De nieuwe vervoerder is zelf verantwoordelijk voor het afhandelen van klachten. De gemeente bemiddeld in de klachten. Inmiddels is een verbetertraject ingezet om het aantal klachten te verminderen.

Aanbieders huishoudelijke hulp
Het aantal klachten over huishoudelijke hulp in 2024 stabiliseerde zich ten opzichte van 2023. Dit na een daling ingezet vanaf 2022.

Aanbieders hulpmiddelen
In 2024 is de gemeente overgestapt naar een nieuwe leverancier voor hulpmiddelen op grond van de Wmo.

Bezwaren sociale wetgeving
Het aantal bezwaren met betrekking tot sociale wetgeving is in de jaren 2019 en 2020 nagenoeg stabiel gebleven. In 2021 was er een lichte daling. In 2022 en 2023 was er een stijging te zien van het aantal bezwaren. Voor 2024 zien we een duidelijke daling van het aantal bezwaren. Het is onduidelijk waar deze daling vandaag komt.

In onderstaande tabel worden de bezwaren sociale wetgeving weergegeven, waarbij geen gebruik is gemaakt van de mogelijkheid om ambtelijk te worden gehoord.

Bezwaren sociale wetgeving	2020	2021	2022	2023	2024
Ongegrond	65	72	48	81	27
Gegrond	10	4	4	18	13
Gedeeltelijk gegrond/ongegrond	13	11	7	14	4
Niet-ontvankelijk	22	14	12	10	8
Ingetrokken	61	41	54	57	43
Ingetrokken na nieuw primair besluit	11	21	91	50	81
Nieuw primair besluit	27	23	-	-	-
Leerlingenvervoer					2
Totaal	**209**	**186**	**216**	**230**	**178**

In bovenstaand overzicht staat een omschrijving ‘ingetrokken na nieuw primair besluit’. Dit betreft bezwaren, waarbij gedurende de behandeling van het bezwaar een besluit is genomen, waarbij gedeeltelijk tegemoet wordt gekomen aan de bezwaren en welke reden is geweest voor de inwoner om het bezwaar in te trekken, ondanks dat niet volledig tegemoet is gekomen aan de bezwaren. Het grotere aantal is te verklaren door de ontwikkelingen rond de energietoeslag. Juridisch is een nieuw primair besluit, zonder het bezwaar in te trekken niet mogelijk. Dit wordt nu ook gewaarborgd, waardoor de categorie alleen "Nieuw primair besluit" geen aantallen meer bevat.

In 2024 hebben we twee bezwaren tegen een besluit leerlingenvervoer ontvangen.

Ambtelijk horen
Vanaf 2015 kunnen inwoners kiezen om gehoord te worden door de bezwarencommissie of door twee ambtenaren (ambtelijk horen). Klanten kozen in 2019 in 30% van de gevallen voor ambtelijk horen. Dit is een lichte daling ten opzichte van 2018 (39%). Deze daling heeft zich in 2020 voortgezet (23%). We zagen in de corona jaren een duidelijke reden voor het afnemen van het aantal bezwaren dat in de vorm van ambtelijk horen wordt afgedaan. De situatie rondom corona speelt een belangrijke rol. Ook het veelal thuiswerken lijkt in deze jaren een rol te spelen in de afname van ambtelijk horen. Vanaf 2023 heeft zich een voorzichtige stijging ingezet van het aantal bezwaren dat wordt afgedaan als ambtelijk horen. In 2024 is in 26% van de bezwaarzaken ambtelijk horen ingezet.

3.9 Paragraaf Wet open overheid

3.9.1 Samenvatting

- De verplichting, die is opgenomen in de Wet open overheid (hierna: Woo), voor het actief openbaar maken uit eigen beweging (AOM) treedt voor de 17 informatie categorieën via vier tranches in werking. Op 1 november 2024 is tranche 1 in werking getreden (stb-2024-280). De 17 categorieën moeten bij openbaarmaking voldoen aan de opgestelde definities, inclusief eisen voor duurzaam digitaal toegankelijk. De verplichting voor tranche 2, 3 en 4, verwacht in 2025 en verder, moet nog worden vastgesteld. Voor het Rijk is er een indicatieve planning.
- Van het behandelen van Woo-verzoeken is een officieel werkproces gemaakt die halfjaarlijks wordt geëvalueerd.
- De implementatie van de Woo is in 2022 gestart als concernproject, waarbij wordt gewerkt aan communicatie, scholing, kennisdeling, samenwerking en facilitering om de stapsgewijze cultuurverandering duurzaam te realiseren.
- De Woo-middelen die door het Rijk beschikbaar zijn gesteld voor de invoering in vijf à acht jaar tijd, zijn medio 2024 structureel ingezet voor onder andere projectleiding, de cultuuromslag en scholing naar 'alles is openbaar tenzij'. Een volgende stap is de ontwikkeling van een publicatieplatform dat aan de eisen voldoet en een structurele investering vraagt.

3.9.2 Wat hebben we bereikt?

In 2024 heeft de gemeente Almelo vooruitgang geboekt in het verbeteren van de transparantie naar de buitenwereld. We hebben belangrijke stappen gezet in de implementatie van de Wet open overheid (Woo) en dat heeft geleid tot een betere toegang tot informatie voor zowel interne als externe belanghebbenden (inwoners, bedrijven).

3.9.3 Wat hebben we gedaan?

Over 2022 en 2023 is verantwoording afgelegd via de paragraaf Woo die in het wetsartikel 3.5 openbaarheidsparagraaf heet. Vanuit het 'Woo Meerjarenplan (VNG 22 april 2022) is de Woo opgezet in 4 onderdelen:

- Openbaar maken uit eigen beweging (actief openbaar maken)
- Openbaar maken op verzoek (passief openbaar maken)
- Informatiehuishouding op orde
- Organisatorische eisen

Actief Openbaar Maken (OAM), openbaar maken uit eigen beweging
De verplichting tot actieve openbaarmaking uit eigen beweging (AOM) wordt voor de 17 informatiecategorieën via vier tranches ingevoerd, na een gezamenlijke inspanning van overheden en bestuursorganen om de definities, van de documenten die actief openbaar moeten worden gemaakt, vast te stellen. De gemeente Almelo heeft hieraan een substantiële bijdrage geleverd. Alle werkdefinities zijn vastgesteld door de stuurgroep PLOOI, waarvan de laatste twee op 4 juli 2024.
Vanaf 1 november 2024 is tranche 1 in werking getreden (stb-2024-280). Het gaat om vijf categorieën, waarvan er vier van toepassing zijn op gemeenten en drie al openbaar waren op grond van andere wet- en regelgeving.
Categorieën die al openbaar waren:
Wetten en algemeen verbindende voorschriften (art. 3.3, lid 1, onderdeel a);
Overige besluiten van algemene strekking (art. 3.3, lid 1, onderdeel b);
Vergaderstukken Staten-Generaal (art. 3.3, lid 2, onderdeel b) (geldt voor het Rijk).

Categorieën die via het Register van Overheidsorganisaties actief openbaar worden gemaakt:
Informatie over organisatie en werkwijze (art. 3.3, lid 1, onderdeel d);
Bereikbaarheidsgegevens (art. 3.3, lid 1, onderdeel e).

De categorieën Organisatie en werkwijze en Bereikbaarheidsgegevens worden ontsloten via het Register van Overheidsorganisaties (ROO). De gemeente Almelo hoefde geen eigen publicatieplatform in te richten voor deze specifieke informatiecategorieën. Het ROO bevat de namen, adressen en andere contactgegevens van Nederlandse overheidsorganisaties. De gegevens zijn ingevuld door Woo-redacteur vanuit de gemeente Almelo en de VNG.

Verder is er door het Rijk een indicatieve verdeling in tranches en planning, per informatiecategorie (art. 3.3 Woo). Er is nog geen indicatieve planning voor wanneer de tranches in werking zullen treden voor de overige bestuursorganen, zoals gemeenten. Voor de actieve openbaarmaking van informatie uit de tweede tot en met de vierde tranche geldt dat pas later bekend wordt wanneer tot verplichting kan worden overgegaan voor alle bestuursorganen. Dit heeft te maken met technische voorbereidingen die getroffen moeten worden. Wel kan hieruit worden opgemaakt in welke volgorde de tranches zullen gaan gelden.

Indicatieve verdeling in tranches en planning, per informatiecategorie (art. 3.3 Woo) voor het Rijk

Eerste tranche: **Actief openbaar per:** **1 november 2024**	**Tweede tranche:** **Actief openbaar per:** **medio 2025 (Rijk)**	**Derde tranche:** **Actief openbaar per:** **tweede helft 2025 (Rijk)**	**Vierde tranche:** **Actief openbaar per:** **2026 (Rijk)**
1a (eerste lid, onderdeel a): Wetten en algemeen verbindende voorschriften	1c (eerste lid, onderdeel c): Ontwerpen van wet- en regelgeving met adviesaanvraag	2a (lid 2, onderdeel a): Bij vertegenwoordigende organen ingekomen stukken	2k (tweede lid, onderdeel k): Beschikkingen
1b (eerste lid, onderdeel b): Overige besluiten van algemene strekking	2c (tweede lid, onderdeel c): Vergaderstukken decentrale overheden	2h (tweede lid, onderdeel h): Subsidieverplichtingen anders dan met beschikking	
2b (tweede lid, onderdeel b): Vergaderstukken Staten-Generaal	2d (tweede lid, onderdeel d): Agenda's en besluiten bestuurscolleges	2f (tweede lid, onderdeel f): Convenanten	
1d (eerste lid, onderdeel d): Informatie over organisatie en werkwijze	2e (tweede lid, onderdeel e): Adviezen	2j (tweede lid, onderdeel i): Onderzoeksrapporten	
1e (eerste lid, onderdeel e): Bereikbaarheidsgegevens	2g (tweede lid, onderdeel g): Jaarplannen en jaarverslagen	2l (tweede lid, onderdeel l): Klachtoordelen	
	2i (tweede lid, onderdeel i): Woo-verzoeken en -besluiten		

Passief Openbaar Maken (POM), openbaar maken op verzoek

Hoewel de verplichting tot openbaarmaking van informatieverzoeken met bijbehorende besluiten en documenten in werking treedt in de tweede tranche, zijn deze al vanaf medio 2022 beschikbaar op de website van de gemeente. Via de homepage is onder het kopje 'Onderwerpen' de knop 'Informatieverzoek (Woo)' te vinden, waarmee direct naar informatie gezocht kan worden. Hier zijn de reeds openbaar gemaakte Woo-besluiten en documenten te raadplegen, mogelijk later via een ander definitief publicatieplatform. Daarnaast bevat de pagina meerdere links naar relevante websites van diverse overheidsinstellingen waar de gewenste informatie wellicht ook te vinden is. Indien dit niet lukt, is het mogelijk om telefonisch contact op te nemen met de Woo-contactpersoon. Mocht de informatie nog niet openbaar zijn, dan kan via de knop 'doe een informatieverzoek' een informatieverzoek worden ingediend.

De behandeling van Woo-verzoeken is afgelopen jaar opnieuw beschreven in een procesbeschrijving. Dit is gebeurd door middel van hulp van de procesmanager. De beschrijving is te vinden in Mavim (Mavim is een applicatie is voor het beschrijven en modelleren van bedrijfsprocessen) en wordt elk halfjaar geëvalueerd.

Woo-verzoeken Inwerkingtreding 1 mei 2022	Gemeente Almelo		Landelijk streefpercentage na inwerkingtreding Woo		
	Plan 2024	Jaarverslag 2024	Een jaar	Twee jaar	Vijf jaar
Aantal Woo-verzoeken ontvangen jaarlijks	40	57			
Behandeld door gemeenten binnen de in de wet gestelde beslistermijn, in %	60%	37-68%	60%	80%	100%
Het aantal waarbij contact is met verzoeker over precisering, prioritering en behandeltermijn, schriftelijk bevestigen, in % (bij omvangrijk en/of complex verzoek art. 4.2a)	40%	18-32%	20%	40%	50%

Uit het overzicht blijkt dat het aantal ontvangen Woo-verzoeken hoger was dan verwacht. Waar vooraf werd geraamd op 40 verzoeken, kwamen er in werkelijkheid 57 binnen, waarvan er 31 zijn afgerond in 2024. Binnen de gemeente Almelo hebben een aantal bestuurlijk gevoelige onderwerpen de revue gepasseerd, wat heeft bijgedragen aan het hogere aantal ingediende Woo-verzoeken. Dit hogere aantal lijkt echter incidenteel en zal naar verwachting geen invloed hebben op het aantal verzoeken in 2025.

Afhandeling binnen de wettelijke termijn kan zijn, binnen 4 weken, binnen 6 weken vanwege uitstel, of de termijn die is afgesproken met de Woo-verzoeker.
Vastgesteld is dat van de 57 verzoeken 37% binnen 6 weken is afgehandeld en van de 31 behandelde verzoeken zijn er 68% binnen 6 weken behandeld. Het contact opnemen met de verzoeker is essentieel vanwege de menselijke maat en met 18-32% van de verzoekers is contact opgenomen. In de kolommen na de gemeente, staan de landelijke streefpercentages na jaren van inwerkingtreding.

Informatiehuishouding Op Orde

Voor het onderdeel 'Informatiehuishouding op orde' is tijdens de opstelling van de openbaarheidsparagraaf onderzocht welke criteria uit het 'Woo-Meerjarenplan (VNG 22 april 2022)' relevant zijn. Deze criteria zijn opgenomen in het onderstaande overzicht. In de kolom 'Gemeente Almelo' staat vermeld of de uitvoering gepland is, wordt uitgevoerd of is afgerond. De realisatie kan enkele jaren duren. Het op orde brengen van de informatiehuishouding is geen onderdeel van het project Woo binnen de gemeente Almelo, al zorgen onderdelen van her project Woo er wel voor dat de informatiehuishouding verbetert.

Eis aan informatiehuishouding	**Gemeente Almelo**	
Inwerkingtreding 1 mei 2022	**Plan 2024**	**Jaarverslag 2024**
Iedere gemeente heeft de beschikking over of is aangesloten op een e-depotvoorziening	Almelo gekozen voor het spoor ‘bewaren bij de bron’	Almelo gekozen voor het spoor ‘bewaren bij de bron’. E-depot zal binnen de eigen organisatie worden ingericht.
Binnen de applicaties zijn selectielijsten geïmplementeerd Aantal applicaties Waarvan aantal met verplichte selectielijsten (Archiefwet)	Wordt gestart in 2025	Wordt gestart in 2025
Iedere gemeente heeft beheer georganiseerd op emailarchivering	Anticiperen op landelijke voorzet	Volgt landelijke toepassing
Iedere gemeente heeft beheer georganiseerd op tekstberichten	Anticiperen op landelijke voorzet	Volgt landelijke toepassing
Iedere gemeente heeft een informatiebeheerplan (minimaal: inzicht in werkprocessen, proceseigenaar, in welke applicaties welke data/documenten staan, hoe het beheer is geregeld)	10%	2024-2026 ‘Plan de campagne’
Iedere gemeente hanteert een kwaliteitssysteem voor het informatiebeheer, zoals vastgelegd in artikel 16 van de Archiefregeling	Gereed RB 32435 7-12-2023	Onderdelen in het document moeten opnieuw aangepast / uitgewerkt worden i.v.m. andere werkwijzen na de kanteling in Join
Iedere gemeente heeft een metagegevensschema vastgelegd en aan elk blijvend te bewaren informatie- object metagegevens gekoppeld (ook alles dat openbaar is)	Plan 2026	Plan 2026

De Organisatorische Eisen

Het 'Woo Meerjarenplan' monitort ook via de prestatie indicatoren in het overzicht 'De organisatorische eisen'. De percentages in de overzichten geven ook de landelijke verwachting weer van alle gemeenten op die onderdelen.

In Almelo is er aansluiting op de Woo-index en ORI.

Platform ORI: Open raadsinformatie. ORI haalt bij aangesloten gemeenten automatisch de raadsinformatie op uit bestaande vergadersoftware (raadsinformatiesystemen) en publiceert de documenten op een gestandaardiseerde manier.

Of dat technisch aan de laatste eisen voldoet dat vraagt ook capaciteit in Almelo evenals de eisen die aan alle documenten worden gesteld. Het bestaande platform iBabs wordt hier voorlopig voor gebruikt. Of dat ook voor beschikkingen wordt ingezet is nog een afweging die moet worden gemaakt, onderzocht of een ander nog te selecteren platform hiervoor geschikt is. De Woo-index wordt landelijk voorzien van vindsoftware die alle digitale documenten kan doorzoeken die zijn aangesloten. Alleen met de juiste aansluiting en status van openbaar gemaakte documenten werkt dat goed.

Eis aan organisatie Woo-implementatie	**Gemeente Almelo**		**Landelijk streefpercentage na inwerkingtreding Woo**	
Inwerkingtreding 1 mei 2022	**Plan 2024**	**Jaarverslag 2024**	**Twee jaar**	**Vijf jaar**
Gemeenten zijn organisatorisch aangesloten op de Woo-index	Zodra het beschikbaar is	Ja, aangesloten	Onbekend	100%
Gemeenten zijn organisatorisch aangesloten op Woo-index ten aanzien van vier categorieën: deze planning is wederom gewijzigd, de definities zijn gereed, invoering gaat via Tranches, zie of het eerste overzicht AOM. Organisatiegegevens Art. 3.3 lid 1.e Raadsstukken Artikel 3.3 lid 2.c Convenanten Artikel 3.3 lid 2.f Woo-verzoeken Artikel 3.3 lid 2.i	 Ja Ja, ook via ORI Nee Ja, ook via ORI	 Ja Ja Nee, ook nog niet verplicht Ja	Alleen wat op grond van de Wet elektronische publicaties al verplicht was. Openoverheid.nl	
Gemeenten hebben een verantwoordelijke c.q. projectleider voor de implementatie Woo	Ja, al vanaf 2022	Ja, hoewel in 2024 vanaf mei tot december geen projectleider was.	50%	50%
Gemeenten hebben een projectplan om de Woo te implementeren	Ja, al vanaf 2022	Ja, via §Woo	80%	80%

3.9.4 Wat heeft het gekost

Implementatie WOO	Beschikbaar	Werkelijk
Jaar 2022	153	154
Jaar 2023	173	120
Jaar 2024	193	135
Jaar 2025	215	
Jaar 2026	236	
Totaal	**970**	**409**

Bedragen x 1.000 euro

Het Rijk draagt financieel bij aan zowel incidentele als structurele kosten. De middelen voor 2024 zijn grotendeels toegewezen aan de Woo. In totaal is er 970.000 euro beschikbaar.
De incidentele middelen zijn essentieel voor een correcte implementatie van de Woo en om te voldoen aan de wettelijke verplichtingen. Deze kosten omvatten onder andere projectleiding, de cultuuromslag en scholing naar 'alles is openbaar tenzij', het opstellen van beleid in het kader van de Woo, aansluiting op het platform voor actieve openbaarmaking van overheidsinformatie, en de aanpassing van werkprocessen, inclusief digitale processen, met betrekking tot de actieve en passieve openbaarmaking van documenten en de nieuwe vereisten voor duurzaam digitaal archiveren. Deze middelen blijven gedurende de periode 2022-2026 beschikbaar voor de invoering van de Woo.
De structurele kosten omvatten uitgaven voor het beheer en onderhoud van systemen met licenties, variabele kosten voor het platform voor documentpublicatie, en eventuele kosten voor aangewezen contactpersonen per bestuursorgaan. De waarde van de publieke dienstverlening is toegenomen door de extra aandacht voor de openbaarheid van informatie, ondersteund door de aangewezen contactpersoon.

3.10 Paragraaf Majeure projecten

3.10.1 Samenvatting

Deze paragraaf geeft inzicht in de stand van zaken van de door de gemeenteraad benoemde majeure projecten. Naast de actuele stand van zaken wordt ingegaan op de afgeronde- en voorziene bestuurlijke besluitvorming, de belangrijkste mijlpalen en beheersaspecten in de projecten en de geïdentificeerde risico's en kansen. Zo ziet u in één oogopslag bij welke projecten er sprake is van afwijkingen ten opzichte de doelstellingen of de planning.

3.10.2 Zwembad Sportpark

Onderwerp	Toelichting
Stand van zaken	Planmatig is nu het beeld eind 2024: • Sloop bestaande opstallen is afgerond in 2023, terrein is bouwrijp gemaakt in Q4 2023; • Bestemmingsplan is onherroepelijk Q1 2023, omgevingsvergunning is afgegeven; • Ontwerpfasen SO-VO-DO-Uitvoerings Ontwerp, VO en DO zijn vastgesteld, UO in Q1 2024; • Start bouw vanaf voorjaar 2024, zes maanden vertraging op basisplanning door discussie over de onderbouwing van de funderingsaanpak; • Baden en kelders in ruwbouw gereed, begin gemaakt met de ruimtes op de begane grond. Realisatie buitenbaden gestart. Parallel aan de voorbereidingsfase voor de bouw van het zwembad is een traject gestart om de herontwikkeling van het aanpalend terrein vorm te geven. De voorbereidingen hiervoor zijn gestart in 2023. PvE is gereed, verkoopprocedure start medio 2025.
Afgeronde besluitvorming	• Vaststellen uitvoeringskrediet: juni 2021; (RAAD-6559) • Vaststelling PVE: Raad - juni 2021; (RAAD-6559) • Variantenstudie, keuze voorkeursvariant: november 2019; (RAAD-5718) • Aanvullend krediet: dec 2022; (RAAD-7511) • Gunning opdracht realisatie: jan 2023; (BW-9769) • Vaststellen bestemmingsplan: op 21 februari 2023; deze is inmiddels onherroepelijk • Omgevingsvergunning afgegeven in okt 2023; ook onherroepelijk
Voorziene besluitvorming	• Vaststellen uitvoeringsontwerp: Q1/ 2024 (gereed) • Vaststellen ontwerp buitenterrein (Q2 2025)
Mijlpalen	De belangrijkste mijlpalen voor het project zijn: • Uitvoeringsontwerp maart 2024; • Start bouw juni 2024; • Openzetten van de kraan om het bad te vullen: Q4 2025; • Oplevering: Q4 2025/Q1 2026.
Scope	Geen bijzonderheden. Het PVE, incl. uitvoeringskrediet is vastgesteld in de raad van juni 2021. Opdracht is, na beschikbaar stellen aanvullend krediet en beperkte aanpassing PvE, gegund in januari 2023. Toevoeging clubgebouw AKC door raad Q1 2023. Ontwerp buitengebied bevat hoger ambitieniveau dan oorspronkelijk plan; volledige vernieuwing openbare ruimte in plaats van aanheling, ook aanpassing Sluiskade en vestiging Camperplaatsen worden meegenomen. Bij de zomerrapportage wordt u over de financiële status geïnformeerd.
Voortgang	Bouw begint zes maanden later vanwege issue met bouwvergunning/constructie. Is nu opgelost, aannemer heeft vertraging niet kunnen inlopen. Oplevering (gebouwcomplex) is in overleg met gebruikers en bouwcombinatie verschoven naar december 2025. Na oplevering gebouw dient bestaande zwembad te worden gesloopt en kan de omliggende ruimte worden heringericht.

Onderwerp		Toelichting
Financiën		Prijsstijging tot november 2023 is verwerkt in de projectbegroting. De verwachting is dat mede door de herinrichting van het buitenterrein de kosten hoger uitvallen. Er lopen daarnaast binnen de bouw diverse meerwerkopdrachten i.v.m. voortschrijdende inzichten op allerlei aspecten. Dit is gebruikelijk en wordt gedekt uit de post Onvoorzien.

	Risico's / kansen	Toelichting
	Ontoereikendheid van het beschikbaar gestelde investeringskrediet. - Er is op dit moment geen sprake meer van sterke prijsstijgingen in de bouw zoals zich in de afgelopen jaren heeft voorgedaan. Dit risico ligt vanaf nov 2023 geheel bij de aannemer. Omdat de realisatiefase is begonnen is er geen risico meer van nieuwe eisen door de overheid. - Risico dat de spuk stimulering sport niet wordt voortgezet of wordt vervangen door een alternatief waardoor we de btw niet meer in aftrek mogen brengen.	Voor de nieuwbouw van het zwembad op het sportpark is een taakstellend krediet beschikbaar gesteld. Binnen het project worden de risico's en ontwikkelingen scherp gemonitord. Er wordt maximaal gestuurd op realisatie binnen het financiële kader. Stikstof en PFAS risico's worden beheerst (Bestemmingsplan) en zijn niet meer potentieel belemmerend. Spuk houdt per 1-1-2026 op te bestaan. In de financieel sturing wordt hier zoveel mogelijk rekening mee gehouden.
	Wegvallen van draagvlak bij gebruikers of omwonenden (i.c.m. vertraging bestemmingsplanprocedure).	Het is niet waarschijnlijk dat dit risico zich zal voorzien. Vanuit het project zijn wij continu met alle betrokkenen in gesprek. Zowel onder de (toekomstige) gebruikers als bij omwonenden is er op dit moment veel draagvlak voor de ontwikkelingen.
	Erasmus is niet op tijd weg naar de Aalderinkshoek.	Dit risico heeft zich geëffectueerd. Erasmus is pas in de zomer van 2023 verhuisd. Direct daarna is de sloop begonnen. Een deel van het schoolcomplex is nu tijdelijk in gebruik als opslag. Het hoofdgebouw is in 2024 overgedragen naar de gemeente en zal medio 2025 worden gesloopt.
	Omgevingsfactoren, bodemvondsten, tegenvallers bij de sloop (bv asbest) leiden tot vertraging of het duurder worden van de sloop en/of bouw.	Dit risico is beheerst met het inrichten van het bouwterrein en het uitgraven van de bouwput.
	Vertraging in de uitvoering als gevolg van krapte op de arbeidsmarkt.	De aanbesteding is afgerond. Arbeidsmarkt levert geen problemen.

Toelichting

	Op koers, geen bijzonderheden
	Behoeft aandacht, bijsturing mogelijk
	Afwijking , bijsturing niet (meer) mogelijk

B. Jaarrekening

Gemeente Almelo

2024

4 Jaarrekening

4.1 Balans

4.1.1 Activa en passiva

ACTIVA	31-12-2023		31-12-2024	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa		***2.307***		***2.194***
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	434		547	
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	1.873		1.647	
Materiële vaste activa		***228.726***		***256.171***
Investeringen met economisch nut	152.807		175.135	
Investeringen economisch nut met heffing	20.216		19.686	
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	52.642		58.438	
Gronden uitgegeven in erfpacht	3.061		2.912	
Financiële vaste activa		***16.826***		***17.696***
Kapitaalverstrekkingen aan:				
- Deelnemingen	655		655	
- Overige verbonden partijen	18		18	
Leningen aan woningbouwcorporaties	5.572		5.006	
Overige langlopende leningen u/g	9.066		9.234	
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	1.515		2.783	
Totaal vaste activa		**247.859**		**276.061**

Vlottende activa				
Voorraden		***19.420***		***14.204***
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	18.918		13.702	
Gereed product en handelsgoederen	502		502	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		***81.990***		***81.694***
Vorderingen op openbare lichamen	2.646		3.408	
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen	49.000		45.600	
Uitzettingen in de Rijks schatkist	19.137		24.099	
Rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen	6.550		5.488	
Overige vorderingen	4.657		3.099	
Liquide middelen		***2.125***		***2.957***
Kas- banksaldi	2.125		2.957	
Overlopende activa		***23.675***		***31.543***
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel:				
- EU	1.155		253	
- Rijk	119		4.079	
- Overige Nederlandse overheidslichamen	2.061		1.726	
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	20.340		25.485	
Totaal vlottende activa		**127.210**		**130.398**
TOTAAL ACTIVA		**375.069**		**406.459**
Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969.		**0**		**0**

Bedragen x 1.000 euro

PASSIVA	31-12-2023		31-12-2024	
Vaste passiva				
Eigen vermogen		***120.516***		***147.132***
Algemene reserve	44.554		44.629	
Bestemmingsreserves	57.706		73.625	
Gerealiseerd resultaat	18.256		28.878	
Voorzieningen		***20.329***		***25.087***
Voorzieningen	20.329		25.087	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		***182.070***		***163.890***
Onderhandse leningen van:				
- Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0		0	
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	181.633		163.451	
- Door derden belegde gelden	94		96	
- Waarborgsommen	343		343	
Totaal vaste passiva		**322.915**		**336.109**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar		***14.139***		***13.207***
Overige kasgeldleningen	0		0	
Banksaldi	0		0	
Overige schulden	14.139		13.207	
Overlopende passiva		***38.015***		***57.143***
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	19.760		19.331	
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:				
- EU	0		0	
- Rijk	17.140		35.529	
- Overige Nederlandse overheidslichamen	288		1.584	
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren	827		699	
Totaal vlottende passiva		**52.154**		**70.350**
TOTAAL PASSIVA		**375.069**		**406.459**
Gewaarborgde geldleningen		**398.862**		**380.871**

Bedragen x 1.000 euro

4.1.2 Waarderingsgrondslagen

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de gemeente.

Om de grondslagen en de regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de gemeente over de verschillende zaken zich een oordeel vormt en dat het college een schatting maakt die essentieel kan zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het op grond van het BBV vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Algemeen

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld op basis van een continuïteitsveronderstelling. Bij het opmaken van de jaarstukken hebben wij de risico's met betrekking tot de continuïteit geëvalueerd aan de hand van de, tot het moment van vaststellen van de jaarstukken, beschikbare informatie waaronder de begroting en de financiële kengetallen inclusief de weerstandsratio.

De gemeente beschikt over (meer dan) voldoende weerstandsvermogen om de onderkende risico's op te vangen. Voorts laat de liquiditeitsprognose zien dat wij in staat zijn om in voldoende mate aan onze directe betalingsverplichtingen te voldoen. De gemeente Almelo beschikt over een structureel en reëel sluitende begroting voor 2025. De meerjarenraming 2026-2028 laat vanaf 2026 een structureel tekort zien. Gelet op de onzekerheid ten aanzien van de gemeentefinanciën vanaf 2026 monitoren wij dit tekort met verscherpte aandacht binnen onze P&C-cyclus.

Op basis hiervan nemen wij het standpunt in dat er thans geen materiële onzekerheid dan wel onzekerheid bestaat rond het voortbestaan van de gemeente. In aanvulling hierop merken wij op dat de continuïteit van gemeentelijke overheden in zijn algemeenheid nimmer in het geding is, gelet op het vangnet, zoals omschreven in artikel 12 van de Financiële-verhoudingswet (Fvw).

Grondslagen resultaatbepaling

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van het stelsel van baten en lasten, met uitzondering van de stortingen en onttrekkingen aan reserves gedurende het boekjaar overeenkomstig raadsbesluiten. De invloed hiervan op het rekeningresultaat is verder in de jaarrekening nader toegelicht.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling.

In de jaarrekening wordt het bedrag verantwoord dat in het verantwoordingsjaar aan afdrachten van het CAK is ontvangen. De reden hiervoor is dat er bij het CAK sprake is van achterstanden in het verwerken van de opgelegde en nog op te leggen eigen bijdragen, waardoor er geen betrouwbare schatting is te maken van de ultimo verantwoordingsjaar nog op te leggen en door gemeente te ontvangen eigen bijdragen.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende vakantiegeldaanspraken. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen.

Algemene grondslagen voor de Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de 'Verordening financieel beleid, beheer en organisatie' (financiële verordening) en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;

De financiële rechtmatigheid, waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:

- Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 24 september 2024 door de raad is vastgesteld;
- Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.
- Ten aanzien van het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O criterium) is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:

- Een verantwoordingsgrens van 2 % (zijnde 7,383 miljoen euro) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
- Een rapporteringsgrens van 150.000 euro is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Grondslagen voor de balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De kosten van het sluiten van geldleningen (inclusief de betaalde boeterente) en het saldo van agio en disagio worden geactiveerd en over maximaal de looptijd van de lening volledig afgeschreven, te starten vanaf het moment van het in gebruik nemen van het gerelateerde materieel of financieel vast actief.
Indien geen nieuwe lening wordt aangetrokken zijn de kosten van vervroegde aflossing (boeterente) niet geactiveerd, maar als last verantwoord.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief zijn onder de volgende voorwaarden geactiveerd:

- Het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen.
- De technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast.
- Het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereert.
- De uitgaven die aan het actief toe te rekenen zijn, zijn betrouwbaar zijn vast te stellen.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden volledig afgeschreven in maximaal vijf jaar.

De onder de kosten van onderzoek en ontwikkeling geactiveerde voorbereidingskosten voor grondexploitaties voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de voorbereidingskosten moeten passen binnen de kostensoortenlijst van bijlage IV bij het Omgevingsbesluit; en
- de voorbereidingskosten mogen maximaal 5 jaar geactiveerd blijven staan onder de immateriële vaste activa; na maximaal 5 jaar moeten de kosten hebben geleid tot een actieve grondexploitatie en kunnen dan worden overgeboekt naar de desbetreffende BIE, dan wel worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat of moet een voorziening worden getroffen; en
- plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor de voorbereidingskosten worden gemaakt, moeten bestuurlijke instemming hebben, blijkend uit een raadsbesluit.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:

- Er is sprake van een investering door een derde.
- De investering draagt bij aan de publieke taak.
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen.
- De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa (bij derden) waarvoor de bijdrage aan derden is verstrekt.

<u>Materiële vaste activa</u>

Algemeen

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.
Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering of het inzamelen van huishoudelijk afval, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.
Het uitgangspunt is dat heffingen (riool/afval) worden besteed aan de betreffende investeringen.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals bijvoorbeeld wegen, pleinen, bruggen, viaducten en parken worden geactiveerd en gemiddeld afgeschreven in 30 jaar. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven). Met ingang van 2017 wordt voor nieuwe investeringen de ondergrond apart geadministreerd en wordt hierover niet afgeschreven.

Ook hier geldt dat de gevolgde afschrijvingswijze is geschied volgens de afschrijvingssystematiek en begroting van de gemeente; momenteel wordt nagenoeg alle activa lineair afgeschreven.

In erfpacht uitgegeven gronden
De erfpachtgronden zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs.

Warme gronden
Gronden verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, worden in de regel geduid als 'warme gronden'. Conform de notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019) worden deze verantwoord onder materiële vaste activa (artikel 52 lid 1 onderdeel a BBV) tegen de verwervingskosten. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is daarbij niet toegestaan.
In de bepaling of er bij deze 'warme gronden' sprake is van een duurzame waardevermindering, zoals bedoeld in artikel 65 BBV lid 1, kan onder de volgende cumulatieve voorwaarden uitgegaan worden van de waarde in toekomstige bestemming in plaats van de geldende bestemming:

- de gronden moeten deel uitmaken van een door de gemeenteraad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd;
- de gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen die de ontwikkeling in de weg kunnen staan, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of bereikbaarheid;
- de visie / het masterplan mag niet strijdig zijn met beleid van de provincie en/of rijk;
- er is een betrokkenheid bij de gebiedsontwikkeling van provincie of rijksoverheid;
- het mag alleen gaan om gebiedsontwikkeling voor de bouw van woningen en niet voor bedrijfsterreinen;
- periodiek (minimaal eens in de 2 jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige woningbouwbestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

De volgende afschrijvingstermijnen, zoals ook vastgelegd in de nota activabeleid, zoals vastgesteld door de gemeenteraad d.d. 28 juni 2022, zijn van toepassing:

Gronden en terreinen n.v.t.
Gebouwen 3-40 jaar
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken, waaronder:
− riolering (aanleg, bouwkundig, elektromechanisch en gemalen) 15-60 jaar
Vervoermiddelen 7-9 jaar
Machines, apparaten en installaties 10-25 jaar
Overige materiële vaste activa, waaronder:
− inventarissen 10 jaar
− automatisering 3-5 jaar
− software 5 jaar

(Het gebruiksrecht voor onbepaalde duur op) Software is als afzonderlijk actief opgenomen onder de materiële vaste activa als investering met economisch nut.

De lasten samenhangend met de uitvoering van klein en groot onderhoud, bodemsaneringen en het baggeren van watergangen zijn niet levensduur verlengend en zijn daarom niet geactiveerd, maar direct ten laste van de exploitatie of de gevormde voorziening gebracht.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbare posten in mindering gebracht.
Participaties in het aandelenkapitaal van een NV of een BV (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden.
De aan derden verstrekte geldleningen zijn opgenomen tegen het overdrachtsbedrag verminderd met de ontvangen aflossingen.

Vlottende activa

Voorraden

Onderhanden werk, gronden in exploitatie

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken) alsmede de rentekosten berekend zoals voorgeschreven in het BBV en de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gereed product en handelsgoederen

De overige voorraden worden gewaardeerd tegen historische kostprijs. Indien de marktwaarde lager is, wordt tegen marktwaarde gewaardeerd.

Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan één jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Waardering bijstandsvorderingen

Voor de Participatiewet zijn gemeenten eigenrisicodrager ten aanzien van de bijstandsverlening. Een gevolg is dat de toekomstige ontvangsten op resterende bijstandsvorderingen geheel ten gunste van de gemeenten komen. Bij de waardering van de vorderingen per 31 december is het gemeentelijk beleid t.a.v. terugvordering, verhaal en debiteuren richtinggevend. De gemeentelijke vorderingen dienen naar reële waarden gewaardeerd te worden.
Jaarlijks dienen de bijstandsvorderingen te worden geherwaardeerd. Eventuele voor- of nadelen komen ten gunste of ten laste van de exploitatie. Per 31 december heeft de herwaardering plaatsgevonden van de bijstandsvorderingen.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald. Onder de nog te ontvangen bedragen zijn de gemaakte voorbereidingskosten voor faciliterende exploitatieplannen of nog te sluiten anterieure overeenkomsten als 'nog te verrekenen kosten' opgenomen indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

1. de kosten moeten passen binnen de kostensoortenlijst Wro/Bro; en
2. de kosten mogen maximaal 5 jaar als overige nog te ontvangen bedragen blijven staan; na maximaal 5 jaar moet het kostenverhaal zijn gerealiseerd dan wel dienen de kosten te worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat; en
3. er is een besluit door de raad of het college genomen tot het maken van voorbereidingskosten voor faciliterend grondbeleid in een aangewezen gebied voor het ontwikkelen van het exploitatieplan of tot het sluiten van een anterieure overeenkomst.

Vaste passiva

Eigen vermogen

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd. Mutaties in reserves zijn enkel mogelijk op basis van een raadsbesluit genomen voor het einde van het betreffende begrotingsjaar. De reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de gemeente. Om die reden kunnen voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen.
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies, met uitzondering van voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd (verwacht verlies grondexploitatie, pensioenvoorziening).

Voorzieningen worden gevormd indien er sprake is van:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
- Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven.
- Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendingen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Vaste schuld met rentetypische looptijd van één jaar of langer

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen.
De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer. De aflossingen die binnen een jaar vervallen, worden uitsluitend in de toelichting apart vermeld.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

4.1.3 Toelichting op de balans

4.1.3.1 Immateriële vaste activa

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de immateriële vaste activa weer:

	31-12-2023	Investeren	Des - investeren	Af-schrijven	Bijdragen van derden	Af-waardering	Bijdrage voor-ziening	31-12-2024
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	434	343	230	-	-	-	-	547
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	1.873	-	-	226	-	-	-	1.647
Totaal	**2.307**	**343**	**230**	**226**	**-**	**-**	**-**	**2.194**

Bedragen x 1.000 euro

4.1.3.2 Materiële vaste activa

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met een economisch nut weer:

	31-12-2023	Investeren	Des - investeren	Af-schrijven	Bijdragen van derden	Af-waardering	Bijdrage voor-ziening	31-12-2024
Gronden en terreinen	27.218	4.527	1.369	-	-	98	-	30.278
Woonruimten	-	-	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	115.012	22.898	276	5.636	1.153	-	-	130.845
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	-	-	-	-	-	-	-	-
Vervoermiddelen	1.881	1.684	-	457	14	-	-	3.094
Machines, apparaten en installaties	5.019	1.665	118	881	5	-	-	5.680
Overige materiële vaste activa	3.677	2.234	59	353	261	-	-	5.238
Totaal	**152.807**	**33.008**	**1.822**	**7.327**	**1.433**	**98**	**-**	**175.135**

Bedragen x 1.000 euro

Onder categorie gronden en terreinen zijn voor 4,183 miljoen euro warme gronden opgenomen bestemd voor de gemeentelijke gebiedsontwikkeling.

Onder categorie bedrijfsgebouwen zijn panden opgenomen die per ultimo verslagjaar leeg staan ter voorbereiding voor verkoop. Totale boekwaarde per ultimo verslagjaar van deze panden bedraagt 2,65 miljoen euro. Actuele waarde per ultimo verslagjaar van deze panden bedraagt 3,55 miljoen euro.

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, weer.

	31-12-2023	Investeren	Des - investeren	Af-schrijven	Bijdragen van derden	Af-waardering	Bijdrage voor-ziening	31-12-2024
Gronden en terreinen	-	-	-	-	-	-	-	-
Woonruimten	-	-	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	509	-	-	108	-	-	-	401
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	19.009	4.471	-	998	49	-	3.730	18.703
Vervoermiddelen	-	-	-	-	-	-	-	-
Machines, apparaten en installaties	-	-	-	-	-	-	-	-
Overige materiële vaste activa	698	-	-	116	-	-	-	582
Totaal	**20.216**	**4.471**	**-**	**1.222**	**49**	**-**	**3.730**	**19.686**

Bedragen x 1.000 euro

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met een maatschappelijk nut weer:

	31-12-2023	Investeren	Des - investeren	Af-schrijven	Bijdragen van derden	Af-waardering	Bijdrage voor-ziening	31-12-2024
Gronden en terreinen	-	-	-	-	-	-	-	-
Woonruimten	-	-	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	-	-	-	-	-	-	-	-
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	52.642	9.446	-	1.998	1.617	-	35	58.438
Vervoermiddelen	-	-	-	-	-	-	-	-
Machines, apparaten en installaties	-	-	-	-	-	-	-	-
Overige materiële vaste activa	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	**52.642**	**9.446**	**-**	**1.998**	**1.617**	**-**	**35**	**58.438**

Bedragen x 1.000 euro

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de gronden in erfpacht weer.

	31-12-2023	Investeren	Des - investeren	Af-schrijven	Bijdragen van derden	Af-waardering	Bijdrage voor-ziening	31-12-2024
Gronden en terreinen in erfpacht	3.061	-	149	-	-	-	-	2.912
Totaal	**3.061**	**-**	**149**	**-**	**-**	**-**	**-**	**2.912**

Bedragen x 1.000 euro

4.1.3.3 Financiële vaste activa

Onderstaand een verloopoverzicht van de financiële vaste activa.

Financiële vaste activa	31-12-2023	Investeringen	Afschrijvingen / aflossingen	31-12-2024
Kapitaalverstrekkingen deelnemingen: *				
Aandelenkapitaal Twente Milieu	127	0	0	127
Aandelenkapitaal Cogas	132	0	0	132
Aandelenkapitaal BNG	396	0	0	396
Totaal kapitaalverstrekkingen deelnemingen	**655**	**0**	**0**	**655**
Aandelenkapitaal Sportaccommodaties BV	18	0	0	18
Totaal overige verbonden partijen	**18**	**0**	**0**	**18**
Leningen aan woningbouwcorporaties	5.572	0	566	5.006
Totaal leningen woningbouwcorporaties	**5.572**	**0**	**566**	**5.006**
Overige langlopende leningen u/g:				
Leningen Industriegebouw Maatschappij	1.750	0	0	1.750
Leningen sportverenigingen/stichtingen	165	0	37	128
Huurkoop verenigingen/stichtingen	638	0	22	616
Lening Heracles	6.339	0	276	6.063
Lening Heracles	174	3	0	177
Overig	0	500	0	500
Totaal overige langlopende leningen u/g	**9.066**	**503**	**335**	**9.234**
Vorderingen looptijd langer dan 1 jaar:				
Stimuleringsfonds volkshuisvesting	1.515	1.353	85	2.783
Totaal vorderingen looptijd langer dan 1 jaar	**1.515**	**1.353**	**85**	**2.783**
Totaal	**16.826**	**1.856**	**986**	**17.696**

Bedragen x 1.000 euro

* Onder de deelnemingen behoort ook de deelneming in aandelen Twence tegen een waardering van 1 euro (nihil).

4.1.3.4 Voorraden

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de grondposities bouwgronden weer. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Categorieën	31-12-2023	31-12-2024
Gronden en terreinen	-	-
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	18.918	13.702
Gereed product en handelsgoederen	502	502
Vooruitbetalingen	-	-
Totaal	**19.420**	**14.204**

Bedragen x 1.000 euro

Verloop overzicht bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde 31-12-2023	Uit productie genomen ultimo 2023	Vermeerdering	Vermindering	Boekwaarde 31-12-2024
Werklocaties					
Rohof	10.543	-	166	-	10.709
Rhijnbeek	12.756	-	341	-	13.097
Bedrijvenpark Twente Noord	3.482	-	578	1.601	2.458
Subtotaal werklocaties	**26.781**	**-**	**1.084**	**1.601**	**26.264**
Woningen					
Chiel Dethmersstraat	2.535	-	941	793	2.683
Almelo Noord Oost	2.468	-	1.562	6.907	-2.877
Heetveldsweg	251	-	33	870	-585
Ary Schefferstraat	45	-	17	-	62
Savornin Lohmanstraat	125	-	174	317	-19
GT Rietveldstraat	76	-	42	-	118
Gravenstraat	104	-	245	356	-8
Parkbuurt	-	-	1.496	-	1.496
Weggeler	6.260	-	547	-	6.806
Subtotaal woningen	**11.864**	**-**	**5.056**	**9.243**	**7.677**
Totaal boekwaarde	**38.645**	**-**	**6.140**	**10.844**	**33.941**

Bedragen x 1.000 euro

Verloop overzicht bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde 31-12-2024	Verliesvoorziening	Winstneming	Balanswaarde 31-12-2024
Werklocaties				
Rohof	10.709	10.709	-	-0
Rohof *	-	262	-	-262
Rhijnbeek	13.097	7.960	-	5.137
Bedrijvenpark Twente Noord	2.458	2.131	-	327
Subtotaal werklocaties	**26.264**	**21.061**	**-**	**5.203**
Woningen				
Chiel Dethmersstraat	2.683	2.683	-	-
Almelo Noord Oost	-2.877	-	8.521	5.644
Heetveldsweg *	-585	111	-	-697
Ary Schefferstraat	62	-	-	62
Savornin Lohmanstraat *	-19	189	-	-207
GT Rietveldstraat -	118	118	-	-
GT Rietveldstraat *	-	39	-	-39
Gravenstraat * -	-8	455	-	-462
Parkbuurt	1.496	-	-	1.496
Weggeler	6.806	5.771	-	1.035
Subtotaal woningen	**7.677**	**9.366**	**8.521**	**6.831**
Subtotaal werklocaties en woningen	**33.941**	**30.428**	**8.521**	**12.034**
Waardering passivazijde balans				1.667
Totaal				**13.702**

Bedragen x 1.000 euro

* conform voorschriften BBV gepresenteerd op passivazijde balans, voorzieningen.

Verliesvoorzieningen grondexploitaties	Saldo 31-12-2023	Rente toevoeging	Mutaties 2024	Saldo 31-12-2024
Werklocaties				
Rohof	10.792	216	-37	10.971
Rhijnbeek	7.839	157	-37	7.960
Bedrijvenpark Twente Noord	1.525	31	575	2.131
Subtotaal werklocaties	**20.157**	**403**	**501**	**21.061**
Woningen				
Chiel Dethmersstraat	2.572	51	59	2.683
Almelo Noord Oost	-	-	-	-
Heetveldsweg	58	1	52	111
Ary Schefferstraat	-	-	-	-
Savornin Lohmanstraat	3	0	185	189
GT Rietveldstraat	90	2	65	158
Gravenstraat	381	8	66	455
Parkbuurt	-	-	-	-
Weggeler	5.659	113	-1	5.771
Subtotaal woningen	**8.764**	**175**	**427**	**9.366**
Totaal	**28.921**	**578**	**929**	**30.428**

Bedragen x 1.000 euro

Prognose	Boekwaarde 31-12-2024	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengst	Geraamd eindresultaat (eindwaarde)	Geraamd eindresultaat (contante waarde)
Werklocaties					
Rohof	10.709	1.230	525	11.414	10.971
Rhijnbeek	13.097	2.486	7.136	8.447	7.960
Bedrijvenpark Twente Noord	2.458	4.029	4.226	2.261	2.131
Subtotaal werklocaties	**26.264**	**7.746**	**11.888**	**22.122**	**21.061**
Woningen					
Chiel Dethmersstraat	2.683	0	0	2.683	2.683
Almelo Noord Oost	-2.877	10.903	20.221	-12.196	-10.409
Heetveldsweg	-585	701	0	116	111
Schefferstraat	62	575	693	-56	-53
Savornin Lohmanstraat	-19	215	0	197	189
Rietveldstraat	118	511	465	164	158
Gravenstraat	-8	481	0	473	455
Parkbuurt	1.496	8.310	12.321	-2.516	-2.279
Weggeler	6.806	1.864	2.666	6.005	5.771
Subtotaal woningen	**7.677**	**23.559**	**36.367**	**-5.131**	**-3.375**
Totaal boekwaarde	**33.941**	**31.305**	**48.255**	**16.991**	**17.687**

Bedragen x 1.000 euro

4.1.3.5 Uitzettingen looptijd < 1 jaar

Decentrale overheden zijn verplicht om overtollige middelen aan te houden in de schatkist van het Rijk. Een klein bedrag, gebaseerd op de begrotingsomvang, is hiervan uitgezonderd.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren verslagjaar 2024					
(1)	**Drempelbedrag**	7.100	7.100	7.100	7.100
		Kwartaal 1	**Kwartaal 2**	**Kwartaal 3**	**Kwartaal 4**
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**1.566**	**1.845**	**2.071**	**2.042**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	5.535	5.256	5.029	5.059
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	355.024			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan 500 miljoen euro	355.024			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat 500 miljoen euro te boven gaat	-			
(1) = (4b)*2,00 + (4c)*0,002 met een minimum van 1 mln. euro	Drempelbedrag 2,00%	7.100	7.100	7.100	7.100
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	**Kwartaal 2**	**Kwartaal 3**	**Kwartaal 4**
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	142.467	167.880	190.537	187.845
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	1.566	1.845	2.071	2.042

Bedragen x 1.000 euro

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Vorderingen	31-12-2023	31-12-2024
Vorderingen op openbare lichamen	2.646	3.408
Subtotaal vorderingen op openbare lichamen	**2.646**	**3.408**
Kasgeldleningen openbare lichamen	49.000	45.600
Subtotaal verstrekte kasgeldleningen openbare lichamen	**49.000**	**45.600**
Rekening courant schatkistbankieren	19.137	24.099
Subtotaal uitzettingen in de Rijks schatkist	**19.137**	**24.099**
Rekening courant GBT	3.321	3.442
Rekening courant SVN	3.229	2.046
Subtotaal rekening courant niet-financiële instellingen	**6.550**	**5.488**
Vordering bijstand	8.603	7.490
Af: voorziening vordering bijstand	-6.069	-4.993
Overige vorderingen	3.535	1.667
Af: voorziening overige vorderingen	-1.412	-1.065
Subtotaal overige vorderingen	**4.657**	**3.099**
Totaal	**81.990**	**81.694**

Bedragen x 1.000 euro

4.1.3.6 Overlopende activa

In onderstaand overzicht worden de nog te ontvangen bedragen per begin en einde boekjaar weergegeven.

Overlopende activa	31-12-2023	31-12-2024
Nog te ontvangen voorschotbedragen		
Nog te ontvangen voorschotbedragen overheidslichamen	3.335	6.058
Subtotaal nog te ontvangen voorschotbedragen	**3.335**	**6.058**
Overige te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen		
Cogas dividend	2.302	2.302
Belastingen btw/bcf/vpb	15.069	17.023
Vooruitbetaalde bedragen	1.032	2.596
Overige nog te ontvangen bedragen	1.937	3.564
Subtotaal overige te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	**20.340**	**25.485**
Totaal overlopende activa	**23.675**	**31.543**

Bedragen x 1.000 euro

Nog te ontvangen voorschotbedragen overheidslichamen	31-12-2023	Toevoeging	Ontvangen bedragen	31-12-2024
EU				
CEF Twentekanaal	1.155	-	902	253
Subtotaal EU	**1.155**	**-**	**902**	**253**
Rijk				
Ministerie BUIG vangnetregeling	119	-	119	-
Ministerie transitievergoeding opvang vluchtelingen	-	141	-	141
Ministerie bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	-	7.769	3.869	3.900
Ministerie duurzame inzetbaarheid voor bedrijven (MDIEU)	-	113	75	38
Subtotaal Rijk	**119**	**8.023**	**4.063**	**4.079**
Overige Nederlandse overheidslichamen				
Provincie stationsomgeving	380	-	380	-
Provincie F35 Aalderinkssingel-Nieuwstraat	160	-38	-	122
Provincie flexpool 2022	5	-	5	-
Provincie cultuurmakelaars	28	-	28	-
Provincie fietspad brug Van Rechteren Limpurgsingel	85	-	85	-
Provincie Hospitaalweg	87	-	87	-
Provincie kentekenherkenning	32	5	-	37
Provincie mobiliteit	638	-	638	-
Provincie versnellen sleutelprojecten Gemeente Almelo	6	-	6	-
Provincie Almelo binnenstad +	23	406	-	429
Provincie intensivering energiecontroles Almelo	4	-	-	4
Provincie Twentekanaal	600	600	1.050	150
Provincie HR Holstlaan/Ambachtstraat	13	12	25	-
Provincie tina-5 talking traffic	-	204	-	204
Provincie tina-5 talking traffic	-	210	-	210
Provincie versnellen sleutelprojecten Gemeente Almelo	-	65	59	6
Provincie doorstroming HR Holstlaan 2e fase	-	564	-	564
Subtotaal overige Nederlandse overheidslichamen	**2.061**	**2.028**	**2.363**	**1.726**
Totaal nog te ontvangen voorschotbedragen overheidslichamen	**3.335**	**10.051**	**7.328**	**6.058**

Bedragen x 1.000 euro

4.1.3.7 Eigen vermogen

In onderstaand overzicht wordt inzicht gegeven in de mutaties van de diverse reserves. Voor een nadere toelichting op de resultaatbestemming wordt verwezen naar hoofdstuk 1.2.3 Resultaatbestemmingen.

Verloopoverzicht reserves	31-12-2023	Storting	Onttrekking	Vrijval	31-12-2024	Doel van reserve
Algemene reserve						
Algemene reserve	44.554	75			44.629	Buffer om mogelijke (toekomstige) verliezen te kunnen dekken.
Subtotaal algemene reserve	**44.554**	**75**			**44.629**	
Bestemmingsreserves						
Overlopende werken	14.575	8.042	8.579	1.700	12.339	Dekking van meerjarige incidentele projecten.
Gebiedsgerichte aanpak	3.620	344	1		3.963	Dekking voor gebiedsgerichte aanpak grondwaterverontreinigingen.
Co-financiering	425				425	Dekking van de gemeentelijke co-financiering bij projecten.
Centrumgemeentetaken bw en mo	9.200	6.483	7.303		8.380	Dekking voor toekomstige uitgaven beschermd wonen en maatschappelijke opvang.
Stadsontwikkeling	20.197	10.500	3.431		27.266	Dekking voor uitgaven t.b.v. stadsontwikkeling.
Sociaal domein	4.000	7.576	81		11.494	Dekking voor de uitvoering en bedrijfsvoering van de Patricipatiewet, de Wmo en de Jeugdwet.
Opvang vluchtelingen	5.155	2.000	1.675		5.480	Dekking van toekomstige kosten voor het realiseren van (vervangende) opvang van vluchtelingen.
Afschrijvingslasten investering	534	2.694			3.227	Dekking van toekomstige afschrijvingslasten.
Theaterfunctie		1.050			1.050	Dekking voor een nieuwe, toekomstige nog nader te bepalen theaterfunctie in de gemeente Almelo.
Subtotaal bestemmingsreserves	**57.706**	**38.689**	**21.070**	**1.700**	**73.625**	
Resultaatbestemming						
Voorgaand jaar	18.256	-18.256				Gerealiseerd resultaat voorgaand boekjaar
Dit jaar		28.878			28.878	Gerealiseerd resultaat huidig boekjaar
Subtotaal resultaatbestemming	**18.256**	**10.622**	**0**	**0**	**28.878**	
Totaal reserves	**120.516**	**49.386**	**21.070**	**1.700**	**147.132**	

Bedragen x 1.000 euro

4.1.3.8 Voorzieningen

In onderstaand overzicht wordt inzicht gegeven in de mutaties van de diverse voorzieningen.

Verloopoverzicht voorzieningen	31-12-2023	Storting	Onttrekking	Vrijval	31-12-2024	Doel van voorziening
Verplichtingen, verliezen en risico's						
Verwacht verlies grondexploitaties	578	1.090			1.667	Dekking verwacht verlies grondexploitaties.
Nog uit te voeren werken grondexploitaties	1.400		111	20	1.269	Dekking van nakomende kosten van afgesloten grondexploitaties.
Wethouderspensioen	72	1.798			1.870	Dekking voor toekomstige pensioenverplichtingen wethouders.*
Bovenwettelijk verlof / verlofsparen	1.226	261			1.486	Dekking voor eventuele toekomstige verplichtingen uit hoofde van bovenwettelijk verlof / verlofsparen.
Subtotaal verplichtingen	**3.275**	**3.148**	**111**	**20**	**6.293**	
Toekomstige vervangingsinvesteringen						
Riolering vervanging	8.722	6.396	4.761		10.357	Dekking voor toekomstige vervangingsinvesteringen.
Subtotaal toekomstige vervangingsinvesteringen	**8.722**	**6.396**	**4.761**		**10.357**	
Middelen van derden waarvan bestemming gebonden is						
Riolering egalisatie	5.278	1.071	774		5.576	Dekking voor egalisatie van rioleringskosten.
Afval egalisatie	3.054		193		2.861	Dekking voor egalisatie van kosten afvalinzameling.
Subtotaal middelen van derden waarvan bestemming gebonden is	**8.333**	**1.071**	**967**		**8.437**	
Totaal voorzieningen	**20.329**	**10.615**	**5.838**	**20**	**25.087**	

Bedragen x 1.000 euro

* Actuariele waarde ultimo 2024	2.838
Beleggingstegoed ASR	968
Saldo voorziening wethouderspensioen	1.870

4.1.3.9 Vaste schuld looptijd > 1 jaar

De vaste schulden per 31-12-2024 bedragen 163,89 miljoen euro. De hierover betaalde rentelast in 2024 bedroeg 2,250 miljoen euro.

Onder de langlopende schulden zijn schulden met een kortlopend karakter opgenomen van 17,474 miljoen euro.

4.1.3.10 Overlopende passiva

Op deze balanspost worden de vooruit ontvangen en nog te betalen bedragen verantwoord.

Overlopende passiva	31-12-2023	31-12-2024
Verplichtingen	19.760	19.331
Vooruitontvangen voorschotbedragen overheidslichamen	17.428	37.113
Overige vooruitontvangen bedragen*	827	699
Totaal overlopende passiva	**38.015**	**57.143**

Bedragen x 1.000 euro

* Hiervan heeft 486.000 euro betrekking op ontvangen exploitatiebijdragen i.h.k.v. faciliterend grondbeleid.

Vooruitontvangen voorschotbedragen overheidslichamen	31-12-2023	Ontvangen bedragen	Bestedingen of terug betalingen	31-12-2024
Het Rijk				
Besluit bijstandverlening zelfstandigen	602	20	78	544
Doorstroompunt	91	1.165	1.211	45
Ministerie geluidsanering b-lijst woningen	88	-	2	86
Ministerie sportakkoord en leefstijlinterventies	-	-	-	-
Ministerie extra verkeersveiligheid	20	-	20	-
Ministerie inhalen Covid-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	235	-	235	-
Ministerie regeling ventilatie in scholen	-	-	-	-
Ministerie tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	76	-	-	76
Ministerie wet inburgering	747	1.702	697	1.752
Ministerie onderwijsroute	251	66	30	287
Ministerie hulp gedupeerden toeslagen	176	72	154	94
Ministerie hulp gedupeerden toeslagen kwijtschelding	10	-	-	10
Ministerie huisvesting kwetsbare groepen	68	-	-	68
Ministerie huisvesting aandachtsgroepen opvang dak- en thuislozen	80	-	-	80
Ministerie huisvesting aandachtsgroepen woonwagenstandplaatsen	60	-	-	60
Ministerie impuls jongerencultuur 2023-2024	295	295	495	95
Ministerie aanpak energiearmoede	443	-	442	1
Ministerie aanpak energiearmoede	1.268	-	377	891
Ministerie aanpak energiearmoede	1.059	-	-	1.059
Ministerie proeftuinen programma aardgasvrije wijken	4.132	-	14	4.118
Ministerie bodem historische spoedopgaven	268	-	15	253
Ministerie actieplan wapens en jongeren	32	-	32	-
Ministerie onderwijs achterstanden beleid	1.734	-	43	1.691
Ministerie onderwijsachterstandenbeleid	323	4.503	3.798	1.028
Ministerie meerkosten energie openbare zwembaden	-	-	-337	337

Ministerie versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis	66	1.530	1.494	102
Ministerie lokale bibliotheekvoorzieningen	220	-	220	-
Ministerie capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	-	1.523	1.494	29
Ministerie ondersteuning preventie jeugdcriminaliteit, preventie met gezag	-	225	29	196
Ministerie lokale bibliotheekvoorzieningen	-	440	-	440
Ministerie tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo)	854	685	775	764
Ministerie startbouwimpuls	1.166	-	327	839
Ministerie stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	309	-	-	309
Ministerie buitenproportionele uitgaven, diffuus verspreid lood en pfas	140	-	-	140
Ministerie lokale aanpak isolatie	2.327	457	82	2.702
Ministerie woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur	-	4.718	-	4.718
Ministerie woningbouwimpuls	-	3.135	-	3.135
Ministerie volkshuisvestingsfonds	-	5.083	-	5.083
Ministerie verduurzaming slecht geisoleerde woningen	-	4.236	-	4.236
Ministerie impulsaanpak winkelgebieden	-	261	-	261
Subtotaal Het Rijk	**17.140**	**30.116**	**11.727**	**35.529**
Overige Nederlandse overheidslichamen				
Provincie verbindende natuur	45	-	10	35
Provincie programma verkeersveiligheid 2023	3	-	3	-
Provincie tina-5 talking traffic	10	-	10	-
Provincie inclusieve energietransitie Almelo	163	-	59	104
Provincie F35 Bornerbroeksestraat-Rietstraat	-	757	-	757
Provincie klimaatmaatregelen tunnel Wierdensestraat	-	19	-	19
Provincie cultuurmakelaar 2025-2026	-	25	-	25
Provincie duurzaam veilig	-	137	121	16
Provincie restauratie wandschildering Hofkeshuis	-	90	-	90
Gemeente Oldenzaal tijdelijke impulsregeling klimaatadaptie	-	259	49	210
Gemeente Oldenzaal tijdelijke impulsregeling klimaatadaptie	-	202	-	202
Thuiswonenden met dementie	67	33	94	6
Vroegsignalering en opvolging in de wijk	-	120	-	120
Subtotaal Overige Nederlandse overheidslichamen	**288**	**1.642**	**346**	**1.584**
Totaal vooruitontvangen voorschotbedragen overheidslichamen	**17.428**	**31.758**	**12.073**	**37.113**

Bedragen x 1.000 euro

4.1.3.11 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Langlopende financiële verplichtingen

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. Hierna volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen.

Belangrijke financiële verplichtingen				
Leverancier	**Jaarbedrag**	**Contractwaarde**	**Afloopdatum**	**Omschrijving**
Asito BV	472	315	31-8-2025	Schoonmaak
RJ Security BV	800	813	1-2-2026	Beveiliging

Bedragen x 1.000 euro

4.1.3.12 Borg- en garantstellingen

Onderstaand een overzicht van de gewaarborgde leningen aan verenigingen en stichtingen, hypothecaire garanties woningbezit particulieren en leningen in het kader van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw.

Gewaarborgde geldlening geldnemer 2024	Doel	Hoofdsom lening	Borg stelling	Restant hoofdsom per 1-1-2024	Restant hoofdsom per 31-12-2024	Restant waarborg per 1-1-2024	Restant waarborg per 31-12-2024
S.D.V.V.	Uitbreiden schietaccommodatie	125	100%	21	17	21	17
't Brook	Aanleg 2 tennisbanen Bornerbroek	90	100%	9	5	9	5
ASV '57	Nieuwbouw clubgebouw	125	50%	13	0	6	0
CVV Oranje Nassau	Nieuwbouw clubgebouw	225	50%	105	90	53	45
St. SOCA	SBO De Welle gebouwen verduurzamen	225	100%	180	169	180	169
St. 't Hinsenveld	MHC waterveld hockeyveld-led oefenveld	500	50%	333	292	167	146
St. Naturhus	Paviljoen voor een doe-park	160	100%	117	107	117	107
CVV Oranje Nassau	Sportpark Ossenkoppelerhoek verduurzaming en energiebesparing	100	100%	87	80	87	80
Sportaccommadaties almelo bv	Bouwkundig sportpark en gymlokalen	300	100%	150	135	150	135
St. Zorgaccent	Bouw dependance SEZ-terrein	1.644	100%	1.175	940	1.175	940
St Stadion Heracles	Nieuwbouw stadion Heracles	4.538	100%	873	698	873	698
St. Dimence groep	Nieuw-/verbouw accommodatie	135	100%	39	19	39	19
St. Dimence groep	Verbouw/uitbreiding accommodaties	545	100%	309	290	309	290
Stichting 't Hinsenveld en MHC	2 sportvelden aanleggen	1.350	100%	1.238	1.148	1.238	1.148
Waarborgfonds Sociale Woningbouw	Leningen Waarborgfonds Sociale Woningbouw		0%	420.397	405.397	393.722	376.556
Diverse particulieren	Hypothecaire garanties inzake eigen woning bezit		100%	716	516	716	516
				425.762	**409.903**	**398.862**	**380.871**

Bedragen x 1.000 euro

4.1.3.13 EMU saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven met derden (dus geen afschrijvingen, waardemutaties, etc.) van de gemeente op transactiebasis in een bepaalde periode. Eenvoudig gezegd geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld uitgegeven is dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld overgehouden is.

EMU-saldo

Omschrijving	JVW 2024	BEGR 2025	MJR 2026	MJR 2027	MJR 2028
1 Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	26.616	-6.181	-13.237	-12.649	-12.351
2 Mutatie (im)materiele vaste activa	27.332	33.160	8.391	9.862	-2.236
3 Mutatie voorzieningen	4.758	-1.408	-1.408	-1.986	-1.408
4 Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-5.216	-7.724	-1.422	-1.428	-711
5. Boekwinst/verlies bij de verkoop van materiele vaste activa	426	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo	**8.832**	**-33.025**	**-21.614**	**-23.069**	**-10.812**

Bedragen x 1.000 euro

Het EMU-saldo 2024 is positief. Dit betekent dat de gemeente via reële transacties netto meer geld heeft binnengekregen dan heeft uitgegeven.

4.1.3.14 Gebeurtenissen na balansdatum

Alle ten tijde van het opmaken van de jaarrekening beschikbare informatie omtrent de feitelijke situatie per balansdatum is bij het opmaken van de jaarrekening in aanmerking genomen en verwerkt. Er hebben zich na het opmaken van de jaarrekening geen gebeurtenissen van betekenis voorgedaan die nadere informatie geven over de feitelijke situatie op balansdatum.

4.2 Baten en lasten

4.2.1 Overzicht baten en lasten

Lasten	Begroting 2024	Wijziging 2024	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
0 Bestuur en ondersteuning						
0.1 Bestuur	3.947	3.631	7.578	8.975	**1.398**	**N**
0.2 Burgerzaken	3.297	-492	2.805	2.816	**10**	**N**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	5.348	254	5.602	5.288	**-314**	**V**
0.4 Overhead	40.424	12.941	53.365	49.878	**-3.488**	**V**
0.5 Treasury	-1.089	183	-907	763	**1.669**	**N**
0.61 OZB woningen	864	-	864	897	**34**	**N**
0.62 OZB niet-woningen	110	-	110	143	**33**	**N**
0.63 Parkeerbelasting	14	130	144	64	**-80**	**V**
0.64 Belastingen overig	178	-	178	179	**1**	**N**
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-	-	-	11	**11**	**N**
0.8 Overige baten en lasten	7.334	-6.748	586	146	**-441**	**V**
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	75	-	75	68	**-7**	**V**
0 Bestuur en ondersteuning	**60.501**	**9.899**	**70.400**	**69.228**	**-1.172**	
1 Veiligheid						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	6.252	-	6.252	6.310	**58**	**N**
1.2 Openbare orde en veiligheid	2.055	1.780	3.835	2.473	**-1.362**	**V**
1 Veiligheid	**8.307**	**1.780**	**10.087**	**8.783**	**-1.304**	
2 Verkeer en vervoer						
2.1 Verkeer en vervoer	12.238	446	12.683	12.126	**-558**	**V**
2.2 Parkeren	2.392	550	2.942	2.593	**-349**	**V**
2.3 Recreatieve havens	96	-	96	118	**22**	**N**
2.4 Economische havens en waterwegen	279	-71	207	178	**-29**	**V**
2.5 Openbaar vervoer	-	-	-	-	**-**	
2 Verkeer en vervoer	**15.005**	**924**	**15.929**	**15.015**	**-914**	
3 Economie						
3.1 Economische ontwikkeling	1.676	400	2.076	1.915	**-161**	**V**
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.582	1.796	5.379	3.305	**-2.073**	**V**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	374	-2	372	310	**-62**	**V**
3.4 Economische promotie	993	-100	893	845	**-48**	**V**
3 Economie	**6.625**	**2.094**	**8.719**	**6.375**	**-2.344**	
4 Onderwijs						
4.1 Openbaar basisonderwijs	464	-3	461	484	**23**	**N**
4.2 Onderwijshuisvesting	4.787	-253	4.533	3.950	**-583**	**V**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	7.997	1.115	9.112	8.842	**-270**	**V**
4 Onderwijs	**13.248**	**858**	**14.106**	**13.276**	**-830**	

5 Sport, cultuur en recreatie						
5.1 Sportbeleid en activering	3.567	543	4.110	4.289	**180**	**N**
5.2 Sportaccommodaties	1.282	357	1.638	1.404	**-235**	**V**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.391	-610	2.781	3.795	**1.014**	**N**
5.4 Musea	48	-	48	39	**-9**	**V**
5.5 Cultureel erfgoed	54	-	54	42	**-12**	**V**
5.6 Media	2.173	581	2.755	2.609	**-146**	**V**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	9.341	-345	8.996	8.592	**-404**	**V**
5 Sport, cultuur en recreatie	**19.856**	**527**	**20.382**	**20.770**	**388**	

6 Sociaal domein						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	9.962	8.865	18.827	17.901	**-926**	**V**
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	5.404	130	5.534	5.611	**77**	**N**
6.3 Inkomensregelingen	55.660	-308	55.352	56.875	**1.523**	**N**
6.4 WSW en beschut werk	12.433	688	13.122	12.882	**-239**	**V**
6.5 Arbeidsparticipatie	5.298	505	5.803	6.155	**352**	**N**
6.6 Maatwerkvoorziening (Wmo)	4.592	521	5.113	5.192	**79**	**N**
6.71a Hulp bij het huishouden (Wmo)	9.190	459	9.649	9.484	**-165**	**V**
6.71b Begeleiding (Wmo)	12.520	-2.586	9.934	9.581	**-353**	**V**
6.71c Dagbesteding (Wmo)	3.085	1.400	4.485	4.354	**-131**	**V**
6.71d Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	1.905	-277	1.628	1.507	**-121**	**V**
6.72a Jeugdhulp begeleiding	15.150	-5.379	9.771	8.451	**-1.320**	**V**
6.72b Jeugdhulp behandeling	440	6.610	7.050	6.792	**-258**	**V**
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	440	1.293	1.733	1.786	**53**	**N**
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	2.198	-637	1.560	1.401	**-159**	**V**
6.73a Pleegzorg	2.425	122	2.547	2.318	**-229**	**V**
6.73b Gezinsgericht	-	975	975	902	**-73**	**V**
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	7.155	1.887	9.042	9.773	**732**	**N**
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	7.100	-2.723	4.377	4.273	**-104**	**V**
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	8.771	8.771	9.321	**550**	**N**
6.74c Gesloten plaatsing	-	306	306	265	**-41**	**V**
6.81a Beschermd wonen (Wmo)	10.859	-1.638	9.221	9.374	**153**	**N**
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	5.280	217	5.497	5.435	**-62**	**V**
6.82a Jeugdbescherming	8.852	-3.810	5.042	4.935	**-107**	**V**
6.82b Jeugdreclassering	3.048	-2.130	918	895	**-23**	**V**
6 Sociaal domein	**182.996**	**13.260**	**196.256**	**195.462**	**-794**	

7 Volksgezondheid en milieu						
7.1 Volksgezondheid	3.591	427	4.018	4.241	**223**	**N**
7.2 Riolering	10.615	-25	10.590	10.437	**-153**	**V**
7.3 Afval	7.668	66	7.734	7.748	**13**	**N**
7.4 Milieubeheer	3.464	3.532	6.997	5.135	**-1.862**	**V**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	474	89	563	541	**-22**	**V**
7 Volksgezondheid en milieu	**25.812**	**4.089**	**29.902**	**28.101**	**-1.800**	

8 Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw						
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.731	606	2.337	2.046	**-291**	**V**
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	10.391	2.894	13.286	1.104	**-12.182**	**V**
8.3 Wonen en bouwen	6.131	5.891	12.022	8.986	**-3.036**	**V**
8 Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw	**18.254**	**9.391**	**27.645**	**12.136**	**-15.509**	

Totaal lasten	**350.605**	**42.822**	**393.427**	**369.147**	**-24.280**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

Baten	Begroting 2024	Wijziging 2024	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
0 Bestuur en ondersteuning						
0.1 Bestuur	-	-567	-567	-1.528	**-961**	**V**
0.2 Burgerzaken	-1.542	-70	-1.612	-1.793	**-181**	**V**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-5.250	-2.141	-7.391	-6.955	**436**	**N**
0.4 Overhead	-4.830	-3.463	-8.293	-7.821	**472**	**N**
0.5 Treasury	-2.826	-21.367	-24.194	-24.439	**-245**	**V**
0.61 OZB woningen	-11.181	-319	-11.500	-11.283	**217**	**N**
0.62 OZB niet-woningen	-14.740	-980	-15.720	-15.502	**218**	**N**
0.63 Parkeerbelasting	-1.639	-430	-2.069	-2.157	**-89**	**V**
0.64 Belastingen overig	-255	-	-255	-302	**-47**	**V**
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-217.700	-7.403	-225.103	-226.372	**-1.268**	**V**
0.8 Overige baten en lasten	-264	-	-264	-264	**-**	
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	-	-	**-**	
0 Bestuur en ondersteuning	**-260.228**	**-36.740**	**-296.969**	**-298.415**	**-1.446**	

1 Veiligheid						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-	-	-	-	**-**	
1.2 Openbare orde en veiligheid	-45	-1.350	-1.395	-119	**1.276**	**N**
1 Veiligheid	**-45**	**-1.350**	**-1.395**	**-119**	**1.276**	

2 Verkeer en vervoer						
2.1 Verkeer en vervoer	-674	-12	-686	-662	**24**	**N**
2.2 Parkeren	-48	-	-48	-59	**-11**	**V**
2.3 Recreatieve havens	-15	-	-15	-9	**6**	**N**
2.4 Economische havens en waterwegen	-169	-	-169	-176	**-7**	**V**
2.5 Openbaar vervoer	-	-	-	-	**-**	
2 Verkeer en vervoer	**-906**	**-12**	**-918**	**-906**	**12**	

3 Economie						
3.1 Economische ontwikkeling	-	-	-	-	**-**	
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-3.328	-1.220	-4.548	-1.216	**3.332**	**N**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-244	-	-244	-196	**48**	**N**
3.4 Economische promotie	-484	-	-484	-576	**-92**	**V**
3 Economie	**-4.056**	**-1.220**	**-5.276**	**-1.988**	**3.288**	

4 Onderwijs						
4.1 Openbaar basisonderwijs	-	-	-	-6	**-6**	**V**
4.2 Onderwijshuisvesting	-	-	-	-5	**-5**	**V**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-4.691	-729	-5.419	-5.298	**121**	**N**
4 Onderwijs	**-4.691**	**-729**	**-5.419**	**-5.309**	**111**	

5 Sport, cultuur en recreatie						
5.1 Sportbeleid en activering	-509	267	-242	-210	**32**	**N**
5.2 Sportaccommodaties	-236	-232	-468	-280	**188**	**N**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-	-	-	-622	**-622**	**V**
5.4 Musea	-	-	-	-	**-**	
5.5 Cultureel erfgoed	-	-	-	-	**-**	
5.6 Media	-	-511	-511	-291	**220**	**N**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-	-	-	-103	**-103**	**V**
5 Sport, cultuur en recreatie	**-745**	**-476**	**-1.221**	**-1.506**	**-285**	

6 Sociaal domein						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.005	-9.212	-10.217	-9.117	**1.100**	**N**
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-	-	-	-	**-**	
6.3 Inkomensregelingen	-42.672	-2.332	-45.005	-44.941	**64**	**N**
6.4 WSW en beschut werk	-	-500	-500	-560	**-60**	**V**
6.5 Arbeidsparticipatie	-	-75	-75	-290	**-215**	**V**
6.6 Maatwerkvoorziening (Wmo)	-	-	-	-16	**-16**	**V**
6.71a Hulp bij het huishouden (Wmo)	-995	-	-995	-965	**30**	**N**
6.71b Begeleiding (Wmo)	-	-248	-248	-248	**-**	**N**
6.71c Dagbesteding (Wmo)	-	-	-	-	**-**	
6.71d Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	-	-	-	-3	**-3**	**V**
6.72a Jeugdhulp begeleiding	-	-125	-125	-204	**-79**	**V**
6.72b Jeugdhulp behandeling	-	-	-	-	**-**	
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	-	-	-	-	**-**	
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	3	-	3	-	**-3**	**V**
6.73a Pleegzorg	-	-	-	-	**-**	
6.73b Gezinsgericht	-	-	-	-	**-**	
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	-	-576	-576	-577	**-1**	**V**
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-	-	-	-	**-**	
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	-	-	-	**-**	
6.74c Gesloten plaatsing	-	-	-	-	**-**	
6.81a Beschermd wonen (Wmo)	-690	615	-75	-96	**-21**	**V**
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	-1.254	1.254	-	-	**-**	
6.82a Jeugdbescherming	-6	-	-6	-	**6**	**N**
6.82b Jeugdreclassering	-6	-	-6	-	**6**	**N**
6 Sociaal domein	**-46.624**	**-11.200**	**-57.824**	**-57.016**	**808**	

7 Volksgezondheid en milieu						
7.1 Volksgezondheid	-	-508	-508	-541	**-33**	**V**
7.2 Riolering	-13.391	106	-13.285	-13.081	**203**	**N**
7.3 Afval	-10.164	77	-10.087	-10.021	**67**	**N**
7.4 Milieubeheer	-1.295	-31	-1.326	-2.499	**-1.173**	**V**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-461	-	-461	-445	**16**	**N**
7 Volksgezondheid en milieu	**-25.311**	**-357**	**-25.668**	**-26.587**	**-919**	

8 Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw						
8.1 Ruimte en leefomgeving	-356	-	-356	-351	**5**	**N**
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-10.030	-2.331	-12.360	-177	**12.183**	**N**
8.3 Wonen en bouwen	-2.032	-1.648	-3.680	-3.388	**292**	**N**
8 Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw	**-12.418**	**-3.979**	**-16.396**	**-3.917**	**12.480**	

Totaal baten	**-355.024**	**-56.063**	**-411.087**	**-395.763**	**15.324**	**N**

Bedragen x 1.000 euro

Saldo	Begroting 2024	Wijziging 2024	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
0 Bestuur en ondersteuning						
0.1 Bestuur	3.946	3.064	7.010	7.448	**437**	**N**
0.2 Burgerzaken	1.755	-562	1.193	1.022	**-170**	**V**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	98	-1.887	-1.789	-1.667	**122**	**N**
0.4 Overhead	35.594	9.478	45.072	42.057	**-3.015**	**V**
0.5 Treasury	-3.916	-21.185	-25.101	-23.676	**1.424**	**N**
0.61 OZB woningen	-10.318	-319	-10.636	-10.385	**251**	**N**
0.62 OZB niet-woningen	-14.630	-980	-15.610	-15.359	**251**	**N**
0.63 Parkeerbelasting	-1.624	-300	-1.924	-2.093	**-169**	**V**
0.64 Belastingen overig	-77	-	-77	-123	**-45**	**V**
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-217.700	-7.403	-225.103	-226.360	**-1.257**	**V**
0.8 Overige baten en lasten	7.070	-6.748	322	-118	**-441**	**V**
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	75	-	75	68	**-7**	**V**
0 Bestuur en ondersteuning	**-199.727**	**-26.842**	**-226.569**	**-229.187**	**-2.618**	

1 Veiligheid						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	6.252	-	6.252	6.310	**58**	**N**
1.2 Openbare orde en veiligheid	2.010	430	2.440	2.354	**-86**	**V**
1 Veiligheid	**8.262**	**430**	**8.692**	**8.664**	**-28**	

2 Verkeer en vervoer						
2.1 Verkeer en vervoer	11.564	433	11.997	11.463	**-534**	**V**
2.2 Parkeren	2.344	550	2.894	2.534	**-360**	**V**
2.3 Recreatieve havens	81	-	81	109	**28**	**N**
2.4 Economische havens en waterwegen	110	-71	38	3	**-36**	**V**
2.5 Openbaar vervoer	-	-	-	-	**-**	
2 Verkeer en vervoer	**14.099**	**912**	**15.011**	**14.109**	**-902**	

Saldo	Begroting	Wijziging	Begroting na wijziging	Werkelijk	Verschil	
3 Economie						
3.1 Economische ontwikkeling	1.676	400	2.076	1.915	**-161**	**V**
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	255	576	831	2.089	**1.258**	**N**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	130	-2	128	114	**-14**	**V**
3.4 Economische promotie	509	-100	409	269	**-140**	**V**
3 Economie	**2.569**	**874**	**3.443**	**4.387**	**943**	

4 Onderwijs						
4.1 Openbaar basisonderwijs	464	-3	461	478	**17**	**N**
4.2 Onderwijshuisvesting	4.787	-253	4.533	3.946	**-588**	**V**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.306	386	3.692	3.544	**-148**	**V**
4 Onderwijs	**8.557**	**130**	**8.687**	**7.968**	**-719**	

5 Sport, cultuur en recreatie						
5.1 Sportbeleid en activering	3.058	810	3.868	4.080	**212**	**N**
5.2 Sportaccommodaties	1.045	125	1.170	1.124	**-46**	**V**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.391	-610	2.781	3.173	**392**	**N**
5.4 Musea	48	-	48	39	**-9**	**V**
5.5 Cultureel erfgoed	54	-	54	42	**-12**	**V**
5.6 Media	2.173	70	2.243	2.318	**74**	**N**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	9.341	-345	8.996	8.489	**-507**	**V**
5 Sport, cultuur en recreatie	**19.110**	**50**	**19.161**	**19.264**	**103**	

6 Sociaal domein						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	8.958	-348	8.610	8.784	**174**	**N**
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	5.404	130	5.534	5.611	**77**	**N**
6.3 Inkomensregelingen	12.988	-2.640	10.348	11.934	**1.587**	**N**
6.4 WSW en beschut werk	12.433	188	12.622	12.323	**-299**	**V**
6.5 Arbeidsparticipatie	5.298	430	5.728	5.864	**137**	**N**
6.6 Maatwerkvoorziening (Wmo)	4.592	521	5.113	5.176	**63**	**N**
6.71a Hulp bij het huishouden (Wmo)	8.195	459	8.654	8.519	**-135**	**V**
6.71b Begeleiding (Wmo)	12.520	-2.834	9.686	9.333	**-353**	**V**
6.71c Dagbesteding (Wmo)	3.085	1.400	4.485	4.354	**-131**	**V**
6.71d Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	1.905	-277	1.628	1.505	**-123**	**V**
6.72a Jeugdhulp begeleiding	15.150	-5.504	9.646	8.247	**-1.399**	**V**
6.72b Jeugdhulp behandeling	440	6.610	7.050	6.792	**-258**	**V**
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	440	1.293	1.733	1.786	**53**	**N**
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	2.201	-637	1.563	1.401	**-162**	**V**
6.73a Pleegzorg	2.425	122	2.547	2.318	**-229**	**V**
6.73b Gezinsgericht	-	975	975	902	**-73**	**V**
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	7.155	1.311	8.466	9.197	**731**	**N**
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	7.100	-2.723	4.377	4.273	**-104**	**V**
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	8.771	8.771	9.321	**550**	**N**
6.74c Gesloten plaatsing	-	306	306	265	**-41**	**V**
6.81a Beschermd wonen (Wmo)	10.169	-1.023	9.146	9.278	**132**	**N**
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	4.026	1.471	5.497	5.435	**-62**	**V**

Saldo	Begroting	Wijziging	Begroting na wijziging	Werkelijk	Verschil	
6.82a Jeugdbescherming	8.846	-3.810	5.036	4.935	**-101**	**V**
6.82b Jeugdreclassering	3.042	-2.130	912	895	**-17**	**V**
6 Sociaal domein	**136.371**	**2.061**	**138.432**	**138.446**	**14**	

7 Volksgezondheid en milieu						
7.1 Volksgezondheid	3.591	-81	3.510	3.699	**190**	**N**
7.2 Riolering	-2.776	81	-2.695	-2.644	**51**	**N**
7.3 Afval	-2.496	143	-2.353	-2.273	**80**	**N**
7.4 Milieubeheer	2.170	3.501	5.670	2.636	**-3.034**	**V**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	13	89	102	96	**-5**	**V**
7 Volksgezondheid en milieu	**502**	**3.732**	**4.234**	**1.514**	**-2.720**	

8 Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw						
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.375	606	1.981	1.695	**-286**	**V**
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	362	564	926	927	**1**	**N**
8.3 Wonen en bouwen	4.099	4.243	8.342	5.598	**-2.744**	**V**
8 Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw	**5.836**	**5.413**	**11.249**	**8.219**	**-3.030**	

Totaal saldo	**-4.419**	**-13.241**	**-17.660**	**-26.616**	**-8.956**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

Reserves	Begroting 2024	Wijziging 2024	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
Stortingen reserves	5.103	15.347	20.449	20.508	**59**	**N**
Onttrekkingen reserves	-1.018	-28.730	-29.748	-22.770	**6.977**	**N**
Totaal reserves	**4.085**	**-13.383**	**-9.298**	**-2.262**	**7.036**	**N**

Bedragen x 1.000 euro

Gerealiseerd resultaat	Begroting 2024	Wijziging 2024	Begroting na wijziging 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024	N/V
Gerealiseerd resultaat	**-334**	**-26.624**	**-26.958**	**-28.878**	**-1.920**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

4.2.2 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.
Betreft onttrekkingen voor dekking kapitaallasten (art.28d BBV).

4.2.3 Incidentele baten en lasten

In de onderstaande tabel worden de incidentele baten en lasten benoemd. Dit overzicht geeft inzicht in het structurele evenwicht van de jaarverantwoording. Met structureel evenwicht wordt bedoeld dat structurele lasten worden gedekt door structurele baten. In het overzicht worden de belangrijkste incidentele posten benoemd, die van materiële invloed zijn op het structurele resultaat.

Bij incidentele posten gaat het vaak om eenmalige zaken en om (meerjarige) projecten. Structurele baten en lasten zijn posten die in beginsel jaarlijks in de begroting en jaarrekening zijn opgenomen. Voor structurele baten en lasten geldt dat zij tot nadere besluitvorming voor onbepaalde tijd zijn opgenomen. De hoogte van de structurele baten en lasten kan overigens jaarlijks fluctueren. Dit betekent dat het gepresenteerde structurele resultaat alleen geldt voor het verantwoordingsjaar en niet noodzakelijk ook voor latere jaren.

Incidentele baten en lasten per hoofdtaakveld	Taakveld	Omschrijving		V/N
Gerealiseerd resultaat			**-28.878**	**V**
Waarvan incidentele baten en lasten				
0 Bestuur en ondersteuning				
	0.10 Mutaties reserves	Vrijval reserve overlopende werken	-1.700	V
	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Aandelenverkoop Twence	-18.729	V
6 Sociaal domein	6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	Hogere baten door de Specifieke uitkering niet-beoogde jeugdzorgkosten	-576	V
6 Sociaal domein	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Saldo opvang vluchtelingen Oekraïne	-1.800	V
Totaal incidentele baten en lasten			**-22.805**	**V**
Structureel resultaat			**-6.073**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

In het algemeen geldt, dat een gemeente structurele taken uitvoert en daarvoor structurele lasten raamt in de begroting. Structurele lasten zijn de regel, incidentele lasten zijn de uitzondering. Dit laat onverlet, dat de hoogte van de structurele baten en lasten jaarlijks kan fluctueren.

Het gerealiseerde resultaat is 28,9 miljoen euro voordelig. Wanneer het gerealiseerde resultaat wordt gecorrigeerd voor de incidentele baten en lasten van 22,8 miljoen euro voordelig komt het structurele resultaat uit op een voordeel van afgerond 6,0 miljoen euro.

Van belang voor het opnemen van incidentele baten en lasten, is of de incidentele lasten en /of baten van materiële omvang zijn. Hieronder worden de belangrijkste incidentele posten toegelicht.

0 Bestuur en ondersteuning - Vrijval reserve overlopende werken
Periodiek wordt de uitputting van de diverse bestemmingsreserves heroverwogen door na te gaan of de beschikbare middelen in de reserve voldoende zijn voor de nog aanwezige verplichtingen. Dit heeft geleid tot een incidentele vrijval van 1,7 miljoen euro vanuit de reserve overlopende werken.

0 Bestuur en ondersteuning - Aandelenverkoop Twence
In 2024 heeft de gemeenteraad ingestemd met de verkoop van alle aandelen Twence. Dit leidde tot een eenmalige baat van 18,729 miljoen euro.

6 Sociaal domein - Specifieke uitkering niet-beoogde jeugdzorgkosten
De specifieke uitkering niet-beoogde jeugdzorgkosten is ingesteld om gemeenten te compenseren voor onverwachte kosten die zijn ontstaan door de wijziging van het woonplaatsbeginsel. Gemeenten worden incidenteel gecompenseerd voor de jaren 2022 en 2023. Er is een incidentele compensatie ontvangen van 576.000 euro

6 Sociaal domein - Saldo opvang Oekraïense vluchtelingen
De gemeente Almelo heeft nagenoeg direct na het uitbreken van de oorlog in Oekraïne actie ondernomen om opvang te organiseren voor vluchtelingen uit dit land. Vanuit het Rijk worden middelen ontvangen, gebaseerd op een normbedrag voor het aantal beschikbaar gestelde bedden en de opvangperiode. Omdat de regeling niet gewijzigd is gaan wij ervan uit dat het Rijk net als is 2022 en 2023 niet overgaat tot terugvordering van het restant op het normbedrag. Het voordelig saldo 2024 bedraagt 1,8 miljoen euro. Het voordelige saldo is gestort in de bestemmingsreserve opvang vluchtelingen.

4.3 Sisa

4.3.1 Sisa

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A31	**Regeling specifieke uitkering ter voorkoming van jeugdcriminaliteit 2024** Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A31/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A31/02*	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A31/03*	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator “nee” is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A31/04*		
			€ 28.597	€ 28.597	Nee			
FIN	B2	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/03*	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	
			16	32	Ja	Ja	Nee	
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.*				

			Indicator: B2/06	*Indicator: B2/07*			
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*
			€65.530	€ 95.275			€0	€5.754
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*
			€7.820	€64.440	€57.104	€112.592	€29.552	€45.707
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/24*	

			€123.480	€243.480	€0	€ 0	€283.486	
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: C62/01	*Indicator: C62/02*				
			€ 289	Nee				
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: C92/01	*Indicator: C92/02*	*Indicator: C92/03*	*Indicator: C92/04*	*Indicator: C92/05*	
			€ 71.429	€ 0	1	156	76	
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)
						Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05		
		Gemeenten						

			Aard controle R *Indicator: D8/01*	*Aard controle R* *Indicator: D8/02*	*Aard controle R* *Indicator: D8/03*	*Aard controle R* *Indicator: D8/04*	*Aard controle R* *Indicator: D8/05*	*Aard controle R* *Indicator: D8/06*
			€ 2.778.285	€ 999.812	€ 674.171	-€ 487.224	€ 2.181.491	€ 2.719.719
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag**	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag**		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: D8/07*	*Aard controle R* *Indicator: D8/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/09*	*Aard controle R* *Indicator: D8/10*		
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs			
			Aard controle R *Indicator: D14/01*	*Aard controle R* *Indicator: D14/02*	*Aard controle R* *Indicator: D14/03*			
			€ 234.920	€ 0	€ 0			
			Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve (jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*		

			Indicator: D14/04	*Indicator: D14/05*	*Indicator: D14/06*	*Indicator: D14/07*			
			€ 0	€ 189.920	€ 0	Ja			
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*			
			Indicator: D14/08	*Indicator: D14/09*	*Indicator: D14/10*	*Indicator: D14/11*			
OCW	**D21**	**Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur**	Naam instelling of samenwerkingsverband	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: D21/01	*Indicator: D21/02*	*Indicator: D21/03*	*Indicator: D21/04*	*Indicator: D21/05*		
		1	Kaliber Kunstschool	€ 469.650	€ 779.650	Nee			
		2	Stichting Indigo	€ 10.000	€ 10.000	Nee			
		3	Muziekvereniging de Eendracht	€ 4.000	€ 4.000	Nee			
		4	Bibliotheek	€ 1.000	€ 1.000	Nee			
		5	CSG Het Noordik	€ 2.500	€ 2.500	Nee			
		6	Stichting Twents Jeugd Symfonie Orkest	€ 7.500	€ 7.500	Nee			
OCW	**D23**	**Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen**	Beschikkingsnummer/ referentienummer	Aard van de activiteit besteding (jaar T)	Besteding (jaar T)	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2024 naar 2025.	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	
			Aard controle n.v.t	*Aard controle n.v.t*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t*	
			Indicator: D23/01	*Indicator: D23/02*	*Indicator: D23/03*	*Indicator: D23/04*	*Indicator: D23/05*	*Indicator: D23/06*	

		1	SB230002	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 220.000	€ 0	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 220.000
		2	SB240111	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening	€ 0	€ 440.000	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23/07*					
		1	Ja					
		2	Nee					
IenW	**E44B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/01*	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
		1	060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2023/377838	€ 20.209	€ 20.209	€ 47.154	€ 47.154
		2	060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2023/377838	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		3	060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2022/261992	€ 0	€ 94.354	€ 0	€ 188.708
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/07*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*			
		1	060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2023/377838	Nee			
		2	060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2023/377838	Nee			

			3	060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2022/261992	Nee		
				Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel	
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
				Indicator: E44B/10	*Indicator: E44B/11*	*Indicator: E44B/12*	*Indicator: E44B/13*	
			1	060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2023/377838	Ondergrondse Blauwe Ader (OBA-3)/ 0546AL-2	Nee	
			2	060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2023/377838	Watersysteem Zuidzijde Almelo/ 0546AL-3	Nee	
			3	060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2022/261992	Stadsentree Wierdensestraat/ 0546AL-1	Ja	
IenW	**E83**	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022**		Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: E83/01	*Indicator: E83/02*	*Indicator: E83/03*	*Indicator: E83/04*	*Indicator: E83/05*
			1	IENW/BSK-2022/225806	€ 14.954	Ja	€ 0	€ 14.953
				Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)	
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
				Indicator: E83/06	*Indicator: E83/07*	*Indicator: E83/08*	*Indicator: E83/09*	

			1	IENW/BSK-2022/225806	Ja	Het project loopt reeds maar door onderbezetting is er vertraging opgelopen. Uitstel is aangevraagd.	Nee
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/10*	Nee		
IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten		Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*
				€ 0	€ 0	€ 0	Nee
				Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*
			1	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h|aantal in Stuks	Nee	0	
			2	331 Drempel|aantal in Stuks	Nee	0	

			3	334 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraten GOW naar 30 km/uur-zone|aantal in Stuks	Nee	0			
			4	342 Aanleg van een rotonde binnen de bebouwde kom|aantal in Stuks	Nee	0			
IenW	**E87B**	**Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (SiSa tussen medeoverheden)**		Hieronder per regel één provincie of waterschap (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikkingsnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T)
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: E87B/01	*Indicator: E87B/02*	*Indicator: E87B/03*	*Indicator: E87B/04*	*Indicator: E87B/05*	*Indicator: E87B/06*
			1	030004 Provincie Overijssel	S2023-0000966	€ 0	€ 1.132.869	€ 0	€ 849.651
				Kopie beschikkingsnaam/nummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*				
				Indicator: E87B/07	*Indicator: E87B/08*				
			1	S2023-0000966	Ja				
IenW	**E97**	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023**		Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	
				Indicator: E97/01	*Indicator: E97/02*	*Indicator: E97/03*	*Indicator: E97/04*	*Indicator: E97/05*	
			1	IENW/BSK-2023/310347	€ 0	Ja	€ 0	€ 0	

			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: E97/06	*Indicator: E97/07*	*Indicator: E97/08*	*Indicator: E97/09*		
		1	IENW/BSK-2023/310347	Nee	Er moet nog gestart worden.	Nee		
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: E97/10					
			Nee					
IenW	**E104**	**Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur**	Beschikkingsnummer	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) *Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024*	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: E104/01	*Indicator: E104/02*	*Indicator: E104/03*	*Indicator: E104/04*	*Indicator: E104/05*	*Indicator: E104/06*
		1	*IENW/BSK-2023/393167*	€ 0	€ 0	€ 0	0	0
		2						
		3						
		4						
			Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: E104/07	*Indicator: E104/08*	*Indicator: E104/09*	*Indicator: E104/10*		
		1	IENW/BSK-2023/393167	0	0	Nee		

				Naam infrastructurele voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) per infrastructurele voorziening *Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024*	Totale besteding (jaar T) per infrastructurele voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) per infrastructurele voorziening	Infrastructurele voorziening afgerond? (Ja/Nee)	
				Aard controle n.v.t. *Indicator: E104/11*	*Aard controle R* *Indicator: E104/12*	*Aard controle R* *Indicator: E104/13*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/14*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/15*	
			1	*Parkeeroplossing nabij het station*	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
EZ	**F20**	**Regeling specifieke uitkering Impulsaanpak winkelgebieden**		Beschikkingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Toelichting afwijking besteding (jaar T) conform projectplan	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cofinanciering (jaar T)
				Aard controle n.v.t. *Indicator: F20/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/02*	*Aard controle R* *Indicator: F20/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/05*	*Aard controle R* *Indicator: F20/06*
			1	SPUKIW24-03695403	Groot Gravenkwartier Almelo	€ 0	Start project is 1 januari 2025. De inbreng van het Hofkeshuis is meegenomen als cofinanciering.	€ 0	€ 1.215.000
				Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal verblijfobjecten binnen panden waarvan realisatie renovatie/transformatie gestart is (jaar T) komt overeen met de fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee)	Cumulatief aantal verblijfobjecten binnen panden renovatie/transformatie gerealiseerd (t/m jaar T)	Aantal verblijfobjecten binnen panden waarvan realisatie sloop-nieuwbouw gestart is (jaar T) komt overeen met de fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee)	Cumulatief aantal verblijfobjecten binnen panden sloop-nieuwbouw gerealiseerd (t/m jaar T)
				Aard controle n.v.t. *Indicator: F20/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/08*	*Aard controle D1* *Indicator: F20/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/10*	*Aard controle D1* *Indicator: F20/11*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/12*
			1	SPUKIW24-03695403	€ 1.215.000	Ja	0	Ja	0

			Kopie beschikkingsnummer	Realisatie fasering verloopt conform projectplan (ja/nee)	Toelichting (verplicht indien bij indicator F20/14 'Nee' is ingevuld)	Samenwerkingsovereenkomst aanwezig (ja/nee)	Eindverantwoording (ja/nee)	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle D1*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: F20/13	*Indicator: F20/14*	*Indicator: F20/15*	*Indicator: F20/16*	*Indicator: F20/17*	
		1	SPUKIW24-03695403	Ja		Nee	Nee	
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024**	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G2/01	*Indicator: G2/02*	*Indicator: G2/03*	*Indicator: G2/04*	*Indicator: G2/05*	*Indicator: G2/06*
			€ 39.119.704	€ 792.087	€ 1.017.385	€ 32.685	€ 172.859	€ 1.504
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	Participatiewet (PW)

			Aard controle R *Indicator: G2/07*	*Aard controle R* *Indicator: G2/08*	*Aard controle R* *Indicator: G2/09*	*Aard controle R* *Indicator: G2/10*	*Aard controle R* *Indicator: G2/11*	*Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 305.665	€ 27.295	€ 0	€ 3.765.177	€ 9.310	€ 6.744
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 4.336	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*

			€ 120.371	€ 63.519	€ 77.942	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: G3/07	*Indicator: G3/08*	*Indicator: G3/09*	*Indicator: G3/10*	*Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024**	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G4/01	*Indicator: G4/02*	*Indicator: G4/03*	*Indicator: G4/04*	*Indicator: G4/05*	*Indicator: G4/06*
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	-€ 1.678	€ 429.440	€ 14.198

2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	-€ 489	€ 100.622	€ 4.414
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	-€ 4.220	€ 91.655	€ 2.994
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 193	€ 22.242	€ 629
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	-€ 111	€ 4.737	€ 122
6	Totaal	€ 0	€ 0	-€ 6.305	€ 648.696	€ 22.357

	Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
		Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*		
	Indicator: G4/07	*Indicator: G4/08*	*Indicator: G4/09*	*Indicator: G4/10*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja
6	Totaal	0	0	N.v.t.

	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*

		Indicator: G4/11	*Indicator: G4/12*	*Indicator: G4/13*	*Indicator: G4/14*	*Indicator: G4/15*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	

	Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire
		Gemeente	Gemeente	Gemeente
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle D2*	*Aard controle R*

		Indicator: G4/16	*Indicator: G4/17*	*Indicator: G4/18*	*Indicator: G4/19*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)		€ 0	€ 0	€ 0
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)		€ 0	€ 0	€ 0
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)		€ 0	€ 0	€ 0
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)		€ 0	€ 0	€ 0

		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01* € 630.897	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02* € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03* Ja		
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente		

			Aard controle R *Indicator: G12/01*	*Aard controle R* *Indicator: G12/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*			
			€ 8.519	€ 0	Ja			
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Aard controle R *Indicator: G13/01*	*Aard controle R* *Indicator: G13/02*	*Aard controle R* *Indicator: G13/03*	*Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 67.201	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende uitkering				
			Aard controle n.v.t. *Indicator: H4/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 903.411	€ 2.072.438				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden	Toelichting
			Aard controle n.v.t. *Indicator: H4/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/04*	*Aard controle R* *Indicator: H4/05*	*Aard controle R* *Indicator: H4/06*	*Aard controle R* *Indicator: H4/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	Onroerende zaken	€ 1.068.228	€ 1.068.228	€ 0	€ 0	

		2	Roerende zaken	€ 552.409	€ 0	€ 552.409	€ 0	
		3	Dienstverlening derden	€ 451.801	€ 0	€ 0	€ 451.801	
VWS	**H21**	**Specifieke uitkering cliëntondersteuning**	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/01*	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H21/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H21/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/05*	
			Ja		€ 0	€ 50.000	Ja	
VWS	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**	Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/02*	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/04*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*
		1	Lokaal Sportakkoord	€ 67.243	€ 66.964	€ 127.304	Ja	Ja
		2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 460.352	€ 433.950	€ 854.367	Ja	Ja
		3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 103.451	€ 80.405	€ 170.898	Ja	Ja
		4	Kansrijke Start	€ 82.761	€ 124.341	€ 198.823	Ja	Ja
		5	Mentale Gezondheid	€ 25.863	€ 26.119	€ 60.878	Ja	Ja
		6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 90.520	€ 66.695	€ 153.590	Ja	Ja
		7	Valpreventie	€ 245.696	€ 246.992	€ 483.922	Ja	Ja
		8	Leefomgeving	€ 51.726	€ 50.378	€ 110.157	Ja	Ja
		9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 12.931	€ 26.560	€ 38.974	Ja	Ja
		10	Versterken sociale basis	€ 186.212	€ 158.027	€ 333.266	Ja	Ja

			11	Mantelzorg	€ 51.726	€ 49.655	€ 99.310	Ja	Ja
			12	Eén tegen eenzaamheid	€ 51.726	€ 63.522	€ 105.377	Ja	Ja
			13	Welzijn op recept	€ 49.139	€ 49.000	€ 66.600	Ja	Ja
			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 12.931	€ 12.414	€ 24.828	Ja	Ja
			15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 37.759	€ 38.331	€ 85.672	Ja	Ja
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*					
				Nee					
VWS	**H37**	**Regeling specifieke uitkering niet beoogde kosten jeugdzorg vanwege verblijf in gemeente**		Gedurende het Jaar T-1 en T-2 zijn activiteiten t.a.v. niet beoogde jeugdzorgkosten verricht waar de uitkering voor is ontvangen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H37/01*	Besteding (jaar T-2) *Aard controle R* *Indicator: H37/02*	Besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: H37/03*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H37/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H37/05*	
				Ja	€ 227.624	€ 348.036	Ja		
VRO	**J9**	**Specifieke uitkering woningbouwimpuls** **Tranche 1 t/m 6** Gemeenten		Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.*	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht *Aard controle n.v.t.*	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee) *Aard controle D1*	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.*	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.*	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.*

	Indicator: J9/01	*Indicator: J9/02*	*Indicator: J9/03*	*Indicator: J9/04*	*Indicator: J9/05*	*Indicator: J9/06*
1	Achter de Molen, 2024-0000031900	Ja	Ja	0	0	0
2	Westerdok, 2024-000031900	Ja	Ja	0	0	0

	Kopie projectnaam/nummer	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Opbrengsten (jaar T)	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
	Indicator: J9/07	*Indicator: J9/08*	*Indicator: J9/09*	*Indicator: J9/10*	*Indicator: J9/11*	*Indicator: J9/12*
1	Achter de Molen, 2024-0000031900	Ja	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
2	Westerdok, 2024-000031900	Ja	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

	Kopie projectnaam/nummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Toelichting afwijking(en)	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee)
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
	Indicator: J9/13	*Indicator: J9/14*	*Indicator: J9/15*	*Indicator: J9/16*
1	Achter de Molen, 2024-0000031900	Ja	Nog niet gestart, zie ook de aanvraag. De start vindt in 2026 plaats.	Nee
2	Westerdok, 2024-000031900	Ja	Nog niet gestart, zie ook de aanvraag. De start vindt in 2026 plaats.	Nee

VRO	**J31**	**Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen**	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) aan projecten die niet zijn opgenomen in de toezegging	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 03 een bedrag is ingevuld	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
		Gemeenten	*Aard controle R*	*Aard controlen n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: J31/01	*Indicator: J31/02*	*Indicator: J31/03*	*Indicator: J31/04*	*Indicator: J31/05*	
			€ 0	€ 0	€ 0		Ja	
VRO	**J55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: J55/01	*Indicator: J55/02*	*Indicator: J55/03*	*Indicator: J55/04*	*Indicator: J55/05*	*Indicator: J55/06*
			667	€ 343.566	€ 364.880	0	€ 0	€ 0

			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: J55/07	*Indicator: J55/08*	*Indicator: J55/09*			
			405	€ 475.517	€ 986.865			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: J55/10	*Indicator: J55/11*	*Indicator: J55/12*	*Indicator: J55/13*	*Indicator: J55/14*	*Indicator: J55/15*
			2.000	500	500	0	667	0
VRO	**J56**	**Regeling huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2022	Aantal woonruimten en verblijfsruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten en verblijfsruimten (t/m jaar T)

				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: J56/01	*Indicator: J56/02*	*Indicator: J56/03*	*Indicator: J56/04*	*Indicator: J56/05*	*Indicator: J56/06*
			1	*RHA2021-02365648*	*Herontwikkeling opvang voor dak- en thuislozen*	€ 0	€ 0	0	0
			2	*RHA2021-02337717*	*Realisatie 12 woonwagenstandplaatsen in Almelo*	€ 0	€ 0	0	0

				Kopie Projectnaam	Opbrengsten jaar T	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)	Opgevoerde kostenactiviteiten zoals opgenomen in de aanvraag zijn onveranderd (t/m jaar T) (Ja/Nee)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: J56/07	*Indicator: J56/08*	*Indicator: J56/09*	*Indicator: J56/10*	*Indicator: J56/11*	*Indicator: J56/12*
			1	*Herontwikkeling opvang voor dak- en thuislozen*	€ 0	€ 0	Nee	Ja	Ja
			2	*Realisatie 12 woonwagenstandplaatsen in Almelo*	€ 0	€ 0	Nee	Ja	Ja

				Kopie Projectnaam	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Zijn binnen twee jaar na de datum van toekenning van de uitkering onomkeerbare stappen gezet?
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: J56/13	*Indicator: J56/14*	*Indicator: J56/15*
			1	*Herontwikkeling opvang voor dak- en thuislozen*	Nee	Ja

		2	*Realisatie 12 woonwagenstandplaatsen in Almelo*	Nee	Ja			
VRO	**J72**	**Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 3e ronde**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-readygemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee)	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten
				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie			Indicator 06 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld	Verplicht als bij indicator 05 'Nee' is ingevuld
		Gemeenten	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D2*	*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: J72/01	*Indicator: J72/02*	*Indicator: J72/03*	*Indicator: J72/04*	*Indicator: J72/05*	*Indicator: J72/06*
			€ 13.657	€ 165.603	0	0	Ja	
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: J72/07					
			Nee					
VRO	**J94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a

			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle D1*	*Aard controle D1*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: J94/01	*Indicator: J94/02*	*Indicator: J94/03*	*Indicator: J94/04*	*Indicator: J94/05*	*Indicator: J94/06*
		1	*LAI24-03734366*	€ 0	0	0	€ 0	€ 0
		2	*LAI23-03441183*	€ 82.809	41	0	€ 0	€ 0

			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: J94/07	*Indicator: J94/08*	*Indicator: J94/09*
		1	€ 0	€ 0	Nee
		2	€ 18.448	€ 64.361	Nee

			Projectnummer	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen
VRO	**J105**	**Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls**	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D1*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D1*	*Aard controle R*
			Indicator: J105/01	*Indicator: J105/02*	*Indicator: J105/03*	*Indicator: J105/04*	*Indicator: J105/05*	*Indicator: J105/06*
		1	*Project 1*	22	Ja	0	N.v.t.	€ 63.039
		2	*Project 2*	16	Ja	16	Ja	€ 145.200
		3	*Project 3*	0	Nee	0	N.v.t.	€ 3.954
		4	*Project 4*	0	Nee	0	N.v.t.	€ 0
		5	*Project 5*	21	Ja	0	N.v.t.	€ 111.304
		6	*Project 6*	0	Nee	0	N.v.t.	€ 0
		7	*Project 7*	0	Nee	0	N.v.t.	€ 3.701
		8	*Project 8*	0	Nee	0	N.v.t.	€ 23.729

	Kopie projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/07*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/08*	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/09*	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/10*	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/11*	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: J105/12*
1	*Project 1*	€ 63.039	Ja		22	N.v.t.
2	*Project 2*	€ 145.200	Ja		16	Ja
3	*Project 3*	€ 3.954	Ja	Q1 2025 start bouw	0	N.v.t.
4	*Project 4*	€ 0	Ja	Q2 2025 verwachte start bouw	0	N.v.t.
5	*Project 5*	€ 111.304	Ja		21	N.v.t.
6	*Project 6*	€ 0	Ja		0	N.v.t.
7	*Project 7*	€ 3.701	Ja	Onherroepelijke bestemmingsplan nov. 2024. Start bouw medio 2025.	0	N.v.t.
8	*Project 8*	€ 23.729	Ja	Onherroepelijke bestemmingsplan nov. 2024. Start bouw medio 2025.	0	N.v.t.

	Kopie projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/13*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/14*
1	*Project 1*	Nee
2	*Project 2*	Ja
3	*Project 3*	Nee
4	*Project 4*	Nee
5	*Project 5*	Nee
6	*Project 6*	Nee
7	*Project 7*	Nee
8	*Project 8*	Nee

VRO	J109	**Meerjarig regeling specifieke uitkering herstructurering volkshuisvesting**	Plan/projectnaam	Aantal woningen waarvan de herstructurering is gestart (jaar T)	Aantal woningen waarvan de herstructurering is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen cumulatief (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) per project ten laste van rijksmiddelen – zelfstandige uitvoering	Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan medeoverheden overgeboekte middelen
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: J109/01	*Indicator: J109/02*	*Indicator: J109/03*	*Indicator: J109/04*	*Indicator: J109/05*	*Indicator: J109/06*
		1	*Volkshuisvestingsfonds Vierde Tranche 2024 Almelo*	0	0	0	€ 0	€ 0
			Kopie plan/projectnaam	Cofinanciering (jaar T) per project	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) per project	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: J109/07	*Indicator: J109/08*	*Indicator: J109/09*	*Indicator: J109/10*	*Indicator: J109/11*	
		1	*Volkshuisvestingsfonds Vierde Tranche 2024 Almelo*	€ 0	€ 0	Ja	Nee	
VRO	**J117B**	**Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren**	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T)	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T)			
		SiSa tussen medeoverheden	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*			
			Indicator: J117B/01	*Indicator: J117B/02*	*Indicator: J117B/03*			
			030004 Provincie Overijssel	€ 0	€ 0			
			Kopie provinciecode	Status SMP (nog niet gestart/in ontwikkeling/afgerond)	Gebruik van pre-SMP (Ja/Nee)	Verwachte opleverdatum SMP(dd/mm/jj)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	

			Aard controle n.v.t. *Indicator: J117B/04*	*Aard controle D2* *Indicator: J117B/05*	*Aard controle D2* *Indicator: J117B/06*	*Aard controle D2* *Indicator: J117B/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J117B/08*	
			030004 Provincie Overijssel	in ontwikkeling	Ja		Nee	
VRO	**J210B**	**Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** Sisa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J210B/01*	*Aard controle R* *Indicator: J210B/02*	*Aard controle R* *Indicator: J210B/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J210B/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J210B/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J210B/06*
		1	030004 Provincie Overijssel	€ 400.077	€ 335.077	2	2	Ja
KGG	**K28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			Aard controle R *Indicator: K28/01*	*Aard controle R* *Indicator: K28/02*	*Aard controle R* *Indicator: K28/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/04*	*Aard controle R* *Indicator: K28/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/06*
			€ 1.140.249	€ 217.820	€ 0	€ 2.524.517	€ 135.807	€ 252.452
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/07*					
			Nee					

Ae nM	M16	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne**	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)
		Gemeenten	*Aard controle R* *Indicator: M16/01*	*Aard controle R* *Indicator: M16/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/03*	*Aard controle R* *Indicator: M16/04*	*Aard controle R* *Indicator: M16/05*	*Aard controle R* *Indicator: M16/06*
			€ 6.921.060	€ 0	€ 0	€ 0	€ 141.311	€ 763.792
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	
			Aard controle R *Indicator: M16/07*	*Aard controle R* *Indicator: M16/08*	*Aard controle R* *Indicator: M16/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/11*	
			€ 0	€ 84.456	€ 66.820	€ 7.843.799	€ 26.789.309	

4.4 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen

Met de ‘’Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector (WNT) dient de beloning van de topfunctionarissen in de jaarrekening openbaar te worden gemaakt. Als topfunctionarissen worden bij de gemeente in het kader van de WNT aangemerkt de gemeentesecretaris en raadsgriffier. Het algemene bezoldigingsmaximum wordt jaarlijks aangepast aan de loonontwikkeling bij de overheid in het voorgaande jaar. Het bezoldigingsmaximum voor gemeente is in 2024 233.000 euro. In 2023 was dit 223.000 euro.

Gegevens 2024	J. Dijkstra	J.W. Scherpenzeel	C.M. Steenbergen
Functiegegevens	Algemeen directeur / gemeente-secretaris	Raadsgriffier / Adviseur	Adviseur [1]
Aanvang en einde functievervulling in 2024	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1 - 31/5
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	138.236	111.148	71.498
Beloningen betaalbaar op termijn	22.934	18.402	7.668
Subtotaal	*161.170*	*129.550*	*79.166*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum 2024	233.000	233.000	96.765
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0	0	0
Totaal bezoldiging 2024	**161.170**	**129.550**	**79.166**

Bedragen x 1 euro

Gegevens 2023	J. Dijkstra	J.W. Scherpenzeel	C.M Steenbergen
Functiegegevens	Algemeen directeur / gemeente-secretaris	Raadsgriffier / Adviseur	Raadsgriffier / Adviseur
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1/9 - 31/12	1/1-31/12	1/1-31/12
Omvang dienstverband 2023 (in fte)	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	43.433	105.167	107.548
Beloningen betaalbaar op termijn	6.345	17.060	17.596
Subtotaal	*49.778*	*122.227*	*125.144*
Individueel WNT maximum 2023	74.537	223.000	223.000
Totaal bezoldiging 2023	**49.778**	**122.227**	**125.144**

Bedragen x 1 euro

[1] Functionaris wordt aangemerkt als topfunctionaris tot uiterlijk 6-7-2025 in verband met eerdere functie als raadsgriffier

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen functionarissen die in 2024 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WOPT (Wet openbaarmaking uit publiek middelen gefinancierde topinkomens) of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Ook zijn in 2024 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

4.5 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op 7,8 miljoen euro. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag 5,3 miljoen euro bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van 7,8 miljoen euro. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van 388.000 euro acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

C. Bijlagen

5 Bijlagen

5.1 Kredietenverslag

In de begroting 2020 is voor het eerst een Meerjaren Investeringsplan (MIP) opgenomen. De in het investeringsplan opgenomen kredieten zijn in de tussentijdse rapportages waar nodig geactualiseerd. In het kredietenverslag van de jaarrekening wordt de voortgang, c.q. stand van zaken met betrekking tot de lopende investeringen vanaf 2020 weergegeven.

Kredieten zijn jaaroverstijgend. De daadwerkelijke uitgaven op investeringskredieten kunnen gedurende één of meerdere jaren plaatsvinden. Uit het kredietenverslag blijkt dat in totaal voor ongeveer 41,2 miljoen euro aan investeringskredieten kan worden afgesloten. Na afsluiting van deze kredieten blijft er in totaal nog voor 142,8 miljoen euro aan kredieten open staan, met een resterende bestedingsruimte van 107,3 miljoen euro. Op deze kredieten kunnen nog uitgaven plaatsvinden. Waar nodig worden deze kredieten bijgesteld in de tussentijdse rapportages van 2025.

Een geactualiseerde doorrekening van de kapitaallasten wordt zoals te doen gebruikelijk meegenomen in de zomerrapportage 2025 en in de begroting 2026.

Af te sluiten kredieten

Project/krediet	A/B	Startjaar	Totaal krediet*	Realisatie tm 2023	Realisatie 2024	Totaal realisatie	Restant krediet	N/V
Informatisering en automatisering								
Software	B	2022	47	22	28	50	3	N
Project datagedreven werken	A	2022	150	124	-	124	-26	V
Informatiebeveiliging risicogedreven	A	2022	50	-	-	-	-50	V
Hardware	B	2023	769	271	492	763	-6	V
Software	B	2023	20	19	1	20	-	
Project datagedreven werken	A	2023	100	-	-	-	-100	V
Hardware	B	2024	45	-	44	44	-1	V
Audiovisuele middelen vergaderruimten	B	2024	176	-	178	178	2	N
Totaal Informatisering en automatisering			*1.357*	*436*	*743*	*1.179*	*-178*	*V*
Gronden en gebouwen								
Gymlokalen	B	2022	61	39	-	39	-22	V
Elisabethhof 2-10, Hof '88	B	2022	121	118	3	121	-	
Locaties medewerkers	B	2022	46	45	-	45	-1	V
Parkeren	B	2022	18	17	-	17	-1	V
Monumenten	B	2022	35	34	-	34	-1	V
Sporthallen	B	2023	104	104	-	104	-	
Stadionlaan 60, sporthal	B	2023	360	102	247	349	-11	V
Stadionlaan 60, sporthal bijdrage SPUK	B	2024	-43	-	-44	-44	-1	V
Cultuur-/welzijnsaccommodaties	B	2023	45	36	-	36	-9	V
Sportparken	B	2023	65	52	11	63	-2	V
Sportparken	B	2024	21	-	21	21	-	
Egbert Gorterstraat 3, 5, en 7 (RAAD-2408277)	A	2024	10.562	-	10.555	10.555	-7	V
Bellavistastraat 1,3,5 en 7 (RAAD-2408428)	A	2024	3.250	-	3.252	3.252	2	N
Aankoop Brugstraat 2-4 (RAAD-2408505)	A	2024	1.135	-	1.137	1.137	2	N
Aankoop Bellavistastraat (RAAD-2408504)	A	2024	502	-	503	503	1	N
Grond Achter de Molen (RAAD-2408498)	A	2024	160	-	161	161	1	N
Totaal Gronden en gebouwen			*16.442*	*547*	*15.846*	*16.393*	*-49*	*V*

Project/krediet	A/B	Startjaar	Totaal krediet*	Realisatie tm 2023	Realisatie 2024	Totaal realisatie	Restant krediet	N/V
Kleine kapitaalwerken								
Investeringsruimte	B	2023	200	-	-	-	-200	V
Totaal kleine kapitaalwerken			*200*	-	-	-	*-200*	*V*
Hoofdtaakveld Bestuur en Ondersteuning			**17.999**	**983**	**16.589**	**17.572**	**-427**	**V**
Verharding/wegen								
Christoffelstraat - Deldensestraat	B	2020	88	-	-	-	-88	V
Hospitaalweg, Laan van Kortrijk, Verl. Sportlaan	B	2020	50	50	-	50	-	
Kolthofsingel fase 3 en 4	B	2020	300	300	-	300	-	
Plesmanweg nazorg	B	2020	40	-	-	-	-40	V
Rumerslanden (Canadahof)	B	2020	235	235	-	235	-	
Schelfhorstweg	B	2020	75	-	-	-	-75	V
Christoffelstraat - Deldensestraat	B	2021	115	-	-	-	-115	V
F35 - Aalderinkssingel - Nieuwstraat	B	2021	600	600	-	600	-	
Hospitaalweg, L. van Kortrijk en Verl. Sportlaan	B	2021	600	357	8	365	-235	V
Rumerslanden (Henk Höftenstraat)	B	2021	260	41	-	41	-219	V
Vriezenveenseweg - Almeloseweg	B	2021	100	-	100	100	-	
H.R. Holstlaan Nijreessingel tot A35 (voorbereiding)	B	2022	120	203	-83	120	-	
Verbeteren wegbermen (uitvoeringsfase)	B	2022	350	312	38	350	-	
Aadorps verharding	B	2022	150	122	-	122	-28	V
778 - Bornsestraat Bornerbroek	B	2023	15	47	-38	9	-6	V
782 - Exoolaan	B	2023	15	3	-3	-	-15	V
785 - Herman Kruyderlaan	B	2023	10	5		5	-5	V
778 - Bornsestraat Bornerbroek	B	2024	409	-	409	409	-	
339 - H.R. Holstlaan (Nijreessingel - A35)	B	2024	400	-	400	400	-	
339 - H.R. Holstlaan (Nijreessingel - A35)	B	2024	1.080	-	1.080	1.080	-	
12 - Rumerslanden 2016-2025	B	2024	285	-	285	285	-	
Totaal Verharding/wegen			*5.297*	*2.275*	*2.196*	*4.471*	*-826*	*V*
Investeringsimpuls infrastructuur								
Aalderinkssingel tot Nieuwstraat	A	2021	979	1.008	-33	975	-4	V
Aalderinkssingel tot Nieuwstraat subsidie	A	2021	-745	-709	38	-671	74	N
Hospitaalweg	A	2021	100	100	-	100	-	
Ambachtstraat kruispunt aanpassen (huidige vestiging Kees Smit)	A	2021	200	176	24	200	-	
Ambachtstraat kruispunt aanpassen subsidie	A	2021	-100	-88	-12	-100	-	
Totaal Investeringsimpuls infrastructuur			*434*	*487*	*17*	*504*	*70*	*N*
Openbare verlichting								
492 - Openbare verlichting - diverse vervangingen 2023	B	2023	273	149	124	273	-	
Totaal Openbare verlichting			*273*	*149*	*124*	*273*	-	

Project/krediet	A/B	Startjaar	Totaal krediet*	Realisatie tm 2023	Realisatie 2024	Totaal realisatie	Restant krediet	N/V
(Civiele) Kunstwerken								
Nieuwe Sligtestraat	B	2021	268	0	-	-	-268	V
Brug Schokland (voorbereiding)	B	2022	20	14	6	20	-	
Geluidsscherm B. Raveslootsingel	B	2022	50	42	-	42	-8	V
Totaal (Civiele) Kunstwerken			*338*	*56*	*6*	*62*	*-276*	*V*
Hoofdtaakveld Verkeer en Vervoer			6.342	2.967	2.343	5.310	-1.032	**V**
Onderwijshuisvesting								
Voortgezet onderwijs	B	2021	4.483	4.000	483	4.483	-	
Voortgezet onderwijs	B	2022	2.000	1.700	300	2.000	-	
Voortgezet onderwijs	B	2024	1.300	-	1.305	1.305	5	N
Totaal Onderwijshuisvesting			*7.783*	*5.700*	*2.088*	*7.788*	*5*	*N*
Specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS)								
Verbetering binnenklimaat diverse VO scholen	B	2021	560	558	1	559	-1	V
Bijdrage SISA	B	2021	-560	-558	-1	-559	1	N
Verbetering binnenklimaat diverse VO scholen	B	2022	144	144	-	144	-	
Bijdrage SISA	B	2022	-144	-144	-	-144	-	
Totaal Specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS)			-	-	-	-	-	
Hoofdtaakveld Onderwijs			**7.783**	**5.700**	**2.088**	**7.788**	**5**	**N**
Openbaar groen								
Aalderinkshoek	B	2021	100	-	-	-	-100	V
Schelfhorst	B	2021	150	-	-	-	-150	V
Sluitersveld	B	2021	25	-	-	-	-25	V
Bijdrage projecten (voorbereiding)	B	2022	6	-	-	-	-6	V
Planmatig onderhoud wegbermen (voorbereiding)	B	2022	8	-	-	-	-8	V
Voorbereiden groen algemeen (voorbereiding)	B	2022	8	-	-	-	-8	V
Boomwortelgroei (voorbereiding)	B	2022	11	-	-	-	-11	V
H.R. Holstlaan Nijreessingel tot A35 (voorbereiding)	B	2022	2	-	-	-	-2	V
IGOP 2022 - communicatie	B	2022	1	-	-	-	-1	V
OBA 4 - Kroosstraat en omgeving (voorbereiding)	B	2022	5	5	-	5	-	
OBA 4 - Rozenstraat en omgeving (voorbereiding)	B	2022	6	-	-	-	-6	V
Onvoorzien	B	2022	7	-	-	-	-7	V
Rumerslanden (voorbereiding)	B	2022	4	-	-	-	-4	V
Kerkhofsweg	B	2022	12	12	-	12	-	
697 - Vervangen/herplanten groen 2023	B	2023	165	128	37	165	-	
000 - Groen en bomen inboet	B	2023	99	68	32	100	1	N
000 - Begraafplaats Aadorp revitalisering	B	2023	60	49	6	55	-5	V

Project/krediet	A/B	Startjaar	Totaal krediet*	Realisatie tm 2023	Realisatie 2024	Totaal realisatie	Restant krediet	N/V
585 - boomwortelopgroei - voorbereiding en uitvoering	B	2024	80	-	80	80	-	
498 - IGOP 2024 communicatie	B	2024	10	-	10	10	-	
501 - IGOP 2024 nazorg 2023	B	2024	15	-	15	15	-	
12 - Rumerslanden 2016-2025	B	2024	25	-	25	25	-	
Herplant bomen	B	2024	93	-	93	93	-	
Totaal openbaar groen			*892*	*262*	*298*	*560*	*-332*	*V*
Speeltoestellen/beweegplekken								
Speeltoestellen	B	2023	132	27	112	139	7	N
Totaal speeltoestellen/beweegplekken			*132*	*27*	*112*	*139*	*7*	*N*
Sport								
ATV Luctor et Emergo oefenveldverlichting	B	2023	39	-	30	30	-9	V
Sportcomplex Ossenkoppelerhoek natuurgrasveld	A	2023	87	-	88	88	1	N
Sportcomplex Ossenkoppelerhoek kleedkamers/materialenhok	A	2023	531	-	533	533	2	N
Sportcomplex Ossenkoppelerhoek kleedkamers/materialenhok bijdrage SPUK	A	2023	-81	-	-93	-93	-12	V
Sportcomplex Ossenkoppelerhoek infrastructurele aanpassingen	A	2023	130	121	6	127	-3	V
ASV '57 vervangen bovenlaag kunstgras	B	2024	310	-	296	296	-14	V
ASV '57 vervangen bovenlaag kunstgras bijdrage SPUK	B	2024	-47	-	-53	-53	-6	V
Totaal Sport			*969*	*121*	*807*	*928*	*-41*	*V*
Tractie								
Vervoermiddelen	B	2023	47	-	48	48	1	N
Aanbouwwerktuigen	B	2023	85	86	-	86	1	N
Aanbouwwerktuigen	B	2024	85	-	88	88	3	N
Tractie Reinigingstaken	B	2024	213	-	213	213	-	
Vervoersmiddelen/tractoren	B	2024	1.093	-	1.069	1.069	-24	V
Totaal Tractie			*1.523*	*86*	*1.418*	*1.504*	*-19*	*V*
Hoofdtaakveld Sport, cultuur en recreatie			**3.516**	**496**	**2.635**	**3.131**	**-385**	**V**
Riolering (vervanging)								
Christoffelstraat-Deldensestraat	B	2020	1.090	942	-	942	-148	V
OBA 4 - Kroosstraat en omgeving	B	2021	275	275	-	275	-	
Rozenstraat	B	2021	20	-	-	-	-20	V
Rumerslanden (Henk Höftenstraat)	B	2021	520	304	-	304	-216	V
OBA 4 - Kroosstraat en omgeving	B	2022	235	235	-	235	-	
Herinrichting Grotestraat Noord	A	2024	360	-	360	360	-	
733 - Grotestraat Noord	B	2024	115	-	115	115	-	
Vrijverval algemeen	B	2023	360	234	126	360	-	

Project/krediet	A/B	Startjaar	Totaal krediet*	Realisatie tm 2023	Realisatie 2024	Totaal realisatie	Restant krediet	N/V
485 - Kolken vervangen 2023	B	2023	150	108	40	148	-2	V
856 - Vervangen voorzieningen gemalen 2023	B	2023	271	106	178	284	13	N
860 - Vervangen voorzieningen pompunits 2023	B	2023	95	-	82	82	-13	V
Totaal Riolering (Vervanging)			*3.491*	*2.204*	*901*	*3.105*	*-386*	*V*
Riolering (uitbreiding)								
OBA 4 - Kroosstraat - Steffensweg	B	2020	655	655	-	655	-	
HR Holstlaan	B	2021	540	540	-	540	-	
Tunnel Wierdensestraat	B	2022	100	91	-	91	-9	V
733 - Grotestraat Noord	B	2024	155	-	155	155	-	
733 - Grotestraat Noord	B	2024	150	-	150	150	-	
Totaal Riolering (uitbreiding)			*1.600*	*1.286*	*305*	*1.591*	*-9*	*V*
Hoofdtaakveld Volksgezondheid en milieu			**5.091**	**3.490**	**1.206**	**4.696**	**-395**	**V**
Overige								
Parkbuurt voorbereiding (RAAD-7520)	A	2023	500	230	-230	-	-500	V
Totaal overige			*500*	*230*	*-230*	-	*-500*	*V*
Hoofdtaakveld Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			**500**	**230**	**-230**	**-**	**-500**	**V**
Totaal Af te sluiten kredieten			**41.231**	**13.866**	**24.631**	**38.497**	**-2.734**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

Project/krediet	A/B	Startjaar	Totaal krediet*	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Totaal realisatie	Restant krediet	N/V
Informatisering en automatisering								
Software	B	2020	76	33	-	33	-43	V
Hardware	B	2022	20	-	-	-	-20	V
Software	B	2022	84	34	34	68	-16	V
Centrale objecten registratie	B	2022	204	14	119	133	-71	V
Project datagedreven werken	A	2022	150	124	-	124	-26	V
ICT faciliteiten nieuwe raad	B	2022	125	94	-	94	-31	V
Informatiebeveiliging risicogedreven	A	2022	50	-	-	-	-50	V
Securityprogramma	A	2022	120	110	-	110	-10	V
						-	-	
Hardware	B	2023	769	271	492	763	-6	V
Software	B	2023	102	53	3	56	-46	V
Project datagedreven werken	A	2023	100	-	-	-	-100	V
						-	-	
Audiovisuele middelen raadszaal	A	2023	565	25	403	428	-137	V
						-	-	
Hardware	B	2024	972	-	425	425	-547	V
Investeringsruimte	B	2024	83	-	-	-	-83	V
Audiovisuele middelen vergaderruimten	B	2024	176	-	178	178	2	N
Totaal Informatisering en automatisering			*3.596*	*758*	*1.654*	*2.412*	*-1.184*	*V*
Gronden en gebouwen								
Oranje Nassau	B	2021	28		-	-	-28	V
Gymlokalen	B	2022	103	40	20	60	-43	V
Cultuur-/welzijnsaccommodaties	B	2022	112	10	-	10	-102	V
Clematisstraat 2	B	2022	100	9	-	9	-91	V
Apollolaan 1, MFA eninver	B	2022	149	-	-	-	-149	V
Elisabethhof 2-10, Hof '88	B	2022	121	118	3	121	-	
Sporthallen	B	2022	149	-		-	-149	V
Locaties medewerkers	B	2022	61	45	-	45	-16	V
Parkeren	B	2022	145	38	49	87	-58	V
Monumenten	B	2022	120	63	11	74	-46	V
Overige locaties	B	2022	125	48	11	59	-66	V
Centralisatie huisvesting Uitvoering Fysiek	B	2022	19.602	206	190	396	-19.206	V
Stadhuisplein 2a led verlichting Stadsbaken	B	2022	220	166	-	166	-54	V
Gymlokalen	B	2023	72	3	60	63	-9	V
Sporthallen	B	2023	228	153	38	191	-37	V
Stadionlaan 60, sporthal	B	2023	494	111	247	358	-136	V
Stadionlaan 60, sporthal bijdrage SPUK	B	2024	-43	-	-44	-44	-1	V
Sluiskade NZ 126, sportpark	B	2023	104	6	13	19	-85	V

Project/krediet	A/B	Startjaar	Totaal krediet*	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Totaal realisatie	Restant krediet	N/V
Cultuur-/welzijnsaccommodaties	B	2023	346	58	88	146	-200	V
Cesar Franckstraat 1b	B	2023	21	-	-	-	-21	V
Haven Zuidzijde 30, stadhuis	B	2023	241	-	144	144	-97	V
Parkeren	B	2023	468	123	39	162	-306	V
Monumenten	B	2023	116	2	2	4	-112	V
Overige locaties	B	2023	34	-	-	-	-34	V
Sportparken	B	2023	189	60	38	98	-91	V
Verbouw pand Grotestraat 62	A	2023	433	-	27	27	-406	V
Installaties pand Grotestraat 62	A	2023	101	-	-	-	-101	V
Gymlokalen	B	2024	76	-	3	3	-73	V
Sportparken	B	2024	278	-	58	58	-220	V
Sporthallen	B	2024	269	-	67	67	-202	V
Cultuur-/welzijnsaccommodaties	B	2024	235	-	50	50	-185	V
Haven Zuidzijde 30, stadhuis	B	2024	441	-	39	39	-402	V
Haven Zuidzijde 30, stadhuis meubilair	B	2024	300	-	332	332	32	N
Haven Zuidzijde 30, stadhuis paspomaat	B	2024	192	-	172	172	-20	V
Parkeren	B	2024	187	-	-	-	-187	V
Begraafplaats	B	2024	262	-	16	16	-246	V
Monumenten	B	2024	159	-	-	-	-159	V
Overige locaties	B	2024	159	-	14	14	-145	V
Egbert Gorterstraat 3, 5, en 7 RAAD-2408277	A	2024	10.562	-	10.555	10.555	-7	V
Kolthofsingel 15	B	2024	800	-	12	12	-788	V
Bellavistastraat 1,3,5 en 7 RAAD-2408428	A	2024	3.250	-	3.252	3.252	2	N
Aankoop Brugstraat 2-4 RAAD-2408505	A	2024	1.135	-	1.137	1.137	2	N
Aankoop Bellavistastraat RAAD-2408504	A	2024	502	-	503	503	1	N
Grond Achter de Molen RAAD-2408498	A	2024	160	-	161	161	1	N
Aankoop Westerdokstraat 36 RAAD-2408495	A	2024	200	-	-	-	-200	V
Aankoop De Grenzen 5-7 RAAD-2408495	A	2024	1.275	-	-	-	-1.275	V
Aankoop Henri Dunantstraat 5 RAAD-2408495	A	2024	1.150	-	-	-	-1.150	V
Aankoop Westerdokstraat 34 RAAD-2408495	A	2024	525	-	-	-	-525	V
Totaal Gronden en gebouwen			*45.956*	*1.259*	*17.307*	*18.566*	*-27.390*	*V*
Kleine kapitaalwerken								
Investeringsruimte	B	2024	200	-	-	-	-200	V
Totaal kleine kapitaalwerken			*200*	-	-	-	*-200*	*V*
Overig								
Sportcomplex sportpark Almelo Raad-6559/7511	A	2021	33.324	3.263	6.401	9.664	-23.660	V
Bijdrage SPUK stimulering sport	A	2023	-5.276	-478	-1.006	-1.484	3.792	N
Totaal overig			*28.048*	*2.785*	*5.395*	*8.180*	*-19.868*	*V*

Project/krediet	A/B	Startjaar	Totaal krediet*	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Totaal realisatie	Restant krediet	N/V
Hoofdtaakveld Bestuur en Ondersteuning			**77.800**	**4.802**	**24.356**	**29.158**	**-48.642**	**V**
Verharding/wegen								
Christoffelstraat - Deldensestraat	B	2020	88	-	-	-	-88	V
Hospitaalweg, Laan van Kortrijk, Verl. Sportlaan	B	2020	50	50	-	50	-	
Kolthofsingel fase 3 en 4	B	2020	300	300	-	300	-	
Plesmanweg nazorg	B	2020	40	-	-	-	-40	V
Rumerslanden (Canadahof)	B	2020	235	235	-	235	-	
Schelfhorstweg	B	2020	75	-	-	-	-75	V
						-	-	
Christoffelstraat - Deldensestraat	B	2021	115	-	-	-	-115	V
F35 - Aalderinkssingel - Nieuwstraat	B	2021	600	600	-	600	-	
Hospitaalweg, L. van Kortrijk en Verl. Sportlaan	B	2021	600	357	8	365	-235	V
Rumerslanden (Henk Höftenstraat)	B	2021	260	41	-	41	-219	V
Vriezenveenseweg - Almeloseweg	B	2021	100	-	100	100	-	
H.R. Holstlaan Nijreessingel tot A35 (voorbereiding)	B	2022	120	203	-83	120	-	
Verbeteren wegbermen (uitvoeringsfase)	B	2022	350	312	38	350	-	
Aadorps verharding	B	2022	150	122	-	122	-28	V
Investeringsruimte	B	2022	15	-	-	-	-15	V
132 - Almeloseweg	B	2023	205	498	-293	205	-	
778 - Bornsestraat Bornerbroek	B	2023	15	47	-38	9	-6	V
779 - Breesegge	B	2023	15	3	12	15	-	
772 - De Wheer	B	2023	59	10	1	11	-48	V
782 - Exoolaan	B	2023	15	3	-3	-	-15	V
784 - Gijsbert Karel van Hogendorpstraat	B	2023	10	17	-7	10	-	
792 - GOA 2023 - Aadijk	B	2023	400	-	-	-	-400	V
203 - GOA 2023 - Ootmarsumsestraat/Markgraven	B	2023	250	117	18	135	-115	V
339 - H.R. Holstlaan (Nijreessingel - A35)	B	2023	920	920	-76	844	-76	V
785 - Herman Kruyderlaan	B	2023	10	5		5	-5	V
416 - Kruispunt VR Limpurgsingel - Hofstraat	B	2023	400	1	388	389	-11	V
788 - Rutger Jan Schimmelpenninckstraat	B	2023	20	24	-4	20	-	
649 - Verbeteren wegbermen 2023	B	2023	350	174	93	267	-83	V
722 - Deldensestraat	B	2023	92	84	-	84	-8	V
000 - Voetpad Vriezeveenseweg-Bleskolksingel	B	2023	115	14	6	20	-95	V
791 - Soeteman	B	2023	294	-	92	92	-202	V
777 - Bakkershof	B	2024	15	-	-	-	-15	V
778 - Bornsestraat Bornerbroek	B	2024	409	-	409	409	-	
779 - Breesegge	B	2024	530	-	-	-	-530	V
780 - Buitenhaven Westzijde	B	2024	16	-	3	3	-13	V

Project/krediet	A/B	Startjaar	Totaal krediet*	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Totaal realisatie	Restant krediet	N/V
783 - George Breitnerstraat	B	2024	30	-	-	-	-30	V
784 - Gijsbert Karel van Hogendorpstraat	B	2024	120	-	18	18	-102	V
339 - H.R. Holstlaan (Nijreessingel - A35)	B	2024	400	-	400	400	-	
339 - H.R. Holstlaan (Nijreessingel - A35)	B	2024	1.080	-	1.080	1.080	-	
818 - Jura	B	2024	65	-	-	-	-65	V
776 - Reconstructie Lisztstraat, Brucknerstraat, Mahlerstraat	B	2024	210	-	-	-	-210	V
12 - Rumerslanden 2016-2025	B	2024	285	-	285	285	-	
788 - Rutger Jan Schimmelpenninckstraat	B	2024	250	-	36	36	-214	V
819 - Sluiskade Noordzijde	B	2024	225	-	-	-	-225	V
789 - Sluiskade Zuidzijde	B	2024	25	-	-	-	-25	V
790 - Sweelincklaan	B	2024	15	-	-	-	-15	V
Investeringsruimte	B	2024	800	-	-	-	-800	V
Totaal Verharding/wegen			*10.743*	*4.137*	*2.483*	*6.620*	*-4.123*	*V*
Investeringsimpuls infrastructuur								
Aalderinkssingel tot Nieuwstraat	A	2021	979	1.008	-33	975	-4	V
Aalderinkssingel tot Nieuwstraat subsidie	A	2021	-745	-709	38	-671	74	N
Ambachtstraat kruispunt aanpassen (huidige vestiging Kees Smit)	A	2021	200	176	24	200	-	
Ambachtstraat kruispunt aanpassen subsidie	A	2021	-100	-88	-12	-100	-	
Hospitaalweg	A	2021	100	100	-	100	-	
Cameratoezicht	A	2021	100	-	100	100	-	
Investeringsruimte	A	2021	646	-		-	-646	V
H. Roland Holstlaan /Kleine Bunder - langzaam verkeer ongelijkvloers	A	2022	5.510	-	-	-	-5.510	V
H. Roland Holstlaan /Kleine Bunder - langzaam verkeer ongelijkvloers	A	2022	540	657	-657	-	-540	V
Subsidie	A	2022	-3.025	-	-	-	3.025	N
Kleine Bunder - Bornerbroeksestraat - reconstructie	A	2022	500	-	-	-	-500	V
Bijdrage provincie	A	2022	-250	-	-	-	250	N
367 - F35 - Schoolstraat - Gemeentegrens Borne	A	2023	5.101	11	24	35	-5.066	V
367 - Subsidie	A	2023	-4.040	-	-	-	4.040	N
718 - Financiele ruimte 2023	A	2023	97	-	-	-	-97	V
866 - Kleine verkeersprojecten 2024	A	2024	82	-	40	40	-42	V
Verkeersveiligheidsvoorzieningen Bornsestraat	A	2024	100	-	97	97	-3	V
Reconstructie aansluiting bedrijvenparksingel op N36	A	2024	750	-	-	-	-750	V
Fietspad Maatkampsweg	A	2024	127	-	22	22	-105	V
F35 - Wierdensestraat fase II	A	2024	1.550	-	92	92	-1.458	V
F35 - Wierdensestraat fase II subsidie	A	2024	-475	-	-	-	475	N
F35 - Wierdensestraat fase II	A	2024	235	-	20	20	-215	V

Project/krediet	A/B	Startjaar	Totaal krediet*	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Totaal realisatie	Restant krediet	N/V
Totaal investeringsimpuls infrastructuur			*7.982*	*1.155*	*-245*	*910*	*-7.072*	*V*
Openbare verlichting								
Verledden openbare verlichting (RAAD-5523)	A	2020	3.707	2.814	707	3.521	-186	V
492 - Openbare verlichting - diverse vervangingen 2023	B	2023	273	149	124	273	-	
000 - Openbare verlichting - div. vervang. centrum 2023	B	2023	240	77	122	199	-41	V
493 - Openbare verlichting - diverse vervangingen 2024	B	2024	288		75	75	-213	V
Totaal Openbare verlichting			*4.508*	*3.040*	*1.028*	*4.068*	*-440*	*V*
Verkeersregelinstallaties								
Investeringsruimte	B	2023	1.524	745	391	1.136	-388	V
Bijdrage F35 - Wierdensestraat fase II	A	2023	125	-	-	-	-125	V
Subsidie Tina 5 provincie	B	2023	-835	-134	-424	-558	277	N
Subsidie EU conductor	B	2023	-33	-6	-27	-33	-	
Investeringsruimte	B	2024	785	-	785	785	-	
Voorbereiding 2025	B	2024	330	-	284	284	-46	V
Totaal Verkeersregelinstallaties			*1.896*	*605*	*1.009*	*1.614*	*-282*	*V*
(Civiele) Kunstwerken								
Kademuur t.h.v. Tuinstraat	B	2021	125	125	-	125	-	
Nieuwe Sligtestraat	B	2021	268	0	-	-	-268	V
Investeringsruimte	B	2021	12	-	-	-	-12	V
Beschoeiingen herstellen (voorbereiding)	B	2022	19	-	-	-	-19	V
Brug Schokland (voorbereiding)	B	2022	20	14	6	20	-	
Brug Vriezebrug (voorbereiding)	B	2022	12	-	-	-	-12	V
F35 - Aalderinkssingel - Nieuwstraat (voorbereiding)	B	2022	30	-	-	-	-30	V
Oevers De Aa (voorbereiding)	B	2022	23	-	-	-	-23	V
Tunnel Leemslagenweg (voorbereiding)	B	2022	12	-	-	-	-12	V
Geluidsscherm B. Raveslootsingel	B	2022	50	42	-	42	-8	V
						-	-	
601 - Brug BB026 Schokland	B	2023	840	67	577	644	-196	V
619 - Brug BB071 Viaduct V. R. Limpurgsingel - Kanaal Almelo-NH	B	2023	50	-	-	-	-50	V
629 - Vervangen beschoeiingen 2023	B	2023	195	-	82	82	-113	V
000 - Fietsbrug Eilandbrug	B	2023	55	28	21	49	-6	V
Investeringsruimte	B	2023	219	-	-	-	-219	V
601 - Brug BB026 Schokland	B	2024	210	-	197	197	-13	V

Project/krediet	A/B	Startjaar	Totaal krediet*	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Totaal realisatie	Restant krediet	N/V
633 - Brug BB090 VR Limpurgsingel	B	2024	65	-	45	45	-20	V
906 - Brug BB116 Wolbeslanden	B	2024	25	-	-	-	-25	V
643 - Brug HB056 De Duif	B	2024	60	-	-	-	-60	V
848 - Brug SB032 Eilandbrug	B	2024	50	-	-	-	-50	V
540 - Brug SV035 Vriezebrug	B	2024	25	-	-	-	-25	V
905 - Vervangen beschoeiingen	B	2024	415	-	-	-	-415	V
917 - Tunnels BB300 BB301 BB303 BB304	B	2024	50	-	-	-	-50	V
Investeringsruimte	B	2024	36	-	-	-	-36	V
Totaal (Civiele) Kunstwerken			*2.866*	*276*	*928*	*1.204*	*-1.662*	*V*
Parkeren								
Parkeerautomaten buiten vervangen	B	2024	125	-	27	27	-98	V
Betaalautomaten parkeergarages upgrade	B	2024	185	-	55	55	-130	V
Totaal parkeren			*310*	-	*82*	*82*	*-228*	*V*
Verbreding Almelo-Nordhornkanaal								
investeringen 2022 bruggen	A	2022	65	-	-	-	-65	V
investeringen 2022 aanleg steigers	A	2022	75	-	-	-	-75	V
investeringen 2023 bruggen	A	2023	1.080	-	-	-	-1.080	V
investeringen 2023 aanleg steigers	A	2023	75	-	-	-	-75	V
investeringen 2024 bruggen	A	2024	975	-	-	-	-975	V
investeringen 2024 aanleg steigers	A	2024	75	-	-	-	-75	V
Totaal verbreding Almelo-Nordhornkanaal			*2.345*	-	-	-	*-2.345*	*V*
Havens en waterwegen								
Investeringsruimte	B	2021	49	-	-	-	-49	V
Investeringsruimte	B	2022	49	2	-2	-	-49	V
Investeringsruimte	B	2023	49	-	-	-	-49	V
Investeringsruimte	B	2024	49	-	-	-	-49	V
Totaal havens en waterwegen			*196*	*2*	*-2*	-	*-196*	*V*
Overig								
Ondergronds brengen hoogspanningslijn (RAAD-6078)	A	2021	100	-	-	-	-100	V
Ondergronds brengen hoogspanningslijn (RAAD-6078)	A	2024	1.867	-	68	68	-1.799	V
Verruiming binnenhavens Twentekanaal (RAAD-5327)	A	2021	4.765	4.201	120	4.321	-444	V
Boothelling Twentekanaal			135		1	1	-134	V
Subsidie CEF	A	2021	-1.200	-1.200		-1.200	-	

Project/krediet	A/B	Startjaar	Totaal krediet*	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Totaal realisatie	Restant krediet	N/V
Bijdrage Provincie	A	2023	-1.200	-600	-600	-1.200	-	
Stadsentree Wierdensestraat (RAAD-7346)	A	2022	1.572	1.436	87	1.523	-49	V
Subsidie Provincie	A	2022	-638	-638	-	-638	-	
Subsidie Provincie	A	2022	-18	-23	-	-23	-5	V
Subsidie Rijk	A	2022	-95	-94	-	-94	1	N
Subsidie Provincie	A	2022	-116	-116	-	-116	-	
Bijdrage overig	A	2022	-65	-65	-	-65	-	
Grotestraat Noord (voorbereiding)	B	2022	180	-	180	180	-	
Herinrichting Grotestraat Noord	A	2023	2.445	247	1.841	2.088	-357	V
Subsidie herinrichting Grotestraat Noord	A	2023	-500	-247	-264	-511	-11	V
Totaal Overig			*7.232*	*2.901*	*1.433*	*4.334*	*-2.898*	*V*
Hoofdtaakveld Verkeer en Vervoer			**38.078**	**12.116**	**6.716**	**18.832**	**-19.246**	**V**
Onderwijshuisvesting								
Voortgezet onderwijs	B	2020	2.798	-	-	-	-2.798	V
Investeringsruimte	B	2020	750	-	-	-	-750	V
Voortgezet onderwijs	B	2021	4.483	4.000	483	4.483	-	
Primair onderwijs	B	2022	445	25	10	35	-410	V
Speciaal onderwijs	B	2022	2.000	3	786	789	-1.211	V
Voortgezet onderwijs	B	2022	2.000	1.700	300	2.000	-	
Primair onderwijs	B	2023	1.000	-	-	-	-1.000	V
Speciaal onderwijs	B	2023	3.500	-	-	-	-3.500	V
Voortgezet onderwijs	B	2023	2.658	1.656	-	1.656	-1.002	V
Bewegingsonderwijs	B	2023	1.000	1	-	1	-999	V
Primair onderwijs	B	2024	1.000	-	-	-	-1.000	V
Speciaal onderwijs	B	2024	6.670	-	-	-	-6.670	V
Voortgezet onderwijs	B	2024	1.300	-	1.305	1.305	5	N
Bewegingsonderwijs	B	2024	1.500	-	-	-	-1.500	V
Bewegingsonderwijs	B	2024	52	-	-	-	-52	V
Totaal Onderwijshuisvesting			*31.156*	*7.385*	*2.884*	*10.269*	*-20.887*	*V*
Specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS)								
Verbetering binnenklimaat diverse VO scholen	B	2021	560	558	1	559	-1	V
Bijdrage SISA	B	2021	-560	-558	-1	-559	1	N
Verbetering binnenklimaat diverse VO scholen	B	2022	144	144	-	144	-	

Project/krediet	A/B	Startjaar	Totaal krediet*	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Totaal realisatie	Restant krediet	N/V
Bijdrage SISA	B	2022	-144	-144	-	-144	-	
Totaal Specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS)			-	-	-	-	-	
Hoofdtaakveld Onderwijs			**31.156**	**7.385**	**2.884**	**10.269**	**-20.887**	**V**
Openbaar groen en bomen								
Aalderinkshoek	B	2021	100	-	-	-	-100	V
Schelfhorst	B	2021	150	-	-	-	-150	V
Sluitersveld	B	2021	25	-	-	-	-25	V
Bijdrage projecten (voorbereiding)	B	2022	6	-	-	-	-6	V
Planmatig onderhoud wegbermen (voorbereiding)	B	2022	8	-	-	-	-8	V
Voorbereiden groen algemeen (voorbereiding)	B	2022	8	-	-	-	-8	V
Boomwortelgroei (voorbereiding)	B	2022	11	-	-	-	-11	V
H.R. Holstlaan Nijreessingel tot A35 (voorbereiding)	B	2022	2	-	-	-	-2	V
IGOP 2022 - communicatie	B	2022	1	-	-	-	-1	V
OBA 4 - Kroosstraat en omgeving (voorbereiding)	B	2022	5	5	-	5	-	
OBA 4 - Rozenstraat en omgeving (voorbereiding)	B	2022	6	-	-	-	-6	V
Onvoorzien	B	2022	7	-	-	-	-7	V
Rumerslanden (voorbereiding)	B	2022	4	-	-	-	-4	V
Jachtvalk	B	2022	48	7	-	7	-41	V
Kerkhofsweg	B	2022	12	12	-	12	-	
W.C. de Gors	B	2022	65	11	-	11	-54	V
710 - IGOP 2023 - Reservering groen IGOP	B	2023	110	-		-	-110	V
764 - Planmatig onderhoud wegbermen 2023	B	2023	50	-		-	-50	V
697 - Vervangen/herplanten groen 2023	B	2023	165	128	37	165	-	
Bomen investeringsruimte	B	2023	89	-		-	-89	V
590 - Vervangen/herplanten bomen 2023	B	2023	125	36	50	86	-39	V
000 - Groen en bomen inboet	B	2023	99	68	32	100	1	N
000 - Geboorte- en herdenkingsbos	B	2023	225	22	145	167	-58	V
000 - Speel- en beweegbos Aadorp	B	2023	75	5	1	6	-69	V
000 - Begraafplaats Aadorp revitalisering	B	2023	60	49	6	55	-5	V
000 - Begraafplaats Groenedael bomen	B	2023	100	-	4	4	-96	V
000 - Groene Waterstad	B	2023	1.600	49	83	132	-1.468	V
585 - boomwortelopgroei - voorbereiding en uitvoering	B	2024	80	-	80	80	-	
498 - IGOP 2024 communicatie	B	2024	10	-	10	10	-	
501 - IGOP 2024 nazorg 2023	B	2024	15	-	15	15	-	
705 - IGOP 2024 onvoorzien groen	B	2024	100	-		-	-100	V
663 - IGOP 2024 reservering groen	B	2024	175	-		-	-175	V

Project/krediet	A/B	Startjaar	Totaal krediet*	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Totaal realisatie	Restant krediet	N/V
393 - Meulenbeldlaan bomen	B	2024	110	-		-	-110	V
475 - Planmatig onderhoud wegbermen 2024	B	2024	50	-		-	-50	V
776 - Reconstructie Liszstraat, Brucknerstraat, Mahlerstraat	B	2024	50	-		-	-50	V
12 - Rumerslanden 2016-2025	B	2024	25	-	25	25	-	
591 - Vervangen/herplanten bomen 2024	B	2024	240	-		-	-240	V
698 - Vervangen/herplanten groen 2024	B	2024	240	-	6	6	-234	V
702 - Voorbereiding groen algemeen 2024	B	2024	50	-		-	-50	V
Hof van Gülick beplanting	B	2024	25	-		-	-25	V
Rode beuk Indiëterrein	B	2024	25	-		-	-25	V
Herplant bomen	B	2024	93	-	93	93	-	
Totaal openbaar groen en bomen			*4.444*	*392*	*587*	*979*	*-3.465*	*V*
Speeltoestellen/beweegplekken								
Speeltoestellen	B	div.	1.116	606	246	852	-264	V
Beweegplekken	B	div.	564	277	54	331	-233	V
Bijdrage subsidie	B	2021	-9	-9	-	-9	-	
Speeltoestellen	B	2023	132	27	112	139	7	N
Speeltoestellen	B	2024	279	-	109	109	-170	V
Totaal speeltoestellen/beweegplekken			*2.082*	*901*	*521*	*1.422*	*-660*	*V*
Sport								
ATV Luctor et Emergo oefenveldverlichting	B	2023	39	-	30	30	-9	V
Sportcomplex Ossenkoppelerhoek kunstgrasveld	A	2023	704	133	495	628	-76	V
Sportcomplex Ossenkoppelerhoek kunstgrasveld bijdrage SPUK	A	2023	-107	-23	-89	-112	-5	V
Sportcomplex Ossenkoppelerhoek kunstgrasveld	A	2023	704	-	658	658	-46	V
Sportcomplex Ossenkoppelerhoek kunstgrasveld bijdrage SPUK	A	2023	-107	-	-118	-118	-11	V
Sportcomplex Ossenkoppelerhoek natuurgrasveld	A	2023	87	-	88	88	1	N
Sportcomplex Ossenkoppelerhoek kleedkamers/materialenhok	A	2023	531	-	533	533	2	N
Sportcomplex Ossenkoppelerhoek kleedkamers/materialenhok bijdrage SPUK	A	2023	-81	-	-93	-93	-12	V
Sportcomplex Ossenkoppelerhoek infrastructurele aanpassingen	A	2023	1.045	140	327	467	-578	V
ASV '57 vervangen bovenlaag kunstgras	B	2024	310	-	296	296	-14	V
ASV '57 vervangen bovenlaag kunstgras bijdrage SPUK	B	2024	-47	-	-53	-53	-6	V
Totaal sport			*3.078*	*250*	*2.074*	*2.324*	*-754*	*V*
Tractie								
Investeringsruimte	B	2023	10	-	-	-	-10	V

Project/krediet	A/B	Startjaar	Totaal krediet*	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Totaal realisatie	Restant krediet	N/V
Vervoermiddelen	B	2023	47	-	48	48	1	N
Aanbouwwerktuigen	B	2023	85	86	-	86	1	N
Aanbouwwerktuigen	B	2024	85	-	88	88	3	N
Tractie Reinigingstaken	B	2024	1.238	-	213	213	-1.025	V
Vervoersmiddelen/tractoren	B	2024	2.873	-	1.117	1.117	-1.756	V
Totaal Tractie			*4.338*	*86*	*1.466*	*1.552*	*-2.786*	*V*
Tractie sport								
Tractoren	B	2023	170	-	63	63	-107	V
Machines	B	2023	22	-	5	5	-17	V
Tractoren	B	2024	50	-	-	-	-50	V
Machines	B	2024	-	-	-	-	-	
Totaal Tractie sport			*242*	-	*68*	*68*	*-174*	*V*
Hoofdtaakveld Sport, cultuur en recreatie			**14.184**	**1.629**	**4.716**	**6.345**	**-7.839**	**V**
Ontplooj								
Electrische heftruck	B	2024	21	-	-	-	-21	V
Totaal ontplooj			*21*	-	-	-	*-21*	*V*
Hoofdtaakveld 6 Sociaal domein			**21**	**-**	**-**	**-**	**-21**	**V**
Riolering (vervanging)								
Christoffelstraat-Deldensestraat	B	2020	1.090	942	-	942	-148	V
OBA 4 - Kroosstraat en omgeving	B	2021	275	275	-	275	-	
Rozenstraat	B	2021	20	-	-	-	-20	V
Rumerslanden (Henk Höftenstraat)	B	2021	520	304	-	304	-216	V
Herinrichting Grotestraat Noord	A	2024	360	-	360	360	-	
Bornsestraat bornerbroek bijdrage	B	2024	35	-	-	-	-35	V
OBA 4 - Kroosstraat en omgeving	B	2022	235	235	-	235	-	
Relining	B	2022	490	287	106	393	-97	V
Rumerslanden	B	2022	640	-	640	640	-	
Relining	B	2022	310	-	-	-	-310	V
Sluitersveld - visievorming	B	2022	10	-	-	-	-10	V
IGOP onvoorzien	B	2022	267	-	-	-	-267	V
Investeringsruimte	B	2022	31	-	-	-	-31	V
500 - IGOP 2023 - Nazorg 2022	B	2023	15	-	-	-	-15	V
320 - IGOP 2023 - Onvoorzien	B	2023	300	-		-	-300	V
714 - Relining diversen 2023	B	2023	2.284	-	-	-	-2.284	V

Project/krediet	A/B	Startjaar	Totaal krediet*	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Totaal realisatie	Restant krediet	N/V
746 - Rioolvervanging Goedhart- en Aalbersehof	B	2023	700	-	-	-	-700	V
12 - Rumerslanden 2016-2025	B	2023	420	-	-	-	-420	V
Vrijverval algemeen	B	2023	360	234	126	360	-	
485 - Kolken vervangen 2023	B	2023	150	108	40	148	-2	V
856 - Vervangen voorzieningen gemalen 2023	B	2023	271	106	178	284	13	N
860 - Vervangen voorzieningen pompunits 2023	B	2023	95	-	82	82	-13	V
000 - Installatie Bornerbroek	B	2023	175	15	-	15	-160	V
000 - Tunnel Schuilenborgsingel	B	2023	60	32	6	38	-22	V
Herinrichting Grotestraat Noord	B	2023	420	270	150	420	-	
Investeringsruimte	B	2023	421	-	-	-	-421	V
783 - George Breitnerstraat - reconstructie	B	2024	50	-	-	-	-50	V
508 - GOA 2024 - Klinkersleuven 2024	B	2024	150	-	150	150	-	
799 - GOA 2024 - Laan van Biel	B	2024	50	-	-	-	-50	V
733 - Grotestraat Noord	B	2024	115	-	115	115	-	
501 - IGOP 2024 - Nazorg 2023	B	2024	15	-	15	15	-	
495 - IGOP 2024 - Onvoorzien Blauw	B	2024	300	-	-	-	-300	V
685 - IGOP 2024 - Voorbereiding IGOP 2025	B	2024	15	-	15	15	-	
486 - Kolken vervangen 2024	B	2024	150	-	123	123	-27	V
776 - Reconstructie Lisztstraat, Brucknerstraat, Mahlerstraat	B	2024	375	-	-	-	-375	V
715 - Relining diversen 2024	B	2024	1.683	-	119	119	-1.564	V
12 - Rumerslanden 2016-2025	B	2024	967	-	738	738	-229	V
857 - Vervangen voorzieningen gemalen 2024	B	2024	540	-	11	11	-529	V
861 - Vervangen voorzieningen pompunits 2024	B	2024	170	-	93	93	-77	V
982 - Voorbereiden wijken jaren 60 en 70	B	2024	100	-	56	56	-44	V
967 - Wester-Sluitersveldlanden	B	2024	75	-	-	-	-75	V
vrijverval algemeen	B	2024	450	-	445	445	-5	V
drukriool	B	2024	95	-	75	75	-20	V
duikers	B	2024	5	-	-	-	-5	V
deelreparaties	B	2024	417	-	281	281	-136	V
Investeringsruimte	B	2024	1.068	-	-	-	-1.068	V
Totaal Riolering (vervanging)			*16.744*	*2.808*	*3.924*	*6.732*	*-10.012*	*V*
Riolering (uitbreiding)								
OBA 4 - Kroosstraat - Steffensweg	B	2020	655	655	-	655	-	
HR Holstlaan	B	2021	540	540	-	540	-	
Tunnel Wierdensestraat	B	2022	100	91	-	91	-9	V
Klimaatlokaties verbetermaatregelen	B	2022	450	224	219	443	-7	V
847 - OBA 3 Hofkampbuurt zuid	B	2023	659	18	76	94	-565	V
847 - OBA 3 Hofkampbuurt zuid subsidie provincie	B	2023	-259	-	-49	-49	210	N

Project/krediet	A/B	Startjaar	Totaal krediet*	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Totaal realisatie	Restant krediet	N/V
Bornsestraat bornerbroek bijdrage	B	2023	52	-	-	-	-52	V
597 - Verbeteren HWA Roskamstraat	B	2023	150	-	-	-	-150	V
Investeringsruimte	B	2023	798	-	-	-	-798	V
733 - Grotestraat Noord	B	2024	155	-	155	155	-	
339 - H.R. Holstlaan (Nijreessingel - A35)	B	2024	50	-	-	-	-50	V
847 - OBA 3 - IJsselstraat - Hofkampbuurt	B	2024	625	-	70	70	-555	V
981 - Wateroverlast tunnel Wierdensestraat	B	2024	50	-	-	-	-50	V
902 - Watersysteem Zuidzijde Almelo	B	2024	30	-	-	-	-30	V
730 - Afkoppelen HWA derden 2024	B	2024	100	-	-	-	-100	V
778 - Bornsestraat Bornerbroek	B	2024	78	-	-	-	-78	V
733 - Grotestraat Noord	B	2024	150	-	150	150	-	
776 - Reconstructie Lisztstraat, Brucknerstraat, Mahlerstraat	B	2024	134	-	-	-	-134	V
719 - Financiële ruimte 2024 - Voorbereiding en uitvoering	B	2024	155	-	-	-	-155	V
Totaal Riolering (uitbreiding)			*4.672*	*1.528*	*621*	*2.149*	*-2.523*	*V*
Afval								
Ondergrondse afvalcontainers	B	2022	130	-	1	-	-130	V
Totaal afval			*130*	-	*1*	-	*-130*	*V*
Hoofdtaakveld Volksgezondheid en milieu			**21.546**	**4.336**	**4.546**	**8.881**	**-12.665**	**V**
Overige								
Voormalig Huize Alexandra	A	2021	765	204	343	547	-218	V
Parkbuurt voorbereiding (RAAD-7520)	A	2023	500	230	-230	-	-500	V
Totaal overige			*1.265*	*434*	*113*	*547*	*-718*	*V*
Hoofdtaakveld Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			**1.265**	**434**	**113**	**547**	**-718**	**V**
Totaal Kredieten			**184.050**	**30.702**	**43.331**	**74.032**	**-110.018**	**V**

Bedragen x 1.000 euro

5.2 Wijzigingen in gedelegeerde en gemandateerde bevoegdheden

Samenvatting

In 2024 zijn er geen separate delegatiebesluiten geweest. Wel is het register gewijzigd met het vaststellen van de programmabegroting voor 2025. Het meest actuele delegatieregister is terug te vinden in de bijlage bij de programmabegroting 2025. In 2024 is het mandaatregister geactualiseerd.

Inleiding

De gemeenteraad van Almelo besloot op 2 december 2014 dat een geactualiseerd delegatieregister jaarlijks bij de programmabegroting moet worden vastgesteld. In deze jaarverantwoording rapporteren we over eventuele wijzigingen in gedelegeerde en gemandateerde bevoegdheden die in 2024 hebben plaatsgevonden. Dat is in overeenstemming met de informatie in onze raadsbrief van 26 januari 2016 (RAAD-3456)

Aanpassing van het delegatieregister in 2024

Het delegatieregister dat bij de programmabegroting 2025 is vastgesteld, is ten opzichte van het delegatieregister dat bij de programmabegroting 2024 is vastgesteld, gewijzigd.

Ter voorbereiding op de inwerkingtreding van de Omgevingswet is in 2022 besloten om het wijzigen en uitwerken van het omgevingsplan in bepaalde gevallen te delegeren aan het college van burgemeester en wethouders (BW-9363 en RAAD-7286). Het delegeren is mogelijk op grond van de Omgevingswet omdat de raad een kaderstellende rol heeft en het college een uitvoerende. Het delegeren van het vaststellen van delen van het omgevingsplan sluit hierop aan. Dit besluit is in werking getreden bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet (1-1-2024) en bij de vaststelling van de programmabegroting voor 2025 opgenomen in het register. Tevens is aan het register de bevoegdheid toegevoegd voor het beslissen op aan de raad gerichte verzoeken om informatie op grond van de Wet hergebruik overheidsinformatie (Who).

Wijzigingen van de gemandateerde bevoegdheden in 2024

In het *mandaatregister* zijn de mandaten, volmachten en machtigingen opgenomen die op permanente grondslag door de burgemeester en het college zijn verleend. Het is ook mogelijk om in een afzonderlijk geval een mandaat te verlenen. Deze (incidentele) mandaten zijn niet in het register opgenomen. Het mandaatregister is toegankelijk via intranet en internet.

Op 27 februari 2024 heeft het college het register gewijzigd vastgesteld, met name vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Het meest actuele register betreft document INT-90950 en is te raadplegen via de link: Gemeenteblad 2024, 101218 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen (officielebekendmakingen.nl). Het mandaatregister wordt in 2025 opnieuw geactualiseerd.

5.3 Controleverklaring

ACCOUNTANTSVERSLAG 2024

Gemeente Almelo

21 MEI 2025

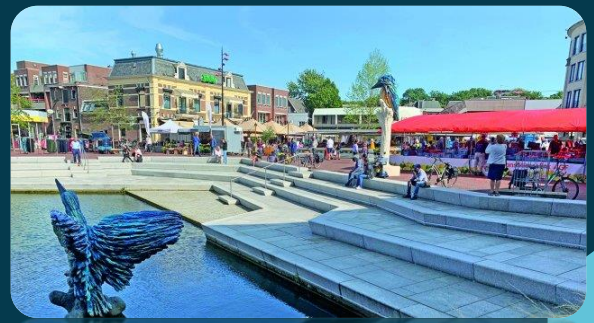

Per saldo persoonlijker

gemeente Almelo
T.a.v. de raadsgriffier,
de heer
drs. H. Scherpenzeel
Postbus 91
8200 AB Almelo

Datum
21 mei 2025

Ons kenmerk
ACV2024

Behandeld door
M.B. Baveld MSc RE RA

Geachte leden van de gemeenteraad,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2024 van de gemeente Almelo aan. Onze opdracht is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging van 26 september 2024. Dit verslag gaat in op onze belangrijkste bevindingen uit de controle van de jaarrekening 2024.

Bij de jaarrekening 2024 van de gemeente Almelo zullen wij een controleverklaring met een goedkeurend oordeel betreffende de getrouwheid afgeven.

De jaarrekening 2024 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Almelo. Bij deze jaarrekening zullen wij op 28 juni 2025 een goedkeurende controleverklaring voor het getrouwe beeld verstrekken.

Wij bedanken de medewerkers van de gemeente Almelo voor de open en constructieve wijze van samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en zijn vanzelfsprekend graag bereid een nadere toelichting te verstrekken.

Met vriendelijke groet,
Eshuis Registeraccountants B.V.

drs. C.L. (Caroline) Willems RA
Partner

Inhoudsopgave

- Bestuurlijke samenvatting controle 2024 4
- Belangrijkste bevindingen uit onze controle 9
- Rechtmatigheidsverantwoording 24
- De financiële positie van uw gemeente 27
  - Financiële positie
  - Resultaatanalyse
- Organisatie 31
  - Administratieve organisatie en interne beheersing
- IT-audit 34
  - Onze kijk op de algemene IT-beheersingsmaatregelen
  - Betrouwbaarheid en continuïteit van IT omgeving
- Overige aangelegenheden 41
- Bijlagen 43
  - Bijlage 1a: Niet-gecorrigeerde controleverschillen
  - Bijlage 1b: Onzekerheden in de controle
  - Bijlage 1c: In de controle opgenomen aanpassingen
  - Bijlage 1d: In de controle opgenomen aanpassingen rechtmatigheidsverantwoording
  - Bijlage 1e: Tekortkomingen in de toelichtingen
  - Bijlage 1f: Bevindingen controle SiSa-bijlage 2024
  - Bijlage 2: Onafhankelijkheid

Contact

Wij lichten dit accountantsverslag graag toe:

drs. Caroline Willems RA
Partner
Eshuis Registeraccountants B.V.
088-500 96 50
c.willems@eshuis.com

Mathias Baveld MSc RE RA
Senior Manager Audit
Eshuis Registeraccountants B.V.
088-500 95 38
m.baveld@eshuis.com

Jelle Velthuis
Controleleider
Eshuis Registeraccountants B.V.
088-500 96 81
j.velthuis@eshuis.com

Eshuis

Bestuurlijke samenvatting

Per saldo persoonlijker

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Bestuurlijke samenvatting

Conclusies jaarrekeningcontrole 2024

Onderwerp	Beschrijving	Referentie
Getrouwheidsoordeel	• Wij geven een goedkeurend oordeel af voor de getrouwheid. • De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 3.890.000 respectievelijk € 11.670.000.	Pagina 14
Financiële positie	• De financiële positie ultimo 2024 is verbeterd ten opzichte van 2023. Met name het gevolg van het positieve resultaat over 2024 ad. € 28,9 miljoen. • Het weerstandsvermogen bedraagt € 46,0 miljoen. De weerstandscapaciteit is ruim hoger dan de door de gemeente onderkende aanwezige risico's ad € 9,7 miljoen.	Pagina 32
Interne beheersing	• Naar aanleiding van onze reguliere interim-controle in 2024 zien wij een gedegen interne beheersing, wat onder meer resulteert in dat wij kunnen steunen op de handmatige en digitale beheersingsmaatregelen rond de digitale factuurverwerking en het sociaal domein. Het grootste aandachtspunt blijft sinds jaren de beheersing van het rechtmatig aanbesteden van inkopen. Dit onderwerp behandelen wij apart als onderdeel van de rechtmatigheidsverantwoording. Digitaliseren en data-gedreven werken op basis van een ondersteunende IT-omgeving is in onze optiek de ontwikkelingrichting voor de interne beheersing.	Pagina 36
	• De gemeente Almelo beschikt over een stelsel aan maatregelen om fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik tegen te gaan. Een integrale analyse over de fraudegevoeligheid van de gemeente is beleidsmatig vastgesteld, maar dient nog uit te worden gewerkt op procesniveau, zoals u ook rapporteert in paragraaf 3.5.11 Frauderisico's en continuïteit. Hiertoe verwijzen wij ook in onze controleverklaring in sectie "Controle-aanpak frauderisico's". Het is van belang om de fraudeanalyse als deze klaar is onderdeel van uw vaste planning & control cyclus te maken, alsook te adresseren vanuit uw controle op de rechtmatigheidsverantwoording.	Pagina 38
Kwaliteit verslaggeving	• Wij hebben het door het management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingspraktijken geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen aannemelijk zijn en consistent worden gebruikt.	Pagina 11

Bestuurlijke samenvatting

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Conclusies jaarrekeningcontrole 2024

Onderwerp	Beschrijving	Referentie
Controleproces	• Bij de start van de controle waren de jaarstukken gereed, het controledossier was nagenoeg compleet. Wij hebben de eerste steekproeven aan het begin van onze controle uitgezet, alsmede het verder aanscherpen van onze vragen en verloop via ons portaal YouProvide. Deze acties hebben bijgedragen aan het voorspoedige verloop van het controleproces. Wij willen de ambtelijke organisatie graag bedanken voor hun inzet en snelle oplevering. Daarnaast vinden wij een compliment op zijn plaats rondom de kwaliteit van aanlevering en de administratieve inrichting, mede in vergelijking met andere vergelijkbare gemeenten.	
Grondexploitatie	• Wij hebben het proces beoordeeld waarmee het management schattingsposten met betrekking tot de grondexploitatie bepaalt, en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. De jaarrekening voldoet aan de verslaggevingseisen. Voor Almelo Noord Oost is sprake van een stagnerende afzet. Met name de grote kavels moeten nu nog verkocht worden. Stagnatie betekent dat u meer rente moet betalen over het project en dat het langer duurt voordat u de contante opbrengsten ontvangt. De bedrijventerreinen van Almelo verkeren in dezelfde situatie als voorgaande jaren. • In 2024 heeft u een nieuwe grondexploitatie vastgesteld genaamd Parkbuurt. Aangezien dit een nieuw complex betrof hebben wij de onderliggende berekeningen, assumpties en schattingen uitgebreid gecontroleerd. Op basis van onze controle zijn deze aanvaardbaar en geeft de jaarrekening op dit punt een getrouw beeld. • In aanvulling op onze analyse hebben wij specifiek aandacht besteed aan de beoordeling van de gehanteerde renteparameters bij de toerekening van rente in de jaarschijven van de verschillende grondexploitaties. Deze beoordeling is van belang in het licht van de aanpassing van de Notitie “Grondbeleid in begroting en jaarstukken 2023” van de commissie BBV, waarin is aangekondigd dat per boekjaar 2025 een wijziging wordt doorgevoerd in de systematiek van rentetoerekening. Volgens deze aangepaste richtlijn mag vanaf 2025 geen rente meer worden toegerekend aan grondexploitaties op basis van de gemiddelde rente. In plaats daarvan dient de omslagrente te worden toegepast. Deze wijziging kan gevolgen hebben voor de prognose van de grondexploitaties en vereist daarom een herijking van de onderliggende financiële uitgangspunten. In de Perspectiefnota 2025–2028 is de omslagrente juist berekend volgens het nieuwe systeem en deze rente is juist vertaald naar de grondexploitaties. In het nieuwe systeem moet de rente verdeeld worden over de activa. Als u in de toekomst veel nieuwe gronden of panden koopt, wordt minder rente toegerekend aan de grondexploitaties. Indirect heeft dit ook effect op de hoeveelheid rente die aan tarieven mag worden toegerekend. Dit is een ontwikkeling om scherp op te blijven.	Pagina 12
Overige Gemeente-specifieke onderwerpen	• Wij hebben geen ongecorrigeerde controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage 2024 geconstateerd. • Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2024 niet strijdig zijn met de Wet normering topinkomens (WNT) en dat de jaarrekening 2024 van de gemeente Almelo voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT. Conform de afspraken met onze beroepsvereniging hebben wij het anti-cumulatiebeding voor de WNT niet gecontroleerd en dit ook gemeld in de controleverklaring.	Pagina 23

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Bestuurlijke samenvatting

Conclusies jaarrekeningcontrole 2024

Onderwerp	Beschrijving	Referentie
IT-audit Sociaal Domein & digitale factuurverwerking	• Mede in afstemming met de auditcommissie hebben wij een uitgebreide IT-audit uitgevoerd ten aanzien van de digitale beheersingsmaatregelen binnen het sociaal domein, het grootboek en het digitale factuurverwerkingsproces. Het resultaat van deze audit is dat wij kunnen steunen op de beheersing van deze systemen en hebben daarom onder meer voor de sociale uitkeringen in geld, sociale uitkeringen in natura en de inkopen een gedeeltelijk systeemgerichte aanpak gehanteerd. Concreet betekent dit dat wij steunen op de interne beheersingsmaatregelen rond de controle en verantwoording van uitkeringen en declaraties van zorgaanbieders, verantwoorde lasten en haar vastlegging in de administratie. De gemeente heeft voldoende waarborgen aangebracht om te kunnen vertrouwen op de beheersingsmaatregelen in deze systemen. Ten opzichte van vorig jaar zijn er enkele verbeteringen aangebracht in de beheersing. Dit heeft echter niet geresulteerd in een afname van het aantal bevindingen in onze IT-audit, omdat wij een aantal nieuwe (niet-significante) bevindingen hebben geconstateerd. Deze bevindingen zien toe op hoge rechten in een applicatie en het doorstroomproces. De eerste is hiervan reeds opgelost en de laatste staat hoog op agenda om op te lossen middels een IAM-oplossing. • Wij bevelen management aan om de huidige bevindingen op korte termijn op te lossen, mede gezien de komst van de Cyberbeveiligingswet en de daarmee samenhangende zorgplicht in de vorm van de BIO2 vereisten. Het verkrijgen van zekerheid over de beheersing van IT-processen wordt steeds belangrijker, zowel in het kader van de rechtmatigheids-verantwoording, de jaarrekeningcontrole als voor het compliant zijn met de NIS2-richtlijn. In maart 2025 is de definitieve versie van de BIO2 gepubliceerd, die als norm zal dienen voor de NIS2. Ook de ENSIA IT-audit (verplichte audit voor informatieveiligheid uitgaande van de BIO) wordt hierop aangepast. Voor uw gemeente betekent dit dat de jaarlijkse verantwoording op het gebied van informatiebeveiliging een nieuwe structuur en aanpak vereist. De ENSIA-audit moet worden aangepast om te voldoen aan de eisen van BIO2, wat vraagt om een risico gebaseerde benadering. • Uw gemeente is redelijk uniek dat deze controle bij u mogelijk is én dat u de kans op een andere manier van controleren heeft aangegrepen. Daarvoor complimenteren wij u.	Pagina 37
Rechtmatigheids-verantwoording	• Wij hebben de rechtmatigheidsverantwoording gecontroleerd op haar getrouwheid in lijn met de handreiking 1152 van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants. In lijn met deze handreiking hebben wij afzonderlijke werkzaamheden gedaan op de werkzaamheden van de VIC-functie, op het voorwaarden-, M&O-, en begrotingscriterium. Het college heeft voor € 5,8 miljoen rechtmatigheidsfouten geconstateerd. Op basis van onze werkzaamheden hebben wij aanvullende onrechtmatigheden geconstateerd, volledig toe te rekenen aan onterecht niet EU-aanbestede inkopen. Deze aanvullende onrechtmatigheden bedragen € 1,5 miljoen, welke echter niet zijn overgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording omdat deze binnen de grenzen van de getrouwheid vallen. Het totaal aan onrechtmatigheden zou daarmee anders € 7,3 miljoen bedragen. Dit is relatief dicht bij de verantwoordingsgrens van € 7,8 miljoen. De rechtmatigheidsafwijkingen groter dan de rapporteringsgrens van € 150.000 zijn toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering. Voor verdere toelichting verwijzen wij naar paragraaf 3.5.9 Rechtmatigheidsverantwoording in de jaarverantwoording 2024 en naar hoofdstuk Rechtmatigheid van dit accountantsverslag. De goedkeuringstolerantie voor rechtmatigheid gaat wijzigen. De effecten hiervan belichten wij nader in het hoofdstuk over Rechtmatigheid.	Pagina 24

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Bestuurlijke samenvatting

Conclusies jaarrekeningcontrole 2024

Onderwerp	Beschrijving	Referentie
Grote projecten en geconstateerde afwijkingen rondom aangekochte panden ten behoeve van toekomstige stadsontwikkeling	• Almelo is voornemens om grote investeringen te doen in de kwaliteit van de stad. Het college heeft dit doorgerekend in de meerjarenbegroting. In de jaarrekening van 2024 zijn grote investeringen zichtbaar in drie panden die samen € 12,0 miljoen waard zijn, waaronder de rechtbank ter waarde van € 8,5 miljoen. • Zoals vermeld in onze managementletter onderkennen wij de verwerking van de aangekochte panden ten behoeve van de stadsontwikkeling als significant risico, omdat de waardering verslaggevingstechnisch complex is, met aannames en keuzes die nog niet volledig zijn uitgekristalliseerd en tussentijds kunnen veranderen. Bovendien kunnen bijzondere waardeverminderingen een grote impact hebben op de financiële positie van de gemeente. • U heeft in december 2024 panden gekocht t.b.v. de stadsontwikkeling. U wilt vanaf 2025 deze panden in 25 tot 30 jaar afschrijven. Deze panden gaat u inbrengen in nieuwe grondexploitaties of slopen. Het is nog niet bekend wanneer de panden ingezet kunnen worden voor nieuwe projecten, maar zeker is dat dit niet 25 tot 30 jaar gaat duren. De gekozen afschrijvingstermijn is daarmee te lang en niet realistisch. Wij adviseren u om de levensduur aan te passen, zoals u eerder heeft gedaan met de afschrijvingsperiode voor de rechtbank. Dit is een bevinding voor boekjaar 2025 en verder.	Pagina 22
Sociaal domein	• Wij hebben in de zorguitkeringen in natura geen onzekerheden en/of afwijkingen voor getrouwheid geconstateerd. Gedurende 2024 heeft de gemeente haar prognosemodel ontwikkeld, in lijn met onze aanbeveling van vorig jaar. Het prognosemodel maakt een inschatting van (1) de nog te verwachten declaraties over 2024 op basis van afgegeven declaraties en (2) de verwachtte declaraties waar voor nog geen indicatie is verantwoord in Suite4SociaalDomein. Op basis hiervan is een nog te betalen verplichting opgenomen van circa € 0,9 miljoen per 31 december 2024. Deze hebben wij beoordeeld aan de hand van de meest recente informatie uit Suite4SociaalDomein. Wij concluderen dat deze schuld betrouwbaar is ingeschat. Wij zien mogelijkheden om het model te verfijnen en minder arbeidsintensief te maken door de inzet van bijvoorbeeld data-analyse en AI. Ook het verbeteren van de informatie die in het bronsysteem Suites wordt geregistreerd biedt een verbeterkans. Ook om andere, beleidsgerichte sturingsinformatie te ontsluiten. • Wij hebben in de sociale uitkeringen in natura geen fouten voor getrouwheid geconstateerd.	Pagina 22
Schatkistbankieren	• Met de Wet verplicht schatkistbankieren zijn alle decentrale overheden verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden (= alle middelen boven een per decentrale overheid te bepalen limiet). Voor uw gemeente geldt voor 2024 per kwartaal een limiet van € 7,1 miljoen. Decentrale overheden dienen in de jaarrekening verantwoording af te leggen over het gemiddelde banksaldo per kwartaal en de over- dan wel onderschrijding van de toegestane limiet. Uit de verantwoording van het schatkistbankieren over 2024 - zoals opgenomen in de toelichting op de balans - blijkt dat de gemeente Almelo in geen van de kwartalen een overschrijding laat zien.	Pagina 23

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Bestuurlijke samenvatting

Conclusies jaarrekeningcontrole 2024

Onderwerp	Beschrijving	Referentie
Wijziging BADO	• Medio april 2025 is de langverwachte aanpassing van het besluit accountantscontrole decentrale overheden van kracht geworden. Dat betekent dat met ingang van het boekjaar 2025 de grens van de zowel de rechtmatigheidsverantwoording als de accountantscontrole veranderen. De maximale grens voor de rechtmatigheidsverantwoording daalt van drie naar twee procent. Ook de berekeningsgrondslag verandert omdat de mutaties in de reserves niet langer meetellen als lasten. Wij adviseren u om na te gaan of deze wijziging leidt tot een aanpassing in uw controleverordening. • Daarnaast merken wij op dat de verwachting gerechtvaardigd is dat u vaker tot de conclusie moet komen dat het college niet-rechtmatig heeft gehandeld. Voor de accountantscontrole 2025 geldt de norm van twee procent ook. Dat lijkt een verruiming ten opzichte van de huidige één procent, maar het nu gehanteerde onderscheid tussen fouten en onzekerheden komt te vervallen. Daardoor wegen onzekerheden, bijvoorbeeld in het sociaal domein, zwaarder door dan tot nu toe het geval is. Dat betekent dat het bepalen van het mogelijke effect van onzekerheden op de jaarrekening belangrijk gaat worden. Wij gaan u dan ook bij de controle over 2025 nadrukkelijker vragen om bij schattingen en geïdentificeerde onzekerheden de afloop van deze posten expliciet te beoordelen.	Pagina 26

Eshuis

Belangrijkste bevindingen

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Wij verstrekken een controleverklaring bij de jaarrekening 2024 met een goedkeurend oordeel betreffende de getrouwheid.

Wij hebben onze controle van de jaarrekening 2024 van gemeente Almelo uitgevoerd, en verstrekken een controleverklaring met een goedkeurend oordeel betreffende de getrouwheid bij deze jaarrekening.

Wel feitelijke niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot het vermogen en het resultaat

Wij hebben tijdens onze controle enkele niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze rapporteringsdrempel die van invloed zijn op het vermogen of het resultaat van de gemeente. Hiervoor verwijzen wij naar de bijlage 1a.

Fouten en onzekerheden in de PGB bestedingen

De PGB-bestedingen zijn door uw gemeente (verplicht) belegd bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De accountant van de SVB heeft een controleverklaring met een gedeeltelijk oordeel met beperking bij de verantwoordingen 2024 verstrekt, vanwege rechtmatigheids- en getrouwheidsafwijkingen.

Als gevolg van de fouten in de verantwoorde PGB-bestedingen in de jaarrekening 2024 van de SVB leidt dit tevens tot een afwijking in onze controle voor de getrouwheid en de rechtmatigheid. Deze afwijking is niet opgenomen in het (verplichte) overzicht van controleverschillen omdat deze kleiner is dan de rapportagedrempel ad. € 194.500.

Geen feitelijke niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot SiSa-bijlage

Wij hebben geen ongecorrigeerde controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage 2024 geconstateerd.

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Wij hebben tijdens onze controle geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze rapporteringsdrempel die van invloed zijn op de WNT. Conform de afspraken met onze beroepsvereniging hebben wij het anti-cumulatiebeding voor de WNT niet gecontroleerd en dit ook gemeld in de controleverklaring.

Onze opdracht is ongewijzigd uitgevoerd

Met de opdrachtbevestiging van 26 september 2024 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2024.

Naast de opdrachtbevestiging zijn bepalend (geweest) voor onze controle:

- Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado).
- De Controleverordening gemeente Almelo (op grond van artikel 213 van de Gemeentewet).

De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking of wijziging in de reikwijdte van onze controle. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2024 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Almelo

Ons zijn geen relaties bekend tussen Eshuis Registeraccountants B.V. en haar zuster- en of dochterondernemingen en de gemeente, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Onze volledige onafhankelijkheidsbevestiging is te vinden in bijlage 2 bij deze rapportage.

Er zijn geen belangrijke wijzigingen in de verslaggevingsregels

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de resultaten van de gemeente. Daarnaast vereisen zij van het management het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn. De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van de gemeente zijn uiteengezet in de toelichting in de jaarrekening 2024.

Wij hebben het door het management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingspraktijken geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen aannemelijk zijn en consistent worden gebruikt.

Wij hebben de jaarrekeningcontrole 2024 uitgevoerd met inachtneming van de volgende goedkeuringstoleranties, zoals opgenomen in de door u vastgestelde controleverordening:

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening

De jaarverantwoording 2024 van uw gemeente bestaan uit:

- Het jaarverslag 2024 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen).
- De jaarrekening 2024(balans met toelichting, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting en de SiSa-bijlage).

In het onderdeel “programmaverantwoording” van het jaarverslag dient informatie te worden opgenomen met betrekking tot de vragen: wat hebben we gedaan, wat hebben we bereikt en wat heeft het gekost? De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (over o.a. weerstandsvermogen, bedrijfsvoering, etc.) het jaarverslag.

Op basis van Nederlandse wetgeving en de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NVCOS) 720 is de accountant verplicht bepaalde werkzaamheden uit te voeren met betrekking tot het jaarverslag en de andere informatie die in de jaarstukken is opgenomen. Als onderdeel van dit vereiste hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag de vereiste informatie bevat op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en artikel 26 BBV.
- Wij hebben, voor zover wij kunnen beoordelen, vastgesteld dat de toelichtingen van de gemeenteraad in het jaarverslag en de andere informatie zoals opgenomen in de jaarstukken verenigbaar zijn met de beweringen en toelichtingen die in de jaarrekening zijn opgenomen.
- Wij hebben vastgesteld dat de toelichtingen in het jaarverslag overeenstemmen met de resultaten van de uitgevoerde controlewerkzaamheden.

Grondexploitaties

Grondexploitaties vertegenwoordigen eigenlijk twee tegenstrijdige maar belangrijke uitgangspunten voor de gemeente. Grondexploitatie is essentieel voor het realiseren van de volkshuisvesting, vooral voor die segmenten van de woonmarkt waar grote tekorten zijn. Dan gaat het vooral om betaalbare woningen.

Dergelijke woningen brengen niet of nauwelijks winst op voor de gemeente. Ook voor het creëren van werk is grondexploitatie belangrijk, door het realiseren van bedrijventerreinen die werk en ondernemerschap naar Almelo brengen. De andere kant van de medaille is dat grondexploitatie ook veel winst kan opleveren. Winst die gebruikt kan worden om andere gemeentelijke doelstellingen te realiseren die door het Rijk onvoldoende gefinancierd worden. Mogelijke doelstellingen welke via resultaatbestemming verdeeld/gereserveerd worden. Winst wordt vooral gemaakt op duurdere woningen, maar die niet inspelen op de behoefte aan betaalbare woningen. Grondexploitatie is dus altijd een kwestie van balanceren.

Almelo ontwikkelt een breed palet aan grondexploitaties. De balanswaarde van deze exploitaties is in 2024 afgenomen van € 18,9 miljoen tot € 13,7 miljoen. Dit is voor het grootste deel toe te schrijven aan de ontwikkelingen in de exploitatie van Bedrijvenpark Twente Noord, Almelo Noord Oost en het nieuwe complex genaamd Parkbuurt. Daarnaast is de winstneming afgenomen met € 0,1 miljoen. De verliesvoorziening is gestegen met € 1,5 miljoen. De verlies voorziening stijgt vooral (€ 1,0 miljoen) door de verliezen op de bedrijventerreinen. De overige € 0,5 miljoen wordt veroorzaakt door het oplopen van de verliezen op de woningbouw.

De balanswaarde is het bedrag dat u heeft geïnvesteerd in de grondexploitaties. Dat geïnvesteerde vermogen moet naar u terugkomen. Een aantal projecten levert winst op, dus dan krijgt u meer opbrengsten terug dan het geïnvesteerd vermogen. Die winst mag boekhoudkundig pas verwerkt worden als deze daadwerkelijk ontvangen is. Een aantal projecten is verlieslatend. Dus: u krijgt het geïnvesteerd vermogen niet terug. Boekhoudkundig moet voor dit verlies een verliesvoorziening worden getroffen zodra uit uw berekeningen blijkt dat er een verlies zal zijn. Dat is dus eerder dan bij het nemen van winst. In de tabel op de volgende pagina hebben wij dit gevisualiseerd. Vermeerderingen zijn investeringen en verminderingen zijn verkopen.

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

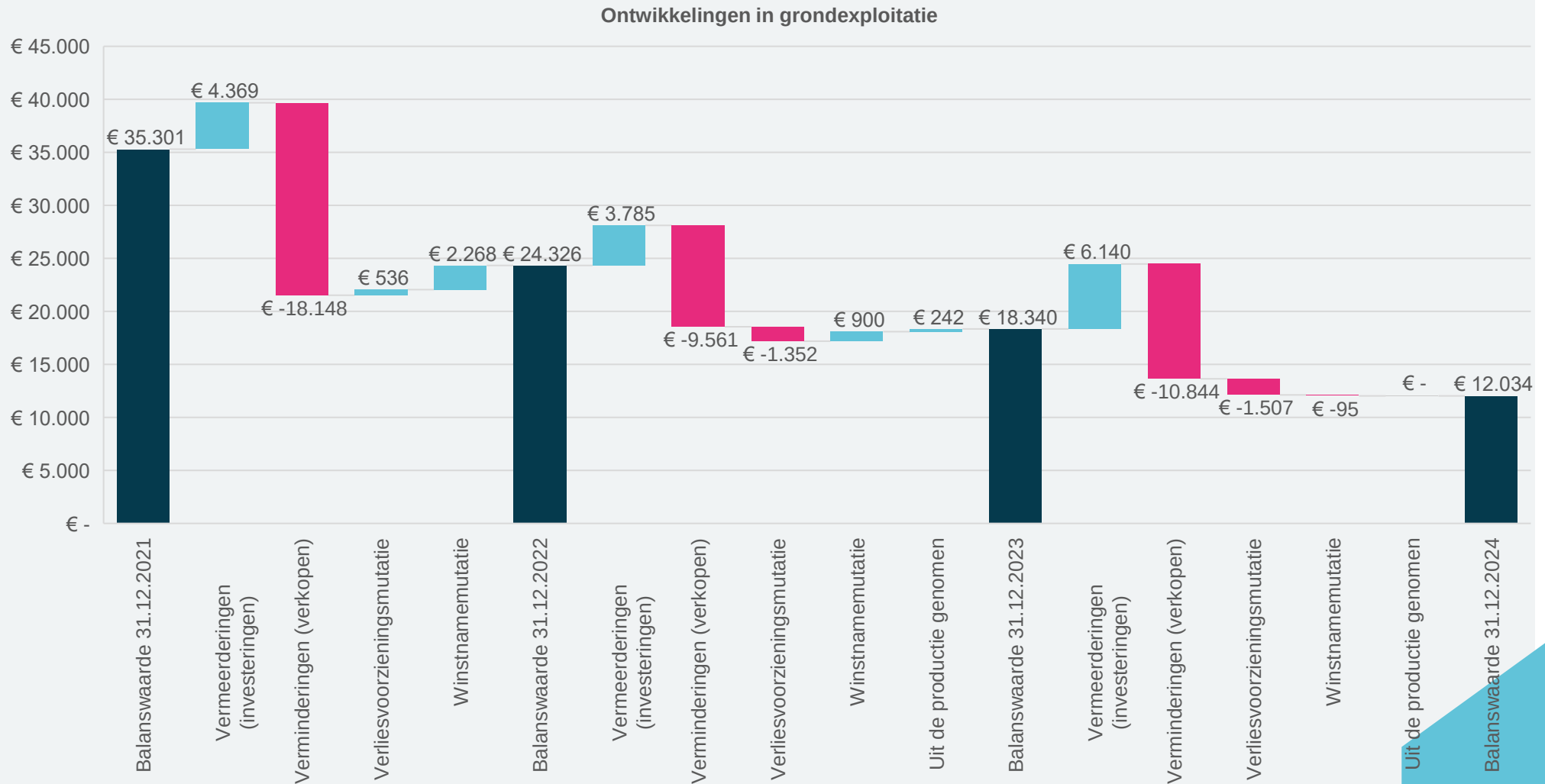

Belangrijkste bevindingen in onze controle

De grondexploitaties zijn door u voor de jaarrekening 2024 opnieuw doorgerekend (geactualiseerd), en waar nodig zijn door u de verwachtingen bijgesteld, waarmee tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd, en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen.

Tussentijdse winstneming

Op grond van het BBV heeft uw gemeente in het boekjaar 2024 per saldo € 8,5 miljoen aan tussentijdse winst genomen op de grondexploitaties (2023: € 8,6 miljoen positief). Dit komt volledig voor de rekening van Almelo Noord Oost waarbij een iets lagere winst wordt verwacht en welke conform het BBV tussentijds moet worden bijgesteld. De verwachting is dat ook Parkbuurt in de toekomst een tussentijdse winst zal laten zien.

Rente

In de Notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken 2023 van de commissie BBV, is aangekondigd dat per boekjaar 2025 een wijziging wordt doorgevoerd in de systematiek van rentetoerekening. Volgens deze aangepaste richtlijn mag vanaf 2025 geen rente meer worden toegerekend aan grondexploitaties op basis van de gemiddelde rente. In plaats daarvan dient, net als bij andere posten, de zogenoemde omslagrente te worden toegepast.

Deze wijziging kan gevolgen hebben voor de prognose van de grondexploitaties en vereist daarom een herijking van de onderliggende financiële uitgangspunten. In de Perspectiefnota 2025–2028 is de omslagrente juist berekend volgens het nieuwe systeem en deze rente is juist vertaald naar de grondexploitaties. In het nieuwe systeem moet de rente verdeeld worden over de activa. Als u in de toekomst veel nieuwe gronden of panden koopt, wordt minder rente toegerekend aan de grondexploitaties. Indirect heeft dit ook effect op de hoeveelheid rente die aan tarieven mag worden toegerekend. Dit is een ontwikkeling om scherp op te blijven.

Specifieke grondexploitaties

Almelo Noord Oost

De verkoopverwachtingen voor Almelo Noord Oost zijn bijgesteld. Het bijgestelde aantal (26 gewone kavels en 13 CPO-kavels.) is in 2024 conform planning gehaald. Voor de komende jaren gaat de planning uit van 20 kavels in 2025 waarna de doelstellingen per jaar gestaag afnemen tot het project verkocht is, met de in totaal nog 76 resterende kavel te verkopen.

De belangrijkste uitdaging voor dit project is om de XXL-kavels te kunnen verkopen. In 2023 zijn al maatregelen getroffen binnen het project om de verwachte vertraging van deze verkopen op te vangen. Het project gaat nu langer doorlopen en er is rekening gehouden met lagere opbrengsten voor grote kavels. Deze situatie is in 2024 ongewijzigd.

U heeft herverkaveling overwogen voor de resterende XXL-kavels maar gezien de verspreide ligging is dat niet mogelijk. U overweegt naast de al genomen maatregelen ook het aanspreken van andere verkoopkanalen.

Bedrijvenpark Twente Noord

Evenals vorig jaar loopt de verkoop van courante kavels door. De incourante kavels zijn ook in 2024 niet geheel verkocht en de verwachte verkopen zijn gedeeltelijk uitgesteld met een jaar. Voor deze kavels geldt dat het bij uitblijvende verkoop nodig is om te beoordelen of verkoop nog steeds mogelijk is, of u wilt wachten tot er weer nieuwe vraag ontstaat of dat u andere plannen voor de grond wilt ontwikkelen. Wel is het verwachte verlies gestegen van € 1,5 miljoen naar € 2,1 miljoen. Dit is verwerkt in de verliesvoorziening.

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Rhijnbeek

De situatie rondom project Rhijnbeek blijft in beweging, maar in praktisch opzicht is er voor de jaarrekening weinig veranderd. Het college blijft gecommitteerd aan de verkoop. Ondanks gunstige ontwikkelingen bij de rechter is de zaak nog niet beslecht. De koper van de grond blijft conform overeenkomst bereid tot aankoop. Op het project is een verliesvoorziening van € 8,0 miljoen gevormd. De voorziening is in 2024 met € 0,1 miljoen gestegen vanwege het doorlopende proces.

Parkbuurt

In 2024 heeft u een nieuwe grondexploitatie vastgesteld genaamd Parkbuurt. Aangezien dit een nieuw complex betrof hebben wij de onderliggende berekeningen, assumpties en schattingen uitgebreid gecontroleerd. Op basis van onze controle zijn deze aanvaardbaar en geeft de jaarrekening op dit punt een getrouw beeld. Zoals benoemd is de verwachting dat Parkbuurt een winstgevend complex zal worden, maar heeft op basis van de voortgang nog geen impact op de jaarrekening 2024. Aangezien er een overeenkomst tot verkoop van de gronden met een projectontwikkelaar is gesloten zal het voor de gemeente vooral van belang zijn om het gebied zo snel en kostenefficiënt mogelijk bouw- en woonrijp te maken. De grond voor het project had u al in bezit. Deze grond is uit de materiële vaste activa ingebracht in het project. De grond voor Parkbuurt is onderdeel van het totale pakket gronden ‘Waterrijk’ dat u in bezit heeft.

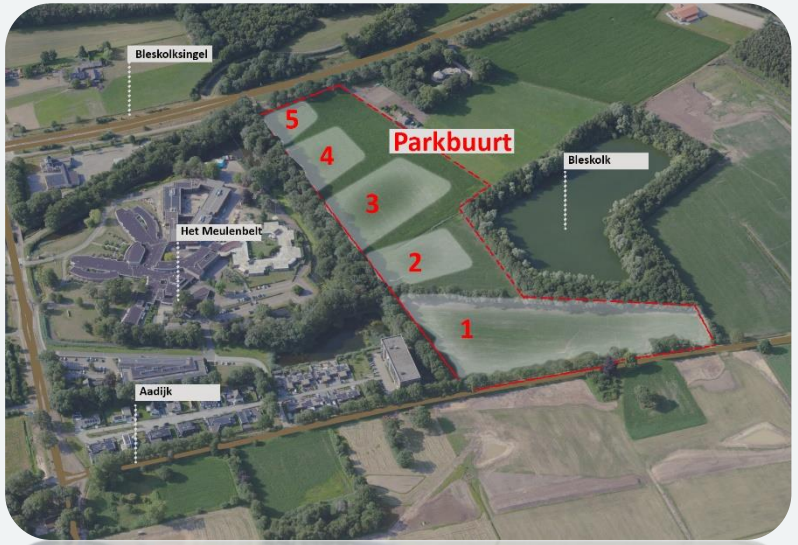

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Belangrijkste conclusies waardering grondexploitaties

Als onderdeel van de controle van de waardering van de bouwgronden in exploitatie voeren wij een risicoanalyse uit ter bepaling van het risicoprofiel van de individuele grondexploitaties en de hierdoor bestaande kans op een materiële fout in de waardering ervan. Hierbij betrekken wij de huidige boekwaarde, het geprognosticeerde resultaat en de aard en omvang van de nog te realiseren baten en lasten (liggen hier al contracten/overeenkomsten aan ten grondslag of niet). Wij hebben op grond van de door ons verrichte werkzaamheden inzake de waardering van de grondexploitaties vastgesteld dat uw gemeente:

- Beschikt over actuele ramingen van de nog te realiseren baten en lasten.
- Beschikt over een deugdelijke onderbouwing van de gehanteerde uitgangspunten in de grondexploitaties.
- Externe deskundigheid heeft ingeschakeld ter onderbouwing van de geraamde grondprijzen en grondopbrengsten.
- Een niet onaannemelijk niveau heeft bepaald van de nog te maken plan- en civiele kosten.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening 2024 zijn verwerkt, zijn door ons beoordeeld en als aannemelijk aangemerkt.

Voorzieningen

Uw gemeente heeft voorzieningen gevormd voor verliezen, risico's of verplichtingen die hun oorsprong vinden in het huidige boekjaar of eerdere boekjaren, maar waarvan de (verwachte) uitgaven in de toekomst liggen.

Binnen de voorzieningen maakt u conform het BBV onderscheid naar voorzieningen voor 'verplichtingen, verliezen en risico's', ter 'egalisering van kosten' ('groot onderhoud'), en 'voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is'. Vooral de voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

en de voorzieningen ter egalisering van kosten zijn naar hun aard gebaseerd op veronderstellingen en schattingen van het management en het college.

Zij schatten op basis van hun kennis van de gemeente en haar omgeving in wat het effect van de te voorziene risico's, verplichtingen en kosten zal zijn in de komende jaren en wat de omvang van de voorziening moet zijn. Wij hebben voor deze gebieden het proces beoordeeld waarmee het management schattingsposten ontwikkelt en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Belangrijkste bevindingen in onze controle

De beoordeling door het college van burgemeester en wethouders van het risico van materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of van het overtreden van wet- en regelgeving

Als onderdeel van onze controle vragen wij uw organisatie jaarlijks om inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van fraude of van het overtreden van wet- en regelgeving (corporate compliance), inclusief de aard, omvang en frequentie van deze inschattingen, het proces dat u daarbij hanteert, alsook de communicatie daarover met het personeel en met de gemeenteraad (of met de auditcommissie). Tijdens deze gesprekken heeft uw organisatie aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's, waaronder het belang van corporate compliance en de analyse van corruptievraagstukken.

De gemeente Almelo heeft gedurende 2023 en 2024 grote stappen gezet naar een uitgebreide frauderisicoanalyse. Dit beleidstuk, genaamd "Fraudebeleid 2023-2024 Gemeente Almelo" is ter kennisname aangeboden aan de raad. In het huidige klimaat van toenemende complexiteit en uitdagingen op het gebied van financiën en bestuur, benadrukt de gemeente het cruciale belang van fraudepreventie op alle niveaus van de organisatie. Het waarborgen van integriteit en transparantie in alle activiteiten van de gemeente is niet alleen een verantwoordelijkheid, maar ook een essentieel onderdeel van het publiek vertrouwen.

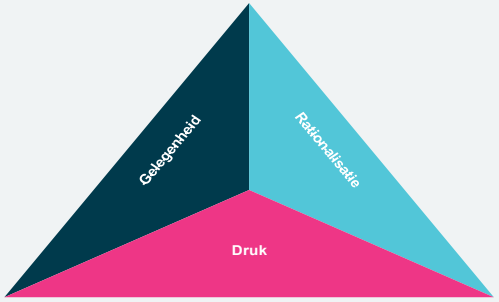

In lijn met deze overtuiging heeft de gemeente actief maatregelen geformaliseerd om fraudepreventie te versterken en te verankeren in de operationele processen. Deze maatregelen omvatten niet alleen het aanscherpen van interne controlesystemen en het implementeren van striktere nalevingsprocedures, maar ook het bevorderen van een cultuur van integriteit en ethisch gedrag binnen de gemeente. Een verdere operationalisering van het beleid is de "Nota misbruik en oneigenlijk gebruik van gemeentelijke regelingen" en het hieruit gekomen "Risicogebieden en Werklijsten toetsing M&O" die de basis vormt voor de controle op de rechtmatigheidsverantwoording in het kader van het M&O criterium.

Fraudepreventie is een dynamisch en continu proces dat voortdurend evolueert om gelijke tred te houden met veranderende omstandigheden en opkomende risico's. Het beleid en het werkplan van de gemeente vormen solide leidraden voor het implementeren van effectieve anti-fraudebeheersing. We hebben vastgesteld dat deze documenten een gedegen basis bieden voor het identificeren, analyseren en aanpakken van potentiële frauderisico's op een gestructureerde en proactieve manier. Wel bevelen wij nog aan om ook voor specifiek interne fraudepreventie een werkplan op te stellen zoals bij misbruik en oneigenlijk gebruik is gedaan.

Bovendien merken wij op dat de gemeente in haar paragraaf bedrijfsvoering specifieke aandacht heeft besteed aan frauderisicobeheersing. Het opnemen van deze kwestie in het risicomanagement getuigt van een voortdurende toewijding aan het waarborgen van integriteit en transparantie in alle aspecten van haar activiteiten.

Als uw accountant zijn we vol vertrouwen dat de gemeente op de goede weg is om een robuust kader voor fraudepreventie te ontwikkelen en te handhaven. We blijven de gemeente attenderen om ervoor te zorgen dat deze inspanningen worden versterkt en effectief worden uitgevoerd, met als uiteindelijk doel het beschermen van de financiële belangen van de gemeenschap en het bevorderen van een cultuur van vertrouwen en integriteit.

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Rapporteren over fraude

Van de accountant wordt op grond van de regels van de beroepsorganisatie (NBA) een professioneel-kritische houding verwacht ten aanzien van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude in de jaarrekening maar ook met betrekking tot omkoping, corruptie, ondermijning en de naleving van andere wet- en regelgeving.

De aandacht voor het thema fraude en integriteit neemt de laatste jaren steeds verder toe. Het zorgt ervoor dat organisaties steeds vaker gevraagd worden transparant te zijn in de visie, het beleid en het toezicht op het integer handelen in alle geledingen van de organisatie. Dat gaat dus niet alleen over fraude maar ook over misbruik en oneigenlijk gebruik, het hanteren van gedragscodes en de naleving van andere regelgeving bijvoorbeeld op het gebied van arbeidsomstandigheden en milieu. Dit geldt niet alleen op de werkvloer, maar vraagt ook iets van organisatie en bestuur.

Met ingang van 2022 is het op grond van de verslaggevingsregels voor veel organisaties verplicht om in het jaarverslag te rapporteren over de fraudegevoeligheid van de organisatie. Voor gemeente geldt een aanbeveling om hierover te rapporteren vanuit de kadernota rechtmatigheid. Voor gemeenten geldt echter vanuit Artikel 2:391 lid 1 BW dat voornaamste risico's dienen te worden toegelicht in onder andere de paragraaf bedrijfsvoering. Wij dienen als uw accountant er op toe te zien dat het college rapporteert over de voornaamste frauderisico's en het fraudemanagement van de gemeente.

De afgelopen jaren hebben we steeds aandacht gevraagd voor het opstellen van een (fraude)risicoanalyse en de rapporteringsverplichting in veel sectoren is een volgende stap in dit proces. De gemeente Almelo beschikt over een stelsel aan maatregelen om fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik tegen te gaan. Zoals benoemd vormen de documenten "Fraudebeleid 2023-2024 Gemeente Almelo" en "Nota misbruik en oneigenlijk gebruik van gemeentelijke regelingen" hier de kern in. Dit is kort benoemd in de jaarrekening, namelijk in paragraaf 3.5.11 Frauderisico's en continuïteit. Hiertoe verwijzen wij ook in onze controleverklaring in sectie "Controle-aanpak frauderisico's".

De accountant maakt zelf ook een inschatting van de frauderisico's binnen een organisatie, en vormt zich een beeld van de maatregelen van interne beheersing die de organisatie heeft getroffen om mogelijke fraudes van materieel belang te voorkomen en te bezien of deze maatregelen effectief zijn.

In iedere organisatie bestaat een risico op het doorbreken van de interne beheersing door het management bij de totstandkoming van schattingen. We beoordelen in het kader van onze controle de interne processen op deze schattingen en doen detailcontroles op de uitgangspunten en aannames die aan significante schattingen ten grondslag liggen. Ook zijn we alert op ongebruikelijke transacties, samenwerkingsrelaties en de naleving van procedures die mede tot doel hebben transparantie en integer handelen te bevorderen. Elementen daaruit zijn controles op de prestatielevering bij inkooptransacties, het naleven van het inkoopbeleid en aanbestedingsregels.

Fraude en integriteit

Jaarlijks verkrijgen wij inzicht in de integriteitsmeldingen. Wij hebben op basis van onze controle en de besprekingen geen fraudegevallen geconstateerd. Onze conclusie is dat uw gemeente op een adequate wijze opvolging geeft aan geïdentificeerde integriteitskwesties, en hierover tijdig met ons in contact treedt.

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen voor fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college van burgemeester en wethouders, inclusief het invoeren en onderhouden van interne-beheersingsmaatregelen met betrekking tot de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de werking en de efficiency van de bedrijfsvoering, en de naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Als accountant verkrijgen wij een redelijke, maar geen absolute, zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt. Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben professionele oordeelsvorming toegepast, in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Continuïteitsbeoordeling

In het kader van de jaarrekeningcontrole beoordelen wij ook het vermogen van de gemeente om de activiteiten in de komende twaalf maanden voort te zetten. Elementen die we in deze beoordeling betrekken zijn onder meer de vermogenspositie, de begroting voor het komende boekjaar, de afhankelijkheid van eigen inkomsten, de risico's die u zelf identificeert en uiteraard ook de risico's die wij als uw accountant signaleren.

Vanwege de geopolitieke situatie, de inflatie, de energieprijsontwikkeling en ontwikkelingen in de regelgeving voor accountants is, net als bij het onderwerp fraude, steeds vaker informatie in de controleverklaring opgenomen over de continuïteitsbeoordeling die wij uitvoeren.

De continuïteitsafwegingen worden bij u op dit moment veelal expliciet gemaakt en zijn onderdeel van het proces waarin organisatie en bestuur worden betrokken. Dit heeft haar weerslag in bijvoorbeeld 3.2 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, waarin u aandacht heeft voor uw risicobeheersing en de gestelde norm kengetallen waarop de provincie Overijssel haar beoordeling baseert.

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Sociaal domein (3 decentralisaties)
Voor de jaarrekeningcontrole 2024 hebben wij – met inachtneming van de Audit Alert Sociaal Domein van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) – de door uw gemeente getroffen maatregelen om te komen tot een getrouwe besteding van de zorg in natura (Wmo en Jeugd, exclusief PGB's) geëvalueerd.

PGB's en Sociale Verzekeringsbank

De PGB-bestedingen zijn (verplicht) belegd bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De accountant van de SVB heeft een controleverklaring met beperking bij de verantwoordingen 2024 verstrekt. Voor de gemeente Almelo heeft de accountant van de SVB fouten voor getrouwheid en rechtmatigheid geconstateerd. De geconstateerde fouten vallen onder de rapporteringstolerantie, waardoor deze niet staan benoemd in de bijlage 1.

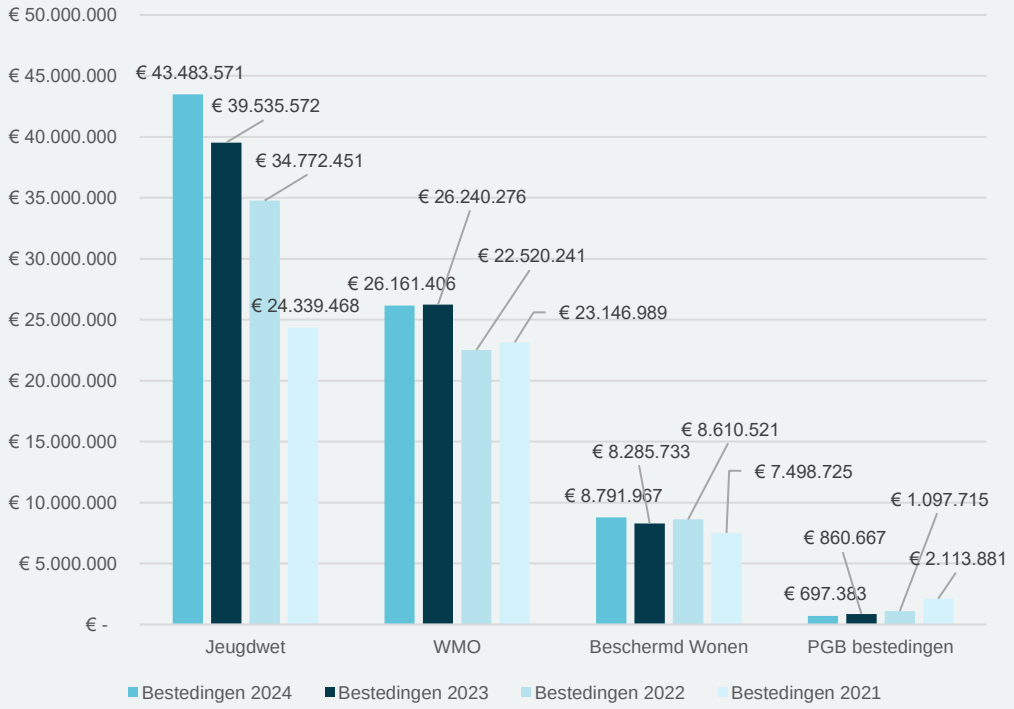

Zorg in Natura/Jeugdzorg en WMO

We hebben u in onze controle over 2023 aanbevolen om een prognosemodel te gebruiken voor het betrouwbaar schatten van de nog te verwachten bestedingen in het kader van Wmo, Beschermd Wonen en Jeugdwet. Hiermee kan op betrouwbare wijze de schuldpositie van nog te ontvangen zorgdeclaraties worden bepaald.

Deze kwestie heeft in 2024 aandacht en actie van u gekregen. Het huidige model zal nog verder worden doorontwikkeld maar heeft voor de jaarverantwoording 2024 voorzien in een voldoende betrouwbare inschatting van twee cruciale elementen:

- De nog te verwachten declaraties op basis van lopende indicaties voor 2024.
- De verwachte declaraties waarvoor nog geen indicatie is verantwoord in Suite4SociaalDomein.

Op basis hiervan is een nog te betalen verplichting over 2024 opgenomen van circa € 0,9 miljoen. Deze hebben wij beoordeeld aan de hand van de meest recente informatie uit Suite4SociaalDomein en concluderen dat deze schuld betrouwbaar is ingeschat.

Het sociaal domein is een gemeentelijke taak die zich goed leent voor data-analyse en de inzet van AI. Deze tools stellen u in staat om trends beter te signaleren en de effecten van beleid effectief te monitoren. Hoewel het gevoel en de expertise van de medewerkers op de afdeling belangrijk is en blijft, helpt data om beter inzicht te krijgen over het gehele taakveld. Het prognosemodel is hier één aspect van. Wij adviseren u om het prognosemodel verder te ontwikkelen zodat het meer data-gedreven en minder arbeidsintensief wordt. Het verder ontwikkelen van data-tools in dit domein kan ondersteunend zijn aan het inrichten en monitoren van beleid.

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Opheffing RBT XL

U bent voornemens om de gemeenschappelijke regeling RBT XL op te heffen. Het eind van het project is bereikt. Daardoor is er geen noodzaak meer voor een aparte gemeenschappelijke regeling voor het projectbureau. De opheffing is gepland voor 1 januari 2026, na enige vertraging. Het belangrijkste aspect van de opheffing zal de verdeling van activa en passiva zijn, naast de uitkering van het liquidatiesaldo.

RBT XL ligt kadastraal in de gemeente Almelo. Hoewel er nog geen verdelingsplan ligt, is het mogelijk dat u een deel van de activa en passiva overneemt. Bijvoorbeeld gronden en taken in de openbare ruimte. Op het moment dat sprake is van overname van activiteiten adviseren wij u om met ons in overleg te treden. Bij een eerste waardering van nieuwe activa en/of passiva komt regelgeving om te hoek kijken. Wij willen graag samen met u een eventuele overgang soepel laten verlopen.

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Schatkistbankieren

Met de Wet verplicht schatkistbankieren zijn alle decentrale overheden verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden (= alle middelen boven een per decentrale overheid te bepalen limiet). Voor uw gemeente geldt voor 2024 per kwartaal een limiet van € 7,1 miljoen. Decentrale overheden dienen in de jaarrekening verantwoording af te leggen over het gemiddelde banksaldo per kwartaal en de over- dan wel onderschrijding van de toegestane limiet. Uit de verantwoording van het schatkistbankieren over 2024 - zoals opgenomen in de toelichting op de balans - blijkt dat de gemeente Almelo in geen van de kwartalen een overschrijding laat zien.

Wij hebben geen fouten geconstateerd met betrekking tot de naleving van de Wet Normering topinkomens (WNT)

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing. Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen. Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt.

De bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2024 niet meer bedragen dan € 233.000 per jaar. Daarnaast dienen gemeenten de salarissen openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000. In 2024 hebben wij geen overschrijdingen van de grensbedragen voor topfunctionarissen en overige medewerkers geconstateerd.

Afschrijvingstermijnen nieuwe panden 2025 t.b.v. stadsontwikkeling

In 2024 heeft u drie panden gekocht voor de ontwikkeling van de binnenstad. U bent voornemens een afschrijvingstermijn van 25 tot 30 jaar te hanteren voor twee van deze panden. Gezien de verwachte toekomstige bestemming – namelijk sloop of het beschikbaar stellen van het casco ten behoeve van nieuw te openen grondexploitaties – achten wij deze gehanteerde termijn niet realistisch omdat deze ontwikkelingen niet over 25 tot 30 jaar gaan komen maar op de korte termijn. De afschrijvingstermijn van 25 tot 30 jaar is ook bestemd voor nieuwe panden. Volgens de BBV-notitie Materiële vaste activa 2020 dient de afschrijving van materiële vaste activa plaats te vinden over de kortste van de technische of economische levensduur. De technische levensduur wordt daarbij gedefinieerd als de periode waarin het actief technisch in staat is om te worden gebruikt; de economische levensduur betreft de periode waarin het gebruik economisch verantwoord is, gelet op kosten en baten. De richtlijn stelt dat afschrijving plaatsvindt over de kortste van beide periodes. Kortom, u moet de resterende levensduur van de panden schatten.

De keuze voor een afschrijvingstermijn van 25 tot 30 jaar is nu niet passend bij een pand dat al in gebruik is en op afzienbare termijn herontwikkeld gaat worden. Ter vergelijking: bij het pand van de rechtbank heeft het management terecht geconcludeerd dat de resterende economische levensduur beperkt is tot drie jaar, in verband met de voorgenomen sloop en verwachte leegstand na de resterende huurperiode. Deze conclusie heeft geleid tot een versnelde afschrijving in drie jaar. Voor de twee overige panden, die een vergelijkbare toekomstige bestemming hebben, achten wij eenzelfde benadering passend.

Wij adviseren om de afschrijvingstermijn van deze panden te heroverwegen en hierbij aan te sluiten bij de verwachte economische levensduur. Een kortere afschrijvingstermijn – vergelijkbaar met de gehanteerde termijn bij het rechtbankpand – is passend en in lijn met de BBV-richtlijnen. Wij merken op dat deze beoordeling van invloed zal zijn vanaf boekjaar 2025, aangezien de betreffende panden in december 2024 zijn aangekocht.

Eshuis

Rechtmatigheids-verantwoording

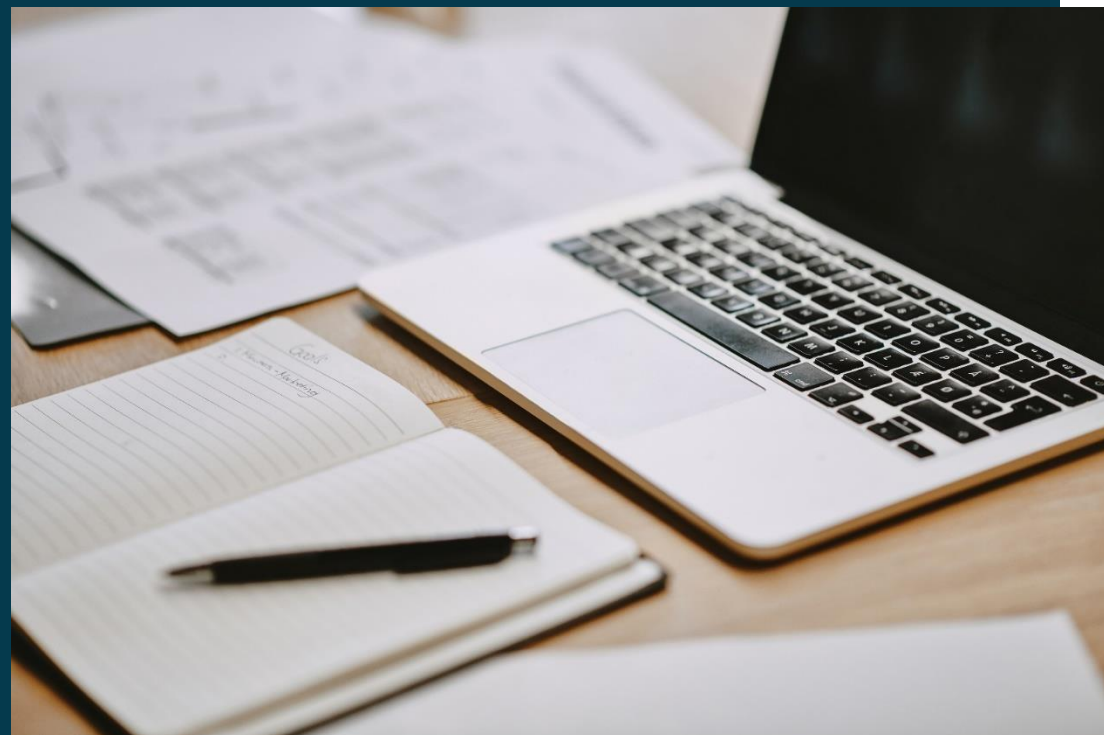

Per saldo persoonlijker

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Rechtmatigheidsverantwoording

Rechtmatigheidsverantwoording

Het boekjaar 2024 is het tweede jaar waarin het college een rechtmatigheidsverantwoording opneemt in de jaarrekening. De rechtmatigheidsverantwoording geeft inzicht in hoeverre de gemeente Almelo rechtmatig heeft gehandeld. De aspecten die in de voorbereiding van de rechtmatigheidsverantwoording aan de orde komen zijn het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het criterium misbruik en oneigenlijk gebruik.

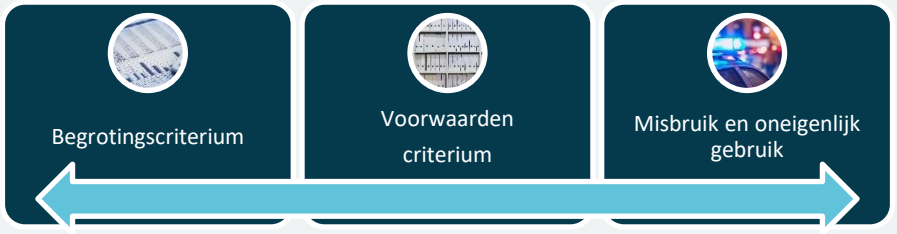

Rol van de accountant

De accountant geeft nadat het college de rechtmatigheidsverantwoording heeft opgesteld een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening waarin de rechtmatigheidsverantwoording is opgenomen. De accountant geeft geen afzonderlijk oordeel over de rechtmatigheid. Dit betekent onder meer dat afwijkingen van rechtmatigheid (voor zover deze niet ook van invloed zijn op het getrouwe beeld), geen invloed hebben op de strekking van de controleverklaring. Hierdoor kan het bijvoorbeeld voorkomen dat er omvangrijke afwijkingen van rechtmatigheid zijn opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording van het college, terwijl de strekking van de controleverklaring toch goedkeurend is.

Kaders rechtmatigheid

Bij het controleren van de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording hebben wij ons naast landelijke wet- en regelgeving gebaseerd op de volgende gemeentelijke kaders:

- Controleverordening
- Financiële verordening, inclusief verantwoordingsgrens
- Normenkader

Enkele voorbeelden van landelijke wet- en regelgeving zijn:

- Het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies
- Aanbestedingswet 2012
- Gids Proportionaliteit

Rechtmatigheidsverantwoording rechtmatigheidsfouten		
Begrotingscriterium	€ 462.000	
Voorwaardencriterium	€ 5.310.248	
M&O-criterium	€ -	
Totale rechtmatigheidsfouten VIC-functie		**€ 5.772.248**
Door Eshuis aanvullende geconstateerde niet-gecorrigeerde onrechtmatigheden (zie bijlage 1a):		€ 1.541.574
Totale rechtmatigheidsfouten cf. getrouwheidsoordeel Eshuis		**€ 7.313.822**
Verantwoordingsgrens (2%)		**€ 7.793.100**
Ruimte onder de verantwoordingsgrens		**€ 479.278**

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Rechtmatigheidsverantwoording

In de rechtmatigheidsverantwoording 2024 rapporteert het college een totale onrechtmatigheid van € 5,8 miljoen ten opzichte van een goedkeuringstolerantie van € 7,8 miljoen. Op basis van onze werkzaamheden hebben wij aanvullende rechtsmatigheidsfouten geconstateerd ter hoogte van € 1,5 miljoen als gevolg van het voorwaardencriterium uit hoofde van de Aanbestedingswet 2012. Deze onrechtmatigheidsfouten zijn opgenomen als ongecorrigeerd controleverschil op pagina 44. De rechtmatigheidsfouten overschrijden de goedkeuringstolerantie niet.

Onrechtmatigheden begrotingscriterium

De totale afwijking als gevolg van het begrotingscriterium is € 0,5 miljoen (2023: € 0,7 miljoen). Dit is 0,12% van de totale lasten in de gewijzigde begroting. Hoewel u streeft naar nul fouten is dit op het totaal van de lasten een kleine afwijking.

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium heeft te maken met het budgetrecht van de raad. Iedere wijziging van baten, lasten of investeringen moet aan de raad worden voorgelegd. Als binnen een programma de werkelijke lasten de begrote lasten overschrijden en deze overschrijding is niet gemeld dan is deze onrechtmatig.

Onderschrijdingen van lasten en over- of onderschrijdingen van baten moeten tijdig worden gemeld omdat anders ook sprake kan zijn van onrechtmatigheid. Lagere lasten of hogere baten bieden de raad immers de gelegenheid een andere bestemming voor die middelen te vinden. Wat ‘tijdig’ is heeft de raad in 2023 al geregeld in de aangepaste financiële verordening. Hierin liggen de afspraken tussen raad en college over tijdigheid vast. Effectief is in deze verordening geregeld dat de genoemde afwijkingen tot en met de aanbieding van de jaarrekening gemeld mogen worden. Overschrijdingen van de lasten kunnen alleen met een raadsbesluit geaccordeerd worden.

Voorwaardencriterium

De totale omvang van de uitgaven waarbij sprake is van het niet voldoen aan het voorwaardencriterium is afgerond € 6,9 miljoen (2023: € 7,4 miljoen) en bestaat uit fouten in inkopen/aanbesteden. Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld aan de uitvoering van de financiële beheershandelingen.

De voorwaarden zijn afkomstig uit de regelgeving en hebben betrekking op aspecten zoals: termijnen, grondslagen, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur. Het tot stand komen van grotere inkoopcontracten is bijvoorbeeld aan bepaalde voorwaarden verbonden (de aanbestedingswet).

De onrechtmatigheid van de inkopen en aanbestedingen is het gevolg van het niet voldoen aan de voorwaarden zoals die zijn opgenomen in de aanbestedingswet 2012, de gids proportionaliteit en de overige wet- en regelgeving op het gebied van aanbesteden.

Vanaf boekjaar 2025 wijzigt het BADO. Hierdoor wordt de goedkeuringstolerantie voor rechtmatigheid 2% van de totale lasten, dus niet meer inclusief ook de toevoegingen van de reserves. Onder het nieuwe systeem zou de goedkeuringstolerantie voor Almelo in 2024 niet € 7,8 miljoen maar € 7,38 miljoen zijn. Dat zou een haartje boven de nu geconstateerde fouten zijn. Dat vereist dat u in 2025 verder doorzet met uw programma om de aanbestedingen in de greep te krijgen en te houden. Voor 2024 zijn resultaten zichtbaar door een daling van de foutenlast met € 0,5 miljoen.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan: het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan (de ‘geest van de wet’). De beheersmaatregelen die daarbij passen zijn: handhaving, voorlichting, analyse toepassing en actualisering wet- en regelgeving. Ook dit kan tot een onrechtmatigheid leiden. Er zijn geen bevindingen die te maken hebben met misbruik en oneigenlijk gebruik.

Eshuis

Financiële positie

Per saldo persoonlijker

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Financiële positie

In dit hoofdstuk geven wij op hoofdlijnen een samenvatting van de ontwikkelingen in het vermogen en het resultaat van uw gemeente. De financiële positie is onder voorbehoud van de door ons geconstateerde onzekerheden.

De vermogenspositie van uw gemeente is ten opzichte van 2023 toegenomen.

De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming. Het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten 2024 bedraagt € 26,6 miljoen voordelig. Per saldo is tussentijds € 2,2 miljoen aan de reserves gestort, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat over 2024 € 28,9 miljoen voordelig bedraagt. Dit resultaat is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans. In het hiernavolgende overzicht hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen. De omvang van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2024 36,2% van het balanstotaal (2023: 31,5% van het balanstotaal). Wij weten dat u voor aanzienlijke investeringen staat die een groot effect op de financiële positie zullen hebben. Echter, wij willen ook wijzen op de verschillen in onderstaande grafiek, tussen 2019 en 2024. U heeft hard gespaard deze afgelopen jaren. Dat gespaarde geld gaat u nodig hebben, maar u staat er nu beter voor dan lange tijd het geval was.

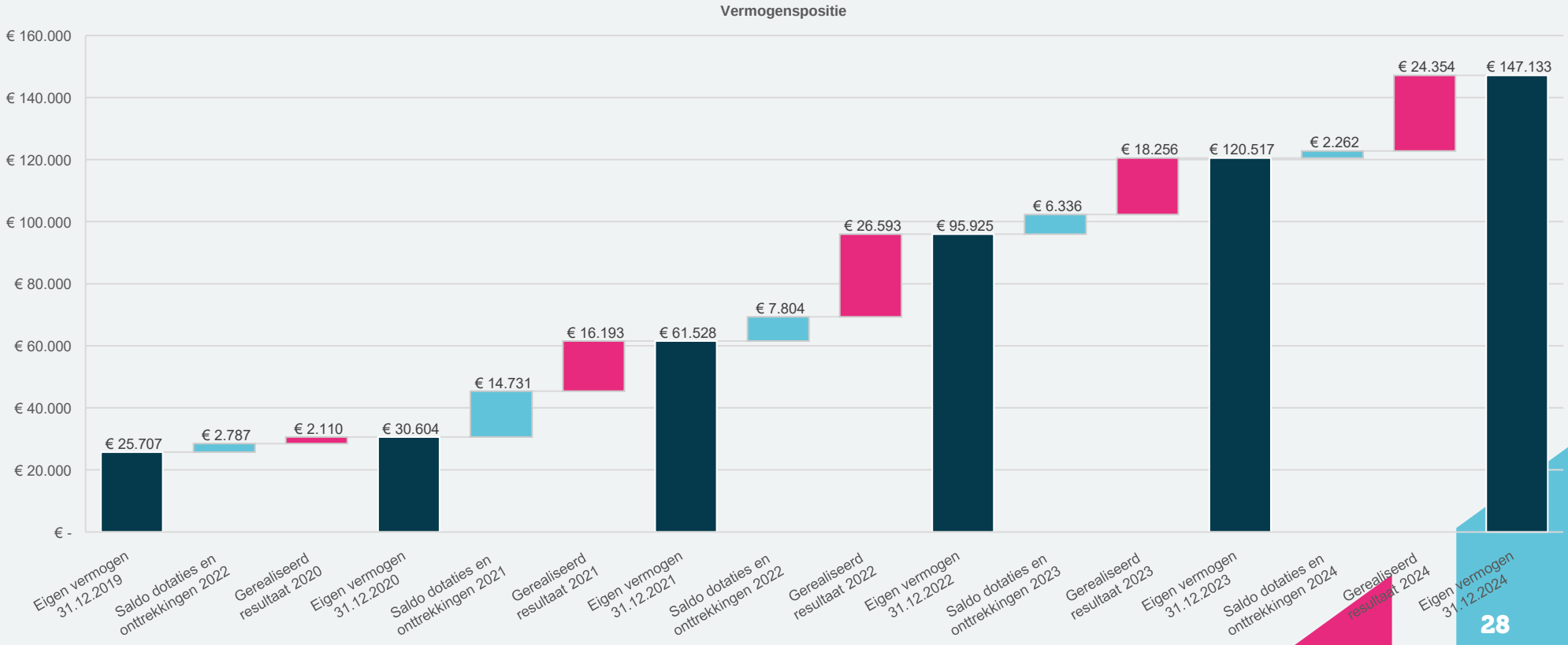

Financiële positie

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Saldo baten en lasten

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar wordt weergegeven als het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeente ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit de in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in de reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door u genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van de politieke besluitvorming. De exploitatie over 2024 laat een voordelig gerealiseerd saldo van baten en lasten van € 26,6 miljoen zien, ten opzichte van een begroot saldo van € +/+ 17,7 miljoen in de begroting na wijziging. Dit is een voordeel van afgerond € 8,9 miljoen.

Exploitatieresultaat (in € 1.000)		
Totale baten	€ 395.763	
Totale lasten	€ 369.147	
Gerealiseerde saldo van baten en lasten		**€ 26.616**
Af: stortingen in reserves	€ 20.508	
Bij: onttrekkingen aan reserves	€ 22.770	
Saldo mutaties reserves		**€ 2.262**
Gerealiseerd resultaat		**€ 28.878**

Resultaten

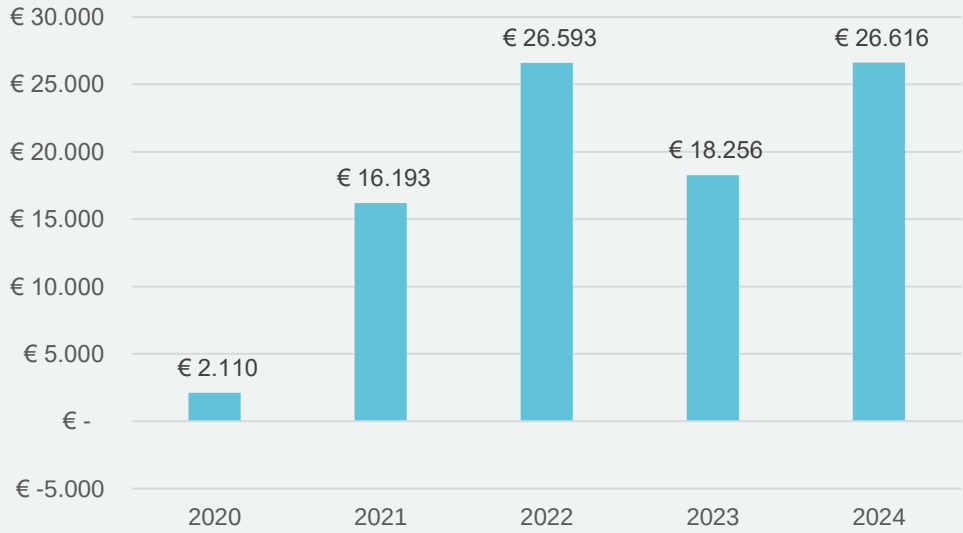

In hoofdstuk “4.2 Baten en lasten” van de jaarstukken 2024 wordt in hoofdlijnen een verklaring gegeven voor de gerealiseerde afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging. Daar blijkt uit dat een belangrijk deel van het voordelig resultaat is veroorzaakt door de verkoop van aandelen in Twence Holding N.V. € 18,7 miljoen en de decembercirculaire.

Financiële positie

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Het weerstandsvermogen is toegenomen

Het weerstandsvermogen betreft de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit vanwege ingeschatte risico's. De door uw gemeente berekende beschikbare weerstandscapaciteit (voor de samenstelling hiervan verwijzen wij naar paragraaf 3.2 in uw jaarverslag 2024) bedraagt, € 46,0 miljoen positief, na verwachte resultaatbestemming (2023: 45,9 miljoen positief).

De inventarisatie van de risico's die in de paragraaf Weerstandsvermogen (in het jaarverslag) is opgenomen, geeft een indicatie van de financiële omvang van de belangrijkste (specifieke) risico's, inclusief een kans inschatting van het zich voordoen van het geïdentificeerde risico, om zo de benodigde weerstandscapaciteit te kunnen bepalen. Daarbij wordt een doorlopend inzicht gegeven in de grootste risico's (qua financiële impact en kans) voor uw gemeente, en wordt vermeld welke risico's zijn verdwenen en/of nieuw zijn geïdentificeerd. Ook wordt een inhoudelijke toelichting gegeven op nieuw gedefinieerde en gewijzigde risico's in de top van de grootste risico's.

Uw gemeente heeft op basis van deze risico-inventarisatie in kaart gebracht wat de benodigde weerstandscapaciteit is. Hieruit volgt een gekwantificeerd bedrag aan benodigde weerstandscapaciteit van afgerond € 9,7 miljoen (2023: € 8,6 miljoen). De gelijkblijvende beschikbare weerstandscapaciteit en de stijging van de benodigde weerstandscapaciteit leiden ertoe dat de ratio van het weerstandsvermogen per eind 2024 wat is gedaald. Deze is 4,7, ten opzichte van 5,3 in 2023. Voor meer gedetailleerde informatie over uw weerstandspositie verwijzen wij u naar paragraaf 3.2 "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" in uw jaarverslag 2024.

Weerstandscapaciteit (in € mln)

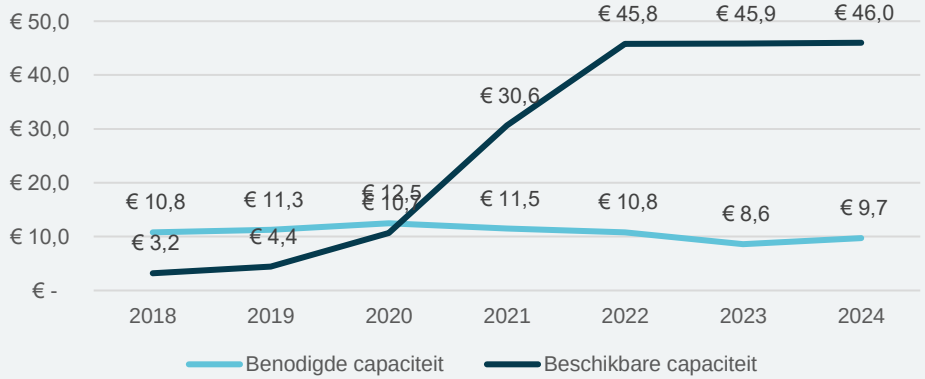

Ratio weerstandscapaciteit

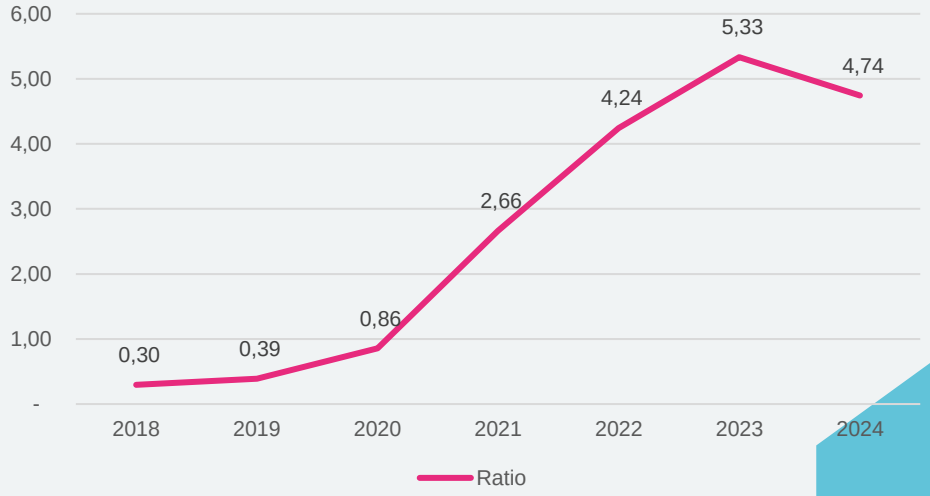

Eshuis

Organisatie

Per saldo persoonlijker

Administratieve organisatie en interne beheersing

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Wij hebben in september 2024 een interim-controle verricht bij de gemeente Almelo. Tijdens deze interim-controle richten wij ons vooral op de opzet en bestaan van de administratieve organisatie, als ook de werking voor de processen in het sociaal domein, financiële administratie en de digitale factuurverwerking. Wij verrichten werkzaamheden ten aanzien van de procedures binnen de organisatie voor zover deze van belang zijn om een oordeel te vormen over de getrouwheid van de jaarrekening van de gemeente Almelo. Wij hebben hieronder een samenvatting opgenomen van de getoetste processen. Voor onderliggende details en bevindingen verwijzen wij naar onze boardletter 2024.

Onze algemene indruk van de gehele administratieve organisatie en interne beheersing binnen de gemeente Almelo is positief. Dit houdt met name verband met het volwassenheidsniveau van de belangrijkste processen en de systeemgerichte aanpak die hierdoor mogelijk is. Dit biedt veel aanknopingspunten voor de controle van de rechtmatigheidsverantwoording en het bijbehorende ambitieniveau. Een in-control statement zal mogelijk te vroeg komen of zelfs niet kostenefficiënt zijn. Echter op bepaalde andere processen liggen nog veel kansen om de interne controle te versterken.

Ondanks het goedkeurende rechtmatigheidsoordeel van het college, bleken in 2023 nog een fors aantal contracten onrechtmatig. Wij erkennen dat de gemeente momenteel volop bezig is met de implementatie van het nieuwe financiële systeem, Unit4 ERPx, een cruciale stap voor het versterken van de financiële processen.

Een essentieel onderdeel van dit systeem is de gefaseerde invoering en uitbreiding van de verplichtingenadministratie. Deze verplichtingenadministratie stelt de gemeente in staat om bij het aangaan van financiële verplichtingen, direct een passend aanbestedingsregime toe te passen. Dit wordt mede mogelijk gemaakt door het vroegtijdig inschakelen van de centrale inkopers, die preventief toezicht houden op het naleven van de geldende aanbestedingsregels. Door deze proactieve benadering kan de gemeente al aan de voorkant mogelijke risico’s identificeren en mitigeren, wat leidt tot een efficiënter en compliant inkoopproces.

Naast de technische implementatie van ERPx en de optimalisatie van de aanbestedingsprocedures, ligt een andere belangrijke prioriteit in de verdere implementatie en uitwerking van het Fraudebeleid 2023-2024. Dit beleid is gericht op het waarborgen van integriteit binnen de gemeentelijke organisatie en het voorkomen van fraude en corruptie. Om dit beleid succesvol te implementeren, is het van groot belang dat er een breed gedragen frauderisico-analyse wordt uitgevoerd. Deze analyse dient in nauwe samenwerking met de diverse teammanagers te worden opgesteld, zodat alle relevante afdelingen en functies binnen de organisatie bijdragen aan het identificeren van de daadwerkelijke frauderisico’s. Hierbij is het essentieel dat de specifieke risico’s per afdeling worden geadresseerd, zodat er een gedetailleerd en genuanceerd beeld ontstaat van waar de gemeente het meest kwetsbaar is.

Daarnaast bevelen wij aan om de bestaande interne beheersingsmaatregelen, waaronder het anti-corruptieprogramma, stevig te verankeren in het gemeentelijke risicobeheersingsproces. Het anti-corruptieprogramma biedt reeds een solide basis, maar door dit expliciet te integreren binnen de bredere aanpak van risicomanagement en fraudepreventie, kan de gemeente haar preventieve waarborgen verder versterken. Dit proces biedt de mogelijkheid om lacunes te identificeren en vast te stellen waar aanvullende maatregelen nodig zijn om potentiële risico’s effectief te mitigeren. Bovendien geeft het inzicht in de manier waarop de gemeente haar verantwoordelijkheid ten aanzien van integriteit en fraudebestrijding invult.

Door deze stappen zorgvuldig uit te voeren, kan de gemeente haar positie versterken op het gebied van risicobeheersing en compliance, en de effectiviteit van haar interne beheersingsmaatregelen verhogen. Hiermee wordt niet alleen voldaan aan de wettelijke vereisten, maar wordt ook de transparantie en integriteit binnen de gemeentelijke organisatie bevorderd, wat cruciaal is voor het behouden van het vertrouwen van burgers en belanghebbenden.

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Administratieve organisatie en interne beheersing

In onze controle zijn de volgende significante processen onderkend:

Proces	Conclusie opzet en bestaan 2024	Conclusie opzet en bestaan 2023
Administratie & verslaglegging	Toereikend met verbetermogelijkheden	Toereikend
Inkopen en aanbestedingen	Verbetermogelijkheden	Verbetermogelijkheden
Factuurverwerking en betalingen	Toereikend met verbetermogelijkheden	Toereikend met verbetermogelijkheden
Uitkeringen Participatiewet en BBZ	Toereikend	Toereikend
Zorgbestedingen WMO en Jeugdwet	Toereikend	Toereikend
Subsidiebaten en baten uit inkomensoverdrachten	Toereikend	Toereikend
Belastingopbrengsten en leges belegd bij het GBTwente	Toereikend	Toereikend
Verhuuropbrengsten	Toereikend	Toereikend
Algemene uitkering en overige baten	Toereikend	Toereikend
Personeel en salarisadministratie	Toereikend	Toereikend
Subsidieverstrekkingen en lasten uit inkomensoverdrachten	Toereikend met verbetermogelijkheden	Toereikend met verbetermogelijkheden
Grondexploitatie	Toereikend	Toereikend
Fraude- en anti-corruptiebeheersing	Toereikend met verbetermogelijkheden	Toereikend met verbetermogelijkheden
Geautomatiseerde omgeving	Afzonderlijk gerapporteerd	Toereikend met verbetermogelijkheden

Ten aanzien van opzet en bestaan geven wij het proces een classificatie mee:

Verbetermogelijkheden:

Binnen het proces is sprake van significant risico en/of er is sprake van verschillende tekortkomingen observaties binnen de AO/IB en vragen hier op korte termijn uw aandacht voor;

Toereikend met verbetermogelijkheden:

Binnen het proces is sprake van verhoogd risico en/of er is sprake van verschillende observaties binnen de AO/IB en vragen hier op middellange termijn (opvolging in boekjaar T+1) uw aandacht voor;

Toereikend:

Binnen het proces is sprake van risico en er is geen sprake van observaties binnen de AO/IB. Hiermee concluderen wij dat dit proces in opzet en bestaan voldoende is om het proces van het opstellen van de jaarrekening te ondersteunen.

Eshuis

IT-audit

Per saldo persoonlijker

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

IT-audit

Samenvatting IT-audit

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel over de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken over de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen hebben betrekking op de onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij geen volledigheid pretenderen.

Wij hebben als onderdeel van de jaarrekeningcontrole de opzet, bestaan en effectieve werking van de voor de jaarrekeningcontrole relevante General IT Controls binnen Decade, Donau en Suite getoetst. Hierbij hebben wij in totaliteit zeven observaties geïdentificeerd. Hierbij zijn echter geen significante bevindingen onderkend die een mogelijk hoog risico en potentieel een grote impact op de jaarrekening, compliance en/of operationele prestaties kunnen hebben. Belangrijkste bevindingen zijn onder meer het aanscherpen van wachtwoorden van verschillende generieke accounts in de wachtwoordkluis, de omgang met hoge rechten binnen Donau en het proces rondom de doorstroom van personeel.

Op basis van de kwaliteit van de beheersing zijn wij van mening dat deze van voldoende hoog volwassenheidsniveau is om een systeemgerichte aanpak te ondersteunen in onze jaarrekeningcontrole. Concreet betekent dit dat wij steunen op de interne beheersingsmaatregelen rond de controle en verantwoording van uitkeringen en declaraties van zorgaanbieders, verantwoorde lasten en haar vastlegging in de administratie. De gemeente heeft voldoende waarborgen aangebracht om te kunnen vertrouwen op de beheersingsmaatregelen in deze systemen. Ten opzichte van vorig jaar zijn er enkele verbeteringen aangebracht in de beheersing. Dit heeft echter niet geresulteerd in een afname van het aantal bevindingen in onze IT-audit, omdat wij een aantal niet significante bevindingen hebben geconstateerd.

Wij bevelen management aan om de huidige bevindingen op korte termijn op te lossen, mede gezien de komst en het effectief worden van de Cyberbeveiligingswet en de daarmee samenhangende zorgplicht in de vorm van de BIO2 vereisten.

Het verkrijgen van zekerheid over de beheersing van IT-processen wordt steeds belangrijker, zowel in het kader van de rechtmatigheids-verantwoording, de jaarrekeningcontrole als voor het compliant zijn met de NIS2-richtlijn. In maart 2025 is de definitieve versie van de BIO2 gepubliceerd, die als norm zal dienen voor de NIS2. Ook de ENSIA IT-audit (verplichte audit voor informatieveiligheid uitgaande van de BIO) wordt hierop aangepast. Voor uw gemeente betekent dit dat de jaarlijkse verantwoording op het gebied van informatiebeveiliging een nieuwe structuur en aanpak vereist. De ENSIA-audit moet worden aangepast om te voldoen aan de eisen van BIO2, wat vraagt om een risico gebaseerde benadering.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking

Overeenkomstig artikel 2:393, lid 4 van het Burgerlijk Wetboek zijn wij verplicht om onze bevindingen te rapporteren met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze controle heeft geen aangelegenheden geïdentificeerd die op dit gebied aan u gerapporteerd moeten worden, anders dan de waarnemingen zoals hiervoor besproken.

IT-audit

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Visuele samenvatting beheersing IT omgeving

Hieronder vindt u op een hoog niveau gevisualiseerd, hoe wij uw beheersing per belangrijke categorie inschatting op een schaal van 0% tot 100%. De scores houden verband met de gevonden bevindingen en effectiviteit van de general IT controls zoals vermeld in onze managementletter.

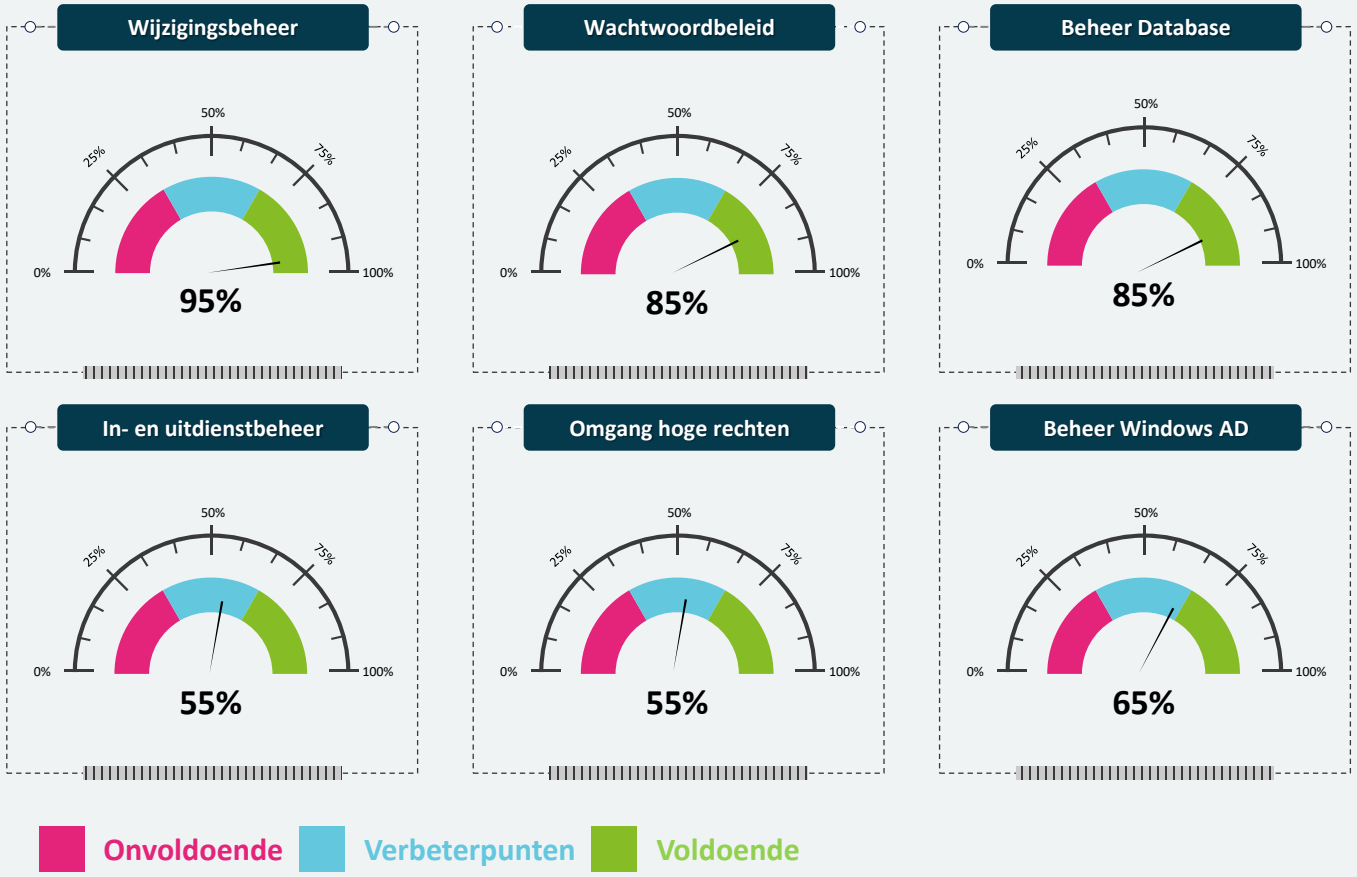

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

IT-audit

Samenvatting IT-audit

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2024 en begin 2025 een IT-audit uitgevoerd. Deze IT-audit is primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens. Onderstaand hebben wij in samenvattende vorm onze belangrijkste bevindingen opgenomen. Wij merken op dat de gemeente Almelo ook dit jaar heeft ingezet op de beheersing rondom het sociaal domein, het grootboek en de digitale factuurverwerking. Wij hebben diverse General IT Controls rond de relevante informatiesystemen, alsmede 18 sleutel application- en handmatige controls in het proces van het sociaal domein en de digitale factuurverwerking, getoetst.

Het eindoordeel hierbij is dat wij kunnen steunen op het proces rond de verantwoording van de declaraties van zorgaanbieders, de verantwoording van de uitkeringen op grond van artikel 69 Participatiewet en het proces rondom de digitale factuurverwerking. Hierdoor zijn wij in staat om in onze controle te steunen op het systeem in scope, te weten Suite4SociaalDomein, Unit4 Decade en FileLinx Donau. Voor de gemeente Almelo is dit een belangrijke stap voorwaarts naar het zichtbaar borgen van de data-kwaliteit. Dit biedt ook ruimte om na te denken voor een verdere verbetering van het volwassenheidsniveau van de rechtmatigheidsverantwoording.

Getoetste interne beheersing boekjaar 2024

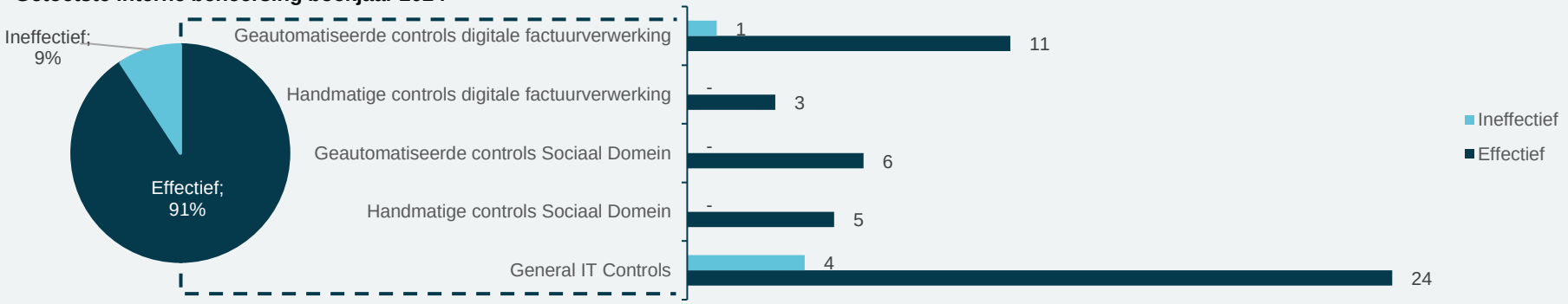

Getoetste interne beheersing boekjaar 2023

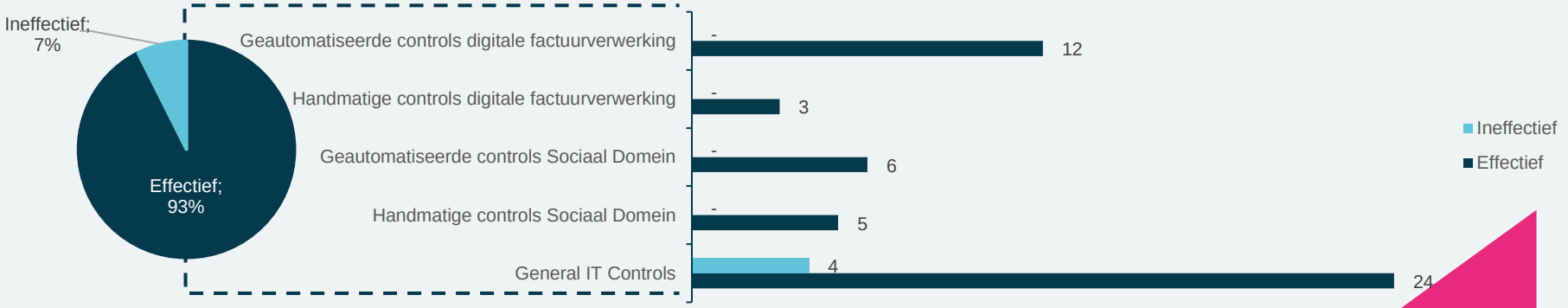

IT-audit

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Op basis van het testen van de algemene IT-beheersingsmaatregelen hebben wij geen bevindingen geconstateerd die de controleaanpak, waarbij gesteund wordt op de IT-beheersingsmaatregelen (geautomatiseerde beheersingsmaatregelen), beïnvloeden. De tekortkomingen die wij hebben vastgesteld in de algemene IT-beheersingsmaatregelen zijn door ons gemitigeerd door middel van aanvullende (gegevensgerichte) werkzaamheden. Wij merken echter op dat het management op bepaalde gebieden additionele verbeteringen kan doorvoeren om de effectiviteit van de algemene IT-beheersingsmaatregelen verder te vergroten.

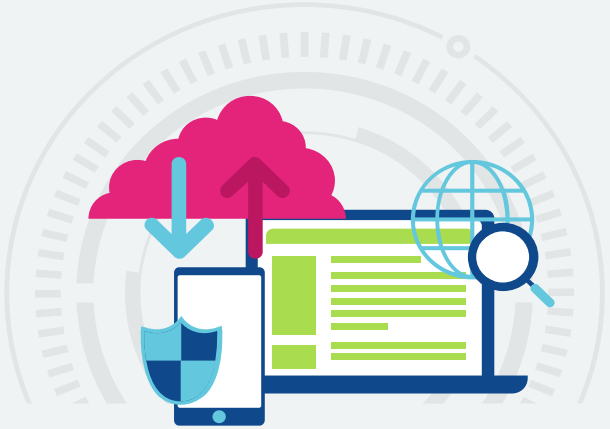

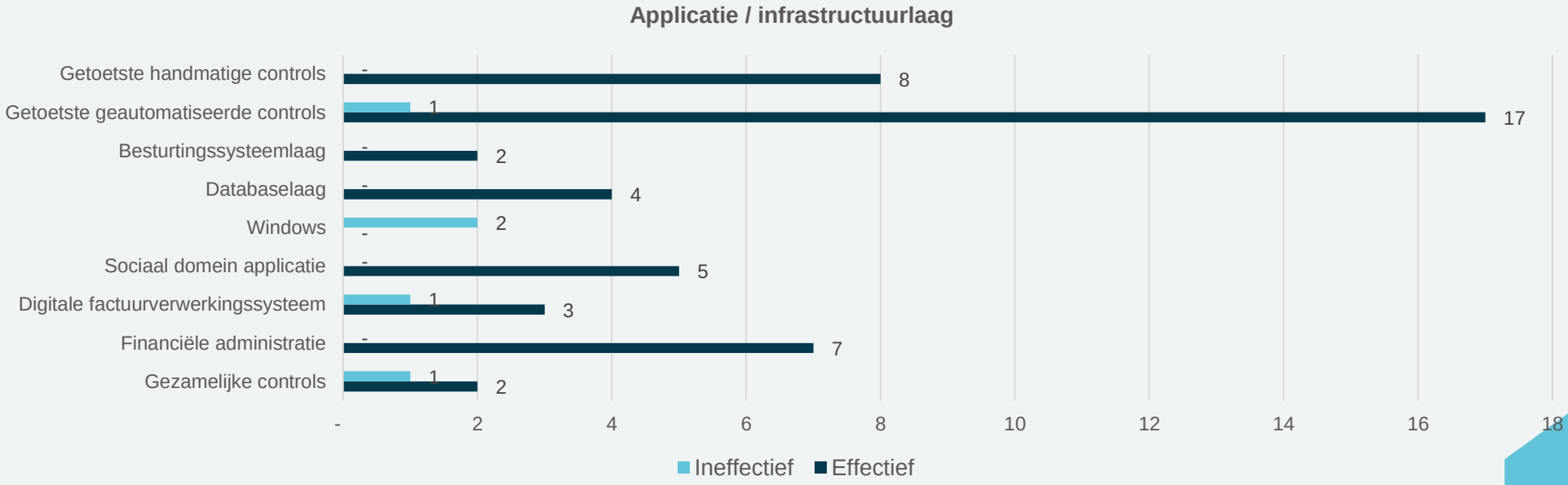

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

IT-audit

Update inzake Cyberbeveiligingswet

De implementatie van de Cyberbeveiligingswet, voortvloeiend uit de NIS2-richtlijn, heeft directe gevolgen voor gemeenten en daarmee ook voor gemeenschappelijke regelingen en komt steeds dichterbij. Deze wet stelt strengere eisen aan de digitale weerbaarheid en verplicht organisaties die essentiële en belangrijke diensten leveren om adequate maatregelen te treffen voor cyberveiligheid en incidentrapportage. Naar verwachting worden de wetsvoorstellen van de Cbw en Wwke in het eerste kwartaal van 2025 ingediend bij de Tweede Kamer. Het streven is dat beide wetsvoorstellen én beide amvb's in het derde kwartaal van 2025 in werking treden, afhankelijk van de voortgang van behandeling in beide Kamers.

Handreikingen van de IBD

De Informatiebeveiligingsdienst (IBD) van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft diverse handreikingen opgesteld om gemeenten te ondersteunen bij het bepalen van hun zorgplicht onder de Cyberbeveiligings-wet. Deze zorgplicht strekt zich uit tot samenwerkingsverbanden, zoals gemeenschappelijke regelingen, die namens gemeenten digitale processen uitvoeren en beheren. De handreikingen bieden concrete richtlijnen voor risicomanagement, het opstellen van beveiligingsmaatregelen en het afhandelen van beveiligingsincidenten.

Daarnaast heeft de IBD een uitgebreide risico-analyse uitgevoerd van de kritische processen binnen gemeenten. Deze analyse heeft in kaart gebracht welke processen essentieel zijn voor de continuïteit van gemeentelijke dienstverlening en daarmee onder de zorgplicht vallen. Hieruit blijkt dat met name processen die betrekking hebben op het sociaal domein, het belastingproces, burgerzaken, verkeersregelsystemen en de algemene bedrijfsvoering een verhoogd risico op cyberdreigingen kennen. Concreet betekent dit dat onder andere de grote applicaties in het sociaal domein, zoals Suite4SD en Zorgned, maar ook belastingapplicaties zoals Gouw en Key2Belastingen, en bedrijfsvoeringsapplicaties zoals die voor financiële en personele administratie, actief moeten worden meegenomen in de risico-inventarisatie en de 93 beveiligingsmaatregelen uit de BIO2 die als normenkader dient voor de zorgplicht. Dit vraagt om structureel toezicht, regelmatige audits en een helder actieplan om kwetsbaarheden te verkleinen en incidenten adequaat op te vangen.

Reactie VNG

In een recente publicatie benadrukt de VNG de impact van de Cyberbeveiligingswet op gemeenten en hun samenwerkingsverbanden. De VNG roept op tot een actieve voorbereiding en adviseert gemeenten en gemeenschappelijke regelingen om hun huidige informatiebeveiligingsmaatregelen te toetsen aan de nieuwe wettelijke verplichtingen. De volledige reactie van de VNG is te lezen via de volgende link: VNG: Gevolgen Cyberbeveiligingswet voor gemeenten.

Toezicht en Sancties

De gemeenteraad heeft een toezichthoudende rol bij de naleving van de Cyberbeveiligingswet, terwijl de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur (RDI) toezicht houdt op de naleving door de gehele overheid. Dit betekent dat gemeenten en gemeenschappelijke regelingen moeten zorgen voor een transparant en aantoonbaar beveiligingsbeleid.

Bij inbreuken op de zorgplicht en meldplicht kunnen er aanzienlijke sancties volgen. Bestuurlijke boetes kunnen oplopen tot € 10 miljoen voor de gemeentelijke organisatie. Daarnaast kunnen bestuurders persoonlijk worden beboet tot een bedrag van € 25.000 indien zij niet voldoen aan de verplichte training op het gebied van informatiebeveiliging en risicomanagement.

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

IT-audit

Acties voor gemeenten en gemeenschappelijke regelingen

Voor gemeenten en gemeenschappelijke regelingen betekent dit dat:

- De bestaande informatiebeveiligingsmaatregelen kritisch moeten worden beoordeeld en waar nodig aangescherpt.
- Er structureel aandacht moet zijn voor risicomanagement en incidentrespons.
- Samenwerking met de IBD en gemeenten essentieel is om aan de zorgplicht te voldoen.
- Rapportageverplichtingen en escalatieprocedures helder moeten zijn, zodat incidenten tijdig worden gemeld en afgehandeld.
- Te werken volgens de Baseline Informatiebeveiliging Overheid 2 (BIO2), die als leidraad dient voor informatiebeveiliging binnen overheidsorganisaties.
- Gebruik te maken van een Informatie Security Management Systeem (ISMS) om risico's gestructureerd te beheersen en incidenten adequaat af te handelen.
- Bewustwording en training voor bestuurders en medewerkers te stimuleren, zodat zij voldoen aan de eisen van de wet en hun verantwoordelijkheid begrijpen.

Door deze maatregelen tijdig te implementeren, kunnen gemeenten en gemeenschappelijke regelingen hun rol als betrouwbare uitvoeringsorganisatie blijven waarborgen en voldoen aan de eisen van de Cyberbeveiligingswet.

Eshuis

Overige aangelegen-heden

Per saldo persoonlijker

Overige aangelegenheden

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

In dit onderdeel geven wij een samenvatting van overige aangelegenheden en bepaalde vereiste communicaties.

Bevestigingen van het management

Wij hebben het management ter confirmatie een aantal schriftelijke bevestigingen aangaande zijn verantwoordelijkheden inzake de financiële verslaggeving. Wij hebben van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Almelo een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.

Geen meningsverschil met het management of beperking in reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het management geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door het management en de medewerkers van de gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Eshuis

Bijlagen

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Bijlage 1a: Niet-gecorrigeerde controleverschillen

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van niet-gecorrigeerde controleverschillen boven de rapportagedrempel van € 194.500.

Niet-gecorrigeerde controleverschillen	Jaarrekeningpost	RVW	Resultatenrekening		Balans	
			Debet	Credit	Debet	Credit
[Controleverschil] Impact niet gecorrigeerde afwijkingen over boekjaar 2023, welke in de exploitatie 2024 zit welke feitelijk in de beginbalans had moeten worden verantwoord.	Eigen vermogen					**€ 448.285**
	Exploitatie					
[Correctieverschil] Wij hebben voor vijf leveranciers geconcludeerd dat er sprake is van een onrechtmatigheid als gevolg van het voorwaardencriterium uit hoofde van de Aanbestedingswet 2012	Rechtmatigheids-verantwoording Voorwaardencriterium	€ 1.541.574				
Totaal		**€ 1.541.574**				**€ 448.285**

Bijlage 1b: Onzekerheden in de controle

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van onzekerheden in de controle boven de rapportagedrempel van € 194.500.

Onzekerheden	Jaarrekeningpost	Resultatenrekening		Balans	
		Debet	Credit	Debet	Credit
Geen onzekerheden in de controle					

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Bijlage 1c: In de controle opgenomen aanpassingen

De onderstaande tabel bevat alle afzonderlijk geïdentificeerde en gecorrigeerde afwijkingen boven de rapportagedrempel van € 194.500.

Gecorrigeerde controleverschillen	Jaarrekeningpost	Overzicht van baten en lasten		Balans	
		Debet	Credit	Debet	Credit
[Gemeente Almelo] Per abuis is in de SISA bijlage onder de bestedingen over boekjaar 2024 van de D8 regeling de negatieve correcties van vorig jaar gesaldeerd in plaats van apart verantwoord in de indicator D8/04	SiSa bijlage D8/04	€ 487.224			
	SiSa bijlage D8/04		€ 487.224		
[Gemeente Almelo] Per abuis is in de SISA bijlage onder de bestedingen over boekjaar 2024 van de E44B regeling interne uren verantwoord, welke conform de Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 niet subsidiabel zijn en daarmee is de verantwoording te hoog.	SiSa bijlage E44B/03	€ 28.769			€ 28.769
	SiSa bijlage E44B/05	€ 67.128			€ 67.128
[Gemeente Almelo] Per abuis is in de SISA bijlage onder de opgebouwde reserve ultimo 2023 van de regeling D14 een verkeerd bedrag vermeld.	SiSa bijlage D14/05		€ 283.655		
	SiSa bijlage D14/05	€ 283.655			
[Gemeente Almelo] Per abuis is in de SISA bijlage onder de regeling K28 de overige kosten gerelateerd aan apparaat kosten onjuist verantwoord.	SiSa bijlage K28/05	€ 407.609			
	SiSa bijlage K28/05		€407.609		
[Gemeente Almelo] Per abuis is inde SISA bijlage onder de regeling M16 de cumulatieve bestedingen over 2022 en 2023 niet opgevoerd onder de indicator M16/11.	SiSa bijlage M16/11	€ 18.945.510			
Totalen correcties		**€ 20.219.895**	**€ 1.178.488**	**-**	**€ 95.897**

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Bijlage 1d: In de controle opgenomen aanpassingen rechtmatigheidsverantwoording

De onderstaande tabel bevat alle afzonderlijk geïdentificeerde en gecorrigeerde afwijkingen boven de rapportagedrempel van € 194.500.

Gecorrigeerde controleverschillen	Criterium	Rechtmatigheidsverantwoording
		Bruto
Totalen correcties		**€ 1.541.574**

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Bijlage 1e: Tekortkomingen in de toelichtingen

Onze controlestandaarden vereisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om de gemeenteraad in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening. De tabel hierna bevat een weergave van díe onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de gemeenteraad deze nader dient te beoordelen.

Aard van de gecorrigeerde controleverschillen	Getrouwheid
Niet van toepassing	N.v.t.

Bijlage 1f: Bevindingen controle SiSa-bijlage 2024

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen. Per regeling wordt in een tabel aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Bevindingen controle SiSa-bijlage		Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting fout/onzekerheid
JenV A31	Regeling specifieke uitkering ter voorkoming van jeugdcriminaliteit 2024			
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek			
BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen			
BZK C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid			
OCW D8	Specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid			
OCW D14	Middelen inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen			
OCW D21	Specifieke uitkering impuls jongerencultuur			
OCW D23	Regeling eenmalige specifieke uitkeringen en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen - SB230002			
OCW D23	Regeling eenmalige specifieke uitkeringen en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen - SB240111			
IenW E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden) IENW/BSK-2021/213658			
IenW E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden) IENW/BSK-2022/261992			
IenW E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden) IENW/BSK-2023/377838			
IenW E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022			
IenW E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023			
IenW E87B	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater			
IenW E97	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023			

Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring): **Goedkeurend**

Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening: **Goedkeurend**

Bijlage 1f: Bevindingen controle SiSa-bijlage 2024

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen. Per regeling wordt in een tabel aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Bevindingen controle SiSa-bijlage		Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting fout/onzekerheid
EZ F20	Impulsaanpak Winkelgebieden tranche 4			
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022			
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022			
SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers en de Tijdelijke regeling overbruggingsregeling (Tozo) _gemeentedeel 2022			
SZW G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022			
SZW G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire			
SZW G13	Regeling specifieke uitkering onderwijsroute			
VWS H4	Specifieke uitkering stimulering sport			
VWS H21	SPUK Versterking Cliëntondersteuning			
VWS H30	Regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023–2026			
VWS H37	Regeling specifieke uitkering niet beoogde kosten jeugdzorg vanwege verblijf in gemeente			
VRO J9	SPUK WBI Tranche 6 Achter de Molen en Westerdok			
VRO J105	SPUK Startbouwimpuls			
VRO J109	SPUK Volkshuisvestingsfonds 2024			
VRO J117B	Gemeentelijk Soortenmanagementplan natuurvriendelijk isoleren			
VRO J210B	Specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw (Sisa tussen medeoverheden)			
VRO J210B	Versnelling sleutelprojecten gemeente Almelo 2024			

Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring): **Goedkeurend**

Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening: **Goedkeurend**

Bijlage 1f: Bevindingen controle SiSa-bijlage 2024

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen. Per regeling wordt in een tabel aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Bevindingen controle SiSa-bijlage		Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting fout/onzekerheid
VRO J31	Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen			
VRO J55	Aanpak energie armoede			
VRO J56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen (RHA) - RHA2021-02337717			
VRO J56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen (RHA) - RHA2021-02365648			
VRO J72	Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 3e ronde			
VRO J94	Specifieke Uitkering Lokale Aanpak Isolatie LAI23-03441183			
VRO J94	Specifieke Uitkering Lokale Aanpak Isolatie LAI24-03734366			
KGG K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)			
AenM M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne			

Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring): **Goedkeurend**

Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening: **Goedkeurend**

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Bijlage 2: Onafhankelijkheid

Inleiding
Inhoudsopgave
Samenvatting
Bevindingen
Rechtmatigheid
Financiële positie
Organisatie
IT-audit
Overig
Bijlagen

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Almelo

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de “Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)” en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Eshuis ingebed.

Ons zijn geen relaties bekend tussen Eshuis Registeraccountants B.V. en haar zuster- en of dochterondernemingen en de gemeente, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid.

Stelsel van waarborgen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Eshuis beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen. Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico’s ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle partners en werknemers bij Eshuis.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze partners en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

Raadsvergadering: 24 juni 2025
Registratienummer: D/25/741151

De Raad van de Gemeente Almelo:

Gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 27 mei 2025;

Besluit:

1. De jaarverantwoording 2024 (D/25/756322) van de gemeente Almelo vast te stellen.
2. De in de jaarverantwoording 2024 opgenomen toelichtingen, analyses, conclusies en aanbevelingen te aanvaarden als verantwoording van het college over het gevoerde beleid en beheer in 2024.
3. De lasten over het jaar 2024 vast te stellen op 369,1 miljoen euro en de baten op 395,8 miljoen euro, waardoor het saldo van baten en lasten 26,6 miljoen euro voordelig bedraagt.
4. De stortingen in de reserves vast te stellen op 20,5 miljoen euro en de onttrekkingen aan de reserves op 22,8 miljoen euro, waardoor het saldo van reservemutaties 2,3 miljoen euro voordelig bedraagt.
5. Het gerealiseerde resultaat ten opzichte van de begroting na wijziging vast te stellen op 28,9 miljoen euro voordelig.
6. Dit gerealiseerde resultaat als volgt te bestemmen:
   a. een bedrag van 18,7 miljoen euro te storten in de bestemmingsreserve Stadsontwikkeling;
   b. een bedrag van 9,5 miljoen euro te storten in de bestemmingsreserve Sociaal domein;
   c. een bedrag van 387.000 euro voor energiebeleid uit de decembercirculaire 2024 via de bestemmingsreserve overlopende werken over te hevelen naar 2025;
   d. het restantsaldo van 262.000 euro toe te voegen aan de algemene reserve.
7. Kennis te nemen van de jaarlijkse opvolging van de aanbevelingen van de rekenkamer (D/25/754881).

Gedaan in de openbare vergadering van

de griffier,	**de burgemeester,**
drs. J.W. Scherpenzeel	**R.T.A. Korteland**

Raadsvergadering: 24 juni 2025
Registratienummer: D/25/741151

Datum: 24 juni 2025
Team/teamonderdeel:

Voorstel aan de raad

Onderwerp	**Jaarverantwoording 2024 na accountantscontrole**
Portefeuillehouder	**J. Hinnen**

Samenvatting raadsvoorstel

Met de jaarverantwoording 2024 legt het college verantwoording af aan de gemeenteraad over het gevoerde beleid en de besteding van de middelen. Het jaar 2024 is financieel afgesloten met een gerealiseerd resultaat van 28,9 miljoen euro voordelig. De jaarverantwoording wordt ter vaststelling aan de raad aangeboden. De accountantscontrole is afgerond. De accountant is voornemens een goedkeurende verklaring betreffende de getrouwheid af te geven.

Voorgesteld raadsbesluit

1. De jaarverantwoording 2024 (D/25/756322) van de gemeente Almelo vast te stellen.
2. De in de jaarverantwoording 2024 opgenomen toelichtingen, analyses, conclusies en aanbevelingen te aanvaarden als verantwoording van het college over het gevoerde beleid en beheer in 2024.
3. De lasten over het jaar 2024 vast te stellen op 369,1 miljoen euro en de baten op 395,8 miljoen euro, waardoor het saldo van baten en lasten 26,6 miljoen euro voordelig bedraagt.
4. De stortingen in de reserves vast te stellen op 20,5 miljoen euro en de onttrekkingen aan de reserves op 22,8 miljoen euro, waardoor het saldo van reservemutaties 2,3 miljoen euro voordelig bedraagt.
5. Het gerealiseerde resultaat ten opzichte van de begroting na wijziging vast te stellen op 28,9 miljoen euro voordelig.
6. Dit gerealiseerde resultaat als volgt te bestemmen:
   a. een bedrag van 18,7 miljoen euro te storten in de bestemmingsreserve Stadsontwikkeling;
   b. een bedrag van 9,5 miljoen euro te storten in de bestemmingsreserve Sociaal domein;
   c. een bedrag van 387.000 euro voor energiebeleid uit de decembercirculaire 2024 via de bestemmingsreserve overlopende werken over te hevelen naar 2025;
   d. het restantsaldo van 262.000 euro toe te voegen aan de algemene reserve.
7. Kennis te nemen van de jaarlijkse opvolging van de aanbevelingen van de rekenkamer D/25/754881).

Inleiding

In onze raadsbrief van eind maart hebben wij u geïnformeerd over het voorlopige resultaat van de jaarverantwoording 2024. Hiermee heeft u vroeg in het jaar een beeld gekregen van de gerealiseerde resultaten. Daarbij is aangegeven dat het om een voorlopig resultaat ging in verband met de accountantscontrole die nog moest worden uitgevoerd. De accountantscontrole is nu afgerond. De accountant is voornemens een goedkeurende verklaring betreffende de getrouwheid af te geven (D/25/756395).

Algemeen financieel beeld

De jaarverantwoording 2024 laat een gerealiseerd resultaat zien van 28,9 miljoen euro voordelig. Dit is 1,9 miljoen euro voordeliger dan de raming in de begroting na wijziging. De begroting na wijziging bestaat hierbij uit het begrotingssaldo van de slotrapportage 2024 en de verwerking van de aandelenverkoop van Twence. De belangrijkste verschillen zijn:

- De decembercirculaire 2024 van het gemeentefonds, die op 12 december 2024 is gepubliceerd, leidt tot een voordeel van 1,7 miljoen euro op het saldo van baten en lasten (RAAD-8678);
- Verschillende mee- en tegenvallers leiden tot een voordeel van per saldo 200.000 euro.

Resultaat	Begroting na wijziging	N/V	Realisatie 2024	N/V	Verschil	N/V
Lasten	393.427	N	369.147	N	**-24.280**	**V**
Baten	-411.087	V	-395.763	V	**15.324**	**N**
Saldo baten en lasten	**-17.660**	**V**	**-26.616**	**V**	**-8.956**	**V**
Stortingen reserves	20.449	N	20.508	N	**59**	**N**
Onttrekkingen reserves	-29.748	V	-22.770	V	**6.977**	**N**
Saldo mutatie reserves	**-9.298**	**V**	**-2.262**	**V**	**7.036**	**N**
Resultaat 2024	**-26.958**	**V**	**-28.878**	**V**	**-1.920**	**V**

Toelichting gerealiseerd resultaat 2024
Het gerealiseerde resultaat over 2024 is 28,9 miljoen euro voordelig. Dit resultaat bestaat uit twee delen:
- Het saldo van gerealiseerde baten en lasten exclusief mutatie reserves is 26,6 miljoen euro voordelig. Ten opzichte van de begroting na wijziging is de afwijking 9,0 miljoen euro positief.
- Het saldo van de gerealiseerde reserve mutaties is 2,3 miljoen euro voordelig. Ten opzichte van de begroting na wijziging is de afwijking 7,0 miljoen euro nadelig.

Saldo van baten en lasten
De belangrijkste verklaringen voor het voordeel van 9,0 miljoen euro op het saldo van baten en lasten ten opzichte van de begroting na wijziging:
- De door het Rijk ontvangen middelen voor opvang van Oekraïense vluchtelingen leiden tot een voordeel van 1,8 miljoen euro op het saldo van baten en lasten.
- De decembercirculaire 2024 van het gemeentefonds, die op 12 december 2024 is gepubliceerd, leidt tot een voordeel van 1,7 miljoen euro op het saldo van baten en lasten (RAAD-8678);
- De meerjarige incidentele projecten resulteren per saldo in een voordeel van 7,0 miljoen euro ten opzichte van de begroting. Bij deze meerjarige incidentele projecten kan het jaar van begroten namelijk afwijken van het jaar van realisatie. Gedurende de looptijd van het project zijn er elk jaar voor- of nadelen op het project die over de looptijd per saldo nul zijn.
- In 2024 is per saldo het verschil op het Sociaal domein nihil.

Saldo reservemutaties
Bij het saldo van de reservemutaties is er een nadeel ten opzichte van de begroting na wijziging van 7,0 miljoen euro. Dit nadeel is opgebouwd uit hogere stortingen van 59.000 euro en lagere onttrekkingen dan begroot van 7,0 miljoen euro.

De reserveonttrekkingen zijn 7,0 miljoen euro lager dan begroot, omdat er minder kosten zijn gemaakt voor meerjarige incidentele projecten. Bij deze meerjarige incidentele projecten kan het jaar van begroten namelijk afwijken van het jaar van realisatie. Gedurende de looptijd van het project zijn er elk jaar voor- of nadelen op het project die over de looptijd per saldo nul zijn.

Structureel resultaat
Het gerealiseerde resultaat van het saldo van baten en lasten is 28,9 miljoen euro voordelig. Hiervan komt een saldo van 22,8 miljoen euro vanuit de incidentele baten en lasten en een saldo van 6,0 miljoen euro vanuit structurele baten en lasten.

Resultaatbestemming

Te bestemmen resultaat	Bedrag
Resultaat jaarrekening 2024	-28.878
Totaal te bestemmen resultaat	**-28.878**

Bedragen x 1.000 euro

Resultaatbestemming	Omschrijving	Bedrag
Bestemmingsreserve Stadsontwikkeling	Dotatie aan bestemmingsreserve Stadsontwikkeling	18.729
Bestemmingsreserve Sociaal domein	Dotatie aan bestemmingsreserve Sociaal domein	9.500
Decembercirculaire 2024 - Energiebeleid	Dotatie aan reserve overlopende werken. In 2025 een ophoging van de lasten op hoofdtaakveld Volksgezondheid en milieu	387
Algemene reserve	Dotatie aan de algemene reserve	262
Totaal resultaatbestemming		**28.878**

Bedragen x 1.000 euro

Bestemmingsreserve Stadsontwikkeling 18,729 miljoen euro.
Voorgesteld wordt om de eenmalige baat vanuit de verkoop van alle aandelen Twence toe te voegen aan de bestemmingsreserve Stadsontwikkeling.
Door de toevoeging aan de reserve en door de koppeling aan de door de raad gewenste Stedelijke Investeringsagenda wordt op deze wijze een belangrijke bijdrage aan de realisatie van de Uitvoeringsagenda Stadsontwikkeling geleverd. Door te investeren in een stad in balans worden ook de sociale staat en de leefbaarheid van de stad verstrekt, hetgeen van essentieel belang is voor het zijn van een krachtige toekomstbestendige stad. Deze ambitie vraagt echter ook om (mede)financieringsmogelijkheden vanuit de gemeente voor het financieren van onrendabele toppen en co-financiering in bijdragen van derden.
Voorgesteld wordt om 18,729 miljoen euro toe te voegen aan de reserve Stadsontwikkeling die per 31 december 2024 27,2 miljoen euro bedraagt. Dit betekent dat deze reserve toeneemt naar 45,9 miljoen euro.

Bestemmingsreserve Sociaal domein 9,5 miljoen euro.
Een bedrag van 9,5 miljoen euro toe te voegen aan de bestemmingsreserve sociaal domein. Bij de begroting 2025 is aangegeven dat de uitwerking van besparingsmogelijkheden vooral binnen het sociaal domein ligt. Besparingsmaatregelen in het sociaal domein zullen vaak meerdere jaren nodig hebben om effect te sorteren. Daarnaast zullen voor de implementatie van maatregelen vaak incidentele uitgaven nodig zijn.
Voorgesteld wordt om 9,5 miljoen euro toe te voegen aan de reserve sociaal domein. Per 31 december 2024 bedraagt deze reserve 11,4 miljoen euro. Dit betekent dat deze reserve toeneemt naar 20,9 miljoen euro.
Om de jaarschijf 2025 structureel sluitend te hebben, is bij de begroting 2025 een aantal aanvullende maatregelen opgenomen. Indien er -als aanvullende maatregel- uit de algemene reserve een onttrekking zal worden gedaan, zal de algemene reserve voor het gelijke bedrag worden aangevuld vanuit de reserve sociaal domein.

Decembercirculaire 2024 Toekomstbestendig maken Energiebeleid, 387.000 euro.
Voor de taken op het gebied van het voorkomen van netcongestie, zoals het versnellen van de aanleg van infrastructuur, het bij elkaar brengen van vraag en aanbod van energie via een stimuleringsprogramma energiehubs en het ondersteunen van bedrijven bij hun verduurzaming, heeft het ministerie van Klimaat en Groene Groei middelen beschikbaar gesteld.

Voorgesteld wordt om 387.000 euro vía de bestemmingsreserve overlopende werken over te hevelen naar 2025, in verband met het niet meer in 2024 aan kunnen wenden van deze bij de decembercirculaire 2024 verkregen middelen.

Algemene reserve, 262.000 euro.
Het restant van het gerealiseerd resultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve en maakt onderdeel uit van het weerstandsvermogen dat dient ter dekking van risico's.

Accountantscontrole
Bij dit voorstel is het accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2024 van gemeente Almelo als bijlage toegevoegd. De belangrijkste bevindingen en conclusies naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole 2024 zijn opgenomen in de bestuurlijke samenvatting van het accountantsverslag.

Beoogd effect
Het college legt aan de raad over elk begrotingsjaar verantwoording af over het door het college gevoerde beleid, onder overlegging van de jaarrekening en het jaarverslag (artikel 197 Gemeentewet).

Argumenten voor
1.1 Volgens de gemeentewet stelt de raad de jaarrekening en het jaarverslag vast.
In de Gemeentewet (artikelen 197 t/m 201) is de verantwoordelijkheid ten aanzien van de gemeenterekening geregeld. Met de jaarverantwoording 2024 legt het college inhoudelijke en financiële verantwoording af aan de raad over het jaar 2024. De raad stelt de jaarverantwoording vast in het jaar volgend op het begrotingsjaar om deze vervolgens vóór 15 juli naar de provincie te sturen.

2.1 De raad geeft hiermee invulling aan haar toezichthoudende en controlerende rol ten aanzien van het door het college gevoerde beleid.
Vanuit uw toezichthoudende en controlerende rol legt het college verantwoording af aan uw raad over het gevoerde beleid en de besteding van de middelen. De jaarverantwoording geeft inzicht in de realisatie van het vastgestelde beleid en de kosten die daarmee samenhangen. Wij hebben de jaarverantwoording opgesteld conform de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording.

6.1 De raad gaat over de bestemming van het gerealiseerde resultaat
In de jaarverantwoording is een nadere toelichting gegeven van de resultaatbestemming.

7.1 Het college informeert de raad over de uitvoering van overgenomen aanbevelingen die onder zijn verantwoordelijkheid vallen
Het is noodzakelijk dat het college de gemeenteraad jaarlijks informeert over de opvolging van de aanbevelingen van de rekenkamer, omdat de Wet Versterking decentrale rekenkamers dit voorschrijft voor aanbevelingen die door de raad zijn overgenomen en betrekking hebben op de verantwoordelijkheid van het college. Dit bevordert transparantie en versterkt de controlefunctie van de raad.

Kanttekeningen
Niet van toepassing

Kosten, opbrengsten en dekking
De jaarverantwoording laat zien wat de gerealiseerde baten en lasten zijn over het jaar 2024 en wat daarvan het resultaat is, inclusief verrekening met reserves. Verder worden er resultaatbestemmingen voorgesteld. Na goedkeuring wordt het resterende voordelige resultaat toegevoegd aan de algemene reserve.

Vervolg
Nadat uw raad de jaarverantwoording 2024 heeft vastgesteld wordt uw besluit inclusief de jaarverantwoording gezonden aan de toezichthouder, te weten gedeputeerde staten van de provincie Overijssel. Conform de bepalingen daarover in de gemeentewet moet de jaarverantwoording van een gemeente elk jaar uiterlijk 15 juli ontvangen zijn door de toezichthouder.

Bijlagen

- Jaarverantwoording na accountantscontrole (D/25/756322)
- Accountantsverslag 2024 gemeente Almelo (D/25/756395)
- Overzicht opvolging aanbevelingen rekenkamer Almelo (D/25/754881)

Burgemeester en Wethouders van Almelo, _____

de secretaris,
J.H. Dijkstra

de burgemeester,
R.T.A. Korteland

Collegevoorstel

Onderwerp	Bestuurlijke reactie QuickScan Jaarverantwoording 2024
Eenheid/team	CZ Control en Audit
Zaakkenmerk	DCS - 2489439
Documentkenmerk	D/25/751731
Vertrouwelijkheid	Openbaar
Portefeuillehouder	J. Hinnen
Datum vergadering	

Toelichting voor de openbare besluitenlijst
De Rekenkamer Almelo heeft een quickscan uitgevoerd op de jaarverantwoording 2024. Het college geeft in een brief aan de Rekenkamer Almelo een bestuurlijke reactie op dit onderzoek.

Voorgesteld besluit
Het college besluit:
1. In te stemmen met de uitgaande brief (D/25/751588) met de bestuurlijke reactie op de quickscan van de Jaarverantwoording 2024.

Inleiding
De Rekenkamer Almelo heeft een quickscan uitgevoerd op de Jaarverantwoording 2024. De bestuurlijke reactie namens het college is opgenomen in de uitgaande brief.

Beoogd effect
De quickscan van de Rekenkamer Almelo van een bestuurlijke reactie voorzien.

Argumenten voor
1.1 De rekenkamer heeft het college verzocht zijn zienswijze te geven op de quickscan.
Met deze brief komt het college aan dit verzoek tegemoet.

Kanttekeningen
1.1 Het is een reactie op de hoofdlijnen van de quickscan.
Er wordt op hoofdlijnen een toelichting gegeven. Dit betekent dat niet alle opmerkingen en constateringen in de quickscan worden voorzien van een reactie vanuit het college.

Kosten, opbrengsten en dekking

Uitvoering
De brief met bestuurlijke reactie op de quickscan wordt gepubliceerd voor de behandeling van de jaarverantwoording in de gemeenteraad.

Bijlage(n)

1. Brief bestuurlijke reactie op de quickscan van de rekenkamer (D/25/751588)
2. Rapport Rekenkamer Almelo ‘Quickscan jaarverantwoording 2024 gemeente Almelo’ (D/25/755462)

Procesinformatie
Intern overleg
De brief is met interne betrokkenen afgestemd.

Afstemming met portefeuillehouder

De brief is afgestemd met de portefeuillehouder.

Directie-advies

B&W voorstel standaard

Communicatie over het besluit
Regulier

Gemeente Almelo

Quickscan Jaarverantwoording 2024

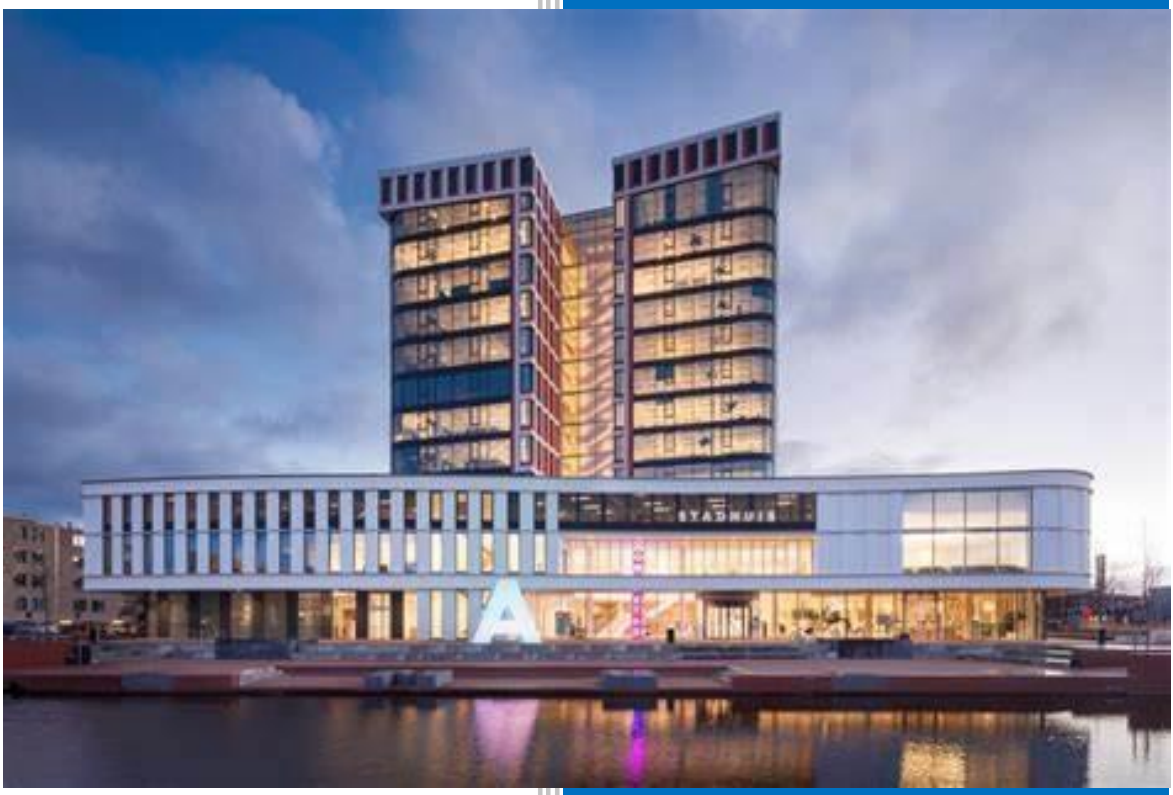

Rekenkamer Almelo

13 mei 2025

Versie 4.0 na ambtelijk wederhoor

Samenvatting

Hebben we bereikt wat we willen bereiken?
De jaarverantwoording 2024 biedt een beperkt inzicht in de doelbereiking. Enerzijds komt dat doordat doelen in de begroting 2024 in termen van “meer” en “minder” zijn geformuleerd. Zonder een streefwaarde is het in de jaarverantwoording vervolgens lastig om een uitspraak te doen over de doelbereiking. Het college besteedt hieraan ook geen specifieke tekst. Wel neemt het college per programma indicatoren op. Deze bieden meerwaarde, zeker in de programma’s waarin het college deze indicatoren van een toelichting voorziet. Door dit consequent in ieder programma te doen en een heldere duiding te geven over hoe deze indicatoren iets zeggen over de mate van doelbereiking, kan de informatiewaarde in de jaarverantwoording worden versterkt.

De dalende waardering van de inwoners over de kwaliteit van de openbare ruimte en het afgenomen bedrag aan verleende kwijtscheldingen zijn aandachtspunten. Betekent deze laatste bijvoorbeeld dat inwoners de gemeente minder goed wisten te vinden. Dit kan een onderwerp voor gesprek met het college zijn.

Hebben we gedaan wat we zouden doen?
De in 2024 verrichte activiteiten beschrijft het college uitvoerig. In het algemeen is helder wat het college deed. Niet altijd zijn deze activiteiten echter gelijk aan de activiteiten zoals afgesproken in de begroting 2024. Dit maakt op onderdelen moeilijk om te bepalen of het college voldeed aan de afspraken. Het college geeft aan te rapporteren over wat er is gedaan én bereikt. Verantwoording is voor het grootste deel echter op niveau van activiteiten.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?
Het jaar 2024 sluit af met een positief resultaat van € 28,9 miljoen. Belangrijk onderdeel is de verkoop van aandelen Twence (€ 18,7 miljoen). Daarmee is een belangrijk deel van dit resultaat incidenteel. De afwijking t.o.v. de begroting na wijziging is beperkt en wordt vooral veroorzaakt door de decembercirculaire Algemene Uitkering gemeentefonds. Doordat in de jaarverantwoording de vergelijking wordt gemaakt met de begroting na wijziging, is niet helder welke verschillen in 2024 verder zijn opgetreden en leidde tot een begrotingswijziging via één van de tussentijdse rapportages. Zo kan de budgetverhoging op het sociaal domein uit de voorjaarsrapportage bijvoorbeeld buiten beeld raken. Het opnemen van alle verschillen (op hoofdlijn) die er gedurende het jaar waren, heeft meerwaarde.

Het verloop van het saldo gedurende het jaar was grillig. Het college onderzocht welke oorzaken daaronder lagen. Inmiddels hebben wij begrepen dat u heeft ingestemd met het invoeren van de Zomerrapportage, als vervanger van de Voorjaarsrapportage en Najaarsrapportage. Daarmee is de periodiciteit van de tussentijdse rapportages vanaf 2025 aangepast. Voor u is van belang dat het moment van uitbrengen van de rapportage u nog voldoende mogelijkheid tot bijsturing geeft. Naast inhoudelijke bespreking kan het meerwaarde hebben om ook dit punt bij de behandeling van de Zomerrapportage 2025 expliciet te beoordelen en te bespreken.

Bij de jaarverantwoording doet het college u een voorstel tot het grotendeels specifiek bestemmen van het jaarrekeningresultaat. Hiermee koppelt het college een besluit gericht op de toekomst aan een document dat een terugkijkend karakter heeft gericht op verantwoording. Vooruitkijken en middelen verdelen/bestemmen past bij de begrotingsbehandeling

Inleiding

Over het algemeen krijgt de jaarverantwoording minder bestuurlijke aandacht dan de begroting. Naar onze mening is dat een gemiste kans. Niet alleen omdat daarmee geen recht wordt gedaan aan alle inspanningen die voor het opstellen zijn verricht. Maar vooral omdat een heldere verantwoording en het goede gesprek daarover een belangrijk onderdeel van ons democratisch stelsel vormen. Het biedt de mogelijkheid om te leren van het verleden en het daarmee het in de toekomst nog beter te doen. Dat is ook onze insteek van deze quickscan: benoemen van aandachtspunten en daarmee het debat in de raad verrijken. Zodat de jaarverantwoording de aandacht krijgt die het verdient!

Via de jaarverantwoording moet de raad een helder antwoord krijgen op de onderstaande drie vragen:

1. Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?
2. Hebben we daarvoor gedaan wat we zouden doen?
3. Heeft het gekost wat het mocht kosten?

De beantwoording van deze vragen in de jaarverantwoording vormt de “spiegel” van de vragen zoals opgenomen in de begroting 2024 – 2027 waarin staat wat Almelo wil bereiken, wat daarvoor gedaan gaat worden en wat dat mag kosten.

Leeswijzer

Naast de samenvatting en inleiding bestaat de quickscan uit drie hoofdstukken. In ieder hoofdstuk staat één van de bovengenoemde vragen centraal. Het eerste hoofdstuk gaat over de bereikte doelen, het tweede hoofdstuk over de uitgevoerde activiteiten en het laatste hoofdstuk over de kosten.

1. Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

1.1 Programma's

De inhoudelijke speerpunten / ambities komen in de jaarverantwoording 2024 net als in de begroting 2024 tot uiting in de vijf programma's en het plan "leefbare wijken en dorpen".

1.1.1. Strategische en operationele doelen

Op het bereiken van de doelen vindt geen specifieke verantwoording plaats. Daarmee is onduidelijk of het bereiken van deze doelen in 2024 dichterbij kwam. Anders dan in de begroting 2024 neemt het college de operationele doelen niet in de jaarverantwoording op. Hierdoor moet de lezer zelf aan de hand van de beschrijving van de bereikte resultaten en opgenomen indicatoren de conclusie trekken of doelen gerealiseerd werden. Op diverse onderdelen is daar onvoldoende informatie voor beschikbaar. Een expliciete verantwoording op doelen vergroot de informatiewaarde van de jaarverantwoording. De raad zou hiernaar kunnen vragen.

De programma's kennen na een algemene inleiding een weergave van de strategische doelen uit de begroting 2024. Onderstaand het eerste strategische doel dat in de jaarverantwoording staat:

> *2.1.1.1.1 Kwalitatieve aantrekkelijke stad*
>
> **Strategisch doel:**
>
> **Het realiseren van een veerkrachtigere, gezondere en inclusievere stad voor onze huidige en nieuwe inwoners en bedrijven, waarin we strategische keuzes maken die aansluiten bij de stedelijke, regionale en nationale opgave die we verwerken in de verstedelijkingsstrategie voor Twente. Hiermee versterken we onze regionale en nationale functie en bouwen we verder aan onze toekomst als aantrekkelijke stad voor onze bestaande en toekomstige inwoners, bedrijven en bezoekers.**
>
> Jaarverantwoording 2024 Almelo, pagina 13

Omdat deze doelen in de begroting 2024 veelal zijn omschreven in de vorm van "beter" en "minder" en een streefwaarde ontbreekt, is het in de jaarverantwoording lastig om te bepalen of het strategische doel is bereikt c.q. dichterbij is gekomen. De nieuwe bestuursperiode kan een goed moment zijn om naar meetbare formulering van doelstellingen te kijken. Het college besteedt geen specifieke tekst aan het bereiken c.q. dichterbij komen van het doel. Dit versterkt de lastigheid om daar een beeld over te vormen. Een overweging is om het college te vragen naar de mate van doelbereiking én het verzoek te doen om in een volgende jaarverantwoording daar specifiek op in te gaan. In programma twee (Sociaal en Vitaal) is het eerste strategische doel aangepast t.o.v. het strategische doel zoals opgenomen in de begroting 2024. De strekking is wel hetzelfde, tekst over "beter werkend ecosysteem" is verwijderd. In de begroting 2024 stonden daarnaast per onderdeel in de programma's twee en vijf ook operationele doelen die veelal meer meetbaar geformuleerd waren. Zie het onderstaande voorbeeld:

> *4.1.5.1.2. Duurzame energie opwek en opslag bebouwde omgeving*
>
> *Strategisch doel 2:*
>
> In 2026 wordt meer duurzame energie opgewekt. Duurzame energie wordt deels lokaal opgeslagen.
>
> **Operationele doelen:**
>
> 1. In 2026 zijn - om in het jaar 2030 te voldoen aan de vastgestelde RES-opgave - relevante (omgevings)vergunningen afgegeven en bestemmingsplanprocedures ten behoeve van duurzame energieopwekking voor zon- en windenergie afgerond.
> 2. Minimaal 50% lokaal eigenaarschap bij nieuwe duurzame energieopwekking.
>
> Begroting 2024 Almelo, pagina 39

In de jaarverantwoording staan deze operationele doelen niet. Niet duidelijk is wat de reden daarvoor is. Juist de operationele doelen geven concreter aan wat de gemeente Almelo wil bereiken. Vraag aan het college kan zijn waarom deze operationele doelen én de verantwoording daarover ontbreken.

1.1 2. Indicatoren

De jaarverantwoording 2024 bevat in de programma's indicatoren. Niet in alle programma's wordt daarop een toelichting gegeven en/of samenhang met de doelen geduid. De waarde kan worden versterkt door dat consistent te doen. In sommige programma's zijn daarvoor al goede voorbeelden te vinden.

Anders dan in de begroting 2024 neemt het college in de programma's een set aan indicatoren op. Dat biedt in de basis meerwaarde. In het programma Stedelijke ontwikkeling toont het college bijvoorbeeld de bevolkingsontwikkeling per provincie, ontwikkeling van het aantal huishoudens, de brede welvaartsindex, cijfers over woningproductie, verleende bouwvergunningen en bezoekers aan de binnenstad. Een duiding bij deze cijfers ontbreekt. Daardoor is niet duidelijk hoe deze cijfers met elkaar samenhangen, of deze wel / niet positief zijn en in hoeverre ze aantonen dat het bereiken van het strategische doel dichterbij kwam. De relatie naar het strategisch doel is ook niet voor alle indicatoren duidelijk. Het toevoegen van deze inhoudelijke duiding verrijkt de informatiewaarde van de jaarverantwoording. De raad kan het college verzoeken dit in een volgende jaarverantwoording op te nemen. In het tweede programma, Sociaal en Vitaal, is wel een toelichting opgenomen. Hoewel deze nog in waarde kan groeien, geeft dat duiding bij de cijfers. Sterk in dit programma is het onderdeel "rijkere verantwoording" waarin het college "beeldend en verhalend" behaalde resultaten duidt. Omdat in het sociaal domein niet alle effecten kwantitatief te duiden zijn, heeft deze vorm een duidelijke meerwaarde. U zou het college kunnen vragen of dit werkelijke verhalen zijn of niet. Goed voorbeeld van indicatoren die iets kunnen zeggen over het realiseren / dichterbij komen van de doelen staan in programma vijf. Bij de indicatoren zijn daar o.a. de volgende gegevens opgenomen:

Indicator	Peilwaarde (Meest recent)	2024	Ambitie 2026	Bron
Aantal woningeigenaren ondersteund bij het isoleren.	0 (1-1-2023)	775	2.000	Gemeente (jaarlijks)
Aantal zonnepaneelinstallaties op woningen	5.411 (2021*)	12.244	8.500	CBS (jaarlijks)
Aandeel hernieuwbare energie op totaal energieverbruik inclusief Twence	13% (2020)	13% (2021)	20%	Klimaatmonitor
Huidige opwek als aandeel van het bod RES	79 GWh (1-6-2022)	72 GWh (1-6-2024)	110 GWh	Monitor RES
Aandeel woningen zonder aardgasaansluiting	2% (2021)	2,5% (2022)	4%	CBS
Aardgasverbruik in woning (temp. gecorrigeerd)**	42 mln. m^3 (2020)	29,2 mln. m^3 (2023)	35 mln. m^3	Monitor RES

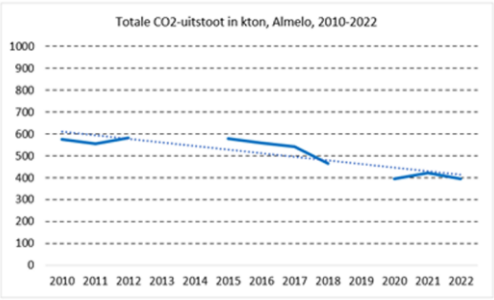

Jaarverantwoording Almelo 2024, pagina 57 / 58

Met deze cijfers kan daadwerkelijk een beeld worden gevormd of een strategisch doel dichterbij is gekomen, bijvoorbeeld het doel dat "in Almelo meer woningen aardgasvrij of gereed om van het aardgas af te gaan zijn". Een indicator over het aandeel woningen zonder aardgasaansluiting is immers opgenomen. Waarden bij deze indicatoren zijn echter niet altijd actueel. Daardoor kan ook hier op onderdelen de verantwoording in kracht groeien.

1.2. Plan Leefbare wijken en dorpen

De waardering van de inwoners voor de fysieke leefomgeving daalde. Mogelijk hangt dit samen met het niet halen van de onderhoudsnormen (zie de paragraaf kapitaalgoederen).

De score op de indicator "waardering fysieke leefomgeving" daalde van 6,7 naar 5,9. Dit kan een aandachtspunt zijn in relatie tot ingezette c.q. nog in te zetten bezuinigingen. Ook kan er een relatie zijn naar het niet halen van afgesproken onderhoudsnormen. Vraag aan het college kan zijn welke maatregelen worden genomen om de waardering te verhogen.

Indicator	2021	2024
Waardering sociale betrokkenheid (score 1-10) Buurtbewoners: • gaan op een prettige manier met elkaar om. • staan voor elkaar klaar. • zijn te vertrouwen.	7,5	7,6
Waardering fysieke omgeving (score 1-10) • In mijn buurt zijn (bijna) geen dingen kapot • Mijn buurt is netjes en schoon • Het groen in mijn buurt is goed onderhouden • Straten en stoepen zijn goed begaanbaar	6,7	5,9

Jaarverantwoording Almelo 2024, pagina 64

1.3. Overige prioritaire opgaven

In dit onderdeel staat veel herhaling van tekst uit de begroting 2024. Daarmee is niet duidelijk of de afgesproken activiteiten ook uitgevoerd zijn.

De tekst onder “dierenwelzijn” op pagina 65 is vrijwel één op één een herhaling van de tekst uit de begroting. De afgesproken prestaties worden beschreven, niet of die behaald zijn. Daarmee is de waarde voor de verantwoording beperkt. Op verzoek van de raad beschrijft het college op deze plaats (pagina 66) de besteding van het kunst- en cultuurfonds.

1.5. Basisbegroting – resultaten op de taakvelden

De basisbegroting is vooral financieel van aard. Daardoor geeft dit onderdeel beperkt zicht op bereikte doelen / resultaten. Enkele opgenomen indicatoren zijn daarvoor wel nuttig.

Indicatoren sociaal domein

Op pagina 86 staat de onderstaande tabel. Hieruit blijkt dat het aantal inwoners met een bijstandsuitkering daalde. Hiermee is in Almelo een daling zichtbaar die tegen de landelijke trend in is. Daarentegen steeg het aantal jongeren met jeugdhulp verder.

2.2.7.3 Indicatoren

Indicator		2020	2021	2022	2023	2024
Banen per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	**Almelo**	**905,7**	**924,6**	**964,4**	**995,9**	-
Aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	Grootteklasse	768,2	774,2	786,6	799,4	-
Jongeren met een delict voor de rechter	**Almelo**	**1,0%**	**1,0%**	**1,0%**	-	-
Percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	Grootteklasse	1,0%	1,0%	1,0%	-	-
Kinderen in uitkeringsgezin	**Almelo**	**9,0%**	**8,0%**	**7,0%**	-	-
Percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	Grootteklasse	6,0%	5,0%	5,0%	-	-
Werkloze jongeren	**Almelo**	**3,0%**	**2,0%**	**2,0%**	-	-
Percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).	Grootteklasse	2,0%	2,0%	1,0%	-	-
Netto arbeidsparticipatie	**Almelo**	**64,1%**	**67,3%**	**69,6%**	**70,7%**	-
Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.	Grootteklasse	68,2%	70,6%	72,1%	73,0%	-
Aantal mensen met een bijstandsuitkering per 1.000 inwoners	**Almelo**	**74,0**	**68,9**	**60,3**	**56,3**	**54,8**
in de leeftijd van 18 jaar en ouder	Grootteklasse	43,7	38,8	31,7	30,3	30,3
Aantal lopende re-integratievoorzieningen per 1.000 inwoners	**Almelo**	**30,0**	**30,0**	**30,8**	**33,0**	-
in de leeftijd van 15-64 jaar	Grootteklasse	20,0	19,2	19,2	19,8	-
Een re-integratievoorziening wordt ingezet nadat er is vastgesteld dat een cliënt een belemmering heeft die directe arbeidsinschakeling bemoeilijkt (er is een afstand tot de arbeidsmarkt). De voorziening is erop gericht de afstand tot de arbeidsmarkt van een cliënt te verkleinen.						-
Jongeren met jeugdhulp	**Almelo**	**13,4%**	**12,1%**	**12,5%**	**12,9%**	**13,7%**
Percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	Grootteklasse	11,9%	10,7%	10,9%	11,3%	11,4%
Jongeren met jeugdbescherming	**Almelo**	**2,1%**	**1,9%**	**2,3%**	**2,0%**	**1,7%**
Percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	Grootteklasse	1,3%	1,2%	1,2%	1,0%	1,0%
Jongeren met jeugdreclassering	**Almelo**	**0,5%**	**0,5%**	**0,4%**	**0,5%**	**0,5%**
Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).	Grootteklasse	0,4%	0,4%	-	-	0,3%
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo per 1.000	**Almelo**	**77,0**	**70,0**	**70,0**	**77,0**	**71,0**
inwoners	Grootteklasse	71,7	65,7	65,1	71,0	66,4
Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo, zoals hulp bij het huishouden, ondersteuning thuis en hulpmiddelen.						

Bron: waarstaatjegemeente.nl

1.6. Resultaten in de paragrafen

Naast de verplichte paragrafen neemt de gemeente Almelo ook een eigen paragraaf op, de paragraaf dienstverlening. Dit biedt de raad meerwaarde. Sterk onderdeel van de paragrafen is dat het college iedere paragraaf start met een kernachtige samenvatting.

Lokale heffingen

Het bedrag aan verleende kwijtscheldingen in 2024 daalde t.o.v. 2023 terwijl de belastingen stegen. Vraag aan het college kan zijn welke oorzaken hieronder liggen.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op pagina 99 de volgende tekst te lezen:

- In 2024 is voor een totaalbedrag van 1,3 miljoen euro aan kwijtschelding verleend. Dat is 130.000 euro minder dan begroot in 2024.

In 2024 is voor een totaalbedrag van 1,3 miljoen euro aan kwijtschelding verleend. Dat is 130.000 euro minder dan begroot in 2024. Ten opzichte van 2023 (1,4 miljoen euro) is de verleende kwijtschelding in 2024 licht gedaald.

De belastingen / heffingen stegen, o.a. door indexering. De vraag is wat de daling van het bedrag aan kwijtscheldingen zegt. Is er minder armoede in Almelo of wisten de inwoners van Almelo deze regeling minder goed te vinden? Een vraag aan het college kan zijn of er zicht is op de onderliggende oorzaken. Bij dit onderwerp is ook het door ons uitgevoerde onderzoek naar armoedebeleid relevant. **(**Agenda Almelo - Raad dinsdag 8 oktober 2024 14:00 - 16:00 - iBabs Publieksportaal)

Weerstandsvermogen en risicomanagement

De gemeente Almelo richt het risicomanagement niet alleen op financiële risico's maar ook op zogenaamde "wendbaarheidsrisico's. Dat is een goede toevoeging. Het kan voor de raad meerwaarde hebben om ook in deze risico's inzicht te hebben.

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement is o.a. de onderstaande tekst te lezen:

Niet meegenomen risico's in de berekening
Een aantal risico's en onzekerheden vormt geen onderdeel van de financiële analyse. Dat kan zijn doordat een risico zich niet financieel laat vertalen of berekenen, zoals de risico's voor bijvoorbeeld het niet geheel realiseren van klimaattransitie en duurzaamheid of risico's die een beperktere financiële impact hebben, maar vooral een reputatie- of imagoschade kennen, zoals fraude. Deze risico's worden in het kader van de doorontwikkeling van het risicomanagement de zogenaamde wendbaarheidsrisico's genoemd. Zij vormen onderdeel van de periodieke risicodialoog die in de organisatie wordt gevoerd en is gericht en gekoppeld aan de te realiseren beleidsinhoudelijke doelstellingen.

Almelo laat zien hiermee een integraal risicomanagement na te streven dat verder gaat dan alleen het in beeld brengen van financiële risico's. Dat is waardevol. Met name het voeren van een periodieke risicodialoog en het daarmee vergroten ven bewustwording rond risico's draagt bij aan de beheersing binnen de organisatie. Het college geeft aan dat dit onderdeel is van de doorontwikkeling van het risicomanagement. Het kan voor uw raad meerwaarde hebben om ook in deze risico's inzicht te hebben.

Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf bevestigt het beeld van inwoners dat de kwaliteit van de openbare ruimte achterblijft bij het gewenste niveau.

In de paragraaf valt te lezen dat de kwaliteit stabiel is gebleven maar op onderdelen achterblijft bij het gewenste niveau. Dit is in lijn met de eerder aangehaalde indicator dat inwoners minder tevreden zijn over de kwaliteit van de buitenruimte. Vraag van de raad aan het college kan zijn hoe die achterstand wordt ingelopen.

2. Hebben we daarvoor gedaan wat we zouden doen?

2.1 Programma's

2.1.1. Activiteiten

De verantwoorde activiteiten zijn niet altijd één op één navolgbaar vanuit de begroting 2024. Dat maakt lastig om na te gaan of de afgesproken activiteiten (volledig) zijn uitgevoerd.

Het college beschrijft de activiteiten die zijn uitgevoerd om de strategische doelen dichterbij te brengen. Niet alle activiteiten zoals opgenomen in de begroting 2024 komen navolgbaar in de verantwoording 2024 terug. Zie hiervoor de onderstaande tabel.

programma / onderdeel	aantal in begroting	1 op 1 in jaar-verantwoording	Opmerkingen
Stedelijke ontwikkeling			
1.1 Kwalitatieve aantrekkelijke stad	5	0	In verantwoording 4 prestaties met andere namen
1.2 Netwerken en positioneren	3	2	Eén nieuwe activiteit in de verantwoording
1.3 Kennis en professionalisering	2	0	Tabel lijkt niet te kloppen
Subtotaal	10	2	
Sociaal en vitaal			
2.1 Mentaal veerkraxhtige inwoners	8	7	In de verantwoording 2 nieuwe activiteiten
2.2 Gezond en vitaal	6	6	In de verantwoording 1 nieuwe activiteit
2.3 Kansengelijkheid jeugd	8	8	In de verantwoording 2 nieuwe activiteiten
Subtotaal	22	21	
Zorg en Veiligheid			
3.1 Meer veilige situaties bij kwetsbare inwoners	6	1	In de verantwoording 8 nieuwe activiteiten
3.2 Meer veilige omgeving voor jongeren	8	5	In de verantwoording 1 nieuwe activiteit
3.3 Partners in het zorg- en veiligheidsdomein	4	1	In de verantwoording 4 nieuwe activiteiten
Subtotaal	18	7	
Economie en arbeidsmarkt			
4.1 Almelo banenmotor in een kracghtige Twentse evonomie	2	2	
4.2 Almelo biedt ruimte voor ondernemerschap en bedrijvigheid	7	7	In de verantwoording 1 nieuwe activiteit
4.3 Almelo bindt en boeit talent op alle niveaus	6	6	
4,4 Almelo unieke beleving door water en het groen	3	2	
Subtotaal	18	17	
Klimaat en milieu			
5.1 Energiebesparing	7	7	
5.2 Duurzame energie opwek em opslag bebouwde omgeving	8	8	
5.3 Warmtetransitie	4	4	
5,4 Orculaire economie	2	2	
Subtotaal	21	21	
TOTAAL	89	68	

Programma Klimaat en milieu is 100% navolgbaar, gevolgd door het programma Economie en Arbeidsmarkt. De programma's Zorg en Veiligheid en Stedelijke ontwikkelingen kennen in de omschrijving grotendeels andere activiteiten dan opgenomen in de begroting 2024. Dit maakt lastig navolgbaar of het college de afgesproken activiteiten uitvoerde. Vraag aan het college kan zijn waarom ervoor gekozen is om niet alle activiteiten uit de begroting 2024 navolgbaar te laten terugkomen én afspraken te maken hoe hier in een volgende jaarverantwoording mee om wordt gegaan. De kop van de tabellen met activiteiten is "wat hebben we gedaan en hebben we bereikt". De beschrijving is echter veel op het niveau van inspanning en weinig op niveau van daarmee behaalde resultaten en/of bereikte effecten.

2.1.2. Prioritaire opgaven

De relatie hiervan naar de begroting 2024 is onduidelijk.

Het eerste programma sluit af met een weergave van "prioritaire opgaven". Dit overzicht staat niet in de begroting 2024.

Daardoor is niet na te gaan of deze prioritaire opgaven conform afspraak zijn en wie die voor 2024 als prioriteit heeft vastgesteld. De andere programma's kennen deze prioritaire opgaven niet.

2.2 Paragrafen

Bedrijfsvoering

De krapte op de arbeidsmarkt blijft een probleem. Het college beschrijft enkele activiteiten die zijn gedaan c.q. verder worden versterkt om dit probleem zoveel als mogelijk op te lossen.

De paragraaf beschreef in de begroting 2024 dat "*in deze dynamische tijden van extreme krapte op de arbeidsmarkt, de permanente invulling van openstaande vacatureruimte een grote uitdaging blijft*". Uit pagina 118 van de jaarverantwoording blijkt dat dit in 2024 inderdaad een uitdaging was:

> Het is de verwachting dat deze krapte de komende jaren zo blijft. Dat betekent dat we ons ook de komende jaren zullen moeten blijven inspannen om in deze krappe en veranderende arbeidsmarkt het nodige talent aan te trekken en te behouden. Inspanningen die op dit gebied al zijn ingezet zijn onder andere investeren in het werkgeversmerk, het aantrekken van eigen recruiters, investeren in opleiding en training van medewerkers en management en waar mogelijk verminderen van de werkdruk. Daarnaast zal er worden gekeken of er mogelijkheden zijn om onze arbeidsvoorwaarden verder te verbeteren.

Voor u als raad kan het relevant zijn om u periodiek te laten informeren over de effecten van deze acties.

Over Informatiebeveiliging schreef het college in de paragraaf bedrijfsvoering van de begroting 2024 het volgende: "De gemeente zal blijvend worden geconfronteerd met uitdagingen die de aandacht vereisen, zo valt in de paragraaf bedrijfsvoering te lezen. De huidige uitdagingen hebben betrekking op verschillende aspecten en vragen om actie:

- Niet volledig voldoen aan gestelde normenkaders, wet- en regelgeving op het gebied van informatiebeveiliging.
- Onvoldoende duidelijkheid over eigenaarschap en verantwoordelijkheden bij informatiebeveiliging
- Onvoldoende actueel en adequaat beleid voor de classificatie van data (Governance).
- Ad-hoc en informele processen voor informatiebeveiliging.
- Lage bezetting en krappe financiële middelen op het gebied van informatiebeveiliging.

Het niet of onvoldoende oppakken van deze uitdagingen vormt een potentieel risico voor bescherming van gevoelige gegevens".

Een door ons uitgevoerd onderzoek naar bewustwording rond informatiebeveiliging (Rekenkameronderzoek Informatiebeveiligingscultuur gemeente Almelo Almelo - iBabs Publieksportaal) versterkt dit beeld. In de bestuurlijke reactie op dit onderzoek gaf het college aan om aan de slag te gaan met de genoemde aanbevelingen. Op pagina 119 van de jaarverantwoording 2024 schrijft het college daarover het volgende:

> **Actuele ontwikkelingen**
> *Rekenkameronderzoek informatiebeveiligingscultuur*
> De rekenkamer van de gemeente Almelo heeft de informatiebeveiligingscultuur van de gemeentelijke organisatie onderzocht. Dit gaat over hoe medewerkers denken, werken en besluiten nemen met als doel informatie te beschermen. Het onafhankelijke onderzoek laat zien dat Almelo op de goede weg is om te groeien naar een hoger niveau van informatiebeveiligingsbewustzijn, maar ook dat de informatiebeveiligingscultuur lange tijd te weinig aandacht heeft gekregen. De gemeente heeft weinig tot geen beleid of processen om de informatiebeveiligingscultuur te verbeteren. Tegelijkertijd geeft het onderzoek de indruk dat de gehele gemeentelijke organisatie én het gemeentebestuur het thema informatiebeveiliging zien als een belangrijk onderwerp.
> Volgens de rekenkamer vraagt het verhogen van de informatiebeveiligingsbewustzijn de nodige investeringen. Het college herkent de wens om te investeren in informatiebeveiliging(sbewustzijn). Dit hangt echter samen met de grotere financiële opgave waar Almelo voor staat en zal in dit licht afgewogen moeten worden.

Verbonden partijen

Voor de jaarstukken 2024 van de Verbonden Partijen volgt zoals gebruikelijk een aparte regionale quickscan in opdracht van de diverse rekenkamers.

Dienstverlening

Dit is een extra paragraaf naast de wettelijk verplichte paragrafen die de raad goed inzicht geeft in een aantal aspecten rond dienstverlening. Het dalende aantal bezwaarschriften sociaal domein kan zowel positief als negatief zijn.

Dit is een facultatieve paragraaf. De paragraaf geeft, zowel kwalitatief als kwantitatief, inzicht in diverse aspecten rond dienstverlening. Zo is er aandacht voor klachten, bezwaren en procedures naar onderwerp. Op pagina 149 valt te lezen dat het aantal bezwaren op gebied van sociale wetgeving in 2024 fors daalde. Een verklaring daarover heeft het college niet. Het percentage gegronde bezwaren t.o.v. het totaal is eveneens gedaald. Dit kan zowel positief als negatief zijn. Is er bijvoorbeeld wellicht een verband met de dalende kwijtschelding en zegt het iets over het bereik / de vindbaarheid?

Bezwaren sociale wetgeving

Het aantal bezwaren met betrekking tot sociale wetgeving is in de jaren 2019 en 2020 nagenoeg stabiel gebleven. In 2021 was er een lichte daling. In 2022 en 2023 was er een stijging te zien van het aantal bezwaren. Voor 2024 zien we een duidelijke daling van het aantal bezwaren. Het is onduidelijk waar deze daling vandaag komt.
In onderstaande tabel worden de bezwaren sociale wetgeving weergegeven, waarbij geen gebruik is gemaakt van de mogelijkheid om ambtelijk te worden gehoord.

Bezwaren sociale wetgeving	2020	2021	2022	2023	2024
Ongegrond	65	72	48	81	27
Gegrond	10	4	4	18	13
Gedeeltelijk gegrond/ongegrond	13	11	7	14	4
Niet-ontvankelijk	22	14	12	10	8
Ingetrokken	61	41	54	57	43
Ingetrokken na nieuw primair besluit	11	21	91	50	81
Nieuw primair besluit	27	23	-	-	-
Leerlingenvervoer					2
Totaal	**209**	**186**	**216**	**230**	**178**

Jaarverantwoording Almelo 2024, pagina 149

Majeure projecten

De paragraaf bevat één project (zwembad) waarbij als belangrijke aandachtspunt wordt benoemd dat een vertraging van zo'n zes maanden is opgelopen.

Bij de QS begroting 2025 vroegen wij aandacht voor deze paragraaf en het feit dat daarin slechts eén project is opgenomen. Dit aandachtspunt leidde tot een gesprek tussen raad en college waarbij het college de toezegging deed om de grote investeringsprojecten / investeringsopgaven in de toekomst inzichtelijk te maken. Het onderdeel majeure projecten kan daarvoor prima benut worden.

3. Heeft het gekost wat het mocht kosten?

3.1. Saldo jaarrekening 2024

Het jaar 2024 sluit af met een positief resultaat van € 28,9 miljoen. Belangrijk onderdeel daarvan is de verkoop aandelen Twence. Er is een beperkte afwijking van € 1,9 miljoen t.o.v. de slotwijziging 2024, het verloop van het saldo in 2024 was grillig.

De gemeente Almelo sluit het jaar af met een voordelig saldo van € 28,9 miljoen.

Resultaat	Begroting na wijziging	N/V	Realisatie 2024	N/V	Verschil	N/V
Lasten	393.427	N	369.147	N	**-24.280**	**V**
Baten	-411.087	V	-395.763	V	**15.324**	**N**
Saldo baten en lasten	**-17.660**	**V**	**-26.616**	**V**	**-8.956**	**V**
Stortingen reserves	20.449	N	20.508	N	**59**	**N**
Onttrekkingen reserves	-29.748	V	-22.770	V	**6.977**	**N**
Saldo mutatie reserves	**-9.298**	**V**	**-2.262**	**V**	**7.036**	**N**
Resultaat 2024	**-26.958**	**V**	**-28.878**	**V**	**-1.920**	**V**

Jaarverantwoording 2024 Almelo pagina 10

Dit saldo wijkt € 1,9 miljoen af van het geraamde saldo na de slotrapportage 2024 en het besluit over de verkoop van de aandelen Twence dat op 17 december 2024 genomen is. Dit besluit resulteerde in een incidenteel voordeel van € 18,7 miljoen en maakt daarmee een belangrijk onderdeel van het saldo over 2024 uit.

Het college meldt dat de afwijking t.o.v. het geraamde saldo vooral ontstaat door de december circulaire Algemene uitkering 2024 welke leidt tot een voordeel van € 1,7 miljoen.

Het resultaat van de jaarverantwoording 2024 wijkt in beperkte mate af van de begroting na wijziging. Het verloop van het verwachte saldo gedurende het jaar was grillig. In de onderstaande tabel staan de verwachte saldi zoals opgenomen in de Voorjaars-, Najaars- en slotrapportage 2024, het besluit over de verkoop aandelen Twence en de jaarverantwoording 2024.

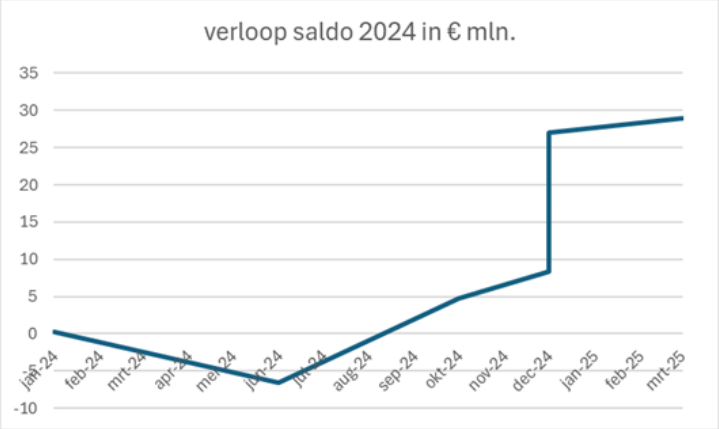

In de Voorjaarsrapportage werd nog een nadeel verwacht (€ 6,6 miljoen), in de Najaars-rapportage sloeg dat om in een voordeel van € 4,9 miljoen en in de slotrapportage liep dat voordeel verder op naar € 8,3 miljoen. Het besluit over de verkoop van de aandelen voegde daar ruim € 18 miljoen aan toe waarmee het saldo opliep naar afgerond € 27 miljoen. Het saldo van de jaar-verantwoording is nog € 1,9 miljoen hoger.

Het college herkent dit grillige verloop ook. In de Najaarsrapportage schreef het college daarover het volgende:

We zien nu dat de begrotingsmutaties in de Najaarsrapportage 2024 leiden tot een begrotingssaldo van 4,8 miljoen euro voordelig. De belangrijkste mutaties zijn in de samenvatting toegelicht.
Hoewel deze aanpassing goed nieuws is voor de financiële positie, is er sprake van aanzienlijke schommelingen in de financiële doorkijk. Doordat de voorjaarsrapportage vroeg in het jaar opgesteld wordt, beslaat deze een korte rapportageperiode. Hierdoor is het lastig om trends, en op basis daarvan een financiële doorkijk richting einde van het jaar, te bepalen.
Geconstateerd wordt dat een korte rapportageperiode tot meer schommelingen in de gerapporteerde cijfers leidt. Deze schommelingen worden bijvoorbeeld veroorzaakt door seizoensgebonden factoren, eenmalige gebeurtenissen (zoals publicaties vanuit het Rijk) of andere kortetermijnvariabelen. Het voorzichtigheidsbeginsel speelt ook een rol in de financiële doorkijk. De nadelen zullen hierbij eerder gerapporteerd worden dan eventuele voordelen. Door te kiezen voor een langere rapportageperiode kunnen deze kortetermijnschommelingen uitmiddelen, waardoor een stabieler en betrouwbaarder beeld ontstaat. We zijn op dit moment de mogelijkheden aan het verkennen.

Het college geeft aan dat dit te maken kan hebben met de korte rapportageperiode waardoor seizoensfactoren of andere korte termijnvariabelen een rol spelen. Het college verkende de mogelijkheden om te kiezen voor een langere rapportageperiode. Inmiddels is besloten om een Zomernota in te voeren. Aandachtspunt is dat het moment van behandelen van de rapportage de raad nog voldoende in staat stelt om bij te sturen. Overweging is om deze beoordeling expliciet mee te nemen bij de bespreking van de Zomernota 2025.

Een voordelig jaarrekeningresultaat is in de afgelopen jaren in Almelo geen uitzondering. In de onderstaande grafiek staat het saldo voor bestemming (zonder verrekening met reserves) en het saldo na bestemming (na tussentijdse verrekening met reserves).

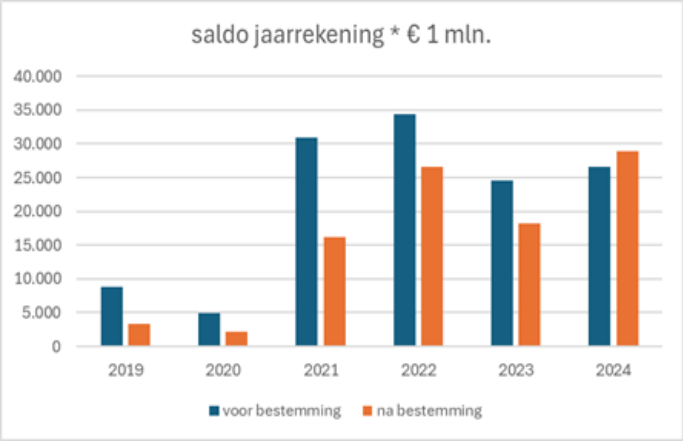

In de afgelopen vier jaar was het saldo na bestemming altijd € 15 miljoen of meer.
De afwijking in 2024 is op het totaal van de lasten ad € 370 miljoen 7,5%. Gecorrigeerd voor de incidentele opbrengst van de verkoop aandelen is dat percentage 2,7%.
In de jaren 2019 t/m 2023 was het saldo voor bestemming altijd hoger dan het saldo na bestemming. Dit betekent dat er gedurende het kalenderjaar per saldo bedragen aan de reserves (eigen vermogen) zijn toegevoegd.

In 2024 is dat anders en is het saldo ná bestemming juist hoger. Dit betekent dat er gedurende het kalanderjaar per saldo bedragen aan de reserves (eigen vermogen) zijn onttrokken en het eigen vermogen, los van het saldo van de jaarrekening, daalde.

De jaarverantwoording week in de afgelopen vijf jaar altijd in positieve zin af van het verwachte saldo. In de jaren 2023 en 2024 is die afwijking wel significant kleiner geworden. Belangrijke terugkerende oorzaken zijn de decembercirculaire gemeentefonds en de laatste drie jaar ook onderbesteding op budgetten voor de opvang van ontheemden. In eerdere jaren waren er ook grotere afwijkingen op de grondexploitaties en vrijval verliesvoorzieningen.

3.2. Verklaring van het saldo

Naast diverse voordelen was er (wederom) een stevig nadeel op het sociaal domein door zowel volume- als prijsstijging. Doordat de jaarverantwoording geen inzicht biedt in de afwijking t.o.v. de primaire begroting, is deze informatie lastig uit de jaarverantwoording te herleiden. Op de kapitaallasten ontstaat een voordeel. Deze voordelen zijn in de afgelopen jaren terugkerend te zien. In onze QS Perspectiefnota 2024 benoemden wij de geraamde dekkingsmaatregelen op de BUIG en Beschermd Wonen als aandachtspunt. Beide onderwerpen leverden in 2024 de geraamde dekking op.

Het college geeft in de jaarverantwoording 2024 de volgende verklaring van het resultaat:

Toelichting gerealiseerd resultaat 2024

Het gerealiseerde resultaat over 2024 is 28,9 miljoen euro voordelig. Dit resultaat bestaat uit twee delen:

- Het saldo van gerealiseerde baten en lasten exclusief mutatie reserves is 26,6 miljoen euro voordelig. Ten opzichte van de begroting na wijziging is de afwijking 9,0 miljoen euro positief.
- Het saldo van de gerealiseerde reserve mutaties is 2,3 miljoen euro voordelig. Ten opzichte van de begroting na wijziging is de afwijking 7,0 miljoen euro nadelig.

Jaarverantwoording Almelo 2024, pagina 10

Vervolgens verklaart het college hoe die afwijking t.o.v. de begroting na wijziging is ontstaan. Ook geeft het college weer welk deel incidenteel en welk deel structureel is. Doordat het college vergelijkt met de begroting na wijziging, maakt de jaarverantwoording niet duidelijk hoe het totale saldo van € 28,9 miljoen is opgebouwd. Die informatie staat in eerdere rapportages. De informatiewaarde van de jaarverantwoording kan worden versterkt door ook dat overzicht in het document op te nemen. De raad kan overwegen om het college te verzoeken om dit in volgende jaarverantwoordingen te doen. Onderstaand de informatie zoals wij die verzamelden vanuit de samenvatting van de tussentijdse rapportages:

Overzicht wijzigingen zoals vermeld in tussentijdse rapportages			
Omschrijving	**Rapportage**	**Bedrag in mln.**	**I / S**
Saldo primaire begroting 2024 + tussentijdse wijzigingen		0,6	
Kapitaallasten	Voorjaarsrapportage	1,1	I
Rentebaten / treasury	Voor en najaarsrapportage	2,8	I
Wmo en Jeugd (prijsindexatie en volume)	Voorjaarsrapportage	-6,0	S
Inkomensregeling (BUIG), o.a. prijsindexatie	Voorjaarsrapportage	0,4	I
CAO gemeenteambtenaren	Voorjaarsrapportage	-0,3	S
Opvang ontheemden Oekraïne	Najaarsrapportage	2,0	I
Beschermd Wonen	Najaarsrapportage	1,7	I
Vrijval reserves	Voor en najaarsrapportage	3,6	I
Begeleide participatie	Najaarsrapportage	0,9	I
Subsidieverhoging Ortopedagogisch Behandel en leefklimaat	Najaarsrapportage	-0,7	S
Hogere lasten voor ICT	Najaarsrapportage	-0,6	S
Specifieke uitkering niet-beoogde jeugdzorgkosten	Slotrapportage	0,6	I
Hogere baten onroerende zaakbelastingen	Slotrapportage	0,5	I
Lagere lasten bijzondere bijstand	Slotrapportage	0,4	I
Afwaardering van gronden	Slotrapportage	-0,3	I
Hogere lasten voor Samen Twente	Slotrapportage	-0,2	I
Septembercirculaire gemeentefonds	Slotrapportage	2,1	I
Verkoop aandelen Twence	Apart besluit	18,7	I
Overige verschillen		-0,3	I / S
Saldo na wijziging		**27,0**	

Onderstaand een aantal aandachtpunten bij dit overzicht.

Sociaal Domein

In de Quick scan begroting 2024 zagen wij de raming voor de budgetten jeugdzorg en WMO als belangrijk aandachtspunt. Ons was onduidelijk of het gehanteerde percentage van 4,33% voor loonstijging wel voldoende aansloot bij Cao-ontwikkelingen. Ook in de vrijwel vlakke volumeramingen zagen wij de nodige ambitie. De vraag was daarmee of de budgetten in de begroting 2024 toereikend zouden zijn.

In de Voorjaarsrapportage 2024 bleek dat niet het geval en zijn budgetten structureel met € 6 miljoen verhoogd. Het college schrijft over de budgetten sociaal domein op pagina 10 het volgende: “in 2024 is per saldo het verschil op het Sociaal domein nihil”. Het college lijkt hier te verwijzen naar de tabel op pagina 89. Dit betreft echter de begroting na wijziging. In de Voorjaarsrapportage zijn wijzigingen doorgevoerd Daartegenover stonden weliswaar ook enkele voordelen maar die telden niet op tot € 6 miljoen en waren ook incidenteel van aard (onder andere BUIG en Beschermd Wonen). Gelet op de grote ombuigingstaakstelling die er op het sociaal domein is, heeft scherp beeld voor de financiële ontwikkeling sociaal domein in 2024 meerwaarde.

Kapitaallasten
De kapitaallasten leiden tot een voordeel van € 1,1 miljoen. We benoemden dit ook als aandachtspunt bij de Quick scan begroting 2024. In zowel de begroting 2022, 2023 als 2024 is na de perspectiefnota een positieve correctie zichtbaar onder de noemer “kapitaallasten”. De jaarverantwoording 2024 volgt deze trend. Dit versterkt onze eerdere vraag welke oorzaken onder deze vertraagde uitvoering van investeringen zitten waardoor dergelijke voordelen op de kapitaallasten ontstaan. Zijn het externe omstandigheden of is er (ook) sprake van een planningsoptimisme? Door dit scherper te krijgen, is het wellicht mogelijk om deze voordelen ook in meerjarig perspectief te ramen.

Inkomensregelingen / BUIG
Bij de QS Perspectiefnota 2024 benoemden wij het aandachtspunt van de € 1,0 miljoen die was ingeboekt voor de BUIG/bijstand. Het college gaf aan dat het realiseren van deze mutatie een serieuze ambitie was. Goed om te constateren dat deze ambitie in 2024 is ingevuld en een daling van het bijstandsbestand is te zien. Ook de inzet van vrijvallende middelen beschermd wonen benoemden wij als aandachtspunt, ook dit is in 2024 gerealiseerd.

Wij gaven in overweging mee om in begroting, rapportages en jaarrekening een aparte paragraaf op te nemen waarin het college in samenhang rapporteert over voortgang van alle ombuigingen, taakstellingen en extra dekkingsmiddelen. Het college gaf aan hier m.i.v. de begroting 2026 invulling te geven. In de jaarrekening 2024 zien we deze paragraaf dan ook nog niet terug.

3.3 Verschillenanalyse in de Basisbegroting
Verschillen op de incidentele projecten worden niet toegelicht. Gelet op het aantal verschillen op dit onderwerp, kan het meerwaarde hebben om hierop toch een toelichting te vragen. Mogelijk is er een overkoepelende oorzaak voor de verschillen die aandacht behoeft.

De basisbegroting beschrijft per hoofdfunctie de uitvoering van de activiteiten van de gemeente Almelo. Dit onderdeel is sterk financieel ingestoken met presentatie van de lasten, baten en de verplichte indicatoren. Het college geeft per hoofdfunctie een toelichting op de opgetreden financiële verschillen tussen de begroting na wijziging en werkelijkheid. Het college licht echter niet alle verschillen toe. Op pagina 67 geeft het college het navolgende aan:

> In voorgaande jaren zijn meerjarige incidentele projecten in de jaarverantwoording niet nader geanalyseerd. De belangrijkste reden daarvoor was dat het jaar van begroten af kan wijken van het jaar van realisatie. Gedurende de looptijd van het project zijn er elk jaar voordelen of nadelen op het project die over de looptijd per saldo nul zijn. Enkel overschrijdingen van het totale projectbudget werden in de verschillenanalyse in de jaarverantwoordingen benoemd. Deze werkwijze zetten wij in deze jaarverantwoording voort.

Dit leidt ertoe dat bij veel afwijkingen (zo’n 20) staat vermeld dat de afwijking wordt verklaard door de incidentele projecten. Dit aantal kan voor de raad aanleiding zijn om meer te willen weten om welke afwijkingen dit gaat en hoe die zijn ontstaan. Mogelijk dat daaruit een rode draad komt die aandacht behoeft.

3.4. Ontwikkeling financiële positie
Het college toont de ontwikkeling van de financiële kengetallen in meerjarig perspectief wat waardevolle informatie is.

Daaruit blijkt een trendmatige verbetering van de financiële positie in de afgelopen jaren. Op basis van de financiële kengetallen is de financiële positie van Almelo in 2024 gezond te noemen. Het ravijnjaar 2026 speelt in deze beoordeling nog geen rol.

Op pagina 105 neemt het college de verplichte financiële kengetallen op. Net als in de begroting zijn deze niet voorzien van een norm en/of vergelijking. Het college geeft wel als richting mee dat een bepaald kengetal beter wordt als deze hoger of lager is waarbij het vooral belangrijk is om de trend te zien. Het college nam deze historische trend ook op wat meerwaarde heeft.

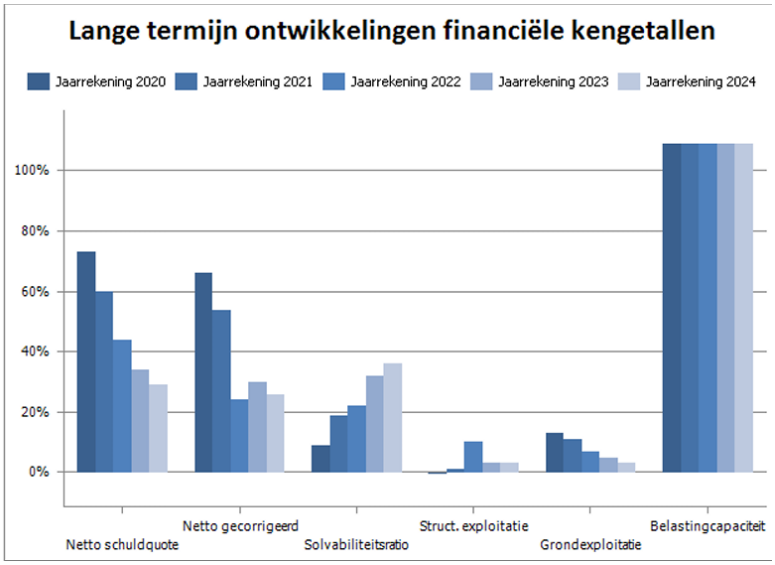

Grafiek pagina 106 jaarrekening 2024

Deze grafiek laat zien dat de financiële positie van Almelo een trendmatige verbetering kent met een toenemende solvabiliteit en afnemende netto schuldquote. We zien hier het landelijk beeld terug wat gemeenten voor dilemma's stelt en de discussies over het ravijnjaar kleuren: zorg over grote financiële tekorten in de toekomst maar een verbeterde financiële positie in de afgelopen jaren.

De provinciale toezichthouders hanteren signaalwaarden om een gemeente, aan de hand van de financiële kengetallen, op financiële gezondheid te beoordelen. Daarvoor geldt de onderstaande tabel:

Tabel 1: Specificering Financiële Kengetallen naar Categorie

Financieel Kengetal		Categorie A	Categorie B	Categorie C
1. Netto schuldquote	a. zonder correctie doorgeleende gelden	< 90%	van 90% t/m 130%	> 130%
	b. met correctie doorgeleende gelden	< 90%	van 90% t/m 130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio		> 50%	van 20% t/m 50%	< 20%
3. Grondexploitatie		< 20%	van 20% t/m 35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte		> 0%	0%	< 0%
5. Belastingcapaciteit		< 95%	van 95% t/m 105%	> 105%

Almelo valt voor de kengetallen in categorie A e B wat op een gezonde financiële positie duidt.

Binnen de financiële positie is de weerstandsratio een belangrijke indicator. In hoeverre is de gemeente Almelo in staat om risico's op te vangen? De weerstandsratio is 4,74% t.o.v. een geraamde 4,2% in de begroting 2024 (pagina 104).
Dat betekent dat de gemeente Almelo zeer goed in staat is om risico's op te vangen. Belangrijk aandachtspunt dat wij eerder benoemden en visualiseerden is dat deze ratio een uitkomst is van onderliggende waarden.

Bij het inzoomen op de risico's, viel op dat het bedrag van geïnventariseerde risico's binnen Almelo in vergelijking tot andere gemeenten relatief laag is.

Het college kiest ervoor om de risico's in de jaarrekening 2024 te vergelijken met het risicoprofiel zoals opgenomen in de begroting 2025. Dit is een geactualiseerd risicoprofiel t.o.v. de begroting 2024. Vergelijking met de begroting 2024 is inderdaad nog weinig zinvol. Onderstaand de conclusie die het college bij het risicoprofiel trekt:

> *Totaalbeeld*
> Door de verdere ontwikkeling en analyse van het risicoprofiel zien we een deels gewijzigd risicoprofiel. De actualisatie van het profiel en de aanpassing van de beschikbare weerstandscapaciteit leidt tot een aanpassing van de weerstandsratio die iets kleiner is geworden, maar nog steeds goed te noemen is (paragraaf 3.2.6). Hiermee concluderen we dat er vanuit het risicomanagement geen directie aanleiding voor zorgen bestaan op de weerbaarheid. De verwachting is echter, mede in relatie tot bezuinigingsmaatregelen, dat ontwikkelingen in de nabije toekomst impact gaan hebben en regelmatig monitoren van risico's urgent worden.
>
> Jaarverantwoording Almelo 2024, pagina 103

3.5. Programmamiddelen

Niet alle programmamiddelen zijn volgens planning besteed.

De middelen van programma Stedelijke ontwikkeling blijven sterk achter bij de raming. In de eerste twee jaar van het programma is € 92.000 van de geraamde € 1,6 miljoen uitgegeven. Dit laatste bedrag is het budget voor vier jaar. De vraag is of het resterende budget inderdaad in 2025 en 2026 nog wordt uitgegeven en wat dit betekent voor de voortgang van het programma. Ook bij de andere programma's blijft de besteding achter bij de raming maar deze verschillen zijn veel kleiner.

3.6. Budgetoverheveling

In de slotrapportage 2024 stelt het college een bedrag van € 1,1 miljoen aan budgetoverheveling voor. Dit bedrag blijft daarmee buiten het jaarrekeningresultaat 2024.

Jaarlijks zijn er activiteiten die door omstandigheden niet tot uitvoering komen c.q. niet afgerond worden. Daardoor blijft er ook budget niet besteed. Uitvoering schuift door naar het volgende jaar, daarom is het gewenst om ook het budget mee te nemen. Het college deed daarvoor een voorstel tot budgetoverheveling in de slotrapportage.

2.3 Budgetoverheveling

In de onderstaande tabel staan de voorstellen weergegeven tot budgetoverheveling waarvoor bij deze slotrapportage instemming wordt gevraagd.

Budgetoverheveling 2024-2025	Omschrijving	Bedrag
Integraal evenementenbeleid algemeen	Looptijd verlengd. Middelen aanhouden in de reserve overlopende werken.	180
Inkoop professionaliseren	Doteren en onttrekken aan reserve overlopende werken.	30
Implementatie nieuw financieel systeem	Doteren en onttrekken aan reserve overlopende werken.	270
Soortenmanagementplan	Doteren en onttrekken aan reserve overlopende werken.	265
Bijzondere bijstand en vroegsignalering	Storten in reserve overlopende werken en verhogen van de lasten in begroting 2025 op hoofdtaakveld 6 Sociaal domein.	310
Wet betaalbare huur	Storten in reserve overlopende werken en verhogen van de lasten in begroting 2025 op hoofdtaakveld 8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing.	58
Totaal		**1.113**

Bedragen x 1.000 euro

Het bedrag van de budgetoverheveling 2024 is vrijwel gelijk aan de budgetoverheveling 2023. Daarmee is de impact op het financiële resultaat, indien niet tot deze overhevelingen zou zijn besloten, beperkt.

3.7. Resultaatbestemming

Het college stelt voor om vrijwel het volledige saldo van de jaarverantwoording specifiek te bestemmen. De raad kan zich de vraag stellen of dit besluit niet meer passend is bij de begroting 2026 – 2029.

Op pagina 11 van de jaarverantwoording staat de onderstaande tabel:

Resultaatbestemming	Omschrijving	Bedrag
Bestemmingsreserve Stadsontwikkeling	Dotatie aan bestemmingsreserve Stadsontwikkeling	18.729
Bestemmingsreserve Sociaal domein	Dotatie aan bestemmingsreserve Sociaal domein	9.500
Decembercirculaire 2024 - Energiebeleid	Dotatie aan reserve overlopende werken. In 2025 een ophoging van de lasten op hoofdtaakveld Volksgezondheid en milieu	387
Algemene reserve	Dotatie aan de algemene reserve	262
Totaal resultaatbestemming		**28.878**

Bedragen x 1.000 euro

De dotatie aan de bestemmingsreserve Stadsontwikkeling betreft de opbrengst van de verkoop aandelen Twence. Dit besluit was door het college al voorgesteld bij het besluit over de verkoop maar is na beraadslaging aangepast.

De besluitvorming is doorgezet naar het besluit over de bestemming van het saldo jaarrekening. Aandachtspunt is of de besluitvorming bij de jaarrekening voor u hiervoor inderdaad het meest geschikte moment is. De resultaatbestemming onderdeel laten zijn van de afwegingen bij de begroting 2026 - 2029 kan bijdragen aan de integrale afweging.

3.8. Grondexploitaties

Het saldo op de grondexploitaties kent geen grote afwijking

Op pagina 134 is in de paragraaf grondexploitaties de onderstaande tekst te lezen:

- De resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties zijn per saldo met circa 25.000 euro verslechterd. De verlieslatende grondexploitaties verslechteren met circa 0,93 miljoen euro. De verliesvoorziening zal derhalve met 0,93 miljoen euro toenemen. Ondanks de verslechtering van de grondexploitatie Almelo Noordoost worden de winstgevende grondexploitaties, door de toevoeging van het nieuw in exploitatie genomen project Parkbuurt, circa 0,9 miljoen euro winstgevender.

Postadres:
Gemeente Almelo
Postbus 5100
7600 GC Almelo

Bezoekadres:
Haven Zuidzijde 30
7607 EW Almelo

telefoon: **(0546) 54 11 11**
e-mail: **gemeente@almelo.nl**
internet: **www.almelo.nl**

Aan de Rekenkamer Almelo
Postbus 5100
7600 GC Almelo

In afschrift: gemeenteraad Almelo

Uw brief	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
28 april 2025		D/25/751588	27 mei 2025

Bijlage(n)	Doorkiesnummer	Behandeld door	Zaaknummer
	0546-541111	H.J. Schilt, van	DCS - 2489439

Onderwerp
Bestuurlijke reactie quickscan jaarverantwoording 2024 rekenkamer

Geachte heer Mastwijk,

De Rekenkamer Almelo heeft een quickscan uitgevoerd op de jaarverantwoording 2024. Met belangstelling heeft het college hiervan kennisgenomen.
In deze brief geeft het college zijn zienswijze op de quickscan met als doel een bijdrage te leveren aan de beeldvorming van de jaarverantwoording. Bij de totstandkoming van de quickscan heeft reeds een ambtelijke feitencheck plaatsgevonden. In onze reactie hebben we de overwegingen die u de raad meegeeft, gegroepeerd weergegeven.

Verantwoording van de programma's
In de quickscan wordt gereflecteerd op de verantwoording van de programma's. De rekenkamer geeft aan dat een explicietere verantwoording naar doelbereik de informatiewaarde zou vergroten. Daarnaast kan de raad verzoeken om een consistentere toelichting op indicatoren, activiteiten en doelen, wat de duidelijkheid van de jaarverantwoording zou versterken. De nieuwe bestuursperiode biedt een kans om doelstellingen meetbaarder te formuleren en te zorgen voor een rijkere verantwoording.

Met het vaststellen van de perspectiefnota 2024-2027 heeft de raad de strategische doelen en visies van de programma's vastgesteld. Het college werkt jaarlijks in de programmabegroting deze strategische doelen uit in concrete (voorgenomen) activiteiten. Gedurende het uitvoeringsjaar kunnen activiteiten wijzigen, vervallen of toegevoegd worden. Met name wanneer in de loop van het jaar blijkt dat bepaalde activiteiten effectiever bijdragen aan de beoogde doelstellingen. Door hierover transparant te rapporteren legt het college verantwoording af over de gemaakte keuzes, waardoor de raad in staat wordt gesteld de controlerende taak te vervullen. Het betekent echter wel dat de voorgenomen activiteiten in de programmabegroting niet exact overeenkomen met de uitgevoerde activiteiten in de jaarverantwoording.
Zo is in de verantwoording van het programma Stedelijke ontwikkeling een onderdeel met prioritaire opgaven Stedelijke ontwikkeling opgenomen. Deze prioritaire opgaven zijn niet als zodanig opgenomen in de begroting. Gezien het belang van deze prioritaire opgaven voor onze stad hebben we deze opgaven toch opgenomen in de jaarverantwoording. Hiermee sluiten we ook aan bij de toezegging aan de raad dat de grote projecten / investeringsopgaven in de toekomst inzichtelijk worden gemaakt in samenhang met de strategische investeringsagenda.
Financieel resultaat

Bank: BNG Bank, Den Haag
NL56 BNGH 028 50 00 187
BIC Code: BNGHNL2G

BTWnr.
NL 0015 84 108 B 01

De quickscan gaat verder in op het financiële resultaat. De bevindingen en overwegingen voor de raad zijn hieronder gegroepeerd.
Het jaar 2024 sluit af met een positief resultaat waar de verkoop van de aandelen Twence Holding B.V. een belangrijk onderdeel van is. Er is een beperkte afwijking ten opzichte van de Slotrapportage 2024, waarbij het saldo gedurende 2024 een sterk wisselend verloop heeft gekend. Het college heeft het wisselende verloop van het saldo herkend en is reeds in het najaar met een voorstel naar de raad gekomen. Om de informatiewaarde van de tussenrapportage te vergroten, heeft de gemeenteraad op 19 november 2024 ingestemd met het gebruik van de Zomerrapportage. Doordat er wordt gerapporteerd over een langere periode, neemt de betrouwbaarheid (stabiliteit) en voorspellende waarde van de financiële prognoses toe. Waarbij er toch voldoende ruimte blijft voor bijsturing.

In de quickscan is verder aangegeven dat er naast diverse voordelen (wederom) een stevig nadeel op het sociaal domein was door zowel volume- als prijsstijging. Hierbij wordt opgemerkt dat deze informatie lastig uit de jaarverantwoording te herleiden is, doordat de jaarverantwoording geen inzicht biedt in de afwijking ten opzichte van de primaire begroting.
Ten aanzien van de uitgavenontwikkeling heeft het sociaal domein per saldo een kleiner beslag op de gemeentelijke middelen gelegd dan bij de besluitvorming over Programmabegroting 2024 werd verwacht. Ten aanzien van de financiële ontwikkelingen gedurende het uitvoeringsjaar presenteert het college in de tussenrapportages een tabel met de ontwikkeling van het begrotingssaldo. Verder is in hoofdstuk 4.2.1 van de jaarverantwoording een uitgebreid overzicht opgenomen met baten en lasten waarin tevens de primitieve begroting is weergegeven.
Gezien de omvang van het sociaal domein en de aanzienlijke ombuigingstaakstelling die erop rust, is inzicht in de financiële ontwikkelingen in 2024 van grote meerwaarde. Het college zal de raad daarom blijvend informeren over belangrijke (financiële) ontwikkelingen in het sociaal domein en specifiek over de besparingsmaatregelen die vanaf 2025 worden doorgevoerd.

Kapitaallasten
In de quickscan is als aandachtspunt de kapitaallasten benoemd. Het college bepaalt jaarlijks bij de programmabegroting het investeringsvolume en beoordeelt dan ook het jaar van afronding of verwerving. We constateren met de rekenkamer dat desondanks in tussenrapportages een aanzienlijk voordeel wordt gerapporteerd. We onderschrijven daarom de aanbeveling, om mede gelet op de grote besparingsopgave, hier nog eens kritisch naar te kijken.

Systematiek meerjarige incidentele projecten
In de jaarverantwoording worden verschillen bij incidentele projecten niet toegelicht. Net zoals in voorgaande jaren zijn meerjarige incidentele projecten niet nader geanalyseerd. De belangrijkste reden daarvoor is dat het jaar van begroten kan afwijken van het jaar van realisatie. Gedurende de looptijd van het project zijn er elk jaar voordelen of nadelen op het project die over de *totale* looptijd per saldo nul zijn. Enkel overschrijdingen van het totale projectbudget worden in de verschillenanalyse in de jaarverantwoordingen benoemd.

Bestemming jaarrekeningresultaat
Het college stelt in de jaarverantwoording een specifieke resultaatsbestemming voor. Aan de raad wordt door de rekenkamer de vraag meegegeven of dit besluit niet meer passend is bij de behandeling van de Programmabegroting 2026 – 2029.
Bij de resultaatsbestemming is door het college voorgesorteerd op een voortzetting van het beleid. Met de bestemming wordt ervoor gezorgd dat er voldoende middelen aanwezig zijn om de speerpunten van de gemeente voort te kunnen zetten. Zo wordt door de toevoeging aan de reserve Stadsontwikkeling en door de koppeling aan de door de raad vastgestelde Stedelijke Investeringsagenda een belangrijke bijdrage aan de realisatie van de Uitvoeringsagenda Stadsontwikkeling geleverd.
Daarnaast is bij de begroting 2025 aangegeven dat de uitwerking van besparingsmogelijkheden vooral binnen het sociaal domein ligt. Besparingsmaatregelen in het sociaal domein zullen vaak meerdere jaren nodig hebben om effect te sorteren. Verder zullen voor de implementatie van maatregelen vaak incidentele uitgaven nodig zijn. Vandaar dat is voorgesteld om middelen toe te voegen aan de reserve sociaal domein.

We vertrouwen erop dat bovenstaande reactie meer inzicht biedt in de aandachtspunten die de rekenkamer met de quickscan heeft voorgelegd voor de behandeling van de jaarverantwoording.

Hoogachtend,
Burgemeester en Wethouders van Almelo,
de secretaris, de burgemeester,

J.H. Dijkstra R.T.A. Korteland

Collegevoorstel

Onderwerp	Beantwoording vragen PvdA logiesgebouw arbeidsmigranten Plesmanweg
Eenheid/team	SO Stedelijke Ontwikkeling
Zaakkenmerk	Z/25/241174
Documentkenmerk	D/25/754935
Vertrouwelijkheid	Openbaar
Portefeuillehouder	J.M. van Rees
Datum vergadering	

Toelichting voor de openbare besluitenlijst
De fractie van de PvdA heeft schriftelijke vragen gesteld naar aanleiding van het besluit van het college om principemedewerking te verlenen aan het verzoek van Timing BV om op het perceel Plesmanweg 24-26 te Almelo een logiesgebouw te realiseren voor arbeidsmigranten. Het college heeft besloten deze vragen te beantwoorden.

Voorgesteld besluit

1. De schriftelijke vragen van de fractie PvdA, met betrekking tot de grootschalige huisvesting van arbeidsmigranten, te beantwoorden middels bijgevoegde brief (D/25/119418).
2. De brief met beantwoording van de vragen te plaatsen op iBabs, zodat andere fracties kennis kunnen nemen van de beantwoording.

Inleiding
Mevrouw J. Geerdink heeft namens de fractie van de PvdA schriftelijke vragen gesteld naar aanleiding van het besluit van het college om principemedewerking te verlenen aan het verzoek van Timing BV om op het perceel Plesmanweg 24-26 te Almelo een logiesgebouw te realiseren voor arbeidsmigranten. De vragen hebben vooral betrekking op de wijze van registreren van de arbeidsmigranten die op de huisvestingslocatie gaan verblijven. Met een brief worden de vragen beantwoord.

Beoogd effect
De beantwoording van de schriftelijke raadsvragen van de PvdA fractie.

Argumenten voor
1.1. Het college komt met de beantwoording van de vragen tegemoet aan de informatievraag vanuit de gemeenteraad.

Om haar controlerende taak uit te kunnen voeren heeft de gemeenteraad de bevoegdheid om (schriftelijke) vragen aan het college te stellen. Het college dient antwoord te geven op vragen die vanuit de gemeenteraad gesteld zijn.

Kanttekeningen

Niet van toepassing

Kosten, opbrengsten en dekking
Niet van toepassing

Uitvoering
Na besluit van het college wordt de uitgaande brief (D/25/119418) gestuurd naar de fractie PvdA en beschikbaar gesteld op iBabs, ter informatie voor de overige fracties.

Bijlage(n)
Uitgaande brief (D/25/119418)

Ingekomen vragen (Z/25/241174)

Procesinformatie
- Intern overleg - Afstemming met portefeuillehouder - Directie-advies
Communicatie over het besluit
Regulier

Gemeente Almelo

Postadres:
Gemeente Almelo
Postbus 5100
7600 GC Almelo

Bezoekadres:
Haven Zuidzijde 30
7607 EW Almelo

telefoon: **(0546) 54 11 11**
e-mail: **gemeente@almelo.nl**
internet: **www.almelo.nl**

Fractie PvdA
Haven Zuidzijde 30
7607 EW Almelo

Uw brief	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
1 mei 2025		D/25/119418	27 mei 2025

Bijlage(n)	Doorkiesnummer	Behandeld door	Zaaknummer
	0546-541111	W. Hilbink	Z/25/241174

Onderwerp
Beantwoording vragen over logieshuisvesting arbeidsmigranten Plesmanweg

Geachte mevrouw Geerdink,

Namens de fractie Partij van de Arbeid heeft u bij brief van 1 mei 2025 schriftelijke vragen aan het college van burgemeester en wethouders gesteld over logieshuisvesting voor arbeidsmigranten aan de Plesmanweg. In deze brief beantwoorden wij deze vragen.

Op voorhand geven we graag mee dat het college in april 2025 een principebesluit heeft genomen voor de huisvesting van arbeidsmigranten aan de Plesmanweg 24-26 in Almelo (BenW – 2410971), wat betekent dat het college verklaart in principe medewerking te willen verlenen aan het initiatief voor de realisatie van grootschalige huisvesting, maar dat voldaan moet worden aan een aantal bindende voorwaarden. Daarmee is het moment aangebroken voor Timing om het plan verder uit te werken en voor de gemeente om samen met Timing afspraken te maken over hoe voor alle partijen de huisvestingsvoorziening succesvol kan functioneren. Belangrijk of zelfs essentieel daarin is een zorgvuldige registratie. Dit is voor alle partijen (aanbieder, gemeente, omgeving en arbeidsmigrant) van belang. De gemeente werkt afspraken daarover uit met Timing en laat zich hierbij adviseren door het Ondersteuningsteam Arbeidsmigranten van de VNG. Ons doel hierbij is dat wij te allen tijde inzicht hebben in wie er hoe lang verblijft op de locatie. Ook maken we afspraken met Timing over de manier waarop wij toezicht houden. Uitgangspunt is: Timing registreert, de gemeente controleert.

Hoe verhoudt deze landelijke verplichting zich tot het gemeentelijke beleid waarin logieshuisvesting tot zes maanden wordt toegestaan?
In de beleidsregels is onderscheid gemaakt tussen kortdurend en langdurend in Nederland verblijvende arbeidsmigranten door een koppeling te maken met de inschrijving in de Basisregistratie Personen (BRP). Hierbij is ervan uitgegaan dat arbeidsmigranten die korter dan

vier maanden verblijven zich niet inschrijven in de BRP en arbeidsmigranten die langer dan vier maanden verblijven zich wel inschrijven in de BRP. De lijn van het beleid was er op gericht dat langdurend verblijvende arbeidsmigranten in een reguliere woning verblijven en kortdurend verblijvende arbeidsmigranten in grootschalige huisvesting. In de praktijk blijkt echter dat men zich vaak niet inschrijft, ook al verblijft men langer in Nederland. Ook blijkt dat arbeidsmigranten zich inschrijven in de BRP, ook al zijn ze hier korter dan vier maanden, om zo te kunnen verblijven in reguliere woningen. De werkelijkheid is dus anders dan de situatie waarop onze beleidsregels zijn geformuleerd. Op dit moment wordt gewerkt aan een herziening van de beleidsregels zodat deze beter aansluiten op de werkelijke situatie en dan ook beter toepasbaar zijn.

Hoe voorkomt het college dat arbeidsmigranten langer dan wettelijk toegestaan (dus langer dan vier maanden) in Nederland verblijven zonder BRP-inschrijving?
Door voor de grootschalige huisvestingslocaties vast te leggen dat alle bewoners ingeschreven worden, niet alleen in de Registratie Niet-Ingezetenen (RNI), maar ook in een verblijfsregistratie zoals het nachtregister. Op basis van deze registratie kan gevolgd worden hoe lang iemand op een locatie verblijft.

Wordt van alle bewoners van de logiesvoorziening geëist dat zij daadwerkelijk zijn ingeschreven in de RNI? Hoe wordt dit gecontroleerd en gehandhaafd?
Vereist is dat alle bewoners geregistreerd worden, niet alleen in de RNI (met daarbij de vermelding van het tijdelijke verblijfadres en de datum van inschrijving op dat adres), maar ook in een verblijfsregister, dat mogelijk maakt om verblijfsbelasting te heffen bij de huisvester en om op elk moment inzicht te hebben in welke arbeidsmigrant waar verblijft. Hoe we daarop toezien krijgt vorm in de bindende afspraken die met Timing en andere logiesaanbieders worden gemaakt. De gemeente oriënteert zich hierbij op de mogelijkheid om huisvesters te verplichten om gebruik te maken van een speciaal hiervoor ontwikkeld registratiesysteem dat door de VNG is goedgekeurd. Dit systeem biedt niet alleen de mogelijkheid om zicht te houden op de verblijfstermijn, maar ook op veiligheidsaspecten zoals aan- en afwezigheid.

Is er een minimale periode vastgesteld waarbinnen een arbeidsmigrant niet mag terugkeren naar dezelfde logieslocatie, na afloop van de termijn van zes maanden? Zo ja, hoe lang is die periode?
Dit werken we de komende tijd uit en dat leggen we vast in de nog te sluiten overeenkomsten met de aanbieders van grootschalige huisvesting. We kijken hierbij ook naar wat gangbaar is bij vergelijkbare situaties elders in het land.

Welk systeem wordt gebruikt om de verblijfsduur van arbeidsmigranten te registreren? Wie is verantwoordelijk voor het beheer en de controle van deze gegevens?
Uitgangspunt is dat de aanbieder van de huisvesting de registratie bijhoudt en beschikbaar stelt op het moment dat de gemeente ernaar vraagt. De gemeente controleert.

Heeft of krijgt de gemeente toegang tot de administratie van Timing BV ten aanzien van verblijfsduur, arbeidsrelatie en RNI-status?
Timing registreert en de gemeente controleert. Daarvoor is het nodig dat de gemeente toegang en inzicht heeft in de administratie/registratie van Timing. Overigens krijgt de arbeidsmigrant door inschrijving in RNI een BSN. De arbeidsmigrant blijft in RNI ingeschreven tenzij de arbeidsmigrant zich laat registreren in de BRP (dus door langdurig verblijf in Nederland).

Hoe wordt omgegaan met arbeidsmigranten die na zes maanden geen alternatieve huisvesting hebben gevonden? Is er sprake van nazorg, of dreigt onzichtbaar verblijf?
Timing moet aan de gemeente aantonen hoe zij hier verantwoordelijkheid voor neemt. Dit heeft niet alleen betrekking op het bieden van alternatieve huisvesting na zes maanden, maar ook op andere zaken, zoals het voorkomen van uitval in het werk en het voorkomen van dakloosheid. Te allen tijde moet het voor alle partijen duidelijk zijn dat het op deze locatie niet is toegestaan langer dan zes maanden te verblijven. Wanneer een langere huisvestingsperiode noodzakelijk is, zorgt Timing voor een passende oplossing. Timing neemt dit op in het plan van aanpak en dit wordt vertaald naar afspraken hierover in de te sluiten overeenkomst.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Almelo,
de secretaris, de burgemeester,

J.H. Dijkstra R.T.A. Korteland

Collegevoorstel

Onderwerp	Beantwoording schriftelijke vragen Pvda inzake Joods vastgoed
Eenheid/team	CZ Strategie en Bestuursadvies
Zaakkenmerk	Z/25/241315
Documentkenmerk	D/25/757103
Vertrouwelijkheid	Openbaar
Portefeuillehouder	R.T.A. Korteland
Datum vergadering	

Toelichting voor de openbare besluitenlijst
Op 5 mei 2025 heeft de fractie van de PvdA vragen gesteld over Joods vastgoed. In een brief aan de fractie van de PvdA worden de vragen beantwoord.

Voorgesteld besluit

1. De vragen van de fractie van de PvdA te beantwoorden conform de in de bijlage opgenomen brief (D/25/757124)
2. De antwoordbrief ter kennisneming van de overige raadsfracties op iBabs te plaatsen.

Inleiding
Op 5 mei 2025 heeft de fractie van de PvdA vragen gesteld over Joods vastgoed. In een brief aan de fractie van de PvdA worden de vragen beantwoord.

Beoogd effect
Met het beantwoorden komen we de afspraken na die we met de raad hebben gemaakt over het reageren op schriftelijke vragen.

Argumenten voor
1.1 Gemeenteraad heeft een controlerende taak

Om zijn controlerende taak uit te voeren heeft de gemeenteraad informatie nodig. Het beantwoorden van vragen uit de raad komt hieraan tegemoet.

Kanttekeningen
N.v.t.

Kosten, opbrengsten en dekking
N.v.t.

Uitvoering
Na het besluit de uitgaande brief aan de fractie van de PvdA sturen en ter kennisname van de overige raadsfracties op iBabs plaatsen.

Bijlage(n)

Schriftelijke vragen PvdA (D/25/751624)

Beantwoording schriftelijke vragen (D/25/757124)

Procesinformatie
- Intern overleg -

Afstemming met portefeuillehouder

Het voorstel is per mail met de portefeuillehouder, burgemeester Korteland, afgestemd

- Directie-advies

N.v.t.

Communicatie over het besluit
Regulier

Gemeente Almelo

Postadres:
Gemeente Almelo
Postbus 5100
7600 GC Almelo

Bezoekadres:
Haven Zuidzijde 30
7607 EW Almelo

telefoon: **(0546) 54 11 11**
e-mail: **gemeente@almelo.nl**
internet: **www.almelo.nl**

Fractie PvdA
T.a.v. Mevrouw Geerdink

Uw brief	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
5 mei 2025		D/25/757124	27 mei 2025
Bijlage(n)	**Doorkiesnummer**	**Behandeld door**	**Zaaknummer**
	0546-541111	W. Schurink - Loman	Z/25/241315

Onderwerp
Beantwoording schriftelijke vragen PvdA inzake Joods vastgoed

Geachte mevrouw Geerdink,

U heeft op 5 mei 2025 schriftelijke vragen gesteld over Joods vastgoed. Met bijgaande brief beantwoorden wij uw vragen.

1. *Deelt het college de mening dat het moreel en maatschappelijk onjuist is om onderzoek naar mogelijke misstanden rond Joods vastgoed afhankelijk te maken van meldingen door nabestaanden?*
   Wij zijn als college al voorbereidingen aan het treffen om onderzoek te doen naar de omgang met Joods vastgoed in de oorlogsperiode en kort daarna en hebben daarmee het onderzoek niet afhankelijk gemaakt van meldingen door nabestaanden. Hierover hebben we ook contact met een vertegenwoordiger van de Joodse gemeenschap in Almelo.

2. *Waarom kiest het college ervoor om een afwachtende houding aan te nemen, terwijl inmiddels meer dan 160 gemeenten in Nederland wél zelf het initiatief hebben genomen tot onafhankelijk onderzoek?*
   Zie het antwoord op vraag 1.

3. *Is het college alsnog bereid om actief stappen te zetten richting onafhankelijk onderzoek naar de rol van de gemeente Almelo bij de onteigening en verkoop van Joods vastgoed tijdens en na de oorlog? Zo ja, binnen welk tijdpad?*
   Zoals aangegeven bij het antwoord op vraag 1 zijn wij bezig met de voorbereidingen voor een onderzoek naar de omgang met Joods vastgoed in de oorlogsperiode en kort daarna.

Bank: BNG Bank, Den Haag
NL56 BNGH 028 50 00 187
BIC Code: BNGHNL2G

BTWnr.
NL 0015 84 108 B 01

Wij informeren de raad over het onderzoek en het bijbehorende tijdspad in een separate raadsbrief.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Almelo,

de secretaris,	de burgemeester,
J.H. Dijkstra	R.T.A. Korteland

Collegevoorstel

Onderwerp	F35 Almelo Borne
Eenheid/team	UF Advies en Projectbureau
Zaakkenmerk	DCS - 2383731
Documentkenmerk	D/25/747188
Vertrouwelijkheid	Embargo
Portefeuillehouder	J. Hinnen
Datum vergadering	

Toelichting voor de openbare besluitenlijst
In 2009 hebben de provincie Overijssel en het Dagelijks Bestuur van de Regio Twente het Masterplan Fietssnelweg F35 vastgesteld. Dit plan is in 2013 geactualiseerd en in 2015 door de raad als richtinggevend ruimtelijk kader vastgesteld. Voor de aanleg van het gedeelte van de F35 tussen Almelo en Borne is op het voorkeurstracë van Almelo extern advies ingewonnen om te bepalen hoe dit het beste vorm gegeven kan worden. Het college besluit om de raad voor te stellen een gewijzigd besluit te nemen over de tracékeuze Almelo - Borne voor wat betreft het gedeelte tot aan de Steffensweg.

Voorgesteld besluit
1. Kennis te nemen van de 'Rapportage studie F35 Almelo – Borne, Een verkenning van mogelijke tracés' (D/25/729349).

De raad voor te stellen om:
2. In afwijking van het eerdere raadsbesluit van 15 december 2015 (Raad – 3093) in te stemmen met de verlegging van de F35 vanaf de Schoolstraat tot de Steffensweg naar de noordzijde van het spoor zoals weergegeven op de bijgevoegde kaart (INT - 87785).

Inleiding
De snelfietsroute F35 is een fietsverbinding van 62 kilometer van Nijverdal naar de Duitse grens met zijtakken van Almelo naar Vriezenveen en van Enschede naar Oldenzaal. Op 15 december 2015 heeft de raad (Raad - 3093, bijgevoegd met INT - 95320) kennis genomen van het geactualiseerde Masterplan Fietssnelweg F35 (hierna: Masterplan (D/25/745702)), zoals vastgesteld door de Provincie Overijssel en het Dagelijks Bestuur van Regio Twente in 2014 en besloten om in te stemmen met het voorontwerp tracé als richtinggevend ruimtelijk kader.

Voor de aanleg van het gedeelte van de snelfietsroute F35 tussen Almelo en Borne, is destijds advies ingewonnen bij het bureau Goudappel Coffeng. Dit bureau heeft op 27 augustus 2019 het Rapport F35 Almelo – Borne (Onderzoek tracévarianten en uitwerking voorkeursvarianten) uitgebracht (INK - 93144). Dit rapport is behandeld in het Politiek Beraad van 8 oktober 2019.

Voorgesteld wordt nu om voor het gedeelte tot aan de Steffensweg de voorkeur uit te spreken voor de Rode variant, tracé nummer 3 (in plaats van de Groene variant, tracé nummer 2). Bij de

voorkeursvariant van Almelo is geen extra onderdoorgang onder het spoor nodig. Dit levert een besparing op van circa 6 tot 9 miljoen euro. Het hierna verrichtte onderzoek door Keypoint heeft enige tijd in beslag genomen omdat een keuze gemaakt moest worden over de aansluiting van het Almelose deel van de F35 op het tracé van Borne. Dit is verder door hen uitgewerkt in een rapport d.d. 6 januari 2025 (D/25/729349). Vanaf de Steffensweg tot de Middenvlier (aansluiting Borne) wordt het oorspronkelijke Masterplan gevolgd (Groene variant, tracé nummer 2).

De aanleg van het tracé wordt opgeknipt in meerdere fases. Op de bijgevoegde tekening (INT - 93428) is aangegeven voor welk deel van het tracé als eerste de werkzaamheden worden opgestart. Het gaat hierbij om de aanleg van de eerste (binnenstedelijke) fase tot aan de Rietstraat. Hiervoor zijn reeds middelen beschikbaar.

Voor de volgende fases, te weten het gedeelte van de Rietstraat tot aan de Steffensweg en het gedeelte van de Steffensweg tot aan Middenvlier, worden nog subsidies aangevraagd waarbij geldt dat de gemeente zelf 25% van de aanlegkosten moet betalen. Een voorstel voor de dekking hiervan wordt t.z.t. voorgelegd.

Beoogd effect
Instemming van de raad met het tracé is nodig om de voortgang van het traject F35 te borgen. Voor de realisatie van de fietsroute F35 kan een subsidie worden aangevraagd bij de provincie Overijssel. In dat kader is het van belang dat de voorkeursvariant van de gemeente Almelo vastligt.

Argumenten voor
2.1 Het tracé langs de noordzijde van het spoor tot de Steffensweg is het meest gunstige tracé voor Almelo

Het tracé dat in het rapport van Goudappel Coffeng is aangeduid als de Rode variant, tracé nummer 3, loopt grotendeels over bestaande infrastructuur binnen de bebouwde kom. Dit tracé voldoet aan het criterium van minder dan 10% omrijden ten opzichte van de afstand van Almelo naar Borne hemelsbreed. Qua verkeersveiligheid wordt het tracé als het meest veilig ervaren. Daarnaast is het tracé, bij een politiek beraad van oktober 2019 en een fietstocht in mei 2023, waaraan de Fietsersbond en enkele raadsleden hebben deelgenomen, als het aantrekkelijkst ervaren. Door vanaf de Steffensweg het zuidelijke tracé te volgen hoeft geen extra ondergrondse doorgang te worden gerealiseerd en sluiten we aan op de wens van de gemeente Borne en de provincie Overijssel.

2.2 Een tracé tot de Steffensweg langs de zuidzijde van het spoor is lastiger te realiseren binnen de bebouwde kom

Langs de zuidzijde van het spoor ligt meer bebouwing, waardoor hemelsbreed gezien de route veel omwegen krijgt. Bovendien worden daar ook meer percelen van bedrijven gekruist, waardoor ook meer afspraken over gebruik van niet gemeentelijk eigendom zou moeten worden vastgelegd.

Kanttekeningen

2.1 We wijken af van het Masterplan

In het Masterplan is verkeerstechnisch de Groene variant, nummer 2, uitgesproken als voorkeurstracé, welke in zijn geheel langs de zuidzijde van het spoor loopt vanaf treinstation De Riet naar de gemeentegrens Almelo – Borne. De huidige F35 ter hoogte van de Ambtstraat ligt namelijk aan de zuidzijde van het spoor, en voor wat betreft de aansluiting op het grondgebied van de gemeente Borne (Middenvlier) ligt een deel van het huidige F35 netwerk ook aan de zuidzijde van het spoor. Vanuit die optiek bezien is het minder logisch om via de noordkant van het spoor bij Almelo het tracé te vervolgen, zoals met tracé nummer 3 (Rode variant) is voorgesteld. De voorkeur van de gemeente Borne en de provincie Overijssel gaat uit van een tracé aan de zuidkant van het spoor.

Voor Almelo is echter voor het deel tot de Steffensweg de variant aan de noordkant van het spoor gunstiger. Dit vanwege de binnenstedelijke grondposities aan de zuidkant van het spoor (de gemeente moet dan regelingen met veel grondeigenaren treffen) en de onveiligheid om vanaf die kant de Rietstraat over te steken. Met de huidige variant wordt een keuze gemaakt voor de uitvoering van een tussenfase die eindigt bij de Steffensweg. Voor het vervolgtraject wordt de keuze gemaakt om vanaf de fietstunnel Steffensweg alsnog via de zuidzijde met het F35-netwerk door te gaan naar de aansluiting van de gemeente Borne. Dit op basis van de overwegingen in het rapport van Keypoint (D/25/729349).

Kosten, opbrengsten en dekking

De financiële consequenties van de aanleg van de F35 zijn beschreven in het raadsvoorstel met kenmerk Raad – 3093. De kosten voor de eerste fase tot aan de Rietstraat, waarmee de werkzaamheden starten, worden gedekt uit de provinciale subsidie en de al in de begroting gereserveerde budgetten voor de F35.

Uitvoering

Na besluit van de raad kan gestart worden met de werkzaamheden en worden subsidies aangevraagd voor de volgende fases.

Bijlage(n)

Raadsvoorstel (Raad - 7784)

Masterplan Fietssnelweg F35 (D/25/745702)

Rapport Goudappel Coffeng d.d. 27 augustus 2019 (INK - 93144)

Rapport Keypoint d.d. 6 januari 2025 (D/25/729349)

Tekening voorkeursvariant tracé (INT - 87785)

Tekening werkzaamheden fase 1 (INT - 93428)

Raadsbesluit d.d. 15 december 2015 / Raad – 3093 (INT - 95320)

Procesinformatie
- Intern overleg

Dit voorstel is afgestemd binnen de eenheid Uitvoering Fysiek en afgestemd met de eenheid Stedelijke Ontwikkeling

- Afstemming met portefeuillehouder

Dit voorstel is afgestemd met portefeuillehouder.

Communicatie over het besluit
Regulier. Embargo tot informeren belanghebbenden (grondeigenaren).

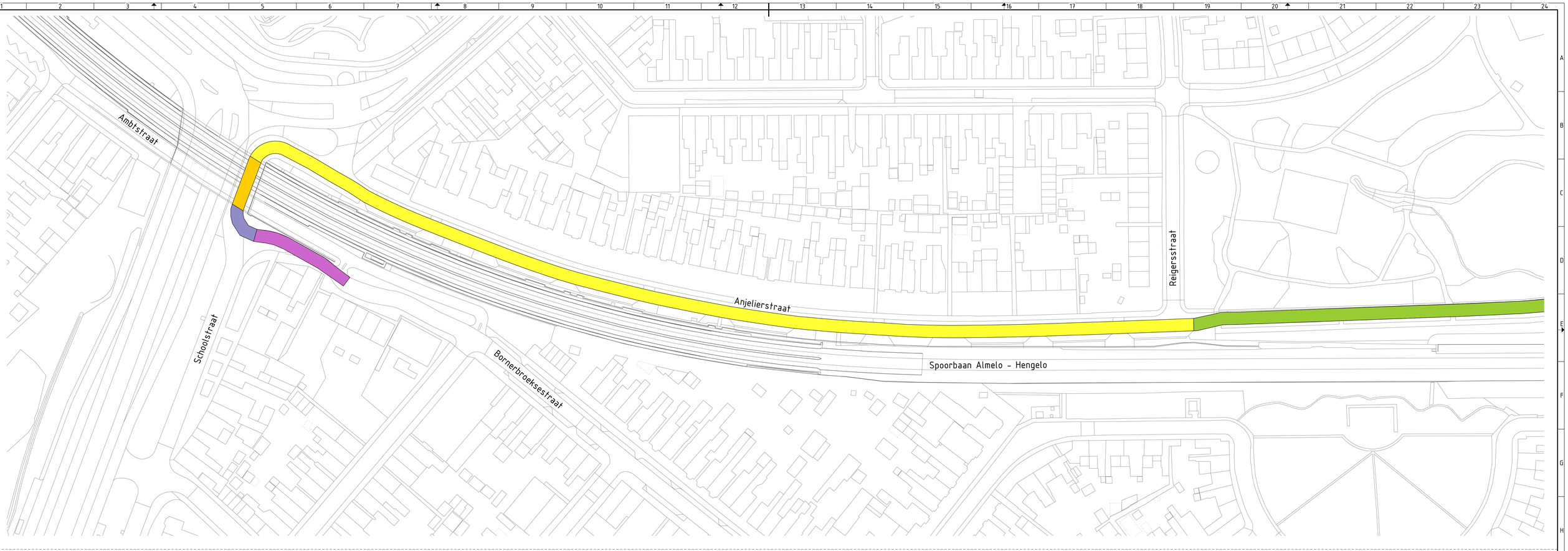

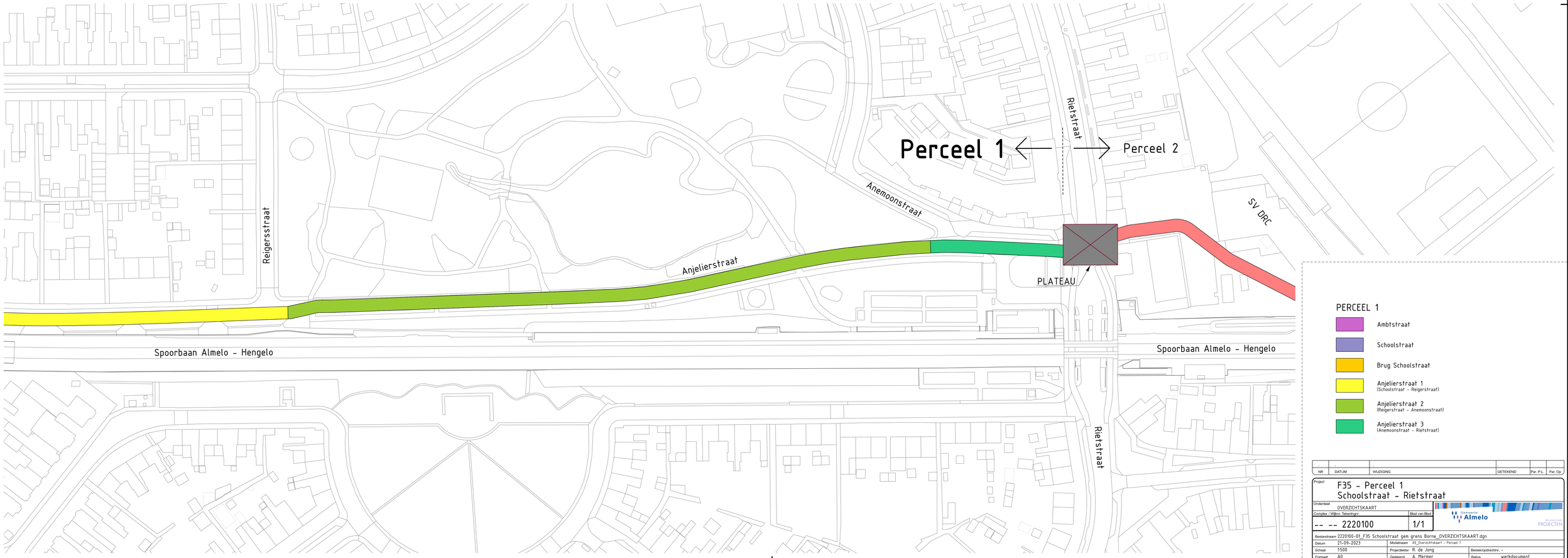

PERCEEL 1

- Ambtstraat
- Schoolstraat
- Brug Schoolstraat
- Anjelierstraat 1 (Schoolstraat - Reigerstraat)
- Anjelierstraat 2 (Reigerstraat - Anemoonstraat)
- Anjelierstraat 3 (Anemoonstraat - Rietstraat)

NR	DATUM	WIJZIGING	GETEKEND	Par. P.L.	Par. Op.

Project
F35 - Perceel 1
Schoolstraat - Rietstraat

Onderdeel: OVERZICHTSKAART

Complex / Wijknr. Tekeningnr.: -- -- 2220100

Blad van Blad: 1/1

Gemeente Almelo
Omgeving/Team PROJECTEN

Bestandnaam 2220100-01_F35 Schoolstraat gem grens Borne_OVERZICHTSKAART.dgn

Datum	21-09-2023	Modelnaam	All_Overzichtskaart - Perceel 1
Schaal	1:500	Projectleider	R. de Jong
Formaat	A0	Getekend	A. Mermer
		Beslek/opdrachtnr.	-
		Status	werkdocument

Provincie Overijssel

F35 Almelo - Borne

Onderzoek tracévarianten en uitwerking voorkeursvarianten

adviseurs mobiliteit
Goudappel Coffeng

adviseurs mobiliteit
Goudappel Coffeng

Provincie Overijssel

F35 Almelo - Borne

Onderzoek tracévarianten en uitwerking voorkeursvarianten

Datum 27 augustus 2019
Kenmerk 00171820190222.R1.05
Eerste versie

www.goudappel.nl
goudappel@goudappel.nl

Documentatiepagina

Opdrachtgever(s)	Provincie Overijssel
Titel rapport	F35 Almelo - Borne Onderzoek tracévarianten en uitwerking voorkeursvarianten
Kenmerk	00171820190222.R1.05
Datum publicatie	27 augustus 2019
Projectteam Goudappel Coffeng	Joost Verhoeven, Anne Abbink, Thomas Groot

Inhoud Pagina

1	**Inleiding**	**1**
1.1	Aanleiding	1
1.2	Betrokken partijen	2
1.3	Opbouw rapport	2
2	**Proces**	**3**
3	**Tracévarianten**	**5**
3.1	Overzicht tracévarianten	5
3.1.1	Almelo	5
3.1.2	Borne	6
3.1.3	Tracévarianten voor kostenraming	6
4	**Beoordeling tracévarianten**	**7**
4.1	Criteria	7
4.2	Beoordeling tracés	8
4.2.1	Directheid	8
4.2.2	Verkeersveiligheid	9
4.2.3	Samenhang	12
4.2.4	Comfort	13
4.2.5	Aantrekkelijkheid	13
4.3	Samenvatting beoordeling	15
4.4	Kosten	15
4.4.1	Kostenraming tracés	15
4.4.2	Kostenraming ongelijkvloerse spoorkruising	16
4.4.3	Resumé	17
4.5	Voorkeurstracés	17
5	**Conclusie**	**19**
5.1	Samenvatting	19
5.2	Aanbevelingen	19
5.3	Investering	20
5.4	Planning	20
Bijlage 1	**Rapport belevingsaspecten**	**1**
Bijlage 2	**Kostenraming**	**1**

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De fietssnelweg F35 is een snelle, veilige en non-stop fietsverbinding van 62 kilometer van Nijverdal naar de Duitse grens met zijtakken van Almelo naar Vriezenveen en van Enschede naar Oldenzaal. De provincie Overijssel ontwikkelt dit fietspad samen met de betrokken gemeenten. In deze studie kijken wij naar de aanleg van de snelfietsroute F35 tussen Almelo en Borne. Een snelfietsroute kan de fietsveiligheid en het fietsgebruik op dit tracé stimuleren. Meer fiets en minder auto betekent een vermindering van de CO_2-uitstoot en vitalere mensen. Bovendien draagt het bij tot vermindering van de verkeersdruk en meer verkeersveiligheid.

Het doel van deze studie is om tot een onderbouwde keuze te komen voor het voorkeurstracé F35 tussen Almelo en Borne. Hiervoor zijn vijf mogelijke haalbare varianten verkend. Deze varianten zijn weergegeven in figuur 1.1.

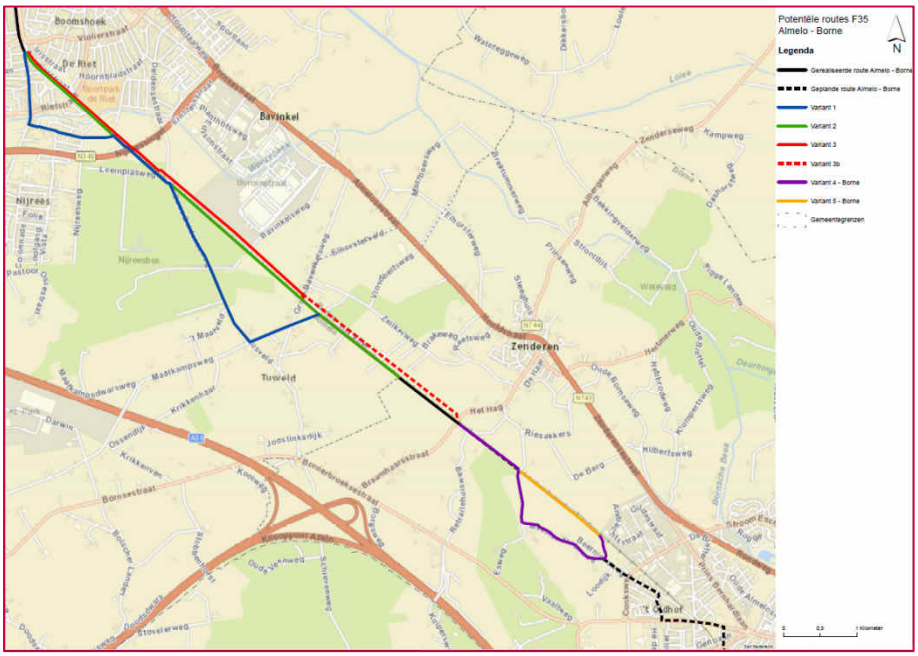

Figuur 1.1: potentiële routes F35 Almelo – Borne

1.2 Betrokken partijen

Goudappel Coffeng BV heeft de tracévarianten tegen elkaar afgewogen in samenwerking met de ambtelijke werkgroep, de klankbordgroep, ThuisraadRO en Tauw. De ambtelijke werkgroep bestaat uit deelnemers van de gemeenten Almelo, Borne en de provincie Overijssel. De klankbordgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de Fietsersbond, Stichting plattelandsontwikkeling Almelo, een onafhankelijke stedenbouwkundige, ambtenaren van de gemeenten Almelo en Borne met een stedenbouwkundige en verkeerskundige achtergrond, evenals een ambtenaar die in Almelo recreatie en toerisme in portefeuille heeft. Omgevingspsycholoog Miranda Thüsh van ThuisraadRO heeft inhoudelijke kennis aangeleverd op het gebied van fietsbeleving en de workshop over fietsbeleving geleid. Tauw is verantwoordelijk voor de kostenraming.

1.3 Opbouw rapport

In het volgende hoofdstuk beschrijven we het gevolgde proces om te komen tot voorkeurstracés. In hoofdstuk 3 beschrijven we de tracévarianten, in hoofdstuk 4 zijn de bevindingen uiteengezet. In hoofdstuk 5 zijn deze bevindingen samengevat en aanbevelingen gedaan over hoe de tracés verbeterd kunnen worden.

2

Proces

Tabel 2.1 geeft weer welke stappen ondernomen zijn om te komen tot de voorkeurstracés voor de F35 Almelo - Borne.

stap	door	wat	resultaat
1 inventariseren	Goudappel Coffeng	veldverkenning	kansen en knelpunten per tracé op basis van veldonderzoek
2 genereren	Ambtelijke werkgroep	brainstorm	voor- en nadelen per tracé benoemen, combineren tot samenhangende alternatieven
3 uitwerken tracés	Goudappel Coffeng	input vorige stap uitwerken op kaart	nieuwe plattegrond met gewijzigde tracés
4 voorsorteren	ambtelijke werkgroep	richting bepaling voorkeurstracés	aanscherping tracékeuze
	klankbordgroep en ThuisraadRO	brainstorm fietsbeleving	voorkeur op basis van fietsbeleving
	ThuisraadRO	uitwerken	notitie fietsbeleving
5 beoordeling op basis van schetsontwerp	Goudappel Coffeng	uitwerken	ontwerp tracés, inclusief aandachtspunten
	ambtelijke werkgroep	delen en bespreken resultaten	resultaten beoordelen
6 beoordeling op basis van kostenraming	Tauw	kosten ramen	vergelijking kosten tracés
7 rapportage	Goudappel Coffeng	uitwerken	eindrapport

Tabel 2.1: het gevolgde proces

Door te inventariseren, informatie te genereren en voor te sorteren, heeft Goudappel Coffeng in samenwerking met de gemeenten en provincie de tracé-varianten

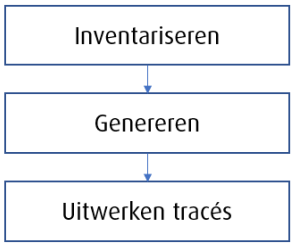

samengesteld en aangepast. Tevens is er bij de bespreking van de schetsontwerpen voor gekozen om één tracé enigszins aan te passen. De aangescherpte tracévarianten zijn uitgewerkt in paragraaf 3.1.

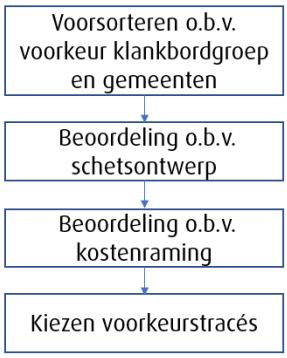

Bij het voorsorteren op de voorkeurstracés in Almelo en Borne is er rekening gehouden met de voorkeuren van de klankbordgroep en gemeenten. Ook hebben Goudappel Coffeng en ThuisraadRO met een kritische blik de tracés beoordeeld. Vervolgens zijn de tracés beoordeeld op basis van de ruimtelijke inpassingsmogelijk-heden en de kosten. Deze uitkomsten hebben geleid tot het kiezen van voorkeurstracés; één aan de kant van Almelo en één aan de kant van Borne.

Ten slotte zijn de bevindingen en conclusies in dit rapport vastgelegd.

3

Tracévarianten

3.1 Overzicht tracévarianten

De vijf tracévarianten tussen Almelo en Borne zijn hierna kort beschreven en afgebeeld (zie figuren 3.1 en 3.2).

3.1.1 Almelo

In de omgeving van Almelo zijn de volgende drie varianten verkend (zie figuur 3.1):

- Blauwe variant, nummer 1: dit tracé loopt op het grondgebied van Almelo grotendeels over bestaande wegen ten zuiden van het spoor; via de Bornebroeksestraat, de Nijreesweg, de Oude Deldenseweg en de Maatkampsweg.
- Groene variant, nummer 2: deze loopt langs de zuidzijde van het spoor; vanaf treinstation Almelo de Riet naar de gemeentegrens Almelo - Borne. Deze variant komt voort uit het masterplan fietssnelweg F35.
- Rode variant, nummer 3: deze loopt vanaf de Anjelierstraat naar de Verlengde Deldensestraat langs de noordkant van het spoor, en vervolgens langs de noordzijde van het spoor. Waar de oversteek naar de zuidzijde van het spoor wordt gemaakt, staat niet exact vast. De Grote Bavenkelsweg is genoemd als eerste optie.

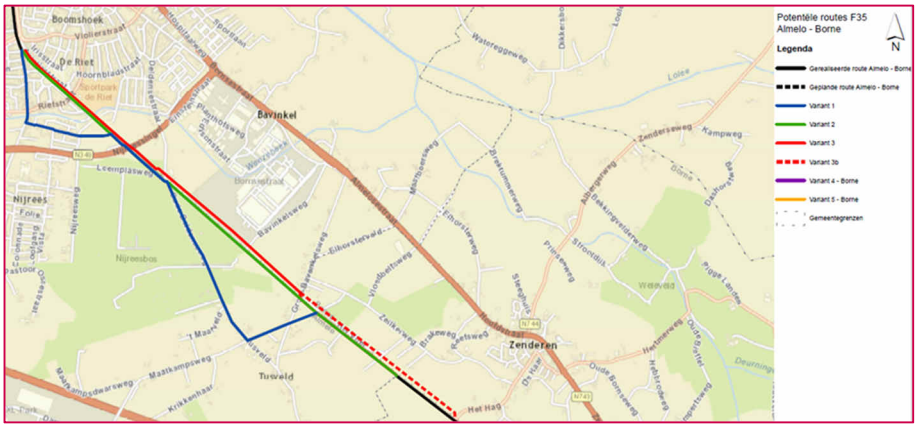

Figuur 3.1: Verkende tracés aan de kant van Almelo

3.1.2 Borne

In Borne zijn twee varianten verkend (zie figuur 3.2):

1. Paarse variant, nummer 4: deze variant volgt voor met name bestaande wegen; de Esweg en Meester Thienweg, om vervolgens af te buigen richting het spoor.
2. Gele variant, nummer 5: volgt het spoor langs de zuidzijde in Borne, vanaf de Esweg tot op de hoogte van de Meester Thienweg aan de zuidzijde.

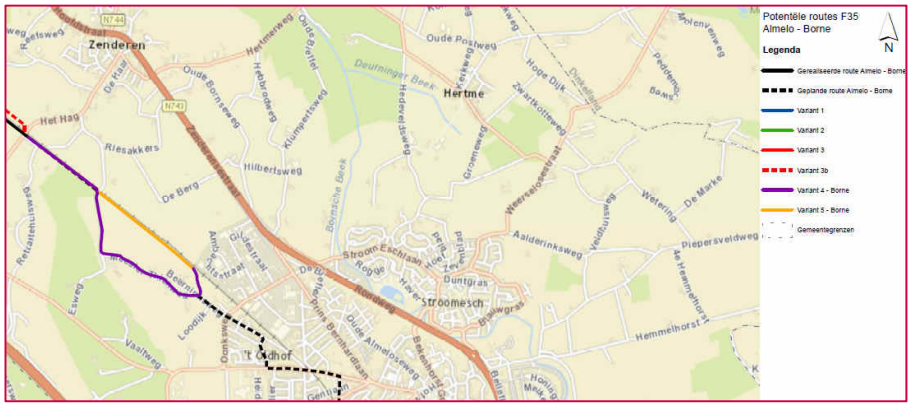

Figuur 3.2: Verkende tracés aan de kant van Borne

3.1.3 Tracévarianten voor kostenraming

Voor de kostenraming zijn in totaal drie tracés van Almelo naar Borne doorgerekend. Deze tracés zijn met een nummer in figuur 3.3 weergegeven. Sommige tracés vallen deels samen, en zijn daarom met meerdere nummers aangegeven. Een deel van de F35 ligt er al; namelijk aan de zuidkant van het spoor ter hoogte van Zenderen. Vandaar dat dit deel niet is ingetekend in figuur 3.3. De drie doorgerekende tracés zijn als volgt:

- Tracé 1 loopt in Almelo via de noordkant van het spoor en steekt bij de Grote Bavenkelsweg het spoor over. Het vervolgtraject verloopt via de zuidkant van het spoor.
- Tracé 1 optioneel loopt aan de noordzijde van het spoor tussen de Grote Bavenkelsweg en de aansluiting op de nieuwe rondweg. Tracé 1 optioneel is nog apart doorgerekend, aangezien het onduidelijk is waar tracé 1 het spoor moet kruizen.
- Tracé 2 volgt de zuidkant van het spoor, van Almelo naar Borne.
- Tracé 3 loopt grotendeels langs bestaande wegen tussen Almelo en Borne, en staat grotendeels in het paars weergegeven.

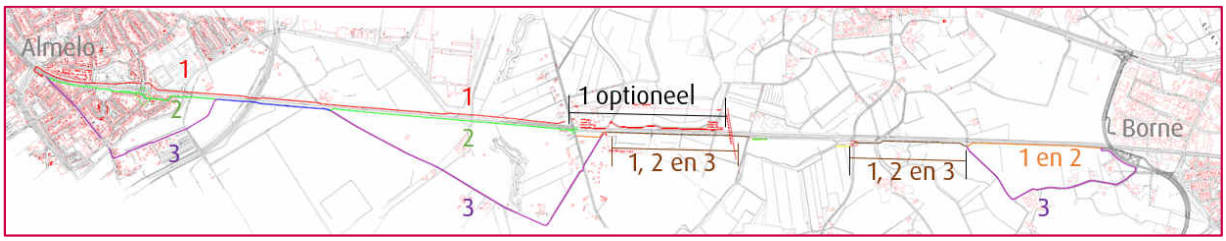

Figuur 3.3: Tracé-indeling ten behoeve van de kostenraming F35 Almelo - Borne

4

Beoordeling tracévarianten

In dit hoofdstuk beschrijven we de resultaten van de inventarisatie van de tracévarianten en de uitwerking van de voorkeursvarianten. In paragraaf 4.1 benoemen we de criteria waarmee de tracés worden beoordeeld. De beoordeling zelf is beschreven in paragraaf 4.2 en gaan we na in hoeverre deze varianten voldoen aan de eisen van de fietsvriendelijke fietsinfrastructuur. De ruimtelijke, economische en maatschappelijke effecten van de F35-varianten zijn in paragraaf 4.3 op hoofdlijnen bepaald. Op basis van deze informatie zijn we gekomen tot voorkeurstracés (zie paragraaf 4.5).

4.1 Criteria

In het volgende overzicht zijn de eisen opgenomen die generiek gelden voor het kwaliteitsniveau snelle fietsroute. Uitgangspunt van de eisen is het inspiratieboek Snelle Fietsroute van CROW en het plan van eisen voor de F35. Bij verkeersveiligheid is er nog één criterium toegevoegd die voortkomt uit de bijeenkomsten, namelijk subjectieve verkeersveiligheid. Oftewel, hoe beleeft men de verkeersveiligheid?

Directheid

- < 10% omrijden ten opzichte van hemelsbreed.

Verkeersveiligheid

- Breedte tweerichtingsverkeer fietspad 4,0 meter.
- Bij combinatie met autoverkeer:
  - fietsstraat, maximaal 2.500 mvt/etmaal en geloofwaardig 30 km/h binnen de bebouwde kom;
  - fietsstraat, maximaal 500 mvt/etmaal buiten de bebouwde kom.
- Bij spoor een ongelijkvloerse kruising.
- Subjectieve verkeersveiligheid.

Samenhang

- Bewegwijzering fietsroute; bestemming vindbaar.
- Herkenbaar als (snelle) fietsroute, dan wel fietsstraat.
- Aansluiting op het netwerk en aansluiting op herkomst- en bestemmingsgebieden.

Comfort

- Lage stopkans; maximaal 0,4 stops/km.

Aantrekkelijkheid

- Aandacht voor ruimtelijke en landschappelijke inpassing.
- Groen en natuur, zicht op omgeving.
- Sociale veiligheid.

4.2 Beoordeling tracés

Op basis van de input tijdens de F35 bijeenkomsten heeft Goudappel Coffeng besloten dat snelle fietsroutes grotendeels moeten voldoen aan de criteria die gerelateerd zijn aan directheid, verkeersveiligheid, samenhang en comfort (zie paragraaf 4.2.1). Vooral de directheid van de route, de kans op verkeersongevallen en de oriëntatie van de route zijn door de ambtelijke werkgroep vaak aangehaald als belangrijke factoren voor het al dan niet selecteren van de voorkeurstracés. De in paragraaf 4.2.1 genoemde criteria ter beoordeling van de aantrekkelijkheid van een route zijn relevant, maar niet doorslaggevend geweest bij het kiezen van een voorkeurstracé. De werkgroep vond met name de sociale veiligheid op de tracés een punt van zorg.

Hierna zijn de tracés per categorie beoordeeld, waarbij er met name is gelet op de criteria die de werkgroep belangrijk vond.

4.2.1 Directheid

In tabel 4.1 is de directheid van de tracés beschreven, door eerst de lengte te berekenen en vervolgens te kijken in welke mate deze route afwijkt van de afstand hemelsbreed.

tracés	afstand in meters tracé	afstand in meters hemelsbreed	extra afstand t.o.v. hemelsbreed in %
Almelo			
blauw, nummer 1	5000	4180	20
groen, nummer 2	4230	4180	1
rood, nummer 3	4455	4180	7
Borne			
paars, nummer 4	2130	1470	44
geel, nummer 5	1500	1470	2
N.B. Bij de tracés is er gemeten tot en met de gerealiseerde route (dat is de doorgetrokken zwarte lijn) tussen Almelo en Borne. Bij het rode tracé is er uitgegaan van een oversteek over het spoor bij de Grote Bavenkelsweg.			

Tabel 4.1: Directheid tracés en afstand hemelsbreed

Deze resultaten laten zien dat het blauwe tracé en paarse tracé niet voldoen aan het criterium van minder dan 10% omrijden ten opzichte van de afstand hemelsbreed. Door de klankbordgroep worden deze tracés gezien als onnodig ver omrijden. Als je via een directe weg van Almelo naar Borne kan fietsen, heeft dit absoluut de voorkeur van de klankbordgroep en ambtelijke werkgroep.

4.2.2 Verkeersveiligheid

Uit de bijeenkomsten kwam naar voren dat met name het blauwe tracé (nummer 1) en het groene tracé (nummer 2) bij Almelo als gevaarlijk worden ervaren.

Blauwe tracé, nummer 1

Bij het blauwe tracé bevinden motorvoertuigen en fietsers zich op dezelfde weg. Hierdoor zijn conflicten met medegebruikers niet uit te sluiten. Bij de Oude Deldenseweg en Maatkampsweg is de verkeersintensiteit ook hoger dan is toegestaan volgens de richtlijnen voor een snelle fietsroute; namelijk respectievelijk 1.100 en 500 mvt/etmaal. De kruisingen Bornebroeksestraat - Nijreesweg en Oude Deldenseweg - Maatkampsweg zijn relatief gevaarlijk, aangezien de fietser bij deze kruisingen soms voorrang moet verlenen aan motorvoertuigen. Bovendien is de kruising Bornebroeksestraat - Nijreesweg door beplanting onoverzichtelijk (zie figuur 4.1). Deze kruisingen zijn wel veiliger te maken door de voorrangsregeling en de soort kruising aan te passen.

Figuur 4.1: Gevaarlijke kruising in het blauwe tracé: Bornebroeksestraat - Nijreesweg

Groene tracé, nummer 2

Bij het groene tracé in Almelo heeft de fietser op het overgrote deel van de route geen conflicten met motorvoertuigen; dit tracé zal bij realisatie worden aangelegd als fietssnelweg. Bij de Rietstraat, de Bavenkelsweg, de Grote Bavenkelsweg, de Zeilkerweg en het Vlier kunnen fietsers echter hinder ondervinden van kruisende motorvoertuigen. De kruising Joost van den Vondelstraat - Rietstraat is met name erg gevaarlijk (zie figuur 4.2). De Rietstraat is met een verkeersintensiteit van 3.500 mvt/etmaal een vrij drukke weg. Het groene tracé kruist de Rietstraat erg dicht bij de overweg (ongeveer 15 meter vanaf het spoor). Het zicht op fietsers vanaf de Rietstraat is slecht door de omliggende bebouwing en de bocht in de oversteekroute. Een oversteek met de fiets in de voorrang is uit oogpunt van verkeersveiligheid dus niet zomaar mogelijk bij de Rietstraat. Een verkeersregelinstallatie waarin de spoorwegovergang en fietsroute beide worden geregeld is een optie. Maar de VRI zal regelmatig gaan leiden tot lange wachttijden en daarmee tot het risico van roodlichtnegatie. Dit probleem is niet oplosbaar, waarmee deze tracévariant een verkeersveiligheidsknelpunt heeft en dus niet haalbaar is.

Figuur 4.2: Groene tracé bij Joost van den Vondelstraat - Rietstraat - Bosstraat, Almelo

Tevens is de (snelle) realisatie van een groen tracé van 4 meter breed lastig, zo niet onmogelijk. De inpassing achter de woningen aan de Bornebroekerstraat en Joost van den Vondelstraat gaat ten koste van de tuinen van bewoners en één woning. Deze bewoners kunnen juridische procedures starten. Ook loopt de fietsroute over de grond van minicamping Erve Henderiks Hoeve. Uit eerdere ervaringen is het te verwachten dat deze eigenaar niet zal meewerken. Ook dit kan leiden tot een langdurige procedure. Deze eventuele procedures zijn echter niet een reden om het tracé af te schrijven.

Rode tracé, nummer 3

Het rode tracé bij Almelo aan de noordkant van het spoor lijkt wel redelijk veilig te zijn. Ook dit tracé is als fietssnelweg te realiseren. Het blijft een uitdaging om de verkeersveiligheid op dit tracé te waarborgen bij het kruisen van het spoor van de noordzijde naar de zuidzijde. De Rondweg Zenderen biedt de mogelijkheden om deze oversteek ongelijkvloers in te passen. Zolang de Rondweg Zenderen er nog niet is, moet deze oversteek tijdelijk plaatsvinden via de spoorwegovergang bij de Grote Bavenkelsweg. Het is daarbij belangrijk het fietspad voldoende uit te buigen, zodat fietsers niet heel dicht bij het spoor op de weg komen. Een oversteek in de voorrang is op deze locatie geen optie. Daarnaast is de oversteek bij de Rietstraat aan de noordkant van het spoor enigszins gevaarlijk, maar minder gevaarlijk dan de oversteek aan de zuidkant van het spoor bij het groene tracé (zie figuur 4.3). Deze oversteek is namelijk redelijk overzichtelijk, op enige afstand van het spoor (45 meter van het spoor) en gaat haaks over de Rietstraat. Alsnog is het mogelijk dat fietsers op dit kruispunt voorrang nemen (en de haaientanden negeren), wat voor verkeersongevallen kan zorgen.

Figuur 4.3: Rode tracé bij Anemoonstraat - Rietstraat, Almelo

Bij het rode tracé kunnen er problemen bij de realisatie van een 4 meter breed fietspad ontstaan; zo moet het clubhuis van voetbalvereniging SV DRC (naast de Rietstraat) gesloopt worden. De gemeente Almelo verwacht hier goed over te kunnen onderhandelen met SV DRC.

Paarse tracé, nummer 4

Bij het paarse tracé is met name landbouwverkeer een punt van zorg. Op de Meester Thienweg rijden regelmatig tractoren. In Nederland mogen tractoren 3,0 meter breed zijn, en met ontheffing 3,5 meter breed. Hierdoor kunnen fietsers op deze route niet alleen hinder ondervinden, maar ook van de weg afraken (zie figuur 4.4). Eventueel kunnen er passeermogelijkheden worden gecreëerd op de route, maar dit gaat wel gepaard met het kappen van bomen. Daarnaast is het de vraag of landbouwvoertuigen gebruik gaan maken van passeermogelijkheden bij het zien van een fietser. Ook conflicten tussen fietsers en andere medegebruikers kunnen zich soms voordoen op de Meester Thienweg of Esweg, alhoewel dit niet frequent het geval is met verkeersintensiteiten tussen de 50-150 mvt/etmaal.

figuur 4.4: Paarse tracé loopt via de Meester Thienweg, Borne

Gele tracé, nummer 5
Het gele tracé is veilig voor fietsers; de route is exclusief voor fietsers en kan breed genoeg ontworpen worden. Conflicten met motorvoertuigen zijn alleen bij de kruising van het groene tracé met de Esweg te verwachten. Hinder zal op dit kruispunt maar af en toe voorkomen, aangezien de verkeersintensiteit op de Esweg laag is.

4.2.3 Samenhang
Van de potentiële F35-routes vertonen de tracés aan de zuidkant van het spoor samenhang met het huidige F35-netwerk. Bij Almelo en Borne ligt namelijk al een deel van de F35 aan de zuidkant van het spoor. Het is daarom minder logisch om via de noordkant van het spoor bij Almelo het tracé te vervolgen, zoals bij tracé 3 is voorgesteld.

Verder verschilt de vindbaarheid van de bestemmingen per tracé. De bestemmingen Almelo en Borne zijn goed vindbaar bij het volgen van de tracés langs de zuidkant van het spoor (tracés 2 en 5). Op deze routes is het makkelijk om je te oriënteren; je gaat in één rechte lijn van Almelo naar Borne en vice versa. Bij tracé 3 is de oriëntatie lastiger, aangezien je twee keer het spoor moet oversteken en de route niet in één rechte lijn loopt. Vooral de U-bocht bij het viaduct op het begin van het tracé in Almelo kan voor verwarring zorgen; om vanaf Almelo richting Borne te gaan, moet je eerst een stukje naar het westen fietsen (zie figuur 4.5)[1]. Daarna volgt de route wel in een rechte lijn langs het spoor. Het blauwe tracé in Almelo en het paarse tracé in Borne zijn minder self explaining dan de andere tracés. Deze tracés lopen namelijk niet in een rechte lijn naar de bestemming. Bovendien delen fietsers deze routes met motorvoertuigen, en staan er met name bij het blauwe tracé veel objecten langs de route. Deze factoren maken het minder makkelijk om de snelle fietsroute te herkennen.

[1] De gemeente Almelo geeft aan deze oplossing als tijdelijk te zien en op termijn te streven naar ongelijkvloerse spoorwegovergang tussen de Schoolstraat en station De Riet.

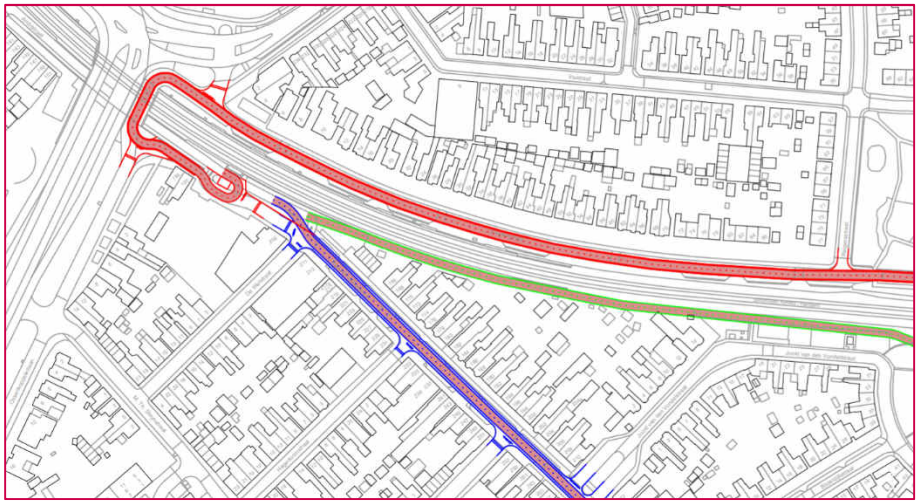

Figuur 4.5: Start van het rode tracé in Almelo, bij het viaduct bij de Schoolstraat

4.2.4 Comfort

Fietsers kunnen op diverse tracés vertraging ondervinden, wat fietsen minder aangenaam maakt. Aan de noordkant van het blauwe tracé in Almelo is de stopkans redelijk groot doordat passerende voertuigen soms geen voorrang verlenen aan fietsers of ruimte maken voor fietsers, en doordat fietsers geen voorrang hebben bij het kruispunt Bornebroeksestraat - Nijreesweg. Bovendien wordt de stopkans in dit druk bebouwde gebied vergroot door bijvoorbeeld in- en uitparkerende auto's, vrachtwagens die gaan laden en lossen en overstekende voetgangers. Hierdoor zou het kunnen dat een fietser vooral op dit beginstuk meer dan 0,4 stops per kilometer moet maken. Het blauwe tracé voldoet dus misschien niet aan de richtlijn voor een snelle fietsroute. Op het groene en rode tracé in Almelo is de kans groot dat een fietser dient te stoppen ter hoogte van de Rietstraat vanwege kruisende motorvoertuigen. Bovendien moeten fietsers op het rode tracé regelmatig stoppen voor treinen tussen Almelo en Borne. De wachttijden zijn dan wel lang, maar het aantal keren stoppen op de route is beperkt (minder dan 0,4 stops/km). Op de tracés in Borne is de stopkans zeer klein. Dit doordat er haast geen conflicten met voertuigen kunnen plaatsvinden; het aantal motorvoertuigen is zeer laag bij het paarse tracé, en 0 is bij het gele tracé. Tevens zijn de routes obstakelvrij.

4.2.5 Aantrekkelijkheid

De aantrekkelijkheid van de routes is in een klankbordsessie beoordeeld. Het rapport dat is opgesteld naar aanleiding van deze sessie is opgenomen in 5. Het blauwe en paarse tracé (nummers 1 en 4) zijn zowel door de klankbordgroep als door ThuisraadRO als aantrekkelijke routes om te fietsen aangewezen. Bij het rode en gele tracé (nummers 3 en 5) verschilt de mening over de aantrekkelijkheid van de route; de klankbordgroep vond deze routes aantrekkelijk, maar ThuisraadRO niet. Variant 2 is met name door ThuisraadRO als onaantrekkelijk bestempeld.

Blauwe tracé, nummer 1

Dit tracé is afwisselend, en daardoor aantrekkelijk om te fietsen volgens ThuisraadRO. Vlakbij het centrum van Almelo biedt de kleinschalige woonwijk veel afleiding. Er zijn

verrassende activiteiten en het is druk in deze omgeving. Ook is er veel sociale controle op deze route. De klankbordgroep vindt de aantrekkelijke prikkels voor de zintuigen aan de noordkant van het blauwe tracé echter gering. Iets verder richting Borne is het tracé zowel volgens ThuisraadRO als de klankbordgroep erg mooi; er is veel afwisseling in het landschap, waarbij het bos, de beek en cultuurlandschap wordt gepasseerd. Door deze aangename afwisseling is de beleefde reistijd ook korter. De sociale veiligheid is wel minder hoog beoordeeld op het zuidelijke deel van dit tracé dan op het noordelijke deel door een gebrek aan huizen op de route. Passerende voertuigen en fietsers kunnen deze route toch nog enigszins aangenaam aan laten voelen in het donker. Het negatieve effect van deze voertuigen op de fietsbeleving is geluidsoverlast en luchtvervuiling, alhoewel dit effect enigszins zou meevallen door de redelijk lage intensiteit van motorvoertuigen op de route.

Groene tracé, nummer 2
Het groene tracé krijgt vanuit het oogpunt van aantrekkelijkheid een lage score van ThuisraadRO, en een matige score van de klankbordgroep. ThuisraadRO laat weten dat fietsen erg onaangenaam is langs de achterkanten van tuinen en woningen door de geringe ruimtelijke kwaliteit en minimale staat van onderhoud. De ligging langs het spoor versterkt dit effect. Er is nauwelijks interactie met de omgeving omdat de route daarvan losgezongen is. Het onaangename en harde geluid van de treinen over het spoor (12 treinen per uur en eventueel nog goederentreinen) versterkt dat effect. De klankbordgroep vindt dat er wel aardig wat aantrekkelijke plekken, activiteiten en prikkels langs de route gelegen zijn en vindt de route toch aantrekkelijk doordat er geen afslagen en asverspringingen zijn. Ook is er een diversiteit aan zones. De sociale veiligheid laat echter wel te wensen over; andere weggebruikers zijn afwezig en er is alleen aanliggende woonbebouwing aan de noordkant van dit tracé.

Rode tracé, nummer 3
Tracé 3 kan worden samengevat als redelijk onaantrekkelijk, alhoewel de meningen over deze variant uiteenlopen. Volgens ThuisraadRO is dit tracé onaangenaam door het hoge aantal passerende treinen langs de route met geluidsoverlast tot gevolg en het uitzicht op het bedrijventerrein Bornsestraat. Een bedrijventerrein wordt geassocieerd met onverzorgd, vies en onaangenaam. Ook het oversteken van het spoor wordt gezien als onnodig en onaangenaam. De klankbordgroep is echter van mening dat er wel afleiding en afwisseling op de route is, en dat het aantal aantrekkelijke activiteiten en plekken redelijk is. Zowel ThuisraadRO als de klankbordgroep zijn van mening dat de route sociaal-onveilig kan aanvoelen door het geringe aantal nachtfuncties langs de route.

Paarse tracé, nummer 4
Deze route is mooi volgens ThuisraadRO en de klankbordgroep. De omgeving is erg afwisselend; langs boerderijen, over een oude bomenlaan, langs de es. Bovendien heeft de route af en toe een flauwe bocht. De route is ’s avonds ook veilig te befietsen.

Gele tracé, nummer 5
Over de aantrekkelijkheid van deze route wordt verschillend gedacht. Enerzijds is de route groen en rustig, anderzijds is het uitzicht vanaf de route op de achterkant van de tuinen en de ligging langs het spoor wat unheimisch. ThuisraadRO vindt de route

vanwege de ligging onaantrekkelijk, terwijl de klankbordgroep juist de aantrekkelijke prikkels langs de route benadrukt. Fietsers zullen deze route dus verschillend beleven.

4.3 Samenvatting beoordeling

In figuur 4.6 is met stoplichtkleuren een samenvatting gegeven van de beoordeling op basis van de criteria van de snelle fietsroute. Hieruit blijkt dat in Almelo tracé blauw een slechte beoordeling heeft en hiermee afvalt als keuzemogelijkheid (stoplichtkleur: rood). Tracés groen en rood hebben beide een voldoende als eindscore, maar optimaal zijn de tracés niet. Bij de keuze tussen deze tracés in Almelo gaat de voorkeur uit naar het rode tracé, aangezien het groene tracé te onveilig is voor fietsers.

In Borne heeft tracé geel de voorkeur; het gele tracé heeft een groene stoplichtkleur als eindbeoordeling en het alternatief -het paarse tracé- heeft een oranje eindbeoordeling.

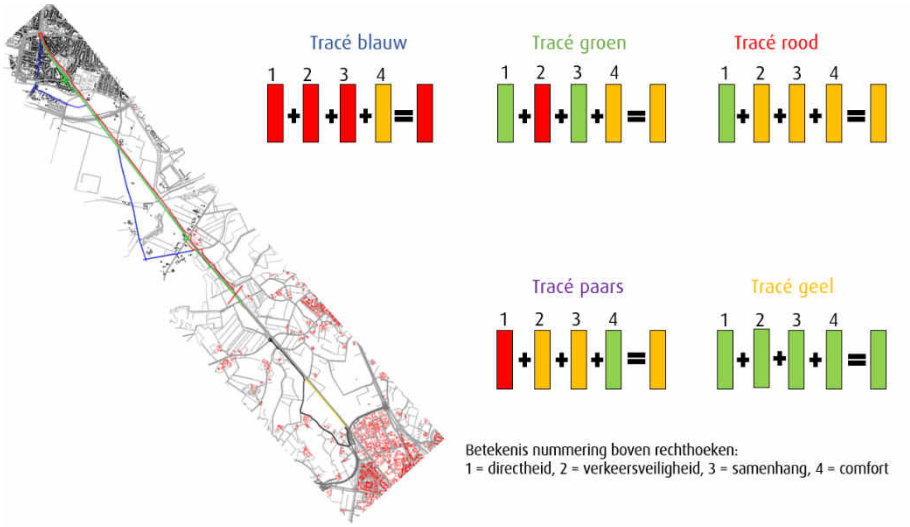

Figuur 4.6: Beoordeling van de tracés Almelo - Borne op basis van de criteria voor een snelle fietsroute

De aantrekkelijkheid van deze tracés is niet meegenomen in deze eindbeoordeling. Maar uit oogpunt van aantrekkelijkheid heeft het blauwe tracé de voorkeur in Almelo, en het paarse tracé de voorkeur in Borne.

4.4 Kosten

4.4.1 Kostenraming tracés

oor de tracés die in figuur 3.3 (blz.6) zijn gevisualiseerd, is een kostenraming gemaakt. Uit de kostenramingen blijkt dat de aanleg van de F35 tussen Almelo en Borne qua kosten behoorlijk uiteenlopen (zie figuur 4.7). Tracé 1 die aan de noordkant bij Almelo loopt en vanaf de Grote Bavenkelsweg aan de zuidkant van het spoor continueert, brengt hogere kosten met zich mee dan tracés 2 en 3; de kosten worden geraamd op 3,8 miljoen

euro, versus 2,6 en 2,2 miljoen euro voor respectievelijk tracés 2 en 3. De kosten voor tracé 1 zijn met name hoger door de nog aan te leggen fietsbruggen over watergangen op de route, en de aanleg van nieuwe fietsinfrastructuur. Tracé 3 is als goedkoopste geraamd. Dit is ook te verwachten, aangezien dit tracé grotendeels over bestaande wegen gaat en hier dus minder bouwkosten mee gemoeid zijn dan bij de nog bijna geheel aan te leggen weginfrastructuur voor tracés 2 en 3. Bij tracé 2 -die langs de zuidzijde van het spoor loopt- zijn de investeringskosten lager dan bij tracé 1. Dit komt met name doordat er geen fietsbrug meer hoeft te worden aangelegd, er geen oversteek naar de andere kant van het spoor hoeft te worden gemaakt en er al een klein deel van de F35 is aangelegd. Voor een gedetailleerd overzicht van de kosten inclusief tracé 1 optioneel, zie de kostenramingen van Tauw in bijlage 2.

Omschrijving	Tracé 1 Totaal (EUR)	Tracé 2 Totaal (EUR)	Tracé 3 Totaal (EUR)
Bouwkosten	2.789.000,00	1.921.000,00	1.689.000,00
Vastgoedkosten	266.000,00	173.000,00	90.000,00
Engineeringskosten	380.000,00	262.000,00	230.000,00
Overige bijkomende kosten	46.000,00	31.000,00	28.000,00
SUBTOTAAL INVESTERINGSKOSTEN	3.480.000,00	2.387.000,00	2.037.000,00
Object overstijgende risico's	348.000,00	239.000,00	204.000,00
INVESTERINGSKOSTEN DETERMINISTISCH	3.828.000,00	2.625.000,00	2.241.000,00
INVESTERINGSKOSTEN (exclusief BTW)	3.828.000,00	2.625.000,00	2.241.000,00
Bandbreedte bij trefzekerheid van 70 %			
Onderwaarde bandbreedte (exclusief BTW)	2.680.000,00	1.838.000,00	1.569.000,00
Bovenwaarde bandbreedte (exclusief BTW)	4.976.000,00	3.413.000,00	2.913.000,00
Bandbreedte	30%	30%	30%

Tabel 4.2: Investeringskosten F35 Almelo - Borne

4.4.2 Kostenraming ongelijkvloerse spoorkruising

Voor tracé 1 is uitgangspunt dat op termijn een ongelijkvloerse spoorkruising wordt gerealiseerd ter hoogte van de toekomstige Rondweg Zenderen. Omwille van de verkeersveiligheid streeft ProRail ernaar om deze ongelijkvloerse kruising de fiets al direct bij de aanleg van het F35 tracé Almelo-Borne te realiseren. ProRail heeft een quick scan kostenraming uitgevoerd voor twee varianten ter hoogte van de Zeilkerweg/Het Vliet:

- Een tunnel haaks onder het spoor (geel in figuur 4.2)
- Een tunnel schuin onder het spoor (rood in figuur 4.2)

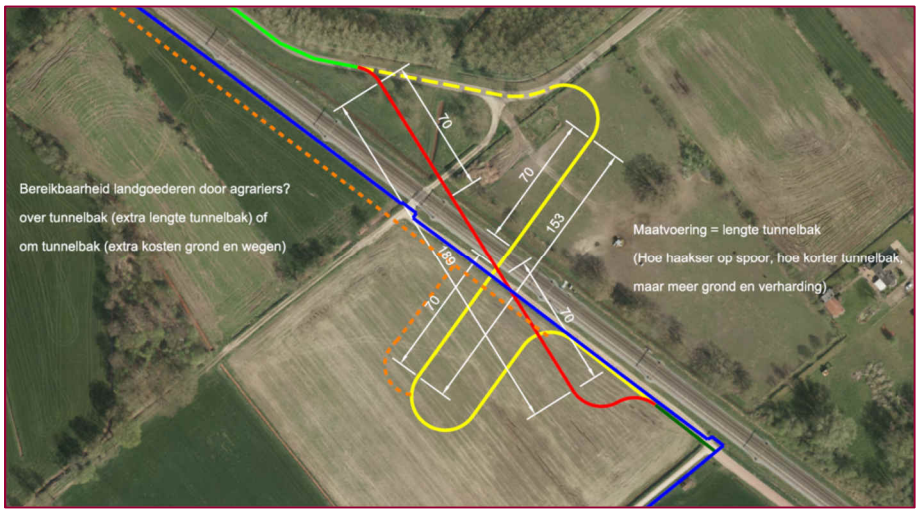

Figuur 4.7: inpassing fietstunnel ter hoogte van de Zeilkerweg (schets gemeente Borne)

Het betreft een ruwe verkenningsraming die een grote onnauwkeurigheid van +/- 40% kent en waarbij geen enkel omgevingsonderzoek als b.v. kabels en leidingen is uitgevoerd.

Kosten van de tunnel:

- Geel: 153 m: € 4.5 mln +/- 40%
- Rood:189 m: € 7.5 mln +/- 40%

Kosten voor de aansluiting van wegen

- Geel: 336 meter, 5 meter breed: € 230K
- Rood 62 meter, 5 meter breed: € 62K
- Aankoop weiland 15000 m2: P.M.

Verbindingsweg in halfverharding naar Zeilkerweg 3/3a: 500 meter: € 150k

Met deze kosten nemen de kosten voor variant 1 toe met € 5 mln à 8 mln.

4.4.3 Resumé

Zonder uitspraak over een voorkeurstracé zijn de kosten niet doorslaggevend voor het maken van een beslissing over het al dan niet aanleggen van een tracé. Mocht de provincie en de gemeenten voor de goedkoopste optie willen gaan, dan heeft tracé 3 de voorkeur. Tracé 1 brengt de hoogste kosten met zich mee.

4.5 Voorkeurstracés

De haalbaarheid van de tracés verschilt fors. Doordat verschillende tracés op basis van de hiervoor besproken criteria van onvoldoende niveau van kwaliteit worden geacht, komt de keuze uit op het tracé langs de noordzijde van het spoor aan de zijde van Almelo, en langs de zuidzijde van het spoor aan de zijde van Borne (zie figuur 4.8). Het

belevingsonderzoek heeft geen directe invloed op de tracékeuze, maar kan wel gebruikt worden bij het doen van aanbevelingen over een optimale belevingswaarde van de F35. Ook de kosten zijn bij het maken van een keuze voor een voorkeurstracé van ondergeschikt belang aan de haalbaarheid van de tracés.

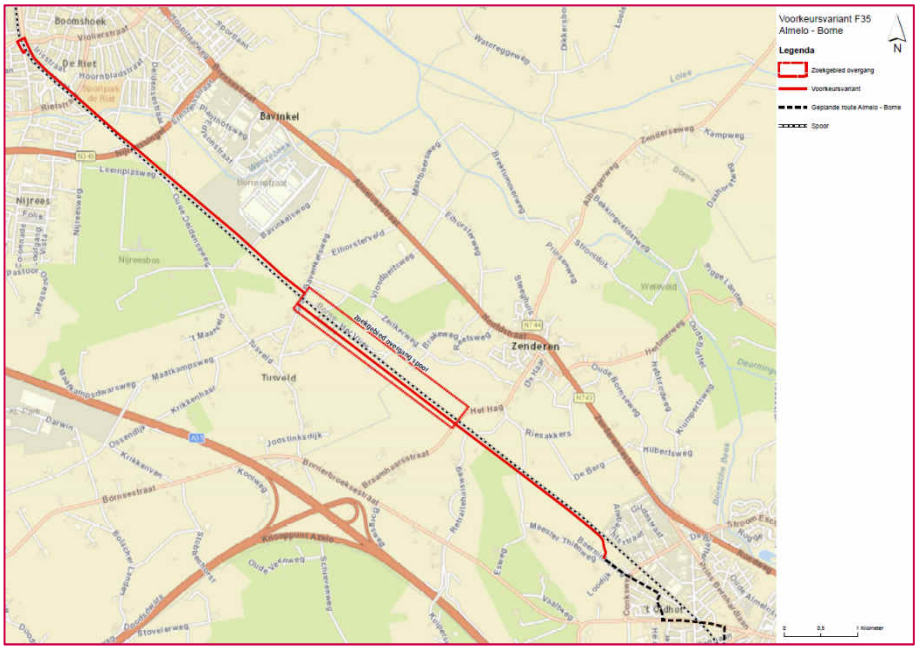

Figuur 4.8: Voorkeurstracé F35 van Almelo naar Borne

5

Conclusie

5.1 Samenvatting

De provincie Overijssel heeft aangegeven de snelfietsroute F35 tussen Almelo en Borne te willen realiseren. Aan Goudappel Coffeng is gevraagd om een voorkeurstracé van Almelo naar Borne vast te stellen.

Goudappel Coffeng is van mening dat bij de keuze van een voorkeurstracé het kwaliteitsniveau van het tracé -dat we bepalen op basis van de directheid van de route, de verkeersveiligheid, samenhang en comfort- van primair belang is. Aangezien drie van de vijf tracés niet direct genoeg zijn en/of verkeersonveilig zijn en blijven na het nemen van maatregelen, vallen deze tracés af bij het kiezen van het voorkeurstracé. De tracés die wel haalbaar zijn, liggen bij Almelo langs de noordkant van het spoor en bij Borne langs de zuidkant van het spoor; van Almelo naar Borne is dit het voorkeurstracé. Het voorkeurstracé is echter beoordeeld als redelijk onaantrekkelijk om te fietsen en de kosten zijn redelijk hoog vergeleken met de tracés met onvoldoende kwaliteit. Toch zijn de fietsbeleving en de kosten (nog) geen reden om deze tracés af te laten vallen. De tips uit de volgende paragraaf komen van pas bij het verbeteren van de fietsbeleving op het voorkeurstracé en het dekken van de kosten voor de F35.

5.2 Aanbevelingen

Aan de beleving van de F35 van Almelo naar Borne kan nog het nodige verbeterd worden. Daarom geven we de volgende aanbevelingen mee:

- Zorg voor een scheiding van het fiets- en het landbouwverkeer.
- Zorg dat eventuele kruisingen van het spoor niet alleen verkeers- maar ook sociaalveilig zijn. Voldoende kwaliteit is van belang omdat een enkele schakel de (on)aantrekkelijkheid van een hele route of zelfs vervoerswijze kan bepalen.
- De spoorweg in Borne is erg vaak afgesloten zodat fietsers daar (onverwacht) moeten wachten. Een alternatieve route of het veraangenamen van de wachttijd zodat deze als minder lang ervaren wordt zou uitkomst kunnen bieden.

5.3 Investering

Met betrekking tot de kosten voor de tracés, is het van belang om in eerste instantie na te gaan of alle kosten gedekt kunnen worden. Het is aan te bevelen om mee te liften met de financiële kansen die zich voordoen. Eén van deze kansen is cofinanciering voor de F35 vanuit ProRail nabij de twee overwegen, die tussen Almelo en Zenderen waarschijnlijk worden opgeheven. Tevens is een goede afstemming over de verdeling van de kosten belangrijk voor een geslaagde uitwerking van het plan.

Voor de F35 geldt op het tracé Almelo-Borne:

- 80% van de investeringskosten wordt gedragen door de provincie (75% uit de DUVV en 5% RMF geld van Twente),
- 20% van de kosten van het tracé op het grondgebied van Almelo komt voor rekening van de gemeente Almelo,
- 20% van de kosten van het tracé op het grondgebied van Borne komt voor rekening van de gemeente Borne.

Een bijdrage van ProRail voor de aanleg van een fietstunnel in verband met het opheffen van twee ongeregelde overwegen zal leiden tot een lagere bijdrage voor de gemeenten.

5.4 Planning

Het Masterplan F35 is in 2009 en 2014 vastgesteld. De tracés tussen Almelo en Borne passen op hoofdlijnen in dezelfde corridor van het Masterplan, namelijk langs de spoorlijn. Het tracé waar nu de voorkeur naar uit gaat moet nog de besluitvorming in en verder worden besproken met belangengroepen, grondeigenaren en bedrijven/bewoners (stakeholders). In hoofdlijn omvat het proces de volgende stappen met de volgende mijlpalen/doorlooptijden:

- juli – nov 2019: besluitvorming over voorkeurstracé in projectgroep, provincie (GS) en beide gemeenten (college van B&W, met advies en krediet van de raad).
- nov 2019-maart 2020: gesprekken met stakeholders, resultaten meenemen in Voorlopig Ontwerp
- maart-mei 2020: Ontwerp Plan in Hoofdlijnen
- mei-2020: besluitvorming Ontwerp Plan in Hoofdlijnen
- juni 2020: inspraakperiode
- sept-nov 2020: verzamelen en beantwoorden reacties, opstellen reactienota, opstellen Plan in Hoofdlijnen
- dec 2020-maart 2021: besluitvorming Plan in Hoofdlijnen
- maart 2021: Plan in Hoofdlijnen definitief
- april 2021 – eind 2022: bestemmingsplanprocedure (waar nodig) en grondaankopen (waar nodig)
- 2022 of 2023: Realisatie, mogelijk in fasen

De planning moet verder worden uitgewerkt, zeker voor de periode vanaf 2021. In bovenstaande planning is rekening gehouden met de realistische doorlooptijden voor de inhoudelijke opstelling van producten. De planning houdt rekening met afstemming, toetsmomenten, besluitvorming en zomer- en kerstvakanties. Een beschouwing op de planning leert dat de bepalende factor in de planning de procedurele doorlooptijden zijn. Verder is het van belang of de projectleiding regionaal als één project wordt georganiseerd of dat de gemeente voor hun eigen grondgebied de projecten zelf gaat uitwerken en uitvoeren.

Daar waar versnellingsmogelijkheden zich voordoen, bijvoorbeeld door het opstellen van ruimtelijke procedures (bestemmingsplan, vergunningen) parallel te schakelen met proces om te komen tot het plan in hoofdlijnen, zullen deze na afweging van de risico's en in overleg met interne opdrachtgever(s) benut worden.

Bijlage 1

Rapport belevingsaspecten

ThuisraadRO

Analyse belevingsaspecten op de F35 tussen Borne en Almelo

In opdracht van Goudappel Coffeng

Opgesteld door	ThuisraadRO
Titel project	Analyse belevingsaspecten F35 tussen Borne en Almelo
In opdracht van	Verkeersadviesbureau Goudappel Coffeng
Datum	30 augustus 2018

Inhoudsopgave

1. Noodzaak onderzoek belevingsaspecten bij aanleg van snelfietsroutes **4**

1.1. Scope-verbreding 4

1.2. Onderzoeken naar belevingsaspecten 4

2. F35 in het licht van belevingsaspecten **5**

3. De workshop rondom belevingsaspecten **5**

3.1. Doel en opzet van de workshop 5

3.2. De resultaten van de workshop 7

4. Het vervolg **16**

1 Noodzaak onderzoek belevingsaspecten bij aanleg van snelfietsroutes.

De onderscheiden alternatieve tracés voor de F35 tussen Borne en Almelo zijn verschillend van karakter. Een aantal tracés volgen het spoor, anderen liggen langs de stadsrand of vallen samen met oude routes in het landschap. De vraag doet zich voor of deze verschillen in karakter invloed hebben op de beslissing van reizigers om te kiezen voor de fiets als vervoersmiddel en op de routekeuze. Om daarover zinvolle uitspraken te kunnen doen moeten we eerst de scope verbreden.

§ 1.1 Scope-verbreding

Lange tijd hebben we ons gebaseerd op 5 criteria om de kwaliteit van het fietsnetwerk te beoordelen. Veiligheid, directheid, comfort, samenhang en aantrekkelijkheid bepalen tezamen de kwaliteit, was de gedachte. Impliciet werd daarbij aangenomen dat reizigers deze criteria zorgvuldig tegen elkaar afwegen alvorens de vervoerswijze en een route te kiezen. Een rationeel en economisch keuzeproces waarbij de route van 1,8 kilometer eerder gekozen zou worden dan die van 2 kilometer. En de route die je in 17 minuten aflegt aantrekkelijker wordt gevonden dan die waarover je 21 minuten doet.
Uit een bekend experiment in Utrecht (zie kader) blijkt echter dat mensen een dergelijke afweging tussen kosten en baten nauwelijks maken. Ze kiezen een bepaalde route omdat ze *denken* dat die directer is of veiliger. Bijvoorbeeld omdat de route veel afwisseling biedt waardoor men de moeite van het fietsen vergeet. En die keuze komt lang niet altijd overeen met de kortste route in meters of veiligste in aantal gewonden. Vaak kiezen mensen ook routes waarop ze activiteiten kunnen combineren en nemen daarom de route langs de supermarkt. Of ze zijn moe na een lange werkdag en kiezen een mooie route door het bos of landschap.
We kunnen dus concluderen dat de 5 genoemde kwaliteits-criteria een stap in de goede richting zijn maar dat we meer rekening moeten houden met belevingsaspecten om mensen op de fiets en op de gewenste route te krijgen.

Een bekend experiment van Goudappel Coffeng in Utrecht (2012) laat zien dat fietsers vaak geen idee van tijd en afstand hebben. Werknemers van de gemeente die regelmatig tussen het centraal station en de Ravellaan fietsten werden gevraagd naar de door hen gekozen route. De ondervraagden kozen meestal voor de mooie, aantrekkelijke maar langere route over de Leidseweg. Zij waren echter van mening dat deze korter en sneller was dan de alternatieve, kortere route langs de drukke Weg der Verenigde Naties. Het lijkt er op dat de ruimtelijke kwaliteit op en om de fietsroute niet alleen een esthetische waarde heeft maar ook de beleving van reistijd en directheid beïnvloedt.
De scan was kleinschalig van opzet en daardoor niet geschikt voor wetenschappelijke uitspraken. Maar de interesse was gewekt en een breed aanvullend onderzoek loopt op dit moment (door Goudappel Coffeng, ThuisraadRO, NS en UvA).

§ 1.2 Onderzoeken naar belevingsaspecten

Afgelopen jaren zijn verschillende onderzoeken gedaan om meer zicht te krijgen op de aspecten die van invloed zijn op beleving en (daarmee) fietsgedrag. Een eerste onderzoek naar belevingsaspecten is door ThuisraadRO uitgevoerd voor de metropoolregio Amsterdam. Uit de resultaten bleek dat fietsers hun mogelijkheden (onbewust) afwegen aan de hand van 7 criteria;

1. *Heb ik het gevoel* dat de route verkeersveilig is?
2. *Heb ik het gevoel* dat de route sociaal veilig is?
3. *Heb ik het gevoel* dat ik me er goed kan oriënteren?
4. *Heb ik het gevoel* dat de route direct is?
5. *Heb ik het gevoel* dat de route comfortabel is?
6. *Heb ik het gevoel* dat de reistijd op de route kort zal zijn?
7. *Vind ik* de route esthetisch aantrekkelijk?

De criteria lijken sterk op de 5 eerder genoemde kwaliteitscriteria met het grote verschil dat niet de afstand of mate van directheid in meters, de reistijd in minuten of de snelheid in km/uur centraal staan maar de *beleving* van afstand, snelheid, directheid door de (potentiële) fietser.

De 7 criteria zijn vertaald in 74 concrete, fysieke karakteristieken van de route en de omgeving waarin ze ligt. Een ontwerp dat zo veel mogelijk in de buurt van deze karakteristieken komt zal dus het meest voldoen aan de 7 criteria die mensen stellen en hen optimaal verleiden te gaan fietsen en te kiezen voor deze route. In het model 'Rijwielradar', ontwikkeld door Goudappel Coffeng en ThuisraadRO, zijn de ruimtelijke karakteristieken en de 7 criteria aan elkaar gekoppeld. Zo kunnen we gemakkelijk zien welke invloed de ruimtelijke kenmerken hebben op de keus om te gaan fietsen en de routekeuze.
De aspecten zijn overigens niet gekoppeld aan de situatie in de Amsterdamse regio en daardoor ook op de F35 inzetbaar.

2 F35 in het licht van belevingsaspecten

Fietsers op de F35 doen, net als (utilitaire) fietsers elders, aan energiebesparing. Ze kiezen de routes waarop ze nauwelijks merken dat ze tegenwind hebben, de trappers rond moeten draaien, een helling moeten nemen, op- en af moeten stappen. Lange rechte routes met een geringe mate van afwisseling zijn niet populair omdat ze je continu confronteren met de afstand die je nog moet afleggen en de moeite die je daarvoor moet doen. Liever kiest men de routes door een kleinschalige omgeving met af en toe een mooi uitzicht en een boerderij. Naast energiebesparing is ook het gevoel op te schieten een streven van de doelgerichte fietser. Er zijn verschillende ruimtelijke aspecten die op dat gevoel van invloed zijn. Aanloopstraten met hier en daar een winkel geven bijvoorbeeld het gevoel het centrum te naderen, een afwisseling van zones maakt het mogelijk in gedachten de delen van de route 'af te vinken'.

3 De workshop rondom belevingsaspecten

§ 3.1 Doel en opzet van de workshop

In de workshop van 17 juli hebben we met een brede groep betrokkenen de Rijwielradar ingevuld om een beeld te krijgen van de verschillende belevingskwaliteiten op de tracés. Daarnaast hebben we aan de hand van deze kwaliteiten bepaald welke alternatieven het aantrekkelijkst zijn en vragen om een nadere uitwerking in een ontwerp.

Opgemerkt moet worden dat zich onder de genodigden uit Borne en Almelo geen (specifieke) gedragsdeskundigen bevonden. De ruimtelijke expertise was daarentegen wel vertegenwoordigd. De groepjes die gevraagd werden de tracés te beoordelen waren gemengd van samenstelling zowel in expertise als in de gemeenten waar ze vandaan kwamen.
Het verslag van de bijeenkomst en de genodigden vindt u in de Bijlage. In het vervolg van dit document leest u de analyse van de uitkomsten.

De tracés

Zoals dat in het verleden vaak is gebeurd is het tracé van de F35 tussen Borne en Almelo in eerste instantie direct langs het spoor gesitueerd. We hebben echter gezien dat het werkveld er langzamerhand van doordrongen is geraakt dat directheid en afstand (in meters) niet zaligmakend zijn voor de fietser. Daarom is besloten ook een aantal alternatieve tracés te onderzoeken. Voor de workshop zijn alleen de

routedelen onderzocht die als alternatief voor elkaar beschouwd kunnen worden. Op de afbeelding is zichtbaar welke tracés in de workshop tegen elkaar zijn afgewogen. Wellicht ten overvloede wordt vermeld dat de tracés ook gekoppeld kunnen worden. Zo kan men kiezen voor tracé 1 noord en deze koppelen aan 2 zuid. Een koppeling van tracé 1 respectievelijk 2 met tracé 3 is gecompliceerder omdat dan het spoor overgestoken moet worden.

De opzet van de workshop

Uit de 74 ruimtelijke karakteristieken zijn 29 karakteristieken gekozen die voor het maken van een keus uit de tracés relevant zijn. Aan de workshopdeelnemers, de gebiedsexperts, is gevraagd de 5 tracés aan de hand van deze karakteristieken te beoordelen. Deze beoordeling is vervolgens ingevoerd in de Rijwielradar waardoor inzicht ontstond in de mate waarop elk tracé scoort op de criteria ‘gevoel van sociale veiligheid’, ‘aantrekkelijkheid’, ‘gevoel van directheid’ en ‘beleving van reistijd’. De criteria ‘comfort’, ‘gevoel van verkeersveiligheid’ en ‘gevoel van oriëntatie’ zijn in de beoordeling niet meegenomen omdat ze ofwel niet onderscheidend genoeg waren voor de tracés ofwel niet te beoordelen waren omdat daarvoor een ontwerp voor de route beschikbaar moet zijn.

Voorafgaand aan de bijeenkomst heeft ook ThuisraadRO de Rijwielradar ingevuld zodat we de resultaten met elkaar kunnen vergelijken. Wie immers al geruime tijd bezig is in een gebied, zoals de deelnemende gebiedsexperts, kent alle kanten daarvan maar kan soms moeilijk een objectief stapje terug doen. ThuisraadRO kent het gebied iets minder goed maar is daarentegen gespecialiseerd in omgevingspsychologie. Door de gebiedsexpertise en de inhoudelijke expertise beide in het onderzoek te betrekken kunnen we een beter gefundeerde keuze tussen de tracés maken.

§ 3.2. De resultaten van de workshop

Voorkeuren op basis van de criteria

In de analyse van de workshop-resultaten is allereerst gekeken of de gebiedsexperts en de inhoudelijk expert tot verschillende beoordelingen van de tracés komen.

t.a.v. tracé 1	In de beoordeling van de inhoudelijk expert scoort tracé 1 (noord en zuid) veel beter dan in de beoordeling door de gebieds-experts. Alleen op het criterium 'gevoel van directheid' op tracé 1 zuid komt de beoordeling door de gebiedsexpert hoger uit dan die van de inhoudelijk expert.
t.a.v. tracé 2	De alternatieve route langs het spoor (tracé 2 noord-zuid) scoort in de beoordelingen van de gebiedsexperts positiever dan in die van de inhoudelijk expert. Met name op de criteria 'gevoel van directheid', 'aantrekkelijkheid' en 'beleving van reistijd' scoort de variant langs het spoor goed. De beoordeling door de inhoudelijk expert leidt voor het noordelijke tracé tot een positievere beoordeling op 'gevoel van sociale veiligheid' en 'aantrekkelijkheid'. Door de onzekerheid over de exacte ligging van het stedelijk deel van het tracé kan het zijn dat beide beoordelingen verschillende noordelijke tracés hebben onderzocht.
t.a.v. tracé 3	Tracé 3 komt door de beoordeling van de gebiedsexpert op alle criteria veel positiever uit de Rijwielradar dan door die van de inhoudelijk expert. Alleen op het 'gevoel van directheid' scoort de beoordeling door de inhoudelijk expert de route licht positiever.
t.a.v. tracé 4	De gebiedsexperts en de inhoudelijk expert hebben tracé 4 zodanig beoordeeld dat de criteria min of meer gelijk scoren. Alleen op het gebied van 'gevoel van sociale veiligheid' leidt de beoordeling van de inhoudelijk expert tot een (veel) hogere score dan die van de gebiedsexperts.
t.a.v. tracé 5	Het alternatieve tracé 5 langs het spoor scoort in de beoordeling van de gebiedsexperts op alle criteria veel hoger dan in die van de inhoudelijk expert.

We kunnen dus stellen dat de gebiedsexperts veel positiever oordelen over de routes direct langs de spoorlijn dan de inhoudelijk expert dat doet.

Vervolgens zijn de verschillen in tracé-voorkeur nader onderzocht. De beoordeelde routes vormen twee clusters van alternatieve tracés. Het eerste cluster in de gemeente Almelo bestaat uit de alternatieve tracés 1 (noord en zuid), 2 (noord en zuid) en 3. De tracés 4 en 5 vormen het tweede cluster en zijn gelegen in de gemeente Borne. (Zie de kaarten bij § 3.1.2). Voor een uitgebreide beschrijving van de beoordelingen en het schema waarin de resultaten zijn samengevat wordt verwezen naar het einde van deze paragraaf.

Volgens de scores van de verschillende criteria gaat voor het noordelijke traject binnen de gemeente Almelo de voorkeur van de gebiedsexperts uit naar het tracé langs het spoor omdat ze beter scoort op het 'gevoel van directheid' en 'de beleving van reistijd'. De beoordeling van de zuidelijke alternatieven is minder eenduidig. De 'sociale veiligheid' en 'het gevoel van directheid' scoren beter op tracé 2 maar de 'aantrekkelijkheid' scoort er iets minder positief dan op alternatief 1. Tracé 3 is met name een alternatief voor het noordelijke deel van tracé 1.

Uit de analyse van de inhoudelijk expert komen andere voorkeuren. De voorkeur gaat licht uit naar tracé 1 in het noordelijk deel. Wat betreft de keuze tussen tracés 1 zuid en 2 zuid gaat de voorkeur sterk uit naar 1 als we kijken naar de score op het criterium 'aantrekkelijkheid'. Ook de 'beleving van reistijd' is (mede daardoor) beter. Het rode tracé biedt in de ogen van de inhoudelijk expert geen goed alternatief.

Wat betreft de alternatieven in de gemeente Borne doet de vraag zich, wat de gebiedsexperts betreft, voor welke criteria het zwaarst moeten wegen. Vinden we 'gevoel van sociale veiligheid' en 'gevoel van directheid' het belangrijkste, dan ligt de keuze voor het alternatief langs het spoor voor de hand. Vinden we de 'aantrekkelijkheid' belangrijk dan is route 4 het meest aangewezen alternatief.
De inhoudelijk expert blijkt een zeer sterke voorkeur te hebben voor tracé 4. Die scoort op alle criteria beter.
Een belangrijke opmerking bij de conclusies uit deze paragraaf is, dat de vier criteria weliswaar apart in de scores zijn opgenomen maar sterke verbindingen met elkaar hebben. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat de kwaliteit van belevingen invloed heeft op de wijze waarop men tijd ervaart. 10 Minuten in de stoel van een tandarts voelen veel langer dan 10 minuten in een bioscoopstoel bij een prachtige film. Of; 10 minuten op een saaie route voelt veel langer dan 10 minuten op een mooie route. Het criterium 'aantrekkelijkheid' heeft daarmee invloed op de 'beleving van reistijd'. Er zijn aanwijzingen dat we de moeite die we moeten doen in verschillende contexten eveneens verschillend ervaren. De helling in dat prachtige Toscaanse landschap is dan veel gemakkelijker te nemen dan dezelfde helling langs een autosnelweg. 'Aantrekkelijkheid' kan dan niet los gezien worden van het 'gevoel van sociale veiligheid', het 'gevoel van directheid' en de 'beleving van reistijd'.

Tracévoorkeur op grondgebied gemeente Almelo

Beoordeling door gebiedsexperts
De gebiedsexperts beoordelen de aspecten van het noordelijke tracé voor route 2 veel positiever op de criteria 'gevoel van directheid' en 'beleving van reistijd' dan voor route 1. Wat betreft het zuidelijke tracé verdient de route langs het spoor de voorkeur van de gebiedsexperts omdat ze beter scoort op aspecten die gelinkt zijn aan 'gevoelens van sociale veiligheid' en 'gevoel van directheid'. De 'aantrekkelijkheid' scoort in tracé 1 beter. Het rode, 3e, tracé is met name een alternatief, volgens de experts, omdat ze iets beter scoort op 'aantrekkelijkheid' dan de noordelijke tracés van route 1 en 2. Daarentegen scoort ze slechter op 'het gevoel van directheid' en 'beleving van reistijd' dan tracé 1 zuid en de gehele route 2. Alleen tracé 1 noord scoort wat betreft de gebiedsexperts op deze criteria nog slechter.

Beoordeling door inhoudelijk expert
Wat de beoordeling betreft van de noordelijke tracés 1 en 2 scoren met name 'het gevoel van directheid' en de 'aantrekkelijkheid' in tracé 1 beter. Wat betreft de zuidelijke alternatieven 1 en 2 zijn de verschillen meer expliciet. Tracé 1 scoort daarbij heel veel beter als het gaat om de 'aantrekkelijkheid' en beter op het criterium 'beleving van reistijd'. Tracé 3 scoort veel slechter op het 'gevoel van sociale veiligheid'. De 'aantrekkelijkheid' scoort er beduidend lager dan op de tracés 1 noord+ zuid en lager dan op tracé 2 noord. Wat betreft het 'gevoel van directheid' scoort ze slechts iets lager dan andere tracés en op 'beleving van reistijd' is het met name tracé 1 dat beter scoort.

	Beoordeling door gebiedsexperts		Beoordeling door inhoudelijk expert	
1 noord		- gevoel van directheid - beleving van reistijd	+ aantrekkelijkheid + gevoel van directheid	
2 noord	+ gevoel van directheid + beleving van reistijd			
1 zuid	+ aantrekkelijkheid		+ aantrekkelijkheid + beleving van reistijd	
2 zuid	+ gevoel van sociale veiligheid + gevoel van directheid			
3	+ aantrekkelijkheid	- gevoel van directheid - beleving van reistijd		- gevoel van sociale veiligheid - aantrekkelijkheid (- gevoel van directheid) (-beleving van reistijd)

Tracévoorkeur op grondgebied gemeente Borne

Beoordeling door gebiedsexperts
De alternatieve tracés in Borne vertonen eveneens behoorlijke verschillen. Op de criteria 'gevoel van sociale veiligheid' en 'gevoel van directheid' scoort de route langs het spoor (tracé 5) beter. Op de criteria 'aantrekkelijkheid' scoort tracé 4 veel beter. In de beoordeling scoort de 'beleving van reistijd' bij beide tracés ongeveer gelijk.

Beoordeling door inhoudelijk expert
In deze beoordeling scoort het alternatief langs het spoor (tracé 5) op alle fronten lager dan tracé 4. Met name op het gebied van 'gevoel van sociale veiligheid', 'beleving van reistijd' en 'aantrekkelijkheid' scoort tracé 5 veel lager.

	Beoordeling door gebiedsexperts		Beoordeling door inhoudelijk expert	
4	+ aantrekkelijkheid		+ gevoel van sociale veiligheid + aantrekkelijkheid + beleving van reistijd	
5	+ gevoel van sociale veiligheid + gevoel van directheid			

Verdieping; beoordeling van de gebiedskenmerken

De scores van de criteria ontstaan door de beoordeling van de route- en gebiedskarakteristieken. De scores van de criteria zijn daarmee het gemiddelde van de scores op deze karakteristieken. Gelijke scores op de criteria wil dus nog niet zeggen dat de routes eveneens gelijkelijk op de aspecten beoordeeld zijn. Daarom is in een verdiepende analyse de beoordeling van de verschillende route- en gebiedskenmerken bekeken.
De ruimtelijke kenmerken zijn niet alleen objectief beoordeeld maar ook vergelijkenderwijs. Het was immers de bedoeling dat aan de hand van de verschillende ruimtelijke aspecten duidelijk zou worden of en hoe de alternatieve tracés verschillen in aantrekkelijkheid. Daarnaast wilden we inzichtelijk krijgen welke aspecten nader aandacht verdienen wanneer ze eventueel in een ontwerp uitgewerkt gaan worden.

In onderstaande beschrijvingen van de tracés zijn de beoordelingen van de ruimtelijke aspecten door de werkgroepleden, de gebiedsexperts, verwerkt. In de tekstballonnen daarnaast is de reactie daarop vanuit de omgevingspsychologie, de inhoudelijk expert, opgenomen.

Tracé 1 noord

De gebiedsexperts; Op dit tracé zijn betrekkelijk weinig aantrekkelijke prikkels voor de zintuigen aanwezig. Wel wordt de fietser voldoende afgeleid door afwisseling, aantrekkelijk plekken en activiteiten en de bescherming tegen weer en wind. De kwaliteit van de ruimtelijke omgeving is hoog en het is er verzorgd, schoon en goed onderhouden. De route is ook 's avonds veilig doordat er veel woningen aan de route liggen en de fietsroute tevens geschikt is voor het autoverkeer. Wel spijtig dat de diversiteit aan herkenbare zones op de route niet zo groot is, dat de overgangen tussen de routes nauwelijks herkenbaar zijn en dat de leesbaarheid van de route gering is. Door de ligging van de route over woonstraten is de kans op onverwacht oponthoud vrij groot.

De inhoudelijk expert; Fietsen door een kleinschalige woonwijk biedt veel afleiding. Er zijn verrassende activiteiten, er is drukte die je afleidt en de omgeving is afwisselend. Wanneer de fietsroute via een aanlooproute naar het centrum loopt doen zich daarnaast nog een aantal voordelen voor. Door de aanwezigheid van winkels kan men nog even wat boodschappen doen. Daarbij heeft de fietser het gevoel zich door het 'voorportaal' van het centrum te bewegen, dus goed op te schieten. En tot slot heeft men vaak, zoals in de Bornebroeksestraat, zicht op een kerktoren wat de oriëntatie ten goede komt evenals het gevoel lekker te vorderen. De tijd op de fiets lijkt in goed ingerichte woonwijken en aanloopstraten een stuk sneller te gaan. Rondom de Bornebroeksestraat en de Nijreesweg is voldoende ruimte en overzicht om niet verrast te worden door andere gebruikers van de openbare ruimte. Het fietstempo blijft daardoor op een aanvaardbaar niveau. Het is wel van belang de mate van verzorging rondom de Bornebroeksestraat in de gaten te houden.
Het tracé als geheel heeft weinig afslagen terwijl door kleine asverspringingen en rotondes, die zichtassen eveneens onderbreken, de lengte van de route in prettige brokjes is onderverdeeld.
De hoek tussen de Nijreesweg en de route langs het spoor is schuin waardoor het gevoel om te rijden beperkt zal zijn.

Tracé 2 noord

De gebiedsexperts; Dit alternatief biedt wellicht minder afleiding maar is dan toch aantrekkelijk doordat er geen afslagen en asverspringingen zijn. Daarnaast zullen er nauwelijks snelheidsverschillen zijn omdat fietsers bepalend zijn voor de inrichting en er zo min mogelijk ander verkeer op de route zal zijn. Dit komt allemaal het tempo ten goede. Ook is er nog redelijk wat afwisseling en afleiding. Het zal een verzorgde route zijn met behoorlijk wat ruimtelijke kwaliteit maar de interactie met die omgeving is gering. 's Avonds kunnen fietsers zich behoorlijk veilig voelen. Woningen zijn nooit erg ver weg.

De inhoudelijk expert; Voor de beoordeling is door mij in eerste instantie de tracé-keuze gereden over de Beekstraat, Bosstraat, Rietstraat en Anjelierstraat. De score op de criteria is daarop gebaseerd. Door de leden van de workshop is echter een andere route, meer direct langs de zuid-westzijde van het spoor, gekozen. Als reactie op de bevindingen van de workshop-leden zal hier daarom aangesloten worden op de routekeuze van de werkgroepleden. Het fietstracé dat loopt langs de achterzijde van de woningen aan de Beekstraat en Bosstraat en dan de route vervolgt via de Joost van der Vondelstraat en de achterzijde van de woningen aan de Bornebroeksestraat.
Fietsen langs achterkanten van tuinen en woningen is erg onaangenaam door de geringe ruimtelijke kwaliteit en minimale staat van onderhoud. De ligging langs het spoor versterkt dit effect. Er is nauwelijks interactie met de omgeving omdat de route daarvan 'losgezongen' is en van positieve afleiding zal slechts in geringe mate sprake zijn. Fietsen langs het park aan de Joost van de Vondelstraat maakt in dat opzicht wel wat goed. Bedenk echter wel dat oude wijken, afhankelijk van de staat van onderhoud, ook vervallen kunnen ogen en daardoor weinig positieve afleiding bieden.

Tracé 1 Zuid

De gebiedsexperts; Een aangename route door het bos, langs de beek en door cultuurlandschap. Er is voldoende afwisseling en prettige prikkels voor alle zintuigen. De bebouwing en begroeiing bieden voldoende bescherming tegen weer en wind. Het is wel een route die bestaat uit een aantal wat langere stukken met een paar scherpe bochten en afslagen. Met name de afslag van het spoor af de Maatkampsweg op voelt als afwijken van de meest directe route. Een andere inrichting waarbij de route in eerste instantie maar weinig afwijkt van het spoor kan het gevoel van directheid verbeteren.
Dit tracé wordt ook door andere modaliteiten gebruikt. Dat komt de sociale veiligheid in de avonduren ten goede mede doordat langs delen van de route door het bos nauwelijks woningen gelegen zijn. Door de opbouw in verschillende zones met geheel eigen karakteristieken (agrarisch landschap, kleine groepjes woningen, het natuurlijk landschap langs de beek en het bos) heeft de fietser het gevoel lekker te vorderen en steeds in een andere omgeving te bewegen. Deze opbouw biedt een aangename afwisseling.

De inhoudelijk expert; Mensen hebben geen zintuig waarmee ze 'tijd' kunnen meten. De inschatting van het tijdsverloop, en dus of je als fietser wel of niet goed opschiet, is alleen te maken aan de hand van het verloop van gebeurtenissen en de veranderingen om je heen. Dit traject, zonder te veel drukte en medeweggebruikers, met een aangename dichtheid aan prikkels en afwisseling, geeft de fietser het gevoel op te schieten. De grote verschillen in karakter tussen de zones (bos, beek en cultuurlandschap) hebben een positief effect op de afleiding. De kleine asveranderingen versterken dit effect. Het afwijken van het spoor ter hoogte van de Maatkampsweg vraagt enige aanpassing ter plekke omdat haakse afslagen op het gevoel te vorderen negatief van invloed zijn.

Tracé 2 zuid

De gebiedsexperts; Deze directe route langs het spoor, zonder haakse bochten, asverspringingen en medeweggebruikers geeft alle ruimte aan fietsers die tempo willen maken. De afleiding is redelijk omdat er aardig wat aantrekkelijke plekken, activiteiten en prikkels op en langs de route gelegen zijn. Het spoor kan dienen als oriëntatielijn evenals het zicht op Borne danwel Almelo. Helaas is de route 's avonds minder aangenaam door de afwezigheid van andere weggebruikers en aanliggende woonbebouwing. De diversiteit aan herkenbare zones en de markering tussen de overgangen tussen deze zones is prima evenals de leesbaarheid van de route.

De inhoudelijk expert; Dit rechte tracé langs het spoor biedt in grote lijnen eenzelfde mate van afwisseling als tracé 1 zuid. Alleen is er nauwelijks (woon)bebouwing aanwezig wat de route op een aantal delen van de dag sociaal onaantrekkelijk maakt. De route volgt het spoor en zal door de (verkeerskundige) vormgeving en de ligging in het landschap nauwelijks rekening houden met de oude structuren en daar ook van losgezongen raken. Dat heeft tot gevolg dat de betrokkenheid bij de omgeving afneemt. Het onaangename en harde geluid van de treinen over het spoor (12 treinen per uur en eventueel nog goederentreinen) versterkt dat effect.
Dat het tracé een vrijwel rechte lijn volgt is nadelig voor het gevoel op te schieten. De fietser overziet immers al waar hij over een x aantal minuten moet zijn maar vordert nooit snel genoeg.

Tracé 3

De gebiedsexperts; Het tracé ligt aan de noord-oostzijde van het spoor en volgt de Weezenbeek. Met name de variant, die de Weezebeek verder de stad in volgt, is aangenaam.
De ruimtelijke kwaliteit van tracé 3 wordt goed beoordeeld en de mate van verzorging optimaal. Door de lange gebogen vorm van het tracé valt de blik steeds weer op een andere manier op de omgeving. Afleiding, afwisseling en de aanwezigheid van aantrekkelijke activiteiten en plekken is redelijk. Een groot deel van de route is vrij van overige verkeerssoorten. Er zijn echter wel wat afslagen en scherpe bochten en het aantal nachtfuncties aan de route is gering. Het belangrijkste nadeel ligt aan het eind van het tracé.

Daar moet de fietser met een grote boog afdalen naar het reeds verwezenlijkte deel van de F35. In de tegenovergestelde richting rijdend moet de fietser hier dus een lange helling nemen. Het is een kronkel die als onnodig en onaangenaam ervaren wordt.

De inhoudelijk expert; Afbuigen van een directe lijn en daar even later weer naar toe buigen voelt als nodeloos energieverbruik. Zeker wanneer het verloop van de route door de openheid van het landschap zichtbaar is. Het fietsen richting bedrijventerrein Bavinkel biedt voor dit vervelende gevoel geen compensatie. Hoe goed ze ook verzorgd zijn, dergelijke terreinen worden toch geassocieerd met onverzorgd, vies en onaangenaam. Geen omgeving om langs te willen fietsen. Het contact met de Weezebeek vergoedt de negatieve gevoelens wel enigszins. Zeker wanneer voor de variant gekozen wordt. Dan moet echter wel een extra tunnel genomen worden.
Omdat de woonblokjes langs de Magnoliastraat één van de eerste herkenningspunten van Almelo zijn voelt het wat betreft de oriëntatie (in eerste instantie) vrij logisch om van het spoortracé af te buigen richting deze woonbebouwing. Het latere 'terugbuigen' voelt daarentegen extra onaangenaam.

Tracé 4

De gebiedsexperts; Hoe mooi kan een route zijn?! Via de Meester Thienweg het kleinschalige landschap doorkruisen. Langs boerderijen over een oude bomenlaan. Voldoende afwisseling, afleiding en een hoogwaardige ruimtelijke kwaliteit. Ook 's avonds veilig te befietsen. Maar de aanwezigheid van tractoren voelt onaangenaam. De ruimte is te krap voor het mengen van fietsers met tractoren. En er volgt een stuk over de es waar de beschutting minimaal is. Maar het overzicht is er optimaal. Door de ruime bochten kan de snelheid behouden blijven en verandert het zicht toch beetje bij beetje.
Om de route te volgen zijn wel een paar afslagen nodig. Zeker vanuit Almelo vraagt de afslag de es op (de Esweg) enige aandacht omdat men dan afwijkt van de zichtlijn naar Borne.

De inhoudelijk expert; De omgeving van de Meester Thienweg is prachtig en de blikverwisseling is, door de flauwe bochten, aangenaam. Het medegebruik van tractoren is hinderlijk maar het verwijderen van de bomen langs het laantje tast de ruimtelijke kwaliteit sterk aan en doorbreekt de eenheid tussen de elementen waaruit het landschap van oorsprong is opgebouwd.
Het fietsen over de open es kan ook ervaren worden als een aangename afwisseling. Het is immers een zone met een geheel ander karakter dan de tracés voor en na de es. Bovendien bieden de flauwe bochten afleiding door een veranderend zicht op het landschap. En staat de Zwanenhof er als een markant oriëntatiepunt.

Tracé 5
De gebiedsexperts; Deze rechte route langs het spoor vormt voor de workshop-deelnemers een aardig alternatief. De route biedt afleiding, aantrekkelijke prikkels en een goede ruimtelijke kwaliteit. De verzorging is uitstekend evenals de benutting van zichtlijnen en de leesbaarheid van de route. Er is een scheiding van fiets en overig verkeer. Het ontwerp zal uitstekend aansluiten bij het verwachtingspatroon van de fietser.

De inhoudelijk expert; Dit tracé zal deels langs achterkanten van tuinen en met zicht op het bedrijventerrein lopen. Gebieden die geassocieerd worden met verval, vuil en een lelijke uitstraling. Daarbij is er een sterke koppeling met het spoor. Visueel onaantrekkelijk en met 12 treinen per uur onaangenaam. De route is recht en daardoor zeer voorspelbaar (wat een slechte invloed heeft op de behoefte aan afleiding). De openheid is groot, zeker wanneer de gewassen geoogst zijn. Weer en wind hebben daardoor vrij spel. Door de afwezigheid van woonbebouwing is de sociale veiligheid minimaal. De interactie met de omgeving laat eveneens te wensen over doordat de fiets-infrastructuur zich niet voegt naar het oude landschap maar de lijn van het spoor volgt.

Om de beoordeling van de route- en omgevingskenmerken op waarde te kunnen schatten, is het van groot belang de volgende overwegingen daarin te betrekken;

- Deelnemers aan de workshop zijn vanuit hun werk en wellicht ook vanuit hun privé-leven sterk betrokken bij de omgeving. Daardoor kunnen zij goed aanvoelen hoe bewoners naar het gebied kunnen kijken. Tegelijk maakt die betrokkenheid het ook lastig om meer objectief naar de omgeving en het gedrag dat daarin plaatsvindt te kijken. De relatie tussen ruimtelijke karakteristieken en gedrag is immers veelal onbewust. Het vraagt een zekere distantie om objectief te kunnen bepalen hoe karakteristieken het gedrag zullen beïnvloeden.
- In de beoordeling van de inhoudelijk expert heeft expertise van omgevingspsychologie een rol kunnen spelen. In de verschillende workshopgroepen was deze expertise niet aanwezig. De interpretatie en waardering van de omgevingskarakteristieken kan daardoor beïnvloed zijn.
- De discussie over de verschillende tracés is al geruime tijd in volle gang. Iedereen heeft al wel zo'n beetje zijn/haar voorkeuren bepaald. Het invullen van de Rijwielradar vraagt van de betrokkenen dat ze onbevooroordeeld kunnen kijken. Hoe graag men dat ook wil, het is vrijwel onmogelijk om dit objectieve standpunt in te nemen wanneer standpunten en voorkeuren grotendeels bepaald zijn
- Dit gezegd hebbende is het de moeite waard om vanuit de uitkomsten van de Rijwielradar als gebiedsexperts en gedragsexperts met elkaar in gesprek te gaan. Het is nu immers veel duidelijker hoe de betrokkenen met al hun kennis, expertise en ervaringen de verschillende alternatieve tracés ervaren. Gelegd naast de beoordeling vanuit de omgevingspsychologie ontstaat een solide basis om een goed ontwerp te ontwikkelen dat tevens gedragen wordt door de betrokkenen.

Ontwikkelingen en aanvullende tips

De beoordeling van de 5 tracés heeft plaatsgevonden aan de hand van de huidige situatie. Maar gebieden zijn in ontwikkeling en deze veranderingen kunnen van invloed zijn op de belevingskwaliteit van de tracés. De deelnemers aan de workshop gaven de volgende ontwikkelingen aan om bij de keuze van de uit te werken tracés en het maken van het ontwerp rekening mee te houden;

- Ten tijde van file kiezen automobilisten geregeld voor een route binnendoor via de Grote Bavenkelsweg. Tezamen met de scholieren die van de route gebruik maken leidt dat geregeld tot druk op de veiligheid van alle deelnemers. De aanleg van de F35 kan deze druk vergroten. De bewoners rond de Grote Bavenkelsweg hebben zich georganiseerd en gaan graag in gesprek. Contactpersoon is Gert Bak.
  Dezelfde problematiek van ongewenste drukte en menging van verkeerssoorten doet zich voor aan de Meester Thienweg. Voor deze situatie is Joachim Wissink de contactpersoon
- De treininfrastructuur tussen Almelo en Borne kent twee onbewaakte overgangen. Prorail wil deze situatie graag aanpakken. Door contact te zoeken met Prorail kunnen de aanleg van de F35 en het vergroten van de veiligheid van de overgangen mogelijk in samenhang opgepakt worden
- Voor het landbouwverkeer zijn officiële routes aangewezen. Omdat landbouwverkeer en fietsverkeer een ongewenste combinatie vormen is het van belang te onderzoeken in hoeverre de routes met elkaar overeen komen.
- De plannen voor een rondweg om Zenderen kunnen van invloed zijn op het fietsverkeer ter plekke. Bovendien hebben beslissingen voor de inrichting van de rondweg en de fietsinfrastructuur invloed op de behoeften ten aanzien van de ligging en de inrichting van de F35. Een goede communicatie tussen beide projecten is daarom essentieel.

Daarnaast hadden de deelnemers nog een aantal tips die mogelijk een positieve uitwerking op de beleving van de routes hebben;

- Zorg voor een scheiding van het fiets- en het landbouwverkeer
- Zorg dat eventuele kruisingen van het spoor niet alleen verkeers- maar ook sociaal veilig zijn. Voldoende kwaliteit is van belang omdat een enkele schakel de (on)aantrekkelijkheid van een hele route of zelfs vervoerswijze kan bepalen
- De spoorweg in Borne is erg vaak afgesloten zodat fietsers daar (onverwacht) moeten wachten. Een alternatieve route of het veraangenamen van de wachttijd zodat deze als minder lang ervaren wordt zou uitkomst kunnen bieden.
- Minimaliseer het aantal spoorwegovergangen
- De spoorlijn is mogelijk een belangrijke oriëntatielijn. Mensen die daar in een rechte hoek vanaf buigen zullen sneller het gevoel hebben om te moeten rijden.
- zorg voor een spitsafsluiting op Tusveld

4 Het vervolg

Natuurlijk zijn er geen routes te vinden met alleen maar positieve kenmerken. Het gaat er nu om de tracés te kiezen die zo goed mogelijk aan de beleving tegemoet komen waarbij overige aspecten (bijvoorbeeld verkeerskundige inpassingen of financiële haalbaarheid) eveneens meegewogen worden.
Die tracés kunnen vervolgens zo goed mogelijk aangepast worden aan de optimale beleving voor fietsers. Positieve karakteristieken kunnen verder versterkt en benut worden. Kenmerken die een negatief effect op de beleving hebben kunnen aangepast of met extra positieve kenmerken gecompenseerd worden. De in de Rijwielradar opgenomen 75 kenmerken kunnen daarbij een goede leidraad vormen.

Aan het einde van de workshop, na afloop van de beoordeling van de tracés, is een korte ronde langs de deelnemers van de workshop gemaakt om te kijken welke tracés wat hen betreft vroegen om nadere uitwerking. Het is van belang om te bedenken dat deze voorkeur niet alleen bepaald werd door het belevingsonderzoek maar tevens andere aspecten betrof als verkeerskundige factoren, aankoopmogelijkheden etc. Elke deelnemer kon 2 routes aangeven. Binnen de gemeente Almelo ging de voorkeur uit naar de groene route langs het spoor (tracé 2 noord en 2 zuid) waarbij het rode tracé met alternatief (3a) eindigde als goede tweede.
Minder stemmen gingen naar uitwerking van tracés binnen de gemeente Borne. 6 Deelnemers gaven aan benieuwd te zijn naar de uitwerking van het tracé langs het spoor (5). Het tracé over de Meester Thienweg (4) kreeg geen stemmen.
Het is aan de projectgroep om, in overleg met de opdrachtgevers, te bepalen welke 3 tracés uitgewerkt zullen worden. Het is van groot belang in die keuze en daarop volgende uitwerking belevingsaspecten mee te nemen zodat de F35 tussen Almelo en Borne straks niet alleen een mooi ontwerp is maar ook door zoveel mogelijk fietsers gebruikt zal worden.

ThuisraadRO

TELEFOON
0617412510

E-MAIL ADRES
thuisraadRO@online.nl

WEBSITE
RO.thuisraad.info

POSTADRES
Korenbloemstraat 4
8012XS Zwolle

REKENING
Triodosbank
NL72TRIO0784.9374.86
t.n.v. M. Thüsh

BTW NUMMER
NL 104949508B01

KvK
08186487

Bijlage 2

Kostenraming

Notitie

Contactpersoon	Patrick Buzing
Datum	14 januari 2019
Kenmerk	N001-1263033PBZ-V01

F35 tracé Almelo - Borne kostenraming varianten

Door Tauw is een SSK-raming opgesteld met als doel om de investeringskosten (inclusief risico-opslag) te bepalen voor een drietal tracés tussen Almelo en Borne van de Fietssnelweg F35.

De investeringskosten bestaan uit de volgende onderdelen:

- Bouwkosten: dit zijn de kosten die aan het fysieke object zijn toe te rekenen
- Vastgoedkosten: alle kosten voor de aankoop van vastgoed, grond en opstallen (hier niet van toepassing)
- Engineeringkosten: kosten voor ontwerp, voorbereiding, administratie en toezicht
- Overige bijkomende kosten: kosten welke niet onder de bovenstaande categorieën te plaatsen zijn (leges, heffingen, onderzoeken, et cetera)
- Investeringskosten: som van de bovenstaande kostencategorieën
- Objectoverstijgende risico's: een toeslag op de basisraming ter dekking van toekomstonzekerheden welke niet aan een van de kostencategorieën toe te wijzen is. Dit is geen reservering voor scopewijzigingen.

In tabel 1.1. Wordt van alle drie de tracés een uitsplitsing van de kosten gegeven. Voor een verdere onderbouwing (op posten) en de gehanteerde uitgangspunten hiervan verwijzen wij naar de SSK-ramingen d.d. 14 januari 2019 met de kenmerken K001-1263033PBZ-V01, K002-1263033PBZ-V01, K003-1263033PBZ-V01 en K001-1263033PBZ-V01 Optioneel.

In onderstaande tabel is de samenvatting van de investeringskosten weergegeven (afgerond op duizendtallen).

Tabel 1.1 Samenvatting investeringskosten F35 tracé Almelo – Borne, prijspeil 1 januari 2019

Omschrijving	Tracé 1 Totaal (EUR)	Tracé 2 Totaal (EUR)	Tracé 3 Totaal (EUR)
Bouwkosten	2.789.000,00	1.921.000,00	1.689.000,00
Vastgoedkosten	266.000,00	173.000,00	90.000,00
Engineeringskosten	380.000,00	262.000,00	230.000,00
Overige bijkomende kosten	46.000,00	31.000,00	28.000,00
SUBTOTAAL INVESTERINGSKOSTEN	3.480.000,00	2.387.000,00	2.037.000,00
Object overstijgende risico's	348.000,00	239.000,00	204.000,00
INVESTERINGSKOSTEN DETERMINISTISCH	3.828.000,00	2.625.000,00	2.241.000,00
INVESTERINGSKOSTEN (exclusief BTW)	3.828.000,00	2.625.000,00	2.241.000,00
Bandbreedte bij trefzekerheid van 70 %			
Onderwaarde bandbreedte (exclusief BTW)	2.680.000,00	1.838.000,00	1.569.000,00
Bovenwaarde bandbreedte (exclusief BTW)	4.976.000,00	3.413.000,00	2.913.000,00
Bandbreedte	30%	30%	30%

Naast de 3 tracés is ook een optioneel deel voor de F35 uitgewerkt. Het gaat hier om een tracé aan de noordzijde van de spoorlijn Almelo – Hengelo, tussen de Grote Bavenkelsweg en de aansluiting op de nieuwe rondweg.

Tabel 1.2 Samenvatting investeringskosten F35 tracé Almelo – Borne, tracé 1 optioneel, prijspeil 1 januari 2019

Omschrijving	Tracé 1 Optioneel Totaal (EUR)
Bouwkosten	379.000,00
Vastgoedkosten	42.000,00
Engineeringskosten	52.000,00
Overige bijkomende kosten	6.000,00
SUBTOTAAL INVESTERINGSKOSTEN	479.000,00
Object overstijgende risico's	48.000,00
INVESTERINGSKOSTEN DETERMINISTISCH	526.000,00
INVESTERINGSKOSTEN (exclusief BTW)	526.000,00

Bandbreedte bij trefzekerheid van 70 %	
Onderwaarde bandbreedte (exclusief BTW)	368.000,00
Bovenwaarde bandbreedte (exclusief BTW)	684.000,00
Bandbreedte	30%

14 januari 2019
Projectnr. 1263033

Kostenraming
F35 Almelo - Borne
Uitwerking tracé 1

Opdrachtgever: Goudappel Coffeng

Documentnummer: K001-1263033PBZ-V01

Tauw bv

BU leefomgeving Deventer
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer
Telefoon (0570) 69 99 11
Fax (0570) 69 96 66

E-mail: kostenmanagement@tauw.com
Website: www.tauw.nl/op-welk-terrein/risicos-and-contracten/value-en-kostenmanagement/

Project: F35 Almelo - Borne - Projectnr: 1263033 - Opdr.gever: Goudappel Coffeng *Prijspeil raming: 01-01-18*
Versie raming: V01 - Status: Concept - Opgesteld door: Patrick Buzing *Datum raming: 14-01-19*

Colofon

Versie 3.05a (18 juni 2014)

Project:

Project	**F35 Almelo - Borne**
Omschrijving / specificatie	Uitwerking tracé 1
Projectfase	Schetsontwerp
Opdrachtgever	Goudappel Coffeng
Projectmanager	Laura Wouters

Raming:

Type raming	Investeringsraming, deterministisch
Datum opstelling raming	14-01-19
Opsteller raming	Patrick Buzing
Mede opstellers raming	
Versie raming	V01
Status raming	Concept
Prijspeil raming	01-01-18
Valuta	Euro

Archivering:

Project-/dossier-/SAP-nummer	1263033
Documentnummer raming	K001-1263033PBZ-V01
Nummer kostenrapportage	
Bestandsnaam raming	K001-1263033PBZ-V01 Tracé 1.xlsm
Locatie (map) opgeslagen raming	Y:\NLDEV1\P\1263033\Projectinput en werkdocumenten\SSK raming

Toetsing:

Raming intern getoetst door	Johnny van den Heuvel
Datum interne toetsing	14-01-19

Parafering:

Paraaf opsteller raming	Ontbreekt in verband met digitale versie. Dit document is aantoonbaar vrijgegeven
Paraaf interne toetser	Ontbreekt in verband met digitale versie. Dit document is aantoonbaar vrijgegeven
Paraaf externe toetser	n.v.t.
Paraaf projectleider	Ontbreekt in verband met digitale versie. Dit document is aantoonbaar vrijgegeven
Paraaf manager projectbeheersing	n.v.t.
Paraaf projectmanager	n.v.t.

Project: F35 Almelo - Borne - Projectnr: 1263033 - Opdr.gever: Goudappel Coffeng *Prijspeil raming: 01-01-18*
Versie raming: V01 - Status: Concept - Opgesteld door: Patrick Buzing *Datum raming: 14-01-19*

Scope en uitgangspunten *Versie 3.05a (18 juni 2014)*

1. Algemeen

1.1 Programma van Eisen

- Doel van de kostenraming is om de investeringskosten te bepalen voor de aanleg van een variant van de fietsroute voor het tracé tussen Almelo en Borne.

2. Ramingscope en uitgangspunten ontwerp/raming

2.1 Basisgegevens

- Tracékaart, Goudappel Coffeng, kenmerk 001718.T.01 d.d. 17-12-2018
- Overzicht "Aankoop grond percelen en eigenaren_gemeente Borne" d.d. 17 december 2018.

2.2 Opbouw raming

- De raming betreft investeringskosten, opgebouwd volgens de SSK2010-systematiek (CROW-publicatie 137, herzien rekenmodel versie 3.05a).
- Ramingsparameters:

Opzet kostenraming

Ramingsvorm:	Deterministisch
Levensduur:	Nee

Geschatte bandbreedte bij deterministische raming

Trefzekerheid	70%
Onderwaarde	-30%
Bovenwaarde	30%

2.3 Algemene uitgangspunten

- Bij het opstellen van de ramingscope is uitgegaan van de huidige wet- en regelgeving (standlijn 1 januari 2019); Wijzigingen hierin, met als gevolg extra kosten, worden niet tot de scope van deze raming beschouwd
- Dit is een bedrijfseconomische raming, dat wil zeggen dat er geen rekening is gehouden met marktwerking.
- Gehanteerde eenheidsprijzen zijn kostenkengetallen.
- Vrijkomende grond is vrij van verontreiniging
- Vrijkomend asfalt is teerhoudend en zal worden afgevoerd naar een erkende verwerker (aangehouden transportafstand 25km, enkele reis)
- Er is geen rekening gehouden met hergebruik van materiaal. Alle benodigde materialen worden nieuw geleverd (tenzij anders aangegeven).
- Kosten voor zaken als: het opnemen en plaatsen van bebording, markering op de betonbanden en her en der opnemen van betontegels zijn niet apart inzichtelijk gemaakt. In dit stadium van het werk zijn hiermee samenhangende kosten opgenomen onder de post "nader te detailleren bouwkosten".
- In de kostenraming is rekening gehouden met de aankoop van eventueel benodigde grond. Dit is specifiek aangegeven per tracédeel.
- Bij de aanleg van een nieuw fietspad is rekening gehouden met het aanbrengen van lichtmasten. Uitgangspunt daarbij is 1 mast (hoogte 4m) per 30 meter. Aangehouden eenheidsprijzen zijn inclusief verplaatsen en aanbrengen van benodigde bekabeling.
- Er worden geen kosten opgenomen in de raming voor kabels en leidingen. De aanpassingen vinden vooral plaats op een route waar bestaande verharding aanwezig is.

2.4 Raming is exclusief:

- Kosten m.b.t. (bodem) saneringen en milieukundige werkzaamheden
- Aansluitingen nutsvoorzieningen
- Kosten m.b.t. kabels en leidingen
- Kosten m.b.t. archeologie, NGE en Flora & Fauna
- Verkeersvoorzieningen, omleidingsroutes, hulpbruggen e.d.

3. Uitgangspunten kostencategorie bouwkosten

3.1 Opbouw nieuw fietspad

- Voor de standaardconstructieopbouw van de F35 is aangehouden:
  50 cm zand voor zandbed
  25 cm puingranulaat
  6 cm asfalt AC 22 Base
  3 cm asfalt AC 8 surf rood
- Het fietspad heeft een breedte van 4 meter en is aan weerszijden voorzien van een obstakelvrije zone van 0,50 meter.

Tracé 1: route noordzijde spoorlijn

- Dit tracé loopt voornamelijk langs de noordzijde van de spoorlijn Almelo - Hengelo. Route vanaf de Anjelierstraat loopt tot aan de kruising met de Grote Bavenkelweg. Vanaf de kruising vervolgt het tracé aan de zuidzijde van het spoor tot aan de aansluiting met de huidige F35.
- Vanaf Het Hag loopt de F35 door in de richting van Borne.

Verbreding

- Voor dit tracédeel zal het bestaande fietspad worden verbreed naar 4m. De deklaag van het bestaande fietspad zal worden vervangen door een rode deklaag.

- In het kostenkengetal voor het verbreden zijn kosten opgenomen voor o.a. frezen deklaag 30mm (teerhoudend), zagen asfalt, trapfrees, aanbrengen fundering, kleeflaag en het aanbrengen van asfalt.

Versmalling

- In het kostenkengetal voor het versmallen van het fietspad zijn kosten opgenomen voor o.a. zagen asfalt, opbreken asfalt, verwijderen van de fundering, aanvullen berm met grond en inzaaien van de berm.

Reconstructie rijbaan

- Voor de realisatie van de F35 dient in sommige gevallen de deklaag van de huidige rijbaan te worden vervangen door een nieuwe deklaag (30mm) van rood asfalt.

Aansluiting op bestaande situatie

- Over het gehele tracé komt het voor dat, vanwege de aanleg van de F35, de bestaande situatie een nieuwe aansluiting moet krijgen. In de gehanteerde eenheidsprijs zijn kosten opgenomen het afwerken/aansluiten van de verharding.

Verlichting

- In de raming is rekening gehouden met het plaatsen van lichtmasten. Er zal 1 lichtmast, hoogte 6 meter, voorzien van LED-armatuur en inclusief bekabeling, per 30 meter nieuw traject worden geplaatst.

Fietsbrug

- Voor de aanleg van een fietsbrug is rekening gehouden met het aanleggen van een grondlichaam aan beide zijden van de watergang.
- Breedte van de brug is aangehouden op 6 meter. Lengte is afhankelijk van de benodigde overspanning.
- Voor de eenheidsprijs per m2 is rekening gehouden met de realisatie van een "sobere en doelmatige"-fietsbrug.

4. Uitgangspunten overige kostencategorieën

4.1 Vastgoed

Vastgoed is een onderdeel van deze raming. De gemeente Borne heeft een gedetailleerd overzicht aangeleverd met daarin de hoeveelheid aan te kopen m2 landbouwgrond. Deze informatie/hoeveelheden zijn, verdeeld over de 3 tracés, opgenomen in deze raming. Opgemerkt dient te worden dat voor de aankoop wordt gerekend met aankoop van een strook met een breedte van 12 meter terwijl de breedte van de F35 4 meter bedraagt plus een obstakelvrije zone van 1 meter aan weers zijden.

Voor grondaankoop in Almelo is aangehouden dat aan te kopen grond ten noorden en zuiden van de spoorlijn aangekocht dient te worden van Railinfratrust B.V. Op locaties waar reeds een weg ligt wordt aangehouden dat de gemeente Almelo eigenaar is van de gronden. Bij alle overige aan te kopen m2 grond is als uitgangspunt gehanteerd dat dit in particulier eigendom is.

4.2 Engineering

- De engineeringskosten zijn in dit stadium procentueel berekend op totaal 15% van de voorziene bouwkosten.

4.3 Overige bijkomende kosten

De volgende kosten worden gerekend tot de overige bij komende kosten:

- Heffingen en leges vergunningen
- Verzekeringskosten (o.a. CAR-verzekering)

5. Objectoverstijgende risicoreservering investeringskosten

- Voor de investeringkosten van het project is een objectoverstijgende risicoreservering opgenomen van 10% t.o.v. het subtotaal investeringskosten als dekking voor de projectonzekerheden

Samenvatting SSK

Versie 3.05a (18 juni 2014)

Kostengroepen / *Kostencategorieën*	*Directe kosten Benoemd*	*Directe kosten Nader te detailleren*	*Indirecte kosten*	*Voorziene kosten*	*Risicoreservering*	*Totaal*
Investeringskosten (indeling naar categorie):						
Bouwkosten Deelraming Tracé 1	€ 1.897.146	€ 189.715	€ 448.421	€ 2.535.282	€ 253.528	€ 2.788.810
Vastgoedkosten Deelraming Tracé 1	€ 241.500	€ -	€ -	€ 241.500	€ 24.150	€ 265.650
Engineeringskosten Deelraming Tracé 1	€ 380.292	€ -	€ -	€ 380.292	€ -	€ 380.292
Overige bijkomende kosten Deelraming Tracé 1	€ 45.635	€ -	€ -	€ 45.635	€ -	€ 45.635
Subtotaal investeringskosten	**€ 2.564.573**	**€ 189.715**	**€ 448.421**	**€ 3.202.709**	**€ 277.678**	**€ 3.480.387**
Objectoverstijgende risico's					€ 348.039	€ 348.039
Investeringskosten deterministisch	**€ 2.564.573**	**€ 189.715**	**€ 448.421**	**€ 3.202.709**	**€ 625.717**	**€ 3.828.426**
Scheefte					€ -	€ -
Investeringskosten exclusief BTW				**€ 3.202.709**	**€ 625.717**	**€ 3.828.426**
BTW				€ 612.271	€ 119.792	€ 732.063
Investeringskosten inclusief BTW				**€ 3.814.980**	**€ 745.509**	**€ 4.560.488**
Bandbreedte : met 70% zekerheid liggen de investeringskosten inclusief BTW tussen				*€ 3.192.342*	*en*	*€ 5.928.635*
Variatiecoëfficiënt					*30%*	

Projectkosten inclusief BTW	**€ 3.814.980**	**€ 745.509**	**€ 4.560.488**

Budgetvaststelling investeringskosten:						
Investeringskosten inclusief BTW			€ 3.814.980	€ 745.509	€ 4.560.488
Organisatiegebonden kosten	0%	€ 4.560.488	€ -		€ -
Onzekerheidsreserve (in te vullen door financier)				€ -	€ -
Reservering scope wijzigingen (in te vullen door financier)				€ -	€ -
Aan te houden risicoreservering en totaal budget investeringskosten			**€ 3.814.980**	**€ 745.509**	**€ 4.560.488**

Objectoverstijgende risico's

Versie 3.05a (18 juni 2014)

Deelraming aan | Totaal

Code	Omschrijving post	Hoeveelheid	Eenheid	Prijs	
	Objectoverstijgende risicio's investeringskosten:	Kans	Eenheid	Gevolg	Totaal
NBOORINV	Niet benoemd objectoverstijgend risico investeringskosten (%)	10,00%	%	€ 3.480.387	€ 348.039
		10,00%	t.o.v. subtotaal investeringskosten		
OORINV	**Totaal objectoverstijgende risico's investeringskosten**				**€ 348.039**

Project: F35 Almelo - Borne - Projectnr: 1263033 - Opdr.gever: Goudappel Coffeng *Prijspeil raming: 01-01-18*
Versie raming: V01 - Status: Concept - Opgesteld door: Patrick Buzing *Datum raming: 14-01-19*

Deelraming Tracé 1

Versie 3.05a (18 juni 2014)

Deelraming aan *Totaal*

Code	*Omschrijving post*	*Hoeveelheid*	*Eenheid*	*Prijs*	
	Investeringskosten:	*Hoeveelheid*	*Eenheid*	*Prijs*	
	Tracé 1:				
	BORNERBROEKSESTRAAT				
	OPRUIMWERKZAAMHEDEN				
	Verwijderen middengeleider en dichtzetten huidige doorsteek	1	post	€ 500,00	€ 500
	Verwijderen verkeersplateaus in Anjelierstraat	7	stuks	€ 150,00	€ 1.050
	Aansluiting op fietspad komend vanuit de tunnel				
200.110	Maken aansluiting fietspad op bestaande situatie	1	st	€ 700,00	€ 700
	Aanleg fietspad				
100.480	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35	40	m2	€ 23,00	€ 920
100.320	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv	20	m2	€ 55,00	€ 1.100
100.150	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv, inclusief opbreken en afvoeren elementverharding	1.860	m2	€ 37,00	€ 68.820
	Aansluiting op fietspad op bestaande situatie				
200.110	Maken aansluiting fietspad op bestaande situatie	4	st	€ 700,00	€ 2.800
	Aanleg fietspad (na aansluiting Reigerstraat tot aan aansluiting Anemoonstraat)				
100.480	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35	1.152	m2	€ 23,00	€ 26.496
	Verbreden bestaand fietspad aan westzijde met 0,5m naar 3,5m				
100.130	Versmallen rijbaan met 1,0m	35	m2	€ 30,00	€ 1.050
100.480	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35	140	m2	€ 23,00	€ 3.220
	Aansluiting op fietspad op bestaande situatie (Rietstraat en Anemoonstraat)				
200.110	Maken aansluiting fietspad op bestaande situatie	2	st	€ 700,00	€ 1.400
	RIETSTRAAT				
	OPRUIMWERKZAAMHEDEN				
	Verwijderen groen t.p.v. voetbalvereniging	1	post	€ 2.000,00	€ 2.000
	Opnemen en afvoeren terreinmeubulair voetbalvereniging	1	post	€ 500,00	€ 500
	Opnemen en afvoeren elementenverharding t.p.v. voetbalvereniging	340	m2	€ 5,00	€ 1.700
	Aansluiting op fietspad op bestaande situatie				
200.110	Maken aansluiting fietspad op bestaande situatie	5	st	€ 700,00	€ 3.500
	Aanleg fietspad vanaf terrein voetbalvereniging tot en met toerit fietsbrug Weezebeek				
100.320	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv	1.020	m2	€ 55,00	€ 56.100
	Fietsbrug over de Weezebeek				
300.010	Leveren en aanbrengen grondlichaam, inclusief berm	375	m3	€ 15,00	€ 5.625
	Leveren en aanbrengen fietsbrug over de Weezebeek	120	m2	€ 1.000,00	€ 120.000
	Aanleg fietspad langs het spoor tussen bruggen Weezebeek en Steffensweg				
100.320	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv	80	m2	€ 55,00	€ 4.400
	Fietsbrug over Steffensweg				
300.010	Leveren en aanbrengen grondlichaam, inclusief berm	825	m3	€ 15,00	€ 12.375
	Leveren en aanbrengen fietsbrug over de Steffensweg	120	m2	€ 1.000,00	€ 120.000
	Aanleg fietspad langs spoor vanaf nieuwe brug Steffensweg tot aansluiting fietspad Verlegende Deldenerstraat				
100.320	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv	1.100	m2	€ 55,00	€ 60.500
	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35; Verlegende Deldernerstraat tot Deldenerstraat				
100.480	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35	1.560	m2	€ 23,00	€ 35.880
	Aanleg fietspad bij aansluiting Deldenerstraat				
100.320	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv	140	m2	€ 55,00	€ 7.700
	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35; inrit erf nr. 250				
100.480	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35	80	m2	€ 23,00	€ 1.840
	Aanleg fietspad vanaf inrit Deldenerstraat nr 250 tot aansluiting Grote Bavenkelsweg				
100.320	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv	5.880	m2	€ 55,00	€ 323.400
	Fietsbrug over watergangen				
	Leveren en aanbrengen fietsbrug	200	m2	€ 1.000,00	€ 200.000

Project: F35 Almelo - Borne - Projectnr: 1263033 - Opdr.gever: Goudappel Coffeng — *Prijspeil raming: 01-01-18*
Versie raming: V01 - Status: Concept - Opgesteld door: Patrick Buzing — *Datum raming: 14-01-19*

Deelraming Tracé 1

Versie 3.05a (18 juni 2014)

Deelraming aan — *Totaal*

Code	Omschrijving post	Hoeveelheid	Eenheid	Prijs	
	GROTE BAVENKELSWEG ZUIDZIJDE				
	OPRUIMWERKZAAMHEDEN				
	Verwijderen groen	8	are	€ 500,00	€ 4.000
	Aansluiting op fietspad op bestaande situatie				
200.110	Maken aansluiting fietspad op bestaande situatie	3	st	€ 700,00	€ 2.100
	Aanleg fietspad zuidzijde tot aan de bestaande F35				
100.320	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv	4.180	m2	€ 55,00	€ 229.900
	HET HAG				
	OPRUIMWERKZAAMHEDEN				
	Verwijderen groen	30	are	€ 500,00	€ 15.000
	Aansluiting op fietspad op bestaande situatie				
200.110	Maken aansluiting fietspad op bestaande situatie	2	st	€ 700,00	€ 1.400
	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35; retraitehuisweg				
100.480	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35	540	m2	€ 23,00	€ 12.420
	Fietsbrug vanaf Retraitehuisweg richting zuidzijde spoor				
	Leveren en aanbrengen fietsbrug	48	m2	€ 1.000,00	€ 48.000
	Aanleg fietspad zuidzijde spoor tot Esweg				
100.320	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv	2.160	m2	€ 55,00	€ 118.800
	ESWEG				
	Aansluiting op fietspad op bestaande situatie				
200.110	Maken aansluiting fietspad op bestaande situatie	2	st	€ 700,00	€ 1.400
	Aanleg fietspad zuidzijde spoor vanaf aansluiting Esweg tot afrit "nieuw ontwerp"				
100.320	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv	3.220	m2	€ 55,00	€ 177.100
	DIVERSEN				
	Openbare Verlichting				
600.020	Leveren en aanbrengen lichtmasten; 6 mtr hoog, incl. LED-armatuur en bekabeling	150	st	€ 1.500,00	€ 225.000
00-BDBK	**Benoemde directe bouwkosten**				**€ 1.897.146**
00-NTDBK	Nader te detailleren bouwkosten (%)	10,00%	%	€ 1.897.146	€ 189.715
00-DBK	**Directe bouwkosten**				**€ 2.086.861**
00-IBKEK99	Eenmalige kosten (%)	1,50%	%	€ 2.086.861	€ 31.303
00-IBKEK	**Totaal eenmalige kosten**			**€ 31.303**	
00-IBKABK	Algemene bouwplaatskosten (%)	0,50%	%	€ 2.086.861	€ 10.434
00-IBKUK	Uitvoeringskosten (%)	6,00%	%	€ 2.086.861	€ 125.212
00-IBKAK1	Algemene kosten (%)	8,00%	%	€ 2.253.809	€ 180.305
00-IBKW1	Winst en risico (%)	4,00%	%	€ 2.434.114	€ 97.365
00-IBKB1	Bijdrage RAW (%)	0,15%	%	€ 2.535.282	€ 3.803
00-IBK	**Indirecte bouwkosten**	*21,49%*	*t.o.v. directe bouwkosten*		**€ 448.421**
00-VBK	**Voorziene bouwkosten**				**€ 2.535.282**
00-NBORBK	Niet benoemd objectrisico bouwkosten (%)	10,00%	%	€ 2.535.282	€ 253.528
00-RBK	**Risico's bouwkosten**	*10,00%*	*t.o.v. voorziene bouwkosten*		**€ 253.528**
00-BK	**Bouwkosten Deelraming Tracé 1**				**€ 2.788.810**
	Aankoop grond; trajectdeel Borne	16.140	m2	€ 7,00	€ 112.980
	Aankoop grond - Railinfratrust B.V.; trajectdeel Almelo	2.130	m2	€ 7,00	€ 14.910
	Aankoop grond - particulier; trajectdeel Almelo	16.230	m2	€ 7,00	€ 113.610
00-BDVK	**Benoemde directe vastgoedkosten**				**€ 241.500**
00-IVK	**Indirecte vastgoedkosten**	*0,00%*	*t.o.v. directe vastgoedkosten*		**€ -**
00-VVK	**Voorziene vastgoedkosten**				**€ 241.500**
00-NBORVK	Niet benoemd objectrisico vastgoedkosten (%)	10,00%	%	€ 241.500	€ 24.150
00-RVK	**Risico's vastgoedkosten**	*10,00%*	*t.o.v. voorziene vastgoedkosten*		**€ 24.150**
00-VK	**Vastgoedkosten Deelraming Tracé 1**				**€ 265.650**
00-DEK025	Engineeringskosten over de voorziene bouwkosten (%)	15,00%	%	€ 2.535.282	€ 380.292
00-BDEK	**Benoemde directe engineeringskosten**				**€ 380.292**
00-VEK	**Voorziene engineeringskosten**				**€ 380.292**
00-NBOREK	Niet benoemd objectrisico engineeringskosten (%)	0,00%	%	€ 380.292	€ -
00-REK	**Risico's engineeringskosten**	*0,00%*	*t.o.v. voorz. engineeringskosten*		**€ -**
00-EK	**Engineeringskosten Deelraming Tracé 1**				**€ 380.292**
00-DOBK010	Leges & heffingen voortvloeiend uit vergunningaanvragen opdrachtnemer (%)	1,50%	%	€ 2.535.282	€ 38.029
00-DOBK015	Verzekeringspremies (CAR, ontwerp, aanspakelijkheid, e.d) opdrachtnemer (%)	0,30%	%	€ 2.535.282	€ 7.606
00-BDOBK	**Benoemde directe overige bijkomende kosten**				**€ 45.635**
00-VOBK	**Voorziene overige bijkomende kosten**				**€ 45.635**
00-NBOROBK	Niet benoemd objectrisico overige bijkomende kosten (%)	0,00%	%	€ 45.635	€ -
00-ROBK	**Risico's overige bijkomende kosten**	*0,00%*	*t.o.v. voorz. overige bijk. kosten*		**€ -**
00-OBK	**Overige bijkomende kosten Deelraming Tracé 1**				**€ 45.635**

Project: F35 Almelo - Borne - Projectnr: 1263033 - Opdr.gever: Goudappel Coffeng *Prijspeil raming: 01-01-18*
Versie raming: V01 - Status: Concept - Opgesteld door: Patrick Buzing *Datum raming: 14-01-19*

Deelraming Tracé 1

Versie 3.05a (18 juni 2014)

Deelraming aan *Totaal*

Code	*Omschrijving post*	*Hoeveelheid*	*Eenheid*	*Prijs*	
00-INV	**Investeringskosten Deelraming Tracé 1**				**€ 3.480.387**

Begrippenlijst

Versie 3.05a (18 juni 2014)

Algemene Kosten (AK)
De kosten binnen een bouwonderneming die niet direct of indirect (opgenomen in een tarief) aan de bouwprojecten kunnen worden toegerekend. Dit zijn bijvoorbeeld de kosten van het kantoor met inventaris, bedrijfsleiding, algemene en administratieve diensten of public relations.

Bandbreedte
De berekende mate van afwijking rond het gemiddelde van de investeringskosten, als gevolg van spreidingen in prijzen en hoeveelheden, onzekerheden en risico's. De bandbreedte wordt uitgedrukt door twee waarden (een onder- en een bovenwaarde), behorend bij een aangegeven trefzekerheid.

Bijdragen
Bijdragen bijvoorbeeld CROW/RAW, Wegenbouwkundig onderzoek FCO, als onderdeel van de indirecte bouwkosten

Bouwkosten (kostencategorie)
De kosten die zijn gemoeid met de fysieke realisatie van de in het project onderscheiden objecten (bouwwerken).

Btw
Belasting toegevoegde waarde. De omzetbelasting op goederen en diensten in alle lidstaten van de Europese Gemeenschap.

Deterministische raming
Een raming waarbij risico's en onzekerheden op basis van een inschatting (ervaring, 'onderbuikgevoel') worden opgenomen in de kosten.

Directe Bouwkosten
De kosten die direct en specifiek voor de productie van de in het project onderscheiden objecten gemaakt worden. Ze zijn de optelsom van man- en materieeluren, materiaalkosten, huren en leveranties, onderaannemers en dergelijke. Directe bouwkosten zijn direct gekoppeld aan de hoeveelheden van de uit te voeren werkzaamheden.

Directe Engineeringkosten
Engineeringkosten die betrekking hebben op bijvoorbeeld de kosten voor directe projectmedewerkers.

Directe kosten
Kosten die rechtstreeks met de productie of de levering van een product of dienst gemoeid zijn en aanwijsbaar aan dit product of deze dienst zijn toe te rekenen.

Directe Vastgoedkosten
De aankoopkosten van de grond en de opstallen (inclusief de kosten van bouwrijpmaken/'conditionering' voor zover dit in de grondoverdrachtprijs verrekend is, en niet een project activiteit is).

Eenmalige kosten
Indirecte kosten met een eenmalig karakter, zoals kosten voor mobilisatie/demobilisatie, inrichten en opruimen werkterrein, aanvoer/ installatie/afvoer materieel, keten of bouwweg.

Engineeringskosten (kostencategorie)
De kosten voor het 'denkwerk' op het gebied van de techniek en daarmee verband houdende vakgebieden met betrekking tot organisatie, milieutechnische, juridische en economische aspecten. Tot deze post kunnen zowel de apparaatskosten van de opdrachtgever behoren (voor zover deze aan het project worden toegerekend) als de kosten die door opdrachtnemers gemaakt worden. Het gaat hierbij niet alleen om ontwerp en/of kwaliteitsbewaking, maar ook om bijvoorbeeld projectmanagement en onderzoeken.

Indirecte bouwkosten
De optelsom van eenmalige kosten, tijdgebonden kosten, algemene kosten bouwbedrijf, bijdragen en winst en risico. De indirecte bouwkosten hebben geen directe relatie met hoeveelheden.

Indirecte Engineeringkosten
Aan het project toegerekende engineeringkosten van het centrale apparaat of de overhead.

Indirecte kosten
Kosten die wel bij een specifieke kostencategorie in een objectraming horen maar die niet aan een van de specifieke onderdelen van dat object kunnen worden toegerekend.

Indirecte Vastgoedkosten
De kosten die gemaakt moeten worden om het vastgoed te verwerven, zoals taxatie-, notaris-, overdrachtskosten, vooropnamekosten opstallen, afkoop inkomstenderving, nadeelcompensatie en dergelijke.

Investeringskosten
De investering die volgens de raming gedaan moet worden om een project te realiseren. Dit is de som van bouwkosten, vastgoedkosten, engineeringskosten en overige bijkomende kosten.

Kans van optreden
Een maat voor de waarschijnlijkheid van optreden van een gebeurtenis of waarde.

Kostencategorie
Type kosten die staan aangegeven in de rijen van de ramingsopbouw in het SSK-2010-format. Kostencategorieën in de uniforme ramingsopbouw zijn: bouwkosten, vastgoedkosten, engineeringskosten, overige bijkomende kosten en levensduurkosten.

Kostengroep
Typen kosten die staan aangegeven in de kolommen van de ramingsopbouw in het SSK-2010-format. Zij zijn onderverdeeld in voorziene kosten, bestaande uit directe kosten benoemd, directe kosten nader te detailleren, indirecte kosten en btw. Daarnaast is er de kostengroep risicoreservering.

Kostenkengetal
Kenmerkende kosten per eenheid van kostendrager (stuks, m2, ml, enzovoort) voor functionele of technische oplossingen van het gehele bouwwerk of een component daarvan. Een kostenkengetal (bedrag) is representatief voor één oplossingsrichting. Een kostenkengetal heeft een bandbreedte.

L-, T- en U-waarden
Laagste waarde, Topwaarde (modale waarde) en Uiterste waarde bij een kansverdeling. De L- en U-waarden zijn invoerwaarden voor de spreiding bij een onderdeel van de raming.

Levensduurkosten
De kosten die na oplevering van het bouwwerk gemaakt moeten worden om het object bruikbaar te houden. Hierbij kan gedacht worden aan beheer- en onderhoudskosten, energiekosten, facilitaire kosten en eventueel de kosten voor het amoveren van het object.

Nader te detailleren
Een toeslag op de bekende kosten voor wel voorziene maar niet expliciet uitgewerkte onderdelen van het ontwerp of de aangenomen uitvoeringsmethode.

Object
Een voorwerp dat uit materialen en onderdelen tot een geheel wordt samengevoegd.

Objectkosten

De kosten die gemoeid zijn met het maken van een object, met daarin opgenomen alle kostensoorten en -categorieën die de SSK-2010-methodiek voorstelt.

Onnauwkeurigheid
Gebrek aan nauwkeurigheid/trefzekerheid van beschikbare gegevens, uitgedrukt door middel van een spreiding rondom hoeveelheden, prijzen, parameters, enzovoort.

Onzekerheidsreserve
De dekking die de overschrijdingskans van de raming van de projectkosten afstemt op het gewenste risicoprofiel. Vaststellen van dit bedrag is de verantwoordelijkheid van de opdrachtgever tot het opstellen van de raming (zie ook reservering scopewijziging).

Overige bijkomende kosten (kostencategorie)
Een van de SSK-2010-kostencategorieën, Deze categorie omvat alle kosten die niet tot de bouwkosten, vastgoedkosten of engineeringskosten gerekend kunnen worden, maar die wel tot de raming behoren.

Prijspeil
De datum die in een raming voor de prijzen, normen en kostenkengetallen is gehanteerd. Meestal is dit de datum die is gekoppeld aan de gebruikte (kostprijs-/norm-)bestanden.

Probabilistische raming
Een raming waarin risico's en onzekerheden op een expliciete manier, door middel van statistische technieken, zijn opgenomen.

Projectkosten
Het totaal van alle in het project aanwezige objectkosten.

Projectonzekerheden
De onzekerheden in het plan, ontwerp of project. Deze zijn te karakteriseren door, en onder te verdelen in, beslisonzekerheid, kennisonzekerheid en toekomstonzekerheid.

Raming
Een berekening met als resultaat de te verwachten kosten voor de realisatie van een project of object.

Reservering scopewijziging
Reservering door de opdrachtgever/financier voor (forse) onvoorziene uitgaven als gevolg van wijzigingen van, of toevoegingen aan, de projectscope die van buitenaf komen. Hierbij kan gedacht worden aan aangescherpte milieuwetgeving of politieke besluiten.

Risico
Een ongewenste gebeurtenis met een negatieve invloed op de projectdoelstellingen. Een risico kan worden gekwantificeerd door het vermenigvuldigen van de kans van optreden van de gebeurtenis met de omvang van de negatieve gevolgen (kosten) ervan.

Risico aannemer
Bedragen in de aannemingssommen ter dekking van het aannemersrisico binnen de bestekken/contracten. Tezamen met 'winst' vormt dit een onderdeel van de indirecte kosten in de raming opbouw. Naarmate het samenwerkingsmodel opdrachtgever-opdrachtnemer meer (ontwerp-) risico bij de aannemer legt, kan er een overheveling plaatsvinden van 'nader te detailleren' en 'onvoorzien' naar 'risico aannemer'. Ook kan de bandbreedte voor de opdrachtgever afnemen bij een eerder contractmoment.

Risicoreservering
Een financiële reservering ter dekking van de kennis- en toekomstonzekerheden van het project. Afwijkingen die na vaststelling van deze reservering binnen de scope kunnen worden opgelost, moeten uit deze reservering worden betaald. Voor wijzigingen buiten de scope (beslisonzekerheid) moeten de financiële afspraken worden aangepast. Deze wijzigingen worden niet betaald uit de risicoreservering.

Scheefte
De gemiddelde waarde minus de topwaarde, oftewel het verschil tussen de probabilistische waarde en de deterministische waarde.

Scope
De omvang of reikwijdte van het project. De scope omvat enerzijds de specificaties die op dat moment zijn vastgesteld en anderzijds de door opdrachtgevende en opdrachtnemende partijen geaccepteerde technische oplossing (het ontwerp) op basis van die specificaties. Specificatie en oplossing zijn samen de basis voor de kostenraming.

SSK
Standaardsystematiek voor Kostenramingen in de Grond-, weg- en Waterbouw.

Spreiding
Het verschil tussen de uiterste (U-waarde) en laagste (L-waarde) voorkomende waarde van een eenheidsprijs, hoeveelheid of percentage. Vaak wordt de spreiding aangegeven ten opzichte van de meest waarschijnlijke waarde (T-waarde of top waarde).

Tijdgebonden kosten
Indirecte bouwkosten die variëren met de tijdsduur van een werk. B.V.; exploitatiekosten van directie-/uitvoerders-verblijven, arbeidskosten voor hoofduitvoerders en uitzetters. Administratiekosten (werkadministratie, aanleveren gegevens Uniforme Contract Administratie).

Trefzekerheid
Een maat voor de betrouwbaarheid van een raming. Gewoonlijk wordt deze aangeduid door een percentage dat de kans aangeeft dat de uitkomst van de raming tussen de in de bandbreedte aangegeven waarden valt. Meestal wordt de trefzekerheid op 70% gesteld, waarna de bijbehorende bandbreedte wordt berekend.

Variatiecoëfficiënt
Het quotiënt van de standaarddeviatie en het gemiddelde. Hiermee wordt in één waarde de bandbreedte van een raming weergegeven bij een trefzekerheid van circa 70% (bij een normaalverdeling is de trefzekerheid tussen [het gemiddelde + de standaardafwijking] en [het gemiddelde -/- de standaardafwijking] 68,4%).

Vastgoedkosten (kostencategorie)
Alle kosten die nodig zijn voor de verwerving van het vastgoed, voor zover deze betrekking hebben op het verwerven van het eigendom van en/of het beheersrecht over het terrein met eventueel hierop aanwezige bouwwerken. Hiertoe behoort ook de nadeelcompensatie.

VO fase, VO raming
Voorlopig Ontwerp fase, Voorlopig Ontwerp raming

Voorziene kosten
De kosten die ten tijde van het opstellen van de raming voorzien zijn op grond van de voorliggende specificaties en het ontwerp (die samen de scope vormen).

14 januari 2019
Projectnr. 1263033

Kostenraming
F35 Almelo - Borne
Uitwerking tracé 1 optioneel

Opdrachtgever: Goudappel Coffeng

Documentnummer: K001-1263033PBZ-V01 Optioneel

Tauw bv

BU leefomgeving Deventer
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer
Telefoon (0570) 69 99 11
Fax (0570) 69 96 66

E-mail: kostenmanagement@tauw.com
Website: www.tauw.nl/op-welk-terrein/risicos-and-contracten/value-en-kostenmanagement/

Project: F35 Almelo - Borne - Projectnr: 1263033 - Opdr.gever: Goudappel Coffeng *Prijspeil raming: 01-01-18*
Versie raming: V01 - Status: Concept - Opgesteld door: Patrick Buzing *Datum raming: 14-01-19*

Colofon

Versie 3.05a (18 juni 2014)

Project:

Project	**F35 Almelo - Borne**
Omschrijving / specificatie	Uitwerking tracé 1 optioneel
Projectfase	Schetsontwerp
Opdrachtgever	Goudappel Coffeng
Projectmanager	Laura Wouters

Raming:

Type raming	Investeringsraming, deterministisch
Datum opstelling raming	14-01-19
Opsteller raming	Patrick Buzing
Mede opstellers raming	
Versie raming	V01
Status raming	Concept
Prijspeil raming	01-01-18
Valuta	Euro

Archivering:

Project-/dossier-/SAP-nummer	1263033
Documentnummer raming	K001-1263033PBZ-V01 Optioneel
Nummer kostenrapportage	
Bestandsnaam raming	K001-1263033PBZ-V01 Tracé 1 Optioneel.xlsm
Locatie (map) opgeslagen raming	Y:\NLDEV1\P\1263033\Projectinput en werkdocumenten\SSK raming

Toetsing:

Raming intern getoetst door	Johnny van den Heuvel
Datum interne toetsing	14-01-19

Parafering:

Paraaf opsteller raming	Ontbreekt in verband met digitale versie. Dit document is aantoonbaar vrijgegeven
Paraaf interne toetser	Ontbreekt in verband met digitale versie. Dit document is aantoonbaar vrijgegeven
Paraaf externe toetser	n.v.t.
Paraaf projectleider	Ontbreekt in verband met digitale versie. Dit document is aantoonbaar vrijgegeven
Paraaf manager projectbeheersing	n.v.t.
Paraaf projectmanager	n.v.t.

Project: F35 Almelo - Borne - Projectnr: 1263033 - Opdr.gever: Goudappel Coffeng *Prijspeil raming: 01-01-18*
Versie raming: V01 - Status: Concept - Opgesteld door: Patrick Buzing *Datum raming: 14-01-19*

Scope en uitgangspunten *Versie 3.05a (18 juni 2014)*

1. Algemeen

1.1 Programma van Eisen

- Doel van de kostenraming is om de investeringskosten te bepalen voor de aanleg van een variant van de fietsroute voor het tracé tussen Almelo en Borne.

2. Ramingscope en uitgangspunten ontwerp/raming

2.1 Basisgegevens

- Tracékaart, Goudappel Coffeng, kenmerk 001718.T.01 d.d. 17-12-2018
- Overzicht "Aankoop grond percelen en eigenaren_gemeente Borne" d.d. 17 december 2018.

2.2 Opbouw raming

- De raming betreft investeringskosten, opgebouwd volgens de SSK2010-systematiek (CROW-publicatie 137, herzien rekenmodel versie 3.05a).
- Ramingsparameters:

Opzet kostenraming

Ramingsvorm:	Deterministisch
Levensduur:	Nee

Geschatte bandbreedte bij deterministische raming

Trefzekerheid	70%
Onderwaarde	-30%
Bovenwaarde	30%

2.3 Algemene uitgangspunten

- Bij het opstellen van de ramingscope is uitgegaan van de huidige wet- en regelgeving (standlijn 1 januari 2019); Wijzigingen hierin, met als gevolg extra kosten, worden niet tot de scope van deze raming beschouwd
- Dit is een bedrijfseconomische raming, dat wil zeggen dat er geen rekening is gehouden met marktwerking.
- Gehanteerde eenheidsprijzen zijn kostenkengetallen.
- Vrijkomende grond is vrij van verontreiniging
- Vrijkomend asfalt is teerhoudend en zal worden afgevoerd naar een erkende verwerker (aangehouden transportafstand 25km, enkele reis)
- Er is geen rekening gehouden met hergebruik van materiaal. Alle benodigde materialen worden nieuw geleverd (tenzij anders aangegeven).
- Kosten voor zaken als: het opnemen en plaatsen van bebording, markering op de betonbanden en her en der opnemen van betontegels zijn niet apart inzichtelijk gemaakt. In dit stadium van het werk zijn hiermee samenhangende kosten opgenomen onder de post "nader te detailleren bouwkosten".
- In de kostenraming is rekening gehouden met de aankoop van eventueel benodigde grond. Dit is specifiek aangegeven per tracédeel.
- Bij de aanleg van een nieuw fietspad is rekening gehouden met het aanbrengen van lichtmasten. Uitgangspunt daarbij is 1 mast (hoogte 4m) per 30 meter. Aangehouden eenheidsprijzen zijn inclusief verplaatsen en aanbrengen van benodigde bekabeling.
- Er worden geen kosten opgenomen in de raming voor kabels en leidingen. De aanpassingen vinden vooral plaats op een route waar bestaande verharding aanwezig is.

2.4 Raming is exclusief:

- Kosten m.b.t. (bodem) saneringen en milieukundige werkzaamheden
- Aansluitingen nutsvoorzieningen
- Kosten m.b.t. kabels en leidingen
- Kosten m.b.t. archeologie, NGE en Flora & Fauna
- Verkeersvoorzieningen, omleidingsroutes, hulpbruggen e.d.

3. Uitgangspunten kostencategorie bouwkosten

3.1 Opbouw nieuw fietspad

- Voor de standaardconstructieopbouw van de F35 is aangehouden:
  50 cm zand voor zandbed
  25 cm puingranulaat
  6 cm asfalt AC 22 Base
  3 cm asfalt AC 8 surf rood
- Het fietspad heeft een breedte van 4 meter en is aan weerszijden voorzien van een obstakelvrije zone van 0,50 meter.

Tracé 1: route noordzijde spoorlijn optioneel deel

- Voor dit tracé zal voor een deel het bestaande fietspad worden verbreed naar 4m. De deklaag van het bestaande fietspad zal worden vervangen door een rode deklaag.
- In het kostenkengetal voor het verbreden zijn kosten opgenomen voor o.a. frezen deklaag 30mm (teerhoudend), zagen asfalt, trapfrees, aanbrengen fundering, kleeflaag en het aanbrengen van asfalt.

Verbreding

- Voor dit tracédeel zal het bestaande fietspad worden verbreed naar 4m. De deklaag van het bestaande fietspad zal worden vervangen door een rode deklaag.
- In het kostenkengetal voor het verbreden zijn kosten opgenomen voor o.a. frezen deklaag 30mm (teerhoudend), zagen asfalt, trapfrees, aanbrengen fundering, kleeflaag en het aanbrengen van asfalt.

Versmalling

- In het kostenkengetal voor het versmallen van het fietspad zijn kosten opgenomen voor o.a. zagen asfalt, opbreken asfalt, verwijderen van de fundering, aanvullen berm met grond en inzaaien van de berm.

Reconstructie rijbaan

- Voor de realisatie van de F35 dient in sommige gevallen de deklaag van de huidige rijbaan te worden vervangen door een nieuwe deklaag (30mm) van rood asfalt.

Aansluiting op bestaande situatie

- Over het gehele tracé komt het voor dat, vanwege de aanleg van de F35, de bestaande situatie een nieuwe aansluiting moet krijgen. In de gehanteerde eenheidsprijs zijn kosten opgenomen het afwerken/aansluiten van de verharding.

Verlichting

- In de raming is rekening gehouden met het plaatsen van lichtmasten. Er zal 1 lichtmast, hoogte 6 meter, voorzien van LED-armatuur en inclusief bekabeling, per 30 meter nieuw traject worden geplaatst.

Fietsbrug

- Voor de aanleg van een fietsbrug is rekening gehouden met het aanleggen van een grondlichaam aan beide zijden van de watergang.
- Breedte van de brug is aangehouden op 6 meter. Lengte is afhankelijk van de benodigde overspanning.
- Voor de eenheidsprijs per m2 is rekening gehouden met de realisatie van een "sobere en doelmatige"-fietsbrug.

4. Uitgangspunten overige kostencategorieën

4.1 Vastgoed

Vastgoed is een onderdeel van deze raming. De gemeente Borne heeft een gedetailleerd overzicht aangeleverd met daarin de hoeveelheid aan te kopen m2 landbouwgrond. Deze informatie/hoeveelheden zijn, verdeeld over de 3 tracés, opgenomen in deze raming. Opgemerkt dient te worden dat voor de aankoop wordt gerekend met aankoop van een strook met een breedte van 12 meter terwijl de breedte van de F35 4 meter bedraagt plus een obstakelvrije zone van 1 meter aan weers zijden.

Voor grondaankoop in Almelo is aangehouden dat aan te kopen grond ten noorden en zuiden van de spoorlijn aangekocht dient te worden van Railinfratrust B.V. Op locaties waar reeds een weg ligt wordt aangehouden dat de gemeente Almelo eigenaar is van de gronden. Bij alle overige aan te kopen m2 grond is als uitgangspunt gehanteerd dat dit in particulier eigendom is.

4.2 Engineering

- De engineeringskosten zijn in dit stadium procentueel berekend op totaal 15% van de voorziene bouwkosten.

4.3 Overige bijkomende kosten

De volgende kosten worden gerekend tot de overige bij komende kosten:

- Heffingen en leges vergunningen
- Verzekeringskosten (o.a. CAR-verzekering)

5. Objectoverstijgende risicoreservering investeringskosten

- Voor de investeringkosten van het project is een objectoverstijgende risicoreservering opgenomen van 10% t.o.v. het subtotaal investeringskosten als dekking voor de projectonzekerheden

Project: F35 Almelo - Borne - Projectnr: 1263033 - Opdr.gever: Goudappel Coffeng — *Prijspeil raming:* *01-01-18*
Versie raming: V01 - Status: Concept - Opgesteld door: Patrick Buzing — *Datum raming:* *14-01-19*

Samenvatting SSK

Versie 3.05a (18 juni 2014)

Kostengroepen / *Kostencategorieën*	*Directe kosten Benoemd*	*Directe kosten Nader te detailleren*	*Indirecte kosten*	*Voorziene kosten*	*Risicoreservering*	*Totaal*
Investeringskosten (indeling naar categorie):						
Bouwkosten Deelraming Tracé 1 Optioneel	€ 257.900	€ 25.790	€ 60.959	€ 344.649	€ 34.465	€ 379.114
Vastgoedkosten Deelraming Tracé 1 Optioneel	€ 38.010	€ -	€ -	€ 38.010	€ 3.801	€ 41.811
Engineeringskosten Deelraming Tracé 1 Optioneel	€ 51.697	€ -	€ -	€ 51.697	€ -	€ 51.697
Overige bijkomende kosten Deelraming Tracé 1 Optioneel	€ 6.204	€ -	€ -	€ 6.204	€ -	€ 6.204
Subtotaal investeringskosten	**€ 353.811**	**€ 25.790**	**€ 60.959**	**€ 440.560**	**€ 38.266**	**€ 478.826**
Objectoverstijgende risico's					€ 47.883	€ 47.883
Investeringskosten deterministisch	**€ 353.811**	**€ 25.790**	**€ 60.959**	**€ 440.560**	**€ 86.148**	**€ 526.708**
Scheefte					€ -	€ -
Investeringskosten exclusief BTW				**€ 440.560**	**€ 86.148**	**€ 526.708**
BTW				€ 83.233	€ 16.285	€ 99.517
Investeringskosten inclusief BTW				**€ 523.793**	**€ 102.433**	**€ 626.226**
Bandbreedte : met 70% zekerheid liggen de investeringskosten inclusief BTW tussen				*€ 438.358*	*en*	*€ 814.093*
Variatiecoëfficiënt					*30%*	

Projectkosten inclusief BTW

Budgetvaststelling investeringskosten:						
Investeringskosten inclusief BTW				€ 523.793	€ 102.433	€ 626.226
Organisatiegebonden kosten		0%	€ 626.226	€ -		€ -
Onzekerheidsreserve (in te vullen door financier)					€ -	€ -
Reservering scope wijzigingen (in te vullen door financier)					€ -	€ -
Aan te houden risicoreservering en totaal budget investeringskosten				**€ 523.793**	**€ 102.433**	**€ 626.226**

Objectoverstijgende risico's

Versie 3.05a (18 juni 2014)

Deelraming aan | Totaal

Code	Omschrijving post	Hoeveelheid	Eenheid	Prijs	
	Objectoverstijgende risicio's investeringskosten:	Kans	Eenheid	Gevolg	Totaal
NBOORINV	Niet benoemd objectoverstijgend risico investeringskosten (%)	10,00%	%	€ 478.826	€ 47.883
		10,00%	t.o.v. subtotaal investeringskosten		
OORINV	**Totaal objectoverstijgende risico's investeringskosten**				**€ 47.883**

Project: F35 Almelo - Borne - Projectnr: 1263033 - Opdr.gever: Goudappel Coffeng | *Prijspeil raming:* | *01-01-18*
Versie raming: V01 - Status: Concept - Opgesteld door: Patrick Buzing | *Datum raming:* | *14-01-19*

Deelraming Tracé 1 Optioneel

Versie 3.05a (18 juni 2014)

Deelraming aan — *Totaal*

Code	Omschrijving post	Hoeveelheid	Eenheid	Prijs	
	Investeringskosten:	*Hoeveelheid*	*Eenheid*	*Prijs*	
	Tracé 1: Optioneel				
	GROTE BAVENKELSWEG (NOORDZIJDE)				
	Aansluiting op bestaande situatie				
200.110	Maken aansluiting fietspad op bestaande situatie	4	st	€ 700,00	€ 2.800
	Aanleg fietspad vanaf oostzijde Grote Bavenkelsweg via de Vloedbeltsweg (inclusief deel over huidig zandpad)				
100.320	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv	3.260	m2	€ 55,00	€ 179.300
	Aanleg fietspad vanaf huidige zandpad tot aansluiting op nieuwe rondweg				
100.320	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv	560	m2	€ 55,00	€ 30.800
	DIVERSEN				
	Openbare Verlichting				
600.020	Leveren en aanbrengen lichtmasten; 6 mtr hoog, incl. LED-armatuur en bekabeling	30	st	€ 1.500,00	€ 45.000
00-BDBK	**Benoemde directe bouwkosten**				**€ 257.900**
00-NTDBK	Nader te detailleren bouwkosten (%)	10,00%	%	€ 257.900	€ 25.790
00-DBK	**Directe bouwkosten**				**€ 283.690**
00-IBKEK99	Eenmalige kosten (%)	1,50%	%	€ 283.690	€ 4.255
00-IBKEK	**Totaal eenmalige kosten**			**€ 4.255**	
00-IBKABK	Algemene bouwplaatskosten (%)	0,50%	%	€ 283.690	€ 1.418
00-IBKUK	Uitvoeringskosten (%)	6,00%	%	€ 283.690	€ 17.021
00-IBKAK1	Algemene kosten (%)	8,00%	%	€ 306.385	€ 24.511
00-IBKW1	Winst en risico (%)	4,00%	%	€ 330.896	€ 13.236
00-IBKB1	Bijdrage RAW (%)	0,15%	%	€ 344.649	€ 517
00-IBK	**Indirecte bouwkosten**	*21,49%*	*t.o.v. directe bouwkosten*		**€ 60.959**
00-VBK	**Voorziene bouwkosten**				**€ 344.649**
00-NBORBK	Niet benoemd objectrisico bouwkosten (%)	10,00%	%	€ 344.649	€ 34.465
00-RBK	**Risico's bouwkosten**	*10,00%*	*t.o.v. voorziene bouwkosten*		**€ 34.465**
00-BK	**Bouwkosten Deelraming Tracé 1 Optioneel**				**€ 379.114**
	Aankoop grond; trajectdeel Borne	5.430	m2	€ 7,00	€ 38.010
00-BDVK	**Benoemde directe vastgoedkosten**				**€ 38.010**
00-IVK	**Indirecte vastgoedkosten**	*0,00%*	*t.o.v. directe vastgoedkosten*		**€ -**
00-VVK	**Voorziene vastgoedkosten**				**€ 38.010**
00-NBORVK	Niet benoemd objectrisico vastgoedkosten (%)	10,00%	%	€ 38.010	€ 3.801
00-RVK	**Risico's vastgoedkosten**	*10,00%*	*t.o.v. voorziene vastgoedkosten*		**€ 3.801**
00-VK	**Vastgoedkosten Deelraming Tracé 1 Optioneel**				**€ 41.811**
00-DEK025	Engineeringskosten over de voorziene bouwkosten (%)	15,00%	%	€ 344.649	€ 51.697
00-BDEK	**Benoemde directe engineeringskosten**				**€ 51.697**
00-VEK	**Voorziene engineeringskosten**				**€ 51.697**
00-NBOREK	Niet benoemd objectrisico engineeringskosten (%)	0,00%	%	€ 51.697	€ -
00-REK	**Risico's engineeringskosten**	*0,00%*	*t.o.v. voorz. engineeringskosten*		**€ -**
00-EK	**Engineeringskosten Deelraming Tracé 1 Optioneel**				**€ 51.697**
00-DOBK010	Leges & heffingen voortvloeiend uit vergunningaanvragen opdrachtnemer (%)	1,50%	%	€ 344.649	€ 5.170
00-DOBK015	Verzekeringspremies (CAR, ontwerp, aanspakelijkheid, e.d) opdrachtnemer (%)	0,30%	%	€ 344.649	€ 1.034
00-BDOBK	**Benoemde directe overige bijkomende kosten**				**€ 6.204**
00-VOBK	**Voorziene overige bijkomende kosten**				**€ 6.204**
00-NBOROBK	Niet benoemd objectrisico overige bijkomende kosten (%)	0,00%	%	€ 6.204	€ -
00-ROBK	**Risico's overige bijkomende kosten**	*0,00%*	*t.o.v. voorz. overige bijk. kosten*		**€ -**
00-OBK	**Overige bijkomende kosten Deelraming Tracé 1 Optioneel**				**€ 6.204**
00-INV	**Investeringskosten Deelraming Tracé 1 Optioneel**				**€ 478.826**

Begrippenlijst

Versie 3.05a (18 juni 2014)

Algemene Kosten (AK)
De kosten binnen een bouwonderneming die niet direct of indirect (opgenomen in een tarief) aan de bouwprojecten kunnen worden toegerekend. Dit zijn bijvoorbeeld de kosten van het kantoor met inventaris, bedrijfsleiding, algemene en administratieve diensten of public relations.

Bandbreedte
De berekende mate van afwijking rond het gemiddelde van de investeringskosten, als gevolg van spreidingen in prijzen en hoeveelheden, onzekerheden en risico's. De bandbreedte wordt uitgedrukt door twee waarden (een onder- en een bovenwaarde), behorend bij een aangegeven trefzekerheid.

Bijdragen
Bijdragen bijvoorbeeld CROW/RAW, Wegenbouwkundig onderzoek FCO, als onderdeel van de indirecte bouwkosten

Bouwkosten (kostencategorie)
De kosten die zijn gemoeid met de fysieke realisatie van de in het project onderscheiden objecten (bouwwerken).

Btw
Belasting toegevoegde waarde. De omzetbelasting op goederen en diensten in alle lidstaten van de Europese Gemeenschap.

Deterministische raming
Een raming waarbij risico's en onzekerheden op basis van een inschatting (ervaring, 'onderbuikgevoel') worden opgenomen in de kosten.

Directe Bouwkosten
De kosten die direct en specifiek voor de productie van de in het project onderscheiden objecten gemaakt worden. Ze zijn de optelsom van man- en materieeluren, materiaalkosten, huren en leveranties, onderaannemers en dergelijke. Directe bouwkosten zijn direct gekoppeld aan de hoeveelheden van de uit te voeren werkzaamheden.

Directe Engineeringkosten
Engineeringkosten die betrekking hebben op bijvoorbeeld de kosten voor directe projectmedewerkers.

Directe kosten
Kosten die rechtstreeks met de productie of de levering van een product of dienst gemoeid zijn en aanwijsbaar aan dit product of deze dienst zijn toe te rekenen.

Directe Vastgoedkosten
De aankoopkosten van de grond en de opstallen (inclusief de kosten van bouwrijpmaken/'conditionering' voor zover dit in de grondoverdrachtprijs verrekend is, en niet een project activiteit is).

Eenmalige kosten
Indirecte kosten met een eenmalig karakter, zoals kosten voor mobilisatie/demobilisatie, inrichten en opruimen werkterrein, aanvoer/ installatie/afvoer materieel, keten of bouwweg.

Engineeringskosten (kostencategorie)
De kosten voor het 'denkwerk' op het gebied van de techniek en daarmee verband houdende vakgebieden met betrekking tot organisatie, milieutechnische, juridische en economische aspecten. Tot deze post kunnen zowel de apparaatskosten van de opdrachtgever behoren (voor zover deze aan het project worden toegerekend) als de kosten die door opdrachtnemers gemaakt worden. Het gaat hierbij niet alleen om ontwerp en/of kwaliteitsbewaking, maar ook om bijvoorbeeld projectmanagement en onderzoeken.

Indirecte bouwkosten
De optelsom van eenmalige kosten, tijdgebonden kosten, algemene kosten bouwbedrijf, bijdragen en winst en risico. De indirecte bouwkosten hebben geen directe relatie met hoeveelheden.

Indirecte Engineeringkosten
Aan het project toegerekende engineeringkosten van het centrale apparaat of de overhead.

Indirecte kosten
Kosten die wel bij een specifieke kostencategorie in een objectraming horen maar die niet aan een van de specifieke onderdelen van dat object kunnen worden toegerekend.

Indirecte Vastgoedkosten
De kosten die gemaakt moeten worden om het vastgoed te verwerven, zoals taxatie-, notaris-, overdrachtskosten, vooropnamekosten opstallen, afkoop inkomstenderving, nadeelcompensatie en dergelijke.

Investeringskosten
De investering die volgens de raming gedaan moet worden om een project te realiseren. Dit is de som van bouwkosten, vastgoedkosten, engineeringskosten en overige bijkomende kosten.

Kans van optreden
Een maat voor de waarschijnlijkheid van optreden van een gebeurtenis of waarde.

Kostencategorie
Type kosten die staan aangegeven in de rijen van de ramingsopbouw in het SSK-2010-format. Kostencategorieën in de uniforme ramingsopbouw zijn: bouwkosten, vastgoedkosten, engineeringskosten, overige bijkomende kosten en levensduurkosten.

Kostengroep
Typen kosten die staan aangegeven in de kolommen van de ramingsopbouw in het SSK-2010-format. Zij zijn onderverdeeld in voorziene kosten, bestaande uit directe kosten benoemd, directe kosten nader te detailleren, indirecte kosten en btw. Daarnaast is er de kostengroep risicoreservering.

Kostenkengetal
Kenmerkende kosten per eenheid van kostendrager (stuks, m2, ml, enzovoort) voor functionele of technische oplossingen van het gehele bouwwerk of een component daarvan. Een kostenkengetal (bedrag) is representatief voor één oplossingsrichting. Een kostenkengetal heeft een bandbreedte.

L-, T- en U-waarden
Laagste waarde, Topwaarde (modale waarde) en Uiterste waarde bij een kansverdeling. De L- en U-waarden zijn invoerwaarden voor de spreiding bij een onderdeel van de raming.

Levensduurkosten
De kosten die na oplevering van het bouwwerk gemaakt moeten worden om het object bruikbaar te houden. Hierbij kan gedacht worden aan beheer- en onderhoudskosten, energiekosten, facilitaire kosten en eventueel de kosten voor het amoveren van het object.

Nader te detailleren
Een toeslag op de bekende kosten voor wel voorziene maar niet expliciet uitgewerkte onderdelen van het ontwerp of de aangenomen uitvoeringsmethode.

Object
Een voorwerp dat uit materialen en onderdelen tot een geheel wordt samengevoegd.

Objectkosten

De kosten die gemoeid zijn met het maken van een object, met daarin opgenomen alle kostensoorten en -categorieën die de SSK-2010-methodiek voorstelt.

Onnauwkeurigheid
Gebrek aan nauwkeurigheid/trefzekerheid van beschikbare gegevens, uitgedrukt door middel van een spreiding rondom hoeveelheden, prijzen, parameters, enzovoort.

Onzekerheidsreserve
De dekking die de overschrijdingskans van de raming van de projectkosten afstemt op het gewenste risicoprofiel. Vaststellen van dit bedrag is de verantwoordelijkheid van de opdrachtgever tot het opstellen van de raming (zie ook reservering scopewijziging).

Overige bijkomende kosten (kostencategorie)
Een van de SSK-2010-kostencategorieën, Deze categorie omvat alle kosten die niet tot de bouwkosten, vastgoedkosten of engineeringskosten gerekend kunnen worden, maar die wel tot de raming behoren.

Prijspeil
De datum die in een raming voor de prijzen, normen en kostenkengetallen is gehanteerd. Meestal is dit de datum die is gekoppeld aan de gebruikte (kostprijs-/norm-)bestanden.

Probabilistische raming
Een raming waarin risico's en onzekerheden op een expliciete manier, door middel van statistische technieken, zijn opgenomen.

Projectkosten
Het totaal van alle in het project aanwezige objectkosten.

Projectonzekerheden
De onzekerheden in het plan, ontwerp of project. Deze zijn te karakteriseren door, en onder te verdelen in, beslisonzekerheid, kennisonzekerheid en toekomstonzekerheid.

Raming
Een berekening met als resultaat de te verwachten kosten voor de realisatie van een project of object.

Reservering scopewijziging
Reservering door de opdrachtgever/financier voor (forse) onvoorziene uitgaven als gevolg van wijzigingen van, of toevoegingen aan, de projectscope die van buitenaf komen. Hierbij kan gedacht worden aan aangescherpte milieuwetgeving of politieke besluiten.

Risico
Een ongewenste gebeurtenis met een negatieve invloed op de projectdoelstellingen. Een risico kan worden gekwantificeerd door het vermenigvuldigen van de kans van optreden van de gebeurtenis met de omvang van de negatieve gevolgen (kosten) ervan.

Risico aannemer
Bedragen in de aannemingssommen ter dekking van het aannemersrisico binnen de bestekken/contracten. Tezamen met 'winst' vormt dit een onderdeel van de indirecte kosten in de raming opbouw. Naarmate het samenwerkingsmodel opdrachtgever-opdrachtnemer meer (ontwerp-) risico bij de aannemer legt, kan er een overheveling plaatsvinden van 'nader te detailleren' en 'onvoorzien' naar 'risico aannemer'. Ook kan de bandbreedte voor de opdrachtgever afnemen bij een eerder contractmoment.

Risicoreservering
Een financiële reservering ter dekking van de kennis- en toekomstonzekerheden van het project. Afwijkingen die na vaststelling van deze reservering binnen de scope kunnen worden opgelost, moeten uit deze reservering worden betaald. Voor wijzigingen buiten de scope (beslisonzekerheid) moeten de financiële afspraken worden aangepast. Deze wijzigingen worden niet betaald uit de risicoreservering.

Scheefte
De gemiddelde waarde minus de topwaarde, oftewel het verschil tussen de probabilistische waarde en de deterministische waarde.

Scope
De omvang of reikwijdte van het project. De scope omvat enerzijds de specificaties die op dat moment zijn vastgesteld en anderzijds de door opdrachtgevende en opdrachtnemende partijen geaccepteerde technische oplossing (het ontwerp) op basis van die specificaties. Specificatie en oplossing zijn samen de basis voor de kostenraming.

SSK
Standaardsystematiek voor Kostenramingen in de Grond-, weg- en Waterbouw.

Spreiding
Het verschil tussen de uiterste (U-waarde) en laagste (L-waarde) voorkomende waarde van een eenheidsprijs, hoeveelheid of percentage. Vaak wordt de spreiding aangegeven ten opzichte van de meest waarschijnlijke waarde (T-waarde of top waarde).

Tijdgebonden kosten
Indirecte bouwkosten die variëren met de tijdsduur van een werk. B.V.; exploitatiekosten van directie-/uitvoerders-verblijven, arbeidskosten voor hoofduitvoerders en uitzetters. Administratiekosten (werkadministratie, aanleveren gegevens Uniforme Contract Administratie).

Trefzekerheid
Een maat voor de betrouwbaarheid van een raming. Gewoonlijk wordt deze aangeduid door een percentage dat de kans aangeeft dat de uitkomst van de raming tussen de in de bandbreedte aangegeven waarden valt. Meestal wordt de trefzekerheid op 70% gesteld, waarna de bijbehorende bandbreedte wordt berekend.

Variatiecoëfficiënt
Het quotiënt van de standaarddeviatie en het gemiddelde. Hiermee wordt in één waarde de bandbreedte van een raming weergegeven bij een trefzekerheid van circa 70% (bij een normaalverdeling is de trefzekerheid tussen [het gemiddelde + de standaardafwijking] en [het gemiddelde -/- de standaardafwijking] 68,4%).

Vastgoedkosten (kostencategorie)
Alle kosten die nodig zijn voor de verwerving van het vastgoed, voor zover deze betrekking hebben op het verwerven van het eigendom van en/of het beheersrecht over het terrein met eventueel hierop aanwezige bouwwerken. Hiertoe behoort ook de nadeelcompensatie.

VO fase, VO raming
Voorlopig Ontwerp fase, Voorlopig Ontwerp raming

Voorziene kosten
De kosten die ten tijde van het opstellen van de raming voorzien zijn op grond van de voorliggende specificaties en het ontwerp (die samen de scope vormen).

14 januari 2019
Projectnr. 1263033

Kostenraming
F35 Almelo - Borne
Uitwerking tracé 2

Opdrachtgever: Goudappel Coffeng

Documentnummer: K002-1263033PBZ-V01

Tauw bv

BU leefomgeving Deventer
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer
Telefoon (0570) 69 99 11
Fax (0570) 69 96 66

E-mail: kostenmanagement@tauw.com
Website: www.tauw.nl/op-welk-terrein/risicos-and-contracten/value-en-kostenmanagement/

Project: F35 Almelo - Borne - Projectnr: 1263033 - Opdr.gever: Goudappel Coffeng *Prijspeil raming: 01-01-18*
Versie raming: V01 - Status: Concept - Opgesteld door: Patrick Buzing *Datum raming: 14-01-19*

Colofon

Versie 3.05a (18 juni 2014)

Project:

Project	**F35 Almelo - Borne**
Omschrijving / specificatie	Uitwerking tracé 2
Projectfase	Schetsontwerp
Opdrachtgever	Goudappel Coffeng
Projectmanager	Laura Wouters

Raming:

Type raming	Investeringsraming, deterministisch
Datum opstelling raming	14-01-19
Opsteller raming	Patrick Buzing
Mede opstellers raming	
Versie raming	V01
Status raming	Concept
Prijspeil raming	01-01-18
Valuta	Euro

Archivering:

Project-/dossier-/SAP-nummer	1263033
Documentnummer raming	K002-1263033PBZ-V01
Nummer kostenrapportage	
Bestandsnaam raming	K002-1263033PBZ-V01 Tracé 2.xlsm
Locatie (map) opgeslagen raming	Y:\NLDEV1\P\1263033\Projectinput en werkdocumenten\SSK raming

Toetsing:

Raming intern getoetst door	Johnny van den Heuvel
Datum interne toetsing	14-01-19

Parafering:

Paraaf opsteller raming	Ontbreekt in verband met digitale versie. Dit document is aantoonbaar vrijgegeven
Paraaf interne toetser	Ontbreekt in verband met digitale versie. Dit document is aantoonbaar vrijgegeven
Paraaf externe toetser	n.v.t.
Paraaf projectleider	Ontbreekt in verband met digitale versie. Dit document is aantoonbaar vrijgegeven
Paraaf manager projectbeheersing	n.v.t.
Paraaf projectmanager	n.v.t.

Project: F35 Almelo - Borne - Projectnr: 1263033 - Opdr.gever: Goudappel Coffeng *Prijspeil raming: 01-01-18*
Versie raming: V01 - Status: Concept - Opgesteld door: Patrick Buzing *Datum raming: 14-01-19*

Scope en uitgangspunten *Versie 3.05a (18 juni 2014)*

1. Algemeen

1.1 Programma van Eisen

- Doel van de kostenraming is om de investeringskosten te bepalen voor de aanleg van een variant van de fietsroute voor het tracé tussen Almelo en Borne.

2. Ramingscope en uitgangspunten ontwerp/raming

2.1 Basisgegevens

- Tracékaart, Goudappel Coffeng, kenmerk 001718.T.01 d.d. 17-12-2018
- Overzicht "Aankoop grond percelen en eigenaren_gemeente Borne" d.d. 17 december 2018.

2.2 Opbouw raming

- De raming betreft investeringskosten, opgebouwd volgens de SSK2010-systematiek (CROW-publicatie 137, herzien rekenmodel versie 3.05a).
- Ramingsparameters:

Opzet kostenraming

Ramingsvorm:	Deterministisch
Levensduur:	Nee

Geschatte bandbreedte bij deterministische raming

Trefzekerheid	70%
Onderwaarde	-30%
Bovenwaarde	30%

2.3 Algemene uitgangspunten

- Bij het opstellen van de ramingscope is uitgegaan van de huidige wet- en regelgeving (standlijn 1 januari 2019); Wijzigingen hierin, met als gevolg extra kosten, worden niet tot de scope van deze raming beschouwd
- Dit is een bedrijfseconomische raming, dat wil zeggen dat er geen rekening is gehouden met marktwerking.
- Gehanteerde eenheidsprijzen zijn kostenkengetallen.
- Vrijkomende grond is vrij van verontreiniging
- Vrijkomend asfalt is teerhoudend en zal worden afgevoerd naar een erkende verwerker (aangehouden transportafstand 25km, enkele reis)
- Er is geen rekening gehouden met hergebruik van materiaal. Alle benodigde materialen worden nieuw geleverd (tenzij anders aangegeven).
- Kosten voor zaken als: het opnemen en plaatsen van bebording, markering op de betonbanden en her en der opnemen van betontegels zijn niet apart inzichtelijk gemaakt. In dit stadium van het werk zijn hiermee samenhangende kosten opgenomen onder de post "nader te detailleren bouwkosten".
- In de kostenraming is rekening gehouden met de aankoop van eventueel benodigde grond. Dit is specifiek aangegeven per tracédeel.
- Bij de aanleg van een nieuw fietspad is rekening gehouden met het aanbrengen van lichtmasten. Uitgangspunt daarbij is 1 mast (hoogte 4m) per 30 meter. Aangehouden eenheidsprijzen zijn inclusief verplaatsen en aanbrengen van benodigde bekabeling.
- Er worden geen kosten opgenomen in de raming voor kabels en leidingen. De aanpassingen vinden vooral plaats op een route waar bestaande verharding aanwezig is.

2.4 Raming is exclusief:

- Kosten m.b.t. (bodem) saneringen en milieukundige werkzaamheden
- Aansluitingen nutsvoorzieningen
- Kosten m.b.t. kabels en leidingen
- Kosten m.b.t. archeologie, NGE en Flora & Fauna
- Verkeersvoorzieningen, omleidingsroutes, hulpbruggen e.d.

3. Uitgangspunten kostencategorie bouwkosten

3.1 Opbouw nieuw fietspad

- Voor de standaardconstructieopbouw van de F35 is aangehouden:
  50 cm zand voor zandbed
  25 cm puingranulaat
  6 cm asfalt AC 22 Base
  3 cm asfalt AC 8 surf rood
- Het fietspad heeft een breedte van 4 meter en is aan weerszijden voorzien van een obstakelvrije zone van 0,50 meter.

Tracé 2: route zuidzijde spoorlijn

- Dit tracé loopt langs de zuidzijde van de spoorlijn Almelo - Hengelo. Route vanaf de Anjelierstraat loopt tot aan de kruising met de Grote Bavenkelweg. Vanaf de kruising vervolgt het tracé aan de zuidzijde van het spoor tot aan de aansluiting met de huidige F35.
- Vanaf Het Hag loopt de F35 door in de richting van Borne.

Verbreding

- Voor dit tracédeel zal het bestaande fietspad worden verbreed naar 4m. De deklaag van het bestaande fietspad zal worden vervangen door een rode deklaag.

- In het kostenkengetal voor het verbreden zijn kosten opgenomen voor o.a. frezen deklaag 30mm (teerhoudend), zagen asfalt, trapfrees, aanbrengen fundering, kleeflaag en het aanbrengen van asfalt.

Versmalling

- In het kostenkengetal voor het versmallen van het fietspad zijn kosten opgenomen voor o.a. zagen asfalt, opbreken asfalt, verwijderen van de fundering, aanvullen berm met grond en inzaaien van de berm.

Reconstructie rijbaan

- Voor de realisatie van de F35 dient in sommige gevallen de deklaag van de huidige rijbaan te worden vervangen door een nieuwe deklaag (30mm) van rood asfalt.

Aansluiting op bestaande situatie

- Over het gehele tracé komt het voor dat, vanwege de aanleg van de F35, de bestaande situatie een nieuwe aansluiting moet krijgen. In de gehanteerde eenheidsprijs zijn kosten opgenomen het afwerken/aansluiten van de verharding.

Verlichting

- In de raming is rekening gehouden met het plaatsen van lichtmasten. Er zal 1 lichtmast, hoogte 6 meter, voorzien van LED-armatuur en inclusief bekabeling, per 30 meter nieuw traject worden geplaatst.

Fietsbrug

- Voor de aanleg van een fietsbrug is rekening gehouden met het aanleggen van een grondlichaam aan beide zijden van de watergang.
- Breedte van de brug is aangehouden op 6 meter. Lengte is afhankelijk van de benodigde overspanning.
- Voor de eenheidsprijs per m2 is rekening gehouden met de realisatie van een "sobere en doelmatige"-fietsbrug.

4. Uitgangspunten overige kostencategorieën

4.1 Vastgoed

Vastgoed is een onderdeel van deze raming. De gemeente Borne heeft een gedetailleerd overzicht aangeleverd met daarin de hoeveelheid aan te kopen m2 landbouwgrond. Deze informatie/hoeveelheden zijn, verdeeld over de 3 tracés, opgenomen in deze raming. Opgemerkt dient te worden dat voor de aankoop wordt gerekend met aankoop van een strook met een breedte van 12 meter terwijl de breedte van de F35 4 meter bedraagt plus een obstakelvrije zone van 1 meter aan weers zijden.

Voor grondaankoop in Almelo is aangehouden dat aan te kopen grond ten noorden en zuiden van de spoorlijn aangekocht dient te worden van Railinfratrust B.V. Op locaties waar reeds een weg ligt wordt aangehouden dat de gemeente Almelo eigenaar is van de gronden. Bij alle overige aan te kopen m2 grond is als uitgangspunt gehanteerd dat dit in particulier eigendom is.

4.2 Engineering

- De engineeringskosten zijn in dit stadium procentueel berekend op totaal 15% van de voorziene bouwkosten.

4.3 Overige bijkomende kosten

De volgende kosten worden gerekend tot de overige bij komende kosten:

- Heffingen en leges vergunningen
- Verzekeringskosten (o.a. CAR-verzekering)

5. Objectoverstijgende risicoreservering investeringskosten

- Voor de investeringkosten van het project is een objectoverstijgende risicoreservering opgenomen van 10% t.o.v. het subtotaal investeringskosten als dekking voor de projectonzekerheden

Samenvatting SSK

Versie 3.05a (18 juni 2014)

Kostengroepen / *Kostencategorieën*	*Directe kosten Benoemd*	*Directe kosten Nader te detailleren*	*Indirecte kosten*	*Voorziene kosten*	*Risicoreservering*	*Totaal*
Investeringskosten (indeling naar categorie):						
Bouwkosten Deelraming Tracé 2	€ 1.306.540	€ 130.654	€ 308.822	€ 1.746.016	€ 174.602	€ 1.920.617
Bouwkosten	€ 1.306.540	€ 130.654	€ 308.822	€ 1.746.016	€ 174.602	€ 1.920.617
Vastgoedkosten Deelraming Tracé 2	€ 156.870	€ -	€ -	€ 156.870	€ 15.687	€ 172.557
Vastgoedkosten	€ 156.870	€ -	€ -	€ 156.870	€ 15.687	€ 172.557
Engineeringskosten Deelraming Tracé 2	€ 261.902	€ -	€ -	€ 261.902	€ -	€ 261.902
Engineeringskosten	€ 261.902	€ -	€ -	€ 261.902	€ -	€ 261.902
Overige bijkomende kosten Deelraming Tracé 2	€ 31.428	€ -	€ -	€ 31.428	€ -	€ 31.428
Overige bijkomende kosten	€ 31.428	€ -	€ -	€ 31.428	€ -	€ 31.428
Subtotaal investeringskosten	**€ 1.756.741**	**€ 130.654**	**€ 308.822**	**€ 2.196.216**	**€ 190.289**	**€ 2.386.505**
Objectoverstijgende risico's					€ 238.651	€ 238.651
Investeringskosten deterministisch	**€ 1.756.741**	**€ 130.654**	**€ 308.822**	**€ 2.196.216**	**€ 428.939**	**€ 2.625.156**
Scheefte					€ -	€ -
Investeringskosten exclusief BTW				**€ 2.196.216**	**€ 428.939**	**€ 2.625.156**
BTW				€ 421.663	€ 82.499	€ 504.162
Investeringskosten inclusief BTW				**€ 2.617.879**	**€ 511.438**	**€ 3.129.318**
Bandbreedte : met 70% zekerheid liggen de investeringskosten inclusief BTW tussen				*€ 2.190.522*	*en*	*€ 4.068.113*
Variatiecoëfficiënt					*30%*	

Projectkosten inclusief BTW				**€ 2.617.879**	**€ 511.438**	**€ 3.129.318**
Budgetvaststelling investeringskosten:						
Investeringskosten inclusief BTW				€ 2.617.879	€ 511.438	€ 3.129.318
Organisatiegebonden kosten		0%	€ 3.129.318	€ -		€ -
Onzekerheidsreserve (in te vullen door financier)					€ -	€ -
Reservering scope wijzigingen (in te vullen door financier)					€ -	€ -
Aan te houden risicoreservering en totaal budget investeringskosten				**€ 2.617.879**	**€ 511.438**	**€ 3.129.318**

Objectoverstijgende risico's

Versie 3.05a (18 juni 2014)

Deelraming aan | Totaal

Code	Omschrijving post	Hoeveelheid	Eenheid	Prijs	
	Objectoverstijgende risicio's investeringskosten:	Kans	Eenheid	Gevolg	Totaal
NBOORINV	Niet benoemd objectoverstijgend risico investeringskosten (%)	10,00%	%	€ 2.386.505	€ 238.651
		10,00%	t.o.v. subtotaal investeringskosten		
OORINV	**Totaal objectoverstijgende risico's investeringskosten**				**€ 238.651**

Project: F35 Almelo - Borne - Projectnr: 1263033 - Opdr.gever: Goudappel Coffeng | *Prijspeil raming: 01-01-18*
Versie raming: V01 - Status: Concept - Opgesteld door: Patrick Buzing | *Datum raming: 14-01-19*

Deelraming Tracé 2

Versie 3.05a (18 juni 2014)

Deelraming aan — *Totaal*

Code	*Omschrijving post*	*Hoeveelheid*	*Eenheid*	*Prijs*	
	Investeringskosten:	*Hoeveelheid*	*Eenheid*	*Prijs*	
	Tracé 2:				
	BORNERBROEKSESTRAAT				
	Aansluiting op fietspad komend vanuit de tunnel aan zuidzijde spoor				
200.110	Maken aansluiting fietspad op bestaande situatie	1	st	€ 700,00	€ 700
	Aanleg F35				
100.320	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv	20	m2	€ 55,00	€ 1.100
	Aansluiting op fietspad op Joost van den Vondelstraat				
200.110	Maken aansluiting fietspad op bestaande situatie	1	st	€ 700,00	€ 700
	JOOST VAN DEN VONDELSTRAAT				
	Aanleg F35, inclusief versmallen huidige rijbaan				
100.150	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv, inclusief opbreken en afvoeren elementverharding	700	m2	€ 37,00	€ 25.900
	Realiseren parkeerplaatsen Joost van den Vondelstraat				
101.210	Realisatie parkeerplaatsen J. vd Vondelstraat	438	m2	€ 40,00	€ 17.500
	RIETSTRAAT				
	Oversteek F35 - Rietstraat				
	Reconstructie Rietstraat i.v.m. route F35	1	post	€ 2.500,00	€ 2.500
	Aanleg fietspad Joost van den Vondelstraat tot aan de Rietstraat				
100.150	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv, inclusief opbreken en afvoeren elementverharding	700	m2	€ 37,00	€ 25.900
	Aanleg fietspad; doorsteek vanaf Rietstraat naar Bosstraat				
100.320	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv	120	m2	€ 55,00	€ 6.600
	Aanleg F35, inclusief versmallen huidige rijbaan (Bosstraat)				
100.150	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv, inclusief opbreken en afvoeren elementverharding	460	m2	€ 37,00	€ 17.020
	BEEKSTRAAT				
	Aanleg F35, inclusief versmallen huidige rijbaan (Weezebeekweg tot aan brug)				
100.150	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv, inclusief opbreken en afvoeren elementverharding	480	m2	€ 37,00	€ 17.760
	Aanleg fietspad				
100.480	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35	160	m2	€ 23,00	€ 3.680
	Aansluiting op fietspad Steffensweg				
200.110	Maken aansluiting fietspad op bestaande situatie	1	st	€ 700,00	€ 700
	Aanleg fietspad vanaf fietsbrug tot Steffensdwarsweg				
100.480	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35	620	m2	€ 23,00	€ 14.260
	TUSSEN STEFFENSWEG EN VERLENGDE DELDENERSTRAAT				
	Vervangen deklaag bestaande verharding door rode deklaag F35; deel vanaf halverwege tot aansluiting met Verlengde Deldenerstraat				
100.480	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35	620	m2	€ 23,00	€ 14.260
	Vervangen deklaag bestaande verharding door rode deklaag F35; deel aansluiting Verlengde Deldenerstraat tot aan fietsbrug				
100.480	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35	260	m2	€ 23,00	€ 5.980
	Vervangen deklaag bestaande verharding door rode deklaag F35; vanaf fietsbrug tot aansluiting met Leemplasweg				
100.480	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35	1.200	m2	€ 23,00	€ 27.600
	Aansluiting fietspad op bestaande situatie				
200.110	Maken aansluiting fietspad op bestaande situatie	2	st	€ 700,00	€ 1.400

Project: F35 Almelo - Borne - Projectnr: 1263033 - Opdr.gever: Goudappel Coffeng | *Prijspeil raming:* | *01-01-18*
Versie raming: V01 - Status: Concept - Opgesteld door: Patrick Buzing | *Datum raming:* | *14-01-19*

Deelraming Tracé 2

Versie 3.05a (18 juni 2014)

Deelraming aan — *Totaal*

Code	*Omschrijving post*	*Hoeveelheid*	*Eenheid*	*Prijs*	
	LEEMPLASWEG				
	Vervangen deklaag bestaande verharding door rode deklaag F35; vanaf aansluiting Leemplasweg tot Oude Deldenseweg				
100.480	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35	620	m2	€ 23,00	€ 14.260
	OVERGANG LEEMPLASWEG - OUDE DELDENSEWEG				
	Aanleg F35 vanaf overgang Leemplasweg - oude Deldenseweg tot Grote Bavenkelsweg				
100.320	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv	5.780	m2	€ 55,00	€ 317.900
	Aansluiting grote Bavenkelsweg				
200.110	Maken aansluiting fietspad op bestaande situatie	1	st	€ 700,00	€ 700
	GROTE BAVENKELSWEG ZUIDZIJDE				
	OPRUIMWERKZAAMHEDEN				
	Verwijderen groen	8	are	€ 500,00	€ 4.000
	Aansluiting op fietspad op bestaande situatie				
200.110	Maken aansluiting fietspad op bestaande situatie	3	st	€ 700,00	€ 2.100
	Aanleg fietspad zuidzijde tot aan de bestaande F35				
100.320	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv	4.180	m2	€ 55,00	€ 229.900
	HET HAG				
	OPRUIMWERKZAAMHEDEN				
	Verwijderen groen	30	are	€ 500,00	€ 15.000
	Aansluiting op fietspad op bestaande situatie				
200.110	Maken aansluiting fietspad op bestaande situatie	2	st	€ 700,00	€ 1.400
	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35; retraitehuisweg				
100.480	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35	540	m2	€ 23,00	€ 12.420
	Fietsbrug vanaf Retraitehuisweg richting zuidzijde spoor				
	Leveren en aanbrengen fietsbrug	48	m2	€ 1.000,00	€ 48.000
	Aanleg fietspad zuidzijde spoor tot Esweg				
100.320	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv	2.160	m2	€ 55,00	€ 118.800
	ESWEG				
	Aansluiting op fietspad op bestaande situatie				
200.110	Maken aansluiting fietspad op bestaande situatie	2	st	€ 700,00	€ 1.400
	Aanleg fietspad zuidzijde spoor vanaf aansluiting Esweg tot afrit "nieuw ontwerp"				
100.320	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv	3.220	m2	€ 55,00	€ 177.100
	DIVERSEN				
	Openbare Verlichting				
600.020	Leveren en aanbrengen lichtmasten; 6 mtr hoog, incl. LED-armatuur en bekabeling	120	st	€ 1.500,00	€ 180.000
00-BDBK	**Benoemde directe bouwkosten**				**€ 1.306.540**
00-NTDBK	Nader te detailleren bouwkosten (%)	10,00%	%	€ 1.306.540	€ 130.654
00-DBK	**Directe bouwkosten**				**€ 1.437.194**
00-IBKEK99	Eenmalige kosten (%)	1,50%	%	€ 1.437.194	€ 21.558
00-IBKEK	**Totaal eenmalige kosten**			**€ 21.558**	
00-IBKABK	Algemene bouwplaatskosten (%)	0,50%	%	€ 1.437.194	€ 7.186
00-IBKUK	Uitvoeringskosten (%)	6,00%	%	€ 1.437.194	€ 86.232
00-IBKAK1	Algemene kosten (%)	8,00%	%	€ 1.552.170	€ 124.174
00-IBKW1	Winst en risico (%)	4,00%	%	€ 1.676.343	€ 67.054
00-IBKB1	Bijdrage RAW (%)	0,15%	%	€ 1.746.016	€ 2.619
00-IBK	**Indirecte bouwkosten**	*21,49%*	*t.o.v. directe bouwkosten*		**€ 308.822**
00-VBK	**Voorziene bouwkosten**				**€ 1.746.016**
00-NBORBK	Niet benoemd objectrisico bouwkosten (%)	10,00%	%	€ 1.746.016	€ 174.602
00-RBK	**Risico's bouwkosten**	*10,00%*	*t.o.v. voorziene bouwkosten*		**€ 174.602**
00-BK	**Bouwkosten Deelraming Tracé 2**				**€ 1.920.617**
	Aankoop grond; trajectdeel Borne	16.140	m2	€ 7,00	€ 112.980
	Aankoop grond - Railinfratrust B.V.; trajectdeel Almelo		m2	€ 7,00	€ -
	Aankoop grond - particulier; trajectdeel Almelo	6.270	m2	€ 7,00	€ 43.890
00-BDVK	**Benoemde directe vastgoedkosten**				**€ 156.870**
00-IVK	**Indirecte vastgoedkosten**	*0,00%*	*t.o.v. directe vastgoedkosten*		**€ -**
00-VVK	**Voorziene vastgoedkosten**				**€ 156.870**
00-NBORVK	Niet benoemd objectrisico vastgoedkosten (%)	10,00%	%	€ 156.870	€ 15.687
00-RVK	**Risico's vastgoedkosten**	*10,00%*	*t.o.v. voorziene vastgoedkosten*		**€ 15.687**
00-VK	**Vastgoedkosten Deelraming Tracé 2**				**€ 172.557**

Project: F35 Almelo - Borne - Projectnr: 1263033 - Opdr.gever: Goudappel Coffeng *Prijspeil raming: 01-01-18*
Versie raming: V01 - Status: Concept - Opgesteld door: Patrick Buzing *Datum raming: 14-01-19*

Deelraming Tracé 2

Versie 3.05a (18 juni 2014)

Deelraming aan *Totaal*

Code	*Omschrijving post*	*Hoeveelheid*	*Eenheid*	*Prijs*	
00-DEK025	Engineeringskosten over de voorziene bouwkosten (%)	15,00%	%	€ 1.746.016	€ 261.902
00-BDEK	**Benoemde directe engineeringskosten**				**€ 261.902**
00-VEK	**Voorziene engineeringskosten**				**€ 261.902**
00-NBOREK	Niet benoemd objectrisico engineeringskosten (%)	0,00%	%	€ 261.902	€ -
00-REK	**Risico's engineeringskosten**	*0,00%*	*t.o.v. voorz. engineeringskosten*		**€ -**
00-EK	**Engineeringskosten Deelraming Tracé 2**				**€ 261.902**
00-DOBK010	Leges & heffingen voortvloeiend uit vergunningaanvragen opdrachtnemer (%)	1,50%	%	€ 1.746.016	€ 26.190
00-DOBK015	Verzekeringspremies (CAR, ontwerp, aanspakelijkheid, e.d) opdrachtnemer (%)	0,30%	%	€ 1.746.016	€ 5.238
00-BDOBK	**Benoemde directe overige bijkomende kosten**				**€ 31.428**
00-VOBK	**Voorziene overige bijkomende kosten**				**€ 31.428**
00-NBOROBK	Niet benoemd objectrisico overige bijkomende kosten (%)	0,00%	%	€ 31.428	€ -
00-ROBK	**Risico's overige bijkomende kosten**	*0,00%*	*t.o.v. voorz. overige bijk. kosten*		**€ -**
00-OBK	**Overige bijkomende kosten Deelraming Tracé 2**				**€ 31.428**
00-INV	**Investeringskosten Deelraming Tracé 2**				**€ 2.386.505**

Begrippenlijst

Versie 3.05a (18 juni 2014)

Algemene Kosten (AK)
De kosten binnen een bouwonderneming die niet direct of indirect (opgenomen in een tarief) aan de bouwprojecten kunnen worden toegerekend. Dit zijn bijvoorbeeld de kosten van het kantoor met inventaris, bedrijfsleiding, algemene en administratieve diensten of public relations.

Bandbreedte
De berekende mate van afwijking rond het gemiddelde van de investeringskosten, als gevolg van spreidingen in prijzen en hoeveelheden, onzekerheden en risico's. De bandbreedte wordt uitgedrukt door twee waarden (een onder- en een bovenwaarde), behorend bij een aangegeven trefzekerheid.

Bijdragen
Bijdragen bijvoorbeeld CROW/RAW, Wegenbouwkundig onderzoek FCO, als onderdeel van de indirecte bouwkosten

Bouwkosten (kostencategorie)
De kosten die zijn gemoeid met de fysieke realisatie van de in het project onderscheiden objecten (bouwwerken).

Btw
Belasting toegevoegde waarde. De omzetbelasting op goederen en diensten in alle lidstaten van de Europese Gemeenschap.

Deterministische raming
Een raming waarbij risico's en onzekerheden op basis van een inschatting (ervaring, 'onderbuikgevoel') worden opgenomen in de kosten.

Directe Bouwkosten
De kosten die direct en specifiek voor de productie van de in het project onderscheiden objecten gemaakt worden. Ze zijn de optelsom van man- en materieeluren, materiaalkosten, huren en leveranties, onderaannemers en dergelijke. Directe bouwkosten zijn direct gekoppeld aan de hoeveelheden van de uit te voeren werkzaamheden.

Directe Engineeringkosten
Engineeringkosten die betrekking hebben op bijvoorbeeld de kosten voor directe projectmedewerkers.

Directe kosten
Kosten die rechtstreeks met de productie of de levering van een product of dienst gemoeid zijn en aanwijsbaar aan dit product of deze dienst zijn toe te rekenen.

Directe Vastgoedkosten
De aankoopkosten van de grond en de opstallen (inclusief de kosten van bouwrijpmaken/'conditionering' voor zover dit in de grondoverdrachtprijs verrekend is, en niet een project activiteit is).

Eenmalige kosten
Indirecte kosten met een eenmalig karakter, zoals kosten voor mobilisatie/demobilisatie, inrichten en opruimen werkterrein, aanvoer/ installatie/afvoer materieel, keten of bouwweg.

Engineeringskosten (kostencategorie)
De kosten voor het 'denkwerk' op het gebied van de techniek en daarmee verband houdende vakgebieden met betrekking tot organisatie, milieutechnische, juridische en economische aspecten. Tot deze post kunnen zowel de apparaatskosten van de opdrachtgever behoren (voor zover deze aan het project worden toegerekend) als de kosten die door opdrachtnemers gemaakt worden. Het gaat hierbij niet alleen om ontwerp en/of kwaliteitsbewaking, maar ook om bijvoorbeeld projectmanagement en onderzoeken.

Indirecte bouwkosten
De optelsom van eenmalige kosten, tijdgebonden kosten, algemene kosten bouwbedrijf, bijdragen en winst en risico. De indirecte bouwkosten hebben geen directe relatie met hoeveelheden.

Indirecte Engineeringkosten
Aan het project toegerekende engineeringkosten van het centrale apparaat of de overhead.

Indirecte kosten
Kosten die wel bij een specifieke kostencategorie in een objectraming horen maar die niet aan een van de specifieke onderdelen van dat object kunnen worden toegerekend.

Indirecte Vastgoedkosten
De kosten die gemaakt moeten worden om het vastgoed te verwerven, zoals taxatie-, notaris-, overdrachtskosten, vooropnamekosten opstallen, afkoop inkomstenderving, nadeelcompensatie en dergelijke.

Investeringskosten
De investering die volgens de raming gedaan moet worden om een project te realiseren. Dit is de som van bouwkosten, vastgoedkosten, engineeringskosten en overige bijkomende kosten.

Kans van optreden
Een maat voor de waarschijnlijkheid van optreden van een gebeurtenis of waarde.

Kostencategorie
Type kosten die staan aangegeven in de rijen van de ramingsopbouw in het SSK-2010-format. Kostencategorieën in de uniforme ramingsopbouw zijn: bouwkosten, vastgoedkosten, engineeringskosten, overige bijkomende kosten en levensduurkosten.

Kostengroep
Typen kosten die staan aangegeven in de kolommen van de ramingsopbouw in het SSK-2010-format. Zij zijn onderverdeeld in voorziene kosten, bestaande uit directe kosten benoemd, directe kosten nader te detailleren, indirecte kosten en btw. Daarnaast is er de kostengroep risicoreservering.

Kostenkengetal
Kenmerkende kosten per eenheid van kostendrager (stuks, m2, ml, enzovoort) voor functionele of technische oplossingen van het gehele bouwwerk of een component daarvan. Een kostenkengetal (bedrag) is representatief voor één oplossingsrichting. Een kostenkengetal heeft een bandbreedte.

L-, T- en U-waarden
Laagste waarde, Topwaarde (modale waarde) en Uiterste waarde bij een kansverdeling. De L- en U-waarden zijn invoerwaarden voor de spreiding bij een onderdeel van de raming.

Levensduurkosten
De kosten die na oplevering van het bouwwerk gemaakt moeten worden om het object bruikbaar te houden. Hierbij kan gedacht worden aan beheer- en onderhoudskosten, energiekosten, facilitaire kosten en eventueel de kosten voor het amoveren van het object.

Nader te detailleren
Een toeslag op de bekende kosten voor wel voorziene maar niet expliciet uitgewerkte onderdelen van het ontwerp of de aangenomen uitvoeringsmethode.

Object
Een voorwerp dat uit materialen en onderdelen tot een geheel wordt samengevoegd.

Objectkosten

De kosten die gemoeid zijn met het maken van een object, met daarin opgenomen alle kostensoorten en -categorieën die de SSK-2010-methodiek voorstelt.

Onnauwkeurigheid
Gebrek aan nauwkeurigheid/trefzekerheid van beschikbare gegevens, uitgedrukt door middel van een spreiding rondom hoeveelheden, prijzen, parameters, enzovoort.

Onzekerheidsreserve
De dekking die de overschrijdingskans van de raming van de projectkosten afstemt op het gewenste risicoprofiel. Vaststellen van dit bedrag is de verantwoordelijkheid van de opdrachtgever tot het opstellen van de raming (zie ook reservering scopewijziging).

Overige bijkomende kosten (kostencategorie)
Een van de SSK-2010-kostencategorieën, Deze categorie omvat alle kosten die niet tot de bouwkosten, vastgoedkosten of engineeringskosten gerekend kunnen worden, maar die wel tot de raming behoren.

Prijspeil
De datum die in een raming voor de prijzen, normen en kostenkengetallen is gehanteerd. Meestal is dit de datum die is gekoppeld aan de gebruikte (kostprijs-/norm-)bestanden.

Probabilistische raming
Een raming waarin risico's en onzekerheden op een expliciete manier, door middel van statistische technieken, zijn opgenomen.

Projectkosten
Het totaal van alle in het project aanwezige objectkosten.

Projectonzekerheden
De onzekerheden in het plan, ontwerp of project. Deze zijn te karakteriseren door, en onder te verdelen in, beslisonzekerheid, kennisonzekerheid en toekomstonzekerheid.

Raming
Een berekening met als resultaat de te verwachten kosten voor de realisatie van een project of object.

Reservering scopewijziging
Reservering door de opdrachtgever/financier voor (forse) onvoorziene uitgaven als gevolg van wijzigingen van, of toevoegingen aan, de projectscope die van buitenaf komen. Hierbij kan gedacht worden aan aangescherpte milieuwetgeving of politieke besluiten.

Risico
Een ongewenste gebeurtenis met een negatieve invloed op de projectdoelstellingen. Een risico kan worden gekwantificeerd door het vermenigvuldigen van de kans van optreden van de gebeurtenis met de omvang van de negatieve gevolgen (kosten) ervan.

Risico aannemer
Bedragen in de aannemingssommen ter dekking van het aannemersrisico binnen de bestekken/contracten. Tezamen met 'winst' vormt dit een onderdeel van de indirecte kosten in de raming opbouw. Naarmate het samenwerkingsmodel opdrachtgever-opdrachtnemer meer (ontwerp-) risico bij de aannemer legt, kan er een overheveling plaatsvinden van 'nader te detailleren' en 'onvoorzien' naar 'risico aannemer'. Ook kan de bandbreedte voor de opdrachtgever afnemen bij een eerder contractmoment.

Risicoreservering
Een financiële reservering ter dekking van de kennis- en toekomstonzekerheden van het project. Afwijkingen die na vaststelling van deze reservering binnen de scope kunnen worden opgelost, moeten uit deze reservering worden betaald. Voor wijzigingen buiten de scope (beslisonzekerheid) moeten de financiële afspraken worden aangepast. Deze wijzigingen worden niet betaald uit de risicoreservering.

Scheefte
De gemiddelde waarde minus de topwaarde, oftewel het verschil tussen de probabilistische waarde en de deterministische waarde.

Scope
De omvang of reikwijdte van het project. De scope omvat enerzijds de specificaties die op dat moment zijn vastgesteld en anderzijds de door opdrachtgevende en opdrachtnemende partijen geaccepteerde technische oplossing (het ontwerp) op basis van die specificaties. Specificatie en oplossing zijn samen de basis voor de kostenraming.

SSK
Standaardsystematiek voor Kostenramingen in de Grond-, weg- en Waterbouw.

Spreiding
Het verschil tussen de uiterste (U-waarde) en laagste (L-waarde) voorkomende waarde van een eenheidsprijs, hoeveelheid of percentage. Vaak wordt de spreiding aangegeven ten opzichte van de meest waarschijnlijke waarde (T-waarde of top waarde).

Tijdgebonden kosten
Indirecte bouwkosten die variëren met de tijdsduur van een werk. B.V.; exploitatiekosten van directie-/uitvoerders-verblijven, arbeidskosten voor hoofduitvoerders en uitzetters. Administratiekosten (werkadministratie, aanleveren gegevens Uniforme Contract Administratie).

Trefzekerheid
Een maat voor de betrouwbaarheid van een raming. Gewoonlijk wordt deze aangeduid door een percentage dat de kans aangeeft dat de uitkomst van de raming tussen de in de bandbreedte aangegeven waarden valt. Meestal wordt de trefzekerheid op 70% gesteld, waarna de bijbehorende bandbreedte wordt berekend.

Variatiecoëfficiënt
Het quotiënt van de standaarddeviatie en het gemiddelde. Hiermee wordt in één waarde de bandbreedte van een raming weergegeven bij een trefzekerheid van circa 70% (bij een normaalverdeling is de trefzekerheid tussen [het gemiddelde + de standaardafwijking] en [het gemiddelde -/- de standaardafwijking] 68,4%).

Vastgoedkosten (kostencategorie)
Alle kosten die nodig zijn voor de verwerving van het vastgoed, voor zover deze betrekking hebben op het verwerven van het eigendom van en/of het beheersrecht over het terrein met eventueel hierop aanwezige bouwwerken. Hiertoe behoort ook de nadeelcompensatie.

VO fase, VO raming
Voorlopig Ontwerp fase, Voorlopig Ontwerp raming

Voorziene kosten
De kosten die ten tijde van het opstellen van de raming voorzien zijn op grond van de voorliggende specificaties en het ontwerp (die samen de scope vormen).

14 januari 2019
Projectnr. 1263033

Kostenraming
F35 Almelo - Borne
Uitwerking tracé 3

Opdrachtgever: Goudappel Coffeng

Documentnummer: K003-1263033PBZ-V01

Tauw bv

BU leefomgeving Deventer
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer
Telefoon (0570) 69 99 11
Fax (0570) 69 96 66

E-mail: kostenmanagement@tauw.com
Website: www.tauw.nl/op-welk-terrein/risicos-and-contracten/value-en-kostenmanagement/

Project: F35 Almelo - Borne - Projectnr: 1263033 - Opdr.gever: Goudappel Coffeng *Prijspeil raming: 01-01-18*
Versie raming: V01 - Status: Concept - Opgesteld door: Patrick Buzing *Datum raming: 14-01-19*

Colofon

Versie 3.05a (18 juni 2014)

Project:

Project	**F35 Almelo - Borne**
Omschrijving / specificatie	Uitwerking tracé 3
Projectfase	Schetsontwerp
Opdrachtgever	Goudappel Coffeng
Projectmanager	Laura Wouters

Raming:

Type raming	Investeringsraming, deterministisch
Datum opstelling raming	14-01-19
Opsteller raming	Patrick Buzing
Mede opstellers raming	
Versie raming	V01
Status raming	Concept
Prijspeil raming	01-01-18
Valuta	Euro

Archivering:

Project-/dossier-/SAP-nummer	1263033
Documentnummer raming	K003-1263033PBZ-V01
Nummer kostenrapportage	
Bestandsnaam raming	K003-1263033PBZ-V01 Tracé 3.xlsm
Locatie (map) opgeslagen raming	Y:\NLDEV1\P\1263033\Projectinput en werkdocumenten\SSK raming

Toetsing:

Raming intern getoetst door	Johnny van den Heuvel
Datum interne toetsing	14-01-19

Parafering:

Paraaf opsteller raming	Ontbreekt in verband met digitale versie. Dit document is aantoonbaar vrijgegeven
Paraaf interne toetser	Ontbreekt in verband met digitale versie. Dit document is aantoonbaar vrijgegeven
Paraaf externe toetser	n.v.t.
Paraaf projectleider	Ontbreekt in verband met digitale versie. Dit document is aantoonbaar vrijgegeven
Paraaf manager projectbeheersing	n.v.t.
Paraaf projectmanager	n.v.t.

Project: F35 Almelo - Borne - Projectnr: 1263033 - Opdr.gever: Goudappel Coffeng *Prijspeil raming: 01-01-18*
Versie raming: V01 - Status: Concept - Opgesteld door: Patrick Buzing *Datum raming: 14-01-19*

Scope en uitgangspunten *Versie 3.05a (18 juni 2014)*

1. Algemeen

1.1 Programma van Eisen

- Doel van de kostenraming is om de investeringskosten te bepalen voor de aanleg van een variant van de fietsroute voor het tracé tussen Almelo en Borne.

2. Ramingscope en uitgangspunten ontwerp/raming

2.1 Basisgegevens

- Tracékaart, Goudappel Coffeng, kenmerk 001718.T.01 d.d. 17-12-2018
- Overzicht "Aankoop grond percelen en eigenaren_gemeente Borne" d.d. 17 december 2018.

2.2 Opbouw raming

- De raming betreft investeringskosten, opgebouwd volgens de SSK2010-systematiek (CROW-publicatie 137, herzien rekenmodel versie 3.05a).
- Ramingsparameters:

Opzet kostenraming

Ramingsvorm:	Deterministisch
Levensduur:	Nee

Geschatte bandbreedte bij deterministische raming

Trefzekerheid	70%
Onderwaarde	-30%
Bovenwaarde	30%

2.3 Algemene uitgangspunten

- Bij het opstellen van de ramingscope is uitgegaan van de huidige wet- en regelgeving (standlijn 1 januari 2019); Wijzigingen hierin, met als gevolg extra kosten, worden niet tot de scope van deze raming beschouwd
- Dit is een bedrijfseconomische raming, dat wil zeggen dat er geen rekening is gehouden met marktwerking.
- Gehanteerde eenheidsprijzen zijn kostenkengetallen.
- Vrijkomende grond is vrij van verontreiniging
- Vrijkomend asfalt is teerhoudend en zal worden afgevoerd naar een erkende verwerker (aangehouden transportafstand 25km, enkele reis)
- Er is geen rekening gehouden met hergebruik van materiaal. Alle benodigde materialen worden nieuw geleverd (tenzij anders aangegeven).
- Kosten voor zaken als: het opnemen en plaatsen van bebording, markering op de betonbanden en her en der opnemen van betontegels zijn niet apart inzichtelijk gemaakt. In dit stadium van het werk zijn hiermee samenhangende kosten opgenomen onder de post "nader te detailleren bouwkosten".
- In de kostenraming is rekening gehouden met de aankoop van eventueel benodigde grond. Dit is specifiek aangegeven per tracédeel.
- Bij de aanleg van een nieuw fietspad is rekening gehouden met het aanbrengen van lichtmasten. Uitgangspunt daarbij is 1 mast (hoogte 4m) per 30 meter. Aangehouden eenheidsprijzen zijn inclusief verplaatsen en aanbrengen van benodigde bekabeling.
- Er worden geen kosten opgenomen in de raming voor kabels en leidingen. De aanpassingen vinden vooral plaats op een route waar bestaande verharding aanwezig is.

2.4 Raming is exclusief:

- Kosten m.b.t. (bodem) saneringen en milieukundige werkzaamheden
- Aansluitingen nutsvoorzieningen
- Kosten m.b.t. kabels en leidingen
- Kosten m.b.t. archeologie, NGE en Flora & Fauna
- Verkeersvoorzieningen, omleidingsroutes, hulpbruggen e.d.

3. Uitgangspunten kostencategorie bouwkosten

3.1 Opbouw nieuw fietspad

- Voor de standaardconstructieopbouw van de F35 is aangehouden:
  50 cm zand voor zandbed
  25 cm puingranulaat
  6 cm asfalt AC 22 Base
  3 cm asfalt AC 8 surf rood
- Het fietspad heeft een breedte van 4 meter en is aan weerszijden voorzien van een obstakelvrije zone van 0,50 meter.

Tracé 3: route over bestaande infra

- Dit tracé loopt veelal over bestaande infra en start via de Bornerbroeksestraat in Almelo. Via de Nijreesweg loopt de route omhoog in de richting van de spoorlijn Almelo - Hengelo. Vervolgens loopt de route over hetzelfde tracé als tracé 2, om via de Oude Deldenseweg naar beneden af te buigen.
- De route loopt daarna in noordelijke richting om uit te komen ten oosten van de Grote Bavenkelsweg. Route tot aan aansluiting op nieuw ontwerp.

Verbreding

- Voor dit tracédeel zal het bestaande fietspad worden verbreed naar 4m. De deklaag van het bestaande fietspad zal worden vervangen door een rode deklaag.

- In het kostenkengetal voor het verbreden zijn kosten opgenomen voor o.a. frezen deklaag 30mm (teerhoudend), zagen asfalt, trapfrees, aanbrengen fundering, kleeflaag en het aanbrengen van asfalt.

Versmalling

- In het kostenkengetal voor het versmallen van het fietspad zijn kosten opgenomen voor o.a. zagen asfalt, opbreken asfalt, verwijderen van de fundering, aanvullen berm met grond en inzaaien van de berm.

Reconstructie rijbaan

- Voor de realisatie van de F35 dient in sommige gevallen de deklaag van de huidige rijbaan te worden vervangen door een nieuwe deklaag (30mm) van rood asfalt.

Aansluiting op bestaande situatie

- Over het gehele tracé komt het voor dat, vanwege de aanleg van de F35, de bestaande situatie een nieuwe aansluiting moet krijgen. In de gehanteerde eenheidsprijs zijn kosten opgenomen het afwerken/aansluiten van de verharding.

Verlichting

- In de raming is rekening gehouden met het plaatsen van lichtmasten. Er zal 1 lichtmast, hoogte 6 meter, voorzien van LED-armatuur en inclusief bekabeling, per 30 meter nieuw traject worden geplaatst.

Fietsbrug

- Voor de aanleg van een fietsbrug is rekening gehouden met het aanleggen van een grondlichaam aan beide zijden van de watergang.
- Breedte van de brug is aangehouden op 6 meter. Lengte is afhankelijk van de benodigde overspanning.
- Voor de eenheidsprijs per m2 is rekening gehouden met de realisatie van een "sobere en doelmatige"-fietsbrug.

4. Uitgangspunten overige kostencategorieën

4.1 Vastgoed

Vastgoed is een onderdeel van deze raming. De gemeente Borne heeft een gedetailleerd overzicht aangeleverd met daarin de hoeveelheid aan te kopen m2 landbouwgrond. Deze informatie/hoeveelheden zijn, verdeeld over de 3 tracés, opgenomen in deze raming. Opgemerkt dient te worden dat voor de aankoop wordt gerekend met aankoop van een strook met een breedte van 12 meter terwijl de breedte van de F35 4 meter bedraagt plus een obstakelvrije zone van 1 meter aan weers zijden.

Voor grondaankoop in Almelo is aangehouden dat aan te kopen grond ten noorden en zuiden van de spoorlijn aangekocht dient te worden van Railinfratrust B.V. Op locaties waar reeds een weg ligt wordt aangehouden dat de gemeente Almelo eigenaar is van de gronden. Bij alle overige aan te kopen m2 grond is als uitgangspunt gehanteerd dat dit in particulier eigendom is.

4.2 Engineering

- De engineeringskosten zijn in dit stadium procentueel berekend op totaal 15% van de voorziene bouwkosten.

4.3 Overige bijkomende kosten

De volgende kosten worden gerekend tot de overige bij komende kosten:

- Heffingen en leges vergunningen
- Verzekeringskosten (o.a. CAR-verzekering)

5. Objectoverstijgende risicoreservering investeringskosten

- Voor de investeringkosten van het project is een objectoverstijgende risicoreservering opgenomen van 10% t.o.v. het subtotaal investeringskosten als dekking voor de projectonzekerheden

Project: F35 Almelo - Borne - Projectnr: 1263033 - Opdr.gever: Goudappel Coffeng — *Prijspeil raming:* *01-01-18*
Versie raming: V01 - Status: Concept - Opgesteld door: Patrick Buzing — *Datum raming:* *14-01-19*

Samenvatting SSK

Versie 3.05a (18 juni 2014)

Kostengroepen / *Kostencategorieën*	*Directe kosten Benoemd*	*Directe kosten Nader te detailleren*	*Indirecte kosten*	*Voorziene kosten*	*Risicoreservering*	*Totaal*
Investeringskosten (indeling naar categorie):						
Bouwkosten Deelraming Tracé 3	€ 1.149.280	€ 114.928	€ 271.651	€ 1.535.859	€ 153.586	€ 1.689.445
Vastgoedkosten Deelraming Tracé 3	€ 81.480	€ -	€ -	€ 81.480	€ 8.148	€ 89.628
Engineeringskosten Deelraming Tracé 3	€ 230.379	€ -	€ -	€ 230.379	€ -	€ 230.379
Overige bijkomende kosten Deelraming Tracé 3	€ 27.645	€ -	€ -	€ 27.645	€ -	€ 27.645
Subtotaal investeringskosten	**€ 1.488.784**	**€ 114.928**	**€ 271.651**	**€ 1.875.363**	**€ 161.734**	**€ 2.037.097**
Objectoverstijgende risico's					€ 203.710	€ 203.710
Investeringskosten deterministisch	**€ 1.488.784**	**€ 114.928**	**€ 271.651**	**€ 1.875.363**	**€ 365.444**	**€ 2.240.807**
Scheefte					€ -	€ -
Investeringskosten exclusief BTW				**€ 1.875.363**	**€ 365.444**	**€ 2.240.807**
BTW				€ 370.910	€ 72.569	€ 443.479
Investeringskosten inclusief BTW				**€ 2.246.273**	**€ 438.013**	**€ 2.684.286**
Bandbreedte : met 70% zekerheid liggen de investeringskosten inclusief BTW tussen				*€ 1.879.000*	*en*	*€ 3.489.572*
Variatiecoëfficiënt					*30%*	

Projectkosten inclusief BTW				**€ 2.246.273**	**€ 438.013**	**€ 2.684.286**
Budgetvaststelling investeringskosten:						
Investeringskosten inclusief BTW				€ 2.246.273	€ 438.013	€ 2.684.286
Organisatiegebonden kosten		0%	€ 2.684.286	€ -		€ -
Onzekerheidsreserve (in te vullen door financier)					€ -	€ -
Reservering scope wijzigingen (in te vullen door financier)					€ -	€ -
Aan te houden risicoreservering en totaal budget investeringskosten				**€ 2.246.273**	**€ 438.013**	**€ 2.684.286**

Objectoverstijgende risico's

Versie 3.05a (18 juni 2014)

Deelraming aan | Totaal

Code	Omschrijving post	Hoeveelheid	Eenheid	Prijs	
	Objectoverstijgende risicio's investeringskosten:	Kans	Eenheid	Gevolg	Totaal
NBOORINV	Niet benoemd objectoverstijgend risico investeringskosten (%)	10,00%	%	€ 2.037.097	€ 203.710
		10,00%	t.o.v. subtotaal investeringskosten		
OORINV	**Totaal objectoverstijgende risico's investeringskosten**				**€ 203.710**

Project: F35 Almelo - Borne - Projectnr: 1263033 - Opdr.gever: Goudappel Coffeng *Prijspeil raming: 01-01-18*
Versie raming: V01 - Status: Concept - Opgesteld door: Patrick Buzing *Datum raming: 14-01-19*

Deelraming Tracé 3

Versie 3.05a (18 juni 2014)

Deelraming aan *Totaal*

Code	*Omschrijving post*	*Hoeveelheid*	*Eenheid*	*Prijs*	
	Investeringskosten:	*Hoeveelheid*	*Eenheid*	*Prijs*	
	Tracé 3:				
	BORNERBROEKSESTRAAT				
	OPRUIMWERKZAAMHEDEN				
	Opbreken asfaltverharding; fietspad	60	m2	€ 10,00	€ 600
	Aansluiting op fietspad komend vanuit de tunnel				
200.110	Maken aansluiting fietspad op bestaande situatie	1	st	€ 700,00	€ 700
	Aanleg F35				
100.480	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35	1.920	m2	€ 23,00	€ 44.160
	Aansluiting op fietspad op bestaande situatie				
200.110	Maken aansluiting fietspad op bestaande situatie	9	st	€ 700,00	€ 6.300
	ROTONDE F. VAN EEDENSTRAAT/RIETSTRAAT				
	Aansluiting op fietspad op bestaande situatie				
200.110	Maken aansluiting fietspad op bestaande situatie	7	st	€ 700,00	€ 4.900
	Aanleg F35; Bornerbroeksestraat inclusief brug				
100.430	Aanleg F35 op Bornebroeksestraat huidig breedte 5m	2.140	m2	€ 30,00	€ 64.200
	T-SPLITSING NIJREESWEG/STEFFENSWEG				
	Dempen watergang				
	Dempen watergang t.b.v. overgang Nijreesweg naar nieuw fietspad	120	m3	€ 15,00	€ 1.800
	Aanleg F35 ; vanaf T-splitsing tot aan zuidzijde spoor				
100.320	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv	1.060	m2	€ 55,00	€ 58.300
	TUSSEN STEFFENSWEG EN VERLENGDE DELDENERSTRAAT				
	Vervangen deklaag bestaande verharding door rode deklaag F35; deel vanaf halverwege tot aansluiting met Verlengde Deldenerstraat				
100.480	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35	620	m2	€ 23,00	€ 14.260
	Vervangen deklaag bestaande verharding door rode deklaag F35; deel aansluiting Verlengde Deldenerstraat tot aan fietsbrug				
100.480	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35	260	m2	€ 23,00	€ 5.980
	Vervangen deklaag bestaande verharding door rode deklaag F35; vanaf fietsbrug tot aansluiting met Leemplasweg				
100.480	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35	1.200	m2	€ 23,00	€ 27.600
	Aansluiting fietspad op bestaande situatie				
200.110	Maken aansluiting fietspad op bestaande situatie	2	st	€ 700,00	€ 1.400
	LEEMPLASWEG				
	Vervangen deklaag bestaande verharding door rode deklaag F35; vanaf aansluiting Leemplasweg tot Oude Deldenseweg				
100.480	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35	620	m2	€ 23,00	€ 14.260
	OVERGANG LEEMPLASWEG - OUDE DELDENSEWEG				
	Vervangen deklaag bestaande verharding door rode deklaag F35				
100.480	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35	5.640	m2	€ 23,00	€ 129.720
	Aansluiting fietspad op bestaande situatie				
200.110	Maken aansluiting fietspad op bestaande situatie	11	st	€ 700,00	€ 7.700
	Aanleg F35 vanaf Tusveld nr. 22 tot kruispunt Maatkampsweg				
100.150	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv, inclusief opbreken en afvoeren elementverharding	220	m2	€ 37,00	€ 8.140
	KRUISPUNT TUSVELD - MAATKAMPSWEG				
	Aansluiting op fietspad op bestaande situatie				
200.110	Maken aansluiting fietspad op bestaande situatie	2	st	€ 700,00	€ 1.400
	Aanleg fietspad zuidzijde tot aan de bestaande F35				
100.470	Aanleg F35; herinrichting Maatkampsweg - huidige situatie asfaltbreedte 3,4m + strook 0,6m grasbetonstenen	1.440	m2	€ 26,00	€ 37.440

Project: F35 Almelo - Borne - Projectnr: 1263033 - Opdr.gever: Goudappel Coffeng | *Prijspeil raming:* | *01-01-18*
Versie raming: V01 - Status: Concept - Opgesteld door: Patrick Buzing | *Datum raming:* | *14-01-19*

Deelraming Tracé 3

Versie 3.05a (18 juni 2014)

Deelraming aan — *Totaal*

Code	*Omschrijving post*	*Hoeveelheid*	*Eenheid*	*Prijs*	
	KRUISING GROTE BAVENKELSWEG				
	Herinrichting kruispunt				
	Reconstructie kruispunt Maatkampsweg met Grote Bavenkelsweg (nader uitwerken)	1	post	€ 10.000,00	€ 10.000
	Aanleg F35				
100.150	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv, inclusief opbreken en afvoeren elementverharding	380	m2	€ 37,00	€ 14.060
	Aanleg F35 - ten noorden van Grote Bavenkelsweg nr. 12				
100.320	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv	540	m2	€ 55,00	€ 29.700
	TEN NOORDEN VAN GROTE BAVENKELSWEG NR. 12				
	OPRUIMWERKZAAMHEDEN				
	Verwijderen groen	8	are	€ 500,00	€ 4.000
	Aansluiting op fietspad op bestaande situatie				
200.110	Maken aansluiting fietspad op bestaande situatie	3	st	€ 700,00	€ 2.100
	Aanleg fietspad zuidzijde tot aan de bestaande F35				
100.320	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv	3.400	m2	€ 55,00	€ 187.000
	HET HAG				
	OPRUIMWERKZAAMHEDEN				
	Verwijderen groen	30	are	€ 500,00	€ 15.000
	Aansluiting op fietspad op bestaande situatie				
200.110	Maken aansluiting fietspad op bestaande situatie	2	st	€ 700,00	€ 1.400
	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35; retraitehuisweg				
100.480	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35	540	m2	€ 23,00	€ 12.420
	Fietsbrug vanaf Retraitehuisweg richting zuidzijde spoor				
	Leveren en aanbrengen fietsbrug	48	m2	€ 1.000,00	€ 48.000
	Aanleg fietspad zuidzijde spoor tot Esweg				
100.320	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv	2.160	m2	€ 55,00	€ 118.800
	ESWEG				
	Aansluiting op fietspad op bestaande situatie				
200.110	Maken aansluiting fietspad op bestaande situatie	8	st	€ 700,00	€ 5.600
	Herinrichting kruispunt				
	Reconstructie t-splitsing Esweg - Mr.Thienweg (nader uit te werken)	1	post	€ 5.000,00	€ 5.000
	Reconstructie t-splitsing Mr.Thienweg - Beerninkstraat (nader uit te werken)	1	post	€ 5.000,00	€ 5.000
	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35				
100.480	Vervangen bestaande deklaag door rode deklaag F35	4.780	m2	€ 23,00	€ 109.940
	T-SPLITSING MR. THIENWEG - BEERNINKSTRAAT				
	Dempen watergang				
	Dempen watergang	120	m3	€ 15,00	€ 1.800
	Aanleg F35				
100.320	Aanleg F35, voorzien van rode toplaag, 4m breed op mv	1.100	m2	€ 55,00	€ 60.500
	Aansluiting op fietspad op bestaande situatie				
200.110	Maken aansluiting fietspad op bestaande situatie	1	st	€ 700,00	€ 700
	DIVERSEN				
	Openbare Verlichting				
600.020	Leveren en aanbrengen lichtmasten; 6 mtr hoog, incl. LED-armatuur en bekabeling	60	st	€ 1.500,00	€ 90.000
00-BDBK	**Benoemde directe bouwkosten**				**€ 1.149.280**
00-NTDBK	Nader te detailleren bouwkosten (%)	10,00%	%	€ 1.149.280	€ 114.928
00-DBK	**Directe bouwkosten**				**€ 1.264.208**
00-IBKEK99	Eenmalige kosten (%)	1,50%	%	€ 1.264.208	€ 18.963
00-IBKEK	**Totaal eenmalige kosten**			**€ 18.963**	
00-IBKABK	Algemene bouwplaatskosten (%)	0,50%	%	€ 1.264.208	€ 6.321
00-IBKUK	Uitvoeringskosten (%)	6,00%	%	€ 1.264.208	€ 75.852
00-IBKAK1	Algemene kosten (%)	8,00%	%	€ 1.365.345	€ 109.228
00-IBKW1	Winst en risico (%)	4,00%	%	€ 1.474.572	€ 58.983
00-IBKB1	Bijdrage RAW (%)	0,15%	%	€ 1.535.859	€ 2.304
00-IBK	**Indirecte bouwkosten**	*21,49%*	*t.o.v. directe bouwkosten*		**€ 271.651**
00-VBK	**Voorziene bouwkosten**				**€ 1.535.859**
00-NBORBK	Niet benoemd objectrisico bouwkosten (%)	10,00%	%	€ 1.535.859	€ 153.586
00-RBK	**Risico's bouwkosten**	*10,00%*	*t.o.v. voorziene bouwkosten*		**€ 153.586**

Project: F35 Almelo - Borne - Projectnr: 1263033 - Opdr.gever: Goudappel Coffeng *Prijspeil raming: 01-01-18*
Versie raming: V01 - Status: Concept - Opgesteld door: Patrick Buzing *Datum raming: 14-01-19*

Deelraming Tracé 3

Versie 3.05a (18 juni 2014)

Deelraming aan *Totaal*

Code	*Omschrijving post*	*Hoeveelheid*	*Eenheid*	*Prijs*	*Totaal*
00-BK	**Bouwkosten Deelraming Tracé 3**				**€ 1.689.445**
	Aankoop grond; trajectdeel Borne	6.480	m2	€ 7,00	€ 45.360
	Aankoop grond - Railinfratrust B.V.; trajectdeel Almelo		m2	€ 7,00	€ -
	Aankoop grond - particulier; trajectdeel Almelo	5.160	m2	€ 7,00	€ 36.120
00-BDVK	**Benoemde directe vastgoedkosten**				**€ 81.480**
00-IVK	**Indirecte vastgoedkosten**	*0,00%*	*t.o.v. directe vastgoedkosten*		**€ -**
00-VVK	**Voorziene vastgoedkosten**				**€ 81.480**
00-NBORVK	Niet benoemd objectrisico vastgoedkosten (%)	10,00%	%	€ 81.480	€ 8.148
00-RVK	**Risico's vastgoedkosten**	*10,00%*	*t.o.v. voorziene vastgoedkosten*		**€ 8.148**
00-VK	**Vastgoedkosten Deelraming Tracé 3**				**€ 89.628**
00-DEK025	Engineeringskosten over de voorziene bouwkosten (%)	15,00%	%	€ 1.535.859	€ 230.379
00-BDEK	**Benoemde directe engineeringskosten**				**€ 230.379**
00-VEK	**Voorziene engineeringskosten**				**€ 230.379**
00-NBOREK	Niet benoemd objectrisico engineeringskosten (%)	0,00%	%	€ 230.379	€ -
00-REK	**Risico's engineeringskosten**	*0,00%*	*t.o.v. voorz. engineeringskosten*		**€ -**
00-EK	**Engineeringskosten Deelraming Tracé 3**				**€ 230.379**
00-DOBK010	Leges & heffingen voortvloeiend uit vergunningaanvragen opdrachtnemer (%)	1,50%	%	€ 1.535.859	€ 23.038
00-DOBK015	Verzekeringspremies (CAR, ontwerp, aanspakelijkheid, e.d) opdrachtnemer (%)	0,30%	%	€ 1.535.859	€ 4.608
00-BDOBK	**Benoemde directe overige bijkomende kosten**				**€ 27.645**
00-VOBK	**Voorziene overige bijkomende kosten**				**€ 27.645**
00-NBOROBK	Niet benoemd objectrisico overige bijkomende kosten (%)	0,00%	%	€ 27.645	€ -
00-ROBK	**Risico's overige bijkomende kosten**	*0,00%*	*t.o.v. voorz. overige bijk. kosten*		**€ -**
00-OBK	**Overige bijkomende kosten Deelraming Tracé 3**				**€ 27.645**
00-INV	**Investeringskosten Deelraming Tracé 3**				**€ 2.037.097**

Begrippenlijst

Versie 3.05a (18 juni 2014)

Algemene Kosten (AK)
De kosten binnen een bouwonderneming die niet direct of indirect (opgenomen in een tarief) aan de bouwprojecten kunnen worden toegerekend. Dit zijn bijvoorbeeld de kosten van het kantoor met inventaris, bedrijfsleiding, algemene en administratieve diensten of public relations.

Bandbreedte
De berekende mate van afwijking rond het gemiddelde van de investeringskosten, als gevolg van spreidingen in prijzen en hoeveelheden, onzekerheden en risico's. De bandbreedte wordt uitgedrukt door twee waarden (een onder- en een bovenwaarde), behorend bij een aangegeven trefzekerheid.

Bijdragen
Bijdragen bijvoorbeeld CROW/RAW, Wegenbouwkundig onderzoek FCO, als onderdeel van de indirecte bouwkosten

Bouwkosten (kostencategorie)
De kosten die zijn gemoeid met de fysieke realisatie van de in het project onderscheiden objecten (bouwwerken).

Btw
Belasting toegevoegde waarde. De omzetbelasting op goederen en diensten in alle lidstaten van de Europese Gemeenschap.

Deterministische raming
Een raming waarbij risico's en onzekerheden op basis van een inschatting (ervaring, 'onderbuikgevoel') worden opgenomen in de kosten.

Directe Bouwkosten
De kosten die direct en specifiek voor de productie van de in het project onderscheiden objecten gemaakt worden. Ze zijn de optelsom van man- en materieeluren, materiaalkosten, huren en leveranties, onderaannemers en dergelijke. Directe bouwkosten zijn direct gekoppeld aan de hoeveelheden van de uit te voeren werkzaamheden.

Directe Engineeringkosten
Engineeringkosten die betrekking hebben op bijvoorbeeld de kosten voor directe projectmedewerkers.

Directe kosten
Kosten die rechtstreeks met de productie of de levering van een product of dienst gemoeid zijn en aanwijsbaar aan dit product of deze dienst zijn toe te rekenen.

Directe Vastgoedkosten
De aankoopkosten van de grond en de opstallen (inclusief de kosten van bouwrijpmaken/'conditionering' voor zover dit in de grondoverdrachtprijs verrekend is, en niet een project activiteit is).

Eenmalige kosten
Indirecte kosten met een eenmalig karakter, zoals kosten voor mobilisatie/demobilisatie, inrichten en opruimen werkterrein, aanvoer/ installatie/afvoer materieel, keten of bouwweg.

Engineeringskosten (kostencategorie)
De kosten voor het 'denkwerk' op het gebied van de techniek en daarmee verband houdende vakgebieden met betrekking tot organisatie, milieutechnische, juridische en economische aspecten. Tot deze post kunnen zowel de apparaatskosten van de opdrachtgever behoren (voor zover deze aan het project worden toegerekend) als de kosten die door opdrachtnemers gemaakt worden. Het gaat hierbij niet alleen om ontwerp en/of kwaliteitsbewaking, maar ook om bijvoorbeeld projectmanagement en onderzoeken.

Indirecte bouwkosten
De optelsom van eenmalige kosten, tijdgebonden kosten, algemene kosten bouwbedrijf, bijdragen en winst en risico. De indirecte bouwkosten hebben geen directe relatie met hoeveelheden.

Indirecte Engineeringkosten
Aan het project toegerekende engineeringkosten van het centrale apparaat of de overhead.

Indirecte kosten
Kosten die wel bij een specifieke kostencategorie in een objectraming horen maar die niet aan een van de specifieke onderdelen van dat object kunnen worden toegerekend.

Indirecte Vastgoedkosten
De kosten die gemaakt moeten worden om het vastgoed te verwerven, zoals taxatie-, notaris-, overdrachtskosten, vooropnamekosten opstallen, afkoop inkomstenderving, nadeelcompensatie en dergelijke.

Investeringskosten
De investering die volgens de raming gedaan moet worden om een project te realiseren. Dit is de som van bouwkosten, vastgoedkosten, engineeringskosten en overige bijkomende kosten.

Kans van optreden
Een maat voor de waarschijnlijkheid van optreden van een gebeurtenis of waarde.

Kostencategorie
Type kosten die staan aangegeven in de rijen van de ramingsopbouw in het SSK-2010-format. Kostencategorieën in de uniforme ramingsopbouw zijn: bouwkosten, vastgoedkosten, engineeringskosten, overige bijkomende kosten en levensduurkosten.

Kostengroep
Typen kosten die staan aangegeven in de kolommen van de ramingsopbouw in het SSK-2010-format. Zij zijn onderverdeeld in voorziene kosten, bestaande uit directe kosten benoemd, directe kosten nader te detailleren, indirecte kosten en btw. Daarnaast is er de kostengroep risicoreservering.

Kostenkengetal
Kenmerkende kosten per eenheid van kostendrager (stuks, m2, ml, enzovoort) voor functionele of technische oplossingen van het gehele bouwwerk of een component daarvan. Een kostenkengetal (bedrag) is representatief voor één oplossingsrichting. Een kostenkengetal heeft een bandbreedte.

L-, T- en U-waarden
Laagste waarde, Topwaarde (modale waarde) en Uiterste waarde bij een kansverdeling. De L- en U-waarden zijn invoerwaarden voor de spreiding bij een onderdeel van de raming.

Levensduurkosten
De kosten die na oplevering van het bouwwerk gemaakt moeten worden om het object bruikbaar te houden. Hierbij kan gedacht worden aan beheer- en onderhoudskosten, energiekosten, facilitaire kosten en eventueel de kosten voor het amoveren van het object.

Nader te detailleren
Een toeslag op de bekende kosten voor wel voorziene maar niet expliciet uitgewerkte onderdelen van het ontwerp of de aangenomen uitvoeringsmethode.

Object
Een voorwerp dat uit materialen en onderdelen tot een geheel wordt samengevoegd.

Objectkosten

De kosten die gemoeid zijn met het maken van een object, met daarin opgenomen alle kostensoorten en -categorieën die de SSK-2010-methodiek voorstelt.

Onnauwkeurigheid
Gebrek aan nauwkeurigheid/trefzekerheid van beschikbare gegevens, uitgedrukt door middel van een spreiding rondom hoeveelheden, prijzen, parameters, enzovoort.

Onzekerheidsreserve
De dekking die de overschrijdingskans van de raming van de projectkosten afstemt op het gewenste risicoprofiel. Vaststellen van dit bedrag is de verantwoordelijkheid van de opdrachtgever tot het opstellen van de raming (zie ook reservering scopewijziging).

Overige bijkomende kosten (kostencategorie)
Een van de SSK-2010-kostencategorieën, Deze categorie omvat alle kosten die niet tot de bouwkosten, vastgoedkosten of engineeringskosten gerekend kunnen worden, maar die wel tot de raming behoren.

Prijspeil
De datum die in een raming voor de prijzen, normen en kostenkengetallen is gehanteerd. Meestal is dit de datum die is gekoppeld aan de gebruikte (kostprijs-/norm-)bestanden.

Probabilistische raming
Een raming waarin risico's en onzekerheden op een expliciete manier, door middel van statistische technieken, zijn opgenomen.

Projectkosten
Het totaal van alle in het project aanwezige objectkosten.

Projectonzekerheden
De onzekerheden in het plan, ontwerp of project. Deze zijn te karakteriseren door, en onder te verdelen in, beslisonzekerheid, kennisonzekerheid en toekomstonzekerheid.

Raming
Een berekening met als resultaat de te verwachten kosten voor de realisatie van een project of object.

Reservering scopewijziging
Reservering door de opdrachtgever/financier voor (forse) onvoorziene uitgaven als gevolg van wijzigingen van, of toevoegingen aan, de projectscope die van buitenaf komen. Hierbij kan gedacht worden aan aangescherpte milieuwetgeving of politieke besluiten.

Risico
Een ongewenste gebeurtenis met een negatieve invloed op de projectdoelstellingen. Een risico kan worden gekwantificeerd door het vermenigvuldigen van de kans van optreden van de gebeurtenis met de omvang van de negatieve gevolgen (kosten) ervan.

Risico aannemer
Bedragen in de aannemingssommen ter dekking van het aannemersrisico binnen de bestekken/contracten. Tezamen met 'winst' vormt dit een onderdeel van de indirecte kosten in de raming opbouw. Naarmate het samenwerkingsmodel opdrachtgever-opdrachtnemer meer (ontwerp-) risico bij de aannemer legt, kan er een overheveling plaatsvinden van 'nader te detailleren' en 'onvoorzien' naar 'risico aannemer'. Ook kan de bandbreedte voor de opdrachtgever afnemen bij een eerder contractmoment.

Risicoreservering
Een financiële reservering ter dekking van de kennis- en toekomstonzekerheden van het project. Afwijkingen die na vaststelling van deze reservering binnen de scope kunnen worden opgelost, moeten uit deze reservering worden betaald. Voor wijzigingen buiten de scope (beslisonzekerheid) moeten de financiële afspraken worden aangepast. Deze wijzigingen worden niet betaald uit de risicoreservering.

Scheefte
De gemiddelde waarde minus de topwaarde, oftewel het verschil tussen de probabilistische waarde en de deterministische waarde.

Scope
De omvang of reikwijdte van het project. De scope omvat enerzijds de specificaties die op dat moment zijn vastgesteld en anderzijds de door opdrachtgevende en opdrachtnemende partijen geaccepteerde technische oplossing (het ontwerp) op basis van die specificaties. Specificatie en oplossing zijn samen de basis voor de kostenraming.

SSK
Standaardsystematiek voor Kostenramingen in de Grond-, weg- en Waterbouw.

Spreiding
Het verschil tussen de uiterste (U-waarde) en laagste (L-waarde) voorkomende waarde van een eenheidsprijs, hoeveelheid of percentage. Vaak wordt de spreiding aangegeven ten opzichte van de meest waarschijnlijke waarde (T-waarde of top waarde).

Tijdgebonden kosten
Indirecte bouwkosten die variëren met de tijdsduur van een werk. B.V.; exploitatiekosten van directie-/uitvoerders-verblijven, arbeidskosten voor hoofduitvoerders en uitzetters. Administratiekosten (werkadministratie, aanleveren gegevens Uniforme Contract Administratie).

Trefzekerheid
Een maat voor de betrouwbaarheid van een raming. Gewoonlijk wordt deze aangeduid door een percentage dat de kans aangeeft dat de uitkomst van de raming tussen de in de bandbreedte aangegeven waarden valt. Meestal wordt de trefzekerheid op 70% gesteld, waarna de bijbehorende bandbreedte wordt berekend.

Variatiecoëfficiënt
Het quotiënt van de standaarddeviatie en het gemiddelde. Hiermee wordt in één waarde de bandbreedte van een raming weergegeven bij een trefzekerheid van circa 70% (bij een normaalverdeling is de trefzekerheid tussen [het gemiddelde + de standaardafwijking] en [het gemiddelde -/- de standaardafwijking] 68,4%).

Vastgoedkosten (kostencategorie)
Alle kosten die nodig zijn voor de verwerving van het vastgoed, voor zover deze betrekking hebben op het verwerven van het eigendom van en/of het beheersrecht over het terrein met eventueel hierop aanwezige bouwwerken. Hiertoe behoort ook de nadeelcompensatie.

VO fase, VO raming
Voorlopig Ontwerp fase, Voorlopig Ontwerp raming

Voorziene kosten
De kosten die ten tijde van het opstellen van de raming voorzien zijn op grond van de voorliggende specificaties en het ontwerp (die samen de scope vormen).

Vestiging Deventer
Snipperlingsdijk 4
7417 BJ Deventer
T +31 (0570) 666 222
F +31 (0570) 666 888
Postbus 161
7400 AD Deventer

www.goudappel.nl
goudappel@goudappel.nl

adviseurs
mobiliteit
Goudappel
Coffeng

perceel 1
perceel 2
Anjelierstraat
toekomstige ligging perceel 1(?) aansluiten op toekomstige ligging perceel 2
aanbrengen plateau
F35
Rietstraat
spoorbaan Almelo - Hengelo
Weezebee
Steffensweg
aanbrengen fietsbrug over de Weezebeek
fietstunnel aanpassen
realiseren nieuwe fietsbrug
Beekstraat
bestaand (brom)fietspad
Steffensdwarsweg
Weezebeek
Steffensweg
Verlengde Deldensesfr.
fietsstraat
Nijreessingel
Verlengde Deldensestraat
spoorbaan Almelo - Hengelo
Oude Deldenseweg
A B
A B
spoorbaan Almelo - Hengelo
Oude Deldenseweg
Doorbraak
spoorbaan Almelo - Hengelo
aanbrengen fietsbrug t.b.v. oversteek Doorbraak
B C
B C
Bavenkelsweg
spoorbaan Almelo - Hengelo
bestaand (opslag)gebouw ProRail of NS F35 tracé ontleggen
aanbrengen plateau
Grote Bavenkelsweg
spoorbaan Almelo - Hengelo
C D
C D
spoorbaan Almelo - Hengelo
aansluiten op bestaande(?) F35-tracé gem. Borne
bestaand tracé F35, gem. Borne
Middenvlier

verklaring

- tracé F35
- tracé fietsstraat
- realiseren fietsbrug over Weezebeek en Doorbraak
- realiseren verkeersplateau, fietsers voorrang
- bestaande fietstunnel aanpassen
- realiseren nieuwe fietsbrug
- bestaand (brom)fietspad
- bestaande rijbaan
- bestaand tracé F35, gem. Borne

CONCEPT

maten in meters tenzij anders vermeld
materiaalmaten in millimeters
hoogtematen in meters t.o.v. N.A.P.

NR	DATUM	WIJZIGING	GETEKEND	Par. P.L.	Par. Op
--	--	--	-		

Project: F35 Schoolstraat - gemeentegrens Borne
Variant 2, De Riet -> gemeentegrens Borne

Onderdeel: Overzichtstekening tracé F35

Complex / Wijbnr. Tekeningnr.: -- -- 2320600-##

Blad van Blad: 1/1

Gemeente Almelo PROJECTEN

Bestandnaam 2320600_F35 Schoolstraat_Gemeentegrens Borne_Perceel2_GRY.dgn

Datum	03-10-2024	Modelnaam	A3_Trek_Variant 2
Schaal	1:1000	Projectleider	R. de Jong
Formaat	A0	Getekend	M. Ankoné
		Bestek/opdrachtnr.	n.t.b.
		Status	SO

Gemeente Almelo

Raadsvergadering: 15 december 2015

Aan de raad

Onderwerp: Actualisatie Regionaal Masterplan Fietssnelweg F35
Programma: Aantrekkelijke stad
Portefeuillehouder: I.A.M. ten Seldam-Even
Auteur, sector/team/teamonderdeel: C. Schraa-Mentink, SE Advies en Ontwerp

Samenvatting raadsvoorstel

In 2009 is het masterplan van de Regionale Fietssnelweg F35 vastgesteld. De F35 loopt van Nijverdal naar Enschede, met zijtakken richting Vriezenveen en Oldenzaal. Dit plan is geactualiseerd en aan alle betrokken gemeenten, waaronder Almelo, ter vaststelling aangeboden. De actualisatie gaat over vier elementen: (1) het voorontwerptracé, (2) de kostenraming, (3) de ontwerpprincipes dan wel inrichtingseisen en (4) de organisatie, planning en het draagvlak.

1. **Waarom naar de raad:**
   De raad is bevoegd om de richtinggevende kaders, waaronder de financiële kaders, van dit masterplan vast te stellen.

2. **Argumentatie:**
   In 2009 is het masterplan fietssnelweg F35 vastgesteld. Dit is een belangrijke pijler voor het regionale mobiliteitsplan. Door een snelle, veilige en comfortabele fietsroute te creëren tussen Nijverdal en Enschede wordt de fiets stevig gestimuleerd. Dit is belangrijk voor de mobiliteit, de leefbaarheid en gezondheid. Hierin zit ook de schakel naar de hoofdopgaven van Almelo, waarbij dit project een bijdrage levert aan een aantrekkelijke binnenstad.
   Vier zaken vormen de concrete aanleiding voor een actualisatie:
   a. Het voorontwerptracé moest worden aangepast vanwege lokale ruimtelijke ontwikkelingen. Specifiek voor Almelo betreft het drie wijzigingen:
      1. Het oorspronkelijke tracé via de geplande woonwijk Waterrijk is vervallen nu Waterrijk zelf is vervallen.
      2. Een nieuw tracé (via Aadorpweg) is opgenomen voor de zijtak naar Vriezenveen.
      3. Ten westen van het station is binnen het zoekgebied een tracé gekozen, nl. de optie via de Wierdensestraat.
   b. Door wijzigingen in het tracé en prijspeil was een actualisatie van de kostenraming nodig.
   c. Er was behoefte aan aanscherping c.q. aanvulling van de ontwerpprincipes. Er zijn nu vier essentiële inrichtingseisen benoemd. Stelregel is dat alle 8 gemeenten zich aan deze eisen houden. Alleen als de locatiespecifieke situatie anders vraagt en na overleg kan gemotiveerd worden afgeweken.
   d. Na vijf jaar te hebben gewerkt aan het project, was dit ook een goed moment om te kijken naar de organisatie, planning en draagvlak. Dit in samenhang met de overdracht van de taken van de Regio Twente naar de provincie Overijssel.

   De actualisatie is in 2014 regionaal vastgesteld in het dagelijks bestuur van de Regio Twente. Vervolgens is de actualisatie eind december 2014 aangeboden aan de betrokken gemeenten om deze bestuurlijk in de eigen organisatie vast te stellen. Doordat uw raad geen mogelijkheden heeft het plan zelf aan te passen, wordt voorgesteld kennis te nemen van het plan en in te stemmen met de voor Almelo relevante punten daar uit.

3. **Middeleninzet:**
   Er is in Almelo ca. 3,1 km. van de benodigde ca. 13,8 km. aangelegd dan wel wordt dit jaar nog aangelegd. Hoewel de provincie 50% subsidieert, blijft er nog altijd de andere helft over om zelf te bekostigen dan wel financiële dekking voor te vinden. Er zijn in de gemeentelijke begroting geen structurele middelen voor de F35 beschikbaar. Tot nu toe werd gebruik gemaakt van beschikbare ISV middelen, dan wel werd meegelift met andere projecten zoals de Burgemeester Schneidersingel

of Almelo Verdiept. Op dit moment is er geen financiële ruimte voor extra investeringen. Uiteraard wordt er zo veel als mogelijk werk met werk gemaakt en worden kansen benut als deze zich voordoen. Toch moet de realiteit onder ogen worden gezien en is de kans dat de regionale planning van 2020 wordt gehaald niet groot. Er staan na 2017 nagenoeg geen projecten meer op stapel waar (financiële) samenloop mee kan worden gecreëerd. De planning van 2020 wordt alleen gehaald als er extra geld beschikbaar wordt gesteld. Gezien de financiële positie van de gemeente op dit moment wordt uw raad voorgesteld dit nu niet te doen. De afweging om geld te reserveren in de periode 2017 t/m 2025 zal worden betrokken bij de perspectievennota 2016. Dit wordt hieronder verder toegelicht.

In 2016 kan er hoogstwaarschijnlijk een combinatie worden gemaakt met de vervroegde vervanging van de riolering aan de Plesmanweg. Op dit moment loopt daar een subsidieaanmelding voor bij de provincie Overijssel.
In 2016 vinden ook de voorbereidingen plaats van het tracé Aadorpsweg (zoals uitwerking, grondaankoop e.d.). Momenteel wordt geprobeerd hiervoor middelen vanuit de rijksregeling Beter Benutten 2 aan te wenden. Zoals het er nu naar uitziet, kunnen deze twee deeltracés daarmee worden gerealiseerd binnen de bestaande begroting.

De ramingen laten zien dat er na 2017 (d.w.z. na de realisatie van de deeltracés Aadorpsweg en Plesmanweg) nog ca. 12 miljoen euro nodig is. De ramingen kennen enerzijds een ruime marge en gaan uit van de duurste uitvoeringen (zoals tunnels), anderzijds zijn o.a grondaankopen niet in dit bedrag opgenomen. Per saldo lijkt een totale opgave van 10 miljoen een reëel uitgangspunt. Uitgaande van 50% subsidie resteert een gemeentelijke bijdrage van 5 miljoen euro.

Realisatie in 2020 betekent een gemeentelijke bijdrage van 1 miljoen euro per jaar. Gezien de huidige financiële positie van de gemeente wordt voorgesteld de realisatietermijn over een langere termijn uit te smeren en te richten op 2025. Dat komt neer op een reservering van (afgerond) 555.555 euro per jaar in de periode 2017 t/m 2025. Later starten met een reservering kan uiteraard, maar de totale reservering blijft gelijk en dan is dus de jaarlijkse reservering hoger. Zoveel mogelijk zal worden ingezet op aanvullende subsidies of combinaties met andere projecten als groot onderhoud. Daar kan echter niet hard op gerekend worden. Eventuele meevallers door werk met werk te maken zullen conform de reguliere lijn terugvloeien naar de algemene reserve. Voorgesteld wordt bij de perspectiefnota 2016 hierover het besluit te nemen.

Hiermee verschuift de planning wel naar achteren. Daarom wordt uw raad gevraagd er mee in te stemmen dat de ambitie voor gereed melding ligt op 2025 en niet 2020. Het jaartal 2025 is gekozen omdat door de regel een tijdvak van 5 jaar goede perspectieven biedt en het ligt ook weer niet te ver weg van de regionale doelstelling van 2020. Zo veel als mogelijk wordt geprobeerd de regionaal belangrijkste delen eerst aan te leggen.

Dit neemt niet weg, dat er wel moet worden doorgegaan met het uitwerken van de deeltracés, zodat àls zich een concrete kans voordoet, direct ingesprongen kan worden met een uitgewerkt tracé en kostenraming. Dit vraagt ureninzet. Wij vragen de raad om instemming met deze inzet door de komende 3 jaar tracéverkenningen uit te voeren. De inzet kan binnen de beschikbare begroting plaats vinden.

De Regio Twente vraagt naast vaststelling ook om het tracé ruimtelijk te reserveren. Door het voorontwerptracé als richtinggevend kader vast te stellen wordt hier aan voldaan. Bij de concrete uitvoering zal het tracé verder worden uitgewerkt tot op bestemmingsplan niveau.

Wij stellen u voor te besluiten conform het bijgevoegde ontwerp-raadsbesluit.

Burgemeester en Wethouders van Almelo,

de secretaris,	**de burgemeester,**
mr. G.A. de Haan	**J.H.M. Hermans-Vloedbeld**

Bijlagen: Actualisatie Masterplan (Decosnr. Inkomend/54357)
Nr. begrotingswijziging: n.v.t.

De Raad van de Gemeente Almelo;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders;

besluit:

Kennis te nemen van het geactualiseerde Regionale Masterplan Fietssnelweg F35 en in te stemmen met:
a. het ambitieniveau voor wat betreft inrichting en ontwerp;
b. het voorontwerp tracé als richtinggevend ruimtelijk kader;
c. in principe gereed melding van het F35 project in Almelo in 2025 of zoveel eerder als mogelijk;
d. nadere tracéverkenningen voor de nog niet gerealiseerde delen in de periode 2015-2018;
e. bij de perspectiefnota 2016 een afweging te maken over de noodzakelijk financiële middelen in de periode 2017 t/m 2025.

Gedaan ter openbare vergadering van 15 december 2015

de griffier,	**de burgemeester,**
drs. C.M. Steenbergen	**J.H.M. Hermans-Vloedbeld**

Rapportage studie F35 Borne - Almelo

Een verkenning van mogelijke tracés

KEYPOINT CONSULTANCY

Keypoint Consultancy B.V.

Vestiging Enschede
Institutenweg 32
7521 PK Enschede
Tel. 053 482 57 00

Vestiging Utrecht
Nieuwegracht 24A
3512 LR Utrecht
Tel. 030 82 01 168

www.keypoint.eu
info@keypoint.eu
kvk: 06080239

Opdrachtgever:	Provincie Overijssel
Titel:	Studie F35 Borne - Almelo
Versie:	DEFINITIEF CONCEPT
Datum:	6-1-2025
Auteurs:	Cees Bakker, Liesbeth Knap

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt worden in enige vorm of op enige wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Keypoint Consultancy B.V., noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
1.1 Aanleiding en onderzoeksopdracht 3
1.2 Dit document 3
2. Masterplan 3
2.1 Route in Almelo naar de Noordkant 4
3. Voorgaande onderzoeken en proces 5
3.1 Zoekgebied oversteek tussen Esweg en Grote Bavenkelsweg 5
3.2 Afweegkader 6
4. Terug naar het Masterplan 6
4.1 Het tracé in Almelo 6
4.2 Randvoorwaarden aanpassingen infrastructuur (impact) 8
5. Conclusie 9

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en onderzoeksopdracht

Een groot deel van de F35 is reeds gerealiseerd. Echter, er zijn nog ontbrekende schakels, waaronder het deel tussen Almelo en Borne. In het verleden zijn meerdere studies en verkenningen uitgevoerd naar dit deel van de F35. De oorspronkelijke planning van het masterplan 2009 (en de herziening van 2014) was om de gehele F35 in 2020 gereed te hebben. Onvoldoende budget en capaciteit zijn redenen waarom dit deel buiten de kom nog niet is uitgevoerd. Derde reden is de afstemming met de mogelijke Vloedbeltverbinding en andere ontwikkelingen in het tussengebied. Toch is het belang groot om de 'missing link' snel uit te voeren. Provincie Overijssel heeft daarom Keypoint gevraagd om een tracéstudie uit te voeren uitgaande van de meest recente ontwikkelingen en in samenspraak met de gemeenten Almelo en Borne.

1.2 Dit document

Deze memo beschrijft de recente ontwikkelingen en gemaakte keuzes rondom het tracé van de fietssnelweg F35 tussen Borne en Almelo. Figuur 1 toont het uiteindelijke voorstel voor het tracé tussen Almelo en Borne aan de zuidkant van het spoor en in Almelo zelf, waar het spoor gekruist wordt bij de Steffensweg en de Schoolstraat.

Dit document beschrijft eerst de tracés zoals die in het Masterplan zijn opgenomen (hoofdstuk 2) en uitgevoerde verkenningen naar andere tracés (hoofdstuk 3). Vervolgens gaat het in op recente ontwikkelingen die hebben geleid tot de uiteindelijke tracékeuze die grotendeels het Masterplan van de F35 volgt. In hoofdstuk 4 wordt het gekozen tracé beschreven met specifieke aandachtspunten om zo dicht mogelijk bij de uitgangspunten voor de F35 te blijven.

2. Masterplan

De F35 is een snelle en comfortabele fietsverbinding van 62 kilometer tussen Nijverdal, Wierden, Almelo, Borne, Hengelo en Enschede/Glanerbrug. Deze kan worden doorgetrokken naar Gronau en vanaf daar aansluiten op Duitse (recreatieve) routes. Het Masterplan uit 2009 is in 2013 geactualiseerd en

Figuur 1: Voorstel tracé F35 Borne-Almelo

diende als basis voor de uitwerking van de deeltrajecten. Het streven is formeel nog dat de gehele F35 in 2025 gereed is. Een aantal kenmerken:

- Een rode loper van 4 meter breed
- F35 symbool
- Uniforme verlichting
- Zo veel mogelijk ongehinderde doorstroming

Het tracé in het Masterplan volgt tussen Borne en Almelo het spoor langs de zuidkant (zie Figuur 2). In Almelo splitst het tracé zich dan ter hoogte van de Nieuwstraat in een route aan de zuidkant van het spoor richting Wierden en een route aan de noordkant van het spoor richting Vriezenveen.

2.1 Route in Almelo naar de Noordkant

Conform het Masterplan is tussen Borne en Almelo in 2015 ten zuiden van het spoor een deel F35 aangelegd. Dit deel bevindt zich tussen Het Hag en Middenvlier en is ca. 600 m. lang. Binnen Almelo bleek het niet wenselijk om het tracé aan de zuidkant van het spoor te laten lopen in verband met de zeer beperkte ruimte tussen woningen en het spoor in de buurt Boomplaats. Het gaat hierbij met name om de woningen aan de Bosstraat en aan de Bornerbroeksestraat. Een alternatieve route over de Bornerbroeksestraat bleek uit oogpunt van verkeersveiligheid en directheid ook geen perspectieven te beiden voor het realiseren van een hoogwaardige fietsroute. Mede hierdoor is Almelo uitgegaan van een tracé aan de noordkant van het spoor, hetgeen in afwijking was van het Masterplan. Dit heeft tot gevolg dat ergens tussen Almelo en Borne het spoor overgestoken diende te worden. Om deze reden zijn studies gedaan door Goudappel en Anacon. Een samenvatting van het proces van deze studies staat beschreven in hoofdstuk 3.

Figuur 2: Tracé F35 (bron: Masterplan F35 2014)

3. Voorgaande onderzoeken en proces

3.1 Zoekgebied oversteek tussen Esweg en Grote Bavenkelsweg

3.1.1 Onderzoek Goudappel

Op 27 augustus 2019 is het rapport 'F35 Almelo – Borne' (GC kenmerk 00171820190222.R1.05) opgeleverd. Er zijn drie mogelijke tracés opgesteld. In Figuur 3 is het voorkeurstracé weergegeven. Aan de Almelose kant was de route op initiatief van Almelo verschoven van de zuidkant (volgens het Masterplan) naar de Noordkant. Aan de Bornse kant is de ligging aan de zuidkant gebleven en is er een zoekgebied ontstaan voor het punt waar de spoorlijn gekruist moet gaan worden.

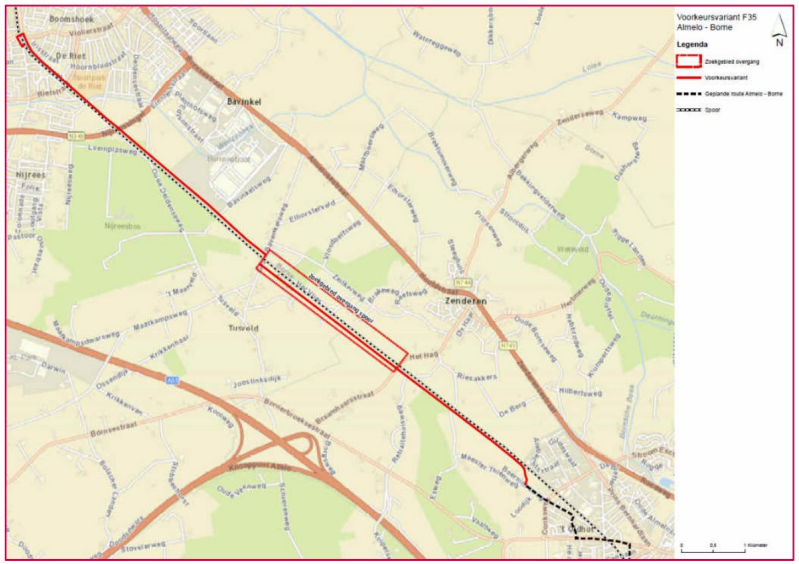

Figuur 3: Voorkeurstracé tussen Almelo en Borne (Bron: F35 Almelo-Borne Onderzoek tracévarianten en uitwerking voorkeursvarianten, Goudappel, 2019)

3.1.2 Het vervolg: onderzoek Anacon-Infra

Door Anacon-Infra is in opdracht van de gemeente Borne een landschappelijk optimaal ontwerp voor de F35 opgesteld. Deze landschappelijke analyse is de basis voor het inpassen van het voorkeurstracé en groen ontwerp. Daarbij zijn 3 mogelijke overgangstracés uitgewerkt en onderzocht:

- 01 overgang bij Grote Bavenkelsweg
- 02 overgang bij Het Hag
- 03 overgang bij Esweg (bij Huize Ludwina)

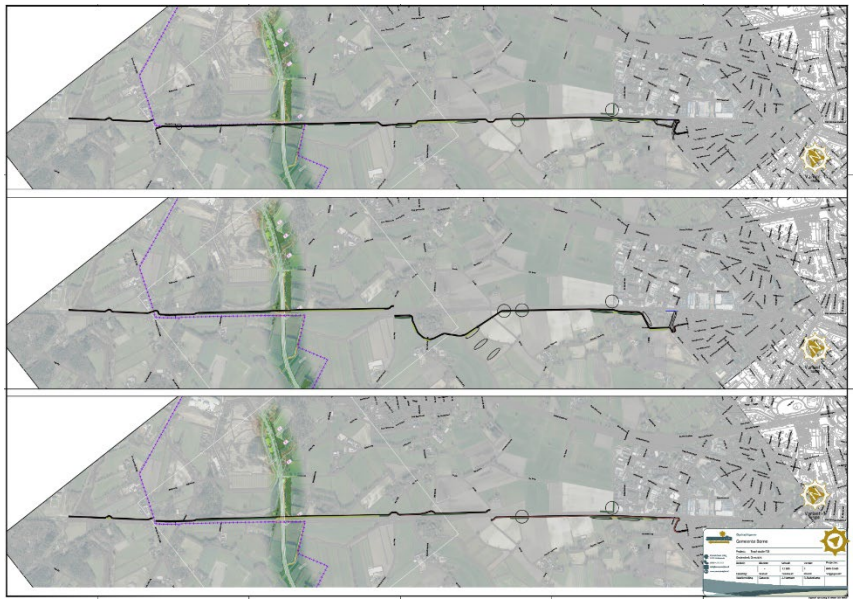

Figuur 4: Tracé 1, 2, en 3 (Bron: Tracéstudie F35 Gebiedsanalyse – Variantenstudie, Anacon, 2023)

Dit onderzoek had niet als doel een keuze tussen de drie mogelijkheden te maken, maar gaf inzicht in de respectieve ruimtelijke inpassingsmogelijkheden (nog) uitgaande van gelijkvloerse spoorkruisingen. In Figuur 4 worden de drie uitgewerkte tracés weergegeven.

3.2 Afweegkader

In opdracht van de provincie Overijssel en in samenspraak met de gemeentes Almelo en Borne is, om tot een gedragen keuze tussen de drie mogelijke oversteeklocaties over het spoor te komen, een afweegkader opgesteld. Het betrof hierbij de mogelijke oversteeklocaties:

- Esweg
- Het Hag
- Grote Bavenkelsweg

Uit het afweegkader volgde de conclusie dat bij het realiseren van de Vloedbeltverbinding (zie blauwe kader) de drie opties op hoofdlijnen gelijkwaardig waren, maar er vanuit een oogpunt van verkeersveiligheid een lichte voorkeur was voor de optie Esweg. Voordat tot een nadere uitwerking kon worden overgegaan van één van de opties, bleek echter dat de originele route uit het Masterplan, dus volledig langs de zuidkant van het spoor, weer een reële mogelijkheid werd. Daarmee vervallen dan ook de hierboven beschreven opties voor een oversteeklocatie. Deze zijn niet meer relevant.

4. Terug naar het Masterplan

Het bedrijf Urenco heeft forse uitbreidingsplannen ingediend, die ruimtelijk zeer beperkend zijn voor eerder verkende mogelijkheden voor een ongelijkvloerse spoorkruising van de F35 tussen Almelo en Borne. In verband met deze ontwikkelingen rond het terrein van Urenco in Almelo is een deel van de originele route uit het Masterplan ten zuiden van het spoor tussen Almelo en Borne toch weer in beeld gekomen als mogelijke oplossing. Deze variant volgt grotendeels de route van het Masterplan. In de volgende paragrafen is beschreven en getoond welke route dit precies is en zijn de nodige ingrepen aan de infrastructuur beschreven om dit een volwaardig F35-tracé te maken.

Vloedbeltverbinding

De Vloedbeltverbinding - ter ontlasting van Borne en Zenderen - heeft effect op het tracé van de F35. In de plannen voor de Vloedbeltverbinding, en in het huidige Masterplan van de F35 (zie Atlas van Overijssel) is in het tracé van de F35 een grote hoeveelheid ruimte gereserveerd voor de oversteek over de Vloedbeltverbinding. Deze keuze leidt tot ca. één kilometer extra tracé voor de F35 om de hellingen te kunnen realiseren. Zowel gemeente Almelo als gemeente Borne zijn het erover eens dat deze oplossing onwenselijk is vanuit de gewenste directheid van de F35. Vooralsnog wordt in deze memo rekening houden met een gestrekt tracé parallel aan het spoor.

4.1 Het tracé in Almelo

4.1.1 Ruimte langs het spoor

Het tracé van de F35 in Almelo loopt langs station Almelo aan de zuid/westzijde van het spoor. Richting de bebouwde kom grens is echter te weinig ruimte beschikbaar aan de zuid/westzijde om de F35 aan dezelfde kant te realiseren. Een oversteek over het spoor naar de noordkant is reeds aanwezig bij de Schoolstraat. Anderzijds is er door ontwikkelingen rond het terrein van Urenco

weinig ruimte aan de noordkant buiten de bebouwde kom. Deze beide randvoorwaarden maken het noodzakelijk dat het tracé van de F35 buiten de bebouwde kom van Almelo aan de zuidkant loopt, en binnen de bebouwde kom aan de noordkant, tot aan de Schoolstraat (zie Figuur 5).

4.1.2 De route

Het voorgestelde tracé binnen Almelo is in figuur 5 op kaart weergegeven. Deze loopt vanaf de Verlengde Deldensestraat over de Steffensdwarsweg en kruist via de fietstunnel Steffensweg het spoor. Vervolgens loopt het vanaf de Steffensweg parallel aan het spoor langs sportveld De Riet naar de Rietstraat.

Figuur 5: Tracé in Almelo

Na het kruisen van de Rietstraat loopt de route verder als fietsstraat langs het spoor, via de Anjelierstraat tot aan de brug over het verdiepte spoor bij de Schoolstraat. Vanaf daar is de F35 al gerealiseerd. Dit tracé kan met de nodige aanpassingen aan de bestaande infrastructuur in redelijke mate voldoen aan de standaarden van de F35. Alleen het deel tussen de Steffensweg en de Rietstraat moet nog volledig gerealiseerd worden.

4.2 Randvoorwaarden aanpassingen infrastructuur (impact)

De inpassing van de F35 in dit tracé vereist enige aanpassingen aan de bestaande infrastructuur. Deze impact is op basis van eerste verkenning hieronder kort beschreven. Met een nadere studie zal de impact verder gedetailleerd in kaart gebracht moeten worden.

Op het beoogde traject Rietstraat-Deldensestraat dienen zich 2 mogelijkheden aan om gebruik te maken van bestaande ongelijkvloerse spoorkruisingen:

- De bestaande bypass via de Verlengde Deldens straat;
- De bestaande fietstunnel Steffensweg.

De verlengde Deldensestraat valt af vanwege de zeer grote omrijd-factor ten opzichte van Steffensweg, alsmede vanwege de (in potentie) hogere kwaliteit van de Steffensweg als vrij liggende exclusieve fietsroute.

Fiets- en voetgangerstunnel Steffensweg

De fiets- en voetgangerstunnel onder het spoor door in de Steffensweg is afgesloten met een paal aan de zuidkant en is zo'n 5,5 meter breed. Voor de inpassing van de F35 is een minimale breedte van 4 meter (plus opsluitbanden) benodigd, maar ook een voetpad van minimaal 2 meter. Gezien de ontoereikende breedte van 5,5m is hier een goede afweging van de breedte van fiets- en voetpad noodzakelijk. Verder kunnen diverse kleinere optimalisaties worden gerealiseerd, zoals verbeterde verharding en verlichting. Op langere termijn kan worden onderzocht of een nieuwe fietstunnel onder het spoor door in een meer vloeiende lijn kan worden gerealiseerd, zodat het spoor zo comfortabel mogelijk kan worden gekruist.

Steffensweg – Rietstraat

Langs het spoor moet nieuwe infrastructuur en een kunstwerk over de Weezebeek worden ingepast en aangelegd. De ruimte is daar echter wel voor aanwezig. Hierbij wordt opgemerkt dat er samen met het bestuur van sportveld De Riet al verkenningen zijn gedaan voor de inpassing van de F35 op het terrein van de voetbalvereniging aldaar en dat die verkenningen door beide partijen positief zijn beoordeeld. Daarnaast dient de zendmast bereikbaar te blijven.

Oversteek over de Rietstraat

Het tracé kruist de Rietstraat. Dit is een weg met een maximumsnelheid van 50 km/uur. Het Masterplan F35 vraagt bij gebiedsontsluitingswegen binnen de bebouwde kom een ongelijkvloerse kruising of rotonde met fietsers in de voorrang. Als dat niet past, kan een VRI met maximale wachttijd van 30 seconden voor fietsers worden overwogen.

Anjelierstraat

De Anjelierstraat loopt door het Louise van Haaftenplantsoen bij station Almelo de Riet en loopt door tot aan de brug over het spoor bij de Schoolstraat. Deze straat is een 30 km/uur weg, in het plantsoen uitgevoerd in asfalt en in de woonwijk uitgevoerd in klinkers. Idealiter is de hele F35 uitgevoerd in rood asfalt. Er kan overwogen worden om het deel van de Anjelierstraat in het plantsoen autovrij te maken. Anders is een fietsstraat met auto te gast een effectieve en snelle oplossing.

Brug over het spoor bij de Schoolstraat

Deze brug heeft een ruim profiel voor fietsers en auto met een maximumsnelheid van 30 km/uur en is uitgevoerd in klinkers. Ook dit onderdeel zou uitgevoerd kunnen worden als fietsstraat in rood asfalt waarbij autoverkeer nog is toegestaan. Een andere optie is het autoverkeer weren van de brug en omleiden via de rijbaan (Violierstraat-Schoolstraat). De verkeerskundige status van de zogenaamde "bottleneck" bij de aansluiting van de Bornerbroeksestraat op de Schoolstraat vormt is in dit verband een bijzonder aandachtspunt.

5. Conclusie

Dit rapport beschrijft beknopt het proces rondom de totstandkoming van het tracé van de F35 tussen Borne en Almelo, van de Oonksweg in Borne tot aan de Schoolstraat in Almelo. Na eerdere intenties om af te wijken van het Masterplan en bijbehorende studies en afwegingen is door recente ontwikkelingen rondom Urenco toch weer de route uit het Masterplan naar voren gekomen. Deze is in dit rapport globaal uitgewerkt. Voor volledige uitwerking van de inpassing van de F35 dient een meer gedetailleerde studie te worden uitgevoerd.

regio Twente

Twente

MASTERPLAN FIETSSNELWEG F35

ACTUALISATIE 2013

F35 FIETSSNELWEG

regiotwente.nl

Eindversie

Colofon

UITGAVE
Het masterplan fietssnelweg F35 - actualisatie 2013 is een uitgave van Regio Twente.

SAMENSTELLING
De samenstelling van het masterplan fietssnelweg F35 (vastgesteld in januari 2009) werd begeleid door de projectgroep F35, met deelname van: dhr. R. Valk (gemeente Hellendoorn), dhr. G. Bak (gemeente Almelo), dhr. F. Pasman (gemeente Wierden), dhr. G. Hofman (gemeente Twenterand), dhr. J. Wissink (gemeente Borne), dhr. J.D. Steenbruggen (gemeente Hengelo), dhr. W. Salomons (gemeente Enschede), dhr. F. Blokhuis (gemeente Oldenzaal), dhr. K.M. ten Heggeler (Regio Twente), dhr. H.D. van Essen (Goudappel Coffeng), dhr. R. ter Avest (Goudappel Coffeng).
Ook het masterplan fietssnelweg F35 - actualisatie 2013 is tot stand gekomen met medewerking van de projectgroep F35, met deelname van: dhr. R. Valk (gemeente Hellendoorn), dhr. G. Bak (gemeente Almelo), dhr. E. Wilts (gemeente Wierden), dhr. G. Hofman (gemeente Twenterand), dhr. H. Horsthuis (gemeente Borne), dhr. J. Schilstra (gemeente Hengelo), dhr. K. Lems (gemeente Enschede), dhr. G. Fidom (gemeente Oldenzaal), mw. M. van der Haar (Regio Twente), dhr. J. Waagmeester en dhr. R. ter Avest (Goudappel Coffeng).

REDACTIE
Regio Twente en Goudappel Coffeng

FOTOMATERIAAL
Regio Twente

ILLUSTRATIES
Leen Brouwer en Bureau Walanne

ONTWERP EN OPMAAK
Digidee concept creatie emotie

DRUKWERK
NetzoDruk

VERSCHIJNING
Augustus 2014

EINDVERSIE
De eindversie is vastgesteld door het dagelijks bestuur van Regio Twente op 17 maart 2014.

MASTERPLAN FIETSSNELWEG F35

ACTUALISATIE 2013

Inhoudsopgave

Samenvatting 7

Hoofdstuk 1 Inleiding 9
1.1 Inleiding 9
1.2 Aanleiding 10
1.3 Regionaal Mobiliteitsplan Twente 2012-2020 11
1.4 Andere fietsprojecten 14
1.5 Masterplan fietssnelweg F35 17
1.6 Leeswijzer 18

Hoofdstuk 2 Parelketting van Twente 23
2.1 Inleiding 23
2.2 Integrale doelstellingen 24

Hoofdstuk 3 Het tracé 31
3.1 Inleiding 31
3.2 Voorwaarden tracékeuze 32
3.3 Gekozen tracé en ligging 32
3.4 (Voor)ontwerptracé 35
3.5 Samenvatting ontwikkelingen en opgaven 46

Hoofdstuk 4 Ontwerpprincipes fietssnelweg f35 47
4.1 Inleiding 47
4.2 Stedenbouwkundige en landschappelijke ontwerpprincipes 48
4.3 Architectonische aspecten 50
4.4 Verkeerskundige ontwerpprincipes 57
4.5 Materiaalgebruik 60
4.6 Programma van eisen 60

Hoofdstuk 5 Realisatie 67
5.1 Inleiding 67
5.2 Geraamde kosten 68
5.3 Financiering 69
5.4 Organisatie 72

Bijlagen 77
Bijlage 1 Prognose fietsintensiteiten 77
Bijlage 2 Voorontwerptracé 83
Bijlage 3 Kostenramingen 113

Samenvatting

Fietsen in Twente

In Twente wordt van oudsher veel gefietst. Het vlakke landschap en de korte afstanden tussen steden en dorpen zorgen ervoor dat de fiets een veelgebruikt vervoermiddel is. Met een fietsaandeel van ruim 32% nestelt Twente zich in de landelijke top, tussen 'fietsminded' provincies als Zeeland en Friesland. Tot een aantal jaren terug was echter een ontwikkeling zichtbaar dat er minder werd gefietst in Twente. Door (toenemende) schaalvergroting en spreiding van ruimtelijke functies, onvolledige fietsroutes, oponthoud in de stedelijke gebieden en een toenemende autobeschikbaarheid nam het fietsgebruik in de afstandsklasse van 3 tot 15 kilometer af. Tegelijkertijd nam en neemt het belang van regionale verplaatsingen op deze afstanden toe door schaalvergroting van voorzieningen voor bijvoorbeeld onderwijs en vrije tijd. In het regionaal mobiliteitsbeleid werd de fiets dan ook een belangrijke rol toegekend. Regio Twente ontwikkelde hiertoe een hoogwaardig fietsnetwerk, dat ook in het Regionaal Mobiliteitsplan Twente 2012-2020 is opgenomen. Beleidsinzet op de fiets is van belang vanuit mobiliteitsoogpunt, maar nadrukkelijk ook vanuit leefbaarheids- en gezondheidsoverwegingen. Sinds 2009 neemt het aantal verplaatsingen per fiets en met name de reisafstand en reistijd weer voorzichtig toe.

Hoogwaardig Fietsnetwerk Twente

Het Hoogwaardig Fietsnetwerk Twente bestaat uit een netwerk van regionale hoofdroutes. Deze verbinden op korte afstanden de belangrijkste kernen, steden en stadsdelen, werkgebieden en recreatieve gebieden met elkaar. Ideaal voor de dagelijkse fietsritten: van en naar het werk, school, sportvereniging of om boodschappen te halen.
Investeren in het Hoogwaardig Fietsnetwerk Twente betekent investeren in kwaliteit en snelheid: goede bewegwijzering en stallingsvoorzieningen, comfortverharding en sociale en verkeersveiligheid. Kortom, een kwaliteitsimpuls die ervoor zorgt dat het fietsgebruik en het imago van de fiets het verloren terrein kan terugwinnen. Bijkomend voordeel is dat een toename van het fietsgebruik, zeker voor het woon- werkverkeer en het sociaalrecreatieve verkeer, zorgt voor een afname van het autogebruik en de CO_2-uitstoot. Dat komt de bereikbaarheid en leefbaarheid van stad en land ten goede!

Fietssnelweg F35

De centrale 'drager' van het Hoogwaardig Fietsnetwerk Twente is de beoogde fietssnelweg F35. Een snelle, comfortabele, veilige en non-stop fietsverbinding tussen Nijverdal, Wierden, Almelo, Borne, Hengelo en Enschede/Glanerbrug. Er zijn zijtakken van Vriezenveen naar Almelo en van Oldenzaal naar Enschede. De fietssnelweg kan worden doorgetrokken naar Gronau en vanaf daar aansluiten op de Duitse (recreatieve) fietsroutes. Op het moment van verschijnen van dit masterplan zijn de eerste 12 km van de 62 km lange F35 een feit.
De potentie van de fietssnelweg is aanzienlijk. Het gaat niet alleen om fietsritten over de hele afstand. Door voldoende aansluitingen biedt de F35 een comfortabel alternatief voor de auto op korte afstanden.

De F35 is multifunctioneel en dient meerdere doelen:

1. Verminderen van congestie op autoroutes naar de binnensteden, stations, kantoren en evenementenlocaties; een goed alternatief voor het steeds drukkere autoverkeer (mobiliteitsfunctie).
2. Een vlotte verbinding tussen steden, stadsdelen, dorpen en nieuwbouw: tussen alle mogelijke bevolkingsgroepen in de Twentse samenleving (sociale functie).
3. Steden, dorpen en recreatieve bestemmingen verbinden (recreatieve en toeristische functie).
4. Een vlotte verbinding naar de centrumgebieden waar de meeste mensen werken en wonen en waar de meeste openbare voorzieningen zijn (economische functie).
5. Bijdrage in vermindering van broeikasgas (CO_2) en geluid (milieufunctie).
6. Stimuleren van beweging per fiets en andere mensaangedreven vervoermiddelen (gezondheidsfunctie).
7. Verlagen van het aantal verkeersslachtoffers (veiligheidsfunctie).
8. Een zichtbaar project, waar Twente mee op de kaart wordt gezet (PR-functie).

Tracé

Het tracé van de F35 volgt tussen Nijverdal en Almelo het spoor en de rijbaan van de rijksweg N35. De precieze ligging is hier afhankelijk van de plannen voor de verlegging en verdubbeling (naar 2x2 rijstroken) van de N35. Tussen Almelo en Enschede komt de F35 langs het spoor te liggen. De zijtak van Vriezenveen naar Almelo krijgt deels een vrijliggend tracé en deels een stuk langs de Aadorpweg. De zijtak van Oldenzaal naar Enschede krijgt een vrijliggend tracé of komt langs de provinciale weg N342 te liggen.

De ligging langs het spoor is van grote waarde. Hier ligt immers een strook vrije ruimte, die de realisatie van een vrijliggende, non-stop fietsverbinding richting de centrumgebieden en stationsomgevingen mogelijk maakt. Daarnaast kan de F35 meeprofiteren van de vaak ongelijkvloerse kruisingen tussen spoorwegen en drukke autowegen. Dit komt de veiligheid van het fietsverkeer ten goede.

De stedelijke centra en vooral de stationsomgevingen zijn de knooppunten in het systeem. Hier is het mogelijk om over te stappen op het openbaar vervoer (bus, trein) of om verder te fietsen over het Hoogwaardig Fietsnetwerk Twente. Over het gehele tracé komen voldoende op- en afritten, zodat niet alleen de stedelijke centra maar alle Twentse 'parels' snel en veilig bereikbaar zijn.

Bouwstenen

Het tracé van de F35 is opgebouwd uit vier 'bouwstenen':

- de rode loper, de constructie, de randen en de voorzieningen.
- De rode loper is de continue lijn: het fietspad dat 4 meter (of meer) breed is.
- Afhankelijk van de locatie maar vooral de inpassingsmogelijkheden ligt de fietssnelweg op maaiveld, talud of palen. In overleg met alle betrokken partijen moeten hier definitieve afspraken over worden gemaakt.
- De randen zijn de verticale bouwelementen die een duidelijke begrenzing aan de fietssnelweg geven, daar waar dat noodzakelijk (veiligheid) of gewenst (herkenbaarheid) is. De randen bieden de mogelijkheid om alle losse elementen (verlichting, rustpunten, bewegwijzering, voorzieningen, beplanting etc.) in een heldere structuur te organiseren.
- Verlichting, bewegwijzering, informatieborden e.d. zijn de voorzieningen die het gebruik van de fietssnelweg veraangenamen. De keuze voor het type voorziening is afhankelijk van de mogelijkheden die de locaties bieden.

Programma van eisen

De F35 is een uniek project dat hoge eisen stelt aan de kwaliteit van de stedelijke en landschappelijke inpassing, het aanzicht (architectuur), duurzaamheid (profilering en materiaalgebruik) en het gebruik door fietsers (verkeerstechnische inrichting). De verschillende eisen op deze gebieden zijn uitgewerkt in een programma van eisen. Vier essentiële inrichtingskenmerken zorgen voor herkenbaarheid over de hele lengte van de fietssnelweg:

1. De F35 bestaat uit (ten minste) 4 m breed rood asfalt
2. Aan beide kanten van het asfalt worden 30 cm brede opsluitbanden toegepast (bij fietsstraten 75 cm brede margestroken)
3. Het F35 symbool wordt toegepast op wegdek en portalen.
4. Overal langs de F35 wordt een uniforme verlichting toegepast.

Het programma van eisen is de basis voor de uitwerking van deeltracés in definitieve ontwerpen en Regio Twente gebruikt het als toetsingskader voor subsidie aanvragen.

Deeltracés

Realisatie van de F35 is voorzien in de periode tot 2020. Het tracé wordt niet in één keer gerealiseerd, maar in logische delen. De meest kosteneffectieve deeltrajecten - de trajecten die het hoogste fietsgebruik opleveren per geïnvesteerde euro - zijn:

- Borne - Hengelo - Enschede
- Almelo - Vriezenveen
- Almelo - Wierden/Zuidbroek

Regio Twente heeft in de afgelopen jaren diverse bijdragen van het ministerie van Infrastructuur en Milieu ontvangen ter stimulering van de realisatie van deeltrajecten van de F35.

Financieringsmogelijkheden

Om te stimuleren dat de deeltrajecten de nodige kwaliteit krijgen, wordt vanuit de Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer (BDU) een bijdrage van 50% in de uitvoeringskosten voorzien. Voorwaarde is dat de deelprojecten voldoen aan het programma van eisen.

Door als regio gezamenlijk op te trekken en heldere deeltrajecten te benoemen en vast te stellen, kan gefaseerd over meerdere jaren subsidie worden aangevraagd bij overheden, maar ook particuliere partijen. Waar mogelijk kunnen de deeltrajecten worden geïntegreerd in economische en ruimtelijke projecten. Dat vergemakkelijkt co-financiering en vergroot de kans op bijdragen uit verschillende subsidieregelingen, zoals Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG), Plattelandsontwikkelingsplan Overijssel (POP II), Ruimtelijke kwaliteit stads- en dorpsranden, Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), het programma voor grensoverschrijdende projecten INTERREG en Horizon 2020.

Hoofdstuk 1

Inleiding

1.1 Inleiding

Dit masterplan fietssnelweg F35 - actualisatie 2013, betreft een actualisatie van het oorspronkelijke masterplan F35 zoals dat begin 2009 van kracht werd. De afgelopen jaren is een start gemaakt met de realisatie van de eerste deeltracés van de F35. De ervaringen die dit oplevert, de benodigde actualisatie van het voorlopig ontwerp, plus nieuwe ontwikkelingen zoals de opkomst van de elektrische fiets en gewijzigde ruimtelijke ontwikkelingen vormen aanleiding voor deze actualisatie. De actualisatie betreft met name een verbijzondering (bijv. het programma van eisen) dan wel een update (bijv. bij het tracé) van de uitgangspunten en keuzes gemaakt in 2009. De basisgedachte en vormgeving van de F35 blijven grotendeels ongewijzigd. De oorspronkelijke teksten uit het plan van 2009 zijn dan ook grotendeels gehandhaafd. Ook om niets verloren te laten gaan van de gedachtevorming van toen.

De eerste 11 kilometer van de in totaal 62 km F35 liggen er inmiddels. De gebruikerservaringen op de eerste gerealiseerde deeltracés zijn positief. We zien dit als een bevestiging van de (toegevoegde) waarde van een fietssnelweg en de wijze waarop we deze in Twente vormgeven!

1.2 Aanleiding

Ruimtelijke, economische en mobiliteitsontwikkelingen

Twente ontwikkelt zich. Er worden nieuwe locaties voor woningbouw en bedrijventerreinen ontwikkeld en er komen nieuwe voorzieningen voor onderwijs en recreatie. Nieuwe voorzieningen worden daarbij meer verspreid aangelegd en er vindt schaalvergroting plaats. In de ambitie de economie in Twente structureel te versterken, speelt het stedelijk netwerk een belangrijke rol met in het bijzonder de Innovatiedriehoek Twente. Maar ook buiten het stedelijk netwerk ontwikkelen zich economische activiteiten. De komende jaren groeit de Twentse bevolking nog, maar de samenstelling verandert (vergrijzing, kleinere huishoudens). Jongeren trekken meer en meer naar de steden. Twente fungeert in de praktijk als een daily urban system, waarin wonen, werken, recreëren en mobiliteit met name op regionaal schaalniveau plaatsvinden. De samenhang tussen de steden en de kernen eromheen is zeer sterk. Gezien genoemde ruimtelijke en economische ontwikkelingen zal dit zo blijven en wordt rekening gehouden met een blijvende groei van de mobiliteit in Twente de komende jaren.

Twente heeft ook te maken met ontwikkelingen buiten de regio. De omvang van het doorgaande verkeer op de Twentse autosnelwegen neemt toe, vooral het vrachtverkeer. Dit betekent een zwaardere belasting van de A1 en A35. Als er niks wordt gedaan, leidt dit op termijn tot een verminderde bereikbaarheid. Investeringen in infrastructuur blijven noodzakelijk om het wegverkeer in Twente te laten rijden. Verder zijn er ontwikkelingen die niet alleen regionaal of landelijk spelen, maar wereldwijd aandacht vragen. De opwarming van de aarde (broeikaseffect), het uitputten van de natuurlijke grondstoffen en het toenemende aantal 'welvaartsziekten' staan de komende jaren hoog op de (politieke) agenda. Tegen deze achtergronden neemt het belang van kwalitatief goed openbaar vervoer en snelle en veilige fietsverbindingen toe.

VPR-studie 'naar een hoogwaardig fietsnetwerk'

Het fietsaandeel in Twente ligt boven het landelijke gemiddelde: 32%[1] om 25%. De afgelopen jaren was echter een ontwikkeling zichtbaar dat er minder wordt gefietst in Twente. De oorzaken worden gevonden in het incomplete fietsnetwerk en (toenemende) schaalvergroting en spreiding van ruimtelijke functies, waardoor fietsafstanden groot worden. Om het fietsgebruik te stimuleren, is een voldoende fijnmazig netwerk met kwalitatief goede fietsverbindingen een belangrijke vereiste. In de VPR-studie 'Naar een hoogwaardig fietsnetwerk in de regio Twente' (2005) zijn de hoofdroutes van een dergelijk fijnmazig fietsnetwerk in Twente benoemd. Aan deze hoofdroutes zijn kwaliteitseisen gekoppeld, die een hoge kwaliteit wat betreft directheid, comfort en veiligheid moeten garanderen. Daarnaast zijn de mogelijkheden verkend om binnen dit netwerk het concept van fietssnelwegen uit te werken. Dit leidde tot drie varianten, waarvan een route via Nijverdal, Wierden, Almelo, Borne, Hengelo en Enschede - en met zijtakken van Vriezenveen naar Almelo en Oldenzaal naar Enschede - als meest kansrijk werd beoordeeld. Kansrijk in termen van het vervangen van autokilometers door fietskilometers en, daaraan gerelateerd, het verminderen van de uitstoot van koolstofdioxide (CO_2). Berekeningen met het verkeersmodel laten een flinke toename van het aantal fietsers zien. De hoogste intensiteiten (tussen 4.000 - 8.000 fietsers per etmaal per doorsnede) zijn berekend voor de relaties Almelo - Vriezenveen, Almelo Wierden en Borne - Hengelo - Enschede (zie bijlage 1). In het kader 'Fietsen in twente' (pagina 20) worden geactualiseerde fietscijfers voor Twente gepresenteerd. Het fietsgebruik is de afgelopen jaren niet toegenomen ten opzichte van het gebruik van andere vervoerwijzen, maar het aantal verplaatsingen met de fiets, en met name de reisafstand en reistijd laten vanaf 2009 wel een gestage groei zien.

1 Bron: CBS, 2010.

1.3 Regionaal Mobiliteitsplan Twente 2012-2020

Om de toekomstige bereikbaarheid van Twente te garanderen, en daarmee het economisch functioneren van de regio, is het Regionaal Mobiliteitsplan Twente 2012-2020 (RMP) opgesteld. De doelstelling van het RMP ligt in het verlengde van het vorige RMP 2007-2011 en is ambitieus: het waarborgen van de huidige (multimodale) bereikbaarheid en tegelijkertijd streven naar een verbetering van het totale niveau van leefbaarheid en veiligheid. Om deze doelstelling te realiseren, is een pakket maatregelen uitgewerkt, die de volle breedte van het speelveld beslaat en is onderverdeeld in de thema's bereikbaarheid, veiligheid en leefbaarheid. Binnen deze thema's zijn de essentiële onderdelen van beleid benoemd, die (analoog aan de Structuurvisie Ruimte en Infrastrutuur) moeten doorwerken in het gemeentelijke mobiliteitsbeleid.

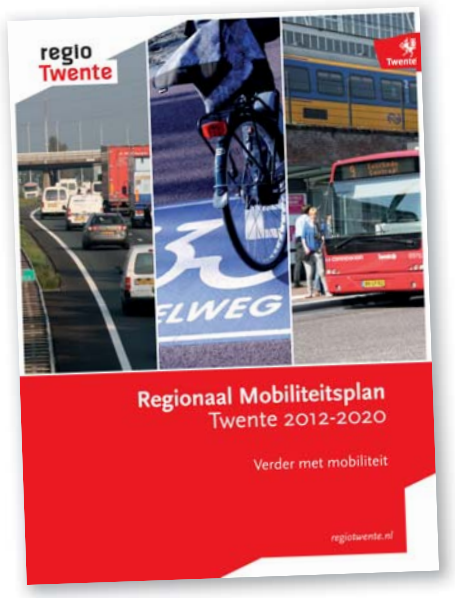

De fiets in het RMP

In het RMP wordt de rol van de fiets op twee manieren erkend. Enerzijds is er de fiets als één van de vervoers-*wijzen in de totale mobiliteitsketen. Met de toename van de verkeersdrukte groeit het belang van de fiets als alternatief voor de auto. Zeker op korte afstanden, tot ongeveer 7,5 à 10 kilometer kan de fiets concurreren met de auto. Dit vergt directe, snelle, comfortabele en veilige fietsroutes. Daarnaast heeft de fiets een duidelijke rol in het voor- en natransport van het openbaar vervoer. Dit vergt kwalitatief goede en voldoende stallingsvoorzieningen (bij vooral NS-stations en in de stedelijke centra). Anderzijds wordt het belang van de fiets ook nadrukkelijk gezien vanuit leefbaarheid en gezondheid. De fiets is een 'schoon' vervoermiddel (geen uitstoot van geluid en schadelijke stoffen) en kan dus in belangrijke mate bijdragen aan het in stand houden van een gezonde en schone leefomgeving. Tegelijkertijd is fietsen gezond voor lijf en leden.

Zowel de realisatie van het Hoogwaardig Fietsnetwerk Twente (HFT) als de realisatie van de fietssnelweg F35, als centrale drager van het HFT, zijn in het RMP aangemerkt als essentiële onderdelen van beleid. In de Uitvoeringsprogramma's RMP krijgt de F35 de status van 'TOP-project'. Dit betekent dat het project in belangrijke mate bijdraagt aan de regionale mobiliteitsdoelstellingen van bereikbaarheid, leefbaarheid en/of verkeersveiligheid. Realisatie van het project is dan ook van regionaal belang.

F35 en het rijk

Via de Netwerkanalyse Twente (2006) heeft ook het Rijk de waarde van de F35 onderkend. Om de bereikbaarheid van Twente op peil te houden, is een gezamenlijke (Regio en ministerie) gebiedsgerichte aanpak opgesteld waar fietsmaatregelen onderdeel van uitmaken. Dit heeft geresulteerd in financiële bijdragen (Quick Win-gelden) voor de F35 tracégedeelten in Almelo en Enschede.
In de jaren daarna zijn er ook vanuit FietsFilevrij (stimuleringsprogramma regionale woon-werkroutes) en Beter Benutten gelden verstrekt voor tracégedeelten van de F35. In het vervolgtraject wil Regio Twente met het ministerie van Infrastructuur en Milieu bespreken of structurele financiering van de F35 tot de mogelijkheden behoort. Hierbij is relevant het verzoek van de Tweede Kamer aan de regering om de decentrale overheden te ondersteunen bij de uitwerking van de eind 2013 door hen opgestelde 'Toekomstagenda snelfietsroutes'. Tot slot blijkt ook uit het initiatief voor de (eerste) Green Deal fiets in het woon-werkverkeer, met onder andere uitbreiding van snelfietsroutes in Nederland en inzet op de kwaliteit daarvan, het belang dat het rijk hecht aan fietsstimulering.

F35 en de provincie

In de Omgevingsvisie van Provincie Overijssel worden goede verbindingen van en naar stedelijke netwerken en streekcentra gezien als belangrijke voorwaarde voor de economische en duurzame ontwikkeling van de provincie. Naast auto, spoor en vaarwegen gaat het daarbij nadrukkelijk ook om fietsverbindingen. Het stimuleren van fietsgebruik als alternatief voor de auto geldt als provinciaal belang, omdat het een belangrijk element is in het regionale (bovenlokale) verkeerssysteem. De provincie zet hiervoor in op nieuwe concepten zoals fietssnelweg en connectie van fiets en OV, uiteraard in samenwerking met lokale en regionale partners. In het programma Ketenmobiliteit wordt een en ander verder uitgewerkt.
Tot nu toe is voor twee F35 tracégedeelten een provinciale bijdrage ontvangen (Wierden en Enschede).

De naam "F35" is afgeleid van de Twentse autosnelweg A35. Dit zorgt niet alleen voor herkenbaarheid, maar impliceert ook een bepaald kwaliteitsniveau. Een snelweg staat voor verbinden (steden, regio's en zelfs landen), snelheid, veiligheid (relatief gezien de veiligste wegen) en herkenbaarheid. Dat is precies wat de fietssnelweg moet zijn: een snelle en veilige fietsverbinding tussen de Twentse woon, werk, recreatie en vrijetijdsgebieden.

1.4 Andere fietsprojecten

Naast de realisatie van het HFT en de F35 wordt in het RMP ingezet op voldoende capaciteit van fietsenstallingen bij stations en de doorontwikkeling van een fietsrouteplanner. Daarnaast is in 2007 het Twentse fietsknooppuntensysteem geopend. Aangezien de fietssnelweg centraal onderwerp is in dit rapport, worden de andere fietsprojecten hieronder kort beschreven.

Realisatie hoogwaardig fietsnetwerk Twente

In 2013 is het rapport "Verdiepingsslag hoogwaardig fietsnetwerk, Naar een hoogwaardig fietsnetwerk in de Regio Twente 2.0" vastgesteld, waarin de ideeën uit de genoemde VPR-studie verder zijn uitgewerkt en op kaart gezet. Het HFT bestaat uit een netwerk van regionale hoofdroutes, die kernen van 1.000 inwoners en meer met elkaar verbinden (zie figuur 1.1). Een in 2010 uitgevoerde inventarisatie van wegkenmerken (inclusief diverse, specifieke fietskenmerken, zoals breedte en kwaliteitsniveau van fietspaden) verschaft inzicht in het huidige kwaliteitsniveau van de 'rode' hoofdroutes en knelpunten. Verbeteringen van fietsverbindingen, behorend tot het HFT, kunnen in principe rekenen op een subsidie van Regio Twente. Gemeenten financieren zelf ook een deel.

Capaciteit fietsenstallingen

In het kader van de Samenwerkingsagenda Twente is in 2008-2010 € 1,2 miljoen geïnvesteerd in het vergroten van de capaciteit van fietsenstallingen bij de stations van Almelo (fietsenstalling dubbellaags maken), Hengelo (Voorstadhalte Gezondheidspark, aanleg fietsenstallingen) en Enschede (realisatie fietsenstallingen).
Vanuit het ProRail-programma 'Ruimte voor de Fiets'

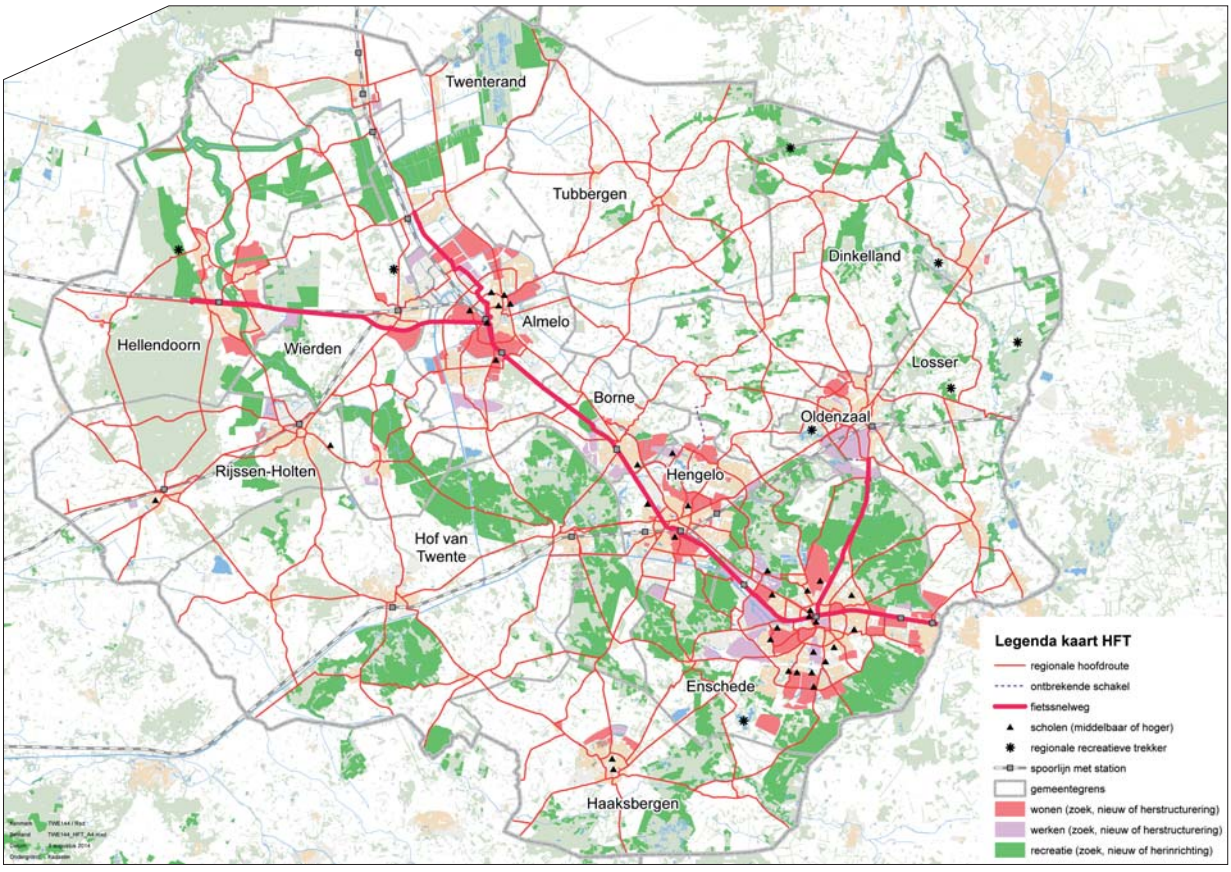

Figuur 1.1. Hoogwaardig Fietsnetwerk Twente (HFT), 2013

zijn financiën beschikbaar gesteld om de capaciteit van onbewaakte fietsenstallingen op diverse Twentse stations te vergroten. In de eerste fase (2009-2012) is de stallingscapaciteit op 14 Twenstse stations vergroot met circa 3.000 plaatsen voor een investeringsbedrag van € 2 miljoen. ProRail nam daarvan ruim € 1 miljoen voor haar rekening. Het resterende gedeelte werd gefinancierd door Regio Twente en betrokken gemeenten. Momenteel is een 2e fase Ruimte voor de Fiets in voorbereiding, waarbij op zeven stations in Twente in totaal ca. 2.000 plaatsen zullen worden bijgebouwd. Totale investeringen bedragen wederom € 2 miljoen.

Fietsrouteplanner

In 2008 is een internetapplicatie gemaakt waarmee recreatieve en utilitaire fietsers een fietsroute kunnen plannen. Hiermee wordt een stuk service verleend van de Regio voor de regio, waarmee Twentse inwoners beter kunnen afwegen of het fietsen een acceptabel alternatief is voor het autogebruik (op korte afstanden). In die zin vormt de fietsrouteplanner een goede stimulans voor het fietsgebruik, waarmee tevens een bijdrage kan worden geleverd aan de CO_2-reductie. Per jaar wordt deze reductie geschat op 75,5 ton. Voor de komende jaren is verdere doorontwikkeling van de fietsrouteplanner voorzien en zal onder meer de fietssnelweg worden toegevoegd.

Fietsknooppuntensysteem

Ter versterking van de toeristisch-recreatieve infrastructuur in Twente is het fietsknooppuntensysteem ontwikkeld. De oorsprong van dit systeem ligt in Vlaanderen. In de afgelopen jaren is het succesvol in verschillende Nederlandse regio's ingevoerd, waarbij Twente (2007) één van de eerste regio's was. Fietsers kunnen met informatiekaarten en -borden zelf een route samenstellen. De verbindingspunten worden gevormd door genummerde knooppunten. Het systeem is gebiedsdekkend en biedt de fietser veel keuzemogelijkheden bij het samenstellen van een route. Hoewel de fietssnelweg in eerste instantie een utilitair karakter heeft, worden delen van de route opgenomen in het knooppuntensysteem, bijvoorbeeld de route van Enschede centrum naar stadsrand en de route in Nijverdal naar de Regge. Veiligheid en beleving zijn hier pluspunten voor de fietser.

F35
FIETSSNELWEG

1.5 Masterplan fietssnelweg F35

De uitwerking van het tracé van de fietssnelweg F35 is tot stand gekomen onder regie van Regio Twente en Goudappel Coffeng BV, in nauwe samenwerking met de acht gemeenten waar de fietssnelweg F35 wordt gerealiseerd: Hellendoorn, Wierden, Almelo, Twenterand, Borne, Hengelo, Enschede en Oldenzaal. Partners zoals ProRail/NS, provincie Overijssel en Rijkswaterstaat zijn betrokken bij het initiatief en de ontwikkeling van het voorontwerptracé. In 2013 is het voorontwerptracé op een aantal onderdelen geactualiseerd in overleg met de betrokken gemeenten.

1.5.1 Essentiële onderdelen

De resultaten van het gehele ontwerpproces staan in dit Masterplan fietssnelweg F35. De inhoud van het masterplan bestaat uit een aantal onderdelen. Twee daarvan, het voorontwerptracé en het programma van eisen zijn essentiële onderdelen. Deze twee onderdelen zijn van wezenlijk belang voor de realisatie van de fietssnelweg F35. Regio Twente gebruikt deze twee onderdelen als toetsingskader voor subsidieaanvragen door gemeenten. Na hernieuwde vaststelling door Regio Twente zullen de betrokken gemeenten deze twee onderdelen in geactualiseerde vorm moeten opnemen in hun eigen (ruimtelijke) beleid en het vertrekpunt laten zijn voor:

1. Een nadere uitwerking van de deeltracés in een definitief ontwerp en het bestek voor realisatie van de deeltracés.
2. Op te starten planologische procedures (waaronder het vastleggen van de deeltracés in bestemmingsplannen).

Voorontwerptracé

Het tracé van de fietssnelweg F35, zoals opgenomen in dit masterplan, heeft de status van voorontwerp. Er zijn richtinggevende keuzen gemaakt in de kansrijke verbindingen (met onderscheid in hoofdroute en zijtakken) en de ligging van het tracé (langs de weg, het spoor of via een vrij tracé). Belangrijke ontwerpkeuzen, bijvoorbeeld ten aanzien van de mogelijkheden voor ongelijkvloerse kruisingen met (spoor)wegen of een verhoogde ligging van het tracé, zijn nog niet gemaakt. Dit moet gebeuren in de definitieve ontwerpen (DO) per deeltracé. Dat is een zaak voor de desbetreffende gemeenten/ wegbeheerders. Het geactualiseerde voorontwerptracé is, met de vaststelling van het geactualiseerde masterplan, vastgesteld. Bestuurlijke vaststelling bij de gemeenten vindt separaat plaats.

Programma van eisen

De fietssnelweg F35 is een uniek project, dat hoge eisen stelt aan de kwaliteit van de stedelijke en landschappelijke inpassing, het aanzicht (architectuur), duurzaamheid (materiaalgebruik) en het gebruik door fietsers (verkeerskundige richtlijnen). Op deze punten zijn door stedenbouwkundigen, landschapsarchitecten en verkeerskundigen van de betrokken partijen ontwerprichtlijnen opgesteld. Deze ontwerprichtlijnen zijn het gedachtegoed van de fietssnelweg F35. De belangrijkste punten uit de ontwerprichtlijnen, de punten die essentieel zijn voor het functioneren als fietssnelweg en de inpassing als infrastructureel element in de stedelijke en landelijke omgeving, zijn opgenomen in het programma van eisen. Dit is in 2013 uitgewerkt naar aanleiding van nieuwe ontwikkelingen en de ervaringen met de eerste gerealiseerde deeltracés. Gemeenten gebruiken het programma van eisen als toetsingskader bij de nadere uitwerking van de deeltracés in definitieve ontwerpen of voor het beheer van de fietsinfrastructuur.

1.5.2 Vaststelling en realisatie

Het Masterplan Fietssnelweg F35 - actualisatie 2013 is vastgesteld door het dagelijks bestuur van Regio Twente. Bestuurlijke vaststelling van dit masterplan betekent dus vaststelling van de twee essentiële onderdelen: het (geactualiseerde) voorontwerptracé en het (geactualiseerde) programma van eisen. Dit betekent expliciet dat de route van de F35 en het beoogde kwaliteitsniveau dat daaraan wordt gekoppeld, bestuurlijk zijn geaccordeerd.

De eerste 11 km van de F35 is inmiddels aangelegd. De realisatie van de resterende kilometers F35, in deeltracés, is voorzien in de periode 2014-2020. De voortgang van de uitvoering wordt gewaarborgd door deze op te nemen in het uitvoeringsprogramma van het RMP. Realisatie van de F35 is een gezamenlijke inspanning van de gemeenten, Regio Twente en andere betrokken partijen. Zie verder hoofdstuk 5.

1.6 Leeswijzer

- In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de doelstellingen van de fietssnelweg F35. De F35 moet niet alleen zorgen voor meer fietsverkeer (en minder autogebruik), maar beoogt in bredere zin een bijdrage te leveren aan het verstevigen van de sociaal-economische structuur van Twente.

- In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de voorwaarden voor een fietssnelweg en de doorvertaling daarvan naar de kansrijke relaties (met onderscheid naar hoofdroute en zijtakken) en de ligging (naast de weg of het spoor of over een vrij tracé) van de Twentse fietssnelweg. Dit mondt uit in een voorontwerptracé. Voor het volledige tracé zijn de belangrijkste (ruimtelijke) ontwikkelingen en (nog te maken) tracékeuzen inzichtelijk gemaakt.
- In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op het beoogde kwaliteitsniveau van de fietssnelweg F35. Er worden eisen gesteld ten aanzien van de stedelijke en landschappelijke inpassing, de 'aankleding' (architectuur en materiaalgebruik) en de verkeerstechnische inrichting (met aspecten als maatvoering en afstanden tot het spoor).
- In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de realisatie van de fietssnelweg F35. Er is een kostenraming opgesteld (uitgaande van een hoog kwaliteitsniveau) en de mogelijkheden voor financiering zijn verkend. Verder is een nauwe samenwerking nodig, waarbij een duidelijke rolverdeling tussen gemeenten en Regio Twente weergegeven is. De bestaande projectgroep F35, met deelname van Regio Twente en betrokken gemeenten, voert de regie bij de realisatie. Voor besluitvorming wordt aangesloten bij reeds bestaande ambtelijke en bestuurlijke overleggen.

Fietsen in Twente

Verdeling over de vervoerwijzen

In het totaal van de vervoerswijzen neemt het fietsgebruik in Twente een aanzienlijk aandeel in (zie figuur 1.2). 30 procent van alle verplaatsingen wordt gemaakt met de fiets. Het autogebruik is echter dominant (als bestuurder en passagier), met een aandeel van 51%. De overige vervoerswijzen, waaronder lopen, hebben een gezamenlijk aandeel van 17%.

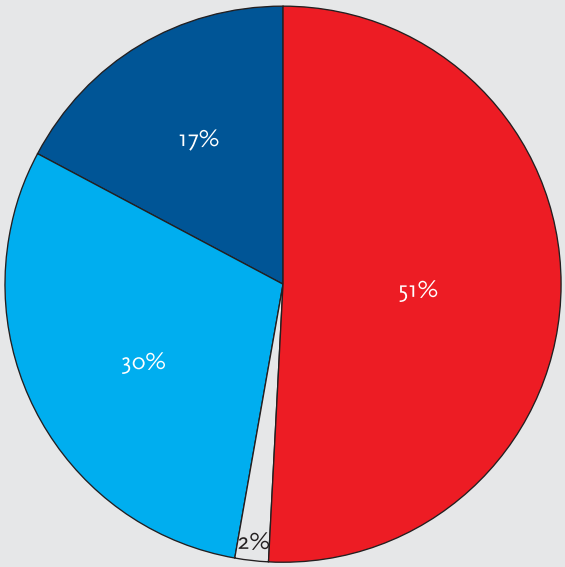

Figuur 1.2. Aandeel vervoerswijzen in Twente (gemiddeld over 1999-2012) (Bron: Onderzoek Verplaatsingen in Nederland)

Fietsgebruik

Het gemiddelde aantal fietsritten per dag, gemaakt door Twentenaren, bedraagt ongeveer 0,90 (zie figuur 1.3). Dit betekent dat bijna één hele verplaatsing met de fiets wordt gemaakt. De gemiddeld afgelegde afstand was in 2012 ongeveer 3 kilometer en de gemiddelde reisduur 14 minuten. Uitgezet over een langere periode laten deze cijfers tussen 1996 en 2003 eerst een neerwaartse ontwikkeling zien (zie figuur 1.4). Maar vanaf 2003 is weer een stijgende lijn zichtbaar: vooral de afgelegde afstand neemt de laatste jaren weer duidelijk toe.

	Verplaatsingen	Gemiddelde afstand (km)	Reisduur (minuten)
2000	0,94	2,7	13,3
2001	0,95	2,8	13,1
2002	0,89	2,6	12,1
2003	0,88	2,5	12,2
2004	0,92	2,5	13,0
2005	0,93	2,6	12,8
2006	0,89	2,7	12,1
2007	0,87	2,7	12,1
2008	0,87	2,8	12,4
2009	0,85	2,7	12,0
2010	0,85	2,7	12,7
2011	0,85	2,9	13,9
2012	0,88	3,0	14,1

Figuur 1.3. Fietsgebruik in Twente naar verplaatsingen, afstand en reisduur van 2000-2012 (Bron: Onderzoek Verplaatsingen in Nederland)

Wat is een verplaatsing?

Een verplaatsing wordt gedefinieerd als een reis met een motief: woon-werk, visite, winkelen, etcetera. Eén verplaatsing kan bestaan uit meerdere ritten met verschillende vervoerswijzen. Met de auto naar het station, verder met de trein en het laatste stuk naar kantoor op de vouwfiets is dus één verplaatsing. Voor het bepalen van de verplaatsing geldt in dit voorbeeld de trein als hoofdvervoerswijze.

Figuur 1.4. Ontwikkeling fietsgebruik in Twente van 1996-2012 (1996 = 100 (Bron: Onderzoek Verplaatsingen in Nederland)

Fiets- en autogebruik naar afstand

Op afstanden tot 2,5 kilometer heeft de fiets een duidelijke concurrentiepositie ten opzichte van de auto (zie figuur 1.5). Ruim 60% van de verplaatsingen wordt op deze afstanden met de fiets gemaakt. Voor afstanden tussen 2,5 en 10 kilometer is het de auto die de dienst uit maakt. Meer dan de helft (tot driekwart) van de verplaatsingen wordt op die afstanden met de auto gemaakt. Op afstanden groter dan 10 kilometer is de positie van de auto schijnbaar onaantastbaar, met ruim 90% van de verplaatsingen.

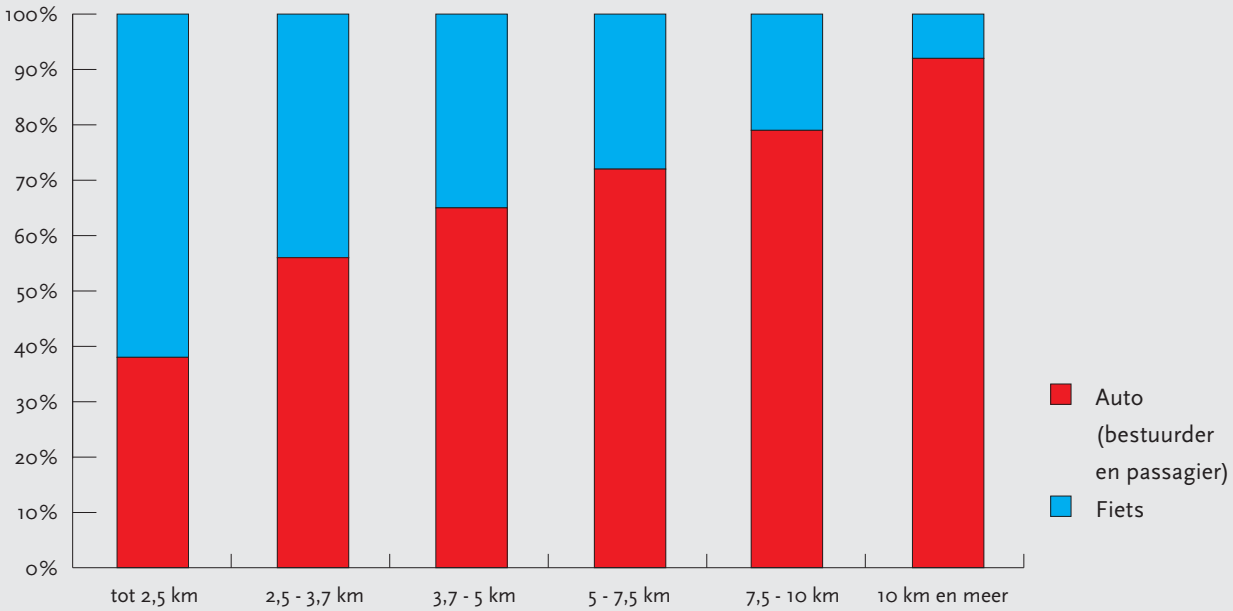

Figuur 1.5. Fiets- en autogebruik in Twente naar afstand (gemiddeld over 1996-2012) (Bron: Onderzoek Verplaatsingen in Nederland)

Conclusie

Het fietsaandeel in het totaal van de vervoerswijzen is stevig met 30%. En na een lange periode van afnemend fietsgebruik, neemt het fietsgebruik de laatste jaren weer toe. Vooral de gemiddelde afstand van een fietsverplaatsing stijgt. Toch blijft de fiets vooral op korte afstanden de overheersende vervoerswijze. Boven de 2,5 kilometer verliest de fiets aan concurrentiepositie ten opzichte van de auto.

Aanbeveling: met name op afstanden tussen de 2,5 en 10 kilometer is voor de fiets winst te behalen. De fiets wordt op die afstand nog voor circa 30% van de verplaatsingen gebruikt. Bij wijzigingen in reistijd en prijs voor de auto is de verwachting dat de concurrentie van de fiets toeneemt. In enkele grote steden in Nederland is die tendens nu al te zien. Op afstanden groter dan 10 kilometer is voor de fiets winst te behalen, mits de reis kan worden versneld, bijvoorbeeld door een verkorting van de reisduur (non-stop routes, elektrische fietsen).

Onderzoek Verplaatsingen in Nederland (OViN)

De gegevens over het fietsgebruik in Twente zijn ontleend aan het Onderzoek Verplaatsingen in Nederland (OViN) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Hiervan worden ook regionale uitsplitsingen gemaakt. Het OViN is de opvolger van het Onderzoek Verplaatsingsgedrag (1978-2004) en het Mobiliteitsonderzoek Nederland (2004-2010). Het onderzoek wordt jaarlijks uitgevoerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek. De gemeten mobiliteit in het OViN is exclusief vakantieverkeer, verplaatsingen vanwege goederenvervoer en exclusief de mobiliteit van bewoners van instellingen, inrichtingen en tehuizen.

Hoofdstuk 2

Parelketting van Twente

2.1 Inleiding

De fietssnelweg F35 is in de eerste plaats een veelzijdige vorm van individueel publiek transport op een vernieuwende en hoogwaardige as. Doorstroming en veiligheid staan voorop door uit te gaan van ongelijkvloerse kruisingen. Vlot doorfietsen is daarmee gegarandeerd, terwijl conflictsituaties met andere vervoerswijzen tot een minimum worden beperkt. Waar dat niet mogelijk is, krijgen fietsers voorrang op andere vervoerswijzen. Hiermee kan de F35 op korte afstanden een alternatief zijn voor de auto.
De F35 is de verbinding tussen de binnensteden, de nieuwe en bestaande stedelijke zones, de stations-omgevingen, de Twentse dorpen en de fraaie Twentse landschappen. Door de geboden kwaliteit nodigt de F35 uit om te fietsen, wat goed is voor de gezondheid. Twentenaren en toeristen kunnen de steden, dorpen en landschappen beter bereiken en 'beleven', mede dankzij de afwisselende en gevarieerde route van de F35.
Door goede aansluitingen op het onderliggende (recreatieve) fietsnetwerk en het fietsknooppuntensysteem is het mooie en dunner bevolkte Twentse platteland goed bereikbaar. Dit biedt goede mogelijkheden voor verblijfsrecreatie en recreatieve fietsritten vanuit de steden. Als Twentse 'Parelketting' (met de F35 als ketting en de gebieden en functies/ voorzieningen als parels) kan de F35 bijdragen aan het verstevigen van de sociaal-economische structuur van Twente. In dit hoofdstuk wordt hier verder op ingegaan.

2.2 Integrale doelstellingen

De fietssnelweg F35 is multifunctioneel en dient meerdere doelen:

1. Voorkomen van congestie op autoroutes naar de binnensteden, stations, kantoren en evenementenlocaties (mobiliteitsfunctie).
2. Een vlotte verbinding tussen steden, stadsdelen, dorpen en nieuwbouw; met andere woorden: tussen alle mogelijke bevolkingsgroepen in de Twentse samenleving (sociale functie).
3. Steden, dorpen en recreatieve bestemmingen verbinden (recreatieve en toeristische functie).
4. Een vlotte verbinding naar de dichte centrumgebieden waar de meeste mensen werken en wonen en waar de meeste openbare voorzieningen zijn (economische functie).
5. Bijdrage in vermindering van broeikasgas (CO_2) en geluid (milieufunctie).
6. Stimuleren van beweging per fiets en andere 'mensaangedreven' vervoermiddelen (gezondheidsfunctie).
7. Verlagen van het aantal verkeersslachtoffers (veiligheidsfunctie).
8. Een zichtbaar project, waar Twente mee op de kaart wordt gezet (PR-functie).

2.2.1 Mobiliteitsfunctie

Met de realisatie van het HFT en de fietssnelweg F35 krijgt de regio een modern mobiliteitssysteem, dat uitgaat van ontvlechten. De autoroutes staan los van het hoogwaardige openbaar vervoer (Agglonet) en de vrijliggende fietssnelweg F35 (zie figuur 2.1). Op grote delen van de F35 is sprake van bundeling van treinverkeer en fietsverkeer. Beide modaliteiten kunnen heel goed achter elkaar (de fiets als voor- en natransport van het openbaar vervoer) en naast elkaar functioneren. De vrije ruimte naast de spoorbaan van Almelo naar Enschede kan worden benut om de F35 met een breedte van ten minste 4 meter te realiseren. Zonder dat dit ten koste gaat van auto-infrastructuur of kostbare bouwgrond. Door realisatie van de F35 blijft Twente mobiel. Op afstanden tussen 4 en 8 kilometer en voor de e-fiets tussen 10 en 15 km is de fietssnelweg F35 een alternatief voor het gebruik van de auto, helemaal in combinatie met goede stallingsvoorzieningen bij NS-stations en in de binnensteden. Daarmee is er een goed alternatief voor de drukke autoroutes. In het kader van de VPR-studie 'Naar een hoogwaardig fietsnetwerk' is berekend dat realisatie van de F35 leidt tot een reductie van 10% van het aantal autokilometers (gemeten in een zone met een afstand van maximaal 1,5 kilometer tot het tracé van de fietssnelweg) en een reductie van de CO_2-uitstoot met 4.250 ton per jaar (0,2 kg/km). Verder zal het aantal verkeersslachtoffers naar schatting afnemen met 25% tot het jaar 2020.

2.2.2 Sociale functie

Voor de sociale ontplooiing van mensen is mobiliteit een voorwaarde. Mobiel zijn, betekent verplaatsen en deel kunnen nemen aan het dagelijkse leven: naar werk, school of sportvereniging gaan, boodschappen doen, op visite gaan etc. De F35 legt nieuwe verbindingen en maakt mobiliteit mogelijk. Dit geldt vooral voor mensen die geen auto kunnen of willen bezitten. Vooral deze groep mensen is aangewezen op goede voorzieningen voor fiets en openbaar vervoer. De fietssnelweg verenigt beiden in zich: kwalitatief hoogwaardige fietsinfrastructuur, maar ook een belangrijke schakel in het voor- en natransport van het openbaar vervoer. Ook de uitbreiding van de capaciteit van stallingsvoorzieningen bij de Twentse stations draagt hier aan bij. Als kwalitatief hoogwaardige as biedt de F35 de mogelijkheid om de leefbaarheid en de (sociale) dynamiek van woonwijken, stationsomgevingen en centra te vergroten. De F35 verbindt bestaande en nieuwe functies en voorzieningen met elkaar. Toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen kunnen worden geconcentreerd rondom deze hoogwaardige as.

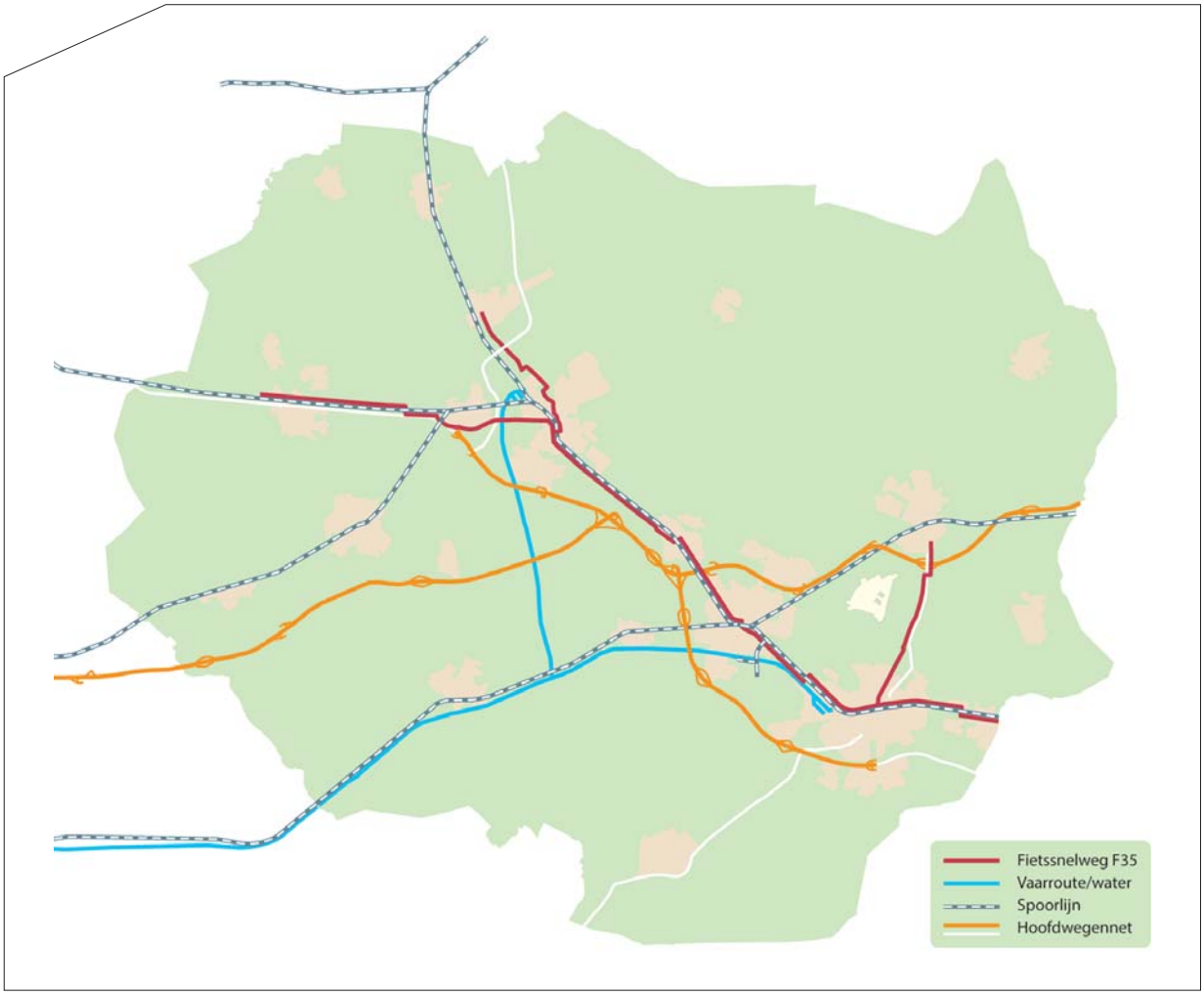

Figuur 2.1. Verkeer en vervoersysteem in Twente

2.2.3 Recreatieve en toeristische functie

Infrastructuur als de fietssnelweg ligt er niet alleen om in de spitsperiodes snel van A naar B te kunnen fietsen. Ook buiten die drukke periodes is de F35 beschikbaar voor fietsverkeer met andere doelen dan snelheid. Door de fietssnelweg op een goede en creatieve manier in te passen in het gevarieerde landschap van Twente, wordt ook het recreatieve fietsen over de F35 een belevenis op zich. Vanaf de F35 wordt verwezen naar functies en voorzieningen en andere mooie en interessante locaties langs de route (bijvoorbeeld in een straal van 5 km). Zie figuur 2.2. Dit geeft de betekenis van de F35 voor recreatie en toerisme nog een extra impuls en draagt rechtstreeks bij aan het verstevigen van de recreatief-toeristische infrastructuur.

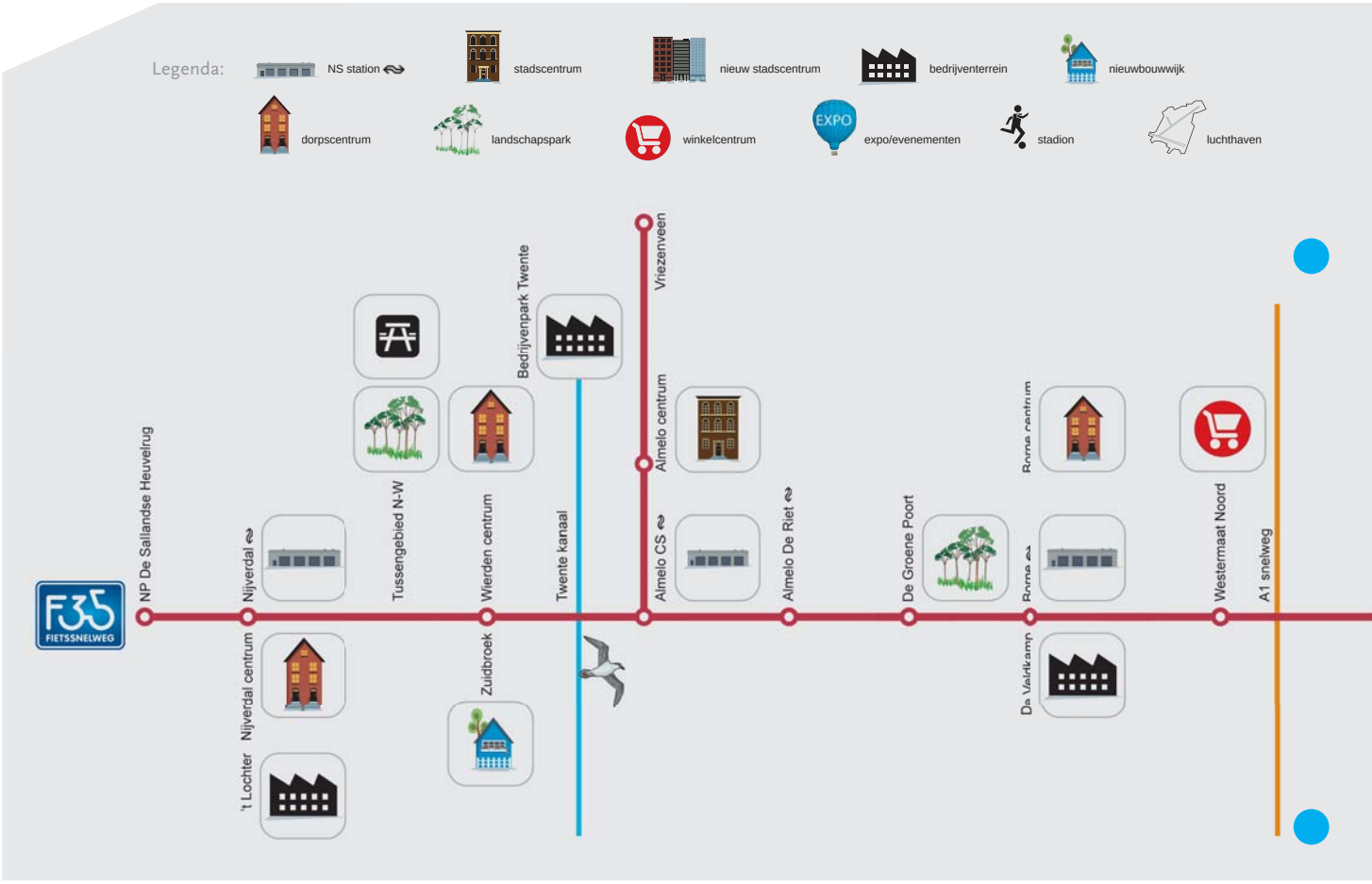

Figuur 2.2. De Parelketting van Twente

Recreatieve bestemmingen

De F35 verbindt Nationaal Park Sallandse Heuvelrug rechtstreeks met Nationaal Landschap Noordoost Twente. Tussen deze twee gebieden liggen diverse aantrekkelijke gebieden en voorzieningen, die een bezoek per fiets waard zijn. In Nijverdal is er het nieuwe sportbad met regionale functie, Het Ravijn. In Hellendoorn is er de publiekstrekker 'Avonturenpark Hellendoorn'. Vanuit Almelo en Borne is landschapspark 'Zendersche Esch' snel te bereiken. Vanuit dit parklandschap kan de reis worden vervolgd naar Westermaat Noord en West, waar veel grootschalige winkels en beurslocaties zijn te bezoeken. Vanuit Westermaat gaat het landschap in de omgeving van de fietssnelweg langzaam over in het stedelijke gebied van Hengelo richting Hengelo CS en Hart van Zuid met in de toekomst veel publiekstrekkers als het WTC en culturele podia en pleinen. Vanaf Hengelo CS vervolgt de fietssnelweg F35 haar weg richting de leisure zone in de omgeving van de Grolsch Veste. Dit gebied kent naast het voetbalstadion grote regionale publiektrekkers als de ijsbaan, een mega bioscoop en een indoor kartbaan. Vanuit dit gebied vormt de fietssnelweg F35 de verbinding met Enschede CS, van waaruit een aftakking naar Oldenzaal gaat door Lonneker en het natuurgebied van Driene en een aftakking via Glanerbrug richting de Duitse grens.

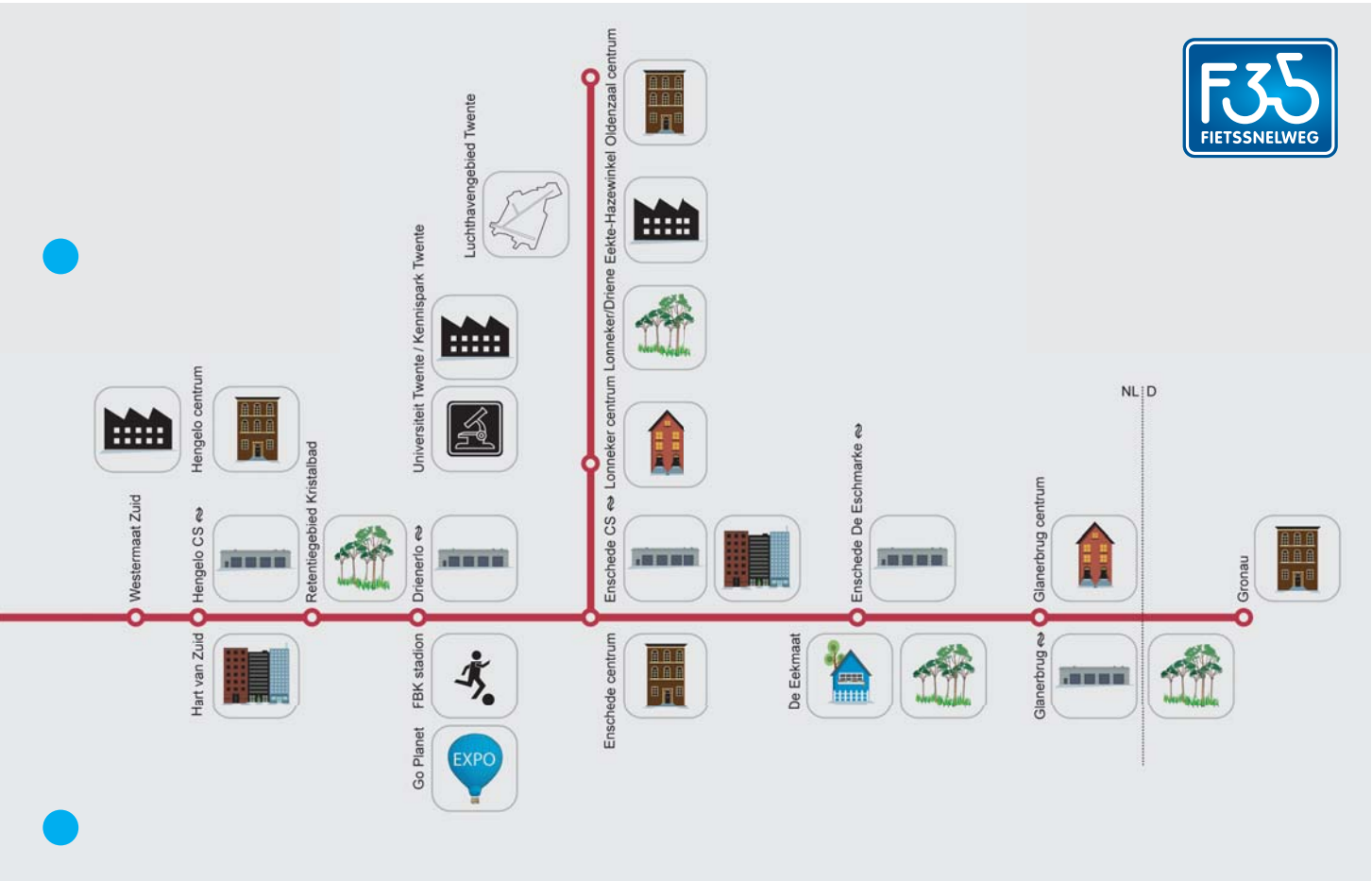

CRAFT
TenTussche
CRAFT
CRAFT
PINARELLO

2.2.4 Economische functie

Vanuit de drie bovengenoemde functies levert de F35 ook een bijdrage aan het economische functioneren van de regio Twente. Realisatie van de F35 geeft een positieve impuls aan de bereikbaarheid en daarmee het vestigingsklimaat van Twente in het algemeen en de binnensteden en stationsomgevingen (met kantoren) in het bijzonder.

De F35 versterkt de recreatief-toeristische en vrijetijdsinfrastructuur van Twente. Een toename van het aantal toeristen en recreanten geeft de regio een economische impuls. De F35 draagt rechtstreeks bij aan de mobiliteit van de Twentse bevolking. Mobiel zijn betekent verplaatsen en verplaatsen is een voorwaarde voor economisch functioneren.

2.2.5 Milieufunctie

Meer fietsen draagt bij aan een verbetering van het milieu en het leefklimaat in Twente. Er is geen schoner vervoermiddel dan de fiets. Hoe meer mensen de auto verruilen voor de fiets, hoe groter het effect op het leefklimaat in Twente. Landelijk is ongeveer de helft van alle autoverplaatsingen een korte rit (minder dan 7,5 kilometer). Ook voor de hele korte afstanden (minder dan 2,5 kilometer) wordt de auto vaak gepakt. Vervanging van deze korte ritten levert veel milieuwinst op. Korte autoritten zijn namelijk sterk vervuilend. Omdat de katalysator nog niet goed werkt bij een koude start, is de uitstoot van een groot aantal schadelijke stoffen de eerste paar kilometer veel hoger dan de rest van de rit. Minder autobewegingen betekent dus minder luchtvervuiling (CO_2 en fijnstof) en minder geluidsproductie in vooral de stedelijke centra van Almelo, Hengelo en Enschede (waar de afstanden kort zijn en de milieuhinder relatief gezien het grootst is).

2.2.6 Gezondheidsfunctie

Uit onderzoek van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap blijkt onder meer dat mensen die regelmatig fietsen de conditie van een sporter hebben en lichamelijk tien jaar jonger zijn dan hun werkelijke leeftijd. Verder zijn fietsers weerbaarder tegen ziekten en hebben zij 50% minder kans op een hartaanval. Iedere volwassene moet in totaal minimaal dertig minuten middelzwaar lichamelijk actief zijn op minstens vijf (maar het liefst alle) dagen van de week. Middelzwaar staat gelijk aan fietsen met een makkelijk haalbare snelheid van zestien kilometer per uur. In dertig minuten fietst men dan acht kilometer. Dat is ongeveer de afstand tussen de verschillende steden en dorpen langs de route van de F35. Alleen de route tussen Enschede en Oldenzaal is langer (ongeveer 10 kilometer).

2.2.7 Verkeersveiligheidsfunctie

Fietsers behoren tot de meest kwetsbare verkeersdeelnemers in Twente. Zowel landelijk als regionaal vormen fietsers een risicogroep, die veelvuldig betrokken zijn bij ernstige letselongevallen, al dan niet met dodelijke afloop. Vooral de leeftijdscategorieën 12 tot en met 15 jaar en 60+ zijn op de fiets zeer kwetsbaar. De realisatie van vrijliggende fietsroutes, die drukke autoroutes ongelijkvloers kruisen, kan bijdragen aan een reductie van het aantal fietsverkeersslachtoffers. Dit principe is het uitgangspunt voor de fietssnelweg F35.

2.2.8 PR-functie

Nationaal en internationaal neemt de aandacht voor fietssnelwegen toe. Vooral als instrument om de dichtbevolkte stedelijke omgevingen leefbaar en bereikbaar te houden. In een aantal Nederlandse gemeenten zijn al fietssnelwegen gerealiseerd (Nijmegen, Amersfoort, Den Haag, Leiden). Twente neemt door de omvang van het project (lengte van de complete fietssnelweg meer dan 60 kilometer en acht betrokken gemeenten) en keuze voor een consequent, herkenbaar ontwerp een unieke plaats in. In diverse regionale (Tubantia, RTV Oost) en landelijke media (Spits, Esta) en vakliteratuur (Verkeer in Beeld) is reeds gepubliceerd over de Twentse fietssnelweg. Hiermee zet Twente zichzelf als (fiets)regio op de kaart. De opgedane ervaringen in Twente zijn een voorbeeld voor andere projecten.

Hoofdstuk 3

Het tracé

3.1 Inleiding

Bij het ontwerp van fietssnelwegen wordt de voorkeur gegeven aan snelle doorgaande fietsroutes, die een groot aantal autoritten tot ongeveer 10-15 kilometer kunnen vervangen. Op afstanden tot 5 kilometer heeft de fiets een duidelijke concurrentiepositie. Tussen 5 en 10 kilometer is de fiets kansrijk. Tussen 10 en 15 kilometer is de fiets kansrijk, mits reistijdwinst wordt behaald. Met de opkomst van de elektrische fiets neemt de kansrijkheid van de fiets alleen maar toe. Om reistijdwinst te behalen, zijn doorstroming en snelheid van doorslaggevend belang.

Deze elementen zorgen voor het wervende karakter van fietssnelwegen. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de (wervende) voorwaarden voor een fietssnelweg en de doorvertaling daarvan naar de tracékeuze (met onderscheid naar hoofdroute en zijtakken) en ligging (naast de weg of het spoor of over een vrij tracé) voor de Twentse fietssnelweg. Dit mondt uit in een voorontwerptracé (VO). Voor het volledige tracé worden de belangrijkste (ruimtelijke) ontwikkelingen en (nog te maken) tracékeuzen inzichtelijk gemaakt.

3.2 Voorwaarden tracékeuze

Uit ervaringen met andere fietssnelwegen (of vergelijkbare concepten) blijkt dat voor een succesvolle fietssnelweg, waar voldoende fietsers gebruik van maken, een aantal duidelijke voorwaarden zijn te benoemen.

Verplaatsingsbehoefte

In de huidige situatie, of in de toekomstige situatie door ruimtelijke ontwikkelingen, dient er een verplaatsingsbehoefte te zijn van en naar de gebieden die de F35 verbindt.

Voldoende versnelling

Door kortere routes, hogere snelheden en minder oponthoud kan de fietsverplaatsing versneld worden. In dezelfde tijd kan verder worden gefietst, waardoor het aantrekkelijker wordt om de fiets te gebruiken. Hierdoor kan het aandeel fiets toenemen ten koste van andere vervoerswijzen (vooral bij de motieven sociaal-recreatief, school en woon-werk). Extra kansen zijn er op relaties waar de kwaliteit van de infrastructuur voor auto en openbaar vervoer onvoldoende is.

Continue kwaliteit

De fietssnelweg onderscheidt zich van een regionale hoofdroute door de continue kwaliteit van de fietsroute (non-stop, conflictvrije rode loper). Ook een exclusief karakter, met zo min mogelijk gelijkvloerse oversteken, is belangrijk.

Bundeling op de route

Er moet zoveel mogelijk worden uitgegaan van bundeling van fietsers op de fietssnelweg. Hierbij spelen drie aspecten een rol:

- De wervende kracht van de fietssnelweg. Indien de route via de fietssnelweg veel sneller, korter en comfortabeler is, kan een breder gebied worden bediend.
- De kwaliteit van parallelle routes. Indien op een parallelle route een min of meer even snelle en aantrekkelijke route aanwezig is, zullen weinig fietsers omrijden om de overstap te maken naar de fietssnelweg.
- Indien fietsers ter hoogte van de passage van een spoorlijn, autoverbinding of waterweg gebundeld worden op één passeerpunt zal de fietsroute die de barrière slecht altijd goed worden gebruikt. Waar geen 'natuurlijke' bundeling is, zal het niet mee vallen de fietsers op parallelle routes alsnog te 'vangen'.

3.3 Gekozen tracé en ligging

Uit een toetsing van kansrijke fietsrelaties in Twente (tussen 3 en 15 kilometer met een drempelwaarde van 50 autoritten per uur) aan de bovengenoemde voorwaarden, zijn de volgende relaties als meest kansrijk naar voren gekomen:

- Hoofdroute: Nijverdal - Wierden - Almelo - Borne - Enschede - Glanerbrug
- Zijtak: Almelo - Vriezenveen
- Zijtak: Enschede - Oldenzaal

Andere relaties zijn minder kansrijk voor een fietssnelweg, omdat er meerdere goede parallelle routes zijn of omdat er minder effect van te verwachten is in termen van overstap van auto naar fiets. Tussen Hengelo en Oldenzaal is er bijvoorbeeld al een directe fietsroute, langs de oude rijksweg. De fietssnelweg F35 zal daar dus geen concurrent zijn voor de A1 en de bestaande fietsverbinding.
Bij de keuze voor routes tussen Nijverdal en Wierden en Enschede en Oldenzaal is niet de mobiliteitsfunctie doorslaggevend (vervanging van autokilometers), maar de functie als hoofdverbinding tussen twee recreatieve

gebieden van formaat: Nationaal Park Sallandse Heuvelrug en Nationaal Landschap Noordoost Twente. Deze tracés zullen naar verwachting niet de hoogste vervoerwaarde kennen, maar zijn als verbindend element belangrijk.

Relatie RO en verkeer

De hoofdroute verbindt de binnensteden (met talrijke bestemmingen) met elkaar via de kortste route voor de fiets, langs het spoor. Daarnaast wordt een aantal nieuwbouwgebieden optimaal ontsloten voor de fiets: centrum/stationsgebied en Kruidenwijk-Zuid in Nijverdal, Zuidbroek in Wierden, de Bornse nieuwbouwgebieden, Westermaat in Hengelo, werkgebied Enschede-West en Eschmarke/Euregio in Enschede-Oost.

Ligging

De ligging van het tracé is voor een groot deel gebundeld met het spoortracé. Hier is immers nog voldoende ruimte om een non-stoproute richting centrumgebieden en stationsomgevingen te maken. Dat is een kans. Een fietssnelweg heeft een eigen tracé en dat gaat niet ten koste van de auto-infrastructuur of van kostbare bouwgrond. Indien de fietssnelweg F35 kan meeliften met het spoortracé (ook op hoogte) zijn er meestal geen conflicten met autoroutes. De route Hengelo - Enschede langs het spoor wordt veiliger geacht dan de bestaande route langs de Hengelosestraat, waar zich afgelopen jaren tientallen (letsel)ongevallen met fietsers hebben voorgedaan.

Gekozen zijde

De gekozen zijde van de F35 ten opzichte van de spoorlijn of de weg is bepaald aan de hand van:

- de ligging van de belangrijkste bestemmingen
- de mogelijk te gebruiken bestaande paden
- de ruimtelijke inpassing van nieuwe paden

Figuur 3.1. Tracé fietssnelweg F35

3.4 (Voor)ontwerptracé

In tabel 3.1 is de ligging van de fietssnelweg F35 weergegeven: langs de weg, het spoor of over een geheel nieuw tracé. Van de hoofdroute loopt het deeltracé Nijverdal - Wierden - Almelo evenwijdig aan de huidige N35. De zijtak Vriezenveen - Almelo krijgt een nieuw tracé dat deels ook langs de N750 kan komen te liggen.

De hoofdroute loopt van Almelo - Borne - Hengelo - Enschede - Glanerbrug evenwijdig aan de spoorlijn. De zijtak Oldenzaal - Enschede loopt over het tracé van de oude spoorlijn tussen Enschede en Oldenzaal (deels al aangelegd via Roombeek) of kan langs de provinciale weg N733 komen te liggen.

Tracé	Lengte (km)	Waarvan reeds gerealiseerd	Langs spoor NS	Langs weg	Nieuw tracé
Nijverdal - Wierden	9,4	2,3	x	x	
Wierden - Almelo	5,9	-		x	
Almelo - Vriezenveen	7,4	0,3		x	x
Almelo - Borne (incl. deel westzijde spoor)	9,7	1,1	x		
Borne - Hengelo	5,4	1,9	x		
Hengelo - Enschede Drienerlo	4,2	3,1	x		
Enschede Drienerlo - Enschede CS	3,9	2,0	x		
Enschede - Glanerbrug	6,9	-	x		
Enschede - Oldenzaal	9,3	1,1		x	x
Totaal kilometers	**62,1**	**11,8**			

Tabel 3.1. Tracédelen fietssnelweg F35

In bijlage 2 is het volledige tracé weergegeven op een (uitklapbare) overzichtskaart en in een elftal kaartbeelden per tracédeel. Daarbij zijn ook de aansluitingen op het Hoogwaardig Fietsnetwerk Twente weergegeven en de status van de tracédelen in grote lijnen.
De status van het ontwerp verschilt nog per tracédeel: sommige delen van het tracé zijn al gerealiseerd, andere zijn al uitgewerkt tot definitief ontwerp (DO) en weer andere hebben nog de status van voorontwerp (VO). Bij de voorontwerptracés moeten soms nog nadere keuzes worden gemaakt over de precieze ligging van het tracé (langs de weg, het spoor of via een vrij tracé) of over de mogelijkheden om (on)gelijkvloerse kruisingen met de (spoor)wegen of een verhoogde ligging (Enschede) te realiseren. Dat is een zaak voor de desbetreffende gemeenten/wegbeheerders.

Hieronder volgt een korte beschrijving van de deeltracés inclusief de belangrijkste ontwerpopgaven.

Gazelle

3.4.1 Hoofdroute: Nijverdal-Wierden-Almelo

Sallandse Heuvelrug

De fietssnelweg F35 begint (of eindigt) in het Nationaal Park de Sallandse Heuvelrug, het gebied dat zich uitstrekt tussen Holten en Hellendoorn. Een aantrekkelijk gebied met vergezichten over golvende heidevelden en uitgestrekte bossen. Kenmerkende heuvels zijn de Hellendoornse Berg, de Haarlerberg, de Holterberg en de Koningsbelt. De laatste is het hoogst en reikt tot 75 meter boven zeeniveau. De bijzondere natuurwaarden en het aantrekkelijke landschap maken de Sallandse Heuvelrug geliefd bij wandelaars, fietsers én automobilisten. Voor dag- en verblijfsrecreanten zijn er verder Avonturenpark Hellendoorn en vakantiepark Landal De Hellendoornseberg. De fietssnelweg is een directe verbinding tussen deze publiekstrekkers en de Twentse dorpen en steden.

Nijverdal

Nijverdal is een van de laatste kernen in Nederland die in tweeën wordt gedeeld door een rijksweg, de N35 van Zwolle naar Almelo. Het Combiplan N35 maakt hier een einde aan: de N35 wordt verlegd en gedeeltelijk ondertunneld, in combinatie met de spoorlijn Zwolle-Almelo. In 2014 zijn de werkzaamheden volgens planning gereed. Dan zal het doorgaande (vracht)verkeer niet meer door het centrum rijden, wat de bereikbaarheid en leefbaarheid ten goede komt. In relatie hiermee wordt het centrum geherstructureerd en ontwikkeld tot dé ontmoetingsplek van Nijverdal. Het centrumplan (met o.a. het nieuwe stadhuis, theater, winkelvoorzieningen en een parkeergarage) is inmiddels grotendeels gerealiseerd en ook is het NS-station inmiddels verplaatst. Als het werk aan de N35 klaar is, zal als laatste de winkelstraat Grotestraat heringericht worden. Er ontstaat een aantrekkelijk, veilig en leefbaar centrumgebied met meer en betere stallingsvoorzieningen voor fietsers.

Het tracé van de F35 is opgenomen in 'De Strip' (de zone rondom het Combiplan). Er is gekozen voor dit tracé omdat daarmee een optimale ontsluiting wordt geboden van de meeste voorzieningen en functies in Nijverdal, waaronder het nieuwe station (een belangrijke vervoersknoop), de nieuwbouwwijk Kruidenwijk-Zuid en het nieuwe sportbad Het Ravijn.

Tussengebied Nijverdal - Wierden

In het gebied tussen Nijverdal en Wierden is sprake van een overwegend agrarisch landschap. Verder ligt hier de rijksweg N35 tussen Zwolle en Twente. Deze is onderdeel van een oude postroute tussen de steden Zwolle en Münster (Duitsland). Op dit moment is de N35 een enkelbaans (drukke) stroomweg, met aan de zuidzijde een parallelweg, die aansluit op het bedrijvenpark van Nijverdal. De precieze loop van het tracé van de F35 is nog niet bekend. Dit is mede afhankelijk van de mogelijke verlegging en verdubbeling (naar 2x2 rijstroken) van de N35. Indien de N35 ter hoogte van de huidige aansluiting N35/Nijverdalsestraat richting het spoor afbuigt, zijn er voor het tracé van de fietssnelweg F35 twee mogelijkheden:

1. Vanaf Nijverdal blijft de F35 aanvankelijk aan de noordzijde van de spoorlijn Zwolle-Almelo lopen. Bij de Vossenbosweg kruist de F35 de spoorbaan ongelijkvloers en gaat vervolgens langs de zuidzijde van de spoorbaan verder richting Wierden.

2. De F35 kruist het Combiplan in Nijverdal (ongelijkvloers) en volgt vervolgens het huidige tracé van de N35 (hoofdrijbaan of de parallelweg) in de richting van Wierden.

Beide mogelijkheden zijn van invloed op de aansluiting van het tracé in Nijverdal en Wierden.

Wierden

De F35 volgt in grote lijnen het tracé van de (oude) Rondweg Wierden. Hier is voldoende ruimte aanwezig om een volwaardige fietssnelweg te realiseren. Hiervoor is het noodzakelijk dat fietsers op de rotondes Almelosestraat en Rijssensestraat voorrang krijgen. Aanleg van het tracédeel tussen beide rotondes is in voorbereiding (DO fase).

Aan de westzijde van Wierden (ter hoogte van de kruising met de spoorbaan Deventer-Almelo) zijn er verschillende mogelijkheden voor het tracé, waaruit nog een keuze gemaakt moet worden (mede in relatie tot de keuzes die gemaakt worden voor de doortrekking van de N35):

1. Bij een keuze voor optie 1 in het gebied tussen Nijverdal en Wierden blijft de F35 aan de noordzijde van de N35 en gaat de F35 samen met deze weg over de spoorbaan Deventer-Almelo heen.
2. Bij een keuze voor optie 2 in het gebied tussen Nijverdal en Wierden moet de F35 de N35 kruisen. Daarvoor zijn twee (sub)varianten:
   a. de F35 gaat eerst langs het spoor onder de N35 door en wordt vervolgens met een lus over het spoor geleid richting Wierden (deze variant is alleen mogelijk als hier géén aansluiting op de N35 komt);
   b. er wordt een nieuwe fietstunnel onder de spoorbaan Deventer Almelo gemaakt; vervolgens kruist de F35 de N35 via de bestaande route Stegeboersweg - Kruissteenweg.

Het centrum van Wierden wordt steeds aantrekkelijker door goede openbare voorzieningen (station, winkelgebied, parkeren) en realisatie van een autoluw karakter waar veel ruimte is voor voetgangers en fietsers. Het tracé van de F35 ligt ideaal tussen het bestaande en nieuwe Wierden. Fietsers hebben dwarsverbindingen naar de oude kern, maar kunnen ook direct naar nieuwbouwwijk Zuidbroek, die ten zuiden ligt van de 'oude' Rondweg Wierden. In Zuidbroek worden ongeveer 1.500 nieuwe woningen gerealiseerd. Met de doortrekking van de autosnelweg A35 komt het doorgaande (vracht) verkeer op grotere afstand van Wierden te rijden.
Om ervoor te zorgen dat het doorgaand (vracht)verkeer geen gebruik meer maakt van de Rondweg Wierden, is deze geknipt. Dit komt de veiligheid van fietsers (en voetgangers) ten goede.

Almelo

Almelo ontwikkelt zich de komende jaren tot een sterke centrumstad met nieuwbouwgebieden te midden van regionale kernen. Als resultaat van het Masterplan voor de stad Almelo rijdt het doorgaande (vracht)verkeer steeds meer via hoogwaardige infrastructuur rond de stad en is de spoorlijn in Almelo verdiept aangelegd. Verder komen er in het centrum en rond het station nieuwe kantoren en voorzieningen, zoals het inmiddels gerealiseerde Regionaal Onderwijscentrum (ROC). In de binnenstad is geïnvesteerd in mooie openbare pleinen en een gevarieerd aanbod van wonen, werken en recreëren. De fietssnelweg

Spirit
Batavus
Batavus

F35 lift in Almelo mee met bestaande ruimtelijke plannen, zoals het Masterplan Stationsomgeving en Almelo Verdiept. Richting Borne komt de F35 door Almelo De Riet.

Masterplan Stationsomgeving

In de stationsomgeving wordt gewerkt aan de uitvoering van het Masterplan Stationsomgeving, waarin ook de F35 en fietsparkeervoorzieningen zijn opgenomen. De capaciteit van de stallingsvoorzieningen wordt uitgebreid en de F35 is ingepast. De plannen zijn ontwikkeld samen met NS Vastgoed en ProRail.

Gezien vanaf Wierden loopt het tracé van de F35 langs de Wierdensestraat naar de spoorlijn Almelo-Hengelo. Hier kruist de F35 de Wierdensestraat ongelijkvloers en volgt daarna de spoorlijn in zuidelijke richting.

Almelo Verdiept

In Almelo is de spoorlijn recentelijk verdiept aangelegd. Daarmee zijn veel problemen op het gebied van verkeersveiligheid en -doorstroming opgelost. Snelle busverbindingen hebben geen last meer van het treinverkeer, het spoor vormt nu een minder grote barrière in de stad, onveilige spoorwegovergangen bij de Violierstraat-Schoolstraat en Nieuwstraat-Zuiderstraat zijn verdwenen en het leefklimaat in de directe omgeving van het spoor is verbeterd.

Vanaf de stationsomgeving naar het zuiden loopt de F35 aan weerszijden van het spoor: aan de westzijde ligt de route richting Wierden, aan de oostzijde de route richting Vriezenveen. Op het tracé aan de westzijde (Ambtstraat) is te weinig ruimte voor een fietssnelweg van 4 tot 4,5 meter, daarom is daar gekozen voor een fietsstraat met medegebruik door auto's en een voorrangskruising met de Nieuwstraat-Zuiderstraat.

De routes aan weerszijden van het spoor komen samen ter hoogte van de Nieuwstraat-Zuiderstraat. Daar gaat de F35 met een brug over de verdiepte tunnelbak heen (inmiddels gerealiseerd). Het tracé van de F35 volgt vanaf daar (naar het zuiden) een route aan de zuidwestzijde van het spoor.

Almelo De Riet

In Almelo De Riet zijn nog twee opties voor het tracé:

1. Het ligt het meest voor de hand om het tracé langs het spoor door te zetten, maar de ruimte hiervoor is beperkt.
2. Een alternatieve mogelijkheid is een route via de Bornebroeksestraat en de Weezebeek.

3.4.2 Zijtak: Vriezenveen - Almelo

Vriezenveen

Vriezenveen in de gemeente Twenterand is een kern met bijna 15.000 inwoners en ligt op acceptabele fietsafstand van Almelo. Er bestaan nu twee fietsroutes: één die Vriezenveen-centrum en -oost met Almelo-centrum verbindt (via de Almeloseweg/Vriezenveenseweg) en één die Vriezenveen-west en fietsers vanuit noordelijke en westelijke richting met Almelo-oost verbindt (via de Aadorpweg).

Oorspronkelijk was het plan om de zijtak van de F35 centraal door de geplande nieuwe woonwijk Waterrijk te trekken. Het plan voor de realisatie van Waterrijk gaat echter (voorlopig) niet door. Daarom is een nieuwe route gekozen. Deze lift mee met de ontwikkeling van de Burgemeester Schneidersingel (een nieuwe ontsluitingsweg tusen Almelo-centrum en Almelo-noord) en gaat verder langs de Aadorpweg gekozen richting Vriezenveen. Hiermee wordt Vriezenveen op een aantrekkelijke en veilige manier met Almelo verbonden.

Het bestaande fietspad langs de Aadorpweg wordt opgewaardeerd tot een fietssnelweg. Deze route is een echte woon-werk-schoolroute. Naast de scholieren uit Vriezenveen gaan ook scholieren vanuit Vroomshoop, Daarlerveen, Daarle en Den Ham via de Aadorpweg naar Almelo. Om een veilige en aantrekkelijke route te kunnen realiseren, wordt de F35 in Almelo om het bedrijventerrein (Plesmanweg) heen geleid. De gemeenten Almelo en Twenterand werken momenteel aan de uitwerking van het meest geschikte tracé tussen de Aadorpweg en de Burgemeester Schneidersingel.

Het tracé van de zijtak F35 eindigt in Vriezenveen bij Westeinde. In Vriezenveen sluit de F35 aan op het onderliggende fietsnetwerk, dat de kernen van de gemeente Twenterand met elkaar verbindt.

3.4.3 Hoofdroute: Almelo - Borne - Hengelo - Enschede

De Groene Poort

Eén van de oude landschappen van Twente is De Groene Poort (voorheen Zendersche Esch). De omgeving met Azelo, Zenderen en Twickel is fraai en van landschappelijke waarde. Dit gebied wordt in de komende jaren als landschapspark verder ontwikkeld. De F35 biedt mogelijkheden om niet-gemotoriseerd dit park te bereiken vanuit de richting Almelo en Borne/Hengelo. Voor het tracé van de F35 heeft de gemeente grond aangekocht aan de zuidzijde van het spoor. Voor een deel van het tracé vanaf De Groene Poort richting Borne zijn nog twee opties:

1. Zo lang mogelijk parallel aan het spoor (tot aan de Beerninksweg in Borne);
2. Via de bestaande Esweg en Meester Thienweg.

Borne

Borne is een oude plaats. In Twente zijn alleen de gemeenten Oldenzaal en Ootmarsum nog ouder. Het centrum Oud-Borne is aantrekkelijk en van bijzondere cultuurhistorische waarde. Borne heeft veel voorzieningen, een bedrijventerrein (Molenkamp) en aantrekkelijke woonwijken, waaronder de nieuwbouwwijk De Bornsche Maten.

De F35 komt Borne binnen aan de zuidkant van het spoor. Ter hoogte van de Meester Thienweg buigt de F35 af naar de Beerninksweg. Door ruimtegebrek (bebouwing) kan de F35 hier niet langs het spoor lopen. De F35 volgt de Beerninksweg tot aan de kruising met de Bornerbroeksestraat. Vanaf de Bornerbroeksestraat loopt de F35 weer langs het spoor. Bij de Bornerbroeksestraat of bij de Azelosestraat gaat de F35 via een tunnel naar de noordkant van het spoor. Evenwijdig aan de Parallelweg loopt de F35 voor het station Borne langs, waar tevens extra stallingsvoorzieningen komen. Via de nieuwe ovonde op het kruispunt Deldensestraat/Parallelweg/Stationsstraat/Europastraat loopt de F35 vervolgens verder langs de noordkant van het spoor. Het tracédeelgedeelte tussen de Deldensestraat en de Amerikalaan lift mee met de aanleg van een geluidsscherm langs de spoorbaan.

Tussen Borne en Hengelo (met een hart-op-hartafstand van 5 km) bestaat een omvangrijke pendelstroom. De bestaande fietsroute via de Oude Hengeloseweg - Wegtersweg is niet overal even aantrekkelijk en veilig. Bovendien moeten enkele drukke wegen in Hengelo worden overgestoken. Voor het tracé tussen Borne en Hengelo is gekozen voor een tracé aan de noordoostkant van het spoor. Enerzijds omdat daarmee gedeeltelijk gebruik wordt gemaakt van bestaande infrastructuur en routes (met een kostenbesparing tot gevolg) en anderzijds omdat direct kan worden aangesloten op de centrumgebieden in Borne en Hengelo. Hiermee wordt ook het tussengebied Westermaat, met meerdere publiekstrekkende functies, direct ontsloten. Voorts is het belangrijk om goede verbindingen te bieden naar de binnenstad en Hart van Zuid in Hengelo.

Hengelo

Hengelo is een stad met ruim 80.000 inwoners en een groot verzorgingsgebied. De F35 verbindt de gebieden Westermaat (grootschalige detailhandel, Expo etc.) met de binnenstad en Hart van Zuid. De binnenstad heeft een aantrekkelijk winkelgebied en Hengelo staat ook bekend om zijn horeca en evenementen. Ten zuiden en zuidwesten van de binnenstad vinden in de komende jaren grote ontwikkelingen plaats.

Hart van Zuid

Hart van Zuid is een van de grootste en meest ambitieuze binnenstedelijke herstructureringsplannen van Nederland. Wat enkele jaren geleden nog een 50 hectare groot voormalig industrieterrein was, transformeert in de periode tot ca. 2020 tot een levendig nieuw stadsdeel, waarin ruimte wordt gecreëerd voor wonen, werken, leren en recreëren. En dat alles met respect voor het aanwezige industrieel erfgoed.

Gezondheidspark

Aan de westkant van Hengelo zijn al langere tijd het ZGT (Ziekenhuis Groep Twente), Trivium (voormalig P.C. Borsthuis) en een aantal andere voorzieningen op het gebied van de gezondheidszorg (Carint, Rode Kruis, Arbo-dienst) gevestigd; het Gezondheidspark. Door steeds verdere uitbreiding ontstaat een gebied waar verschillende gezondheidszorg-gerelateerde bedrijven en instellingen gezamenlijk hun producten, diensten en faciliteiten gaan aanbieden in een parkachtige setting. De voorstadhalte Gezondheidspark langs de spoorlijn Zutphen-Hengelo-Oldenzaal (geopend in december 2012) past in het streven naar uitbreiding en versterking van het hoogwaardig stadsgewestelijke openbaar vervoer Twente (Agglonet). Zowel Hart van Zuid als het Gezondheidspark met zijn voorstadhalte zijn voor Regio Twente strategische projecten, met kwaliteiten in ruimte en mobiliteit. De combinatie van treinverkeer en fietsverkeer past hier goed in. Nadere uitwerking is nodig om via het Hoogwaardig Fietsnetwerk Twente te komen tot goede aansluitingen op de F35.

De F35 loopt vanaf Westermaat langs het spoor naar de stationsomgeving/Hart van Zuid. Tussen de Grobbentunnel en Marskant loopt nog een variantenstudie. Daarna gaat de F35 onder het spoor door naar de Parallelweg LS. De F35 loopt verder via de Parallelweg LS, Watertorenlaan en Watertorenpark in de richting Enschede. Het tracédeel bij Watertorenpark wordt in 2015 aangelegd. Vanaf dit punt in de richting van Enschede ligt het eerste aanlegde tracé, van Kuipersdijk tot aan ijsbaan; dit geldt als pilot tracé voor de F35.

Enschede

Enschede is met bijna 160.000 inwoners niet alleen de grootste stad van Twente, maar van de hele provincie Overijssel. Met de Universiteit Twente (UT), FC Twente, grote woonwijken, een moderne binnenstad met historisch centrum, vele winkel-, culturele- en onderwijsvoorzieningen en uitgebreide bedrijvigheid (ondermeer Havengebied, Kennispark en Euregio Bedrijvenpark), is het een stad met aantrekkingskracht. De relatie met Duitsland is groot. Dat is te merken aan het dag- en winkeltoerisme in het weekend en op feestdagen. Langs het tracé van de spoorlijn en de toekomstige F35 liggen bestemmingen als Saxion Hogescholen en het stadion van FC Twente (Grolsch Veste). Maar er zijn ook nieuwe 'parels' in ontwikkeling, zoals gebieden met business, science en leisure en herontwikkeling en inbreiding van het centrumgebied met woon- en werkgebieden. Om de binnenstad en Enschede-west bereikbaar te houden, kan de fietssnelweg F35 een rol spelen. Dit geldt zowel voor reizen binnen Enschede zelf als tussen Enschede en Hengelo.

Drienerlo

In de omgeving van NS-station Drienerlo (voorstadhalte), de Grolsch Veste en Go-Planet zijn veel nieuwe voorzieningen gerealiseerd zoals de nieuwe ijsbaan en nieuwe kantoren. De Grolsch Veste is fors in capaciteit vergroot en het havengebied (Masterplan Havengebied) wordt geherstructureerd tot een concurrerend haven- en bedrijventerrein en bedrijvenpark. Het stationsplein Enschede Drienerlo zelf is opnieuw ingericht waarmee tot maximaal 40.000m² aan bedrijfskavels kan worden ontsloten, en waardoor de bereikbaarheid en uitstraling van het Kennispark zijn verbeterd. Het tracé van de F35 loopt vanuit Hengelo ten zuiden van de spoorlijn en gaat onder het spoor door bij station Drienerlo. Vanaf daar loopt de F35 noordelijk van het spoor via het Business en Science Park en via het parkachtige deel door Twekkelerzoom (reeds gereed) naar het NS-station Enschede. Op dit tracégedeelte zijn er vier drukke autoroutes die de F35 moet kruisen: Auke Vleerstraat, Lambertus Buddestraat, Tubantiasingel en De Ruyterlaan. Voor de kruising met de Auke Vleerstraat is een fietsbrug voorzien. De de Ruyterlaan kan al ongelijkvloers worden gekruist via een bestaande verbinding die als fietsstraat kan worden ingericht. Voor het tracé van de F35 verder richting centrum Enschede voert gemeente Enschede nog een tracéstudie uit. Ten oosten van Enschede loopt de F35 verder langs het spoor richting Glanerbrug en verder naar Duitsland (zie paragraaf 3.4.5).

3.4.4 Zijtak: Oldenzaal - Enschede

Oldenzaal

Oldenzaal is een van de oudste steden in Twente. De stad is met grote bedrijvigheid en woonwijken zelfvoorzienend, maar is ook georiënteerd op Enschede en Hengelo. Oldenzaal ligt aan de zuidzijde van het Nationaal Landschap Noordoost Twente, met fraaie natuurgebieden als het Lutterzand. Wat betreft de fietssnelweg F35 wil Oldenzaal een snelle en aantrekkelijke route richting het station en de binnenstad. Richting zuiden loopt de F35 via een aantrekkelijke route naar Lonneker en Enschede.

Lonneker

Lonneker is een klein dorp in een fraaie, landschappelijke omgeving. De afstand tot Enschede is goed te fietsen en dat gebeurt nu al via het bestaande fietspad langs het tracé van de voormalige spoorbaan Enschede-Oldenzaal. Ten noorden van Lonneker ligt het luchthavengebied Twente. De F35 kan een aansluiting krijgen op ontwikkelingen in het gebied van de luchthaven. Verder is de F35 als fietssnelweg gecombineerd met het voormalige tracé van de spoorbaan, een belangrijk cultuurgoed in dit deel van de gemeente Enschede.

Enschede

In Enschede is het gedeelte van de F35 binnen Roombeek gereed. Het deel tussen de Lasondersingel en het station is nog een zoekgebied. Hiervoor wordt een tracéstudie spoorzone/Boddenkamp uitgevoerd.

Nationaal Landschap Noordoost Twente

Het nationaal landschap Noordoost-Twente bestaat uit de gemeenten Dinkelland, Losser, Oldenzaal en Tubbergen. Het is een van de oudste cultuurlandschappen van Twente en een speerpunt voor toerisme en recreatie. Dit domein van dag- en verblijfsrecreatie wordt in de komende jaren verder ontwikkeld. Een belangrijk onderdeel in de toeristisch-recreatieve infrastructuur is het Fietsroutenetwerk Twente, dat is gebaseerd op het knooppuntensysteem (met aansluitingen op het Sallandse én het Duitse fietsroutenetwerk). Gecombineerd met het Hoogwaardig Fietsnetwerk Twente en de F35 en voorzien van voldoende en goede onderlinge aansluitingen (ook op het onderliggende fietsnetwerk), zorgt dit voor uitstekende (recreatieve) verbindingen tussen stad, dorp en land(schap) in Twente.

3.4.5 Hoofdroute: Enschede-Glanerbrug

Tussen Enschede en Glanerbrug loopt de F35 parallel aan de noordkant van de spoorlijn richting Gronau.

De Eschmarke

Tussen Enschede en Glanerbrug is inmiddels een deel van de nieuwe eigentijdse woonwijk De Eschmarke ontwikkeld. Deze woonwijk kan doorgroeien tot maximaal bijna 3.000 woningen. De nieuwbouw wordt zorgvuldig ingepast in het typisch Twentse landschap van houtwallen en waterlopen. De Eschmarke is verdeeld in een aantal buurten, elk met een eigen karakter. Ten noorden van De Eschmarke ontwikkelt zich het bedrijvenpark Euregio en ten oosten ligt de kern Glanerbrug. Er zijn meerdere fietsroutes naar de binnenstad. Eén ervan is de fietssnelweg F35. Deze is goed te traceren via de te verbeteren Oosterstraat. Met een aantal aanpassingen is hier een hoogwaardige route te realiseren.

Glanerbrug

Glanerbrug is een dorp met aantrekkelijke woonwijken en een redelijk omvangrijk winkelgebied Gronausestraat. Sinds 2002 rijdt op de spoorlijn Enschede - Glanerbrug - Gronau - Münster/Dordtmund een light-railtrein.
Verder wordt aan weerszijden van de spoorlijn nieuwbouw gepleegd. Een hoogwaardige fietsroute kan dienst doen als hoofdinfrastructuur richting Enschede-Centrum en (naar het Oosten) richting Gronau en het recreatiepark met het Rock- en Popmuseum (het LAGA-terrein uit 2003).

3.5 Samenvatting ontwikkelingen en opgaven

In onderstaande tabel 3.2 is een samenvatting opgenomen van de belangrijkste ontwikkelingen en (ontwerp)opgaven. De tabel is gerangschikt per gemeente op alfabetische volgorde.

Gemeente	Ontwikkelingen en opgaven
Almelo	• Herinrichting stationsomgeving zuidwestzijde en aansluiting F35 vanaf NS station - Wierdensestraat. • Zijtak richting Waterrijk/Vriezenveen: herzien tracé F35 omdat realisatie Waterrijk (voorlopig) niet door gaat. Aadorpweg opwaarderen tot fietssnelweg. Tracé in Almelo om bedrijventerrein (Plesmanweg) heen. • Tussengebied Almelo-Borne: meeliften met ontwikkeling parkgebied De Doorbraak.
Borne	• Tussengebied Almelo-Borne: meeliften met ontwikkeling parkgebied De Groene Poort. • Bij NS-station via Azelosestraat naar noordkant station en via kruising Parallelweg- Stationsstraat-Deldenseweg naar noordzijde spoor.
Enschede	• Ongelijkvloerse kruisingen met Auke Vleerstraat (realisatie fietsbrug in 2014), Lambertus Buddestraat, en Tubantiasingel. • Tracéstudie spoorzone/Boddenkamp
Hengelo	• Tracé tussen Grobbentunnel en NS-station/Hart van Zuid zal nog nader worden bepaald. • Deel oost (Watertorenpark/brede school) komt in ontwikkeling.
Nijverdal	• Verbinding F35 met Het Ravijn en Nationaal Park Sallandse Heuvelrug. • Aan oostzijde Nijverdal F35 gezamenlijk ontwerpen met N35.
Oldenzaal	• Afstemming met plannen provinciale weg N733 Oldenzaal – Enschede.
Twenterand	• Aadorpweg opwaarderen tot fietssnelweg.
Wierden	• Aan de westzijde van Wierden (ter hoogte van de kruising met de spoorbaan Deventer-Almelo) keuze maken uit verschillende opties voor het tracé (in samenwerking met Rijkswaterstaat).

Tabel 3.2 Samenvatting belangrijkste ontwikkelingen en (ontwerp)opgaven deeltracés

Hoofdstuk 4

Ontwerpprincipes fietssnelweg F35

4.1 Inleiding

De fietssnelweg F35 is een hoogwaardige en unieke fietsverbinding. In meer dan één opzicht moet kwaliteit worden geboden. Enerzijds gaat het om het creëren van hoogwaardige fietsinfrastructuur. Het gebruik als fietser moet comfortabel en veilig, maar bovenal uitnodigend zijn. De F35 moet synoniem zijn voor fietsen. Anderzijds gaat het om het inpassen van een infrastructureel element in een landelijke en stedelijke omgeving. De eigenheid van de Twentse landschappen en steden zal leidraad moeten zijn. De F35 moet passen bij de Twentse omgeving en schaal.

Bij de totstandkoming van het Masterplan zijn deze kwaliteitseisen in een aantal ontwerpsessies met verkeerskundigen, stedenbouwkundigen en landschapsarchitecten vertaald naar ontwerpprincipes voor de F35 (met onderscheid naar: stedenbouwkundig en landschappelijk, architectonisch, verkeerskundig en materiaalgebruik). Het gaat daarbij om (conceptuele) denkkaders, maar ook om functionele eisen en richtlijnen, gebaseerd op bestaande standaarden. Gezamenlijk vormen ze het gedachtegoed van de F35. Vanuit dit gedachtegoed kunnen de betrokken wegbeheerders de F35 realiseren. Om te zorgen dat dit gebeurt met een zekere mate van eenheid, zijn de belangrijkste ontwerpprincipes en -richtlijnen vertaald in een programma van eisen.
In 2013 is dat op een aantal punten geactualiseerd op basis van nieuwe inzichten en ervaringen. Het programma van eisen is de basis voor de uitwerking van deeltracés in definitieve ontwerpen (DO) en wordt door Regio Twente gebruikt als toetsingskader voor subsidieaanvragen en -verlening.

4.2 Stedenbouwkundige en landschappelijke ontwerpprincipes

De stedenbouwkundige en landschappelijke ontwerp-principes van de fietssnelweg F35 zijn als volgt.

1. Gegeven de schaal, functie, positionering en vormgeving van de fietssnelweg F35 dient het ontwerpproces van alle onderdelen beschouwd te worden als een integrale opgave waarin zowel verkeerstechnische aspecten als stedenbouwkundige, landschappelijke en architectonische aspecten worden meegewogen. Het project fietssnelweg F35 is een voorbeeld van een integrale benadering van duurzame stedenbouw.

2. De fietssnelweg F35 is een continu en samenhangend tracé dat volledig (ruimtelijk, technisch en programmatisch) geïntegreerd is in zijn omgeving.

3. De positionering van het tracé ligt vast. De situering van de fietssnelweg F35 ten opzichte van de spoorlijn/weg is bepaald aan de hand van de ligging van de belangrijkste bestemmingen, de mogelijk te gebruiken bestaande paden en de ruimtelijke inpassing van de nieuwe paden.

4. Om het principe van 'eenheid, identiteit en samenhang' te garanderen, is het van essentieel belang om tijdens het ontwerpproces aandacht te geven aan de integratie van het tracé op alle relevante schaalniveaus:
   - *Regionale schaal (verbindingen)*
     Op regionaal niveau is de fietssnelweg F35 een belangrijk verbindend element tussen landschap, dorp en stad; daarom dienen de continuïteit en herkenbaarheid van de lijn in zijn geheel de leidraad van het ontwerp te zijn. Om het gebruik en de impact van de fietssnelweg te maximaliseren, wordt aansluiting gezocht bij bestaande/ toekomstige ontwikkelingsvisies en plannen op regionaal niveau. Belangrijke landschappelijke en cultuurhistorische elementen worden aan de fietssnelweg verbonden (cultuurhistorische waarde benutten en maximaliseren).

- *Schaal van de stad (netwerken)*
  In het ontwerp wordt op stadsniveau samenhang gezocht tussen de herkenbaarheid van de fietssnelweg F35 (regionale identiteit) en de herkenbaarheid van de stad (lokale identiteit). Er kan gebruik worden gemaakt van zes stedenbouwkundige kaders, die als zes 'gidslijnen' dienen voor de ontwikkeling van de deeltracés (zie kader).
  De fietssnelweg wordt gedefinieerd als integrale opgave (verkeer, stedenbouw, landschap en architectuur) en er worden duidelijke keuzes gemaakt wat betreft de aansluitingen met de onderliggende fietsnetwerken. Strategisch moet ingespeeld worden op bestaande/toekomstige ontwikkelingsplannen. De fietssnelweg F35 wordt zoveel mogelijk opgenomen in integrale programma's van eisen (niet alleen verkeer).
- *Schaal van de locatie (ensemble)*
  Het basisprincipe van het gekozen dwarsprofiel van het tracé dient zorgvuldig per locatie toegepast en geconcretiseerd te worden. Dat betekent, het zoeken naar een optimalisering daarvan, strategisch inspelen op toekomstige ontwikkelingsplannen en herstructureringsplannen en zoveel mogelijk de fietssnelweg F35 opnemen in integrale programma's van eisen voor gebiedsontwikkeling (niet alleen verkeer).

5. De stedenbouwkundige inpassing van het tracé op lokaal niveau en langs de gehele lijn dient gebaseerd te worden op het principe van 'eenheid, identiteit en samenhang'. De basisbegrippen van het principe van 'eenheid, identiteit en samenhang' zijn:
   - *Hoogwaardige verkeersruimte*
     De fietssnelweg F35 is een hoogwaardige verkeersruimte die volledig geïntegreerd is in het groene, stedelijke of dorpse landschap. De fietssnelweg F35 is een driedimensionale en continue, comfortabel te fietsen lijn (Rode Loper), die zowel op regionaal als op lokaal niveau herkenbaar voor de gebruikers moet zijn.
   - *Vormgeving en materiaalgebruik*
     De vormgeving en het materiaalgebruik van de horizontale en de verticale elementen van de fietssnelweg F35 dienen langs het gehele tracé een herkenbaar karakter te hebben. Om die reden is gekozen voor een heldere beschrijving van de vier componenten van de gidslijn: de Rode Loper met opsluitbanden (het fietspad); de Randen (waarin de verlichting is opgenomen); de eventuele Constructie (maaiveld, talud of palen) en de Voorzieningen. Ieder onderdeel is verder beschreven in paragraaf 4.3 'Architectonische aspecten'.

Om de fietssnelweg F35 optimaal in haar landschappelijke en stedelijke omgeving in te passen, zijn er zes stedenbouwkundige kaders ontwikkeld. Deze stedenbouwkundige kaders vormen de grondslag voor het ontwikkelen van de specifieke plannen per locatie. Tegelijkertijd bieden ze de basis voor het ontwikkelen van een samenhangende 'ontwerptaal' die door de verschillende betrokken ontwerpers tijdens het ontwerpproces gebruikt dient te worden. De toepassing van deze stedenbouwkundige kaders als gidslijnen voor het ontwerp zal de eenheid en visuele continuïteit van de fietssnelweg F35 bevorderen.

4.3 Architectonische aspecten

De architectonische ontwerpprincipes van de fietssnelweg F35 zijn als volgt.

1. De vier bouwstenen (bouwkundige componenten) van de fietssnelweg F35 die als uitgangspunt voor de verdere ontwikkeling van het (definitief) ontwerp van de deeltracés gebruikt dienen te worden, zijn:

a. *rode loper in combinatie met opsluitbanden*
De Rode Loper is het fietspad dat 4 meter (of meer) breed is. In specifieke gebieden (binnen bebouwde kom) wordt er een voetpad van 2 meter breed aan het tracé toegevoegd. De Rode Loper is ontworpen als een continue lijn. Naast de Rode Loper worden opsluitbanden aangelegd. Deze opsluitbanden zijn een belangrijk beeldbepalend element van de route. Afhankelijk van de locatie zijn er drie mogelijkheden voor de ligging van de Rode Loper, namelijk op maaiveld, op talud of op palen.

b. *constructie*
Afhankelijk van de locatie, maar vooral van de inpassingsmogelijkheden, ligt de fietssnelweg F35 op maaiveld, talud of op palen. Om de continuïteit en ruimtelijke samenhang van het tracé te garanderen, is het van belang dat er een duidelijke keuze gemaakt wordt voor de vormgeving en het materiaalgebruik van de structurele elementen (palen) langs de gehele route. In overleg met alle betrokken partijen kan voor het hele tracé een bepaald type structuur worden gekozen. Een ander belangrijk aspect van de ontwerpopgave voor de fietssnelweg op talud of op palen, is aandacht geven aan de vormgeving, functie en het materiaalgebruik van de onderkant van de fietsinfrastructuur (geen 'onderwereld' creëren).

c. *randen/omgeving*
De randen vormen een aantrekkelijk ontwerpthema voor de architectonische vormgeving van de fietssnelweg F35. De randen zijn de verticale bouwelementen die een duidelijke begrenzing aan de fietssnelweg geven, daar waar het noodzakelijk (veiligheid) of gewenst (herkenbaarheid) is. De keuze voor het type rand wordt gemaakt in samenhang met de karakteristieken van de ligging van de route, met de mate van veiligheid voor de gebruikers en met de typologie van de omgeving. Functioneel gezien bieden de randen een intelligente mogelijkheid om alle losse elementen van het ontwerp (verlichting, rustpunten, bewegwijzering, voorzieningen, beplanting, enz.) in een heldere structuur te organiseren. De randen dienen als een bijzondere architectonische opgave voor het hele tracé gedefinieerd te worden.

d. *voorzieningen*
Voorzieningen als verlichting, bewegwijzering, informatieborden en dergelijke, dienen zo veel mogelijk opgenomen te worden in het definitief ontwerp van de deeltracés (eventueel ook rustpunten/banken e.d.). De belangrijkste richtlijn voor het vormgeven van alle voorzieningen is dat ze niet als losse elementen ontworpen dienen te worden.
Zoals eerder aangegeven, bieden de randen een intelligente mogelijkheid om alle losse elementen van het ontwerp (verlichting, bewegwijzering e.d.) in een heldere structuur onder te brengen. De voorzieningen dienen een directe relatie met en ligging langs de F35 te hebben.

2. Voorzieningen (binnen en buiten de bebouwde kom): verlichting, symbool/ logo F35, bewegwijzering, kaarten bij de kom-of wijkgrens, schuilvoorzieningen/ verzamelpunten, en (buiten de bebouwde kom) bromfietsen eventueel op het fietspad.

3. De architectuur van alle bouwelementen van de fietssnelweg F35 zal eigentijds, kwalitatief hoogwaardig en eenvoudig zijn. Ieder element of groep elementen van de vormgeving van de fietssnelweg F35 dient op architectonisch gebied in harmonie te zijn met de omgeving (architectuur en karakter van de stedenbouwkundige kaders zijn richtinggevend) en tevens op zichzelf een harmonisch geheel te vormen, onder andere door gepast gebruik van de aard en de kleur van de materialen, vormgeving en volume.

Stedenbouwkundige kader

Kader 1: landschapskamer

- Ontwerpthema: openheid.
- Beeld: tapijt in het landschap.
- Ligging: maaiveld, talud.
- Randen: geen (hoge) kunstmatige randen langs de fietssnelweg, wel beplanting die bij de omgeving (landschap) past. Verlichting dient aangebracht te worden als onderdeel van de landschappelijke opgave (positionering, vormgeving en verlichtingsniveau).
- Verblijfskwaliteit: rustpunten langs de route in combinatie met bijzondere landschappelijke elementen.

Kader 2: het parkvenster

- Ontwerpthema: veelvoudigheid, transparantie.
- Beeld: sculptuur/kader in het landschap.
- Ligging: maaiveld.
- Randen: rand fietssnelweg als een 'open raam' naar het park; kunstmatige randen langs de fietssnelweg waarin verlichting (landschapsniveau) en informatieborden opgenomen zijn; beplanting die bij de omgeving (park) past.
- Verblijfskwaliteit: rustpunten in combinatie met bijzondere landschappelijke elementen en/of activiteiten in het park. De (hoge) randen kunnen als markering van de parkentree gebruikt worden.

Stedenbouwkundige kader

Kader 3: het wijkvenster

- Ontwerpthema: suburbaniteit, het alledaagse.
- Beeld: Rode Loper in de wijk.
- Ligging: maaiveld, op palen, op talud.
- Randen: lage kunstmatige randen langs de fietssnelweg waarin verlichting (stadsniveau) en informatieborden opgenomen zijn; beplanting daar waar aansluiting met stedelijk groen nodig en/ of gewenst is.
- Verblijfskwaliteit: veiligheid en comfort zijn de belangrijkste elementen; bij kruisend verkeer heeft de fietssnelweg voorrang.

Stedenbouwkundige kader

Kader 4: het plein

- Ontwerpthema: stedelijkheid, openbaarheid.
- Beeld: agora, buitenterras, landmark met geïntegreerde identiteit.
- Ligging: maaiveld.
- Randen: zowel lage als hoge kunstmatige randen (op specifieke plekken langs de fietssnelweg waarin verlichting (stadsniveau) en informatieborden opgenomen zijn), ontworpen als onderdeel van de inrichting van de openbare ruimte; bij de positionering en vormgeving van de randen dient rekening gehouden worden met de eventuele toevoeging van aan de fietssnelweg gerelateerde voorzieningen (fietsenstalling, info points, 'Park and Charge' palen om de groeiende markt van het elektrisch vervoer te ondersteunen enz.); beplanting daar waar aansluiting met stedelijk groen nodig en/of gewenst is.
- Verblijfskwaliteit: de belangrijkste elementen zijn veiligheid en comfort, herkenbaarheid en imago; op het plein heeft de fietssnelweg de kans om als visitekaartje voor het hele concept te functioneren; bij kruisend verkeer heeft de fietssnelweg voorrang.

Stedenbouwkundige kader

Kader 5: het balkon

- Ontwerpthema: monumentalisme, zichtbaarheid, licht.
- Beeld: balkon (zien en gezien worden), landmark met eigen identiteit.
- Ligging: op palen.
- Randen: zowel lage als hoge kunstmatige randen langs de fietssnelweg waarin verlichting (stadsniveau) en informatieborden opgenomen zijn; de randen dienen ontworpen te worden als integraal onderdeel van de onderliggende constructie (zie voorbeeld in het rapport), zodat een verfijnd ontwerp van een kunstwerk een spannend beeld creëert. Het balkon moet het pronkjuweel van de inrichting van de openbare ruimte worden; beplanting daar waar aansluiting met stedelijk groen nodig en/of gewenst is.
- Verblijfskwaliteit: de belangrijkste elementen zijn veiligheid en comfort, herkenbaarheid en imago.

Stedenbouwkundige kader

Kader 6: de tunnel

- Ontwerpthema: ondersteboven, licht in het donker.
- Beeld: kleurrijk, verlicht 'tube'.
- Ligging: ondergronds.
- Randen: in de tunnel bekleden de randen van de fietssnelweg de wanden met een lichtspel dat ontworpen is als een kunstwerk. De keuze voor de mate van licht en voor het thema van het ontwerp zijn zeer belangrijk. Bij de tunnelmonden dienen de randen laag te zijn en ontworpen te worden als integraal onderdeel van de tunnelconstructie, zodat een verfijnd ontwerp van het kunstwerk ontstaat dat een spannend beeld creëert.
- Verblijfskwaliteit: de belangrijkste elementen zijn veiligheid en comfort, herkenbaarheid en imago.

4.4 Verkeerskundige ontwerpprincipes

De verkeerskundige ontwerpprincipes van de fietssnelweg F35 zijn als volgt.

Buiten de bebouwde kom

1. Profiel bij gebiedsontsluitingsweg (verkeersader): tweerichtingsfietspad van minimaal 4 meter breed met aan weerszijden 0,3 m brede opsluitbanden.
2. Profiel bij erftoegangsweg (verblijfsgebied): tweerichtingsfietspad van minimaal 4 meter breed met aan weerszijden 0,3 m brede opsluitbanden bij verkeersintensiteiten van meer dan 2.000 motorvoertuigen per etmaal. Beneden 2.000 motorvoertuigen per etmaal volstaat een fietsstraat.
3. Kruispunten:
   - Bij stroomwegen: ongelijkvloers.
   - Bij gebiedsontsluitingswegen: ongelijkvloers of rotonde*.
   - Bij erftoegangswegen: fietsers in de voorrang.

Binnen de bebouwde kom

4. Profiel bij gebiedsontsluitingsweg (verkeersader): tweerichtingsfietspad van minimaal 4 meter breed met aan weerszijden 0,3 m brede opsluitbanden. Bij aanwezigheid van voetgangers dient een voetpad met een breedte van 2,0 meter naast het fietspad te worden aangelegd (bij ophoging eenzelfde constructie).
5. Profiel bij erftoegangswegen (verblijfsgebied): tweerichtingsfietspad van minimaal 4 meter breed met aan weerszijden 0,3 m brede opsluitbanden. Bij verkeersintensiteiten minder dan 2.000 motorvoertuigen per etmaal volstaat een fietsstraat (zie kader).
6. Kruispunten:
   - Maximale vertraging bedraagt 15 seconden per kilometer. Bij gebiedsontsluitingswegen: hoofdassen ongelijkvloers, overig: ongelijkvloers of een rotonde met fietsers in de voorrang of een VRI met een wachttijd tussen 0 en 30 seconden.
   - Bij erftoegangswegen: fietsers in de voorrang.

Binnen en buiten de bebouwde kom

7. De route is zeer comfortabel qua verharding en is verlicht en beplant, zodat de fietser weinig last heeft van de wind. Hellingen zijn comfortabel te berijden en op/afritten hebben een maximaal hellingspercentage dat afhankelijk is van het hoogteverschil: naarmate het hoogteverschil is groter, moet de helling minder steil zijn (helling is één op tienmaal het hoogteverschil, dus bijvoorbeeld bij 3 m hoogteverschil 1:30 (3,3%).
8. De route is sociaal veilig. Er is sociaal toezicht vanuit omliggende (woon- of arbeidsintensieve) functies en de verlichting is goed.
9. Bij kantoorlocaties, stationslocaties en openbare voorzieningen zijn voldoende en kwalitatief goede fietsenstallingen, servicepunten en verhuurbedrijven (goed bereikbaar en vindbaar vanaf de F35).
10. Bij het ontwerp wordt uitgegaan van richtlijnen uit de Ontwerpwijzer Fietsverkeer (CROW 230) en van het Handboek Wegontwerp (voor regionale wegen buiten de kom).
11. De fietssnelweg loopt grotendeels parallel aan de spoorlijn en moet daarmee voldoen aan de Ontwerprichtlijnen voor Spoorwegen (OVS). In figuur 4.1 zijn de profielen opgenomen in drie situaties: op maaiveld (even hoog als spoor), op palen en in ophoging/half hoog (in steunberm). Bij nieuwe taluds dient de verhouding 1:2 te zijn, in de oude spoorbanen is die maat 1:1,5. Indien het spoor en de fietssnelweg in de nabijheid van tuinen van particulieren wordt getraceerd, dient zorgvuldig te worden omgegaan met ruimtelijke inpassing, veiligheid, privacy en beheer.
12. Uitgegaan moet worden van de voorkeursmaat van 2,00 meter tussen de fietssnelweg F35 en het spoorportaal. Alleen bij bruggen en viaducten kan een kleinere maat nodig zijn (minimaal 1,20 meter).
13. De fietssnelweg sluit aan op het lokale fietsnetwerk voor de fiets; de maaswijdte tussen de aansluitingen is daarbij circa 300 meter voor netwerken binnen de bebouwde kom en 500 meter voor netwerken buiten de bebouwde kom.

* Op een rotonde buiten de bebouwde kom hebben fietsers volgens de CROW-richtlijnen geen voorrang op autoverkeer. Hier ligt een uitdaging om fietsers toch, conform het concept fietssnelweg, in de voorrang te kunnen zetten. De mogelijkheden hiervoor worden nader onderzocht, waarbij de veiligheid van fietsers vanzelfsprekend uitgangspunt is en gewaarborgd moet zijn. **A)** Als de rotonde dicht bij de bebouwde kom ligt, kan het een optie zijn om de komgrens te verplaatsen, zodat de rotonde binnen de bebouwde kom komt te liggen (dit moet echter wel logisch zijn gezien de omgevingskenmerken). **B)** Andere optie kan zijn om in afwijking van de richtlijnen fietsers in de voorrang te zetten. Dat betekent dan wel dat aanvullende maatregelen nodig zijn om de status van de fiets en daarmee de voorrang van de fietssnelweg duidelijk zichtbaar te maken en de snelheid van het autoverkeer extra te remmen (drempel).

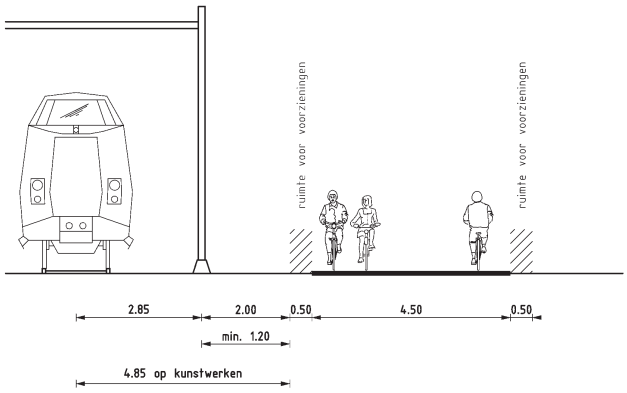

Even hoog als spoor

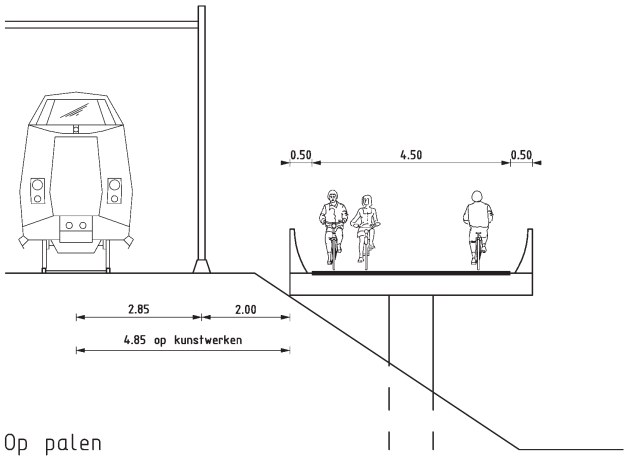

Op palen

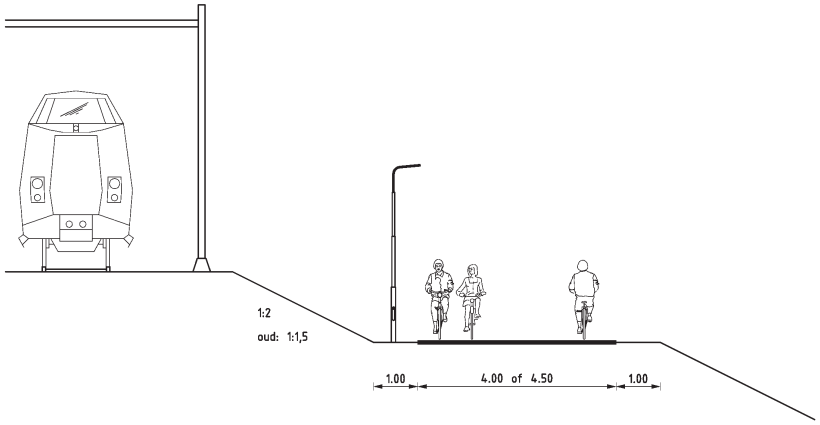

In ophoging, half hoog (in steunberm)

Figuur 4.1 Ontwerprichtlijnen bij spoorwegen (exclusief voetpad)

Fietsstraten in de F35

Fietsstraten zijn straten met gemengd verkeer, waarvan de vormgeving volledig is afgestemd op fietsers. Auto's zijn 'te gast'. Fietsstraten worden uitgevoerd in rood asfalt, met daarnaast een smalle margestrook om de straat voldoende breed te maken voor autoverkeer en bovendien het verschil aan te geven met een 'gewoon' fietspad.

Toepassing van fietsstraten

In bestaand stedelijk gebied is vaak weinig ruimte om brede, vrijliggende fietspaden te realiseren. Vaak liggen de hoofdfietsroutes dan naast hoofdroutes voor de auto. De meer historische routes zijn meestal te smal voor veel autoverkeer, maar wél heel aantrekkelijk voor fietsers. Dergelijke routes helemaal autovrij maken, kan meestal niet omdat bestemmingen aan de weg bereikbaar moeten blijven. De inrichting als fietsstraat is dan ideaal:

- De prioriteit voor de fietsers wordt duidelijk zichtbaar gemaakt. Een fietsstraat is herkenbaar als continue hoofdfietsroute.
- Fietsstraten zijn snel omdat fietsstraten voorrang mogen hebben op andere straten, ondanks dat zij in 30 km/h-gebied liggen.
- Een goed ingerichte fietsstraat is veilig: als duidelijk te zien is dat de auto 'te gast' is, passen automobilisten hun rijgedrag daarop aan.
- Fietsstraten zijn comfortabel door de toepassing van rood asfalt.

Randvoorwaarden voor fietsstraten F35

- Het principe van een fietsstraat werkt alleen als er sprake is van:
  - hoge fietsintensiteit (min. 2.000 fietsers/etm).
  - lage auto-intensiteit (max. 2.000 mvt/etm).

  Alleen dan komt de dominantie voor de fiets duidelijk naar voren uit het gebruik van de fietsstraat. Bij een te hoge auto-intensiteit zullen fietsers zich snel opgejaagd voelen door achteropkomend autoverkeer.
- Fietsstraten zijn niet goed verenigbaar met busroutes of routes die veel door vrachtverkeer worden gebruikt. Grote voertuigen zijn bedreigend voor fietsers en bussen moeten uit oogpunt van exploitatie vlot kunnen doorrijden, terwijl op een fietsstraat juist een aangepaste rijsnelheid nodig is.
- In winkelstraten is een fietsstraat wel mogelijk (als aan de gestelde randvoorwaarden wordt voldaan), maar hier levert een fietsstraat vaak meer praktische problemen op, bijvoorbeeld veel parkeerbewegingen langs de straat. Parkeren moet in ieder geval beperkt worden tot één zijde van de weg. Zo mogelijk worden circulatiemaatregelen genomen om de hoeveelheid rijdend en parkerend verkeer op een fietsstraat binnen een winkelgebied te verkleinen.

Als aan deze randvoorwaarden wordt voldaan, passen fietsstraten prima binnen de hoofdeisen die aan de F35 worden gesteld: herkenbaarheid, snelheid, veiligheid en comfort. Verder liggen fietsstraten in de regel in een historische, dus aantrekkelijke ruimtelijke omgeving.

Nieuw: de fietsrotonde

Waar de F35 (als fietspad of als fietsstraat) een drukke weg voor autoverkeer kruist, kan gedacht worden aan de toepassing van een fietsrotonde. De gemeente Zwolle heeft de fietsrotonde als eerste in Nederland toegepast op de kruising van de Vondelkade, Philosofenallee (fietsroute) en de Wipstrikkerallee (invalsweg voor autoverkeer). Door de herinrichting van het kruispunt als fietsrotonde hebben fietsers nu voorrang gekregen op het autoverkeer. De snelheid van het autoverkeer wordt door de rotonde geremd, zodat het oversteken voor fietsers ook veilig kan gebeuren.

4.5 Materiaalgebruik

1. Verharding binnen en buiten de bebouwde kom: rood asfalt.
2. Alle constructies moeten worden opgetrokken uit materialen die qua duurzaamheid en uitzicht verantwoord zijn. Ze moeten harmonisch passen in de omgeving en bovendien moeten ze onderling een samenhangend geheel vormen.

4.6 Programma van eisen

Kwaliteitseisen

In de voorgaande paragrafen is het gedachtegoed van de F35 uiteengezet, als resultaat van ontwerpsessies met verschillende disciplines. Om daadwerkelijk een unieke fietsinfrastructuur te realiseren, is het wenselijk om de belangrijkste elementen uit dit gedachtegoed te vertalen in een programma van eisen. Het programma van eisen biedt de betrokken Twentse gemeenten de mogelijkheid om de F35 hoogwaardig, eenduidig en herkenbaar te realiseren.

Uitgangspunten voor het programma van eisen zijn de elementen die de F35 zijn unieke karakter moeten geven:

- De functionele eisen die aan fietsinfrastructuur worden gesteld, gebaseerd op de principes van directheid, samenhang, comfort en veiligheid. De fietsinfrastructuur moet (zeker binnenstedelijk) berekend zijn op grote aantallen fietsers en in voldoende mate aansluiten op het onderliggende (recreatieve) fietsnetwerk. Fietsers moeten vlot en veilig over de fietssnelweg kunnen fietsen. Hoewel de functionele eisen grotendeels zijn gebaseerd op bestaande standaarden voor fietsinfrastructuur (Ontwerpwijzer fietsverkeer, CROW- publicatie 230), schuilt de uniekheid vooral in de lengte waarover deze wordt toegepast (60 kilometer) en de kruispuntoplossingen (zoveel mogelijk ongelijkvloers, wat ongehinderd en veilig doorfietsen mogelijk maakt).

- De aankleding van de fietssnelweg, gebaseerd op de principes van aantrekkelijkheid en herkenbaarheid. De mate van aantrekkelijkheid voor fietsers wordt vooral bepaald door de functionele eisen en het niveau van onderhoud, maar ook door materiaalkeuze en de inpassing in de omgeving. Om de F35 duidelijk herkenbaar te maken zijn vier essentiële inrichtingskenmerken benoemd, waaraan de fietssnelweg in ieder geval moet voldoen (zie kader). Deze herkenbaarheidseisen hebben ook een functionele achtergrond. Zo zorgen de opsluitbanden voor extra rijruimte en minder onderhoud (minder overgroeiend gras) en is goede verlichting belangrijk voor de verkeersveiligheid en de sociale veiligheid.
  In principe moet altijd aan deze vier kenmerken worden voldaan, bijvoorbeeld ook als de F35 parallel aan een al verlichte weg ligt. Als - in uitzonderlijke gevallen - toch afgeweken wordt van de essentiële kenmerken, wordt hier een goede onderbouwing bij gegeven.
- Toetsing op een verantwoorde landschappelijke en stedelijke inpassing zal onderdeel moeten zijn van de realisatiefase.
- Het beheer en onderhoud van de fietssnelweg.
  Een voldoende niveau van beheer en onderhoud moet een blijvend hoog kwaliteitsniveau garanderen. Dit stelt eisen aan het materiaalgebruik (dat moet gangbaar en makkelijk te herstellen zijn), maar ook aan het beheerniveau (prioriteit in het befietsbaar houden, bijvoorbeeld bij sneeuwval).

Binnenstedelijk en buitenstedelijk

Binnen- en buitenstedelijk gelden vrijwel dezelfde functionele eisen. Alleen de eisen ten aanzien van kruispuntoplossingen zijn verschillend. In de tabel voor buitenstedelijk gebied zijn alleen de eisen beschreven, voor zover ze anders zijn dan de eisen voor het binnenstedelijk gebied.

Voorkeursnorm en ondergrens

In de tabellen wordt onderscheid gemaakt tussen een voorkeursnorm en een ondergrens. De voorkeursnormen dienen opgevat te worden als de minimale waarden waaraan voldaan moet worden om als onderdeel van het regionale fietssnelweg te worden aangemerkt en om in aanmerking te komen voor cofinanciering van Regio Twente. Daar waar de voorkeursnorm niet uitvoerbaar is op de geplande route, kan worden teruggevallen op de ondergrens. Er zal voor dergelijke situaties een motivering moeten worden opgesteld, waarin de afweging gedegen wordt beschreven teneinde voor opname in het regionale netwerk en de daarbij behorende cofinanciering van Regio Twente in aanmerking te komen. Voor alle situaties waarbij de route wel in het netwerk is opgenomen, maar niet aan de voorkeursnorm wordt voldaan, is sprake van een knelpunt. Maatregelen zijn nodig om de fietsroute op het gewenste kwaliteitsniveau te brengen. De fietsroutes worden getoetst aan deze voorkeursnormen.

Essentiële inrichtingskenmerken ten behoeve van herkenbaarheid F35

1. De F35 bestaat uit (ten minste) 4 m breed rood asfalt.
2. Aan beide kanten van het asfalt worden 30 cm brede, antraciete opsluitbanden toegepast. (Bij fietsstraten worden deze vervangen door 75 cm brede margestroken).
3. Op het wegdek wordt het F35 symbool aangebracht en bij de ‘poorten’ wordt een herkenbaar portaal geplaatst met het bord ‘fietspad’ en het F35-symbool.
4. Overal langs de F35 wordt een uniforme verlichting toegepast.

SSNELW

4.6.1. Kwaliteit Rode Loper

Binnenstedelijk

	Criteria	Voorkeur	Ondergrens
Comfort	Verharding	Asfalt	
	Maatvoering pad	• solitair in twee richtingen: 4,00 meter (of meer), met aan weerszijden 0,3 m brede opsluitbanden • fietsstraat: 4,00 meter plus 2 x 0,75 meter marge (auto-intensiteit lager dan 2.000 mvt/etmaal) • indien voetpad nodig: voetpad minimaal 2,00 meter • bermen 1,00 meter (of meer) • boogstraal R = 5,0 meter (of groter) • helling 1: 10 x hoogteverschil • breedte tussen afsluitpaaltjes: 1,60 m (minimaal 10 m uit bocht)	• boogstraal R = 4,0 meter
	Obstakelvrije zone	• incidentele obstakels[1]: minimaal 0,50 meter uit de band • gesloten obstakels: minimaal 1,50 meter uit de band	
	Verlichting[2]	• solitaire fietspaden (vrij van een hoofdrijbaan) • belangrijke oversteeklocaties en discontinuïteiten • masthoogte 5 meter • hart op hart: 25 meter (5x masthoogte) • LED-verlichting	• grotere afstand acceptabel zolang sprake van gelijkmatige verlichting zonder schaduwdelen
	Wachttijd	• 0 seconden	• Maximaal 30 seconden bij verkeerslichten
	Beweg-wijzering	• op de F35-route (hoofddoelen zijn de Parels - steden en dorpen) in ANWB-stijl (handwijzers, rode tekst op wit bord). • aansluiten op bestaande ANWB- en knooppuntensysteemwijzers	
	Voorrangs-regeling	*Bij wegen* • kruispunt met stroomwegen: ongelijkvloers • kruispunt met gebiedsontsluitingsweg (gow): ongelijkvloers of (fiets)rotonde met fiets in voorrang • bij erftoegangswegen/uitritten: voorrang *Bij spoorwegen* • kp met spoorweg: ongelijkvloers • wegvak langs overweg: voorrang > 24,0 meter uit zijkant spoor	• Gebiedsontsluitingswegen: verkeerslichten met wachttijdvoorspeller en voorinmelding (fiets conflictvrij)
Veiligheid	Belijning/ markering	• middenstreep 0,3 - 1,8 meter op wegvakken; bij discontinuïteiten 1,8 - 0,3 meter • middenstreep 1-1 meter bij kruispunten • bij discontinuïteiten en in bochten: witte deklaag op opsluitbanden • witte blokken (oversteken in de voorrang) naast pad (niet op het pad)	
	Bebording	• RVV-bord B6 bij kruisend autoverkeer • F35-bord of beeldmerk na elke belangrijke aansluiting (met GOW of HFT) en beeldmerk op wegdek elke 500 m op wegvakken zonder aansluiting • RVV-bord G11 na elke aansluiting	• F35-bord of beeldmerk na elke aansluiting met HFT

Tabel 4.1. Kwaliteitseisen binnenstedelijk (binnen bebouwde kom Almelo, Hengelo, Enschede)

1. Incidentele obstakels zijn punten (lantaarns, bomen); gesloten obstakels zijn vlakken (huizen, water).
2. Nader uitwerken: veilig, energievriendelijk, herkenbaar, ook rekening houden met afscherming t.o.v. spoorweg.

Buitenstedelijk

	Criteria	Voorkeur	Ondergrens
Comfort	Verharding	• Conform tabel 4.1	
	Maatvoering pad	• Conform tabel 4.1	• Conform tabel 4.1
	Obstakelvrije zone	• Conform tabel 4.1	
	Verlichting	• Conform tabel 4.1	• Conform tabel 4.1
	Wachttijd	• Conform tabel 4.1	• Maximaal 40 seconden bij verkeerslichten
	Bewegwijzering	• Conform tabel 4.1	
Veiligheid	Voorrangs-regeling	*Bij wegen* • kruispunt met stroomwegen: cf. tabel 4.1 • kruispunt met gebiedsontsluitingsweg (gow): ongelijkvloers of rotonde met fiets in voorrang (met aanvullende maatregelen buiten de kom*) • bij erftoegangswegen/uitritten: cf. tabel 4.1 *Bij spoorwegen* • kp met spoorweg: cf. tabel 1 • wegvak langs overweg: cf. tabel 1	• cf. tabel 4.1
	Belijning/ markering	• Conform tabel 4.1	
	Bebording	• Conform tabel 4.1	• Conform tabel 4.1

Tabel 4.2. Kwaliteitseisen buitenstedelijk (buitengebied en binnen de dorpen)

F35
FIETSSNELWEG

4.6.2. Herkenbaarheidseisen binnenstedelijk en buitenstedelijk

Onderdeel	Maat/type
a. kleur fietspad = rood (asfalt)	a. type AC11 Surf
b. opsluitbanden	b. 300x200 mm (bxd), antracietbrijs
c. na elke HFT-aansluiting en op (circa) elke 1,0 km F35-symbool op wegdek	c. bord maat 60 x 40 cm
d. verlichting	d. masthoogte 5m, LED warm wit, 3000K, 20W, statisch dimmen, armatuur: Mini Iridium BDS451 (RAL 7021)
e. kleur coating masten	e. Mast RAL 7021 (poedercoating antraciet)
f. paaltjes afsluitingen	f. RVS, 0,75m hoog, doorsnede 16 cm, rood-wit reflecterend, vergevingsgezind, met inleidende ribbelmarkering
g. portalen	g. IND klap portaalconstructie incl. RVV-bord G11 en F35 beeldmerk
h. nader af te spreken straatmeubilair: bewegwijzering	

Tabel 4.3. Herkenbaarheidseisen binnen- en buitenstedelijk (overal uniform)

4.6.3. Eisen ten aanzien van beheer en onderhoud

Onderdeel	Uitwerking	Oplossing
• Materialen	• Hoogwaardig en gangbaar	
• Vormgeving	• Smalle stroken en hoeken vermijden	
• Weersinvloeden	• Sneeuwvrij, ijs- en bladvrije route, hoge prioriteit • Bij schade snel herstellen	• Dichtstraten of mogelijk kunstgras* * conform HOV door Roombeek, Enschede

Tabel 4.4. Eisen beheer en onderhoud binnen- en buitenstedelijk (overal uniform)

Hoofdstuk 5

Realisatie

5.1 Inleiding

Ambitie is om de fietssnelweg F35 te realiseren in de periode 2008-2020. Het vraagt een gezamenlijke inspanning van betrokken gemeenten en Regio Twente. Op diverse terreinen is daarnaast inbreng van andere partijen van wezenlijk belang. Provincie Overijssel, ministerie van Infrastructuur en Milieu, NS en Prorail, maar ook Europa, private partijen en belangenbehartigers als de Fietsersbond, kunnen op hun specifieke terreinen inbreng leveren. Alleen door de krachten te bundelen, is de realisatie van een kwalitatief hoogwaardige F35 mogelijk. Regio Twente en de deelnemende gemeenten willen deze partijen dan ook nauw (blijven) betrekken bij de realisatie. In dit hoofdstuk worden de kaders voor de uitvoering van de fietssnelweg F35 geschetst. Daarbij wordt ingegaan op de kosten en financieringsmogelijkheden, de organisatie en rolverdeling.

F35 in aanleg

F35 na aanleg

5.2 Geraamde kosten

Op basis van het voorontwerptracé (zie concepttekeningen in bijlage 2) is een kostenraming gemaakt van de deeltracés (zie tabel 5.1). In bijlage 3 zijn de gedetailleerde kostprijsberekeningen opgenomen.

5.2.1 Kosten en uitgangspunten

Bij de berekeningen is uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

- Het kwaliteitsniveau zoals opgenomen in het programma van eisen. Dit betekent een hoge kwaliteit voor wat betreft comfort, veiligheid en aankleding.
- Het nagestreefde ideaal is een route die in heel Twente non-stop en conflictvrij is, dat wil zeggen belangrijke wegen worden altijd ongelijkvloers gekruist.
- Overal is het pad van rood asfalt en tenminste 4,0 meter breed met 2 x 0,3 meter banden (dus effectief 4,6 meter), komt F35 aanduiding en wordt uniforme verlichting toegepast.
- In geval van meerdere opties in het voorontwerptracé is gerekend met de duurste optie.
- Bij de kostenraming is geen rekening gehouden met het 'meeliften' van deeltracés in andere ruimtelijke plannen.
- In de berekeningen is geen rekening gehouden met grondaankopen, verlegging van kabels en leidingen, eventuele milieukosten, tijdelijke verkeersmaatregelen en BTW. De kosten zijn inclusief staart- en voorbereidingskosten.

Deeltracé	Kosten
Almelo - Wierden	€ 6.700.000,-
Wierden - Nijverdal	€ 8.300.000,-
Almelo - Vriezenveen	€ 3.600.000,-
Almelo - Borne (grondgebied Almelo)	€ 7.300.000,-
Borne - Hengelo (grondgebied Borne)	€ 9.800.000,-
Borne - Hengelo (grondgebied Hengelo)	€ 8.700.000,-
Hengelo - Enschede (grondgebied Hengelo)	€ 1.300.000,-
Hengelo - Enschede (grondgebied Enschede)	€ 11.400.000,-
Enschede (centrum) - Glanerbrug/Gronau	€ 6.200.000,-
Enschede - Oldenzaal	€ 9.600.000,-
Totaal	**€ 72.900.000,-**

Tabel 5.1. Globale kosten deeltracés, exclusief reeds gerealiseerde of gefinancierde delen (afgerond)

5.2.2 Kosteneffectiviteit

Realisatie van de resterende delen van de F35 is voorzien in de periode 2014-2020. Het tracé wordt in deeltrajecten gerealiseerd, zoveel mogelijk meeliftend met gebieds(her) ontwikkeling en andere werkzaamheden. De meest kosteneffectieve deeltrajecten - de trajecten die het hoogste fietsgebruik opleveren per geïnvesteerde euro - zijn:

- Borne - Hengelo - Enschede (13,5 km)
- Almelo - Vriezenveen (7,4 km)
- Almelo - Wierden/Zuidbroek (5,9 km)

5.3 Financiering

Voor de financiering van de deeltracés zijn verschillende bronnen beschikbaar. Op hoofdlijnen zijn er de volgende mogelijkheden:

- Overheidsbijdragen: Regio Twente, rijk, provincie Overijssel, Twentse gemeenten, Waterschap Vechtstromen en Europese Unie.
- Particuliere bijdragen: ProRail, NS, projectbureaus, ontwikkelaars, beleggers, verzekeringsmaatschappijen, bedrijven/bedrijvenparken en landgoederen.

Door als regio gezamenlijk op te trekken en heldere deeltrajecten te benoemen en vast te stellen, kan gefaseerd over meerdere jaren subsidie worden aangevraagd. Waar mogelijk kunnen de deeltracés worden geïntegreerd in economische en ruimtelijke projecten. Dat vergemakkelijkt cofinanciering en vergroot de kans op bijdragen uit verschillende subsidieregelingen.

5.3.1 Overheidsbijdragen

Regio Twente

Vanuit het RMP is een bijdrage in de uitvoering van de F35 mogelijk vanuit de Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer (BDU). Vanuit de BDU wordt gestreefd naar een bijdrage van 50% in de totale uitvoeringskosten van deeltracés, met als doel om de F35 de benodigde kwaliteit mee te geven. Dit betekent dat verzoeken om een bijdrage in de uitvoeringskosten expliciet aan het programma van eisen wordt getoetst. De 50%-bijdrage is uiteraard afhankelijk

van de beschikbare budgetten. Verder is in het RMP de mogelijkheid gecreëerd om als Regio financiële middelen te reserveren voor het besteks- en uitvoeringsklaar maken van gemeentelijke plannen die nog niet direct uitgevoerd kunnen worden. Een maximale bijdrage van 50% van de kosten op grond van de BDU-voorziening regionaal onderzoek is hier mogelijk, onder voorwaarde van voldoende beschikbare middelen.

Wanneer gemeenten gebruik willen maken van bovenstaande regelingen, dan moeten zij een aanvraag voor subsidie voor voorbereidingskosten dan wel uitvoeringskosten indienen bij Regio Twente. De spelregels hiervoor zijn vastgelegd in de Subsidieverordening Mobiliteit Regio Twente.

Rijk

Regio Twente wil in overleg met het ministerie van Infrastructuur en Milieu bekijken of er structurele mogelijkheden zijn voor financiering van de fietssnelweg. Hoewel I en M de verantwoordelijkheid voor stimulering van fietsgebruik vooral bij de decentrale overheden neerlegt, zijn er in het recente verleden wel directe financiële bijdragen verleend aan delen van de F35 (Quick wins, Fietsfilevrij, Beter Benutten). De in 2013 aan de minister aangeboden 'Toekomstagenda snelfietsroutes' zet het onderwerp nationaal ook nadrukkelijker op de agenda en biedt aanknopingspunten voor procesmatige en financiële bijdragen (Beter Benutten) vanuit het rijk.

Verder kent het ministerie van I en M de ISV-gelden, voor investeringen in stedelijke en dorpse vernieuwing en herstructurering. Het ministerie van EL&I heeft een regeling om CO_2 te reduceren en energie te besparen. Deze gelden (infra en mobiliteitsmanagement) worden via de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (voorheen: Agentschap.nl) verdeeld. Het voormalige Ministerie van LNV besteedt gelden in het buitengebied voor herinrichting van gebieden, recreatie, en reconstructie van de landbouw. Momenteel hoort dit onder I en M en Economische zaken (topsectoren-beleid).
Naar analogie van ontwikkelingen rond fietssnelwegen in het buitenland (Duitsland, Engeland) kan worden nagegaan of ook andere ministeries bijdragen willen verstrekken (bijvoorbeeld voorkomen van grote uitgaven voor zorg en gezondheid).

Provincie Overijssel

Realisatie van de fietssnelweg F35 past binnen de beleidsambitie van de Provincie om samen met gemeenten de kwaliteit en het aandeel fietsverkeer te vergroten. Inzet is een samenhangend fietsroutenetwerk en een doorontwikkeling van de hoofdfietsroutes op kansrijke relaties tussen steden en dorpen naar hoogwaardige fietspaden en fietssnelwegen op de belangrijkste verbindingen, waaronder Twente. In het uitvoeringsprogramma van de Omgevingsvisie Overijssel is dit geconcretiseerd door investeringen in fietssnelwegen

en -paden als beleidsaccent op te nemen (naast investeringen in beveiligde stallingen bij OV-knooppunten en P+R/carpoolterreinen, onderzoek naar de kansen van een stimuleringsregeling voor de (elektrische) fiets in het woon-werkverkeer en veilige oversteekplaatsen op provinciale wegen voor schoolgaande kinderen). Deze beleidsaccenten zijn mede gebaseerd op het Coalitieakkoord de Kracht van Overijssel, waar verbetering van faciliteiten voor de fiets als vraagstuk/ontwikkeling van (boven)regionale betekenis is opgenomen. Recent is het raamplan fietspaden opgenomen in de regeling Ketenmobiliteit, waardoor de combinatie van fiets met openbaar vervoer verder gestimuleerd wordt. Regio Twente wil met provincie Overijssel bespreken of een bijdrage in de realisatie van de fietssnelweg F35 vanuit de regeling Ketenmobiliteit/uitvoeringsprogramma Omgevingsvisie mogelijk is. Andere regelingen die mogelijk passend zijn, zijn Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG), Plattelandsontwikkelingsplan Overijssel (POP II), Ruimtelijke kwaliteit stads- en dorpsranden, Duurzaam ontwikkelen Overijssel. In het kader van de Kracht van Overijssel draagt Overijssel bij in projecten als de Innovatiedriehoek, luchthavengebied Twente en landschapsontwikkeling.

Twentse gemeenten

Een eigen bijdrage van gemeenten in de realisatie van de F35 is noodzakelijk. Bijdragen vanuit het grondbedrijf (in geval van ontwikkeling van gebieden) zijn voor de hand liggend om aan te wenden voor binnenwijkse of bovenwijkse voorzieningen. Verder kunnen in het kader van mobiliteits/verkeersplannen of fietsplannen budgetten worden gereserveerd voor stedelijke fietsvoorzieningen (en stallingen), die tevens een relatie hebben met regionale routes. De meeste gemeenten hebben een actueel mobiliteitsplan, waarin ook de fiets een belangrijke rol heeft. Een derde mogelijkheid ligt in de aanwending van gelden uit het rioleringsfonds. Er wordt zoveel mogelijk meegelift met gebieds(her)ontwikkelingen en andere werkzaamheden.

Waterschap Vechtstromen

Het waterschap heeft in het verleden verschillende financiële bijdragen geleverd in de realisatie van fietsinfrastructuur in het buitengebied. Per deeltracé zal worden onderzocht in hoeverre een financiële bijdrage van het waterschap beschikbaar kan komen vanwege een link met waterschapsprojecten.

EU

Europese projecten zoals TEN-T zijn interessant voor Twente, aangezien de corridor Randstad, Berlijn, Baltische staten via Twente verloopt. Dit is een van de 9 corridors van het Europese hoofdnet. Verbeteringen binnen stedelijke agglomeraties op deze corridor dragen bij aan een betere bereikbaarheid van Twente, maar ook aan een betere doorstroming op de TEN-T-assen.

Europa gaat voor duurzame oplossingen, daar past de fietssnelweg goed bij. Het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), het programma voor grensoverschrijdende projecten INTERREG V (thema duurzame mobiliteit) en Horizon 2020 (duurzaamheid en innovatie, o.a. ‘groen’ vervoer) bieden subsidiekansen voor de F35.

5.3.2 Particuliere bijdragen

Het tracé van de F35 loopt deels over particuliere gronden. Omdat een groot deel van het tracé langs het spoor loopt, is ProRail hierin een belangrijke speler. Daar waar aanleg van de F35 samenvalt met het verwijderen van gelijkvloerse spooroversteken, kan ProRail mogelijk bijdragen in de kosten van de aanleg van de F35.
Het gedeelte in Hengelo (Kuipersdijk - gemeentegrens Enschede) is zo deels gefinancierd uit het budget voor spoorse doorsnijdingen.

Daarnaast ontsluit de F35 diverse grootschalige herstructurerings- en nieuwbouwlocaties, zoals Hart van Zuid. Ook met deze partijen worden de mogelijkheden voor financiële participatie besproken. In toenemende mate zijn ook andere private partijen geïnteresseerd in het financieel bijdragen aan veiligheids- en bereikbaarheidsprojecten zoals de F35. Denk daarbij aan verzekeringsmaatschappijen en bedrijven/bedrijvenparken (voorbeelden in Apeldoorn en Eindhoven).

5.4 Organisatie

De realisatie van de fietssnelweg F35 is een gezamenlijke inspanning van de betrokken gemeenten en Regio Twente, in nauwe samenwerking en overleg met provincie Overijssel (o.a. als wegbeheerder) en andere externe partners. Dit vergt een heldere overlegstructuur en duidelijke afspraken over het te volgen traject om te komen tot realisatie van nieuwe deeltracés en de rolverdeling daarbij.

5.4.1 Traject realisatie fietssnelweg F35

In hoofdlijnen ziet het traject er als volgt uit:

1. Uitwerken van het voorontwerp in definitieve ontwerpen (DO/bestekken, op basis van het VO en het programma van eisen. Daarbij aandacht voor de stedelijke en landschappelijke inpassing en aankleding van de fietssnelweg. Bestuurlijke vaststelling DO/bestek door gemeenteraden en vervolgens het opstarten van planologische procedures (doorvertaling in bestemmingsplannen).
2. Financiering van de gehele fietssnelweg, met eventueel voorrang voor de prioritaire deeltrajecten. Reserveren eigen financiële middelen door gemeenten en BDU door Regio Twente. Regio Twente overlegt met provincie Overijssel en ministerie van Infrastructuur en Milieu over subsidiëring en mogelijkheden voor structurele financiering.
3. Realisatie deeltrajecten door gemeenten (en mogelijk provincie Overijssel in haar rol van wegbeheerder).

5.4.2 Rolverdeling Regio Twente en wegbeheerders

Gemeenten

De betrokken gemeenten zijn als wegbeheerder verantwoordelijk voor de uitvoering van de deeltracés F35 in hun eigen gemeente. In hoofdlijnen moeten zij de volgende zaken oppakken:

- Verankering van het project in gemeentelijk mobiliteitsbeleid.
- Reserveren van eigen financiële middelen.
- Verder uitwerken van het VO in een DO, inclusief een besluit nemen over de ontwerpopgaven die daarbij spelen, bijvoorbeeld voor maatvoering en kruisingen (ongelijkvloers).
- Indien nodig het verwerven van gronden (particulieren, ProRail).
- Opname van DO in ruimtelijke plannen en starten van bijbehorende (planologische) procedures (bestemmingsplannen).
- DO verder uitwerken in bestekken en zorgen dat deze worden aanbesteed, zodat de daadwerkelijke realisatie kan beginnen.
- Communicatie over de F35 in de eigen gemeente (Regio Twente is verantwoordelijk voor de projectbrede communicatie en promotie).

Provincie Overijssel

Op de deeltracés Enschede-Oldenzaal en Wierden-Nijverdal kan betrokkenheid van provincie Overijssel als wegbeheerder aan de orde komen (realisatie, onderhoud). Dit is o.a. afhankelijk van de precieze ligging van het definitief tracé en nader te maken afspraken daarover tussen de wegbeheerders. In de uitwerking hiervan zal dan ook samen met provincie Overijssel worden opgetrokken.

Regio Twente

Regio Twente heeft een coördinerende rol in het project en is verantwoordelijk voor de monitoring en communicatie. Concreet pakt zij het volgende op:

- Faciliteren ambtelijke projectgroep F35 voor de bewaking van de voortgang en het kwaliteitsniveau van de gehele F35. De bestuurlijke afstemming vindt via de bestaande bestuurlijke overleggen plaats (Portefeuillehoudersoverleg mobiliteit, Dagelijks Bestuur).
- Ondersteuning gemeenten bij zetten stap van VO naar DO (bijv. door organisatie inspiratiebijeenkomsten ontwerp, overleg en afstemming met partners (draagvlak) e.d.) en bij subsidieaanvragen.

- Coördinatie en afstemming voor alle acht gemeenten (projectbrede activiteiten), waaronder afstemming met ProRail/NS aangaande F35 aangelegenheden, contacten met overheden aan Duitse zijde, contact met politie, inventarisatie (grond)eigendom, studie continuïteit.
- Financiering deeltrajecten via BDU (of doorbeschikken van bijv. rijksbijdragen in voorkomende gevallen). Hiermee wordt concreet invulling gegeven aan de mogelijkheid die in het RMP is gecreëerd om als Regio Twente financiële middelen te reserveren voor het besteks- en uitvoeringsklaar maken van gemeentelijke plannen die nog niet direct uitgevoerd kunnen worden.
- Verkennen en aanspreken andere subsidiebronnen via financierings- en subsidieoverleg met o.a. provincie en ministerie.
- Opstellen en (laten) uitvoeren van een communicatie-plan F35, waarbij middelen als F35 website, fietsroute-planner e.d. worden ingezet. Onder de (potentiële) gebruikers zijn doelgroepen onder meer werknemers/ werkgevers, omwonenden en scholieren/studenten.
- Opstellen en (laten) uitvoeren van een monitoringsprogramma, met aandacht voor gebruik van de F35 en beleving.
- Kennismanagement: de eigen ervaringen delen, zowel binnen de eigen regio (Twentse gemeenten) als buiten de regio (bijvoorbeeld door publicaties in vakliteratuur) en de kennis en ervaring van andere fietsinfrastructuurprojecten in het land ophalen en delen in de regio, bijvoorbeeld via excursies en deelname in Fiets Filevrij.

Regio Twente en gemeenten

Daarnaast vraagt de 'aankleding' van de fietssnelweg, waaronder de stedelijke en landschappelijke inpassing en architectonische aspecten om een gezamenlijke, regionale aanpak waarbij zowel gemeenten als Regio Twente een rol spelen. Het is de bedoeling dat de fietssnelweg een herkenbaar product wordt, dat eenheid uitstraalt en goed in het (stedelijke) landschap past. Het programma van eisen spreekt voor zich. In hoofdstuk 4 zijn verder vier componenten gegeven, die als 'gidslijnen' dienen: de Rode Loper, de Constructie, de Randen en de Voorzieningen. Gezamenlijk zal hier nader invulling aan moeten worden gegeven, met name als het gaat om de Randen en de Voorzieningen. Doel is elementen te benoemen en vast te stellen die onderdeel worden van de herkenbaarheid van de F35. Daarbij is de insteek dat deze bijdragen aan de functionaliteit en aantrekkelijkheid van de F35.

5.4.3 Overleg

Voor overleg over de F35 wordt aangesloten bij de bestaande regionale overlegstructuren, zowel ambtelijk als bestuurlijk.

Ambtelijk

Ambtelijk vindt in de bestaande projectgroep F35 afstemming plaats tussen de gemeenten Hellendoorn, Wierden, Twenterand, Almelo, Borne, Hengelo, Enschede en Oldenzaal en Regio Twente. De projectgroep bewaakt het kwaliteitsniveau: zowel de beoogde routering (conform het VO) als het beoogde kwaliteitsniveau (conform het programma van eisen).

De voortgang, deelprojecten en de (mogelijkheden voor) financiering van de deeltracés zijn vaste agendapunten. Verder komen communicatie, monitoring en beheersmatige aspecten aan de orde en vindt uitwisseling plaats van opgedane kennis en ervaring. Regio Twente faciliteert het overleg. De projectgroep koppelt terug naar het Ambtelijk Overleg (AO) Mobiliteit.

Bestuurlijk

Terugkoppeling over de voortgang vindt plaats in het PHO-mobiliteit. Vaststelling van documenten (o.m. met betrekking tot financiën) gebeurt in het Dagelijks Bestuur Regio Twente.

Maatschappelijk

Bij de studie naar het hoogwaardig fietsnetwerk (VPR-studie) en het opstellen van het oorspronkelijke masterplan is een klankbordgroep betrokken, bestaande uit diverse maatschappelijke organisaties en instellingen. Nu ligt de nadruk op uitwerking van de DO's en de doorvertaling in bestemmingsplannen. In dit kader gelden de formele inspraakprocedures (zienswijzen en bedenkingen). Het is aan gemeenten om te beslissen of aanvullende adviezen worden ingewonnen bij maatschappelijke organisaties en instellingen (Fietsersbond, dorpsbelangen, etc.). Afhankelijk van wat er speelt, zoeken Regio Twente of gemeenten daarnaast het gesprek met externe partners. Dit kan vanzelfsprekend ook op verzoek van deze partners.

Bijlagen

Bijlage 1 Prognose fietsintensiteiten

Huidig fietsgebruik

Op diverse locaties op of parallel aan het tracé van de F35 zijn in 2007 tellingen uitgevoerd. Zowel visueel als door middel van 'slangen'.
De visuele tellingen zijn uitgevoerd op dinsdag en woensdag 17 en 18 april en op dinsdag en woensdag 24 en 25 april 2007. De fietsers zijn geteld van 07.00 - 10.00 uur. Daarbij zijn de gegevens genoteerd per kwartier en naar rijrichting. Tijdens de telling is onderscheid gemaakt tussen fietsers en bromfietsers. Gedurende de teldagen was het droog met redelijk wat zon.
De temperatuur varieerde van ca. 14 graden in de eerste week (17/18 april) tot dik 20 graden in de tweede week (24/25 april). De slangtellingen zijn uitgevoerd in de periode van 11 t/m 27 april 2007. Het resultaat staat op de kaart 'Intensiteiten 2006'.

Toekomstig fietsgebruik

Door middel van een verkeersmodel is voor het jaar 2020 een prognose gemaakt van het gebruik van de fietssnelweg. Basis wordt gevormd door de intensiteiten die gemeten zijn. Aanvullend is nagegaan wat de effecten zijn van nieuwe ontwikkelingen langs het tracé, zoals het ROC in Almelo, Hart van Zuid en gebied Drienerlo in Enschede-West. Aangezien Regio Twente nog geen fietsmodel of simultaan verkeersmodel heeft, is een inschatting gemaakt van het aantal automobilisten dat zal overstappen naar de fiets, afhankelijk van afstand en motief. Daarbij is de fietssnelweg in het netwerk van de fiets opgenomen, uitgaande van een non-stopverbinding zonder oponthoud. Het resultaat van de optelling huidig gebruik, effect van ruimtelijke ontwikkelingen en overstap auto-fiets staat op de kaart 'Intensiteiten 2020 - variant 2+'.
De hoogste intensiteiten (tussen 4.000 - 8.000 fietsers per etmaal per doorsnede) zijn berekend voor de relaties Almelo - Vriezenveen, Almelo Wierden en Borne - Hengelo - Enschede.

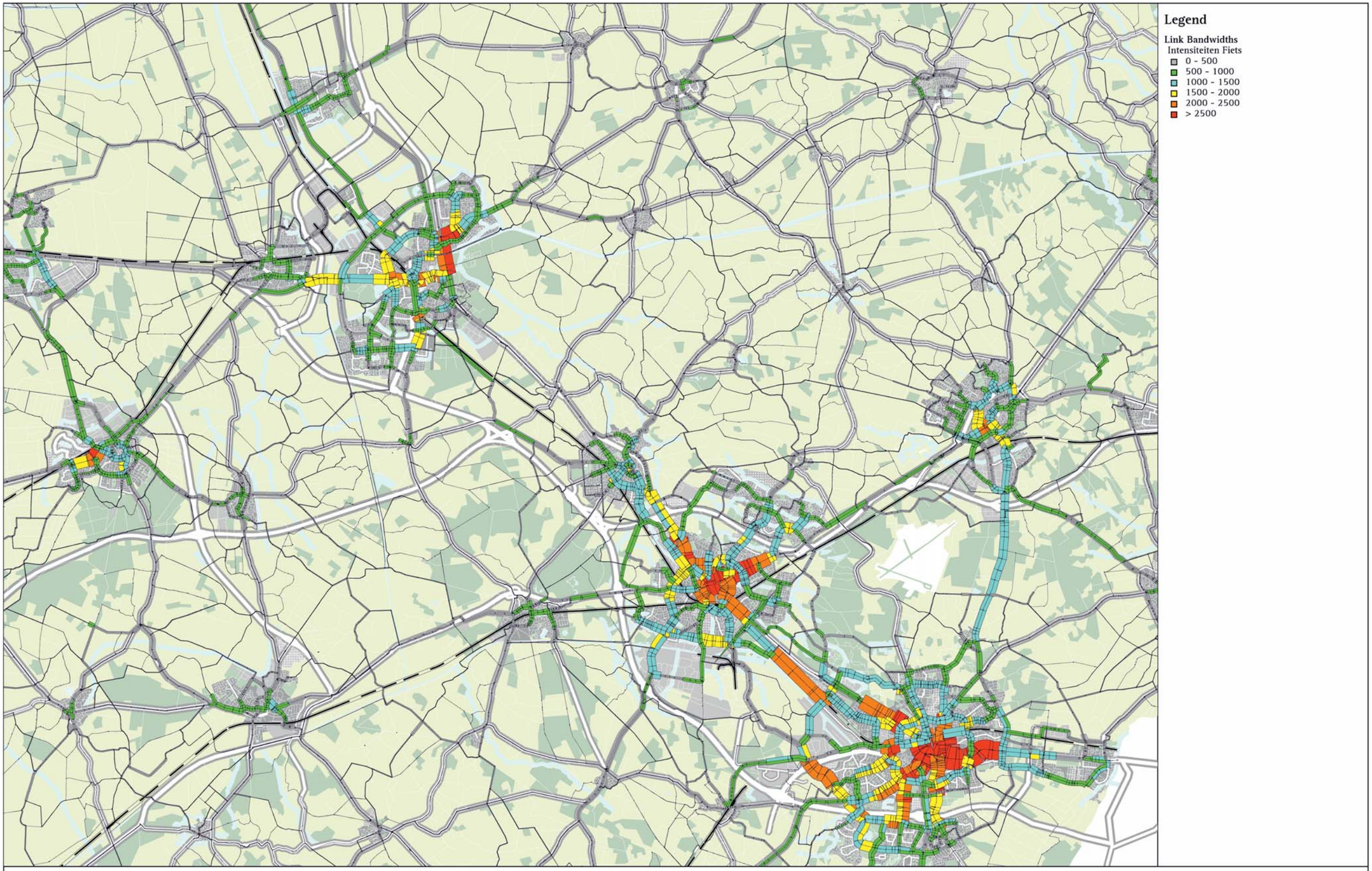

Intensiteiten 2006, etmaal, fiets,

Regio Twente

Description TWE051/hnr
Date 27 juli 2007
Company Goudappel Coffeng

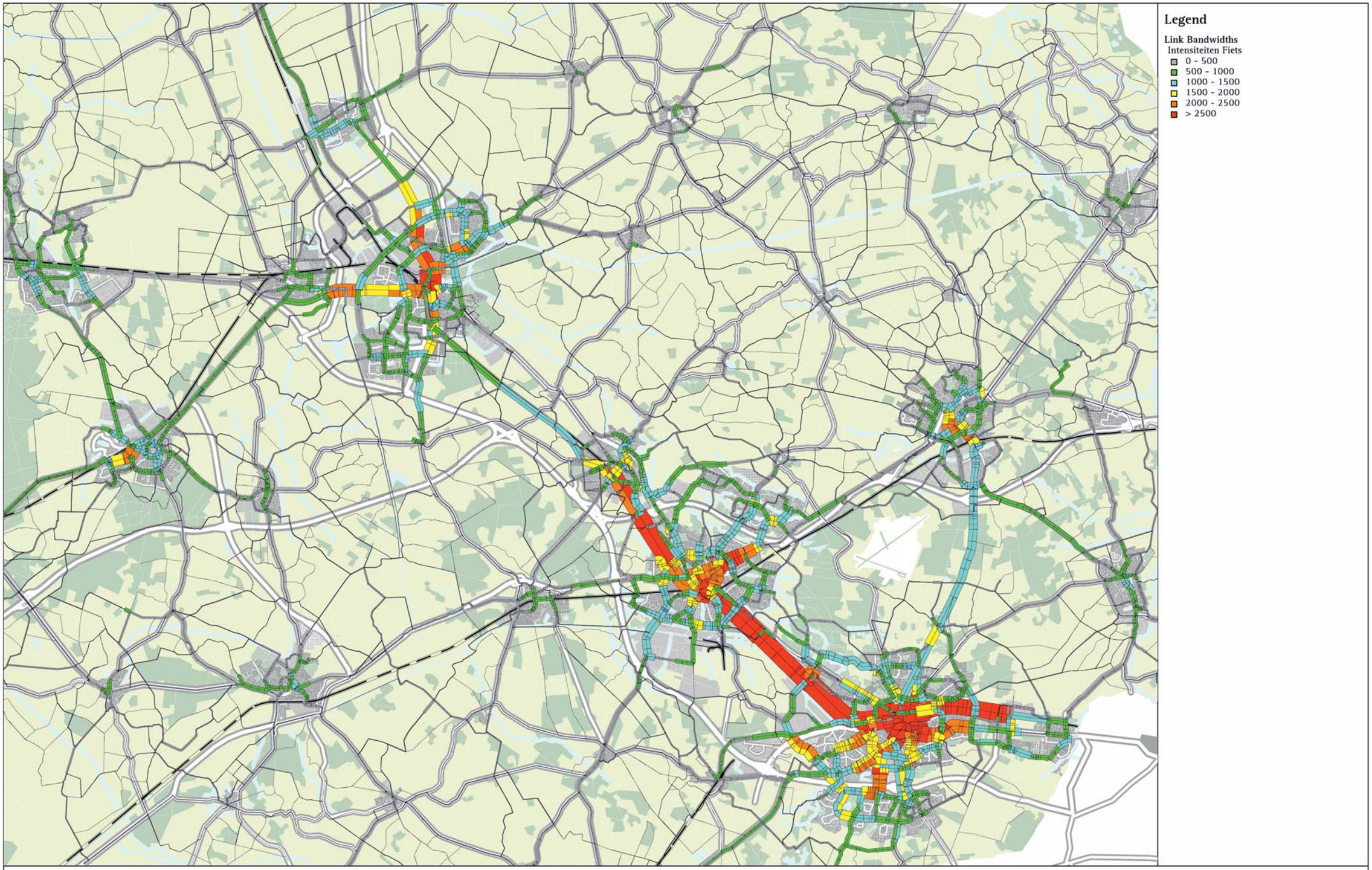

Intensiteiten 2020 variant 2+, etmaal, fiets

Regio Twente

Description TWE056/hnr
Date 28 november 2007
Company Goudappel Coffeng

Bijlage 2 Voorontwerptracé

Vroomshoop
N36
Vriezenveen
Tubbergen
Denekamp
Hellendoorn
Het Lageveld
Wierdense Veld
Wierden
Almelo
Nationaal Landschap
Noordoost Twente
Het Ravijn
Bedrijvenpark Twente
N35
Nijverdal
't Lochter
ZINiN
Nationaal Park
Sallandse Heuvelrug
Zuidbroek
ROC Twente
Theaterhotel
NAXT
Hof 88
Topsporthal IISPA
A35
Oldenzaal
Rijssen
Oud Borne
De Groene Poort
Bornsche Maten
Het Hulsbeek
Enter
Borne
Broek Noord
Eekte Hazewinkel
A1
Westermaat
Hengelo
Twickel
Rabotheater
Delden
ROC Twente
Lonneker
Losser
Universiteit Twente
Goor
Hart van Zuid
FBK Stadion
N733
Kennispark Twente
Enschede
Go Planet
Retentiegebied Kristalbad
Muziekkwartier
FC Twente stadion
IJsbaan Twente
ROC Twente
Glanerbrug
A35
N35
Saxion Hogescholen
N18
Haaksbergen
Het Rutbeek

Fietssnelweg F35
Onderwijs / wetenschap
Sportcentrum
Uitgaan / cultuur
Bedrijventerrein
Winkelcentrum
Nieuwbouwwijk
0 2km

Overijssel
Twente

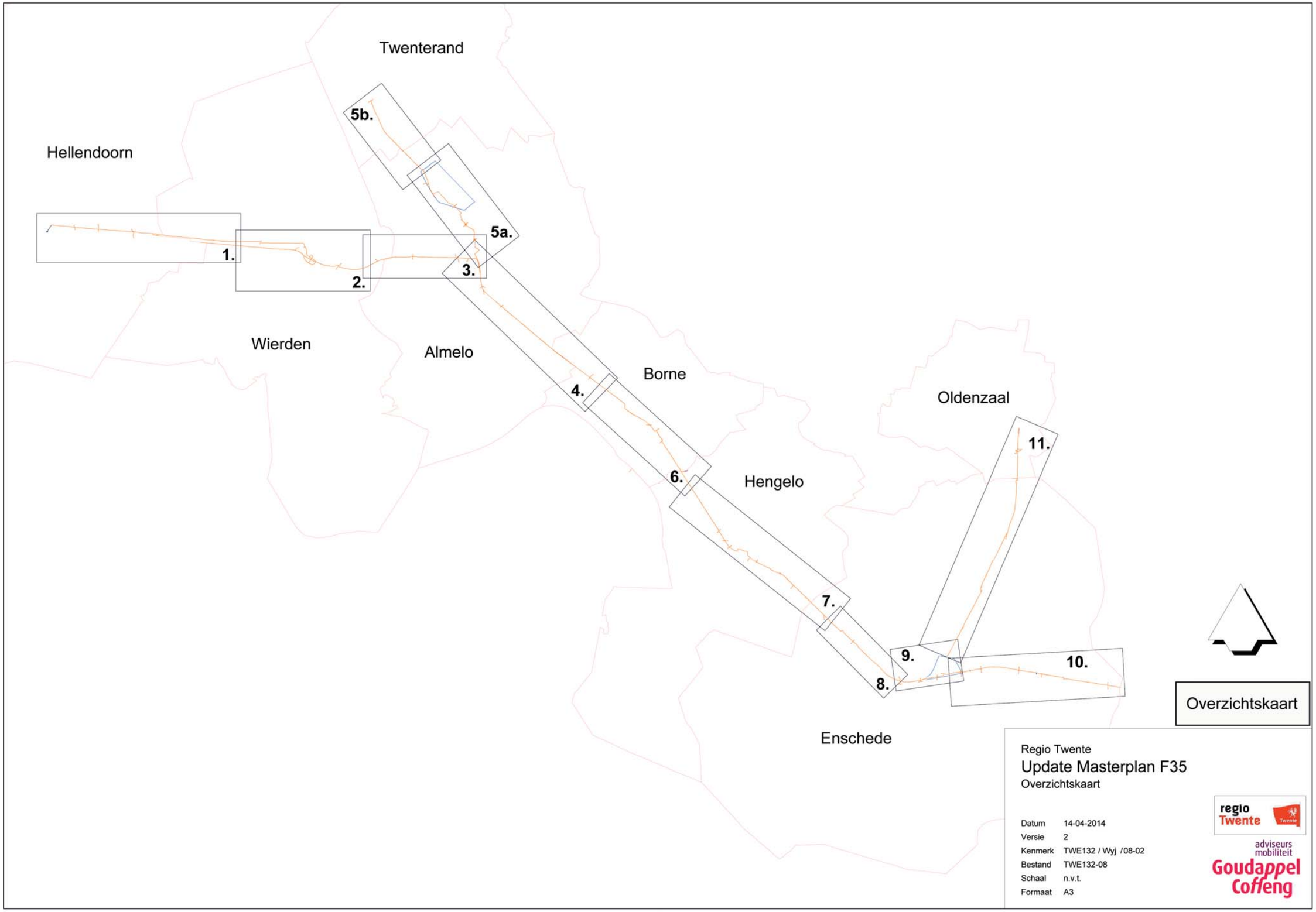

Regio Twente

Update Masterplan F35

Overzichtskaart

Datum	14-04-2014
Versie	2
Kenmerk	TWE132 / Wyj /08-02
Bestand	TWE132-08
Schaal	n.v.t.
Formaat	A3

regio Twente

adviseurs mobiliteit Goudappel Coffeng

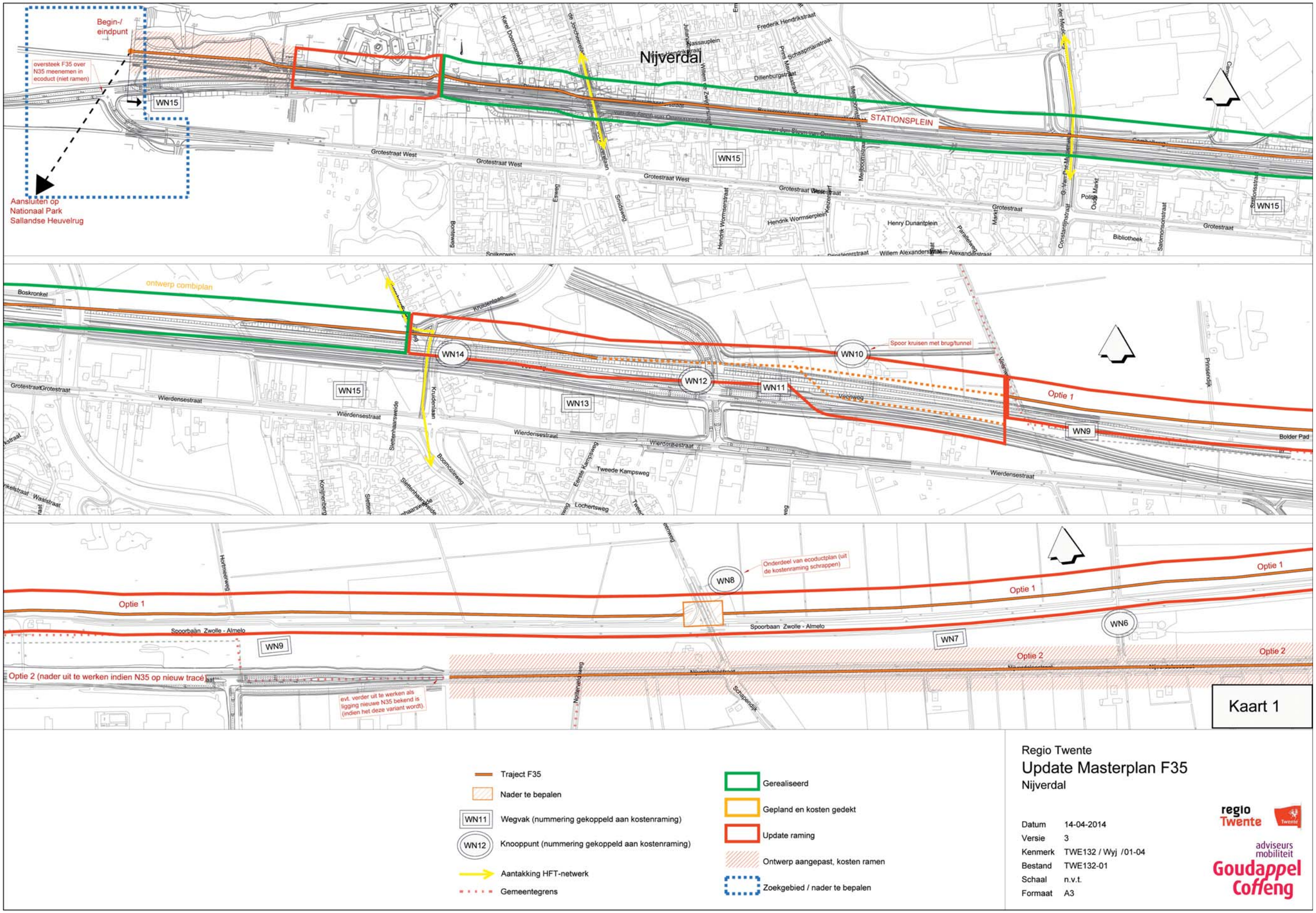

Traject F35
Nader te bepalen
WN11 Wegvak (nummering gekoppeld aan kostenraming)
WN12 Knooppunt (nummering gekoppeld aan kostenraming)
Aantakking HFT-netwerk
Gemeentegrens

Gerealiseerd
Gepland en kosten gedekt
Update raming
Ontwerp aangepast, kosten ramen
Zoekgebied / nader te bepalen

Regio Twente

Update Masterplan F35

Nijverdal

Datum	14-04-2014
Versie	3
Kenmerk	TWE132 / Wyj /01-04
Bestand	TWE132-01
Schaal	n.v.t.
Formaat	A3

regio Twente

adviseurs mobiliteit
Goudappel Coffeng

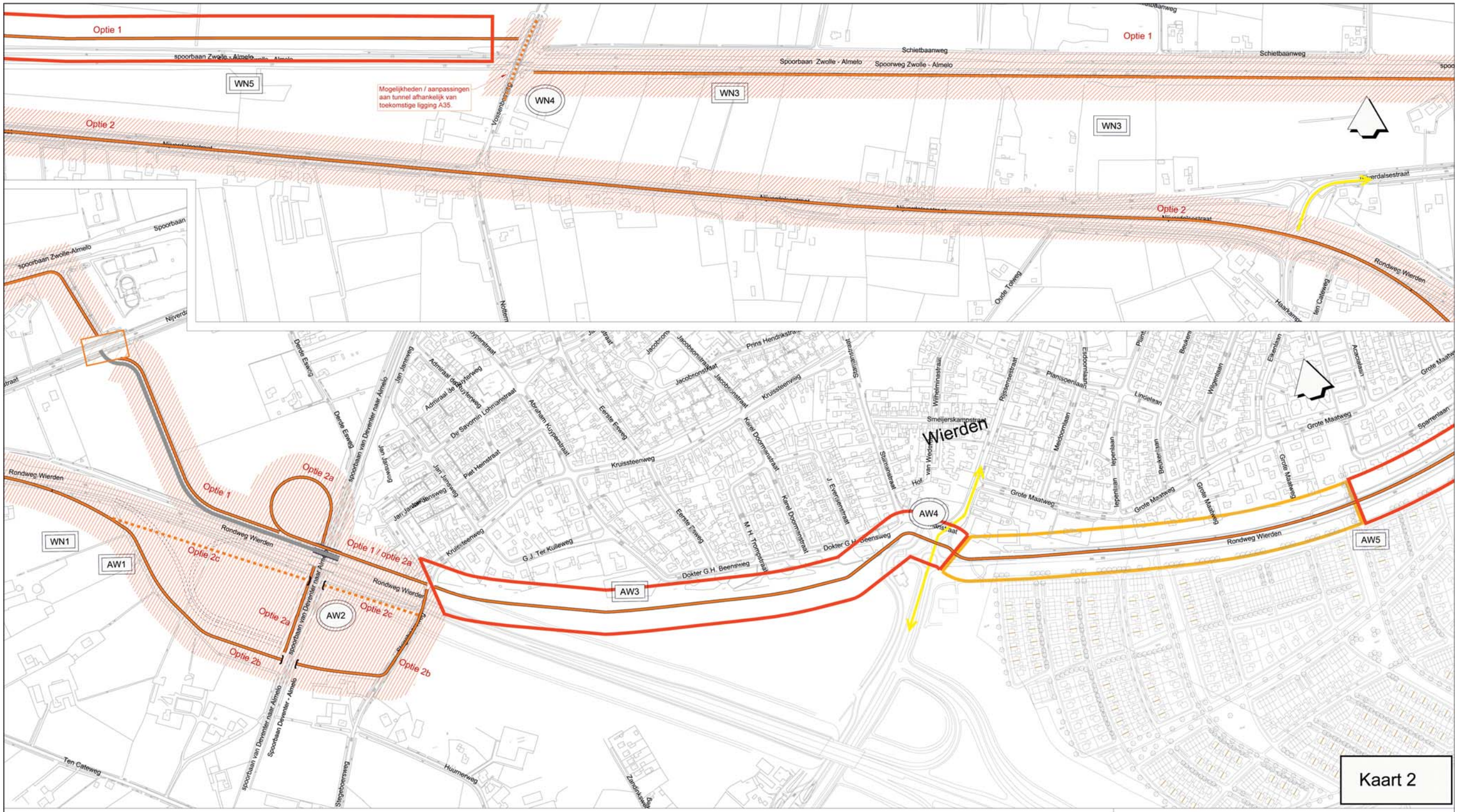

Traject F35
Nader te bepalen
WN11 Wegvak (nummering gekoppeld aan kostenraming)
WN12 Knooppunt (nummering gekoppeld aan kostenraming)
Aantakking HFT-netwerk
Gemeentegrens

Gerealiseerd
Gepland en kosten gedekt
Update raming
Ontwerp aangepast, kosten ramen

Regio Twente

Update Masterplan F35

Wierden

Datum	14-04-2014
Versie	4
Kenmerk	TWE132 / Wyj /01-05
Bestand	TWE132-01
Schaal	n.v.t.
Formaat	A3

regio Twente

adviseurs mobiliteit Goudappel Coffeng

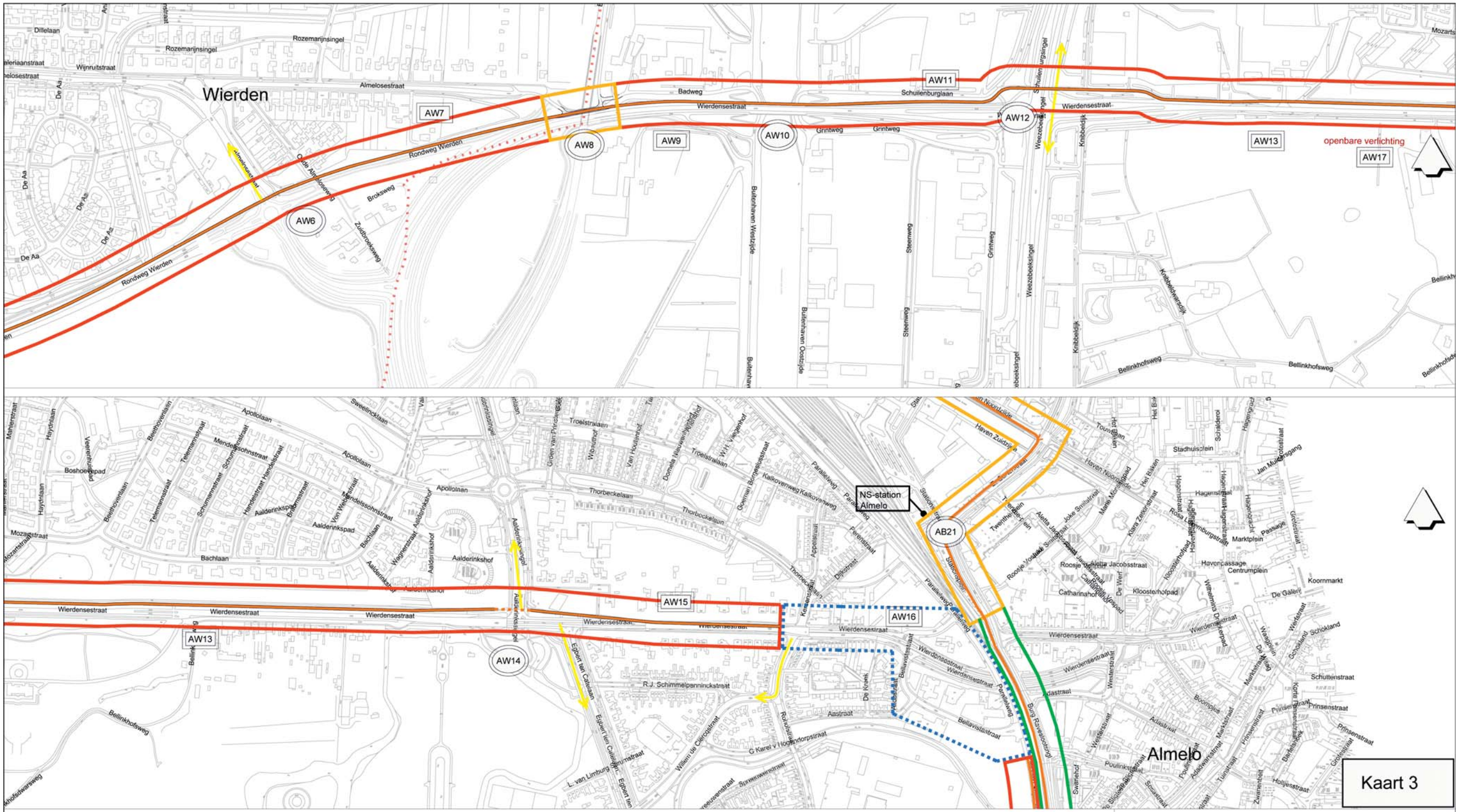

Regio Twente

Update Masterplan F35

Wierden - Almelo

Datum	14-04-2014
Versie	4
Kenmerk	TWE132 / Wyj /01-06
Bestand	TWE132-01
Schaal	n.v.t.
Formaat	A3

regio Twente

adviseurs mobiliteit Goudappel Coffeng

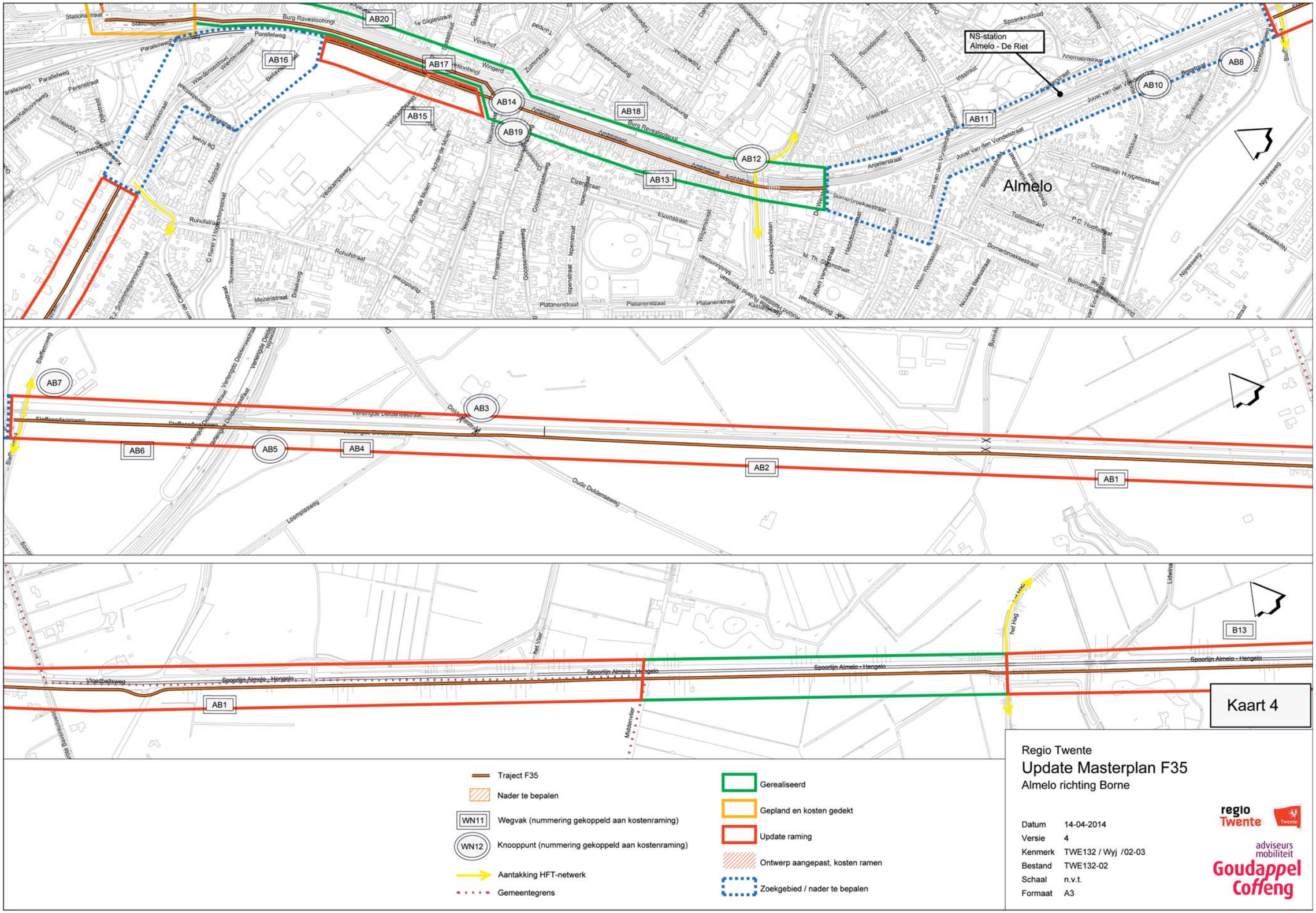

Regio Twente

Update Masterplan F35

Almelo richting Borne

Datum	14-04-2014
Versie	4
Kenmerk	TWE132 / Wyj /02-03
Bestand	TWE132-02
Schaal	n.v.t.
Formaat	A3

regio Twente

adviseurs mobiliteit Goudappel Coffeng

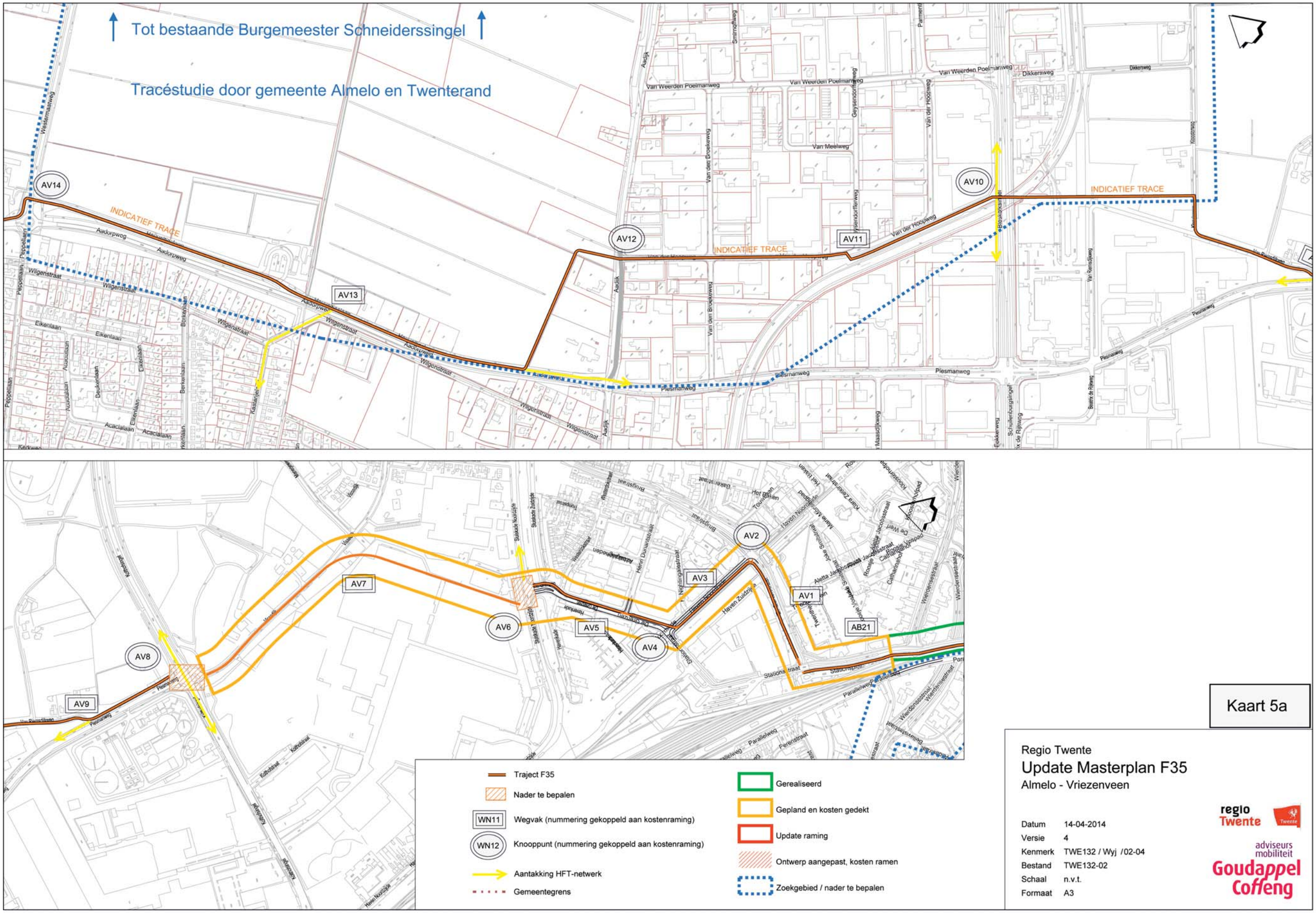

Kaart 5a

Regio Twente

Update Masterplan F35

Almelo - Vriezenveen

Datum	14-04-2014
Versie	4
Kenmerk	TWE132 / Wyj /02-04
Bestand	TWE132-02
Schaal	n.v.t.
Formaat	A3

regio Twente

adviseurs mobiliteit Goudappel Coffeng

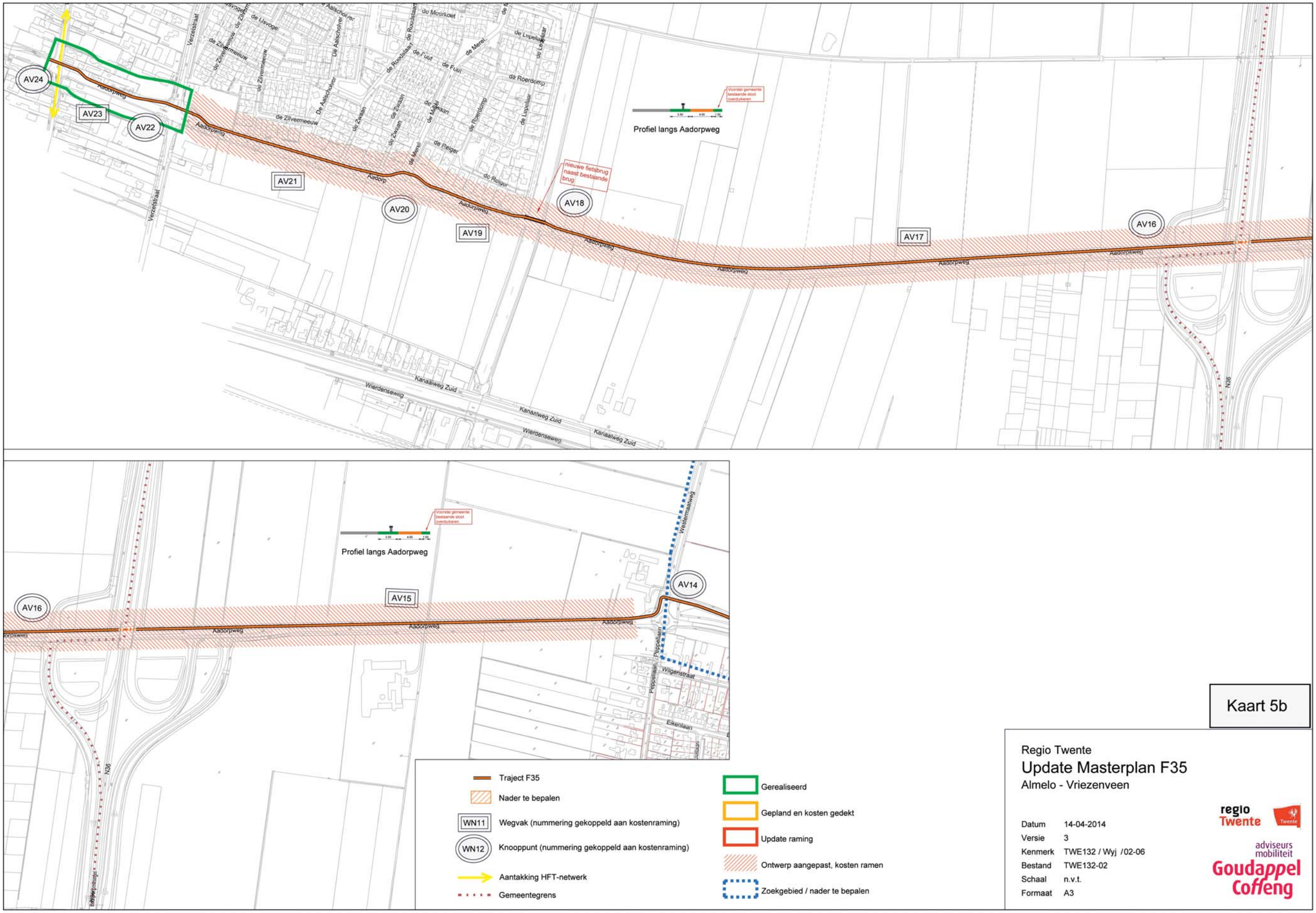

Kaart 5b

Regio Twente

Update Masterplan F35

Almelo - Vriezenveen

Datum	14-04-2014
Versie	3
Kenmerk	TWE132 / Wyj /02-06
Bestand	TWE132-02
Schaal	n.v.t.
Formaat	A3

regio Twente

adviseurs mobiliteit Goudappel Coffeng

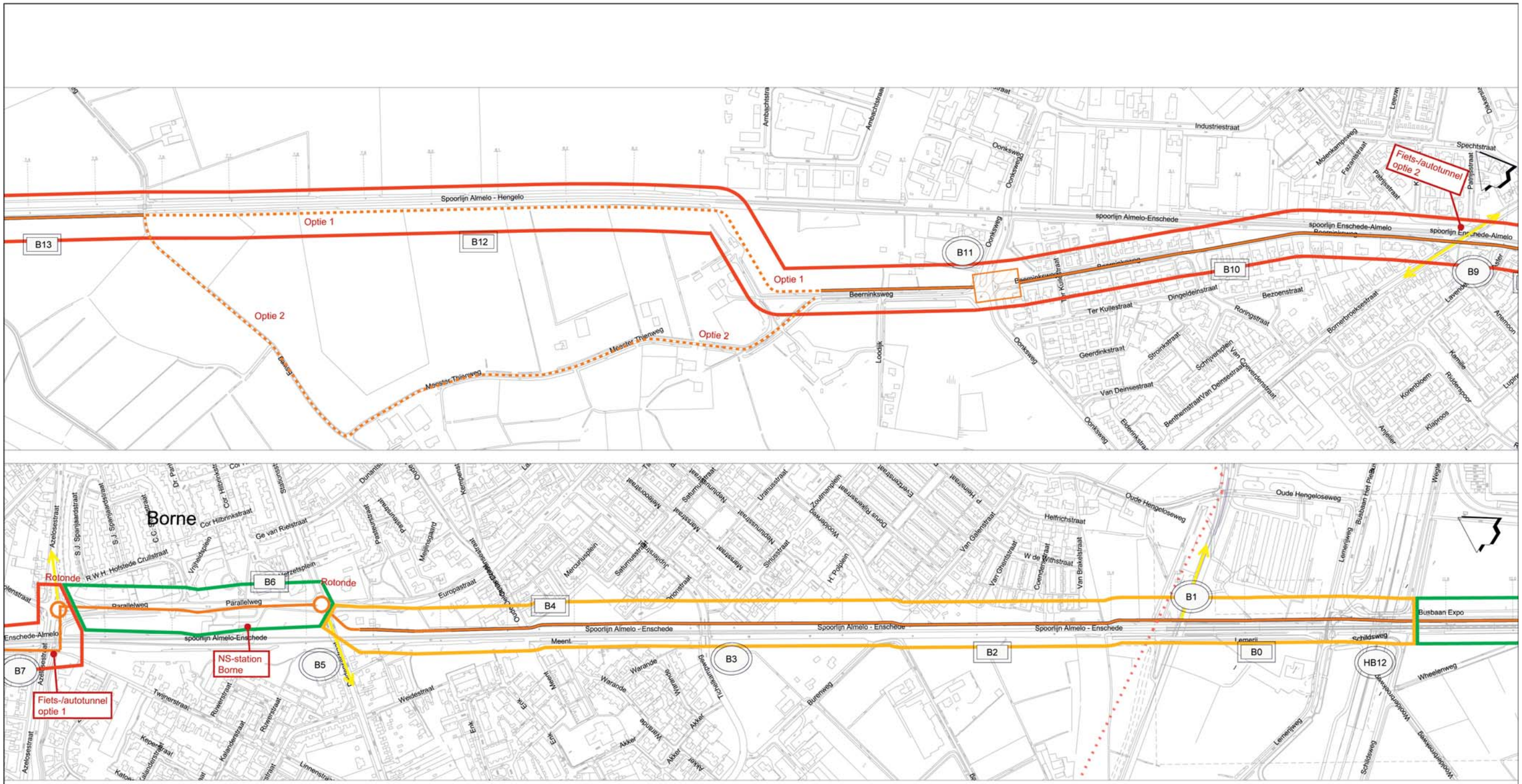

Kaart 6

Traject F35
Nader te bepalen
WN11 Wegvak (nummering gekoppeld aan kostenraming)
WN12 Knooppunt (nummering gekoppeld aan kostenraming)
Aantakking HFT-netwerk
Gemeentegrens

Gerealiseerd
Gepland en kosten gedekt
Update raming
Ontwerp aangepast, kosten ramen
Gemeente pakt op

Regio Twente
Update Masterplan F35
Borne

Datum	14-04-2014
Versie	4
Kenmerk	TWE132 / Wyj /03-03
Bestand	TWE132-03
Schaal	n.v.t.
Formaat	A3

regio Twente
adviseurs mobiliteit Goudappel Coffeng

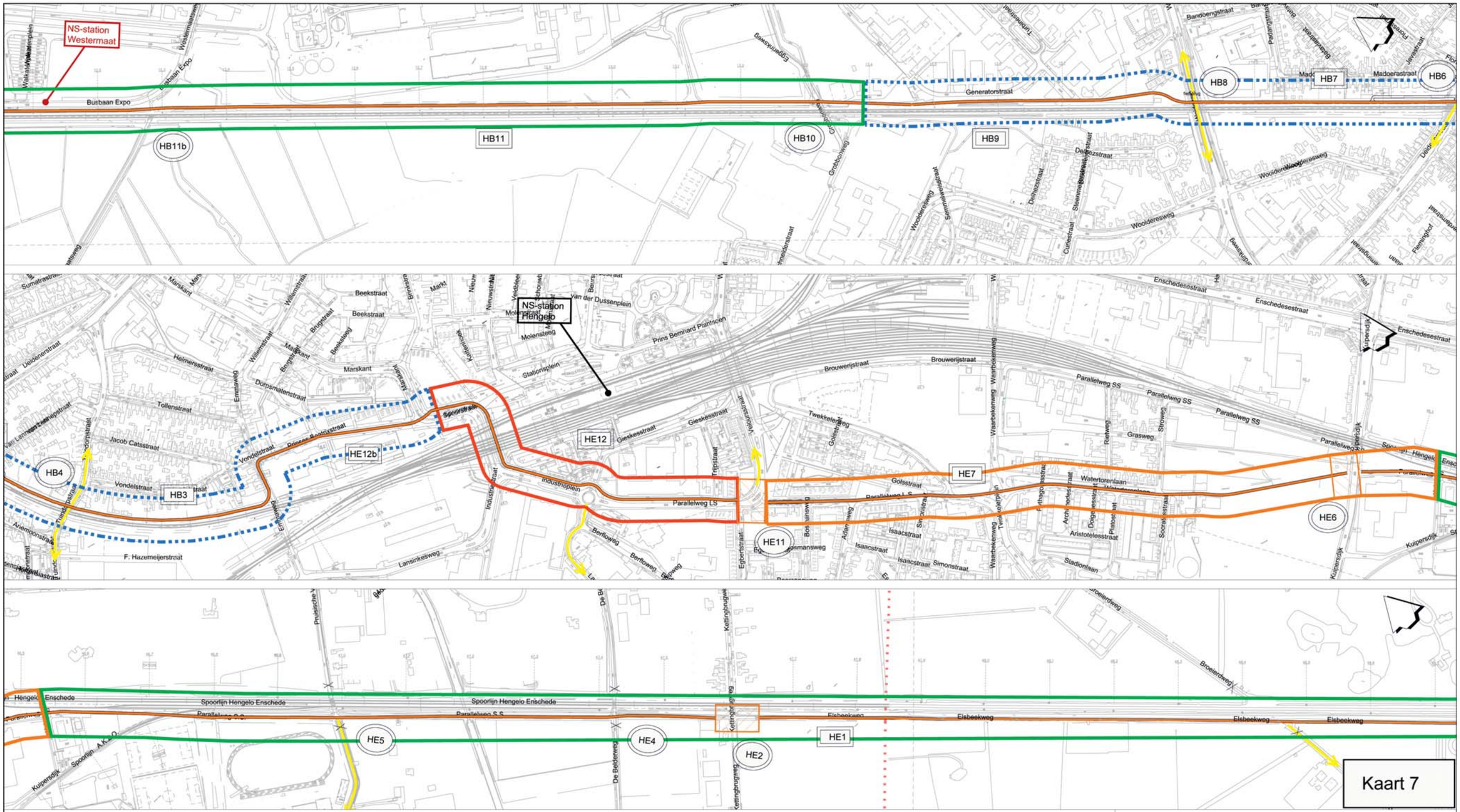

- Traject F35
- Nader te bepalen
- WN11 Wegvak (nummering gekoppeld aan kostenraming)
- WN12 Knooppunt (nummering gekoppeld aan kostenraming)
- Aantakking HFT-netwerk
- Gemeentegrens

- Gerealiseerd
- Gepland en kosten gedekt
- Update raming
- Ontwerp aangepast, kosten ramen
- Gemeente pakt op

Regio Twente

Update Masterplan F35

Hengelo

Datum	14-04-2014
Versie	4
Kenmerk	TWE132 / Wyj /03-04
Bestand	TWE132-03
Schaal	n.v.t.
Formaat	A3

regio Twente

adviseurs mobiliteit Goudappel Coffeng

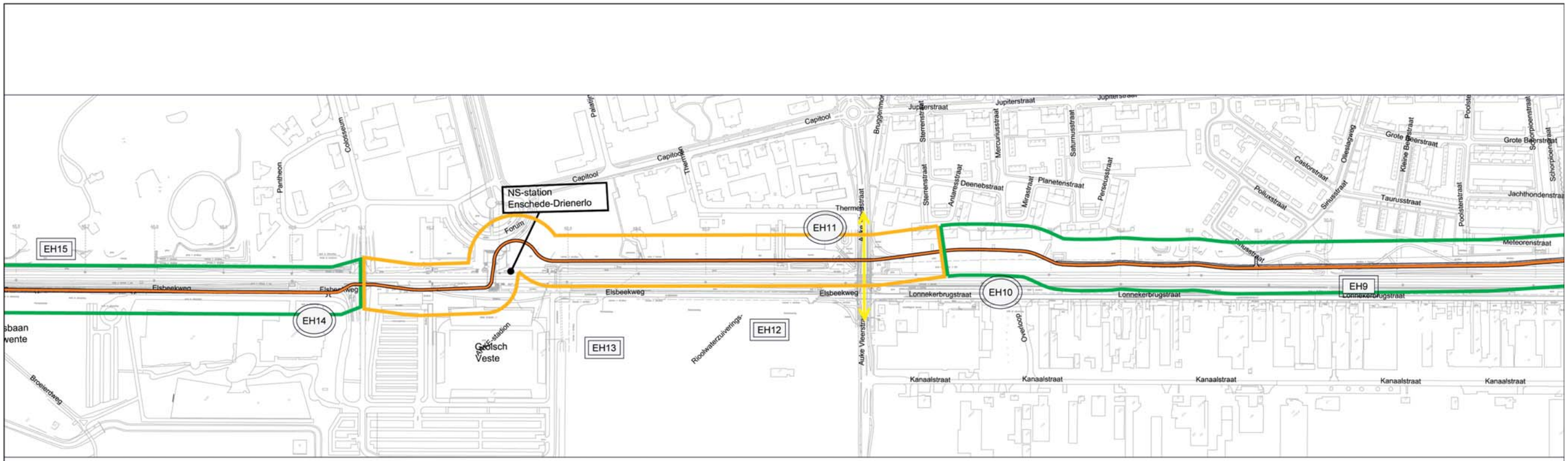

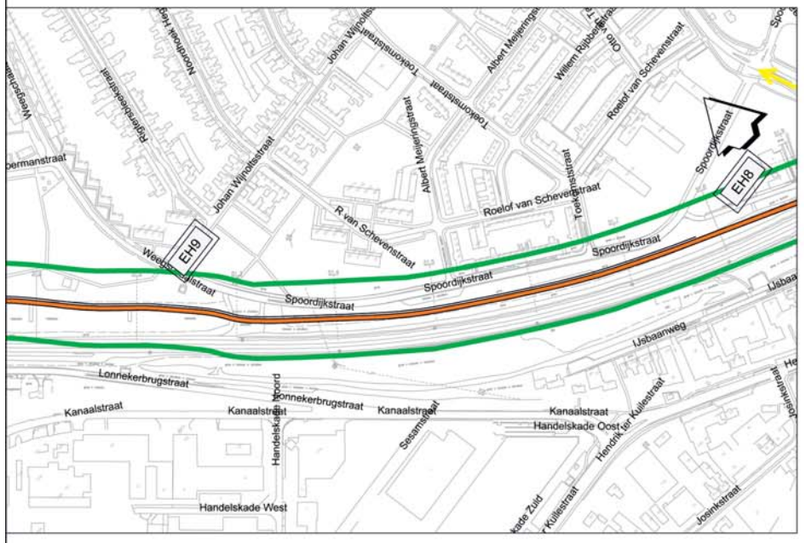
EH9
EH8
Spoordijkstraat
Roelof van Scheventenstraat
Johan Wijnoltstraat
Uiterstraat
Uiterstraat
Uiter

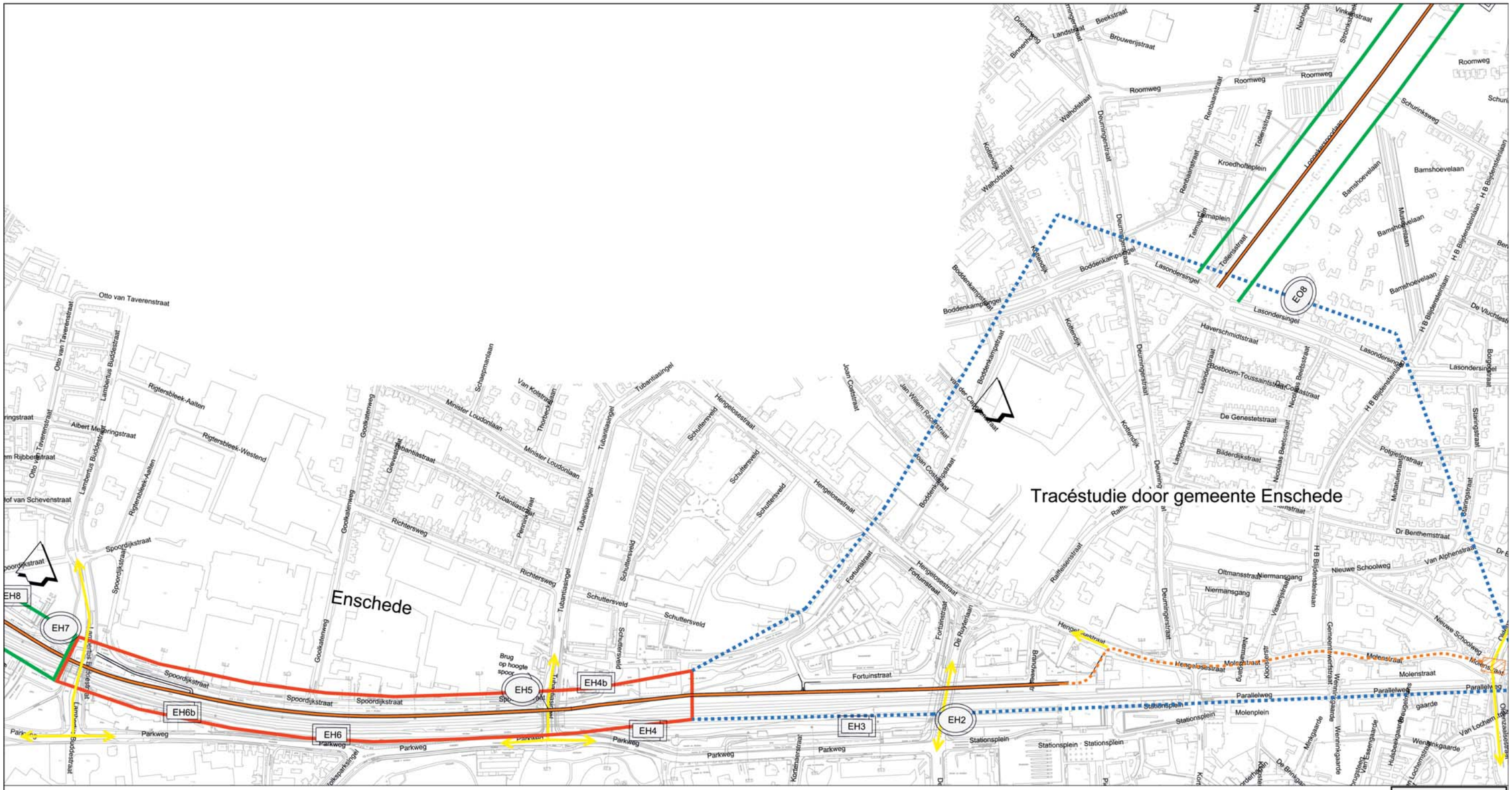

Kaart 9

Regio Twente

Update Masterplan F35

Grolschveste - Centrum

Datum	14-04-2014
Versie	3
Kenmerk	TWE132 / Wyj /04-04
Bestand	TWE132-04
Schaal	n.v.t.
Formaat	A3

regio Twente

adviseurs mobiliteit
Goudappel Coffeng

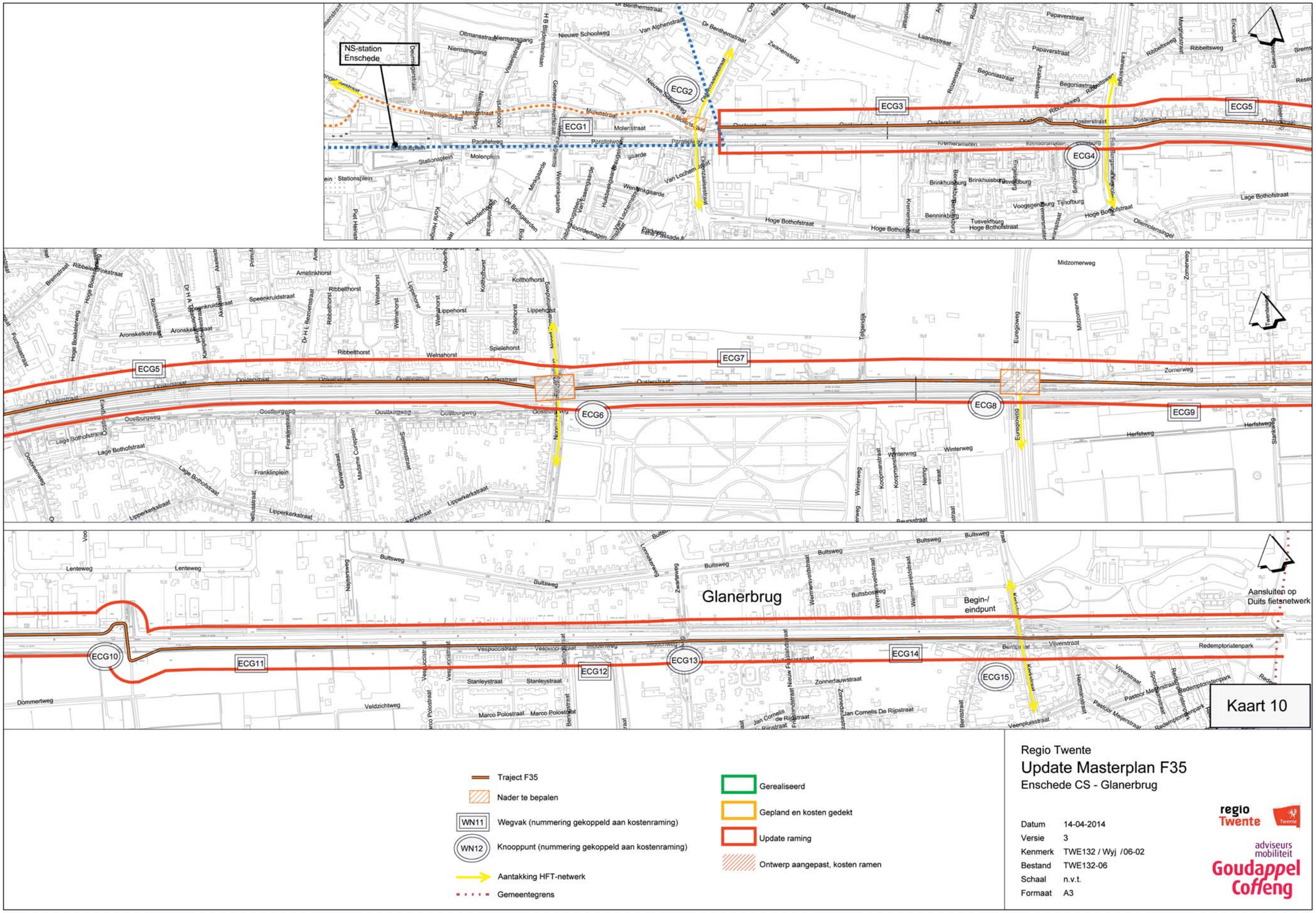

Regio Twente

Update Masterplan F35

Enschede CS - Glanerbrug

Datum	14-04-2014
Versie	3
Kenmerk	TWE132 / Wyj /06-02
Bestand	TWE132-06
Schaal	n.v.t.
Formaat	A3

regio Twente

adviseurs mobiliteit Goudappel Coffeng

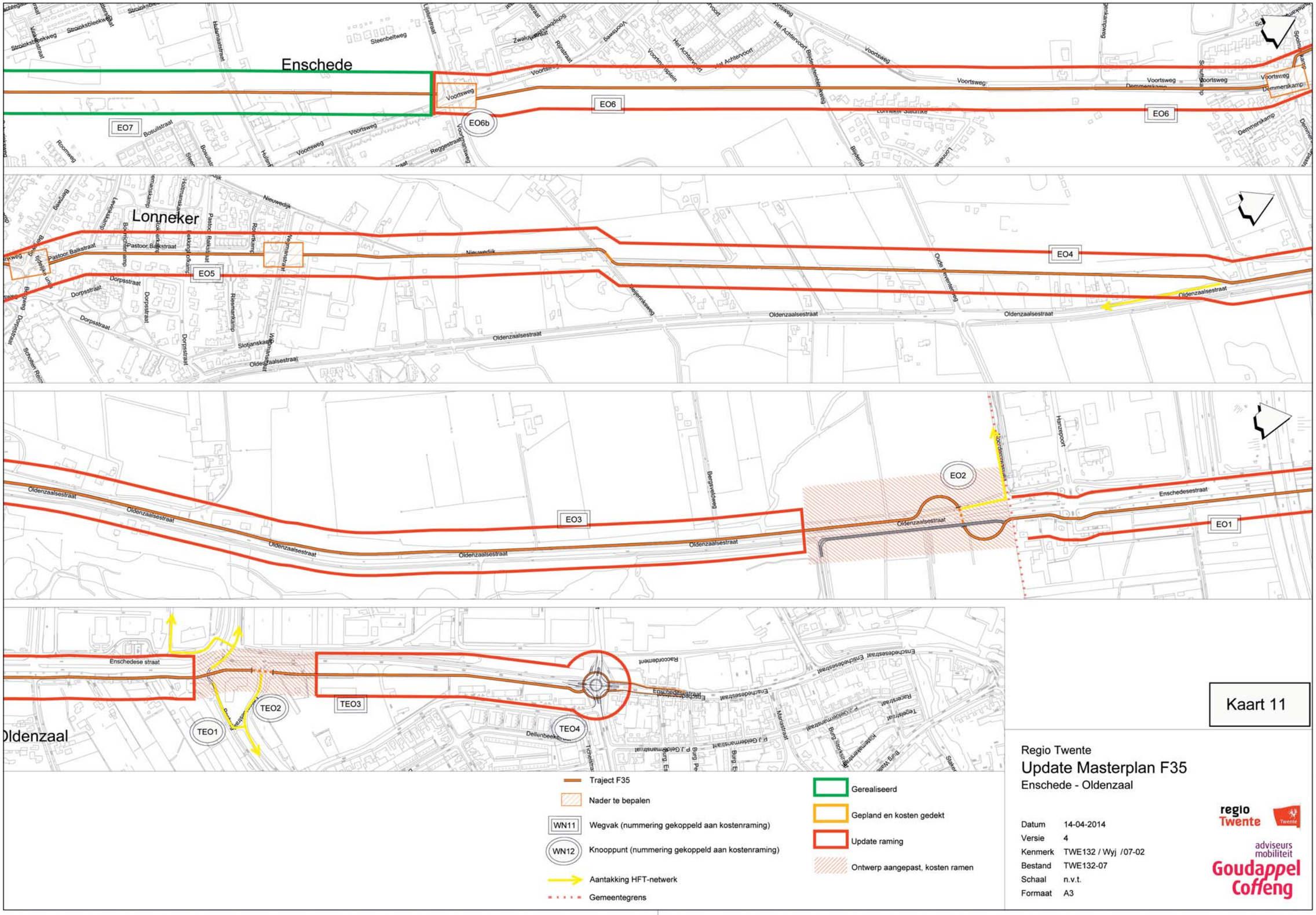

Kaart 11

Regio Twente

Update Masterplan F35

Enschede - Oldenzaal

Datum	14-04-2014
Versie	4
Kenmerk	TWE132 / Wyj /07-02
Bestand	TWE132-07
Schaal	n.v.t.
Formaat	A3

regio Twente

adviseurs mobiliteit Goudappel Coffeng

Bijlage 3 Kostenramingen

Algemene uitgangspunten

- De breedte van de F35 is in alle gevallen 4,0 meter. Dit wijkt af van de raming uit 2009 waar in enkele gevallen voor een breedte van 4,5 meter is gekozen.
- Aanpassing geraamde kosten naar prijspeil 2013.
- Uit aanvullende informatie van Regio Twente is gebleken dat de werkzaamheden binnen de begrote bedragen kunnen worden uitgevoerd. Door deze informatie is het niet noodzakelijk een aanvullende post "reservering extern onvoorzien voor prijsindexatie" op te nemen in de raming.
- Bij tunnels die onder spoor gaan is naast het kostenkengetal voor de tunnel een opslag gerekend van € 200.000,- voor een buitendienststelling.
- Daarnaast is een post Projectmanagement ProRail opgenomen voor een bedrag dat omgerekend 5% over de Bouwkosten, Vastgoedkosten, Engineeringkosten en Overige Bijkomende kosten is. Dit is het geval bij de routes (B), (AB) en (WN).

Raming is exclusief

- Milieukundige werkzaamheden.
- Aansluitingen Nutsvoorzieningen.
- Verkeersvoorzieningen, omleidingen, hulpbruggen en dergelijk.
- Kosten voor het verleggen van de rijbaan bij ID-nummer AW16.
- Kosten die samenhangen met de parallelweg bij EO2 maken geen onderdeel uit van de kostenraming.
- Object ECG1 Stationsplein; hiervoor zijn nog te weinig gegevens bekend. Dit object is een PM-post.
- Object ECG2 Fietstunnel onder weg door; hiervoor zijn nog te weinig gegevens bekend. Dit object is een PM-post.

Constructieopbouw van het fietspad

- zand 50 cm
- puingranulaat 25 cm
- asfalt (AC 22 Base) 6 cm
- asfalt (AC 8 Surf rood) 3 cm

Verklaringen afkortingen

KP	knooppunt
Wv	wegvak a aanleg fietspad op maaiveld
b	aanleg fietspad op (ingegraven) spoorbaan
c	aanleg fietspad op palen naast het spoor
d	bouw fietsbrug naast bestaand viaduct/brug
e	verkeersregelinstallatie aanpassen
f	aanleg rotonde met fiets in voorrang
g	aanleg fietstunnel
h	fietspad verbreden tot 4 meter
i	aanleg fietsstraat in asfalt door woonwijk
j	fietspad doorzetten en voetgangersbrug erover
k	overweg voor auto's afsluiten
l	nader te bepalen
m	verlichting aanbrengen

Meerprijsverschillen ten opzichte van a

Tussen b en a wordt veroorzaakt door opruimingskosten van bestaande verhardingen. Tussen i en a wordt veroorzaakt door opruimingskosten bestaande verhardingen.

Opbouw fietspad op palen (c)

Breedte 4,5 meter met jukken om de 10 meter. Gefundeerd op stalen buispalen met betonnen kespen. Dek uitgevoerd in beton met stalen randelementen en fraaie leuning.

Uitgangspunten fietsbrug (d)

Fietsbrug 4,0 meter breed.

Uitgangspunten fietstunnel (g)

Fietstunnel breed 4,5 meter; toeritten 2x100 meter, gesloten deel varieert tussen de 50 meter en 100 meter.

Opbouw fietspad verbreden tot 4 meter (h)

Breedte van 3 meter naar 4 meter; extra meter volgens dezelfde opbouw als a, het rode asfalt wordt over de gehele breedte (4m) aangebracht.

Totale kosten

Nummer omschrijving	Hoeveelheid	Eenheid	Prijs/ eenheid	Prijs	Sommatie van routes (in miljoenen euro's)
Route: Oldenzaal - Enschede (EO)	1	st	€ 9.568.000,-	€ 9.568.000,-	9,57
Route: Enschede - Hengelo (EH, grondgebied Enschede)	1	st	€ 11.385.000,-	€ 11.385.000,-	12,70
Route: Enschede - Hengelo (HE, grondgebied Hengelo)	1	st	€ 1.316.000,-	€ 1.316.000,-	
Route: Enschede - Hengelo (EH, grondgebied Enschede)	1	st	€ 8.701.700,-	€ 8.701.700,-	18,33
Route: Enschede - Hengelo (HE, grondgebied Hengelo)	1	st	€ 9.628.000,-	€ 9.628.000,-	
Route: Almelo-Borne (AB, grondgebied Almelo)	1	st	€ 7.308.000,-	€ 7.308.000,-	7,31
Route: Almelo-Vriezenveen (AV, nieuw tracé)	1	st	€ 3.548.000,-	€ 3.548.000,-	3,55
Route: Almelo-Wierden (AW)	1	st	€ 5.286.000,-	€ 5.286.000,-	5,29
Route: Wierden-Nijverdal (WN)	1	st	€ 8.388.000,-	€ 8.388.000,-	8,39
Route: Enschede centrum - Grens Gronau (ECG)	1	st	€ 6.239.000,-	€ 6.239.000,-	6,24
Totaal				€ 71.367.700,-	71,37

Kosten route Enschede - Oldenzaal (EO)

Object-nummer	Omschrijving	Bijzonder-heden	Hoeveelheid	Eenheid	Prijs/eenheid	Prijs
EO1	Enschedesestraat; verbreden fietspad tot 4,0m	h	900	m	€ 190,-	€ 171.000,-
EO1b	Aanleg fietspad 4,0m van EO2 tot aansluiting Hanzepoort	a	350	m	€ 310,-	€ 109.000,-
EO2	Fietstunnel onder N733 (kp, tunnel 80m)	g	1	st	€ 1.851.000,-	€ 1.851.000,-
EO3	Fietstunnel N733-defensiegebouw aanleg fietspad	a	1.700	m	€ 310,-	€ 527.000,-
EO4	Defensiegebouw-Lonneker, aanleg fietspad	a	1.550	m	€ 310,-	€ 481.000,-
EO5	Lonneker, aanleg fietspad 4,0m ingepast in het dorp	a	850	m	€ 310,-	€ 264.000,-
EO6	Lonneker-Enschede, bestaand fietspad verbreden tot 4,0m	h	1.200	m	€ 190,-	€ 228.000,-
EO6b	Voortmansweg/Lijsterstraat (kp rotonde)		1	m	€ 756.000,-	€ 756.000,-
EO7	Trace in Roombeek, aanleg fietspad is reeds gebeurd		0	st	€ 0,-	€ 0,-
EO8	Lasondersingel (kp, tunnel 50m)	g	1	st	€ 2.078.000,-	€ 2.078.000,-
EO9	Lasonderstraat, fietsstraat		250	m	€ 320,-	€ 80.000,-
EO10	Deurningerstraat	a	300	m	€ 310,-	€ 93.000,-
PM	Verlichting langs bestaande fietspaden	m	2.100	m	€ 50,-	€ 105.000,-
TEO1	Voormalig begin-/eindpunt - Lossersestraat		1	st	€ 94.450,-	€ 94.000,-
TEO2	Tunnel: F35 onder Lossersestraat door	g	1	st	€ 1.851.000,-	€ 1.851.000,-
TEO3	Fietspad Lossersestraat - Schelmaatstraat	a	400	m	€ 310,-	€ 124.000,-
TEO4	Rotonde Schelmaatstraat	f	1	st	€ 756.000,-	€ 756.000,-
						€ 9.568.000,-

Kosten route Enschede - Hengelo (EH)

Object-nummer	Omschrijving	Bijzonder-heden	Hoeveelheid	Eenheid	Prijs/eenheid	Prijs
EH1	Stationtuin, fietspad op maaiveld 4,0m	a	300	m	€ 310,-	€ 93.000,-
EH2	De Ruyterlaan FP langs spoor incl. railing	a	100	m	€ 1.275,-	€ 128.000,-
EH3	Spoorzone, FP op maaiveld	a	450	st	€ 310,-	€ 140.000,-
EH4	Spoorzone, FP op 2 palen per juk	c	150	m	€ 9.445,-	€ 1.417.000,-
EH4b	Aansluiting op-afrit op maaiveld	a	120	m	€ 330,-	€ 40.000,-
EH5	Tubantiasingel fietsbrug langs spoor	d	1	st	€ 392.000,-	€ 392.000,-
EH6	Spoordijkstraat fp op 2 palen per juk (update: mogelijk op maaiveld of half hoog (in steunberm))	c	800	m	€ 9.445,-	€ 7.556.000,-
EH6B	Aansluiting op-afrit op maaiveld	c	150	m	€ 7.555,-	€ 1.133.000,-
EH7	Lambertus Buddestraat fietsbrug langs spoor	d	1	st	€ 392.000,-	€ 392.000,-
EH8	Helling tussen brug L.Buddestraat en park		150	m	€ 0,-	€ 0,-
EH9	Park, bestaand FP verbreden naar 4,0m (incl. 2m voetpad)		1700	m	€ 0,-	€ 0,-
EH10	Fietstunnel onder spoor		1	st	€ 0,-	€ 0,-
EH11	Auke Vleerstraat fietsbrug		0	st	€ 391.505,-	€ 0,-
EH12	Elsbeekweg, FP op maaiveld	a	0	m	€ 310,-	€ 0,-
EH13	Grolsch Veste/station Enschede Drienerlo		0	m	€ 9.445,-	€ 0,-
EH14	Colosseum		0	st	€ 46.755,-	€ 0,-
EH15	Elsbeekweg FP verbreden naar 4,0m		400	m	€ 0,-	€ 0,-
PM	Verlichting langs bestaande fietspaden	m	2100	m	€ 45	€ 95.000,-
						€ 11.385.000,-

Kosten route Hengelo - Enschede (HE)

Object-nummer	Omschrijving	Bijzonder-heden	Hoeveelheid	Eenheid	Prijs/eenheid	Prijs
HE1	Elsbeekweg, FP op maaiveld	a	0	m	€ 310,-	€ 0,-
HE2	Kettingbrugweg, FP langs spoor + tunnel (80m) + railing		0	m	€ 85.650,-	€ 0,-
HE3	FP op maaiveld Kettingbrugweg-kuipersdijk		0	m	€ 320,-	€ 0,-
HE4	De Belderweg, afsluiten voor motorvoertuigen		0	st	€ 18.890,-	€ 0,-
HE5	Pruisische Veldweg, afsluiten voor motorvoertuigen		0	st	€ 18.890,-	€ 0,-
HE6	Te maken viaduct over Kuipersdijk	d	1	st	€ 392.000,-	€ 392.000,-
HE6	FP z-o van Kuipersdijk	a	100	m	€ 310,-	€ 31.000,-
HE7	Parallelweg, fietsstraat 4,0m breed		0	m	€ 295,-	€ 0,-
HE8	Waarbekenweg, brug + railing		0	m	€ 1.175,-	€ 0,-
HE9	Brouwerijstraat, fietsstraat 4,0m	a	0	m	€ 310,-	€ 0,-
HE11	Veloursstraat, kruispunt		1	st	€ 567.000,-	€ 567.000,-
HE11b	P.Berhardplantsoen, fietspad verbreden tot 4,0m		0	m	€ 217,-	€ 0,-
HE12	Parallelweg LS - Industrieplein	a	600	m	€ 310,-	€ 186.000,-
HE12b	Spoorstraat, via Pr. Beatrixstraat tot de Emmaweg	a	430	m	€ 310,-	€ 133.000,-
HB1	Spoorstraat, rotonde		0	st	€ 377.810,-	€ 0,-
PM	Verlichting langs bestaande fietspaden	m	150	m	€ 45,-	€ 7.000,-
						€ 1.316.000,-

Kosten route Hengelo - Borne (HB)

Object-nummer	Omschrijving	Bijzonder-heden	Hoeveelheid	Eenheid	Prijs/eenheid	Prijs
HB3	Spoorzijde Noord Emmaweg - Tuindorpstraat FP op palen	c+	320	m	€ 8.975,-	€ 2.480.000,-
HB4	Fietsbrug langs spoor over Tuindorpstraat	d	1	st	€ 210.040,-	€ 181.500,-
HB5	Spoorzijde Noord Tuindorpstraat-Deldernerstr. FP op palen		250	m	€ 8.975,-	€ 1.937.500,-
HB6	Fietsbrug Deldenerstraat over Tuindorpstraat		1	st	€ 210.040,-	€ 181.500,-
HB6b	Aansluiting, op-en afrit op palen 3,5m breed		140	m	€ 7.180,-	€ 861.000,-
HB7	Spoorzijde NO, Deldenerstr.-Weideweg FP op palen		350	m	€ 8.975,-	€ 2.712.500,-
HB8	Weideweg, Fp op maaiveld		1	st	€ 210.040,-	€ 181.500,-
HB9	Spoorzijde NO, FP op maaiveld 4,0m breed	a	600	m	€ 310,-	€ 162.000,-
HB10	Brug F35 over tunnel Grobbenweg + aansluiting		1	st	€ 398.535,-	€ 0,-
HB11	Spoorzijde NO, Westermaat tot A1, FP op maaiveld	a	0	m	€ 295,-	€ 0,-
HB11b	Aansluiting FP Westermaatsweg aansluiten op F35		0	m	€ 250,-	€ 0,-
HB12	A1, fietsbrug langs spoor over A1	d	0	st	€ 1.737.325,-	€ 0,-
PM	Verlichting langs bestaande fietspaden	m	120	m	€ 40,-	€ 4.200,-
						€ 8701700,-

Kosten route Hengelo - Borne - Almelo (B)

Object-nummer	Omschrijving	Bijzonder-heden	Hoeveelheid	Eenheid	Prijs/eenheid	Prijs
B0	A1, verlengde Amerikalaan FP op maaiveld		0	m	€ 0,-	€ 0,-
B1	Fietsbrug over spoor Verlengde Amerikalaan+railing		0	m	€ 0,-	€ 0,-
B2	Amerikalaan - Tichelkampweg		0	m	€ 0,-	€ 0,-
B3	Fietstunnel onder Tichelkampweg door (30m)		0	st	€ 0,-	€ 0,-
B4	Tichelkampweg-Deldensestraat, FP op maaiveld		0	m	€ 0,-	€ 0,-
B5	Fietstunnel onder Deldernerstraat en spoor (100m)		0	st	€ 0,-	€ 0,-
B6	Achterkant station, FP op maaiveld		0	m	€ 0,-	€ 0,-
B7	Azelosestraat, fietstunnel + extra rotonde	g	1	st	€ 5.839.000,-	€ 5.840.000,-
B8	Azelosestraat-Bornerbroeksestraat, FP op maaiveld	a	300	m	€ 310,-	€ 93.000,-
B9	Fietstunnel onder Bornerbroeksestraat door	g	1	st	€ 2.078.000,-	€ 2.080.000,-
B10	Beerninksweg, fietsstraat	i	700	m	€ 320,-	€ 224.000,-
B11	Rotonde Beerninksweg-Oonksweg	f	1	st	€ 756.000,-	€ 756.000,-
B12	Mr. Thienweg-Esweg, FP op maaiveld (optie 2)	a	1450	m	€ 310,-	€ 450.000,-
B13	Esweg- gemeentegrens Almelo, FP op maaiveld	a	600	m	€ 310,-	€ 186.000,-
						€ 9.628.000,-

Kosten route Almelo - Borne (AB)

Object-nummer	Omschrijving	Bijzonder-heden	Hoeveelheid	Eenheid	Prijs/eenheid	Prijs
AB1	Gemeentegrens Borne-Bavinkelsweg, FP op maaiveld	a	1000	m	€ 310,-	€ 310.000,-
AB2	Oude Deldenseweg, FP op maaiveld	a	900	m	€ 310,-	€ 279.000,-
AB3	Deldensestraat, knip voor motorvoertuigen		1	st	€ 0,-	€ 0,-
AB4	Spoorzijde zuid-west, FP op maaiveld	a	400	m	€ 310,-	€ 124.000,-
AB5	Viaduct Nijreessingel (REEDS AANGELEGD)		1	st	€ 0,-	€ 0,-
AB6	Nijreessingel-Steffensweg, FP op maaiveld	a	300	m	€ 310,-	€ 93.000,-
AB7	Steffensweg aansluiten op bestaande tunnel	i	250	m	€ 320,-	€ 80.000,-
AB8	Brug over Weezebeek, 4m breed 30 meter	d	1	st	€ 392.000,-	€ 392.000,-
AB9	Spoorzijde noord-oost, FP op maaiveld	a	250	m	€ 310,-	€ 78.000,-
AB10	Fietstunnel onder Rietstraat en spoor door	g	1	st	€ 5.362.000,-	€ 5.362.000,-
AB11	Rietstraat-Schoolstraat, FP op maaiveld langs spoor	i	600	m	€ 320,-	€ 192.000,-
ALT1	Wezenbeek, FP op maaiveld langs beek		600	m	€ 0,-	€ 0,-
ALT2	Bornerbroeksestraat, fietsstraat		600	m	€ 0,-	€ 0,-
AB12	Tunnel onder Schoolstraat door		0	st	€ 0,-	€ 0,-
AB13	Ambtstraat, fietsstraat		0	m	€ 0,-	€ 0,-
AB14	Tunnel naast verdiept spoor onder Nieuwstraat door		0	st	€ 0,-	€ 0,-
AB15	Nieuwe Sligtestraat, fietsstraat tot Wierdensestraat	i	400	m	€ 320,-	€ 128.000,-
AB16	Parallelweg, fietsstroken en parkeerverbod	i	100	m	€ 320,-	€ 32.000,-
AB17	Spoor noord van Schoolstraat 50m, brug over verdiept spoor		0	st	€ 0,-	€ 0,-
AB18	Burg. Raveslootsingel, FP op maaiveld		0	m	€ 0,-	€ 0,-
AB19	Nieuwstraat, gelijkvloerse oversteek met VRI		0	st	€ 0,-	€ 0,-
AB20	Burg. Raveslootsingel, FP op maaiveld	i	750	m	€ 320,-	€ 240.000,-
AB21	Stationsgebied oost, ontwerpopgave/ stelpost		0	st	€ 944.530,-	€ 0,-
						€ 7.308.000,-

Kosten route Almelo - Vriezeveen (AV)

Object-nummer	Omschrijving	Bijzonder-heden	Hoeveelheid	Eenheid	Prijs/eenheid	Prijs
AV1	Tracé Stationsplein - Kruising E.Gorterstr./Brugstraat		0	m	€ 0,-	€ 0,-
AV2	Kruising E.Gorterstraat/Brugstraat		0	st	€ 755.620,-	€ 0,-
AV3	Tracé Kruising E.Gorterstr./brugstraat - Kruispunt Haven Noordzijde		0	m	€ 0,-	€ 0,-
AV4	Kruispunt Haven Noordzijde		0	m	€ 0,-	€ 0,-
AV5	Tracé Kruising Haven Noordzijde - Kruising met Sluiskade Noordzijde		0	m	€ 0,-	€ 0,-
AV6	Kruising Sluiskade Noordzijde		0	m	€ 0,-	€ 0,-
AV7	Tracé kruising Sluiskade Noordzijde - Kolthofsingel		0	m	€ 0,-	€ 0,-
AV8	Knooppunt Kolthofsingel (nog te bepalen)	l	1	post	€ 567.000,-	€ 567.000,-
AV9	Tracé vanaf knooppunt Bleskolksingel tot aan kpt Kolthofsingel	i	950	m	€ 320,-	€ 304.000,-
AV10	Knooppunt Bleskolksingel (nog te bepalen)	l	1	post	€ 945.000,-	€ 945.000,-
AV11	Tracé vanaf kpt Aadijk tot aan kpt Kolthofsingel	i	620	m	€ 320,-	€ 198.000,-
AV12	Knooppunt Aadijk (nog te bepalen)	l	1	st	€ 47.000,-	€ 47.000,-
AV13	Tracé rotonde Aadorpweg, kp Aadijk	i	510	m	€ 320,-	€ 163.000,-
AV14	Kruising Aadorpweg/Plesmanweg - reconstructie kruispunt		1	st	€ 28.000,-	€ 28.000,-
AV15	Tracé kruising Aadorpweg/Plesmanweg - Onderdoorgang N36	i	900	m	€ 330,-	€ 297.000,-
AV16	Onderdoorgang N36		0	st	€ 0,-	€ 0,-
AV17	Tracé onderdoorgang N36 - Fietsbrug over kanaal	d	1230	m	€ 460,-	€ 566.000,-
AV18	Fietsbrug over kanaal	d	1	st	€ 189.000,-	€ 189.000,-
AV19	Tracé Fietsbrug - De Merel, fietspad verbreden	h	220	m	€ 190,-	€ 42.000,-
AV20	Kruising de Merel, reconstructie kruispunt		1	st	€ 28.000,-	€ 28.000,-
AV21	Tracé De Merel - Verzetstraat fietspad verbreden	h	400	m	€ 190,-	€ 76.000,-
AV22	Kruising Aadorpweg - verzetstraat		1	post	€ 500,-	€ 1.000,-
AV23	Tracé verzetstraat - Westeinde		1	post	€ 500,-	€ 1.000,-
AV24	Kruising Aadorpweg - Westeinde		1	post	€ 500,-	€ 1.000,-
	Vastgoedkosten aankoop bouwland		10650	m^2	€ 9,-	€ 96.000,-
						€ 3.548.000,-

Kosten route Almelo - Wierden (AW)

Object-nummer	Omschrijving	Bijzonder-heden	Hoeveelheid	Eenheid	Prijs/eenheid	Prijs
AW1	Nijverdal-Wieden parallelweg (optie 1)		0	m	€ 320,-	€ 0,-
AW1	Nijverdal-Wieden parallelweg (optie 2a)	i	650	m	€ 320,-	€ 208.000,-
AW2	Kruising rondweg - spoor (brug 80m)	d	1	st	€ 520.000,-	€ 520.000,-
AW3	Rondweg tussen spoor en N350	a	900	m	€ 310,-	€ 279.000,-
AW4	Rotonde Rijssensestraat aanpassen	f	1	st	€ 57.000,-	€ 57.000,-
AW5	rondweg N350 (Rijssensestraat-Almelosestraat)	a	750	m	€ 310,-	€ 233.000,-
AW6	Rondweg en Almelosestraat, rotonde	f	1	st	€ 57.000,-	€ 57.000,-
AW7	Almelosestraat - Bedrijvenparksingel	h	500	m	€ 190,-	€ 95.000,-
AW8	Badweg		0	m	€ 0,-	€ 0,-
AW9	Bedrijvenparksingel - Twentekanaal	a	250	m	€ 310,-	€ 78.000,-
AW10	Twentekanaal, aanleg brug 100m	d	1	st	€ 1.086.000,-	€ 1.086.000,-
AW11	Wierdensestraat, fietspad verbreden naar 4,0m	h	350	m	€ 190,-	€ 67.000,-
AW12	Wierdensestraat-Schuilenburgsingel, aanleg fietstunnel		1	st	€ 0,-	€ 0,-
AW13	Wierdensestraat-Schuilenburgsingel, FP verbreden	a	1500	m	€ 310,-	€ 465.000,-
AW14	Wierdensestraat -Aalderingssingel, fietstunnel 30m	g	1	st	€ 1.776.000,-	€ 1.776.000,-
AW15	Fietspad tussen Aalderingssingel en Kersenstraat	i	400	m	€ 320,-	€ 128.000,-
AW16	Kersenstraat- Parallelweg, fietspad 4,0m breed (inclusief wrkzhdn noord- en zuidzijde)	a	250	m	€ 495,-	€ 124.000,-
AW17	Wierdensestraat, verlichting aanbrengen (om de 50m)	m	2500	m	€ 45,-	€ 113.000,-
						€ 5.286.000,-

Kosten route Wierden - Nijverdal (WN)

Object-nummer	Omschrijving	Bijzonder-heden	Hoeveelheid	Eenheid	Prijs/eenheid	Prijs
WN1	Aanleg fietspad tussen Spoorbrug en Nijverdalsestraat	a	250	m	€ 310,-	€ 78.000,-
WN2	F35 over de N35		1	st	€ 47.000,-	€ 47.000,-
WN2	Kruispunt Nijverdalseweg-RW35 fietstunnel 80m(optie2)		0	st	€ 2.531.000,-	€ 0,-
WN3	Nijverdalseweg tot Vossebosweg, FP (optie1)	a	1200	m	€ 310,-	€ 372.000,-
WN3	Nijverdalseweg tot Vossebosweg, FP (optie2)		0	0	€ 225,-	€ 0,-
WN4	Fietsers in voorrang 50m	a	50	m	€ 310,-	€ 16.000,-
WN5	Vossenbosweg en Dwarsdijk, aanleg FP (optie1)	a	900	m	€ 310,-	€ 279.000,-
WN5	Vossenbosweg en Dwarsdijk, aanleg FP (optie2)		0	0	€ 225,-	€ 0,-
WN6	Afsluiten Dwarsdijk voor motorvoertuigen	k	1	st	€ 19.000,-	€ 19.000,-
WN7	Aanleg fietspad tussen Dwarsdijk en Westerveenweg(optie1)	a	650	m	€ 310,-	€ 202.000,-
WN7	Aanleg fietspad tussen Dwarsdijk en Westerveenweg(optie2)		0	0	€ 225,-	€ 0,-
WN8	Kruispunt met Westerveenweg, voorziening voor F35 bij Ecoduct RWS	k	1	st	€ 94.000,-	€ 94.000,-
WN9	FP tussen Westerveenweg en Verlegde Rijksweg 35(optie1)	a	2150	m	€ 310,-	€ 667.000,-
WN9	FP tussen Westerveenweg en Verlegde Rijksweg 35(optie2)		0	m	€ 225,-	€ 0,-
WN10	Tunnel onder verlegd spoor	g	1	st	€ 5.979.000,-	€ 5.979.000,-
WN11	Aanleg fietspad tussen spoortunnel en nieuwe weg Hulsen	a	100	m	€ 310,-	€ 31.000,-
WN12	Brug parallel aan verlegde spoorbrug 50m	d	1	st	€ 393.000,-	€ 393.000,-
WN13	Aanleg fietspad van brug tot einde tekening	a	150	m	€ 310,-	€ 47.000,-
WN14	Kruispunt met Kruidenlaan		1	st	€ 0,-	€ 0,-
WN15	Wegvak tussen NP Sallandse Heuvelrug	a	530	m	€ 310,-	€ 164.000,-
						€ 8.388.000,-

Kosten route Enschede Centrum - Grens Gronau (ECG)

Object-nummer	Omschrijving	Bijzonder-heden	Hoeveelheid	Eenheid	Prijs/eenheid	Prijs
ECG1	Stationsplein/parallelweg	a	650	m	€ 310,-	€ 202.000,-
ECG2	Fietstunnel onder weg door	g	1	st	€ 2.078.000,-	€ 2.078.000,-
ECG3	Aanleg fietsstraat Ribbeltsweg - ECG4	i	660	m	€ 320,-	€ 211.000,-
ECG4	Edo Bergsmabrug bestaande onderdoorgang verbreden	d	1	st	€ 283.000,-	€ 283.000,-
ECG5	Aanleg fietsstraat Oosterstraat	i	1310	m	€ 320,-	€ 419.000,-
ECG6	esmarkerbrug	d	1	st	€ 756.000,-	€ 756.000,-
ECG7	aanleg fietsstraat Oosterstraat	i	700	m	€ 320,-	€ 224.000,-
ECG8	Euregloweg fietsbrug	d	1	st	€ 441.000,-	€ 441.000,-
ECG9	aanleg FP Zomerweg tot onderdoorgang lenteweg-Dommertweg	a	630	m	€ 310,-	€ 195.000,-
ECG10	Aanpassen bestaande onderdoorgang Lenteweg-Dommertweg	l	1	st	€ 283.000,-	€ 283.000,-
ECG11	Tracé tunnel Lenteweg-Dommertweg tot Vespuccistraat	i	530	m	€ 330,-	€ 175.000,-
ECG12	Vespuccistraat-Middenweg	i	400	m	€ 330,-	€ 132.000,-
ECG13	Zwarte weg, automatische VRI aanleggen	e	1	st	€ 217.000,-	€ 217.000,-
ECG14	zwarte weg tot kerkstraat inclusief hek verplaatsen	i	550	m	€ 360,-	€ 198.000,-
ECG15	Knooppunt Kerkstraat	n	1	st	€ 283.000,-	€ 283.000,-
ECG16	Vijverstraat - grens aanleg FP	a	450	m	€ 310,-	€ 140.000,-
						€ 6.239.000,-

Raadsvergadering:
Registratienummer:

De Raad van de Gemeente Almelo:

Gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van;

Besluit:

1. In afwijking van het eerdere raadsbesluit van 15 december 2015 (Raad – 3093) in te stemmen met de verlegging van de F35 vanaf de Schoolstraat tot de Steffensweg naar de noordzijde van het spoor zoals weergegeven op de bijgevoegde kaart (INT - 87785).

Gedaan in de openbare vergadering van

de griffier,	**de burgemeester,**
drs. J.W. Scherpenzeel	**R.T.A. Korteland**

Raadsvergadering:
Registratienummer:

Naam: M. van Poorten
Datum: 11 april 2025
Team/teamonderdeel: UF Advies en Regie

Voorstel aan de raad

Onderwerp	**F35 Almelo-Borne**
Portefeuillehouder	**J. Hinnen**

Samenvatting raadsvoorstel

In 2009 hebben de provincie Overijssel en het Dagelijks Bestuur van de Regio Twente het Masterplan Fietssnelweg F35 vastgesteld. Dit plan is in 2013 geactualiseerd en in 2015 door uw raad als richtinggevend ruimtelijk kader vastgesteld. Voor de aanleg van het gedeelte van de F35 tussen Almelo en Borne is op het voorkeurstracë van Almelo extern advies ingewonnen om te bepalen hoe dit het beste vorm gegeven kan worden. Uw raad wordt voorgesteld een gewijzigd besluit te nemen over de tracékeuze Almelo - Borne voor wat betreft het gedeelte tot aan de Steffensweg.

Voorgesteld raadsbesluit

1. In afwijking van het eerdere raadsbesluit van 15 december 2015 (Raad – 3093) in te stemmen met de verlegging van de F35 vanaf de Schoolstraat tot de Steffensweg naar de noordzijde van het spoor zoals weergegeven op de bijgevoegde kaart (INT - 87785).

Inleiding

De snelfietsroute F35 is een fietsverbinding van 62 kilometer van Nijverdal naar de Duitse grens met zijtakken van Almelo naar Vriezenveen en van Enschede naar Oldenzaal. Op 15 december 2015 heeft uw raad (Raad - 3093, bijgevoegd met INT – 95320) kennis genomen van het geactualiseerde Masterplan Fietssnelweg F35 (hierna: Masterplan (D/25/745702)), zoals vastgesteld door de Provincie Overijssel en het Dagelijks Bestuur van Regio Twente in 2014 en besloten om in te stemmen met het voorontwerp tracé als richtinggevend ruimtelijk kader.

Voor de aanleg van het gedeelte van de snelfietsroute F35 tussen Almelo en Borne, is destijds advies ingewonnen bij het bureau Goudappel Coffeng. Dit bureau heeft op 27 augustus 2019 het Rapport F35 Almelo – Borne (Onderzoek tracévarianten en uitwerking voorkeursvarianten) uitgebracht (INK - 93144). Dit rapport is behandeld in het Politiek Beraad van 8 oktober 2019.

Voorgesteld wordt nu om voor het gedeelte tot aan de Steffensweg de voorkeur uit te spreken voor de Rode variant, tracé nummer 3 (in plaats van de Groene variant, tracé nummer 2). Bij de voorkeursvariant van Almelo is geen extra onderdoorgang onder het spoor nodig. Dit levert een besparing op van circa 6 tot 9 miljoen euro. Het hierna verrichtte onderzoek door Keypoint heeft enige tijd in beslag genomen omdat een keuze gemaakt moest worden over de aansluiting van het Almelose deel van de F35 op het tracé van Borne. Dit is verder door hen uitgewerkt in een rapport d.d. 6 januari 2025 (D/25/729349). Vanaf de Steffensweg tot de Middenvlier (aansluiting Borne) wordt het oorspronkelijke Masterplan gevolgd (Groene variant, tracé nummer 2).

De aanleg van het tracé wordt opgeknipt in meerdere fases. Op de bijgevoegde tekening (INT - 93428) is aangegeven voor welk deel van het tracé als eerste de werkzaamheden worden opgestart. Het gaat hierbij om de aanleg van de eerste (binnenstedelijke) fase tot aan de Rietstraat. Hiervoor zijn reeds middelen beschikbaar.

Voor de volgende fases, te weten het gedeelte van de Rietstraat tot aan de Steffensweg en het gedeelte van de Steffensweg tot aan Middenflier, worden nog subsidies aangevraagd waarbij geldt dat de gemeente zelf 25% van de aanlegkosten moet betalen. Een voorstel voor de dekking hiervan wordt t.z.t. voorgelegd.

Beoogd effect

Instemming van uw raad met het tracé is nodig om de voortgang van het traject F35 te borgen. Voor de realisatie van de fietsroute F35 kan een subsidie worden aangevraagd bij de provincie Overijssel. In dat kader is het van belang dat de voorkeursvariant van de gemeente Almelo vastligt.

Argumenten voor

1.1 Het tracé langs de noordzijde van het spoor tot de Steffensweg is het meest gunstige tracé voor Almelo
Het tracé dat in het rapport van Goudappel Coffeng is aangeduid als de Rode variant, tracé nummer 3, loopt grotendeels over bestaande infrastructuur binnen de bebouwde kom. Dit tracé voldoet aan het criterium van minder dan 10% omrijden ten opzichte van de afstand van Almelo naar Borne hemelsbreed. Qua verkeersveiligheid wordt het tracé als het meest veilig ervaren. Daarnaast is het tracé, bij een politiek beraad van oktober 2019 en een fietstocht in mei 2023, waaraan de Fietsersbond en enkele raadsleden hebben deelgenomen, als het aantrekkelijkst ervaren. Door vanaf de Steffensweg het zuidelijke tracé te volgen hoeft geen extra ondergrondse doorgang te worden gerealiseerd en sluiten we aan op de wens van de gemeente Borne en de provincie Overijssel.

1.2 Een tracé tot de Steffensweg langs de zuidzijde van het spoor is lastiger te realiseren binnen de bebouwde kom
Langs de zuidzijde van het spoor ligt meer bebouwing, waardoor hemelsbreed gezien de route veel omwegen krijgt. Bovendien worden daar ook meer percelen van bedrijven gekruist, waardoor ook meer afspraken over gebruik van niet gemeentelijk eigendom zou moeten worden vastgelegd.

Kanttekeningen

2.1 We wijken af van het Masterplan
In het Masterplan is verkeerstechnisch de Groene variant, nummer 2, uitgesproken als voorkeurstracé, welke in zijn geheel langs de zuidzijde van het spoor loopt vanaf treinstation De Riet naar de gemeentegrens Almelo – Borne. De huidige F35 ter hoogte van de Ambtstraat ligt namelijk aan de zuidzijde van het spoor, en voor wat betreft de aansluiting op het grondgebied van de gemeente Borne (Middenvlier) ligt een deel van het huidige F35 netwerk ook aan de zuidzijde van het spoor. Vanuit die optiek bezien is het minder logisch om via de noordkant van het spoor bij Almelo het tracé te vervolgen, zoals met tracé nummer 3 (Rode variant) is voorgesteld. De voorkeur van de gemeente Borne en de provincie Overijssel gaat uit van een tracé aan de zuidkant van het spoor.

Voor Almelo is echter voor het deel tot de Steffensweg de variant aan de noordkant van het spoor gunstiger. Dit vanwege de binnenstedelijke grondposities aan de zuidkant van het spoor (de gemeente moet dan regelingen met veel grondeigenaren treffen) en de onveiligheid om vanaf die kant de Rietstraat over te steken. Met de huidige variant wordt een keuze gemaakt voor de uitvoering van een tussenfase die eindigt bij de Steffensweg. Voor het vervolgtraject wordt de keuze gemaakt om vanaf de fietstunnel Steffensweg alsnog via de zuidzijde met het F35-netwerk door te gaan naar de aansluiting van de gemeente Borne. Dit op basis van de overwegingen in het rapport van Keypoint (D/25/729349).

Kosten, opbrengsten en dekking

De financiële consequenties van de aanleg van de F35 zijn beschreven in het raadsvoorstel met kenmerk Raad – 3093. De kosten voor de eerste fase tot aan de Rietstraat, waarmee de werkzaamheden starten, worden gedekt uit de provinciale subsidie en de al in de begroting gereserveerde budgetten voor de F35.

Vervolg

Na besluit van uw raad kan gestart worden met de werkzaamheden en worden subsidies aangevraagd voor de volgende fases.

Bijlagen

Masterplan Fietssnelweg F35 (D/25/745702)
Rapport Goudappel Coffeng d.d. 27 augustus 2019 (INK - 93144)
Rapport Keypoint d.d. 6 januari 2025 (D/25/729349)
Tekening voorkeursvariant tracé (INT - 87785)
Tekening werkzaamheden fase 1 (INT - 93428)
Raadsbesluit d.d. 15 december 2015 / Raad – 3093 (INT – 95320)

Burgemeester en Wethouders van Almelo, _____

de secretaris,
J.H. Dijkstra

de burgemeester,
R.T.A. Korteland